

FBU
FENERBAHÇE UNIVERSITY

USBED
Journal & Conference

3rd
USBED/IJSES
International Conference on
Social and Educational Sciences

CONFERENCE BOOK

Editor
Prof. Dr. Aytekin DEMİRCİOĞLU

FENERBAHÇE UNIVERSITY
OCTOBER 19-21, 2023 - İSTANBUL, TÜRKİYE

CONFERENCE BOOK / KONFERANS KİTABI

3rd USBED/IJSES International Conference on Social and Educational Sciences (October, 19-21, 2023)

3. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Konferansı (Ekim, 19-21, 2023)

2023, All Rights Reserved, Copyright / 2023, Tüm Hakları Saklıdır, İzinsiz çoğaltılamaz.

Baskı Tarihi / Publication Date : 14/11/2023

ISBN : 978-625-00-8242-3

İstatistikler / Statistics

Türkiye'den Gelen Bildiri Tam Metin Sayısı : 17

Türkiye Dışından Gelen Tam Metin Bildiri Sayısı : 41

Türkiye Tam Metin Bildiri Oranı (%) : 29

Uluslararası Tam Metin Bildiri Oranı (%) : 71

Editor in Chief / Baş Editör

Aytekin DEMİRCİOĞLU

Co-editor / Editör Yardımcısı

Emilia ALAVERDOV

Responsible Manager / Yazı İşleri Müdürü

S. Serpil AYTAÇ

Publishing Team / Yayın Ekibi

Alihan PASİN, Alp Giray KAYA, Defne Arya GÜMÜŞLÜ, Erdal ŞEN, Elif DEMİRTAŞ, Engin YÜZAKI, Gökçe ÖZKILIÇCI, Gözde ERSÖZ, Güney AYDIN, İnci GÜREL, Merve Hazer YİĞİT UYAR, Merve MAMACI, Osman Raşid BEYHAN, Özlem ÖZDEN TUNCA, Petek AKMAN ÖZDEMİR, Tanık GANDUR, Yavuz KARABURUN

Web: <https://usbed.org/>

Email: usbedconference@gmail.com

Address: Fenerbahçe University, Atatürk Mahallesi, Metropol İstanbul, Ataşehir Bulvarı, 34758, Ataşehir/İstanbul/TÜRKİYE

CONFERENCE BOOK / KONFERANS KİTABI

3rd USBED/IJSES International Conference on Social and Educational Sciences (October, 19-21, 2023)

3. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Konferansı (Ekim, 19-21, 2023)

2023, All Rights Reserved, Copyright / 2023, Tüm Hakları Saklıdır, İzinsiz çoğaltılamaz.

Baskı Tarihi / Publication Date : 14/11/2023

ISBN : 978-625-00-8242-3

İstatistikler / Statistics

Türkiye'den Gelen Bildiri Tam Metin Sayısı : 17

Türkiye Dışından Gelen Tam Metin Bildiri Sayısı : 41

Türkiye Tam Metin Bildiri Oranı (%) : 29

Uluslararası Tam Metin Bildiri Oranı (%) : 71

Editor in Chief / Baş Editör

Aytekin DEMİRCİOĞLU

Co-editor / Editör Yardımcısı

Emilia ALAVERDOV

Responsible Manager / Yazı İşleri Müdürü

S. Serpil AYTAÇ

Publishing Team / Yayın Ekibi

Alihan PASİN, Alp Giray KAYA, Defne Arya GÜMÜŞLÜ, Erdal ŞEN, Elif DEMİRTAŞ, Engin YÜZAKI, Gökçe ÖZKILIÇÇI, Gözde ERSÖZ, Güney AYDIN, İnci GÜREL, Merve Hazer YİĞİT UYAR, Merve MAMACI, Osman Raşid BEYHAN, Özlem ÖZDEN TUNCA, Petek AKMAN ÖZDEMİR, Tanık GANDUR, Yavuz KARABURUN

Web: <https://usbed.org/>

Email: usbedconference@gmail.com

Address: Fenerbahçe University, Atatürk Mahallesi, Metropol İstanbul, Ataşehir Bulvarı, 34758, Ataşehir/İstanbul/TÜRKİYE

INTRODUCTION

Hello,

The 3rd International Conference on Social and Educational Sciences was held in İstanbul/Türkiye, hosted by Fenerbahçe University, on 19-21 October 2023, with the participation of 147 people from 24 countries. 68 of the participants of the conference were from Türkiye and 79 were from different countries. Participants' countries are Bangladesh, Bulgaria, Cuba, Georgia, Germany, Greece, India, Indonesia, Kyrgyzstan, Kosovo, Lebanon, Malaysia, Maldives, Malta, Morocco, Nigeria, North Macedonia, Pakistan, Poland, Romania, Slovakia, Türkiye, Ukraine, and United Kingdom

A total of 93 valuable papers were presented at the conference. 24 abstracts and 17 full texts, total 41 papers from Türkiye; 11 abstracts and 41 full texts, total 52 papers were published from abroad. **The rate of full text foreign papers is 71%; The rate of full text local papers is 29%.**

First of all, I would like to thank all the participants for their scientific contributions to the conference and Fenerbahçe University Board of Trustees and Rectorate for their kind hosting. I would also like to thank the Dean of the Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, invaluable faculty members and volunteer students who made us feel at home.

I hope to be together in new scientific studies with the justified pride of successfully completing a large-scale organization with wide participation.

Best regards.

Prof. Dr. Aytekin DEMİRCİOĞLU

Conference Chair / Konferans Başkanı

EDİTÖRDEN.

Merhaba,

3. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Konferansı 24 ülkeden 147 kişinin katılımıyla 19-21 Ekim 2023'te Fenerbahçe Üniversitesi'nin ev sahipliğinde İstanbul/Türkiye'de gerçekleşmiştir. Konferansa katılanların 68'i Türkiye'den, 79'u farklı ülkelere olmuştur. Katılımcıların ülkeleri Almanya, Bangladeş, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Endonezya, Gürcistan, Hindistan, Kırgızistan, Kosova, Küba, Lübnan, Malezya, Maldivler, Malta, Morocco, Nigeria, North Macedonia, Pakistan, Polonya, Romanya, Slovakya, Türkiye, Ukrayna ve Yunanistan'dır.

Konferansta birbirinden değerli toplam 93 bildiri sunulmuştur. Türkiye'den 24 özet, 17 tam metin olmak üzere 41 bildiri; yurt dışından 11 özet, 41 tam metin olmak üzere 52 bildiri basılmıştır. **Tam metin yabancı bildirilerin oranı %71; tam metin yerli bildirilerin oranı %29'dur.**

Öncelikli olarak konferansa katkılarından dolayı tüm katılımcılara ve nazik ev sahipliklerinden dolayı Fenerbahçe Üniversitesi Mütevelli Heyeti ile Rektörlüğüne teşekkür ediyorum. Ayrıca bizleri evimizde hissettiren İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanlığına, çok değerli öğretim üyelerine ve gönüllü öğrencilere özel bir teşekkür etmek istiyorum.

Geniş katılımlı ve oldukça büyük çaplı bir organizasyonu başarı ile tamamlamanın haklı gururu ile yeni bilimsel çalışmalarda birlikte olmayı umut ediyorum.

En içten selamlarımla.

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Introduction /Editörden	2
Contents / İçindekiler	3-10
Scientific Board / Bilim Kurulu	11-13
Reviewers / Hakemler	14

TÜRKİYE'DEN GELEN ÖZET BİLDİRİLER ABSTRACTS FROM TÜRKİYE

1- Intergenerational descriptive comparison of different sides of fatherhood	
Arzu ÇALIŞKAN SARI & Aysun ERGÜL TOPÇU	16
2- Adoption of blockchain technology in education institutions	
Ayman AHMAD & Elif EŞİYOK	17
3- Eğitimde saygı kavramına yönelik farklı bir bakış: Richard Stanley Peters	
[A different perspective on the concept of respect in education: Richard Stanley Peters]	
Beyhan BAYRAK	18
4- Girişimcilik ve sosyal medya	
[Entrepreneurship and social media]	
Beyza TOKSOY	19
5- Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumlarının, empati ve iyi oluş düzeylerinin incelenmesi	
[An examination of university students' romantic relationship satisfaction, empathy, and well-being levels]	
Fatma TURAN, Gizem YAZGAN & T. Zeynep PAŞMAKÇIOĞLU	20
6- Turkish higher education governance and gender equality	
Özlem ATAY	21
7- Değişen iş dünyasında yetenek ekonomisi: İşletmeler açısından bir değerlendirme	
[Talent economy in the changing business world: An evaluation for businesses]	
Gülaçtı ŞEN	22
8- Ebeveyn mükemmeliyetçiliğinin postmodern bağlamda incelenmesi: Barbie bebekle büyüyen anneler örneği	
[Examining parental perfectionism in a postmodern context: The example of mothers growing up with Barbie dolls]	
Belis GÜLAY & Gülçin KARADENİZ	23

9- Sosyal bilgiler dersinde karikatürlerle eğitim üzerine bir çalışma: Eğitim, göçmen sorunu ve sosyal medya örnekleri

[A study on education with cartoons in a the social studies lessons: Education, the migrant problem and examples of social media]

Hacer DOLANBAY 24

10- Psikolojik sermaye ve duygusal emeğin örgütsel vatandaşlık davranışıyla ilişkisinde sosyal zekânın düzenleyici rolü

[The moderator role of social intelligence on the relation of psychological capital and emotional labor with organizational citizenship behavior]

Hazal Yaren YALIRSU & Seçil BÜLBÜL 25

11- The effect of watching Instagram reels on cognitive functions

İnci GÜREL 26

12- Investigation of academic work life: Mediator role of job satisfaction between quantitative workload and job stress among academic staff

Merve MAMACI, H. Gizem AKALP, Burcu BİLİR & Serpil AYTAÇ 26

13- Üniversite öğrencilerinde problemlerle ilgili internet kullanımını yordayan değişkenlerin incelenmesi

[An examination of variables predicting problematic internet use among university students]

Melisa EBEOĞLU DUMAN & Özlem YAŞBEY 27

14- Göç etmiş Avrupalı Türklerin kültürleşme süreci

[The acculturation process of immigrated European Turks]

Engin YÜZAKI & Nur Esin KAVALCIOĞLU 28

15- Savoring strategies in young adults: An examination in terms of some demographic variables

Roshanak KAMALI & Müge AKBAĞ 29

16- Clustering of provinces in Türkiye according to traffic accident indicators

Selim TÜZÜNTÜRK 30

17- Stresin yaşam kalitesine etkisi: Mutluluğun aracı rolü

[The effect of stress on quality of life: The mediator role of happiness]

Serpil AYTAÇ & Nuran BAYRAM ARLI 31

18- Algılanan sosyal destek düzeyi, ait olma ihtiyacının ve sosyal dışlanmanın yalnızlık ile olan ilişkisinin incelenmesi

[Examination of the relationship between perceived social support and the need for belonging with social exclusion]

Sıla TUNÇ 32

19- Üniversitelerde öğrenci kulüplerinin işlevsel etkisi ve rolü: Karabük Üniversitesi Hayvan Hakları Kulübü

[Functional impact and role of student clubs in universities: Karabük University Animal Rights Club]

Sırma Oya TEKVAR 33

- 20- Cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara Vilayetinde eğitim**
[Education in Ankara Province in the first years of the Republic]
Songül YILMAZ DERİN 34
- 21- Towards a psychology of understanding: Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)**
William MOSIER 35
- 22- Towards a psychology of understanding: Posttraumatic stress disorder**
William MOSIER 35
- 23- Çevrimiçi tanışma uygulamalarını kullanım motivasyonları, bağlanma stilleri, kırılğan narsisizm ve büyükenmeci narsisizm arasındaki ilişkiler**
[Relationships between online dating app usage motivations, attachment styles, vulnerable narcissism and grandiose narcissism]
Zeynep BİTER & Alp Giray KAYA 36
- 24- Kabul ve adanmışlık terapisinde psikolojik esneklik ve psikolojik katılık**
[Psychological flexibility and psychological inflexibility in acceptance and commitment therapy]
Özlem ÖZDEN TUNCA & Batuhan SINMAZ 37

TÜRKİYE DIŞINDAN GELEN ÖZET BİLDİRİLER

ABSTRACTS FROM OUTSIDE TÜRKİYE

- 1- “Reich citizens” as a challenge for the state and society in Germany**
Christian Johannes HENRICH 39
- 2- Attitudes toward digital game-based learning of high school students in Indonesia: A cross-sectional study**
Irwanto IRWANTO, Ucu CAHYANA, & Ni Putu Sri AYUNI 39
- 3- The impact of digital marketing on mountain-based adventure tourism in Kyrgyzstan**
Aygerim AMIROVA & Seyil NAJIMUDINOVA 40
- 4- Decent employment as a guarantee for achieving sustainable development goal 8 (Challenges and perspectives in Georgia)**
Guguli TURMANIDZE & Levan MESKHISHVILI 41
- 5- Assessing cultural intelligence in two different contexts**
Laura BRANCU 42
- 6- Climate crisis & mental health Crisis: Are they linked? Some thoughts on how the future is impacting the future generations**
Monica MASTRANTONIO 42
- 7- Challenges to provide a safe digital platform for young generations: Bangladeshi perspective**
Md Ikhtiar Uddin BHUIYAN 43

- 8- A research study on “Immigrants from Hyderabad Deccan in Karachi: Exploring the dynamics of integration, cultural exchange, and socioeconomic impact”**
Mohammad Zain FAROOQUI & Yasmeen Sultana FAROOQUI 43
- 9- Ideological security in Soviet Russia and Russian Federation: Similarities and updates**
Hajdi XHIXHA 44
- 10- Political participation of women in the Baltic States (Estonia, Latvia, and Lithuania)**
Maka BENASHVILI 44
- 11- Increase in cases of gastroenteritis nosology depending on the resort season in children (0-10 years old)**
Tsitsino ZHORZHOLIANI 45

TÜRKİYE’DEN GELEN TAM METİN BİLDİRİLER

FULL PAPERS FROM TÜRKİYE

- 1- Bir sanat eserinin analizi: Raffaello’nun Atina Okulu**
[Analysis of a work of art: Raphael's School of Athens]
Abdullah DURAKOĞLU 47-51
- 2- Sartre’in Hilbert Figüründe Yabancılaşma Hissi**
[The feeling of alienation in Sartre’s Hilbert Figure]
Aysin ÖZAY & Abdullah DURAKOĞLU 52-54
- 3- Mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yollarının “Ters Yüz” filmindeki duygular üzerinden incelenmesi**
[An analysis of the principles of logic and ways of reasoning over the emotions in the film “Inside Out”]
Başak Burcu ÖZ & Ekrem Ziya DUMAN 55-63
- 4- Alternatif lise sosyoloji ders kitabında din kurumu**
[The institution of religion in the alternative high school sociology textbook]
Beyhan ZABUN & Aytekin DEMİRCİOĞLU 64-67
- 5- Alternatif felsefe kitabı içinde “Türkiye’nin Sosyal Yapısı” konusu: TÜSİAD felsefe**
[“Türkiye's Social Structure” topic in the alternative philosophy book: TÜSİAD philosophy]
Beyhan ZABUN & Aytekin DEMİRCİOĞLU 68-70
- 6- Küreselleşme-postmodernizm ilişkisi bağlamında çokkültürlü eğitim**
[Globalization-postmodernism relationship in the context of multicultural education]
Fatma Hürrem SÜNNEY 71-78
- 7- Employees' expectations from graduate education: An example of educational management master program**
Fatmanur ÖZEN 79-91

8- Kaynak tehdidi ile karşılaşmanın ve duygudurumun bağış yapma davranışı üzerinde etkisi

[The effect of resource threat and mood on charitable behavior]

Gamze UYKUCU ARMUTCUOĞLU & Hamit COŞKUN

92-98

9- Kadın ve spor

[Women and sports]

Gözde ERSÖZ

99-107

10- Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının aldıkları ebeveyn övgüsüne göre gösterdiği farklılıklar: Retrospektif bir çalışma

[Differences in psychological resilience of emerging adults according to parental characteristics: A retrospective study]

Gülçin KARADENİZ, Ceyda TÜTER & Hümeysra Nida GÜVENÇ

108-118

11- Matthew Lipman’da düşünme türlerinin sınır problemi

[Limiting problem of thinking types in Matthew Lipman]

Mehmet Ali DOMBAYCI

119-122

12- Matthew Lipman’da duyguların, zihinsel eylemlerin ve düşünme becerilerinin eşgüdümü

[Coordination of emotions, mental actions and thinking skills in Matthew Lipman]

Mehmet Ali DOMBAYCI

123-126

13- What is the working-life quality of female academics?

Meltem İNCE YENİLMEZ

127-133

14- The effect of psychological exclusion and social support on revenge and forgiveness: The mediation of emotions

Merve YÜKSEL & Hamit COŞKUN

134-136

15- Ortaöğretimde farklı öğretim programlarına göre yazılan sosyoloji ders kitaplarındaki kavramlar üzerine inceleme

[A study on the concepts in sociology textbooks written according to different teaching programs in secondary education]

Mustafa ŞAHİN & Ekrem Ziya DUMAN

137-149

16- Hitit yasalarında yer alan zanaatkârlara dair incelemeler

[Investigations on artisans in Hittite laws]

Zekiye Nihan KIRÇIL

150-154

17- Pazarlama Giderleri ve Hasılatın Talep ve Maliyet Enflasyonuna Etkisinin Analizi

[Analysis of the effect of marketing expenses and revenue on cost- push and demand-pull inflation]

Zeynep ERDOĞAN & Esen GÜRBÜZ

155-170

TÜRKİYE DIŞINDAN GELEN TAM METİN BİLDİRİLER

FULL PAPERS FROM OUTSIDE TÜRKİYE

- 1- Factors that influence the consumption of hazardous market foods by vacationing visitors**
Ahmad ALBATTAT & Azman NORHIDAYAH 173-186
- 2- Characteristic of Malay Kuih influencing the purchase intention among Malaysian Millennials Visitors**
Ahmad ALBATTAT, Azman NORHIDAYAH & Nurul Hafez Abd HALIL 187-196
- 3- Debt plays a big role without intermediaries in increasing company value**
Ana KADARNINGSIH & Nenny ARIANI 197-200
- 4- Multiliteracy- based online speaking practice**
Arjulayana ARJULAYANA & Cut Novita SRIKANDI 201-209
- 5- Digital translation literacy of undergraduate EFL students**
Arjulayana ARJULAYANA & Fahmi FAHMI 210-217
- 6- Exploring the factors that contribute to the popularity of Sikkimese EthnicFusion food entrepreneur in Sikkim**
Azman NORHIDAYAH, Ahmad ALBATTAT, Rupa SINHA, Ayşe Meriç YAZICI, & Nurul Hafez Abd HALIL 218-232
- 7- Impacts of the environmental-energy project in Holguin Province, Cuba**
C Lidia María Romero PUPO 233-236
- 8- A literature review on factors influencing sustainable waste management practices in palm oil mills**
Che Wan Nur SAFRAA, Ahmad ALBATTAT, & Norhidayah binti AZMAN 237-244
- 9- Loan word in the translation of Lady Chatterleys’s Lover into Indonesian**
Cut Novita SRIKANDI & Arjulayana ARJULAYANA 245-259
- 10- The transformation of investigative journalism in the Digital Era**
Eliso CHAPIDZE 260-262
- 11- Conceptualization of Indonesian Law on Countering Artificial Intelligence Crime in Business Sector**
Endang SETYOWATI & Ana KADARNINGSIH 263-266
- 12- Management in an organization focused on sustainable development and social responsibility – employees**
Ewa STAWICKA 267-275
- 13- Women representation and their empowerment in the context of Maldives Police Service–Law enforcement sector**
Fathmath MUNA & Ahmad ALBATTAT 276-282

14- Positive psychological well-being in romantic relationships	
Ferah Diba İZGİ	283-292
15- Issues in international audit and assurance services: Achieving sustainable financial reporting quality	
Ifeoluwapo Adebimpe OYEWOBİ	293-300
16- US military-political interests in the Russia-Ukraine conflict	
Ioseb TURASHVILI	301-306
17- Discourse of public lectures held in Georgia according to posters (first quarter of the 20th century)	
Irakli MODEBADZE, Nino OTKHOZORIA & Irakli TCHITANAVA	307-315
18- Russia-Ukraine conflict in the context of South Caucasus regional security	
Kakha PHUTKARADZE	316-320
19- Prevention of juvenile delinquency	
Ketevan LASTAKANIDZE	321-323
20- Digital democracy or digital transformation of public space	
Madlena KOTSOTSASHVILI	324-331
21- Unifying innovation protection: The unitary patent court as a legal tool	
Miranda GURGENIDZE & Tamazi URTMELIDZE	332-341
22- Purchase behavior of coffee consumptions in Malaysia: Literature review	
M. Z. NURUL ATIQAHA, Ahmad ALBATTAT, Azman NORHIDAYAH, Y. AHMAD SAYUTI & Sofea B. Jasmin NUR AMEERA	342-348
23- The implications of artificial intelligence in social sciences and education: Exploring opportunities and challenges	
Nada RHERIB, Sara DEHBI & Lalla Touhfa BELGNAOUI	349-351
24- Psycholinguistic factors that influence pupils' internal dictionary	
Nataliia SIRANCHUK	352-355
25- STEAM Education in Curriculum 5.0	
Rania LAMPOU	356-362
26- Motivation directly improves employee performance and talent management affect employee performance through career development	
Seffina Endra WIDYANA, Amos Alvianto PRADANA & Sih Darmi ASTUTI	363-373
27- Feminism and individualism: A symbiotic relationship	
Tamanna KHOSLA	374-376

28- Behind the shadows of honesty: A qualitative study on university student's perspectives and worries about academic dishonesty	
Thamil Durai CHELLIAH, Mohd Asri Bin MOHD NOOR & Ling Meng CHAN	377-385
29- The role of foreign direct investment, democracy, and political stability on the economic growth of Georgia	
Tinatin ZHORZHOLIANI	386-392
30- Legal regulation of transplantation of human organs and tissues	
Tsiala GLOVELI, Besik TETELOSHVILI & Ana TAKASHVILI	393-398
31- Reform experiences in construction with Austrian civil law	
Xhemile SALIU	399-404
32- Evaluating Royal Caribbean's intervention in Labadee, Haiti: Impacts on local communities and tourism development	
Viana HASSAN	405-414
33- Exploring Conflicts in Ethiopia (2020-2022) and Ukraine (2014-2022)	
Piotr PIETRZAK	415-422
34- Sustainable infrastructure and green transformation: Travel market case	
Valeriia Kostynets & Yuliia Kostynets	423-428
35- Russian-Asian strategic partnership against the backdrop of the global crisis	
Emilia ALAVERDOV	429-432
36-The development trends of the banking sector of Georgia during the banking crisis	
Tinatin ZHORZHOLIANI & David PATSATSIA	433-438
37- MOOCs at the University of Bayreuth: The experience of Ukrainian students	
Kateryna TRYMA	439-441
38- The role of pro-poor tourism in the development of the local economy: A case study of Tripoli	
Viana HASSAN & Shakeel BASHEER	442-450
39- Religious diversity and the issue of tolerance in Georgia	
Manana DARCHASHVILI & Nino NISHNIANIDZE	451-454
40- Determining factors of moral behavior of adolescents	
Lia METREVELI	455-457
41- The factor of external power in the construction of nationalism on the example of Georgia	
Nana BAKHSOLIANI	458-461

SCIENTIFIC BOARD / BİLİM KURULU

- 1- Beyhan ZABUN, Gazi University, TÜRKİYE
- 2- Fatmanur ÖZEN, Giresun University, TÜRKİYE
- 3- Xhemile SALIU, International Balkan University, MAKEDONIA
- 4- Vu TRINH, Newcastle University, UNITED KINGDOM
- 5- Abdullah DURAKOĞLU, Abant İzzet Baysal University, TÜRKİYE
- 6- Mehmet Ali DOMBAYCI, Gazi University, TÜRKİYE
- 7- Burcu ÖZTÜRK, Kastamonu University, TÜRKİYE
- 8- Glenn DAWES, James Cook University, AUSTRALIA
- 9- Gülçin KARADENİZ, Beykoz University, TÜRKİYE
- 10- Fatma Hürrem SÜNNEY, Giresun University, TÜRKİYE
- 11- William MOSIER, Gelişim University, TÜRKİYE
- 12- Cut Novita SRIKANDI, Universitas Muhammadiyah Sumatera, INDONESIA
- 13- Justin GIBBINS, College of Humanities and Social Sciences, UAE
- 14- Fatma KALPAKLI, Selçuk University, TÜRKİYE
- 15- Nalan KAZAZ, Koleji AAB Üniversitesi, KOSOVO
- 16- Kübra KIRCA DEMİRBAĞA, Durham University, UNITED KINGDOM
- 17- Beyhan BAYRAK, Ministry of Education, TÜRKİYE
- 18- Aylin AKINLAR, Bandırma Onyediy Eylül University, TÜRKİYE
- 19- Maryam SHAMSAEI, Shiraz University, IRAN
- 20- Ekrem Ziya DUMAN, Gazi University, TÜRKİYE
- 21- Merve ÖZKAN BORSA, İstanbul University, TÜRKİYE
- 22- Ramazan ERTÜRK, Ministry of National Education, TÜRKİYE
- 23- Gülşah TIKIZ ERTÜRK, Amasya University, TÜRKİYE
- 24- İnci ERDOĞAN TARAĞCI, Bilecik Şeyh Edebali University, TÜRKİYE
- 25- Gülce DÖLKELEŞ, Antalya AKEV University, TÜRKİYE
- 26- Marietta MARTINOVIC, Royal Melbourne Ins. of Criminology U. AUSTRALIA
- 27- Seyil NAJIMUDINOVA, Kyrgyz – Turkish Manas University, KIRGYZSTAN
- 28- Esra SİPAHİ DÖNGÜL, Aksaray University, TÜRKİYE
- 29- Yurdanur YUMUK, Karabük University, TÜRKİYE
- 30- Arzu ERGİŞİ BİRGÜL, Presidency of the Supreme Court, TÜRKİYE
- 31- Nuran B. ARLI, Bursa Uludağ University, TÜRKİYE
- 32- Meryem AKIN, Cardiff Metropolitan University, UNITED KINGDOM
- 33- Nino ZHIZHILASHVILI, Georgian Technical University, GEORGIA
- 34- M. Luiza CARDINALE BAPTISTA, University of Caxias do Sul, BRAZIL
- 35- Hacer DOLANBAY, Muş Alparslan University, TÜRKİYE

- 36- Medea CHELIDZE, Georgian Technical University, GEORGIA
- 37- Sanar MUHYADDIN, Wrexham Glyndŵr University, UNITED KINGDOM
- 38- Elif BAKKAL ÖZTOKATLI, İstanbul Biruni University, TÜRKİYE
- 39- Ayşe GÜÇ, Ankara Sosyal Bilimler University, TÜRKİYE
- 40- Bahrullah SAFI, Acacia University, UNITED STATES
- 41- Ahmet KILINÇ, Ankara Yıldırım Beyazıt University, TÜRKİYE
- 42- Sevda KUŞKAYA, Erciyes University, TÜRKİYE
- 43- Emel Ç. ALTINER, Çukurova University, TÜRKİYE
- 44- Gözde ERSÖZ, Marmara University, TÜRKİYE
- 45- Agnieszka WERENOWSKA, Warsaw University of Life Science, POLAND
- 46- Ahmad ALBATTAT, Management and Science University, MALAYSIA
- 47- Beatriz Lucia S. BIZOTTO, Centro Universitário Unifacvest, BRAZIL
- 48- Andrea URSU, University of Suceava, ROMANIA
- 49- Elena Paola C. ALESSIATO, Università degli Studi Suor Orsola Benincasa, Naples, ITALY
- 50- Suad SAKALLI GÜMÜŞ, Saint Mary of The Woods College, UNITED STATES
- 51- Bahar TÜRK, On Dokuz Mayıs University, TÜRKİYE
- 52- Beyza TOKSOY, Okan University, TÜRKİYE
- 53- Özlem ATAY, Ankara University, TÜRKİYE
- 54- Laura BRANCU, West University of Timisoara, ROMANIA
- 55- Rashmi GUJRATI, CT University, INDIA
- 56- Nazlı A. AYYILDIZ ÜNNÜ, Ege University, TÜRKİYE
- 57- Evren KUTLAY, Bolu İstanbul Sabahattin Zaim University, TÜRKİYE
- 58- Paul A. MARIADAS, Taylor's University, MALAYSIA
- 59- Radwa OMAR, Misr University for Science & Technology, EGYPT
- 60- Elif SEZGİN, Bursa Uludağ University, TÜRKİYE
- 61- Özlem ÖZDEN TUNCA, Fenerbahçe University, TÜRKİYE
- 62- Zineb BENNIS NECHBA, Sidi Mohamed Ben Abdellah University, MOROCCO
- 63- Anna DŁUŻEWSKA, Maria Curie Skłodowska University, POLAND
- 64- Merve AYDOĞDU ÇELİK, Tekirdağ Namık Kemal University, TÜRKİYE
- 65- Vildan KATMER BAYRAKLI, Maltepe University, TÜRKİYE
- 66- Henrich Christian JOHANNES, University of Wechta, GERMANY
- 67- Muthaloo SUBRAMANIAM, Asia Metropolitan University, MALAYSIA
- 68- Neslihan YAMAN, Yalova University, TÜRKİYE
- 69- Joanna PALISZKIEWICZ, Warsaw University of Life Sciences, POLAND
- 70- Gülçin GÜVEN, Marmara University, TÜRKİYE
- 71- Eda YAZGIN, Doğu Akdeniz University, CYPRUS

- 72- Shazia SHAIKH, University of Sindh, PAKISTAN
- 73- Derya YALÇIN, Nişantaşı University, TÜRKİYE
- 74- Neringa SLAVINSKAITE, Vilnius Gediminas Tec. University, LITHUANIA
- 75- Yağmur HORTOĞLU, Maynooth University, IRELAND
- 76- Özlem ÜZÜMCÜ, Hasan Kalyoncu University, TÜRKİYE
- 77- Sümeyra ALAN, Erzurum Teknik University, TÜRKİYE
- 78- Ayşe ERSOY, Cape Breton University, CANADA
- 79- Gizem UYUMAZ, The University of Iowa, UNITED STATES
- 80- Francesca BRENCIO, University of Seville, SPAIN
- 81- Nurul Nisa OMAR, International University of Malaya-Wales, MALAYSIA
- 82- Valeria BIZZARI, Husserl Archives, BELGIUM
- 84- Susi FERRARELLO, California State University, UNITED STATES
- 85- Barbara DELL' ABATE ÇELEBİ, İstanbul University, TÜRKİYE
- 86- Victoria GONTA, State Pedogogical University, MOLDOVA
- 85- Elif EŞİYOK, Ankara Atılım University, TÜRKİYE
- 87- Şaziye YAMAN, American University of The Middle East, KUWAIT
- 88- Ahmet ERKASAP, İstanbul Gedik University, TÜRKİYE
- 89- Ifeoluwapo OYEWOBİ, Bingham University, NIGERIA
- 90- Sevecen ÇELİK İNCE, Bülent Ecevit University, TÜRKİYE
- 91- Nurhan TOĞUÇ, İstanbul Esenyurt University, TÜRKİYE
- 92- Ines AMARA, King Faisal University, SAUDI ARABIA
- 93- Samira RAKI, EMAA B School, MOROCCO
- 94- Hülya YILDIZLI, İstanbul University – Cerrahpaşa, TÜRKİYE
- 95- Şehnaz SUNGURTEKİN, Bursa Uludağ University, TÜRKİYE
- 96- Füsun TOPSÜMER, Ege University, TÜRKİYE
- 97- Yulianna TSVIETKOVA, Taras Shevchenko Nat.University of Kyiv, UKRAINE
- 98- Mai Alm – el-DIN, Canadian International College, EGYPT
- 99- İzay REYHANOĞLU, Ankara Atılım University, TÜRKİYE
- 100- Aunkrisa SANGCHUMNONG, Suan Dusit University, TAILAND
- 101- Yasemin K. BİLGİN, Doğuş University, TÜRKİYE
- 102- Gözde ÖZDEMİR UÇGUN, İstanbul Aydın University, TÜRKİYE
- 103- Dilek KARIŞAN, Aydın Adnan Menderes University, TÜRKİYE
- 104- Bengü TÜRKÖĞLU, Necmettin Erbakan University, TÜRKİYE
- 105- Lidia María Romero PUPO, University of Holguín, CUBA

REVIEWERS / HAKEMLER

- 1- Ahmad Al-BATTAT, Management and Science University, MALAYSIA
- 2- Ahmet ERKASAP, İstanbul Gedik University, TÜRKİYE
- 3- Aylin AKINLAR, Bandırma Onyedi Eylül University, TÜRKİYE
- 4- Fatma TURAN, Üsküdar University, TÜRKİYE
- 5- Danijela VASIĆ, University of Belgrade, SERBIA
- 6- Beyhan ZABUN, Gazi University, TÜRKİYE
- 6- Beyza TOKSOY, Okan University, TÜRKİYE
- 7- Laura BRANCU, West University of Timisoara, ROMANIA
- 8- Emilia ALAVERDOV, Georgian Technical University, GEORGIA
- 9- İlksen Ü. YILDIRIM, Gazi University, TÜRKİYE
- 10- Eda YAZGIN, Doğu Akdeniz University, CYPRUS
- 11- Ekrem Ziya DUMAN, Gazi University, TÜRKİYE
- 12- Ifeoluwapo OYEWObI, Bingham University, NIGERIA
- 13- Seyil NAJİMUDİNOVA, Kyrgyz-Turkish Manas University, KYRGYZSTAN
- 14- Fatmanur ÖZEN, Giresun University, TÜRKİYE
- 15- Evren KUTLAY, İstanbul Sebahattin Zaim University, TÜRKİYE
- 16- Fatma Hürrem SÜNNEY, Giresun University, TÜRKİYE
- 17- Kateryna TRYMA, Institute of Higher Education of NAES of UKRAINE
- 18- Muthaloo SUBRAMANIAM, Asia Metropolitan University, MALAYSIA
- 19- Gülcan DEMİR, Sinop University, TÜRKİYE
- 20- Mehmet Ali DOMBAYCI, Gazi University, TÜRKİYE
- 21- Günseli GÜMÜŞEL, Atılım University, TÜRKİYE
- 22- Nazife AYDINOĞLU, Final International University, NORTH CYPRUS
- 23- Vildan KATMER BAYRAKLI, Maltepe University, TÜRKİYE
- 24- İzay REYHANOĞLU, Atılım University, TÜRKİYE
- 25- Justin GIBBINS, College of Humanities and Social Sciences, UAE
- 26- Serpil AYTAÇ, Fenerbahçe University, TÜRKİYE
- 27- Kübra Kırca DEMİRBAĞA, Durham University, UNITED KINGDOM
- 28- Merve MAMACI, Fenerbahçe University, TÜRKİYE
- 29- Marietta MARTINOVIC, Royal Melbourne Ins. of Criminology U. AUSTRALIA
- 30- Meryem AKIN, Cardiff Metropolitan University, UNITED KINGDOM
- 31- Sümeyra ALAN, Erzurum Teknik University, TÜRKİYE
- 32- Yulianna TSVIETKOVA, Taras Shevchenko Nat. University of Kyiv, UKRAINE
- 33- Tinatin ZHORZHOLIANI, Grigol Robakidze University, GEORGIA
- 34- Sevgican FİŞENK, Gazi University, TÜRKİYE

TÜRKİYE'DEN GELEN ÖZETLER

ABSTRACTS FROM TÜRKİYE

Intergenerational descriptive comparison of different sides of fatherhood

Arzu ÇALIŞKAN SARI

Asst. Prof.; Çankırı Karatekin University, Faculty of Letters, Psychology, Çankırı, Türkiye
E-mail: arzucaliskan26@gmail.com ORCID: 0000-0002-1121-9900

Aysun ERGÜL TOPÇU

Asst. Prof.; Çankırı Karatekin University, Faculty of Letters, Psychology, Çankırı, Türkiye
E-mail: aysunergul@gmail.com ORCID: 0000-0002-2657-5983

Abstract

Since few studies show whether there is continuity in parenting practices across generations in multi-generational samples, it has been a matter of curiosity about how father-child relationships between ages have changed. The father-child relationship is as essential as the quality of the mother-child relationship, and it affects the cognitive, social, and emotional development of children. In the present study, individuals in the X, Y, and Z generations were asked to evaluate their relationships with their fathers retrospectively. The frequency of experiencing each item of the 52-item fatherhood scale was compared between generations as a percentile. There are 270 female and 166 male participants. **27.8%** (n=121) of these participants were in the X generation, **40.4%** (n=176) were in the Y generation, and **31.9%** (n=139) were in the Z generation. When father-child relationships are examined in 6 sub-dimensions according to generations, the level of frequent participation in the sentence "My father helps me with my homework," which is an indicator of *positive paternal participation*, is 17.5% in the X generation, 43.8% in the Y generation, and 38.8% in the Z generation. The level of frequent participation in the sentence "My father says he loves me," which is also an indicator of positive paternal participation, is 22% in the X generation, 37.7% in the Y generation, and 40.3% in the Z generation. The level of expression of fathers' love has increased from Generation X to Generation Z. The level of frequent participation in the sentence "When I am sick, my father takes me to the doctor," which is an indicator of *responsible father involvement*, is 26% in the X generation, 39.5% in the Y generation and 34.4% in the Z generation. The level of frequent participation in the sentence "My father hit me," which indicates *negative paternal participation*, is 38.5% in the X generation and 30.8% in the Y and Z generations. Although there is a decrease in physical violence against children by their parents of the Y and Z generations compared to the X generation, these rates are considered to be highly worrying. Finally, the level of frequent participation in the sentence "My father says something hurtful to my feelings," which indicates the *father's communication attitude*, is 17.5% in the X generation, 32.5% in the Y generation, and 50% in the Z generation.

Keywords: Fatherhood, Change in intergenerational fatherhood practices, Intergenerational comparison of fatherhood

Adoption of blockchain technology in education institutions

Ayman AHMAD

PhD Student, Social Sciences Institute, Business Department, Atılım University, Turkey

E-mail: aymanahmed151990@gmail.com ORCID: 0009-0005-0012-6898

Elif EŞİYOK

Assoc. Prof. Dr.; School of Business, PR and Advertising Department, Atılım University, Turkey

E-mail: elif.esiyok@atilim.edu.tr ORCID: 0000-0001-9486-7067

Abstract

Background: Blockchain technology is one of the new technologies, and it is a rapidly developing field with many potential applications in education, including high security, better control over data access, identity verification, efficient data management, interactivity, and system interoperability, improving student assessments, accountability, and transparency. Blockchain technology will permanently and securely end the paper-based system used by educational organizations. Blockchain technology can make it easier to collect content data by storing original data (from the creator) and securing created content. In addition, universities could also use blockchain technology in their e-certificate systems.

Purpose of the study- This study aims to explore the adoption of blockchain in the higher education system through a systematic review.

Methodology- Articles published between 2020- 2023 were selected, and content analysis was performed. The content analysis revealed themes such as; “the possibility of using blockchain in the education field,” “Integrating blockchain in higher education institutions,” and “the impact of blockchain technology in education institutions.”

Study Findings- The results showed that blockchain technology has many benefits in the education field by preserving essential certificates and documents. It is also evident from the stakeholders in the field of education that they are interested in educational blockchain technology and its benefits and that the possibility of using it in the field of education will be popular in the future. In addition, by integrating blockchain technology, stakeholders can complete many processes more quickly and efficiently. The certificates and their validity can be verified through the blockchain since it will help educational institutions by providing transaction-related resources to ensure the validity of the certificates issued.

Keywords: Blockchain technology, Higher education, Technology

Eğitimde saygı kavramına yönelik farklı bir bakış: Richard Stanley Peters

Beyhan BAYRAK

Dr. Düzce Üni., Eğitim Fakültesi, Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri ABD, 81620, Düzce, Türkiye

E-mail: beyhanbayrak@duzce.edu.tr

ORCID: 0000-0001-7428-936X

Özet

Saygı kavramı ahlak felsefesi açısından önemli bir kavramdır. Eğitimsel boyutta ise özellikle son zamanlarda önemi giderek artan bir kavram haline dönüşmüştür. Richard Stanley Peters, kişilere saygı kavramının eğitsel önemini tartışan ve eğitimde saygı kavramını farklı açılardan ele alan önemli bir eğitim felsefecisidir. Peters, eğitimde saygı kavramının içeriğini ve boyutunu, çocuk merkezli eğitimin ve geleneksel eğitimin görüşlerini karşılıklı analiz ederek geliştirir. Peters'e göre geleneksel eğitimdeki saygı kavramı, çocukları telkin etmek, zorlamak ve düzene sokmaktır ki bu görüşe karşıdır. Çocuk merkezli yaklaşımın saygı görüşünü, çocuğun bireyselliğini koruma işlevi olarak görür ve bu bakış açısını eleştirir. Ona göre, çocuğun bireyselliğine veya özerkliğine saygı gösterilmesi talebi eğitim için kurucu olarak görülmemelidir. Zira ona göre saygı talebi, salt kavramsal soruların ötesine geçen ahlaki bir düşüncedir. Kant'a atıfta bulunarak, ahlaki ilkelerin aşkın bir gerekçesini geliştirir. Bu çerçevede, bir kişiye saygı duymak, onu ayırt edici bir bilinç merkezi olarak, yani niyetlerin öznesi olarak, dünyaya yönelik belirli bir bakış açısının sahibi olarak tanımak anlamına gelir. Peters'e göre, ahlaki boyutta birey bir kişi olarak görülmelidir. Birini kişi olarak görmek, onu saygı duyulması gereken biri olarak görmek demektir. Kişi kavramına sahip olmak, bir bireyi, pratik aklın kullanımının ön varsayımları olan ilkeler temelinde yürütülen bir yaşam biçiminde bir saygı nesnesi olarak görmektir. Sonuç olarak Peters'e göre eğitimde saygı, sadece çocukların bireysel ilgilerine ve becerilerine saygı duyma olarak tanımlanmamalıdır. Eğitimde saygı, ahlaki bir boyutta çocukların kendilerini onurlu ve eşit statüye sahip kişiler olarak görmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim felsefesi, Richard Stanley Peters, Ahlak, Eğitim, Saygı

A different perspective on the concept of respect in education: Richard Stanley Peters

Abstract

The concept of respect is essential in moral philosophy. In the educational dimension, it has become a concept of increasing importance, especially recently. Richard Stanley Peters is an influential philosopher of education who discusses the importance of respect for individuals and the concept of respect in education from different perspectives. Peters develops the content and dimension of respect in education by mutually analyzing the views of child-centered education and traditional education. According to Peters, the concept of respect in traditional education is to inculcate, force, and regulate children, which is against this view. He sees the child-centered approach's view of respect as a function of protecting the child's individuality and criticizes this perspective. In his view, the demand for respect for the child's individuality or autonomy should not be seen as constitutive of education. According to him, the demand for respect is a moral thought beyond purely conceptual questions. Referring to Kant, he develops a transcendental justification of moral principles. In this context, respecting a person means recognizing him as a distinctive center of consciousness, that is, as the subject of intentions and as the owner of a particular perspective on the world. According to Peters, in the moral dimension, the individual should be seen as a person. To see someone as a person means to see them as someone who should be respected. To have the concept of the person is to regard an individual as an object of respect in the way of life conducted based on principles that presuppose the use of practical reason. As a result, according to Peters, respect in education should not be defined only as respecting children's interests and skills. Respect in education should be regulated in a moral dimension in a way that enables children to see themselves as persons with dignity and equal status.

Keywords: Philosophy of education, Richard Stanley Peters, Morality, Education, Respect

Girişimcilik ve sosyal medya

Beyza TOKSOY

Dr.; Okan Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-mail: beyza.toksoy@okan.edu.tr

ORCID: 0000-0001-5911-8079

Öz

Teknolojinin ve dijitalleşmenin yaşantımıza girmeye başlamasıyla birlikte sosyal medya kavramı da hayatımıza girmiş ve her geçen gün artan bir ivme ile kullanılmaya başlanmıştır. Önceleri belirli amaçlara yönelik olan sosyal medya kullanımının günümüzde pek çok konu için bir araç olduğu gözlemlenmektedir.

Olumlu ve olumsuz yanlarının sürekli tartışıldığı ve tartışılmaya da devam edeceği kuvvetle muhtemel olan sosyal medya özellikle pandemi dönemiyle birlikte bir fırsat kapısı olarak görülmüş ve girişimcilikle de ilişkilendirilen bir alan haline gelmiştir. Tanıtma, tanınma, ün sağlama, saygınlık kazanma, beğenilme, bağış toplama vb. pek çok amaçlarının yanında kazanç sağlama, gelir elde etme, ev kadınlarına ve kadın girişimcilere maddi olanaklar sağlama gibi konularda yeni ve geçerli bir mecra halini almıştır.

Özellikle sadece fotoğraf paylaşılan bir platform olarak başlayan Instagram, artık günümüzde tamamen oradan geçinilen bir gelir kapısına dönüşmüştür. Dahası, salgın süreci ile birlikte pek çok çalışanın fakat işine devam edemeyen kadınların ve/veya ev kadınlarının kendi el emeklerini sergiledikleri ve oradan sağladıkları kazançla geçindikleri bir platform olmuştur. Günümüzde bu alanda yeni oluşturulan iş kollarına ve örneklerine de sıkça rastlamak mümkün olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimci, Sosyal medya, Instagram, Fırsat

Entrepreneurship and Social Media

Abstract

With the introduction of Technology and digitalization into our lives, the concept of social media has also entered our lives and started to be used with increasing momentum daily. It is observed that social media, which was previously intended for specific purposes, is now a tool for many issues.

Social media, whose positive and negative aspects are constantly discussed and will continue to be discussed, has been seen as a door of opportunity, especially with the pandemic period, and has become an area associated with entrepreneurship—promotion, recognition, gaining reputation, gaining prestige, admiration, fundraising, etc. In addition to its many purposes, it has become a new and valid channel for earning, earning income, and providing financial opportunities to homemakers and women entrepreneurs.

In particular, Instagram, which started as a photo-sharing platform, has now turned into a source of income that is wholly lived. Moreover, with the pandemic, it has become a platform where many employees, but women or homemakers who cannot continue their work, exhibit their handiwork and make a living with the income they earn from there. Today, it is possible to frequently come across newly created business lines and examples in this field.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneur, Social media, Instagram, Opportunity

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumlarının, empati ve iyi oluş düzeylerinin incelenmesi

Fatma TURAN

Dr.; Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 34674, İstanbul, Türkiye
E-mail: fatma.turan@uskudar.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-9982-4792

Gizem YAZGAN

Psikolog, Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Mezunu, 34520, İstanbul, Türkiye
E-mail: gizem.yazgan@st.uskudar.edu.tr ORCID ID:0009-0002-3007-9322

Tuana Zeynep PAŞMAKÇIOĞLU

Psikolog, Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Mezunu, 10400, Balıkesir, Türkiye
Email: tuanapasmakci@gmail.com ORCID ID: 0009-0004-0968-9833

Özet

Yakın ilişkiler kurma ihtiyacı, genç yetişkinlik döneminin belirgin gelişim görevleri arasında öne çıkmaktadır. Bu çalışma, üniversite öğrencileri arasında romantik ilişkilerin empati ve iyi oluş düzeyleri üzerindeki etkisini ve romantik ilişki doyumunu incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nicel bir araştırma olup, araştırma yöntemi olarak ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2022-2023 Akademik yılında Türkiye'nin farklı üniversitelerinde öğrenim gören, 18-24 yaş aralığında olan ve Google forms üzerinden ulaşılan toplam 250 (194 kadın, 56 erkek) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Sosyodemografik Bilgi Formu," "Romantik İlişkilerde Doyum Ölçeği," "PERMA İyi Oluş Ölçeği" ve "Toronto Empati Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 26.0 istatistiksel analiz programı kullanılarak analiz edilmiş ve cinsiyet değişkenine göre gruplar arasında karşılaştırılmıştır. Araştırmanın temel sonucu, romantik ilişkisi olan kişilerin romantik ilişki doyumunun ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin olmayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, romantik ilişkilerin bireylerin duygusal ve psikolojik iyi oluşunu artırabileceğini işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Psikolojik İyi Oluş, Romantik İlişki Doyumu, Üniversite Öğrencileri, Cinsiyet.

İthaf: Bu çalışma, 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle yaşamını kaybeden, başta çalışma arkadaşımız Mahmut Gazi Ölçer olmak üzere, yaşamını kaybeden tüm üniversite öğrencilerine ithaf edilmiştir...

An examination of university students' romantic relationship satisfaction, empathy, and well-being levels

Abstract

The need to form close relationships stands out as one of the prominent developmental tasks of young adulthood. This study aims to investigate the impact of romantic relationships on empathy and well-being levels, as well as romantic relationship satisfaction among university students. The research employs a quantitative approach and applies a relational survey model as the research method. The sample of the study consists of a total of 250 university students (194 females, 56 males) between the ages of 18-24, enrolled in various universities in Turkey during the 2022-2023 academic year and reached through Google Forms. Data collection tools in the research include a "Socio-demographic Information Form," "Romantic Relationship Satisfaction Scale," "PERMA Well-being Scale," and "Toronto Empathy Scale." The obtained data are analyzed using the SPSS 26.0 statistical analysis program and compared between groups based on the gender variable. The main finding of the study indicates that individuals in romantic relationships have higher levels of romantic relationship satisfaction and psychological well-being compared to those without romantic relationships. These findings suggest that romantic relationships can enhance individuals' emotional and psychological well-being.

Keywords: Empathy, Psychological Well-being, Romantic Relationship Satisfaction, University Students, Gender

Dedication: This study is dedicated to all university students, especially our colleague Mahmut Gazi Ölçer, who lost their lives due to the Kahramanmaraş-centered earthquakes on February 6, 2023.

Turkish higher education governance and gender equality

Özlem ATAY

Prof. Dr.; Ankara University Faculty of Political Sciences, Ankara, Türkiye

E-Mail: ozkanli@politics.ankara.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2563-825X

Abstract

The purpose of this paper is to explore academic women's choice towards leadership positions in Higher Education Institutions (HEI) in Turkey. The situation of academic women in Turkish universities is examined. Turkey underwent regime change at the end of the twentieth century. Neoliberal reforms followed 1980 Turkish coup d'état. These reforms affected higher education and research and entailed a reduction in public funding for universities, introduction of private universities, massification of higher education, a rise in the competitive distribution of research funding, attempts to introduce university tuition fees, introduction of metric-based assessment systems and change in the societal role of universities and research, with universities becoming service providers (Aslan, 2014, İnal & Akkaymak, 2012). With these changes came stress on research assessment and performance, primarily through impact factor publications, the linearisation of the research career, a shift from core institutional funding to objectification through grant funding, and the introduction of international academic mobility as a sign of excellence. All these factors are gendered in the sense that childbirth and childcare commitments strongly conflict with these new features of academic careers. In sum, the new demands related to research careers, family policy predicated on the assumption that women are the primary childcare provider, the lack of childcare facilities for children under three, and the continued unequal distribution of childcare and housework between partners all combine to create very different conditions for women's and men's career aspirations and choices in academia.

In exploring the issue of choice, qualitative data from pre-interviews, interviews, and document analysis using the Success Case Method (SCM) (see Yin, 2018) are undertaken in this study. The Case Study University (CSU) was chosen as the research site because it has made significant progress in gender equality in education, research, and training. The data entails an empirical study of female and male university senior managers. The researcher had to complete her university ethics approval checklist and submit it to the Ethics Advisory Committee. Ethics approval is secured before conducting in-depth interviews with six female and sixteen male senior managers in fundamental and applied sciences and social sciences (Rector, five Vice-Rectors, seven Deans, and nine Deputy-Deans). The case study university has a supportive organizational climate for its gender equity policy. In order to encourage more women into senior roles, several support programs to build managerial skills, mentoring and coaching programs, or providing role models, even when an institution implements a gender equality plan, can be considered. In conclusion, significant initiatives that affect the gendered culture of the university are explained.

Keywords: Academic women, Turkish higher education governance, Gender equality

Değişen iş dünyasında yetenek ekonomisi: İşletmeler açısından bir değerlendirme

Gülaçtı ŞEN

Dr. Balıkesir Üni., Edremit Sivil Havacılık Yüksekokulu, Havacılık Yönetimi, Edremit, Balıkesir, Türkiye
E-mail: gulacti.sen@balikesir.edu.tr ORCID: 0000-0003-4168-0586

Özet

21.yüzyılda iş dünyasındaki değişim tüm sektörlerdeki iş modellerini bozmakta ve yeni işlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Özellikle dijitalleşme, iş piyasalarında devrim yaratmakta ve mevcut veya yeni işler için gerekli olan yetenekleri değiştirmektedir. Hızlı inovasyon ve post-dijital yıkımın yönlendirdiği küresel pazarlar ve ürünler, hızla yapılandırılabilen ve yeniden yapılandırılabilen yeni yetenek modelleri talep etmektedir. İşletmelerin tercihleri dijital dünyaya evrilen iş modellerine göre şekillenmekte ve çalışanların yeteneklerinin yeni iş modellerine uygun hale gelmesi beklenmektedir. İşletmeler çeviklik, ölçeklendirme ve doğru becerilerin her zamankinden daha hızlı, gerçek zamanlı olarak kullanıma sunulmasını beklemektedir. Bu doğrultuda işletmedeki hem mevcut çalışanlar hem de yeni çalışmaya başlayacaklar için 'yetenek ekonomisi' kavramı önem kazanmaktadır. Çalışanların yeteneklerini, uzmanlıklarını daha iyi kullanabildikleri ve serbest çalışma modelini destekleyen yetenek ekonomisi; iş birliğine dayalı, şeffaf, teknoloji etkin, hızlı döngülü bir iş yapma yöntemidir. Yetenek ekonomisi, işletmelerin yeni iş dünyasında başarılı olmasında etkilidir ve hem işverenlerin hem de çalışanların bu modeli doğru anlaması ve benimsemesi önemlidir. Yetenek ekonomisinin işletmeler tarafından benimsenmesi, performans, yenilik, hız, esneklik ve maliyet verimliliği gibi kazanımları sağlayabilir. Çalışanların da kendi yeteneklerini kullanmaları, esnek çalışma sayesinde uzmanlaşan, değişen iş dünyasının beklentilerine göre yeteneklerini geliştiren bireyler olarak, yetenek ekonomisine yöneldikleri ifade edilebilir. İş dünyasında işletmelerin görmezden gelemeyeceği yetenek ekonomisi modelinin, hem işverenler hem de çalışanlar açısından iyi anlaşılması gerekmektedir. Bu çalışmada ilk olarak değişen iş dünyasında yetenek ekonomisi ele alınmaktadır. Sonrasında ise yetenek ekonomisinin işletmeler açısından değerlendirilerek; işverenler ve çalışanlar için sırasıyla (1) önemi (2) gerekliliği (3) olumlu ve olumsuz tarafları tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yetenek Ekonomisi, Yetenek, Dijitalleşme, Esnek Çalışma

Talent economy in the changing business world: An evaluation for businesses

Abstract

Change in the business world in the 21st century disrupts business models in all sectors and causes the emergence of new businesses. Digitalization, in particular, is revolutionizing job markets and changing the skills required for existing or new jobs. Global markets and products driven by rapid innovation and post-digital disruption demand new capability models that can be rapidly configured and reconfigured. The preferences of businesses are shaped by business models evolving into the digital world, and employees' skills are expected to adapt to new business models. Businesses expect agility, scale, and the availability of the right skills in real-time, faster than ever before. In this regard, the concept of 'talent economy' gains importance for both existing employees and new employees in the business. Talent economy, where employees can better use their talents and expertise and support the freelance working model. It is a collaborative, transparent, technology-enabled, fast-cycle way of doing business. The talent economy is effective in helping businesses succeed in the new business world, and employers and employees need to understand and adopt this model correctly. Adopting the talent economy by businesses can provide gains such as performance, innovation, speed, flexibility, and cost efficiency. Employees are turning to the talent economy as individuals who use their talents, specialize through flexible working, and develop their talents according to the expectations of the changing business world. The talent economy model, which businesses must recognize in the business world, needs to be well understood by both employers and employees. In this study, firstly, the talent economy in the changing business world is discussed. Afterward, the talent economy is evaluated from the perspective of businesses; (1) its importance, (2) its necessity, and (3) its positive and negative aspects for employers and employees, respectively, are discussed.

Keywords: Talent Economy, Talent, Digitalization, Flexible Working

**Ebeveyn mükemmeliyetçiliğinin postmodern bağlamda incelenmesi:
Barbie bebekle büyüyen anneler örneği**

Belis GÜLAY

Dr.; Maltepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Sivil Havacılık ve Kabin Hizmetleri Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-mail: belisgulay@maltepe.edu.tr ORCID 0000-0002-0204-5507

Gülçin KARADENİZ

Dr.; İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-mail: gkaradeniz@29mayis.edu.tr ORCID 0000-0002-3315-8635

Öz

Her çağda ve toplumda farklı bir beden algısı vardır ve bu beden algılarının zaman içinde geliştiği, değiştiği ve yeni özellikler kazandığı söylenebilir. Foucault modern iktidarı tanımlarken; modern iktidarın bedenle ilişkisi temelini baz alır. Biyo-iktidar kavramı ile insan bedeninin iktidar tarafından değiştirilmesini anlatır ve çağdaş bedenin nasıl oluştuğunu ve sahip olması gereken özelliklerini açıklar. Foucault, modern disipliner iktidarın bedeni kontrol altına alıp pasifleştirdiğini söylerken, Baudrillard, bedenin erotizm ve güzellik içeren kült bir nesneye dönüştürüldüğünü vurgular. Barbie bebekler, çağdaş toplum tarafından dayatılan modern beden tanımının bir örneği olarak gösterilebilir. Bir neslin Barbie bebekle büyüdüğü ve gelecek kuşağı şekillendirdiği günümüzde bu durumdan güncel ebeveynlik kavramlarından biri olan anne mükemmeliyetçiliğinin de etkilendiği düşünülebilir.

Bu çalışma; Barbie bebekler ile büyüyen annelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri mükemmeliyetçi tutumları ile beden ilişkisinin nasıl şekillenebileceğine dair Amerika Birleşik Devletleri'nin bir simgesi ve popüler kültür ürünü olan Barbie bebekleri aracılığıyla annelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri mükemmeliyetçi tutumlarının modern topluma ait değişen beden ilişkisini amaçlamaktadır. Barbie bebeklerin üretimi, önce yalnızca kadın olarak üretilirken, daha sonra tüm toplumsal cinsiyet kimliklerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu, çağdaş iktidarın tanımladığı modern beden algısı ile uyumludur. Barbie ve arkadaşlarının giysilerinin, bedenlerinin, dininin, etnik kimliğinin ve ten renginin toplumsal değişim ekseninde nasıl değiştiği ve bu değişimin ebeveyn olan anneler üzerindeki etkisi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Barbie, Ebeveyn, Mükemmeliyetçilik, Çok Kültürcülük, Politik Doğruculuk.

Examining parental perfectionism in a postmodern context:

The example of mothers growing up with Barbie dolls

Abstract

There is a different body perception in every age and society, and these body perceptions develop, change, and acquire new features over time. While Foucault defines modern power, it is based on the relationship of modern power with the body. Explains the change of the human body by the power with the concept of bio-power and explains how the modern body is formed and the features it should have. While Foucault says that modern disciplinary power controls and pacifies the body, Baudrillard emphasizes that the body is transformed into a cult object containing eroticism and beauty. Barbie dolls can be cited as an example of the modern definition of the body imposed by contemporary society. Today, when a generation grows up with a Barbie doll and shapes the next generation, maternal perfectionism, which is one of the current parenting concepts, is also affected.

This work, Through Barbie dolls, a symbol of the United States and a popular cultural product, on how the body relationship can be shaped by the perfectionist attitudes of mothers who grew up with Barbie dolls while raising their children, aims at the changing body relationship of the mothers' perfectionist attitudes while raising their children to the modern society. The production of Barbie dolls was first produced for women but later expanded to include all gender identities. This is in line with the modern body image defined by contemporary power. It is focused on how Barbie and her friends' clothes, bodies, religion, ethnic identity, and skin color change in the axis of social change and the effect of this change on mothers who are parents.

Keywords: Barbie, Parenting, Perfectionism, Multiculturalism, Political Correctness.

**Sosyal bilgiler dersinde karikatürlerle eğitim üzerine bir çalışma:
Eğitim, göçmen sorunu ve sosyal medya örnekleri**

Hacer DOLANBAY

Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, Muş, Türkiye

E-mail: h.dolanbay@alparslan.edu.tr

ORCID: 0000-0002-9408-5636

Öz

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının farklı küresel sorunlara ilişkin bilinçlerinin artırılmasında karikatürlerle çalışmanın etkililiğini tespit etmektir. Araştırma, 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinde yapılmıştır. Eylem araştırmasıyla desenlenen araştırmanın örneklemini eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği 2. sınıfına devam eden 25 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaşadığımız yüzyılda küresel sorunlar olarak ele alınan geleneksel eğitim, sosyal medya ve göçmen sorunu hakkındaki bilgi ve farkındalıklarını yükseltmek için karikatürlerden oluşan bir sunum hazırlanmıştır. Sunumun ardından öğrencilerin karikatür analiz formunu doldurmaları istenmiştir. Elde edilen bilgiler içerik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular farklı çalışmalarla desteklenerek yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Karikatür, Öğretmen adayı, Geleneksel eğitim, Sosyal medya, Göçmen sorunu

A study on education with cartoons in a social studies lesson:

Education, the migrant problem, and the example of social media

Abstract

This research aims to reveal the effectiveness of working with cartoons in increasing the awareness of teacher candidates about different global problems. The research was conducted at a state university during the fall semester of the 2023-2024 academic year. The research sample comprises 25 teacher candidates attending the second-grade social studies teaching at the education faculty. A presentation consisting of cartoons has been prepared to raise students' knowledge and awareness about traditional education, social media, and the migrant problem, which are considered global problems in the century we live in. After the presentation, students were asked to fill out the cartoon analysis form. The information obtained was analyzed using the content analysis method. According to the analysis results, the findings obtained were supported and interpreted by different studies.

Keywords: Social studies, Cartoons, Teacher candidate, Traditional education, Social media, The migrant problem

Psikolojik sermaye ve duygusal emeğin örgütsel vatandaşlık davranışıyla ilişkisinde sosyal zekânın düzenleyici rolü¹

Hazal Yaren YALIRSU

Ar. Gör.; İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sos. Bil. Fak. İşletme B. İstanbul, Türkiye
E-mail: [hazal.yalirsu@istun.edu.tr](mailto: hazal.yalirsu@istun.edu.tr) ORCID: 0000-0002-3375-0479

Seçil BÜLBÜL

Prof. Dr.; Marmara Üniversitesi, İşletme ABD., Örgütsel Davranış Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye
E-mail: [seciltastan@marmara.edu.tr](mailto: seciltastan@marmara.edu.tr) ORCID: 0000-0003-3243-3989

Öz

İnsan kaynağının taklit edilemez niteliği, örgütlerin özellikle rekabet ortamında en önemli kaynaklarını meydana getirmektedir. Hizmet sektöründe görülen artış beraberinde duygusal emek gösterimlerini artırmıştır. Çalışanların duygusal emeklerinin yanı sıra diğer davranışları da örgütün temsilinde ve başarısında rol oynamaktadır. Günümüzde çalışanların davranışları kadar sahip oldukları kapasitelerin de ne kadar önemli olduğu literatürde çeşitli çalışmalarda gösterilmektedir. Psikolojik sermaye ve sosyal zekâ kapasiteleri çalışanların önemli kapasiteleri arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda yapılan yüksek lisans tez çalışmasında duygusal emek ile psikolojik sermayenin örgütsel vatandaşlık davranışıyla ilişkisi ve bu ilişkilerdeki sosyal zekânın düzenleyici rolü incelenmiştir. Çalışmada 449 çalışandan elde edilen demografik bilgiler, duygusal emek, psikolojik sermaye, örgütsel vatandaşlık davranışı ve sosyal zekâ ölçekleri verileri analiz edilmiştir. Bu veriler ile korelasyon, regresyon, düzenleyici etki, bağımsız gruplar T-Testi ve tek yönlü ANOVA analizleri uygulanmıştır. Sonuç olarak psikolojik sermaye ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca duygusal emek ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Araştırmanın devamında duygusal emek ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkide negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir düzenleyici etki gözlenirken, psikolojik sermaye ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkide sosyal zekânın düzenleyici rolü tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal emek, Psikolojik sermaye, Örgütsel vatandaşlık davranışı, Sosyal zekâ

The moderator role of social intelligence on the relations of psychological capital and emotional labor with organizational citizenship behavior²

Abstract

The unique nature of human resources constitutes the most crucial resource of organizations, especially in this competitive environment. The growth of the service industry led to more emotional labor demonstrations. Besides the employees' emotional labor, their other behaviors also affect the organization's image and success. Nowadays, various studies indicate how crucial employees' capacities and behaviors are. Psychological capital and social intelligence are among the essential capacities of employees. Based on this, the relationship of emotional labor and psychological capital with organizational citizenship behavior and the moderator role of social intelligence in these relationships were investigated in a master's thesis research. In this study, data from 449 employees were collected, and employees' demographic information was presented. Results of emotional labor, psychological capital, organizational citizenship behavior, and social intelligence scales were analyzed. Correlation, regression, regulatory effect, independent groups T-Test, and one-way ANOVA analyses were performed based on research questions. As a result, there was a positive and statistically significant relationship between psychological capital and organizational citizenship behavior. In addition, a positive and statistically significant relationship was found between emotional labor and organizational citizenship behavior. Furthermore, social intelligence had a negative significant moderator effect on the relationship between emotional labor and organizational citizenship behavior. On the other hand, social intelligence had no moderator effect on the relationship between psychological capital and citizenship behavior.

Keywords: PsyCap, Emotional labor, Organizational citizenship behavior, Social intelligence

¹ Bu çalışma "Psikolojik Sermaye ve Duygusal Emeğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışıyla İlişkisinde Sosyal Zekânın Düzenleyici Rolü" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² This paper was produced from this master's thesis: "The Moderator Role of Social Intelligence on the Relationship of Psychological Capital and Emotional Labor with Organizational Citizenship Behavior."

The effect of watching Instagram reels on cognitive functions

İnci GÜREL

Research Assistant; Fenerbahçe University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences,
Department of Psychology, İstanbul, Türkiye

E-mail: inci.gurel@fbu.edu.tr

ORCID: 0009-0004-6719-6359

Abstract

With the age of digitalization, the use of social media in society is also increasing. One of the features that has become popular with TikTok on social media is short videos. These videos, called 'Reels' on Instagram, have short and exciting content that attracts users' attention. Reels expose users to an excessive amount of information in a very short time and are frequently preferred by users because they provide instant satisfaction. However, the fact that Reels last a maximum of 90 seconds and usually have emotional content combined with the personalized content in the Reels section based on users' previous visits, likes, and interests on Instagram can lead to problematic short video viewing habits. Problematic Instagram use can disrupt individuals' work in school or work environments and negatively impact their performance. Studies show that exposure to too much digital information in a short time causes stress and harms memory and cognitive functions. Although short videos have become popular in recent years, they are now widespread on many platforms other than Instagram and TikTok. Therefore, their cognitive and psychological effects on users should be addressed. In this literature review, the effect of watching Reels on cognitive functions is examined. The findings demonstrate that watching short videos affects a person's recall and execution of intentions due to rapid context switching, leading to decreased prospective memory performance. Problematic short video-watching habits also harm visual short-term memory and general memory performance. This negative effect is explained by the fact that reduced attention span affects memory encoding. Additionally, it has been observed that when an individual is interrupted by Instagram while working, the short video stream continues to occupy cognitive resources in the background of their mind even if they return to work.

Keywords: Executive functions, Social media, Memory, Instagram, Reels.

Investigation of academic work life: The mediator role of job satisfaction between quantitative workload and job stress among academic staff

Merve MAMACI

Dr.; Fenerbahçe Un., Fac. of Economics, Administrative and Social Sci. Dep. of Psychology, Türkiye

E-mail: merve.mamaci@fbu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-7882-3670

Hüsre Gizem AKALP

Lecturer; Bursa Uludağ Un. Vocational School of Tec. Sci. Occupational Health and Safety Dep. Türkiye

E-mail: gizema@uludag.edu.tr

ORCID: 0000-0001-7412-9112

Burcu BİLİR

Assoc. Prof. Dr.; Bursa Tec. Un. Fac. of Hum. and Soc. Sci. Dep. of Business Administration, Türkiye

E-mail: burcu.bilir@btu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-2581-0125

Serpil AYTAÇ

Prof. Dr.; Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of Psychology, Türkiye

E-mail: serpil.aytac@fbu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-6659-4639

Abstract

This study investigates the mediator role of job satisfaction between quantitative workload and job stress among academic staff in the selected public and private universities in a city in Turkey. A cross-sectional survey design and stratified sampling method were used to reach a total sample of 150 respondents. The data for the research was collected through a demographic information form, *Quantitative Job Satisfaction Scale*, *Workload Inventory*, and *Job Stress Scale*. The findings showed a significant positive relationship between quantitative workload and job stress. In addition, it has been found that job satisfaction plays a mediator role in this relationship. It is hoped that this research makes a meaningful contribution to the literature due to its emphasis on working conditions in academic working life.

Keywords: Academic staff, Quantitative workload, Job stress, Job satisfaction

Üniversite öğrencilerinde problemleri internet kullanımını yordayan değişkenlerin incelenmesi

Melisa EBEOĞLU DUMAN

Dr. Bağımsız Araştırmacı, Ankara, 06810, Türkiye

E-mail: melisaebeoglu@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8893-1237

Özlem YAŞBEY

Uzm. Psk. Bağımsız Araştırmacı, Bursa, 16120, Türkiye

E-mail: ozlemyasbey@hotmail.com

ORCID: 0009-0008-4465-0263

Öz

Günümüzde hızla artan iletişim teknolojileri bağlamında en çok dikkat çeken konularından biri problemleri internet kullanımınıdır. Problemleri internet kullanımını, farklı kültürlerde ve değişik yaş gruplarında görülse de öğrencilerin üniversite dönemi boyunca yaşadıkları farklı zorluklar da problemleri internet kullanımını artırabilmektedir. Olumsuz pek çok sonuçla ilişkili olduğu bilinen problemleri internet kullanımını azaltabilmek için onu etkileyen ailesel ve bireysel faktörlerin saptanması oldukça önemlidir. Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde problemleri internet kullanımını ile anne baba tutumu, yalnızlık ve sosyal kaygı arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu çalışmada problemleri internet kullanımını yordayan değişkenlerin incelenmesi de hedeflenmiştir. Araştırmanın örneklemini Ankara'da üniversite öğrencisi olan, 18-26 yaş aralığındaki toplam 187 genç oluşturmuştur. Katılımcılara UCLA Yalnızlık Ölçeği, Anne Baba Tutum Ölçeği, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Problemleri İnternet Kullanımı Ölçeği ve kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Korelasyon analizi sonuçları, problemleri internet kullanımını ile yalnızlık, sosyal kaygı, otoriter ve koruyucu-istekçi anne baba tutumu arasında pozitif yönde; demokratik anne baba tutumu arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Problemleri internet kullanımını yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan dört aşamalı hiyerarşik regresyon analizleri sonucunda, denkleme ilk aşamada eklenen sosyo-ekonomik düzey ve internet kullanım süresinin modele genel katkısının anlamlı olduğu görülmüştür. İkinci aşamada eklenen anne baba tutumlarından otoriter ebeveynliğin, üçüncü aşamada eklenen yalnızlığın, dördüncü aşamada eklenen sosyal kaygının problemleri internet kullanımını olumlu yönde yordadığı bulunmuştur. Sonuçların, bu alanda geliştirilebilecek olan önleme ve müdahale programları açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bulgular, alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Problemleri internet kullanımını, ebeveyn tutumları, yalnızlık, sosyal kaygı

An Examination of variables predicting problematic internet use among university students

Abstract

In the context of today's rapidly increasing communication technologies, one of the most striking issues is problematic internet use. Although problematic internet use is seen in different cultures and age groups, different difficulties experienced by students during the university period can also increase problematic internet use. In order to reduce problematic internet use, which is known to be associated with many adverse outcomes, it is crucial to determine the familial and individual factors that affect it. This study examined the relationships between problematic internet use and parental attitudes, loneliness, and social anxiety among university students. This study also aimed to examine the variables predicting problematic internet use. The study sample consisted of 187 young people aged 18-26 who were university students in Ankara. UCLA Loneliness Scale, Parental Attitudes Scale, Liebowitz Social Anxiety Scale, Problematic Internet Usage Scale, and personal information form were applied to the participants. Correlation analysis results showed that problematic internet use was positively associated with loneliness, social anxiety, authoritarianism, and protective-demanding parental attitudes. It was negatively related to the democratic parental attitude. As a result of the four-step hierarchical regression analysis conducted to determine the variables that predict problematic internet use, it was seen that the overall contribution of the socio-economic level and internet usage time added to the equation in the first stage of the model was significant. It was found that authoritarian parenting, which was added in the second stage, loneliness, which was added in the third stage, and social anxiety, which was added in the fourth stage, predicted problematic internet use positively. The results are essential for prevention and intervention programs that can be developed in this field. The findings are discussed within the framework of the literature.

Keywords: Problematic internet use, parental attitudes, loneliness, social anxiety

Göç etmiş Avrupalı Türklerin kültürleşme süreci

Engin YÜZAKI

Ar. Gör.; Fenerbahçe Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölünü, İstanbul, Türkiye
E-mail: engin.yuzaki@fbu.edu.tr ORCID: 0000-0001-7535-5824

Nur Esin KAVALCIOĞLU

Psikolog; Bağımsız Araştırmacı, İstanbul, Türkiye
E-mail: esinkavalcioğlu@gmail.com ORCID:0009-0008-0370-6128

Öz

Kültürleşme, iki farklı kültürdeki topluluğun karşılaşması sonucunda bu topluluklarda gerçekleşen değişim olarak tanımlanmaktadır. Göçmenlerin kültürleşme sürecinde benimsemiş oldukları stratejilerin, tutum ve davranışların değişiminde etkili olduğu görülmüştür. Göçmenler, uyum süreçlerinde bu stratejileri tercih ederken bazı sahip oldukları kültürel özellikleri sebebiyle çeşitli zorluklar yaşamaktadır. Göç sonrası karşılaşılan en temel sorunun dil farklılığı olduğu yapılan çalışmalarda ortak bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Dil farklılığı ve dil öğreniminde yaşanan sorunlar uyum sürecini engellemekte, göçmen toplulukların göç edilen toplumdaki ayrılmalarına neden olmaktadır. Göçmenlerin eğitim seviyesi uyum süreçlerinde etkili olmakta, yüksek eğitim seviyesi uyum süreçlerinin başarılı olmasını desteklemektedir. Yüksek eğitim seviyesinin dil öğrenimini artırdığı ve buna bağlı olarak uyum sürecini etkilediği de değerlendirilmektedir. Kadınların uyum sürecinde erkeklere oranla daha çok zorlandığı yine çalışmalarda ortak bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum kadınların ev içi yaşama sıkışması, dil öğreniminden mahrum kalması ve göç edilen toplum ile temas kuramamasıyla ilişkilendirilmektedir. Dini farklılıkların, yine göç eden toplulukların uyum sürecinde etkili bir faktör olduğu görülmüştür. Uyum sürecinin başarısız olması durumunda dini değerler göçmen topluluk tarafından daha çok sahiplenilmektedir. Uygulanan politikalar göçmen toplulukların uyum sürecini engelleyebilmekte, göç edilen bölgedeki topluluklardan ayrılmalarına ya da marjinalleşmelerine neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürleşme, Kültürel uyum, Türk göçmenler, Kültürleşme stratejileri

The acculturation process of immigrated European Turks

Abstract

Acculturation is the change that occurs in these communities due to the encounter of two different cultural communities. It has been observed that the strategies immigrants adopt during the acculturation process effectively change their attitudes and behaviors. While immigrants choose these strategies in their adaptation processes, they experience various difficulties due to some of their cultural characteristics. It is a common conclusion of the studies that the most fundamental problem encountered after migration is language differences. Language differences and problems in language learning hinder the adaptation process and cause immigrant communities to separate from the host society. The education level of immigrants is practical in the adaptation process, and a high education level supports the success of the adaptation. It is also considered that a higher level of education increases language learning and, accordingly, affects the adaptation process. Another common finding in the studies is that women have more difficulty adapting than men. This situation is associated with women being stuck in domestic life, deprived of language learning, and unable to establish contact with the host society. It has also been observed that religious differences are an influential factor in the adaptation process of immigrant communities. If the adaptation process fails, religious values are adopted more by the immigrant community. Implemented policies can hinder the adaptation process of immigrant communities and cause marginalization of these communities or separation of them from the societies in the migrated region.

Keywords: Acculturation, Cultural adaptation, Turkish migrants, Acculturation strategies

Savoring strategies in young adults: An examination in terms of some demographic variables³

Roshanak KAMALI

Dr., Psychological Counselor; İstanbul, TÜRKİYE

E-mail: roshanakkamali@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0081-2397

Müge AKBAĞ

Assoc. Prof. Dr.; Marmara University, Faculty of Atatürk Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, İstanbul, TÜRKİYE

E-mail: makbag2014@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0507-9072

Abstract

This study aims to examine the strategies of savoring positive life events, one of the concepts of positive psychology, in terms of some demographic variables in young adults. The study was prepared in a quantitative research design with a descriptive survey model. The study sample consists of 512 young adults determined by convenience sampling, one of the non-probability sampling methods. The Ways of Savoring Checklist-Turkish Form (WOSC-TR) and Personal Information Form developed by the researchers were used as data collection tools. The researchers adopted the Ways of Savoring Checklist-Turkish Form (WOSC-TR) within the scope of this study. SPSS 25 statistical program was used to analyze the data. Independent Group t-test and One-Way Analysis of Variance (One-Way ANOVA) techniques were utilized to test whether the strategies of savoring positive events differed significantly according to the demographic characteristics of young adults. When the findings obtained from the study are examined, it is seen that young adults tend to use amplifying strategies of savoring positive events relatively more than dampening strategies. While female, young adults prefer amplifying strategies for savoring positive events more than male young adults, male young adults prefer dampening strategies for savoring positive events more than female young adults. Single young adults use amplifying strategies in savoring positive events more than married young adults. Young adults from lower socio-economic status use dampening strategies to savor positive events more than those from higher socio-economic status. The levels of young adults' use of amplifying and dampening strategies in savoring positive events are similar according to whether they are employed, where they have lived for the longest time, and birth order. Besides, young adults who reported that special days were always celebrated in their families during their childhood used amplifying strategies in savoring positive events more than those who reported that special days were sometimes celebrated and never celebrated in their families. These findings were discussed in the context of related literature and theories, and based on these findings, some suggestions were made for professionals working in the field of mental health counseling and future research.

Keywords: Savoring, Savoring strategies, Amplifying, Dampening, Positive psychology, Young adults.

³ This study was produced from a doctoral dissertation conducted under the supervision of Assoc.Prof. Dr. Müge AKBAĞ.

Clustering of provinces in Türkiye according to traffic accident indicators

Selim TÜZÜNTÜRK

Associate Prof.; Bursa Uludağ University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Econometrics, Bursa, Türkiye

E-mail: selimtuzunturk@uludag.edu.tr

ORCID: 0000-0002-8987-2280

Abstract

There are two main clustering methods, including hierarchical and non-hierarchical methods. In cases where the number of clusters has yet to be discovered, the hierarchical clustering method is used. In hierarchical clustering, the number of clusters is discovered using a graphical tool called a dendrogram. The number of clusters represented with the letter "k" is determined from a dendrogram by cutting across the branches at a given level of distance measured by one of the axes. In non-hierarchical methods, the number of clusters is predetermined. The general approach for the predetermination of "k" is running the hierarchical clustering method to determine the "k" value at first and then using this value in the non-hierarchical methods. Next, it is checked whether the cluster members obtained from these two methods are similar. However, it is impossible to automatically determine the number of clusters using either of these two methods.

On the other hand, using a third method, called the two-stage clustering method, the number of clusters can be determined automatically, and the findings can be compared with the previous two methods. This study is a study in which the mentioned three cluster methods were utilized in order to find out the exact cluster solution. By doing so, the analyses enabled us to approve the existence of the exact number of clusters. In the present study, traffic accident indicators (total number of accidents, total number of road motor vehicles, total number of person deaths, and number of persons injured) in Türkiye in 2022 were analyzed through clustering analysis. The data are taken from the official website of the Turkish Statistical Institute and analyzed with the SPSS program. All three mentioned methods were performed with the traffic accident data, and the appropriate number of clusters was determined. All three methods conclude that a two-cluster solution is the best solution for the traffic accident data. The province of Istanbul, which is in the first cluster, differs from the rest of the provinces in the second cluster. According to traffic accident indicators, it has been determined that the province of Istanbul is significantly separated from all other provinces.

Keywords: Clustering Analysis, Multivariate Statistics, Traffic Accidents, Türkiye.

Stresin yaşam kalitesine etkisi: Mutluluğun aracı rolü

Sevinç Serpil AYTAÇ

Prof. Dr; Fenerbahçe Üni., İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: serpil.aytac@fbu.edu.tr ORCID: 0000-0001-6659-4639

Nuran BAYRAM ARLI

Prof. Dr; Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonometri Bölümü, Bursa, Türkiye
E-mail: nuranb@uludag.edu.tr ORCID: 0000-0001-5492-184X

Özet

Çalışmanın amacı, stresin yaşam kalitesi üzerindeki etkisinde mutluluğun aracı rolünü test etmektir. Çalışmada yaşam kalitesini ölçmek için, Dünya Sağlık örgütünün gelirtidiği WHOQOL-BREF ölçeğinden yararlanılmıştır. WHOQOL-BREF ölçeğinde fiziksel alan, psikolojik alan, sosyal ilişkiler alanı ve çevre alanı olmak üzere dört temel alan mevcuttur. Ayrıca çalışmada bireylerin mutluluk düzeyini ölçmek için Oxford Mutluluk Ölçeği ve stres düzeylerini ölçmek için de DASS-42 ölçeğinden sadece Stres Ölçeği ölçeği kullanılmıştır. Veriler kolayda örnekleme yöntemiyle online olarak toplanmıştır. Çalışmaya 18 yaş üstü toplam 216 kişi katılmıştır. Araştırma modeline ilişkin hipotezlerin test edilmesinde Process Macro'da Model 4 kullanılmıştır. Çalışmaya katılanların %63'ü kadınlardan oluşmuştur. Çalışmaya katılanların ortalama yaşı 41.5016 ± 12.76 olarak elde edilmiştir. Alan değerleri arasında en yüksek ilişki ($r=0,653$, $p<0.01$) psikolojik alan ile fiziksel alan arasında elde edilmiştir. Aracılık analiz bulgularına göre, mutluluğun, stres ile yaşam kalitesinin tüm alanları arasındaki ilişkiye aracılık ettiği görülmüştür. Bu sonuçlar, mutluluğun bireylerin yaşamındaki önemini vurgulamaktadır. Stres değişkeninin yaşam kalitesinin tüm alanları üzerinde dolaylı ve yüksek etki büyüklüğüne sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Stresin en yüksek dolaylı etki büyüklüğünün ($\eta^2=-0.330$) psikolojik alan üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, yaşam kalitesini, stres ve gerginliklerle etkili bir şekilde başa çıkma gücünü artırmak ve bireyleri güçlendirmek için mutluluk düzeylerine özel dikkat gösterilmesi önerilmektedir.

Keywords: WHOQOL-BREF, Yaşam Kalitesi, Mutluluk, Stres

The effect of stress on quality of life: The mediator role of happiness

Abstract

The study aims to test the mediating role of happiness in the effect of stress on quality of life. In the study, the WHOQOL-BREF scale developed by the World Health Organization was used to measure quality of life. There are four principal domains in the WHOQOL-BREF scale: physical domain, psychological domain, social relations domain, and environmental domain. In addition, the Oxford Happiness Scale was used to measure the happiness level of individuals, and only the Stress Scale scale from the DASS-42 scale was used to measure stress levels. Data were collected online using the convenience sampling method. A total of 216 people over the age of 18 participated in the study. Model 4 in Process Macro was used to test the hypotheses related to the research model. 63% of the participants were women. The average age of the participants was 41.5016 ± 12.76 . The highest relationship between domain values ($r=0.653$, $p<0.01$) was obtained between the psychological and physical domains. According to the mediation analysis findings, happiness mediated the relationship between stress and all domains of quality of life. These results emphasize the importance of happiness in individuals' lives. It was concluded that the stress variable has an indirect and high effect size on all domains of quality of life. The highest indirect effect size of stress ($\eta^2=-0.330$) was in the psychological domain. According to the results, it is recommended to pay special attention to happiness levels in order to improve quality of life, the ability to cope effectively with stress and tensions, and to empower individuals.

Keywords: WHOQOL-BREF, Quality of Life, Happiness, Stress

Algılanan sosyal destek düzeyi, ait olma ihtiyacının ve sosyal dışlanmanın yalnızlık ile olan ilişkisinin incelenmesi

Sıla TUNÇ

Uzman Klinik Psikolog

Email: psk.silatunc@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8990-0280

Öz

Literatürde, yalnızlık üzerine yapılan çalışmalar mevcuttur fakat son yıllarda, pandemi sürecinin de etkisiyle, yalnızlık kavramı üzerine yapılan çalışmalar giderek artmaktadır. Yalnızlık kavramını yordayan değişkenleri ayrı ayrı inceleyen çalışmalar mevcuttur fakat bu değişkenlerin yalnızlığı yordamada birbirlerine göre durumlarını karşılaştıran çalışmalar görece olarak daha azdır. Bu çalışmada, üniversitede öğrenim gören bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri, ait olma ihtiyaçları ve sosyal dışlanma düzeylerinin yalnızlık düzeyleriyle olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma evreni, yaş aralığı 18-40 aralığında değişen ve İstanbul ilinde yaşayan 250 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada, sosyo-demografik bilgileri elde edebilmek için, Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Katılımcıların sosyal destek düzeylerini ne derece algıladığı ve anlamlandırıldığı ölçülebilmek için Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASD), sosyal dışlanma deneyimlerini ölçmek için Sosyal Dışlanma Deneyimleri (Ostracism) ölçeği kullanılmıştır. Ait olma duygusuna yönelik ölçüm yapmak için Ait Olma Duygusu Ölçeği (SOBI-A,SOBI-P) ve katılımcıların yalnızlık algılarını ölçmek için ise UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi için korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; yalnızlık düzeyi, algılanan sosyal destek düzeyi, ait olma ihtiyacı ve sosyal dışlanma düzeyi tarafından anlamlı şekilde yordandığı görülmüştür. Anlamlı bulunan model, kadın ve erkek açısından modele dahil edilen değişkenler tarafından farklılaşmaktadır. Çalışmanın sonuçları ilgili literatür ışığında tartışılmış ve gelecek çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal dışlanma, Ait olma ihtiyacı, Algılanan sosyal destek, Yalnızlık düzeyi

Examination of the relationship between perceived social support and the need for beginning with social exclusion

Abstract

Due to the social events experienced from the pandemic to the present, studies on understanding the experience of loneliness are increasing. Some studies focus on the variables that predict the concept of loneliness separately, but there are relatively few studies comparing the status of these variables in predicting loneliness. This study aimed to examine the relationship between the perceived social support levels, the needs of belonging and social exclusion levels of university students, and their levels of loneliness. The study population consists of 250 university students from Istanbul. The age range varies between 18-40. In the research, the Demographic Information Form was used to obtain socio-demographic information. The Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPS) was used to measure the extent to which the participants perceived and made sense of their social support levels. The Experiences of Social Exclusion (Ostracism) scale was used to measure their experiences of social exclusion. The Sense of Belonging Scale (SOBI A, SOBI-P) was used to measure the sense of belonging, and the UCLA Loneliness Scale was used to measure the loneliness perceptions of the participants. Correlation and regression analyses were used for data analysis. According to the results, loneliness is predicted significantly by perceived social support, the need for belonging, and social exclusion. The model that is found to be significant differs by the variables included in the model for men and women. The results were discussed in the light of the relevant literature, and suggestions were made for future studies.

Keywords: Social exclusion, Need of belonging, Perceived social support, Level of loneliness

Üniversitelerde öğrenci kulüplerinin işlevsel etkisi ve rolü:

Karabük Üniversitesi Hayvan Hakları Kulübü

Sırma Oya TEKVAR

Doç. Dr.; Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Halkla İlişkiler Bölümü, Karabük, Türkiye
E-mail: sirmatekvar@karabuk.edu.tr ORCID: 0000-0002-4793-6346

Öz

Üniversitelerde öğrenci kulüpleri, öğrencilerin ilgi alanlarına göre bir araya geldiği gruplar olup çeşitli etkinlikler düzenleyerek sosyal, kültürel ve akademik gelişimlerine katkıda bulunurlar. Bu kulüpler genellikle öğrencilerin kendi ilgi alanlarını keşfetmelerini ve benzer ilgiye sahip öğrencilerle bağlantı kurmalarını sağlar. Üniversitelerde genellikle birçok farklı türde kulüp bulunur. Örneğin, spor kulüpleri, sanat kulüpleri, müzik kulüpleri, sosyal sorumluluk projeleri yürüten kulüpler, akademik kulüpler, vb. Karabük Üniversitesi'nde de çeşitli ilgi alanlarına yönelik birçok öğrenci kulübü bulunmakta, böylelikle öğrencilerin sosyal, kültürel, akademik ve sportif etkinlikler düzenleyerek deneyim kazanmalarına ve ortak ilgi alanlarına odaklanmalarına olanak sağlamaktadır. Karabük Üniversitesi'nin en etkin öğrenci kulüplerinden bir tanesi Hayvan Hakları Kulübü'dür. Bu çalışmada, Karabük Üniversitesi Hayvan Hakları Kulübü'nün işlevselliği, öğrencilere sunduğu fırsatlar ve sağladığı katkılar, kulübün gerçekleştirdiği proje ve etkinlikler ele alınarak değerlendirilmiştir. Bununla beraber kulüp projelerinin gerek medyada sıkça yer alması gerekse ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli kurumlarla sağladığı etkileşimin de aynı zamanda üniversitenin imajına ve görünürlüğüne olumlu yönde katkılar sağladığı ve bu anlamda kulübün üniversite içerisinde etkili bir rol aldığı söylenebilir. Sonuç olarak üniversitelerde öğrenci kulüplerinin işlevsel etkisi ve rolü için denebilir ki öğrenci kulüpleri, öğrencilere sosyal ağlar oluşturma, liderlik ve iletişim becerileri geliştirme, yeni ilgi alanları keşfetme ve kariyer fırsatları elde etme gibi pek çok olanak sağlamakla beraber bünyesinde bulunduğu üniversitenin de görünürlüğü ve itibarı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabilir. Bu nedenle üniversitelerin öğrenci kulüplerini yeterli derecede desteklemesi, gerekli fonları ve kaynakları yaratması ve bu kulüplerin daha etkin olması için gerekli teşviklerde bulunması hem öğrencilerin gelişimi hem de üniversitenin kurumsal imajı açısından önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenci kulüpleri, Hayvan hakları, Öğrenci etkinlikleri, Karabük Üniversitesi, Kediversite.

Functional impact and role of student clubs in universities: Karabük University Animal Rights Club

Abstract

University student clubs are groups where students unite according to their interests and contribute to their social, cultural, and academic development by organizing various events. These clubs often allow students to explore their interests and connect with students with similar interests. Universities often have many different types of clubs. For example, sports clubs, art clubs, music clubs, clubs carrying out social responsibility projects, academic clubs, etc. Karabük University also has many student clubs for various areas of interest, thus allowing students to gain experience and focus on common interests by organizing social, cultural, academic, and sports events. One of the most active student clubs of Karabük University is the Animal Rights Club. In this study, the functionality of Karabük University Animal Rights Club, its opportunities for students, and its contributions are evaluated by considering the club's projects and activities. In addition, it can be said that the frequent coverage of club projects in the media and the interaction with various institutions at national and international levels also contribute positively to the image and visibility of the university. In this sense, the club plays an influential role within the university. As a result, it can be said about the functional impact and role of student clubs in universities that student clubs not only provide students with many opportunities such as creating social networks, developing leadership and communication skills, discovering new areas of interest, and obtaining career opportunities but also have a positive impact on the visibility and reputation of the university in which they are located. It may have an effect. For this reason, universities need to support student clubs adequately, create the necessary funds and resources, and provide the incentives required to make these clubs more effective, both for the development of students and the corporate image of the university.

Keywords: Student clubs, Animal rights, Student activities, Karabük University, Kediversite.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara Vilayetinde eğitim

Songül YILMAZ DERİN

Dr.; Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Bursa, Türkiye
E-mail: songulyilmazderin@gmail.com ORCID: 0000-0002-2721-1989

Öz

Tarihin her döneminde bir ticaret merkezi olan Ankara'daki eğitimsel gelişmeler cumhuriyete de miras kalmıştır. Tanzimat'tan itibaren eğitimde yaşanan gelişmelerin merkezi İstanbul olmuş ve diğer vilayetlere yayılmıştır. Ankara, Osmanlı İmparatorluğu'nun eğitimsel gelişmelerdeki üçüncü merkez olmuştur. Daha sonraki dönemde Millî Mücadele'nin merkezi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olan Ankara'da gerçekleşen kongreler, açılan mektepler ile cumhuriyetin ilk yıllarında verilen eğitim kararları ve uygulamaları bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Cumhuriyet Dönemi'ndeki ilk, orta, lise, mesleki ve yüksek eğitim kurumları incelenmiştir. Cumhuriyetin eğitim politikasında, eğitim kademeleri zincirin halkaları gibi görülmesinden dolayı ilk kademe eğitime ayrı bir önem verilmiştir. Cumhuriyet rejimi orta ve lise mekteplerinin gelişmesi için büyük gayret göstermiştir. Sosyoekonomik açıdan ülkelerin gelişmesine katkı sağlayan mesleki ve teknik eğitimin önemi bilindiği için mesleki ve teknik eğitimin niteliği artırılmaya çalışılmıştır. Yüksek eğitim kademesinde Ankara'da açılan mektepler Cumhuriyet Devri'nin ilkleri arasında yer almıştır. Osmanlı'dan devralınan eğitim kurumları modernize edilerek geliştirilmiş, yeni öğretmen atamaları yapılmış ve yeni müfredatlar uygulanmıştır. Milli ve merkezi eğitimin, vilayetin bütün köşesine yayılması eğitim politikası haline gelmiş ve diğer vilayetlere de örnek teşkil etmiştir. Cumhuriyetin merkezi olan Ankara'daki eğitimin incelenmesi ile Cumhuriyet Dönemi'nde yaratılmak istenen insan modelinin analizi hedeflenmektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara Vilayetinin eğitim faaliyetleri ve okullaşma oranları verilerek gelinen nokta ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışma yapılırken Cumhuriyet Arşivi istatistik verileri, mecmular ve telif eserlerden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ankara Vilayeti, Eğitim, Cumhuriyet Dönemi

Education in Ankara Province in the first years of the Republic

Abstract

Educational developments in Ankara, a trade center in every period of history, have also inherited the Republic. Since the Tanzimat, the center of the developments in education has been İstanbul and has spread to other provinces. Ankara was the third center of the Ottoman Empire's educational development. In the following period, the congresses held in Ankara, the center of the National Struggle and the capital of the Republic of Turkey, the schools opened, and the educational decisions and practices made in the first years of the Republic constituted the subject of our research.

In our study, primary, secondary, high school, vocational, and higher education institutions in the Republican Period were examined. In the education policy of the Republic, since education levels are seen as the links of the chain, particular importance has been given to primary education. The republican regime made great efforts to develop secondary and high school schools. Since the importance of vocational and technical education, which contributes to the development of countries in socio-economic terms, is known, the quality of vocational and technical education has been tried to be increased. The schools opened in Ankara at the higher education level were among the firsts of the Republican Era. Educational institutions taken over from the Ottoman Empire were modernized and developed. In this direction, educational institutions were repaired, teachers were appointed, and new curricula were implemented. The spread of national and central education throughout the province became an education policy and set an example for other provinces. Examining the education in Ankara, the center of the Republic, it aims to analyze the human model desired to be created in the Republican Period.

In the first years of the Republic, the educational activities and schooling rates of Ankara Province were given, and the point reached was tried to be expressed. While the study was conducted, statistical data from the Republic Archive, magazines, and copyrighted works were used.

Keywords: Ankara Province, Education, Republican Period

Towards a psychology of understanding: Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)

William MOSIER

Prof. Dr.; İstanbul Gelişim University, Faculty of Health Sciences, Dep. of Child Development, İstanbul, Türkiye
E-mail: wmosier@gelisim.edu.tr *ORCID: 0000-0002-3302-6384*

Abstract

ADHD is a neurobiological condition that affects one out of ten children. Its underlying causes, diagnostic criteria, and treatment are important to understand. Data suggests that heredity is the principal cause. A dysfunction in the attention center of the brain inhibits one's ability to sustain focused attention, control activity levels, and regulate emotional responses. The behavioral criteria are well-documented in the DSM-V. Research demonstrates that most children with ADHD experience co-morbidities such as affective disorders, learning disorders, or conduct disorders. Untreated, these individuals may experience significant problems with self-esteem and social adjustment that can carry over into adulthood. The best outcome results from a multi-modal approach to treatment that includes medication to treat comorbidities, behavior management training for parents and teachers, and skill-building techniques taught to the child. Successful management includes parents, school, and healthcare providers working together to help the child gain self-control. This session will present to the participants the most current evidence from the literature concerning 1. Behavioral criteria of ADHD, 2. Useful approaches to assessment, and 3. Practical intervention strategies for reducing the risk of long-term sequelae.

Keywords: Attention Deficit Hyperactivity Disorder, ADHD, common ADHD comorbidities, ADHD interventions

Towards a psychology of understanding: Posttraumatic stress disorder

William MOSIER

Prof. Dr.; İstanbul Gelişim University, Faculty of Health Sciences, Dep. of Child Development, İstanbul, Türkiye
E-mail: wmosier@gelisim.edu.tr *ORCID: 0000-0002-3302-6384*

Abstract

Disaster events such as an earthquake can have such a devastating effect on an individual that he or she develops the debilitating and maladaptive symptoms of Posttraumatic Stress Disorder (PTSD). Although the definition of PTSD is delineated in the DSM-V, the signs and symptoms of PTSD are not always easy to recognize. The fact that most individuals exposed to even the most horrific trauma do not develop PTSD raises questions concerning its etiology. Because PTSD is frequently associated with depression and substance abuse, the diagnosis and treatment of the disorder can be very complicated. Since the most critical consideration for the treatment of PTSD is early detection and timely intervention, knowing when and how to provide the most appropriate support is vital to optimizing treatment outcomes. This session will present to the participants the most current evidence from the literature concerning 1. Risk factors that can lead to the development of PTSD; 2. Functional approaches to assessment, and 3. Practical intervention strategies for crisis intervention that reduce the risk of long-term sequelae.

Keywords: PTSD, Childhood trauma, Adverse childhood experiences (ACEs)

Çevrimiçi tanışma uygulamalarını kullanım motivasyonları, bağlanma stilleri, kırılğan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkiler

Zeynep BİTER

PhD(C.); Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: zynpbiter@gmail.com ORCID: 0009-0003-7174-1244

Alp Giray KAYA

Dr.; Fenerbahçe Üniversitesi, İktisadi ve İdari sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji, İstanbul, Türkiye
E-mail: alpgiraykaya@gmail.com ORCID: 0000-0002-9010-3876

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, bireylerin çevrimiçi tanışma uygulamalarına katılımının ardındaki motivasyonları anlamak ve bu platformlara katılma kararlarını etkileyen faktörleri araştırmaktır. Bu amaçla Çevrimiçi tanışma uygulamaları kullanım motivasyon ölçeği olarak Türkçeye uyarlanan Tinder motivasyon ölçeği, Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri II, Kırılğan narsisizm ölçeği ve Narsistik kişilik envanteri kullanılmıştır. Google forms üzerinden toplam 389 kişiye ulaşılarak, araştırma gerçekleştirilmiştir, bu kişilerin 250'si kadın ve 136'sı erkektir. Araştırmada, çevrimiçi tanışma uygulamaları kullanımının altında yatan motivasyonlar ve bu motivasyonların bağlanma stilleri ve kırılğan ve büyüklenmeci narsistik eğilimlerle ilişkisi incelenmiştir. Bulgularımız, çevrimiçi tanışma uygulamalarının kullanımına ilişkin motivasyonların ve bu motivasyonların psikolojik mekanizmalarla nasıl ilişkili olduğunu göstermektedir. Sonuçlara göre narsistik kişilik özellikleri ve bağlanma stillerinin uygulamaları kullanma biçimleri ile birlikte çevrimiçi tanışma uygulamaları kullanma motivasyonlarını yordama gücünün olduğu görülmüştür, bu sonuçlar çevrimiçi uygulamalarının inceleyen literatür ışığında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Narsisizm, Büyüklenmeci narsisizm, Kırılğan narsisizm, Çevrimiçi tanışma uygulamaları, Motivasyon, Bağlanma, Kaçınmacı bağlanma, Kaygılı bağlanma

Relationships between online dating app usage motivations, attachment styles, vulnerable narcissism, and grandiose narcissism

Abstract

The primary purpose of this study is to understand the motivations behind individuals' participation in online dating applications and to investigate the factors that affect their decision to join these platforms. For this purpose, the Tinder motivation scale, adapted into Turkish as an Online dating application usage motivation scale, the Experiences in close relationships, the Hypersensitive narcissism scale, and the Narcissistic personality inventory were used. A total of 389 people were reached through Google Forms, and the research was carried out; 250 of them were women, and 136 of them were men. In the research, motivations underlying the use of online dating applications and their relationship with attachment styles and vulnerable and grandiose narcissistic tendencies were examined. Our findings show motivations for the use of online dating apps and how these motivations are related to psychological mechanisms. According to the results, it was seen that both dimensions of narcissistic personality traits and attachment styles have the power to predict the motivations for using online dating applications together with the way they use applications. These results were evaluated in the light of the literature examining online applications.

Keywords: Narcissism, Grandiose narcissism, Vulnerable narcissism, Online dating apps, Motivation, Attachment, Avoid attachment, Anxiety attachment

Kabul ve adanmışlık terapisinde psikolojik esneklik ve psikolojik katılık

Özlem ÖZDEN TUNCA

Dr.; Fenerbahçe Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi; Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: ozlem.ozden@fbu.edu.tr ORCID: 0000-0002-5006-1018

Batuhan SINMAZ

Y.L. Öğrencisi; Gelişim Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: psk.batuhansinmaz@gmail.com ORCID: 0009-0002-9900- 3203

Öz

Davranışçı gelenekten gelen ve üçüncü kuşak kognitif davranışçı terapilerden biri olan Kabul ve Adanmışlık Terapisi (Acceptance and Commitment Therapy- ACT) 1980'lerin sonunda Steven Hayes, K. G. Wilson ve Kirk Strosahl tarafından geliştirilen radikal davranışçı bir terapidir. Söz konusu üçüncü kuşakların ana fikri ve teması içsel deneyimlerimizin farkında olup onları kabul etme ve yer açabilmeyi öğretmektir. Üçüncü kuşak yaklaşımlar, bilişleri değiştirmek veya onlarla mücadele etmek yerine daha açık olmayı kabul etmeyi vurgulamaktadırlar. Bu yaklaşımlar işlevsiz bir davranışı patolojik olarak etiketlemek yerine bireyin daha çok güçlenmesine yardımcı olmayı hedefler. Üçüncü kuşak yaklaşımlar özellikle de Kabul ve Adanmışlık Terapisi transdiyagnostik (tanı ötesi) yaklaşımlardır. Yani tanılar ötesi, bireye patolojik olarak bakmayan, bireyi etiketlemekten kaçınan, davranış repertuarlarını geliştirmeye yönelik içsel deneyimler ile kurulan ilişkileri daha çok değiştirmeye yönelik bir bakış açısı ortaya koyarlar. Kabul ve Adanmışlık terapisindeki temel amaç; belirtiler ve zorlayıcı düşünceler veya duygular arasındaki kurulan ilişkinin dönüştürülmesi, farklı bir bakış açısı kazandırmaktır. Terapi sürecinde altı aşama ile psikolojik esneklik oluşturulmaya veya var olan sınırlı esneklik düzeyi daha da genişletilmeye çalışılmaktadır. Söz konusu esnekliğin olmaması da psikolojik katılık olarak tanımlanır. Psikolojik esnekliğin tam karşıtı olan psikolojik katılığın içerisinde de altı nokta bulunur. Sonuç olarak Kabul ve Adanmışlık Terapisi bireye patolojik olarak bakmamaktadır. Daha çok bireyin acısı olduğuna inanmakta ve bu acıyı anlamak gerektiğini düşünmektedir. Kişinin çektiği acıya vermiş olduğu tepkileri, davranışları analiz etmekte, nerede tıkanıldığını belirleyip acısına yardımcı olmaktadır. Bu çalışmada, Kabul ve Adanmışlık terapisindeki temel kavramlardan olan psikolojik esneklik ve katılık kavramları içinde yer alan birbiriyle bağlantısı olan temel noktalar ayrı ayrı ele alınarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kabul ve Adanmışlık, Psikolojik Esneklik, Psikolojik Katılık, Üçüncü Kuşak Terapiler

Psychological flexibility and psychological inflexibility in acceptance and commitment therapy

Abstract

Acceptance and Commitment Therapy (ACT), one of the third-generation cognitive behavioral therapies based on the behavioral tradition, is a radical behavioral therapy developed by Steven Hayes, K. G. Wilson, and Kirk Strosahl in the late 1980s. The main idea and theme of these third generations is to become aware of our inner experiences, teaching them how to accept them and make space for them. Third-generation approaches emphasize being more open and accepting cognitions rather than changing or challenging them. These approaches aim to help the individual become stronger rather than labeling a dysfunctional behavior as pathological. Third-generation approaches, especially Acceptance and Commitment Therapy, are transdiagnostic approaches. In other words, they put forward a transdiagnostic perspective that does not regard the individual as pathological, avoids labeling the individual, and aims to alter the relationships established through inner experiences to improve behavioral repertoires. The primary purpose of Acceptance and Commitment Therapy is to transform the relationship between symptoms and challenging thoughts or feelings and gain a different perspective. In the therapy process, psychological flexibility is tried to be created, or efforts are made to further expand the current limited level of flexibility through six stages. The lack of this flexibility is also defined as psychological inflexibility. There are also six points within psychological inflexibility, which is the opposite of psychological flexibility. As a result, Acceptance and Commitment Therapy does not evaluate the individual as pathological. This therapy approach believes that the individual has pain and asserts that it is essential to understand this pain. ACT analyzes an individual's reactions and behaviors to the pain the person is experiencing, identifies where the blockage is, and helps with the pain. In this research, the interconnected essential points within the notions of psychological flexibility and inflexibility, which are the basic concepts of Acceptance and Commitment Therapy, were analyzed separately.

Keywords: Acceptance and commitment, Psychological flexibility, Psychological inflexibility, Third generation therapies

TÜRKİYE DIŞINDAN GELEN ÖZETLER

ABSTRACTS FROM OUTSIDE TÜRKİYE

“Reich citizens” as a challenge for the state and society in Germany

Christian Johannes HENRICH

Dr.; Lecturer, University Vechta, Dept. of Political Science, Germany
E-mail: johannes.henrich@gmail.com ORCID: 0000-0001-5212-2120

Abstract

In recent years, Germany has faced a new, growing threat to democracy. Until now, it was primarily extremists from the right, left, or Islamist backgrounds. Now, the perils come from the citizens of the Reich.

After a brief overview of the current Reichsbürger movement in Germany, their arguments are presented and analyzed. For this purpose, hermeneutics and critical theory are used as a methodological framework.

The social-philosophical Thomas theorem will establish the theoretical connection to the crude way of thinking of the Reich citizens.

A detailed look at the reports for the protection of the constitution will provide insights into the dimensions of the threat situation. A short excursion into the period of German reunification shows the intellectual origins of the confused arguments.

Finally, an attempt is made to derive recommendations for action for the German security authorities that regulate how to deal with these aggressive and dangerous self-administrators and Reich citizens.

Keywords: Reichsbürger, Reichs citizens, Constitution Protection Service, Defensive democracy, Thomas theorem

Attitudes toward digital game-based learning of high school students in Indonesia: A cross-sectional study

Irwanto IRWANTO

PhD; Universitas Negeri Jakarta, Department of Chemistry Education, Jakarta 13220, Indonesia
E-mail: irwanto@unj.ac.id ORCID: 0000-0001-5842-5931

Ucu CAHYANA

Prof. Dr.; Universitas Negeri Jakarta, Department of Chemistry Education, Jakarta 13220, Indonesia
E-mail: ucahyana@unj.ac.id ORCID: 0000-0001-7401-1069

Ni Putu Sri AYUNI

MSc; Universitas Pendidikan Ganesha, Department of Chemistry, Bali 81116, Indonesia
E-mail: sri.ayuni@undiksha.ac.id ORCID: 0000-0003-2722-0604

Abstract

With the recent rapid advances in digital technology, research primarily focusing on high school students' views on digital game-based learning (DGBL) is still limited. Accordingly, this study aimed to investigate the students' attitudes toward DGBL and its relationship with their demographics. A cross-sectional study was conducted among Indonesian high school students between 4 and 23 August 2023. A total of 1,000 students (563 male and 437 female with an average age of 16.62) participated in the online survey. To assess students' attitudes, the DGBL Attitudes Scale developed by Bourgonjon et al. (2010) was employed. One-way ANOVA and independent sample *t*-tests have been utilized in the data analyses. As a result, the attitude of students was at a moderate level. Students' attitudes toward DGBL varied significantly by gender, place of residence, and daily internet usage duration. Among the demographic characteristics, however, grade level was not significantly correlated with attitudes. The results may be of interest to practitioners and researchers involved in the designing, development, and implementation of digital games in the future. Teachers and educational managers can also use insights from this study to utilize digital games as interactive teaching and learning tools to improve students' attitudes toward DGBL.

Keywords: Digital games, Attitudes, Digital game-based learning, High school students, Indonesia.

The impact of digital marketing on mountain-based adventure tourism in Kyrgyzstan

Aygerim AMIROVA

Master student Kyrgyz-Turkish Manas University, Graduate School of Social Sciences, Management Dept. Bishkek, Kyrgyzstan

E-mail: aaikaamirovaa@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5136-5902

Seyil NAJIMUDINOVA

Assis. Prof. Dr. Kyrgyz-Turkish Manas University, Faculty of Economics and Management, Management Dept. 720023, Bishkek, Kyrgyzstan

E-mail: seyil.najimudinova@manas.edu.kg

ORCID: 0000-0003-3848-6635

Abstract

The literature review explores the transformative impact of digital marketing within the context of mountain-based adventure tourism in Kyrgyzstan. As the global tourism industry rapidly evolves, digital marketing has emerged as an essential force shaping marketing trends and strategies in destination promotion, as seen in successful cases worldwide. With its pure mountain landscapes and growing adventure tourism sector, Kyrgyzstan is an intriguing case study for this research.

Drawing from statistics of Kyrgyzstan's tourism sector for the last few years, this study tries to identify the primary situation in mountain-based tourism, combining quantitative research methods to analyze the current state of digital marketing practices. Additionally, it examines the evolution of Kyrgyzstan's tourism marketing strategy during this period.

Key findings highlight the increasing importance of digital marketing in reaching a global audience of adventure enthusiasts. The literature identifies emerging marketing trends such as influencer partnerships, content marketing, and virtual reality experiences, reshaping how Kyrgyzstan's adventure tourism is marketed worldwide. Moreover, the study uncovers valuable insights into crafting effective marketing strategies tailored to the unique attributes and challenges of mountain-based adventure tourism in Kyrgyzstan.

The outcomes of this research contribute to a deeper understanding of digital marketing's role in destination promotion and offer practical recommendations for local tourism authorities, adventure tour operators, and marketing professionals in Kyrgyzstan. By harnessing the power of digital marketing, Kyrgyzstan can position itself as a premier destination for mountain-based adventure seekers, capitalizing on its natural beauty and untapped potential.

Keywords: Digital Marketing, Mountain-based adventure tourism, Marketing trends, Marketing strategy, Kyrgyzstan, Tourism

Decent employment as a guarantee for achieving sustainable development goal 8 (Challenges and perspectives in Georgia)

Guguli TURMANIDZE

Ph.D. (C.); Grigol Robakidze University, Deputy Head of Batumi Representation in Quality Assurance and Student Affairs, School of Business and Management, Batumi, Georgia

E-mail: g.turmanidze@gruni.edu.ge ORCID: 0000-0003-1675-1573

Levan MESKHISHVILI

Ph.D. (C.); Georgian Technical University & Grigol Robakidze University, School of Public Administration and Politics, Batumi, Georgia

E-mail: mexishvililevani@gmail.com ORCID: 0009-0002-2035-8790

Abstract

Topicality of research - The issue we are addressing today addresses one of the most pressing issues - the acute political security problems among employers and employees in Georgia. At the same time, the focus is on the shortcomings identified in abolishing labor inspections in 2006-2015, which, in the absence of labor inspections, were used by businesses in the Georgian labor market. Unfortunately, many people were injured and killed.

Research Aims/Tasks -The paper mainly discusses the reality in Georgia regarding labor safety and the conventions of the International Labor Organization, which Georgia has ratified, as well as Georgia's obligations under the Association Agreement between the European Union and how Georgia should bring the Labor Code closer to European labor norms.

Subject and Object of the Study -The paper also discusses the gradual stages of the origin and development of labor relations. Here the shortcomings identified by the Department of Labor Inspection, which have been identified since 2015, and comparisons are made between the rights of Georgian labor inspections and the powers of labor inspections in several developing countries.

Research Methods - The article is based on theoretical as well as qualitative and quantitative research. The academic research method analyzes the world and Georgian practice—a review of scientific literature, articles, and processing of materials produced on Internet publications and web pages. The thesis uses the analysis of statistical studies, the analysis of which, after analyzing the problems of the theory. How painful is the issue when you have a constitution, a labor code, obligations to enforce international conventions, and the Labor Inspection Service? But unfortunately, the rights of employees in Georgia are still violated.

Hypothesis - In some cases in Georgia, there is forced labor of employees at the workplace. There is also the possibility of overtime work performed by the employee, which the employee does not pay. More attention should have been paid to the given reality, and there were too many gaps. Therefore, in recent years, the critical messages sent to the government due to violations of the working conditions in the country (for example, American letters, the West, and non-governmental organizations) continued, which requires additional study.

Keywords: Employee, Business sector, Labor safety, Problem, Employer, Authority

Assessing cultural intelligence in two different contexts

Laura BRANCU

Dr.; Management Department, Faculty of Economics and Business Administration, West University of Timișoara,
Romania

E-mail: laura.branacu@e-uvt.ro

ORCID: 0000-0003-1759-4100

Abstract

Cultural intelligence (CQ) is an individual's ability to act efficiently in different cultural contexts. As the number of people who currently come into direct contact with other cultures has grown significantly due to globalization, it could be considered that developing cross-cultural competencies is useful, even necessary, not only for managers but also for other fields of activity. Using Earley and Ang's multidimensional concept as an analysis framework, our study analyses the CQ profile of students from two countries: Romania and Iceland. The framework is used, both as a whole and separately, for each of its four parts. Data (N=443) for this study was collected using questionnaires administered to students in Romania and Iceland. The purpose of the study is to identify the significant differences and similarities between the two groups, taking into account recent studies indicating that CQ varies across countries and that there are countries with a higher propensity than other countries for initiating and developing cross-cultural contacts.

Keywords: Comparative study, Cultural intelligence, Iceland, Romania

Climate crisis & mental health Crisis: Are they linked? Some thoughts on how the future is impacting the future generations⁴

Monica MASTRANTONIO

Associate Professor Dr.; Arden University, Faculty of Psychology, Department of Business Psychology, London,
United Kingdom

E-mail: monicamastrantonimartins@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-1333-1741

Abstract

The world is currently grappling with two interconnected crises: the climate crisis and the mental health crisis. This abstract explores the potential links between these two challenges through the lens of social psychology. As the climate crisis escalates, it exerts a profound impact on individuals and communities, generating a range of psychological and emotional responses. Social psychology provides valuable insights into how these environmental changes can trigger stress, anxiety, and even grief. This article discusses the psychological mechanisms that underlie climate-related distress, such as eco-anxiety and solastalgia. It highlights the role of social identity and collective action in addressing these issues. It also emphasizes the importance of recognizing the disproportionate mental health burdens faced by vulnerable populations, particularly in the context of climate-induced displacement and environmental injustices. As a result, climate activism and pro-environmental behaviors may serve as protective factors against climate-related mental health challenges. Drawing from social psychological research, this article sheds light on the power of social norms, social support, and community engagement in fostering resilience in the face of climate adversity. Finally, addressing the mental health impacts of climate change requires a holistic perspective that considers not only the environmental factors but also the social and psychological dimensions of this global challenge. It calls for multidisciplinary efforts to mitigate climate-related distress and promote mental well-being in an era of environmental uncertainty.

Keywords: Climate crisis, Mental health crisis, Social psychology, Uncertainty, Generic anxiety.

⁴ This study is part of an independent research on the effects of climate crisis on individuals.

Challenges to provide a safe digital platform for young generations: Bangladeshi perspective

Md Ikhtiar Uddin BHUIYAN

Associate Professor; Department of Government and Politics, Jahangirnagar University, Dhaka, Bangladesh
E-mail: ikhtiar.bhuiyan@juniv.edu ORCID: 0000-0003-4300-3925

Abstract

The constitution of Bangladesh guarantees the fundamental right of freedom of expression. The government's goal of totally digitizing the nation presents certain risks for the younger generation, who are highly active online and express themselves through social media and other digital platforms. However, it remains a significant concern to establish a secure online environment for the younger generations to safeguard their digital rights and uphold their freedom of speech. Furthermore, it is imperative to enhance the understanding of all parties involved regarding the importance of striking a harmonious equilibrium between freedom of expression and the imperative of ensuring safety. This aspect needs to be improved, necessitating disseminating the notion of digital citizenship. Digital citizenship encompasses a broad range of knowledge, including internet safety, privacy and security, cyberbullying and manipulation, digital footprints and reputation, digital self-image and identity, digital laws, cultural norms, digital commerce, online violence, fake news, and propaganda, among other pertinent topics. The urgent need for widespread awareness is paramount. The primary objective of this study is to identify the obstacles that hinder the establishment of a secure and unrestricted online space for the youth in Bangladesh, who represent the forthcoming leadership of the nation. The study additionally aims to identify potential strategies for upholding freedom of expression within the framework of Bangladesh's rules and regulations. This study will utilize primary and secondary data sources to investigate the research inquiries.

Keywords: Digital Platform, Cyberspace, Freedom of Expression

A research study on “Immigrants from Hyderabad Deccan in Karachi: Exploring the dynamics of integration, cultural exchange, and socioeconomic impact.”

Mohammad Zain FAROOQUI

Undergraduate Student; IBA Karachi, School of Economics and Social Sciences (SESS), Karachi, Pakistan
E-mail: farooquimzain@gmail.com ORCID: 0009-0008-6865-7224

Yasmeen Sultana FAROOQUI

Assoc. Prof. Ilma University, Faculty of Media and Design, Department of Media Science, Karachi, Pakistan
E-mail: dr.yasmeensultana@gmail.com ORCID: 0000-0002-8734-6244

Abstract

This article discusses the fall of Hyderabad Deccan. It explores how immigrants from Hyderabad Deccan reimagine themselves in Karachi after the 1947 partition and what cultural and social impacts do they have on the city. It argues that the immigrant Hyderabadi, who were Muslims, faced displacement from their ancestral homeland of the princely state of Hyderabad Deccan under Nizam's rule to Karachi after the Indian army's invasion and annexation of the state in 1948. The article examines how the Hyderabadi cope with their loss of identity and belonging and reconstruct their sense of community and culture in their new home. It also analyzes how they contribute to the development and diversity of Karachi, especially in the fields of education, literature, and performing arts.

This is Qualitative research. For this research, data has been collected from different old-school libraries in Karachi. Other than these literary sources, 13 interviews have been conducted with first-hand and second-hand Hyderabadi immigrants in Karachi from various socio-economic backgrounds and classes about different walks of life. Literature on this topic has been consumed in several ways. Articles have been utilized from multiple sources, including newspapers and the internet, written on the very theme of Hyderabadi immigrants in Karachi over the course of many years. All this methodology has been undertaken to find answers to our research questions: What social, cultural, and economic challenges did immigrants from Hyderabad Deccan face in Karachi? How did they adapt and regroup? And what was their impact on the social and cultural fabric of the city?

Keywords: Princely state, Deccan, Nizam, Homeland

Ideological security in Soviet Russia and Russian Federation: Similarities and updates

Hajdi XHIXHA

Asst. Prof. Dr.; University for Business and Technology, Dep. of Political Science, Prishtina, Kosova
E-mail: hajdi.xhixha@ubt-uni.net ORCID: [0000-0003-2584-5109](https://orcid.org/0000-0003-2584-5109)

Abstract

Russia has been under political and social update from the USSR till now, but what seems to remain the same is the ideological security of Russian civilians. Since its existence, the Soviet Union had invested in creating so-called ideological security, was focused on maintaining the communist ideology and preventing the spread of opposing ideas. Ideological security was one of the successes of Soviet politics, which yielded immediate results for the Russian people but also more comprehensive. Looking at current Russian politics, it is noted that part of its mechanisms remains ideological certainty, promoting Russian nationalism and preventing the country's cultural and historical traditions. This paper focuses on the comparison analysis between the ideological security during the Soviet Union and Russia today, highlighting similarities, updates, and developments of the ideological mechanism to strengthen the domestic central politics of the Russian state toward its population.

The methodology is based on qualitative comparison analysis, utilizing Russian and foreign studies to submit an objective picture of the development of ideological security in Russia.

Keywords: Ideological security, Political mechanism, Similarities, Updates

Political participation of women in the Baltic States (Estonia, Latvia, and Lithuania)

Maka BENASHVILI

Assist. Prof.; Sulxhan-Saba Orbeliani University, Faculty of Social Sciences, Tbilisi, Georgia
E-mail: makabenashvili2@gmail.com ORCID: 0009-0005-5821-2019

Abstract

Women's involvement in politics is a topic that gets discussed frequently in the modern world and is a significant sign of democracy. In addition, women's participation in politics is one of the most important measurements to assess the gender gap. The purpose of this paper is to explain the issue of women's participation in politics in the Baltic states (Estonia, Latvia and Lithuania) and the variables that affect it.

The work is presented using the methods of analysis of literature and statistical data surrounding the issue, study of government documents, and content analysis of available information.

The analysis of the reality in Estonia, Latvia, and Lithuania in the article shows us that in the early years of state formation following the dissolution of the Soviet Union, the issue of gender equality and women's political representation was a significant challenge for all three countries. The examples of Estonia, Latvia, and Lithuania demonstrate that electoral systems with proportional representation are typically more favorable to female candidates than those with mixed representation, which place more of an emphasis on majoritarian candidates, the majority of whom are typically male.

Keywords: Women, Gender equality, Baltic states, Political parties.

Increase in cases of gastroenteritis nosology depending on the resort season in children (0-10 years old)

Tsitsino ZHORZHOLIANI

Assistant Professor, Batumi Medical University "Avicenna", Georgia

E-mail: zhorzholianicicino@gmail.com

ORCID: [0000-0002-8868-6814](https://orcid.org/0000-0002-8868-6814)

Abstract

This study aims to investigate the rise in cases of gastroenteritis among children aged 0-10 years during the holiday season in Batumi, comparing it with other medical conditions. We analyze the epidemiological situation in Batumi during the holiday season, particularly focusing on the surge in gastroenteritis cases. Methodologically, this research utilizes data from St. Batumi Central Hospital for Mothers and Children and Batumi Republican Clinical Hospital. We employ a quantitative approach to process data related to gastroenteritis and other medical conditions during the holiday season. Specifically, we use correlation analysis and calculate the Pearson correlation coefficient.

The results indicate a significant increase in gastroenteritis cases during the holiday season, primarily attributed to the influx of tourists during this period, resulting in a higher number of children. Additionally, the rising number of infections can be linked to improper food preparation, unhealthy lifestyles, unfavorable living conditions, and dietary habits that do not adhere to recommended guidelines.

This paper aims to complement preventive measures. Our focus is on ensuring food safety by implementing good hygiene practices throughout food production, processing, and preparation. Public awareness campaigns addressing safe food handling, proper cooking temperatures, and personal hygiene also play a pivotal role in reducing the incidence of this infection.

The recommendations we propose are designed to lower the risk of gastroenteritis among children aged 0-10 years and enhance the effectiveness of children's healthcare during the summer season.

Keywords: Epidemiological situation, Gastroenteritis risk, Holiday season, Infection.

TÜRKİYE'DEN GELEN TAM METİN BİLDİRİLER

FULL PAPERS FROM TÜRKİYE

Bir sanat eserinin analizi: Raffaello'nun Atina Okulu

Abdullah DURAKOĞLU

Prof. Dr.; Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, 14300, Bolu, Türkiye
E-mail: adurakoglu06@gmail.com ORCID: 0000-0002-9687-8939

Öz

“La Scuola di Atene (Atina Okulu) çalışması, Rönesans Dönemi sanatçılarından Raffaello Sanzio tarafından 1509-1511 yılları arasında yapılmış bir fresktir. Elli sekiz figürün yer aldığı frekte en çok filozof figürleri resmedilmiştir. Resmedilenler arasında antikçağın gökbilimci, matematikçileri de bulunmaktadır. Raffaello özellikle filozof figürlerini resmederken resmettiği filozofların düşüncelerini ve yaşam biçimlerini analiz etmiş ve figürlerine de buna uygun bir biçimde şekil vermiştir. Yedi filozof figürünün analiz edildiği bu çalışmada, filozofların düşünceleri ve yaşam biçimleri incelenerek Raffaello'nun figüre, ilgili filozofun hangi karakteristiğine göre şekil verdiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma Platon, Aristoteles, Sokrates, Hypatia, Herakleitos, Parmenides ve İbn Rüşd figürleriyle sınırlandırılmıştır. Usta bir sanatçı olan Raffaello'nun felsefe konusunda derin bir bilgiye sahip olan mükemmel bir usta olduğu bilinmektedir. Çalışmanın sonunda Raffaello'nun ayrıca kavramlara ve argümanlara dayalı bir disiplin olan felsefeyi, öğretici hatta öğrenilenlere kalıcılık sağlayacak tarzda görsel sanat eserine konu etme becerisini en iyi gösteren bir sanatçı olduğu da anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Raffaello, Atina Okulu, Filozof, Figür.

Analysis of a work of art: Raphael's School of Athens

Abstract

“La Scuola di Atene (School of Athens) is a fresco made by Renaissance period artist Raffaello Sanzio between 1509 and 1511. In the fresco, which includes fifty-eight figures, the figures of philosophers are mostly depicted. Among those shown are the astronomers and mathematicians of antiquity. While Raphael was painting the figures of philosophers, he analyzed the thoughts and lifestyles of the philosophers he painted and shaped his figures accordingly. In this study, in which seven philosopher figures are analyzed, the ideas and lifestyles of the philosophers are examined and revealed according to which characteristic of the philosopher Raphael shaped the figure. This study is limited to the figures of Plato, Aristotle, Socrates, Hypatia, Heraclitus, Parmenides, and Averroes. A master artist, Raphael is known to be an excellent master with a deep knowledge of philosophy. At the end of the study, we concluded that Raffaello was also an artist who showed the best ability to subject philosophy, a discipline based on concepts and arguments, to visual artwork in a way that would provide permanence to what was learned, even teaching.

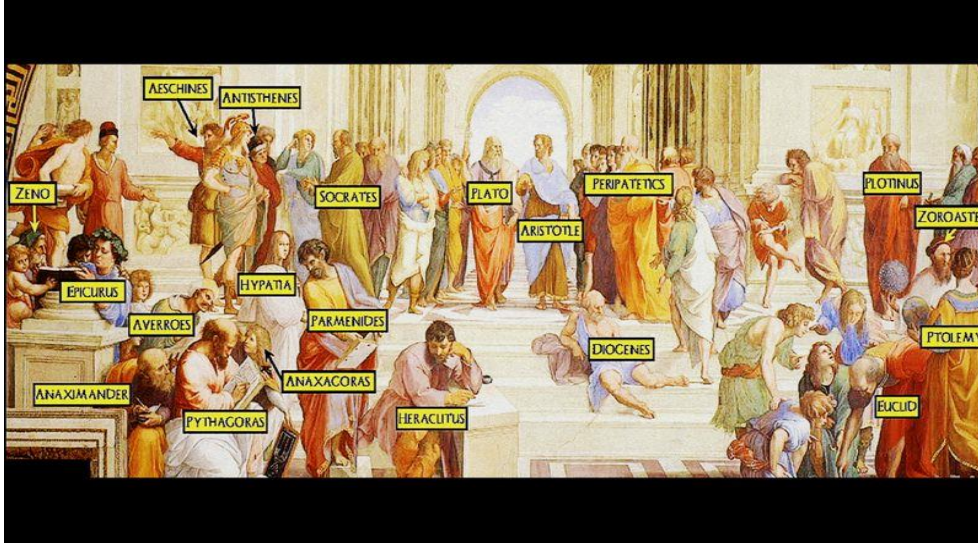
Keywords: Raphael, School of Athens, Philosopher, Figure

GİRİŞ

Rönesans Dönemi'nin İtalyan ressam ve mimarı Raffaello Sanzio (1483- 1520) kısa yaşamına rağmen birçok önemli eser üretmiş ve sanat tarihine büyük katkı sağlamıştır. Onun en çok ilgi uyandıran çalışmalarından biri ‘Atina Okulu’ adlı fresktir. Orijinal adı “La Scuola di Atene” olan bu fresk Vatikan’da bulunmaktadır. Vatikan’daki Apolistik Sarayı’nın bir duvarını kaplayan bu eserde felsefe ve bilim tarihinin en önemli kişileri birbirleriyle sohbet etmektedir. Raffaello, eserde yer verdiği elli sekiz figürle büyük bir bölümü antikçağda yaşamış filozof, gökbilimci ve matematikçileri bir araya getirmiştir.

En Önemli Filozof Figürleri

Platon ve Aristoteles

Freskin merkezinde iki büyük Yunan filozofu olan Platon ve öğrencisi Aristoteles bulunmaktadır. Platon, İtalyan bilim insanı ve ressam Leonardo Da Vinci'nin simasıyla resmedilirken Aristoteles ise bir diğer İtalyan ressam Bastiano Da Sangallo'nun simasıyla resmedilmiştir www.arte.it/notizie/mondo/la-scuola-di-atene-l-uomo-al-centro-dell-universo-alla-ricerca-del-vero-16993. Resimde görüldüğü gibi Platon işaret parmağını havaya kaldırarak gerçek olanın idealar olduğunu ifade etmektedir. Aristoteles ise avucu açık elini ileri doğru uzatarak yeri işaret etmekte ve hocasının aksine gerçek olanın bu dünya olduğunu ifade etmektedir (Kavuran & Dede, 2013, 50).

Görselde Platon sol elinde Timaios (Timeo) eserini bulundurmaktadır. Platon'un kaleme aldığı bu eser, diyalog türündedir. Eserde, diyalogun ana karakteri olan Timaios konuşmacılar arasında en iyi astronomi bilen ve evrenin özüne varmak için en çok uğraşan kişi olarak tanıtılmaktadır (Akan, 2016, 3). Timaios eserindeki temel kavram "idea"dır. "İdea" aynı zamanda Platon felsefesinin temel kavramıdır.

Felsefesini "idea" kavramı çerçevesinde şekillendiren Platon'a göre idealar, zaman ve mekândan ayrı olarak kendilerine ait soyut varlıklar evreninde bulunur. İdealar mutlak gerçeklerdir. Bunlar ne yaratılmıştır ne de yok edilirler. Değişmez, ezeli ve ebedi varlıklardır (Flew, 2005, 272). Bu dünyadaki varlıklar ise ideaların yalnızca soluk bir kopyası olduklarından gerçek varlıklar değildir. Bu dünyadaki her şey sonradan var olmakla birlikte yok olmaya mahkumdur. Platon, bu felsefesiyle duyuların yanıltıcı olacağını ifade etmektedir. Ona göre, biz asıl gerçek varlıkları bilmediğimizden bu dünyadaki varlıklar bize gerçek gibi görünmektedir. Oysa bu dünyadaki hiçbir varlık, gerçekliğe sahip değildir.

Görselde Aristoteles sol elinde "Ethica" adlı eseri bulundurmaktadır. Tam adı "Nikomakhosa Etik" olan bu eserde Aristoteles, doğru yaşama hakkında önemli tahlillerde bulunmuştur. Onun ahlak ve siyasetle ilgili bir incelemesi olan bu eserde Aristoteles, Platon eleştirisi de yapmaktadır.

Aristoteles hocası Platon'un idealar kuramını temelde olanaksız ve yararsız bir düşünce sistemi olduğu gerekçesiyle eleştirmiştir. Ona göre idealar, duyuşal nesnelere ayrı olarak bir varlığa sahipse nasıl oluyor da duyuşal varlıkların özlerini içeriyorlar? Eğer idealar değişmez varlıklar ise bu dünyadaki nesnelere de öyle olması gerekmez mi? Aristoteles, Platon'un söz konusu ilişkiyi anlatmak için kullandığı "pay alma", "kopya", "öykünme" gibi mecazları da boş sözler olarak nitelendirir (Cevizci, 357).

Platon ve Aristoteles'in düşüncelerindeki zıtlık freskte, yalnızca el işaretleriyle değil, figürlerin ellerindeki kitapların duruşuyla da gösterilmiştir. Görselde Platon kitabını dik, Aristoteles ise kitabını yere paralel tutmaktadır.

Sokrates

Aristoteles ve Platon figürlerinin sağında sakalı ve kalkık burnuyla bilinen Sokrates figürüne yer verilmiştir. Diyalog ve doğurtma yöntemlerini kullanan Sokrates, hiçbir yazılı eser kaleme almamıştır. Bilginin hatırlama olduğunu düşünen ve erkeklerin bilgisini doğurtmaya çalışan Sokrates'in bu görselde karşısında üç insan bulunmakta ancak bunlardan ikisiyle konuşmakta olduğu görülmektedir. Bu görselde Sokrates'in karşısındaki kadına hitap etmediği anlaşılmaktadır.

Kullandığı diyalog yöntemiyle insanların bilgisini doğurtmaya çalışan Sokrates, kendisinin Tanrı tarafından ebelik mesleğini icra etmek için görevlendirildiğini ifade etmiştir. Annesinin de ebe olduğu söyleyen Sokrates, annesiyle aynı mesleği başka türlü icra ettiğini şöyle ifade eder: Annemin sanatı kadınların vücutlarına, benim sanatım ise erkeklerin ruhlarına yönelmiştir (Coşgun, 2015: 73- 74).

Parmenides ve Herakleitos

Görselde Parmenides sarı ve kırmızı kıyafetleriyle Herakleitos ise Parmenides'e sırtı dönük bir biçimde bir kağıda yazı yazarken mor kıyafetle ve Michelangelo'nun siması ve yine Michelangelo'nun neredeyse yaşamı boyunca ayaklarından hiç çıkarmadığı bir çift çizmeyle resmedilmiştir. <http://www.arte.it/notizie/mondo/la-scuola-di-atene-l-uomo-al-centro-dell-universo-alla-ricerca-del-vero-16993> Değişimi ve oluşumu yadsıyan görüşleriyle bilinen Antik Yunan filozofu Parmenides, görselden de anlaşılacağı gibi Herakleitos'un tam aksi düşünceleri öne sürmüştür.

Parmenides'e göre, evrende değişen hiçbir şey yoktur. Değişimin hareketle başladığı düşünülürse varlığın hareketsiz olduğu da söylenmelidir. Öyleyse, varlık ne hareket edebilir ne de değişebilir. Varlığın varlık olmak dışında hiçbir özelliği yoktur. Varlıkla ilgili değişmezlik öğretisinin bir sonucu olarak içinde

yaşadığımız dünyanın gerçek olmadığını iddia eden Parmenides, aldatıcı bir dünyada yaşadığımızı iddia eder (Cevizci, 1997, 545). Herakleitos ise Parmenides'in aksine “değişmeyen tek şey değişimin kendisidir” aforizmasıyla felsefesini şekillendirir.

Herakleitos, anlaşılması güç eserlerinden ve kasvetli üslubundan dolayı İlkçağda “Karanlık Herakleitos” olarak adlandırılmıştır. Yalnız yaşamı tercih eden ve yığınları hor gören Herakleitos, Parmenides'in “Varlık vardır, oluş yoktur” iddiasına karşı “Varlık yoktur, oluş vardır” iddiasını ortaya atmıştır (Flew, 2005, 256). Yaşam biçimine uygun bir biçimde görselde de Herakleitos figürü, insanlar arasında yalnız başına oturma pozisyonunda ve kasvetli bir ruha sahip olduğuna ilişkin bir izlenim veren simayla resmedilmiş görünmektedir.

Hypatia

Raffaello'nun freskinde yer verdiği tek kadın figür, Hypatia'dır. Görselde de görüldüğü gibi Hypatia, ayakta ve üzerindeki beyaz kıyafetle resmedilmiştir. İskenderiye doğumlu kadın matematikçi ve filozof Hypatia yalnız çalışmalarıyla değil, güzelliği, zarafeti ve yaptığı mücadelelerle de tarihe geçmiş bir bilim insanıdır.

Yüzyıllarca İskenderiye kenti, bilimin ve aydınlanmanın merkeziydi. Roma'nın ele geçmesiyle kentte barış ve araştırma ortamı sonlandı ve kente dinsel öğretiler hâkim olmaya başladı. Bundan sonra doğan, Hypatia, matematikçi olan babasının okulunda matematik, felsefe ve astronomi dersleri veriyordu. Ancak onun bu dönemde kentin dokusu hızla değişmeye başlamıştır. İktidara egemen olan Hristiyanlar, başta Pagan ve Yahudi olmak üzere farklı inançlara sahip insanları hedef aldılar. Kentte sürekli cinayetler işlenmeye başlandı. Bu dönemde dâhi Hypatia, çalışmalarını aralıksız sürdürdü. İskenderiye Patrikhanesi'nin Hypatia'ya olan kını de buna mukabil her geçen gün artmaya devam etti. Böylelikle başpiskoposun talimatıyla Hypatia, bir şeytan olarak ilan edildi ve Hristiyan cemaati soluğu Hypatia'nın kapısında aldı. Önce saçından sürükledikleri Hypatia'yı kiliseye götürdükten sonra çırılçıplak soyup taşıyarak linç ettiler. Aradan yüzyıllar sonra Voltaire, Hypatia'yı, “bağnazlığın masum kurbanı” olarak nitelendirdi (<https://www.milliyet.com.tr/gundem/karanligin-linc-ettiği-kadin-hypatia-2269090>,

27.06.2016). Hypatia figürünün dimdik ayakta resmedildiği göze çarpmaktadır. Çünkü Hypatia, yaşadığı tüm zorluklara karşın çalışmalarını aralıksız sürdürmüş ve ölene kadar düşüncelerinden ödün vermemiştir.

İbn Rüşd

Raffaello'nun freskinde figürüne yer verdiği tek orta çağı filozofu İbn Rüşd'dür. Görselde de görüldüğü gibi İbn Rüşd, sağ eli kalbinde oturma pozisyonunda düşünceli bir insan izlenimi verecek şekilde başında sarıla resmedilmiştir.

Özellikle İslam kültüründe eli kalbe götürmek, çok sayıda mânâ içeren bir tür selamlama davranışdır. Eli kalbe götürerek selamlamak karşındakilere sevgi, saygı ve güven duyduğunu sessizce ifade etmek anlamına gelir.

İslam dininin de tavsiye ettiği bir davranış olan selamlama, insanın güven, huzur gibi duygularda yaşamasını sağlamak için uygulanır. İyi niyetin göstergesi olan selam; değer görme, mutlu olma, önemsenme gibi hoş duygular da uyandırmaktadır (Karakuş, 2019: 29).

Görselde İbn Rüşd figürünün güven verici bir simayla resmedildiği görülmektedir. Raffaello'nun freskinde figürüne yer verdiği tek Müslüman filozof olan İbn Rüşd, İslam Uygarlığında yetişen en katı Aristotelesçi filozoftur. Daha önce de ifade edildiği gibi Raffaello'nun yaptığı freskin merkezinde Platon ve Aristoteles figürlerine yer vermiştir. İbn Rüşd'ün en çok saygı gösterdiği, eserlerini şerh ettiği ve düşüncelerini savunduğu filozof da Aristoteles'tir. Raffaello bu durumu göz önünde bulundurarak İbn Rüşd figürünü, bulunduğu ortamda huzur bulan ve karşındakilere saygı gösteren bir insan izlenimi veren bir simayla resmetmiştir.

SONUÇ

Rönesans Dönemi sanatçılarından Raffaello'nun 'Atina Okulu' freski dünyada en çok ilgi uyandıran sanat eserlerinden biridir. Raffaello bu çalışma ile felsefe, bilim ve sanatı sentez ederek muhteşem bir ürün ortaya koymuştur. Raffaello, çalışma kapsamında figürlerine şekil verirken düşünceleriyle birlikte filozofların yaşam biçimlerini de göz önünde bulundurmıştır. Öte yandan nasıl bir simaya sahip olduğu bilinmeyen filozofların figürlerini de Leonardo da Vinci ve Michelangelo gibi çağdaşı sanatçılarının simasıyla resimleyerek onları da onore etmiştir. Yedi filozof figürünün analiz edildiği bu çalışmanın sonunda Raffaello'nun kavramlara ve argümanlara dayalı bir disiplin olan felsefeyi, öğretici hatta öğrenilenlere kalıcılık sağlayacak tarzda görsel sanata konu etme becerisini en iyi gösteren bir sanatçı olduğu da tespit edilmiştir. Dolayısıyla Raffaello'nun bu çalışması eğitim materyali olarak da kullanılabilir tarzda bir sanat eseridir.

'Atina Okulu' çalışması, tarihi, estetik, bilimsel değerleriyle çok farklı alanlarda analize edilmeye uygun bir eserdir. Bu yönüyle Raffaello'nun bu çalışması, birçok araştırma konusu olmayı hak etmektedir. Rönesans öncesinin zengin mirasını günümüze kadar taşıyan bu muhteşem eserin gelecekte de hem zihinlere hem de gözlere hitap etmeye devam edeceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Akan, A. (2016). "Timaios Diyaloğunun Etik- Politik Okuması. *Ethos: Felsefe ve Toplum Bilimlerde Diyaloglar*, 9(2), 1- 23.

Cevizci, A. (1997). Felsefe Sözlüğü. Ekin Yayınları.

Coşgun, S. (2015). Bir Yurttaş Yetiştirme Denemesi: Sokrates ve İdeal İnsanı. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 68- 80.

Flew, A. (2005). Felsefe Sözlüğü. (Çeviren: Nurşen Özsoy). Yeryüzü Yayınevi.

<https://ilerigeridergi.com/guzel-sanatlar/raffaello-sanzionun-atina-okulu-freski-ve-analizi/>.

Karakuş, Z. (2019). İletişim Psikolojisi Açısından Selam. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Kavuran, D. (2013). Platon ve Aristoteles'in Sanat Etiği, Estetik Kavramı ve Yansımaları. *Sanat Dergisi*, 23, 47- 63).

www.arte.it/notizie/mondo/la-scuola-di-atene-l-uomo-al-centro-dell-universo-alla-ricerca-del-vero-16993.

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/karanligin-linc-ettigi-kadin-hypatia-2269090>.

Sartre’ın Hilbert Figüründe Yabancılaşma Hissi

Aysin ÖZAY

Yüksek Lisans Öğr.; İstinye Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji ABD, 34460, İstanbul, Türkiye
E-mail: aysnozayyy@gmail.com ORCID: 0000-0002-6762-0947

Prof. Dr. Abdullah DURAKOĞLU

Prof. Dr.; Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, 16300, Bolu, Türkiye
E-mail: adurakoglu06@gmail.com ORCID: 0000-0002-9687-8939

Öz

Fransız varoluşçu filozof Jean Paul Sartre’ın “Erostrate” öyküsündeki Paul Hilbert figürü hiçbir insanla ilişkisi olmayan ve evde tek başına yaşam süren bir figürü temsil etmektedir. Bu çalışmada insanları sevmediğini ifade eden ve onlara yüksekte bakmak gerektiğini söyleyen Hilbert’in toplumsal yabancılaşmaya maruz kalan bir karakter olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum Hilbert ile diğer insanlar arasında sürekli bir gerilimin gerçekleşmekte olduğu anlamına gelmektedir. Çalışma kapsamında öykü analiz edilerek Hilbert’in topluma yabancılaştığının farkında olan bir figür olduğu anlaşılmıştır. Öyküdeki Hilbert, toplumsal yabancılaşmanın neden olduğu bu gerilime, birkaç kişiyi öldürüp kendisini yok ederek son vermek isteyen bir figürü temsil etmektedir. Başka bir deyişle Hilbert, intihar ederek gerilimin son bulacağını düşünen bir figür olarak kurgulanmıştır. Çalışmanın sonunda Sartre’ın Erostrate öyküsünün başkahramanı Hilbert’i, toplumsal yabancılaşmanın neden olduğu gerilimi sürekli yaşayan ve bu gerilime son vermeyi başaramayan bir figür olarak kurguladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sartre, Erostrate, Hilbert, Toplumsal yabancılaşma, İntihar

The feeling of alienation in Sartre’s Hilbert Figure

Abstract

The figure of Paul Hilbert in the story "Erostrate" by French existentialist philosopher Jean-Paul Sartre represents a figure who has no relationship with anyone and lives alone at home. This study revealed that Hilbert, who expressed that he did not like people and said that they should be looked down upon, was a character exposed to social alienation. This means that there is a constant tension between Hilbert and other people. By analyzing the story within the scope of the study, it was understood that Hilbert was a figure who was aware of his alienation from society. Hilbert, in the report, represents a figure who wants to end this tension caused by social separation by killing a few people and destroying himself. In other words, Hilbert is constructed as a figure who thinks the tension will end by committing suicide. At the end of the study, it was determined that Sartre completed Hilbert, the protagonist of the story Erostrate, as a figure who constantly experiences the tension caused by social alienation and fails to put an end to this pressure.

Keywords: Sartre, Erostrate, Hilbert, social alienation, Suicide

GİRİŞ

Fransız filozof Jean Paul Sartre tarafından kaleme alınan ‘Erostrate’ öyküsünün başkahramanı Paul Hilbert, kara kahraman olmaya çalışan bir figürü temsil etmektedir. Felsefi eserlerinde yabancılaşma problemine yer veren Sartre, yazdığı öyküde Hilbert’i yabancılaşan bir figürü temsil etmek üzere kurgulamıştır.

Felsefe tarihinde ilk kez Hegel tarafından kullanılan bir sorun olan yabancılaşma kavramına, onun halefleri olan Marx, Marcel, Camus ve Sartre gibi filozoflar da yer vermiştir. Modern yaşamda çok kullanılan bir kavram olan yabancılaşma, en genel ifadesiyle insanın kendi doğasından, kendi benliğinden ayrılma duygusunu dile getiren bir kavramdır. Ancak yabancılaşmanın çok sayıda türü olduğundan bu kavram, farklı anlamlara karşılık gelmektedir.

Yabancılaşma Kavramı

Yabancılaşma, genel anlamıyla insanın toplumdan, işinden, emeğinin ürününden ya da benliğinden uzaklaşma ya da ayrılma duygusunu dile getiren bir kavramdır. Çağdaş yaşamın çözümlenmesinde çok sık kullanılan bu kavram, farklı alanlarda özel mânâlar içerir (Flew, 2005, 426).

Psikiyatride yabancılaşma normalden sapmaya, çağdaş psikoloji ve sosyolojide kişinin kendisine, içinde yaşadığı topluma ve doğaya karşı duyduğu yabancılık hissine karşılık gelir. Felsefede yabancılaşma, nesnelerin bilinç için yabancı ve ilgisiz görünmesi, daha önceden ilgi duyulan şeylere, dostluk ilişkisi içinde bulunan insanlara karşı kayıtsız kalma, ilgi duymama, hatta bıkkınlık ya da tiksinti duyma anlamına gelir (Cevizci, 1997, 710).

Erostrate Öyküsünün Özeti

Paris'te Delambre Sokağı'ndaki bir evde ikamet eden Paul Hilbert, iş dışında evden dışarı çıkmaz. Hilbert, evinde geçmişte yaşadığı travmatik anları hatırlar. Karakolda polisler tarafından iki saat boyunca tokatlandığı, yumruklandığı, arkadan tekmelendiği anlar aklına gelir. Yaşadığı bu olaylardan sonra kendisini güçsüz ve savunmasız biri olarak hisseden Hilbert, tabanca satın almaya karar verir. Silahla kendisini daha güçlü hissettiğinden satın aldığı tabancayla kalabalık sokaklarda, bulvarlarda gezmeye başlar. Bir akşam, aklına insanların üzerine ateş etmek gelse de tabancasını ateşlemez.

Bir pazartesi sabahı işe giden Hilbert, iş arkadaşlarına alışılmışın dışında daha cana yakın davranır, arkadaşlarıyla sohbet ederken birdenbire “ben kara kahramanları severim” der. İş arkadaşı Masse, “zencileri mi yani?” diye sorar. Bunun üzerine Hilbert kısa bir açıklama yapar. Diğer iş arkadaşı Lemercier, “yani bir anarşist” diyerek kara kahramanın ne anlama geldiğini özetler. O anda söze karışan Masse, Efes Tapınağı'nı yakan “Erostrate” (Herostratus) örneğini hatırlatır ve konuşma bu sözlerle sona erer.

Erostrate örneğini duyduktan sonra daha da yüreklenen Hilbert, kendisini artık bir anarşist olarak nitelendirir ve işleyeceği cinayetleri planlamaya başlar. Bir daha işe gitmeyen Hilbert'in işine son verilir ve evde bir mektup kaleme alır. Yazdığı mektupta işleyeceği cinayetler hakkında bilgi veren Hilbert, yüz iki örnek mektubu, yüz iki zarfa yerleştirir ve zarfların üzerine yüz iki Fransız yazarının adresini yazar. Hilbert, mektupları hazırladıktan sonra üç gün daha evde kalır. Üç gün aradan sonra akşam dışarı çıkan Hilbert, zarfları posta kutusuna koyar ve belindeki silahıyla sokak lambasının direğinin yakınına dikilir. Direğin dibinde beklerken şişman bir adam kendisine bir sokağın adresini sorar. Hilbert, adamın karnına üç el ateş edip kaçar ve o sırada insanların çığlık attığını duyar. Başka bir sokakta, kalabalığın ortasında iki el daha ateş eder. İnsanların yaygarayı bastıklarını duyan Hilbert, hemen bir kahvehaneye dalar ve tabancasındaki bir kurşunla kendini tuvalete kapatır. Hilbert, kendisini derdest etmek üzere gelerek kapıya yüklenen insanların seslerini duyar. Hilbert, kapının arkasındaki birinin “kapıyı açın, size kötülük gelmeyecek” dediğini duyar. Ancak Hilbert, canlı olarak ele geçirilmekten korkmaktadır. Darp edileceğinden endişe eden Hilbert, ağzının içine kurşun sıkmayı dener ama cesaretini toplayamaz. Tetiği çekemeyen Hilbert, tabancayı yere atar ve kapıyı açar.

Hilbert'te Yabancılaşma Sorunu

Baştan sona yazar Sartre tarafından Hilbert'in iç dünyasını anlatan Erostrate başlıklı öykü, “insanları yüksekte görmek gerek” ifadesiyle başlar. İnsanlara tepeden bakmayı seven Hilbert; Notre- Dame'ın kulelerini, Eyfel Kulesi'nin sahanlıklarını ve oturduğu evin katı olan altıncı katı sevdiğini ifade eder. Yalnızca işe gitmek için sokağa çıktığını belirten Hilbert, insanlarla aynı seviyede yer almamak için tek başına yaşadığı evde bulunmayı tercih etmekte ve iş dışında hiç kimseyle görüşmediğinden insanlardan izole bir yaşam sürmektedir.

Öyküde Hilbert'in ailesi hakkında bir bilgi yoktur. Aile ve akrabalarıyla hiçbir biçimde iletişim kurmamakta ve evde tek başına yaşamaktadır. İş arkadaşlarına ise soğuk davranan bir figür olan Hilbert, onların ellerini sıkıktan tiksinti duyduğunu ve bu nedenle eldivenleri çıkarmadığını ifade eder. İnsanlara karşı tutum ve davranışları çerçevesinde düşünüldüğünde öyküde Hilbert, yabancılaşan bir figür olarak kurgulanmıştır.

Daha çok felsefi boyutlarıyla analiz edilen bir kavram olan yabancılaşma, psikiyatride, yaşadığımız uygarlık sürecinde bireysel ve toplumsal yaşamın birlikte ortaya çıkardığı yaygın bir ruhsal bozukluktur. Yabancılaşmaya neden olan nesnel koşullar bizzat içinde yaşadığımız uygarlık içinde mevcuttur (Akyıldız, 1998, 175).

Avrupa'nın en büyük metropollerinden biri olan Paris'te yaşayan Hilbert, diğer insanlarla ilişkileri olmayan bir karakter olduğundan yalnız kalma hissiyle yaşamaktadır. Öyküde Hilbert'in diğer insanlara karşı duyduğu hislerle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelerden birine öyküde şöyle yer verilir:

“Sanıyorum ki insanları sevmeyen bir insan nasıl olabileceğini merak eder, öğrenmek istersiniz. İşte oyum ve insanları öylesine az seviyorum ki az sonra yarım düzine kadarını öldüreceğim, niçin yalnızca yarım düzinesini. Çünkü tabancamın ancak altı kurşunu var da ondan. Ne canavarca bir davranış değil mi? (Sartre, 1993, 70).

Yabancılaştığının farkında olan Hilbert, yabancılaşmanın bir türü olan toplumsal yabancılaşma hissiyle yaşayan bir figürü temsil etmektedir. Öyküde çok sayıda, Hilbert'in yalnızlık hissi duyduğunu belirten ifadelere yer verilmiştir.

Toplumsal yabancılaşma en genel anlamıyla toplumsal ilişkilerden dışlanma olarak tanımlanabilir. Bu türden yabancılaşma, yalnız kalma duygusunun hissedilmesine neden olur (Flew, 2005: 426). Toplumsal yabancılaşmaya maruz kalan Hilbert, bunun farkındadır ancak kötü hisleri yok etmek için daha tehlikeli bir yol seçer: Beş kişiyi öldürmeye ve intihar etmeye teşebbüs eder.

Fransız filozof Camus (2015, 27) 'un ifade ettiği gibi, insanlarla, dünya (dünyadaki her şey) arasında bir gerilim vardır. Her insanın birtakım arzuları, tutkuları var, ama dünyadaki her şey bunlara sessiz kalır, ilgisiz kalır. Bu nedenle iki kutup arasında sürekli bir gerilim devam eder. Bu gerilime son vermek için iki kutuptan birini yok etmek gerekir. Tek başına dünyayı yok edemeyeceğini bilen insan, intihar ederek yani kendini bilerek ve isteyerek yok edip bu gerilime son vermeye çalışır.

Sartre'ın kurguladığı Hilbert figürü de yabancılaşmanın neden olduğu gerilimin farkında ve birkaç kişiden intikam alıp intihar ederek bu gerilime sona erdirmeye çalışsa da buna cesaret edememiş ve canlı olarak ele geçirilmiştir.

SONUÇ

Erostrate öyküsünün yazarı Sartre tarafından toplumsal yabancılaşmaya maruz kalan bir figür olarak kurgulanan Paul Hilbert, yalnızlık duygusunun bilincinde olduğundan kendisinin topluma yabancılaştığının ve bunun sonucunda ortaya çıkan ve sürekli gerçekleşen gerilimin farkındadır. Diğer bir varoluşçu filozof Camus'un felsefesi çerçevesinde düşünüldüğünde Sartre, Hilbert'i bu gerilime son vermek isteyen bir figür olarak kurgulamıştır. Öyleyse Hilbert için iki seçenek vardır: Ya toplumu yok edecek ya da kendisini yok edecektir. Hilbert, iki kutuptan birini yok ederek gerilime son vereceğine ikna olmuş bir karakteri temsil etmektedir. Öyküdeki Hilbert, birkaç kişiye ateş ettikten sonra kendini yok etmeyi dener. Ancak Hilbert, buna cesaret edemez ve canlı olarak yakalanır. Dolayısıyla Hilbert karakteri, toplumsal yabancılaşmanın neden olduğu gerilimi sürekli yaşayan ve bu gerilime son vermeyi başaramayan bir figür olarak kurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

- Akyıldız, H. (1998). Bireysel ve Toplumsal Boyutlarıyla Yabancılaşma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3, 163- 176.
- Camus, A. (2015). Sisifos Söyleni. (Çeviren: Tahsin Yücel). Can Yayınları.
- Cevizci, A. (1997). Felsefe Sözlüğü. Ekin Yayınları.
- Flew, A. (2014). Felsefe Sözlüğü. (Çeviren: Nurşen Özsoy). Yeryüzü Yayınevi.
- Sartre, J. P. (1993). Duvar (Çeviren: Nihal Önal). Can Yayınları.

Mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yollarının “Ters Yüz” filmindeki duygular üzerinden incelenmesi

Başak Burcu ÖZ

Y. L. Öğr.; Gazi Üniversitesi , Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim, Okul Öncesi Eğitimi,
Ankara, Türkiye

E-mail: basakburcuoz@gmail.com

ORCID: 0009-0009-7203-7287

Ekrem Ziya DUMAN

Doç.Dr.; Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Felsefe Grubu Eğitimi, Ankara,
Türkiye

E-mail: ezduman@gazi.edu.tr

ORCID: 0000-0002-1965-1378

Öz

Sinema, bireylerin zihninde, mantığında, duygularında sahip olduğu kavramların kimi zaman farkında olup kimi zaman izlenen bir film ile bu kavramları anlamlandırıldığı bir sanattır. Sinema hayatın içinden gerçek kesitler sunarak bireylerin kendinden bazen benzer, bazen de bire bir kendi yaşantılarından örnekler izlemesine olanak sağlar. Sinema ile görsel olarak izlenen kesitlerde bireyler, izlediklerini mantık bilimi ile içselleştirebilirler. Bu çalışmada incelenen Ters yüz filminin başrolünde ki karakter Riley'nin beyninin kumanda merkezinde yer alan doğuştan sahip olduğu beş temel duygu (Neşe, Üzüntü, Öfke, Tiksinti ve Korku) üzerinden mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları örnekleri aranmıştır. Duygular üzerinden örnekler incelendiğinde, mantığın ilkelerinin ve akıl yürütme yollarının tüm insanlarda ortak olması ve zamana, mekâna ya da insan ırklarına göre değişmediği bu sebeple evrensel olduğunu göstermesi filmin çalışma için önemini göstermektedir. Söz konusu animasyon filminde mantığın ilkelerini ve akıl yürütme yollarına uyulmadığında yaşanan sorunlar, çelişkiye düşülmesi, iletişimin olamaması ve doğru sonuçlara varılmaması filmde ki olaylarla görülmektedir. Filmde mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları temel alınarak düşünülmesinin bireyin ergenliğe giden yolda değişimini pozitif yönde desteklenmiştir. Filmle ilgili literatürde yapılan yerli ve yabancı araştırmalar incelendiğinde bu alanda yeterli çalışma yapılmadığı görülmüştür. Filmin mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları kapsamında incelenmesi, ileride yapılacak çalışmalar için literatüre farklı bakış açısı sağlayacaktır. Çocuklarla mantık çalışılması açısından da filmde ki ana karakterin yaşam olaylarını sorup araştırmaları ve düşünmelerini sağlamak faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mantığın ilkeleri, Akıl yürütme yolları, “Ters Yüz” filmi

An analysis of the principles of logic and ways of reasoning over the emotions in the film “Inside Out”

Abstract

Cinema is an art in which individuals are sometimes aware of the concepts they have in their minds, logic, and feelings, and they sometimes make sense of these concepts through a film watched. Cinema allows watching examples that are sometimes similar and sometimes identical in their life with real slices. Individuals can interiorize what they tend with the science of logic in the pieces watched visually through cinema. The principles of logic and ways of reasoning were investigated over five basic emotions (joy, sadness, anger, disgust, and fear) taking place in the control center of the mind of Riley, the leading actress in the film Inside Out, intrinsically had. Upon reviewing the examples over emotions, the fact that the principles of logic and ways of reasoning are common in all human beings and do not change in terms of time, space, and human races, so being universal, shows the importance of the film for the study. For that reason, the problems observed when the principles of logic and ways of reasoning are not obeyed, running into contradiction, lack of communication, and not reaching accurate results become apparent through the events in the film. Thinking with a basis of the principles of logic and ways of reasoning supports the change of individuals on the way to adolescence in a positive way in the film. Upon the review of national and international literature carried out regarding the film, it was found that there needed to be more study in this sense. Investigation of the movie within the content of the principles of logic and ways of reasoning will bring a different perspective to the literature for future studies. It will also be beneficial to make children ask about the events in the life of the main character in the film, search, and think about them in terms of studying logic with children.

Keywords: Principles of logic, Ways of reasoning, “Inside Out”

GİRİŞ

Pete Docter ve Ronnie Del Carmen (2015) tarafından yazılıp yönetilen Ters Yüz (Inside Out) animasyon filmiyle, yeni doğan bir bireyin beyninin kumanda merkezinde olan duygular kişileştirilerek seyirciye aktarılmıştır. Bireyin, doğumundan ergenliğe kadar olan sürecinde duyguların bireyde yarattığı değişim ve dönüşümü ele almaktadır.

Duygularda mantık aranmaz. Ancak incelenen filmde duyguların (neşe, üzüntü, korku, tiksinti, öfke) kişiselleştirilerek verilmesi sebebiyle, duygularda mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları örnekleri aranmıştır. Bu çalışmada Ters Yüz animasyon filmi kapsamında Riley ve kişiselleştirilerek verilen duygularının filmde ki davranışları, iletişimleri incelenmiştir. Bu bağlamda filmde mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları örnekleri aranmıştır. Dolayısıyla çalışmanın amacını filmde mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yollarının kullanıldığı örnekleri tespit etmek olmuştur.

İnsanlar yaşamları boyunca mantık disiplini öğrenmeseler de mantıklı düşünebilirler. Hayatları içinde karşılaştıkları bir durum, söz veya yazı için mantıklı veya mantıksız ifadesini kullanırlar. Burada kastedilen mantık disiplini değildir. İnsan, varoluşundan itibaren mantıklı düşünebildiği halde, mantıkla ilgili disiplinin oluşması daha sonra olmuştur (Öner, 1991, 2-3).

Mantık kelimesinin Yunanca anlamı “logike” dir. Arapça anlamı ise “nutk” (nutuk)kelimesinden gelmiştir. Yunanca olan “logos” kelimesi ise, batı dillerinde kullanılan mantık kelimesi “logic” e kaynaklık eder. “Logos” ve “nutk” anlam olarak ise düzen, ilke, düşünme, akıl, akıl yürütme ve yasa doğru söz anlamlarına gelmektedir. Mantık, düşünmeyle birlikte bu anlamlarla düşünmelerin dil için kullanılan ifadesine, doğru söze veya konuşmaya karşılık gelmektedir (Çüçen, 2021, 17 & Doğan, 2020, 38).

Verilen tanımlardan anlamlandırmamız gereken mantığın kelime anlamı ile düşünmeve düşünmenin ifadesi olan konuşma ile ilgili olduğudur. Mantık kelime olarak bir düşünmetarzını belirtmek için kullanılır. Ayrıca mantık kelimesi bir bilime ad olarak kullanılır. (Öner, 1991, 2-3). Aristoteles’e göre düşünme “Akıl bağımsız ve kendine özgü bir eylemi olan düşünme, karşılaştırma, ayırma, birleştirme, bağlantıları ve biçimleri kavrama becerisidir.” (Gür, Koçak, & Demircan, 2016,7).

Düşünme tek başına var olan bir edim değildir. Düşünmenin içeriğinde algılama, uyarılma, duyumsama, yorumlayarak akıl yürütme gibi birçok edimin birleşiminden oluşur. İnsanlar öncelikle objeler tarafından uyarılır, duyu organları yoluyla duyumsayıp algılar, sınıflandırır. Bu duruma ilişkin yorum yapıp kavramsal açıklamalara ve bilgilere ulaşır. İnsanın dış dünyayı gözlemeye ve algılamaya başlaması ile birlikte, düşünme edimi de faaliyete geçer. Dış dünyadaki her şey ile kurduğu iletişim ve bu iletişime karşı yaptığı yorum, ulaştığı bilgiyle tamamlanır. Ama bu iletişim durağan değildir. Her zaman bir sonraki iletişimin ön adımını oluşturur.

Mantık, doğru düşünme formlarını inceler. Mantığın konusu ise doğru düşünme ve önerme formlarıdır. Doğru düşünmek mantıklı düşünmek anlamına geldiği gibi tutarlı düşünmek anlamına da gelir. Tutarlı düşünmekte kendini akıl yürütmelerde gösterir. Düşünme bir akıl yürütmeler zinciridir. Hükümlerarasında ilişki kurularak, zihin, bilinenlerden bilinmeyen elde eder. Akıl yürütmelerde yargıda bulunur ve akla başvurularak çıkarım yapılır. Akıl yürütmeler, en az iki düşünce arasında olan ilişkinin ortaya konulup bir düşüncenin diğer düşüncenin kanıtlayıcı olmasıyla yeni bir yargı ortaya çıkmasıdır. Ortaya çıkan yargıya önerme, akıl yürütmeye ise çıkarım denilir. Yargı, hüküm ve haber veren cümlelerdir. Bu sebeple doğru ya da yanlış olabilirler. Doğruluğunu ve yanlışlığını kanıtlanması önermenin gerçekle uygunluğuna bağlıdır.

En az iki önerme arasındaki ilişki sonucu, bir önermeden diğerini çıkarma ya da birkaç önermeden yeni bir önerme ortaya çıkarmayla akıl yürütme gerçekleşmiş olur. Temelde ilk ele alınan önermeye öncül ya da kanıtlayan önerme denir. Çıkarılan yeni önermeye ise sonuç ya da kanıtlanan denir. Bir bilim dalı olarak mantık, önermelerin tutarlı olmalarıyla, bu önermelerden ortaya çıkan çıkarımların geçerliliğini belirleyen kurallardır. Bunların temelini de akıl yürütme yolları oluşturmaktadır. Üç tür akıl yürütme yolu vardır (Çüçen, 2021, 19-20 & Öner, 1991, 2-3).

Tümdengelim genelden genele ve genelden özele doğru ilerleyen düşünme biçimidir. Mantık disiplinindeki tüm geçerli olan çıkarımlar tümden gelim biçiminde olan akıl yürütmelerdir. Tümdengelim akıl yürütmeleri biçimsel bilimlerden tarafından kullanılmaktadır. Biçimsel bilimler, kavramsal, biçimsel, soyut ve ussal özelliğe sahiptirler. Tümdengelim, kanıtlama biçimi olarak matematikte, mantıkta ve felsefe de kullanılmaktadır.

Tümdengelim kullanılan akıl yürütme süreçleri insanların çocukluk yaşamlarından itibaren gözlemlenir. Çocukluğun ilk evrelerinde yapılan tümdengelim çıkarımları, çocuğun yanında bulunan yetişkine komik gelebilir. Ancak çocuğun tümdengelimini kullanarak akıl yürütmesinin incelendiğinde doğru bir mantık

sürecini gerçekleştirdiği gözükür. Bu süreçte çocuğun yaptığı nihai çıkarımın mantıklı ve doğru olduğu görülecektir. Çocuklara tümdengelim akıl yürütme sürecinin pratiğini yaptıracak bazı öğretici oyunlar da geliştirilmiştir.

Özelden genele, parçadan bütüne doğru çıkarım yapma süreci, tümevarım akılyürütme yoludur. Tümevarım var olan bilginin alışılandan alışılmadık örneklere doğru genişletilmesini içerir. Bu sebeple insanın öğrenimi için ve akıl yürütme metodunda merkezi bir bileşendir. Tümevarım akıl yürütme, kesin durumdan ziyade muhtemel olacak sonuçlaragötürür. Yaşadığımız dünyanın, belirsizlikler içermesinden dolayı her gün ortaya çıkan farklı olayları barındırır. Bu sebeple tümevarım akıl yürütme kritik bir önem taşımaktadır. Ayrıca bir yargıya varılması, problemin çözülmesi ve karar verilmesi ile ilgili düşünme süreçlerinde merkezi bir konuma sahiptir. Bu sebeple insanların çocukluk gelişimlerinden itibaren merkezi konumdadır (Çüçen, 2021, 20-24 & Ergül, 2014, 12-16).

Analoji akıl yürütmelerde ise tümevarım ve tümdengelim akıl yürütmelerinin kullanıldığı öne sürülmektedir. Analoji daha önceden bilinmeyen bir olgunun, daha önce bilinen aynı zamanda benzer olan olgularla açıklanmasıdır. Önceden bilinen durum, kaynağı oluşturur. Önceden bilinmeyen durumda hedefi oluşturur. Hedefe ulaşabilmek için var olan kaynaklardan hareketle çağrışımlar yapılır. Olay ve nesnelere yola çıkılarak, zihnimize olan benzer olay ve nesnelere ile genelleme olarak ifade edilir. Kısacası iki şey arasındaki benzerlikten yola çıkılarak biri hakkında verilen yargının diğeri hakkında da verilmesidir (Yakit, 2022, 8).

Doğru akıl yürütme ya da düşünme mantığın ilkelerinin temel alınıp düşünülmesidir. Aklın ilkeleri de denilen mantığın ilkeleri, mantığın kavramı, önerme, akıl yürütme konularının işlevselliği için olmazsa olmazdır. Düşünmek akıl ilkeleri ile olanaklıdır. Kavram oluşturmak adına önemli olan bu ilkeler önerme ve önermeler arası ilişkilerin kurulmasında gereklidir. Bu bağlamda “deniz mavidir” önermesi kurabilmesi için öncelikle “deniz” ve “mavi” kavramlarını tanımak ve bilmek gerekmektedir. Bu kavramları bildikten sonra aralarında ilişki kurarak “deniz mavidir” önermesi ortaya konulabilir. Elde edilen önermeler arasında ilişki kurma ile akıl yürütmeler gerçekleştirilebilir. Akıl yürütme ile yargı ortaya konulur. Bunun sonucunda iki kavram arasında bağ kurulur. Akıl yürütmenin nihai amacı bilinenlerden bilinmeyene ulaşma çabasıdır. Mantık akıl yürütme kurallarını ortaya koyma amacı bağlamında biçimsel bir yöntemdir. Aklın ilkeleri akıl için zorunlu ve evrenseldir. Aklın ilkelerine uyulmadığına zaman iletişim olamaz, çelişkiye düşülür ve doğru sonuçlara varılamaz (Çüçen, 2021, 26 & Durhan, 2021, 837).

Mantıkçıların çoğu aklın ilkelerini üç tane olduğunu savunsalar da bazı mantıkçılar bu üç ilkeye dördüncüsünü de eklemiştir. Bunlar:

- Özdeşlik ilkesi,
- Çelişmezlik ilkesi,
- Üçüncü halin olanaksızlığı ilkesi,
- Yeter sebep ilkesidir.

Özdeşlik ilkesinde bir şey ne ise odur. Önermenin doğruluğu kendisinin doğruluğuyla belirlenir. Var olan şey zorunlu olarak kendisi ile özdeştir. Özdeşlik ilkesi düşüncenin en temel ilkesi olarak görülür. Aklın diğer ilkeleri gibi doğuştan gelir. Özdeşlik ilkesi kurularak oluşan önermeler, düşünce dünyamıza yeni bir anlam alanı katmazlar. Çünkü özdeşlik ilkesi ile oluşan önermeler öznesi ile özdeş olan kavramı dile getirirler. Bu da öznenin kendisinden başka bir şey olmadığı sonucundan kaynaklanır. Özdeşlik ilkesi farklı zihinlerin birbirlerini anlaması için gereklidir. Diyalogun ve iletişimin ana unsuru özdeşlik ilkesini barındırır. İnsanların birbirleriyle iletişim kurarken kullandıkları terimlerin söyleyen ve dinleyen için aynı olması iletişimin de tam olmasını sağlamaktadır. İnsanlar arasında olan konuşmaların, tartışmaların verimli olması için kullanılan terimlerin anlam birliğine dayanması gerekir. Bu sebeple özdeşlik ilkesi iletişimin anlaşılmasını sağlayarak bunun sonucunda toplumsal yaşamı da olanaklı kılmaktadır (Çüçen, 2021, 26-28).

Özdeşlik ilkesi önermeyi ya da bir şeyi kendisi ile tanımlar ancak çelişmezlik ilkesi bir şeyi ya da önermeyi kendisinden başka olanlardan ayırarak tanımlamaktadır. Çelişmezlik ilkesine göre önerme hem doğru hem de yanlış olamaz. Aynı zamanda bir şey aynı anda ve aynı yerde kendisi olurken, kendisinden başka bir şey olamaz. Çelişmezlik ilkesi başkalarını ve farklı olan şeyleri düşünmemizi sağlar. Düşüncelerimizi ilerletebilmemize yardımcı olur. Aristoteles: “Aynı konuya, aynı özelliğin, aynı zamanda ve aynı ilişki içinde ait olması ve ait olmaması mümkün değildir.” demiştir. Önermelerin çelişki içermesi durumunda muhakkak biri doğru diğeri yanlış olur.

Önermenin muhakkak birinin doğru diğerinin yanlış olması sonucuyla bunların dışında üçüncü bir değer alamadığı kesindir. Bu durumda mantık ilkelerinden, üçüncü halin olanaksızlığı ilkesidir. Bir şey ya da bir önerme ya doğru ya da yanlıştır. Üçüncü bir değeri yoktur. Doğru ve yanlış değerlerin dışında değeri olmadığını ortaya koyan ilkedir.

Yeter sebep ilkesi ise bir şeyin ya da bir önermenin yeterli bir sebebi yoksa önerme doğru olamaz ve bir şeyde var olamaz. Yeter sebep ilkesinin varlık nedenini ortaya koyması birçok mantıkçı tarafından bu ilkenin aklın ilkesi olarak sayılmaması durumunu içerir. Necati Öner bu konuda, yeter sebep ilkesinin diğer üç ilkeden ayrı bir tabiata sahip olduğunu söyler. Diğer üç ilkenin kendi aralarında sıkı bağları olduğu halde, yeter sebep ilkesinin diğer ilkelere sıkı bir bağ mevcut değildir (Çüçen, 2021, 28-32).

Düşünmek akıl ilkeleri ile olanaklıdır. Düşüncenin bilim, sanat ve felsefe olarak üç boyutu vardır. Bu üç boyutun kendine ait kavramsal özgünlüğü, araç ve teknikleri vardır. Bilim, felsefe ve sanat birbirleriyle hiyerarşik olmayan ilişki biçimine sahiptir. Herhangi bir fikir, felsefede, sanatta ve bilimde farklı biçimde ifade edilebilirken aynı zamanda o alana göre biçim alır. Felsefe bir kavram yaratma sanatıdır. Kavram üretimi için felsefe diğer alanlara ihtiyaç duyar. Felsefe ile uğraşan kişi bilim yapmaz ancak bilimin ortaya çıkardığı bir fonksiyon da içinde verilmeyen bir kavramı araştırır. Felsefe ile uğraşan kişi sanatta yapmaz ancak sanatçının eserinde üretmiş olduğu algı ve bu algıyı anlamlandırma boyutunda yeni kavramları ortaya çıkarabilir. Bu bağlamda bilim sanat ve felsefe birbirlerinin alanını genişletirler. Sanatın bir dalı olan sinema düşünce boyutunun duyumsal alanı ile bağ kurmamızı sağlar. Felsefe kendi hikâyesini kavramsal araçlarla anlatır. Sanat ise kendi hikâyesini duyum ve duyguları uyaracak etkili teknikler ile anlatır. Felsefi kavram ve düşünceleri önceden tartışarak filmin içeriğine yerleştirmek yerine filmde bulunan imajların duyumuz da bıraktıklarından hareket ederek felsefi kavramlarla bağ kurmak gerekir. Filmde verilen imajları felsefi bir kavram ile bütünleştirerek, felsefi kavramın genişlemesine katkı sağlarken, filmdeki imajın farklı yönleri ile arasında bağ kurmamıza sebep olabilir (Çakır, 2018, 183-186).

Bireylerin düşünme merkezi olan beyin ile ilgili yapılan çalışmalar, kitap ve filmler bulunmaktadır. Bu çalışmada Ters Yüz filminin kahramanı Riley'in beyninin kumanda merkezinde ki kişiselleştirilmiş duyguların (neşe, üzüntü, korku, tiksinti, öfke), Riley'i yönlendirip hayatını etkilerlerken, duygularda mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları örnekleri incelenmiştir. Ters Yüz animasyon filmiyle ilgili yerli ve yabancı literatür çalışması yapılarak ayrı bir başlık altında incelenmiştir (Çakır, 2018, s. 185& Çenesiz, 2018, 59 & Çüçen, 2021, 26).

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yerli ve yabancı literatürde Ters Yüz filmi ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Yerli Literatürde Yapılan Araştırmalar

Köseoğlu ve Kıyak'a ait olan, "Tersyüz Animasyon Filminde Zihinsel ve Çevre Mekân Analizi" isimli çalışmalarında, filmdeki zihinsel ve çevresel mekanların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada filmdeki karakterin bebekliğinden yetişkinliğine kadar yaşamında olan değişiklikleri, duygularının geliştiği ölçüde algıladığını ve bu bağlamda zihnine kodladığı sonucuna varılmıştır. Zihnine aktarmış olduğu gerçek mekân üzerinden çevresel mekânın ve soyut olarak bulunan mekânsal kavramların, karakterin zihninde görsel olarak somutlaştırıldığı saptanmıştır (Köseoğlu & Kıyak, 2023, 38).

Çenesiz'e ait "Tersyüz Filmi Kapsamında Duyguların ve Beynin İşleyişinin İncelenmesi" isimli çalışmada bu filmde var olan duyguların ve beynin işleyişinin nasıl aktarıldığının açıklanması ve bu bağlamda filmde var olan kullanımların psikoloji disiplininin bulguları ile birlikte nasıl desteklendiğinin ele alınması amaçlanmıştır. Araştırma klinik psikologlara filmi uygulayacakları terapi sürecinde nasıl kullanabileceklerine ilişkin bakış açısı sunulmasını hedeflemektedir. Sonuç olarak özellikle ergen danışanlar ve onların ebeveynleri ile yapılacak görüşmelerde, ergenliğe geçiş süresinde yaşanan değişimlerin içselleştirilmesi için filmde yararlanılabileceği düşünülmüştür (Çenesiz, 2018, 59-71).

Şentürk ve Fidan' ait "Tersyüz Filminin İletişim Mesajları Açısından Değerlendirilmesi" isimli çalışmada filmde yer alan kişi içi iletişim ve kişiler arası iletişim ile ilgili mesajların söylem analizi ile yorumlanmasına çalışılmıştır. Ayrıca çalışmanın amacı, filmin iletişimde etkili olan duyguların bireylerin kişiliğini nasıl yönlendirdiğini, nasıl gösterdiğini ortaya koymaktır. Yapılan analiz ve yorumlara göre ise bireyin duyguları, bireyin iletişim şeklini ve kişilik özelliklerini belirlemektedir (Şentürk & Fidan, 2016, 326).

Zengin'in "Transaksiyonel Analiz Ego Durumlarının İletişime Etkisi Bağlamında Tersyüz Filminin Analizi" isimli çalışmada, iletişim sürecinde karşılaşılabilecek sorunlara ve sorunların çözümüne karşı

farklı açıdan bakmayı sağlayacak, bir iletişim kuramı olan, transaksiyonel analiz ve ego durumları açıklanmaya çalışılmıştır. Berne'nin yaklaşımı ve kavramları filmin analizi yapılarak somutlaştırılmıştır. Sonuç olarak çocuk, ebeveyn ve yetişkinin ego durumlarının bireyin kişiliğini oluşturan yapı taşları olduğu belirtilmiştir. Bu ego durumlarının birey farkında olmasa da hayatının her alanında var olduğu ve bireyi iletişimde yönlendirdiğini belirtmiştir (Zengin, 2019, 30).

Kaşkaya ve Eren'e ait "Animasyon Filmlerinde Kadın Karakterler" isimli çalışmada, animasyon filmlerinde çok fazla karşılaşılan kadın karakterlerin izleyeceği nasıl sunulduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışmada altı tane animasyon filmi incelenmiştir. Bu animasyon filmlerin içinde "Ters Yüz" filmi de dâhil edilmiştir. Bu çalışmada kadınların eskiye göre daha güçlü, baskın, sert ve ev içi rollerinin dışında da maskülen olarak sunulduğu sonucuna varılmıştır. Bu sunum biçimi ile kadınların aslında erkek değerleri altında ele alındığının gösterildiğini söylemişlerdir (Kaşkaya & Eren, 2020, 1039).

Ayberk'e ait olan "Yer Bağlılığı Açısından Ters Yüz Filminin Nitel Analizi" isimli çalışmada, yer ve ilişki bağlamında iç göçün bireyin kendi dünyasında nasıl yaşandığını, hedef bölge ile kurduğu bağların nasıl olduğunu ve göç süresinde nasıl değiştiğini analiz ederek bu analizi ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda yaşanan mekânın anlamlı bir yere dönüşmesi ile zaman arasında güçlü bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca deneyimin bir mekânın anlamlı bir yer hale gelmesinde önemli olması ve bu durumdaki duyguları kritik rol oynadığı sonucuna varmıştır (Ayberk, 2018, 273).

Doğan'a ait "Ergenlerde Duygu Farkındalığı ve Duygu Düzenleme: Duygu Farkındalığının Yordayıcı Rolünün ve Ters- Yüz Filmi Temelli Psikoeğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi" isimli yüksek lisans çalışmasında ergenlerin duygu durum farkındalıklarının duygu düzenleme becerilerini ne derece yordadığı incelenmiştir (Doğan, 2020).

Yabancı Literatürde Yapılan Çalışmalar

Latifah Nurhasana, Pete Docter ve Ronnie Del Carmen'in Tasarladığı Disney Animasyon Filmi "Ters Yüz" Senaryosundaki Sözlerin Konuşma Eylemi Analizi isimli çalışmasında filmde ki konuşma edimini keşfetmeyi amaçlamıştır (Nurhasana, 2017)

Wahida ve Syahrani'ye ait "Ters Yüz" Filminde Duygusal Zekâ isimli çalışmalarında araştırmalarında ki amacı, Ters Yüz filminde tasvir edilen duygusal zekâyı bilmektir (Wahida & Syahrani, 2021).

Ningsih'in, Pete Docter Tarafından Ters Yüz Filminde Riley'in Duygularının Analizi isimli doktora tezi çalışmasında, duyguların analizi üzerine çalışmıştır (Ningsih, 2020).

Zaman'ın, Ters Yüz Film Senaryosundaki Ana Karakterin Kişilik Bozuklukları isimli çalışmasında, ana karakterin yaşadığı kişilik bozukluklarını Sigmund Freud'un psikanalitik teorisini kullanarak bulmayı amaçlamıştır (Zaman, 2020).

Tersyüz: Eğitim Mi Yoksa Sadece Eğlence Mi? – Filmlerde Psikiyatri isimli çalışmasında, film akıl hastalığıyla ilgili olmasa da çocukların duygularıyla nasıl başa çıkacakları konusunda eğitmeye yardımcı olacağını belirtmiştir (Markaryan & Wilkinson, 2016).

Indahsari, Putri ve Firdaus'un Metin Analizi: Ters Yüz Animasyon Filminin Mikroyapısal Boyutu 2015 isimli çalışmasında, Mikroyapısal Metin Düzeyi Analizinde Eleştirel Söylem Çözümlemesinde Van Dijk Design kuramını kullanarak bu film senaryosunda psikolojik mesajın nasıl iletildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır (Indahsari, Putri, & Firdaus, 2022).

Dewi'nin "Ters Yüz" Filminde Bulunan Figüratif Dil Üzerine Bir Analiz isimli çalışmasında "Ters Yüz" filminde ne tür bir figüratif dil kullanılır? Figüratif dilin, söz konusu durumla ilgili anlamları nelerdir? Soruları üzerinde çalışmıştır (Dewi, 2017).

Rizal ve Amzah'ın Ters Yüz Filminde Ki Beş Temel Duyguya Dayalı Yüz Teorisinin Analizi isimli çalışmada, filmdeki ana karakterin gösterdiği beş temel duygudan (Sevinç, Üzüntü, Korku, Öfke ve Tiksinti) yola çıkarak olumlu ve olumsuz yüzleri belirlemeyi amaçlamıştır. (Rizal & Amzah, 2023).

Film ile ilgili, Wardani'nin Ters Yüz Filminde Tasvir Edilen Aile Değerleri isimli doktora tezi çalışması (Wardani, 2019), Fauziah'ın Ters Yüz Filminde Bulunan Sosyal Deixis'in Kullanımı: Pragmatik Bir Analiz isimli doktora tezi çalışması (Fauziah, 2022) yapılmıştır.

Zaman ve Permaludin'in Ters Yüz Film Senaryosunda Ana Karakterin Kişilik Bozuklukları Türleri isimli çalışmaları (Zaman & Permaludin, The Kinds Of Personality Disorders of The Main Character in Inside Out Movie Script, 2020), Azizah'ın Ters Yüz Filmi Alt Yazısında Olumsuz Duygu Ve Hislerin Çeviri

Prosedürleri Analizi isimli doktora tezi çalışması (Azizah, 2023), Damayanti ve Maryadi'nin Pete Docter'ın Ters Yüz Filminde Bulunan Nezaket ve Özdeyiş Ölçeği isimli doktora tezi çalışmaları (Damayanti & Maryadi, 2021), Stkip'in , Deixis "Ters Yüz" Film Senaryosundaki Yer Değişimi isimli çalışması (Stkip, 2021), Nurrahmah'ın Pete Docter'ın Tersyüz (2015) Filmindeki Macera Formülü isimli doktora tezi (Nurrahmah, 2018) gibi literatürde farklı çalışmalar yapılmıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde genel olarak iletişim, psikoloji, mekânsal kavramlar, sosyoloji, konuşma eylemi, duygusal zekâ, duyguların analizi, psiko analitik teori, psikiyatri, eleştirel söylem, dil ve yüz teorileri gibi çalışmaların olduğu görülmektedir. İncelenen filmin genel olarak sosyoloji, psikoloji, iletişim bağlamında araştırmaları yapılmış olup felsefi ve mantık bağlamında yeterli çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmada mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları örnekleri aranmıştır.

Yöntem

Bu araştırmada; animasyon filmi Ters Yüz filminde ki ana karakter olan Riley'in, beyinde yer alan kişiselleştirilmiş beş duygunun birbirleriyle olan iletişiminde mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları örneklerinin tespiti amacıyla nitel veri analizlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; sosyal bilimler alanında çoğunlukla kullanılan en önemli tekniklerdendir. İçerik analizi tanımı; belli kurallara dayalı olan kodlamalarla ele alınan metnin bazı kelimelerinin daha küçük olan içerik kategorileri ile özetlenen sistematik, yinelenen bir tekniktir. Objektif ve sistematik bir şekilde bir mesajın belli özelliklerini bir şekilde tanınmasına imkân veren çıkarımların yapıldığı bir tekniktir. İçerik analizinde metinde ya da metinlerden oluşan bir kümede var olan belli sözcüklerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik uygulanır. İçerik analizini kullanan araştırmacılar sözcük ve kavramların varlığını ve anlamlarını, ilişkilerini belirleyerek analiz ederler. Metinlerde var olan mesaja ilişkin çıkarımda bulunurlar. İçerik analizini sadece metinler üzerinde değil, görseller, televizyon programları, öğrencilerin resimlerinin incelemesi gibide kullanılır. Bireylerin ve toplumların tutumları, inançları, düşünce ve değerleri içerik analizi ile ortaya çıkarılabilir. İçerik analizinin aşamaları amaçları belirleme, kavramların tanımlanması, analiz birimlerinin belirlenmesi, konuyla ilgili olan verilerin yerinin belirlenmesi, mantıksal olan bir yapının geliştirilmesi, kodlama kategorilerinin belirlenerek, sayılması, yorumlanması ve sonuçlarının yazma aşamalarından oluşmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2022, 258-259 & Arslan, 2018, 71).

BULGULAR

Ters Yüz animasyon filminin 13:45. dakikası itibariyle; Üzüntü çekirdek anılara (Riley'in kişiliğini oluşturan yapıtaşları) dokunur. Neşe onun bu hareketine tepki verir. Çünkü çekirdek anılar üzüntünün rengi olan mavi olan renge büründükçe, Riley'in zihninde geçmişte mutlu olduğu anılar üzüntülü anılara dönüşür. Duyguların sahibi olan ana karakter Riley ise bu esnada mutlu olduğu anıların geçmişte kaldığını, artık taşındıkları için eski mutluluğunu tekrar yaşamayacağını düşünür. Riley'in sahip olduğu duygusu olan Üzüntü bu durumda gerçek görevini yapar. Neşe Üzüntü'yü durdurmaya çalışır. Üzüntü "Mantığımı kaybediyorum. Niye böyle yapıyorum?" der. Ancak bu durumda mantığın ilkelerinden "Özdeşlik İlkesi" devreye girer. Bir şey ne ise odur. Bir şey zorunlu olarak kendi kendisiyle özdeştir. Yani üzüntü üzüntüdür. Riley'in bu durumda hissetmesi gereken duygusu üzgün olması iken Neşe özdeşlik ilkesini yok saymaya çalışır. Ancak Üzüntü Neşe'nin ondan istediğini yerine getirmek istemesine rağmen gerçekleştiremez. Çünkü "Üzüntü, üzüntüdür."

Filmin 21:00. dakikası itibariyle; Riley'in yeni taşındıkları San Francisco'da okula başlayacağı ilk gün Neşe ve diğer duygular hazırlanırlar. Neşe herkese olumsuz bir durum olmaması için görevler verir. Neşe, Riley'in ilk gününün neşeli ve mutlu geçmesini ister. Bu düşünceyle bir sorun olmaması için Neşe Üzüntü'yü yere çizdiği bir çemberin içine alır. Üzüntü'ye Riley'in okula başladığı ilk gününde Üzüntü'nün görevinin tüm üzüntü unsurlarını çizdiği çemberin içinde tutmasını ve bu çemberden kendisinin asla dışarı çıkmamasını söyler. Neşe bu hareketiyle özdeşlik ilkesini göz ardı etmeye çalışır. Bu esnada, öğretmen sınıfta Riley'in kendinden bahsetmesini ister. Riley daha önceden yaşadığı Minnesota ile ilgili anılarını anlatır. Riley'in zihninde mutlu olduğu anılarından bahseder. Her hafta sonu göle gittiğinden bahsetmesi ve taşındıklarını düşünmesi ile tekrar oraya gidip mutlu olamayacağını düşünür. Üzüntü çemberden çıkarak Riley'in çekirdek anısına dokunur. Riley ağlamaya başlar. Üzüntü özdeşlik ilkesi bağlamında çemberin içinde tutulmaya çalışılsa da yapması gerekeni yapar.

Filmin 26:00. dakikası itibariyle; Üzüntü, Neşe'ye Riley'inin kişilik adalarının olmadığını söyler. Riley'in bu yaşına kadar ki kişilik adaları hep neşe dolu ve neşe sayesinde kurulmuştur. Üzüntü: "Neşe sen yoksun. Riley'in kişilik adaları yok. Sen olmadığın için Riley mutlu olamaz." der. Kişilik adalarının olmamasını

Neşe'nin yokluğuna bağlar. Burada da akıl yürütme yollarından tümevarım yolu vardır. Üzüntünün söyleşiyle tikelden tümele, parçadan bütüne, özelden genele doğru çıkarım yapmıştır.

Filmin 27:00. dakikası itibariyle; Neşe ve Üzüntü kumanda merkezinden ayrıldıktan sonra, merkezde kalan duygular Neşe'nin görevini yerine getirmeye çalışırlar. Neşe bu durumda olsa ne yapardı diye düşünürler. Ancak Tiksinti Neşe'nin yaptıklarını yapamayacaklarını anlatır. “Biz Tiksinti, Korku ve Öfkeyiz. Neşe değiliz.” der. Onun gibi olamayacaklarını söyler. Kumanda merkezinde olan duygular kendileri gibi davranırken aynı zamanda Neşe olamazlar. Çelişmezlik ilkesine göre, bir şey aynı anda ve aynı yerde hem kendisi hem de kendisinden başka bir şey olamaz.

Çelişmezlik ilkesi önermeyi veya bir şeyi kendisinden başka olanlardan ayırarak tanımlar. Çelişmezlik ilkesiyle ilgili diğer bir örnekte filmin 27:27. dakikası itibariyle; Korku Tiksinti'yi kumanda merkezine iter. Neşe gibi davranmasını ister. Bu esnada Riley'e annesi soru sorar. Riley annesinin bu sorusuna tiksinerik cevap verir. Korku Tiksinti'ye ne yaptığını sorar. Tiksinti'nin cevabı ise “Ben Neşe değilim.” olur.

Beynimizde duygularımız vardır. Filmde de duygular beynin kumanda merkezinde bulunmaktadır. Fiziksel olarak yaptığımız davranışlar beynimizi etkiler. Filmin 06:16 dakikası itibariyle Riley arkadaşıyla merdivenlerde soğuk bir içecek içer. Birden acı içinde başını tutar. Soğuk içeceğin etkisiyle Riley'in beyinde bulunan duygular içtiği soğuk içecekten etkilenir. Etraflarını buz sarar ve kısa bir süre donarlar. Bu bölümde analogi örneği olup, iki şey arasındaki benzerlikten yola çıkılarak biri hakkında verilen yargı diğeri hakkında da verilir.

Filmin 23:18. dakikası itibariyle; Riley okulda öğretmenine eskiden oturdukları şehri anlatır. İkisi arasında geçen diyalog ise şu şekilde gerçekleşir: Öğretmen: “Minnesota nasıl bir yerdir? Bizden daha çok kar gördüğün kesindir.” Riley: “Evet çok soğuk bir yerdir.” der. O halde bir bölgede “Kar var ise Soğuktur” yargısıyla analogi örneği olmaktadır.

Filmin 49:50. dakikası itibariyle Bing Bong (Riley'in hayali kahramanı) Riley'e yardım etmeye çalıştıklarında başaramayacağını düşünüp üzülür. Yola devam etmek istemez. Çünkü roketini bir daha kullanılamayacağını düşünür. Üzüntü Bing Bongla konuşur. Bu diyalogdan sonra Bing Bong yola devam eder. Neşe Üzüntü 'ye nasıl Bing Bong'u ikna ettiğini sorar. Üzüntü: “Bilmiyorum o üzgündü sadece onu dinledim.” der. Burada da özdeşlik ilkesi mevcuttur. Üzüntü kendi gibi davranarak, mantığın ilkelerine uyarak Bing Bong'u yola devam etmeye ikna etmiştir.

Filmde 50:58. Dakikada; Öfke: “Mutlu olamayız. En güzel çekirdek anılar Minnesota' da oluşmuştu. O zaman Minnesota'ya gideceğiz.” der. Öfke mutlu olabilmek için bir yargıya varmış, problemin çözümünü Minnesota'da bulmuştur. Burada tümevarım örneği bulunmaktadır.

Riley'in tek tek yaşanan anılarından çekirdek anıları oluşur. Bu çekirdek anıları (anne ve babasıyla geçirdiği keyifli zamanlar, sevdiği spor, en yakın arkadaşıyla oynadığı oyun) Riley'in kişilik adalarını oluşturur. Filmde 05:50. Dakikada “Riley'i Riley yapan şeyler kişilik adalarıdır.” diyaloguyla tümevarım akıl yürütme yolu kullanılır.

Filmde (01.23.20) Riley, Üzüntü 'nün çekirdek anılarına dokunmasıyla kişilik adalarının oluşumunu sağlayan çekirdek anılarını hatırlar. Parçalanmış kişilik adaları yerine yeni kişilik adaları oluşur. Alışılan çekirdek anılarından, alışılmadık yeni kişilik adalarının oluşmasıyla tümevarım akıl yürütme yolu kullanılır.

Tablo 1.

İlkeler	Dakikalar
	13.45
Özdeşlik İlkesi	21.00
	49.50
Çelişmezlik İlkesi	27.00
	27.27
Analoji	16.16
	23.18

	26.00
	50.58
Tümevarım	05.50
	01.23.20

Yukarıda ki tablo incelendiğinde film, akıl yürütme yollarından tümevarımı öncelemiştir. Mantığın ilkeleri bağlamında ise filmin özdeşlik ilkesini öncelediği görülmektedir.

SONUÇ

İnsanlar mantık disiplini bilmeseler bile yaşamlarında mantıklı düşünebilirler. Bireyler yaşamlarında karşılaştıkları olay, durum, yazı veya söz için mantıklı ya da mantıksız ifadesini kullanırlar. Bilerek ya da bilmeyerek mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları bireylerin düşünme biçimlerinde bulunmaktadır.

Yapılan bu çalışmada Ters Yüz animasyon filmi kapsamında Riley ve kişiselleştirilerek verilen duygularının filmde ki davranışları, iletişimleri incelenmiş ve mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları örnekleri aranmıştır. Çalışma sonunda bu kavramlara ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. En çok tümevarım ve özdeşlik örneğine rastlanmıştır.

Günlük yaşamda her birey mantıklı düşündüğü düşünür. Mantığın günlük yaşamda ki düşünme sürecine olan değerini ortaya koymak bakımından çalışma önemlidir. Filmde bulunan örnekler bu önemi desteklemektedir. Bu çalışma somut olarak ortaya koymuştur ki birey günlük yaşamında farkında olarak ya da olmayarak mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yollarını yaşantısında kullanmaktadır.

Söz konusu animasyon filminin kahramanı Riley'in ve sahip olduğu kişiselleştirilerek verilen duyguların, mantığın ilkelerine ve akıl yürütme yolları örnekleri incelendiğinde, bu örneklerde ki olaylarda yaşanan sorunlar, çelişkiye düşülmesi, iletişimin olamaması ve kimi zaman hata yaptıkları filmde ki yaşanan olaylarla görülmektedir. İncelenen bazı örneklerde de iletişimin açık olduğu, sorunların çözüldüğü görülmüştür. Bu çalışmayla birlikte erken çocukluk döneminde kavram öğrenimi açısından mantığın önemi film ile birlikte ortaya koyulmuştur. Filmle mantığın ilkeleri ve akıl yürütme yolları türleri örneklerle çocuklara öğretilbilir.

Filmle ilgili literatür çalışması yapılmış olup, yapılan çalışmalar incelendiğinde genel olarak, iletişim, psikoloji, mekânsal kavramlar, sosyoloji, konuşma eylemi, duygusal zekâ, duyguların analizi, psiko analitik teori, psikiyatri, eleştirel söylem, dil ve yüz teorileri gibi çalışmaların olduğu görülmektedir. İncelenen filmin genel olarak sosyoloji, psikoloji, iletişim bağlamında araştırmaları yapılmış olup felsefi ve mantık bağlamında yeterli çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmayla birlikte, yeni yapılacak çalışmalar için klasik mantık açısından tespitlerde bulunulabilir. Felsefi sorgulama, düşünme eğitimi temelinde film üzerine çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar Şentürk, Z., & Fidan, Z. (2016). Ters Yüz filminin iletişim araçları tarafından değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 326-343.
- Arslan, A. (2018, Haziran). *Okul Öncesi Dönemi Çizgi Filmlerinde Mantıksal Düşünme ve Bilişsel Beceriler: TRT Çocuk Kanalı*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Ayberk, C. (2018). Yer bağlılığı açısından Ters Yüz (Inside Out) filminin nitel analizi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 273-287.
- Azizah, F. (2023). *Translation procedures analysis of negative emotions and feelings in Inside Out movie subtitle*. [Doctoral Dissertation]. Universitas Nasional.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çakır, S. (2018). Sinema felsefesine giriş: Film yapımı - felsefe - Serdar Öztürk. *SineFilozofi Dergisi*, 183-190.
- Çenesiz, Z. (2018). Ters Yüz filmi kapsamında duyguların ve beynin işleyişinin incelenmesi. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 59-71.
- Çüçen, A. (2021). *Klasik Mantık*. Sentez Yayıncılık.

- Damayanti, M., & Maryadi, M. (2021). *Politeness and scale of maxim found in Inside Out movie directed by Pete Docter*. [Doctoral Dissertation]. Universitas Muhammadiyah Surakarta.
- Dewi, I. (2017). *An analysis of figurative language found in "Inside Out" Movie*. [Doctoral Dissertation]. University of Muhammadiyah Malang.
- Doğan, S. (2020). Yüksek Lisans Tezi. *Ergenlerde duygu farkındalığı ve duygu düzenleme: Duygu farkındalığının Yordayıcı Rolünün ve Ters-Yüz Filmi Temelli Psikoeğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Durhan, G. (2021). Akıl ilkelerinin epistemolojisi. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi* , 837-849.
- Ergül, A. (2014). *Erken matematiksel akıl yürütme becerileri değerlendirme aracı geliştirmesi*. [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Fauziah, I. (2022). *The use of social deixis found in Inside Out movie*. [Doctoral Dissertation]. Universitas Hasanuddin.
- Gür, Ç. (2018). *Erken çocukluk döneminde gelişim 36-72 ay*. Pegem.
- Gür, Ç., Koçak, N., & Demircan, A. (2016). *Okul öncesinde çok boyutlu bakış açılarıyla düşünme eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Indahsari, M., Putri, E., & Firdaus, I. (2022). Text analysis: Microstructural dimension of the Inside Out animated movie 2015. *Journal on English Language Teaching and Learning, Linguistics and Literature*, 63-78.
- Kaşkaya, M., & Özdemir Eren, N. (2020). Animasyon filmlerinde kadın karakterler. *TurkishStudies*, 1039-1053.
- Köseoğlu, E., & Kıyak, L. (2023). Ters Yüz animasyon filminde zihinsel ve çevresel mekan analizi. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi* , 38-57.
- Markaryan, H., & Wilkinson, P. (2016). Inside Out: Education or simply entertainment? Psychiatry in the movies. *The British Journal of Psychiatry*, 377-377.
- Ningsih, A. (2020). *An analysis of Riley's emotion in Inside Out movie by Pete Docter*. [Doctoral Dissertation]. Universitas Muhammadiyah Malang.
- Nurhasana, L. (2017). *A speech act analysis of utterances in the Disney animation script "Inside Out" by Pete Docter and Ronnie del Carmen*. [Doctoral Dissertation]. IAIN Syekh Nurjati Cirebon.
- Nurrahmah, I. (2018). *Adventure formula in Pete Docter's Inside Out (2015) movie*. [Doctoral Dissertation]. UIN Sunan Gunung Djati Bandung.
- Öner, N. (1991). *Klasik mantık*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Rizal, N., & Amzah, N. (2023). The Analysis of face theory is based on the five basic emotions from the movie Inside Out. *Jurnal Wacana Sarjana*, 1-118.
- Stkip, P. (2021). *Deixis variation of place on Inside Out movie script*. Student Repository.
- Wahida, A. I., & Syahrani, J. (2021). Emotional intelligence in "Inside Out" movie. *Journal of Advanced English Studies*, 46-51.
- Wardani, M. A. (2019). *The family values are depicted in the Inside Out movie*. [Doctoral Dissertation]. Diponegoro University.
- Yakit, G. (2022). *Öğretmen ve öğretmen adaylarının akıl yürütme yolları, sosyal sorun çözme, akılcı ve sezgisel karar verme becerileri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Zaman, F., & Permaludin, U. (2020). The kinds of personality disorders of the main character in Inside Out movie script. *CALL*, 56-67.
- Zaman, F. (2020). *Personality disorders of the main character in Inside Out movie script*. [Doctoral Dissertation]. UIN Sunan Gunung Djati Bandung.
- Zengin, E. (2019). Transaksyonel analiz ego durumlarının iletişime etkisi bağlamında "Ters Yüz" filminin analiz. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30-51.

Alternatif lise sosyoloji ders kitabında din kurumu

Beyhan ZABUN

Prof. Dr.; Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Felsefe Grubu Eğitimi ABD, Ankara, Türkiye
E-mail: bzabun@gazi.edu.tr ORCID: 0000-0001-8321-5899

Aytekin DEMİRCİOĞLU

Prof. Dr. Kastamonu Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü, Kastamonu, Türkiye
E-mail: demircioglu.aytekin@gmail.com ORCID: 0000-0003-4945-5519

Öz

Ders kitapları öğretmen ve öğrenciye, belirlenmiş ders kapsamını sistematik olarak sunar. Bir ders kitabı, ilgili ders öğretim programı doğrultusunda hazırlanır. Öğretim programı ders bağlamında ilgili ülkenin eğitim sisteminin amaçlarını gerçekleştirme, dersin özel amaçlarını gerçekleştirme, öngörülen kazanımlar ve öğrenme çıktılarının ortaya çıkmasını sağlama ve ölçme-değerlendirme bakımından kılavuz işlevi görür. Ülkemizde ders kitapları benzer bir süreçte hazırlanmaktadır. Öğretim programı doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı ya da özel yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitapları yine Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından denetimden geçirilerek kabul edilmekte ve okutulmaktadır. Özelde ders kitapları bağlamında, genel olarak ise bütün eğitim sisteminin farklı siyasal dönemlere göre şekillenen yapısı Türkiye için her dönem tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmalar çerçevesinde belirli dönemlerde farklı kişi ya da kuruluşlar tarafından okutulan ders kitaplarına alternatif ders kitapları içerikleri önerilmiş hatta kitaplar yazılmıştır.

Bu çalışmada “Alternatif Ders Kitapları” çalışması kapsamında Yılmaz Güneş tarafından yazılan ve Lise Sosyoloji ders kitaplarına alternatif olarak önerilen “Sosyoloji Dersleri” kitabı incelenmiştir. Çalışmanın amacı alternatif olarak ortaya konan kapsamın din kurumu bağlamında tanıtılmasıdır. Kitap sistematik olarak lise sosyoloji öğretim programının konu başlıklarına uygun olarak hazırlanmıştır ancak kapsam belirgin biçimde farklıdır.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji öğretimi, Alternatif ders kitapları

The institution of religion in the alternative high school sociology textbook

Abstract

Textbooks systematically present the specified course scope to teachers and students. A textbook is prepared in line with the relevant course curriculum. In the context of the course, the curriculum serves as a guide in achieving the objectives of the education system of the relevant country, realizing the specific goals of the study, ensuring the emergence of the anticipated gains and learning outcomes, and measuring and evaluation. In our country, textbooks are prepared in a similar process. Textbooks designed by the Ministry of National Education or private publishing houses in line with the curriculum are inspected, accepted, and taught by the Ministry of National Education, Board of Education and Discipline. In the context of textbooks in particular, and in general, the structure of the entire education system, shaped according to different political periods, has always been a subject of debate for Turkey. Within the framework of these discussions, alternative textbook contents have been suggested, and even books have been written for the textbooks taught by different people or organizations in specific periods.

In this study, within the scope of the "Alternative Textbooks" study, the book "Sociology Lessons," written by Yılmaz Güneş and recommended as an alternative to High School Sociology textbooks, was examined. The study aims to introduce the alternative scope in the context of the religious institution. The high school sociology curriculum topics have systematically prepared the book, but the content is markedly different.

Keywords: Teaching sociology, Alternative textbooks

GİRİŞ

Türkiye’de 1911 yılında Selanik İttihat ve Terakki İdadisinde başlayan ortaöğretim sosyoloji öğretimi 1924 yılında ilk programın geliştirilmesinden sonra ortaöğretim düzeyinde farklı okul türlerinde devam etmiştir. 1924’ten bu yana 9 program geliştirilmiştir. Programlar doğrultusunda yazılan ders kitaplarının içerikleri

programın geliştirildiği politik döneme göre şekillenmiştir. Bu noktada kitapların kapsamı her dönem tartışma konusu olmuştur. İçeriğin politikliği, taraf ya da muhalif tüm toplumsal kesimler tarafından olması gerekenin ötesinde onaylanmış ya da yerilmiştir. Ders kitaplarının kapsamına yöneltilen bilimsel, akademik, pedagojik eleştirilerin ideolojik boyutları genel olarak din, siyaset, ekonomi, milli-manevi değerler, ahlaki unsurlar, cinsellik, toplumsal cinsiyet, ırk, etnisite, toplumsal bütünleşme, toplumsal dışlama/dışlanma benzeri gibi olgularda yoğunlaşmaktadır. Bu tartışmalar akademik kapsama ilişkin olabileceği gibi ders kitabının yazarına, kitabın tasarımına, sistematiğine, görsel-şekilsel unsurlara ilişkin de olabilmektedir. Bu çalışmada aslında ortaöğretime alternatif sosyoloji ders kitabı olarak Yılmaz Güneş tarafından hazırlanan Sosyoloji Dersleri kitabı din kurumu başlığı altında incelenmiştir.

Öğretim Etkinliğinde Ders Kitapları

Ders kitaplarının içeriklerinin oluşturulması, içinde bulunulan toplum ve devletin milli eğitim amaçlarının gerçekleşmesi için önemli araçlardan birisidir. Milli ve manevi değerlerin biçimsel eğitim yoluyla kazandırılmasında ders kitapları önemli araçlardır. Ders kitapları özelden bir dersin akademik amacının gerçekleştirilmesi için bilimsel yaklaşımla, teknik bir içerikle hazırlanmış metinler gibi görünse de dersin konusu ne olursa olsun, konuyla ilgili evrensel, milli-manevi, insani değerlerin de hedef kitleye tanıtıldığı, kazandırıldığı metinlerdir. Çağımızda, bireylerin/toplumların değerler sistemini olumsuz olarak değiştiren ve etkileyen birçok faktör karşımıza çıkmaktadır (Yiğittir, 2009). Bu nedenle toplumdaki değerlerin gelişiminin ve sürecinin kontrol dışı veya rastlantılara bırakılmaması önem arz etmektedir (Gömleksiz, 2007).

Eğitimde araç gereç kullanımı, öğretmenin bilgi, beceri ve deneyimine bağlı olmakla birlikte daha çok araç gereçlerin öğretim sürecindeki, yararına inanması ve bunu kullanma yönündeki isteğine bağlıdır (Yalın, 2003). Bu bakımdan öğretmenin, eğitim öğretim sürecinde materyal seçerken asıl amacı, kendine kolaylık sağlamak değil, iyi, kaliteli ve etkili bir eğitim ve öğretimi mümkün kılacak, konu ve öğrencilerin seviyesine uygun öğretim materyalleri seçme olmalıdır (Turan, 2002). Öğrencilerin öğretmen tarafından çok iyi tanınması, mümkün olduğunca çeşitli zekâ alanlarına hitap edecek etkinlikleri, materyalleri ve canlı ortamları oluşturması gerekir (Şahin, 2001). Doğan (1998) tarafından yapılan bir aştırmada işitsel ve görsel materyallerin kullanıldığı sınıflarda, öğrencilerin daha iyi öğrendikleri ve başarı oranlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitimde kullanılan araçlar, öğrenci açısından içeriğin daha kolay öğrenilmesini sağladığı gibi, eğitim veren öğretmen açısından da öğretimi kolaylaştırmakta ve öğretmeni ders işlemlerini rahatlatmaktadır. Bu süreç ayrıca, öğrencilerin eğitim yaşantılarını zenginleştirmekte, konuya derinlik sağlamaktadır (Doğdu ve Aslan, 1993). Bu sayede yapılan öğretim, daha anlamlı ve kalıcı olmaktadır. Kullanılan eğitim araçlarının önemli bir unsurunu görsel olarak verilen öğretim materyalleri oluşturmaktadır. Etkili bir eğitim ve öğretim sürecinin temel unsurları olan görsel öğretim materyalleri hem eğiticiye hem eğitime somut öğretim sağlamaktadır. Ders kitapları eğitim aracı olarak bu bakış açısıyla hazırlanmakta ve kazandırmış olduğu fayda sürekli göz önünde bulundurulmaktadır. Bu bakımdan iyi tasarlanmış görsel bir ders materyali, onlarca sayfa yazılı bir metnin verdiği mesajdan fazlasını hem daha etkili hem de daha kısa zamanda hedefe ulaştırabilir (Düzgün, 2000).

Öğretim araçları, öğretimin gerçekleşmesini sağlamakta ve eğitim öğretim sürecinde sıklıkla tercih edilmektedir. Öğrenenlerin gerekli olan davranışları kazanması için öğretim araçlarına ihtiyaç vardır. Bireyde öğrenmenin zamanında gerçekleşmesi, öğrenme ortamının sağlıklı bir şekilde oluşması ve kalıcı olması, öğretim araçları aracılığıyla olmaktadır. Bu durumlar göz önüne alındığında eğitimde kullanılan araçların işlevinin ve öneminin yadsınamaz olduğu açıktır. Bakıldığında öğretim ortamında en yaygın kullanılan araç ise kitaplardır. Ders kitapları eğitim programlarında belirlenen amaçlar doğrultusunda; öğretim programlarındaki derslerin içeriğiyle ilgili bilgileri öğrencilere ileten, pekiştirme, sınava hazırlama ve öğrenme seviyelerine uygun çalışma olanağı sağlayan kullanışlı bir öğretim materyali olarak tanımlanabilir (Sezer vd., 2008).

Ders kitapları sadece bir ders kapsamında değil, hemen bütün derslerin öğretiminde ilk akla gelen ve sıklıkla tercih edilen öğretim materyalidir. Öğrenme öğretme sürecinde özellikle de planlı eğitim uygulamalarında öğrencilerin ne öğreneceği, öğretmenlerin ise ne öğreteceklerini etkileyen önemli bir kaynaktır (Küçükahmet, 2004). Çünkü ders kitapları ilgili dersin programını ve dolayısıyla da o programın amaç ve davranışlarının gerektirdiği strateji, yöntem ve teknikleri uygulamaya uygun bir araç demektir. Uygulama boyutunda çoğu zaman öğretim yöntemi hatta öğretim ortamları ders kitabı esas alınarak düzenlenmektedir.

Sosyoloji Dersleri (Alternatif Ders Kitapları)

Çalışmada, 1996 yılında Yılmaz Güneş tarafından Alternatif Ders Kitapları çalışması bünyesinde hazırlanan Sosyoloji Ders kitabı öncelikle genel hatları ile ayrıca kitap kapsamında ele alınan siyaset kurumu konusu ile tanıtılmıştır.

Alternatif Ders Kitapları kapsamında şu kitaplar hazırlanmıştır. Bu bağlamda “alternatif” ifadesi, ilgili kitabın ortaöğretimde, ortaöğretim programına göre hazırlanan okutulan diğer ders kitabına muhafazakâr, dinsel bir yaklaşımla hazırlandığı ve MEB ders kitabının alternatifi olduğu belirtilmelidir:

- Hadis Dersleri
- Ahlak Dersleri
- Felsefe Dersleri
- Tefsir Dersleri
- Fıkıh Dersleri
- Tarih Dersleri
- Edebiyat Dersleri

Kitabın hazırlandığı proje kapsamında hazırlanan diğer kitapların ilgili olduğu branşlar dikkate alındığında hadis, fıkıh ve tefsir temel din bilimleri dersleri olarak daha çok İmam Hatip Lisesi ve ortaokulları için olduğu ortaya çıkmaktadır. Ahlak Dersleri ise alternatif bir ders kitabı olarak din kültürü dersleri kapsamındaki ahlak bilgisi içeriğine bir alternatif olarak hazırlanmıştır. Felsefe, tarih ve edebiyat ise Türkiye’de içeriğinin nasıl oluşturulması gerektiği uzun yıllardır politik olarak tartışmalı olan sosyal bilimler dersleridir. Bu bağlamda Sosyoloji Dersleri de kitabın hazırlanma yaklaşımı dikkate alınarak bu çerçevede değerlendirilebilir.

Kitabın kapağından sonraki ilk boş sayfada Arapça yazılışı ile besmele yer almıştır ve kitabın hazırlanış gerekçesi sunuşta şu şekilde ortaya konmuştur:

“De ki, hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” ayetinin yorumu üzerinden evrenin merkezinde insanın olduğu ve bu bakımdan her şeyin insan için olduğu belirtilmiştir. Bu noktada her şeyin doğumla başladığı ve “her çocuğun İslam fitratı üzerine doğduğu” bu olgunun ise eğitim ile korunması ve geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bu noktada eğitim sistemine her bakımdan getirilen eleştirilerle birlikte, “doğruları doğru şekilde öğretilmesi gerektiği” iddiası ile ders kitaplarının hazırlandığı belirtilmiştir.

Sosyoloji Derslerinde Din Kurumu

Kitap kapsamındaki din kurumu içeriği başlıkları itibariyle büyük ölçüde ortaöğretim sosyoloji dersi öğretim programında öngörülen içerikle örtüşmektedir. Dinin etimolojik çözümlemesinin ardından Comte, Weber, Durkheim ve Marx’ın din anlayışlarına kısaca yer verilmiştir. Dinsel inanışlar kapsamında:

- Animizm
- Natüralizm
- Totemizm
- Politeizm
- Monoteizm

kısaca tanıtılmıştır. İslamın insan anlayışının genel çerçevesi ilk insan Hz. Adem, Hz. Adem’in topraktan yaratılması, Hz. Adem’in oğulları Habil ve Kabil olayı kısaca anlatılmıştır. Bu noktada bu içeriğe referans olarak İranlı yazar Ali Şeriatî’nin verilmesi dikkat çekicidir. Dinin fonksiyonları da sosyolojik bir yaklaşımla alt başlık olarak işlenmiştir. Bu başlık altında İslamın din olarak işlevlerine değinilmediği görülmektedir.

Kitapta laiklik başlığına farklı bir yaklaşımla kapsamlı yer verilmiştir. Laikliğin etimolojisi kapsamlı olarak ortaya konmuştur. Bu noktada dikkat çeken bir vurgu ise laikliğin Osmanlı Türkçesinde “la-dini” olarak kullanıldığı ve anlamının “dinsizlik” olduğudur. Laikliğin tarihi ve politik yönü ortaya konduktan sonra “Türkiye’de Laiklik” başlığı bağımsız bir başlık olarak oluşturulmuştur. Bu başlık kapsamında öncelikle Cumhuriyet’in ilanından sonra Tevhid-i Tedrisat, Şeria ve Evkaf Vekaleti’in ve hilafetin kaldırılmasının ardından laikliğe geçildiği belirtilmiştir. Bu çerçevede laiklik kavramının Türkiye’ye uzun yıllardır tartışmalı olduğu, bu bağlamda “Türkiye’de laikliği farklı yorumlayan kesimleri karşı karşıya getiren nedenlerin ise açıklanmasının sakıncası bakımından mümkün olmadığı belirtilmiştir. Bu noktada

Aytunç Altındal’a referansla Müslüman olmak ve laiklik ilişkisini Altındal’ın Laiklik kitabından alınan şu ifade ile ortaya koymaktadırlar:

“Madem ki benim Türkiye Cumhuriyeti Devletim beni Müslüman olarak görüyor ve kabul ediyor, öyleyse ben de “TAM BİR MÜSLÜMAN GİBİ” yani İslamiyet’in koyduğu yasa ve hükümlere “FİİLEN” uyarak yaşayayım dersen ne olur?”

Yukarıdaki doğrudan alıntıda büyük harflerle yazılan sözcükler kitapta da bu şekilde yazıldığı için doğrudan alınmıştır. Bu noktada bu ifadede yorumsuz sadece bir soru ile bitirilen laiklik eleştirisi devletin dini belirleme, düzenleme yaklaşımında olduğuna ve bunun bir çelişki olduğuna yapılan bir atıf olarak değerlendirilebilir.

Kitapta din ve sosyal düzen başlığı sosyolojik bir yaklaşımla kısa bir çerçevede oluşturulurken din ve vicdan hürriyeti başlığı eleştirel bir yaklaşımla oluşturulmuştur:

“İnanç hürriyeti insan vicdanında gelişen ve davranışlarda ifadesini bulan bir değerdir. Din ve vicdan hürriyetinin birbirinden ayrılması mümkün değildir. Bu hürriyetlerin ifade biçimi insanın kanaati olarak belirir. Türkiye’de yorumlar tartışmalı niteliktedir. Her şeyden önce insana has bir meleke olan vicdan devlet dediğimiz bir kurumun vicdan hürriyetinden en çok devlet yararlanıyor dememiz mümkündür. Gerçekte devletin vicdanı olmaz, vicdanın taşıyıcısı insandır. Vicdan dini inanç ve kanaat hürriyeti bir insan hakları sorunudur”

Bu ifadelerin ardından yer alan değerlendirme soruları başlığı altında ise “Türkiye’deki laiklik uygulamaları ile ilgili neler düşünüyorsunuz?” sorusuna yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

- Düzgün, B. (2000). Fizik konularının kavratılmasında görsel öğretim materyallerinin önemi, *Milli Eğitim*, 148, 7-8
- Küçükahmet, L. (2004). Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu, Nobel Yay.
- Doğdu, S. ve Aslan, Z. (1993). *Eğitim teknolojisi uygulamaları ve eğitim araçgereçleri*. Tekışık Ofset
- Gömlüksiz, M. N. (2007). Lise öğrencilerinin toplumsal değerlere ilişkin tutumları: Elazığ ili örneği. *Değerler ve eğitimi içinde*, 727-741.
- Güneş, Y. (1996). Sosyoloji dersleri. Denge Yayınları.
- Sezer, S., Yıldırım, F., Mat, M., Yıldız, E. & Çalışır, E. (2008). *İlköğretim 4. sınıf matematik ders kitabı incelemesi. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Nobel Yayınları.
- Şahin, Y. T. (2001). İlköğretim üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde çoklu zeka kuramı etkinlikleri ve çoklu materyal kullanmanın öğrenciler üzerindeki çeşitli etkileri, *Çağdaş Eğitim*, 26(276), 23-30
- Turan, M. (2002) *İlköğretim okullarının eğitim-öğretim ortamlarındaki materyal ihtiyacının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Yalın, İ. H. (2003) *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Nobel Yayınları.
- Yiğittir, S. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4 ve 5. sınıf değerlerinin kazanılma düzeyi. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Alternatif felsefe kitabı içinde “Türkiye’nin Sosyal Yapısı” konusu: TÜSİAD felsefe

Beyhan ZABUN

Prof. Dr.; Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Felsefe Grubu Eğitimi ABD, Ankara, Türkiye
E-mail: bzabun@gazi.edu.tr ORCID: 0000-0001-8321-5899

Aytekin DEMİRCİOĞLU

Prof. Dr. Kastamonu Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü, Kastamonu, Türkiye
E-mail: demircioglu.aytekin@gmail.com ORCID: 0000-0003-4945-5519

Öz

Türkiye’de 1911 yılında Selanik İttihat ve Terakki İdadisinde başlayan ortaöğretim sosyoloji öğretimi 1924 yılında ilk programın geliştirilmesinden sonra ortaöğretim düzeyinde farklı okul türlerinde devam etmiştir. 1924’ten bu yana 9 program geliştirilmiştir. Programlar doğrultusunda yazılan ders kitaplarının içerikleri programın geliştirildiği politik döneme göre şekillenmiştir. Bu noktada kitapların kapsamı her dönem tartışma konusu olmuştur. İçeriğin politikliği, taraf ya da muhalif tüm toplumsal kesimler tarafından olması gerekenin ötesinde onaylanmış ya da yerilmiştir. Ders kitaplarının kapsamına yöneltilen bilimsel, akademik, pedagojik eleştirilerin ideolojik boyutları genel olarak din, siyaset, ekonomi, milli-manevi değerler, ahlaki unsurlar, cinsellik, toplumsal cinsiyet, ırk, etnisite, toplumsal bütünleşme, toplumsal dışlama/dışlanma benzeri gibi olgularda yoğunlaşmaktadır. Bu tartışmalar akademik kapsama ilişkin olabileceği gibi ders kitabının yazarına, kitabın tasarımına, sistematığına, görsel-şekilsel unsurlara ilişkin de olabilmektedir.

Bu çalışmada aslında ortaöğretime alternatif felsefe kitabı olarak TÜSİAD tarafından hazırlatılan kitabın kapsamı Türkiye’nin sosyal yapısına tarihsel, siyasal, ekonomik ve dinsel farklı yaklaşım bakımından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji öğretimi, Alternatif ders kitabı, Türkiye’nin toplumsal yapısı

"Türkiye's Social Structure" topic in the alternative philosophy book: TÜSİAD philosophy

Abstract

In Türkiye, secondary education sociology education, which started in 1911 at the Thessaloniki Committee of Union and Progress, continued in different school types at the secondary education level after the development of the first program in 1924. Nine programs have been developed since 1924. The contents of the textbooks written in line with the programs were shaped according to the political period in which the program was designed. At this point, the scope of the books has always been a matter of debate. The political nature of the content has been approved or criticized by all social segments, be they parties or opponents, beyond what should be necessary. The ideological dimensions of the scientific, academic, and pedagogical criticisms directed at the scope of textbooks generally focus on phenomena such as religion, politics, economy, national-spiritual values, moral elements, sexuality, gender, race, ethnicity, social integration, and social exclusion/exclusion. These discussions may be related to the academic content but also to the textbook's author, the book's design, its systematics, and visual-figural elements.

In this study, the scope of the book, which TÜSİAD prepared as an alternative philosophy book for secondary education, was examined in terms of historical, political, economic, and religious approaches to the social structure of Türkiye.

Keywords: Teaching sociology, Alternative course book, SocialsStructure of Türkiye

GİRİŞ

Ders kitapları öğretmen ve öğrenciye, belirlenmiş ders kapsamını sistematik olarak sunar. Bir ders kitabı, ilgili ders öğretim programı doğrultusunda hazırlanır. Öğretim programı ders bağlamında ilgili ülkenin eğitim sisteminin amaçlarını gerçekleştirme, dersin özel amaçlarını gerçekleştirme, öngörülen kazanımlar ve öğrenme çıktılarının ortaya çıkmasını sağlama ve ölçme-değerlendirme bakımından kılavuz işlevi görür. Ülkemizde, bu metin kapsamında ele alınamayacak düzeyde, her siyasal dönemde ders kitaplarının içerikleri tartışma konusu olmuştur. İçeriğin politikliği, taraf ya da muhalif tüm toplumsal kesimler tarafından olması gerekenin ötesinde onaylanmış ya da yerilmiştir (Sain, 2019, 50; 2018b, 723; 2022a, 81; 2022b, 99). Ders kitaplarının kapsamına yöneltilen bilimsel, akademik, pedagojik eleştirilerin ideolojik

boyutları genel olarak din, siyaset, ekonomi, milli-manevi değerler, ahlaki unsurlar, cinsellik, toplumsal cinsiyet, ırk, etnisite, toplumsal bütünleşme, toplumsal dışlama/dışlanma benzeri gibi olgularda yoğunlaşmaktadır (Eroğul, 2021, 635; 2022, 117). Bu tartışmalar akademik kapsama ilişkin olabileceği gibi ders kitabının yazarına, kitabın tasarımına, sistematığına, görsel-şekilsel unsurlara ilişkin de olabilmektedir (Üstündağ, 2022, 187; 2019, 117; 2018, 245). Bu metinde Türkiye Sanayici ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) tarafından 2002 yılında hazırlatılan Felsefe ders kitabı incelenmiştir. TÜSİAD Felsefe ders kitabı “Çağdaş Yurttaş Üçlemesi” adı altında yine TÜSİAD tarafından hazırlatılan tarih, coğrafya kitapları ile birlikte hazırlatılan üç kitaptan birisidir. TÜSİAD’ın neden böyle bir ders kitabı hazırlattığı, yazarların kimliği, içeriğin oluşturulması bakımından 2002 yılında tartışmaların odağı olmuştur. Kitabın ön sözünde TÜSİAD açısından Türkiye’de liberal ekonominin kurumlarının oluşması ve kurallarının yerleşmesi, uluslararası ekonomik sisteme entegre olunması ve bu yapıda kalıcı olunması gerektiğine beslenen inanç ve bu doğrultuda sarf edilmesi gereken çabaya özel vurgu yapılmıştır. Bu çerçevede kitabın, kendi ifadeleri ile TÜSİAD tarafından neden hazırlatıldığı, buna neden ihtiyaç duyulduğunun gerekçelerinin temellendirildiği temel tarihsel, toplumsal olgular, olaylar ve süreçler küreselleşme, uluslararası ekonomik sistem, liberal ekonomi, demokrasi, laiklik, Atatürkçü düşünce sistemi, kültürler, kimlikler ve Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyelik süreci olarak ortaya konmuştur.

Kitap kapsamlı hacmi ile yirmi üç bölümden oluşmaktadır. Bu noktada özellikle belirtilmesi ve üzerinde tartışılması gereken temel noktalardan birisi kitabın 1, 2, 3, 6, 8, 12, 13 ve 15. Bölümlerinin Course De Philosophie Terminales kitabının ilgili bölümlerinden bire bir tercüme yapılmış olmasıdır. Aynı şekilde kitabın 4, 5, 7, 10 ve 11. Bölümlerinin Course De Philosophie, Complements pour Terminales kitabının ilgili bölümlerinden çevrildiği belirtilmiştir.

Kitapta Türk yazarlar tarafından yazılan ikinci bölüm ise şu şekilde oluşmuştur:

- Yunan Tarzı Felsefe veya Saf Felsefe Geleneği: Prof. Dr. Ahmet Arslan
- Tanrıbilimsel Düşünce: Doç. Dr. İlhami Güler
- Tasavvuf Geleneği: Prof. Dr. Kenan Gürsoy
- Siyasal Bilgelik Edebiyatı Geleneği: Yrd. Doç. Dr. Zerrin Kurtoğlu
- Modernliğe Geçiş, Tanzimat ve Meşrutiyetler: Prof. Dr. Ahmet Arslan
- Felsefenin Kurumsallaşmasının Başlangıcı: Prof. Dr. Ahmet Cevizci
- Düşünce Akımları: Aydınlanmacılık: Murat Belge
- Milliyetçilik: Prof. Dr. Süleyman Seyfi Öğün
- İslamcılık: Prof. Dr. Ali Yaşar Sarıbay
- Liberalizm: Prof. Dr. Mustafa Erdoğan
- Solculuk: Prof. Dr. Mete Tunçay
- Sivil Toplum Hareketler: Yrd. Doç. Dr. Nilgün Toker Kılınç

Türkiye’nin Sosyal Yapısı Konu Başlıkları

Kitapta Türkiye’nin toplumsal yapısı konuları doğrudan ya da dolaylı konu başlıkları olarak tarihsel, politik, dinsel, ekonomik ve kültürel bir yaklaşımla ortaya konmuştur. Bu bağlamda kitapta müstakil bir toplumsal yapı ünitesi bulunmamakla birlikte her konu başlığı kitabın genel yazılma yaklaşımı doğrultusunda toplumsal hayatın içinden olaylarla somut bir şekilde ortaya konmuştur. Bu bakımdan doğrudan ya da dolaylı konu başlıkları altında Türkiye’nin toplumsal yapısı konuları şu başlıklar altında işlenmiştir.

- Tanzimat ve Meşrutiyetler
- Osmanlı Uygarlığına Toplu Bakış
- Osmanlı Modernleşmesinin Özellikleri
- Osmanlı Modernleşmesinde Felsefenin Rolü
- Osmanlı Modernleşmesinde Kurumsal ve Kültürel İkicilik
- Osmanlı Modernleşmesinin En Canlı Dönemi: İkinci Meşrutiyet
- İslam’ın Modernleştirilmesi, Modernist İslamcılık
- Modernist İslamcılığın Ana Tezleri
- Prens Sabahattin ve Liberalizm
- Abdullah Cevdet ve Köktenci Batıcılık
- Modernliğe Geçiş, Sosyalizm ve Marksizim
- Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu
- Liberalizm: Tanımı ve Tarihi

- Bireysel Özgürlük, İnsan Hakları, Anayasacılık ve Hukukun Üstünlüğü, Sınırlı Devlet, Piyasa Ekonomisi
- Türkiye’de Liberalizm: Osmanlı Dönemi (Namık Kemal, Cavit Bey, Prens Sabahattin)
- Cumhuriyet Dönemi
- ANAP ve Araçsal Devlet Tezi
- Aydınlık Dergisi Çevresi
- Komünist Parti
- Faşizm Karşısında Sol Politikalar
- Anti-empyalist Yaklaşım
- Türkiye İşçi Partisi
- 1968 Öğrenci Hareketleri ve Türkiye
- Halkçılıktan Sosyal Demokratiğe temalarından oluşturulmuştur.

Milliyetçilik ünitesi, Genel Olarak Milliyetçilik, Osmanlı ve Milliyetçilik, Tanzimat, Genç Osmanlılar, Genç Türkler, Yusuf Akçura, Ziya Gökalp, Türk Ocakları, Turancılık, Modern Türkiye’de Türk Milliyetçiliği, Türk-İslam Sentezi başlıkları ile oluşturulmuştur.

Kitabın kapsamında Türkiye’nin sosyal yapısı bağlamında en tartışmalı içerik “Düşünce Akımları” ünitesinde yer alan İslamcılık başlığıdır. Konu alt başlıkları, Yeni Osmanlılar, Türkçülük, İslamcılık ve Mehmet Akif Ersoy, Cemaleddin Efgani ve Osmanlı İslamcılığı, Millet Kavramı, İslam ve Modernlik, Din ve Felsefe şeklinde oluşturulmuştur. İslamcılık Akımının Politik Boyutu başlığı ise Said Nursi ve Mehmet Akif Ersoy, İslam ve Demokrasi, İslamcılık ve Partiler, Tarikatlar ve İslamcı Akımlar şeklinde oluşturulmuştur. Bu çerçevede Millî Görüş ekolü ve milli görüş partileri, Nakşibendilik, Nurculuk ve kolları ve diğer dinsel oluşumlar tanıtılmıştır.

KAYNAKÇA

- Eroğul, N. Zabun, B. (2021). Ortaöğretim sosyoloji ders kitaplarında yaşlılığın sosyoloji öğretimi açısından incelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 635-662
- Eroğul, N. (2022). 1985-2022 yıllarında okutulan ortaöğretim sosyoloji ders kitaplarında aile kurumu konusunun ataerkil söylemleri, *Felsefe grubu eğitimi alanında çalışmalar* içinde, (Ed: Ekrem Ziya Duman) Nobel Yay. Ankara
- Sain, K., Zabun, B., & Berber, Ş. (2019). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Millet Kavramının Sosyolojik Öğretimi: Mehmet İzzet-Necmettin Sadak. *Atlas International Refereed Journal on Social Sciences*, 5(21), 550-557.
- Sain, K., & Zabun, B. (2018). Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında Türkçü yaklaşım: Mehmet İzzet: İçtimaiyat. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum: Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(21), 723-737.
- Sain, K., & Zabun, B. (2018). Eğitim-ideoloji ilişkisinde ulus devletin tarihsel belirleyiciliği. *SADAB I. Uluslararası Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Sempozyumu*, 130-139.
- Sain, K. (2022). Eğitimin siyasal toplumsallaştırma işlevi bağlamında lise sosyoloji ders kitapları: Necmettin Sadak’ın toplumbilim (sosyoloji) kitabı üzerine bir içerik analizi, *Felsefe grubu eğitimi alanında çalışmalar* içinde (Ed. Ekrem Ziya Duman), Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sain, K. (2022). Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında ideolojik içerik analizi: Mehmet İzzet’in İçtimaiyat kitabı, *Felsefe grubu eğitimi alanında çalışmalar* içinde (Ed: Ekrem Ziya Duman) s. 99-116, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sain, K. (2023). Ulus devletin belirleyiciliğinde eğitim-ideoloji ilişkisi. *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırmalar içinde* (Ed: Ö. Tagay) s. 155-174. Platanus Publishing.
- Üstündağ Yıldırım İ., (2022). Ortaöğretim sosyoloji ders kitabında değerler analizi, *Felsefe grubu eğitimi alanında çalışmalar* içinde, (Ed: Ekrem Ziya Duman), Nobel Akademik Yayıncılık.
- Üstündağ İ. (2019). Toplumsal değişmeye paralel olarak cumhuriyetten günümüze lise sosyoloji ders kitaplarındaki kadın imgesinin incelenmesi. *Felsefe grubu eğitimi üzerine yazılar* içinde (Ed: Faruk Manav), ss. 117-138, Pegem Akademi.
- Üstündağ İ. & Zabun B. (2018). Toplumsal cinsiyetin eğitim yoluyla ideolojik yeniden inşası: Cumhuriyet dönemi ilk ders kitaplarında kadın imgesi. Sanatın gölgedeki kadınları, (Ed: Özlem Belkıs, Duygu Kankaytsın), ss. 245-258, Ayrıntı Yayınları.

Küreselleşme-postmodernizm ilişkisi bağlamında çokkültürlü eğitim

Dr. Fatma Hürrem SÜNNEY

Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Giresun, Türkiye

E-mail: hurrem84@hotmail.com ORCID: 0000-0001-5464-8361

Öz

Disiplinler arası bir kavram olan küreselleşme, eğitim, ekonomi, sağlık, politika gibi birçok alanda kendini gösteren ve daha çok sermayenin dünya üzerindeki dolaşımının artması ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler nedeniyle politik, ekonomik ve kültürel açıda dünya toplumlarının iç içe geçmesini ifade eder. Bir bakıma ulusal sınırların ortadan kalktığı, dünyanın kocaman bir köy haline geldiği bir duruma işaret eden küreselleşme yerel bağlılığı ortadan kaldırarak uluslararası bağımlılığı artırması gerekçesiyle sıklıkla eleştirilen bir kavramdır denilebilir. Yine de sosyal bilimler açısından bakıldığında gerek tanımı gerekse amacı bakımından birtakım belirsizlikler içeren küreselleşme kavramı kimi sosyal bilimciler tarafından olumlu değerlendirilirken kimileri için ise toplumlar adına tehlikeli bir süreci ifade eder. Küreselleşmeye ilişkin olumlu bakış açısı, onu, daha ziyade, özgürlük ile ilişkilendirerek yeni ve daha iyi bir dünya düzeni kurmanın temel yolu olarak ele alır. Olumsuz bakış açısında ise küreselleşme yoksulluk ve sömürüyü artıran, gelişmiş ile az gelişmiş arasındaki uçurumu derinleştiren bir süreç olarak görülür (Korkmaz ve Ünsal, 2020, 182-183).

İlk kez 1933 yılında sosyolog Arnold Toynbee tarafından kullanılan; fakat 1950’li yıllardan itibaren modernizme bir tepki olarak doğduğu bilinen ve 1980’lerden sonra yaygınlık kazanan postmodernizm kavramı ise modernizmin ilkelerini bütünüyle tersine çevirmeye çalışan ve ilkesizliğiyle ön plana çıkan bir durumu ifade eder. Postmodernizmin çıkış noktası, daha çok, Aydınlanma çağı ile yaygınlaşan modern bilimin insanların her sorununu çözmeyi düstur edinmiş ve insanlara yeryüzü cenneti kurma vaatleri vermiş olmasıdır. Çünkü tüm bu vaatlere rağmen dünyada savaşlar yoksulluk, açlık gibi sorunlar devam etmekte; bu durum da akla ve bilime karşı güvensizlik oluşturmaktadır. Postmodern söylemcilere göre dünya ve evren bir kaos içindedir ve bu nedenle açıklanamaz, formüle edilemez. Kısacası evrenin tamamını tek bir anlam ya da formülle açıklama çabası içinde olan modernizm büyük bir yanılsama içindedir (Kale, 2005, 34-36).

Küreselleşmenin modernite sürecinin bir sonucu olması ve eğitim, sağlık, teknoloji, kültür, siyaset, ekonomi gibi birçok alanda kendini göstermesi sonucunda dünya genelinde, özellikle Batı toplumlarında, evrimsel bir ilerleme kaydetmesi modernizmin bakış açısına oldukça uygun bir durumdur. Kaldı ki, teknolojik gelişmeler bu savı doğrulamakta; Batı toplumları evrim halkasının en üstüne kendisini koymaktadır. Postmodern söylem ise her ne kadar küreselleşme ile eş zamanlı olarak ortaya çıksa da, bütün bunları tersine çevirmeye çalışmakta, yalnızca toplum ya da devletler nezdinde değil; aynı zamanda bireyler nezdinde de herhangi bir üstünlüğü kabul etmemektedir. Bu nedenle bu iki kavram arasındaki temel zıtlık, günümüz eğitim anlayışlarına yansımakta ve eğitimde yeni paradigmlar oluşmasına neden olmaktadır. Sözgelimi çokkültürlü eğitim anlayışı içerisinde gerek küresel politikalar gerekse postmodern söylemlerin görülmesi bu durumun doğal bir sonucudur.

Asimilasyon anlayışına karşı bir alternatif olarak ön plana çıkan çokkültürlülük bir toplumda ya da ülkede var olan bütün kültürleri kabul eden bir anlayıştır. Bir diğer ifadeyle çokkültürlülük, bir ülkedeki farklı kültürlerin kendilerini geliştirebileceği alanları oluşturmaları için onları teşvik eden ve onların bu haklarını güvence altına alan bir yaklaşımdır. Nitekim farklı kültürlerin kamusal alanda tanındığı ve zenginleştiği, uyum içinde diğerleriyle birlikte yaşadığı zengin bir toplum oluşturma çabasını içeren çokkültürlülük anlayışının bu amacını gerçekleştirmesi de ancak eğitimle mümkün olur. Bu bağlamda ortaya çıkan çokkültürlü eğitim anlayışı da sınıf ortamında çok dilli ve çokkültürlü eğitim konularını işleyerek öğrenimin artmasını amaçlar. O halde çokkültürlü eğitim, öğrencilerin demokratik katılımı gerçekleştirmeleri anlayışı üzerinden farklı ırk, etnik köken, mezhep, sosyal sınıflara mensup bireylere eşit eğitim olanağı tanıyan bir anlayışı ifade eder, denilebilir (Ayдын, 2013, 1-3).

Bu çalışma, Türkiye’de ve dünyada çokkültürlü eğitim anlayışlarının bir karşılaştırmasını yaparak bu anlayışın küreselleşme ve postmodernizm ilişkisindeki yerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitekim son yıllarda günümüz toplumlarının heterojen yapısı ve hızla gelişen bilgi teknolojileri eğitim bilimi açısından

da oldukça önemli görülmeye başlanmış; bu bağlamda bir bilim ve sosyal kurum olarak eğitim küreselleşme, postmodernizm ve çokkültürlülük anlayışları ile yakından ilgilenmektedir. Bu nedenle çalışma, tüm bu süreçler üzerinden eğitim alanındaki dönüşümleri de ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Postmodernizm, Çokkültürlü eğitim

Globalization-postmodernism relationship in the context of multicultural education

Abstract

Globalization, an interdisciplinary concept, is manifested in various fields such as education, economics, health, politics, and more, primarily due to the increased circulation of capital worldwide and advancements in information technologies. It signifies the intertwining of world societies from political, economic, and cultural perspectives. Globalization can be described as a concept that is frequently criticized for diminishing local affiliations and increasing international interdependence, effectively erasing national boundaries and transforming the world into a global village. Nevertheless, from a social sciences perspective, the concept of globalization, which contains certain ambiguities in its definition and purpose, is viewed positively by some social scientists as the fundamental means of establishing a new and better world order, often associated with freedom. On the other hand, for some, it represents a dangerous process for societies, deepening the gap between the developed and less developed by exacerbating poverty and exploitation (Korkmaz and Ünsal, 2020, 182-183).

Postmodernism, a concept first used by sociologist Arnold Toynbee in 1933 but recognized to have emerged as a reaction to modernism from the 1950s onwards and gained prominence in the 1980s, represents a state of opposition to the principles of modernism, emphasizing its lack of regulations. Postmodernism's starting point is primarily rooted in the Enlightenment era and the widespread adoption of modern science, which promised to solve all of humanity's problems and offered promises of creating an earthly paradise. However, despite all these promises, issues like wars, poverty, and hunger persisted in the world, creating distrust in reason and science. According to postmodern discourse, the world and the universe are in chaos and, therefore, cannot be explained or formulated. In short, modernism's attempt to explain the universe with a single meaning or formula is considered a grand illusion (Kale, 2005, 34-36).

Since globalization is a result of the modernization process and is evident in various fields such as education, health, technology, culture, politics, and economics due to technological advancements, it has made significant progress worldwide, especially in Western societies. Technological advancements confirm this claim, as Western societies position themselves at the top of the evolutionary chain. However, although postmodern discourse emerged simultaneously with globalization, it attempts to reverse all these trends. It does not acknowledge any superiority, not only for societies or states but also for individuals. Therefore, the fundamental contradiction between these two concepts is reflected in contemporary educational paradigms. For instance, the presence of global policies and postmodern discourses in multicultural education is a natural consequence.

Multiculturalism, which emerges as an alternative to the assimilationist approach, is an understanding that accepts all cultures in a society or country. In other words, multiculturalism is an approach that encourages different cultures to create spaces where they can develop themselves and guarantees their rights to do so. Indeed, the multiculturalism approach, which includes efforts to recognize and enrich different cultures in the public sphere and promote harmonious coexistence, can only be realized through education. In this context, multicultural education, as an approach, aims to increase learning by addressing multilingual and multicultural education topics within the classroom. Therefore, multicultural education represents an approach that provides equal educational opportunities for individuals from different races, ethnicities, religions, and social classes through the lens of democratic participation of students (Aydın, 2013, 1-3).

This study aims to compare multicultural education concepts in Turkey and the world and to determine their place in the relationship between globalization and postmodernism. In recent years, the heterogeneous structure of contemporary societies and rapidly evolving information technologies have begun to be seen as highly important from an educational perspective. In this context, education as a science and social institution closely relates to globalization, postmodernism, and multiculturalism concepts. Therefore, this study is essential in revealing the transformations in the field of education through all these processes.

Keywords: Globalization, Postmodernism, Multicultural education

GİRİŞ

Toplumdan topluma, dönemden döneme değişen ve gelişen eğitim amaçları, küresel dünya düzeninde farklı bir boyut kazanmış ve bireyleri dünyadaki gelişmelere duyarlı birer vatandaş, bir bakıma dünya vatandaşı olarak yetiştirme üzerine odaklanmıştır. Dünyanın kocaman bir köy haline geldiği küreselleşme süreci, ulusların ötesine geçmenin önemini vurgularken, burada en temel görevi, kuşkusuz, eğitime yüklemiştir. Eğitimin kültürel mirası yayma ve yeni kuşakları kültüre uyumlu hale getirme işlevi ile değişen ve dönüşen toplumda birey, bu değişim ve dönüşüme kendisini uyarlamayı öğrenmiştir.

Küreselleşmenin yerel sınırları ortadan kaldırması ile var olan her şeydeki sınırları yok eden, tek bir kültürün egemenliğine karşı çıkan, çok anlamlılığı savunan postmodernizm de, küresel dünyada genel anlatıları dikte eden, tek bir nesnel doğru adı altında her şeyi genelleyen durumlara karşı çıkmış ve eğitimi de bu yönüyle etkilemiştir. Postmodern eğitim, standart okul ve eğitim programlarını eleştirerek esnek ve değişken programların yapılması gerektiğini öne sürmüştür; bu yönüyle eğitimde tek tip düzen, anlatı ve öğretmenin tek başına özne konumunda yer alması durumlarına karşı çıkmıştır.

Küresel dünyada her şeyin belirsiz, değişken ve göreceli olduğunu savunan postmodernizm, sabit ve mutlak bir eğitim anlayışını reddetmiş; eğitimin içinde bulunan herkesin sahip olduğu kültüre uygun eğitim alması gerektiğini önermiştir. Nesnellikten ziyade öznel durumların önemini altını çizen bu anlayış, tek tip bilginin bilgi olmadığı, toplumu oluşturan her bireyin yorumlarının önemli olduğu fikrini öne sürmüştür. Bu durum çokkültürlü eğitim anlayışının ortaya çıkmasında oldukça etkili olmuş ve gerek eğitim bilimleri gerekse sosyal bilimler alanyazını içinde çokkültürlülük ve çok dilli eğitim olguları tartışılır hale gelmiştir.

Çokkültürlülüğün bir uzantısı olarak çokkültürlü eğitim anlayışı, küresel politikalardan ve postmodern düşünceden hareketle bir toplumda bulunan etnik köken, mezhep, din, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey gibi birçok açıdan farklı olan bireylerin her birine hitap edecek bir eğitim anlayışı ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle çokkültürlü eğitim anlayışı, günümüzde sayısı gitgide artan heterojen toplum yapılarında oldukça önemli bir yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır.

1. Küreselleşme, Postmodernizm ve Eğitim

Küreselleşme, disiplinler arası bir kavram olarak eğitimde, sağlıkta, ekonomide, kültürde, kısacası toplumsal yaşamın her alanında kendini gösterir. Latince global sözcüğünden türetilmiş olan küreselleşme, “sermayenin dünya üzerindeki dolaşımının artması ve kitle iletişim araçları ile teknolojinin yaygınlaşması yoluyla ekonomik, siyasal ve kültürel anlamda dünya toplumlarının iç içe geçmesi”ni ifade eder. Bir başka ifadeyle gerek bildiği gerek iletişim ve etkileşimde gerekse haberleşme, ulaşım ve finans piyasalarında yerel, bölgesel ve ulusal sınırları ortadan kaldıran küreselleşme, ülkeler arası bağımlılığı da artırmaktadır (Korkmaz ve Ünsal, 2020, 182).

Küreselleşme, insanlık tarihi içerisinde uzun bir dönem boyunca görülmüştür ve günümüz dünyasıyla sınırlı değildir. Fakat Therborn’da dediği gibi modern sosyolojik araştırmalar daha çok, küreselleşmenin son otuz yıldaki yoğunluğu ve hızına odaklanmıştır; bu süreç de daha çok ekonomik ve ulusal sınırları aşan bir biçimde gelişmiştir. Burada ulus aşırı şirketlerin rolü büyük olmuş; ama yine de küreselleşme siyasal, sosyal ve kültürel unsurlardan bağımsız var olmamıştır. Kaldı ki bilgi ve iletişim teknolojileri, kültürler arası ilişki ağları, ulaşımın kolaylaşması da küreselleşmenin hızlanmasında etkili olan etmenler arasındadır (Giddens ve Sutton, 2019, 134-135).

Küreselleşmenin hızlanmasında etkili olan birçok araç-gereç aynı zamanda küresel politikalardan da beslenmektedir. İnternetin sağladığı e-kütüphaneler, makale arama siteleri, veri tabanları aracılığıyla bireyler istedikleri bilgiye ulaşmakta ve yeni bilgiler üretebilmektedir. Dolayısıyla bilgi sürekli olarak güncellenmekte ve yeni bilgiler inşa edilebilmektedir. Örneğin Fransız İhtilali sonucunda imparatorlukların yıkılıp ulus devletlerin oluşması önemli bir ilerleme adımı olarak görülmekteyse de küresel süreçler nedeniyle ulusal sınırlar ortadan kaldırılıp dünya vatandaşlığı kavramı ön plana çıkmaktadır. Eğitim kurumları da bu durumu bireylerde yerleşik hale getirmekte ve küresel süreçlerle birlikte işlevlerinde değişiklik yapmaktadır (Sünney, 2020, 125-127).

Bir toplumda eğitimin amaçları, dönemden döneme değişmekte; küreselleşen toplumda da bu amaçlar küreselleşme süreci ile şekillenmektedir. 21. yüzyılda hemen hemen tüm dünya toplumlarında olduğu gibi, Türkiye’de de eğitimin amacı dünya vatandaşı yetiştirmek olmuş, bu bağlamda uluslararası öğrenci hareketliliğinin önü açılmıştır. Örneğin Erasmus, Sokrates gibi öğrenci değişim programları ile öğrenciler

yurt dışındaki okullarda öğrenim görebilmekte ve bu açıdan farklılıklara duyarlı olabilmektedirler. Küreselleşmenin eğitim kurumuna olumlu etkileri yoluyla çokkültürlü eğitimin önü açılmakta ve birbirinden farklı kültürlerin bir arada yaşaması kolaylaşmaktadır.

On sekizinci yüzyıldan itibaren toplumsal yaşamı hayli etkileyen küresel süreçlerde eğitim kurumlarının değişen işlevleri gereği bireyleri dünya vatandaşı olarak yetiştirmeleri sonucunda beyin göçü de artmakta ve belli bir alanda uzmanlaşmış bireyler, daha iyi koşullarda çalışabilme ve yaşayabilme amacıyla Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere batıya göç etmektedirler. Bu durum postmodern teoriyle daha da pekişmekte ve tek bir kültür odağında bulunmamak önemli görülmektedir. Modernizmin ilkelerini alaşağı eden postmodernizm, ilkesizliği ve kalıpların dışına çıkan tavrı ile çokkültürlü eğitim konusunda önemli rol oynamaktadır.

Küreselleşme ile yakın dönemde ortaya çıkan ve alışılmış olanın dışına çıkmayı ifade eden postmodernizm, “modernizmin geleneksel düşünme ve yaşama biçimlerinden uzaklaşmayı öneren bir yaklaşım” olarak ifade edilmiş; bu yönüyle üst genellemelere izin vermeyen, Aydınlanma döneminin kesinlik içeren ve genel-geçer bilim anlayışını reddeden, hiçbir kutsalı ve kesin yargıları kabul etmeyen yapısıyla adeta nesnel olana düşman bir tutum sergilemiştir. “Ne kadar insan varsa o kadar doğru vardır” söylemi ile çok anlamlılığın önemini vurgulayan postmodernizm, bu bakımdan, çokkültürlü eğitimin önünü açmıştır, denilebilir (Korkmaz ve Ünsal, 2020, 193-195).

Tek bir yaşam biçimini, dolayısıyla tek bir kültürü temele almanın ve bu minvalde ilerlemenin olanaklı olmayacağını savunan postmodernizm, insanın tarih içindeki yerini de bir anlam kaybı olarak görmektedir. Bir diğer ifadeyle geçmiş, şimdi ve geleceği birbirinden ayırmanın zor olması nedeniyle, tarihsel kalıplar ve standart yaşam biçimlerinden söz edilemez. Toplum türü bakımından modern toplumdaki bütünüyle farklılaşan postmodern toplumun bireyi de farklı bir düşünme biçimine sahiptir. Örneğin klasik sosyoloji kuramlarının genel anlatılarına karşı çıkan birey, postmodern toplumda daha sınırlı açıklamaları tercih eder ve genellemelere varmaz. Ayrıca hiçbir disiplin arasına keskin sınırlar koymaz, okuru şok edecek ve şaşırtacak konulara ilgi gösteren birey, topluma ilişkin belli konulara odaklanmak yerine toplumsal çevrenin farklı boyutlarına yoğunlaşır (Ritzer ve Stepnisky, 2018, 230-231).

Herhangi bir -izm sınırlaması bulunmayan postmodernizm terimini “postmodern durum” olarak ifade eden Yıldız (2005, 4)’a göre, postmodern durum birçok belirtiyi barındırır ve bunlardan bazıları aynı anda kendini gösterebilir. Örneğin; bir belirsizlik durumu, parçalanma, kuralların bozulması, ironi, tek bir benlik algısının olmayışı, melezleşme gibi durumların bir arada bulunduğu olayların yaşandığı anlar oluşabilir. Bu nedenle postmodernizmde olmayacak bir şey diye bir tanımlama söz konusu değildir ve bu nedenle her türlü fikre açık kapı bırakılır.

Küreselleşme ve postmodernizmin bu özellikleri, dünyada ve Türkiye’de çokkültürlü eğitim sürecini hızlandırmıştır. Bütün öğrencilerin demokratik topluma etkin katılımları amacıyla gerekli bilgi, beceri ve davranışlar geliştirmelerini sağlayan çokkültürlü eğitim, farklı etnik köken, farklı ırk, farklı sosyal sınıf ve kültürel gruplara ait olan öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sunmaktadır. Çokkültürlü eğitim, çok dilli bir eğitim ortamını gerektirmekte; çok dilli eğitim de demokrasinin bir gereği olarak görülmektedir. Nitekim, farklı dillerden gelen öğrenciler çok dilli ve çokkültürlü eğitim sayesinde kendilerinin toplumun değerli bir üyesi olarak görmektedirler. Bu bakımdan çokkültürlü eğitimin amacı, toplumun bütün üyelerine eğitim fırsatı sunarak, etnisite ve ırk çeşitliliklerini eğitimsel anlamda birer alternatif olarak ele almaktır. Böylece okul ortamı yeniden düzenlenecek ve demokratik bir çerçevede okulda hoşgörü ortamı oluşturulabilecektir (Aydın, 2013, 1-2).

2. Çokkültürlü Eğitim

Çokkültürlülük, çok boyutlu bir kavram olarak; ırk, etnisite, dil, cinsel yönelim, cinsiyet, yaş, engelli olma, toplumsal sınıf, din, mezhep ve diğer kültürel alanları içermekte ve farklılıklar üzerinden hareket etmektedir. Bu yönüyle kavram, her kültürün değerli olduğuna ve kendi dinamikleri içerisinde değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır (Polat ve Kılıç, 2013, 353).

Çokkültürlülük, iyi bir yaşama sahip olmak adına bireylerin özgür ve refah düzeylerinin yüksek olması gerektiğini savunan bir teori olarak ön plana çıkmaktadır. Böyle bir teori, kuşkusuz, farklılıkları doğal ve olağan kabul ederek, onlara zenginlik gözüyle bakılmasını, bireyler arasında önyargı ve ayrımcılık oluşmamasını ve her bireyin eğitim olanaklarından eşit şekilde yararlanmasını öngörür. Herhangi bir anlaşmazlık durumunda ise sorunları barışçıl yoldan çözmeyi tercih eden çokkültürlülük, bunu, kültürel çeşitliliğin bir gereği olarak görmektedir (Arslan, 2016, 413-414).

İki temel boyutu olan çokkültürlülük, bir taraftan farklılıkları tanımlayıcı, diğer taraftan ise farklılıklara değer verici bir yapıya sahiptir. Bir toplumda çok sayıda etnik köken ve kültürel grup olduğunda çokkültürlülüğün farklılıkları tanımlaması ve bu farklılıkların her birini değerli görerek toplumsal ilişkileri buna göre düzenlemesi gerekmektedir. Nitekim farklılıklara saygı duyulması gerekliliği UNESCO'nun kuruluş amaçları arasında da yer almakta ve bu bağlamda çokkültürlülüğün önemi, UNESCO tarafından da vurgulanmaktadır. Öyle ki UNESCO'nun 1946 yılında yaptığı birinci genel kurul toplantısında “Çocuk zihninin, bizzat kendi ulusal toplum yapısı ve uluslararası anlayışlarla birlikte eğitilmesi” maddesi temel amaçlar içinde yer almış ve yine kuruluşunun yirminci yıldönümünde, 4 Kasım 1966'da “Uluslararası Kültürel İşbirliği İlkeleri Bildirgesi'ni (UAKİİB)” yayımlayan UNESCO, bu bildirgeyle, dünya toplumları arasında kültürel bütünlüğe, ortaklığa ve paylaşımına vurgu yapmıştır. On bir maddeden oluşan bu bildirmede ilk maddenin; “(1) her kültürün, saygı görmesi ve korunması gereken bir saygınlık ve değeri vardır, (2) her halkın, kültürünü geliştirmek hakkı ve ödevidir, (3) zengin değişkenliği ve çeşitliliğiyle ve karşılıklı etkileşimleriyle her kültür bütün insanlığa ait ortak mirasın bir parçasını oluşturur” ifadelerine yer vermesi, çokkültürlülüğün uluslararası örgütler tarafından da oldukça fazla önemsendiğini göstermektedir (Başbay ve Bektaş, 2009, 34-35).

Bir toplumda farklılıkları tanımlayıcı ve onlara değer verici bir üslubu benimseyen çokkültürlülük, toplumun eğitim anlayışı ile bütünleştiğinde daha çok insana ulaşmakta ve çokkültürlü eğitim anlayışı devreye girmektedir. Günümüzde küresel toplumlarda, postmodern ve hümanist anlayışların da etkisiyle çokkültürlü eğitimin önemi daha da artmakta ve çokkültürlü eğitimin yanı sıra çok dilli eğitim de yaygınlaşmaktadır.

Çok kültürlü eğitimin temel hedeflerinden biri, okulu ve diğer eğitim kurumlarını, farklı ırklara, etnik kökenlere ve sosyal sınıflara mensup öğrencilerin eşit eğitim deneyimlemelerini sağlayacak şekilde yeniden şekillendirmektir. Bu noktada bir diğer önemli hedef ise, kız ve erkek öğrencilere eşit başarı ve ilerleme deneyimi edinme olanağı tanımaktır, denilebilir. Kuşkusuz, çokkültürlü eğitim anlayışının gündeme gelmeye başladığı dönemlerde kadınların ve renkli insanların yaşam tarzlarının Batı medeniyetindeki okullar, kolejler ve üniversitelerdeki çalışmalarına ne ölçüde dahil edilmesi gerektiği konusunda oldukça çekişmeli ve kutuplaşmış tartışmalar ortaya çıkmış; bununla ilgili ortaya konulan argümanlar çokkültürlü eğitimin sınırlarını karmaşık hale getirmiştir. Bu konuda araştırma yapan birçok bilim insanı arasında, çok kültürlü eğitim anlayışının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için birtakım kurumsal değişikliklerin yapılması gerektiği konusunda genel bir uzlaşma bulunmaktadır. Bu değişiklikler müfredat, öğretim materyalleri, öğretim ve öğrenme stilleri, öğretmenlerin ve yöneticilerin tutumları, algıları ve davranışları ile okulun hedefleri, normları ve kültürünü içermektedir. Dolayısıyla çokkültürlü eğitim hareketinin ilk ortaya çıktığı 1960'lar ve 1970'lerde odak noktası müfredat değişikliği olmuş ve diğer çok kültürlü eğitim boyutları ve bileşenlerini büyük ölçüde göz ardı etmiştir (Banks, 1993, 3-4).

Müfredata bu denli yoğunlaşan çokkültürlü eğitim anlayışının temel çıkış noktası, toplumdaki baskın kültür merkezli eğitim programları olmuştur. Egemen ya da baskın olan tek bir kültüre göre oluşturulan eğitim programları, toplumda yaşayan diğer etnik kökenlere mensup, farklı dilleri konuşan ve farklı dinlerin üyesi grupların deneyimlerini, kültürlerini, bakış açılarını; hatta hayallerini ve umutlarına hitap etmediği için onları ötekileştirmektedir. Bu durum da bu gruplarda yer alan öğrencileri okula yabancılaştırmakta, toplumda çatışma meydana getirmektedir. Burada çokkültürlü eğitim, farklı kültürlere mensup öğrenciler için, onların ve topluluklarının kültürlerini eğitim programlarına yansıtır ve okul ile ev kültürleri arasındaki ikilemi önlemiş olur. Dolayısıyla öğrencilerin okul ve gündelik yaşam ayrımı yapmadan okula gitmeleri sağlanır ve bu da öğrenme konusunda önemli bir motivasyon sağlar. İşte bu nedenle baskın kültür merkezli eğitim programlarının bir an önce farklı kültürleri de dikkate alarak çokkültürlü bir şekilde yeniden düzenlenmesi gereklidir, denilebilir (Acar Çiftçi ve Aydın, 2014, 202).

Müfredat değişikliği üzerinden hareket eden çokkültürlü eğitim, günümüzde, üç unsuru içermektedir: (1) bir fikir ya da içerik, (2) bir eğitim reformu hareketi, (3) bir süreç. Bütün bu unsurların içeriği ise, farklı ırk, sosyal grup, etnisite ve cinsiyete mensup olan öğrencilerin eşit eğitim olanaklarına sahip olmalarından oluşmaktadır. Bu bağlamda çokkültürlü eğitim, okul içerisinde yer alan farklı dillere mensup öğrencilere, anadilde eğitim alan öğrencilerin sahip olduğu kolaylığı sunmaktadır. Ayrıca bir eğitim reformu olarak çokkültürlü eğitim, okul ve diğer eğitim kurumlarında radikal değişimlere giderek her kesimden öğrencilere çeşitli öğrenme fırsatları sunmakta ve bu değişimler gerek okul gerekse eğitim çevresinin bütününde etkili olmaktadır. Eğitimde eşitlik fikrini tıpkı özgürlük ve adalet gibi uygulamanın önemini ifade eden çokkültürlü eğitim, önyargı ve ayrımcılığın azaltılmasında da etkili rol oynamaktadır. Ayrıca bu süreç

gruplar arasındaki tarih içerisinde görülen çatışma, düşmanlık ve rekabeti de yok etme amacını taşımaktadır (Banks, 2010, 4).

Bu yönüyle çokkültürlü eğitim kavramı, ilk defa 1915 yılında Horace Kallen tarafından yetişkin eğitimi literatüründe sunulmuş olsa da zaman içinde çocuk eğitimini de kapsamış ve temel dayanak noktası olan insan hakları hareketleri içinde yerini almıştır. Nitekim, 1960'lı yıllarda Afro-Amerikalı ve farklı ten rengine sahip olan bireylerin kamu kuruluşlarında ayrımcılığa maruz kalması üzerine bunun yeni eğitim paradigmaları aracılığıyla çözüleceğine inanılmış ve çokkültürlü eğitim, eğitimde eşitliğin uygulanabileceği en önemli paradigma olmuştur. Bu paradigmanın öncüsü olan James Banks ise, çokkültürlü bir okul ortamı oluşturabilmek adına politikalar, öğretmenlerin davranışları, eğitim materyalleri, değerlendirme yöntemleri, danışmanlık ve öğretim biçimleri dahil olmak üzere okulun topyekün değiştirilmesi gerektiğini savunmuştur (Aydın, 2013, 6-7).

Tüm bunlardan hareketle küreselleşme ve postmodernizm sürecinin çokkültürlü eğitimi pek çok yönden etkilediği açıktır. Öyle ki küreselleşme sürecinde bireylerin farklı kültürlerle etkileşime girmesi kolaylaşmış; ülkeler arası sınırların keskin biçimde var olmaması bu etkileşimi pekiştirmiştir. Dolayısıyla öğrenci hareketliliği programlarının da hızla artmasıyla birlikte çokkültürlü eğitimin temeli atılmıştır. Postmodern söylem ise her bireye ayrı ayrı önem verdiği ve nesnel bilgidenden, önyargıdan uzak kalarak yorumu ön plana çıkardığı için çokkültürlü eğitimin gelişmesine ön ayak olmuştur.

Günümüzde çokkültürlülük, birçok ülkede devletin resmi politikası olarak uygulanmakta; hatta Kanada'da farklı etnik kökene ve dini kimliğe sahip toplumsal grupların taleplerini politik düzlemde çözümlenmek için "çokkültürlülük bakanlığı"nın kurulduğu bilinmektedir. Öyle ki, Kanada'da Quebec'iler ve ABD'de Porto Riko'luların anadilde eğitim hakkı, bölgesel özerklik ve eyalet sistemi hakkını elde ettikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra Avrupa'da da başta İskandinav ülkeleri olmak üzere, Belçika, İspanya ve Britanya'da bulunan ulusal azınlıklara bölgesel özerkliğin yanındaki görülmektedir (Kymlicka, 1998, 17).

Tüm bu olumlu hususlara ek olarak, çokkültürlüğe yapılan bazı eleştiriler de bulunmaktadır. Bunlar, daha çok, "farklılığı vurgulamak ve önemsemek adına tikel kimliklerin yüceltilmesi" ekseninde yer alan eleştiriler olup bu durumun çokkültürlülüğün en büyük zaafı olduğunu ileri sürmektedirler. Bu düşünceden hareketle Marksist sosyolog Slavoj Žižek de çokkültürlülüğü, "geç kapitalizmin içinde bulunduğu krizi aşmanın bir yolu" biçiminde ele almakta; bu konuda çokkültürlülük için, "tekzip edilmiş tersine çevrilmiş, göndermesi kendinde bir ırkçılık biçimi, mesafeli bir ırkçılık" biçiminde bir tanımlama yapmaktadır. Žižek, çokkültürlülüğün kendini birçok bireyden üstün gördüğünün de altını çizmektedir. Ona göre ötekinin kimliğine saygı gösteren; fakat ötekinin karşısında ayrıcalıklı konumu olduğunu düşünen çokkültürlü politika, saygı gösterdiğini düşündüğü öteki ile arasına bir mesafe koymakta ve bu yolla kendi içinde kapalı bir cemaat kültürünü beslemektedir (Duman, 2009, 105).

Çokkültürlülüğün bu yanına örnek olarak, bazı etnik grupların çocuklarını, devlet politikasına aldırılmaksızın, okula göndermedikleri, bazı toplumlarda kadınların dini gerekçeler gösterilerek sünnet ettirildiği ve zorla evlendirildiği, mirası cinsiyet farkı gözeterek eşit paylaşmadığı gösterilebilir. Kaldı ki, ABD'de Hıristiyan bir mezhep olan Amishlerin, çocukların zorunlu eğitimiyle ilgili kanundan muaf tutulmuş olmaları, hatta Kanada'da da birçok mezhebe bu bakımdan muafiyet tanınmış olması da düşündürücüdür.

Bu yönüyle çokkültürlülük politikasını bir madalyonun iki yüzü gibi değerlendirenlerin sayısı da çoğalmaktadır. Çokkültürlülük, bir yanıyla insanların farklılığına saygı duyulmasını öngörürken; diğer yanıyla da insanlara eşit muamele edilmesine engel olmaktadır (Eriksen, 2001: 39). Burada çokkültürlülük anlayışı, postmodern teoriden etkilenen ve küreselleşmenin ideolojisinden beslenen yanıyla öne çıkmakta ve geç-kapitalizmin amaçlarına hizmet eden bir yeni bir ideoloji olarak değerlendirilmektedir (Duman, 2009, 106).

Yine de çok dilli ve çokkültürlü eğitimin küresel ve postmodern politikalarından esinlenerek oluşması ve eğitimde yeni paradigma oluşturması toplumun inşası adına önemli bir durumdur. Öyle ki eğitimde bilginin yeniden yapılandırılması, yorumlanması ve değişen dünya karşısında bireyin ve toplumun dönüştürülmesi için çokkültürlü eğitime gereksinim duyulmakta ve eleştirel, sorgulayıcı ve yaratıcı bilişsel becerilere sahip bireyler de ancak bu biçimde demokrasiyi içselleştiren eğitim anlayışlarında yetiştirilebilmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yirmi birinci yüzyılda dünya gündeminin vazgeçilmez birer parçası olan küreselleşme ve postmodernizm, bir sosyal olgu olarak toplumların politik, ekonomik, kültürel, teknolojik ve en önemlisi de, eğitim anlayışlarını topyekün değiştirmekte, her geçen gün yeni paradigmalara oluşmasına ortam hazırlamaktadır. Öyle ki dünya toplumları arasında sınırları kaldıran, bilginin, iletişimin hızla yayılmasını sağlayan küresel süreçler; bir yandan bireyler arasındaki ayrımcılığı asgari düzeye indirse de diğer yandan gücü elinde bulunduranı daha ayrıcalıklı kılmaktadır. Küresel süreçlerin içerisinde farklılıkların önemini vurgulayan ve dünya üzerinde var olan bireyler kadar doğruların olacağını savunan postmodern anlayış da bütün ayrımcılık politikalarını yıkmak istemekte, bunun için her alanda çeşitliliği savunmaktadır.

Bilgi teknolojilerinin gelişmesi ve yaygınlaşması ile her yere ulaşımın kolaylaşmasının oldukça büyük bir etkisinin olduğu küreselleşme süreci, bütün bunlardan faydalanan bireyler için bir özgürlük alanı olarak görülmekte, bunu destekleyen postmodern anlayışı da bu özgürlük alanı üzerine inşa etmektedirler. Nitekim, toplumdaki her birey için geçerli olan eğitimde fırsat eşitliği kapsamında küreselleşme ve postmodernizm ilişkisi gitgide daha ön plana çıkmaktadır.

Küreselleşme ve postmodernizmin sınırları ortadan kaldıran tutumu ve her bireye saygılı olunması gerektiği yönündeki düşünceleri üzerinden oluşan çokkültürlülük ve çokkültürlü eğitim anlayışı da hiçbir ayırım gözetmeksizin herkese uygun bir eğitim ortamı oluşturulması fikrini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bir toplumda yaşayan her birey, dini, dili, ırkı, etnik kökeni ya da mensubu olduğu sosyal sınıfı her ne olursa olsun kendisine uygun eğitim alanını seçebilmeli, aldığı eğitim-öğretim süreci içerisinde kendi kültürünü yaşatabilmelidir. Çokkültürlü eğitimin vurguladığı bu husus çok dilli eğitimin de ön plana çıkmasına neden olmuş ve öğrencilerin okul ile gündelik yaşam arasında dil hususunda ikilem yaşamalarının önlenmesi gerektiği düşüncesi gündeme gelmiştir. Bu yönüyle çokkültürlü eğitimin büyük oranda uygulandığı toplumlarda eğitimin nasıl işlediği ile ilgili çalışmaların sayısı çoğalmıştır.

Küreselleşme ve postmodernizm ilişkisini olumlu değerlendiren ve bu gibi sosyal olguların topluma yenilik, değişim ve dönüşüm getireceğini savunan bilim insanları, çokkültürlü eğitimin, bir sosyal kurum olarak eğitim adına, vazgeçilmemesi gereken bir durum olduğunu düşünmektedirler. Bunun yanı sıra gerek küresel politikaların gerekse postmodern söylemin toplumda zengin ile yoksul arasındaki uçurumu artıracığını düşünen çok sayıda bilim insanı bulunmakla birlikte, bu kişiler bu durumun kapitalizmin işine yaradığını da söylemektedirler. Çünkü küresel dünya düzeninden en fazla kar sağlayanlar kapitalist toplumlar olmakta ve bu toplumlar postmodernizmin belirsiz, ilkesiz, bilgiden çok yoruma önem veren yaklaşımını kendi lehlerine çevirmektedirler.

Çokkültürlü eğitimin de kapitalist sürecin bir parçası olduğunu iddia eden bu ikinci görüş, farklılıklara saygı duyduğunu söyleyerek bir üstünlük göstermekte; farklı olana karşı üst perdeden söylemlerini bu türden sosyal olgular üzerinden meşrulaştırmaktadır. Dolayısıyla küreselleşme, postmodernizm ve çokkültürlü eğitim üçgeni yalnızca kapitalistleri geliştirmekte, etnisite ve sosyo-ekonomik düzey bakımından farklı ve azınlık durumunda olanları ayrımcılık potasına dahil etmektedir.

Tüm bunlardan hareketle günümüz dünya toplumlarının içinde bulunduğu küresel süreçlerin kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Hızla değişen ve dönüşen dünyada bu süreçlerin karşı safında yer almak ve bunu politik bir muhaliflik içinde değerlendirmek doğru olmayacaktır. Burada önemli olan şey, küreselleşme ve postmodernizmin dezavantajları kadar avantajlarının da olduğudur. Bu nedenle bu türden sosyal olguların topluma yaptığı olumlu katkılara odaklanmak, toplum içinde yaşayan her birey adına önemlidir. Kaldı ki küreselleşme ve postmodernizm ilişkisinin en çok etkilediği bir anlayış olarak çokkültürlü eğitim farklı kültürel gruplara kendilerini ifade etme olanağı tanımakta; eğitimde fırsat eşitliğini uygulamaya koyacak ortamları oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, tarihsel seyri içinde eğitim anlayışlarına bakıldığında, gelinen noktanın farklı kültürler adına oldukça önemli olduğu ortadadır. Tek bir kültürün hegemonyası altında oluşan tek tip, öğretmen merkezli ve öğrenciyi pasifize ederek kimliğini üretmesine olanak tanımayan eğitim anlayışlarından uzaklaşılmasında sözü edilen bu süreçlerin etkisi büyüktür. Bu nedenle yapılması gereken daha fazla bireyi içine alan ve bu bireylerin kimlik ve kültürlerini geliştirmesini sağlayan okul ortamları oluşturmaktır. Çokkültürlü eğitimin bu yanına odaklanılması, toplumdaki her bireyin eğitim-öğretim sürecine aktif katılımı ve yeni bakış açıları geliştirmesi yönünden önemlidir.

KAYNAKÇA

- Acar Çiftçi, Y., Aydın, H. (2014). Türkiye’de çokkültürlü eğitimin gerekliliği üzerine bir çalışma. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 197-218.
- Arslan, S. (2016). Çokkültürlü eğitim ve Türkiye: mevcut durum, beklentiler, olasılıklar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (57), 412-428.
- Aydın, H. (2013). *Dünyada ve Türkiye’de çokkültürlü eğitim tartışmaları ve uygulamaları*. (1. Basım). Nobel.
- Banks, J. A. (1993). Multicultural education: historical development, dimensions, and practice. *American Educational Research Association*, 19, 3-49.
- Banks, J. A. (2010). The nature of multicultural education, J. A. Banks, C. A. McGee Banks includes *Multicultural Education/Issues and Perspectives*. (8. Ed.). John Wiley & Sons.
- Başbay, A., Bektaş, Y. (2009). Çokkültürlülük bağlamında öğretim ortamı ve öğretmen yeterlikleri. *Eğitim ve Bilim*, 34 (152), 30-43.
- Duman, M. Z. (2009). Küreselleşme, kimlik ve çokkültürlülük. *YDÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 93-112.
- Eriksen, T. H., (2004). *Etnisite ve milliyetçilik*, Çev. E. Uşaklı. Avesta.
- Giddens, A., Sutton, P. W. (2019). *Sosyoloji*. (8. Basım). Çev. E. A. Kayhan. Kırmızı.
- Korkmaz, F., Ünsal, S. (2020). Küreselleşme ve postmodernizmin eğitime yansımaları. S. Ünsal, A. Çetin içinde, *Eğitim Sosyolojisi*, 181-206.
- Kymlicka, W. (1998). *Çokkültürlü yurttaşlık*, Çev. A. Yılmaz. Ayrıntı.
- Polat, İ., Kılıç, E. (2013). Türkiye’de çokkültürlü eğitim ve çokkültürlü eğitimde öğretmen yeterlilikleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 352-372.
- Ritzer, G., Stepnisky, J. (2018). *Sosyoloji kuramları*. (10. Basım). Çev. H. Hülür. De Ki.
- Sünney, F. H. (2020). Kültür ve eğitim, R. Küçükali içinde, *Eğitim Sosyolojisi*. 111-132. Anı.
- Yıldız, H. (2005). Postmodernizm nedir? *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 1-15.

Employees' expectations from graduate education: An example of an educational management master's program

Fatmanur Özen

*Assoc. Prof. Dr. Giresun University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, 28200, Giresun,
Türkiye*

E-mail: fatma.nur.ozen@giresun.edu.tr ORCID: 0000-0002-3232-7484

Abstract

This study delves into the experiences of teachers pursuing postgraduate education in Educational Management Master's Programs in Türkiye. Employing a case study approach and examining the Management Master's Program conditions, the research explores the reasons motivating teachers to enroll, their expectations, and the challenges encountered during their educational journey. Data was collected through Google Forms and focus group interviews, providing a comprehensive understanding of the participants' perspectives. The findings reveal a myriad of motivations, including professional development, career advancement, specialization, and research opportunities. Teachers sought postgraduate education to enhance their expertise, often aiming for leadership roles within educational institutions. The programs were perceived as opportunities for personal growth, intellectual stimulation, and fulfilling intellectual curiosity. However, participants faced various challenges. Time management emerged as a significant hurdle, with the balancing act between work, family, and academics proving daunting. Financial constraints, academic pressures, and the absence of supportive research environments were also highlighted. The lack of technological integration in the curriculum presented challenges for remote learners. Despite these obstacles, teachers persevered, recognizing the potential benefits of postgraduate education in advancing their careers and contributing meaningfully to the education sector. The study sheds light on the multifaceted motivations and challenges faced by teachers in postgraduate education, offering valuable insights for educational institutions and policymakers aiming to enhance the postgraduate learning experience for educators.

Keywords: postgraduate study, expectations from postgraduate study, educational administration

INTRODUCTION

Postgraduate education refers to advanced academic or professional studies undertaken by individuals who have already completed a bachelor's degree. It is also commonly known as graduate or higher education at the master's or doctoral level. There are two main types of postgraduate education. Master's degree programs typically last one to two years and focus on a specific study area. Master's degrees can be coursework-based, research-based, or both. Students often pursue a master's degree to gain specialized knowledge, improve their career prospects, or prepare for further research or a doctoral degree. Doctoral degree programs are the highest level of education and usually require several years of study and original research. Ph.D. candidates conduct extensive research in a specific area and contribute new knowledge to their field. Doctoral programs are highly specialized and prepare students for careers in academia, research, or other advanced professional roles (Council of Higher Education [CoHE], 2019).

Universities and other higher education institutions worldwide offer postgraduate education. Admission to postgraduate programs is competitive, and applicants must typically have a solid academic record and relevant qualifications in their chosen field (SmartStudent, n.d.). People pursue postgraduate education for various reasons, including specialization, career advancement, research opportunities, changing careers, global opportunities, intellectual curiosity, personal development, networking, intellectual fulfillment, or professional recognition, contributing to the advancement of knowledge in their field of study. In this context, graduate education allows students to specialize in a specific field or subfield. This specialization can enhance their expertise and make them highly qualified professionals in their chosen area. Many professions require advanced degrees for career progression. A postgraduate degree can open up new job opportunities and increase earning potential. Specific fields, such as education, medicine, law, academia, and research, often necessitate postgraduate qualifications. Postgraduate education, especially at the

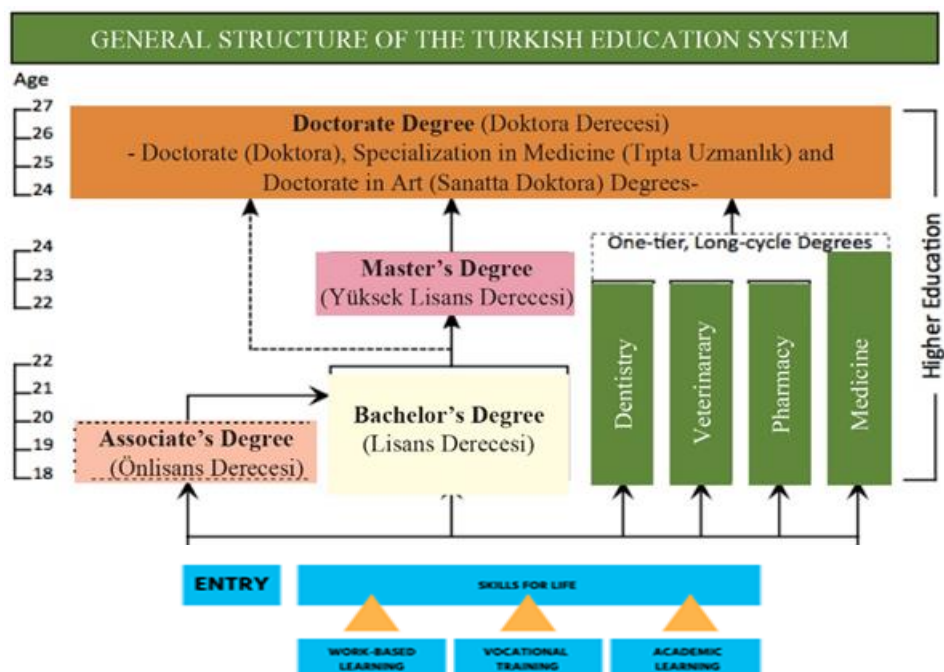
doctoral level, provides opportunities for original research. Students can contribute to their field by conducting valuable research, making discoveries, and advancing scientific or scholarly knowledge (Mellors-Bourne & Marriott, 2014).

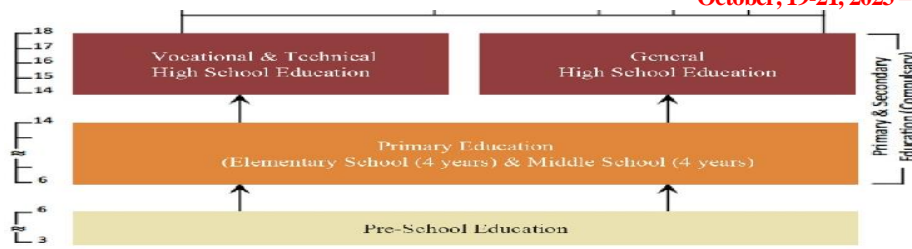
Pursuing postgraduate studies can be a fulfilling intellectual and personal challenge. It allows individuals to explore their interests in-depth, engage in critical thinking, and develop problem-solving skills (Yasmin et al., 2018). Many students are driven by a genuine passion for learning and a desire to explore complex topics in depth. Postgraduate studies offer an opportunity to engage with cutting-edge research and contribute to expanding knowledge. Moreover, postgraduate programs often provide opportunities to network with professionals, researchers, and academics in the same field. Networking can lead to collaborations, mentorship, and valuable connections for future career prospects. Studying abroad for postgraduate studies can expose students to different cultures and perspectives. It can also provide a global perspective on their field of study, which is increasingly valuable in our interconnected world (OECD, 2012).

Some individuals pursue postgraduate education to switch careers. A postgraduate degree in a different field can provide the necessary knowledge and skills to transition into a new profession. Similar scope, specific professional licenses, and certifications require a postgraduate degree as part of the eligibility criteria. These credentials can enhance professional standing and credibility (Lindsay, 2021).

For all these reasons, postgraduate education has been in high demand in recent years as it has diversified business opportunities, especially in academic fields of specialization, prestige, higher income, and academic work (İlter, 2021; Liu & Morgan, 2016; Özen & Altunbay, 2021; Smyth & Banks, 2012). Postgraduate education (see Figure 1) consists of master's, doctoral, and art proficiency programs, continuing following undergraduate education, depending on specific criteria. It is the training process in which specialization and doctoral qualifications are gained after completion. Programs at this level are often designed to provide participants with advanced academic and professional knowledge, skills, and competencies, leading to a second degree or equivalent qualification. Typically, programs at this level are theoretically based but may include practical components informed by state-of-the-art research or best professional practice (OECD, 1999).

Figure 1. *Qualifications Gained by Postgraduate Education in Türkiye*

Source: CoHE. (n.d.). Turkish higher education system.

It can be considered that an education-related master's degree is more profitable than other master's programs. Education-related master's programs are important for several reasons: Firstly, education is the source of all other learning fields (like science, social sciences, engineering, etc.). Postgraduate programs in education offer in-depth knowledge and expertise in specific areas such as curriculum development, instructional design, educational leadership, and special education. This specialized knowledge prepares educators to address the unique challenges and needs of students. Many education-related careers, especially leadership roles, require a master's degree. A master's degree can open up opportunities for career advancement, higher salaries, and increased job security. Also, these programs enhance teaching and administrative skills. Educators learn about the latest teaching methods, technologies, and research findings. They also gain practical experience through internships and classroom observations, which are invaluable for their teaching careers. These programs often emphasize research skills and critical thinking. Educators learn to analyze data, assess educational practices, and make evidence-based decisions, crucial skills in today's complex educational landscape. In many countries, a master's degree is necessary to obtain certain teaching certifications or licenses. It ensures that teachers meet the educational standards set by the government or relevant educational authorities (Aitken et al. 2023; Quintero-Sepúlveda et al. 2023; Schuttler, 2010).

In the classroom area, educators who pursue advanced degrees are better equipped to create positive learning environments and tailor their teaching methods to meet the diverse needs of their students. This can lead to improved student outcomes and overall academic success. Also, education-related postgraduate education programs provide opportunities for networking with fellow educators, professors, and professionals in the field. Building these connections can lead to collaborations, mentorship, and a broader understanding of educational practices. Moreover, many programs have a diverse student body and faculty, providing educators with a global perspective on education. Understanding different cultural and educational contexts is essential in today's interconnected world (Cornelissen et al. 2014).

In summary, education-related master's programs are essential for educators who want to excel in their careers, positively impact student learning, and contribute significantly to the field of education. For this reason, it is essential to have programs related to every field of education (like management, policy, economy, teacher training programs, measurement and evaluation, program development, etc.) and to develop his/herself through these programs.

Postgraduate Education for Teachers in Türkiye

Postgraduate education in Türkiye, like in many other countries, is regulated by the Higher Education Board (HEB) and the universities affiliated with the board. According to Law No. 2547 on Higher Education in Turkey, postgraduate education includes master's and doctoral degrees as well as specialization in medicine, dentistry, pharmacy, veterinary medicine, and proficiency in art (see Figure 1). It is divided into two levels: Master's degree (academic specialization, advanced engineering, advanced architecture, master's), which is based on undergraduate education. This level aims to present education, teaching, and research results. Doctorate, on the other hand, is a higher education level based on undergraduate education and covers at least four semesters of specialized training in a laboratory field according to the regulations set by the Ministry of Health, completed by graduates of undergraduate or master's programs, or pharmacy or science faculties. It aims to present the results of original research.

In Türkiye, teachers benefit from postgraduate education opportunities by the legal text. In this manner, master's programs allow teachers to gain more knowledge and specialize in a specific field. These programs can generally be categorized into thesis-based and non-thesis-based options. In thesis-based master's programs, they conduct an independent research project and present it as a thesis. Non-thesis programs are more coursework-oriented. Doctoral (Ph.D.) programs enable teachers to research a specific area and

contribute new knowledge. Ph.D. students typically engage in advanced coursework and independent research projects. At the program's culmination, they prepare an original thesis in their respective areas of expertise (Higher Education Law). Although the acceptance of teachers to postgraduate education varies among universities across Türkiye, Higher Education Law sets the general standards for the structure and content of postgraduate programs, ensuring quality education for teachers.

In Türkiye, there are various postgraduate programs offered in the field of education. Some of the standard postgraduate programs related to education include:

Master of Education (M.Ed.): This program focuses on advanced studies in education, including teaching methods, curriculum development, educational leadership, and educational psychology. Master of Arts in Teaching: Designed for individuals who want to enhance their teaching skills and pedagogical knowledge. Master of Science (M.Sc.) in education: Provides a more research-oriented approach, allowing students to delve into educational research methods and theories.

In doctoral programs (Ph.D.), there are doctor of philosophy (Ph.D.) in education programs. This program is for individuals interested in conducting in-depth research in education contributing to the academic field through original research and scholarship. Doctor of Education (Ed.D.) focuses on applying research to solve practical problems in educational settings. Ed.D. programs often emphasize leadership and policy implementation.

There are also specialized programs about education both at the master's and doctoral levels. The educational leadership and administration programs are just one of them. These programs prepare leaders for educational institutions, such as principals, superintendents, and education administrators. Also, special education programs concentrate on teaching methods and strategies for students with special needs and disabilities. Curriculum and instruction programs involve the study of curriculum design, instructional methods, and assessment techniques. Finally, educational technology programs focus on integrating technology into the classroom and educational environments to enhance learning.

In Türkiye, like the other countries, master and doctoral programs in education have responsibilities and functions imposed by the contemporary challenges of education (problems involving individual and family differences, multicultural education, teacher training, the quality of educational programs, problems imposed by information and communication technologies in education, participatory educational management, etc. (Dursun & Yar Yıldırım, 2020; Russo et al. 2022).

Nowadays, with the practices in Turkey, graduate education in educational organizations has become a criterion for transitioning to specialist and head teacher without an exam. Thus, having a graduate education diploma has started to receive a very high demand from teachers and administrators working in schools affiliated with the Ministry of National Education (MoNE) in Türkiye. This research aims to evaluate the expectations from the program and the positive and negative situations experienced during the program in line with the opinions of those enrolled in Educational Management Master's Programs with and without a thesis while they are working in schools affiliated with the MoNE.

Methodology

This research is a case study. The case study is one of the dominant research approaches (Seggie & Yıldırım, 2015) that “provides a deep understanding of phenomena, events, people or institutions” (Jensen & Rodgers, 2001, 237), “requires multiple methods and data sources for analysis” (Berg & Lune, 2015, 354-355). In its application, "focused questions, observations, audio-visual recordings, written sources or documents" can be used as a data source, and these multiple sources enable "to create and interpret patterns with in-depth descriptions, logical inferences on the thematic basis" (Paker, 2015, p. 119). In this research, firstly, the current situation of the Educational Administration Graduate Program affiliated with the Educational Sciences Department of the Institute of Social Sciences of Giresun University in Türkiye, which offers both thesis and non-thesis master's programs in Educational Administration since the fall semester of the 2020-2021 academic year, were introduced. Then, with the phenomenological method, the views and evaluations of the participants (students who work as teachers in schools affiliated with the MoNE in Türkiye) about the program were analyzed. The field of interest for phenomenology research based on interpretation is a concept or phenomenon experienced by more than one person. In such research, the aim is "to describe the experiences of people by giving them universal qualities by reducing them to phenomena." (Güler et al., 2013, 43). The phenomenological approach summarizes a current picture (a phenomenon in this research is educational administration postgraduate program experience), assessing the

nature of current conditions. These studies are limited to describing something as it is (McMillan & Schumacher, 2014). In this type of research, what the phenomenon, where or when (or even how) can be learned; however, it is not expected to learn why they are this way (Fraenkel et al. 2012). Within the scope of the purpose of this research, first, the graduate program that is the subject of the research, the content of the program, and the learning results are introduced. Then, the expectations and program experiences of the teachers working at the MoNE registered in the program are analyzed together. Finally, the general picture of the current situation is examined.

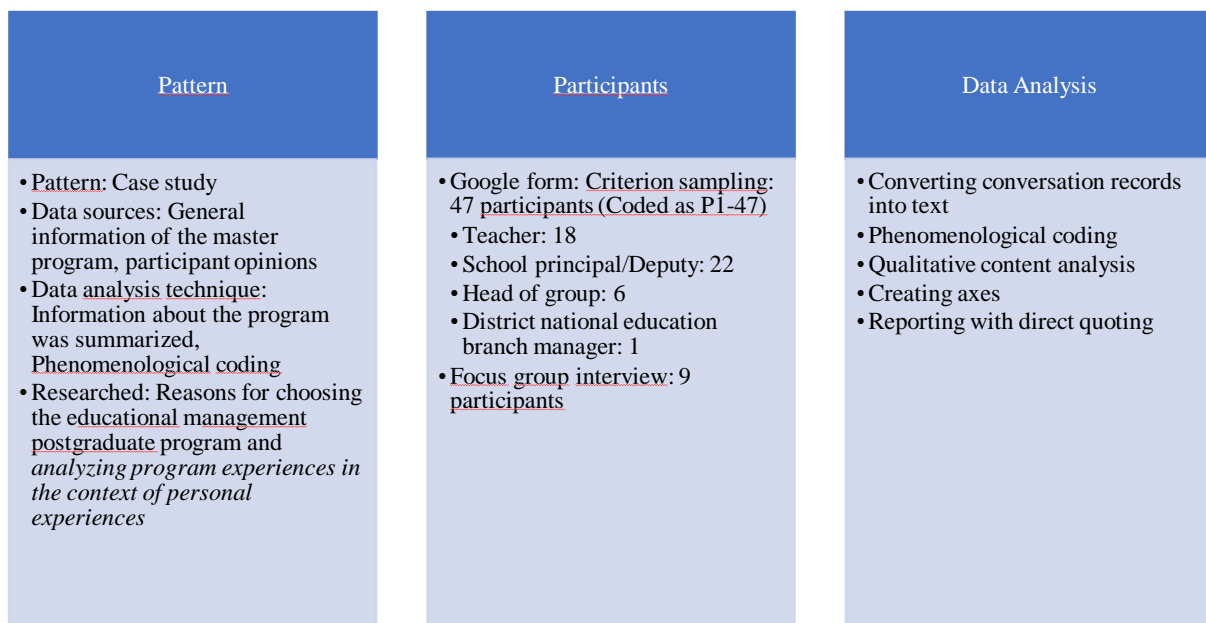
Data Collection Tools and Research Group

In this research, evaluation first starts with a general examination of the master's program. In this scope, information about the graduate program is examined according to the history of the program, the profile of the teaching staff, program content, completion conditions, and expected learning outcomes. This information was obtained from the Bologna information packages prepared for the master's program.

For the phenomenology part "criteria sampling" was adopted in the research (Kuzel, 1992 and Patton, 1990 as cited in Miles and Huberman, 2015, 28). According to the criteria of those who have just started, continued, or graduated from postgraduate education in the Educational Administration Thesis and Non-thesis Master's Program affiliated with Giresun University Social Sciences; at the same time, those who worked as teachers or school administrators (school principal or deputy principal, district national education branch director, department head, etc.) in schools/provincial, national education administrators affiliated with the MoNE who volunteered to answer the research questionnaire formed the criterion sample of the research.

Data were collected in two rounds. In the first round, data was collected in Google Forms with open-ended questions prepared by the researcher in consultation with field experts. In this context, questions are designed for students who have just started the program, who are continuing, and for graduating students. Data was collected from 47 volunteers (P1-47), 12 of whom were thesis and 35 non-thesis program students. Nine of the participants have just started the program. Seventeen participants have graduated from the program. Twenty-one participants are in the thesis writing or project preparation period in the program (see Figure 2).

Figure 2. Data Analysis Process

In the second round, a focused interview was held with nine volunteer participants from the same group, with the interview form rearranged in line with the data obtained in the first round. In this context, two graduates, three who had just started the program and four who were in the period of writing their thesis or project, participated in the focus group discussion. The data were analyzed in the themes and sub-themes related to the reasons for choosing, program expectations, and program experiences with the phenomenological coding technique.

FINDINGS

The findings section first presents information about the Educational Management Master's Program established within Giresun University Social Sciences Institute. Then, the results obtained from the Google form and focus group interviews are presented.

Information about the Educational Management Master's Program

Within Giresun University Social Sciences Institute, students have started to be accepted to Educational Management Thesis and Non-thesis Master's Programs in the Fall Semester of the 2020-2021 Academic Year. There are six faculty members who are experts in educational administration in the program. In order to enroll in the program, students must graduate from the Undergraduate Program of the Faculty of Education / Educational Sciences or have a Pedagogical Formation Certificate. In order to graduate from the program, the course credits and thesis/project work specified in Giresun University Postgraduate Education Regulations must be completed. In this context, to graduate from the thesis/non-thesis master's program, a minimum of eight courses, a specialization course, and a thesis or term project must be completed, with a minimum of 60 ECTS within one academic year, totaling at least 120 ECTS.

Seven program outcomes are targeted in the Educational Management Master's Program:

1. Distinguishes the elements of educational organizations in terms of management theory and practices.
2. Uses the knowledge gained in management in educational organizations and institutions.
3. Follows, implements, and improves professional development and ethical principles.
4. Adapts management theories and practices to educational organizations; Provides participatory managerial processes.
5. Follows all local and international developments regarding education.
6. Provides cooperation with people inside and outside the organization.
7. Conducts and concludes independent studies/research within the scope of educational organizations.

Findings from the interviews

The findings obtained from the interviews were summarized by creating tables on three axes (reasons for choosing, program expectations/program gain, and problems experienced) selected by the researcher within the scope of the research. All axes are presented with associated themes and codes.

Table 1. *Reasons for Choosing*

	Team	Code	Sample quotes
Axis: Reasons for choosing	Development	Professional/personal	<i>"Developing myself academically"</i> (P3) <i>"Personal development"</i> (P1)
		Career Advancement	<i>"Specializing in educational management, performing managerial duties as an expert in my field, broadening my perspective, and having different strategies and viewpoints."</i> (P46) <i>"My goal is to become a university professor."</i> (P7) <i>"I want to work as a manager, specializing in my main job."</i> (P2) <i>"It may be a stepping stone for me to pursue a doctorate in the future."</i> (P46) <i>"As a teacher, I am competent in my field, but I do not have much knowledge about management and administrative affairs. My horizons are broadening."</i> (P40)
		Specialization	<i>"Meeting my learning needs."</i> (P10)

Requirement	Satisfaction	Research opportunities	<i>“In process management, you specialize more with theories/examples/strategies, your perspective changes, and you chat with people in the field and see different examples and approaches.” (P12)</i>		
		Job	<i>“I had the chance to apply what I learned at my school. It has a significant contribution to my profession.” (P15)</i>		
	Requirement	Job	Personal	<i>“Having an education in my field and the power of knowledge positively impacts my work as a contribution.” (P12)</i>	
			Personal	<i>“It provided contributions in leadership, management philosophy, and human relations.” (P10)</i>	
		Requirement	Requirement	Policy and educational reform	<i>“I talked about new things, thought, researched, learned. I am very pleased.” (P43)</i>
				Policy and educational reform	<i>“I see the Ministry's encouragement for postgraduate education as the reason that in developed countries, the majority of teachers are postgraduates, and they want teachers in our country to reach this level too.” (P11)</i>
				Requirement	<i>“Not being able to take the specialist teacher exam is also an important reason for me wanting to get a master's degree.” (P8)</i>
				Requirement	<i>“I believe that our ministry values teachers' self-improvement. I can say that there is a necessity for education to be continued by more creative, dedicated, and equipped teachers.” (P44)</i>
Certification	Certification	<i>“I find it beneficial for each branch to receive further education or for teachers considering management to receive postgraduate education in this field.” (P3)</i>			

The findings summarized in Table 1 indicate that there are many factors why teachers choose the educational administration master's program. In this context, the master's program provided teachers with advanced knowledge and skills. They assumed that having a master's degree could open up opportunities for career advancement. It could qualify teachers for higher-ranking positions, such as school administrators. The thought master allows teachers to specialize in a specific area of interest. They saw that the master's program often involves conducting research. Teachers interested in educational research pursue postgraduate studies to contribute to the field's knowledge, solve educational problems, and improve them.

Gaining expertise and becoming more skilled in their profession through postgraduate education could lead to increased job satisfaction. Teachers found fulfillment in their work beyond having a postgraduate education and fulfilling their personal goals. It challenged individuals intellectually.

Some teachers pursued postgraduate education to engage in policy-making or educational reform. Teachers perceived the development demands the MoNE expected from them as continuing their postgraduate education.

Table 2. Program Expectations/ Program Gains

	Team	Code	Sample quotes
Axis: Program expectation/Gains	Development	Vocational: Administrator (principal) skills	“Working as a manager, the desire to specialize in my main job” (P17)
			“In order to be more equipped and useful in the field of management” (P2)
			“I think it will contribute to my management skills and enable me to develop a more detailed and professional perspective in the field of education management.” (P16)
		Academic: Personal	“Since I have been a principal for 18 years, completing any information I have in this field is missing and providing a more professional perspective on the events.” (P39)
			“To master effective management approaches. Improving the school climate. Learning different management approaches.” (P41)
	Progress	Work-based	“I am interested in the field of education management, human relations, and management skills.” (P14)
			“For my desire to become stronger in this field.” (P2)
		Career	“We must run. If we stop, we fall.” (P45)
			“The program supports my professional development.”(P1)
			“I aim to be an effective leader in the field of educational administration.” (P43)
Responsibility	“The content is similar to the in-service training content of the Ministry of National Education. However, here, participation is important, and our ideas are considered. In-class discussions are priceless.” (P14)		
	“I am also considering a managerial position in the future; this is an area that I think will contribute to me.” (P41)		
	“My intention was always to pursue an academic career. “This program is my first step towards that.” (P13)		
			“I am a preschool teacher. I think my classroom efficiency will decrease when I turn 50. In other words, I want to work as a manager in the future and do it according to the right criteria.” (P8)
			“To remember my undergraduate knowledge, to learn new information, to rise in academic level, to progress if possible.” (P47)
			“I want to create an effective learning/training environment.” (P32)
			“Since I am doing this job, let me take myself a little further in this field so that I can realize this u-transformation for teachers and students in schools.” (P39)
			Since I know these are critical periods, I think about what more I can do for children daily. The conscientious dimension of this job is very much. This wears me out mentally and physically.” (P46)

The findings from Table 2 highlight diverse program expectations and gains of participants in educational management. The participants (teachers) aspire to enhance their vocational skills as administrators, aiming to specialize in their roles, improve management approaches, and create a positive school climate. They also express academic interests, desiring personal growth and stronger human relations and management skills. The program is perceived as supportive of their professional development, aiding their progress toward effective leadership and potential managerial positions. Additionally, participants express a sense of responsibility, emphasizing the importance of creating effective learning environments and feeling a

deep commitment to the well-being of students. Overall, these findings underscore the multifaceted motivations and ambitions of participants in the educational management program, ranging from professional growth to a genuine dedication to enhancing the educational experience for teachers and students.

Table 3. Problems Experienced

Team	Code	Sample quotes
Management	Time	<i>"I only have difficulties in terms of time."</i> (P10)
	Workload	<i>"I struggled to manage postgraduate education alongside my work life."</i> (P24)
	Family responsibility/Work life balance	<i>"Managing coursework alongside family life is quite challenging."</i> (P34)
	Financial	<i>"Well, it is all about money. You come, it is money; you stay, it is money. I come from out of town. Buy resources and print materials, and it is all money. Since I am in the evening program, I also had to pay for the program, naturally."</i> (P18)
	Academic	<i>"Last year, demands for writing articles and conducting research in some courses became challenging without understanding what was happening."</i> (P36)
Challenges		<i>"The theoretical courses are detached from the reality of the Ministry of National Education and schools. I wished for alignment. There is a significant difference between the ideal system and what is implemented."</i> (P22)
	Supportive	<i>"My lack of readiness in scientific research was challenging for me. A specific incident where I found a discouraging rather than encouraging attitude towards scientific publications can be cited as an individual event."</i> (P3)
	Stress	<i>"Sometimes I get tense when I think about assignments, presentations, and exams."</i> (P2)
	Technologic	<i>"Learning something new always challenges a person."</i> (P35) <i>My vision revolves around integrating innovative systems with education to establish highly distinctive educational methods in this field. Education is a process that can happen anytime, anywhere. Therefore, leveraging technology is essential to make education more accessible, effective, and enjoyable. For instance, innovative systems like humanoid teaching robots, virtual reality, augmented reality, cloud computing, and mobile applications, among others, can enhance the quality and diversity of education. Through these systems, students can receive personalized education tailored to their interests and needs, experience learning in different environments and times, interact with teachers and fellow students, and find solutions to real-life problems. I aspire to work on creating unique educational systems in this domain. My vision is to design education using innovative systems, making it accessible anytime, anywhere for the future of education. The absence of these technologies in this program represents a significant loss."</i> (P41)

Axis: Problems experienced

“In this context, the biggest challenge I face is my inability to attend classes. I can say that I have watched the lecture videos uploaded to the system (only from one of my courses) and reviewed all the uploaded materials. However, I want to follow all the courses through the distance education platform for all the lessons. I entered into this process to improve myself. It saddens me that due to reasons beyond my control, I will not be able to attend the classes I wanted to take and the undergraduate program at my beloved university, which I deeply adore. Therefore, the most difficult aspect for me (even though I learned what was covered in classes from my friends after the classes) is that if I can listen to the lectures via video on our distance education platform, the challenging aspect can be resolved.”
(P43)

Research findings indicate that teachers encounter problems during their postgraduate education (Table 3). These challenges include time constraints due to their busy schedules, difficulties in balancing workloads between teaching and studying, struggles in managing family responsibilities and maintaining work-life balance, financial burdens related to tuition fees and study materials, academic pressures such as demanding research and theoretical coursework, lack of supportive environments for scientific research, and stress arising from assignments and exams. Despite these challenges, teachers often persevere, aiming to enhance their skills and contribute meaningfully to education.

Results, Discussion, and Suggestions

In summary, the study delved into the motivations, expectations, and challenges faced by teachers enrolled in the Educational Management Master's Program at Giresun University Social Sciences Institute. The findings highlight many reasons driving teachers to pursue postgraduate education, from personal and professional development to career advancement and specialization. Participants valued the program's potential to enhance their vocational, academic, and work-based skills, enabling them to become more effective administrators and leaders within the educational sector. However, these aspirations were challenging. Challenges such as time management, workload, and financial constraints presented significant obstacles. Additionally, participants expressed concerns about the academic relevance of specific course materials and the need for more supportive environments for their research pursuits.

The findings underscore the complex interplay of factors influencing educators' decisions to pursue advanced degrees in educational management. One of the noteworthy aspects is the multifaceted nature of their expectations, emphasizing personal and professional growth. The desire to specialize, enhance management skills, and contribute meaningfully to the education sector reflects a commitment to continuous improvement and a dedication to providing high-quality education. These expectations are also found in İlter's (2020) research findings. Nonetheless, research findings show that these expectations regarding self-actualization are not expected from some graduate programs. For example, Memduhoğlu and Topsakal's (2008) research showed that non-thesis master's programs are perceived as providing certificates rather than development and were seen as pedagogical formation programs.

The challenges faced by participants illuminate systemic issues within postgraduate education programs. Time constraints and work-life balance issues highlight the need for flexible and accessible learning formats, especially for educators simultaneously working and studying. Financial concerns indicate a need for affordable education options and transparent fee structures. These results are pretty parallel to the research findings of Ulusoy and Güçlü (2020). Furthermore, the mismatch between academic coursework and practical applications emphasizes the importance of curriculum alignment with real-world educational challenges.

A crucial aspect revealed in the study is the participants' keen interest in integrating technology into education. This interest not only signifies a progressive mindset but also emphasizes the importance of incorporating innovative teaching methods and tools within educational management programs. Addressing these interests could enhance the learning experience and prepare educators for the evolving education technology landscape.

In light of these findings, educational institutions must consider tailored approaches to postgraduate education. Providing support mechanisms, such as mentorship programs and accessible research resources, can alleviate some challenges educators face. Polat et al.'s (2022) research findings indicate that graduate students mostly have problems with communication and need more guidance; this shows that these needs partially decrease at the doctoral level. Additionally, curricula should be designed to bridge the gap between theoretical knowledge and practical implementation, ensuring that graduates are well-prepared for the complexities of educational management roles.

Lastly, fostering a collaborative and technologically enriched learning environment can empower educators to engage with their studies effectively. Embracing innovative teaching methods, as indicated by participants' interest in educational technology, can enhance the quality and relevance of educational management programs, aligning them with the needs of both educators and the education sector as a whole.

In conclusion, this study sheds light on the motivations, expectations, and challenges experienced by educators pursuing postgraduate education in educational management. By addressing these aspects thoughtfully, educational institutions can create enriching and supportive learning environments, equipping educators with the skills and knowledge necessary to lead and transform the future of education.

Based on the insights gained from the study and the discussions provided, here are several suggestions for improving educational administration graduate programs:

1. Flexible learning formats: Develop online and blended learning programs to accommodate the schedules of working educators. This flexibility allows them to balance their professional and academic commitments effectively.
2. Evening and weekend classes: Offer classes during non-working hours, such as evenings and weekends, to cater to the needs of educators employed during regular school hours.
3. Affordable course materials: Explore open educational resources and affordable course material options to reduce the cost of textbooks and reading materials.
4. Relevant and practical curriculum: Ensure that the curriculum aligns with the practical challenges educational administrators face. Involve professionals from the field in curriculum development to maintain relevance.
5. Practical training: Incorporate hands-on experiences, internships, and case studies into the curriculum. Practical training opportunities provide teachers with real-world skills and insights.

For a supportive environment:

6. Mentorship programs: Establish mentorship programs where experienced administrators guide and support. Mentors can provide valuable insights, advice, and networking opportunities.
7. Research support: Offer dedicated services, including access to academic journals, research databases, and research methodology workshops. Encourage and facilitate educators' involvement in research projects relevant to the field.
8. Technology integration: Train faculty to incorporate innovative teaching methods and educational technologies into their courses. This can include virtual reality simulations, online collaborative tools, and interactive platforms. Also, ensure that faculty members are proficient in using technology for teaching. Continuous training can enhance their ability to deliver engaging and interactive online sessions.

Continuous feedback and improvement:

9. Regular surveys and feedback: Conduct regular surveys to gather feedback from teachers about the program structure, course materials, and teaching methods. Use this feedback to make continuous improvements.
10. Advisory boards: Comprising professionals, alums, and educators. These boards can provide insights into industry trends and help shape the program's direction. Also, networking events can enhance teachers' professional connections.
11. Collaborative projects can be facilitated collaborative projects with schools and education departments. These projects provide teachers with real-world problem-solving experiences.

By implementing these suggestions, educational administration graduate programs can create a supportive, relevant, and technologically enriched learning environment. This, in turn, will empower future educational leaders with the skills and knowledge necessary to navigate the complexities of the education sector effectively.

REFERENCES

- Aitken, G., Fawns, T., Warran, K. et al. (2023). Making space to learn about teaching: Expanding teaching horizons through postgraduate education. *Adv in Health Sci Educ*, 28, 327-344. <https://doi.org/10.1007/s10459-022-10144-4>
- Berg, B. L., & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. H. Aydın (Trans. Ed.). Eğitim.
- Council of Higher Education (CoHE). (2019). *Türkiye yükseköğretim sistemi*. Retrieved October 30, 2023 from https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2019/Higher_Education_in_Turkey_2019_tr.pdf
- CoHE. (n.d.). *Turkish higher education system*. Retrieved October 31, 2023, from <https://www.studyinturkiye.gov.tr/StudyinTurkey/ShowDetail?rID=Ec/rgHEN8Zg=&&cId=PE4Nr0mMoY4=>
- Cornelissen, F., Daly, A. J., Yi-Hwa, L., van Swet, J., Beijgaard, D., & Bergen, T. C. M. (2014). More than a master: developing, sharing, and using knowledge in school–university research networks. *Cambridge Journal of Education*, 44(1), 35-57. <https://doi.org/10.1080/0305764X.2013.855170>
- Dursun, F., & Yar Yıldırım, V. (2020). Eğitim programları ve öğretim alanındaki lisansüstü öğrencilerin lisansüstü öğrenim sürecine ilişkin görüşleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 370-390. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.745499>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Higher Education.
- Güler, A., Halıcioğlu, M. B., & Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Higher Education Law (Law Number 2547). *Official Newspaper* (November 6, 1981; Number 17506). Retrieved October 27, 2023, from <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- İlter, İ. (2020). Lisansüstü öğrenim gören öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 263-292. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/53951/488580>
- İlter, İ. (2021). The effect of postgraduate education awareness on undergraduate students' postgraduate education intentions [Lisansüstü eğitime yönelik farkındalığın lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitim niyetlerine etkisi]. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 1592-1601. <https://doi.org/10.33206/mjss.814770>
- Jensen, J. L., & Rodgers, R. (2001). *Cumulating the intellectual gold of case study research*. *Public Administration Review*, 61(2), 236-246. <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00025>
- Lindsay, D. (2021). *The credentials students earn beyond a high school diploma*. RAND.
- Liu, D., & Morgan, W. J. (2015). Students' decision-making about postgraduate education at G University in China: The main factors and the role of family and teachers. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 25(2), 325–335. <https://doi.org/10.1007/s40299-015-0265-y>
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2014). *Research in education: evidence-based inquiry*. Pearson Education.
- Mellors-Bourne, R., & Marriott, J. (2014). *Understanding how people choose to pursue taught postgraduate study*. Careers Research & Advisory Centre (CRAC).
- Memduhoğlu, H. B., & Topsakal, C. (2008). Öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerine göre ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programlarının niteliği ve programlarda yaşanan sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(1), 95-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eggefd/issue/4912/67262>

- OECD. (1999). *Classifying educational programs manual for ISCED-97 implementation in OECD Countries 1999 edition*. Retrieved October 31, 2023 from <https://www.oecd.org/education/1841854.pdf>
- OECD. (2012). Program on innovation, higher education and research for development (IHERD): final report. Retrieved October 31, 2023, from https://www.oecd.org/sti/Session%205_Networking%20the%20Knowledge%20Economy.pdf
- Özen, F., & Altunbay, M. (2021). Öğrencilerin lisansüstü eğitimden beklentileri ile ders ve danışman seçme süreçlerini etkileyen etmenler: bir şehir üniversitesi örneği. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(1), 97-110. <https://doi.org/10.2399/yod.20.722456>
- Paker, T. (2015). Durum çalışması. In F. N. Seggie & M. A. Yıldırım (Eds.). *Nitel araştırma, yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımlar* (pp. 119-134). Anı.
- Polat, M., Polat, H., Süren, S., Saldüz, İ., Polat, İ., Polat, M., Kılıç Öter, D., & Kılıç, B. (2022). Lisansüstü öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 8(1), 42-57. <https://doi.org/10.34137/jilses.1093081>
- Quintero-Sepúlveda, I. C., Ospina-Nieto, Y., & Cubillos-González, R.-A. (2023). Determinants of the need for postgraduate training. *Industry and Higher Education*, 37(1), 143-152. <https://doi.org/10.1177/09504222221110468>
- Russo, J., Corovic, E., Hubbard, J., Bobis, J., Downton, A., Livy, S. L., & Sullivan, P. A. (2022). Generalist primary school teachers' preferences for becoming subject matter specialists. *Australian Journal of Teacher Education*, 47(7), 38-57. <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2022v47n7.3>
- Seggie, F. N., & Yıldırım, M. A. (2015). Nitel araştırmaların desenlenmesi. In F. N. Seggie & M. A. Yıldırım (Eds.), *Nitel araştırma, yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımlar* (pp. 23-35). Anı.
- SmartStudent. (n.d.). Postgraduate. Retrieved October 30, 2023, from <https://web.archive.org/web/20190323205632/https://smartstudent.co.za/postgraduate/>
- Smyth, E., & Banks, J. (2012). There was never really any question of anything else': Young people's agency, institutional habitus, and the transition to higher education. *British Journal of Sociology of Education*, 33(2), 263-281. <https://doi.org/10.1080/01425692.2012.632867>
- Schuttler, M. (2010). Developing a master's program for educators. *Arts Education Policy Review*, 111(1), 1-3.
- Ulusoy, B., & Güçlü, N. (2020). Sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Journal of Social Sciences And Education*, 3(1), 368-386. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josse/issue/54491/649030>
- Yasmin, F., Saeed, M., & Ahmad, N. (2018). Challenges faced by postgraduate students: a case study of a private university in Pakistan. *Journal of Education and Human Development*, 7(1), 109-116. <https://doi.org/10.15640/jehd.v7n1a13>

Kaynak tehdidi ile karşılaşmanın ve duygudurumun bağış yapma davranışı üzerinde etkisi⁵

Gamze UYKUCU ARMUTCUOĞLU

Dr. Öğr. Gör.; Bartın Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek YO, Çocuk Gelişimi, Bartın, Türkiye
E-mail: gamzeyukcu@gmail.com ORCID: 0000-0844-2300-7708

Hamit COŞKUN

Prof. Dr.; Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji, Bolu, Türkiye
E-mail: hamitcoskun2000@gmail.com ORCID: 0000-0002-5509-8717

Öz

Olumlu sosyal davranışlardan olan hayırsever davranışlar, Sosyal Psikoloji literatüründe önemli bir konudur. Önceki çalışmalar incelendiğinde hayırsever davranışlar ile duygudurumun ilişkisi konusunda araştırmalar olmasına rağmen kaynak tehdidi yaşanmasının hayırsever davranışlar üzerinde etkisi bilinmemektedir. Mevcut çalışma, kaynak tehdidi ve duygudurumun hayırsever davranışlardan olan bağış yapma davranışı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, Bartın Üniversitesi ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde öğrenim gören 138 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın örnekleme kolayda örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır ve katılımcılar araştırma koşullarına seçkisiz olarak atanmışlardır. Araştırma verileri Google Forms uygulaması aracılığı ile toplanmıştır. Çalışma sonuçlarında kaynak tehdidi ve duygudurumun hayırsever davranışlar üzerinde temel etkisinin olmadığı, diğer yandan kaynak tehdidi ve duygudurumun ortak etkisinin hayırsever davranışlar üzerinde etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmalardan elde edilen tüm sonuçlar, ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır. Çalışmanın sonuçları hayırsever davranışlar üzerinde, kaynak tehdidi, duygudurum ve iki değişkenin etkileşim etkisine yönelik literatürdeki boşluğa ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hayırsever davranış, Kaynak tehdidi, Duygudurum

The effect of resource threat and mood on charitable behavior

Abstract

Charitable behaviors, among the positive social behaviors, are an essential topic in the Social Psychology literature. When previous studies are examined, although there are studies on the relationship between charitable behavior and mood, the effect of experiencing resource threat on generous behavior has yet to be discovered. The current study examined the impact of resource threat and spirit on donation behavior, which is one of the charitable behaviors. 138 students studying at Bartın University and Bolu Abant İzzet Baysal University participated in the research. The research sample was reached by convenience sampling method, and the participants were randomly assigned to the research conditions. Research data was collected through the Google Forms application. The findings showed that resource threat and mood did not have a primary effect on charitable behavior; however, the interaction effect of resource threat and air was evident in generous behavior. All results obtained from the studies were discussed within the framework of the relevant literature. The study's results shed light on the gap in the literature regarding the effects of resource threat, mood, and the interaction of the two variables on charitable behavior.

Keywords: Charitable behavior, Resource threat, Mood

GİRİŞ

Olumlu sosyal davranışlar, “yardım etmek, rahatlatmak, paylaşmak, iş birliği yapmak, hayırseverlik ve toplum hizmeti gibi bir veya daha fazla kişiye fayda sağlamaya yönelik geniş kapsamlı eylemler” (Batson, 2012) olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda olumlu sosyal davranışlar kapsamında incelenen hayırsever davranışların bir türü de bireylerin gönüllü bir biçimde para bağışında bulunmasıdır (Bekkers ve Wiepking, 2011). Hayırsever davranış kapsamında ele alınan davranışlardan olan bağışta bulunma davranışı, beynin ödül ile ilgili bölgesini etkinleştirmektedir (Harbaugh, Mayr ve Burghart, 2007). Bu kapsamda yapılan çalışmalarda, başkaları için para harcamaya yönlendirilen insanların daha mutlu oldukları (Dunn, Aknin ve Norton, 2008) bulgusuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda ele alındığında hayırsever davranışlar; bireyler için

⁵ Bu çalışma “Kaynak Tehdidi, Duygudurum, Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Adalet Normunun Hayırsever Davranışlar Üzerindeki Etkisi” başlıklı tezden üretilmiştir.

önemli sosyal ve psikolojik faydalar sağlamaktadır (Aknin ve diğ., 2013). Hayırsever davranışlar, bireylerin olumlu duygudurumuna da katkıda bulunmaktadır; geçmişte hayırsever bir davranışla ilgili anılarını hatırlayan bireylerin ya da hayırsever davranışlarda bulunan bireylerin, kontrol grubundaki bireylerden daha mutlu olduğu bulgusu mevcuttur (Layous ve diğ., 2012). Kişilerin öznel olarak iyi olma hali ve hayırsever davranışlar arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur (Choi ve Kim, 2011). Hayırsever davranışta bulunma sonrasında daha fazla duygusal ödül alan bireylerin, toplum yanlısı davranışlarda bulunmak için içsel motivasyonlarının daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Koestner ve Losier, 2002). Gönüllü olarak gerçekleştirilen hayırsever davranışta bulunma; bireylerin kişisel kaynaklarının düzeyinden etkilenmektedir (Halbesleben ve Bowler, 2007). Kaynaklar; bireylerin kişisel özellikleri, sahip oldukları nesnelere, koşullar ya da enerjilerini de içeren ve bireylerin değer verdikleri varlıklar olarak tanımlanmaktadır (Hobfoll, 1989). Bunun yanı sıra kaynaklar, psikolojik ve sosyal (sosyal destek, sosyal ilişkiler kurma) temelli olabilmektedirler. Bireylerin kaynakları kendileri için değerlidir ve kaynaklarına yönelik herhangi bir tehdit algıladıklarında kaynaklarını korumaya yönelik eğilim sergilemektedirler (Hobfoll, 2001, 2002). Olumlu sosyal davranışlar kapsamında incelenen yardım etme davranışı da psikolojik ve sosyal açıdan kaynak arttırmaktadır (Liu, He ve Zhu, 2020). Yapılan çalışmalar, yardım etme içerikli davranışların bireylerin kaynak kazanmasına yardımcı olabileceğini göstermektedir (Bolino, Varela, Bande ve Turnley, 2006; Van Scotter, Motowidlo ve Cross, 2000).

Bireyler kaynaklarına yönelik kayıp tehdidi ile karşılaştıklarında ya da kaynaklarının kaybı durumunda psikolojik olarak stres yaşamaktadır ve yaşanan bu stres, literatürde önemli stres modellerinden biri olan Kaynakların Korunması Kuramı kapsamında açıklanmaktadır (Hobfoll, 1989). Kurama göre bireylerin değer verdikleri şeyler kaynaklar olarak isimlendirilmektedir ve kuram bireylerin değer verdikleri şeyleri elde etmeye, elinde tutmaya, kaybetmemeye, korumaya, geliştirmeye ve güçlendirmeye yönelik motivasyonlarının olduğunu savunmaktadır (Hobfoll, 1989). Kurama göre, psikolojik stres; kaynak kaybına yönelik tehditle karşılaşılması, kaynakların kaybedilmesi ve kaynak kazanımına yönelik çaba sergilenmesine rağmen kaynak kazanımında başarısız olunmasından kaynaklanmaktadır (Hobfoll, 1989). Duygular ve duygudurum da bireysel kaynaklar ile ilgilidir ve bireylerin psikolojik durumları ile ilişkili olarak; negatif duygudurumdaki bireylerin, psikolojik kaynakların daha düşük seviyelerine sahip oldukları ve daha fazla olumsuz ve daha az olumlu duygu deneyimleme eğiliminde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır (Gable, Reis ve Elliot, 2000).

Duygular, evrensel bir biçimde varlığını sürdüren ve karmaşık süreçler sonucunda ortaya çıkan tepkilerdir (Ekman, 1992). Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde, duyguların negatif ve pozitif duygudurum şeklinde kategorize edilebileceği ve çeşitli duyguların bu iki ekseninde değerlendirilebileceği önerilmiştir (Watson ve Tellegen, 1985). Hissedilen duygunun olumlu ya da olumsuz olması kişinin durumlara yönelik düşüncelerinden etkilenmektedir. Bilişsel Ayarlama Modeli'ne göre (Schwarz, 1994), duygudurumun negatif olması durumunda birey içinde bulunulan ortamda olumsuz bir durum ya da problem olduğunu ve bu problemin çözülmesi gerektiğini, diğer yandan duygudurumun pozitif olması durumunda ise birey içinde bulunulan ortamda olumsuz bir durum olmadığını düşünmektedir. Bu durum da bireyin bilişsel olarak daha kestirme düşünmesine neden olmaktadır. (Clare, Schwarz ve Conway, 1994). Bu bağlamda literatürde yapılan araştırmalar, pozitif duygudurumun kestirme ve derinlemesine olmayan şekilde düşünmeye, negatif duygudurumun ise daha çözüm içeren ve derin düşünmeye motive ettiğini göstermektedir (Sinclair ve Mark, 1995). Negatif duygudurumdaki bireylerin dikkatlerinin daha kısıtlı olduğu bulunmuştur (Rowe, Hirsh ve Anderson, 2007).

Bahsedilen araştırma bulgularının ışığında, yapılacak araştırmada bireylerde olumlu duygudurum oluşturan hayırsever davranışın, Hobfoll (1989) tarafından geliştirilen Kaynakların Korunması Kuramı dâhilinde, bireylerin kaynaklarına yönelik tehdidin varlığı ve yokluğu ile kişilerin duygudurumlarının pozitif ve negatif olmasının hayırsever davranış üzerine etkisi araştırılmıştır. Çalışmalardan elde edilen veriler, 3X2 ANOVA varyans analizi ile analiz edilmiştir. Bu bağlamda; özgün olan çalışmanın, hayırsever davranışlar üzerinde hangi durumların etkili olduğunun saptanması ile alana katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın hipotezleri şu şekildedir:

H1: Kaynaklar için tehdidin olmadığı koşuldaki katılımcılar daha fazla hayırsever davranış sergiler.

Kaynakların Korunması Kuramı'na göre, bireyin maddi kaynakları, parası, zamanı ya da bilgisi sağladığı avantajlı durumlar kapsamında birey için değerli kaynaklardandır ve diğer kaynakları elde etmek için bireylerin enerjileridir (Hobfoll, 1989; Hobfoll ve Lilly, 1993; Hobfoll, 2001). Kurama göre psikolojik stres; kaynak kaybına yönelik tehditle karşılaşılması, kaynakların kaybedilmesi ve kaynak kazanımına

yönelik çaba sergilenmesine rağmen kaynak kazanımında başarısız olunmasından kaynaklanmaktadır (Hobfoll, 1989). Bu bağlamda Hobfoll (2001), kaynakların kaybına yönelik bir tehdidin, gerçekte somut bir biçimde kayıptan kaynaklanan sonuçlar kadar benzer olumsuz sonuçlara yol açabileceğini belirtmiştir. Hayırsever davranışta bulunma ile kaynak kaybı tehdidi arasındaki ilişkinin bu bağlamda aydınlatılmasına ihtiyaç vardır.

H2: Duygudurumu pozitif olan katılımcılar, duygudurumu negatif olan katılımcılara göre daha fazla hayırsever davranış sergiler.

Goenka ve Van Osselaer (2019) tarafından yapılan çalışmada, olumlu duyguların hayırsever davranış üzerinde etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde hayırsever davranışın sonuç olarak pozitif duygudurum ortaya çıkardığı ile ilgili çalışmalar mevcut olsa da (Choi ve Kim, 2011) olumlu duygudurum ortaya çıkarmanın hayırsever davranışı nasıl etkilediği ile ilgili deneysel çalışmalar ve aracı ve düzenleyici mekanizmaların aydınlatılmasına ihtiyaç vardır.

H3: Kaynak tehdidi ile duygudurum arasında hayırsever davranış üzerinde ortak bir etki beklenmektedir, başka bir deyişle, kaynaklar için tehdidin olmadığı ve duygudurumun pozitif olduğu koşuldaki katılımcılar daha fazla hayırsever davranış sergiler.

Çalışmanın bağımlı değişkeni, hayırsever davranış olarak belirlenmiştir. Diğer yandan çalışmanın bağımsız değişkeni, kaynak tehdidi (var / yok) ve duygudurum (pozitif / negatif / kontrol) olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Katılımcılar ve Araştırma Deseni

Araştırmanın ilk pilot çalışmasının örneklemini; Bartın Üniversitesi'nde çeşitli bölümlerde okuyan 138 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılar, araştırma koşullarına seçkisiz olarak atanmışlardır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiş ve katılım sağlamak isteyen katılımcılara ön bilgilendirme yapılarak araştırma ile ilgili online Araştırma Onam Formu sunulmuştur.

Araştırma deseni Tablo 1.'de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışmanın araştırma deseni ve katılımcı sayıları

	Kaynak Tehdidi Var	Kaynak Tehdidi Yok
Pozitif Duygudurum	21	22
Negatif Duygudurum	24	24
Kontrol	26	21

Araçlar

Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Araştırmanın katılımcılarına araştırmanın başında, Online Form olarak oluşturulan Bilgilendirilmiş Gönüllü Araştırma Onam Formu sunulmuş ve katılımcıların onayları alınmıştır. İlgili formda araştırmacının iletişim bilgileri, araştırmanın hangi kişilerce yürütüldüğü, araştırmanın amacı, araştırma süreci ve çalışmanın hangi kısımlardan oluştuğu, çalışmanın nasıl sürdürüleceği ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Ayrıca katılımcılara formda, katılım göstermek istemeyen bireylerin araştırmadan istedikleri zaman ayrılacakları bilgisi sunulmuştur. Bilgilendirme sonrasında katılımcılardan araştırmaya katılmaya gönüllü olduklarına dair sekmeyi işaretlemeleri istenmiştir.

Manipülasyon Öncesi Nötralizasyon Görevi

Araştırmanın başlangıcında manipülasyon öncesi katılımcıların mevcut durumlarını nötr hale getirmek için katılımcıların günlük hayatlarına dair bir paragrafı zihinlerinde canlandırmaları istenmiştir ve akabinde zihinlerinde canlandırdıklarına dair onay sekmesini işaretlemeleri istenmiştir. Manipülasyon öncesi nötralizasyon görevi, katılımcıların duygudurumlarını nötrlemede ve her bir katılımcının duygudurumunu birbirleri ile yakın seviyeye getirmektedir (Gültepe ve Coşkun, 2016).

Anlık Duygudurum Bilgisi

Katılımcıların duygudurum nötralizasyonlarının kontrolüne yönelik olarak 5'li Likert tipi ölçek ile anlık duygudurumları ölçümlenmiştir.

Kaynak Tehdidi Manipülasyonu

Katılımcılara kaynak tehdidinin olduğu koşul dahilinde kaynaklarına yönelik tehdit durumuna ilişkin bir manipülasyon yönergesi sunulmuştur. Kaynak tehdidinin olmadığı koşuldaki katılımcılara da kaynak tehdidi olmamasına yönelik yönerge sunulmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanan manipülasyon yönergeleri, görsel ve işitsel uyarıcılar ile desteklenmiştir. Hobfoll (2001), kaynakların kaybına yönelik bir tehdidin, gerçekte somut bir biçimde kayıptan kaynaklanan sonuçlar kadar benzer olumsuz sonuçlara yol açabileceğini belirtmiştir ve manipülasyon metni hazırlanırken kaynak kaybına yönelik unsurlar ön plana çıkarılmıştır. Miller (1956) tarafından geliştirilen Bilgi İşleme Kuramı'na göre aktivasyon için duyuşal bilginin türü ve içeriği önemlidir.

Kaynak Tehdidi Manipülasyon Kontrol Anketi

Katılımcıların kaynakları ile ilgili ne kadar tehdit algıladıklarına yönelik bilgi sahibi olmak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen 4 maddelik manipülasyon kontrolüne yönelik anket sunulmuştur.

Duygudurum Manipülasyon Yönergesi

Duygudurum manipülasyonu için katılımcılara mutlu / mutsuz / nötr yüz ifadesi olan resimler gösterildikten sonra geçmişte yaşadıkları pozitif / negatif / nötr bir durumu düşünmeleri ve bu konudaki düşünce ve duyguları kısaca yazmalarına yönelik yönerge verilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan manipülasyon yönergeleri, görsel ve işitsel uyarıcılar ile desteklenmiştir.

Duygudurum Manipülasyon Kontrol Anketi

Duyguduruma ilişkin manipülasyon sonrasında katılımcılara araştırmacı tarafından geliştirilen 7 sorudan oluşan 11'li Likert (0 = Hiç, 7 = Çok fazla) tip bir kontrol anketi sunulmuştur.

Hayırsever Davranış Manipülasyonu

Katılımcılara hayırsever davranışta bulunacakları hedef yararlanıcıya yönelik bilgilendirme metni manipülasyonu sunulmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanan Hayırsever Davranış Manipülasyonu, görsel ve işitsel uyarıcılar ile desteklenmiştir.

Hayırsever Davranışta Bulunma Ölçümü

Katılımcıların hedef yararlanıcıya yönelik ne kadar hayırsever davranışta (bağış) bulunacağına yönelik araştırmacı tarafından oluşturulan ve 7 sorudan oluşan bir anket verilmiştir.

Demografik Bilgi Formu

Katılımcılara demografik bilgilerini içeren Demografik Bilgi Formu sunulmuştur. Formun içerisinde, katılımcının yaşı, cinsiyeti, bölümü, sınıfı, sosyoekonomik durumu, kendi mali durumuna yönelik algısı, yaşanan yer ve yaşanan şehir bilgisi, daha önce bağış deneyimi olup olmadığı gibi sorular bulunmaktadır.

Araştırma Sonu Bilgilendirme Metni

Katılımcılar hayırsever davranışta bulunmalarına yönelik olarak hayırsever davranışından ellerinde kalan miktar ile çekilişe katılabilecekleri bilgisini almışlar ve çekilişe katılmak isteyenler e-posta adreslerini ilgili kısma yazmışlardır. Son olarak araştırmaya katılımları için teşekkür edilmiştir.

İşlem

Çalışma, eş zamanlı, çevrimiçi olarak Google Forms kullanılarak gerçekleştirilmiş olup, çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve Google Forms uygulaması üzerinden rastgele koşullara atanan katılımcılara anketin bağlantısı gönderilmiştir. Katılımcılara, çevrimiçi oturumlar sırasında çalışma hakkında ilk bilgiler verildikten sonra, onlardan bilgilendirilmiş gönüllü araştırma onam formunu okumaları ve çalışmaya katılmayı onaylamaları istenmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılardan mevcut durumlarını etkisiz hale getirmek için günlük yaşamdan bir pasaj okuyup zihinlerinde canlandırmaları istenmiştir. Nötrleştirme görevini tamamladıktan sonra katılımcılar, beş seçenekten hangisinin o anki ruh hallerine en uygun olduğunu belirtmelerinin ardından rastgele atandıkları deney koşuluna göre görsel ve işitsel uyarıcılar ile hazırlanan manipülasyon yönergelerini almışlardır. Kaynak tehdidi deneysel koşullarında kaynak tehdidi (var/yok) için manipülasyonunu aldıktan sonra katılımcılar kaynak tehdidi manipülasyonu kontrol anketini doldürmüşlardır. Daha sonra duygudurum manipülasyonu (olumlu/olumsuz/nötr duygudurum) katılımcılara sunulmuştur. Manipülasyon yönergesinin ardından katılımcılardan duygudurum manipülasyon kontrol anketlerini doldürmeleri istenmiştir. Daha sonra katılımcılardan hayırsever davranışlar ile ilgili bir metin okumaları istenmiştir. Metin okuma görevi tamamlandıktan sonra

hayırseverlik ölçümü yapılmış ve bu ölçümlerin ardından katılımcılar demografik bilgilerine ilişkin soruları yanıtlamışlardır. Ölçümlerin ardından katılımcılara tekrar nötralizasyon metin sunulmuş ve kaynak tehdidinin ve olumsuz ruh halinin etkilerini etkisiz hale getirmek için bunu zihinlerinde canlandırmaları istenmiştir. Son olarak çalışma sonu bilgi notunun okunmasının ardından katılımcılara katılımlarından dolayı teşekkür edilerek araştırma sonlandırılmıştır.

BULGULAR

Katılımcılardan elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 23 programı ile test edilmiştir ve elde edilen sonuçların 2x3 ANOVA varyans analizi kullanılarak analizleri yapılmıştır.

Manipülasyonlara Yönelik Kontrol Bulguları

Katılımcılar, seçkisiz atandıkları koşullar kapsamında, kendilerine verilen kaynak tehdidine yönelik manipülasyon yönergesini aldıktan ve bu konuda hissettiklerini yazdıktan sonra, kaynak tehdidini ne kadar algıladıklarına yönelik deneyimlerini 4 maddelik 11’li Likert tipi bir form ile değerlendirmişlerdir. Diğer yandan katılımcılar duyguduruma yönelik manipülasyon yönergesini aldıktan ve bu konuda hissettiklerini yazdıktan sonra 7 maddelik 11’li Likert tipi bir form ile değerlendirilmişlerdir. Elde edilen veriler, ANOVA desenine uygun varyans analiziyle incelenmiştir. Bu analiz sonucunda, çalışmaya katılım sağlayan katılımcılarda kaynak tehdidi manipülasyonunun kavrandığına yönelik bulguya ulaşılmıştır, $F(1, 132) = 24.58, p < .001, \eta_p^2 = .16$. Yapılan detaylı analizler sonucunda ise; kaynak tehdidi algısının, kaynak tehdidinin olduğu koşulda ($X_{ort} = 6.18, SS = 3.22$), kaynak tehdidinin olmadığı koşula göre ($X_{ort} = 3.51, SS = 3.11$) daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Diğer yandan yapılan analiz sonucunda duygudurum manipülasyonunun kavrandığına yönelik bulguya ulaşılmıştır, $F(2, 135) = 26.57, p = .05, \eta_p^2 = .04$. Yapılan detaylı analizler sonucunda ise; duygudurumun negatif olduğu koşulda ($X_{ort} = 4.94, SS = 3.46$), duygudurumun nötr olduğu koşul ($X_{ort} = 3.53, SS = 3.02$) ve duygudurumun pozitif olduğu koşula göre ($X_{ort} = 3.74, SS = 2.47$) katılımcıların daha fazla üzgün olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gruplar arası karşılaştırma için uygulanan Duncan testi sonuçlarına göre nötr duygudurum koşulundaki katılımcıların üzgün hissetme puanlarının, negatif duygudurum koşulundaki katılımcıların üzgün hissetme puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır, ($p = .05$).

Hayırsever Davranışta Bulunmaya Yönelik Bulgular

Elde edilen veriler, 2 (kaynak tehdidi var / yok) X 3 (duygudurum pozitif / negatif / nötr) ANOVA desenine uygun varyans analiziyle incelenmiştir. Levene testine göre varyanslar eşittir; $F(5, 132) = 1.96, p = .09$. Bu analiz sonucunda, duygudurumun temel etkisinin bağış yapma miktarı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır, $F(2, 132) = .22, p = .80, \eta_p^2 = .003$. Diğer yandan ilgili analiz sonucunda, kaynak tehdidinin temel etkisinin bağış yapma miktarı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır, $F(1, 132) = .002, p = .97, \eta_p^2 = .00$. Bu bulguların yanı sıra kaynak tehdidi (var / yok) X duygudurum (pozitif / negatif / nötr) ortak etkisine bakıldığında; bu etkinin bağış yapma davranışı üzerinde etkili olduğu gözlenmektedir, $F(2, 132) = 5.18, p = .01, \eta_p^2 = .07$. Yani yapılan ANOVA analizleri sonucunda bu koşullarda ortak etki bulunmuştur. Sonuçlar, Tablo 2.’de sunulmuştur.

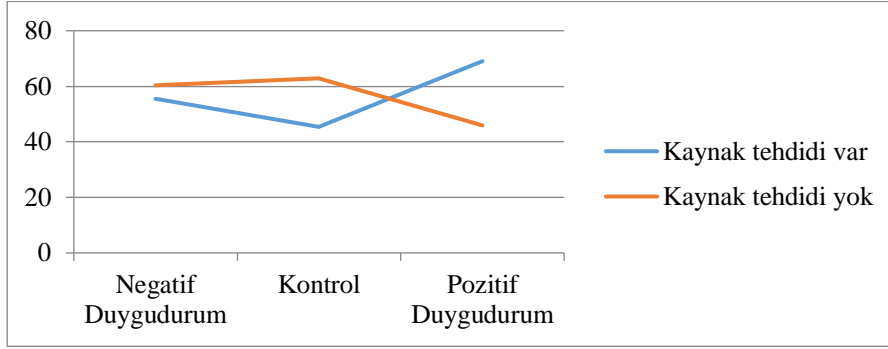
Tablo 2. Kaynak tehdidi ve duygudurum değişkenlerine göre katılımcıların hayırsever davranışta bulunmalarına yönelik ANOVA sonuçları

Etki	s.d.	F	p	η_p^2
Kaynak Tehdidi	1,132	.002	.97	.00
Duygudurum	2,132	.22	.80	.003
Kaynak Tehdidi *	2,132	5.18	.007	.07
Duygudurum				

Kaynak tehdidinin olduğu ve duygudurumun pozitif olduğu koşuldaki katılımcılar ($X_{ort} = 69.05, SS = 24.27$) kaynak tehdidinin var olduğu ve duygudurumun nötr olduğu koşuldaki katılımcılara ($X_{ort} = 45.38, SS = 32.27$) ve kaynak tehdidinin olmadığı ve duygudurumun pozitif olduğu koşuldaki katılımcılara ($X_{ort} = 45.90, SS = 33.18$) göre daha fazla bağış yapma davranışında bulunmuşlardır. Bu bağlamda duygudurumun pozitif olduğu durumlarda kaynak tehdidinin yaşanması katılımcıların bağış yapma miktarını artırırken; duygudurum negatif olduğunda, yapılan bağış miktarında bir düşüş olmaktadır.

Bu bulgular bağlamında bağış yapma davranışı üzerinde kaynak tehdidi ve duygudurum türü değişkenlerinin ortak etkisini oluşturan ortalama değerler, Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Gruplarda kaynak tehdidinin ve duygudurumun bağış yapma miktarına etkisi

TARTIŞMA

Yapılan çalışmada, kaynak tehdidi ve duygudurumun hayırsever davranışlar üzerinde temel etkisinin olduğu beklentisine dair hipotezler desteklenmemektedir (H1 ve H2 hipotezi). Diğer yandan kaynak tehdidi ve duygudurumun ortak etkisinin hayırsever davranışlar üzerinde etkili olduğu beklentisi (H3 hipotezi) desteklenmektedir. Bireylerin kaynak tehdidi yaşamaları durumunda duygudurumları pozitif olduğunda hayırsever davranışta bulunmalarının arttığı saptanmıştır. Kaynak tehdidi ile karşılaşan bireyler yardım etmenin psikolojik ve sosyal açıdan kaynak artırıcılığı özelliğinden (Liu vd., 2020) yararlanarak maddi kaynak tehdidi boyutunu azaltma ve iyi hissetme halini artırma eğilimi sergiledikleri varsayılabilir. Bu kapsamda ilgili bulgu, literatürde mevcut olan yardım etme kapsamında hayırsever davranışlar, bir kaynak yatırımı davranışdır (Halbesleben ve Wheeler, 2015) bulgusunu destekler niteliktedir. Diğer yandan, bireyler kaynak tehdidi yaşamadıkları durumlarda ve duygudurumları pozitif olduğunda daha az hayırsever davranışta buldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmada kaynak kaybı yaşanması durumunda ve duygudurumun negatif olduğu durumda bireylerin hayırsever davranışlarda bulunmalarının azaldığı bulgusu elde edilmiştir. Kaynakların Korunması Kuramı'nda kişilerin stres ile karşı karşıya kaldıkları durumlarda kaynaklarına yönelik kayıplarını en aza indirmeye çalışmaktadırlar (Hobfoll, 1989) açıklaması perspektifinden incelendiğinde, kaynak tehdidinin bireylerde oluşturduğu stres ve kaygının yanı sıra bireylerde negatif duygudurumun hayırsever davranışlarda bulunmayı azalttığı bulgusu desteklenmektedir. Ayrıca hayırsever davranışın ölçümüne yönelik geliştirilen metindeki “cömert bağışçılar” ifadesindeki “cömert” ibaresinin, sosyal beğenirlik ile ilişkili (Exline ve Hill, 2012) olmasından dolayı bireylerin hayırsever davranışta bulunmalarını etkileyeceği düşünülerek diğer yapılacak çalışmalarda ifadenin kaldırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak kaynak tehdidi ile karşılaşan bireyler; başkalarına yardım etmek için beceri, bilgi veya zaman gibi nesnel kaynaklardan yoksun olmasalar da, önemli psikolojik ve kişilerarası kaynaklardan ve kaynaklarını maksimize etme becerilerinden yoksun olabilirler. Bu kapsamda yapılan çalışma ile kaynak tehdidi, duygudurum ve hayırsever davranış değişkenleri ilk defa birlikte incelenmiştir ve geliştirilen kaynak tehdidi manipülasyonu ve elde edilen bulgular ile literatürdeki boşluğa ışık tutulmaktadır. Yapılacak ileriki çalışmalarda kaynak tehdidi ve duygudurumun hayırsever davranışlar ile ilişkisindeki aracı ve düzenleyici mekanizmaların araştırılması ve bağımlı değişkene yönelik ölçümün hipotetik şekilde değil materyal kullanılarak yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aknin, L. B., Dunn, E. W., Whillans, A. V., Grant, A. M. & Norton, M. I. (2013). Making a difference matters: Impact unlocks the emotional benefits of prosocial spending. *Journal of Economic Behavior ve Organization*, 88, 90–95. <https://doi.org/bq3v>
- Batson, C. D. (2012). A history of prosocial behavior research. In A. W. Kruglanski ve W. Stroebe (Eds.) *In Handbook of the history of social psychology* (243–264). Psychology Press.
- Bekkers, R. & Wiepking, P. (2006). To give or not to give, that's the question: how methodology is destiny in Dutch giving data, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 35(3), 533–40.
- Bolino, M. C., Varela, J. A., Bande, B. & Turnley, W. H. (2006). The impact of impression-management tactics on supervisor ratings of organizational citizenship behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 27(3), 281–297. <https://doi.org/10.1002/job.379>.
- Choi, N. G., & Kim, J. (2011). The effect of time volunteering and charitable donations in later life on psychological well-being. *Ageing ve Society*, 31(4), 590–610. <https://doi.org/bs97gn>

- Clore, G. L., Schwarz, N., & Conway, M. (1994). *Affective causes and consequences of social information processing*. Handbook of social cognition: Basic processes; Applications (323–417). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Dunn, W. E., Aknin L. B., & Norton, M. I. (2008). Spending money on others promotes happiness. *Science*, 319(5870):1687-1688. doi: 10.1126/science.1150952.
- Ekman, P. (1992). An argument for basic emotions. *Cognition and Emotion*, 6(3-4), 169–200.
- Gable, S. L., Reis, H. T., & Elliot, A. J. (2000). Behavioral activation and inhibition in everyday life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(6), 1135–1149.
- Goenka, S., & Van Osselaer S. M. J. (2019). Charities can increase the effectiveness of donation appeals by using a morally congruent positive emotion. *Journal of Consumer Research*, 46(4), 774–790.
- Gültepe, B., & Coskun, H. (2016). Music and cognitive stimulation influence idea generation. *Psychology of Music*, 44(1), 3-14
- Halbesleben, J. R. B., & Bowler, W. M. (2007). Emotional exhaustion and job performance: The mediating role of motivation. *Journal of Applied Psychology*, 92(1): 93-106.
- Halbesleben, J. R. B., & Wheeler, A. R. (2015). To invest or not? The role of coworker support and trust in daily reciprocal gain spirals of helping behavior. *Journal of Management*, 41(6), 1628–1650. <https://doi.org/10.1177/0149206312455246>.
- Harbaugh, W. T., Mayr, U., & Burghart, D. R. (2007). Neural Responses to Taxation and Voluntary Giving Reveal Motives for Charitable Donations. *Science* 316(5831), 1622-1625.
- Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of Resources: New Attempt at Conceptualizing Stress, *American Psychological Association*, 44(3), 513-524.
- Hobfoll, S. E. (2001). The influence of culture community and the nested-self in the stress process: Advancing conservation of resources theory. *Applied Psychology: An International Journal*, 50(3), 337–421.
- Hobfoll, S. E. (2002). “Social and Psychological Resources and Adaptation,” *Review of General Psychology*, 6 (12), 307–24.
- Hobfoll, S. E., & Lilly, R. S. (1993). Resource conservation as a strategy for community psychology. *Journal of Community Psychology*, 21(2), 128-48
- Koestner, R., & Losier, G. F. (2002). Distinguishing three ways of being internally motivated: A closer look at introjection, identification, and intrinsic motivation. In E. L. Deci ve R. M. Ryan (Eds.), *Handbook of self-determination research içinde* (101–121). University of Rochester Press.
- Layous, K., Nelson, S. K., Oberle, E., Schonert-Reichl, K. A., & Lyubomirsky, S. (2012). Kindness counts: Prompting prosocial behavior in preadolescents boosts peer acceptance and well-being. *PloS ONE*, 7, e51380. <https://doi.org/9nd>.
- Liu, Y., He, H., & Zhu, W. (2020). Motivational analyses of the relationship between negative affectivity and workplace helping behaviors: A conservation of resources perspective. *Journal of Business Research*; 108 (2020) 362–37.
- Miller, G. A. (1956). The magical number seven, plus or minus two: Some limits on our capacity for processing information. *Psychological Review*, 63(2), 81-97.
- Rowe, G., Hirsh, J. B., & Anderson, A. K. (2007). Positive affect increases the breadth of attentional selection. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 104(1), 383–388.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19–45. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x>
- Sinclair, R. C. & Mark, M. M. (1995). The effects of mood state on judgemental accuracy: Processing strategy as a mechanism. *Cognition and Emotion*, 9(5), 417–438.
- Van Scotter, J., Motowidlo, S. J., & Cross, T. C. (2000). Effects of task performance and contextual performance on systemic rewards. *Journal of Applied Psychology*, 85(4), 526–535.
- Watson, D., & Tellegen, A. (1985). Toward a consensual structure of mood. *Psychological Bulletin*, 98(2), 219–235. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.219>

Kadın ve spor

Gözde ERSÖZ

Doç. Dr.; Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, İstanbul
E-mail: gozde0007@gmail.com ORCID: 0000-0002-4848-1929

Öz

İnsanlar, modern yaşam öncesi, hayatta kalabilmek adına daha iyi kaçabilmek için koşmak, kendini korumak için güreşmek, yumruk atmak, ok atmak, kılıç ve silah kullanmak; ulaşım için ata binmek, kayık yüzdürmek, kürek çekmek gibi içinde hareketi barındıran faaliyetlere ihtiyaç duymuşlar. İnsanoğlu savaşa hazırlık için sporu kullandığı gibi tarih içinde barışı sağlamak için de Antik Yunan’ da (Olimpiyatlar) sporu bir araç olarak kullanmıştır. Toplumların politikaları sporu, spor da toplum politikalarını karşılıklı olarak tarih boyunca etkilemiştir. Zaman içinde önemli bir eğitim metodu ve saygınlık göstergesi olan spor, toplumsal yapıdan etkilenerek eril bir yapıda, erkek egemenliğinde varlığını sürdürmüştür ve hala da sürdürmektedir. Bu çalışmada Türkiye’ de kadın ve kız çocuklarının fiziksel aktivite, beden eğitimi dersleri ve spora katılım süreçlerinin tarihsel gelişimi, bu aktivitelere katılım oranları, katılma nedenleri ve engelleri, fiziksel aktivite ve spor türü tercihleri, bu konularda erkeklerden farklılıkları ortaya konulmuştur. Buna ek olarak kadınların Türkiye’ de spor yönetimindeki rolleri ve fiziksel aktivite ve spor ile ilgili verilen kararlarda etkinlikleri ele alınmıştır. Dünya genelinde ve ülkemizde lisanslı kadın sporcu sayıları ve fiziksel aktivite düzeyinde kadın ve erkek farklılığına bakıldığında, dünyanın hemen her ülkesinde erkeklerin kadınlardan daha fazla oranda aktif olduğunu ve spora katıldığını görmekteyiz. Türkiye’ de kadınları ve kız çocuklarının fiziksel aktivite ve spora katılım düzeyleri incelendiğinde maalesef eskisine göre ilerleme kaydedilmesine rağmen bu konuda yeterli düzeye ulaşılmadığı görülmektedir. Türkiye’ de spor ve fiziksel aktivitenin kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesindeki rolü çok ihmal edilmiş, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanamamıştır. 21.yüzyılda Türkiye’ de hala bazı kesimlerce kadınların spora katılımı sorgulanmaktadır. 2011 yılında yapılan bir araştırmaya göre Türkiye’ de sporcuların %37’ sini, antrenörlerin %18’ ini ve spor yöneticilerinin %5’ ini kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların ve kız çocuklarının fiziksel aktivite ve spor yoluyla güçlendirilebilmesi için onların bu etkinliklere katılma ve katılmama nedenlerinin ortaya koyulması, bu konuda yapılan yayınların ve araştırmaların artırılması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Spor, fiziksel aktivite, egzersiz, kadın, toplumsal cinsiyet

Women and sports

Abstract

Before modern life, people ran to escape, wrestled to protect themselves, punched, shot arrows, and used swords and guns to survive. For transportation, they needed activities that involved movement, such as horseback riding, boating, and rowing. Just as humans used sports to prepare for war, they also used sports as a tool in ancient Greece (Olympics) to ensure peace throughout history. The policies of societies have mutually affected sports, and sports have affected society's policies throughout history. Sports, a vital education method and indicator of prestige over time has been influenced by the social structure and has continued to exist in a masculine structure under male domination and continues to do so. In this study, the historical development of women and girls' participation in physical activity, physical education classes, and sports in Türkiye, their participation rates in these activities, their reasons and obstacles to participation, their preferences for physical activity and sports type, and their differences from men in these matters are revealed. In addition, the roles of women in sports management in Türkiye and their effectiveness in decisions regarding physical activity and sports are discussed. When we look at the number of licensed female athletes worldwide and in our country and the difference between men and women in physical activity levels, we see that men are more active and participate in sports than women in almost every country. When the physical activity and sports participation levels of women and girls in Türkiye are examined, unfortunately, although progress has been made compared to the past, it is seen that a sufficient level has not been reached in this regard. In Türkiye, the role of sports and physical activity in the empowerment of women and girls has been neglected, and gender equality has not been achieved. In the 21st century, women's participation in sports is still questioned by some groups in Türkiye. According to a study conducted in 2011, women constitute 37% of athletes, 18% of coaches, and 5% of sports managers in Türkiye. In order to empower women and girls through physical activity and sports, it is necessary to

reveal the reasons for their participation or non-participation in these activities and to increase publications and research on this subject.

Keywords: Sports, physical activity, exercise, women, gender

INTRODUCTION

Sports is an activity that has been given various meanings and served various purposes throughout time. While it was a sign of the laziness and extravagance of the upper class, with advancing technology, it has become a life quality-increasing event that is open to a broad section of a community. As the interest in sports grows, the prizes for high performances and financial gains have also increased. As a result, more complex structures have started to be shaped within sports. Though the sport has many benefits, it also includes opposing sides, such as doping, overloading, alienation of one's body as a sportsman, alienation from real-life problems as a viewer, and aggressive behavior. The true meaning of championships and degrees that refer to a "higher personality" associated with athletes throughout history has become a secret in the dusty pages of sports history for those who read less. Nowadays, the image of a "higher morality" of professionals has been damaged by hooliganism, violence, racism, aggression, and sexism, and elite sport and mass sport that is used to achieve the physical standards of today's society even though it neglects health ideas stand out (Fişek, 2003).

The negativity in sports is generally overlooked due to the popularity of sports; however, these drawbacks peak when it comes to women in sports. It is known that physical activity and participation in sports help physical, cognitive, and psycho-social development in people. Nonetheless, some women try hard to participate "correctly" in sports and to be "actively" involved in them. In this context, the differences between women and men in sports are also sexist, hierarchical divisions of labor. It is shocking that sport said to be universal and examined as a scientific discipline, was and is under the influence of hierarchical sexist beliefs and tendencies (Yaprak & Amman, 2009).

Throughout history, in every society, women and men have lived by socially constructed norms based on biological factors. Gender roles have created a hierarchical structure that is beyond natural differences, and this hierarchical structure suggests that men should control women as they are "inferior" (Koca, 2011). According to Theberge (1993), the fact that physical power is an essential factor in performance caused gender roles to be visible in sports. This situation carries messages about being manly and womanly, especially in competitive sports, where performance stands out and causes sports to be seen as a manly activity that requires manly gender roles. That sport is seen as a manly activity associated with the athletic structure of man is a result of an understanding that accepts man as the standard norm. The patriarchal society structure assigns men and women different roles and participation of women and men in sports, and their experiences are closely related. When historically examined, it is observed that women athletes are not tolerated that much.

Historical Development of Women and Sports in the World

The sporting activities that women do have differed in every culture from Ancient Greece to Europe until the 19th century. Women were granted opportunities in sports, as seen in wall paintings in Ancient Egypt, where there were female figures playing ball and making acrobatic moves and in musical-aesthetic components that are visible in the body culture of Ancient Greece starting from 1600 BC (Bandy, 2000). In the Ancient Era, on the other hand, women were not allowed in the Olympic games for the first 500 years, and they were only allowed to do sports in the Hera games, which consisted only of women (Pfister, 2000). Unlike Greek societies, in Sparta, women were given sportive education to give birth and raise healthy and robust children due to military needs.

The fallout of women in Ancient Rome altered with the Etruscans, where women took care of their bodies, gained the idea of rhythm with sportive events starting from a very young age, and did gymnastics with men became visible in Hellenistic Rome starting from 200 BC and a woman is known to have won horse chariot races in the Olympics in 84 BC. In the Medieval Era, no activities were aimed at women's physical development due to intense religious beliefs. Women participated in folk festivals either as a viewer or a participant during the Renaissance and the Reformation periods. With America's declaration of independence in the 18th century, women's sports developed quickly (Bandy, 2000). However, in Europe, women were hardly involved in sports, even in the 19th century. In 1896, women were not allowed to

participate as athletes in the Modern Olympic Games, which Pierre de Coubertin started. With some women's movements led by women athletes, women achieved the opportunity to attend the Olympics in 1900 in Paris, though Coubertin suggested that "sports is against women's nature." The leader of the women's right to participate in sports movement, Frenchwoman Alice Milliat, led institutional and organizational efforts in the first quarter of the 20th century to gain an increase in women's participation in sports and women's branches of sports in every culture until today (Memiş & Yildiran, 2011).

The Historical Development of Women and Sports in Türkiye

In periods of societal change, social, cultural, and economic signs change, too. When looking into Türkiye's history, there were three main periods of societal changes: Before Islam, After Islam (Ottoman Period), and the Turkish Republic. In these periods, when societal changes occurred, the place of women in society also changed, and their sporting activities changed as well (Atalay, 2007).

Several documents prove that among ancient Turks, women were involved in sports starting from the first ages before Islam compared to Ancient Greece and Europe. For example, Hittite embossments show that women were athletically involved (Hiçyılmaz, 1995). Yıldız (2002), citing Soy-Wer, the ancient Chinese writer, points out that in Central Asia, there were sports festivals, and women and men shot arrows and played ball games together, including one called "Tepuk" in old Turkish, known as football today. It is also known that in Gokturks, women and men rode horses, shot arrows, wrestled, and competed with each other. Grave paintings in Qurciola, Corneto, also show women and men doing sports together. The Dada Gorgud epic also supports this information. In Divan-i Lugat-it Turk by Kashgarli Mahmud, some sayings point out how solid Turkish girls are and how well they wrestle (Yıldız, 2002). Turkish women and men doing sports together and participating in competitions kept going in public until the rising period of the Ottoman Empire. Among ancient Turks, men and women also practiced sports where equestrian skills were essential (Memiş & Yildiran, 2011).

Turks shifted to Islam in the 8th century, and since then, under the influence of Islam, the social status of women has changed drastically in a negative direction (Atalay, 2007). The theocratic structure of the Ottoman Empire brought restrictions to the social order of women. According to Guven (2001), before Islam, there was absolute equality between men and women in Türkiye however, with Islam, the Arabic culture's effect, and migration, the social order where women were modern was turned into a traditional conservative ideology where women were assigned the roles of a mother and a wife. These identities have been actualized in women's bodies. Plain and unpretentious dresses and being stuck between the child and the husband have determined the place of women in Islam. With the Tanzimat Reform Era and II. Constitutional Era in Ottoman Empire, women's freedom of movement was started in 1913, and physical education was granted to girls in Girls High Schools (Atalay, 2007).

With the Turkish Republic reforms, Mustafa Kemal Atatürk emphasized that the most significant aim in the modernization process was equality between men and women, and he tried to include women in many institutions (Atalay, 2007). Within the first years of the Turkish Republic, women's social status was increased, and sports were a part of this attempt. In 1926, women started participating in athletics, and they managed to participate in the 1928 Olympic Games. In rowing, women started to appear starting in 1927. In those years, women also participated in tennis and swimming disciplines (Atabeyoğlu, 1981). In the same years, due to a loophole in regulations, a female athlete trained with males in the Fenerbahçe Men's Volleyball Team and became a champion with this team. Women wrestling along with men also started to appear in this period. In 1935, in order to promote sports in the lives of women, radio was used (Yıldız, 2002). Gymnastic moves were broadcast, and women were asked to repeat the exercises on the radio. In the 1936 Berlin Olympics, Turkish women were participants for the first time (Atabeyoğlu, 1981). With the incentives of Mustafa Kemal Atatürk to train physical education teachers, a female PE teacher was brought from Switzerland, and Turkish women who were successful in this trainee program were sent to Europe to advance themselves (Yıldız, 2002).

Despite all the initiatives of Mustafa Kemal Atatürk, an understanding that sees women and men as equals could not be developed in Türkiye. Even Selim Sirri Tarcan, an intellectual who is known for his contributions to sports in Türkiye during the establishment of the Turkish Republic, emphasized that while men should always be ready to hold a gun or come to close quarters with a solid and muscular body, women should only have strong stomach and thighs as their sole and foremost aim is to be mothers (Bora, 2012).

Gender and Sports

Whereas people's biological, physiological, and genetic sexes are defined either as man or woman (Bayhan, 2013), gender is a concept that is socially constructed to divide two sexes with the roles assigned to them, and it projects the cultural perspectives in women's or men's behavior (Ecevit, 2011). One of the areas where gender norms are most strict and meticulous is sport (Talimciler, 2015). Most individuals choose sports appropriate to their gender, and it is expected that interests and abilities are overlooked or are considered secondary; in other words, men and women choose manly or womanly sports (Koivula, 1995).

Gender norms in sports were first defined by Metheny (1965), who classified acceptable and unacceptable sports branches into three categories: sports branches that are not appropriate for women, sports branches that are partially appropriate for women, and sports branches that are appropriate for women (Riemer & Visio, 2003). In this classification, competitive sports that require physical contact, such as boxing, barbell, pole jumping, long-distance races, and team sports other than volleyball, are inappropriate for women. Mild-degree sports such as short-distance races, long jump, shot put, javelin throwing, and gymnastics are listed as partially appropriate. On the other hand, sports that make the body look aesthetic and sports where there are obstacles between competitors or tools that are designed to help a specific movement be carried out or mildly applying force or where there are physical obstacles during competition, such as artistic ice skating, skiing, golf and tennis, bowling, volleyball, swimming or diving are listed as entirely appropriate for women. In society, while men are directed to sports branches that require firmness, durability, and stability, such as boxing, wrestling, karate, or football, women are directed to branches that require aestheticism and grace. Whenever any gender chooses to continue with a branch that is seen as inappropriate for their gender, they are outcasts (Sancar, 2013). Women athletes who take part in sports considered outside their gender norms are labeled as "manly" or "lesbian" and are exposed to negative comments from society (Kavasoğlu & Yaşar, 2016).

Research in the gender context has shown a relation between participation in sports and manly or womanly attributes (Chalabaev et al., 2013; Koca et al., 2005; Emir et al., 2015). In these studies, gender roles are divided into three categories: womanly, manly, and neutral, and these categories are found to be essential determinants in sports and physical activity preference of any gender. In the study conducted by Koca and Demirhan (2005) in Türkiye, gymnastics, pilates, step-aerobic, volleyball, swimming, ice-skating, tennis, and hiking are listed as appropriate for women, and football, basketball, boxing, wrestling, and barbell are listed as appropriate for men. Gender ideas, which have a long history, have differentiated the rates of women as judges in sports, being participants in sports, or having a vocation related to sports while influencing the way men and women see sportive practices.

Women in Sports Administration in Türkiye

Restricting women from some vocations or naming some vocations as inappropriate for women within the scope of gender roles given by society is discrimination based on gender. Also, treating women more poorly than men only because of their gender is discrimination towards women. These forms of discrimination are seen as an essential issue in today's organizations, and actions to block this sexist discrimination, which is a huge obstacle for women, are being carried out (Kara & Yıldırım, 2011). In sports, the basis for gender equality is the ability to benefit from opportunities offered to men and women equally. In Türkiye, there are only a limited number of studies that look at the place of women in sports administration. A study of employees' attitudes towards women administrators in the General Directorate of Sport (GDS) by Arslan (2007) revealed that male employees do not support the advancement of women in their careers, and they do not have a positive attitude towards women administrators. In the same study, Arslan (2007) stated that the reason why women are not judges or in decision-making mechanisms in sports is that "women are not supported enough" and "women have responsibilities towards their families." Aycan (2004), who suggests that women are rarely offered administration positions in Türkiye, explained the reasons for this with individual and environmental factors. Aycan (2004) emphasized that self-reliance, motivation for success, determinism, and focusing on career are practical as individual factors and highlighted the importance of family support, as women have trouble entering social and societal networks in patriarchal communities, as environmental factors.

The issue of whether people can benefit from sports opportunities equally can be measured with the equal representation of men and women in decision-making mechanisms. In this context, the representation of women in decision-making mechanisms is, in essence, equality in sports (Koca, 2011). Two of the decision-making mechanisms of sports in Türkiye are the GDS under The Ministry of Youth and Sports and the

Sports Federations. The Ministry of Youth and Sports, located in Ankara, the capital of Türkiye, regulates sports centrally in coordination with Provincial Directorates. There are also Federations for 63 branches of sports. Sports Federations, although made independent in 2004, could not be made accessible by centralization and an administration style where government and politics go hand in hand. Another institution that has a say in sports administration in Türkiye is the Turkish Olympic Committee (TOC), which is a non-governmental, non-profit organization working for the good of society with voluntary employees. The most extensive study that explains the representation of women in the sports mentioned above organizations in Türkiye with numerical data was conducted by Koca (2011), and this study displayed the number of women in sports organizations in Türkiye.

The GDS consists of two units, one of which is the center located in Ankara and the other unit formed by the provincial offices of 81 cities in Türkiye. The percentage of female workers (9.0%) employed in provincial organizations is lower than that of female employees (31.6%).

The distribution of GDS management levels according to gender shows that there are no women in the positions of general manager or assistant general manager. Only one of the 18 branch managers in the GDS central organization is held by a woman. The provincial directorates of the GDS provincial organizations in 81 provinces outside the center are all male. When the total number is studied, it is found that only 1% of the GDS management levels are occupied by women.

Women constitute 3.3% of the presidents of the federations and 4% of the vice presidents, considered to be the senior management positions of the sporting federations. It is seen that 11.7% of those who have performed the general secretary role having a middle-level management position are female, and 88.3% are male; 5.4% of the total board members are women. In all, 5.5% of upper and mid-level managerial positions in sports federations are held by women.

The total number of employees in the Turkish Olympic Committee (TOC), which has a say in sports management in Türkiye as a voluntary foundation, is 52, 7.7% of which is formed by women and 92.3% by men. All TOC senior executives are male. 11.8% of TOC's mid-level management positions are women. As a result, when the total number of employees working in all three institutions (5,971) is analyzed by gender, it is seen that women constitute 14% (833) of the total number of employees. In contrast, men constitute 86% (5,138). Eight women (3.7%) in total senior management positions of all three institutions and 48 women (5.5%) in total middle management positions. Of the total management levels (1,090), 94.9% are men and 5.1% are women (Koca, 2011). It is crucial to regulate gender equality in sports organizations. Sports organizations aim to direct people to professional and recreational sports, control policies, and mainstream sports. That organizations that control policies and implement those policies have gender equality within them is closely related to equal participation of men and women in every branch of sports.

Women Athlete and Trainer Rates in Türkiye

According to Koca (2006a), women participate more and more in sporting activities every year; however, women also quit more and more in sporting activities every year. Amman (2006) suggests that with economic development, the lifestyle and the upbringing of women who come from rural areas that are led by traditions, women who live in small villages, women living in the suburbs, and women living in cities all differ significantly. This difference is reflected in sports as well.

When the athlete numbers published on the GDS's website are examined, it is seen that women athlete numbers increased the most in 2016 (44%) and reached their lowest level in 2008. When the latest athlete numbers in 2017 are examined, it is seen that the sports branches that have the highest numbers of athletes in order are as follows: chess (815,078), taekwondo (406,185), volleyball (271,316), athleticism (214,550), basketball (213,500), kickbox (202,427) and karate (201,258). The sports branches where women athletes outnumber men athletes are as follows: volleyball (61.39%), folklore (59.37%), gymnastics (62.39%), and dance sports (59.64%). The sports branches where women athletes are the least are as follows: automobile sports (601), amputee sports (1,060), visually impaired sports (1,214), triathlon (1,439), rowing (1,474) and motorcycling (1,582) (<http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/İstatistikler> Date accessed: 11.11.2018).

Some differences rooted in Türkiye's culture are also visible in women's participation in sports in that country. In a study by Fasting and Pfister (1999) that examines the participation of women in Türkiye, factors such as social status and place of residence, family relations, the importance of school success, the idea that sports is a manly activity, the harsh working conditions, the importance of family, that women do not perceive sports to be fun, the perception of body and beauty and coverage affect the participation of women in sports negatively.

Though Muslim men and women in Türkiye do not think that their religion hinders them from participating in sports (Fasting and Pfister, 1999), religious factors play a significant role in Islamic countries concerning participation, especially of women and their lack of representation in sports organizations (Grant, 2007). The restrictions religion imposes on men and women, especially in clothing, are among the most significant obstacles that stand in the way of participation in sports. At this point, it should be emphasized that even though every individual is a Muslim, not everyone necessarily has the same degree of religious sensitivity. Therefore, it is possible for different ideas and attitudes towards sporting activities or the concept of sports. However, building sports facilities in a manner that both genders can easily use or arranging programs accordingly may increase the participation of women in sports (Yuksel, 2014).

When the number of trainers is examined according to the distribution of sports branches and genders, it is seen that 82% of all trainers are men (70,479), while 18% of them are women. When women trainers are examined closely, the branches they are most prominent in are as follows: swimming (12.8%), basketball (11%), volleyball (10.2%) and step-aerobic (9.8%). When the gender distribution within the sports branches is examined, the branches where women trainers outnumber men trainers are as follows: step-aerobics (79.5%), softball (66.7%), fencing (58.7%) and artistic ice-skating (55.2%) (Koca, 2011).

In a study conducted with students who study in departments related to sports, Yaprak and Amman (2006) found that women have the idea that “women trainers have to be more manly in order to find jobs.” This idea signals that in Türkiye, sport is still seen as a manly activity. In a study conducted with 80 volleyball players and volleyball trainers, 48% of whom are male while 51% are female, Şallı et al. (2006) showed that in occupations such as trainers, lawyers, and doctors, the first gender that comes to mind is male by 84%. In another study where basketball referee’s profiles were looked into in 2006, it was found that while there are only 90 female referees, there are 371 male referees (Ekmekçi, 2006).

The Reasons for and Obstacles to Women Participating in Physical Activities and Exercises

In societal and cultural areas where womanhood and manhood are determined, one of the areas where women can resist their secondary position in society is leisure time activities (Bulgu et al., 2007). Childcare, housework, etc., and the kind of traditional roles brought by the patriarchal system are considerable obstacles to women’s participation in leisure time activities (Green et al., 1990). According to studies, the secondary and unequal position of women in society also exists in sports, physical activities, and exercise environments where women have lower rates of participation. That housework limits the time of women and puts them in an unequal position in their daily lives is proven in the studies (Kelly, 1995; Rapoport & Rapoport, 1995). In a study examining the exercising habits of women, the reasons why they participate in exercises, and what obstacles they face, Şahin et al. (2014) found that 52.4% of women exercise for their physical appearance at the ages of 20–29; they exercise for health at the ages of 30–39 (66.6%) and at the ages of 40–49 (56%); and women mainly choose walking or step-aerobics. Out of 517 women participating in the study, 15.6% were physically active, 81.7% were inactive, and 2.5% had quit exercising. This study and some other studies in Türkiye have found that exercise habits increase with age (Koçak & Özkan, 2010; Şahin et al., 2014). The studies conducted among university students mainly prove that youth is physically inactive (Savci et al., 2006).

In Türkiye’s general population, according to data from the Turkish Ministry of Health, only 3.5% of the population do regular exercises (Turkish Ministry of Health, 2004). Studies, though, show that physical activity and exercise have an important place in women’s lives, and these activities help women both physically and psychologically. Henderson et al. (1989) stated that participation in leisure time activities can help a woman’s development of identity and help her with the problems occurring in daily life (Wearing, 1998). In this context, Henderson sees leisure time activities as a way of expressing oneself and having a certain freedom and thinks that they are a tool to free women from the gender roles that restrict them and a maturation process in their own lives. Other studies conducted on the same topic show that physical activity, exercises, and leisure time activities help women to raise their awareness of their own body, feel better and more energetic, gain self-confidence, create time for themselves, express themselves, and socialize (Bulgu et al., 2007; Hacısofuoğlu & Bulgu, 2012). According to Markula (1995), physical activity, exercise, and fitness are tools to strengthen and achieve freedom; they also offer an action toward the ideal body and reproduce the articulation of gender roles. At this point, the quality of the exercise environment is one of the determinants (Elmas et al., 2016).

A recent study (Yılmaz & Mehmet, 2016) examines the reasons women in Türkiye participate in physical activities; these are to be healthy, to have a fit body, to gain relief from stress, to be happy and to have fun,

to make friends and have the experience of being in a group. The obstacles, on the other hand, are categorized into two areas, one physical and another environmental. Among the physical obstacles, there are short and insufficient walking areas, insufficient sports equipment, lack of knowledge of how to use machines, and closeness to traffic and workplaces; environmental obstacles include curious eyes and closeness to male-only coffee houses. In another study conducted among working women about their physical activity and leisure time, Bulgu et al (2007) found that women's housework limits their leisure time and places them in an unequal position in their daily lives. In some societies, such as Turkish society, cultural conditions are the biggest obstacle to participation in physical activity, as emphasized by Babakus and Thompson in 2012. Their study found North Asian women living in families cannot find time to participate in physical activities as they have more housework.

Elmas et al. (2016), whose study examined women's physical activity experiences from the perspective of gender and socio-ecological models, stated that women experience trouble participating in physical activities due to issues such as mixed exercise groups where men are included compared to all-women exercise groups. Women felt that being in mixed groups with men brings along power relations based on gender from the patriarchal society, too (for example, being observed by the men) (Collins, 2002; Markula, 1995; Brudzynski & Ebben, 2010). Therefore, it is understood that women tend to participate in all women's physical activity groups to move better and more freely, feel better, have fun, relax, and socialize (Bulgu et al., 2007; Hacisoftaoğlu & Bulgu, 2012).

REFERENCES

- Amman, M.T. (2006). *Social Dynamics of Mass Sports*. Istanbul: Çamlıca Yayınları.
- Arslan, B. (2007). Determination of the Attitudes and Gender Role Trends towards Women's Work Roles in General Directorate of Sport, (Bachelor Project), Başkent University.
- Atabeyoğlu, C. (1981). *Ataturk and Sport*. Hisarbank Kultur Yayınları.
- Atalay, A. (2007). Westernization Movements in Sports during the Ottoman Empire and Early Republican Türkiye. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(2), 24–29.
- Aycan, Z. (2004). Key Success Factors for Women in Management in Türkiye. *Applied Psychology: An International Review*, 53(3), 453–477.
- Azzarito, L. & Solmon, M.A. (2005). A Reconceptualization of Physical Education: The Intersection of Race, Gender, and Social Class. *Sport, Education and Society*, 10, 25–47.
- Babakus, W.S. & Thompson, J.L. (2012). Physical Activity among South Asian Women: A Systematic, Mixed – Methods Review, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 9(1):150.
- Bandy, S.J. (2000). Women & Sport from Antiquity to the 19th century. *Olympic Review*, 31 (Feb./March), 18–22.
- Bayhan, V. (2013). Body sociology and gender role, *Doğu-Bati*, 16(63), 147–164.
- Bora, A. (2012). Sport and Women as a National Duty. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 23(4), 220–226.
- Brudzynski, L.R. & Ebben, W. (2010). Body Image as a Motivator and Barrier to Exercise Participation. *International Journal of Exercise Science*, 3(1), 14–24.
- Bulgu, N., Koca-Aritan, C. & Aşçi, F.H. (2007). Daily Life, Women, and Physical Activity. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 18(4), 167–181.
- Chalabaev, A., Sarrazin, P., Fontayne, P., Boiché, J. & Clément-Guillotin, C. (2013). The Influence of Sex Stereotypes and Gender Roles on Participation and Performance in Sport and Exercise: Review and Future Directions, *Psychology of Sport and Exercise*, 14, 136–144.
- Collins, H.L. (2002). Working Out the Contradictions: Feminism and Aerobics. *Journal of Sport and Social Issues*, 26(1), 85–109.
- Ecevit, Y. (2011). The Beginning of the Sociology of Gender. In Y. Ecevit & N. Karkiner (Eds.). *Within the Sociology of Social Gender*, pp. 2–30. Eskişehir: Anadolu University.

- Ekmekçi, R. (2006). Türkiye'deki Basketbol Hakemlerinin Genel Profili. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.
- Elmas, S., Hacisoftaoğlu, I. & Aşçi, F. H. (2016). Kadınlara Özgü Mekânlarda Egzersiz Yapmak: Sosyal-Ekolojik Model. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 8(2), 76–86.
- Emir, E., Karaçam, M.Ş. & Koca, C. (2015). Kadın Boksörler: Boks Ringinde ve Ringin Dışında Sürekli Eldiven Giymek. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 26(4), 136–153.
- Fasting, K. & Pfister, G. (1999). *Opportunities and Barriers for Women in Sport: Türkiye*. Las Vegas: Women of Diversity Productions Inc.
- Fişek, K. (2003). Sport Management in World and Türkiye with the Perspective of Government Policy and Social Structure. *YGS Yayınları*, 1. İstanbul: Basım.
- Grant, J. (2007). *Sport, Culture, and Society: An Introduction*. London: Routledge.
- Green, E., Hebron, S. & Woodward, D. (1990). *Women's Leisure, What Leisure?* London: McMillan.
- Güven, I. (2001). Development of Women's Education from Tanzimat Period to Republication Period in Türkiye. *Ankara University Journal of Education Science*, 34(1), 61–70.
- Hacisoftaoğlu, I. & Bulgu, N. (2012). Women and Exercise: Contradictory Meanings of Aerobic Exercise. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 23(4), 177–194.
- Hall, M. A. (1996). *Feminism and Sporting Bodies: Essays on Theory and Practice*. Human Kinetics Publishers.
- Henderson, K.A., Bialeschki, M.D., Shaw, S.M. & Freysinger, V.J. (1989). *A Leisure of One's Own: A Feminist Perspective on Women's Leisure*. Venture Publishing Inc.
- Hiçyılmaz, E. (1995). *Sport in Türkiye*. İstanbul: Yeni Yüzyıl Kitaplığı.
- International Year of Sport and Physical Education (2005). *A Year of Sports*. Retrieved from: http://www.un.org/sport2005/a_year/mill_goals.html.
- Kara, F.M. & Yıldırım, I. (2011). Perception of the "Other": Gender Biases and Discrimination in Sports Sector Perceived by the Women. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Science*, 16(1), 3–13.
- Kavasoğlu, I. & Yaşar, M. (2016). The Athletes Beyond Gender Norms. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 27(3), 118–132.
- Kelly, J. (1995). *Leisure and the Family*. C. Critcher, P. Bramham, A. Tomlinson (Eds.), *Sociology of Leisure: A Reader*, pp. 44–54. London: E&FN Spon.
- Kirilmaz, E.D. (2015). Investigation of the First Women Basketball Team in the Republic of Türkiye via Oral History Interview, Institute of Social Science, Master Thesis, Adviser: Assoc. Prof. Birsen Talay Keşoğlu.
- Koca, C. (2011). Analysis of the General Directory of Youth and Sport and Turkish National Olympic Committee with Regard to Gender Equity Perspective, Project number 109K358, Ankara.
- Koca, C. & Bulgu, N. (2005). Sport and Gender: An Overview. *Toplum ve Bilim*, 103. 163–184.
- Koca, C. (2004). Boys' Bodies, Hegemonic Masculinity, and Physical Education. 9. European Sport Science Congress, Clermont-Ferrand, France.
- Koca, C. (2011). Women Representation in Managerial Positions of Sport Organisation. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 22(1), 1–12.
- Koca, C. & Demirhan, G. (2005). Gender Reproduction Process in the Field of Physical Education and Sport. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 16(4), 200–228.
- Koca, C. Aşçi, F.H. & Kirazci, S. (2005). Gender Role Orientation of Athletes and Nonathletes in a Patriarchal Society: A Study in Türkiye. *Sex Roles*, 52(3–4), 217–225.
- Koçak, F.U. & Özkan, F. (2010). Physical Activity Levels and the Quality of Life in the Elderly. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 2(1), 46–54.

- Koivula, N. (1995). Ratings of Gender Appropriateness of Sports Participation: Effects of Gender-based Schematic Processing, *Sex Roles*, 33(7/8), 543–557.
- Markula, P. (1995). Firm but Shapely, Fit but Sexy, Strong but Thin: The Postmodern Aerobicizing Bodies. *Sociology of Sport Journal*, 12(4), 424–453.
- Metheny, E. (1965). Connotations of movement in sport and dance, Dubuque, IA: Wm. C. Brown.
- Memiş, U.A. & Yildiran, I. (2011). The Historical Development of Women's Involvement in Sports in Western Cultures. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Science*, 16(3), 17–26.
- Pfister, G. (2000). The Role of Women in Traditional Games and Sports, *Olympic Review*, 31 (Feb/March), 38–45.
- Rapoport R. & Rapoport, R. (1995). Leisure and The Family Life-cycle. In C. Critcher, P. Bramham, A. Tomlinson (Eds.). *Sociology of Leisure: A Reader*, pp. 66–70. London: E & FN Spon.
- Riemer B.A. & Visio M.E. (2003). Gender Typing of Sports: An Investigation of Metheny's Classification. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74(2), 193–204.
- Şahin, G., Özer, M.K., Söğütçü, T., Bavli, Ö., Serbes, Ş., Yurdakul, H.Ö. & Gözaydin, G. (2014). Regular Physical Activity Habits in Women. *International Refereed Academic Journal of Sports, Health & Medical Sciences*, 10(4).
- Saktanber, A. (1990). Woman in Turkish Media: Free or Available Woman Good Wife, Devoted Mother. In Ş. Tekeli, (Ed.) *Woman's Perspective on Türkiye in 1980s*, pp. 198–210. İstanbul: İletişim.
- Şallı, A., Çetinkaya, M., Çotuk, M. & Çotuk, B. (2006). Voleybol Bayan ve Erkek Takım Antrenörlerinin Cinsiyet Ekseninde İncelenmesi. 9. International Sport Science Congress, Muğla.
- Sancar, S. (2013). Masculinity. In Y. Ecevit & N. Karkiner (Eds.). *Within Social Gender Studies*, pp.168–191. Eskişehir: Anadolu University.
- Savci, S., Öztürk, M., Arıkan, H., İnce, D.İ. & Tokgözoğlu, L. (2006). Physical Activity Levels of University Students. *Journal of Turkish Cardiology Association*, 34, 166–172.
- Talimciler, A. (2015). *Sociology of Sports, Sport of Sociology* (2. Baskı). İstanbul: Bağlam.
- Theberge, N. (1993). The Construction of Gender in Sport: Women, Coaching, and the Naturalization of Difference. *Social Problems*, 40(3), 301–313.
- Turkish Ministry of Health (2004). General Directorate of Primary Health Care. Let's Eat Healthily Protect, Project Research Report, Ankara, p. 23.
- Wearing, B. (1998). *Leisure and Feminist Theory*. London: Sage.
- Wright, J. (1999). Changing Gendered Practices in Physical Education: Working with Teachers. *European Physical Education Review*, 5(3), 181–197.
- Yaprak, P. & Amman, M. T. (2009). Women in Sports and their Problems. *Turkish Kick Box Federation Journal of Sport Science*, 2(1), 39–49.
- Yildiz, D. (2002). *Çağlarboyu Türkler'de Spor*. İstanbul: Telebasim Yayıncılık.
- Yılmaz, A., & Mehmet, U. (2016). Making Goals Physical Activity of Women and Challenges Faced in Recreational Areas. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 27(3), 101-117.
- Yuksel, M. (2014). Gender and Sport. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(19),

**Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının aldıkları ebeveyn övgüsüne göre
gösterdiği farklılıklar: Retrospektif bir çalışma**

Gülçin KARADENİZ

Dr.; İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: gkaradeniz@29mayis.edu.tr ORCID 0000-0002-3315-8635

Ceyda TÜTER

Y.L. Öğr. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji ABD.
İstanbul, Türkiye

E-mail: ttrceyda@gmail.com ORCID 0009-0002-7659-0521

Hümeysra Nida GÜVENÇ

Y.L. Öğr. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji ABD.
İstanbul, Türkiye

E-mail: nidaguvenc1@gmail.com ORCID 0009-0005-0152-1179

Öz

Psikolojik dayanıklılık, bir risk faktörüne karşı esneklik ve toparlanabilme becerisi, zor koşullara uyum sağlama, stres altında yüksek performans gösterebilme ve eski haline dönebilme kapasitesidir. Yaşam boyu süreçte bireysel, ailesel ya da toplumsal olarak karşılaşılan olumsuz yaşam olayları risk faktörleri olarak bilinmektedir. Risk faktörlerine karşı geliştirilen koruyucu faktörlerin psikolojik dayanıklılığı arttırdığı vurgulanmaktadır. Koruyucu faktörlerden biri olan çocuk yetiştirme tutumları, ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri etkileşim ve iletişim becerileri, duygusal bir ortam sunmaları, çocuğun davranışları üzerindeki denetimi olarak tanımlanabilir. Ebeveynlerin bu girişimleri sırasında kullandıkları dil ve seçtikleri kelimeler büyük önem taşımaktadır. Bu kelimeler çocukların öz yeterlilik geliştirmesi, motivasyonu ve benlik saygısı için temel hazırlamaktadır. Bu noktada ebeveyn övgüsü dikkat çekmektedir. Ebeveyn övgüsü, “ebeveynlerin çocuklarında istenen davranışların tekrarı ve ona karşı duyulan memnuniyeti belirtmek için anne-babaların söz ve davranışlarıyla sıcaklığını ve duyarlılığını hissettirmesi olarak ifade edilmektedir”. Alanyazın incelendiğinde ebeveynlerin iki çeşit övgü kullandıkları belirtilmektedir. Bunlar; ebeveynlerin yeteneğe yönelik ve çabaya yönelik övgü kullandıkları övgülerdir. Kullanılan övgünün içeriği, çocukların inanç sistemlerini farklılaştırabilmektedir. Zor durumlarla karşılaşıldığında çabaya yönelik övgü alan çocuk uyum sağlayabilirken, yeteneğe yönelik övgü alan çocuk, yetenek övgüsü motivasyonu arttırmadığı hatta benlik saygısını düşürdüğü için çaresiz tepkiler verebilmektedir. Sonuç olarak çabaya yönelik övgünün yeteneğe yönelik övgüye kıyasla daha işlevsel fonksiyonlara sahip olduğu bilinmektedir. Bu bilgiler ebeveyn övgüsünün motivasyonu artırıp, benlik saygısını yükseltmesi nedeniyle yetişkinlikte psikolojik dayanıklılığı farklı noktalara taşıyabileceğini düşündürmüştür. Bu çalışmada, psikolojik dayanıklılığın övgü türüne göre gösterdiği farklılıklar ele alınmıştır. Çalışmada retrospektif yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu iki devlet ve iki vakıf (bilgisayar mühendisliği, endüstri mühendisliği, okul öncesi öğretmenliği, pdr, psikoloji ve sosyoloji bölümleri) üniversitesine devam eden 742 öğrencinden oluşmaktadır. Çalışmada; demografik bilgi formu, Risk Faktörlerini Belirleme Listesi, Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ) ve uzman görüşleri alınarak hazırlanan ebeveyn övgüsünün türünün belirlenmesini amaçlayan soru formları kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, çocukluk yıllarında ebeveynlerden alınan övgünün oldukça önemli olduğunu ve beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıkları övgü türlerine göre farklılıklar gösterdiğini bildirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn övgüsü, psikolojik dayanıklılık, beliren yetişkin.

Differences in psychological resilience of emerging adults according to parental characteristics: A retrospective study

Abstract

Psychological resilience is the ability to be flexible and recover from a risk factor, to adapt to challenging conditions, to show high performance under stress, and to bounce back. Adverse life events encountered individually, familially, or socially throughout life are risk factors. It is emphasized that protective factors developed against risk factors increase psychological resilience. Child-rearing attitudes, one of the protective factors, can be defined as the interaction and communication skills that parents show to their children, providing an emotional environment and control over the child's behavior. The language parents

use and the words they choose during these initiatives are critical. These words lay the foundation for children's development of self-efficacy, motivation, and self-esteem. At this point, parental praise attracts attention. Parental praise is "the repetition of the desired behaviors of the parents in their children and making the parents feel their warmth and sensitivity with their words and actions to express their satisfaction towards them." When the literature is examined, it is stated that parents use two types of praise. Praise for ability and effort are the praise parents use. The content of the praise used can differentiate children's belief systems. When faced with difficult situations, a child who is praised for effort can adapt. In contrast, a child praised for ability may give helpless reactions because talent praise does not increase motivation and even lowers self-esteem. As a result, it is known that effort-oriented praise has more functional functions than ability-oriented praise. This information suggests that parental praise may take psychological resilience to different levels in adulthood, as it increases motivation and self-esteem. In this study, the differences in psychological resilience depending on the type of praise were discussed. The retrospective method was used in the study. The study group of the research consists of 742 students attending two state and two foundation universities (computer engineering, industrial engineering, preschool teaching, psychological counseling and guidance, psychology, and sociology departments). In the study, a Demographic information form, Risk Factor Identification List, Brief Psychological Resilience Scale, and questionnaires aimed at determining the type of parental praise prepared by taking expert opinions were used. Research results report that the praise received from parents during childhood is critical and that the psychological resilience of emerging adults varies according to the types of praise.

Keywords: Parental praise, psychological resilience, emerging adult.

GİRİŞ

Psikolojik dayanıklılık, bir risk faktörüne karşı esneklik ve toparlanabilme becerisi, zor koşullara uyum sağlama, stres altında yüksek performans gösterebilme ve eski haline dönebilme kapasitesidir (Hasanoğlu ve Seçkin, 2019). Yaşam boyu süreçte karşılaşılan negatif yaşam olayları (Masten ve ark., 1999), kronik hastalıklar (Nakashima ve Canda, 2005), anne babanın boşanması, vefatı ya da tek ebeveyn ile birlikte yaşamak (Lin ve ark. 2004; Tebes ve ark., 2004) risk faktörleri olarak bilinmektedir. Bu risk faktörleri; bireysel, ailesel ve toplumsal bağlamlardan kaynaklanabilmektedir (Terzi, 2006). Zeka (Werner ve Smith, 1992), cinsiyet (Kumpfer, 1999), yaş (Luthar, 1999), iç kontrol odağı (Werner 1989), yüksek benlik saygısı (Olsson ve ark., 2003) ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları (Demirsu, 2018) ise risk faktörlerine karşı koruyucu faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu faktörlerden biri olan çocuk yetiştirme tutumları, ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri etkileşim ve iletişim becerileri, duygusal bir ortam sunmaları, çocuğun davranışları üzerindeki denetimi olarak tanımlanabilir (akt. Karadeniz, 2018). Çalışmalar (Darling & Steinberg, 1993; Alvarez ve ark., 2013) ebeveynlerin bu girişimleri sırasında çocuklarına karşı sergiledikleri red veya kabulden oluşan sıcaklık boyutuna ve çocuğun davranışlarını kontrol etmeyi içeren denetleme boyutuna dikkat çekmektedirler. Sergilenen bu iki boyutta da anne ve babaların çocuğa yönelik tutumları (davranışları, kullandıkları dil) büyük önem taşımaktadır (Karadeniz, 2023). Araştırmalar ebeveynlerin kullandıkları dilin çocuklarının benlik saygısını yükselttiğine (Furnham ve Cheng, 2000; Köydemir-Özden ve Demir, 2009) ve motivasyonlarını arttırdığına (Hoang, 2007) vurgu yapmaktadırlar. Bu noktada, anne babaların iletişimleri sırasında seçtikleri kelimelerin önemli olduğu düşünülmektedir (Şahin ve Aral, 2012). Seçilen kelimelerin öneminin vurgulanmasıyla çocukların öz yeterliliğini, motivasyonunu ve benlik saygısını geliştirmek için ebeveyn övgüsünün önemi dikkat çekmektedir (Matsudaira ve ark., 2016). Ebeveyn övgüsü, *"ebeveynlerin çocuklarında istenen davranışların tekrarı ve ona karşı duyulan memnuniyeti belirtmek için anne-babaların söz ve davranışlarıyla sıcaklığını ve duyarlılığını hissettirmesi olarak ifade edilmektedir"* (Karadeniz, 2023)." Alanyazın incelendiğinde (örn: Kamins ve Dweck, 1999; Corpus ve Good, 2021; Zentall ve Morris, 2010) ebeveynlerin iki çeşit övgü kullandıkları belirtilmektedir. Bunlar; ebeveynlerin yeteneğe yönelik ve çabaya yönelik övgü kullandıkları övgülerdir. Kullanılan övgünün içeriği, çocukların inanç sistemlerini farklılaştırabilmektedir (Gunderson ve ark., 2013). Yeteneğe yönelik övgü alan çocuklar değişmez ve sabit niteliklere, çabaya yönelik övgü alan çocuklar ise şekillendirilebilir ve geliştirilebilir niteliklere güven duyan inanç sistemi geliştirmektedir. Zor durumlarla karşılaşıldığında çabaya yönelik övgü alan çocuk uyum sağlayabilirken, yeteneğe yönelik övgü alan çocuk, yetenek övgüsü motivasyonu arttırmadığı hatta benlik saygısını düşürdüğü için çaresiz tepkiler verebilmektedirler (Gunderson ve ark., 2013). Sonuç olarak çabaya yönelik övgünün yeteneğe yönelik övgüye kıyasla daha işlevsel fonksiyonlara sahip olduğu bilinmektedir (Zentall ve Morris, 2010). Bu bilgiler ışığında ebeveyn övgüsünün motivasyonu artırıp, benlik saygısını yükseltmesi nedeniyle (Van Houtum ve ark., 2022) yetişkinlikte psikolojik dayanıklılığı farklı noktalara taşıyabileceğini

düşündürmüştür. Ayrıca kültürümüzde ebeveyn övgüsü değişkenini ele alan çalışmalara nadiren rastlanması nedeniyle bu kavramın psikolojik dayanıklılık üzerinde nasıl bir farklılaşmaya yol açacağı merak konusu olmuştur. Bu çalışmada psikolojik dayanıklılığın övgü türüne göre gösterdiği farklılıklar ele alınacaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada retrospektif yöntem kullanılmıştır. Retrospektif çalışmalar, geçmişe yönelik yöntemlerle katılımcıları geriye doğru takip ederek geçmiş olaylar ışığında bugünü anlamaya çalışan bir araştırma yöntemidir (American Psychological Association (APA), 2015).

Evren ve Örneklem

Ulaşılabilir katılımcıların temsilini araştırma evreni oluştururken, verilerinin kullanıldığı katılımcılar ise evrenin sınırlı bir parçasını oluşturan örnekleme oluşturur (Büyüköztürk ve ark., 2014). Araştırmanın evrenini İstanbul'da bulunan iki vakıf ve iki devlet üniversitesinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu ise bu üniversitelerin bilgisayar mühendisliği, endüstri mühendisliği, okul öncesi öğretmenliği, pdr, psikoloji ve sosyoloji bölümlerinde eğitim-öğretim görmekte olan 742 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya dahil olan kişilerin demografik özellikleri sunulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1

Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Demografik özellikler	N	%
Cinsiyet		
Erkek	162	21,8
Kadın	580	78,2
Toplam	742	100,0
Fakülte		
Mühendislik Fakültesi	207	27,9
Eğitim Fakültesi	223	30,1
Edebiyat ve Toplum Bilimleri	279	37,6
İİBF	33	4,4
Toplam	742	100,0
Kiminle Büyüdünüz		
Anne	507	68,3
Anne ve Bakıcı	63	8,5
Anne ve büyük ebeveyn	172	23,2
Toplam	742	100,0
Sosyo-ekonomik Düzey		
Geliri giderinden az	54	7,3
Geliri giderine denk	500	67,4
Geliri giderinden çok	188	25,3
Toplam	742	100,0
Anne iş durumu		
Çalışmıyor, ev hanımı	623	84,0
Çalışıyor, mavi yakalı çalışan	86	11,6
Çalışıyor, beyaz yakalı	31	4,2
Beyaz yakalı yönetici	2	,3
Toplam	742	100,0
Anne eğitim düzeyi		
Okur – yazar	9	1,2
İlk – ortaokul	510	68,7
Lise	155	20,9
Önlisans	12	1,6
Lisans	56	7,5
Toplam	742	100,0

Anne yaşı	Yaş aralığı: 35-77	
Toplam	742	100,0

Veri Toplama Araçları

Çalışmaya 29 Mayıs Üniversitesi Etik Kurul izinleri (02 Mayıs 2023 tarih ve 2023/05-02 nolu karar) alınarak başlanmıştır. Veri toplama formu Google dökümanlar yoluyla ulaştırılmıştır.

Verilerin toplanması, katılımcıların araştırma hakkında bilgilendirilmesi ve rızasının alınması için onam formunun verilmesi ile başlatılmıştır. Onam formunun ardından katılımcılara demografik bilgi formu, psikolojik sağlık ölçeği ve ebeveyn övgüsüne yönelik soruları içeren form sunulmuştur.

Demografik Bilgi Formu: Bu formda yer alan sorular literatür taramasının ve uzman görüşü olarak hazırlanmıştır ve toplam sekiz sorudan oluşmaktadır.

Risk Faktörlerini Belirleme Listesi: Psikolojik dayanıklılık, önemli risk faktörlerine maruz kalındığı durumlarda ortaya çıkmaktadır (Luthar ve ark., 2000). Bu sebeple katılımcıların herhangi bir risk faktörüne sahip olup olmadığını belirlemek için Terzi (2008) tarafından geliştirilen, 30 madde ve bireysel, aile ve toplumsal olmak üzere üç alandan oluşan Risk Faktörlerini Belirleme Listesi kullanılmıştır.

Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği (KPSÖ): Araştırmada Smith ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Doğan (2015) tarafından yapılan Psikolojik Sağlık Ölçeği kullanılmıştır. KPSÖ olarak kısaltılan ölçek, altı maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tarzında tasarlanmıştır (Doğan, 2015). Ölçeğin 2., 4., 6. maddeleri tersten kodlanmaktadır. Ölçeğin cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .83 olarak saptanmıştır (Doğan, 2015). Bu çalışma için elde edilen cronbach alfa değeri .83 olarak saptanmıştır.

Ebeveyn Övgüsünün Türünün Belirlenmesini Amaçlayan Sorular: Ebeveyn övgüsünün hangi bağlamlarda devreye girdiğini ve içeriğinin ne tür övgüye işaret ettiğini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından literatür taranmış ve soru bankası oluşturulmuştur. Bu soru bankası alan doktorlarına yollanarak uzman görüşü alınmıştır. Bu bağlamda yeniden düzenlenerek kullanılmıştır. Sorular:

1. Soru: Anneniz sorumluluklarınızı yerinize getirdiğinizde (yatağınızı topladığınızda, oyuncaklarınızı topladığınızda, yemeğin hazırlanmasına yardımcı olduğunuzda vb. Durumlarda) size ne derdi?
2. Soru: Anneniz önemseydiğiniz ya da size ait bir eşyanızı/ yiyeceğinizi/oyuncağınızı paylaştığınızda size ne derdi?
3. Soru: Anneniz öz bakımınızı tek başınıza yürüttüğünüzde (örn: giysilerinizi kendiniz seçip giyip yerine koyduğunuzda, dişlerinizi fırçaladığınızda, yemeğinizi yediğinizde vb.) size ne derdi?
4. Soru: Anneniz başarılı olduğunuz durumlarda (maçı kazandığınızda, iyi bir not aldığınızda, vb durumlarda) size ne derdi?
5. Soru: Bir problemi (soru/bulmaca vb.) çözdüğünüzde anneniz ne derdi?
6. Soru: Annenize bir çalışmanızı (resminizi/yaptığımız bir oyuncağınızı vb.) gösterdiğinizde size ne derdi?
7. Soru: Anneniz saldırgan davranışlar ile karşılaşp başa çıkmaya yönelik beceriler sergilediğinizde (Başkalarına yardım etme, uzlaşma, kızgınlığı kontrol etme, hakkını koruma, savunma, alay etmeyle başa çıkma ve kavgadan uzak durma vb.) size ne derdi?
8. Soru: Üzüldüğünüz bir olay karşısında iyi bir duruş sergilediğinizde anneniz sizi nasıl överdi?
9. Soru: Dışarı çıkmak/ okula gitmek için hazırlandığınızda anneniz size en çok ne derdi?

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Veriler IBM SPSS Statistics 21 programına aktarılarak çözümlenmesi yapılmıştır. Önce toplanan veriler üzerinde normallik analizi yapılmıştır. Verilerin analizi için Anova ve bağımsız T testi kullanılmıştır.

Bulgular

Katılımcıların % 34,8'i (n=258) herhangi bir risk faktörüne sahip olmadıklarını belirtirken % 1,8 'i (n=13) sadece toplumsal risk faktörlerine maruz kaldıklarını belirtmektedir. Risk faktörleri belirleme listesine verilen cevapların dağılımı gösterilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2

Risk Faktörlerinin Dağılımı

Risk faktörleri	n	%
Bireysel	164	22,1
Ailesel	36	4,9
Toplumsal	13	1,8
Bireysel ve ailesel	98	13,2
Bireysel ve toplumsal	36	4,9
Ailesel ve toplumsal	22	3,0
Hepsi	115	15,5
Risk faktörü yok	258	34,8
Toplam	742	100,0

Beliren yetişkinlerin çocukken annelerinden farklı konularda duydukları ve hala hatırladıkları övgülerin içeriğine göre dağılımları Tablo 3'te sunulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar uzman görüşü alınarak kategorilere ayrılmış ve içerdikleri övgü türüne göre gruplanarak analize alınmıştır.

Katılımcıların % 33,8'i (n=251) sorumluluklarını yerine getirdiklerinde annelerinin herhangi bir geri bildirimde bulunmadığını (cevap vermediğini) % 0,7'si (n=5) ise hatırlamadıklarını belirtmişlerdir.

Paylaşma davranışı sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş ikinci soruda katılımcıların %59,2'i (n=439) faydasız övgü olarak çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %1,1 (n=8) ile hatırlamıyor seçeneği olmuştur.

Özbakımı yerine getirme sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş üçüncü soruda katılımcıların %42,7'si (n=317) faydasız övgü seçeneğini işaretleyerek çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %0,1 (n=1) ile yetenek övgüsü alanlar olmuştur.

Başarı sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş dördüncü soruda katılımcıların %65,6'sı (n=487) faydasız övgü olarak çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %0,8 (n=6) ile hatırlamıyorum olmuştur.

Problem çözme davranışı sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş beşinci soruda katılımcıların %37,7'si (n=280) yetenek övgüsü ve %37,7'si (n=280) çaba süreç övgüsü olarak çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %0,5 (n=4) ile hatırlamıyorum olmuştur.

Çalışma sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş altıncı soruda katılımcıların %51,3'ü (n=381) çaba - süreç övgüsü olarak çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %0,4 (n=3) ile hatırlamıyorum olmuştur.

Başa çıkma davranışı sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş yedinci soruda katılımcıların %40,4'ü (n=300) faydasız övgü seçeneğini işaretleyerek çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %0,5 (n=4) ile hatırlamıyorum olmuştur.

İyi bir duruş sergilenmesi sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş sekizinci soruda katılımcıların %34,8'i (n=258) faydasız övgü seçeneğini işaretleyerek çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %0,8 (n=6) ile hatırlamıyorum olmuştur.

Hazırlanma sonrasında alınan övgünün türünü belirlemek amacıyla oluşturulmuş dokuzuncu soruda katılımcıların %67,9'u (n=504) faydasız övgü olarak çoğunluğu oluşturmuşlardır. En az işaretlenen seçenek ise %0,3 (n=2) ile hatırlamıyor seçeneği olmuştur.

Tablo 3

Ebeveyn Övgüsünün Türünün Belirlenmesini Amaçlayan Sorulara Dair Bulgular

Soruların Ana Teması		N (n=742)	%
Sorumluluk	Yetenek Övgüsü	95	12,8
	Çaba-Süreç Övgüsü	161	21,7
	Faydasız Övgü	230	31
	Cevap Vermezdi	251	33,8
	Hatırlamıyor	5	0,7
Toplam		742	100,0
Paylaşma	Çaba-Süreç Övgüsü	133	17,9
	Faydasız Övgü	439	59,2
	Cevap Vermezdi	168	21,8
	Hatırlamıyor	8	1,1
Toplam		742	100,0
Özbakım	Yetenek Övgüsü	1	0,1
	Çaba-Süreç Övgüsü	173	23,3
	Faydasız Övgü	317	42,7
	Cevap Vermezdi	251	33,8
Toplam		742	100,0
Başarı	Yetenek Övgüsü	96	12,9
	Çaba-Süreç Övgüsü	103	13,9
	Faydasız Övgü	487	65,6
	Cevap Vermezdi	50	6,7
	Hatırlamıyor	6	0,8
Toplam		742	100,0
Problem Çözme	Yetenek Övgüsü	280	37,7
	Çaba-Süreç Övgüsü	280	37,7
	Faydasız Övgü	32	4,3
	Cevap Vermezdi	142	19,7
	Hatırlamıyor	4	0,5
Toplam		742	100,0
Çalışma	Yetenek Övgüsü	108	14,6
	Çaba-Süreç Övgüsü	381	51,3
	Faydasız Övgü	122	16,4
	Cevap Vermezdi	128	17,3
	Hatırlamıyor	3	0,4
Toplam		742	100,0
Başa Çıkma	Yetenek Övgüsü	190	25,6
	Çaba-Süreç Övgüsü	78	10,5
	Faydasız Övgü	300	40,4
	Cevap Vermezdi	170	22,9
	Hatırlamıyor	4	0,5
Toplam		742	100,0
Fiziksel Görünüm	Yetenek Övgüsü	223	30,1
	Çaba-Süreç Övgüsü	7	0,9
	Faydasız Övgü	258	34,8
	Cevap Vermezdi	248	33,4
	Hatırlamıyor	6	0,8
Toplam		742	100,0
Hazırlanmak	Faydasız Övgü	504	67,9
	Cevap Vermezdi	236	31,8
	Hatırlamıyor	2	0,3
Toplam		742	100,0

Araştırmanın hipotezi katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanının aldıkları övgü türüne göre değişeceği yönünde belirlenmiştir. Yapılan Anova analizi sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının çocukken sorumluluklarını yerine getirdiklerinde ebeveynlerinden aldıkları övgü türüne göre bir farklılaşma yaratıp yaratmadığını belirlemek üzere yapılan analizler sonucunda anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır ($p < .05$). Tukey HSD testi kullanılarak yapılan post-hoc karşılaştırmalar sonucunda bu farklılaşmanın annesinden cevap alamayanlarla ($Ort = 15,84$, $Ss=$

5,55) çaba - süreç övgüsü (Ort = 18.36, Ss = 4.17) alanlar arasında ve yetenek övgüsü (Ort = 18.43, Ss= 2.68) duyanlarla faydasız övgü (Ort = 17.61, Ss = 3.73) alanlar arasında olduğu saptanmıştır.

Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının çocukken kendileri için önemli eşyalarını paylaşma durumlarında aldıkları övgü türüne göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ANOVA analizi sonucunda anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır ($p < .05$). Tukey HSD testi kullanılarak yapılan post-hoc karşılaştırmalar sonucunda bu farkın, annesinden cevap alamayanlarla (Ort = 15.68, Ss= 6.455) çaba - süreç övgüsü (Ort = 17.20, Ss= 3.57) ve faydasız övgü (Ort = 17.87, Ss = 3.77) alanlar arasında olduğu saptanmıştır.

Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının çocukken başarılı oldukları durumlarda duydukları ebeveyn övgüsüne göre bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemek üzere yapılan ANOVA testi sonucunda anlamlı bir farklılaşma bulgulanmıştır ($p < .05$). Bu farklılaşma; annesinden hiçbir cevap alamayanlarla (Ort = 15,84, Ss= 5,55) çaba - süreç övgüsü (Ort = 18.36, Ss= 4.17) ve yetenek övgüsü (Ort = 18.43, Ss = 2.68) alanlar arasındadır.

Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının çocukken ebeveynlerine yaptıkları çalışmaları gösterdiklerinde aldıkları övgü türüne göre bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonucunda anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır ($p < .05$). Tukey HSD testi kullanılarak yapılan post-hoc karşılaştırmalar sonucunda, çaba-süreç övgüsü alanların puanları (Ort=17.67, Ss=3.11) yetenek övgüsü (Ort=16.15, Ss= 4.44) alanların puanlarından anlamlı bir şekilde yüksektir. Annesinden hiçbir cevap almadığını belirten (Ort=14.68, Ss=6.71) bireylerin ise psikolojik puanları ile yine çaba-süreç övgüsü alanların puanları arasından anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır.

Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının çocukken saldırgan davranışlar ile karşılaşmış başa çıkmaya yönelik beceriler sergilediklerinde ebeveynlerinden aldıkları övgü türüne göre farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p < .05$). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey HSD testi sonucunda, yetenek övgüsü (Ort = 16.68, Ss = 3.54) ve çaba süreç (Ort = 18.53, Ss = 3.20) övgüsü arasında anlamlı bir farklılaşma bulgulanmıştır.

Beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının çocukken üzüldükleri bir olay karşısında iyi bir duruş sergilediklerinde ebeveynlerinden aldıkları övgü türüne göre bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan ANOVA testi sonucunda anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır ($p < .05$). Tukey HSD testi kullanılarak yapılan post-hoc karşılaştırmalar, yetenek övgüsü (Ort = 18.61, Ss = 4.23) ve faydasız övgü (Ort= 17.08, Ss = 2.60) arasında anlamlı bir farklılaşma bulunduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıkları, istedik öz bakım becerileri sergiledikleri durumlarda ve problemleri çözdüklerinde duydukları ebeveyn övgüsüne göre anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, risk faktörleri ile yaşadığımız günümüzde psikolojik sağlamlığın ebeveynlerin sihirli gücü olarak bilinen ebeveyn övgüsüne göre gösterdiği farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda;

Psikolojik dayanıklılığın çocukken sorumluluklarını yerine getirdiklerinde ebeveynlerinden aldıkları övgü türüne göre farklılaştığı ve bu farklılaşmanın da annesinden cevap alamayanlarla çaba - süreç övgüsü alanlar ve yetenek övgüsü duyanlarla faydasız övgü alanlar arasında olduğu saptanmıştır. Alanyazında ebeveyn övgüsü değişkeni ile yürütülen çalışmalar daha ziyade erken çocukluk dönemine ait örneklemeleri kapsamaktadır. Mevcut çalışma ile aynı örnekleme içeren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak yürütülen çalışmalar, çocukların sorumluluklarını yerine getirdikleri durumlarda süreç övgüsü aldıklarında öz güvenlerinin ve motivasyonlarının arttığına ve erken dönemden itibaren sorumluluk sahibi davranışlar sergilemenin içten denetimi beraberinde getirerek psikolojik dayanıklılığı arttırdığı yönündedir (Kararımak ve Siviş-Çetinkaya, 2011; Sacker ve Schoon, 2007). Ayrıca çocukların yaşlarına ve gelişim düzeylerine bağlı olarak çevresindeki kişilerle sosyal ilişkiler kurabilme, sorumluluk alabilme, kurallara uyabilme gibi becerilerinin geliştiği ifade edilmektedir (Cirhinlioğlu, 2015). Yine günlük rutinleri güçlendiren sorumluluk alma becerisi doğru beslenme, yeterli ve kaliteli uyku, düzenli egzersiz ve fiziksel aktivite gibi pozitif yaşam faktörlerinin strese, kaygı, endişe, depresyon gibi duygulara karşı bireyi güçlendireceği düşünülmektedir.

Psikolojik dayanıklılığın bireyin erken dönemde paylaşma becerisi sergilediğinde aldığı övgü türüne göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği ve bu farkın, annesinden cevap alamayanlarla çaba - süreç övgüsü ve faydasız övgü alanlar arasında olduğudur. Psikolojik dayanıklılığın kontrol, bağlanma ve güçlük olmak üzere üç boyuttan meydana geldiği vurgulanmaktadır (Maddi ve ark., 2006). Bağlanma, kişilerin kendilerini dışlamadan günlük olaylara katılmalarıyla gerçekleşen bir anlam ve amaç duygusu olarak ifade edilmektedir. Bu bilgi psikolojik dayanıklılık ile sosyal beceriler arasında bir ilişkinin altını çizmektedir. Çocukların sosyal becerilerini ilk olarak ebeveynlerini gözlemleyerek ve onları taklit ederek aile ortamında kazandıkları (Boz ve ark., 2018; Yıldız, 2012) düşünüldüğünde ebeveynlerin sosyal becerilerin gelişiminde etkili olarak psikolojik dayanıklılığa etkilerinin olabileceğini söylemek mümkündür. Arkadaşlık becerileri; paylaşma, yardım etme, iş birliği yapma, akran gruplarına katılma gibi çocukların akranlarıyla olan ilişkilerine katkı sağlayan becerilerdir. Duyguları yönetme becerileri ise istekleri erteleme, baskı altında sakin kalma, hatalarla ve engellenme durumlarıyla baş etme gibi çocukların çeşitli duygu durumlarını tanımalarını ve bu duyguları buldukları ortama göre kontrol edebilmelerini sağlayan becerileri ifade etmek için kullanılmaktadır (Ömeroğlu ve ark., 2014). Bu becerilerin tümünü kapsayan sosyal becerilerin, çevredeki insanların onaylarını almayı sağladığı, sosyal etkileşimlerde önemli rol oynadığı ve sosyal yeterliliğin bir parçası olduğu görülmektedir (Tagay ve ark., 2010). Sosyal becerilerin esnekliği sağlayarak uyum süercini kolaylaştıracağı ve hayatın anlamını güçlendireceği düşünülmektedir.

Psikolojik dayanıklılığın çocukken başarılı olunan durumlarda alınan ebeveyn övgüsüne göre farklılaştığı, bu farklılaşmanın annesinden hiçbir cevap alamayanlarla çaba - süreç övgüsü ve yetenek övgüsü alanlar arasında olduğu saptanmıştır. Sürece odaklanan övgünün çabaya vurgu yaparak sabır, kişisel farkındalık geliştirme, özgüveni artırma ve yeni hedefler belirlemede etkili olduğu bunun da psikolojik dayanıklılık getirebildiği düşünülmektedir.

Psikolojik dayanıklılığın ebeveynlerin çocuklarının çalışmalarına yaptıkları övgü türüne göre farklılaşma gösterdiği, çaba-süreç övgüsü alanların puanlarının yetenek övgüsü alanların puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu, annesinden hiçbir cevap almadığını belirten bireylerin ise psikolojik puanları ile yine çaba-süreç övgüsü alanların puanları arasından anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır. Psikolojik dayanıklılığa zemin hazırlayan kişilik özellikleri arasında özellikle iyimser bakış açısı dikkat çekmektedir (Parmaksız, 2020). Çocukların erken yaştan itibaren kulaklarına kazınan süreç övgüsü yaptıkları dair olumlu bir bakış açısı kazanmalarına ve durumlara iyimser yaklaşımlarına sebep olabilir. Kendine güveni arttıran ben öz yeterliliği güçlendiren bu yapının psikolojik dayanıklılığı da arttırılabildiği düşünülmektedir.

Ayrıca beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıklarının çocukken saldırgan davranışlar ile karşılaşmış başa çıkmaya yönelik beceriler sergilediklerinde ebeveynlerinden aldıkları övgü türüne göre de farklılaşma gösterdiği saptanmıştır. Süreç övgüsü alanların psikolojik dayanıklılık puanları yetenek övgüsü alanların puanlarından daha yüksektir. Psikolojik dayanıklılığın bir boyutu olan güçlük, zorlukları ve değişimi hayatın doğal bir parçası ve güvenliği tehlikeye atan bir unsur olarak görmek yerine gelişim için bir uyarıcı olduğuna inanmaktır (Maddi ve ark., 2006). Psikolojik olarak dayanıklı olan kişilerin, zorlu durumlara karşı karşıya kaldıklarında bunları aktif bir şekilde kontrol etmeye çalışmaları, yaşadıklarını değerli olarak görmeleri, zorlukları gelişim ve öğrenme için bir fırsat olarak düşünmeleri de (Hanton ve ark., 2003) psikolojik dayanıklılığın koruyucu boyutunun olduğunu göstermektedir (Buz ve Genç, 2019). Psikolojik olarak dayanıklı olan kişiler; öz-yeterliliği, öz-saygısı, planlama, eleştirel düşünme, problem çözme ve sosyal becerileri gelişmiş, duygusal okuryazarlığa, güçlü bir kimlik duygusuna ve yüksek derecede özerkliğe sahip olan bireyler olarak görülmektedirler. Bu kişiler, baş etme stratejilerini kullanan, deneyimlerinden öğrenen, yeniliklere başarılı bir şekilde uyum sağlayan, elindeki kaynakları kullanan, geleceğe umutla bakan, sınırlarını belirleme konusunda yetenekli ve yeni deneyimlere açık olan kişilerdir (Grant ve Kinman, 2014; Işık, 2016; Kavi ve Karakale, 2017). Maddi (2004; 2006; 2013) ise yaptığı çalışmalarda etkili iletişim ve başa çıkma gibi becerilerin kazandırılması yoluyla psikolojik dayanıklılığın öğrenilebilir ve geliştirilebilir olduğunu ortaya koymuştur. Yine bilişsel esneğin kazanılmasının da psikolojik dayanıklılık konusunda önemli olduğu unutulmamalıdır.

Mevcut örneklemede beliren yetişkinlerin psikolojik dayanıklılıkları çocukken üzdükleri bir olay karşısında iyi bir duruş sergilediklerinde ebeveynlerinden aldıkları övgü türüne göre anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Yetenek övgüsü alanların psikolojik dayanıklılık puanları faydasız övgü alanların puanlarından daha yüksektir. Psikolojik dayanıklılığın diğer boyutu olan kontrol (Maddi ve ark., 2006) zorluklarla karşı karşıya kalındığında mutsuz olmak yerine olayların değiştirilebileceğine inanma ve bu yönde davranma olarak ele alınmaktadır. Psikolojik dayanıklılık sayesinde kişiler, yaşadıklarından

öğrenmekte, ileride yaşayacaklarını önceden tahmin edebilmekte ve zorluklarla baş etme becerilerini geliştirebilmektedirler (Fox ve ark., 2014).

Psikolojik dayanıklılığı etkileyen faktörlerin üç genel sınıflama altında ele alınabileceği (Haase, 2004), kişisel özelliklerden, dışsal destek sistemlerinden (sosyal çevre, arkadaşlar vb.), aile uyumundan ve desteğinden etkilenecek değişebileceği, gelişebileceği veya gerileyebileceği ifade edilmektedir (Basım ve Çetin, 2011). Aile üyelerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin psikolojik dayanıklılığı, psikolojik dayanıklılığın da aile üyeleri arasındaki ilişkileri etkilediğini söylemek mümkündür.

Alanyazında özellikle ebeveyn çocuk iletişimi üzerine çalışmalar sıkılmış gibi görünse de daha derinlemesine yürütülen çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle ebeveynlerin sihirli gücü olan seçtikleri kelimelerin bu iletişime nasıl yön verdiği konusunda yürütülecek çalışmaların planlanması ve ebeveyn övgüsünü ölçecek bir ölçme değerlendirme aracının geliştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Álvarez, M., Torres, A., Rodríguez, E., Padilla, S. & Rodrigo, M. J. (2013). Attitudes and parenting dimensions in parents' regulation of Internet use by primary and secondary school children. *Computers & Education*, 67, 69-78. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.03.005>
- American Psychological Association (2015). *APA Dictionary of Psychology* (2nd ed.).
- Basım, H.N. & Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Boz, İ., Özçetin, E., & Teskereci, G. (2018). İnfertilitede anne olma: Kuramsal bir analiz. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(4), 506-521. <https://doi.org/10.18863/pgy.382342>
- Buz, S. & Genç, B. (2019). Sosyal hizmet uzmanları için psikolojik dayanıklılığın önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30 (2), 623-642. <https://doi.org/10.33417/tsh.572227>
- Cirhinlioğlu, F. G. (2015). *Çocuk gelişimi ve ruh sağlığı: okul öncesi dönem* (4. Baskı). Nobel Akademik.
- Corpus, J.H. ve Good, K.A. (2021). The effects of praise on children's intrinsic motivation revisited. In *Psychological Perspectives on Praise*. (Eds E. Brummelman). Abington, Routledge.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>
- Demirsu, Ö. (2018). Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın ve kaygı duyarlılığının aracı roller. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Fox, K. C., Nijeboer, S., Dixon, M. L., Floman, J. L., Ellamil, M., Rumak, S. P., Sedlmeier, P., & Christoff, K. (2014). Is meditation associated with altered brain structure? A systematic review and meta-analysis of morphometric neuroimaging in meditation practitioners. *Neuroscience and biobehavioral reviews*, 43, 48-73. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2014.03.016>
- Furnham, A. & Cheng, H. (2000). Perceived parental behavior, self-esteem, and happiness. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 35(10), 463-470. <https://doi.org/10.1007/s001270050265>
- Grant, L. ve Kinman, G. (2014). Emotional resilience in the helping professions and how it can be enhanced. *Health and Social Care Education*, 3(1), 23-34. <https://doi.org/10.11120/hsce.2014.00040>
- Gunderson, E. A., Gripshover, S. J., Romero, C., Dweck, C. S., Goldin-Meadow, S. & Levine, S. C. (2013). Parent praise to 1- to 3-year-olds predicts children's motivational frameworks five years later. *Child Development*, 84(5), 1526-1541. <https://doi.org/10.1111/cdev.12064>
- Hanton, S., Evans, L., & Neil, R. (2003). Hardiness and the competitive trait anxiety response. *Anxiety, Stress, and Coping*, 16(2), 167-184. <https://doi.org/10.1080/10615806.2003.10382971>

- Haase, J. (2004). Resilience. S. Peterson ve T. Bredow (Ed.), *Middle range theories: Application to nursing research* (3. Baskı, s. 341-367) içinde. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Hasanoğlu, A. & Seçkin, Ş. (2019). *Çocukta rezilyans: Esneklik ve toparlanabilme becerisi* (5. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Hoang, T. N. (2007). The relations between and adolescent motivation. *International Journal of Whole Schooling*, 3(2), 1-21.
- Işık, Ş. (2016). Türkiye’de kendini toparlama gücü konusunda yapılmış araştırmaların incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 6 (45), 65-76.
- Kamins, M. L. & Dweck, C. S. (1999). Person versus process praise and criticism: implications for contingent self-worth and coping. *Developmental Psychology*, 35(3), 835-847. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.35.3.835>
- Karadeniz, G. (2023). Çocuk yetiştirmede ebeveyn övgüsü kavramı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 15(4), 722-732. <https://doi.org/10.18863/pgy.1242969>
- Karadeniz, G. (2018). Ebeveyn çocuk yetiştirme tutumları: Erişilebilir annelik ve duyarlı babalık. N. Oktik ve H. Ünal Reşitoğlu (ed.). İçinde *Aileyi anlamak-disiplinler arası yaklaşım* (1. Baskı, s. 115-135). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kararımak, Ö., & Siviş-Çetinkaya, R. (2011). Benlik saygısının ve denetim odağının psikolojik sağlamlık üzerine etkisi: duyguların aracı rolü. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(35).
- Kavi, E. & Karakale, B. (2017). Çalışan psikolojisi açısından psikolojik dayanıklılık. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(7), 55-77.
- Köydemir-Özden, S. & Demir, A. (2009). The relationship between perceived parental attitudes and shyness among Turkish youth: Fear of negative evaluation and self-esteem as mediators. *Current Psychology*, 28(3), 169–180. <https://doi.org/10.1007/s12144-009-9054-1>
- Kumpfer, K. L. (1999). Factors and processes contributing to resilience: the resilience framework. M. D. Glantz & J. L. Johnson (Ed.), *Resilience and development: Positive life adaptations* (s. 179-224) içinde. Kluwer Academic Publishers.
- Lin, K. K., Sandler, I. N., Ayers, T. S., Wolchik, S. A. ve Luecken, L. J. (2004). Resilience in parentally bereaved children and adolescents seeking preventive services. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33(4), 673-683. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3304_3
- Luthar, S. (1999). *Poverty and children’s adjustment*. Sage Publications.
- Luthar, S.S., Cicchetti, D. & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71, 543-562. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00164>
- Maddi, S. R. (2004). Hardiness: An operationalization of existential courage. *Journal of Humanistic Psychology*, 44(3), 279–298. <https://doi.org/10.1177/0022167804266101>
- Maddi, S.R., Harvey, R.H., Khoshaba, D.M., Lu, J.N., Perciso, M., & Brow, M. (2006). The personality construct of hardiness, III: Relationships with repression. *Journal Of Personality*, 74(2), 575-598. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2006.00385.x>
- Maddi, S. R. (2013). Hardiness, turning stressful circumstances into resilient growth. *Applied Research in Quality of Life*, 8, 265–267. <https://doi.org/10.1007/s11482-013-9230-1>
- Masten, A. S., Hubbard, J. J., Gest, S. D., Tellegen, A., Garmezy, N. & Ramirez, M. (1999). Competence in the context of adversity: Pathways to resilience and maladaptation from childhood to late adolescence. *Development and Psychopathology*, 11, 143-169. <https://doi.org/10.1017/s0954579499001996>
- Matsudaira, I., Yokota, S., Hashimoto, T., Takeuchi, H., Asano, K., Asano, M., Sassa, Y., Taki, Y. & Kawashima, R. (2016). Parental praise correlates with posterior insular cortex gray matter volume

in children and adolescents. *PloS One*, 11(4), e0154220.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0154220>

- Nakashima, M. & Canda, E. R. (2005). Positive dying and resiliency in later life: A qualitative study. *Journal of Aging Studies*, 19(1), 109-125. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2004.02.002>
- Olsson, C. A., Bond, L., Burns, J. M., Vella-Brodrick, D. A., & Sawyer, S. M. (2003). Adolescent resilience: A concept analysis. *Journal of Adolescence*, 26, 1-11. [https://doi.org/10.1016/s0140-1971\(02\)00118-5](https://doi.org/10.1016/s0140-1971(02)00118-5)
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Kılıç Çakmak, E., Özyürek, A., Gültekin Akduman, G., Günündi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koğar, H. & Karayol, S. (2014). Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği öğretmen formunun geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3 (8), 37-46.
- Parmaksız, İ. (2020). İyimsizlik, özgecilik ve medeni durumun psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 285-302. <https://doi.org/10.9779/pauefd.576186>
- Sacker, A., & Schoon, I. (2007). Educational resilience in later life: Resources and assets in adolescence and return to education after leaving school at age 16. *Social Science Research*, 36(3), 873-896.
- Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., ve Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15, 194-200. <https://doi.org/10.1080/10705500802222972>
- Şahin, S. & Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66. https://doi.org/10.1501/Asbd_0000000029
- Tagay, Ö., Baydan, Y. & Voltan Acar, N. (2010). Sosyal beceri programının (BLOCKS) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0 (3), 19-28.
- Tebes, J. K., Irish, J. T., Vasquez, M. P. & Perkins, D. V. (2004). Cognitive transformation as a marker of resilience. *Substance Use and Misuse*, 39, 769-788. <https://doi.org/10.1081/JA-120034015>
- Terzi, Ş. (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 77- 86.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Kendini Toparlama Gücünün İçsel Koruyucu Faktörlerle İlişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (2), 297-306.
- Van Houtum, L.A.E.M., Will, G.J., Wever, M.C.M., Janssen, L.H.C., Van Schie, C.C., Tollenaar, M.S., & Elzinga, B. M. (2022). Adolescents' affective and neural responses to parental praise and criticism. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 54:101099. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2022.101099>.
- Werner, E. E. (1989). High-risk children in young adulthood: A longitudinal study from birth to 32 years. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59, 72-81. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1989.tb01636.x>
- Werner, E. E., & Smith, R. S. (1992). *Overcoming the odds: High risk children from birth to adulthood*. Cornell University Press.
- Yıldız, E. (2012). Mesleki tükenmişlik ve rehber öğretmenlik üzerine bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (33), 37-61.
- Zentall, S.R.& Morris, J. B. (2010). "Good job, you're so smart": The effects of inconsistency of praise type on young children's motivation. *Journal of Experimental Child Psychology*, 107 (2), 155-163. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2010.04.015>.

Matthew Lipman'da düşünme türlerinin sınır problemi

Mehmet Ali DOMBAYCI

Prof. Dr. Gazi Üni., Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Felsefe Grubu Eğitimi ABD,
06370, Ankara, Türkiye

E-mail: dombayci@gazi.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2428-8884

Öz

Çocuklar için felsefenin kurucusu Matthew Lipman'dır. Bu nedenle herhangi bir çocuklar için felsefe çalışmasının dayandığı model açıkça belirtilmemişse onun Lipman'ın modeline dayandığını varsaymak yanlış olmayacaktır. Ancak günümüzde hem çocuklar için felsefe çalışmasının hangi modele dayandığı açıkça belirtilmemekle hem de açık veya örtük Lipman'a dayandığı ifade edilen modellerin akademik alt yapısı derinlemesine tartışılmamaktadır. Eksik tartışmalardan birisi de düşünme türlerinin doğası ve birbiriyle ilişkisidir. Lipman kurduğu çocuklar için felsefe modelinde üç tür düşünme biçimini birbiriyle ilişkili bir şekilde ortaya koymuştur. Bunlar eleştirel, yaratıcı ve özenli düşünme türleridir. Bu üç düşünme türü kendisini sorgulama topluluğunda pedagojik olarak ortaya koyar. O'na göre bu üç düşünme türü önem ve öncelik bakımından hiyerarşik değildir. Oysaki eğitim sistemleri eleştirel düşünmeyi neredeyse tüm düşünme türleri arasında en önemli düşünme türü olarak görmektedir. Eleştirel düşünme refleksiyon, kesinlik, tutarlık gibi değerlere vurgu yaparken, yaratıcı düşünme hayal gücü üzerine, özenli düşünme ise değerlere kıymet biçmeyi ve vermeye vurgu yapmaktadır. Bu üç boyutlu düşünme eylemi tıpkı bir makinanın senkronize çalışması gibi tek bir parçaya vurgu yapmayan hem analitik hem de sezgisel bir süreçtir. Eleştirel düşünme ile kriterler ortaya koyup kesinliğe varmak isterken, yaratıcı düşünme ile meydan okuyup hipotetik ve varsayımla ilerlemekte, bunun yanında özenli düşünce ile bunları değer süzgecinden geçirmektedir. Böylelikle çok boyutlu düşünme bilişsel ve etkili, algısal ve kavramsal, fiziksel ve zihinsel, kural kontrollü ve kurala meydan okuyan arasındaki dengeyi gözetmektedir. Bu çalışmada çok boyutlu düşünmenin türlerinin ilişkisi, her bir düşünme türünün sınırları ve sınırları nasıl aştıkları ile bu sınır aşımının değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matthew Lipman, Çok Boyutlu Düşünme, Eleştirel Düşünme, Yaratıcı Düşünme, Özenli Düşünme

Limiting Problem of Thinking Types in Matthew Lipman

Abstract

The founder of philosophy for children is Matthew Lipman. Therefore, it would be correct to assume that any philosophy for children's study is based on Lipman's model if the model on which it is based needs to be explicitly stated. However, in today's context, the model on which philosophy for children's studies is established and the academic foundation of models expressly or implicitly attributed to Lipman should be more profoundly discussed. One of the areas needing more discussion pertains to the nature of types of thinking and their interrelations. In his philosophy for children model, Lipman introduced three types of thinking—namely, critical, creative, and caring thinking—in an interrelated manner within the context of a community of inquiry pedagogy. According to Lipman, these three types of thinking are not hierarchical regarding importance and priority. However, educational systems tend to regard critical thinking as the most essential type among almost all kinds of thinking. While critical thinking emphasizes values such as reflection, precision, and consistency, creative thinking focuses on imagination, and caring thinking underscores valuing and giving importance to values. This three-dimensional thinking process, which resembles the synchronized operation of a machine, is a non-monolithic, analytical, and intuitive process. Critical thinking establishes criteria and seeks precision; creative thinking challenges and advances through hypotheses and assumptions, while caring thought evaluates them through the filter of values. Thus, multidimensional thinking seeks to balance cognitive and practical, perceptual and conceptual, physical and mental, rule-governed, and rule-defying aspects. This study will explore the relationship between the types of multidimensional thinking, the boundaries of every kind of thinking, how they transcend these boundaries, and the evaluation of this boundary-transcending process.

Keywords: Matthew Lipman, Multi-dimensional Thinking, Critical Thinking, Creative Thinking, Caring Thinking

GİRİŞ

Matthew Lipman çocukların düşünme eylemlerini geliştirmek amacıyla Çocuklar İçin Felsefe (P4C) çalışmalarını başlatmış, geliştirmiş ve modellemiştir. Bu nedenle bakıldığında Lipman'ın düşünmeyi geliştirme çalışmalarının tamamı felsefi düşünme zeminindedir. Düşünme eylemi hangi açıdan ele alınırsa alınsın karmaşık bir eylemdir. En büyük karmaşıklık ise hem düşünmenin ne demek olduğunun tanımlanması hem de düşünme ile ilgili eylemlerin kendilerinin düşünerek yapılabilecek olmasındadır. Bu açıdan bakıldığında düşünme hem felsefenin tarihinin kendisi hem de özel bir problemi olarak değerlendirilebilir. Ancak her düşünme eylemi, felsefi düşünme olmayabilir. Felsefi düşünme diğer düşünme türlerinin pek çok özelliğini kapsar ancak onları da aşar. Felsefi düşünmenin en temel özelliği refleksiyona dayalı olmasından gelir (Dewey, 2022). Refleksiyon düşünme eyleminin kendi üzerine düşünmesi olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla içeriksizdir ve üst bir yapıdır. Bir bakıma felsefi düşünme ile diğer düşünme türlerini birbirine bağlayan yapı refleksiyondur denilebilir.

Lipman'ın modelinde üç tür düşünme türü göze çarpar. Bunlar eleştirel, yaratıcı ve özenli düşünme türleridir (Lipman, 2003). Bu düşünme türlerinin temel özellikleri şu şekildedir;

Eleştirel Düşünme

1. Ölçüte dayalıdır,
2. Kendi kendini düzeltir,
3. Bağlama duyarlıdır,
4. Ve yargıyı kolaylaştırır.

Ölçütler üç türdür: normal ölçütler, meta-ölçütler ve mega ölçütler. Normal ölçütler ilk ve sıradan ölçütlerdir. Herhangi bir şey üzerine ayırtma, benzerlik farklılık tespit etme, karşılaştırma, sınıflama, sıralama vb. yapmak üzere kullanılırlar. Meta-ölçütler ise pek çok ölçüt içinden ölçütün nasıl seçileceğini tespit etmek üzere kullanılırlar ve normal ölçütlerin değerlendirilmesinde kullanılır. Bunlar da genellikle güvenilirlik, güç ve belirginlik, uyumluluk, doğruluk ve tutarlılık vb. dir. Mega-ölçütler ise inanç, ahlak, estetik gibi anlamın çok geniş olduğu büyük yapılara dayanır ve gerçek, doğru, yanlış, dürüst, iyi, güzel vb. dir. Dolayısıyla eleştirel düşünmenin sürecinde öncelikle ölçüt belirlemek ve kullanmak söz konusudur. Mega-ölçütler de meta ölçütlerin değerlendirilmesinde kullanılırlar. Eleştirel düşünme, bu ölçütlerin kullanılması ile bilgiyi daha iyi anlama, çeşitli argümanları eleştirme ve değerlendirme yeteneği kazanma sürecini temsil eder. Eleştirel düşünme pratiği, bu ölçütlerin bilinçli bir şekilde kullanılmasını gerektirir ve bu, kişilerin daha iyi bir karar verme, problem çözme ve mantıklı argümanlar oluşturma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. İkinci olarak eleştirel düşünme kendi kendini düzelden bir düşünmedir. Sorgulamanın en belirleyici özelliği kendi zayıflığını keşfetmeyi amaçlaması ve kendi prosedürleri içinde hatalı olan şeyi düzeltmesidir. Bu yüzden sorgulama kendi hatasını düzeltme demektir. Burada belki de dikkat edilmesi gereken şey şudur; kendi düşüncemiz hakkında çoğu zaman düşünebiliriz ancak bunu çoğu zaman eleştirel olmayan bir şekilde yaparız. Burada önemli olan “düşünme hakkında düşünmek” olarak kullanılan “metabiliş”in kimi zaman eleştirel olmayışının farkına varmaktır. Oysaki eleştirel anlamda hata düzeltmek için düşünme üzerine düşünme eyleminin de eleştirel prosedürü kullanması gerekir. Eleştirel düşünme bunun yanında bağlama duyarlıdır. Her bağlam kendi anlamını ve anlam çerçevesini oluşturur. Bu nedenle bir bağlamın içerisindeki anlam başka bir bağlam içerisinde aynı anlamı taşımayabilir. Bu nedenle istisnai ve düzensiz halleri, normal akıl yürütme prosedürlerinin dışında kalabilecek özel sınırlamaları, beklenmedik olayları veya kısıtlamaları, bağlamın içinde bulunduğu genel kapsamı, ortaya çıkabilecek atipik durumları ya da bazı anlamların bir bağlamdan bir bağlama transfer edilip edilemeyeceğinin farkında olmak gerekir. Tüm bu farkındalıklar bağlam ile diğer üç öge arasında da anlamlı bir ilişki kuracaktır. Son olarak eleştirel düşünmenin sonucunun yargı olmasıdır. Bu nedenle tüm eleştirel düşünme süreci yargıyı kolaylaştırıcı olmalıdır. Kimi eleştirel düşünme tanımlarında sonuçlara, kararlara veya çözümlere işaret edilmektedir. Oysaki böyle tanımlandığında her sonucun, her kararın ya da her çözümün bir eleştirel düşünme eylemine işaret ettiği anlamı ortaya çıkar. Bunların anlamı dardır bu yüzden sonuçları genişletmek, belirleyici özellikleri tanımlamak ve bunlar arasındaki bağlantının gösterilmesi gerekir (Lipman, 1995).

Yaratıcı Düşünme

1. Meydan okuyan,
2. Genişleyen
3. Doğurtucu bir düşünmedir.

Eleştirel düşünme ne kadar ölçüte dayalı ise yaratıcı düşünme de o kadar meydan okumayı gerektirir. Çoğu zaman ölçütleri yıkmayı, onlara rağmen düşünmeyi içerir. Buradaki en önemli noktalardan birisi meydan okumak için meydan okunacak ölçütün de biliniyor olmasıdır. Yaratıcı düşünmenin bir diğer özelliği ise genişleyen bir düşünme olmasıdır. Buradaki genişleme şuna benzetilebilir. Bir cep telefonu ile tüm bir stadyuma belli bir şarkıyı dinletmek mümkün değildir. Ancak o cep telefonunun yanına bir amfi sistemi kurulursa ve telefona bağlanırsa tüm stadyuma o şarkı dinletilebilir. Burada olduğu gibi yaratıcı düşünme düşünmeye amfi takmak gibidir. Varsayımlar, hipotezler, genellemeler, mecazlar, metaforlar, ironiler vb. leri düşünmeye amfi takmanın yollarıdır. Ve son olarak yaratıcı düşünme doğurtucu bir düşünmedir. Sokratik düşünme entelektüel bir ebeldir. Sorgulamanın doğasının tüm süreci kişiyi kendi düşünme süreci ile karşı karşıya bırakmak, bu karşı karşıya gelişte yeni bağlantıların ortaya çıkmasını sağlamaktır.

Özenli Düşünme

1. Takdir Edici (Kadirşinas),
2. Duygusal,
3. Aktif,
4. Normatiftir.

Özenli düşünme ise temelde içeriksizdir ve diğer iki düşünme türünün süreç kontrolünü gerçekleştirir. Tüm bu süreçler etik temellidir. Bir düşüncenin takdir edici olabilmesi onun değer yapıları ile arasındaki bağı gösterir. Değer bir şeyin kendi türünden diğer şeyler arasındaki özel yeridir (Kuçuradi, 2013) dolayısıyla takdir etmek demek değerini ortaya koymak demektir. Ancak bu bir değerlendirme meselesidir. Bunun da doğru değerlendirme ile gerçekleşmesi mümkündür. Özen birçok yanı ile duygusaldır. Duygu bir düşünme biçimidir. Bunun ötesinde duygu düşünme sürecinin önemli bir parçasıdır. Her düşüncenin doğru olması gibi bir zorunluluk yoktur. Kişi ancak ve ancak değerli gördüğüne özen gösterebilir. Duygu değerli olanın ne olduğu konusunda ölçüt vazifesi görür. Özenli düşünme aynı zamanda düşünmenin eyleme dönüşmesini gerektirir. Ve çoğu zaman tüm bunlar belirli normlar çerçevesinde gerçekleşir. Bu normlar kişisel olabileceği gibi toplumsal da olabilirler. Normlar düşünmenin özen boyutunun bir temellendirmesi ya da gerekçesi gibidir (Lipman, 2011).

Çok Boyutlu Düşünme ve Sınırlar Üzerine Değerlendirme

Düşünmenin eğitimi ile ilgili modeller incelendiğinde (Dombaycı, 2014), düşünme türlerinin dikey dizimli ya da yatay dizimli ele alındığı görülmektedir. Her iki açıdan bakıldığında da düşünme türlerinin birbirleri ile ilişkisinin kurulması güçlüğü ortaya çıkmaktadır. Doğası gereği elbette her düşünme türünün kendine özgü özelliklerinin olması normaldir. Düşünmenin içeriği kimi zaman belli bir tür düşünmeyi gerektirse de çoğu zaman bu bir sınırlılıktır. Lipman'ın ele aldığı her bir düşünme türünü şu tür bir benzetme ile açmak mümkündür; eleştirel düşünme eylemi bir yargıç gibi, yaratıcı düşünme eylemi bir sanatçı gibi, özenli düşünme eylemi de ebeveyn ya da öğretmen gibi davranır. Bunlar felsefe tarihinden örneklendirilecek olursa yargıç Hegel, sanatçı Kierkegaard ya da Schopenhauer, öğretmen ya da ebeveyn de Socrates olabilir. Ama yine de bütün bu rolleri tek başına bir filozofta görmek istersek eksiklerine rağmen Platon ya da Aristoteles'i örnek verebiliriz. Tıpkı burada olduğu gibi çocuklar için felsefenin de yapmak istediği belirli düşünme yönlerinden değil tüm düşünme yönlerinden gelişmiş çocuklar yetiştirmektir. Bunu gerçekleştirmenin yolu aynı anda aynı düşünme içeriği üzerine eleştirel, yaratıcı ve özenli düşünmekten geçer.

Üç düşünme biçiminin aynı anda işe koşulması sorgulama topluluğunun içinde olabilir. Sorgulama topluluğunun oluşabilmesi kimi şartlara bağlıdır. Bu şartları sağlayan özellikler ise kapsamlılık, katılım, ortak biliş, yüz yüze ilişkiler, anlam sorgusu, sosyal dayanışma, düşünüp taşınma, tarafsızlık, modelleme, kendisi için düşünme, prosedürlere meydan okuma, makullük, okuma, sorgulama ve tartışmadır (Lipman, 2003). Bu özellikler refleksiyonun da yayılmasını sağlayacaktır. Bu yayılım eleştirel düşünmenin kesinlik ve tutarlılığını, yaratıcı düşünmenin özgünlük ve meydan okuyuculuğunu, özenli düşünmenin de duygu ve değer bağının refleksiyonuna dönüşecektir. Üç düşünme biçiminin aynı anda kullanılması çocukların en temelde hem bilişsel hem de duyuşsal yapılarının bir ara ele alınmasını sağlayacaktır. İleriki yaşlarda felsefe eğitiminin en büyük eksikliğinin duyuşsal davranışlara dönüşmemesi olarak görülebilir. Bacanlı (2006) duyuşsal davranışları üç ayrı taksonomi üzerinden ele almıştır. Bunlar sırasıyla;

1. Krathwohl ve arkadaşları:
 - a. Alma,
 - b. Tepkide bulunma,
 - c. Değerleme,
 - d. Örgütlenme,

- e. Bir değer ya da değerler bütünü ile nitelenmişlik
2. Gephart ve Ingle Taksonomisi:
 - a. Duyuşsal alan
 - i. Fizyolojik Tepkiler
 1. Somatik Tepkiler
 - a. Terleme
 - b. Kardiyovasküler Reaksiyonlar
 - c. Nefes alıp verme
 2. İç Organlarla Tepkiler
 - ii. Psikolojik Tepkiler
 1. Değerler
 - a. Tutumlar
 - b. İnançlar
 2. Duygular
 - a. Hoş
 - b. Nahos
 3. Algılar
 - a. Benlik
 - b. Başkası
3. De Lansheere'in Taksonomisi
 - a. Birey alır
 - b. Birey alır ve uyarıcıya tepkide bulunur
 - c. Birey alır ve kabul ederek veya reddederek tepki verir
 - d. Birey inisiyatifini eline alır

Biliş ve duyuş dengesinin düşünme eylemi esnasındaki karşılıklı dengesi eylemin hem kendisinin dengesini hem de karşılıklı kontrolünü sağlamada önemlidir. Genel olarak duyuşal hedefler konusunda uzlaşımın, somutlaştırmanın, sürenin uzunluğunun, alışılmış öğretim dışında bir yöntem ihtiyacının ve değerlendirilmesinin güçlüğü bu hedeflerden kaçınmanın sebebi olarak gösterilebilir. (Bacanlı, 2006) Bilişsel ve duyuşsal bir aradalık dışında başka bir aradalıklara da ihtiyaç bulunmaktadır. Bunları da şöyle sıralayabiliriz; kavramsal ve algısal, fiziksel ve zihinsel; kurallı ve kuralsız.

Lipman'ın çok boyutlu düşünme olarak tanımladığı düşünme, her düşünme türünün birbirini geliştirmek için kendi sınırlarını aştığı bir süreçtir. Bu sürecin temel düzlemi biliş ve duyuş ekseninde gitmektedir. Daha özel betimleme karşıtlıkları ile ifade edilirse bilgi-duyuş; akıl-zekâ, analitik-sezgisel, yakınsak-ıraksak, genel-kişisel vb. nin bir arada bulunmasıdır. Bilgi olmadan duyunun, akıl ile kontrol edilmeyen zekanın, ayağı yere basmayan sezginin, sadece kendisi için düşünmenin bir sorun olduğu apaçık ortadadır. Eleştirel olmayan yaratıcılık ile özen, yaratıcı olmayan eleştirelilik ve özen ile özenli olmayan bir yaratıcılık veya özenin bir anlamı yoktur. Üst kattaki komşumuz gürültü yaptığında ona bunu nasıl anlatacağımızı düşünürüz. Eleştirel düşünme ile ölçütler belirleriz, bu ölçütleri belirlerken yaratıcı olup sıradan ölçütlerin dışına çıkmaya çalışırız ancak bir anda yarın sabah asansörde karşılaşacağımızı hatırlayıp tüm bunların arasından en nezaketlisini özenli bir şekilde tercih ederiz. Tam da bu örnekte olduğu gibi üç düşünme türünün aynı problem etrafında dolanması, birbirini kontrol etmesi ya da açması, birbirlerinin sınırları içine kendi özgünlüklerini koruyarak girip çıkmaları gerekir. Bu süreç tıpkı bir orkestranın çalışması gibidir. Orkestranın icrası sırasında onlarca enstrüman bir aradadır ve hepsi aynı anda çalar. Ancak kulağımız ne sadece kemanı ne sadece davulu ya da ne sadece flütü duyar. Bir harmoni, uyum söz konusudur.

Lipman'a (2003) göre çok boyutlu düşünme iki önemli düzenleyici yapı taşını oluşturur. Bunlar demokrasi ve makullüktür. Demokrasi toplumsal yapının gelişimi için önemlidir, makullük ise -diğer bir ifadeyle akıl yürütebilirlik- bireyin karakter gelişimi için önemlidir.

KAYNAKÇA

- Bacanlı, H. (2006). *Duyuşsal Davranış Eğitimi*. Nobel
- Dewey, J. (1933). *How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process*. D.C. Heath & Co Publishers.
- Dombaycı, M. A. (2014). Models of thinking education and quadruple thinking. *IJONTE – International Journal of New Trends in Education and Their Implications*, 5 (4), 12-28
- Kuçuradi, I. (2013). *İnsan ve Değerleri*. Türkiye Felsefe Kurumu
- Lipman, M. (1995). Caring as Thinking. *Inquiry: Critical Thinking Across the Disciplines*, 15(1), 1-13
- Lipman, M. (2003). *Thinking In Education*. Cambridge
- Lipman, M. (2011). Philosophy for Children: Some Assumptions and Implications. *Ethics in Progress*, 2(1), 3-16

Matthew Lipman'da duyguların, zihinsel eylemlerin ve düşünme becerilerinin eşgüdümü

Mehmet Ali DOMBAYCI

Prof. Dr. Gazi Üni., Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Felsefe Grubu Eğitimi ABD,
06370, Ankara, Türkiye

E-mail: dombayci@gazi.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2428-8884

Özet

Çocuklar için felsefenin kurucusu Matthew Lipman'dır. Bu nedenle herhangi bir çocuklar için felsefe çalışmasının dayandığı model açıkça belirtilmemişse onun Lipman'ın modeline dayandığını varsaymak yanlış olmayacaktır. Ancak günümüzde hem çocuklar için felsefe çalışmasının hangi modele dayandığı açıkça belirtilmemekle hem de açık veya örtük Lipman'a dayandığı ifade edilen modellerin akademik alt yapısı derinlemesine tartışılmamaktadır. Lipman'ın modeli pek çok yapıyı eşgüdüm halinde kullanmaktadır. Bunların en belirgin olanları duygular, zihinsel eylemler ve hatta zihinsel durumlar ile düşünme becerileridir. Düşünme hem zihin ile hem de duygu ile gerçekleştirilen bir eylem olup zamanla bir beceriye dönüşür. Bu becerilerin en önemli dördü; sorgulama becerileri, akıl yürütme becerileri, bilgiyi organize etme becerileri ve tercüme becerileridir. Bu dört beceri ve bunların altlarındaki diğer beceriler zihinsel eylemler ve duygularca yürütülür. Doğru düşünmenin yalnızca zihinsel bir eylem olduğu, duyguların düşünme eyleminde bulandırıcı ve bozucu bir etkisinin olduğunun kabulündendir. Oysaki refleksiyonlu düşünme ile duyguların düşünme üzerindeki etkisi fark edilmeli, duyguların dil ile bağı keşfedilmelidir. Böylelikle duygular açık seçik hale gelecek, doğru tanımlanacak ve doğru ifade edilecektir. Bu yönelim zihinsel eylemlerin de yerli yerinde ele almasını sağlayacaktır. İnanma, bilme, şüphe duyma, güvenme vb. zihinsel durumlar, keşfetme öğrenme, anlam çıkarma, sonuca varma, karar verme vb. zihinsel eylemlere dönüşecektir. Lipman'ın modelinde bu üç yapı birbiri ile önce kurgusal öykülerde sonra da sorgulama topluluğunda eşgüdümlü bir şekilde ele alınmaktadır. Bu çalışmada bu üç yapının eşgüdümü üzerine değerlendirmeler ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matthew Lipman, Duygular, Zihinsel Eylemler, Düşünme Becerileri, Çocuklar İçin Felsefe

Coordination of emotions, mental actions, and thinking skills in Matthew Lipman

Abstract

The founder of philosophy for children is Matthew Lipman. Therefore, it would be correct to assume that any philosophy for children's study is based on Lipman's model if the model on which it is based needs to be explicitly stated. However, in today's context, the model on which philosophy for children's studies is established and the academic foundation of models expressly or implicitly attributed to Lipman should be more profoundly discussed. Lipman's model employs multiple structures in a coordinated manner. The most prominent are emotions, mental acts, mental states, and thinking skills. Thinking is an action carried out with the mind and emotions; over time, it becomes a skill. The most important four of these skills are questioning abilities, reasoning skills, skills to organize knowledge, and translation skills. Mental acts and emotions carry out these four skills and the sub-skills beneath them. The recognition that correct thinking is not solely a mental act stems from the acknowledgment that emotions have a confusing and disruptive effect on the front of thinking. However, with reflective thinking, the influence of emotions on thinking should be noticed, and the connection between emotions and language should be explored. This way, emotions become apparent, adequately defined, and accurately expressed. This orientation will also ensure that mental acts are appropriately addressed. Beliefs, knowledge, doubts, trust, etc., mental states will be transformed into mental actions such as exploration, learning, interpretation, reaching conclusions, decision-making, and so on. In Lipman's model, these three structures are addressed coordinated, first in fictional stories and then in the community of inquiry. This study will focus on the coordination of these three structures.

Keywords: Matthew Lipman, Emotions, Mental Acts, Thinking Skills, Philosophy for Children

GİRİŞ

Düşünme hem zihin hem de duygu ile gerçekleştirilen bir eylem olup zamanla beceriye dönüşür. Genellikle düşünmeyi zihinsel bir eylem olarak görülmemekte ya da sadece ona indirgenmektedir. Oysaki insan çoğu zaman duygularıyla hareket eder ve karar verir. Öyle ki bu kararlar daha sonra yargılara dönüşür. Hal böyle iken tarihsel anlamda genel olarak duyguların bulandırıcı bir etkiye sebep olduğu ve düşünme sürecinde olumsuz bir katkısının olduğu kabulü yaygındır. Matthew Lipman, çocuklar için felsefe çalışmalarında zihni, duyguyu ve düşünme becerilerini bir arada yürütmenin önemi üzerinde durmuştur. Çocuklar için felsefe dışındaki diğer düşünme modelleri incelendiğinde bu yapıların bir arada ele alınışı nadirdir (Dombaycı, 2014). Ancak bunların bir model içinde varlığı da sorunu çözmemektedir, bunlar hem bir model içinde aynı anda var olmalı hem de birbirlerini var etmeli ve etkileşim içinde olmalıdırlar. Bu çok kolay bir süreç değildir. Tarihsel olarak da felsefi zemin gerektirir. Biliş ve duygu iki farklı yapıdır. Biliş bilgi edinme süreçleri olarak, duygu ise duygulanım süreçleri olarak tanımlayabiliriz. Bir biliş kullanıldıkça duygu haline gelir. Yani bir duygulanım durumu bilgidan bağımsız değildir. Duygu ile ilgili herhangi bir eğitimsel süreçte mutlaka bilgi ile ilgili süreçlerin dikkate alınması gerekir. Dolayısıyla ne bilgi yani bunları yürüten zihinsel süreç, ne de duygu yani bunları yürüten duygulanım süreç birbirinden bağımsız olamaz. Bilgidan duyguya hareket eden bu süreç, belli bir süre sonra duygudan bilgiye daha sonra da karşılıklı bir etkileşim sürecine dönüşür. Bu nedenle herhangi genel olarak herhangi bir düşünme sürecinde özel olarak da çocuklar için felsefe uygulamalarının sürecinde bilgi ve duygunun bir arada etkileşimli olarak ele alınması zorunluluktur. Bu etkileşimin sürekli ve sık tekrarı profesyonel bir becerinin de gündeme gelmesini sağlar. Düşünme becerileri de bu etkileşimli süreci kapsar. Bu nedenle zihin, duygu ve düşünme becerisini bir arada ele almayan çocuklar için felsefe modelleri etkisizdir ve Lipman'ın ortaya koyduğu modelden uzaktır. Bu bağlamda hem bunların tek tek ne olduğunu hem de etkileşimini ele almak gerekir.

Duygular

Duygular söz konusu olduğunda onların nasıl ele alınacağı da kendi başına bir bakış açısı gerektirir. Bu noktada üç farklı bakış açısı sıralanabilir. Duyguları konu ederek ele almak, ki bu duyguların kendisi hakkında konuşmak anlamına gelir. Duyguların eğitimde alacağı rolü ele almak. Son olarak da duyguların kendilerinin nasıl eğitileceğini ele almak.

Felsefe tarihinde duyguların kendilerini konu edinerek uzun tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Duygular bir konu olarak “etkiler” (affects) bağlamında ele alınmıştır. Descartes ve Spinoza bu konuda ele alınabilecek filozoflardır. Diğer taraftan duyguların eğitimde oynadığı rol de tartışma konusu olmuştur. Ancak buradaki tartışma genellikle duyguların düşünce üzerinde bulandırıcı ve bozucu bir etkiye sahip olduğu fikri hakim olmuştur. Kartezyen geleneğin açık-seçiklik ve farklılık ilişkisi bir kriter olarak varsayıldığında duygular genelde hatanın ve yanlışın nedeni olarak iddia edilmiştir. Bu nedenle üçüncü biçimde ele alınışla birlikte bu bozuculuk, bulandırıcılık ya da hata ve yanlış ortadan kaldırmak için duyguların kendilerinin eğitilmesi gerektiği ile ilgili düşünceler ortaya çıkmıştır. Ancak bu son biçimden önce bunun imkanı da tartışılmalıdır. Asıl problem ise duyguların düşünme sürecindeki rolünün ne olduğu ya da olacağıdır. Lipman (1995a) kendi modelinde bunu etik bağlamda özenli düşünme ile gerçekleştirmektedir. Duygular düşünmede oynadığı role bakıldığında

1. İnançların içine gömüldüğünde bileşsel olarak işlev görür
2. Bir referans çerçevesi oluşturur
3. Kimi konulara odaklanma bakımından yardımcı olur
4. Bir şeyin önemini ortaya çıkartır ve bir şeye dikkat çeker

Bu açıdan değerlendirildiğinde duygular düşünme sürecine odaklanma, çerçeve çizme, içine yerleştirme, vurgulama gibi katkılar sağlar.

Duyguların düşünme ile ilişkisinin önemli bir bileşeni de dildir (Lipman, 1995b). Kimi zaman duygumuzu taşıyan terimlerin doğru kullanılıp kullanılmadığı bile bir sorundur. Bu sorun duyguları tanıyıp tanımamaktan kaynaklanır. Sadece bir duyguyu tanımak da yetmez, diğer duygular da tanınmalıdır ki diğerleri arasında belli birinin özel bir yeri tespit edilsin. Duyguları doğru tanımak, onları doğru adlandırmayı da sağlar. Bu bakımdan dildeki ifadesi üzerinde de farkındalık oluşturulmalıdır. Örneğin;

Umutsuzluk ile çaresizlik arasındaki fark nedir?

Korkmak ile kaygılanmak arasındaki fark nedir?

Öfkelenmek ile nefret etmek arasındaki fark nedir?

Bu farkların ortaya çıkması için kelime çalışması yapmak uygundur. Hangi kelimelerin neye işaret ettiğinin açık seçik hale gelmesi ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar kelime dağarcıklarını geliştirecektir. Kelime dağarcıkları zenginleştikçe ister duygular ister zihinsel durumlar isterse zihinsel eylemler daha açık ve seçik hale gelecektir.

Zihinsel Durumlar ve Zihinsel Eylemler

Zihinsel durumlar zihinsel eylemlere yol açarlar. Kişinin hangi zihinsel durum içinde olduğu, hangi zihinsel eylemi sergileyeceğinin de göstergesidir. Zihinsel eylemler doğrudan gözlemlenebilir olmadığı için süreç içerisinde bunun konuşmada ya da söylemde kendisini gösterdiğini varsaymak gerekir. Felsefi bakımdan ise bu diyalog sürecidir. Bu nedenle bir öğrencinin diyalog içerisindeki ifade biçimi onun hangi zihinsel durum içinde olduğunun ve bunun nasıl bir zihinsel eyleme dönüştüğünün göstergesidir. Ancak çocuklarda beceri gelişiminin gerçekleşmesi için kasıtlı ve istendik olarak belli zihinsel durumlara maruz bırakılmaları ve durumların içerisinde yürütecekleri zihinsel faaliyetleri takip etmek gerekir. Hatta takip etmenin ötesinde bunların oluşturulması zorunluluktur. Zihinsel durumlardan hareketle oluşan zihinsel eylemler düşünme üzerine düşünmenin de neredeyse tek yoludur. O halde kullanılacak öykülerden (Lipman kendi sistemi içerisinde kurgusal öyküler kullanmaktadır) oluşturulacak sorgulama etkinliklerine kadar bu yapıların önceden belirlenip süreçlerin içine eklenmesi gerekir (Lipman, 1998).

Zihinsel durumlara inanma, bilme, şüphe duyma, güvenme vb. leri örnek olarak gösterilebilir. Keşfetme, anlam çıkarma, bir araya getirme, anlam çıkarma, karşılaştırma, benzerlik farklılık tespit etme, sıralama sonuca varma, karar verme vb. leri de zihinsel eylemlere örnek verilebilir (Lipman, 2003). Zihinsel durumlar bir çerçeve çizerken, zihinsel eylemler bu çerçeve içerisindeki süreci ve sonucunu ifade eder. Yani biz şüphe duyma gibi bir zihinsel durumun içinde isek ona göre bir karar verme, karşılaştırma ya da sonuca verme gibi bir zihinsel eylem süreci tüketiriz. Eğer inanma ile ilgili bir zihinsel durum içerisinde isek şüphe ile ilgili bir zihinsel durum içindeki süreçten farklı bir zihinsel eylem ile süreci yönetiriz. Bu nedenle bunların sadece sürece eklenmesi yetmez, çocuklar tarafından da fark etmeleri de sağlanmalıdır. Daha sonra da bu farkındalığın dile dolayısıyla diyaloga yansımaları sağlanmalıdır. Bunların dile yansımada özel terimler seçilmelidir. Örneğin “Yarın havanın yağışlı olması öngörülüyor” ifadesindeki öngörünün ne demek olduğu ile ilgili çocukların perspektif geliştirmesi beklenir. “öngörü” den ne anlaşıldığı ya da bunun gibi terimlerin hangi zihinsel durum veya eylemlerle ilişkili olduğu somut olarak tartışma konusudur. Benzer terimler ya da anlam bakımından zıttı terimlerin de tartışmaya dahil edilmesi gerekir. Zihinsel durumlar bir bakıma bizim tutumlarımızı da ortaya koyar. Buna birkaç örnek verilebilir.

- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğini biliyordu.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğini düşündü.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğine inanıyordu.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğinden emindi.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğinden şüphelendi.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğini sanıyordu.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğinden korktu.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğine katıldı.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğine üzüldü.
- Ayşe, Mehmet’in okula gelmeyeceğini öngördü.

Bu fiillerin her biri “Mehmet okula gelmeyecek.” İfadesine karşı tutumlar olan zihinsel durumları temsil etmektedir. Çok karmaşık bir şekilde “Mehmet’in okula gelmeyeceği” tutumlar, duygular, yargılar, zihinsel durumlar ve tüm bunlarla çevrelenmiş bir yapıdır. Buradaki önemli nokta bu yapının hangi koşullar altında becerilere dönüştürüleceğidir. Bunların beceriye dönüşmesinin en önemli yolu sorgulama topluluğunun işlevsel kullanımınıdır (Lipman, 2011). Sorgulama topluluğu tekil olarak bir öğrencinin düşünme becerilerini değil birbirlerini harekete geçirerek yine birbirlerinin düşünme becerilerini geliştirmeyi sağlar. Bunun yolu da yapılandırılmış ve eğitici tarafından yönetilen diyalog sürecidir. Bu diyalogun süreci de kurgusal hikâye metinlerinden başlar. Bu nedenle bu hikayelerin oluşturulması esnasında gömülü olarak bu yapıları barındırması sağlanmalıdır.

Düşünme Becerileri

Düşünme becerileri çok geniş kapsamlı bir ifadedir. Çok özelden çok genel yeteneklere, mantıksal akıl yürütmeden sezgisel yapılara, bir bütünü parçalara ayırmadan parçaların bütünüle olan ilişkisine,

genellemelerden özelleştirmelere, alternatiflerden seçeneklere, kararlardan yargılara vb. kadar pek çok yapıyı bir arada barındırır (Lipman, 1977). Ancak Lipman (2003) çocuklar için felsefe modelinde sorgulama topluluğu içerisinde kullanılabilecek düşünme becerilerine dönük şu önermeleri tavsiye etmektedir. Bu tavsiye aynı zamanda bunların birbirleri arasındaki koordinasyonu da içerir.

1. Genel Sorgulama becerileri
 - a. Soruları formüle etme
 - b. Kapsamlı genellemelerden kaçınma
 - c. İddiaları kanıtlarla destekleme
 - d. Açıklayıcı varsayımlar geliştirme
 - e. Durumsal farklılıkları tanıma
 - f. Başkalarının fikirleri üzerine fikir inşa etme
2. Açık fikirlilik
 - a. Makul eleştirileri kabul etme
 - b. Başka bir bakış açısıyla bakma
 - c. Kişi olarak başkasına saygı duyma
3. Akıl yürütme becerileri
 - a. Uygun analogiler yapabilme
 - b. Kötü tanımlanmış kavramları açık hale getirmeye çalışma
 - c. Uygun ayrımlar ve bağlantılar yapma
 - d. Görüşleri ikna edici gerekçelerle destekleme
 - e. Örnekler ve karşı örnekler sağlama
 - f. Altta yatan anlamı açmaya çalışma
 - g. Uygun çıkarımlarda bulunma
 - h. Dengeli değerlendirmeye dayalı yargılarda bulunma

Bu önermeler ışığında dört temel düşünme becerisinden bahsedilebilir:

1. Sorgulama becerileri
2. Akıl yürütme becerileri
3. Bilgiyi organize etme becerileri
4. Tercüme becerileri

SONUÇ

Pek çok düşünme eğitimi ve çocuklar için felsefe modelinde duygular, zihinsel durumlar, zihinsel eylemler ve düşünme becerileri birbirinden bağımsız yatay ve dikey olarak ele alınmaktadır. Oysaki bir duygu ya da duygu durumu, bir zihinsel durum oluşturur ve bu zihinsel durum da bir zihinsel eyleme yol açar. Düşünme becerileri olarak tanımlanan yapılar ise sayılan duygu durumları ve zihinsel durumlar ile zihinsel eylemlerin içinde şekillenir. Önemli olan çocukların düşünme sürecinde öncelikli olarak bunları fark etmeleri, sonra ifade etmeleri sonra da birbiri ile ilişkilerini kurmalarıdır. Bir zihinsel durumun aynı anda bir duygu durumu olarak adlandırılması da mümkündür. Dolayısıyla zihinsel eylemler kimi zaman zihinsel durumlar yanında duygusal durumlardan da hareket ederler. Hazır öykü veya romanlarda bu yapıların bir aradalığını bulmak oldukça güçtür. Bu nedenle duygular, zihinsel durumlar, zihinsel eylemler ve düşünme becerileri kurgusal öykü ve romanlara süreci yönetenlerce bilinçli ve kasıtlı olarak yerleştirilmelidir. Bütün bunların gerçekleşeceği ortam ise sorgulama topluluğudur. Sorgulama topluluğu kendine has pedagojisi olan bir süreçtir.

KAYNAKÇA

- Lipman, M. (1995a). Caring as Thinking. *Inquiry: Critical Thinking Across the Disciplines*, 15(1), 1-13
- Lipman, M. (1995b). Using Philosophy to Educate Emotions. *Analytic Teaching*, 15(2), 3-10
- Lipman, M. (1998). Teaching Students to Think Reasonably: Some Findings of The Philosophy for Children Program. *Journal of The Clearing House*, 71(5), 277-280
- Lipman, M. (2003). *Thinking In Education*. Cambridge
- Lipman, M. (2011). Philosophy for Children: Some Assumptions and Implications. *Ethics in Progress*, 2(1), 3-16
- Lipman, M., Sharp, M.A & Oscanyan, F. S. (1977). *Philosophy in the Classroom*. Temple University

What is the working-life quality of female academics?

Meltem İNCE YENİLMEZ

Prof. Dr., İzmir Democracy University, Department of Economics, İzmir, Türkiye,
E-mail: meltem.inceyenilmez@idu.edu.tr ORCID: 0000-0002-4689-3196

Abstract

Female academics demand a nurturing workplace with equal possibilities for promotion and recognition. Access to personal and professional development activities that meet particular career goals is also critical for women in academia. Furthermore, research has indicated that women in academics place a higher emphasis on work-life balance and personal fulfillment than on traditional concepts of career success. Balancing the rigors of an academic career with family duties is sometimes tricky for female academics, and it necessitates the implementation of supporting policies that allow for scheduling flexibility to suit personal and family life. Furthermore, it is critical to recognize and eradicate gender prejudices in the workplace. This involves removing latent prejudices, guaranteeing equitable compensation, and fostering an inclusive culture that honors varied ideas and experiences. Addressing these challenges would assist in establishing a more supportive work environment for female academics while also influencing the culture perpetuating power disparities and gender gaps. Creating a work climate that favors female academics also necessitates addressing organizational restrictions such as male dominance, advancement barriers, insufficient mentorship and assistance, and prejudice. These challenges must be addressed entirely by enacting laws that promote inclusion and diversity.

Semi-structured interviews were used to obtain data from ten female professors working in İzmir institutions. The data was analyzed using thematic analysis. According to the findings, most female academics find it difficult to reconcile their family and professional duties. Participants confronted various issues at home and work that affected their lives. These issues included a lack of assistance and facilities at home and at work. These issues did not prevent them from continuing with their work-from-home obligations. Some of the tactics used by participants to maintain this balance included dividing and arranging homework time, getting family support, and making better use of time at work. The findings substantially affect working women, employers, families, and policymakers in İzmir and other comparable communities.

Keywords: Female academics, Working life, Equal opportunities, Workplace balance

INTRODUCTION

Achieving a work-life balance allows individuals to allocate sufficient time to their personal and professional lives, allowing them to live harmoniously. Work-life balance enables people to integrate their social, personal, and professional lives in a way that makes them feel satisfied with their lives. Furthermore, it is suggested by Clark (2000) and Hill et al. (2001) that achieving work-life balance enables people to maintain equilibrium in their personal, behavioral, and emotional lives by meeting the demands of their jobs. Academic professionals need to maintain a work-life balance much like professionals in other domains.

Additionally, a healthy work-life balance supports academic institutions in upholding and raising standards to enhance student conduct and increase retention rates (Schreiber and Asner, 2011). Educators who maintain a healthy work-life balance can positively impact their students' development more effectively. Because of this, academic professionals may experience personal issues and perform poorly at work as a result of having a poor work-life balance. (Greenhaus et al., 2003)

Despite its significance, work-life balance has become a concern for academic workers worldwide. American academics struggle to maintain a healthy work-life balance because of their extended workdays, the unequal distribution of family duties, and the added burden of raising their children. In addition, they struggle even more because they are not satisfied with the safety and security of the daycare for their child and because they are not receiving enough help from their spouses or partners to manage their daily routine (O'Laughlin & Bischoff, 2005). According to Houston et al. (2006), the majority of academics in New Zealand work overtime, often exceeding 10 hours over their regular full-time schedules.

According to U.K. research (Kinman & Jones, 2003), academics struggle to strike a work-life balance in their daily schedules, which has a significant impact on their personal lives. In the context of South Asia, a working woman's marital status also indicates how well she balances her personal and professional lives. Females must complete many duties after marriage, which leads to stress and a sense of overload (Kinnunen et al., 2006). Furthermore, data from India suggests that women workers face a conflict between their roles in the home and at work because they put in too many hours each week at the office. This also includes an unaccommodating work schedule, inflexible overtime needed to finish organizational duties, and unsupportive management (Frone et al., 1997). Additionally, a Bangladeshi study found that women's imbalance in their personal and professional lives, which is challenging to manage equitably, leads to a significant level of dissatisfaction (Uddin et al., 2013). Accordingly, studies conducted on women's working-life balance show that women's multiple duties have an impact on their physical and mental health, as well as their well-being and stress levels (MacDonald, D. A., and Friedman, 2002; Shakir, K. and Noorani, 2014; Yousaf and Schmiede, 2017).

Women's issues: Work-Life Balance

Work-life balance has been defined as an individual's inclination to maintain a distinct boundary and allot an appropriate amount of time to the various demands of their personal and professional lives. This, in turn, leads to equilibrium in life (Grzywacz and Carlson, 2007), satisfaction and ideal working at work and home with the least amount of role conflict (Clark, 2000), and productive, healthy, and profitable life that harmonizes a wide range of life pursuits encompassing personal and spiritual advancement and conveys a person's unique desires, hobbies, and values (Emmerik, 2002; Wayne et al., 2004; Creswell, 2012).

Work-life balance has traditionally been viewed as a competing model with dismissive outcomes based on stress and burnout (Marks, 1977; Gay and Airasian, 2000; Houston et al., 2006; Marafi, 2013). Social support is a critical element that favors the work-life balance (Gordon and Whelan-Berry, 2004). Social support refers to the significant assistance provided by an employee's parents, siblings, children, spouse, cousins, coworkers, department head, and friends outside of the workplace (Marcinkus et al., 2007). Research has indicated that social support and work-life balance are positively correlated.

One particularly notable source of assistance is the life partner, who provides support in a variety of job and non-work areas, such as financial assistance (Hakanen et al., 2011; Kossek et al., 2011), career guidance (Darcy et al., 2012), family supervision, and individual assistance (Abendroth and Den, 2011). Family support also includes exchanging assistance among family members (Wallen, 2002). Personal social support can be instrumental or emotional (Wayne et al., 2007). Positive emotional expressions that enhance a person's behavior or impact and help to preserve work-life balance are known as emotional support. Therefore, it involves expressing emotive behavior to support a person's role in the workplace. "instrumental support" refers to family members' attitudes and actions intended to assist one another's daily endeavors. For instance, a family member may reduce the amount of their household duties to devote more time to their employment. As a result, the energy that would have otherwise been used up is preserved, which benefits the person's employment (Thomas and Ganster, 1995; Russo et al., 2016). Another fundamental component of work-life balance is the assistance that coworkers and managers provide in the workplace (Abendroth and Den, 2011). Compressed work weeks, flextime, telecommuting, reduced working hours, daycare centers, job security, part-time work schedules, job crafting, job sharing, maternal leaves, and improved working conditions are examples of workplace support in the form of organizational support (Lyness & Kropf, 2005; Kelliher et al., 2019; Erden & Bayazit, 2019; Chung, 2019). These configurations are essential for integrating and supporting responsibilities in both work and life.

Women remain the primary caregivers for the home and children despite differences in family structures and female work across national boundaries (Rossi, 2001; Siu and Phillips, 2007; Beutell and Wittig-Berman, 2008). Increased study on work-life balance difficulties is the result of women's significant workforce penetration and career-focused mindset. The traditional systems of poor nations such as Turkey need to take the initiative to expand the range of assistance provided to women to maintain a balance between caregiver and earner. The position of women outside the house has been restricted by an ingrained tradition in traditional countries (Kalliath and Brough, 2008). If she rebels against fulfilling her designated job as a housewife, she faces criticism from all members of society, even other women.

In Turkey, work-life balance concerns about women have attracted a lot of attention lately. Traditional gender norms are being questioned as the nation continues to modernize and change, and more and more women are entering the job. However, maintaining a healthy balance between their personal and work lives

remains a significant challenge. Turkish women frequently experience stress and burnout as a result of society's expectations that they perform household chores while pursuing employment. Even with advances in gender equality, empowering women in Turkey requires tackling these concerns of work-life balance.

The traditional Turkish family structure, wherein women are expected to shoulder a substantial amount of domestic tasks, is one of the main issues encountered by Turkish women. Many women experience significant levels of stress and weariness as a result of their inability to balance their employment with these demanding household responsibilities. In addition, women may feel under obligation to care for family members, especially older family members or in-laws, due to the widespread support of extended families in Turkish society. The intricate network of duties frequently impedes women's ability to pursue careers and achieve financial autonomy.

The government has recently implemented work-life balance programs for women, including remote employment and flexible work schedules. However, difficulties still exist, especially in more rural and traditional communities. More work is required to dispel gender stereotypes, alter cultural norms, and provide women access to extensive support networks. Improving the work-life balance is crucial to advancing gender equality and women's rights in Turkey.

Work-life Balance and Female Employment in the Education Sector

According to the economic perspective, there are no gender differences in the workforce. It is a location where vendors and consumers trade goods and services. However, labor markets do not function alone. It is one of the social structures influenced by people, power imbalances, and social norms (Browne & Misra, 2003). In addition to having different skills and knowledge, men and women have different resources in terms of labor, wealth, and social capital. The way that labor markets function reflects both formal and informal conventions that are present in society (DeLeire and Levy, 2001).

While the relationship between an employer and employee is not gender-specific, it does adhere to the gender norms that society has established (Atalianis & Litosseliti, 2017). Male bosses are standard, and there are distinct categories of labor: "male's work" and "female's work." These prejudices are ingrained in societal structures rather than resulting from an individual's decision. On the other hand, while Turkey's constitution guarantees equal job possibilities to men and women, women are restricted to a small number of occupations. In reality, there is a greater convergence of female workers in some professions than others, especially in education and medicine-related fields. Over the past 50 years, both in industrialized and emerging nations, women's roles have undergone a significant shift (Zedeck and Mosier, 1990).

A complicated and diverse topic, work-life balance and female employment in Turkey's education sector. Women's employment in Turkey's education sector has significantly increased recently. In addition to highlighting the need for better work-life balance to assist these female educators, this also shows that there has been a good trend toward gender equality in the workplace.

In Turkey, the number of women working in the education sector has been rising rapidly, with many assuming positions as professors, administrators, and instructors. Nonetheless, they frequently struggle to strike a balance between their personal and professional life. The demands of the education industry, such as lengthy workdays, lesson planning, and administrative duties, can sometimes be too much to handle. Female educators' and their families' well-being may be impacted by stress and burnout as a result of this.

In addition, women in Turkey are still expected to conform to conventional gender roles and complete household responsibilities in addition to pursuing jobs in education. Because they are expected to perform well in their professional duties while juggling domestic obligations, female educators may find this to be an enormous strain. Maintaining a healthy balance between job and family life is still quite difficult.

Notwithstanding the increase in women's work, women's employment-to-population ratio is still one-half that of men, at 49.9 percent (TUIK, 2022), and it is still behind OECD's average of 62.5 percent. Statistics regarding the proportion of women working in higher education institutions need more (World Economic Forum, 2022). However, numerous studies have confirmed the scarcity and underrepresentation of women in academia (Yousaf and Schmiede, 2017; Tree and Vaid, 2022).

The findings of the current study suggest that female academics need improvements in their management practices. Mainly, they need to improve their work time management, and better realistic goal setting can contribute to increasing work-life balance among women. In this case, self-management is essential, where female academics need to control their expectations regarding their work-life balance. Women academics

strive to manage their family responsibilities as well as to meet their career expectations. The burden of these dual tasks may cause conflicts and tensions. Despite working so hard, their progress continues to remain slow because they are unable to get some more time to conduct further research activities. This study also reveals that women academics needed more leisure time for themselves. Due to this reason, they had no hobbies and could not find spare time for their recreational activities. This issue led to negligence regarding their personal, physical, and mental well-being. Hence, balance in work and personal life has been associated with their mental well-being and better performance (Punia & Kamboj, 2013).

A total of 174 universities- 229 public and 77 private- offer their services to the public and private education sectors. Since 1947, when there were only two public universities and none in the private sector, their number has increased. As a result, there is now a larger workforce. An increase in staff usually leads to problems with work and personal life and hurts organizational performance (Fatima & Sahibzada, 2012). As a result, it has become increasingly difficult for modern organizations to provide work-life balance to their employees.

Many studies have explored how people balance their personal and professional lives, focusing on work-life balance. However, when it comes to the academic community—which is still an understudied area—there is a glaring hole in this research environment. Though the proportion of women choosing academic jobs is rising, it is troubling that they have not gotten the recognition they merit in terms of visibility in the workforce and work-life balance. Due to prejudices, biases, and inequities that impede women's development in the workplace, women's experiences in academics are underrepresented.

This research gap highlights the critical need for studies that explore the particular difficulties female academics face in striking a work-life balance and being more visible in their professional capacities. Comprehending these concerns is vital for women's job contentment and addressing academic gender disparities. Through recognition of the unique challenges and complexities encountered by female scholars, we may devise tactics and regulations that promote a fairer, more welcoming, and encouraging learning environment. In addition to promoting gender equality, filling this research vacuum would improve the general caliber and variety of the academic workforce.

In the education arena, efforts have been made to tackle these problems, including introducing remote work possibilities and flexible working hours. Nonetheless, more work has to be done to reframe social norms, advance gender equality, and offer complete support for female educators. In addition to being essential for the well-being of women working in the education sector, achieving a better work-life balance for women is also necessary to promote gender equality in the workforce and guarantee that gifted women will continue to contribute to Turkey's educational advancement.

The Opportunities and The Challenges Women Academics Face

While navigating the academic environment in Turkey, female academics encounter a distinct mix of opportunities and challenges. These changes and difficulties reflect more extensive cultural standards and expectations. The importance of women's contributions to academia has been more acknowledged in recent years, giving women academics many opportunities.

There are chances for women in Turkey to succeed both professionally and intellectually. Numerous women have significantly impacted various academic fields, and their accomplishments are becoming more widely recognized and honored. Policies and efforts have been put in place by the government and academic institutions to enhance gender equality in academia. These include financing and career development assistance for female researchers.

The younger generation's shifting attitudes and ideals present another possibility. As cultural norms change, younger academics and students increasingly accept gender equality and diversity in the classroom. An atmosphere that is more welcoming and encouraging for female academics is produced by this mentality change.

Nonetheless, there are still many obstacles facing Turkish women's academics. Promotion in the workplace is still hampered by bias and preconceptions based on gender. Women are underrepresented in high-ranking jobs and frequently need help to obtain leadership posts. This underrepresentation directly impacts academic policies and decision-making.

For female academics, juggling career and home obligations continues to be a significant difficulty. The conventional roles associated with gender and the expectations put on women to take care of the home

might impede women's advancement in the workforce. It may be extremely taxing to juggle administrative, instructional, and research duties with family obligations.

Furthermore, whereas institutional initiatives and governmental legislation seek to advance gender equality in academia, these efforts may not always be implemented effectively. There are still disparities in providing equitable opportunities, and closing these gaps is a constant struggle.

Intimidation, harassment, and violence motivated by gender pose additional hurdles for female academics. These problems can harm women's academic careers and generate unfriendly work settings. Establishing a supportive academic environment requires addressing these issues and promoting safe and inclusive campuses.

All in all, Turkish women scholars have the chance to succeed and have a big impact on the academic community. Nonetheless, issues with violence, work-life balance, and discrimination based on gender continue to exist. Progress in tackling these difficulties and developing a fairer academic environment for women is vital for the country's educational progress and research achievements.

CONCLUSION

Academics have shown significant interest in the question of work-life balance. In the context of developing nations, this is particularly relevant to women academics. In this instance, it is customary for women to assume significant responsibility for childcare and cleaning. Many issues about work-life balance affect women in traditional communities due to modernization, increased access to higher education, and employment options outside the house. The new survey confirms the multitude of issues that women academics deal with both at work and at home. The absence of departmental support, tasks other than teaching in the workplace, and demands for equal performance in both settings are a few of these.

Moreover, female academics do not have enough time for themselves, which has an impact on their physical and emotional well-being. The good news is that female academics possess the bravery, determination, and ability to overcome these obstacles by employing various coping mechanisms, including dividing their lives, scheduling their work, talking to their families about their issues, and attempting to maintain composure. These are intriguing and promising results, and more extensive study is required to investigate these and other fascinating topics in more depth, with more excellent contextual and methodological information.

REFERENCES

- Abendroth, A. and Den, L. (2011). Support for the work-life balance in Europe: the impact of state, workplace and family support on work-life balance satisfaction, work, employment and society, 1–23.
- Beutell, N.J., and Wittig-Berman, U. (2008). Work–family conflict and work–family synergy for Generation X, baby boomers, and matures: Generational differences, predictors, and satisfaction outcomes. *Journal of Managerial Psychology*, 23(5), 507–523.
- Browne, I. and Misra, J. (2003) The Intersection of Gender and Race in the Labor Market. *Annual Review of Sociology*, 29, 487-513.
- Chung, H. (2019). ‘Women’s work penalty in access to flexible working arrangements across Europe. *European Journal of Industrial Relations*, 25(1), 23-40.
- Clark, S.C. (2000) Work/family border theory: a new theory of work/family balance. *Hum Relat*, 53:747–770.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Pearson Education Inc.
- Darcy, C., McCarthy, A., Hill, J., and Grady, G. (2012). Work–life balance: One size fits all? An exploratory analysis of the differential effects of career stage," *European Management Journal*, Elsevier, vol. 30(2), pages 111-120.
- DeLeire, T. and Levy, H. (2001). Gender, Occupation Choice and the Risk of Death at Work, NBER Working Papers 8574, National Bureau of Economic Research, Inc.

- Emmerik, I. H. (2002). Gender differences in the effects of coping assistance on the reduction of burnout in academic staff. *Work & Stress*, 16(3), 251-263.
- Erden Bayazit, Z., and Bayazit, M. (2019). How do flexible work arrangements alleviate work-family conflict? The roles of flexibility ideals and family-supportive cultures. *The International Journal of Human Resource Management*, 30(3), 405-435.
- Frone, M. R., Yardley, J. K., and Markel, K. S. (1997). Developing and testing an integrative model of the work-family interface. *Journal of Vocational Behavior*, 50(2): 145-167.
- Gay, L. and Airasian, P. (2000). *Educational research: Competencies for analysis and application*. OH, Prentice-Hall.
- Gordon, J.R. and Whelan-Berry, K.S. (2004), "It takes two to tango: an empirical study of perceived spousal/partner support for working women," *Women in Management Review*, Vol. 19 No. 5, pp. 260-73.
- Greenhaus, J.H., Collins, K.M. and Shaw, J.D. (2003) The relation between work-family balance and quality of life. *J Vocat Behav* 63:510-531.
- Grzywacz, J.G. and Carlson, D.S. (2007) Conceptualizing work-family balance: implications for practice and research. *Adv Dev Hum Resour* 9:455-471.
- Hakanen, J.J., Peeters, M.C.W., and Perhoniemi, R. (2011). Enrichment processes and gain spirals at work and home: A 3-year cross-lagged panel study. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 84, 8-30.
- Hill, E. J., Hawkins, A. J., Ferris, M., and Weitzman, M. (2001). Finding an extra day a week: The positive influence of perceived job flexibility on work and family life balance. *Family Relations*, 50(1), 49-58.
- Houston, D., Meyer, L. H., and Paewai, S. (2006). Academic staff workloads and job satisfaction: Expectations and values in academe. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 28(1), 17-30.
- Kalliath, T., and Brough, P. (2008). Work-life balance: A review of the meaning of the balance construct. *Journal of management & organization*, 14(3), 323-327.
- Kelliher, C., Richardson, J., and Boiarintseva, G. (2019). All of work? All of life? Reconceptualizing work-life balance for the 21st century. *Human Resource Management Journal*, 29(2), 97- 112.
- Kinman, G. and Jones, F. (2003). Running up the down escalator: Stressors and strains in U.K. academics. *Quality in Higher Education*, 9(1), 21-38.
- Kinnunen, U., Feldt, T., Geurts, S. and Pulkkinen, L. (2006). Types of work-family interface: Well-being correlates of negative and positive spillover between work and family. *Scand J Psychol* 47: 149-162.
- Kossek, E.E., Baltes, B.B., and Matthews, R.A. (2011). How to work-family research can finally have an impact in organizations. *Industrial and Organizational Psychology*, 4(3), 352-369.
- Lyness, K. S., and Kropf, M. B. (2005). The relationships of national gender equality and organizational support with work-family balance: A study of European managers. *Human Relations*, 58(1), 33-60.
- MacDonald, D. A., and Friedman, H. L. (2002). Assessment of humanistic, transpersonal, and spiritual constructs: State of the science. *Journal of Humanistic Psychology*, 42(4), 102-125.
- Marafi, H. (2013). Perception of Work-Life Balance-An Investigation of Education Sector of East and West. *Asian Journal of Business Management*, 5(1), 174-180.
- Marcinkus, W.C., Whelan-Berry, K.S., and Gordon, J.R. (2007). The relationship of social support to the work-family balance and work outcomes of midlife women. *Women in Management Review*, 22(2), 86-111.

- Marks, S.R. (1977). Multiple roles and role strain: some notes on human energy, time, and commitment. *Am Sociol Rev* 42:921–936.
- O’Laughlin, E. M. and Bischoff, L. G. (2005). Balancing parenthood and academia: Work/family stress as influenced by gender and tenure status. *Journal of Family Issues*, 26(1): 79-106.
- Rossi, A.S. (Ed.) (2001), *Caring and Doing for Others: Social Responsibility in the Domains of Family, Work, and Community*, University of Chicago Press, Chicago, IL
- Russo, M., Shteigman, A. and Carmeli, A. (2016). Workplace and family support and work-life balance: Implications for individual psychological availability and energy at work. *The Journal of Positive Psychology*, 11, 173-188.
- Schreiber, J., & Asner, S. (2011). *Educational research: the interrelationship of question. Sampling, design, and analysis*. John Willey & Sons.
- Shakir, K., and Noorani, I. (2014). Work-Life Balance: A Practice or Myth in Pakistan—A quantitative analysis of the factors affecting the W.L.B. of employees of Pakistan International Airline Corporation. *European Journal of Business and Management*, 6(4), 229-243.
- Siu, O.L. and Phillips, D.R. (2007). *Research on Family-Friendly Employment Policies and Practices (FEPPs)—Executive summary*. Equal Opportunity Commission and Women's Commission, Hong Kong SARG.
- Thomas, L. T., and Ganster, D. C. (1995). Impact of family-supportive work variables on work-family conflict and strain: A control perspective. *Journal of Applied Psychology*, 80, 6–15.
- Tree, J.E.F. and Vaid, J. (2022). Why so few, still? Challenges to Attracting, Advancing, and Keeping Women Faculty of Color in Academia. *Front. Social. Retrieved from <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fsoc.2021.792198/full>*
- TUIK (2022). *Women in Statistics, 2021*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635&dil=2>
- Uddin, M. R., Mamun, A. M. A., Hoque, N., and Uddin, M. S. (2013). Work-Life Balance: A Study on Female Teachers of Private Education Institutions of Bangladesh. *Work*, 5(13), 10-17.
- Wallen, J. (2002), *Balancing Work and Family: The Role of the Workplace*, Allyn and Bacon, Boston, MA.
- Wayne, J.H., Grzywacz, J.G., Carlson, D.S., Kacmar, K.M. (2007). Work-family facilitation: a theoretical explanation and model of primary antecedents and consequences. *Hum Res Manage Rev*, 17:63–76.
- Wayne, J.H., Musisca, N. And Fleeson, W. (2004). Considering the role of personality in the work-family experience: relationships of the big five to work-family conflict and facilitation. *J Vocat Behav.* 64:108–130.
- World Economic Forum (2022). *Global Gender Gap Report 2022*. ISBN-13: 978-2-940631-36-0
- Yousaf, R., and Schmiede, R. (2017). Barriers to women’s representation in academic excellence and positions of power. *Asian Journal of German and European Studies*, 2(1), 1-13.
- Zedeck, S, and Mosier, K.L. (1990). Work in the family and employing organization. *Am Psychol.*, 45(2):240-51.

The effect of psychological exclusion and social support on revenge and forgiveness: The mediation of emotions

Merve YÜKSEL

Öğr. Gör.; Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi, İstanbul, Türkiye
E-mail: merveyuksell2014@gmail.com ORCID: 0000-0002-5713-7708

Hamit COŞKUN

Prof. Dr.; Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji, Bolu, Türkiye
E-mail: hamitcoskun2000@gmail.com ORCID: 0000-0002-5509-8717

Abstract

The concept of psychological exclusion is related to the threat of some psychological needs. Individuals may exhibit positive or negative social behaviors as short-term reactions to meet threatened needs. Studies have also found that the presence of a close other buffers the negative impact of exclusion. In this study, the effects of psychological exclusion on forgiveness, a positive social behavior, and revenge reactions, a negative social behavior, were examined together with social support. It was also aimed to examine the mediating role of emotions between these variables. The experiment was created with Psytoolkit, an online program where psychological tests and experiments can be prepared. Students who wanted to participate in the study were contacted via the link. The program randomly assigned 226 participants to the conditions. Participants were exposed to the psychological exclusion paradigm and social support story following the experimental conditions. The Need Threat Scale and the Multidimensional Perceived Social Support Scale were used for manipulation checks. Implicit forgiveness and revenge reactions were then measured. According to the t-test analysis, the measurements of the experimental and control groups differ significantly. According to the mediation analysis, it was determined that the indirect effect of social support on revenge was significant, and anger mediated this relationship. Consistent with the literature, anger, and revenge were found to be positively related. However, it has been determined that those with social support have a decrease in their revenge reactions due to a decrease in their anger compared to those who do not have social support. This result is essential because social support reduces the adverse effects of revenge reactions that may arise due to psychological exclusion.

Keywords: Psychological exclusion, Social support, Revenge, Forgiveness, Emotions

INTRODUCTION

This study examined the effects of psychological exclusion and social support on revenge and forgiveness. The concept of psychological ostracism in the current study is related to Williams' Psychological Ostracism Model. According to this model, four basic psychological needs of the individual are threatened in those exposed to exclusion: belonging, self-worth, control, and meaningful existence (Williams and Zadro, 2001). Threatening these needs brings out some reactions. The resulting short-term reactions can be positive or negative social behaviors aimed at meeting the mentioned needs. In this research, it is assumed that excluded individuals may choose not to forgive as a positive social behavior and may turn to revenge as a negative social behavior. The tendency of excluded individuals to engage in positive social behavior is explained by the Reconnection Hypothesis (Maner et al., 2007). However, individuals also seem to be prone to respond to negative behaviors with negative behaviors. People are motivated to take revenge when violated, insulted, or attacked (McCullough and Witvliet, 2002). When people are exposed to psychological exclusion, they may turn to a revenge response, or they may turn to forgiveness by replacing negative emotions with positive ones due to the possibility of reconnecting. Revenge is related to negative emotions, and Enright (1991) defines forgiveness as giving up anger, negative judgment, and behavior towards the person who unjustly hurt the individual, and replacing it with positive emotions and behaviors (Worthington, 2007).

However, in this study, social behavior after psychological ostracism was excluded. The effect of support on short-term responses was only examined. The Buffer Model states that social support acts as a buffer

that protects people in stressful and problematic situations experienced in daily life (Cohen and Wills, 1985). Social support can act as a buffer and reduce the impact of adverse reactions caused by exclusion. At the same time, individuals experience some negative emotions, such as anger, sadness, and humiliation, when they perceive that they have been harmed (Bies and Tripp, 1996; David and Choi, 2009; Williamson and Gonzalez, 2007). In this study, the effect of psychological ostracism and social support on revenge and forgiveness was examined. It has been assumed that emotions may be mediators between these variables.

Method

The experiment was prepared with the online program Psytoolkit (Stoet, G., 2017), and 226 volunteer university students were randomly assigned to 2 X 2 factorial design experimental conditions. For the psychological exclusion effect, the new psychological exclusion paradigm created by Coskun, Abayhan, Güzel, Tuna, and Sevinçli (2020) was used. The Need Threat Scale (Van Beest and Williams, 2006; Aydin et al., 2011) was used to control for the effect of psychological exclusion. A story was created for the social support effect. The Multidimensional Perceived Social Support Scale was used to control for the effect of social support (Eker et al., 2011). Revenge and forgiveness measurements were taken with an 11-point scale given to a story created for the ostracism paradigm and related questions. For the emotions that were thought to be mediators, an 11-point scale was used. All experiments and measurements were delivered to the participants via the Psytoolkit link and applied.

FINDINGS

The t-test analysis measured the effect of psychological exclusion and social support conditions. The needs of individuals in the exclusion condition are more threatened than those who are included, and at the same time, those who do not receive social support perceive less social support than those who do. The two-way ANOVA analysis showed that the interaction effect of psychological exclusion and perceived social support on forgiveness was significant, $F(1, 224) = 6.80, p = .010, \eta^2 = .030$. The effect on revenge was not found to be significant. The mediation analysis showed that only anger had a mediating effect on the relationship between social support and revenge ($b = -.562, 95\% \text{ CI } [-.9740, -.1869]$) (Table 1).

Table 1

Regression Analysis Results for Mediation Test (N=226)

Predictors	Outcome variables			
	Anger		Revenge	
	<i>b</i>	<i>Standard error</i>	<i>b</i>	<i>Standard hata</i>
X (Social support)	-. 955***	.086	.944**	.317
M (Anger)	-	-	.588**	.197
Fixed	2.065***	.074	4.500***	.463
	$R^2 = .35$		$R^2 = .05$	
	$F(2;223) = 61.6254; p < .001$		$F(3;222) = 3.9617; p < .01$	

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

RESULTS/CONCLUSION

The current study is essential in examining the combined effects of psychological ostracism and perceived social support on revenge and forgiveness. Looking at the results of the analyses, it is seen that the interaction effect of psychological exclusion and perceived social support on forgiveness gives significant results. People who are psychologically excluded tend to forgive more when they perceive social support. As predicted by the Buffer Effect Model proposed by Cohen (1998, 2004), this result is consistent with the view that social support is a coping strategy after stressful life events. According to the mediation analysis, when people perceive social support, whether they experience psychological exclusion or not, compared to those who do not, their anger decreases, and they show fewer revenge reactions. This finding is also consistent with the findings in the literature that anger, among the negative emotions, is most strongly associated with the urge for revenge when individuals perceive a violation or harm (Barber et al., 2005;

Bies, 1997; Buss, 1961). At the same time, social support is essential in that it has a positive effect on the revenge response by reducing anger.

REFERENCES

- Abayhan, Y., & Aydın, O. (2014). Sosyal etki kuramı bağlamında psikolojik dışlanma: Dışlayan ve dışlanan grup üyesi sayısının temel ihtiyaçlara yönelik tehdit algısı üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*.
- Barber, L., Maltby, J., & Macaskill, A. (2005). Angry memories and thoughts of revenge: The relationship between forgiveness and anger rumination. *Personality and Individual Differences*, 39(2), 253-262.
- Bies, R. J., & Tripp, T. M. (1998). Revenge in organizations: The good, the bad, and the ugly. In R. W. Griffin, A. O'Leary-Kelly, & J. M. Collins (Eds.), *Dysfunctional behavior in organizations: Violent and deviant behavior* (pp. 49–67). Elsevier Science/JAI Press.
- Bies, R. J., Tripp, T. M., & Kramer, R. M. (1997). At the breaking point: Cognitive and social dynamics of revenge in organizations. In R. A. Giacalone & J. Greenberg (Eds.), *Antisocial Behavior in the workplace* (p. 18–36).
- Buss, A. (1961). *The Psychology of Aggression*. New York: Wiley.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological bulletin*, 98(2), 310.
- Cohen, S. (2004). Social relationships and health. *American psychologist*, 59(8), 676.
- Coşkun, H., Abayhan, Y., Güzel, H. Y., Tuna, A. & Sevinçli, M. C. (2020). Gerçek Bir Yaşam Olayına Dayalı Yeni Psikolojik Dışlanma Paradigmasının Etkililiği. *Kesit Akademi Dergisi*, (23), 246-256.
- David, R., & Choi, S. Y. P. (2009). Getting even or getting equal? Retributive desires and transitional justice. *Political Psychology*, 30, 161–192.
- Eker, D., Arkar, H. & Yaldız, H. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 17-25.
- Maner, J. K., DeWall, C. N., Baumeister, R. F., & Schaller, M. (2007). Does social exclusion motivate interpersonal reconnection? Resolving the porcupine problem. *Journal of personality and social psychology*, 92(1), 42.
- McCullough, M. E., & Witvliet, C. V. (2002). The psychology of forgiveness. *Handbook of positive psychology*, 2, 446-455.
- Stoet, G. (2010). PsyToolkit- A software package for programming psychological experiments using Linux. *Behavior Research Methods*, 42(4), 1096-1104.
- Van Beest, I., & Williams, K. D. (2006). When inclusion costs and ostracism pay, ostracism still hurts. *Journal of personality and social psychology*, 91(5), 918.
- Williams, K. D., & Zadro, L. (2001). Ostracism: On being ignored, excluded, and rejected. In M. R. Leary (Ed.), *Interpersonal rejection* (pp. 21–53). Oxford University Press.
- Williamson, I., & Gonzalez, M. H. (2007). The subjective experience of forgiveness: Positive construals of the forgiveness experience. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 26, 407–446.
- Worthington Jr, E. L. (Ed.). (2007). *Handbook of forgiveness*. Routledge.

Ortaöğretimde farklı öğretim programlarına göre yazılan sosyoloji ders kitaplarındaki kavramlar üzerine inceleme

Mustafa ŞAHİN

Doktora Öğr.; Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Felsefe Grubu Eğitimi, 06500, Ankara, Türkiye
E-mail: mussahin58@hotmail.com ORCID: 0009-0008-1108-1885

Ekrem Ziya DUMAN

Doç. Dr.; Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Felsefe Grubu Eğitimi ABD, 06500, Ankara, Türkiye
E-mail: ezduman@gazi.edu.tr ORCID: 0000-0002-1965-1378

Özet

Modern toplumların bilimi olarak kabul edilen sosyoloji; toplumu, toplumsal yapıyı, toplumsal davranışı, toplumsal değişimi, toplumsal işleyişi ve toplumsal dinamikleri inceleyen bir sosyal bilim disiplini. Sosyoloji biliminin ne olduğunu bilmek sosyal olgu ve olayları doğru anlama ve yorumlamayı sağlar. Bu durum toplumsal bir varlık olan insan için temel bir gerekliliktir. Dolayısıyla sosyolojinin eğitim sistemi içerisinde olması temel bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlara bir bakıma ortaöğretimde okutulan sosyoloji dersleri cevap vermektedir. Sosyoloji ders kitapları, yetkili kurullarca kabul edilen ve daha sonraki dönemlerde de belirli değişikliklerle yenilenen eğitim programlarına uygun olarak hazırlanmaktadır. Devletin toplumu şekillendirmesinde ki en önemli eğitim ortamı hiç kuşkusuz okullardır. Okullardaki eğitim programlarının en önemli materyallerinden birisi de okutulan ders kitaplarıdır. Ders kitapları; ait olduğu toplumun resmî tarihini, kültürünü, ekonomik ve sosyal politikalarını yansıtan temel unsurlarından birisidir. Eğitim faaliyetlerinde kullanılan ders kitapları, devletin belirlediği eğitim programlarına uygun olarak hazırlanmakta, ilgili kurullar tarafından incelenmekte ve bu kurulların onay vermesi sonucunda da belirli bir süre ders kitabı olarak okutulmaya başlanılmaktadır. Çalışmanın temel amacını farklı dönemlerde liselerde okutulan farklı yazarlara ait sosyoloji ders kitaplarını kavramlar açısından incelemek oluşturmaktadır. Bu kapsamda, 1957 yılından sonra Sosyoloji Ders Kitabı adı altında basılmış 5 adet ders kitabı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma sonunda yaklaşık elli yıllık bir süreç içerisinde sosyoloji ders kitaplarında bazı kavramlara yeni karşılıklar verme çabalarının olduğu bazı kavramların ise aynı isimle kullanılmaya devam edildiği dikkati çekmiştir. Kavramlara özellikle Türkçe karşılıklar verilmeye çalışılmıştır. Bazı kavramların birden fazla değişikliğe uğradığı bazı kavramların ise yeni karşılık vermek yerine kitaplardan tamamen kaldırıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim, Sosyoloji, Sosyoloji ders kitabı

A study of the concepts in sociology textbooks written according to different teaching programs in secondary education

Abstract

Sociology, accepted as the science of modern societies, is a social science discipline that examines culture, social structure, social behavior, social change, social functioning, and social dynamics. Knowing what the science of sociology is enables the correct understanding and interpretation of social phenomena and events. This is a basic necessity for human beings who are social beings. Therefore, the presence of sociology in the education system is a basic need. In a way, sociology courses taught in secondary education respond to these needs. Sociology textbooks are prepared by the education programs adopted by the authorized boards and renewed with specific changes parallel to the revised programs in the following periods. For a state to shape society, the most important educational environment is undoubtedly schools. One of the most essential materials for education programs in schools is textbooks. Textbooks are one of the main elements that reflect the official history, culture, economic and social policies of the society they belong to. Textbooks used in educational activities are prepared by the academic programs determined by the state. After being examined and approved by the relevant boards, they are taught as textbooks for a certain period. The main purpose of this study is to analyze the sociology textbooks of different authors that were introduced in high schools in different periods in terms of concepts. In this context, five textbooks published after 1957 as Sociology Textbook constituted the study group of this research. At the end of the study, it was noteworthy that there were efforts to give new equivalents to some concepts in sociology textbooks over approximately fifty years, while some ideas continued to be used with the same name. Attempts were

made to give Turkish equivalents to the concepts. It has been observed that some pictures have undergone more than one change, and some ideas have been completely removed from the books instead of giving new equivalents.

Keywords: Secondary schools, Sociology, Sociology textbook,

1. GİRİŞ

Dünyanın her yerinde öğretim programındaki hedefleri gerçekleştirmede ders kitapları kuşkusuz en önemli materyal konumundadır. Ders kitapları, kültürel aktarım sağlaması, dersin belli bir plana uygun olarak işlenmesi gibi pek çok özelliği ile öğretimde vazgeçilmez bir kaynak durumundadır.

Günümüzde, öğretim teknolojileri ve ders materyalleri çok çeşitli ve geliştirilmiş olmasına rağmen eğitim sistemi içerisinde ders kitaplarının vazgeçilmez bir unsur olduğu da açıkça görülmektedir. Çünkü ders kitapları, eğitimin başarısını artırmak için uzun zamanlardan beri kullanılan temel eğitim araçlarından birisi olarak kabul edilmektedir.

Ders kitapları; dil ve anlatım, içerik, görsellik gibi ölçütler açısından belli bir sistematığe göre hazırlandığı için hem öğrenciler hem de öğretmenler için eğitim sürecini kolaylaştırmaktadır. Kısacası ders programını yansıtmasından dolayı ders kitapları hem öğretmen hem de öğrenci açısından en önemli temel kaynak konumundadır. Ayrıca eğitim ve öğretim programının amaçladığı kazanımları kapsamı, dil ve anlatıma uygunluğu, görsel tasarım ve içerik tasarımı öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak yazılması hususlarında ders kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan temel eğitim kaynağıdır.

Genel anlamda eğitim, insanın duygusal, bedensel, zihinsel olarak sahip olduğu yeteneklerini belirlenen amaç doğrultusunda geliştirmesidir. Erden (2011, 13) eğitimi en geniş anlamıyla “bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme süreci” olarak tanımlamış ve bu tanımdan hareketle eğitimin üç temel özelliğine vurgu yapmıştır:

1. Eğitim bir süreçtir.
2. Eğitim sonucunda bireyde davranış değişikliği meydana gelir.
3. Davranış değişikliği bireyin yaşantıları sonucunda oluşur.

Toplumların ve bireylerin ilerlemesi ve gelişmesindeki en önemli faktör hiç şüphesiz eğitimidir. İnsan doğumundan ölümüne kadar hayatı boyunca kendini geliştirmek, olgunlaştırmak ve varlığını topluma kabul ettirmek için çeşitli süreçlerden geçmektedir. İnsanoğlunun yaşamı boyunca bu kazanımların hepsini eğitim ile elde etmektedir.

Dil, insanlar arası iletişimi sağlayan en yetkin iletişim aracıdır. Aksan (2009, s.55)’a göre “Dil; düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir” diye tanımlamıştır. Dil, insanların birbirleri arasındaki duygu ve düşünceleri aktaran kısacası onların etkileşimlerini sağlayan en önemli araçtır. İnsanları diğer canlılardan ayıran en büyük özelliktir denilebilir. Kısacası, İnsanlar duygularını, düşüncelerini, tepkilerini dil aracılığıyla karşı tarafa aktarır.

Kelime ise dilin en küçük anlamlı birimidir. Kelime, anlamı veya görevi bulunan ve tek başına kullanılabilen ses veya sesler topluluğu diye bilinir. Kavram ise bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımıdır. Kısacası kavram, anlamı olan, tanımlanan ve düşünülen bir bilgidir. Kavrama ilişkin literatürde yapılmış pek çok tanım ve açıklama bulunmaktadır. Genel olarak bu tanım ve açıklamalar birey, nesne ve fikirleri belirleme ve gruplama çevresinde yoğunlaşmaktadır.

Kavram; benzer nesnelere, insanları, olayları, fikirleri, süreçleri gruplamada kullanılan bir kategoridir. Ortak özelliklerin, nesne, olay, fikir ve davranışların oluşturduğu soyutlamaların soyut temsilcileridir. Bilginin temel yapısı ve fikirlerin zihinsel uyum yeteneğidir. Kavram; temel özellikleri paylaşan nesnelere, olayları ve süreçleri gruplamak için kullanılan bir terimdir (Dündar, 2007, s.6). Türk Dil Kurumu ise kavramı; bir nesnenin zihindeki yalın ve genel tasavvuru, mefhum’u olarak tanımlamaktadır (TDK Sözlüğü, 1995:446).

Görüldüğü gibi kavramın daha pek çok tanımı yapılabilir. Ancak genel anlamda kavram, insan zihninde anlaşılan, farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi yapısıdır. İnsanlar; benzerlikleri ve farklılıkları birbirinden ayırırlar. Örneğin, yaprakları, kökleri, dalları, hacimleri, meyveleri

ve üreme biçimleri açısından değişebilen ağaçların, ortak yanları bu özellikleri taşımasıdır. Bu algılarla zihnimizde oluşturduğumuz imaj ağaç olarak adlandırılır. Daire, üçgen, dörtgen, köşegen ve benzerleri değişik biçimdedirler. Fakat ortak özellikleri vardır: Bunlar farklı uzunlukta çizgilerin birbirini kesmesiyle oluşan farklı biçimdeki düzlemlerdir. Değişik görünümdeki bu düzlemlere, ortak özellikleri nedeniyle, “şekil kavramı” denir. Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi kavramlar insanların düşünceleri sonucu geliştirilmiştir (Dündar, 2007, 7).

Kavramlar, sosyolojik kodları bünyelerinde taşırlar. İnsanların hayatı anlama, anlamlandırma, kültürel değerleri kazanma, bunları aktarma, topluma uyum sağlama, sosyal bir birey olabilme ve toplumsal uzlaşma için kavramların öğretilmesi gerekmektedir.

Eğitim ve öğretimde iletişim, ancak üzerinde anlaşma sağlanan kelime ve kavramların kullanılmasıyla gerçekleşmektedir. Eğitim ve öğretimin hedefi olan öğrenme; düşünmenin oluşumu, problemlerin çözümü, yeni karşılaşılan durumların kavranması... olarak tanımlanır ki bunlar kavramların işlevleridir. Okulda verilen eğitim ve öğretimle hedeflenen, çocuğun sonsuz sayıda kavrama faaliyeti yapmasıdır, yani kavramlar, öğrenme için temel şartlardan biridir. Her türlü öğrenmenin dil aracılığıyla gerçekleştiği düşünüldüğünde kavram öğretiminin, kavramların göstergesi olan kelimelerin, eğitim ve öğretim ve iletişim açısından ne denli önemli oldukları ortadadır (Başarslan, 2005, 17).

Kavramlar, insanoğlunun yaşamı boyunca edinmiş olduğu düşünce dünyasının temel yapısı olarak tanımlanmaktadır. Kavramlar, insanlar için ortak bir imge, bir bilgi formu ya da varlıkların özelliklerini zihinde temsil eden soyut sembollerdir. İnsanların dil gelişiminde soyut, somut bütün varlıklar, olay ve olgular zihinsel bir süreçten geçirildikten sonra bilgi değeri kazanmaktadır. Bilgi değeri kazandırılan bu soyut sembollerin hatırlanabilmesi ya da geri bildirim sürecinde kullanılabilmesi için bireyin uyarıcı durumundaki varlıkları anlamlandırması gerekir. Böylece her birey, duyu organlarıyla uyarıcıdan gelen etkiyi algılayıp anlamlı hale getirerek dil gelişimi sürecinde kavram oluşturmada, oluşturduğu bu kavramları geri bildirim sürecinde hatırlama işlemiyle anlamlandırarak kullanabilmektedir (Karadüz, 2006).

Kavramlar, bireyin düşünmesini sağlayan zihinsel araçlardır. Kavramlar, fiziksel ve sosyal dünyayı anlamamızı ve anlamlı iletişim kurmamızı sağlar. Hiç kuşkusuz kavramlar ders kitapları için de oldukça önemlidir. Kavramlar anlamı içerirler ve anlamayı sağlarlar. Kavramı doğru anlamak bir bakıma cümleyi, konuyu anlamak demektir. Her disiplinin kendisine özgü temel kavramları vardır. Bu kavramların anlaşılması disiplinin doğru ve tam olarak anlaşılmasının temelidir. Bu bakımdan sosyoloji bilimini anlamak için kavramların doğru anlaşılması, irdelenmesi önemlidir. Bu çerçevede çalışmada 1957 yılından sonra sosyoloji ders kitabı adı altında basılmış 5 adet ders kitaplarında kullanılan kavramları irdelemek ve karşılaştırmak amaçlanmıştır.

İlgili literatür taramalarında bu dönemlere ait benzer ders kitaplarının incelenmiş olduğu görülmektedir. Literatürde rastlanan birçok farklı çalışma olmakla beraber dikkat çeken birkaç örnek bu bölümde ele alınmıştır.

Hasan Şahin'in Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisinin 2004 yılı, 9. sayısında yayımlanan “Etkili Bir Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Nitelikleri” adlı makale, örnekler içerisinde ulaşılan kaynaklar arasındadır. Makalede ders kitaplarının ne anlama geldiği öğrenci ve öğretmene sağladığı faydalar, eğitim ve öğretimdeki yeri ve önemi ayrıca öğrencilere olan katkıları üzerinde durulmuştur. Ders kitabı; ders konularına ait bilgileri, öğrencilerin kendi kendilerine okuyarak, sıralı ve doğru bir şekilde öğrenmeleri için kullanılmak üzere öğretim programlarına uygun bir şekilde ve özet bir maksat ile hazırlanmış yazılı bir metin olarak tanımlanıyor. Etkili bir ders kitabı, öğrencilerin kendi kendine öğrenmesi için fırsatlar sunabilen, öğrencinin kitapla bağını kuvvetlendirici yaşantıları verebilen birer materyal olduğu ifade edilmektedir.

Zeki Anıt'ın “Türk Eğitim Sistemine ve Lise Sosyoloji Ders Kitaplarına Yüklenen İdeolojik Görevin Eleştirisi” üzerine Doktora Tezi çalışması diğer bir kaynaktır. Bu çalışmada Atatürk döneminde hazırlanan Mehmet İzzet'in, Ali Kami (Akyüz) 'in, Hilmi Ziya Ülken'in, Necmettin Sadak'in lise sosyoloji ders kitapları, 1950, 1956 ve 1957 Tarihli Sosyoloji Ders Programları, Menderes döneminde hazırlanan Nurettin Topçu'un, Hatemi Senih Sarp'in, Osman Pazarlı'nın lise sosyoloji ders kitapları incelenmiştir. İlgili çalışma tezine çalışmasına göre; Türkiye hedeflenen toplum ve insan tipinin şekillendirilmesi görevini, Türk Eğitim Sistemine ve liseler için hazırlanan ders müfredatlarına yüklemiştir. İlki 1924 yılında kabul edilen ve daha sonraki dönemlerde de belirli değişikliklerle yenilenen müfredat programlarına uygun şekilde hazırlanan

lise sosyoloji ders kitapları aracılığıyla yetişen nesiller, Cumhuriyetin öngördüğü insan tipine uygun olarak şekillendirmek amaçlanmıştır. Cumhuriyetin önceliklerinin yer aldığı bölüm başlıkları ile hazırlanan lise sosyoloji ders kitaplarında, dönemin siyasi, sosyal ve ekonomik özellikler ve kitabı hazırlayan yazarların ideolojik tutumları çerçevesinde içerikleri değiştirilerek dönüşümler yaşanmıştır.

Ekrem Duman (2014) “Ortaöğretimde Cumhuriyet Dönemi Mantık Ders Kitaplarının İncelenmesi” üzerine Doktora Tezi çalışması diğer bir kaynaktır. Bu çalışmada Türkiye’de mantık dersi öğretim programları yazılan ve ortaöğretim kurumlarında okutulan mantık ders kitaplarını incelenmiştir. Araştırmada bu çerçeve içerisinde Türkiye’de 1924 yılından 2009 yılına kadar ortaöğretim kurumlarında okutulan mantık ders kitaplarının fiziksel, içeriksel, bilimsel vb. yönlerden belirlenen kriterlere uygun olup olmadığı ayrıntılı olarak incelenmiştir. İncelenen kitaplar, çeşitli kriterler çerçevesinde irdelenerek durum tespiti yapılmış ve dönemler kendi içerisinde ve birbirleriyle kıyaslanmıştır.

Hasret Tuğba Ayhan’ın “Eğitim Sosyolojisi Ders Kitaplarının İncelenmesi” üzerine Yüksek Lisans Tezi çalışması diğer bir kaynaktır. Bu çalışmada, Türkiye’de eğitim sosyolojisi alanında yazılmış olan ders kitaplarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 1953 yılında Nusret Köymen tarafından yayımlanan ilk Eğitim Sosyolojisi ders kitabından günümüze kadar eğitim sosyolojisi alanındaki ders kitapları; içerik, yazar, kaynakça bakımından incelenmiştir. Ulaşılabilen eğitim sosyolojisi kitapları tek tek ele alınmış ve özetlenmiştir.

Emin Nergüz’in “Lise Sosyoloji Ders Kitaplarında İktidarlara Göre İdeolojik Kurgular (1950-2012 Arası Karşılaştırmalı Bir Çözümleme)” üzerine Yüksek Lisans Tezi çalışması diğer bir kaynaktır. Bu çalışmada 1950-2012 arası yedi dönem halinde (1950-1960, 1960-1971, 1971-1980 1980-1989, 1989-1997, 1997-2002, 2012-2013) MGK kararları-bildirileri, iktidar partilerinin tüzükleri ve hükümet programlarındaki önceliklerinin (ideolojik duruşlarının) neler olduğu ve bunların sosyoloji ders kitaplarına yansıma düzeyleri incelenmiş; böylece iktidarlara göre ders kitaplarındaki içeriğin, söylemin farklılaşp farklılaşmadığı ve dönemler arası nasıl bir ortaklık veya farklılaşma olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

Murat Tok’un “Cumhuriyetin Yurttaş İnşa Projesinde Lise Sosyoloji Ders Kitaplarının Etkisi (1923-1938)” üzerine Yüksek Lisans Tezi çalışması diğer bir kaynaktır. Bu çalışmada Türkiye’de Cumhuriyet’in kuruluş döneminde (1923-1938) liselerde okutulan sosyoloji ders kitaplarının Cumhuriyet Devrimi ile oluşturulmak istenen yurttaş modeline katkısını ortaya koymayı amaçlamıştır. Cumhuriyet’in hedeflediği yeni neslin şekillendirildiği bu dönemde öğrencilere bilgi ve değerlerin aktarılmasında sosyal bilgiler derslerine önemli işlevler yüklenmiştir. Bu fonksiyonu taşıyan derslerden birisi de sosyolojidir. Çalışmada o dönemde yayımlanan beş ders kitabı ve üç müfredat programı incelenerek sosyolojiye yüklenen anlam ve sosyoloji eğitiminin yurttaşlık eğitimine katkısına ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Büşra Güneş’in “2000 Yılı Sonrasında Yayımlanan Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Sosyolojik Analizi” üzerine Yüksek Lisans Tezi çalışması diğer bir kaynaktır. Çalışmanın konusunu, kurulların denetiminden geçerek kabul edilen ders kitaplarının incelenmesi oluşturmaktadır. 2000 yılı sonrasında yayımlanan Sosyal Bilgiler ders kitaplarının sosyolojik analizini konu alan bu çalışmada içerik analizi yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. 2000-2018 yılları arasında ders kitabı olarak kabul edilen ve kullanılan toplamda 32 adet kitap incelenmiştir. Çalışma sonucunda, 18 yıllık süreçte vatandaşlık kavramında değişiklikler olduğu sonucuna ulaşıldığı ayrıca ders kitaplarında yer alan milliyetçi, demokratik, ekonomik ve manevi değer kodlarında da birtakım değişikliklerin olduğu ifade edilmektedir.

Mehmet Anık’ın “Eğitimde Yenileşme Ve Türkiye’de Lise Sosyoloji Ders Kitapları” üzerine Yüksek Lisans Tezi çalışması diğer bir kaynaktır. Çalışmanın temel amacı, Batıda Türkiye’nin sosyolojinin ortaya çıkışına ve eğitim alanında yaşanan değişimleri ve tartışmaları Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemleri ile Türkiye Cumhuriyeti döneminde eğitim alanında yapılan çalışmaları ve tartışmaları ele alıp Türkiye’de liselerdeki sosyoloji eğitiminin nasıl bir seyir izlediğini ve lisedeki sosyoloji eğitiminden ne tür beklentilerin olduğunu ortaya koymayı amaçlamıştır. Kısacası bu çalışma, sosyolojinin ortaya çıktığı Batı’da ve Osmanlı’nın son dönemini takiben Türkiye’de eğitim alanındaki gelişme, yenileşme çalışmalarını ve tartışmalarını ve son olarak da Türkiye’deki lise sosyoloji ders kitaplarını ele alıp değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Beyhan Zabun’un “Türkiye’de Sosyoloji Dersi Öğretim Programlarının Amaç Ve İçeriklerinin Toplumsal Değişmeye Paralel Olarak Değişimi” konulu makalesi, örnekler içerisinde ulaşılan kaynaklar arasındadır. Bu çalışmada, başlangıçtan bugüne kadar uygulanan sosyoloji dersi öğretim programlarının amaç ve içeriklerindeki değişim, ülkemizin son 85 yılda yaşadığı değişime paralel olarak incelenmiştir. Çalışmada;

programların hazırlandığı, değiştirildiği, uygulandığı ve yürürlükten kaldırıldığı dönemlerin sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel değişimlerine paralel olarak ders programlarının da nasıl değiştiği ortaya konulmuştur.

Bu çalışma sözü edilen yukarıdaki çalışmalardan farklı bir çalışma özelliği taşımaktadır. Diğer çalışmalarda yıllar içerisinde okutulan bir ya da birkaç kitap çalışmalarını ya da mantık, felsefe gibi alanları kapsayan çalışmaları içermesine rağmen bizim çalışmamız farklı yıllara (yaklaşık 62 yıl) ve dönemlere ait okutulan sosyoloji ders kitaplarındaki kavramların tarihsel süreç içerisindeki değişimlerini, benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyan bir çalışmadır. Diğer bir deyişle bu çalışmanın önemini, hemen hemen 20 yıllık farklı dönemlerde okutulan sosyoloji ders kitaplarında kullanılan kavramların incelenmesi, analiz edilmesi aynı zaman da benzerlik ve karşıtlıklarının ortaya konulmasını içermektedir.

Çalışmanın temel amacını farklı dönemlerde liselerde okutulan farklı yazarlara ait sosyoloji ders kitaplarını kavramlar açısından incelemek ve karşılaştırmak oluşturmaktadır. Bu kapsamda, 1957 yılından sonra Sosyoloji Ders Kitabı adı altında basılmış 5 adet ders kitabı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bunlar; Hatemi Senih Sarp (1957)'in, Ekrem Altaylı (1972)'in, Selman Erdem (1985)'in, Özer Ozankaya (1999)'in ve Elif Ekici (2019)'in sosyoloji ders kitaplarıdır. Çalışmada spesifik olarak 1957 ile 2019 yılları arasında Türkiye'de, orta dereceli okullarda ders kitabı olarak okutulan “Sosyoloji Ders Kitapları” incelenmiştir.

Çalışma, belge, doküman incelemesi yoluyla toplanan verilerin analizine dayanmaktadır. Doküman inceleme yaklaşımı nitel araştırma kapsamında ele alınmaktadır. Çalışmanın konusu olan araştırma bu yönüyle nitel bir çalışmadır. Ayrıca çalışmada dönemler arasındaki kavramlar açısından varsa farklılaşmaları, yıllara göre karşılaştırmalı olarak ortaya koymak amaçlanmıştır. Verilerin doküman analizi yöntemiyle analiz edilmesi ve veri toplama sürecinde kitapların kavram yönünden özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

İncelenen sosyoloji ders kitaplarının künyeleri aşağıdaki tablodaki gibidir;

KİTABIN ADI	YAZARI	BASKI	YAYIN TARİHİ	YAYINE Vİ	KABUL TARİHİ	EBATLAR	SAYFA
Sosyoloji	Hatemi SENİH SARP	1957 Üçüncü Baskı	1957	İnkılap	1957	15x25	160
Sosyoloji	Ekrem ALTAYLI	1972	1972	Remzi Kitapevi	1972	15x25	211
Sosyoloji	Selman ERDEM Dokuzuncu Baskı	1985	1985	Fil Yay.	1985	15x25	176
Sosyoloji	Özer OZANKAYA	1999	1999	Doğan Yay.	1999	15x30	198
Sosyoloji	Elif EKİCİ	2019	2019	Ada Yay.	2019	15x30	188

2. BULGULAR

2.1. Hatemi Senih Sarp (1957)'in Sosyoloji Ders Kitabı

Hatemi Senih Sarp (1957)'in sosyoloji ders kitabı, Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Dairesi'nin kararıyla liselerin son sınıflarına ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

Kitapta konular, bölümlere ayrılmış olarak verilmektedir. Birinci Bölüm: Cemiyet Olayları, İkinci Bölüm: Sosyolojinin Bölümleri, Üçüncü Bölüm: İlkel Cemiyetler, Dördüncü Bölüm: Toprağa Yerleşmiş Cemiyetlerin Evrimi, Beşinci Bölüm: İlerlemiş Cemiyetler, Altıncı Bölüm: Devlet, Yedinci Bölüm: Din Hayatı, Sekizinci Bölüm: Ailenin Yapısı, Dokuzuncu Bölüm: Ahlak ve Hukuk, Onuncu Bölüm: Teknik ve Ekonomi, On Birinci Bölüm: Medeniyet ve Kültür ve On İkinci Bölüm: Değer Hükmünden oluşmaktadır.

Kitabın değişik bölümlerinde geçen ve göze çarpan kavramlar şunlardır;

Sosyal Gerçeklik, Cemiyet, Komünote, Sosyate, Sosyal Fizyoloji, Morfoloji, Oylum (hacim), Kesafet (sıklık, yoğunluk), Mekanik ve Organik Bağlılık, Sop (Klan), Boy, Öz (Aşiret), Derebeylik, Germen Ailesi, Potlaç (Dini Tören), Devlet, Layiklik, Karı-Koca Ailesi, Muşeret, İstihsal, Müşterek, Komünote Cemiyet, Kemiyet, İstihsal, Site (Kent), Teşebbüs Rejimi, Tekamül Etmek, Şuuru, Vucud, Güdümlü Ekonomi, Taassub, Galeyen Etmek, Ameli Fayda, İstihsal (Üretim), Servaj (Kölelik), İstihlâk (Harcama), Kooperatif, Mübadele, Medeniyet, Kültür, Değer Hükmü, Devlet, Sosyal İlişki, Sosyal Değişim, Şahsiyet, Ahlak (Etik), Totem, İmparatorluk, Üretim, Ulus (Millet), Politika, Sosyal Grup, Metafizik, Rekabet, Özgürlük, Tüketim, Bölüşüm, Üretim, Sosyal Yapı, İsyân, İnkılap, İhtilal, Ülkü Birliği.

2.2. Ekrem Altaylı (1972)'nin Sosyoloji Ders Kitabı

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile liselerin 3. sınıflarında ders kitabı olarak okutulması kabul edilmiştir. Sosyoloji ders kitabında konular ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Birinci Bölüm: Sosyal Gerçeklik, İkinci Bölüm: Sosyolojinin Bölümleri, Üçüncü Bölüm: İlkel Toplular, Dördüncü Bölüm: Toprağa Yerleşmiş Topluların Evrimi, Beşinci Bölüm: İlerlemiş Toplular, Altıncı Bölüm: Devlet, Yedinci Bölüm: Layiklik, Sekizinci Bölüm: Aile, Dokuzuncu Bölüm: Ahlak ve Hukuk, Onuncu Bölüm: Ekonomi, On Birinci Bölüm: Kültür ve Uygarlık, On İkinci Bölüm: Bilim, Felsefe ve Sanat bölümlerinden oluşmaktadır.

Kitapta anlatımı zenginleştirmek için bazı kelimelerin eş anlamları ya da açıklamaları karşılarında verilmiştir.

Kullanılan kavramlar:

Sosyal Gerçeklik, Sosyal Olay, Sosyal Olgu, Sosyal İlişki (Münasebet), Kişilik (Şahsiyet), Soyaçekim Faktörü, Mekanik ve Organik Dayanışma, Sosyal Değer, Has Kültür, Sosyal Fizyoloji, Morfoloji, Klan, Boy, Aşiret, Derebeylik, Bölünmez Asabe (Zadruga) Ailesi, Lonca Örgütü, Ülkü Birliği, Devlet, Layiklik, Moda Yaptırımı, Tüketim, Oylum (Hacim), Vesika (Belge), Uyuşma (Mukavele), Eşyaya Narh (Sabit Fiyat), Müspet Bilim (Pozitif), Yemek Tabu (Haram), Kan Gütmek (Vendetta), Toplumsal Kudret (Egemenlik), Safha (Aşama), Şimendifer (Demiryolu), Teşekkül, Mübadele, Tüketim, Kooperatif, Teşebbüs, Değişim (Takas), Folklor Kültürü, Devlet, Sendikalar, Kültür, Cemiyet, Medeniyet, Tüketim, Üretim, Karı-Koca Ailesi, Ortak, Ahlak (Etik), Komünote, Site (Kent), Totem, İmparatorluk, Üretim, Ulus (Millet), Politika, Sosyal Grup, Metafizik, Rekabet, Özgürlük, Köle, Bölüşüm, Sosyal Yapı, Sosyal Değer, Sosyal Olay, Sosyal Olgu, Değer Hükümü, Germen Ailesi, Komünote Cemiyet, Bilimsel Yöntem, Muaşeret, İsyân, İnkılap, İhtilal.

2.3. Selman Erdem (1985)'in Sosyoloji Ders Kitabı

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na liselerin 3. sınıflarında ders kitabı olarak okutulması kabul edilmiştir. Kitap 1985 yılında gözden geçirilmiş dokuzuncu baskı olarak basılmıştır. Üzerinden çok fazla zaman geçmediği için yani yakın bir döneme ait kitap olduğu için kullanılan kavramların bilindik ve anlaşılır olduğunu görülmektedir. Kitapta dikkat çeken kavramlar aşağıya çıkarılmıştır.

Kitap on bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin sayfa sayısı yaklaşık 10 ile 30 sayfa aralığında değişmektedir. Birinci Bölüm: Sosyolojinin Alanı, İkinci Bölüm: Sosyolojinin Bölümleri, Üçüncü Bölüm: İlkel ve Toprağa Yerleşmiş Toplular, Dördüncü Bölüm: Millet, Beşinci Bölüm: Devlet, Altıncı Bölüm: Din ve Laiklik, Yedinci Bölüm: Aile, Sekizinci Bölüm: Ahlak ve Hukuk, Dokuzuncu Bölüm: Ekonomi, Onuncu Bölüm: Kültür ve Uygarlık.

Kullanılan kavramlar:

Fiziki Gerçeklik, Sosyal Gerçeklik, Sosyal Olay, Sosyal Olgu, Sosyal İlişki, Sosyal Statü, Prestij, Sosyal Rol, Sosyal Kategori, Sosyal Yığın, Cemaat (Komünote), Görgü Kuralları, Sosyal Fizyoloji, Morfoloji, Demografi (Nüfus), İlkel Toplum, İmparatorluk, Totemizm, Ülkü Birliği, Devlet, Laiklik, Klan Ailesi, Ahlak, Sosyal Müeyyideler, Tüketim, Teşebbüs (Girişim), Komandit Ortaklık, Kartel ve Tröstler, Sendikalar, Enflasyon, Deflasyon, Borsa, Damping, Sosyal Güvenlik, Uygarlık, Kültürel Değişme, Müeyyide, Klan, Fratrilere (Boy), Kör Kitle, İktidarın Kişileştirilmesi, Mukadderat Değişikliği, Agnatik Aile, Marjinal Fayda, Takas, Cemiyet, Sosyal Değişim, Sosyal Değer, Değişim, Derebeylik, Karı-Koca Ailesi, Kooperatif, Kent, Tüketim, Üretim, Kültür, Mekanik ve Organik Dayanışma, Ortak, Aşiret, Kişilik, Tüketim, Sosyal Yapı, Sosyal Grup, Ulus (Millet), Politika, Sosyal Grup, Metafizik, Rekabet, Özgürlük, Köle, Lonca, Pozitif Bilim, Bölüşüm, Kalıtım, Aşama, Bilimsel Yöntem, İsyân, İnkılap, İhtilal, Kuram (Nazariye), Korelasyon, İletişim Araçları.

2.4. Özer Ozankaya (1999)'nin Sosyoloji Ders Kitabı

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun 10.05.1999 tarih ve 42 sayılı kararıyla 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

Kitap dört üniteden oluşmakta ve ünitelerin sayfa sayısı yaklaşık 30 ile 60 sayfa aralığında değişmektedir. Birinci Ünite: Sosyolojiye Giriş Sosyolojinin Alanı ve Yöntemleri, İkinci Ünite: Toplumsal Yapı, Üçüncü Ünite: Toplum ve Toplumsal Kurumlar, Dördüncü Ünite: Toplumsal Değişme.

Diğer kitaplarla kıyaslandığında bölüm/ünite sayısı 10-12 arasında iken bu kitapta ünite sayısının az olduğu görülmektedir. Ancak alt başlıklarla diğer kitaplarda olan tüm konuların ele alındığı anlaşılmaktadır.

Kullanılan kavramlar:

Bilimsel Yöntem, Toplumsal Olay, Toplumsal Olgu, Toplumsal Statik , Toplumsal Dinamik, Mekanik Ve Organik Dayanışma, Toplumsal Yapı, Üretim, Tüketim, Bölüşüm, Toplumsal Değişme, İhtilal, İnkılap, İsyen, Toplumsal Çözülme, Anket, Monografi, Sosyometri, Post Modern Toplum, Korelasyon, Toplumsal Tabakalaşma, Toplumsal İlişki, Toplumsal Statü, Toplumsal Rol, Toplumsal Kimlik, Toplumsal Norm, Toplumsal Grup, Birincil ve İkincil İlişkiler, Ulus (Millet), Toplumsal Hareketlilik, Kültür, Kültür Aktarılması, Serbest ve Ekonomik Mal, Sosyalist Ekonomi, Demografi (Nüfus), Kitle İletişim Araçları, Devingen (Hareketli), İşlev (Fonksiyon), Üstün Değerler, Öge (Unsur), Lonca, Normatif Bilim, Kırsal Topluluk, Geçerlilik Ve Güvenirlilik, Hipotez (Varsayım), Kuram (Nazariye), Anomi (Normsuzluk), Örüntü, Metropol (Megapol), Serf (Köle), Varsayımli Kandaşlık, Drahoma, Laiklik, Liberal Ekonomi, Ahlak, Devlet, İmparatorluk, Kişilik, Teşebbüs (Girişim), Toplumsal Yığın, Sosyal Kategori, Ülkü Birliği, Enflasyon, Toplumsal Müeyyideler, Kültürel Değişme, Toplumsal Prestij, Totem, Toplumsal Değer, Sosyal Güvenlik, Sendika, Çekirdek Aile, Medeniyet, Borsa, Değişim, Derebeylik, Siyaset, Sivil Toplum, Toplumsal Grup, Toplumsal Kontrol, Metafizik, Metropol, Rekabet, Özgürlük, Şehir, Toplumsal Fizyoloji, Pozitif Bilim, Deflasyon, Cemiyet, İlkel Toplum, Tüketim, Kooperatif, Kalıtım, Hukukun Üstünlüğü, Yatay Ve Dikey Hareketlilik, Boy, Üretim, Aşama, Ortak, Klan, Kartel ve Tröstler, Komandit Şirket, Sosyete, Toplumsal Sapma, Sosyal Prestij, Güçler Ayrılığı, Görgü Kuralları, Toplumsal Gerçeklik, Damping, Hümanizm, Aşiret.

2.5. Elif Ekici (2019)'nin Sosyoloji Ders Kitabı

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 16.12.2013 tarih ve 248 sayılı kararıyla 2014-2015 öğretim yılından itibaren 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

Kitap altı üniteden oluşmakta ve ünite sayfa sayısı yaklaşık 15 ile 60 sayfa aralığında değişmektedir. Birinci Ünite: Sosyolojiye Giriş, İkinci Ünite: Birey ve Toplum, Üçüncü Ünite: Toplumsal Yapı, Dördüncü Ünite: Toplumsal Değişme ve Gelişme, Beşinci Ünite: Kültür, Altıncı Ünite: Toplumsal Kurumlar.

Diğer kitaplara göre bakıldığında ünite sayısı az olmasına rağmen tüm konuların kitapta yer aldığı görülmüştür.

Kullanılan kavramlar:

Toplumsal Olay, Toplumsal Olgu, Toplumsal Grup, Anket, Monografi, Sosyometri, Toplumsal Normlar, Toplumsal Kontrol, Toplumsal Değer, Metropol, Rekabet, Toplumsal Değişim, Laiklik, Kültür, Medeniyet, Kültürel Şok, Çekirdek Aile, Siyaset, Güçler Ayrılığı, Hümanizm, Özgürlük, Sivil Toplum, Metafizik, Kollektif Bilinç, Sosyal Prestij, Anahtar Statü, Rol Çatışması Ve Pekişmesi, Toplumsal Sapma, Mübadele (Değişim), Uyarılma (Adaptasyon), Tabakalaşma, Yatay Ve Dikey Hareketlilik, Hukukun Üstünlüğü, Toplumsal Çözülme, Baskın Kültür, Kültür Emperyalizmi, İmparatorluk, Sendika, Ülkü Birliği, Toplumsal İlişki, Bilimsel Yöntem, Birincil Ve İkincil İlişkiler, Kültürel Değişme, Mekanik Ve Organik Dayanışma, Borsa, Bölüşüm, İhtilal, İnkılap, Korelasyon, Derebeylik, Varsayım, İsyen, Kitle İletişim Araçları, Kura Kültürel aktarım, Liberalizm, Monografi, Normatif Bilim, Unsur, Post Modernizm, Sosyalizm, Toplumsal Hareketlilik, Toplumsal Kimlik, Siyaset, Şehir, Toplumsal Fizyoloji, Girişim, Totem, Köle, Lonca, Pozitif Bilim, Üretim, Tüketim, Deflasyon, Enflasyon, Nüfus, Toplumsal Prestij, Toplumsal Kategori, Toplumsal Rol, Toplumsal Statü, Toplumsal Yığın, Toplumsal Yapı, Toplumsal Grup, Ahlak, Cemiyet, Devlet, İlkel Toplum, Tüketim, Kooperatif, Sosyete, Kalıtım, Normsuzluk (Kuralsızlık), Fonksiyon, Serbest ve Ekonomik Mal, Boy, Üretim, Kişilik, Millet, Aşama, Kırsal Topluluk, Ortak, Klan, Kartel ve Tröstler, Komandit Şirket, Toplumsal Müeyyideler, Sosyal Güvenlik, Geçerlilik Ve Güvenirlilik, Toplumsal Statik, Görgü Kuralları, Toplumsal Gerçeklik, Damping, Aşiret.

2.6. Kitaplarda Kullanılan Kavramların Tablosu

Kitapları incelediğimizde o dönemde kullanılan ama günümüzde çok sık kullanılmayan ya da hiç kullanılmayan birçok kavrama da rastlamaktadır. Bu kavramların dilimize özellikle Arapça ve Farsçadan geçtiği söylenebilir.

Bazı kavramlar aynı isimle adlandırılırken bazılarının adlandırılmasında farklılıklar görülmüştür. Bazıları ise hem aynı isimle hem de parantez içerisinde alternatif karşılıkları ile verilmiştir. Yılların farklı olmasına

rağmen tüm kitaplarda ortak olan kavramlar bulunmaktadır. İncelenen tüm kitaplarda ortak kullanılan kavramların tablosu aşağıdaki gibidir;

Hatemi Senih Sarp (1957)'ın Sosyoloji Kitabı	Ekrem Altaylı (1972)'nin Sosyoloji Kitabı	Selman Erdem (1985)'in Sosyoloji Kitabı	Özer (1999)'ün Sosyoloji Kitabı	Ozankaya Sosyoloji Kitabı	Elif Ekici (2019)'nin Sosyoloji Kitabı
Ahlak (Etik)	Ahlak (Etik)	Ahlak	Ahlak		Ahlak
Anahtar Statü	Anahtar Statü	Anahtar Statü	Anahtar Statü		Anahtar Statü
Anomi (Normsuzluk)	Anomi (Normsuzluk)	Normsuzluk	Normsuzluk (Kuralsızlık)		Normsuzluk (Kuralsızlık)
Birincil ve İkincil İlişkiler	Birincil ve İkincil İlişkiler	Birincil ve İkincil İlişkiler	Birincil ve İkincil İlişkiler		Birincil ve İkincil İlişkiler
Bilim	Müspet Bilim (Pozitif)	Pozitif Bilim	Pozitif Bilim		Pozitif Bilim
Bilimsel Yöntem	Bilimsel Yöntem	Bilimsel Yöntem	Bilimsel Yöntem		Bilimsel Yöntem
Boy	Boy	Fratrilere (Boy)	Boy		Boy
Bölüşüm	Bölüşüm	Bölüşüm	Bölüşüm		Bölüşüm
Cemiyet	Cemiyet	Cemiyet	Cemiyet		Cemiyet
Derebeylik	Derebeylik	Derebeylik	Derebeylik		Derebeylik
Devlet	Devlet	Devlet	Devlet		Devlet
Deflasyon	Deflasyon	Deflasyon	Deflasyon		Deflasyon
Demografi (Nüfus)	Demografi (Nüfus)	Demografi (Nüfus)	Demografi (Nüfus)		Nüfus
Enflasyon	Enflasyon	Enflasyon	Enflasyon		Enflasyon
Hipotez (Varsayım)	Hipotez (Varsayım)	Hipotez (Varsayım)	Varsayım		Varsayım
Hukukun Üstünlüğü	Hukukun Üstünlüğü	Hukukun Üstünlüğü	Hukukun Üstünlüğü		Hukukun Üstünlüğü
Geçerlilik ve Güvenirlilik	Geçerlilik ve Güvenirlilik	Geçerlilik ve Güvenirlilik	Geçerlilik ve Güvenirlilik		Geçerlilik ve Güvenirlilik
Güçler Ayrılığı	Güçler Ayrılığı	Güçler Ayrılığı	Güçler Ayrılığı		Güçler Ayrılığı
İktisat	İktisat	İktisat	İktisat		İktisat
İlkel Toplum	İlkel Toplum	İlkel Toplum	İlkel Toplum		İlkel Toplum
İmparatorluk	İmparatorluk	İmparatorluk	İmparatorluk		İmparatorluk
İstihlak (Harcama)	Tüketim	Tüketim	Tüketim		Tüketim
İstihsal (Üretim)	Üretim	Üretim	Üretim		Üretim
İsyan	İsyan	İsyan	İsyan		İsyan
İhtilal	İhtilal	İhtilal	İhtilal		İhtilal
İnkılap	İnkılap	İnkılap	İnkılap		İnkılap
İletişim Araçları	İletişim Araçları	İletişim Araçları	Kitle İletişim Araçları		Kitle İletişim Araçları
İşlev	İşlev	İşlev	İşlev (Fonksiyon)		Fonksiyon
Karı-Koca Ailesi	Karı-Koca Ailesi	Karı-Koca Ailesi	Çekirdek Aile		Çekirdek Aile
Kırsal Topluluk	Kırsal Topluluk	Kırsal Topluluk	Kırsal Topluluk		Kırsal Topluluk
Komandit Ortaklık	Komandit Ortaklık	Komandit Ortaklık	Komandit Şirket		Komandit Şirket
Korelasyon	Korelasyon	Korelasyon	Korelasyon		Korelasyon
Kuram (Nazariye)	Kuram (Nazariye)	Kuram (Nazariye)	Kuram		Kuram
Kültürel Değişme	Kültürel Değişme	Kültürel Değişme	Kültürel Değişme		Kültürel Değişme
Klan (Sop)	Klan	Klan	Klan		Klan
Kooperatif	Kooperatif	Kooperatif	Kooperatif		Kooperatif
Komünote	Komünote	Komünote (Cemaat)	Cemaat		Cemaat
Kültür	Kültür	Kültür	Kültür		Kültür
Layiklik	Layiklik	Laiklik	Laiklik		Laiklik
Liberal Ekonomi	Liberal Ekonomi	Liberalizm	Liberalizm		Liberalizm

Lonca Örgütü	Lonca Örgütü	Lonca	Lonca	Lonca
Medeniyet	Medeniyet	Uygurluk	Medeniyet	Medeniyet
Mekanik ve Organik Bağlılık	Mekanik ve Organik Dayanışma	Mekanik ve Organik Dayanışma	Mekanik Ve Organik Dayanışma	Mekanik ve Organik Dayanışma
Metafizik	Metafizik	Metafizik	Metafizik	Metafizik
Morfoloji	Morfoloji	Morfoloji	Monografi	Monografi
Muaşeret	Muaşeret	Görgü Kuralları	Görgü Kuralları	Görgü Kuralları
Mübadele	Mübadele	Değişim	Değişim	Mübadele (Değişim)
Müşterek	Ortak	Ortak	Ortak	Ortak
Öge	Öge	Öge	Öge (Unsur)	Öge (Unsur)
Özgürlük	Özgürlük	Özgürlük	Özgürlük	Özgürlük
Öz (Aşiret)	Aşiret	Aşiret	Aşiret	Aşiret
Politika	Politika	Politika	Siyaset	Siyaset
Prestij	Prestij	Prestij	Toplumsal Prestij	Toplumsal Prestij
Rekabet	Rekabet	Rekabet	Rekabet	Rekabet
Servaj (Kölelik)	Köle	Köle	Serf (Köle)	Köle
Safha (Aşama)	Safha (Aşama)	Aşama	Aşama	Aşama
Sendika	Sendika	Sendika	Sendika	Sendika
Serbest ve Ekonomik Mal	Serbest ve Ekonomik Mal	Serbest ve Ekonomik Mal	Serbest ve Ekonomik Mal	Serbest ve Ekonomik Mal
Soyaçekim	Soyaçekim Faktörü	Kalıtım	Kalıtım	Kalıtım
Site (Kent)	Site (Kent)	Kent	Şehir	Şehir
Sosyal Değişim	Sosyal Değişim	Sosyal Değişim	Toplumsal Değişme	Toplumsal Değişim
Sosyal Fizyoloji	Sosyal Fizyoloji	Sosyal Fizyoloji	Toplumsal Fizyoloji	Toplumsal Fizyoloji
Sosyal Gerçeklik	Sosyal Gerçeklik	Sosyal Gerçeklik	Toplumsal Gerçeklik	Toplumsal Gerçeklik
Sosyal Grup	Sosyal Grup	Sosyal Grup	Toplumsal Grup	Toplumsal Grup
Sosyal İlişi	Sosyal İlişi	Sosyal İlişi	Toplumsal İlişi	Toplumsal İlişi
Sosyal Yapı	Sosyal Yapı	Sosyal Yapı	Toplumsal Yapı	Toplumsal Yapı
Sosyal Değer	Sosyal Değer	Sosyal Değer	Toplumsal Değer	Toplumsal Değer
Sosyal Olay	Sosyal Olay	Sosyal Olay	Toplumsal Olay	Toplumsal Olay
Sosyal Olgu	Sosyal Olgu	Sosyal Olgu	Toplumsal Olgu	Toplumsal Olgu
Sosyal Çözölme	Sosyal Çözölme	Sosyal Çözölme	Toplumsal Çözölme	Toplumsal Çözölme
Sosyal Hareketlilik	Sosyal Hareketlilik	Sosyal Hareketlilik	Toplumsal Hareketlilik	Toplumsal Hareketlilik
Sosyal Kontrol	Sosyal Kontrol	Sosyal Kontrol	Toplumsal Kontrol	Toplumsal Kontrol
Sosyal Kimlik	Sosyal Kimlik	Sosyal Kimlik	Toplumsal Kimlik	Toplumsal Kimlik
Sosyal Norm	Sosyal Norm	Sosyal Norm	Toplumsal Norm	Toplumsal Normlar
Sosyal Statik	Sosyal Statik	Sosyal Statik	Toplumsal Statik	Toplumsal Statik
Sosyal Güvenlik	Sosyal Güvenlik	Sosyal Güvenlik	Toplumsal Güvenlik	Toplumsal Güvenlik
Sosyal Kategori	Sosyal Kategori	Sosyal Kategori	Toplumsal Kategori	Toplumsal Kategori
Sosyal Müeyyideler	Sosyal Müeyyideler	Sosyal Müeyyideler	Toplumsal Müeyyideler	Toplumsal Müeyyideler
Sosyal Rol	Sosyal Rol	Sosyal Rol	Toplumsal Rol	Toplumsal Rol
Sosyal Statü	Sosyal Statü	Sosyal Statü	Toplumsal Statü	Toplumsal Statü
Sosyal Yığın	Sosyal Yığın	Sosyal Yığın	Toplumsal Yığın	Toplumsal Yığın
Sosyal Sapma	Sosyal Sapma	Sosyal Sapma	Toplumsal Sapma	Toplumsal Sapma
Sosyal Prestij	Sosyal Prestij	Sosyal Prestij	Sosyal Prestij	Sosyal Prestij
Sosyal Tabakalaşma	Sosyal Tabakalaşma	Sosyal Tabakalaşma	Toplumsal Tabakalaşma	Toplumsal Tabakalaşma

Sosyalist Ekonomi	Sosyalist Ekonomi	Sosyalizm	Sosyalizm	Sosyalizm
Sosyete	Sosyete	Sosyete	Sosyete	Sosyete
Şahsiyet	Kişilik (Şahsiyet)	Kişilik	Kişilik	Kişilik
Ulus (Millet)	Ulus (Millet)	Ulus (Millet)	Ulus (Millet)	Millet
Ülkü Birliği	Ülkü Birliği	Ülkü Birliği	Ülkü Birliği	Ülkü Birliği
Teşebbüs Rejimi	Teşebbüs	Teşebbüs (Girişim)	Teşebbüs (Girişim)	Girişim
Totem	Totem	Totemizm	Totemizm	Totemizm
Yatay ve Dikey Hareketlilik	Yatay ve Dikey Hareketlilik	Yatay ve Dikey Hareketlilik	Yatay ve Dikey Hareketlilik	Yatay ve Dikey Hareketlilik

Yukarıdaki tablo yakından incelendiğinde kullanılan ortak kavramlar sosyolojinin temel kavramlarını oluşturmaktadır. İlk kitapla son kitap arasında ortalama altmış yıl olmasına rağmen bu kavramlar hala günümüzde de kullanılan temel kavramlardır. Ancak bazı kavramlar o günün tarihinde güncel kullanılan kavramlar olmasına rağmen zamanla bazı değişiklikler olmuştur (Demircioğlu, 2014). Örneğin; Ahlak (etik) kavramı ahlak, anomi (normsuzluk) kavramı normsuzluk (kualsızlık), müspet bilim (pozitif) kavramı pozitif bilim, fratiler (boy) kavramı boy, demografi (nüfus) kavramı nüfus, hipotez (varsayım) kavramı varsayım, iletişim araçları kavramı kitle iletişim araçları, işlev kavramı fonksiyon, karı-koca ailesi kavramı çekirdek aile, komandit ortaklık kavramı komandit şirket, kuram (nazariye) kavramı klan (sop) kavramı klan, komünote kavramı cemaat, liberal ekonomi kavramı liberalizm, medeniyet kavramı uygarlık, mübadele kavramı değişim, müşterek kavramı ortak, öge kavramı unsur, prestij kavramı toplumsal prestij, safha kavramı aşama, soyaçekim kavramı kalıtım, site kavramı kent, teşebbüs kavramı girişim, totem kavramı totemizm, layiklik kavramı laiklik, servaj kavramı kölelik, istihsâl (harcama) kavramı tüketim, istihsal kavramı üretim, muaşeret kavramı görgü kuralı, sosyete kavramı sosyete, şahsiyet kavramı kişilik, ulus kavramı millet, politika kavramı siyaset, öz (aşiret) kavramı aşiret, sosyal kavramı toplumsal kavram olarak vs. kullanılmaktadır.

Tabloda dikkati çeken hususlardan birisi de özellikle 1957 yılındaki kitapta parantez içerisinde kavramlara karşılıklar veya yeni adlandırmaların verilmesidir. Burada kavramlara Türkçe olarak karşılık verme çabalarının sonraki yıllarda karşılık bulduğu yani yeni verilen kavramların sonraki yıllarda kullanılmaya devam ettiği dikkati çekmektedir. Bu durum özellikle 1950 yılların kavramlar açısından bir geçiş döneminin olduğunun göstergesidir denilebilir.

Yılları birbirinden farklı olan incelemenin konusu olan beş kitapta ortak olan kavramların yanı sıra sadece bir ya da birkaç kitapta kullanılan kavramlar da bulunmaktadır. Bunun tablosu da aşağıdaki gibidir;

Hatemi Senih Sarp (1957)'in Sosyoloji Kitabı	Ekrem Altaylı (1972)'nin Sosyoloji Kitabı	Selman Erdem (1985)'in Sosyoloji Kitabı	Özer Ozankaya (1999)'nin Sosyoloji Kitabı	Elif Ekici (2019)'nin Sosyoloji Kitabı
Ameli Fayda				
Potlaç (Dini Tören)				
Taassub				
Tekamül				
Kemiyet				
Kesafet (yoğunluk)				
Değer Hükmü	Değer Hükmü			
Germen Ailesi	Germen Ailesi			
Oylum (hacim)	Oylum (Hacim)			
Bölünmez Asabe (Zadruga) Ailesi	Bölünmez Asabe (Zadruga) Ailesi			
	Folklor Kültürü			
	Has Kültür			
	Kan Gütmek (Vendetta)			
	Moda Yaptırımı			
	Şimendifer (Demiryolu)			
	Toplumsal Kudret (Egemenlik)			

	Uylaşma (Mukavele)			
	Vesika (Belge)			
	Yemek Tabu (Haram)			
		Agnatik Aile		
		Fiziki Gerçeklik		
		İktidarın Kişileştirilmesi		
		Kör Kitle		
		Mukadderat Değişikliği		
		Marjinal Fayda		
		Borsa	Borsa	Borsa
		Damping	Damping	Damping
		Hümanizm	Hümanizm	Hümanizm
		Kartel ve Tröstler	Kartel ve Tröstler	Kartel ve Tröstler
		Sivil Toplum	Sivil Toplum	Sivil Toplum
			Drahoma	
			Devingen (Hareketli)	
			Örüntü	
			Varsayımlı Kandaşlık	
			Kültür Aktarılması	Kültürel Aktarım
			Kollektif Bilinç	Kollektif Bilinç
			Metropol	Metropol
			Normatif Bilim	Normatif Bilim
			Post Modern Toplum	Post Modernizm
			Sosyometri	Sosyometri
			Üstün Değerler	Üstün Değerler
				Kültür Şoku
				Rol pekişmesi
				Uyarlama (Adaptasyon)

Yukarıda ki tabloda da görüldüğü gibi incelemenin konusu olan yılları birbirinden farklı beş kitapta ortak olan kavramların yanı sıra sadece bir ya da birkaç kitapta kullanılan kavramlarında olduğunu görülmektedir. Bazı kavramlarında zaman içerisinde değişiklikler göstermiş olmalarına rağmen hala anlam olarak aynı anlamda kullanıldığını görülmektedir.

1957 yılında kullanılan sosyoloji kitabında bazı kavramların daha sonraki yıllarda kullanılmadığı görülmektedir. Örneğin; Ameli Fayda, kemiyet, kesafet (sıklık, yoğunluk), potlaç (dini tören), tekâmül ve taassub gibi kavramlar.

1972 yılında kullanılan sosyoloji kitabında bazı kavramların daha önceki ve sonraki yıllarda kullanılmadığı görülmektedir. Örneğin; Folklor kültürü, has kültür, kan gütmek (vendetta), moda yaptırımı, şimendifer (demiryolu), toplumsal kudret (egemenlik), uylaşma (mukavele), vesika (belge) ve yemek tabu (haram) ... vb. gibi kavramlardır.

Aynı şekilde 1972 yılında kullanılan sosyoloji kitabındaki bazı kavramların 1957 yılında da kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Bölünmez asabe (zadruga) ailesi, değer hükmü, germen ailesi, oylum (hacim)... vb. gibi kavramlardır.

1985 yılında kullanılan sosyoloji kitabında bazı kavramların daha önceki ve sonraki yıllarda kullanılmadığı görülmektedir. Örneğin; Agnatik aile, fiziki gerçeklik, iktidarın kişileştirilmesi, kör kitle, mukadderat değişikliği ve marjinal fayda... vb. gibi kavramlardır.

Aynı şekilde 1985 yılında kullanılan sosyoloji kitabındaki bazı kavramların 1999 ve 2019 yıllarında da kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Borsa, damping, hümanizm, kartel ve tröstler ve sivil toplum... vb gibi kavramlardır.

1999 yılında kullanılan sosyoloji kitabında bazı kavramların daha önceki ve sonraki yıllarda kullanılmadığı görülmektedir. Örneğin; Devingen (hareketli), drahoma, örüntü ve varsayımlı kandaşlık... vb. gibi kavramlardır.

Aynı şekilde 1999 yılında kullanılan sosyoloji kitabındaki bazı kavramların 2019 yılında da kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Kültür aktarılması, kollektif bilinç, metropol, normatif bilim, post modern toplum, sosyometri ve üstün değerler... vb. gibi kavramlardır.

2019 yılında kullanılan sosyoloji kitabında bazı kavramların daha önceki yıllarda kullanılmadığını, yeni kavramların olduğunu görülmektedir. Örneğin; kültür şoku, rol pekişmesi ve uyarlama (adaptasyon) ... vb. gibi kavramlardır.

3. SONUÇ

Çalışmanın temel amacını, farklı dönemlerde liselerde okutulan farklı yazarlara ait sosyoloji ders kitaplarını kavram yönünden incelemek oluşturmuştur.

Bu kapsamda, 1957 yılından sonra Sosyoloji Ders Kitabı adı altında basılmış 5 adet ders kitabı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu kitaplar; Hatemi Senih Sarp (1957)'ın, Ekrem Altaylı (1972)'ın, Selman Erdem (1985)'in, Özer Ozankaya (1999)'ın ve Elif Ekici (2019)'in sosyoloji ders kitaplarıdır. Çalışma kapsamında 1957 ile 2019 yılları arasında Türkiye'de, orta dereceli okullarda ders kitabı olarak okutulan "Sosyoloji Ders Kitapları" incelenmiştir. İlgili literatür taramalarında bu dönemlere ait benzer ders kitaplarının incelenmiş olduğu görülmüştür.

Bu çalışma diğer çalışmalardan farklı bir çalışma özelliği taşımaktadır. Diğer çalışmalarda yıllar içerisinde okutulan bir ya da birkaç kitap çalışmalarını ya da mantık, felsefe gibi alanları kapsayan çalışmaları içermesine rağmen bu çalışma farklı yıllara (yaklaşık 62 yıl) ve dönemlere ait okutulan sosyoloji ders kitaplarındaki kavramların tarihsel süreç içerisindeki değişimlerini, benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyan bir çalışmadır. Diğer bir deyişle çalışmanın önemi, hemen hemen 20 yıllık farklı dönemler de okutulan sosyoloji ders kitaplarında kullanılan kavramların incelenmesi ve analiz edilmesi aynı zaman da benzerlik ve karşıtlıklarının ortaya konulmasını içermektedir.

Toplumun yaşamındaki kaçınılmaz değişimler sonucunda kavramlarda zaman içinde değişir ve gelişir. Kavramlar, insanoğlunun yaşamı boyunca edinmiş olduğu düşünce dünyasının temel yapısı olarak tanımlanmaktadır. Kavramlar, insanlar için ortak bir imge, bir bilgi formu ya da varlıkların özelliklerini zihinde temsil eden soyut sembollerdir. Kavramlar, bireyin düşünmesini sağlayan zihinsel araçlardır. Kavramlar, fiziksel ve sosyal dünyayı anlamamızı ve anlamlı iletişim kurmamızı sağlar. Kavramlara sahip olmayan bir yetişkinin düşünmesi, bir bebeğin düşünmesi gibi duyuşsal algılamalarıyla sınırlıdır. Kavramlar, düşünme için gereklidir. Kavramlar, edindiğimiz bilgilerin zihnimizde gruplanarak anlamlı hale gelmesini sağlayan, bir sözcükle ifade edilebilen soyut yapılardır.

Kitaplarda ortak kullanılan birçok kavramın olduğu görülmektedir. İlk kitapla son kitap arasında ortalama altmış yıl olmasına rağmen bu ortak kavramlar hala günümüzde de kullanılan temel kavramlardır. Ancak bazı kavramlar o günün tarihinde güncel kullanılan kavramlar olmasına rağmen zamanla bazı değişiklikler olmuştur. Örneğin; Layiklik kavramı laiklik, servaj kavramı kölelik, istihlâk (harcama) kavramı tüketim, istihsal kavramı üretim, muaşeret kavramı görgü kuralı, şahsiyet kavramı kişilik, ulus kavramı millet, politika kavramı siyaset, sosyal kavramı toplumsal olarak vs. kullanıldığı görülmektedir.

Yılları birbirinden farklı olan incelemenin konusu olan beş kitapta ortak olan kavramların yanı sıra sadece bir ya da birkaç kitapta kullanılan kavramlarda bulunmaktadır. Bazı kavramlar zaman içerisinde değişiklikler göstermiş olmalarına rağmen hala aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Öge kavramı unsur, hipotez kavramı varsayım, safha kavramı aşama, müspet bilim kavramı pozitif... vs olarak kullanılmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgular ışığında, kitaplarda kullanılan kavramların bazılarının günümüzde kullanıldığı bazılarının ise zaman içerisinde değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde değişik yıllarda kullanılan sosyoloji kitaplarında bazı kavramların daha önceki ve sonraki yıllarda kullanılmadığı ya da yeni kavramların kitaplarda yerlerini aldığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altaylı, E. (1972). *Sosyoloji, Remzi Kitabevi*.
- Aksan, D. (2009). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*, TDK Yay.
- Anık, M. (2005). “Eğitimde Yenileşme ve Türkiye’de Lise Sosyoloji Ders Kitapları” [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Anıt, Z. (2020). *Türk Eğitim Sistemine ve Lise Sosyoloji Ders Kitaplarına Yüklenen İdeolojik Görevin Eleştirisi*, [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Ayhan, H. T. (2021), *Eğitim Sosyolojisi Ders Kitaplarının İncelenmesi*, [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Başarslan, S. (2005). *Orta Öğretim Öğrencilerinin Türkçe ve Edebiyata Yükledikleri Kavramlar ve Kavram Analizi*, [Yüksek Lisans Tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Demircioğlu, A. (2014). Cumhuriyet dönemi ilk lise felsefe ders kitaplarında ahlaksal özgürlük problemi. *Gefad / Gujgef* 34(1), 79-90 (2014)
- Duman, E. Z. (2014). *Ortaöğretimde Cumhuriyet Dönemi Mantık Ders Kitaplarının İncelenmesi*, [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Dündar, H. (2007). *Kavram Analizi Stratejisinin Öğrencilerin Kavram Öğrenme Başarısı ve Hayat Bilgisi Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi*, [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Arkadaş Yayınevi.
- Erdem, S. (1985). *Sosyoloji*. Fil Yayınevi.
- Güneş, B. (2019). *2000 Yılı Sonrasında Yayımlanan Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Sosyolojik Analizi*, [Yüksek Lisans Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Karadüz, E (2016). *Anlam ve Kavram İlişkisi*, <http://www.sosyalbilimler.atauni.edu.tr/yayinlarcilt3yazi05.html>.
- Nergüz E. (2017). *Lise Sosyoloji Ders Kitaplarında İktidarlara Göre İdeolojik Kurgular (1950-2012 Arası Karşılaştırmalı Bir Çözümleme)*, [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Sarp, H. S. (1957). *Sosyoloji*. İnkılap Kitapevi.
- Şahin, H. (2004). “Etkili Bir Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Nitelikleri”, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(9), 365-375.
- Tok, M. (2019). *Cumhuriyetin Yurttaş İnşa Projesinde Lise Sosyoloji Ders Kitaplarının Etkisi (1923-1938)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu (1995). *Türkçe Sözlük*. Milliyet Gazetesi Tesisleri, İstanbul.
- Zabun, B. (2012). Türkiye’de sosyoloji dersi öğretim programlarının amaç ve içeriklerinin toplumsal değişmeye paralel olarak değişimi. *Gefad / Gujgef* 32(1), 157-170 (2012)

Hitit yasalarında yer alan zanaatkârlara dair incelemeler

Zekiye Nihan KIRÇIL

Dr.; Bağımsız Araştırmacı, Bölüm, Kırşehir, Türkiye

E-mail: nihanozgunkircil@outlook.com

ORCID: 0000-0002-7214-9571

Öz

Hititlerin başkenti Boğazköy-*Hattuša*'da ele geçen Hitit yasaları Eski Hitit dönemine tarihlendirilse de bu yasaların kopyaları farklı zamanlarda yapılmış ve çoğaltılmıştır. Hem arkeolojik hem de çiviyazılı belgelere baktığımızda dokumacı, derici, metal, tekstil ve ahşap işlemecisi, çiftçi gibi çeşitli zanaat kolları bulunmaktadır. Hitit Devletinde önemli bir konumda bulunan zanaatkârların haklarına ve tabi tutuldukları düzene Hitit yasaları sayesinde ulaşmaktayız. Hitit yasalarında yer alan ve genel anlamda “zanaatkâr” olarak ele alacağımız LÚ^{GIS}TUKUL'ların hakları ile o dönemdeki statüleri hakkında çeşitli bilgileri bu çalışmada inceleyeceğiz. Hitit ekonomisinin en önemli temel dayanaklarından birisi olan tarım ve buna bağlı olan arazilerin zanaatkârla olan ilişkisi yine Hitit yasaları kapsamında kısaca ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hitit yasaları, Zanaatkârlar, Hititçe Çiviyazılı metinler

Investigations on artisans in Hittite laws

Abstract

Although the Hittite laws found in the Hittite capital Boğazköy-*Hattuša* are dated to the Old Hittite period, copies of these laws were made and reproduced at different times. When we look at archaeological and cuneiform documents, there are various crafts, such as weavers, leatherworkers, metal, textile and woodworkers, and farmers. We have access to the rights of artisans, who occupied an essential position in the Hittite State, and the order to which they were subjected through Hittite laws. In this study, we will examine various information about the rights of LÚ^{GIS}TUKUL's, which we will consider as “artisans” in general, and their status in that period. Agriculture, is one of the most essential pillars of the Hittite economy, and the relationship between agriculture and the related lands and artisans will be briefly discussed within the scope of Hittite laws.

Keywords: Hittite laws, Artisans, Hittite Cuneiform texts

GİRİŞ

Hitit nüfusunun büyük çoğunluğu, özellikle Eski Krallık döneminde sığır yetiştiricileri ve köylülerden oluşuyordu. Hitit tarihinin en erken dönemlerinde var olan hukuk, *Hattuša* ve çevresi için geçerli olan örfî hukuktan (Korošec, 1955, 24). Yazılı belgeler sayesinde bizlere ulaşan Hitit yasaları ise iki tabletten oluşan ve her tablet üzerinde yüzer madde bulunan toplamda iki yüz paragraflık bir metin derlemesidir. Sosyal, ekonomik ve ceza meselelerin düzenlenmesi için yazıya geçirilen Hitit yasalarında toprak tahsis sistemi, aile, ticaret, ekonomi, ceza hukukunun yanı sıra cenaze ve yardımlaşma gibi bazı temel noktalara dair işleyiş kuralları bulunmaktadır.

Eski Hitit dönemine tarihlendirilen Hitit yasalarının büyük bir kısmı hem Eski Hitit hem de daha sonraki döneme ait kopyalarının korunması sonucu elimize ulaşmıştır. Bu sebeple, Hitit yasaları hem Eski Hititçenin dilsel özelliklerini hem de bu dilin tarihsel süreçteki gelişiminin takip edilmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir (Melchert, 1979, 57).

Hitit yasalarındaki ilk yüz madde “eğer bir adamı”, geriye kalan yüz madde ise “eğer bir üzüm bağını” ifadeleriyle başlamaktadır. 1971 yılında E. Laroche tarafından hazırlanan Hitit yasaları, Hititçe metinlerin sınıflandırılmasında (*Catalogue des textes hittites*) 291 ve 292 katalog numarasıyla yer almaktadır.

Özel el becerisi ile ustalık gerektiren meslek grubundan olan zanaatkârların gücü, sermayeden daha çok emeğe dayanmaktadır. Hem arkeolojik hem de çiviyazılı belgelere baktığımızda ise Hititlerde çeşitli zanaat kollarının varlığı göze çarpmaktadır. Bunlar arasında dokumacılar, dericiler, metal, tekstil ve ahşap işlemeciliği, çiftçilik, mühür oymacılığı gibi birçok meslek dalları örnek olarak verilebilir.

Hititçe metinlerde zanaatkâr için kullanılan kelime ise oldukça çeşitlidir. Bu kelimeler ise şunlardır: ^{LÚ}*hantantiyali-*, ^{LÚ}*hatantiyali-*, ^{LÚ}*UMMIYANU*, ^{LÚ}*UMMIAN*, ^{LÚ}*UMMEANU*, ^{LÚ}*UMMIYANUTIM*, *BEL QATI*, *EN ŠU^{TI}*, *EN ^{GIŠ}KIN^{TI}*, *LÚ KIN*, *LÚ ^{GIŠ}TUKUL* (Alparslan, 2003, 39; Ünal, 2016, 883vd.).

İşlenen toprakları kullanma hakkına sahip *LÚ ^{GIŠ}TUKUL* kelimesinin Akadçası *ILKUM* olarak bilinmektedir. *ILKUM*, bir kişinin yüksek bir makam tarafından verilen araziyi kabul etmesi durumunda yerine getirmesi gereken hizmetleri ifade etmektedir. *LÚ ILKUM* ise “tumar adamı veya tumar sahibi” anlamına gelmektedir (Imparati, 1992, 212). Bu kelime ile ilk kez Eski Babil dönemine ait metinlerde karşılaşmaktayız (Günbattı, 1991, 2). *Hammurabi* Kanunlarında da geçen *ILKUM* terimi, hem arazi, bahçe veya ev gibi taşınmaz mülkü hem de bu mülke karşılık sunulan hizmeti ifade etmek amacıyla kullanılmıştır (Günbattı, 1991, 3).

Hitit yasalarında karşımıza çıkan *LÚ ^{GIŠ}TUKUL* terimi üzerine çeşitli yorumlar getirilmiş ve bu kelimenin tam anlamı hususunda ise birçok çalışma yapılmıştır. Başlangıçta bu kelimenin “silah” anlamından yola çıkılarak söz konusu kelime “asker, silahların adamı” olarak çevrilmiştir (Imparati, 1992, 213). Bazı görüşlere göre ise bu kelimenin bir askeri ifade ettiği belirtilmiştir (Gurney, 1990, 84). *LÚ ^{GIŠ}TUKUL*’ların üretimdeki aktif rollerinin yanı sıra askeri açıdan savaşa katılan arazi sahipleri olarak ele alınabileceği de düşünülmüştür. Ancak yapılan detaylı incelemeler sonucunda, Sommer-Falkenstein tarafından bu kelimenin askeri bir işlevi olmadığı, aksine mesleki işlevi olan ve zanaat icra eden kişilere atıfta bulunan bir kelime olduğu ifade edilmiştir (Sommer-Falkenstein, 1938, 122). Son olarak *LÚ ^{GIŠ}TUKUL*’un “silah ve (işte kullanılan) alet” olarak yorumlanabileceği, *LÚ ^{GIŠ}TUKUL*’ün ise zanaatkâr anlamına geldiği öne sürülmüştür (Reyhan, 1998, 483 dn.12). Rüster-Neu, soru işaretli olarak *LÚ ^{GIŠ}TUKUL*’ların “çiftçi, köylü” olabileceklerini ifade etmiştir (Rüster - Neu, 1989, 355). Erkut tarafından da *LÚ ^{GIŠ}TUKUL* hakkında çeşitli fikir ve öneriler kronolojik olarak sunulmuş ve bu kelimenin genel anlamda “işçi, zanaatkâr” anlamına geldiği kabul edilmiştir. Aynı zamanda bu kelimenin “arıcı, ekmeççi, meyve ekicisi, sütçü” gibi farklı meslek gruplarını ifade eden terimlerin genel adı olarak kullanılabileceği sonucuna da varmıştır (Erkut, 1990, 293-294).

Hitit yasalarında adı geçen zanaatkârlardan bazıları çamaşırcı, çömlekçi, demirci, dokumacı, keçeci, kunduracı ve marangozdur. Hititçe belgelere göre çömlekçi ve metal ustalarının çalışma şartları diğer zanaatkârlara göre daha iyi bilinmektedir. Bu zanaatkârların yalnızca bir kısmı devlete bağlı resmî kurumlarda geri kalanlarının ise serbest piyasada çalıştıkları bilinmektedir. Ayrıca zanaatkârlardan özellikle doktor, marangoz, taş ustaları, iyi ilişkilere sahip olunan başka krallarla değiş tokuş edilmekte ve devlet antlaşmalarında kendi ülkelerinden kaçan veya izinsiz olarak başka bir ülkeye yerleşen zanaatkârların iade edilmesi gerektiği hükümler yer almaktadır. Böylece zanaatkârların daha yüksek ücret elde edebilecekleri yerlere gitme özgürlüğünün sınırlı olduğu anlaşılmaktadır (Schachner, 2019, 223).

Hitit Yasalarında Zanaatkârlar

Saray ve tapınaklarda çalışan zanaatkârların hakları Hitit yasaları sayesinde güvence altına alınmıştır. Bu bölümde Hitit yasalarında adı geçen ve genel anlamda “zanaatkâr” olarak ele alacağımız *LÚ ^{GIŠ}TUKUL*’ların haklarını, statülerini kısa incelemeye çalışacağız

§37 (Imparati, 1992, 114-115)

15 *ták-ku A.ŠÀ A.GÀR¹ ku-iš-ki ŠA LÚ ^{GIŠ}TUKUL hu-u-ma-an-da-an wa-a-ši*
 16 *EN A.ŠÀ A.GÀR¹-ma-kán har-ak-zi nu-uš-ši-iš-ša-an ku-it*
 17 *ša-ah-ha-an LUGAL-uš da-a-i nu a-pa-a-at e-eš-ša-i*
 18 *ma-a-an EN A.ŠÀ A.GÀR¹-ma TI-an-za na-aš-ma É EN A.ŠÀ A.GÀR¹*
 19 *e-eš-zi ma-a-an a-pé-e-da-ni ud-ne-e*
 20 *ma-a-an da-me-e-da-ni KUR-e ša-ah-ha-an Ú-UL e-eš-ša-i*

15 Eğer bir zanaatkârın tarlasının tümünü herhangi birisi satın alırsa
 16 fakat arazinin beyi ölürse o zaman onun için
 17 kralın belirlediği *šahhan*’ı o yerine getirmeye devam etsin.
 18 Ama eğer arazinin beyi hayatta ise ya da arazinin beyinin evi
 19 varsa ister yine o ülkede
 20 ister başka bir ülkede *šahhan*’ı yerine getirmeye devam etmesin.

Hitit yasasının bu maddesine göre zanaatkârın sahip olduğu tüm araziyi bir kişi satın aldıktan sonra ölürse, bu arazi için kralın belirlediği verginin ödenmesi zanaatkâr tarafından yapılmaktadır. Ancak arazinin sahibi

hayatta veya bu kişinin evi mevcut ise, aynı ülkede veya başka bir ülkede şartları yerine getirmeye yani *šahhan* adındaki vergiyi ödemeye devam etmemesi gerektiği belirtilmektedir.

§39B (Imparati, 1992, 114-115)

- 30 ... *ták-ku LÚ^{GIŠ}TUKUL*
31 *A.ŠÀ-ŠU hu-u-ma-an-da-an ku-iš-ki wa-a-ši LUGAL-un*
32 *pu-nu-uš-ša-an-zi ku-it LUGAL-uš te-ez-zi nu a-pa-a-at*
33 *lu-uz-zi kar-ap-zi ...*

- 30 ... Eğer bir zanaatkârın
31 bütün arazisini herhangi birisi satın alırsa, kralın
32 (söylediğini) soruştursun(lar). Kralın söylediği o
33 *luzzi*'yi (ise) teslim etsin. ...

Bu maddeye göre bir zanaatkârın arazisini birisi satın alırsa, kralın inceleme yapmasının ardından kralın belirlediği vergiyi zanaatkâr yerine getirmekle yükümlüdür. Ancak buradaki vergi yukarıdaki metinde gördüğümüz *šahhan* değil, *luzzi*'dir. Hitit belgelerine göre iki farklı çeşitte vergi olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan *šahhan*, sahip olunan arazi karşılığında devlete verilen vergi türü iken; *luzzi* ise askeri kurumların bakımı, kent duvarlarının, köprülerin, yolların, resmi bina ve tapınakların onarımı gibi halkın yararına özgü angarya hizmetleri karşılığında alınan bir vergi türüdür (Pelvanoğlu, 2021, 280). İncelediğimiz pasajda ise zanaatkârın arazisini satın alan kişinin toplumun yararına hizmet etmek amacıyla alınan *luzzi* vergisini ödemekle yükümlü olduğu açıkça belirtilmiştir. Tüm Hitit vatandaşları bazı muafiyetler dışında tahsis edilen topraklardan yararlanıp yararlanmadığına bakılmaksızın *luzzi* vergisini ödemekle yükümlüydü. Bu yükümlülük, ailesi olmayan kadınlar için bile geçerliydi. Sonuç itibariyle anlaşılan şudur ki Hitit topraklarında yaşayan aile üyeleri, belirlenen koşullardaki *luzzi* vergisini ödeme zorunluluğuna tabi tutulmuştur (Kinal, 1962, 143; Yakar, 2007, 59).

§40 (Imparati, 1992, 58-61)

- 37 *ták-ku LÚ^{GIŠ}[TUKUL har-]ak-zi LÚ IL-KI ti-it-ti-an-za nu LÚ IL-KI te-ez-zi*
38 *ki-i^{GIŠ}TUKUL[-li]-me-et ki-i-ma ša-ah-ha-mi-it nu-za ŠA LÚ^{GIŠ}[TUKUL A.ŠÀ^{HL.A}]*
39 *an-da ši-y[a-at-t]a-ri-ya-zi^{GIŠ}TUKUL-ya har-zi ša-ah-ha-na iš-š[a-i]*
40 *ták-ku^{GIŠ}TUKUL[-ma (mi-i)]m-ma-i nu A.ŠÀ^{HL.A} ŠA LÚ^{GIŠ}TUKUL har-kán-ta-an t[a(-ra-a)n-zi]*
41 *na-an LÚ^{MEŠ} URU-r[i a]n-ne-eš-kán-zi ma-a-an LUGAL-uš NAM.RA^{HL.A} pa-a-i*
42 *nu-uš-ši A.ŠÀ^{HL.A} [(pi-a)n]-zi na-aš^{GIŠ}TUKUL ki-ša-ri*
43 *ták-ku LÚ IL-KI har-ak-zi nu LÚ IL-KI ti-it-ti-an-za nu LÚ^{GIŠ}TUKUL te-ez-zi*
44 *ki-i^{GIŠ}TUKUL-li-me-et ki-i-ma ša-ah-ha-mi-it nu-za ŠA LÚ IL-KI A.ŠÀ^{HL.A}*
45 *an-da ši-ya-at-ta-ri-ya-zi nu^{GIŠ}TUKUL-ya har-zi ša-ah-ha-an[(-na)]*
46 *iš-ša-i ma-a-an ša-ah-ha-an mi-im-ma-i ŠA LÚ IL-KI A.ŠÀ^{HL.A}[(^{HL.A})]*
47 *I-NA É.GAL^{LIM} da-an-zi ša-ah-ha-an-na har-ak-zi*

- 37 Eğer bir tımar sahibi ölürse ve (bu) tımar sahibi (bir zanaatkârla) ortak (ise) ve zanaatkâr
38 “Bu benim zanaatçı hakkım(dır). Ama bu benim *šahhan*(ımdır)” derse, (ve) zanaatkâr arazisini
39 mühürle garanti altına alırsa zanaatkâr hakkını elinde tutar ve *šahhan*'ı ödemeye dev[am eder].
40 [Ama] eğer zanaatkâr hakkını reddederse, o zaman zanaatkârın ekin alanlarını boş ilan eder[ler].
41 Ve kent adamları onları işlerler. Eğer kral sivil bir tutsak verirse,
42 o zaman ona ekin alanları tahsis edilir ve o zanaatkâr olur.

- 43 Eğer bir tımar sahibi ölürse ve (bu) tımar sahibi (bir zanaatkârla) ortak (ise) ve zanaatkâr
44 “Bu benim zanaatçı hakkım(dır). Ama bu benim *šahhan*(ımdır)” derse, o zaman tımar sahibinin ekin alanlarını
45 mühürle garanti altına alırsa zanaatkâr hakkını elinde tutar ve *šahhan*'ı
46 ödemeye devam eder. Eğer *šahhan*'ı reddederse, o zaman tımar sahibinin ekin alanları
47 saray tarafından alınır ve *šahhan* biter.

Hitit yasalarına ait bu madde göstermektedir ki tımar sahibi ile zanaatkârlar ortak olabilmekte ve zanaatkârın devlete vergi ödemekle yükümlü olduğu anlaşılmaktadır. Eğer bir tımar sahibi ölürse ve bu tımar sahibi zanaatkârla ortak ise, zanaatkârın bu durumu kabul etmesi sonucunda zanaatkâr hakkını resmi bir belge karşılığında elde edebilmekte ve tımar sahibinin payı ise boş ilan edilmektedir. Zanaatkârların

haklarından vazgeçmesi durumunda ise bu kişilerin sahip olduğu araziler bir başkası tarafından işlenmesi gerekmektedir. Bu toprakların işlenebilmesi için de kral, sivil bir tutsak (NAM.RA) verdiği takdirde bu kişinin zanaatkâr olabileceği yani statüsünün değişeceği açıkça anlaşılmaktadır. NAM.RA adı verilen bu sivil tutsaklar hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse, NAM.RA'lar düşman ülkelerden göç ettirme politikasıyla Hitit topraklarına getirilen savaş tutsaklarıdır. Söz konusu bu sivil tutsakların statüsü, kölelik ile eşitlenmemelidir. Hür olmayan kişilerin de toprak, hayvan satın alma ve seyahat hakkı bulunmakta, ayrıca bu kişiler bir süre boyunca devletin resmî kurumları için çalışmak zorundadır (Schachner, 2019, 223). Hitit yasalarında köleler ile NAM.RA'lara uygulanacak yaptırım ve cezaların farkları belirtilmiştir. Böylece NAM.RA'ların statüsü hür insan statüsüne denk gelmektedir (Alp, 1949, 253). Ancak Hitit topraklarına ganimet olarak götürülen NAM.RA'lar, icra ettikleri meslek ve yeteneklerine göre tapınaklar, çiftlikler dahil üzere çeşitli hizmetlerde kullanılan tutsaklardır (Alp, 1949, 253; Hazenbos 2003, 102). Metnimizin son kısmında ise tımar sahibinin ölmesi ve tımar sahibinin zanaatkârla ortak olması durumunda zanaatkâr kendi hakkını elde ettikten sonra tımar sahibinin ekin alanları mühür altına alınmakta ve tımar sahibinin payı ise saraya verilmektedir. Sonuç olarak, tarımın büyük bir önem arz ettiği Hitit ekonomisinde toprağın boş kalmamasına yönelik tedbirler alınarak bu durum Hitit yasalarınca güvence altına alınmıştır.

§53 (Imparati, 1992, 72-73)

9 *ták-ku* LÚ^{GIŠ}TUKUL Û^{LÚ}HA.LA-ŠU *ták-ša-an a-ša-an-z*[(*i ma-a-ni-za i-da-a-la-u-e-eš-ša-an-zi*)]

10 *ta-az É-ZU-NU šar-ra-an-zi ták-ku gi-im-ma-ra*[(*-aš-ša-aš X SAG.DU VII SAG.DU*)]

11 LÚ^{GIŠ}TUKUL *da-a-i Û III SAG.DU LÚHA.LA-ŠU *da-a-i GU₄^{HLA}*[(*UDU^{HLA} gi-im-ma-ra-aš-ša-aš*)]*

12 *QA-TAM-MA šar-ra-an-zi ták-ku NÍG.BA LUGAL TUP-Pl ku-iš-ki¹ har-z*[(*i ma-a-an-za*)]

13 A.ŠA^{HLA}-*na ka-ru-ú-i-li-in šar-ra-an-zi Û NÍG.BA II QA-TAM* [(LÚ^{GIŠ}TUKUL *da-a-i*)]

14 Û I *QA-TAM LÚ*HA.LA-ŠU *da-a-i*

9 Eğer bir zanaatkâr ve onun hissedarı birlikte bulunuyor[(sa, ve (onlar) kavga ediyorlarsa)]

10 ve evlerini bölüştükleri zaman, eğer onların tarlaları[(nda on kişi (varsa), yedi kişiyi)]

11 zanatkâr alsın. Üç kişiyi (ise) onun hissedarı alsın. Tarladaki öküzleri [(ve) koyunları)]

12 aynı şekilde bölsünler. Eğer herhangi bir kimse kralın hediyesin(e dair) bir tableti (elinde) tutar[(sa ve eğer)]

13 eski tarlaları bölüşürlerse, o zaman hediyein iki bölümünü aynı şekilde [(zanaatkâr alsın.)]

14 ve bir bölümünü (ise) onun hissedarı aynı şekilde alsın.

Bu pasajdan anlaşılacağı üzere, zanaatkârlar bir başkasıyla ortak iş yürütebilmekte ve mal paylaşımı yapabilmektedir. Ancak bu kişilerin arasında herhangi bir sorun olduğu takdirde işlenen topraklarda çalışan kişilerin paylaşımında ve hayvanların fazlasının alınmasında hakkın zanaatkârda olduğunu görmekteyiz. Eğer kralın hediye ettiği ve işlenen bir toprağın belgesi zanaatkâr veya hissedarda ise o zaman hediyein fazlasını alma hakkının yine zanaatkâr da olduğu anlaşılmaktadır. Böylece Hitit ekonomisine büyük katkı sağlayan zanaatkârların hakları, Hitit yasaları tarafından güvence altına alınmıştır.

§112 (Imparati, 1992, 126-127)

21 [*ták-ku A-NA NAM.RA^{HLA}*]^A A.ŠA^{LAM} ŠA LÚ^{GIŠ}TUKUL *hal-ki-in pí-an*[(*-zi*)]

22 [MU.III^{KAM} *ša-ah-ha-an*] *Ú-UL i-ya-an-zi I-NA MU.IX^{KAM}-ma ša-a*[*h-ha-an*]

23[(*e-eš-šu-u-wa-an IT-T*)] I LÚ^{MES} ^{GIŠ}TUKUL *da-a*[(*i*)]

21 [Eğer sivi]] [tutsaklara] bir zanaatkârın tarlası (ve) buğdayı verilir[(se)]

22 [üç yıl boyunca *šahhan*] yerine getirmesinler, ama dördüncü yıl *ša*[*hhan*'ı]

23 zanaatkâr il[(e birlikte yerine getirmeye deva)]m et[(sin)].

Bu bölümde yukarıda açıkladığımız gibi sivil tutsakların statüsünün kölelik olmadığı, aksine bu kişilerin hür insanlar gibi çeşitli haklarının bulunduğu açıkça görülmektedir. Bu pasajda NAM.RA'ların işlenmesi için verilen zanaatkârların araziler için üç yıllığına devlete *šahhan* vergisi verilmeyeceği ancak dördüncü yıldan itibaren ise bir zanaatkârın ödediği kadar devlete *šahhan* vergisi verilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece sivil tutsaklara vergi ödemesi konusunda biraz daha hoşgörü tanındığı sonucu da ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

Hitit kültürü ve toplumunun incelenmesinde önemli bir rol oynayan Hitit yasalarına göre Hitit ekonomisine yarar sağlayan zanaatkarların hakları yasalar sayesinde güvence altına alınmıştır. İncelediğimiz yasa maddelerine göre,

- Zanaatkarların herhangi bir arazinin sahibi olabildikleri ve söz konusu bu araziye satın alan kimselerin ise *luzzi* vergisi ödemekle mükellef oldukları,
- Zanaatkarların tımar sahipleriyle ortak olabildikleri ve zanaatkarların da devlete vergi ödemekle yükümlü oldukları,
- Zanaatkarların haklarını resmi bir belgeyle güvence altına alabilecek durumda olabildikleri,
- Zanaatkarların ortaklarıyla yaşadıkları anlaşmazlık durumunda yasaların zanaatkarlardan yana olduğu,
- Zanaatkarların arazisini işleten NAM.RA'ların ilk üç yıl vergiden muaf tutuldukları böylece sivil tutsaklara karşı Hititlerin hoşgörü politikasına sahip oldukları gibi sonuçlara ulaşmaktayız.

KAYNAKÇA

- Alp, S. (1994). “Hititlerde Sosyal Sınıf NAM.RA’lar ve İdeogramın Hititçe Karşılığı”, Türk Tarih Kurumu, *Belleten*, Cilt 13, Sayı 50, 245-270.
- Alparslan, M. D. (2003). “Hititler Döneminde Esnaf ve Zanaatkarlık”. *Osmanlı Öncesi ile Cumhuriyet Dönemlerinde Esnaf ve Ekonomi Semineri Bildirileri I*, 37-48.
- Erkut S. (1990). “Hititçe’deki GIŞ TUKUL Hakkında’”, X. Türk Tarih Kongresi’nden ayrışım, *Türk Tarih Kurumu Yayınları*.
- Gurney, O. R. (1990). *The Hittites*, London.
- Günbattı, C. (1991). “Eski Babil Devrinde Tımar ve Devlet Arazisinin Tahsisi Hakkında Bazı Görüşler”, Türk Tarih Kurumu, *Belleten*, 55(212), 1-12.
- Hazenbos, J. (2003). *The Organization of the Anatolian Local Cults during the Thirteenth Century B.C. An Appraisal of the Hittite Cult Inventories*, Leiden.
- İmparati, F. (1992). *Hitit Yasaları*, İtalyan Ulusal Araştırma Kurumu.
- Kınal, F. (1962). *Eski Anadolu Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Korošec, V. (1955). “Nekaj problemov iz hetitskega prava (Some Problems of the Hittite Law)”, *Zbornik znanstvenih razprav* 25, 20-25.
- Pelvanoğlu, T. (2021). “Hitit Toprak Bağış Belgeleri Hakkında Genel Bir Değerlendirme / An Overall Assessment on Documents of Hittite Land Donation”, *OANNES, Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi / International Journal of Ancient History*, 3(2), 267-290.
- Reyhan, E. (1998). “Hititlerde Toprak Tahsisi”, *III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri*, 481-489.
- Schachner, A. (2019). *Hattusa-Efsanevi Hitit İmparatorluğu'nun İzinde*, Homer Kitabevi.
- Sommer F. - Falkenstein A. (1938). *Die hethitisch-akkadische Bilingue des Hattušili I. (Labarna II)*, Abhandlungen der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Phil.-hist. Abteilung 16.
- Ünal, A. (2016). *Hititçe Türkçe, Türkçe Hititçe Büyük Sözlük. Hattice, Hurrice, Hiyeroglif Luvicesi, Çivi Yazısı Luvicesi ve Palaca Sözlük Listeleriyle Birlikte/Grand Dictionary of Hittite-Turkish, Turkish-Hittite alongside with Word Lists of Hattian, Hurrian, Hieroglyphic and Cuneiform Luwian and Palaic*.
- Yakar, J. (2007). *Anadolu'nun Etnoarkeolojisi Tunç ve Demir Çağlarında Kırsal Kesimin Sosyo-Ekonomik Yapısı*, Homer Yayınları, Çev: Selen Hırçın Riegel.

Pazarlama giderleri ve hasılatın talep ve maliyet enflasyonuna etkisinin analizi

Zeynep ERDOĞAN

Araştırma Görevlisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme,
Üretim Yönetimi ve Pazarlama, 51000, Niğde, TÜRKİYE

E-mail: zeyneperdogan@ohu.edu.tr

ORCID: 0000 0003 1712 3114

Esen GÜRBÜZ

Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme, Üretim
Yönetimi ve Pazarlama, 51000, Niğde, TÜRKİYE

E-mail: esen@ohu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-5156-1439

Öz

Ülke ekonomisini oluşturan başlıca makro ekonomik faktörler -enflasyon, para arzı, faiz oranları, işsizlik oranı, gayri safi yurt içi hasıla, cari işlemler ve ödemeler dengesi- ve mikro ekonomik faktörlerin - üretici/firma, tüketici davranışları ve pazar birbirlerini etkiledikleri genel olarak bilinmektedir. Pazarlama teorisinin ekonomi biliminin içerisinden doğup gelişmesi ile birlikte, pazarlamaya ilişkin ekonomi kapsamındaki teori ve araştırmaların yönü de daha çok mikro düzeye kaymıştır. Makro ve mikro ekonomik karar ve uygulamalar özel anlamda bireyin genel anlamda toplumun refahını artırma hedeflidir. Aynı zamanda, makro ekonomik faktörlerden enflasyonun mikro ekonomik faktörlerden pazarlamanın fiyatlandırma ve tüketicinin satın alma motivasyonunu etkilediği genel olarak bilinen bir konudur. Bununla birlikte pazarlamanın mikro anlamda firmaların hasılatını tüketimi artırma taktikleri ile yükselterek talep enflasyonunu ve bu talebi yükseltmede kullandığı giderlerin maliyet enflasyonuna etki düzeyinin ne olduğu araştırma problemi olarak belirlenmiştir. Firmaların pazarlama faaliyetlerine tüketicilerinde ürünlerini satın alma motivasyonu oluşturması için, her geçen gün daha fazla önem vermelerinin ve pazarlama faaliyetlerini ürünlerinin maliyetine yansıtılmalarının maliyet ve talep enflasyonu üzerinde ne düzeyde bir etkiye sahip olabileceğinin belirlenmesi, özellikle enflasyonla mücadele kapsamında önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, BIST (Borsa İstanbul) gıda perakende işletmelerinin pazarlama giderleri ve hasılat rakamlarının talep enflasyonuna ve maliyet enflasyonuna üzerindeki etkisi araştırılmak amaçlanmıştır. Araştırma verileri talep enflasyonu olarak TÜFE rakamları ve maliyet enflasyonu olarak ÜFE rakamlarının Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası internet sayfasından ve pazarlama giderleri ve hasılatla ilişkin verilerin BIST şirketleri içerisinde yer alan 5 gıda perakende işletmesinin (BİM, ŞOK, MİGROS, CARREFOURSA ve BİZİM) 2019-2022 yıllarında 4 çeyrek zaman dilimini kapsayan Kamuyu Aydınlatma Platformu'nun internet sayfasında yayınlanan finansal raporlarından ikincil veri toplama yöntemi ile sağlanmıştır. Veriler, E-views istatistik paket programında Panel Veri Analizi ile test edilerek, gıda perakende işletmelerinin pazarlama giderleri ve hasılatlarının talep ve maliyet enflasyonuna olan etki düzeyi belirlenmiştir. Bulgularda BIST perakende işletmelerinin gıda alanında pazarlama giderlerisabit etkiler modeline göre TÜFE'yi $3,94 \times 10^{-8}$ (0,00000003,94) birim, ÜFE'yi $7,48 \times 10^{-8}$ (0,00000007,48) birim düzeyinde etkilemektedir. Bu modelin açıklama gücü TÜFE'de 0,30 ve ÜFE'de 0,26'dır. BIST perakende işletmelerinin gıda alanında hasılatları TÜFE'yi sabit etkiler modelinde $4,79 \times 10^{-9}$ (0,000000004,79) birim, ÜFE'yi $9,09 \times 10^{-9}$ (0,000000009,09) birim düzeyinde etkilemektedir. Bu modelin açıklayıcılığı ise TÜFE için 0,25, ÜFE için 0,21 olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Talep Enflasyonu, Maliyet Enflasyonu, Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE), Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), Pazarlama Giderleri, Hasılat.

Analysis of the effect of marketing expenses and revenue on cost-push and demand-pull inflation

Abstract

It is generally known that the primary macroeconomic factors (inflation, money supply, interest rates, unemployment rate, gross domestic product, current transactions, and balance of payments) and microeconomic factors (producer/company, consumer behavior, and market) that make up the country's

economy affect each other. With the emergence and development of marketing theory within the science of economics, the direction of theories and research on marketing within the scope of economics has shifted to the micro level. It is clear that marketing, which arises and develops within the economy, is also related to macroeconomic issues. Macro and microeconomic decisions and practices aim to increase the welfare of the individual in particular and the society in general. It is a generally known issue that inflation, one of the macroeconomic factors, and marketing, one of the microeconomic factors, affect pricing and consumer purchasing motivation. However, the effect of marketing on demand-pull inflation by increasing companies' revenues in micro terms through consumption-increasing tactics and the impact of marketing expenses used to improve this demand on cost-push inflation is a problem that has not been adequately researched. As companies attach more importance to marketing activities to motivate consumers to purchase their products in an intensely competitive environment, determining the extent to which reflecting marketing activities on the cost of their products can have an impact on cost and demand inflation is especially important within the scope of the struggle against inflation.

This study aims to determine the effect of marketing activities of BIST (Borsa İstanbul) retail businesses in the field of food on demand-pull inflation and cost-push inflation within the scope of revenue figures and the effect on cost-push inflation and demand-pull inflation within the range of marketing expenses. Research data were taken from the website of the Central Bank of the Republic of TÜRKİYE, using CPI (Consumer Price Index) figures as demand-pull inflation and PPI (Product Price Index) figures as cost-push inflation. In addition, the marketing expenses and revenues of 5 food retail businesses (BİM, ŞOK, MİGROS, CARREFOURSA, and BİZİM) within the BIST companies, covering the four quarters between 2019 and 2022, were obtained by secondary data collection method from the financial reports published on the website of the Public Disclosure Platform. By testing the data with Panel Data Analysis in the E-views statistical package program, the impact level of marketing expenses and revenues of food retail businesses on demand-pull and cost-push inflation was determined. In the findings, according to the fixed effects model, marketing expenses of BIST retail businesses in the field of food have an impact of 3.94×10^{-8} (0.00000003.94) units on the CPI and 7.48×10^{-8} (0.00000007.48) units on the PPI. The explanatory power of this model is 0.30 in CPI and 0.26 in PPI. The revenues of BIST retail businesses in the field of food affect the CPI at the level of 4.79×10^{-9} (0.000000004.79) units in the fixed effects model and the PPI at the level of 9.09×10^{-9} (0.000000009.09) units. The explanatory nature of this model was determined as 0.25 for CPI and 0.21 for PPI.

Key Words: *Demand-Pull Inflation, Cost-Push Inflation, Producer Price Index (PPI), Consumer Price Index (CPI), Marketing Expenses, Revenue.*

GİRİŞ

Enflasyon, belirli bir ekonomik ortamda fiyatlar genel seviyesinin sürekli değişerek (Ersoy, 1994:20 ; Birinci, 1989:19), fiyatların yükselmesidir (Alçın, 2022:211). Enflasyonun en temel özelliklerinden biri, toplam mal ve hizmet arzının toplam talebi karşılayamaması sonucunda, toplam talep ile toplam arz arasındaki dengenin kurulamamasıdır. Bir ülkede, tüketici nezdinde gerçekleşen hızlı talep artışı karşısında talebi karşıyabilecek üretimin yapılamaması nedeniyle (Ersoy, 1994:21), cari fiyat düzeyinde toplam talebin toplam arzı aşması talep enflasyonu olarak değerlendirilmektedir (Büyükkakın, 1995:15). Arzın üretilmesi ve pazarlanmasında görülen maliyet artışı ise maliyet enflasyonuna neden olmaktadır. Maliyetlerin yükselmesinin yanı sıra, işçi ücretlerinin artması, girdi fiyat kalemlerinin artması da; mal ve hizmet fiyatlarının artmasına ve ithalatın pahalılaşmasına neden olmaktadır. Üretim faktörlerindeki fiyat artışlarının ürün fiyatına yansımalarıyla ortaya çıkan süreçte, maliyet enflasyonu oluşmaktadır (Karaca, 2003:13; Çakır Yıldız, 2017:156). Örneğin, marulun California'dan Maine'e ulaştırılmasının maliyeti, yakıt fiyatları arttığı için artıyorsa ve satıcı ekstra maliyeti alıcıya yansıtacaksa, tüketicilerin markette marul için ödediği fiyat artacaktır (Bennett, 2022:1).

Talep ve maliyet enflasyonu arasındaki fark, tüketicileri ve şirketleri farklı şekilde etkiledikleri ve dolayısıyla farklı ayarlama önlemlerine yol açtıkları için önemlidir. Bununla birlikte, son yıllarda yaşanan çeşitli enflasyon dereceleri, iki tür enflasyonun birbirine entegre olan yapılarının olduğunu ve ayırım yapmakta zorluk yaşandığını göstermektedir (Shama, 1978:44-45). Bunun nedeni olarak, talep enflasyonunun maliyeti ve maliyet enflasyonunun da talebi olmak üzere, birbirini etkileyen yapılar olması gösterilebilir. Enflasyonun en önemli nedenleri olarak; -tüketici gelirlerindeki artışların talebi arttırması, toplam talebin toplam arzı aşması, olumsuz iklim koşullarının olduğu dönemlerde tarım ürünlerinin yeterli düzeyde arza sahip olmaması nedeniyle yüksek taban fiyat politikası uygulanması, girdi maliyetlerinde yer

alan işçi ve hammadde fiyatlarındaki artışlar, devalüasyon, kamu kurumlarının etkin şekilde çalışmaması, tasarrufların yapılan yatırımlardan daha az olması- gösterilmektedir (Ersoy, 1994:25).

Enflasyon kaynağına, ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklı şekillerde ortaya çıkabilir: Talep enflasyonu, maliyet enflasyonu, düşük enflasyon, hiper enflasyon, kronik enflasyon, ithalata dayalı maliyet artışından kaynaklanan enflasyon gibi enflasyon çeşitleri bulunmaktadır (Ersoy, 1994:21-24). Bir ekonomide toplam arz ve talepteki değişimler ve arz-talep dengesini bozan dalgalanmalar, ekonomik istikrarı bozmaktadır. Ekonomik istikrarsızlık durumu başka ciddi ve kritik sorunları da beraberinde getirmektedir (Öner, 1994:88). Enflasyon, toplumu oluşturan tüketicileri, tasarruf sahiplerini, alacaklı-borçlu, üretici, işletmeleri çeşitli şekillerde etkilemektedir. Enflasyon çoğu ülke içinde birçok sorunlara neden olmaktadır. Örneğin enflasyonla birlikte vergi sistemi değişmekte, vergi dağılımları farklılaşmakta ve ekonomi, mali ve sosyal açıdan sapmalara yol açmaktadır (Öner, 1994:88). Türkiye’de enflasyonun temel nedenlerinden birinin kamu açıkları olduğunu belirten Öner (1994:88)’e göre, kamu açıklarının hem harcama hem de gelirlerin yetersizliğinden kaynaklanan yönü bulunmaktadır. Vergi yükünün adil olmayan bir şekilde dağılıyor olması, gelir dağılımındaki bozukluğu arttırdığı gibi, sektörler ve bölgelerarası kalkınma yükünün paylaşımını da bozmaktadır.

Enflasyonun ekonomik ortamda yer aldığı kadar sosyal ortamlar açısından da önemli bir özelliğe sahip olması nedeniyle, sadece ekonomik açıdan değerlendirilmesi tek yönlü bir bakış açısına neden olabilir (Baloğlu, 2000:137). Enflasyon sadece toplumun ekonomik düzeninde olumsuz değişiklikler yaşanmasına neden olmamakta, sosyo-kültürel dinamiğini de olumsuz etkilemektedir (Ersoy, 1994:20). Enflasyon tüketicilerin satın alma gücünü azaltmaktadır. Enflasyonun orta ve alt sınıfın satın alma gücünü daha fazla etkilemekte olması gerçeğiyle birlikte, toplum içerisinde gelirler arasında da büyük farklar oluşturmaktadır. Bu tür farklılıklar, toplumsal boyutta kutuplaşmalara neden olarak, toplumu olumsuz etkileyebilmektedir (Birinci, 1989:22). O halde enflasyonu ekonomik açıdan ele almak yetersizdir. Makro çevre faktörleri içerisinde yer alan enflasyon, diğer ekonomik faktörlerin yanı sıra sosyal, politik, psikolojik vb. daha birçok dinamikler arasında da ilişkilere sahiptir.

Enflasyon ortamlarında pazarlama karar alıcı ve uygulayıcıları da, birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Her kriz durumunda olduğu gibi, enflasyon ortamlarında da, şirketlerin tüketici davranışlarını anlamak, tüketicilere değer sunmaya devam etmek ve kendilerini rakiplerinden farklılaştırmak için, stratejilerini bu ortama uyarlamaları gerekmektedir (Schwarz, 2022:1). Özellikle indirimli zincir marketler enflasyon ortamında hedef pazarlarında ki tüketiciye, kaliteli ürün, doğru fiyat, doğru tutundurma ve doğru dağıtım uygulamaya yönelmektedir İndirimli zincir marketler, fiyatların yükseldiği enflasyon ortamlarında, planladıkları doğru stratejik ve taktiksel karar ve uygulamalarıyla cirolarını arttırabilmektedir (Tümbek Tekeoğlu ve Altay, 2019:363). Tüketicilerin özellikle enflasyon ortamında ürün fiyatlarına hassasiyetlerinin artması ve tükettikleri ürünlerin fiyatlarının artışıyla farklı ürünlere ya da daha uygun fiyatlı ikame ürünlere yönelebilmeleri, tüketicilerin satın alma eğilimlerini etkilemekte ve değiştirmektedir. Enflasyon ortamının işletmelerin pazarlama faaliyetlerine etkisini inceleyen çalışmalar sınırlı düzeyde de olsa bulunmakla birlikte, pazarlama faaliyetlerinin enflasyona olan etkisinin incelendiği akademik çalışmalar çok daha az sayıdadır. Maliyet ve talep enflasyonunun bir ekonomik ortamda bireylerin tüketim eğilimleri üzerinde yarattığı etkileri (Baloğlu, 2000:138 ; Karluk, 1973: 204) bilinmekle birlikte, bu çalışmada, gıda perakende işletmelerinin pazarlama faaliyetlerinin talep ve maliyet enflasyonuna olan etkisi, pazarlamaya yapılan harcamalar/giderler ve pazarlama faaliyetlerinin talebi etkilemekte olması nedeniyle hasılat rakamlarına göre belirlenmesi amaçlanmıştır.

Talep Enflasyonu

Bir ülke ekonomisinin cari fiyat seviyesinde toplam talebin artarak toplam arzı aşması sonucunda, sürekli fiyat artışı ortaya çıkmaktadır. Bu durum talep enflasyonu olarak ifade edilmektedir (Çakır Yıldız, 2017:158 ; Meral, 2005:311). Enflasyona neden olan en büyük etkenin aşırı toplam talep olduğu ileri sürülmektedir (Ersoy, 1994: 22). Toplam talepteki artışın sonucu olarak ortaya çıkan talep enflasyonu, genellikle, toplam arz ile toplam talep arasındaki dengesizlikten kaynaklanmaktadır. Tüketici talebinin arza yoğun baskısı, ürün/hizmet fiyatlarını irrasyonel bir şekilde yükseltmeye zorlayarak, enflasyonist bir duruma neden olmaktadır (Jain vd., 2022:2982).

Verimlilikte herhangi bir yükseliş olmaksızın işçi-memur gelirlerinin artışı (Büyükakın, 1995:16) ve tam istihdam durumundaki ekonomide toplam talepteki artış, pazarda birçok mala ilişkin aşırı talebe neden olarak, fiyatları yükseltmektedir. Mal/hizmet talebindeki bu artış, ayrıca üretim faktörlerinin talep artışına da neden olarak, fiyatlarının yükselmesini etkilemektedir. Böylece hem mal/hizmet piyasası hem de üretim

faktörleri piyasasında ki toplam talep artışı, talep enflasyonunu ortaya çıkarmaktadır (Karaca, 2003:12-13). Bu duruma yoğun talep artışı neden olmaktadır (Gaziyeva, 2010:9). Talep enflasyonu sürecinde üretilen mal ya da hizmetler, tüketicilerin talebini karşılayamadığı durumlarda, talep artışından dolayı fiyatlarda artmaktadır. Bu süreçte üretimi artırıcı çalışmalar veya toplam talebi azaltıcı tedbirler alınmasına yönelik çözümler üretilmesi gerekmektedir (Çakır Yıldız, 2017:156 ; Alçın, 2022:211).

Bunlarla birlikte toplum tarafından yerli paraya duyulan güvenin azalması da, talep enflasyonunun nedeni olarak gösterilmektedir. Yerli halkın, yerli paradan uzaklaşarak daha fazla dövize yönelmeleri sonucunda, para arzı etkilenmektedir (Baloğlu, 2000:138). Ülkeye yapılan yatırımların ülkenin tasarruflarından az olması, talep enflasyonunun diğer nedenleri arasındadır (Ersoy, 1994:21). Kamu gelirlerinden fazla harcama yapılması, dış ticaret açığı, taksitli satışların ve tüketici kredilerinin çok fazla yaygınlaşması, nüfus artışı ve hızlı kentleşme (Büyükkakın, 1995:16), hükümetin karşılıksız bir şekilde para basması (açık finansman politikası benimsemesi), bireylerin ya da tüzel kişilerin saklı tuttıkları paralarını dolaşıma dahil etmeleri, ödemeler dengesi fazlalığından ortaya çıkan gelir artışları, kredi hacminin genişlemesi vb. nedenler, toplam talebin toplam arzı aşmasını etkileyerek talep enflasyonuna neden olmaktadır. Talepte meydana gelen artışı karşılayabilmek üzere arzın yeteri kadar artırılmaması sonucunda da fiyatlar genel seviyesinin yükselmesi (Alçın, 2022:211) önlenememektedir. Talep enflasyonu özellikle sabit gelire sahip olan kesim için, kazançlarında reel bir azalmaya neden olmaktadır (Birinci, 1989:20).

Talep enflasyonu, toplam arzdan daha hızlı artan toplam talepteki büyümeden veya mal ve hizmetlere yönelik artan talepten kaynaklanan bir enflasyon ortamıdır. Makro-ekonomik bağlamda bu durum, potansiyel çıktısını aşan gerçek çıktının veya toplam talebin, ekonominin kapasitesinden büyük olması ile tanımlanır (Rahman vd., 2022:159). Ekonomi alanında en çok karşılaşılan enflasyon türü olarak ele alınan talep enflasyonu, harcamalar ve ihracat toplamının, üretim ve ithalat toplamını aşması sonucunda gerçekleşmektedir. Talep enflasyonunun ve fiyat artışlarının sürekli olarak yükselmesini önlemek için toplam harcamaların kısırlanarak enflasyonist açığın (toplam harcamaların tam istihdam gelir düzeyinin üzerinde kalan bölümü) kapatılması gerekmektedir (Karluk, 1973: 203-204).

Maliyet Enflasyonu

Maliyet enflasyonu, işletmelerin ürün/hizmet sağlayabilmek için gerekli olan üretim faktörlerinin maliyetlerindeki artışlardan ortaya çıkmaktadır (Çakır Yıldız, 2017:158 ; Büyükkakın, 1995:17 ; Kaygusuz, 2001:12 ; Karluk, 1973:207). Maliyet yönlü enflasyon, işgücü maliyeti, hammadde maliyeti ve sermaye malları maliyeti vb. üretim faktörlerinin maliyetlerindeki artışın neden olduğu ve tedarik maliyeti artışı nedeniyle ortaya çıkan maliyet yönlü enflasyon olarak da ifade edilmektedir. Tam istihdam kapasitesinde çalışan bir şirket, kârlılığını etkileyen ve ürününün fiyatını artırmaya zorlayan toplam üretim maliyeti arttığında, kâr marjını korumaya çalışmaktadır (Jain vd., 2022: 2982). Üretimi sağlayan girdi fiyatlarının artışı maliyet enflasyonuna neden olmaktadır (Gökkür, 2018:1).

Enflasyon ortamı işletmelerin tüm faaliyetlerini önemli ölçüde etkilemektedir. İşletmeler üretim maliyetleri arttığında enflasyonu hissederler ve kârlılıklarını sürdürebilmek için yüksek üretim maliyetlerini daha yüksek fiyatlar aracılığıyla tüketicilere yansıtarak, maliyet artışının neden olduğu maliyet enflasyonunu tetiklerler (Bennett, 2022:1). Üretimin maliyet faktöründeki artışın toplam arzda azalmaya neden olması sonucunda da maliyet enflasyonu ortaya çıkmaktadır (Jain vd., 2022:2982). Üretim maliyetini etkileyen nedenler arasında vergilerin yüksek olması, hammadde, yarı mamul gibi girdilerin yüksek fiyatlılığı, sendikaların tutumu, faiz oranlarının yüksekliği, devalüasyon vb. faktörler bulunmaktadır (Baloğlu, 2000:138). Maliyet enflasyonunun nedenleri genel olarak (Kaygusuz, 2001:13) aşağıda ifade edilmektedir:

- İşgücü ücretlerindeki artışlar,
- Üretim girdi fiyatlarındaki artışlar,
- Enerji fiyatlarındaki artışlar,
- Kamu mallarının fiyatları üzerindeki artışlar,
- KDV, gümrük gibi vergi türlerindeki artışlar,

Pazarlama giderlerine yapılan harcamaların her geçen gün arttığı göz önünde bulundurulduğunda, bu maliyet kalemlerine pazarlama giderleri de eklenmelidir.

Vergilerin asıl yükünü tüketiciler almaktadır. Enflasyonist ortamda, iktisadi matrah üzerinden tespit edilen dolaylı vergilerdeki matrah artışı, tüketicilerin vergi yükünü daha da arttırmaktadır. Dolaylı vergilerin oranlarındaki yükselme mal ve hizmetlerin üretim maliyetlerini arttırmakta ve bu durum fiyatları da etkilemektedir (Öner, 1994:90). İşçilik, hammadde ve enerji vb. üretim girdilerinin maliyetlerinde bir artış

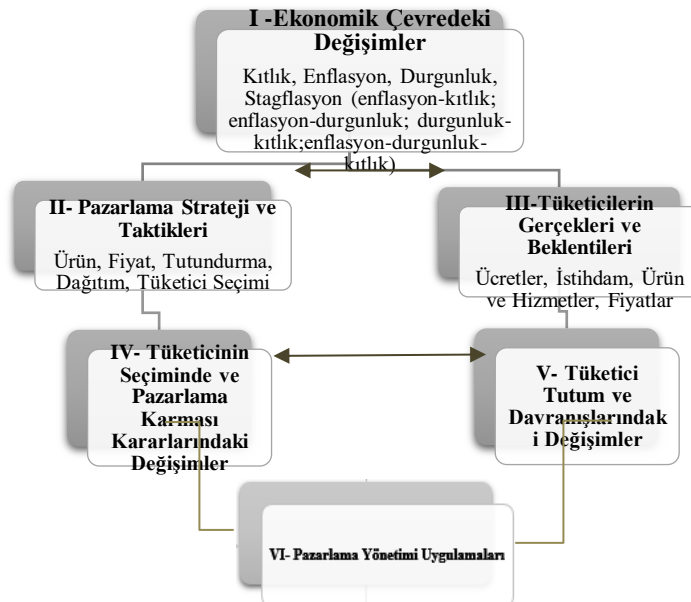
olduğunda, şirketlerin de bu girdi artışını üretim maliyetlerine yansıtmak zorunda kalmaları ile ortaya çıkabilecek kârlılıklarının azalmasının önüne geçmek için uyguladıkları mal ve hizmetlerinin fiyatlarını artırmaları, maliyet enflasyonunu tetiklemektedir.

Genellikle maliyet enflasyonu *-ücretler, girdi maliyetleri ve ithalat-* olmak üzere üç açıdan değerlendirilmektedir (Büyükakın, 1995:17-19): Toplam talebe yönelik artışlar ürün ve hizmet fiyatlarını arttırırken aynı zamanda kârları da etkilemesiyle birlikte, şirketlerin işgücü talebi de yükselmektedir. Bu durum işgücü talebinin artmasıyla birlikte hem işçi ücretleri hem de maliyetleri arttırmaktadır. Maliyet enflasyonlarından birisi olarak gösterilen ücret enflasyonu, işçiye verilen ücretlerin artışı verimlilik ve üretkenlikten bağımsız olarak artıyorsa, bu artışın girdi maliyetlerini girdi maliyetlerinin ise, ürün/hizmetlerin fiyatlarını yükseltmesi ile açıklanmaktadır. Maliyetler üzerinde görülen bu artış, fiyatlar genel düzeyini artırma yönünde maliyet enflasyonunu etkilemektedir. Maliyet enflasyonu girdi maliyetlerine göre değerlendirildiğinde ise, kâr enflasyonu olarak açıklanmaktadır. Şirketlerin herhangi bir girdi maliyetlerinde ya da üretim maliyetlerinde değişme olmaksızın, tüketiciye sundukları ürün/hizmetlerinin fiyatlarını arttırmaları sonucunda ortaya çıkmaktadır. İthalat enflasyonu ise ürün/hizmet için kullanılan ithalata dayalı girdilerin fiyatlarında doğrudan ya da dolaylı bir şekilde yaşanan artış sonucunda fiyatlar genel düzeyinde meydana gelen yükselmelerdir. Hammadde, yatırım malları fiyatlarındaki artış, devalüasyonlar, ithalat enflasyonuna neden olmaktadır. Maliyet enflasyonunu önlemek için ülkenin sağladığı hammadde sektörlerine yatırım yapılması ve desteklenmesi gerekir (Gökkür, 2018:1). Hammadde dışarıdan alınmıyorsa ülkenin bu gibi enflasyonist ortamlarındaki girdi fiyatlarında görülen dalgalanmalar, ürünün fiyatını ve arzını etkilemektedir. İthalat enflasyonu ile mücadelede girdi fiyatlarının artışı önleyici hammadde üretiminin büyümesine yatırım desteğinin artırılması gerekmektedir.

Talep ve maliyet enflasyonu arasındaki farklılıklar, tüketicileri ve işletmeyi farklı şekilde etkiledikleri ve dolayısıyla farklı ayarlama önlemlerine yol açtıkları için önemlidir. Bununla birlikte, son yıllarda yaşanan çeşitli enflasyon dereceleri, iki tür enflasyonun birbirine entegre olan yapılarının olduğu ve ayırım yapmakta zorluk yaşandığını da göstermektedir (Shama, 1978:44-45).

Pazarlamanın Talep ve Maliyet Enflasyonuna Etkileri

İşletmelerin pazarlama faaliyetlerine yönelik kararlarını doğrudan etkileyen dış çevre faktörlerinden biri olan ekonomik ve politik çevrede ortaya çıkan olumsuzluklar, işletmeleri ve tüketicileri önemli derecede etkilemektedir (Eser, 2006:52). Bu etki Şekil 1’de açıklanmaktadır. Pazarlama hareketli, değişen ve dinamik bir işletme faaliyetidir. Pazarlamanın dünyada yaşanan -malzeme ve enerji kıtlığı, enflasyon, ekonomik durgunluklar, yüksek işsizlik, deprem, savaş vb. çeşitli krizler ve belirli endüstrilerdeki hızlı teknolojik değişiklikler nedeniyle, önemli ölçüde değiştiği görülmektedir (Bala ve Verma, 2018:323). Enflasyon, hemen hemen tüm ürünleri etkileyen hammadde ve nihai ürün ve hizmet fiyatlarının artması sürecini ifade etmektedir (Shama, 1978:44). Genel olarak ekonomide belirli bir zaman diliminde fiyatların artış oranından kaynaklanan bir olgu olarak adlandırılmaktadır. Enflasyonist koşulların sürekli artması, ülkedeki tüm yaşam maliyetlerinin artışına neden olurken, bu durum para talebinin artmasını da etkilemektedir (Jain vd., 2022:2980). Enflasyon, fiyatlar genel seviyesindeki değişimler ve ürünler arasındaki fiyat farkları vb. nedenlerden dolayı tüketicilerin satın alma karar ve davranışlarını doğrudan etkileyen bir faktördür (Baloğlu, 2000:138).

Şekil 1: *Ekonomik Çevre, İşletme ve Tüketiciler Arasındaki İlişkilerin Kavramsal Bir Çerçevesi*

Kaynak: Shama, 1978:44; Eser, 2006:55

Şekil 1’de yer alan bilgiler, ekonomik çevre, pazarlama yönetimi ve tüketiciler arasındaki ilişkilerin kavramsal bir çerçevesini sunmaktadır. Ekonomik ortamda kıtlık, enflasyon, durgunluk ve çeşitli stagflasyon türleri hem pazarlama yönetimini hem de tüketicileri etkilemektedir. Bu tür etkilerin bir sonucu olarak pazarlama yönetimi de, yeni ekonomik koşullar ve tüketicilerle başa çıkmak için yeni stratejiler ve taktikler geliştirmektedir (Shama, 1978:44). Ekonomik çevre faktörlerinden biri olan enflasyon, tüketicilerin satın alma gücünü azaltmakta ve satın alma davranış ve kararlarını etkilemektedir. Enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde tüketiciler, genellikle temel tüketim kalemlerine öncelik vermekte ve indirim, promosyon gibi satış tutundurma faaliyetlerini takip ederek, hassas ve duyarlı bir harcama eğilimi göstermektedir (Saleem, 2023:64). Ekonomide yaşanan fiyat dalgalanmaları tüketicilerin tüketim eğilimlerinin değişimine neden olmaktadır (Karluk, 1973:204). Enflasyon tüketicilerin bütçelerini ve harcama kararlarını etkilemektedir. Tüketicilerin kişisel gelirleri artmazsa veya enflasyon oranından daha yavaş bir oranda artarsa, tüketiciler daha önce alabilecekleri miktarda mal ve hizmeti satın alamazlar. Tüketiciler aynı miktarda mal ve hizmeti almak için daha fazla harcama yapmak zorunda kaldıklarında, daha az ürün satın alabilirler (Bennett, 2022:1).

Pazarlamanın, talep enflasyonuna etkisiz farklı şekillerde olabilmektedir. Pazarlama uygulayıcıları etkili reklam kampanyaları oluşturarak belirli bir ürün veya hizmete yönelik tüketici talebini arttırmaktadır. Örneğin, bir şirket yeni bir telefon için başarılı bir pazarlama kampanyası yürütürse, daha fazla kişi onu satın almak isteyebilir ve bu da telefona olan talebin artmasına neden olur. Telefona olan talebin arzdan yüksek olması durumunda telefonun fiyatı artabilir ve bu da talep enflasyonunu etkiler. Ayrıca pazarlama uygulayıcıları fiyatlandırma stratejileri yoluyla da talebi etkileyebilmektedir. Pazarlama uzmanları fiyatları manipüle ederek ve kıtlık algısı yaratarak belirli bir ürün veya hizmete olan talebi arttırabilirler. Örneğin, sınırlı süreli promosyonlar ve indirimler pazarlama kampanyalarında sıklıkla kullanılmaktadır ve bunlar, arz sıkıntısı olduğu düşünülen ürünlere olan talebi arttırabilmektedir.

Enflasyon bulunduğu toplumun farklı kesim ve gruplarını farklı biçimlerde etkilemektedir. Pazarla yer alan ürün ve hizmetlerin fiyat kalemlerinin artması, birey için enflasyon psikolojisi ya da psikolojik enflasyona girmesine neden olabilir. Bireyler yaşam standartlarını koruyabilmek için daha fazla çaba gösterirken aynı zamanda da tüketim ve giderlerini kıstak durumunda kalabilir. Ancak diğer bir yandan gelecekte yaşanabilecek ürün ve hizmet fiyatlarının daha fazla artması düşüncesiyle harcama eğilimleri de artabilmektedir (Karafakioğlu, 1993:9 akt.Karaca, 2003:32). Psikolojik enflasyon, enflasyonist ortamda yaşayan toplumun algısında oluşan enflasyon oranıdır. Bu ortamdaki hükümetin enflasyona yönelik uyguladıkları politikalar yetersiz ve başarısız olması durumunda toplumun hükümete yönelik güveni de sarsılmaktadır (Kaygusuz, 2001:18).

Enflasyon dönemlerinde işletmeler ve markaların faaliyetlerine yönelik stratejik ve taktiksel çalışmalar yaptığı görülmektedir. Ürünlerin girdi maliyetlerine yönelik artışları karşılamak ya da enflasyonist ortamda fırsatlardan yararlanmak için ürün ve hizmetlerindeki fiyatları arttırabilir ya da talebin azalmaması için fiyat seviyesini olabildiğince korumaya, hatta fiyatların düşürülmeye çalışıldığı da görülebilmektedir (Karaca, 2003:33). Enflasyonun pazarlama yönetimi üzerinde en büyük etkilerinden biri tüketici davranışlarında önemli ölçüde değişiklikler yaratmasıdır (Ersoy, 1994:38).

Maliyet ve toplam enflasyon işletmeleri ve tüketicileri farklı şekillerde etkilemektedir. Bu bağlamda farklı düzenleyici tedbirler alınarak çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan stratejik ve taktiksel çalışmalar toplam talebi azaltma şeklinde gerçekleştirilebilir. Bu durum demarketing(pazarlamama/sınırlayıcı pazarlama) yönteminden yararlanılarak yapılmaktadır. Üç tür demarketing yöntemi bulunmaktadır (Ersoy, 1994:35):

- 1) Genel sınırlayıcı pazarlama: Ekonominin tamamında aşırı talep olmasına yönelik bir pazarlama yaklaşımıdır. İşletmeler toplam talep düzeyini daraltmak istediğinde gerçekleştirilmektedir.
- 2) Seçici sınırlayıcı pazarlama: Bir işletmenin bazı müşteri segmentlerine göre belirlenen talebe önlem için yapılan pazarlama yaklaşımıdır.
- 3) Görünürde sınırlayıcı pazarlama: Bazı dönemlerde sınırlayıcı pazarlama yöntemleri kullanılarak ters etkiler yaratmak amacıyla gerçekleştirilir.

Enflasyon insanların davranışlarını etkileyip değiştirmektedir. Tüketiciler de enflasyona karşı alternatifler geliştirerek standartlarını korumak istemektedir (Birinci, 1989:20). Enflasyonist ortamda tüketicilerin marka bağlılıkları azalmaktadır. Markalar arasında fiyat kıyaslaması yaparak düşük fiyatlı ürün veya hizmetleri satın almaya doğru bir eğilim gösterebilmektedir. Piyasadaki enflasyonun etkisiyle birlikte tüketiciler alışveriş alışkanlıklarını değiştirebilmekte ve daha temkinli şekilde alışveriş davranışı gösterebilmektedir. Tüketiciler talep ettikleri ürün ve markalara minimal seviyede ödeme yapacak şekilde satın alma gerçekleştirebilmek için, daha fazla çaba gösterebilmektedir. Başka bir ifadeyle bir tüketici için herhangi bir ürün kategorisinde yer alan kolayda mal niteliği taşıyan ürün, başka bir ürün niteliğine dönüşebilir. Böylece tüketici için lüks, pahalı segmentte yer alan ürün harcamalarına yönelik tüketiciler satın almaya yönelik kısıtlamaya gidebilmektedir (Karaca, 2003:33).

Pazarlama, mal ve hizmetlere olan talebi etkileyerek maliyet enflasyonunu dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Pazarlama talebi artırmada başarılı olduğunda, arz talebe ayak uydurmakta zorlandığından bu durum daha yüksek fiyatlara yol açabilir. Talepteki bu artış, üreticilerin talebi karşılamak için üretimi artırmaya çalışması nedeniyle, üretim maliyetlerinin artmasını da etkilemektedir. Üretim maliyetlerinde yaşanan ani artışlardan dolayı toplam arzın daralması ile gerçekleşen maliyet enflasyonu genellikle girdi fiyatlarından oluşan artışlar sonucunda meydana gelmektedir. Bir şirket pazarlama kampanyalarına yoğun yatırım yaparsa, bu durum genel giderlerini artırabilir ve potansiyel olarak ürünleri için daha yüksek fiyatlara yol açabilir. Ayrıca, bir şirketin ürünlerine yüksek talep yaratan agresif pazarlama taktikleri kullanması, tedarik zinciri üzerinde baskı oluşturabilir ve malzeme, işçilik vb. üretim maliyetlerini de artırabilir. (Alçın, 2022:212). Endüstriyel ve tüketim ürünleri üreten firmalar üzerine yapılan bir araştırmada, enflasyon ortamından en çok etkilenen faktörün fiyat olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Endüstriyel ve tüketim ürünleri üreten firmalar karşılaştırıldığında; tutundurma bütçesi, medya seçimi, kişisel satış ve dağıtım faaliyetleri arasında farklılıklar görülmüştür. Tutundurma bütçesinin yanı sıra reklamların hangi kanallarda yapılacağı kararında enflasyon döneminin önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca enflasyon dönemlerinde fiziksel dağıtım faaliyetleri endüstriyel ve tüketim ürünleri üreten her iki hedef pazarda faaliyet gösteren işletmeleri önemli ölçüde etkilemektedir. Bu sonuca dağıtım kanallarında kullanılan araçların petrol, yedek parça vb. fiyatlarının yüksek artışı nedeni ile dağıtım maliyetlerinde görülen artış ve belirsizlik ortamının yol açtığı (Odabaşı, 1982:122-124) ileri sürülmektedir.

Ürün, fiyat, dağıtım ve tutundurma stratejileriyle ilgili değerlendirmeye liderlik etmesi gereken uygulayıcıların başında pazarlama uzmanları gelmektedir. Pazarlama uzmanları, tüketicilerin nasıl hissettiklerini ve nasıl davranacaklarını anlamada önemli bir anahtar ve aktör konumundadır (Schwarz, 2022:2). Pazarlama karar vericileri ve uygulayıcılarının, yüksek maliyet girdileriyle karşılaştığı dönemlerde ya da kapasitelerinin yeterli düzeyde olmadığı durumlarda, pazarlama karması elemanlarını yeniden gözden geçirmeleri gerekmektedir (Ersoy, 1994:35). Enflasyonist ortamlarda işletmelerin pazarlama faaliyetlerinde yapılan stratejik ve taktiksel çalışmalar kısa dönem için talep azaltıcı, uzun dönemde ise talep ayarlamaya yönelik gerçekleştirilebilir. (Odabaşı, 1982:128).

Pazarlama Giderleri

Bir işletmenin en temel harcamaları faaliyet giderleridir. Faaliyet giderleri Ar-Ge (araştırma-geliştirme), genel yönetim ve pazarlama giderleridir. İşletmelerin özellikle pazarlama harcamaları diğer faaliyet giderlerine göre en önemli giderlerin başında yer almaktadır (Doğan ve Mecek, 2015: 181). Mamulün stoklara girişinden, mal/hizmetlerin tüketiciler tarafından satın alınmasına kadar geçen tüm pazarlama süreçleriyle ilgili yapılan giderler, pazarlama giderleri olarak ele alınmaktadır (Özulucan, 2023:490; Karaca, 2023:1). Diğer bir ifadeyle pazarlama maliyeti/giderleri, bir işletmenin pazarlama faaliyetleri için harcadığı tüm maddi kaynaklardır (Yoluk, 2023:3). Pazarlama giderleri, işletmelerin pazarlama faaliyetlerine ilişkin giderlerdir (Yücel, 2012:413).

Pazarlama harcamaları işletmeler için gider unsuru olarak görülmektedir. Pazarlama harcamalarının işletmelerin gelir tablolarında faaliyet gideri olarak yer alması bu bakış açısının en önemli göstergelerinden birisidir. Ancak son dönemlerde finansman alanında bazı yaklaşımlar pazarlama harcamalarının işletmelere değer yaratan bir yatırım faaliyeti olarak görülmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında işletmelerin pazarlama harcamaları müşteri değerini, marka bilinirliğini ve birçok durumda da satışlarını artırması nedeniyle işletmelerin hisse senedi getirilerini etkilemektedir (Topuz ve Akşit, 2013:53). Aynı zamandapazarlama giderlerine yapılan yatırımlar işletmelerin satış performanslarını etkilemektedir. Pazarlama giderlerinin firma performansı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların önemli bir kısmında, pazarlama giderlerine yönelişin firma performansı üzerinde olumlu etkide bulunduğu dair kanıtlar

sunulmuştur (Öztürk ve Dülgeroğlu, 2016:144). Pazarlama harcamaları ile firma değeri arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Sonuç olarak; işletmeler pazarlama harcamalarını bir gider olarak değil, işletmeye değer yaratan bir yatırım yönü ile de değerlendirmelidirler (Doğan ve Mecek, 2015:180).

Hasılat

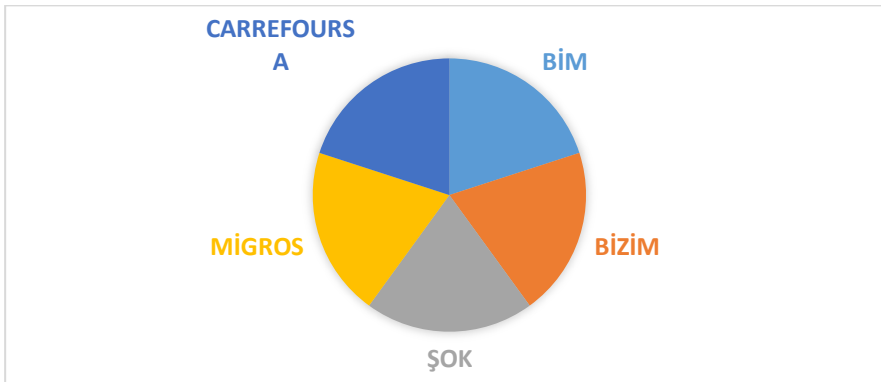
Hasılat bir işletmenin büyüklüğünün göstergesi olarak kabul edilmektedir ve bir işletmenin iş hacmini gösterir. Hasılat, işletmenin bir muhasebe döneminde olağan faaliyetleri sonucunda elde ettiği gelir ve karların muhasebeleştirilme yöntemlerini açıklamaktadır. Hasılat, işletmelerin bir gelir kalemini oluşturmaktadır. Hasılat, işletmenin öz kaynaklarında artışa neden olan, sermaye artışı dışında işletmenin bir muhasebe dönemi içerisindeki olağan faaliyetleri sonucunda elde edilen ekonomik yararların brüt tutarınıdır. (Özyürek, 2012:132). İşletmenin mevcut faaliyetleri sürecinde ortaya çıkan gelire hasılat denilmektedir. İşletmenin sahip olduğu mal ve hizmetlerin tüketicileri tarafından satın alınması işletmenin hasılatına yansımaktadır (Özulucan, 2019:283-284). Hasılat, genel olarak satılan mal ya da hizmet karşılığında, satılan mal ve hizmet tutarına eşit olarak söz konusu mal ve hizmet alıcılarına yükletilen mükellefiyet yani peşin ya da vadeli tahsilatlardır (Kartal vd., 2003:8). Ticari anlamda hasılat veya ciro, satılan mal veya hizmetin miktarı ile mal veya hizmetin piyasa fiyatının çarpılmasına eşittir (vergidosyası.com/01.10.2023; ekonomihukuk.com/01.10.2023).

Yöntem

Araştırmanın konusu pazarlamanın talep ve maliyet enflasyonuna etkisini analiz etmektir. Bu doğrultuda talep enflasyonu ve maliyet enflasyonu TÜFE ve ÜFE olarak alınmıştır. Türkiye’de talep enflasyonu TÜFE ile maliyet enflasyonu ise ÜFE ile hesaplanmaktadır (Tarı vd., 2012:6). TÜFE ve ÜFE oranları Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tüketici Fiyat Endeksi ve Üretici Fiyat Endeksi web sayfasından alınmıştır (<https://www.tcmb.gov.tr/> : 04.09.2023). Araştırma, BIST şirketleri içerisinde yer alan 5 gıda perakende işletmesinin (BİM, ŞOK, MİGROS, CARREFOURSA ve BİZİM) ikincil veri toplama yöntemi ile Kamuyu Aydınlatma Platformu’nun yayınladığı 2019-2022 finansal raporlarından alınan 4 çeyrek aylık (Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık) pazarlama giderleri ve hasılat verilerini kapsamaktadır (<https://www.kap.org.tr/tr/Sektorler> : 31.08.2023).

Araştırma verilerinin birden fazla işletme ve ayları içermesi nedeniyle istatistik program olarak E-views tercih edilmektedir. Veriler, Panel Veri Analizi yöntemi ile test edilerek, gıda perakende işletmelerinin pazarlama giderleri ve hasılatlarının enflasyona olan etki düzeyi belirlenmektedir.

BIST şirketlerinden perakende kategorisi içerisinde gıda sektöründe 5 şirket yer almaktadır. Bu şirketlerin marka isimleri Şekil 2’de verilmektedir.

Şekil 2: Gıda Perakende İşletmeleri

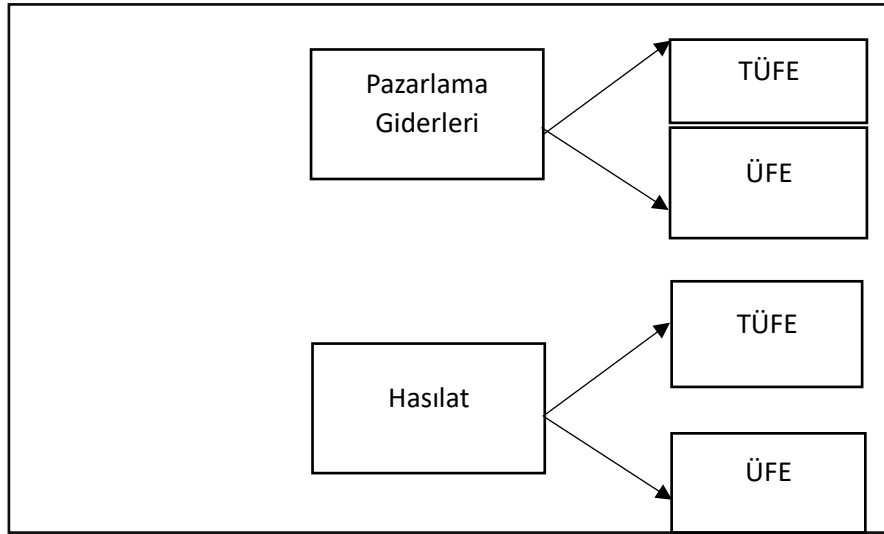
BIST 5 gıda perakende işletmesinin finansal raporlarını kapsayan araştırma kapsamındaki dönem aralıkları, Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırma Kapsamında Yer Alan Gıda Perakendecilerine Ait İkincil Veri Dönemi

Şirketler	Çeyrek Aylar	Yıl
BİM	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2019
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2020
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2021
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2022
BİZİM	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2019
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2020
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2021
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2022
ŞOK	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2019
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2020
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2021
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2022
MİGROS	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2019
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2020
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2021
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2022
CARREFOURSA	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2019
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2020
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2021
	Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık	2022

Araştırma Modeli ve Hipotezleri

Araştırma modeli ve hipotezleri Şekil 3’de açıklanmaktadır.

Şekil 3: Araştırmanın Modeli

Araştırmanın Hipotezleri

H₁: Pazarlama giderlerinin enflasyon üzerinde etkisi vardır.

H_{1a}: Pazarlama giderlerinin TÜFE üzerinde etkisi vardır.

H_{1b}: Pazarlama giderlerinin ÜFE üzerinde etkisi vardır.

H₂: Hasılatın enflasyon üzerinde etkisi vardır.

H_{2a}: Hasılatın TÜFE üzerinde etkisi vardır.

H_{2b}: Hasılatın ÜFE üzerinde etkisi vardır.

Korelasyon Analizi

Araştırma modelinin bağımsız değişkenleri pazarlama giderleri ve hasılat olup, bağımlı değişkenler TÜFE ve ÜFE’dir. Pazarlama giderleri, hasılat, TÜFE ve ÜFE değişkenleri arasındaki ilişkileri açıklayan

korelasyon analizi sonuçlarına Tablo 2’de yer verilmiştir. Yapılan araştırmada E-Views programı ile panel veri ile değişkenler arasından korelasyon incelenmiş olup değişkenler arasında anlamlı ilişkilerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Olasılık Değeri= <0,05).

Tablo 2: Korelasyon Analizi

Değişkenler		TÜFE	ÜFE
Pazarlama Giderleri	Pearson korelasyon	0,32	0,30
	Olasılık Değeri	0,00	0,00
Hasılat	Pearson Korelasyon	0,33	0,31
	Olasılık Değeri	0,00	0,00

Tablo 2’de yer alan bilgiler incelendiğinde pazarlama giderlerinin TÜFE ile anlamlı ve olumlu yönde ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (Olasılık Değeri =<,05; Korelasyon= 0,32). Bu bağlamda işletmenin pazarlama giderleri arttıkça talep enflasyonuna bağlı olan TÜFE oranları da pozitif yönde artmaktadır. Aynı zamanda pazarlama giderleri ve ÜFE arasında da anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır (Olasılık Değeri =<,05; Korelasyon= 0,30). İşletmelerin pazarlama giderleri arttıkça maliyet enflasyonuna bağlı olan ÜFE oranları da pozitif yönde artmaktadır.

İşletmelerin satışlarının TÜFE ve ÜFE ilişkisi incelendiğinde hasılatların TÜFE ve ÜFE ile anlamlı ve olumlu bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Hasılat ile TÜFE arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki (Olasılık değeri =<0,05; Korelasyon= 0,33),hasılat ile ÜFE arasında da yine anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır (Olasılık Değeri <0,05; Korelasyon= 0,31).

Değişkenlerin Yatay Kesit Bağımlılığı

Panel veri analizinde değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı içerip içermediği incelenmesi gereken bir durumdur. Analize başlamadan önce değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı içerip içermediği kontrol edilmesi gerekmektedir. Test sonucuna göre yatay kesit bağımsız ise birinci nesil; yatay kesit bağımlı ise ikinci nesil birim kök testi uygulanmaktadır (Turgut ve Okyay, 2019:10). Ancak araştırma verilerinin yeterli olmaması diğer ifadeyle verilerin zaman ve birimler açısından sınırlı olduğu için birincil ve ikincil nesil birim kök testi yapılamamıştır. Bu bağlamda serilerin birim kök testlerinin dikkate alınamayacağı varsayıldığından yatay kesit bağımlılığı ve homojenlik varsayımları bu bağlamda test edilmeyebilmektedir (Göger, 2022:16). E-views istatistik programı kullanılarak verilerin analizleri için panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır.

Panel Veri Modelleri

Panel regresyon modelleri için 3 temel test uygulanmıştır. Bunlar F testi, Breusch-Pagan LM testi ve Hausman testleridir. Bu testlerin amacı araştırma modelinin en iyi sonucu veren testinin yapılmasını sağlamaktır (Uyar, 2015:8). Araştırmanın veri analizi sonuçlarında en iyi modele sahip etkinin sabit etkiler olduğu bulunmuştur. Bu doğrultuda sabit etkiler modelinin kullanılarak modelin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde, sabit etkiler modeli ile havuzlanmış en küçük kareler (PLS) modeli arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan F testi kullanılarak değerlendirildiğinde, "havuzlanmış en küçük kareler" olasılık değerinin 0,05’ten küçük olması H_0 hipotezinin (H_0 : Veriler havuzlanmış en küçük karelerdir hipotezi) reddedilmesi sabit etkiler modeline yönlendirmiştir. Daha sonra ki aşamada havuzlanmış en küçük kareler ve rassal model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan LM testi uygulanmıştır. Hipotez sonucunda H_0 : Havuzlanmış en küçük kareler hipotezi reddedilmiş olup rassal etkiler modelinin sonucu elde edilmiştir. Son olarak, rassal ve sabit model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan Hausman testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda H_0 rassal etkinin reddedildiği ve H_1 hipotezinin sabit etkiler modelinin kabul edildiği sonucunda ulaşılmıştır. Bu bağlamda üç test sonucunda iki sabit etki sonucunun çıkması nihai modelin sabit etkiler modeline göre değerlendirilmesi kararını ortaya çıkarmıştır.

Tablo 3: Pazarlama Giderleri ve TÜFE

Analiz	Test Türü	Olasılık Değeri
Klasik Model Test (1)	F Testi	0,0035
Klasik Model Testi (2)	Breusch- Pagan LM Testi	0,0035
Sabit Etkiler- Rassal Etkiler	Hausman Testi	0,0013

Tablo 3’de Sabit etki modeli birimlere veya birimlere ve zamana göre meydana gelen farklılıklardan kaynaklanan değişim olduğunu göstermektedir. Nihai model sonucu Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4: Pazarlama Giderleri ve TÜFE’nin Nihai Model Sonuçları

NİHAİ MODEL (Sabit Etkiler)	Modelin Formülü	R ²	F-İstatistik	Olasılık (F-İstatistik)
	TÜFE = 15,07 + 0,30 3,94*10 ⁻⁸ X		6,62	0,000

X= Pazarlama Giderleri

Tablo 4’te yer alan sabit etkiler nihai model sonuçlarına göre pazarlama giderlerinin TÜFE üzerinde 3,94*10⁻⁸ birim etkisi olduğu tespit edilmektedir. Pazarlama giderleri 1 birim arttığında TÜFE’yi 0,00000003,94 birim arttırmaktadır. R² değeri bağımlı değişkenlerdeki değişimlerin ne kadarının bağımsız değişken tarafından açıklandığını göstermektedir (Gürbüz ve Şahin, 2016:274). Bağımsız değişken (Pazarlama Giderleri), bağımlı değişkeni (TÜFE) 0,30 değerinde açıkladığı görülmektedir. Bu bağlamda modelin açıklayıcılığı 0,30 oranındadır.

Tablo 5: Pazarlama Giderleri ve ÜFE

Analiz	Test Türü	Olasılık Değeri
Klasik Model Test (1)	F Testi	0,0068
Klasik Model Testi (2)	Breusch- Pagan LM Testi	0,0035
Sabit Etkiler- Rassal Etkiler	Hausman Testi	0,0000

Tablo 5 incelendiğinde, sabit etkiler modeli ile havuzlanmış en küçük kareler (PLS) modeli arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan F testi kullanılarak değerlendirildiğinde, "havuzlanmış en küçük kareler" olasılık değerinin 0,05’ten küçük olması H₀ hipotezinin (H₀: Veriler havuzlanmış en küçük karelerdir hipotezi) reddilmesi sabit etkiler modeline yönlendirmiştir. Daha sonra havuzlanmış en küçük kareler ve rassal model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan LM testi uygulanmıştır. Hipotez sonucunda H₀: Havuzlanmış en küçük kareler hipotezi reddedilmiş olup rassal etkiler modelinin sonucu elde edilmiştir. Daha sonrasında rassal ve sabit model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan Hausman testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda H₀ rassal etkinin reddedildiği ve H₁ hipotezinin sabit etkiler modelinin kabul edildiği sonucu elde edilmiştir. Bu bağlamda üç test sonucunda iki sabit etki sonucunun çıkması nihai modelin sabit etkiler modeline göre değerlendirilmesi kararını ortaya çıkarmıştır. Sabit etki modeli birimlere veya birimlere ve zamana göre meydana gelen farklılıklardan kaynaklanan değişim olduğunu göstermektedir. Nihai model sonucu Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: Pazarlama Giderleri ve ÜFE’nin Nihai Model Sonuçları

NİHAİ MODEL (Sabit Etkiler)	Modelin Formülü	R ²	F- İstatistik	Olasılık (F-İstatistik)
	ÜFE = 23,59 + 7,48*10 ⁻⁸ X 0,26		5,417	0,000

*X= Pazarlama Giderleri

Analiz sonucuna göre pazarlama giderleri ÜFE'yi sabit etkiler modeline göre $7,48 \cdot 10^{-8}$ birim etkilemektedir. Pazarlama giderleri 1 birim arttığında ÜFE'yi 0,00000007,48 birim arttırmaktadır. Bağımsız değişken (Pazarlama Giderleri), bağımlı değişkeni (ÜFE) 0,26 değerinde açıkladığı görülmektedir. Bu bağlamda modelin açıklayıcılığı 0,26 oranındadır.

Tablo 7: Hasılat ve TÜFE

Analiz	Test Türü	Olasılık Değeri
Klasik Model Test (1)	F Testi	0,0020
Klasik Model Testi (2)	Breusch- Pagan LM Testi	0,0011
Sabit Etkiler- Rassal Etkiler	Hausman Testi	0,0000

Tablo 7'de yer alan sonuçlara göre, sabit etkiler modeli ile havuzlanmış en küçük kareler (PLS) modeli arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan F testi kullanılarak değerlendirildiğinde, "havuzlanmış en küçük kareler" olasılık değerinin 0,05'ten küçük olması H_0 hipotezinin (H_0 : Veriler havuzlanmış en küçük karelerdir hipotezi) reddedilmesi sabit etkiler modeline yönlendirmiştir. Daha sonra havuzlanmış en küçük kareler ve rassal model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan LM testi uygulanmıştır. Hipotez sonucunda H_0 : Havuzlanmış en küçük kareler hipotezi reddedilmiş olup rassal etkiler modelinin sonucu elde edilmiştir. Daha sonrasında rassal ve sabit model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan Hausman testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda H_0 rassal etkinin reddedildiği ve H_1 hipotezinin sabit etkiler modelinin kabul edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda üç test sonucunda iki sabit etki sonucunun çıkması nihai modelin sabit etkiler modeline göre değerlendirilmesi kararını ortaya çıkarmıştır. Sabit etki modeli birimlere veya birimlere ve zamana göre meydana gelen farklılıklardan kaynaklanan değişim olduğunu göstermektedir. Nihai model sonucu Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8: Hasılat ve TÜFE'nin Nihai Model Sonuçları

NİHAİ MODEL (Sabit Etkiler)	Model Formülü	R ²	F- İstatistik	Olasılık (F- İstatistik)
	$TÜFE = 18,66 + 0,25 \cdot 4,79 \cdot 10^{-9}Z$		5,034	0,00

*Z= Hasılat

Analiz sonucuna göre hasılat TÜFE'yi sabit etkiler modelinde $4,79 \cdot 10^{-9}$ birim etkilemektedir. Hasılat 1 birim arttığında TÜFE'yi 0,00000004,79 birim arttırmaktadır. Bağımsız değişken (Hasılat), bağımlı değişkeni (TÜFE) 0,25 değerinde açıklamaktadır.

Tablo 9: Hasılat ve ÜFE

Analiz	Test Türü	Test İstatistik	Olasılık Değeri
Klasik Model Test (1)	F Testi	2.781745	0,0068
Klasik Model Testi (2)	Breusch- Pagan LM Testi	3.020480	0,0034
Sabit Etkiler- Rassal Etkiler	Hausman Testi	4.563117	0,0000

Tablo 9 sabit etkiler modeli ile havuzlanmış en küçük kareler (PLS) modeli arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan F testi kullanılarak değerlendirildiğinde, "havuzlanmış en küçük kareler" olasılık değerinin 0,05'ten küçük olması H_0 hipotezinin (H_0 : Veriler havuzlanmış en küçük karelerdir hipotezi) reddedilmesi sabit etkiler modeline yönlendirmesi nedeniyle, en küçük kareler ve rassal model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan LM testi uygulanmıştır. Hipotez sonucunda H_0 : Havuzlanmış en küçük kareler hipotezi reddedilmiş, rassal etkiler modelinin sonucu elde edilmiştir. Rassal ve sabit model arasında seçim yapılmasına olanak sağlayan Hausman testi sonuçlarına göre, H_0 rassal etkinin reddedilmiş ve H_1

hipotezinin sabit etkiler modeli kabul edilmiştir.Üç test sonucunda iki sabit etki sonucunun çıkması nedeniyle, nihai modelin sabit etkiler modeline göre değerlendirilmesi kararını ortaya çıkarmıştır. Sabit etki modeli birimlere veya birimlere ve zamana göre meydana gelen farklılıklardan kaynaklanan değişim olduğunu göstermektedir. Nihai model sonucu Tablo 10’de yer almaktadır.

Tablo 10: Hasılat ve ÜFE’nin Nihai Model Sonuçları

NİHAİ MODEL	Model Formülü	R ²	F- İstatistik	Olasılık(F-İstatistik)
(Sabit Etkiler)	ÜFE = 30,42 + 9,09*10 ⁻⁹ Z	0,21	4,16	0,00

*Z= Hasılat

Analiz sonucuna göre hasılatın ÜFE üzerinde sabit etkiler modelinde 9,09*10⁻⁹ birim etkilemektedir. Hasılat 1 birim arttığında ÜFE’yi 0,00000009,09 birim arttırmaktadır. Bağımsız değişken (Hasılat), bağımlı değişkeni (ÜFE) 0,21 değerinde açıklamaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Enflasyonist ortamlarda pazarlama karar verici ve uygulayıcıları tam olarak hangi pazarlama karması elemanlarının enflasyonist baskılara neden olduğunu değerlendirmek için, değere dayalı yöntemler kullanarak, tüketiciye sunduğu her ürünü tekrar gözden geçirmelidir. Ayrıca işletmelerin enflasyonist baskıların hangi faaliyetlerine yönelik olarak yönetilebileceğini değerlendirebilmeleri için, değer zincirlerine yönelik stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir (Breatnach ve Petroff, 2022:3). Pazarlama ürün veya hizmetlere olan talebi artırarak talep enflasyonunu doğrudan maliyet enflasyonunu dolaylı olarak etkilemekte, pazarlama giderlerinin ürünün en son fiyatına yansması nedeniyle de maliyet enflasyonunu doğrudan etkilemektedir. Pazarlama faaliyetlerinin üretim maliyeti ve ürünlerin fiyatları üzerindeki potansiyel etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, pazarlama giderleri ile TÜFE ve ÜFE arasındaki ilişki anlamlı ve sırasıyla 0.32 ve 0.30 düzeyinde pozitif yönlüdür. Pazarlama faaliyetlerinin satışları/ciroyu etkilemekte olması, hasılatı da doğrudan etkilediği anlamına gelmektedir. Hasılatın TÜFE ile ilişkisi anlamlı ve 0.33 düzeyinde pozitif, ÜFE ile ilişkisi anlamlı ve 0.31 düzeyinde yine pozitif yönlüdür. Bu sonuçlar enflasyona neden olan birçok faktör içerisinde pazarlama faaliyetlerinin de, talebi etkilemesi ve gider kalemi oluşturması nedeniyle, özellikle hükümetin enflasyonla mücadele politikalarında, işletmelere ve tüketicilere rehber olabilecek politika ve söylemlerle birlikte mevzuat düzenlemelerinde de göz önünde bulundurmalarına ilişkin bir öneri olarak değerlendirilebilir.

BIST gıda erakende işletmelerinin 2019-2022 yıllarını kapsayan 4’er çeyrek aylık (Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık) pazarlama giderleri ve hasılatlarına ilişkin toplanan ikincil veri panel veri analizi sonuçlarına göre, sabit etkiler modelinde pazarlama giderleri TÜFE’yi 3,94x10⁻⁸ (0,00000003,94) birim, ÜFE’yi 7,48x10⁻⁸ (0,00000007,48) birim düzeyinde etkilemektedir. Bu modelin açıklama gücü TÜFE’de 0,30 ve ÜFE’de 0,26’dır. BIST perakende işletmelerinin gıda alanında hasılatları TÜFE’yi sabit etkiler modelinde 4,79x10⁻⁹ (0,000000004,79) birim, ÜFE’yi 9,09x10⁻⁹ (0,000000009,09) birim düzeyinde etkilemektedir. Bu modelin açıklayıcılığı ise TÜFE için 0,25, ÜFE için 0,21 olarak belirlenmiştir. Etkinin düzeyini açıklayan çok küçük gibi görünen bu rakamlar, enflasyonu etkileyen birçok farklı faktörün olması gerçeğiyle birlikte değerlendirildiğinde, etkinin düzeyinin karşılığının büyük olduğu yönünde değerlendirilmelidir. Pazarlama, pazarlama giderleri ve hasılat değişkenleriyle talep ve maliyet enflasyonunu etkilemektedir.

Uygulamaya öneriler

Enflasyonun ekonomi, sosyoloji, psikoloji ve tüketici davranışlarına olan olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda, hükümetin enflasyonla mücadele politikalarında pazarlamanın göz ardı edilmemesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca pazarlama yöneticileri de sosyal pazarlama faaliyetleri kapsamına, talep ve maliyet enflasyonunu etkileyen, pazarlama giderleri ve hasılatla ilişkin enflasyonla mücadeleye yönelik strateji ve taktikler eklemelidir. Sosyal pazarlama faaliyetlerinin markalaşma yaratmada ki önemi göz önünde bulundurulduğunda, pazarlama yöneticilerinin geliştirebilecekleri enflasyonla mücadeleye yönelik strateji ve taktiklerinin, artı değer olarak geri bildirim olacaktır.

Gelecek çalışmalar için öneriler

Enflasyon birçok faktörü etkilediği gibi birçok durumdan da etkilenebilir. Bu çalışmada pazarlama giderleri ve hasılat üzerinde enflasyonun etkisi incelenmiş olup gelecekte yapılacak çalışmalar için işletmelerin farklı gider kalemlerini, kar/zarar ve diğer faaliyetlerinin ele alınarak araştırmanın genişletilebileceği ve farklı açılardan incelenebileceği önerilmektedir. Ayrıca, araştırma gıda perakendecilerini kapsamakta olup, farklı sektörlere uygulanarak genişletilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada BIST şirketlerinde yer alan 5 gıda işletmesinin pazarlama giderleri ve hasılatlarının TÜFE ve ÜFE üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Mikro ve makro veri grubunun birlikte olduğu ve birden fazla şirketin ve birden fazla zaman aralığının olmasından dolayı panel veri analizi kullanılmıştır. Araştırmada panel veri analizi için zaman aralığı ve şirket sayısının az olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu nedenle yatay kesit bağımlılığı, heterojenlik ve birim kök testi yapılamamıştır.

KAYNAKÇA

- Alçın, S. (2022). İktisata Giriş: Temel Mikro ve Makro İktisat. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Bala, M. ve Verma, D. (2018). A Critical Review of Digital Marketing. *International Journal of Management, IT & Engineering*, 8(10), 321-339.
- Baloğlu, B. (2000). Enflasyona Sebep Olan Tüketim Harcamalarının Sosyolojik Açılımı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (26), 137-157.
- Bennett, J. N. (2022). Beyond Inflation Numbers: Shrinkflation and Skimpflation. *Economic Research*. <https://research.stlouisfed.org/publications/page1-econ/2022/12/01/beyond-inflation-numbers-shrinkflation-and-skimpflation>
- Birinci, Y. (1989). Enflasyon, Para Politikası ve Stratejileri. Yüksel Birinci, İ.Ü. İktisat Fakültesi, İktisat Politikası. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/8457>
- Bond, C., Knueven, L., McNair, K., Rapacon, S. ve Steinhuis, E. (2021). 3 Ways Inflation Can Sneak Into Your Daily Life. *The Skimm*. <https://www.theskimm.com/money/3-ways-inflation-can-sneak-into-your-daily-life>
- Breatnach, G. ve Petroff, A. (2022). How brands can adapt amidst inflation. Think with Google. <https://www.thinkwithgoogle.com/intl/en-gb/marketing-strategies/monetisation-strategies/inflation-economy-marketing-strategy/>
- Büyükkakın, T. (1995). Enflasyon Teorileri ve Türkiye’de 1980 Sonrası Enflasyon. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi, İstanbul*.
- Çakır Yıldız, N. (2017). Makro İktisat: Ortak Ders. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. İstanbul.
- Deck, C. A. (2004). Avoiding hyperinflation: Evidence from a laboratory economy. *Journal of Macroeconomics*, 26(1), 147-170.
- Dekimpe, M. G., ve van Heerde, H. J. (2023). Retailing in times of soaring inflation: What we know, what we don't know, and a research agenda. *Journal of Retailing*.1-15.
- Diaz, C. (2022). Shrinkflation: How inflation is downsizing some of your favorite foods. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2022/03/how-companies-are-hiding-inflation-without-charging-you-more/>
- Doğan, M. ve Mecek, G. (2015). Pazarlama Harcamalarının Firma Değeri Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 180-194.
- Dworsky, E. (2023). Downsizing/Shrinkflation. Mouse Print. <https://www.mouseprint.org/category/downsiz/>
- Ekonomikhukuk.com. Kar ve Hasılat(Ciro) Nedir? <https://ekonomikhukuk.com/mikro-iktisat/kar-hasilat-nedir/> Erşim Tarihi: 01.10.2023
- Economicshelp.org (2022). Skimpflation – Definition and examples. Economics Help. <https://www.economicshelp.org/blog/glossary/skimpflation/>
- Ersoy, F. (1994). Enflasyonist Ortamda Pazarlama Faaliyetleri ve Uygulama Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Öztürk, E., ve Dülgeroğlu, İ. (2016). Pazarlama Ve Genel Yönetim Giderlerinin Firma Performansı Üzerindeki Etkisi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 137-146.
- Özulucan, A. (2019). Teori ve Uygulamalarla Türkiye Muhasebe Standartları Test Kitabı (Soru- Açıklamalı Cevap). Çizgi Kitapevi. Konya.
- Özulucan, A. (2023). Genel Muhasebe İlkeleri ve Uygulamaları. 16. Baskı. Dizgi Ofset Yayıncılık: Konya.
- Özyürek, H. (2012). TMS-18'e Göre Hasılatın Muhasebeleştirilmesi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 131-141.
- Petreska, L., Stojanova, P., Ve Popovski, N. (2022). The Consumer Behaviour And Marketing Price Strategies During The Inflation. *International Dialogue: East-West*, 9(1).139-146.
- Rahman, I., Ratnasari, R. T., ve Wardhana, A. K. (2022). Effect of certificate of Bank Indonesia Sharia and Indonesian bank seven days repository rate to inflation ratio in Indonesia during COVID-19 Pandemic. *Economic Education and Entrepreneurship Journal*, 5(1), 157-174.
- Rosalsky, G. (2021). Beware Of 'Shrinkflation,' Inflation's Devious Cousin. NPR. https://www.npr.org/sections/money/2021/07/06/1012409112/beware-of-shrinkflation-inflations-devious-cousin?utm_source=npr_newsletter&utm_medium=email&utm_content=20211024&utm_term=5904582&utm_campaign=money&utm_id=46672429&orgid=&utm_att1=money
- Saleem, A. Q. S. (2023). *Zincir Marketlerin Sosyal Medya Pazarlaması Faaliyetlerinin Tüketicilerin Satın Alma Kararına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi.
- Schwarz, R. (2022). Marketing Strategies For Time Of Inflation. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/forbescommunicationscouncil/2022/10/19/marketing-strategies-for-times-of-inflation/?sh=49b43b177903>
- Shama, A. (1978). Management & Consumers in an Era of Stagflation: The effects of stagflation on marketing management and consumers, with specific recommendations for marketing management. *Journal of Marketing*, 42(3), 43-52.
- Tarı, R., Abasız, T., & Pehlivanoglu, F. (2012). Tefe (Üfe)-Tüfe Fiyat Endeksleri Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Frekans Alanı Yaklaşımı. *Akdeniz University Faculty Of Economics & Administrative Sciences Faculty Journal/Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(24).
- Topuz, Y. V. ve Akşit, N. (2013). İşletmelerin pazarlama giderlerinin hisse senetleri getirileri üzerindeki etkisi: İMKB gıda sektörü örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 53-60.
- Tuncer, G. (2022). Paketin içine giren azalıyor, cepten çıkan artıyor: Enflasyonun karda yürüyüp izini belli etmeyen türü "shrinkflation" nedir?. Independent Türkçe. <https://www.indyurk.com/node/517921/ekonomi%CC%87/paketin-i%C3%A7ine-giren-azal%C4%B1yor-cepten-%C3%A7%C4%B1kan-art%C4%B1yor-enflasyonun-karda-y%C3%BCr%C3%BCy%C3%BCp>
- Turgut, E., ve Okyay, U. (2019). Yolsuzluğun vergi oranları ile olan ilişkisinin OECD ülkeleri örneğinde incelenmesi. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 1-17.
- Tümbek Tekeoğlu, N. T. ve Altay, M. (2019). İndirim marketlerin enflasyona etkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(35), 351-365.
- Uyar, G. (2015). Panel Verilerle Regresyon Modelleri. Anadolu Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir.
- Vergidosyasi.com (2020). Hasılat-Ciro-Gider-Kar-Zarar Kavramları. <https://vergidosyasi.com/2020/04/30/hasilat-ciro-gider-kar-zarar-kavramlari/> Erişim Tarihi: 01.10.2023
- Yoluk, Ö. (2023). Pazarlama Maliyeti Nedir, Nasıl Ölçülür? <https://currentworks.com.tr/pazarlama-maliyeti/#:~:text=Pazarlama%20maliyeti%2C%20bir%20i%C5%9Fletmenin%20pazarlama,pazarlama%20ara%C3%A7lar%C4%B1%20gibi%20unsurlar%C4%B1%20i%C3%A7erir.> Erişim Tarihi: 29.09.2023
- Yücel, R. (2012). İşletme Bütçeleri ve Önemi. (Ed. Zeki Doğan ve Zeynep Hatunoğlu) Maliyet ve Yönetim Muhasebesi. Lisans Yayıncılık: İstanbul.

TÜRKİYE DIŞINDAN GELEN TAM METİN BİLDİRİLER

FULL PAPERS FROM OUTSIDE TÜRKİYE

Factors that influence the consumption of hazardous market foods by vacationing visitors

Ahmad ALBATTAT

Associate Professor; Graduate School of Management, Post Graduate Centre Management and Science
University Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia

E-mail: dr.battat@msu.edu.my

ORCID: 0000-0002-3127-4405

Azman NORHIDAYAH

Senior Lecturer; Faculty of Business Management and Professional Studies, Management and Science
University Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia

E-mail: norhidayah_azman@msu.edu.my

ORCID: 0000-0001-8324-7137

Abstract

Numerous individuals of the tourist demographic tend to utilize their vacation periods as a pretext for engaging in the consumption of opulent repasts that would not typically be part of their dietary regimen or to partake in the excessive consumption of oversized culinary portions throughout the entirety of the day. The escalating influx of international travelers is accompanied by technological and sociocultural advancements, which engender significant intergenerational disparities, particularly in dietary practices and consumption patterns. This study delved into the proclivities of tourists towards consuming street foods that are deemed unhealthy during their vacation. This study will employ a quantitative methodology to gather data from 650 participants. The present study examines the relationship between tourists' selection of unhealthy street food during vacations and various factors, including location, price, perceived healthiness, and the mediating effects of anticipated guilt and pleasure. The findings shed light on the intention to choose unhealthy street food and its underlying determinants in the context of tourist behavior. Furthermore, it is imperative to underscore the need for comprehensive backing from the Malaysian government, local authorities, and the local populace to effectively furnish the populace with nutritious street food options, thereby guaranteeing the promotion of a wholesome dietary selection for tourists.

Keywords: Unhealthy food consumption, Location, Price of the food, Perceived healthiness, Anticipated guilt and pleasure

INTRODUCTION

The significance of food as a pivotal attraction for tourists, particularly those engaged in international travel, has been widely acknowledged. The burgeoning field of food tourism has witnessed a notable expansion, prompting tourism destinations to recognize food's pivotal role in their marketing strategies (O'Flynn, 2022; Hashim & Jamaluddin, 2022). Consequently, a multitude of establishments are currently introducing or innovating gastronomic offerings with the aim of captivating tourists through a diverse range of culinary encounters (Mariani & Okumus, 2022; Saari, 2022; Parahoo & Singh, 2022; Ding, Jiang & Qu, 2022). The allocation of financial resources for sustenance during a sojourn is a matter of considerable significance, with a substantial portion, precisely around forty percent, of a traveler's fiscal outlay being typically dedicated to the procurement of nourishment at the intended location (Basnyat & Ho, 2022; Liu et. al., 2022). In the present scenario, it is plausible to assert that gastronomy can emerge as a prominent focal point for tourism within the given locale. The domain of food tourism has experienced rapid expansion within the tourism industry, as the significance of culinary experiences in shaping travel agendas has garnered recognition, thus leading to the emergence of food-centric locales, commonly referred to as gastronomic destinations (Zeynalli & Rahimli, 2022; Ramírez-Hurtado et al., 2022). The existing body of literature has established that food is essential in shaping the tourist experience (Kivela & Crofts, 2006).

Moreover, destinations have recognized it as a strategic tool to entice tourists (Enright & Newton, 2004; Smith & Costello, 2009; Tikkanen, 2007; Yuksel, 2001). The rise and dissemination of street food can be attributed to the notable economic advantages derived from tourists, as street food exhibits a range of merits, encompassing affordability, accessibility, and suboptimal nutritional value (Abdullah, Carr, & Lee, 2022; Sgroi, Modica, & Fusté-Forné, 2022). Street food, a culinary phenomenon, has become an integral aspect

of urban existence across many nations, encompassing both developing countries and those with established economies (Mariani & Okumus, 2022).

Street food plays a pivotal role in the culinary landscape of a nation. Street foods, as per the scholarly works of Wanjari (2022), Sousa et al. (2022), and Gupta (2022), encompass the category of Ready-to-Eat (RTE) foods and beverages that are meticulously crafted and vetted by culinary professionals within the confines of streets and various public domains. These delectable offerings are intended for subsequent consumption without the need for any additional culinary treatment or processing. The consumption of various food items and beverages plays a pivotal role in disseminating local and tourist dietary practices globally. Furthermore, it is imperative to acknowledge the pivotal role that local cuisine plays in preserving cultural and social traditions. Street food has garnered significant attention from travelers keen on exploring the intricacies of culinary culture and savoring distinctive flavors. This inclination towards street food has proven to be instrumental in bolstering the tourism sector of a nation (Trohina, 2022; Adeleke & Owoseni, 2022). In addition to serving as a source of revenue for sellers, it is imperative to acknowledge their pivotal role in fostering employment opportunities. The desirability of these meals stems from their multifaceted attributes, encompassing flavor, accessibility, affordability, cultural and social heritage connections, and nutritional value, as expounded upon by Omorodion and Ogunekum (2022) and Giasuddin, Ahmed, and Rahman (2022).

It is common for individuals to report an increase in body weight upon their return from vacation. However, despite the widespread notion that holidays substantially impact waist circumference, the existing research on this topic needs to be revised (Rezaeipour, 2021; Zhu et al., 2021; Toubes et al., 2021). The primary factor contributing to weight gain can be the unregulated consumption of nutritionally deficient street foods during periods of leisure and vacation. Given its status as a defining characteristic of tourism destinations, street food has garnered increased attention concerning safety and health concerns (Rezaeipour, 2021; Zhu et al., 2021; Toubes et al., 2021). The detrimental nature of street food can be attributed to various factors, including the quality of raw materials, the intricacies of food processing and storage, and other pertinent stages within the overall process (World Health Organisation, 2022; Rakha et al., 2022; Baig et al., 2022). In conjunction with the substandard nature of the raw materials employed in the fabrication of said articles, it has come to light that they have been subjected to inadequate storage conditions and unhygienic practices over prolonged durations (Huriani et al., 2022; Wachenheim, 2021; Pradeilles et al., 2021; Li, Ma & Yu, 2021). Food carts' infrastructure exhibits minimal provisions concerning clean potable water, lavatory facilities, frozen dessert storage, disinfection protocols, hand hygiene practices, and waste disposal management. Given the intermittent nature of water flow from faucets, employing water storage mechanisms is imperative. Due to contamination concerns, the present water variant under consideration is deemed unsuitable for manual cleansing, culinary applications, and consumption.

Moreover, it is noteworthy to consider that street food is susceptible to the presence of various organisms, including insects, rodents, pets, and other animals. Additionally, it is subjected to unfavorable environmental conditions such as air pollution (Huriani et al., 2022; Wachenheim, 2021; Pradeilles et al., 2021; Li, Ma & Yu, 2021). Street food has garnered significant attention from tourists and has emerged as a prominent attraction in numerous destinations. Despite the widespread recognition of the deleterious health effects associated with street foods, tourists often need help abstaining from consuming nutritionally deficient street fare during their vacation sojourns. The present study aims to examine the determinants of tourist intention to opt for unhealthy street food, along with the mediating variables of anticipated guilt and anticipated pleasure, which augment the inclination to indulge in such dietary choices during vacation periods.

Literature review

Location of unhealthy street food

In street food enterprises, it is commonly observed that such businesses tend to exhibit diminutive proportions. These ventures necessitate a rudimentary skill set, a fundamental infrastructure, and a modest financial investment, as Tuffour et al. (2022) and Gaffar et al. (2022) expounded on. Following conventional practices, street food purveyors commonly conduct their operations from pre-established locales strategically situated in propitious environs. Commonly, these locations are characterized by their popularity, often observed as bustling marketplaces and heavily trafficked intersections. These entities mentioned above can be classified as stationary establishments. An alternative manifestation of a mobile street merchant entails a modus operandi wherein said merchant traverses various locations, employing

either a bicycle or their locomotion, all the while engaging in the promotion and sale of their merchandise (Nordhagen et al., 2022; Maglumtong & Fukushima, 2022). The primary benefit inherent in utilizing this particular category of mobile street food vendors, as opposed to their stationary counterparts, resides in the enhanced accessibility experienced by customers. The advantage mentioned above mitigates the mobile vendor's dependence on geographical positioning. In conjunction with proximity, physical accessibility, encompassing an appropriate geographical placement and convenient means of approach for pedestrians or diverse modes of transportation, emerges as the preeminent determinant for a purveyor of street food (Rakha et al., 2022). The impact of the availability of nutritionally deficient street food within the marketplace exerts a significant influence on the proclivity of holidaymakers to partake in the consumption of said nutritionally deficient street food (Rifaat et al., 2022; Adeosun, Greene, & Oosterveer, 2022).

H1: The convenience location of street food encourages the intention to consume unhealthy street food during vacation.

The price of unhealthy street food is low.

Furthermore, it is imperative to acknowledge that the price factor substantially influences the consumer's ultimate purchase choice. The study conducted by Onsardi et al. (2021) elucidated the profound influence exerted by the price of a given product on the cognitive processes underlying a consumer's decision-making, ultimately shaping their inclination towards consumption or purchase. The characteristics inherent in street food enterprises, including streamlined food preparation processes, modest initial capital outlay, reduced labor demands, and diminished overhead expenses, facilitate the maintenance of a competitive pricing structure for the offered products (Wachyuni & Wiweka, 2022). The influence of pricing on tourists' inclination to acquire unhealthy street cuisine is a significant factor to consider, as individuals tend to assign greater importance to cost when assessing the value proposition of street food (Sgroi, Modica, & Fusté-Forné, 2022; Seo & Lee, 2022). This particular approach aligns seamlessly with the concept of street food, renowned for its characteristic affordability. The merits inherent in street food meals encompass their cost-effectiveness and immediate consumability, fostering a proclivity among tourists to partake in nutritionally deficient street food during their sojourns.

H2: Low price of unhealthy street food influences the intention to consume unhealthy street food during vacation

Perceive healthiness

Including health-related information, such as ingredients, reduced calorie content, cooking techniques, and health claims, is infrequently observed in promotional campaigns for unhealthy food products. This omission perpetuates customers' perceptions of the unhealthiness of the marketed food item. The concept of perceived healthiness pertains to the cognitive response exhibited by individuals as they assess the degree of healthfulness associated with a particular food item. This assessment is influenced by a combination of objective and subjective information, as elucidated in the works of Finlay et al. (2022), Medina et al. (2022), and Carters et al. (2022). Perceived healthiness is an inherent aspect of food quality and is a prognosticator of satisfaction with food items, as Kombanda et al. (2022) posited. In conjunction with the aforementioned cognitive reaction, consumers' decision-making processes are also influenced by affective responses. Extensive theoretical analyses have consistently revealed that the affective facet of attitudes is after cognitive processes (Edwards, 1990). To expound upon the matter, it can be posited that affective responses are derived from assessments grounded in expectations, as elucidated by Fishbein and Ajzen in their seminal work in 1975. The proposed model of decision-making put forth by Berkowitz (1993) posits an intricate interplay between emotions and cognition. According to this model, cognitive processing plays a pivotal role in amplifying or attenuating affective responses, suggesting that affective reactions are contingent upon cognitive processes.

The perception of the healthiness of unhealthy street food among tourists is influenced by a cognitive process that takes into account both intrinsic factors, such as experience, motivation, and personal beliefs, and extrinsic factors, including advertised claims, calorie content, and nutrient information (Iancu Iancu, 2022). The present study examines the intricate relationship between cognitive reactions about perceived healthiness and the subsequent affective responses associated with anticipated feelings within the specific domain of healthy food consumption. This investigation builds upon the seminal works of Finlay et al. (2022), Medina et al. (2022), and Carters et al. (2022), which have shed light on this complex phenomenon. By delving into the interplay between cognitive processes and affective states, this research aims to

understand better the psychological mechanisms underlying individuals' attitudes and behaviors toward healthy eating. The inference of anticipated emotional reactions by consumers is contingent upon their assessment of the nutritional composition of a given food item and the subsequent consequences it may elicit. In instances where consumers encounter challenges in making accurate assessments regarding the nutritional value of a promoted food item solely relying on the information presented on the nutritional label, a discernible reduction in feelings of shame is observed (Winkler et al., 2022). In essence, mitigating the most detrimental perceptions may ameliorate the subjective experiences of self-misalignment and the potential external judgments that may ensue. According to O'Hagan (202), it can be observed that. The discernment of the nutritional value of food engenders a sense of ethical responsibility and virtuous conduct among consumers. Based on the assumptions mentioned above, the current study posits a positive correlation between the escalation of perceived healthiness, the anticipated decrease in guilt, and the augmentation of pleasure.

H3: Perceived healthiness of unhealthy street foods positively influences the guilt of consuming unhealthy food products during vacation.

H4. perceived healthiness of unhealthy street food positively influences anticipated pleasure toward the intention to consume unhealthy street food products during vacation.

The effect of anticipated guilt and pleasure

The assessment of a street meal's nutritional value is contingent upon individuals' cognitive reaction, wherein the perceived healthfulness is influenced by both the objective and subjective understanding possessed by consumers. The attribute of perceived healthiness is commonly regarded as a fundamental aspect of street food quality and is often employed as a prognosticator of food item consumption (Mohamad et al., 2022; Savelli et al., 2022). In conjunction with the aforementioned cognitive response, it is imperative to acknowledge that consumers' decision-making processes are also subject to the influence of emotive responses. Multiple theoretical analyses have substantiated the postcognitive nature of the affective facet of attitudes (Ortony, Clore & Collins, 2022; Gaekwad et al., 2022). To expound upon the matter, it can be posited that affective responses are derived from assessments grounded in expectations, as elucidated by Fishbein and Ajzen in their seminal work in 1975. The proposed model of decision-making put forth by Berkowitz (1993) posits an intricate interplay between emotions and cognition. According to this model, cognitive processing is pivotal in intensifying or attenuating affective responses, suggesting that affective reactions are contingent upon cognitive processes.

The perception of the healthiness of street food products promoted to consumers is influenced by a cognitive process that considers internal factors, such as prior experience, motivation, and personal beliefs, and external factors, such as advertising, calorie content, and nutrient information. This process operates even when there is a lack of explicit information regarding the unhealthy aspects of the food products (de Sousa, 2022). The cognitive appraisal of perceived healthiness significantly impacts the affective response to anticipated emotions within the domain of the consumption of nutritious food. Tourists have the potential to deduce likely emotional consequences by evaluating the overall quality of the cuisine and its subsequent physiological effects. When individuals perceive the nutritional value of advertised unhealthy street foods positively, it reduces their experience of guilt. In alternative terms, heightened states of well-being can mitigate sensations of personal misalignment or the perception thereof from external individuals. In a parallel vein, it can be observed that customers, perceiving the ostensibly deleterious fast-food offerings as imbued with healthful attributes, experience a concomitant elevation in their prospective gratification. The assessment of the nutritional value of street food engenders a sense of moral rectitude among individuals (Kiss et al., 2022). Based on the assumptions mentioned above, the present study posits that an increase in the perception of healthiness is inversely correlated with the expectation of experiencing guilt while positively correlated with the expectation of experiencing pleasure.

The function of a feedback system within a decision-making paradigm is considered a fundamental aspect of expected emotions, as posited by Meijerink (2022). Following the concept of feedback, emotions serve as an intrinsic mechanism for the reinforcement or aversive conditioning of behavior (Meijerink, 2022). According to Gollwitzer's (1999) assertion, individuals' actions are often influenced by pre-established conditional statements or their aspirations rather than being solely dictated by the immediate behavioral options that are readily accessible. In the context of if-then conditional rules, it has been posited by Gollwitzer (1999) that emotions play a crucial role in offering timely feedback regarding recent behaviors and subsequently directing individuals towards appropriate courses of action. The persuasive nature of

emotional input stems from the inherent inability of individuals to exert direct control over their emotions, in contrast to their capacity to exercise direct control over their cognitive processes (Gollwitzer, 1999). In the context of human behavior, it is noteworthy that individuals tend to expeditiously dismiss or consciously disregard unfavorable outcomes stemming from their actions. However, eradicating the negative affective responses elicited by said behaviors proves to be a formidable task. Accordingly, the anticipation of emotions catalyzes individuals to contemplate forthcoming emotional consequences, thereby establishing their credibility as prognosticators of future behavioral patterns (Polman, Ruttan & Peck, 2022). Positive anticipated emotions generally validate an individual's engagement in a particular activity, as they signify a favorable outcome and consequently stimulate the desired behavior. Contrarily, adverse affective states serve as indicators of the potential ineffectiveness of an individual's endeavors, thereby necessitating a modification in their behavioral patterns (Meijerink, 2022).

Consumers exhibit a cognitive response influenced by their anticipation of experiencing diminished guilt and heightened pleasure in decision-making about unhealthy food choices. This cognitive response is triggered by their perception of the unhealthiest options available and the outcomes of their recent behaviors. For instance, individuals may experience a lack of guilt when consuming unhealthy street food or derive pleasure from maintaining an unhealthy diet while on vacation. In the context of vacation, it is posited that an individual's intention to purchase unhealthy food products may be influenced by their anticipation of experiencing low guilt. This anticipation of reduced guilt is hypothesized to diminish the individual's cognitive reminders of the moral implications of consuming such products, thereby decreasing their inclination to consider alternative behaviors or make adjustments. Consequently, the absence of guilt-related cues may fail to prompt the individual to recognize their choices' ethical concerns and potential negative consequences (Meijerink, 2022).

The phenomenon of anticipated gratification catalyzes the acquisition and ingestion of nutritionally deficient food items amidst periods of leisure, as it impels the individual to perceive their actions as morally sound, drawing upon the positive emotions previously derived from analogous behaviors or aligning with their objectives. Moreover, extant literature grounded in the theoretical framework of the Mehrabian–Russell (M–R) model has substantiated the profound influence of positive and negative affective states on individuals' behavioral propensities within the realm of dining establishments (Isaacs et al., 2022; Singh & Sharma, 2022). Specifically, these investigations have shed light on the significant role of such emotions in shaping behavioral intentions, including but not limited to repeat patronage, recommendations, and favorable word-of-mouth communication. Based on the assumptions mentioned above, the current investigation has formulated a hypothesis;

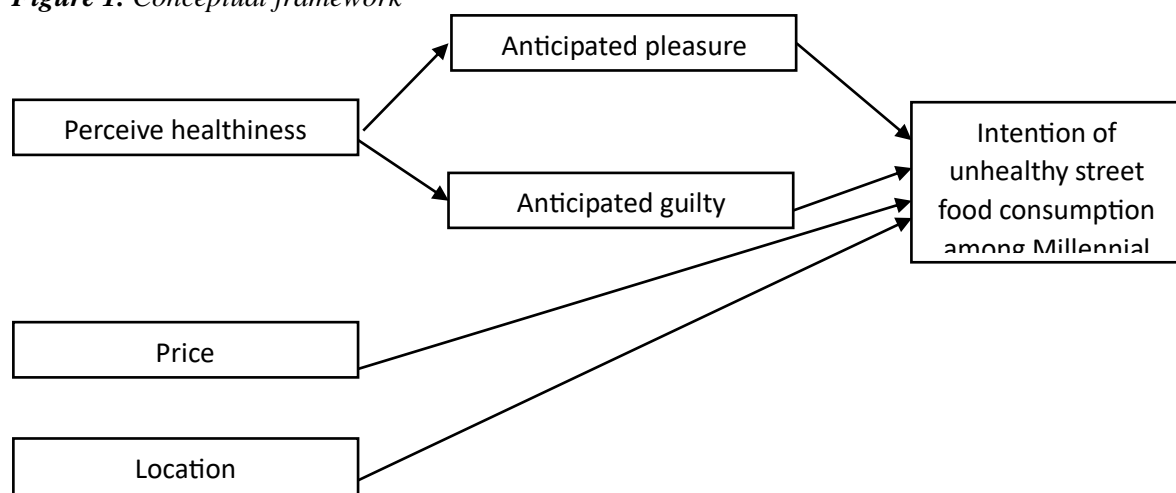
H5. Low guilt toward unhealthy food consumption positively influences behavioral intentions to consume unhealthy street food during vacation.

H6. Anticipated pleasure toward unhealthy food consumption positively influences behavioral intention to consume unhealthy street food during vacation.

H7; Low guilt toward unhealthy street food consumption mediates the relationship between perceived healthiness and intention to consume unhealthy food consumption during vacation

H8; Anticipate pleasure toward unhealthy street food consumption mediates the relationship between perceived healthiness and intention to consume unhealthy food consumption during vacation

Figure 1. Conceptual framework

Research Methodology

The primary goal of this study is to investigate factors that influence the intention to consume unhealthy street food during vacation and the influence of the mediation effect of anticipated guilt and anticipated pleasure. To fulfill this study objective, a self-administered questionnaire has been used. The survey questionnaire consisted of three parts: demographic profile for Part A, Part B consisted of questions of location, price, and perceived healthiness. Part C consists of questions for the mediation variable, anticipating guilt and pleasure. Finally, Part D consists of a questionnaire about choosing unhealthy street food. Six hundred fifty tourists have volunteered to participate in this study. Questionnaires have been distributed through Google Forms and analyzed by using Smart PLS.

FINDINGS

Figure 2. Smart PLS

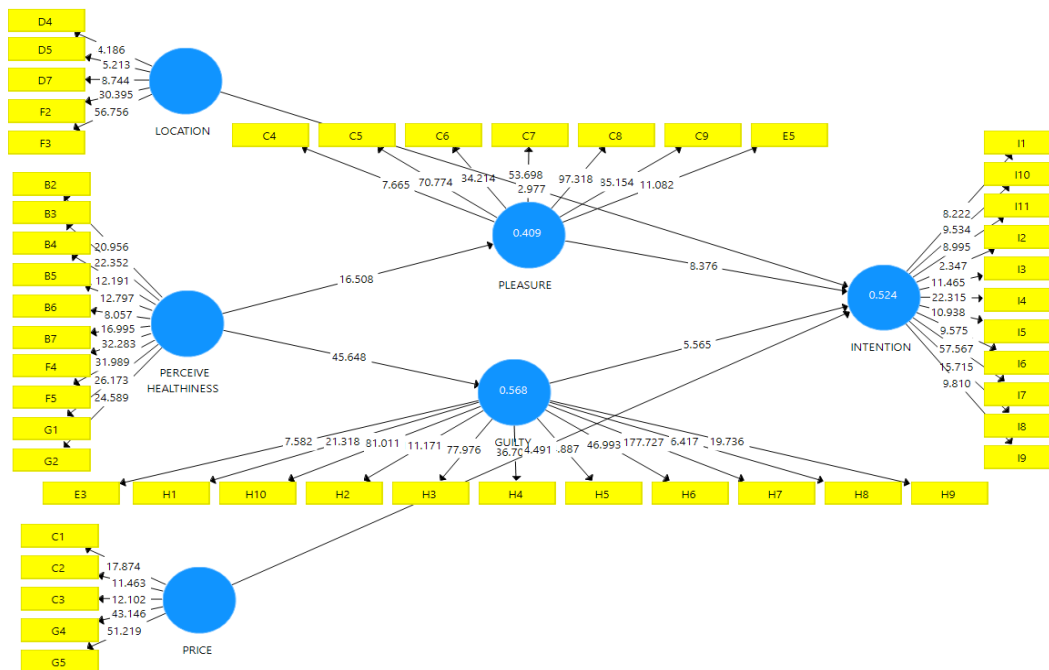

Table 1. Outer Loading

		Original Sample (O)	Sample Mean (M)	Standard Deviation (STDEV)	T Statistics (O/STDEV)	P Values
PERCEIVE HEALTHINESS	PH1	0.707	0.705	0.032	22.322	0.000
	PH2	0.711	0.708	0.031	23.170	0.000
	PH3	0.737	0.634	0.048	13.157	0.000
	PH4	0.757	0.653	0.049	13.489	0.000
	PH5	0.774	0.466	0.064	7.356	0.000
	PH6	0.773	0.670	0.038	17.484	0.000
	PH7	0.750	0.748	0.024	30.725	0.000
	PH8	0.715	0.717	0.022	33.162	0.000
	PH9	0.766	0.767	0.030	25.946	0.000
	PH10	0.781	0.681	0.027	25.246	0.000
LOCATION	L1	0.715	0.712	0.041	17.246	0.000
	L2	0.799	0.687	0.062	11.217	0.000
	L3	0.762	0.752	0.062	12.350	0.000
	L4	0.842	0.847	0.019	45.366	0.000

	L5	0.888	0.890	0.017	52.522	0.000
	L6	0.842	0.847	0.019	45.366	0.000
PLEASURE	P1	0.746	0.442	0.060	7.474	0.000
	P2	0.823	0.822	0.013	64.941	0.000
	P3	0.809	0.806	0.025	32.975	0.000
	P4	0.831	0.831	0.016	51.371	0.000
	P5	0.899	0.898	0.010	94.080	0.000
	P6	0.890	0.891	0.010	85.765	0.000
	P7	0.714	0.611	0.054	11.419	0.000
PRICE	P1	0.718	0.407	0.095	4.423	0.000
	P2	0.749	0.437	0.084	5.339	0.000
	P3	0.747	0.541	0.062	8.879	0.000
	P4	0.775	0.773	0.027	29.230	0.000
	P5	0.924	0.924	0.016	56.640	0.000
GUILTY	G1	0.773	0.769	0.036	21.683	0.000
	G2	0.865	0.867	0.011	78.647	0.000
	G3	0.894	0.895	0.008	116.283	0.000
	G4	0.886	0.886	0.011	78.832	0.000
	G5	0.795	0.793	0.022	36.524	0.000
	G6	0.865	0.866	0.019	44.410	0.000
	G7	0.857	0.856	0.018	47.028	0.000
	G8	0.925	0.926	0.005	176.087	0.000
	G9	0.784	0.380	0.058	6.576	0.000
	G10	0.759	0.658	0.034	19.113	0.000
	G11	0.760	0.459	0.063	7.254	0.000
INTENTION	I1	0.709	0.507	0.060	8.444	0.000
	I2	0.795	0.600	0.059	10.100	0.000
	I3	0.724	0.527	0.058	9.006	0.000
	I4	0.789	0.185	0.082	2.305	0.022
	I5	0.757	0.658	0.051	12.927	0.000
	I6	0.745	0.745	0.033	22.878	0.000
	I7	0.747	0.739	0.066	11.243	0.000
	I8	0.754	0.744	0.076	9.942	0.000
	I9	0.806	0.806	0.015	53.595	0.000
	I10	0.783	0.680	0.042	16.422	0.000
	I11	0.757	0.661	0.061	10.726	0.000

Table 2. CA, CR, and AVE value

	Cronbach's Alpha	rho_A	Composite Reliability	Average Variance Extracted (AVE)
GUILTY	0.929	0.954	0.942	0.618
HAPPY EMOTION	0.851	0.906	0.888	0.616
INTENTION	0.870	0.879	0.880	0.717
PERCEIVE HEALTHINESS	0.876	0.898	0.895	0.665
PLEASURE	0.881	0.914	0.910	0.510
TASTES	0.759	0.863	0.771	0.626

Internal consistency, as determined by the Composite Reliability (CR) score, was used in determining the validity and reliability of this study. Three indications are used to assess the dependability of each item. It must approach above 70 for composite reliability (Fornell and Larcker, 1981a), above 70 for Cronbach's alpha (CA) (Fornell and Larcker, 1981b; Nunnally and Bernstein, 1994), and above .50 for Average Variance Extracted (AVE) (Fornell and Larcker, 1981b). Table 2 shows that the value for CR is above 0.70 with a range of 0.771 to 0.942, which is accepted according to Fornell and Larcker (1981a). The score presented in Table 2 reported all values exceeding 0.70 with the range 0.759 to 0.929 for CA value. This indicates that all the value is accepted. Finally, for the AVE result, the score presented in Table 2 shows more than 0.50 with a range of 0.510 to 0.626 (Fornell and Larcker, 1981b; Nunnally and Bernstein, 1994).

Table 3. Discriminant Validity

	Guilty	Location	Intention	Perceive Healthiness	Pleasure	Price
GUILTY	0.869					
LOCATION	0.850	0.815				
INTENTION	0.651	0.568	0.846			
PERCEIVE HEALTHINESS	0.754	0.758	0.421	0.882		
PLEASURE	0.668	0.742	0.257	0.640	0.818	
PRICE	0.721	0.617	0.509	0.671	0.615	0.853

Discriminant validity is the extent to which experimentally distinct constructs differ from one another in a meaningful way. In addition, it estimates the degree of difference between the overlapping conceptions. One can evaluate the discriminant validity using cross-loading of indicator, the Fornell & Larcker criteria, and the Heterotrait-monotrait (HTMT) correlation ratio. By assessing cross-loading, the factor loading indicators on the assigned construct must be more than the loading of the other constructs if the factor loading cut-off value is more significant than 0.70. (Hair, Ringle, & Sarstedt, 2011; Hair et al., 2017). The second criterion is the evaluation of discriminant validity using the Fornell-Lacker criterion (Fornell, Cha & Bagozzi, 1994). This method compares the square root of the average variance extracted (AVE) to the correlation between latent constructs (Hair et al., 2017). A latent construct must better explain its indicator's variation than other latent constructs' variance. Consequently, the square root of each construct's AVE should be greater than its correlations with other latent constructs (Hair et al., 2017). In this study, Table 3 demonstrates that the square roots of AVE for each construct are more significant than the construct's strongest correlation with other latent variables in the model compared to the AVE result reported in Table 3.

Table 4. Heterotraits and Monotraits (HTMT)

	Guilty	Location	Intention	Perceive Healthiness	Pleasure	Price
GUILTY						
LOCATION	0.719					
INTENTION	0.614	0.739				
PERCEIVE HEALTHINESS	0.761	0.802	0.803			
PLEASURE	0.776	0.807	0.801	0.709		
PRICE	0.799	0.739	0.626	0.841	0.790	

The correlation ratio between heterotraits and monotraits is the second measure of discriminant validity (HTMT). Henseler et al. (2015) determined, using Monte Carlo simulation research, that HTMT achieves higher specificity and sensitivity rates (97 to 99 per) than the cross-loadings criteria (0.00 percent) and the Fornell-Lacker technique. There is a lack of discriminant validity when HTMT levels are close to 1. To use the HTMT as a criterion, it must be measured against a preset threshold. If the HTMT score surpasses this threshold, the test's discriminant validity may be questioned. Some authors advocate a threshold of 0.85

(Kline, 2011). In addition, Gold et al. (2001) argued against it and proposed an alternative value of 0.90. According to the score in Table 4, the HTMT value surpasses the threshold value proposed by Kline (2011), indicating that the discriminant validity of the current study is less than 0.85.

Table 5. R2 Value

	R Square	R Square Adjusted
GUILTY	0.568	0.567
INTENTION	0.524	0.519
PLEASURE	0.409	0.408

The coefficient of determination (R2) measures the variance explained by endogenous variables (Hair et al., 2021). R2 determines a structural model's explanatory power (Ringle, Da Silva & de Souza Bido, 2014). R2 must be good, where values of 0.25, 0.50, and 0.75 are deemed weak, medium, and considerable for target constructions (Hock & Ringle, 2010). According to Table 5, the perceived healthiness to anticipate guilt score is 0.568, considered medium explanatory power, indicating that perceived health explains 56.8% of anticipated guilt. The R2 value score for anticipated pleasure is 0.409, which considers weak explanatory power and location, price, perceived healthiness, anticipated pleasure, and guilt. This explains 0.524 of intention to consume unhealthy street food, which falls under medium explanatory power.

Table 6. Hypothesis Testing – Direct Relationship

	Original Sample (O)	Sample Mean (M)	Standard Deviation (STDEV)	T Statistics ((O/STDEV))	P Values
LOCATION -> INTENTION	0.214	0.226	0.064	3.349	0.001
PRICE -> INTENTION	0.354	0.353	0.077	4.624	0.000
PERCEIVE HEALTHINES S -> GUILTY	0.754	0.757	0.016	47.388	0.000
PERCEIVE HEALTHINES S -> PLEASURE	0.640	0.642	0.042	15.376	0.000
GUILTY -> INTENTION	0.520	0.511	0.089	5.844	0.000
PLEASURE -> INTENTION	0.486	0.485	0.058	8.376	0.000

Hypothesis testing for direct relationship presented in Table 6 reported that all relationship is significant and supported. Hypothesis 1 proposed that the convenience location of street food encourages the intention to consume unhealthy street food during the vacation with the score ($\beta = 0.214$, $t = 3.349$, $p < 0.005$). The correlation score indicates that hypothesis 1 is significant. Hypothesis 2 proposed that the low price of unhealthy street food influences the intention to consume unhealthy street food during the vacation with the score ($\beta = 0.354$, $t = 4.624$, $p < 0.005$). Hypothesis 3 proposed that the perceived healthiness of unhealthy street foods positively influences the guilt of consuming unhealthy street food products during vacation. From the result in Table 6, the correlation score indicates ($\beta = 0.754$, $t = 47.388$, $p < 0.005$). This urge hypothesis 3 is significant. Hypothesis 4 proposed that perceived healthiness of unhealthy street food positively influences anticipated pleasure toward the intention to consume unhealthy street food products during vacation, and the correlation score as presented in Table 6 shows ($\beta = 0.640$, $t = 15.376$, $p < 0.005$). This shows that hypothesis 4 is significant. For hypothesis 5, the correlation score is ($\beta = 0.520$, $t = 5.844$, $p < 0.005$). This indicates that low guilt toward unhealthy food consumption positively influences behavioral intentions to consume unhealthy street food during vacation. Finally, hypothesis 6 proposed that Anticipated pleasure toward unhealthy food consumption positively influences behavioral intention to consume unhealthy street food during vacation. The correlation score is ($\beta = 0.486$, $t = 8.376$, $p < 0.005$), which indicates that hypothesis 6 is significant.

Table 7. Hypothesis testing –Mediation effect

	Original Sample (O)	Sample Mean (M)	Standard Deviation (STDEV)	T Statistics (O/STDEV)	P Values
PERCEIVE HEALTHINESS -> GUILTY -> INTENTION	0.392	0.386	0.071	5.547	0.000
PERCEIVE HEALTHINESS -> PLEASURE -> INTENTION	0.311	-0.312	0.046	6.682	0.000

Table 7 reported the mediation result for perceived guilt and perceived pleasure. Hypothesis 7 proposed that low guilt toward unhealthy street food consumption mediates the relationship between perceived healthiness and intention to consume unhealthy food during vacation, and hypothesis 8 proposed that anticipated pleasure toward unhealthy street food consumption mediates the relationship between perceived healthiness and intention to consume unhealthy food during vacation. The correlation scores for both hypotheses show ($\beta = 0.392$, $t = 5.547$, $p < 0.005$) and ($\beta = 0.311$, $t = 6.628$, $p < 0.005$). This indicates that both hypothesis is supported.

DISCUSSION

The sites where unwholesome street food is typically situated are commonly found within public domains and use communal facilities. Street cuisine, in its essence, is predominantly observed in urban settings, particularly on thoroughfares or other communal spaces, such as bustling markets or vibrant fairs. The culinary offering in question is frequently dispensed from a portable gastronomic kiosk, culinary cart, or vehicular culinary establishment, with the primary objective of facilitating expeditious consumption (Nordhagen et al., 2022; Magluntong & Fukushima, 2022). The convenient accessibility of street food establishments offering nutritionally deficient options has been observed to exert a persuasive influence on tourists, prompting them to opt for unhealthy culinary choices while on vacation (Rakha et al., 2022). The desire to consume unhealthy street food during vacation is often influenced by the strategic location of such establishments, typically in tourist-attracted areas (Tuffour et al., 2022; Gaffar et al., 2022). The cost differential between unhealthy street food and healthier counterparts is notably pronounced. This phenomenon can be attributed to the fact that street food establishments are typically situated in areas that attract a high volume of tourists.

Furthermore, the culinary offerings tend to exhibit a certain degree of homogeneity, thereby necessitating the implementation of distinct pricing strategies as a means of differentiation and promotional endeavors (Wachyuni & Wiweka, 2022). The allure of a competitive price often serves as a magnet for tourists, compelling them to consume street food regardless of its nutritional value. It is worth noting that implementing a low-pricing strategy has proven to be a fruitful marketing tactic within the realm of unhealthy street food (Sgroi, Modica & Fusté-Forné, 2022; Seo & Lee, 2021).

Engaging in the consumption of local street food during vacation is a prevalent practice among tourists, as it allows them to experience the distinctiveness and cultural disparities of the destination (Finlay et al., 2022; Medina et al., 2022; Carters et al., 2022). Furthermore, it is noteworthy that food can serve as a medium for expressing and comprehending the divergences that manifest within our global society. In this context, street food emerges as an exemplary conduit for such communication, as elucidated by Iancu Iancu (2022). The rationale behind the prevalence of street food lies in its reliance on indigenous ingredients and the expertise of local individuals who possess an innate understanding of the regional culinary landscape. Consequently, these purveyors of street fare are well-equipped to discern and offer tourists a selection of authentic local delicacies. The absence of comprehensive nutritional information in street food establishments tends to engender a heightened sense of perceived healthfulness among tourists concerning the consumables offered (Winkler et al., 2022; O'Hagan, 2022). Typically, street food preparation close to the consumer engenders a sense of trust, as it implies the freshness of the food and its presumed healthiness for consumption. The lack of familiarity with the presence of deleterious local additives and inadequate knowledge of food preparation among tourists may lead them to mistakenly perceive the consumables they partake in as conducive to their overall well-being. Furthermore, it engenders a sense of anticipation and ambivalence in tourists, as noted by Kombanda et al. (2022).

CONCLUSION

The acknowledgment of the escalating importance of the consumption of unhealthy street food among tourists necessitates an intensified focus on the production and availability of nutritious street food within the market. The study yielded noteworthy findings indicating that variables such as location, price, perceived healthiness, and the mediating factors of anticipated guilt and pleasure exhibit a substantial

correlation with the consumption of unhealthy street food among tourists in the market. It is imperative for governmental entities to duly recognize the imperative of formulating a comprehensive street food management program, with the primary objective of incentivizing street food vendors to enhance the nutritional quality of their offerings. This measure is crucial in guaranteeing the provision of wholesome street food options to the discerning tourist population (Omorodion & Ogunekum, 2022). Furthermore, the government must establish an information center that disseminates comprehensive details about local street food's nutritional composition. This measure is crucial to adequately equip tourists with the necessary knowledge to make informed dietary choices. The proposition posits that providing suitable incentives shall catalyze tourists to consume nourishing street food options while partaking in their vacation endeavors (Ortony, Clore & Collins, 2022; Gaekwad et al., 2022). The study conducted by Ma et al. (2019) is a notable contribution to the field. The presence of the information center will also serve as a catalyst for the local street food vendor to proactively generate nutritious street food options for tourists as a result of the heightened consciousness surrounding the detrimental effects of unhealthy street food, as highlighted by governmental initiatives (Hasan, 2022; Ozelik & Akova, 2021). Furthermore, street vendors must assume the onus of cultivating and executing a robust ethical framework within themselves, guaranteeing the production and sale of wholesome street food products to their clientele.

REFERENCES

- Abdullah, T., Carr, N., & Lee, C. (2022). The empowerment of street food vendors, a marginalized community within the hospitality industry. *Tourism Recreation Research*, 1-14.
- Adeleke, O. A., & Owoseni, A. A. (2022). Antibiotic resistance and presence of plasmids in bacteria isolated from cooked street foods. *International Journal of Environmental Studies*, 1-8.
- Adel Rifaat, A., Mahmoud Moustafa, Y., & Mohamed Fikry Elazzazy, M. (2022). Latest street food vending organization attempts in Cairo: An evaluation of the “Street 306” model. *Engineering Research Journal*, 173, 16-36.
- Adeosun, K. P., Greene, M., & Oosterveer, P. (2022). Urban daily lives and out-of-home food consumption among the urban poor in Nigeria: A practice-based approach. *Sustainable Production and Consumption*, 32, 479-491.
- Basnyat, S., & Ho, I. T. E. (2022). Food and tourist experiences: Insights from Macau. *Journal of Global Scholars of Marketing Science*, 32(1), 97-113.
- Baig, J. A., Chandio, I. G., Kazi, T. G., Afridi, H. I., Akhtar, K., Junaid, M., ... & Malghani, N. A. (2022). Risk assessment of macronutrients and minerals by processed, street, and restaurant traditional Pakistani foods: a case study. *Biological Trace Element Research*, 1-14.
- Carters-White, L. E., Patterson, C., Nimegeer, A., Hilton, S., & Chambers, S. (2022). Newspaper framing of food and beverage corporations’ sponsorship of sport: a content analysis. *BMC Public Health*, 22(1), 1-11.
- Ding, L., Jiang, C., & Qu, H. (2022). Generation Z domestic food tourists experienced restaurant innovativeness toward destination cognitive food image and revisit intention—*International Journal of Contemporary Hospitality Management*, (ahead-of-print).
- de Sousa, S. A. (2022). FEEDcities: A characterization of the purchasing patterns of street food in cities from Eastern Europe and Central Asia.
- Finlay, A., Robinson, E., Jones, A., Maden, M., Cerny, C., Muc, M., ... & Boyland, E. (2022). A scoping review of outdoor food marketing: exposure, power, and impacts on eating behavior and health. *BMC Public Health*, 22(1), 1-48.
- Fornell, C., Cha, J., & Bagozzi, R. P. (1994). Advanced methods of marketing research. *Cambridge, MA: Blackwell Business*.
- Gagné, M., & Deci, E. (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 26(4), 331-362.
- Gupta, V. (2022). Street food. In *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing* (pp. 272-274). Edward Elgar Publishing.
- Giasuddin, A. S. M., Ahmed, A., & Rahman, S. M. (2022). Implications of safe street foods in Dhaka City: An Opinion. *European Journal of Nutrition & Food Safety*, 58-63.

- Gaffar, V., Tjahjono, B., Abdullah, T., Sari, M., & Rofaida, R. (2022). Unfolding the impacts of a prolonged COVID-19 pandemic on the Sustainability of Culinary tourism: Some insights from Micro and small street food vendors. *Sustainability*, 14(1), 497.
- Gaekwad, J. S., Moslehian, A. S., Roös, P. B., & Walker, A. (2022). A meta-analysis of emotional evidence for the biophilia hypothesis and implications for biophilic design. *Frontiers in Psychology*, 13.
- Hashim, R., & Jamaluddin, M. R. (2022). Co-creation of destination image and food tourism of the emerging economies. In *Gastronomy, Hospitality, and the Future of the Restaurant Industry: Post-COVID-19 Perspectives* (pp. 244-257). IGI Global.
- Huriani, Y., Haryanti, E., Zulaiha, E., & Haq, M. Z. (2022). Women's religious congregation as driving force behind alleviation of urban poor nutrition. *Cogent Social Sciences*, 8(1), 2113599.
- Haws, K. L., Liu, P. J., McFerran, B., & Chandon, P. (2022). Examining eating: Bridging the gap between "lab eating" and "free-living eating." *Journal of the Association for Consumer Research*, 7(4), 403-418.
- Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed, a silver bullet. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(2), 139-152.
- Hair Jr, J. F., Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Gudergan, S. P. (2017). *Advanced issues in partial least squares structural equation modeling*. Sage Publications.
- Hasan, R. (2022). *Entrepreneurial Behaviour in informal economy: A case study on street food entrepreneurship in Dhaka, Bangladesh* (Doctoral dissertation, University of Essex and University of Suffolk).
- Isaacs, A., Halligan, J., Neve, K., & Hawkes, C. (2022). From healthy food environments to healthy well-being environments: Policy insights from a focused ethnography with low-income parents in England. *Health & Place*, 77, 102862.
- Iancu Iancu, J. (2022). Food tourism promotion of Norway-Unique is weird and wonderful.
- Kombanda, K. T., Margerison, C., Booth, A., & Worsley, A. (2022). How young adults in Australia classify foods as healthy and unhealthy. *Appetite*, 175, 106060.
- Kiss, M., Czine, P., Balogh, P., & Szakály, Z. (2022). The connection between manufacturer and private label brands and brand loyalty in chocolate bar buying decisions—A hybrid choice approach. *Appetite*, 177, 106145.
- Liu, T., Juvan, E., Qiu, H., & Dolnicar, S. (2022). Context-and culture-dependent behaviors for the greater good: A comparative analysis of plate waste generation. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(6), 1200-1218.
- Lim, S. C., Kataria, I., Ngongo, C., Usek, V. S., Kudtarkar, S. R., Chandran, A., & Mustapha, F. I. (2022). Exploring the impact of COVID-19 movement control orders on eating habits and physical activity in low-resource urban settings in Malaysia. *Global Health Promotion*.
- Li, J., Ma, W., & Yu, T. (2021). Rural food environment, caregiver influence, and school-aged children's unhealthy food choice: New Evidence from Rural China.
- Mariani, M., & Okumus, B. (2022). Guest editorial Features, drivers, and outcomes of food tourism. *British Food Journal*.
- Meijerink, J. J. (2022). *What is really your excuse? Exploring how Millennials cope with Attitudinal-behavioral gaps in health and sustainability domains* (Bachelor's thesis, University of Twente).
- Maglumtong, M., & Fukushima, S. (2022). Inclusive development for street food vendors in Modernizing Bangkok, Thailand: An evaluation of the street food program of the government savings bank. *Urban and Regional Planning Review*, 9, 42-62.
- Medina, C., Piña-Pozas, M., Aburto, T. C., Chavira, J., López, U., Moreno, M., ... & Barquera, S. (2022). Systematic literature review of instruments that measure the healthfulness of food and beverages sold in informal food outlets. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 19(1), 1-14.
- Mohamad, N., S. Palan, D., Roslan, M. A., & Nasron, N. A. (2022). Predictors of behavioral intention among tourists: The case of revisiting street food spots in Penang, Malaysia. *Journal of Foodservice Business Research*, 25(4), 475-497.

- Ma, L., Chen, H., Yan, H., Wu, L., & Zhang, W. (2019). Food safety knowledge, attitudes, and behavior of street food vendors and consumers in Handan, a third-tier city in China. *BMC Public Health*, 19(1), 1-13.
- Nordhagen, S., Fofana, M. L., Diallo, S., Songbono, J. L., Stokes-Walters, R., Zhang, L. X., ... & Winch, P. J. (2022). Between the city and the farm: Food environments in artisanal mining communities in Upper Guinea. *Public health nutrition*, 25(2), 368-380.
- O'Flynn, R. (2022). Back to the Future: The Artisan Food Producer in Ireland's Food Tourism Proposition.
- Omorodion, N. J., & Ogunekum, A. (2022). Microbial and Physicochemical Screening of Ready to Eat Street Foods. *Asian Journal of Basic Science & Research*, 4(1), 24-35.
- Ozcelik, A., & Akova, O. (2021). The impact of street food experience on behavioral intention. *British Food Journal*.
- Onsardi, O., Wulandari, K., Fintahiasari, M., & Yulinda, A. T. (2021). Impact Of Service Marketing On Student Decisions. *JBMP (Jurnal Bisnis, Manajemen dan Perbankan)*, 7(2), 234-254.
- O'Hagan, L. A. (2022). 'Foodstagramming' Early 20th-Century Postcards: A Transhistorical Perspective. *Visual Communication*, 14703572221096715.
- Ortony, A., Clore, G. L., & Collins, A. (2022). *The cognitive structure of emotions*. Cambridge Un. Press.
- Polman, E., Ruttan, R. L., & Peck, J. (2022). Using curiosity to incentivize the choice of "should" options: *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 173, 104192.
- Pradeilles, R., Irache, A., Wanjohi, M. N., Holdsworth, M., Laar, A., Zotor, F., ... & Griffiths, P. (2021). Urban physical food environments drive dietary behaviors in Ghana and Kenya: A photovoice study. *Health & Place*, 71, 102647.
- Parahoo, S. K., & Singh, A. S. (2022). Culinary Tourism Motivations. In *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing*. Edward Elgar Publishing.
- Ramírez-Hurtado, J. M., Oliva-López, F., & Berbel-Pineda, J. M. (2022). Antecedents and outcomes of memorable tourism experiences in tourism recreation: the case of motorcycle tourism. *Tourism Recreation Research*, 1-14.
- Rakha, A., Fatima, M., Bano, Y., Khan, M. A., Chaudhary, N., & Aadil, R. M. (2022). Safety and quality perspective of street vended foods in developing countries. *Food Control*, 109001.
- Rezaeipour, M. (2021). COVID-19-related weight gain in school-aged children. *International Journal of Endocrinology and Metabolism*, 19(1).
- Rakha, A., Fatima, M., Bano, Y., Khan, M. A., Chaudhary, N., & Aadil, R. M. (2022). Safety and quality perspective of street vended foods in developing countries. *Food Control*, 109001.
- Saari, S. (2022). In search for new urban tourism Niche. Could European cities be destinations for urban wellness, providing food for body, mind, and spirit? *Tourism and Hospitality Research*.
- Singh, G., & Sharma, S. (2022). Obese customers' fitness goal disclosure on social media: exploring weight-loss image sharing on emotions and healthy lifestyle aspirations. *European Journal of Marketing*, (ahead-of-print).
- Seo, K. H., & Lee, J. H. (2021). Understanding risk perception toward food safety in street food: The relationships among service quality, values, and repurchase intention. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(13), 6826.
- Sgroi, F., Modica, F., & Fusté-Forné, F. (2022). Street food in Palermo: Traditions and market perspectives. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 27, 100482.
- Sousa, S., Albuquerque, G., Gelormini, M., Casal, S., Pinho, O., Damasceno, A., ... & Padrão, P. (2022). Nutritional content of the street food purchased in Chişinău, Moldova: Opportunity for policy action. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 27, 100456.
- Savelli, E., Gregory-Smith, D., Murmura, F., & Pencarelli, T. (2022). How to communicate typical-local foods to improve food tourism attractiveness. *Psychology & Marketing*, 39(7), 1350-1369.
- Toubes, D. R., Araújo Vila, N., & Fraiz Brea, J. A. (2021). Changes in consumption patterns and tourist promotion after the COVID-19 pandemic. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(5), 1332-1352.

- Trohina, A. (2022). Risk of developing the bakery street food network in Mun. Chisinau on public health. In *Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor* (Vol. 1, 581-585).
- Tuffour, J. K., Oppong, M., Nyanyofio, J. G. T., Abukari, M. F., Addo, M. N., & Brako, D. (2022). Micro-Entrepreneurship: Examining the factors affecting the success of women street food vendors. *Global Business Review*, 09721509211072380.
- Wanjari, S. T. (2022). Microbial profiling of street foods available at different locations. *Journal of Coastal Life Medicine*, 10, 11-16.
- Wachyuni, S. S., & Wiweka, K. (2022). Tourists' perceptions of local street food: Angkringan, Yogyakarta's Culinary Icon.
- Winkler, M. R., Lenk, K., Erickson, D. J., & Laska, M. N. (2022). Retailer marketing strategies and customer purchasing of sweetened beverages in convenience stores. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*.
- World Health Organization. (2022). *WHO/FAO Inter-Regional meeting to promote healthy diets through the informal food sector in Asia: 20–22 August 2019, Bangkok, Thailand* (No. SEA-NUT-201). World Health Organization. Regional Office for South-East Asia.
- Wachenheim, C. (2021). Situated learning: Food safety among Chinese food vendors. *Journal of Food Science Education*, 20(4), 155-165.
- Zeynali, L., & Rahimli, E. (2022). The role of human capital in increasing tourism potential in a post-conflict situation. *Future Human Image*, 17, 101-10.
- Zhu, Q., Li, M., Ji, Y., Shi, Y., Zhou, J., Li, Q., et. Al. (2021). “Stay-at-Home” lifestyle effect on weight gain during the COVID-19 outbreak confinement in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4), 1813.

Characteristics of Malay Kuih influencing the purchase intention among Malaysian Millennial Visitors

Ahmad ALBATTAT

Associate Professor; Graduate School of Management, Post Graduate Centre Management and Science University
Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia
E-mail: dr.battat@msu.edu.my ORCID: 0000-0002-3127-4405

Azman NORHIDAYAH

Senior Lecturer; Faculty of Business Management and Professional Studies, Management and Science University
Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia
E-mail: norhidayah_azman@msu.edu.my ORCID: 0000-0001-8324-7137

Nurul Hafez Abd HALIL

Senior Lecturer; Department of Entrepreneur and Marketing Studies, Faculties of Business and Management,
University Technology of Mara, Selangor, 42300 Kuala Selangor
E-mail: hafez@uim.edu.my ORCID: 0000-0003-1513-6675

Abstract

Malaysia, a nation characterized by its diverse ethnic composition, boasts a rich culinary heritage encompassing a plethora of distinctive and delectable traditional cuisines. The Malay *kuih*, hailing from Malaysia, represents a delectable assortment of diminutive culinary creations serving snacks and desserts. The term in question encompasses a wide range of English culinary entities that can be classified as cakes, cookies, dumplings, pudding, biscuits, or pastries. These entities, typically composed of rice or glutinous rice, exhibit diverse characteristics and can be found in various cultural contexts. The primary attributes inherent to Malay *kuih* encompass gustatory perception, olfactory sensation, chromatic manifestation, and tactile quality. The production and consumption of authentic Malay *kuih* extends beyond the domestic sphere, permeating various establishments within the culinary industry. These establishments span a broad spectrum, encompassing humble hawker stalls and high-end dining establishments.

Moreover, the appeal of authentic Malay *kuih* transcends cultural boundaries, attracting a diverse clientele comprising individuals from various ethnic backgrounds who seek novel gustatory experiences and embrace alternative dietary practices. The primary objective of this research endeavor is to discern the inherent attributes of Malay *kuih*, encompassing its gustatory, olfactory, chromatic, and tactile properties, and their consequential impact on the proclivity of millennials, who constitute the target demographic, to procure said confectionery items. Utilizing a quantitative approach, 450 questionnaires were disseminated, with a commendable response rate resulting in the successful collection of 400 surveys. The analysis findings unveiled the inherent attributes of Malay *kuih*, encompassing its taste, aroma, and texture, which exhibit a noteworthy and substantial correlation with the inclination to purchase Malay *kuih* among the millennial demographic in Malaysia. In the present inquiry, it is discerned that a discernible absence of correlation exists between the chromatic attributes of Malay *kuih* and the proclivity to procure said comestibles among the cohort of millennial visitors.

Keywords: Millennial's visitor, Malay *kuih*, Purchase intention, Taste, Aroma, Color, and texture

INTRODUCTION

The impact of food on the tourism sector is of considerable significance, as elucidated by Hasudungan, Raeskyesa, Lukas, and Ramadhanti (2021). The culinary offerings of Malaysia possess the inherent capacity to manifest and showcase the distinct Malaysian identity on a worldwide platform. The potential advantages of exceptional culinary experiences in the tourist industry have been explored by Palacios-Florencio, Santos-Roldán, Berbel-Pineda, and Castillo-Canalejo (2021). Their research suggests that providing high-quality food can foster a sense of loyalty among tourists, thereby increasing the likelihood of repeat visits (Muzamli, 2023; Ong, 2023). From a cultural standpoint, the significance of food lies in its ability to convey the heritage and distinctiveness of a particular community. Recently, food has garnered considerable attention as an essential element for millennial explorers seeking remarkable encounters. Moreover, it is increasingly recognized as a pivotal driver for economic growth (Amsah, Md Isa & Ahmad, 2023, Muzamli, 2023, Ong, 2023, Yang, Wong, Tan & Wu, 2020; Lai, Wang & Khoo-Lattimore, 2020).

In addition, it is worth noting that tourists may find themselves confronted with a sense of bewilderment when attempting to discern the unique and genuine qualities of Malaysian Heritage Food. This phenomenon can be attributed to the pervasive influence of globalization (Zainal Arifen et al., 2023; Ong, 2023; Xie, 2021). The diverse range of Malaysian traditional meals is characterized by a multitude of variations, varying levels of quality, and a lack of uniformity, thereby giving rise to unfavorable perceptions, attitudes, and opinions among tourists (Muzamli, 2023, Ong, 2023, Matondang, Rahma & Haramain, 2020). Numerous endeavors have been undertaken to preserve historical culinary traditions, as they serve as a representation of our nation's identity to international tourists, thereby enticing them to explore Malaysia and savor its unique gastronomy (Wang et al., 2023, Ong, 2023, Muñiz-Martinez & Florek, 2021; Mohamed, Lehto, Hewedi & Behnke, 2021). In light of contemporary globalized dietary patterns, Malaysian Heritage Foods has undertaken adaptations in its ingredient selection, culinary techniques, and aesthetic presentation to align with the preferences of more recent cohorts (Zainal Arifen et al., 2023, Ong, 2023; Poulain et al. 2023, Campanari & Cavicchi, 2021; Guiné, Florença, Barroca & Anjos, 2021).

The culinary heritage of Malaysia encompasses a diverse array of traditional dishes, one of which is the esteemed Malay *kuih*. As elucidated by Ismail et al. (2021), this gastronomic delight holds a significant place within Malaysian culture and is revered for its rich historical and cultural significance. In the context of Malaysia, the nomenclature "*kuih*" encompasses a broad spectrum of culinary delicacies, encompassing both saccharine and savory variants (Zainal Arifen et al., 2023, Ong, 2023, Wang et al., 2023, Ismail et al., 2021). The term in question encompasses a wide range of culinary delicacies, including but not limited to cakes, cookies, dumplings, pudding, biscuits, and pastries. Within the English lexicon, this term is commonly associated with preparations that feature rice or glutinous rice as a primary ingredient (Muhamad Rosli et al., 2023; Nor & Kamaruddin, 2021). The consumption of Malay cake and sweets is commonly observed outside the customary mealtimes, distinguishing them as distinct culinary offerings that deviate from the routine fare. These delectable creations are primarily reserved for celebratory events and other noteworthy occasions, as shown by Shafiee et al. (2021). Malay *kuih*, a traditional delicacy, is commonly consumed throughout the day, serving as a delectable option for a light breakfast, a delightful afternoon repast, or a satisfying conclusion to a meal. The transmission of authentic Malay *kuih* recipes across generations within the Malay community is characterized by a rich diversity. The taxonomy of Malay *kuih*, as elucidated by Pusiran, Janin, Marzuki, and Boonyanmethaporn (2021), encompasses a dichotomous classification system, wherein these delectable delicacies are categorized into two distinct groups: sweet and savory. The fundamental components utilized in the preparation of sweet *kuih* encompass sugar, coconut milk, brown sugar, and gula melaka, which are derived from palm sugar. *Kuih baulu, tapai, dodol, kuih tepung talam, kuih seri muka, kuih lapis pelangi, kuih abuk-abuk sagu, kuih bingka, kuih cek mek molek, kuih lompong, and kuih tepung pelita* are examples of traditional Malay desserts with a sweet taste, as identified by Adnan and Omar in their publication (2021).

In the context of savory Malay *kuih*, it is customary to incorporate a medley of herbs and piquant spices within the filling. The fundamental components in creating savory *kuih* encompass curry powder, cinnamon, cloves, star anise, mustard, coriander, cumin, black pepper, and chili. The amalgamation of these constituent elements bestows upon the savory *kuih* a piquant gustatory profile. The culinary landscape is enriched by various delectable savory *kuih*, which have garnered considerable popularity among discerning palates. Among these esteemed delicacies is the esteemed *kuih karipap*, renowned for its delectable blend of flavors and textures.

Additionally, the esteemed *kuih cara berlauk* has captivated many's hearts and taste buds with its enticing combination of ingredients. Another notable mention is the esteemed *kuih cucur badak*, which has garnered acclaim for its unique and tantalizing taste. Furthermore, the esteemed *kuih pulut panggang* has earned its place among the pantheon of savory *kuih* thanks to its expertly grilled exterior and delectable filling. Last but not least, the esteemed *kuih popia sambal*, with its harmonious fusion of flavors, has become a beloved choice for those seeking a culinary adventure (Adnan & Omar, 2021). The culinary delights of Malaysia possess a promising capacity to exhibit the distinctive qualities of Malaysian culture on the global stage, as evidenced by the scholarly works of Ismail et al. (2021), Nor and Kamaruddin (2021), and Shafiee et al. (2021). Enhancing tourism and cultivating visitor loyalty can be facilitated by providing exceptional culinary experiences (Ahmad Zaki et al., 2023; Tugang et al., 2023). The present study aims to investigate the salient attributes of Malay *kuih* that influence the purchasing intention of Millennial tourists in Malaysia. Existing scholarly literature indicates a need for more conclusive evidence on the perceptions and evaluations of Malay *kuih* among millennial consumers, as well as the potential impact of the inherent

attributes of Malay *kuih* on their purchase intentions. The present study aims to examine the salient attributes of Malay *kuih* that shape the purchasing intentions of millennial tourists in Malaysia.

Literature review

Characteristic of Malay *kuih* and intention to purchase

Throughout its history, Malaysia has been a crucible for amalgamating diverse cultural influences, engendering a rich tapestry of culinary traditions (Hashemi et al., 2021; Muhammad et al., 2021). The presence of diverse traditional cuisines can be observed throughout Malaysia, as evidenced by the scholarly works of Tugang et al. (2023), Komariah et al. (2021), Ismail et al. (2021), Nor and Kamaruddin (2021), and Shafiee et al. (2021). Preserving traditional and local cuisines ensures their continuity for forthcoming generations (Suleiman et al., 2023; Ramli et al., 2023; Suastuti, 2021). The potential enhancement of hygienic practices in the production and preservation of Malay *kuih*, a traditional delicacy, can be achieved through the integration of modern technological advancements with time-honored methodologies (Rudge, 2023; Hasbullah et al., 2023; Almansouri, Verkerk, Fogliano & Luning, 2021). Consequently, a pressing imperative arises to enhance traditional food processing methods in light of evolving societal requisites. In light of this, producers involved in processing traditional foods must preserve the dishes' distinctiveness and refrain from causing their deterioration (Fauzi et al., 2023). In order to effectively address the multifaceted challenges posed by globalization, it becomes imperative to undertake a comprehensive and nuanced examination of the intricate dynamics surrounding the refinement and preservation of indigenous cuisines (Klein, 2020). Malaysia has proactively promoted its gastronomic offerings as an additional facet of its tourism industry. This strategic endeavor stems from the recognition that culinary tourism plays a pivotal role in shaping the tourist experience of the millennial demographic (Ramli et al., 2023; Fauzi et al., 2023; Hashemi et al., 2021; Osmana & Nazarib, 2020; Rahim, Farook, Ismail & Mohamad Apandi, 2020).

Furthermore, it is noteworthy that the governmental authorities have actively advocated for establishing and propagating the "Malaysian Kitchen" initiative, as highlighted in the scholarly work by Sabeetha et al. (2021). The present endeavor is a government-funded initiative that aims to facilitate the dissemination and proliferation of Malaysian gastronomy on a global scale. The phenomenon of cultural tourism has been intricately intertwined with the realms of food tourism and culinary tourism. The authors (Young & Gao, 2023; Misman et al., 2023; Sabeetha et al., 2021) have proposed a novel tourism paradigm currently being developed within the tourist sector. Moreover, an emerging phenomenon can be observed in tourism, wherein a cohort of individuals belonging to the millennial generation exhibit a proclivity for crafting their travel itineraries with a primary focus on gastronomy and food-related pursuits. This inclination stems from empirical investigations that have elucidated a robust correlation between a destination's culinary reputation and the inherent yearning of these travelers to partake in such experiences (Amsah et al., 2023).

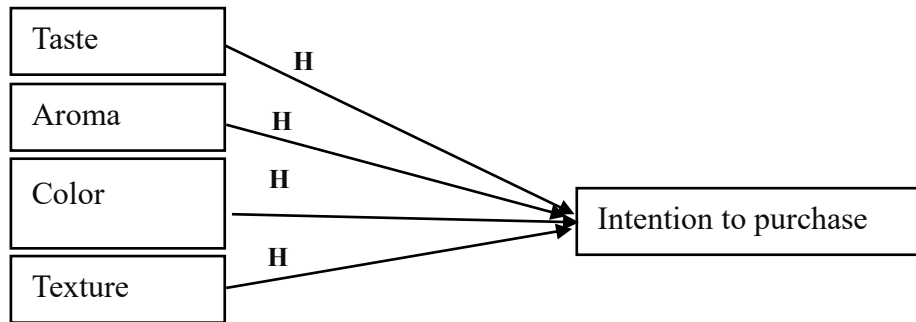
The process of food selection presents a multifaceted challenge, as individuals are confronted with a myriad of factors to contemplate in their deliberations regarding the choice of sustenance and dining establishments within their daily routines (Zainal Arifen et al., 2023; Maglio, 2020; Parreira, 2020). Due to the extensive array of food options at our disposal, the criteria employed for meal selection often deviate from the physiological needs of the human organism. Insufficient empirical evidence exists to substantiate an individual's proclivity or predilection towards consuming Malay *kuih* solely based on its inherent attributes. The intricate nature of Malay *kuih* characteristics, which possess the potential to influence purchase intention, has undergone a transformative process, giving rise to a multifaceted phenomenon contingent upon numerous variables on food features. This underscores the paramount importance of comprehending the mindset of consumers (Muzamli, 2023; Ismail et al., 2021; Nor & Kamaruddin, 2021; Shafiee et al., 2021). As previously elucidated, it has been established that sustenance holds paramount significance in shaping the intentions of millennials when embarking on a sojourn.

Consequently, gastronomic attributes possess the potential to exert a substantial influence on the behavioral patterns exhibited by customers. The examination of food characteristics, as expounded upon by Omar, Karim, and Omar (2015), encompasses various external attributes that contribute to the overall perception of a meal. These attributes encompass the visual aspects of the food, including its size, shape, color, and consistency. Quality determination is contingent upon various factors, including but not limited to texture and taste, both subject to stringent governmental standards and specifications (Ong, 2023). Moreover, the study by Omar, Karim, and Omar (2015) revealed that culinary attributes significantly influence consumer acceptance, contingent upon individual preferences. This statement elucidates the extent to which a food

marketer should know about contemporary trends and employ persuasive strategies to attract individuals from diverse nations, such as Malaysians, to explore indigenous culinary offerings. Moreover, applying the Consumer Behaviour Theory facilitated the examination of the distinctive attributes inherent in Malay *kuih*, leading to the discernment that the sensory encounter emerges as the preeminent determinant shaping the purchasing inclinations of the millennial demographic within the realm of tourism.

Conceptual framework

Figure 1. Research framework for the current study

Hypothesis development

Based on the earlier literature, the following hypotheses are formulated:

- H1: The taste of Malay *Kuih* has a significant relationship with millennial tourist purchase intention of Malay *Kuih* in Malaysia.
- H2: The aroma of Malay *Kuih* has a significant relationship with millennial tourist purchase intention of Malay *Kuih* in Malaysia.
- H3: The color of Malay *Kuih* has had a significant relationship with millennials' tourist purchase intention of Malay *Kuih* in Malaysia.
- H4: The texture of Malay *Kuih* has a significant relationship with the millennial tourist purchase intention of Malay *Kuih* in Malaysia.

Research method

The quantitative method has been adopted as the basis of analysis in this study. Data have been gathered through a well-structured questionnaire using nonprobability sampling from the targeted respondent, millennial tourists, through an online survey using the Five (5) Likert scale. The questionnaire has been divided into two sections. Section A comprises demographical factors, while Section B constitutes factors that can influence the purchasing intention toward Malay *kuih* among millennial tourists in Malaysia. From 460 questionnaires that were distributed, 400 questionnaires managed to be collected by the researcher.

FINDINGS

Demographic profile

Table 1 represents the demographic characteristics of the respondent.

Table 1. Demographic Characteristics

Demographic profile	Number	%
Gender		
Male	156	39%
female	244	61%
Age		
18-21 years old	119	29.8 %
22-25 years old	268	67%
26.29 years old	12	3%
30-33 years old	1	0.3%
34-38 years old	0	0%
Educational level		
Foundation	8	2.0%
Diploma	90	22.5%

Bachelor	296	74%
Master	5	1.3%
PhD	1	0.3%
Monthly income/Allowance		
Below RM500	316	79%
RM 500-RM1000	71	17.8%
RM1000-RM1500	9	2.3%
RM1500-RM2000	2	0.5%
RM2000-RM2500	0	0%
Above RM2500	2	0.5%

The finding shows that most of the respondents were females, with a total of 244 out of 400 respondents, and the remaining 156 were males. This indicates that 61.0% of female and 39.0% were male respondents. There were 119 respondents between 18 and 21 years old, accounting for 29.8%. The highest is 268 respondents between 22 and 25 years old, which account for 67.0%; 12 respondents between 26 and 29 years old, which account for 3.0%. Respondents aged between 30-33-years old account for 0.3%. For educational background, eight respondents had a foundation-level education background that, accounts for 2.0%. Ninety respondents have a diploma education background, accounting for 22.5%; 296 respondents have a bachelor's education background, accounting for 74.0%; 5 respondents have a master's education background, accounting for 1.3%; 1 respondent has a Ph.D. education background, accounting for 0.3. In addition, this survey's monthly income or allowance range is less than RM500, representing around 316 respondents from 79.0%. Followed by RM500 – RM1000, with the total number of respondents around 71 for 17.8% of the survey. Moreover, nine respondents, with 2.3%, are RM1000 – RM1500. Lastly, with the same number of 2 respondents, 5% are RM1500 – RM2000 and above RM2500.

Table 2. Correlation result

		Taste	Aroma	Color	Texture
Purchase Intention	Pearson Correlation	.453**	.460**	.360**	.498**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.504	.000
	N	400	400	400	400

From the findings, it can be concluded that all the characteristic of Malay *kuih* has a significant linear relationship except color with intention to purchase with the score ($p < .001$). All the associations' magnitude, or strength, is approximately moderate ($.3 < |r| < .5$).

Table 3. Multiple regression result

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.300	.195		6.674	.000
	Taste	.169	.051	.176	3.286	.001
	Aroma	.201	.054	.204	3.736	.000
	Color	.032	.048	.033	0.669	.504
	Texture	.328	.046	.332	7.081	.000
R ²					0.781	
Adjusted R ²					0.784	

The main objective of this study is to investigate the characteristics of Malay *kuih* that can influence the intention to purchase among millennial visitors in Malaysia. Table 2 reports the result of multiple regression analysis for the hypothesis testing. For direct relationships, three out of four hypotheses were supported. For example, the taste, aroma, and texture of Malay *kuih* have a significant relationship with the millennials

visitor's intention to purchase to the purchase intention according to the value shows on t-test ar3.286, 3.736 and 7.081 respectively, which is significant by referring to $p > 0.00$. Meanwhile, the value shown on the t-test for the color of Malay *kuih* is 0.669, which is not significant by referring to $p > 0.504$.

Research hypothesis

H1	The taste of Malay <i>Kuih</i> has a significant relationship with millennial tourist purchase intention of Malay <i>Kuih</i> in Malaysia.	Accepted
H2	The aroma of Malay <i>Kuih</i> has a significant relationship with the millennial tourist purchase intention of Malay <i>Kuih</i> in Malaysia.	Accepted
H3	The color of Malay <i>Kuih</i> has a significant relationship with the millennial tourist purchase intention of Malay <i>Kuih</i> in Malaysia.	Not accepted
H4	The texture of Malay <i>Kuih</i> has a significant relationship with the millennial tourist purchase intention of Malay <i>Kuih</i> in Malaysia.	Accepted

DISCUSSION

Throughout its history, Malaysia has emerged as a veritable crucible of diverse cultural influences, engendering a rich tapestry of culinary traditions (Ong, 2023; Hashemi et al., 2021; Muhammad et al., 2021). The presence of diverse traditional cuisines in Malaysia has been extensively documented in recent scholarly works (Wang et al., 2023; Poulain et al., 2023; Komariah et al., 2021; Ismail et al., 2021; Nor & Kamaruddin, 2021; Shafiee et al., 2021). Preserving traditional and local cuisines holds paramount importance for posterity, as Suastuti emphasizes (2021). The potential enhancement of hygienic practices in the production and preservation of Malay *kuih* could be achieved through the amalgamation of modern technological advancements with traditional methodologies (Zainal Arifen et al., 2023, Ong, 2023, Wang et al., 2023, Almansouri, Verkerk, Fogliano & Luning, 2021). Consequently, a pressing imperative arises to enhance traditional food processing methods in light of evolving societal requisites. Consequently, producers involved in processing traditional foods must preserve the dishes' distinctiveness and refrain from causing their deterioration (Amsah, Md Isa & Ahmad, 2023; Muhamad Rosli et al., 2023). To effectively address the challenges posed by the phenomenon of globalization, it becomes imperative to undertake the task of honing and safeguarding the culinary traditions that are deeply rooted in indigenous cultures (Ahmad Zaki, Zahaludin, & Hamid, 2023; Ong et al., 2023; Klein, 2020). Malaysia has demonstrated a proactive approach to promoting gastronomy as an additional facet of its tourism offerings. This strategic endeavor is rooted in the recognition that culinary tourism plays a pivotal role in shaping the tourist experience of the millennial demographic (Ahmad Zaki, Zahaludin, & Hamid, 2023; Hashemi et al., 2021; Osmana & Nazarib, 2020; Rahim, Farook, Ismail & Mohamad Apandi, 2020). Furthermore, it is noteworthy that the governmental authorities have actively advocated establishing and disseminating the "Malaysian Kitchen" concept, as expounded upon by Sabeetha et al. (2021). The present endeavor is a government-funded initiative that aims to advance the recognition and dissemination of Malaysian cuisine on a global scale. Cultural tourism has been intricately linked to food tourism or culinary tourism (Ahmad Zaki, Zahaludin, & Hamid, 2023; Zainal Arifen et al., 2023; Ong, 2023). The scholarly community has observed that the tourist sector is developing a novel tourism paradigm, as evidenced by the research conducted by Sabeetha et al. (2021). Moreover, an emerging phenomenon can be observed wherein millennial tourists or travelers are increasingly inclined to curate their journeys around gastronomy and food-centric endeavors. This inclination stems from empirical evidence indicating a robust correlation between a destination's culinary reputation and the travelers' proclivity to visit said locale (Tugang, Halabi & Ismail, 2023).

The food selection process presents a multifaceted conundrum, owing to the myriad factors that individuals must consider when making decisions regarding their daily dietary choices (Azim Suhaimi, 2023; Maglio, 2020; Parreira, 2020). Due to the extensive array of food options at our disposal, the criteria employed for meal selection may not consistently align with the physiological needs of the human organism. Insufficient empirical evidence exists to substantiate an individual's proclivity or predilection towards consuming Malay *kuih* solely based on its inherent attributes. The intricate nature of Malay *kuih* characteristics, which may influence purchase intention, has transformed, giving rise to a multifaceted phenomenon contingent upon various food feature variables. This underscores the paramount importance of comprehending the cognitive processes involved in consumption, as elucidated by Ismail et al. (2021), Nor and Kamaruddin (2021), and Shafiee et al. (2021). As previously elucidated, it has been posited that sustenance, being accorded paramount importance, exerts a profound influence on the proclivities of the millennial cohort when embarking upon a sojourn.

Consequently, the gastronomic attributes inherent in a given destination can exert a substantial sway over the comportment of discerning patrons (Amsah et al., 2023). The investigation conducted by Omar, Karim, and Omar (2015) posits that food characteristics encompass various external elements, notably the visual aspects of the meal, encompassing its size, shape, color, and consistency. Quality determination is contingent upon various factors, including but not limited to texture and taste, both subject to stringent regulatory standards imposed by the governing authorities (Suleiman, Sharif & Fuza, 2023; Hasbullah et al., 2023). Moreover, the study by Omar, Karim, and Omar (2015) revealed that culinary attributes significantly influence consumer acceptance, contingent upon individual preferences. This statement elucidates the extent to which a food marketer ought to possess knowledge regarding contemporary trends and employ persuasive strategies to attract individuals from diverse nations, including Malaysians, to partake in indigenous gastronomy (Rudge, 2023; Ramli et al., 2023; Zainal Arifen et al., 2023, Ong, 2023). In addition, applying the Consumer Behaviour Theory facilitated the examination of the characteristics inherent in Malay *kuih*, leading to the discovery that the sensory encounter emerges as the paramount determinant influencing the purchasing inclinations of the millennial demographic within the realm of tourism.

CONCLUSION

The comprehension of the purchasing motivations of millennial visitors concerning Malay *kuih* assumes paramount significance in enhancing Malaysia's status as a prominent food tourism destination on a global scale, concurrently fostering the growth and development of our nation's economy. When consuming our esteemed historical, gastronomic offerings, it has been observed that individuals belonging to the millennial generation express a diverse range of perspectives, encompassing both favorable and unfavorable sentiments. When elucidating Malaysian Heritage Food, individuals may readily assert that Malay *kuih* possesses an inherent allure capable of exerting a persuasive impact on their purchasing inclination, primarily attributable to its delectable taste, enticing aroma, and pleasing consistency. The exacerbation of the disappearance of our cultural and gastronomic treasures is increasingly pronounced, particularly in instances where the infusion of foreign culinary practices, such as Thai, Indonesian, Japanese, and Korean cuisines, through hybridization, threatens to overshadow our indigenous Malaysian Heritage Food both on a global and domestic scale. Undoubtedly, the subject of heritage cuisine warrants particular attention of the caliber of gastronomic offerings, the provision of dining services, the ambiance of the culinary setting, the implementation of assertive promotional strategies, the inclusion of motivational factors, and the examination of related factors.

Moreover, using positive word of mouth (WOM) represents a highly effective approach to promoting and enhancing favorable perceptions about the acceptance of heritage cuisine. In order to enhance the appeal of heritage food and position it as a prominent global cuisine, it is imperative to mitigate any unfavorable perceptions associated with it. By doing so, the tourism industry can effectively promote Malaysia as a sought-after culinary destination, attracting an enormous influx of tourists. In conclusion, the future anticipation of foreign visitors' attitudes can be achieved by analyzing the motivating elements revealed in this research. Furthermore, it is imperative to enhance this understanding to grasp millennial tourists' overall attitude and perception toward historical food consumption in tourism destinations.

REFERENCES

- Adnan, S. F., & Omar, S. I. (2021). Assessing the tourist's satisfaction of adventure lodges: A case study of Tadam Hill Resorts, Malaysia. *Journal of Ecotourism*, 1-16.
- Almansouri, M., Verkerk, R., Fogliano, V., & Luning, P. A. (2021). Exploration of heritage food concept. *Trends in Food Science & Technology*.
- Aziz, M. F. B. A., Mispan, M. S. B., & Doni, F. (2020). Organic food policy and regulation in Malaysia: Development and challenges. In *Regulatory Issues in Organic Food Safety in the Asia Pacific* (pp. 151-170). Springer, Singapore.
- Amsah, N., Md Isa, Z., & Ahmad, N. (2023). Development of a semi-quantitative food frequency questionnaire to estimate macronutrient intake among type 2 diabetes mellitus patients in Malaysia. *Nutrients*, 15(3), 506.
- Ahmad Zaki, S. A., Zahaludin, S. A. N., & Hamid, N. A. (2023). Glutinous rice ball filled with banana and chocolate and coated with nuts.

- Brennan, L., Langley, S., Verghese, K., Lockrey, S., Ryder, M., Francis, C., ... & Hill, A. (2020). The role of packaging in fighting food waste: A systematized review of consumer perceptions of packaging. *Journal of Cleaner Production*, 125276.
- Campanari, A., & Cavicchi, A. (2021). From the rise of authentic Italian restaurants in America to the creation of new multicultural food tourism experiences. *Tourism Culture & Communication*, 21(1), 5-16.
- Chen, P. J., & Antonelli, M. (2020). Conceptual models of food choice: influential factors related to foods, individual differences, and society. *Foods*, 9(12), 1898.
- Dašić, D., Živković, D., & Vujić, T. (2020). Rural tourism in development function of rural areas in Serbia. *Економика пољопривреде*, (3).
- Fusté-Forné, F., & Mundet i Cerdan, L. (2021). A land of cheese: From food innovation to tourism development in rural Catalonia. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 19(2), 166-183.
- Fauzi, N. A. F., Hamid, M. R. A., Talib, R. A., Jailani, F., & Buhari, S. S. (2023). Development and Validation of FFQ for Assessing Sugar-Sweetened Beverages (SSB) and Highenergy Dense foods intake among Malaysian adolescents. *Malaysian Journal of Medicine & Health Sciences*, 19(3).
- Guiné, R. P., Florença, S. G., Barroca, M. J., & Anjos, O. (2021). The duality of innovation and food development versus purely traditional foods. *Trends in Food Science & Technology*.
- Gephart, J. A., Golden, C. D., Asche, F., Belton, B., Brugere, C., Froehlich, H. E., ... & Allison, E. H. (2020). Scenarios for global aquaculture and its role in human nutrition. *Reviews in Fisheries Science & Aquaculture*, 29(1), 122-138.
- Hashemi, S., Mohammed, H. J., Kiumarsi, S., Kee, D. M. H., & Anarestani, B. B. (2021). Destinations food image and food neophobia on behavioral intentions: Culinary tourist behavior in Malaysia. *Journal of International Food & Agribusiness Marketing*, 1-22.
- Hasudungan, A., Raeskyesa, D. G. S., Lukas, E. N., & Ramadhanti, F. (2021). Analysis of the tourism sector in Indonesia using the input-output and error-correction model approach. *Jurnal Ekonomi Bisnis dan Kewirausahaan*, 10(1), 73-90.
- Hasbullah, F. Y., Mohd Yusof, B. N., Shyam, S., Abdul Ghani, R., & Mohamed Khir, H. I. (2023). Dietary patterns associated with abnormal glucose tolerance following gestational diabetes mellitus: The MyNutritype Study. *Nutrients*, 15(12), 2819.
- Imtiyaz, H., Soni, P., & Yukongdi, V. (2021). Role of sensory appeal, nutritional quality, safety, and health determinants on convenience food choice in an academic environment. *Foods*, 10(2), 345.
- Ismail, M., Rafi, Y. M., Zulhazman, H., Nazri, Z. M., Merican, A. R., Aweng, E. R., ... & Farizan, M. W. S. (2021, July). Towards developing economic community development and sustainability model of the Asian clam (Etok) industry in Kelantan, Malaysia. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2347, No. 1, p. 020217). AIP Publishing LLC.
- Khan, A., Bibi, S., Lorenzo, A., Lyu, J., & Babar, Z. U. (2020). Tourism and development in developing economies: A policy implication perspective. *Sustainability*, 12(4), 1618.
- Komariah, K., Razzaq, A. R. B. A., Nugraheni, M., Lastariwati, B., & Mahfud, F. (2020). The antecedent factor of tourists' intention to consume traditional food. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 32(4), 1209-1215.
- Klein, J. A. (2020). Transformations of Chinese Cuisines. In *Routledge Handbook of Chinese Culture and Society* (pp. 376-394). Routledge.
- Lai, M. Y., Wang, Y., & Khoo-Lattimore, C. (2020). Does food image and food neophobia affect tourist intention to visit a destination? The case of Australia. *Journal of Travel Research*, 59(5), 928-949.
- Lillford, P., & Hermansson, A. M. (2021). Global missions and the critical needs of food science and technology. *Trends in Food Science & Technology*, 111, 800-811.

- Mishyna, M., Chen, J., & Benjamin, O. (2020). Sensory attributes of edible insects and insect-based foods—Future outlooks for enhancing consumer appeal. *Trends in Food Science & Technology*, 95, 141-148.
- Maglio, S. J. (2020). Psychological distance in consumer psychology: Consequences and antecedents. *Consumer Psychology Review*, 3(1), 108-125.
- Matondang, S. A., Rahma, S., & Haramain, T. (2020). Digital Food Marketing and Delivery of Ethnic Food Impacts on Culinary Business. *Journal of Talent Development and Excellence*, 12(2s), 1231-1236.
- Muhammad, R., Gani, A. A., Abdullah, N., Ibrahim, S., & Sharif, M. S. M. (2021). The culinary and food science: Its integration via kitchen science module (cooking) to fascinate students towards Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM).
- Muñiz-Martinez, N., & Florek, M. (2021). Food-based place branding as holistic place ecosystems: the case of Basque Gastronomic Ecosystem. *Place Branding and Public Diplomacy*, 1-12.
- Milanesi, M., Gigliotti, M., & Runfola, A. (2020). The international marketing strategy of luxury food SMEs: the case of truffle. *Journal of Food Products Marketing*, 26(9), 600-618.
- Mohamed, M. E., Lehto, X., Hewedi, M., & Behnke, C. A. (2021). Naïve destination food images: Exploring the food images of non-visitors. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 93-103.
- Muhamad Rosli, S. H., Lau, M. S., Khalid, T., Maarof, S. K., Jeyabalan, S., Sirdar Ali, S., ... & Syed Mohamed, A. F. (2023). Association between dietary 3-monochloropropane-1, 2-diol esters (3-MCPDE) and renal cancer in Peninsular Malaysia: exposure assessment and matched case-control study. *Food Additives & Contaminants: Part A*, 40(4), 475-492.
- Muzamli, N. I. M. (2023). Criteria KUIH: Anthropomorphism Representation in the Digital Literacy of Storytelling. *Malaysia Journal of Invention and Innovation*, 2(2), 7-12.
- Misman, S. N. B., Salimin, M. A. B. M., Ali, R. B. F., Adnan, I. H. B., Kassim, S. B., & Azman, S. M. M. B. S. (2023). Addressing negative spillover effects of overcrowding in Malaysian Prisons: Can Islamic financial institutions play a role? In *Islamic Sustainable Finance, Law and Innovation: Opportunities and Challenges* (pp. 323-333). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Nor N. M., & Kamaruddin, A. S. (2021). Malay traditional fermented food: Will Millennials eat it? *Journal of Islamic*, 6(36), 47-55.
- Ong, S. F. (2023). The Chinese New Year celebration in Malaysia/Ong Sheau Fen. *E-Lingua*, 1.
- Osmana, S., & Nazarib, N. (2020). Reviewing food as a tourism product. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 10(8).
- Poulain, J. P., Mognard, E., Kong, J., Yuen, J. L., Tibère, L., Laporte, C., ... & Noor, I. M. (2023). Much more than food: The Malaysian breakfast, a socio-cultural perspective. *Sustainability*, 15(3), 2815.
- Pakula, D. (2020). *Investigating the effects of calorie labels, caloric content, and food descriptions on consumer evaluations of restaurant menu items* (Doctoral dissertation, Laurentian University of Sudbury).
- Parreira, S. (2020). Sustainability on the menu: The chef's creative process as a starting point for change in haute cuisine (and beyond). In *Experiencing Food, Designing Sustainable and Social Practices* (pp. 47-51). CRC Press.
- Perez, M., Lopez-Yerena, A., & Vallverdú-Queralt, A. (2020). Traceability, authenticity, and sustainability of cocoa and chocolate products: a challenge for the chocolate industry. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 1-15.
- Rahim, N., Farook, F., Ismail, A., & Mohamad Apandi, S. R. (2020). International tourists' acceptance of Malaysian heritage food choices. *ESTEEM Journal of Social Sciences and Humanities*, 4, 103-108.
- Rahman, P. N. A. A., Harun, R., & Johari, N. R. (2020). The Effect of Packaging Design Elements on Youth Purchase Intention of Junk Food. *JBMP (Jurnal Bisnis, Manajemen dan Perbankan)*, 6(1), 25-38.

- Ramli, A. M., Saad, M., Shariff, M. S. M., & Sulisty, J. (2023). Traditional Food Entrepreneurs in Sabah and Selangor States: A qualitative perspective. *Journal of ASIAN Behavioural Studies*, 8(25), 87-97.
- Rudge, A. (2023). *Sensing Others: Voicing Batek Ethical Lives at the Edge of a Malaysian Rain Forest*. U of Nebraska Press.
- Sabeetha, S., Hasimah, H. A., Syed Abdul Bari, S. O., Dayana, A., & Shahril Faizal, A. J. (2021). Preliminary Study of Malaysian Street Food Acceptance in Thailand. *Journal of Islamic*, 6(35), 1-8.
- Shafiee, N. H., Razalli, N. H., Mokhtar, N. M., Tan, E., & Ali, R. A. R. (2021). An evaluation of dietary adequacy among patients with constipation-predominant irritable bowel syndrome in Malaysia. *Intestinal Research*.
- Suastuti, N. L. (2021). Teenager's Perception of Traditional Balinese Food in Kuta Selatan Badung Bali.
- Suleiman, M. S. M., Sharif, M. S. M., & Fuza, Z. I. M. (2023). The Practices of Nasi Ambeng Among Modern Javanese Community in Malaysia.
- Tugang, N., Halabi, K. N. M., & Ismail, N. H. (2023). Wanita dan Kolektif Memori: Pendokumentasian dalam Pembuatan Penganan Iban di Sarawak: Women and Collective Memory: Documentation in the making of Penganan Iban in Sarawak. *Sains Insani*, 8(1), 25-40.
- Palacios-Florencio, B., Santos-Roldán, L., Berbel-Pineda, J. M., & Castillo-Canalejo, A. M. (2021). Sustainable tourism as a driving force of the tourism industry in a post-COVID-19 scenario. *Social indicators research*, 1-21.
- Pusiran, A. K., Janin, Y., Marzuki, K. M., & Boonyanmethaporn, W. (2021). Food culture integration in menu plan for a sustainable homestay business. *Journal of Environmental Management & Tourism*, 12(1), 258-265.
- Wong, H. S., & Yong, C. C. (2020). Fisheries regulation: A review of the literature on input controls, the ecosystem, and enforcement in the straits of Malacca of Malaysia. *Fisheries Research*, 230, 105682.
- Wang, X., Koh, C. W., Choo, W. Y., & Leong, S. Y. (2023). The revival of Baba culture through linguistic landscape in Malacca, Malaysia. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1-19.
- Xie, P. F. (2021). Tourism promotion through the UNESCO Creative City of Gastronomy. *Journal of Gastronomy and Tourism*.
- Yang, F. X., Wong, I. A., Tan, X. S., & Wu, D. C. W. (2020). The role of food festivals in branding culinary destinations. *Tourism Management Perspectives*, 34, 100671.
- Young, G., & Gao, D. (2023). A conversation about supporting Chinatowns and cultural preservation. In *Forum Journal* (Vol. 35, No. 1, pp. 35-47). National Trust for Historic Preservation.
- Zarbà, C., Chinnici, G., & D'Amico, M. (2020). Novel Food: The impact of innovation on the paths of the traditional food chain. *Sustainability*, 12(2), 555.
- Zainal Arifen, Zainorain Natasha, Mohd Razif Shahril, Suzana Shahar, Hamdan Mohamad, Siti Farrah Zaidah Mohd Yazid, Viola Michael, Tanaka Taketo, et al. "Fatty Acid Composition of Selected Street Foods Commonly Available in Malaysia." *Foods* 12, no. 6 (2023): 1234.

Debt plays a big role without intermediaries in increasing company value

Ana KADARNINGSIH

University of Dian Nuswantoro, Semarang City, Indonesia

E-mail: ana.kadarningsih@dsn.dinus.ac.id

ORCID: 0000-0003-1382-8299

Nenny ARIANI

STIE AMM Mataram, Mataram City, Indonesia

E-mail: nennyariani1981@gmail.com

ORCID: 0009-0008-4108-8076

Abstract

Company value shows the success of the company in society and investors. A company's high value can be seen from the high price of shares on the stock market. The Covid pandemic has made it difficult for companies in Indonesia to achieve high share prices. This research aims to determine how the influence of liquidity and external capital from debt affects company profits, thereby increasing company value. This quantitative research has twenty-one textile and garment companies forming the research population. Fifteen companies with one hundred and twenty financial data constitute the sample of this research. The data is processed using path analysis and WarpPls as a data analysis tool. The results show that only external capital from debt influences firm value. Meanwhile, liquidity and profits do not affect company value. Also, profits cannot mediate liquidity and capital from debt in increasing company value.

Keywords: Company Value, Profit, Debt Capital, Liquidity

INTRODUCTION

The rapid progress of science and technology encourages companies to expand independently. So, every company is required to have the ability to implement business management to increase profits and company value as a reflection of sound financial performance. Poor performance of the company can also harm its business. Investors are motivated to participate in the company because of its extraordinary financial achievements (Masytari, 2019). Company value shows the success of the company in society and investors. A company's high value can be seen from the high price of shares on the stock market. The COVID pandemic has made it difficult for companies in Indonesia to achieve high share prices, so the company value does not match the targets they want to achieve, such as textile and apparel companies in Indonesia. Indonesia's textile and apparel sector is facing potential problems reducing output and effectiveness because many companies still need to use imported raw materials. Because the government has not been able to meet the demand for cotton as a raw material for textile companies (Ambarwati et al., 2021).

Indonesia's textile and apparel sector is facing potential problems reducing output and effectiveness. First, there are still many imported raw materials such as raw fiber and other imported capital goods, so raw materials for textile and garment companies require high costs, which can reduce company profits. Based on data from the Indonesian Ministry of Trade in 2022, the total imports reached USD. 1,866.1 billion; meanwhile, in 2021, total exports will only be USD. 868.4 billion. As a result, it is challenging to meet the demand for cotton fiber as textile and garment companies face increased raw material costs. Second, the textile and garment sector needs better returns on investment, including the need for investment in polyester production. In 2025, demand for polyester is predicted to reach 500 million tons, but only 300 billion polyester available tonnes due to lack of internal capital. Another challenge is the low investment attractiveness caused by return uncertainty. In first ten years of starting a new business, investors must experience unequal returns. (Lumentut & Mangantar, 2019).

Every business owner wants to see long-term growth and profitability for their company. To achieve its goals, a business must always have a clear strategy. The company wants to increase revenue and as much profit as possible to increase company value. High company value can attract investors to invest their capital. Increasing company value is influenced by several factors, including company profits, the company's liquidity conditions (own wealth), and external capital obtained from debts to other parties, for example, banks. (Herawan & Dewi, 2021). Profitability (profit) refers to the amount of income or profits related to an agreement or transaction. The company can profit by utilizing all its capacity and resources, including sales, cash, equity, headcount, and number branch. The profitability ratio assesses the company's capability to earn profits. (Riesmiyantiningtias & Siagian, 2020). Liquidity measures how well a company

can fulfill its requirements for short-term liabilities (debt). In other words, even though the company experiences financial difficulties, the company can still pay its debts, especially those that have interest on the loan (Aryati et al., 2019). Debt shows how well the company's equity can pay all its obligations. Debt is measured by the ratio of total debt to total company equity. According to trade-off theory, when the structured capital is below the limit, companies that increase their debt will see additional benefits from debt management. However, if the capital structure exceeds the threshold, Companies that increase their debt will see decreased profits from managing that debt.(Umdiana & Claudia, 2020).

Previous research shows that these factors influence company profits and value. Previous research results found that liquidity influences company value (Lumoly et al., 2018; Oktaryani et al., 2021), while other research shows that liquidity does not influence company value (Astutik, 2017). External capital from debt and profitability also influence the rise and fall of company value (Astutik, 2017; Masytari, 2019; Hilman & Laturette, 2021; Sofiani & Siregar, 2022). Apart from that, external capital from debt does not influence company value (Soleman et al., 2022; Ramadhany & Suwaidi, 2021).

There are three objectives of this research, including looking at the influence of liquidity and debt on profitability, the influence of liquidity, debt, and profitability on company value, and the final research objective is to find out whether profitability can mediate or mediate the relationship between liquidity and debt on company value. The three objectives of this research formulate seven hypotheses. The first hypothesis is the effect of liquidity on profitability. The second hypothesis is the effect of debt on liquidity. The third hypothesis is the effect of liquidity on company value. The fourth hypothesis is the effect of debt on company value. The fifth hypothesis is the influence of profitability on company value. Meanwhile, the sixth and seventh hypotheses are that profitability can mediate liquidity and debt on company value.

Method

The population of this research is 21 textile and garment companies listed on the Jakarta Stock Exchange for the 2015-2022 period. Meanwhile, the sample used was only 15 companies with 120 financial data by the sample criteria, namely publishing complete financial reports from 2015 to 2022. The independent variables of this research are liquidity and debt. Liquidity is measured from the current asset ratio (CR), while debt is measured from the debt-to-equity ratio (DER). The intervening variable that plays a mediating role is profitability. Profitability is measured by the return on assets ratio (ROA). Meanwhile, the dependent variable is company value. Company value is measured by Price Book Value (PBV).

The data analysis method uses path analysis with WarpPLs as an analysis tool. Path analysis also looks at the indirect influence and total influence of the independent variables, mediating variables on the dependent variable. Apart from that, to see significance, the Path test and P-value will be tested.

FINDINGS

Multicollinearity between variables does not occur in the results of this study because 1.063 is the value of AVIF, and AFVIF values are 1.115. Both are less than 3.3, and the GoF value of 0.465 indicates that this exploration model is fit. It implies the model is free of upward, sidelong collinearity and usual strategy inclination issues. Additionally, it was examined at R squared 0.001, which indicates that The effect of the current ratio and debt to equity ratio on return on equity is 0,1 %. In comparison, the remaining 99.9% are driven by factors not included in the review. The results of R squared, which are varied for the effect of current ratio (CR), debt to equity ratio (DER), and return on asset (ROA) to price to book value (PVB) are 0.431 or 43.1%; the remaining 56.9% was driven by many factors not part of this inquiry model. The rule of practice for surveying the fundamental model should be in a strong class, where a changed R squared of 0.431 is more noticeable than an adjusted R squared of 0.25.

Table 1

Full Collinearity and R-squared tests

	CR	DER	ROA	PVB
Full collinearity	1.003	1.229	1.000	1.229
R squared			0.001	0.431

Source: data processing warp PLS 7.0

Table 2 describes the coefficient model of the path test and the p-value

Table 2

Path Test and P-Value Results

Path	Coefficient	P-value
CR →ROA	-0.,022	0.402
DER→ROA	-0,016	0,429
CR → PVB	0,086	0.170
DER →PVB	0,646	<0.001***
ROA → PVB	-0,145	0,051

Source: data processing warp PLS 7.0

The test results for the primary hypothesis indicate that CR has no significant impact on the ROA, as proven by the CR coefficient value of - 0.022 and p-value of 0.402, at which the first hypothesis is not accepted. Then, testing the second hypothesis obtained a p-value of 0.429 and a DER coefficient of -0.016, indicating that hypothesis 2 was also not accepted. Apart from that, CR's negative and insignificant effect on PVB (coefficient 0.086 and p-value 0.170) indicates that hypothesis 3 is not accepted. Additionally, the coefficient value of the fourth hypothesis, which shows the influence of DER on PVB, is 0.646, and the p-value <0.001, which means the hypothesis (H4) is accepted. The results of hypothesis 5 show a path coefficient of -0.145 and a p-value of 0.051, which means that hypothesis 5 is rejected. The results of testing a complete examination model that describes the cause-and-effect relationship between factors are shown in Figure 1, where CR and DER are independent variables. PVB is a non-independent variable that cannot be intervened by ROA and can only be influenced directly by DER.

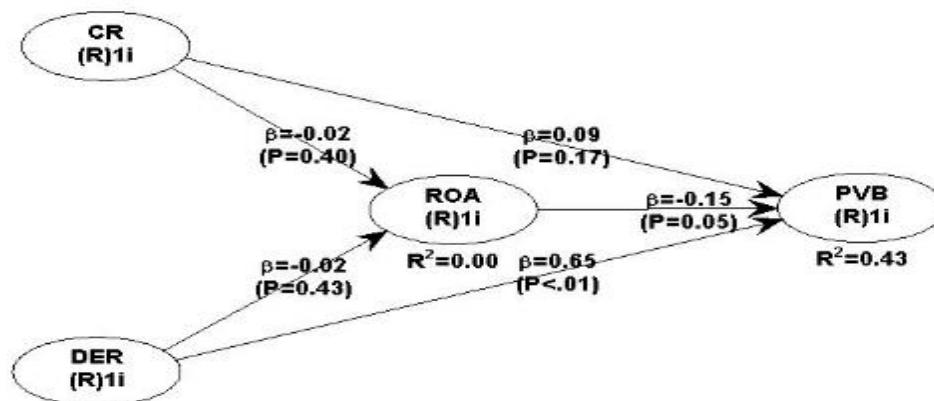

Figure 1. Full of Research Model

Table 3

Indirect Effect and Total Effect

Path	Coefficient	P-value
CR →ROA→PBV	0,003	0,480
DER→ROA→PBV	0,002	0,485

Source: data processing warpPLS 7.0

Judging from the results of the mediation test in Table 3, the coefficient value for the indirect effect test of CR→ROA→PVB is 0.003 with a p-value 0.480. The hypothesis that states the effect of CR on PVB through the intervening variable ROA resulted in a rejected evaluation. Because the value of T Statistics is 0.003 and the P value is 0.480, it is concluded that this hypothesis is positive but not significant because the cut-off value that gives the limits for the accepted hypothesis must have a T statistic > 1.96 and a P-value < 0.05. The coefficient of indirect effect for testing the DER→ROA→PVB is 0.002 with a p-value 0.485. The hypothesis that states the effect of DER on PVB through the intervening variable ROA results in a rejected evaluation.

RESULTS/CONCLUSION

This study finds that the determinants of the dividend payout ratio as a dividend policy are the variables of leverage (Debt to Equity) and profitability. On the other hand, liquidity does not influence dividend payout ratio. The finding from the intervening test is that profitability can not mediate the connection between the influence of the leverage variable on dividend payout but cannot mediate the influence of liquidity variable on dividend payout ratio. The following research agenda is population expansion or using different research objects such as banking companies, manufacturer companies, and insurance companies. Future research can use another independent variable such as cash ratio, return on investment, and company age.

REFERENCES

- Ambarwati, S., Astuti, T., & Azzahra, S. (2021). Determinants of Company Value Before and During the Covid-19 Pandemic. *Business Economic, Communication, and Social Sciences Journal (BECOSS)*, 3(2), 79-89.
- Aryati, A., Marota, R., & Herlisnawati, D. (2019). The Influence of Liquidity, Leverage, and Profitability on Textile And Garment Sub-Sector Companies Listed On The Indonesian Stock Exchange For The 2013-2017 Period. *Student Online Journal (JOM) in Accounting*, 6(2).
- Astutik, D. (2017). The influence of financial ratio activities on company value (Study in the manufacturing industry). *Stie Semarang Journal (Electronic Edition)*, 9(1), 35-53.
- Herawan, F., & Dewi, S. P. (2021). The Influence of Profitability, Leverage, Liquidity, and Company Size on Company Value. *Accounting Paradigm Journal*, 3(1), 137-145.
- Hilman, C., & Laturette, K. (2021). Analysis of differences in company performance before and during the Covid-19 pandemic. *BALANCE: Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 18(1), 91-109.
- Lumentut, F. G., & Mangantar, M. (2019). The Effects of Liquidity, Profitability, Solvability, and Activities on Price Books Value of Manufacturing Listed In Index Kompas 100 For The Period 2012-2016. *EMBA Journal*, 7(3).
- Lumoly, S., Murni, S., & Untu, V. N. (2018). The influence of liquidity, company size, and profitability on company value (study of metal and similar companies listed on the Indonesian Stock Exchange). *EMBA Journal: Journal of Economics, Management, Business and Accounting Research*, 6(3).
- Masytari, N. M. A. (2019). The influence of financial ratios on company value (manufacturing companies in the consumer goods industry sector listed on the IDX in 2013-2017). *Real Research Journal*, 1(2).
- Oktaryani, G. S., Abdurrazak, A., & Negara, I. K. (2021). The Influence of Financial Ratios on the Value of Companies Included in the Kompas 100 Index. *Unram Master of Management Journal Vol*, 10(3).
- Ramadhany, N. D., & Suwaidi, R. A. (2021). Analysis of Company Value in Textile and Garment Companies Listed on the Indonesia Stock Exchange (BEI). *Fair Value: Scientific Journal of Accounting and Finance*, 4(Special Issue 1), 264-276.
- Riesmiyantiningtias, N., & Siagian, A. O. (2020). Financial Report Analysis to Assess Company Financial Performance at PT. Midi Utama Indonesia Tbk. *Journal of Social Sciences*, 5(4), 244-254.
- Sofiani, L., & Siregar, E. M. (2022). Analysis of the Influence of ROA, CR, and DAR on Company Value in the Food and Beverage Sector. *Scientific Journal of Unitary Accounting*, 10(1), 9-16.
- Soleman, M. R., Van Rate, P., & Maramis, J. B. (2022). The influence of company age, liquidity, company size, and leverage on the value of textile and garment companies listed on the IDX for the 2013-2018 period. *EMBA Journal: Journal of Economic, Management, Business and Accounting Research*, 10(2), 196-206.
- Umdiana, N., & Claudia, H. (2020). Capital Structure Analysis Based on Trade-Off Theory. *Accounting Journal: Scientific Study of Accounting*, 7(1), 52-70.

Multiliteracy-based online speaking practice

Arjulayana ARJULAYANA

Lecturer; Universitas Muhammadiyah Tangerang-Indonesia

E-mail: arjulayana@umt.ac.id

ORCID: 0000-0003-1177-5103

Cut Novita SRIKANDI

Lecturer, Universitas Muhammadiyah Sumatera Utara-Indonesia

E-mail: cutnovita@umsu.ac.id

ORCID: 0000-0001-9943-3954

Abstract

Multiliteracy is a potential approach for teaching and learning Speaking skills because it integrates many literacies practice. This paper aims to represent the multiliteracy of students' speaking practice due to remote learning in post-pandemic situations. The population and sample of this research are 1st-semester students of Universitas Muhammadiyah Tangerang, totaling 49 students. This qualitative research shows that multiliteracies are a potential approach for teaching and learning conversation because it requires lots of practice and integration of literacies, especially in digital literacy and critical thinking, to stimulate students' motivation and creativity to practice their conversation skills. 90% of the sample agreed that integrating many literacies for university students to practice conversation skills is highly recommended.

Keywords: Multiliteracy, Online learning, Speaking practice, Literacy

INTRODUCTION

The rapid development of technology is a challenge for students and lecturers to improve their skills simultaneously both in terms of foreign language communication as well as in mastering technology and other things and practicing online learning during the pandemic due to the safest way for students and lecturers (Ates-Cobanoglu & Cobanoglu, 2021). In order to achieve learning objectives and qualified abilities, it is necessary to present a new approach to breaking the gap among students during online learning, especially in English conversation practice. The problem that is often faced by both lecturers and students in the process of learning and teaching conversation is the lack of maximum utilization of technology development, which is following the times, for example, integration between learning media, integration of student literacy, technology integration (Arjulayana et al., 2021a). Multiliteracy is a relatively new approach to teaching English as a foreign language in Indonesia because, based on the existing literature, research has yet to raise multiliteracy as an approach to teaching conversational practice.

Online learning is strongly suggested for all level students in Indonesia in this era. Hence, some lecturers need to find a suitable approach to stimulate students' active learning. Online learning requires a balancing readiness between students and lecturers (Mabuan et al., 2018) to gain the study objectives and complete the Indonesian curriculum during the pandemic.

For those reasons, multimodality is expected to help meet the demands to improve students' public speaking skills effectively and efficiently. Media support in learning is highly expected in this concept (Tan & McWilliam, 2009), in line with the statement that multiliteracy can combine more complex communication models, namely with communication media and meaning formation that can be practiced in various ways (O'Rourke, 2005)

Furthermore, (Tan & McWilliam, 2009)said that multiliteracy learning can be done in 4 ways: 1) individual and group learning, 2) Flexibility practice because it is not monotonous in class so students can improvise and seek information from anywhere, 3) students can develop their knowledge in utilizing existing digital tools to improve the desired skills, 4) enable students to apply their learning, self-directed learning.

THEORETICAL FRAMEWORK

According to (Cervetti et al., 2010)), (Lewis, 2014), and (Puteh-Behak & Ismail, 2018) stated that multiliteracy, also known as multiple literacies, usually refers to the ability to read, write, and understand information and implement it in various forms, such as print, digital, video record, and visual media (Lankshear & Knobel, 2003; Leu, Kinzer, Coiro, & Cammack, 2004; Lo & Clarke, 2010) in (Puteh-Behak & Ismail, 2018) also said that the learning through multiliteracy is also called new literacy; namely skills that are focused on the use of internet-based and offline technologies, such as digital, webpages, computer software, online applications, video, audio and images (Puteh-Behak & Ismail, 2018).

The new London group (1996) defines multiliteracy in 2 dimensions: 1) Expression of language and representation of various things that can be reached in forming a meaning, the attachment of a context in communication. 2) linguistic diversity is a way of integrating understanding of information, where the text is also related to visual, audio, spatial, and attitudinal (Cole, 2009). Various opinions support the existence of multiliteracy in a learning process because multiliteracy is considered a pedagogical approach relevant to developing models of understanding information. It is said that multiliteracy is the most relevant practice between lecturers and researchers in their daily lives because it can integrate theory and practice (Chandler-Olcott, 2012).

The National Council of Teachers of English (NCTE) suggests the abilities students must have in the future, called 21st-century literacy (Mills, 2010). to be successful in life and work, students must have essential competencies, namely reading, writing, and mathematics, as the basics of technology-based literacy are the ability to use technological tools, the ability to build relationships and solve problems collaboratively, the ability to design and share information, the ability to analyze and evaluate information from various sources and the ability to understand information in the right way. These literacy skills range from reading newspapers online to participating in virtual classes – multi-part, dynamic, and easy to build/learn (NCTE 2008b); (Maloy, Robert., Ellen, Ruth., Edwards, Sharon., 2017). As a form of developing student literacy, in the current learning process, students are not only required to think critically but also must be able to implement their knowledge in a tangible form: language practice, such as speaking practice, conversation practice, and many others.

Literacy, which has developed into multiliteracy along with the demands of the times and competition, has now provided many choices in learning models. In the Asian region, multiliteracy has been used as one of the concepts of learning in language teaching through critical cyber pedagogy and multiliteracies approach (Yayli, 2009). With changes that are so fast, multiliteracy is very suitable to be implemented in the world of language teaching (Hapsari, 2019).

Botelho et al. (2014) stated that multiliteracy allows students to learn online more effectively in understanding and implementing their competencies (Akbari et al., 2021). Multiliteracy is commonly known as a pedagogic approach in teaching because it implements the teacher's and teacher's efforts to balance theory and practice (Tan & McWilliam, 2009). According to (Alghamdi & El-Hassan, 2016; Hawkins, 2013), there are four dimensions of the pedagogic approach, namely practice, instruction, critical thinking, and practice of change, as illustrated below,

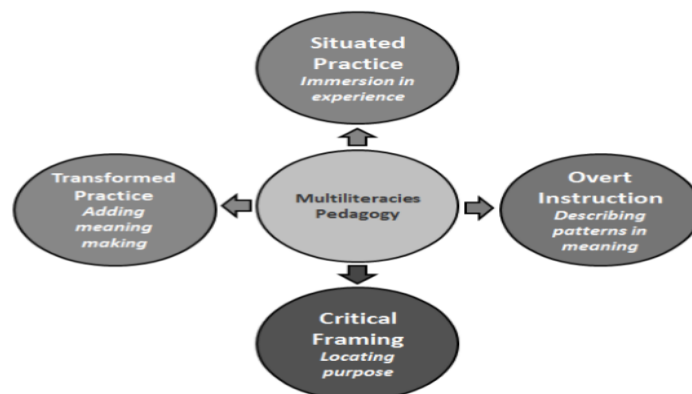

Figure 1. Four Dimensions of Multiliteracy Learning

According to (2014), four different stages can be applied to multiliteracy-based learning: 1) practice based on experience, what knowledge he already knows, and how new things he knows. 2) conceptualize; learn by classifying or categorizing things according to the theory that is understood; 3) doing analysis; students learn by understanding the relationship between logically obtained information; 4) application; applying existing learning according to environmental conditions and looking for creativity and new creative activities, such as the practice of speaking English based on information he gets from the surrounding environment (O'Rourke, 2005).

Furthermore, the approach of multiliteracy based on the Kaur et al. (2012) model with seven essential principles of a simplified multiliteracy approach in 2 categories to advocate achieving the objectives of learning, namely: 1) Interaction with language content, which include the language used, and Advertising habits or advertisements, this is related to advertisements or things that are often encountered in the indirect form. The language used is related to the spelling of language, language in terms of formal and informal, and the last is about cultural knowledge. In this section, it is required to understand the customs or culture of the local population. For example, in Indonesia, the yellow flag means death and shaking hands is a form of respect and appreciation. 2) Through the learning process there are four dimensions related to this learning process, such as Interpretation, including the meanings that are understood related to language, schemata, and certain elements that can be seen and produce interpretations for readers. In collaboration, a lecturer must try to recognize the average ability of his students, even if possible, identify his learning style, problem-solving, how students can understand the instructions given and try to carry out the given task, reflection, and self-reflection between lecturers and students need to understand each other the objectives of the learning held and evaluate in achieving their respective goals (Rajendram, 2015).

Multiliteracy is a learning approach that combines some media, such as online and social media, in the form of images, videos, and telecollaboration tools (Guth & Helm, 2012). Multiliteracies are strongly appropriate for online teaching and learning English related to students' needs and able to bridge students' backgrounds (Hicks & Reed, 2007).

The development of this paradigm was related to literacy by the New London Group in (1996) until the introduction of multiliteracy as an approach to teaching that focuses on two things, namely 1) reflection of cultural differences and language globally and 2) contextual approach in utilizing information and media. Globally, multiliteracy focuses on multidimensional abilities by utilizing currently developed technology (Warner & Dupuy, 2018).

Furthermore, according to (Miller & Schulz, 2014), multiliteracy in higher education can be further simplified in 4 domains: traditional, institutional, academic, and critical. To facilitate understanding of the four literacies in the multiliteracy used in this study, the authors abbreviate the four literacies to TIAC (Traditional, Institutional, Academic, and Critical). Those four domains have been able to bridge the gap that has existed and occurred in the educational environment, especially in foreign language teaching (Miller & Schulz, 2014). The simplification of multiliteracy based on these four frameworks can be described as follows:

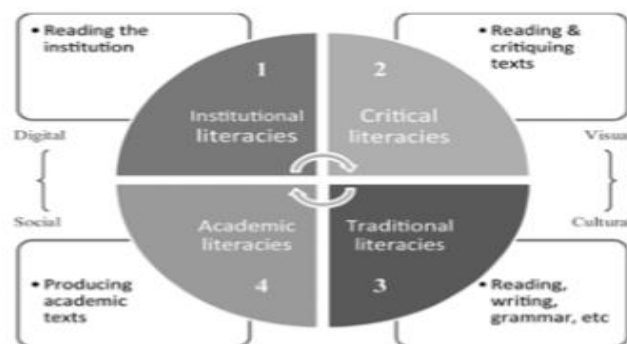

Figure 2. Four Dimensions of Multiliteracy Pedagogy

Based on the description of the concept above, this study uses the concept of multiliteracy in learning and making teaching materials, where the teaching materials made refer to 4 literacy, which is abbreviated TIAC, and refers to the definition of multiliteracy from (Miller & Schulz, 2014) namely an approach that

uses digital media, online media, and transfer of teaching resources, both in the form of images, sound, videos, brochures and others with moving or fixed images (Miller, 2015).

Multiliteracy represents microscopy as an approach to increase one's knowledge and abilities with increasingly advanced technological demands (Navehebrahim, 2011). With the development of literacy, which requires all parties to be literate in all fields, multiliteracy is also said to be one of the concepts in language learning by increasing scientific practice based on theory in order to stimulate students and teachers to be more innovative (Street, 2006)

PURPOSE OF STUDY

Multiliteracy is one of the suitable approaches to bridge the differences in students' speaking skills because multiliteracy is a framework that emphasizes more on practice. At the same time, for speaking competence, one of the competencies assessed is based on practice, and this research is about conversation practice, so this approach is considered very suitable for students, teachers, and researchers (Chandler-Olcott, 2012). In addition, multiliteracy is also known as multimodality because this approach integrates various visual designs, linguistics, and audio texts (Hawkins, 2013). A multiliteracies approach will make the learning process more lively, and collaborative learning will run more smoothly (Kaur et al., 2012).

In practice, multiliteracy is also able to attract students' interest in learning because this concept facilitates the development of individual student skills and an interest in working together to improve their skills through digital media, helping students to continue to increase their interest in the lessons provided with a flexible learning environment, create opportunities for students to improve their knowledge and set of skills that are following the times/eras, including digital literacy, communication skills, the ability to carry themselves both individually and in group work so that preparations have the opportunity to prepare their future careers professionally, facilitate students to have their way of learning through the learning process and good results with self-directed learning (Kaur et al., 2012).

Based on several previous explanations, the author can conclude that this multiliteracy approach can be a form of multimodal communication and language variations in making meaning with the involvement of technology in the form of Visual, Audio, Gesture, Video, and movement. In other words, multiliteracy is also an approach that can be used in language teaching and especially conversation practice because this approach can involve multitasking skills, ranging from communication technology, critical thinking, creating, and carrying out specific innovations in visualizing communication technology. Enhance (Horarik et al., 2018) that multiliteracy is a new teaching approach involving several aspects such as images, sounds, gestures, videos, and texts.

Through multiliteracy, students are motivated to collaborate, learn to interpret well-obtained information, solve problems, use technology, and learn to criticize things with visualized ideas. In line with this, multiliteracy has changed people's way of understanding and expressing existing information due to the role of technology (Rowell & Walsh, 2011).

METHOD

This research uses qualitative research, with 49 respondents from the University of Muhammadiyah Tangerang-Indonesia. They were taken from 1st-semester students because they are new students, and English conversation still has many obstacles for them to practice.

The subject of the research

The samples of this research are taken from 1st-semester students because they are new students in a university. They mostly need help with university roles and English practice, especially in conversation practice, due to their English as a foreign language learner. The researcher uses observation to find information about students' capacity in conversation practice with literacy. The observation is done for two weeks. During the observation, to gain the information, the researcher gives some short assessments, such as conversation practice tests, due to their multiliteracies practice in their conversation class.

DATA COLLECTION AND ANALYSIS

After the observation, 12 numbers for the interview were given to 49 students. The use of interviews is to understand multiliteracies for their conversation practice and their preferences in practicing

conversation through digital platforms. The respondents of this research consisted of 18.4% male and 81.6% female students.

Most of the respondents knew about multiliteracies learning; it can be seen from their responses that multiliteracies are familiar to English learners at the University of Muhammadiyah Tangerang. Furthermore, this approach is used due to remote learning because in this remote learning, the internet is demanding for university students, and the lecturer needs to find a suitable approach for teaching practical skills, such as conversation.

Figure 3. Pie Chart of data interview

In implementing the multiliteracies approach for conversation practice, social media is strongly advocated because, through social media, students can interact and accept feedback from their classmates and other students from different levels (DeWaelche, 2015). Students are eager to practice through social media due to their creativity as a millennial generation, and the multiliteracies propose this act approach to create teaching and learning processes that are fun and adaptable. 85.7% of respondents agreed to use social media to improve their conversation practice, and 14.3% were not eager to use social media for their conversation practice. 95.8% of respondents always use social media to enhance their critical thinking in line with their effort to practice conversation skills (Dumford & Miller, 2018).

This is strongly proposed by the multiliteracies approach because, in multiliteracies, students need to implement their critical literacy and digital literacy to practice their conversation skills. 89.8% of respondents were also familiar with using video to practice their conversation due to the multiliteracies approach. The multiliteracies approach proposes that integrated video, digital platforms, and sound are good for learning practice (Mandasari & Aminatun, 2019; Yeh, 2018).

Figure 4. Pie Chart of data interview

Concerning the application varieties that students use in their conversation practice, they have lots of choices. 60.4% of students used the Google Classroom platform, which taught them to practice English conversation by recording their videos and submitting them to Google Classroom as their asynchronous learning model (Delahunty et al., 2014). 22.9% of students prefer to use their university management system (LMS), and the other respondents use Microsoft Team, zoom application, Google Meet, E-mail, English breaking, WhatsApp, duo lingo, and Telegram. In the synchronous learning model, 45.8% of students used Google Meet to practice their conversation skills, 31.3% used Zoom application, 12.5% used WhatsApp, and the rest used various applications, such as YouTube, Microsoft Team, and English breaking (Dillenbourg, 1999).

In line with that, the synchronous model suits the multiliteracies approach because it can integrate students' visibility in conversation practice, digital literacy used, social literacy practice, pictures, and networking (Horarik et al., 2018).

Concerning students' conversation practice, 55.1% of students prefer to practice with their classmates due to their capability in social literacy and critical literacy while practicing the conversation; if they practice with their friends, they feel pretty comfortable, and their critical literacy can be adequately shown. Students practiced their conversation skills related to the multiliteracies approach by using picture talks and video and creating the music background. Hence, this is suitable for the multiliteracies approach in advocating for students, digital literacy, critical literacy, and traditional literacy, (Simpson & Obdalova, 2014).

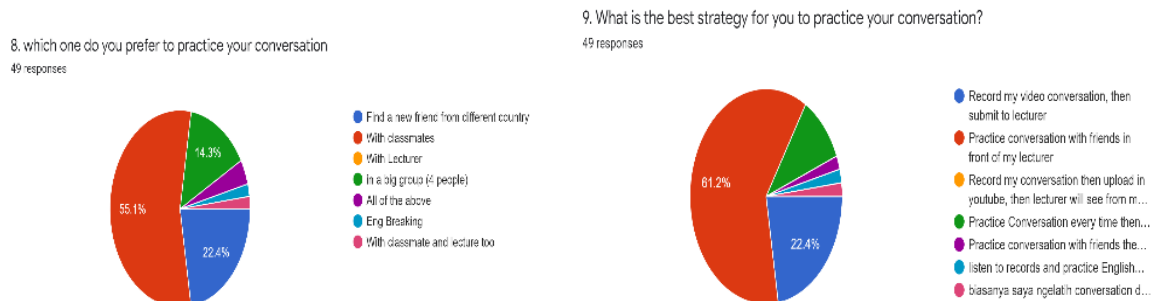

Figure 5. Pie Chart of Multiliteracy data interview

Related to the strategy in implementing the online conversation skill, students prefer to practice synchronously in front of classmates and lecturers (Dillenbourg, 1999) because they can accept feedback in a spot time. The multiliteracies approach relayed to their academic and critical literacy can be adequately used while communicating with the lecturer and in front of their classmates (Pasaribu & Wulandari, 2021). 61.2% of students prefer to practice their conversation in the synchronous model, while when they practice their conversation, they need to be able to provide their PowerPoint in picture talk format. Advocating students' conversation through multiliteracies can be done in various ways due to their digital literacy in creating PowerPoint in picture talks to practice conversation skills (Tang & Chaw, 2016).

In using critical thinking to advocate their conversation practice online, students prefer to open their cameras and ask and comment on every case from their classmates and lecturer. They are also eager to record their video and then upload it to their YouTube channel or conversation class in a telegram group. Students also used to watch a movie, listen to English music, and then practice their conversation while criticizing the movie and music talked about.

Related to traditional literacy, such as listening literacy, writing literacy, reading literacy, and speaking literacy (Miller & Schulz, 2014), students are required to read online news. They must rewrite the main ideas from the information and need to practice in conversation related to the information they rewrite.

FINDINGS

The representation of online learning conversation practice through some applications helps gain student and lecturer awareness in education during the pandemic (Tas et al., 2021). This research finding shows how essential multiliteracies are for supporting remote learning in this pandemic era. Furthermore, multiliteracies can encourage students' motivation and skill practice properly in front of the camera (Nagrani et al., 2020).

Hence, multiliteracies allow lecturers to manage their teaching material in online learning and guide students to practice their conversation organization (Pasaribu & Wulandari, 2021).

Multiliteracy-based conversation practice is a potential way for advocating teaching and learning actively and creatively because, through multiliteracy, students and lecturers can interact easily, students can enhance their capability in digital literacy, critical literacy, social literacy, academic literacy, and traditional literacy (Cope & Kalantzis, 2009). Conversation practice is suitable for multiliteracy in this remote learning because a digital platform is proposed to practice the conversation.

This research shows that multiliteracy can improve students' awareness and confidence due to students' skill gaps. Most participants agree that multiliteracy can make learning related to conversation more fun and colorful (Yeh, 2018).

This is because when students practice conversations in front of their lecturers and classmates, they need to use background sound, video, and PPT to support the practice of the conversation as if it were real. Creativity and use of technology

In addition, besides being able to stimulate students to have more fun in Online learning, multiliteracy can also stimulate students' motivation to become a digital generation that is able to fill their social media content through conversational practices and have a stronger mentality through audience comments on their channel, this is related to their social literacy. Which is increasing, and critical literacy is also improving (Dupuy, 2011).

DISCUSSIONS AND CONCLUSION

Multiliteracy is proposed to be used by all lecturers and students to advocate teaching and learning processes to be more fun and creative. Multiliteracy also provides integrated literacies and media in line with the multimodality concept. In the digital age, multiliteracy can be used for all skills. However, conversation practice is the most suitable because, so far, students and lecturers need help in integrating their skills without knowing the concept to start it. However, through multiliteracies, it can be more apparent. Students can be required to read the information from any text and picture. Then, they can write their understanding academically. After that, they can practice their conversation as speaking literacy practice (Arjulayana et al., 2021b).

Under this remote learning, multiliteracy-based conversation practice effectively supports teaching and learning language because collaborative learning, technology utilization, and critical literacy are relayed.

REFERENCES

- Akbari, J., Tabrizi, H. H., & Chalak, A. (2021). Effectiveness of virtual vs. non-virtual teaching in improving reading comprehension of Iranian undergraduate EFL students. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 22(2), 272–283. <https://doi.org/10.17718/tojde.907585>
- Alghamdi, A. K. H., & El-Hassan, W.-S. (2016). Multiliteracies and the pedagogy of empowerment: The perspective of Saudi female students. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 4(2), 417–434. <http://espeap.junis.ni.ac.rs/index.php/espeap/article/view/359>
- Arjulayana, Rafli, Z., & Dewanti, R. (2021a). *Representation of multiliteracies approach in students. Academic Speaking Practice During Pandemic* 7(9), 504–511. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5542033>
- Arjulayana, Rafli, Z., & Dewanti, R. (2021b). Speaking class-based collaborative virtual learning as multiliteracies concept. *4th English Language and Literature International Conference (ELLiC)*, 4, 108–113.
- Ates-Cobanoglu, A., & Cobanoglu, I. (2021). Do Turkish student teachers feel ready for online learning in post-covid times? A study of online learning readiness. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 22(3), 1–11. <https://doi.org/10.17718/tojde.961847>
- Botelho, M. J., Kerekes, J., Jang, E. E., & Stagg Peterson, S. (2014). Assessing multiliteracies: Mismatches and opportunities. *Language and Literacy*, 16(1), 1. <https://doi.org/10.20360/g21g6w>
- Cervetti, G., Damico, J., & Pearson, P. D. (2010). Multiple literacies. *New Theory Into Practice*, (February 2013), 37–41. <https://doi.org/10.1207/s15430421tip4504>
- Chandler-Olcott, K. (2012). Donna Mahar in the context of the practice literacy framework. *New Reading*, 46(7), 556–566.
- Cole, D. R. (2009). Multiliteracies in motion. In *Multiliteracies in Motion*. <https://doi.org/10.4324/9780203864036>
- Cope, B., & Kalantzis, M. (2009). “Multiliteracies”: New Literacies, New Learning. In *Pedagogies: An International Journal* 4(3). <https://doi.org/10.1080/15544800903076044>
- Delahunty, J., Jones, P., & Verenikina, I. (2014). Movers and shapers: Teaching in online environments. *Linguistics and Education*, 28, 54–78. <https://doi.org/10.1016/j.linged.2014.08.004>
- DeWaelche, S. A. (2015). Critical thinking, questioning, and student engagement in Korean university

- English courses. *Linguistics and Education*, 32, 131–147.
<https://doi.org/10.1016/j.linged.2015.10.003>
- Dillenbourg, P. (1999). What do you mean by collaborative learning? To cite this version : HAL Id : hal-00190240 What do you mean by ' collaborative learning '? *Elsevier*, 1–19.
- Dumford, A. D., & Miller, A. L. (2018). Online learning in higher education: Exploring advantages and disadvantages for engagement. *Journal of Computing in Higher Education*, 30, 452–465.
- Dupuy, B. (2011). CLIL: Achieving its goals through a multiliteracies framework. *Latin American Journal of Content and Language Integrated Learning*, 4(2), 21–32. <https://doi.org/10.5294/laclil.2011.4.2.3>
- Guth, S., & Helm, F. (2012). Developing multiliteracies in ELT through telecollaboration. *ELT Journal*, 66(1), 42–51. <https://doi.org/10.1093/elt/ccr027>
- Hapsari, A. (2019). Implementasi Pendekatan Multiliterasi untuk Pengajaran Membaca dan Menulis Berbahasa Inggris di Matakuliah Reading and Writing for Occupational Purposes. *Refleksi Pembelajaran Inovatif*, 1(1), 49–66. <https://doi.org/10.20885/rpi.vol1.iss1.art5>
- Hawkins, M. R. (2013). Framing languages and literacies: Socially situated views and perspectives. *Framing Languages and Literacies: Socially Situated Views and Perspectives*, (December 2014), 1–227. <https://doi.org/10.4324/9780203070895>
- Hicks, T., & Reed, D. M. (2007). Keeping it Real: Multiliteracies in the English Classroom. *Language Arts Journal of Michigan*, 23(1). <https://doi.org/10.9707/2168-149x.1133>
- Horarik, M. M., Devereux, L., Jack, C. T., & Wilson, K. (2018). Negotiating the territory of tertiary literacies: A case study of teacher education. *Linguistics and Education Journal*, 53(1), 1689–1699. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>
- Kaur, S., Ganapathy, M., & Sidhu, G. K. (2012). Designing learning elements using the multiliteracies approach in an ESL writing classroom. *3L: Language, Linguistics, Literature*, 18(3), 119–134.
- M. Lewis, L. (2014). Framing languages and literacies: Socially Situated Views and Perspectives. *Michigan Family Review*, 02(1), 93. <https://doi.org/10.3998/mfr.4919087.0002.107>
- Mabuan, R. A., Ramos, A. A., Matala, C. C., Navarra, A. M., & Ebron, G. P. (2018). MOOC camps for teacher professional development: The Philippine experience. *Asian EFL Journal*, 20(12), 194–214.
- Maloy, Robert., Ellen, Ruth., Edwards, Sharon., W. B. (2017). Becoming a 21st Century Teacher. In *Transforming Learning with New Technologies* (p. 15).
- Mandasari, B., & Aminatun, D. (2019). Journal of English Education and Applied Linguistics. *Journal of English Education and Applied Linguistics*, 8(2), 214–225. <https://fkip.ummetro.ac.id/journal/index.php/english%0ALL>
- Miller, A. (2015). On paper, in person, and online: A multi-literacies framework for university teaching. *Journal of Academic Language and Learning*, 9(2), 19–31.
- Miller, A., & Schulz, S. (2014). University literacy : A multi-literacies model article begins on the following page. Please note : *English in Australia*, 49(January 2014).
- Mills, K. A. (2010). The multiliteracies classroom. *The Multiliteracies Classroom*, (October 2014), 1–152. <https://doi.org/10.1080/07908318.2012.718645>
- Nagrani, A., Chung, J. S., Xie, W., & Zisserman, A. (2020). Voxceleb: Large-scale speaker verification in the wild. *Computer Speech and Language*, 60. <https://doi.org/10.1016/j.csl.2019.101027>
- Navehebrahim, M. (2011). Multiliteracies approach to empower learning and teaching engagement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 29, 863–868. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.315>
- O'Rourke, M. (2005). Multiliteracies for 21st century schools. *ANSN Snapshot*, 2, 1–12.
- Pasaribu, T. A., & Wulandari, M. (2021). EFL Teacher Candidates' Engagement in Mobile-Assisted Flipped Classroom. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 22(3), 1–18. <https://doi.org/10.17718/tojde.961774>
- Puteh-Behak, F., & Ismail, I. R. (2018). Multiliteracies project approach: Dated or a worthy learning tool? *GEMA Online Journal of Language Studies*, 18(2), 312–334. <https://doi.org/10.17576/gema-2018-1802-20>
- Rajendram, S. (2015). Potentials of the multiliteracies pedagogy for teaching English language learners (ELLs): A Review of the Literature | Critical Intersections in Education. *Critical Intersections in*

- Education*, 3(April), 1–18. <https://jps.library.utoronto.ca/index.php/cie/article/view/26307>
- Rowell, J., & Walsh, M. (2011). Rethinking literacy education in new times: Multimodality, multiliteracies, & new literacies. *Brock Education Journal*, 21(1), 53–62. <https://doi.org/10.26522/brocked.v21i1.236>
- Simpson, R., & Obdaloova, O. A. (2014). New technologies in higher education – ICT skills or digital literacy? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 154(October), 104–111. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.10.120>
- Street, B. (2006). Reading and multiliteracy. *Encyclopedia of Language & Linguistics*, 369–373. <https://doi.org/10.1016/b0-08-044854-2/00671-4>
- Tan, J. P.-L., & McWilliam, E. (2009). From literacy to multiliteracies: Diverse learners and pedagogical practice. *Pedagogies: An International Journal*, 4(3), 213–225. <https://doi.org/10.1080/15544800903076119>
- Tang, C. M., & Chaw, L. Y. (2016). *Digital literacy: A prerequisite for effective learning in a blended learning environment? 14(1)*, 54–65.
- TAS, Y., Eminoglu, S., Atila, G., Yildiz, Y., & Bozkurt, U. (2021). *Teachers' self-efficacy beliefs and opinions about distance education during the Covid-19 pandemic. October*, 0–2.
- Warner, C., & Dupuy, B. (2018). Moving toward multiliteracies in foreign language teaching: Past and present perspectives and beyond. *Foreign Language Annals*, 51(1), 116–128. <https://doi.org/10.1111/flan.12316>
- Yayli, D. (2009). New roles for literacy teachers in the age of multiliteracies: A sociocultural perspective. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 206–209. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.037>
- Yeh, H. C. (2018). Exploring the perceived benefits of the process of multimodal video making in developing multiliteracies. *Language Learning and Technology*, 22(2), 28–37. <https://doi.org/10.125/44642>

Digital translation literacy of undergraduate EFL students

Arjulayana ARJULAYANA

Lecturer; Universitas Muhammadiyah Tangerang- Indonesia

E-mail: arjulayana@umt.ac.id

ORCID: 0000-0003-1177-5103

Fahmi FAHMI

Lecturer, Universitas Ahmad Dahlan, Umbulharjo, Indonesia

E-mail: fahmi1300004240@webmail.uad.ac.id

ORCID: 0000-0002-0031-7388

Abstract

Literacy represents language competency and individual reading, writing, speaking, and managing skills. In the digital era, literacy can be represented using the Google translation tool as one of the most popular tools among EFL students, either for translation assignments or to improve foreign language skills. This study aimed to explore undergraduate EFL students' digital literacy by using Google Translate as a tool for translation. The qualitative descriptive method is used to present the data comprehensively. The data collection begins with problem identification, field observation, interview, and study of the document related to their assignment. This research used purposive sampling, which involved 31 EFL undergraduate students of Muhammadiyah Tangerang University. This research shows that EFL undergraduate students can effectively use Google Translate to assist with assignments. Google Translate tool can eliminate the learning gap among students' English competency levels, especially in vocabulary mastery and time management. The research also shows students' digital literacy through Google Translate not only for written translation but also orally and can be used in diverse functions, such as translating the language in sentence form and learning how to pronounce English words.

Keywords: Literacy, translation, Google translate, EFL students, digital literacy

INTRODUCTION

For the past decade, literacy has been known well by scholars as the implication of individual approaches to find and practice their knowledge. Literacy is the competence of understanding comprehending, and the ability that has already increased rapidly through many domains of literacy. One of the domains is digital literacy. With the rapid changes in literacy, Rowsell and Walsh (2017) argued that literacy is the shift in thinking about how people can make language meaningful. In the digital era, students are required to be able to find information freely and practice as much as they can. In addition, a teacher should be able to pay attention to any diversity in their language learning and commit to the student's pedagogical practices (Tan & McWilliam, 2013).

Almost all Indonesian citizens can access the internet freely as the representative of the digital generation era (Supratman & Wahyudin, 2017). The digital era could be challenging for some students, especially EFL students, because of the need for digital literacy (Supratman & Wahyudin, 2017). Meanwhile, the understanding of how to use or apply digital devices is required by both teachers and students. Digital literacy is the ability to access, manage, understand, communicate, evaluate, integrate, and create the information that can be implemented for citizen's literacy (Law et al., 2018). In this era, students are required to be able to get information competitively to expand their knowledge and understanding. Undergraduate students majoring in English departments must also do various tasks and assignments in English. Students who did the task in the English language needed some improvement in their knowledge. For almost one semester, the researcher observed the 5th semester students related to their ways of doing assignments. The students mostly used online tools, but others used offline tools to do the assignment effectively. This is one of the students' efforts to find their strategy for learning (Ismail et al., 2013). The digital era is identified by looking at the existence of various accessed information, internet hardware capability, and various tools to support the teaching and learning process.

Translation is the process of converting the language from the source language to the target language. Furthermore, translation practices are essential for EFL learners because almost all subjects in their department are English. Through translation, students can make the learning process meaningful since

students can practice their English meaningfully (Mart, 2013). In addition, knowing the translation tool will make it easier to do the work effectively. That is why digital literacy is needed for EFL learners to assist their assignments because literacy orientation can raise students' critical interpretation and then practice it in their daily lives (Menke, Paesani, & Menke, 2018).

One of the popular tools to assist EFL undergraduate students in translating is *Google Translate*. *Google Translate* is easy to access and has good features for language practices and improvement. Moreover, *Google* also develops language sources for more than 100 languages. Furthermore, *Google Translate* can be an alternative tool for students to complete their assignments. This phenomenon has been viral in this era since this tool embraced EFL undergraduate students to find an easy way to solve their language problems and do their English assignments at university. Academic requirements can only be challenging with reasonable language assistance (Shi, 2015). Meanwhile, fulfilling academic tasks for college students is essential since they are the university asset who can change their university in this digital era (Shen & Tian, 2012).

Does this research focus on some issues regarding digital literacy in assisting the specific assistance given by *Google Translate* to EFL undergraduate students for completing their Translation task, as well as how effective *Google Translate* is? (In assisting the 5th-semester students at English major). As university students, using *Google Translate* is suggested to enhance their understanding of machine translation and improve their skills in using technology in the digital era. As part of digital literacy, google machine translation improves students' language skills because learning becomes more accessible through the Internet (Hamat, Azman, Noor, Bakar, & Nor, 2014). Lewis (2014) also supports this kind of research that is allowed to research based on the phenomena or analysis related to the things to find the effectiveness of something.

Digital literacy brings lots of revolution among academicians regarding learners' learning styles, teacher's methods, the strategy to interact, the way of communication, and many others. Digital literacy has increased rapidly because people are encouraged to improve their skills in dealing with current fast information, technical skills, and operational skills (Helsper, 2016). Furthermore, the rapid changes in communication and actions represent the gap in the use of digital devices (digital literacy). Those gaps can be positive and negative (Supratman & Wahyudin, 2017).

Multimedia is a good combination of online and offline learning models, and *Google Translate*, as one of the multimedia, acts as an alternative tool to assist the students. Furthermore, multimedia is very effective to be used by EFL students to fulfill their academic requirements (Aslani & Tabrizi, 2015). In the academic area, digital literacy is primarily able to give positive regulation since, through digital devices, the learners can improve themselves for receptive skills and digital practice. Meanwhile, digital literacy is assumed to be the essential set of professional situations supported by diverse technology (Shangho, 2018). As language learners, translating English into the Indonesian language is standard for them. However, unpredictably, they need help solving the problems regarding language translation in particular contexts. Therefore, they strive to translate it effectively through the most familiar tool, *Google Translate*.

Nowadays, the requirement of good translation is needed by EFL undergraduate student to fulfill their assignment in English. Thus, Google translation is needed as an alternative assistant tool to obtain good translation. *Google Translate* is a service provided by Google company that has some technical terms for translating language sources into language targets. The use of *Google Translate* can be very effective for students. It enables the students to access multiple language preferences and word recommendations for correcting the language. Despite that, *Google Translate* has more straightforward features and a more accessible menu than other translators. The most exciting thing is that *Google Translate* can provide editing tools that allow users to improve or revise their target language results (Giannetti, 2016). Moreover, *Google Translate* can be downloaded on a smartphone so that users can operate the apps efficiently anytime and anywhere. In detail function, *Google translate* can be used for some purposes, such as 1) translating the language from the language source to the language target just by typing the sentence or using the copy-paste, 2) writing a document through a camera or writing directly on the tools, and 3) translating the language by pressing the microphone icon, then the *translating machine* will recognize the sound to translate it.

Regarding the study of digital literacy and translation at the present age, the study related to this idea indeed has been done by several researchers (Arta, 2021; Soifah et al., 2021; Eryansyah et al., 2020; Akayoğlu et al., 2020; Liza & Andriyanti, 2020; Kurniawati, Maolida, & Anjaniputra, 2018; Durriyah, & Zuhdi, 2018; Supratman, & Wahyudin, 2017; Azmi, 2017; Amin, 2016; Ciroma, 2014; Lachica, 2015; Yayuza &

Akyuza, 2015; Ciroma, 2014; Christophersen, 2013). However, most of them analyzed digital literacy and translation in separate ways. Thus, there is still a gap that should be filled in (elaborated) as the answer to the present problem (translation). For instance, Arta (2021) analyzed translation in EFL classrooms, which aimed to search the controversy about the implementation of first language (L1) by the students, as well as to recommend the activities of translation as a beneficial tool for the students as South East European University (Tetovo, North Macedonia). Meanwhile, Soifah et al. (2021) tried to unlock the digital literacy practices of EFL teachers in their study. What they would like to accomplish are: Determining the perceptions of the teachers regarding digital literacy practices in the classroom, (2) pointing out the digital literacy in practical implementation by EFL teachers, and (3) investigating the challenges and obstacles faced by the EFL teachers in implementing digital literacy in the practical classroom. The result shows that digital literacy was significantly encouraged by the facility provided by all schools but with various internet access levels. Some tools were used by the teachers at the classroom level. However, they believed that the teachers faced some challenges, such as defective equipment and Internet access, and intrinsic factors, such as teachers' knowledge of technology, attitudes toward digital technology, and students' commitment to applying digital literacy.

Another researcher (Eryansyah et al., 2020) analyzed digital literacy, focusing on pre-service EFL teachers' digital literacy and its factors in the development of digital literacy. The study aims to explore pre-service EFL teachers' digital literacy skills and factors affecting them in developing their digital literacy skills. Its findings show that pre-service EFL teachers' digital literacy was above acceptable. Meanwhile, the factors that affect the development of digital literacy are a limited number of computers, limited internet access, no ICT training, fewer practices, and a lack of technology integration in language learning.

In addition, Eryansyah et al. (2019), in their previous study 2019, focused on almost the identical: analyzing digital learning in EFL classrooms. However, their main subject is the EFL students rather than the teacher or pre-service teachers. Its study aimed to look at EFL students' skills and current knowledge on the use of ICT. Its findings revealed that the current knowledge of EFL students related to digital literacy could be higher. The result is almost the same as Eryansyah et al. (2020) did in their research that some factors affected their low knowledge of digital literacy, such as limited access to campus computers, limited internet access, and the integration of technology into daily learning.

Furthermore, other researchers (Yayuza & Akyuza, 2015) strived to investigate digital learning in EFL classrooms. Their study analyzes some theoretical information about digital learning in the same field (teaching and learning in EFL classrooms). The result of the review shows that learning and teaching in the future will move to digital, which will impact learning procedures, learners, and teachers. Its finding reaches some conclusions. Technological implementation is affected by the demand for the development of technology and the perception of teachers and learners. Another finding shows that technology integration needs advanced devices to support the quality of learning and its training.

Based on the studies that all of these researchers had done, the existing analysis mainly focuses on analyzing the problem of how the students or the teachers face the challenges in implementing digital literacy, such as the limited devices, limited internet access, lack of training of ICT, lack of technological integration in learning. Another focus is regarding the factors and perceptions of teachers and students on the current implementation of digital literacy.

Meanwhile, the idea of literacy on the translation tools, student preferences, and how the tools can help EFL students as the implementation of digital literacy is still in progressive search. Hence, all of these gaps are necessary to explore. The present study aimed to explore students' digital literacy using *Google Translate* to assist EFL undergraduate students in translation. These gaps indeed bring some questions to answer. 1) what digital tool is familiar for EFL undergraduate students to assist their translation? 2) why do students prefer to use *Google Translate*? Does *Google Translate* help EFL undergraduate students complete their Translation tasks? 3) Is *Google Translate* effective in helping students in the 5th semester majoring in the English department?

METHOD

This research uses a qualitative descriptive method by analyzing and observing the sample. The sample is taken purposively from 3rd semester EFL undergraduate students, with the total sample being 50 students from Muhammadiyah Tangerang University for the 2017/2018 academic year. The research begins with identifying the problem based on the information and observation, analyzing documents based on the submitted assignment, and the interview.

For detail, the interview consisted of 8 questions requiring students to answer close-ended and open-ended questions. The interview process emphasizes the exploration of students' feelings on the *Google translate tool*, which might minimize their problems in their assignment and their lack of understanding in vocabulary mastery. As supported by a previous study (Giannetti, 2016), google Translate could be a student resource to engage student's writing skills as a part of language skills.

FINDINGS AND DISCUSSION

Digital literacy is one of the digital era requirements since, with digital literacy, people can compete with others to run their businesses (Gee et al. 2015; Law et al. 2018). The representation of the ability to use and operate the *Google translate tool* efficiently proves that students have digital literacy. Through *Google Translate*, students can submit their assignments properly because they understand the task's instructions and can find the aid to assist them (Tan & McWilliam, 2009). Understanding those instructions using *Google Translate* is very helpful for them. Some arguments state that translation machines can be an essential comparative study between original and machine translations.

In this case, students' translation knowledge can be improved through *Google Translate* (Chesterman, 2016; España-bonet & Costa-jussà, 2016; Giannetti, 2016). Google Translate is beneficial for translation tasks, especially for EFL undergraduate students. In contrast, *Google Translate* could be an alternative tool to reduce language bias in students' language use understanding (Vidhayasai et al., 2015).

EFL undergraduate students of Muhammadiyah Tangerang University understood literacy, represented by 83.9% of respondents. 12.9 % were doubtful about their understanding of literacy, and the rest still needed to understand. *Google Translate* is the most familiar among the respondents because the tool's menu is easy to operate and understand. This assumption shows that students' digital translation literacy using *Google Translate* can assist their assignment in translation work (Law et al., 2018).

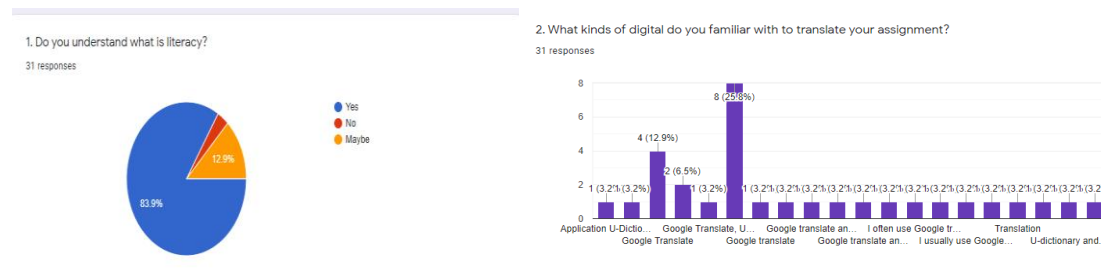
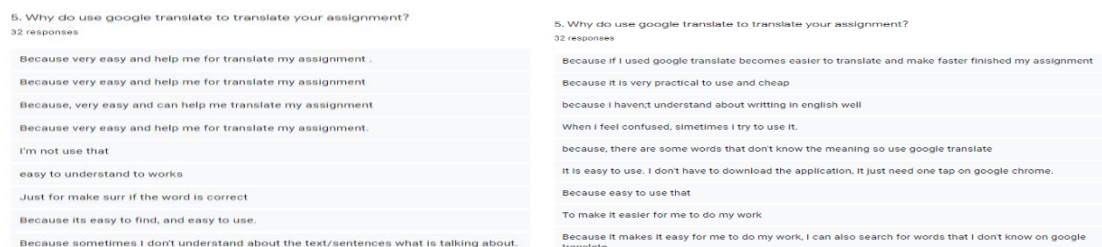

Figure 1 & 2. Students' understanding of the representation of digital literacy

For variation reasons, EFL undergraduate students have a favorable view regarding their reason for using the *Google translate tool*, such as that it is easy to use, and *Google Translate* can also have a variation mode. In other sense, students can use Google Translate for words, sentences, and paragraphs. Even the students can use the voice-record menu, and their assignments can be done quickly even though they need to recheck their work. *Google Translate* makes the user easier to access without depending on the condition and situation. Meanwhile, the existence of offline machines can be a comparison source to assist the online problem (Shangho, 2018).

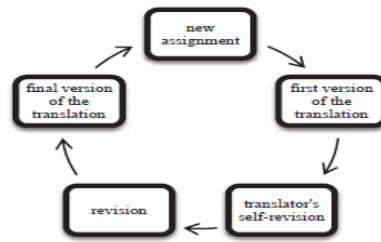

Fig. 2. The translation assignment cycle.

Figure 6. Students' processing on utilizing *Google translation machine*

Furthermore, the translation process by EFL students is related to the Google translation tool, such as translating the assignment, doing revision, rechecking the work from the Google translation tool, ensuring completeness, and submitting. Although *Google Translate* is not the only tool to assist EFL undergraduate students, most of them prefer to use *Google Translate* to complete their daily assignments or tasks. Meanwhile, the other tools commonly used by the students are *Kamusku* and *Cambridge*. However, they also argued that *Kamusku* can not be used to translate the longer sentence. In conclusion, the Google translation tool has still become a favorite for EFL undergraduate students to assist their translation work since it can be used to make translation more efficient. Besides giving much information and knowledge, this tool can also be a notable favor in learning (Arjulayana, 2019).

CONCLUSION

In the present study, EFL undergraduate students have good digital literacy regarding their understanding of the Google translation tool. For EFL undergraduate students, they feel excited about the simple use of Google Translate, which is not only in written form but also through voice recording. The variation of languages in this translation tool has given many alternatives for students. Even the Google translation tool can have more potential to be used by maximizing the variative function on it. The Google translation tool represents students' digital literacy, which can give new literacy expansion on human communication and perspective, which is very useful for cross-information exchange (Bermann, Sarah, & Porter, 2014).

Otherwise, as an automatic translation tool, Google Translate can be used anytime and anywhere since the user can use a smartphone freely. As an alternative tool, *Google Translate* assists EFL undergraduate students because they only need a little time to finish their translation assignments.

Google Translate is among the most popular translation machines among EFL undergraduate students at Muhammadiyah Tangerang University. The result of the analysis shows that they can complete their assignment in a short time. Besides, *Google Translate* also help them to drill their pronunciation skill through voice translation (Gibbons, 2002). An excellent service provided by *Google translate* tools enables the millennial generation to significantly improve their English language mastery. Another analysis shows that Google Translate enables students to be autonomous learners since it can attract them to get the meaning and pronunciation simultaneously. Digital literacy is not only about understanding the digital/technology but also being able to implement the technology wisely.

In conclusion, the ability to use *Google Translate* to support a student's learning process is one of the proofs that the student has digital translation literacy. *Google Translate* tool can be promoted as one of the media to teach English to EFL undergraduate students. As the millennial generation, they should find the advantages of digital literacy in learning. As long as the students do several rechecks on the translation error in Google machine, this machine can be promoted as an excellent tool for testing students' pronunciation and writing.

REFERENCES

- Amin, J. N. (2016). Redefining the role of teachers in the digital era. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(3), 40-45. <https://doi.org/10.25215/0303.101>
- Arjulayana, A. (2019). Google Translate as an alternative tool to assist EFL undergraduate students' assignments. *CLLiENT: Journal of Culture, Literature, Linguistics, and English Teaching*, 1(2). 190-197. <https://doi.org/10.32699/cllient.vli02.950>.
- Aslani, S. M, & Tabrizi, H. H. (2015). Teaching grammar to Iranian EFL learners through blended learning

- using multimedia software. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 2(8), 76-87. <http://www.jallr.com/index.php/JALLR/article/view/188/pdf188>
- Akayoğlu, S., Satar, H. M., Dikilitas, K., Cirit, N. C., & Korkmazgil, S. (2020) Digital literacy practices of Turkish pre-service EFL teachers. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36(1), 85–97. <https://doi.org/10.14742/ajet.4711>
- Azmi, N. (2017). The benefits of using ICT in the EFL classroom: From perceived utility to potential challenges. *Journal of Educational and Social Research*, 7(1), 111-118. <https://doi.org/10.5901/jesr.2017.v7n1p111>
- Bermann, Sarah. Porter, C. (2014). *A Companion to Translation Studies* (Book review). Wiley Blackwell. <https://doi.org/10.1080/07374836.2015.1123919>
- Chesterman, A. (2016). *Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory*, 46-49. <http://scholar.google.com/scholar?hl=en&btnG=Search&q=intitle:MEMES+OF+TRANSLATION#5%5Cnhttp://scholar.google.com/scholar?hl=en&btnG=Search&q=intitle:Memes+of+Translation%235>
- Christophersen, K. A. (2013). Digital competence at the beginning of upper secondary school: Identifying factors explaining digital inclusion. *Computers & Education and Science*, 63, 240-247. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2012.11.015>
- Ciroma, Z. I. (2014). ICT and education: Issues and challenges. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(26), 98-100. <https://doi.org/10.5901/mjss.2014.v5n26p98>
- Durriyah, T. L. & Zuhdi, M. (2018). Digital literacy with EFL student teachers: Exploring Indonesian teachers' initial perception about integrating digital technologies into a teaching unit, *Int. J. Educ. Lit. Stud.*, 6(3), 53–60. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.6n.3p.53>
- Eryansyah, Erlina, Fiftinova, & Nurweni, A. (2019). EFL Students need digital literacy to meet the demands of 21st-century skills. *Indonesian Research Journal in Education*. 3(2), 442-460. <https://doi.org/10.22437/irje.v3i2.8297>
- Eryansyah, Petrus, I., Indrawati, S., & Ernalida. (2020). Pre-Service EFL teachers' digital literacy and factors affecting digital literacy development. *Indonesian Research Journal in Education*, 4(2), 402-412. <https://online-journal.unja.ac.id/index.php/irje/index>
- España-bonet, C., & Costa-jussà, M. R. (2016). *Hybrid Approaches to Machine Translation*. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-21311-8>
- Gee, P., Barton, D., Snyder, I., Benson, P., Carrington, V., Merchant, G., Vásquez, C., Selwyn, N., & Jones, R. (n.d.). (2018). *Discourse and digital practices: Doing discourse analysis in the digital age*. London: Talor & Francis, Routledge. 1-262. <https://doi.org/10.4324/9781315726465>. <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/52751>
- Giannetti, T. R. (2016). *Google Translate as a resource for writing*, thesis, 1-93. School of Arts and Sciences, St. John Fisher University. https://fisherpub.sjf.edu/education_ETD_masters
- Hamat, A., Azman, H., Noor, N. M., Bakar, K. A., & Nor, N. F. M. (2014). Evaluation of an LMS for productive language skills. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 118, 134–139. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.02.018>
- Ismail, H., Hasan, A., Muhammad, M.M, Wan-Ali, W. Z., & Konting, M. M. (2013). Epistemological belief and learning approaches of students in higher institutions of learning in Malaysia. *International Journal of Instruction*, 6(1), 139-150.
- Helsper, E. (2016). *Inequalities in digital literacy: Definitions, measurements, explanations, and policy implications (Book section)*, 175-185. LSE Research Online. [Helsper Inequalities in digital.pdf \(lse.ac.uk\)](https://eprints.lse.ac.uk/65412/)
- Kurniawati, N., Maolida, E. H., & Anjaniputra, A. G. (2018). The praxis of digital literacy in the EFL classroom: Digital-immigrant vs digital-native teacher. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, 8(1), 28-37. doi:10.17509/ijal.v8i1.11459
- Lachica, L. P. F. (2015). Classroom communication and ICT integration: Public high school teachers' notions. *International Journal on Integrating Technology in Education*, 4(2), 1-11. <https://doi.org/10.5121/ijite.2015.4201>
- Liza, K., & Andriyanti, E. (2020). Digital literacy scale of English pre-service teachers and their perceived

- readiness toward the application of digital technologies. *Journal of Education Learning*, 14(1), 74-79. <https://doi.org/10.11591/edulearn.v14i1.13925>
- Lewis, M. (2014). Framing languages and literacies: Socially situated views and perspectives. *Michigan Family Review*, 2(1), 93. <https://doi.org/10.3998/mfr.4919087.0002.107>
- Mart, C. T. (2013). *The grammar-translation method and the use of translation to facilitate learning in ESL classes*. *Journal of Advances in English Language Teaching*, 1(4), 103–105. www.european-science.com/jaelt/ / [\(PDF\) The Grammar-Translation Method and the Use of Translation to Facilitate Learning in ESL Classes | Abbas Yahya - Academia.edu](#)
- Menke, M. R., Paesani, K., & Menke, M. R. (2019). Analyzing foreign language instructional materials through the lens of the multiliteracies framework. *Language, Culture and Curriculum*, 32(1), 34–49. <https://doi.org/10.1080/07908318.2018.1461898>
- Rowell, J., & Walsh, M. (2017). Rethinking literacy education in new times: Multimodality, multiliteracies, & new literacies. *Brock Education Journal*, 21(1), 53–62. <https://doi.org/10.26522/brocked.v21i1.236>
- Shangho, N. K. (2018). *Assessing digital literacy and learning needs of South Asian Women in Edinburgh*. United Kingdom: The Scottish Government Aspiring Communities Fund (ACF). 1-68. [NKS-Digital-Literacy-Report-V3.pdf \(nkshealth.co.uk\)](#)
- Shen, X., & Tian, X. (2012). Academic culture and campus culture of universities. *International Higher Education Studies*, 2(2), 61- 72. <https://doi.org/10.5539/hes.v2n2p61>.
- Shi, H. (2015). Exploring English language learners' needs and learning strategies in the university setting. *Institute for Learning Style Journal*, 1(30), 30-39. <https://www.auburn.edu/academic/cla/ilsrj/Journal%20Volumes/fall%202015%20Vol%201%20PDFs/Shi%20Exploring%20Language.pdf>
- Soifah, U., Jana, P., & Pratolo, B. W. (2021). Unlocking digital literacy practices of EFL teachers. *Journal of Physics: Conference Series*. 1823 012030. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1823/1/012030>.
- Supratman, L. P., & Wahyudin, A. (2017). Digital media literacy to higher students in Indonesia. *International Journal of English Literature and Social Sciences*, 2(5), 51–58. <https://doi.org/10.24001/ijels.2.5.7>
- Tan, J. P.-L., & McWilliam, E. (2013). From literacy to multiliteracies: Diverse learners and pedagogical practice. *Pedagogies: An International Journal*, 4(3), 213–225. <https://doi.org/10.1080/15544800903076119>
- Tang, C. M., & Chaw, L. Y. (2016). *Digital literacy: A prerequisite for effective learning in a blended learning environment?* *Electronic Journal of e-Learning*, 14(1), 54–65. <http://www.ejel.org/volume14/issue1>
- Toci, Arta (2021). Translation in EFL classroom. *Prizren Social Science Journal*, 5(2), 113-117, <https://doi.org/10.32936/pssj.v5i2.217>
- Law, N., Woo, D., Torre, J. D. L., and Wong, G. (2018). *A global framework of reference on digital literacy skills for indicator 4.4.2 (Vol. 51)*. Canada: UNESCO Institute for Statistics, 1-146. [ip51-global-framework-reference-digital-literacy-skills-2018-en.pdf \(unesco.org\)](#)
- Vidhayasai, T., Keyuravong, S., & Bunsom, T. (2015). Investigating the use of Google Translate in “Terms and Conditions” in an airline’s official website: Errors and implications. *PASAA: Journal of Language Teaching and Learning*, 49(1), 137-169. <http://www.culi.chula.ac.th/publicationsonline/files/article/hf8rmE0JMDTue15236.pdf>
- Yayuza, F. & Akyuza, S. (2015). Digital learning in EFL classrooms. 7th World Conference on Educational Sciences (WCES-2015), 05-07 February 2015, Novotel Athens Convention Center, Athens, Greece. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 197 (2015) 766 – 769. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.176>
- Yu, C., & Liu, Z. (2021). Translation strategies in global news: What Sarkozy said in the suburbs. *Asian Journal of Communication*, 31(6), 550-553. <https://doi.org/10.1080/01292986.2021.1991405>.

Exploring the factors that contribute to the popularity of Sikkimese Ethnic Fusion food entrepreneurs in Sikkim

Azman NORHIDAYAH

Senior Lecturer; Faculty of Business Management and Professional Studies, Management and Science University Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia
E-mail: norhidayah_azman@msu.edu.my ORCID: 0000-0001-8324-7137

Ahmad ALBATTAT

Associate Professor; Graduate School of Management, Post Graduate Centre Management and Science University Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia
E-mail: dr.battat@msu.edu.my ORCID: 0000-0002-3127-4405

Rupa SINHA

Senior lecturer; Amity Institute of Travel and Tourism, Amity University, Kolkata, India.
E-mail: rsinha@kol.amity.edu ORCID: 0000-0001-7174-7708

Ayşe Meriç YAZICI

Senior Lecturer; Istanbul Gelisim University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of International Trade and Business Administration, Istanbul, Türkiye
E-mail: ayazici@gelisim.edu.tr ORCID: 0000-0001-6769-2599

Nurul Hafez Abd HALIL

Senior Lecturer; Department of Entrepreneur and Marketing Studies, Faculties of Business and Management, University Technology of Mara, Selangor, 42300 Kuala Selangor
E-mail: hafez@uitm.edu.my ORCID: 0000-0003-1513-6675

Abstract

Sikkim, an Indian state located in the eastern Himalayan region, can be characterized as a region of modest proportions. Sikkim harbors many diverse communities, among which the Bhutia, Lepcha, and Nepali communities hold paramount significance. These communities boast their own unique ethnic culinary traditions, which reflect their rich cultural heritage. The study aims to explore the relationship between ethnic cuisine and the cultural groups it represents. Specifically, this research endeavor seeks to examine the factors contributing to the popularity of Sikkimese ethnic fusion food and to gain insights into the perspectives of both residents and visitors regarding its consumers. The principal objective of this study is to ascertain the latent possibilities of ethnic gastronomy for amalgamations in the region of Sikkim while simultaneously familiarising oneself with the intricacies of ethnic culinary amalgamations in Sikkim.

Additionally, this research aims to gain insights into the perceptions held by consumers regarding the domain of ethnic fusion cuisine. The present study, 104 samples were procured by implementing a meticulously designed questionnaire. The samples were acquired via purposive sampling, targeting individuals from the desired audience, namely the local community and tourists visiting the Sikkim region. The data collection process was conducted through an internet-based survey, employing a quantitative approach as the fundamental framework for subsequent analysis.

Keywords: Ethnic food, Fusion food, Sikkimese, Consumer, Perception, Potentiality

INTRODUCTION

In contemporary society, individuals have a prevailing inclination to prioritize the hedonic aspect of eating over its mere sustenance. Consequently, a growing demand has emerged for consumables that possess a narrative dimension, thereby enhancing the overall gastronomic experience. The term "ethnic food" refers to culinary creations that can be traced back to the historical and cultural heritage of a specific ethnic group. These gastronomic traditions are shaped by the group's unique knowledge and utilization of local flora and fauna (Evansluong, Grip & Karayianni, 2023; Almansouri, Verkerk, Fogliano & Luning, 2021; Prüse et al., 2021; Khanna & Bhagat, 2021). The cuisines originating from Greece, India, Italy, Thailand, and Korea are widely acknowledged as ethnic gastronomy when encountered beyond the borders of their respective countries. The realm of ethnic cuisine encompasses not only the gastronomic traditions associated with specific cultural groups but also extends to the culinary practices observed by individuals adhering to diverse religious beliefs. Notably, the purview of ethnic food encompasses not only the customary fare of various ethnic communities but also the dietary customs observed by adherents of Buddhism, Christianity,

and Islam, as elucidated by El-Said, Smith, and Al Ghafri (2021), Roy (2021), and Ali, Margetts, and Zainuddin (2021). Historically, individuals were guided by their entrenched customs and cultural practices, wherein the significance of sustenance within these traditions and cultures facilitated the transmission of dietary habits and recipes across successive generations through the wisdom and guidance of elders. Consequently, the culinary landscape remained largely unaltered for extended periods, as evidenced by scholarly works (Bui, Kim & Heo, 2023; Shufri et al., 2021; Rupa & Albattat, 2021; Shariff, Zahari, Hanafiah & Ishak, 2021). It is widely acknowledged that a multitude of diverse cultures exists across the globe, each characterized by its unique assemblage of culinary components and gastronomic practices.

The rapid progress in contemporary transportation and technology has significantly expedited travel and information dissemination throughout the twentieth century. In gastronomy, individuals are exposed to a plethora of culinary styles, arousing their curiosity to experiment with novel ingredient combinations and harmonize flavors to cater to the diverse palates prevalent within our nation (Bui, Kim & Heo, 2023). Fusion cuisine, a distinctive culinary genre, emerges as a manifestation of this inclination, wherein disparate culinary traditions or techniques are amalgamated harmoniously to create a singular gastronomic masterpiece. Regional fusions, characterized by the amalgamation of culinary traditions from diverse areas or sub-regions, represent a notable manifestation of food fusion. Furthermore, it is worth noting that food mash-ups can be classified as an alternative form of gastronomic fusion, as elucidated by esteemed scholars such as Spence (2020), Khorana (2021), and Spence (2018). Food fusion enables individuals to engage in experimentation and liberation, thereby facilitating the exploration of a diverse array of flavors and textures (Chun, 2020; Darmon, 2020). The phenomenon under consideration exhibits a diverse range of manifestations, one of which pertains to the utilization of constituent elements from a disparate culinary preparation (Nayir, Eryilmaz & Ayci, 2023, Rojas-Rivas, Rendón-Domínguez, Felipe-Salinas & Cuffia, 2020). Various manifestations of culinary fusion involve the harmonious amalgamation of two distinct gastronomic disciplines, resulting in a novel and unparalleled gastronomic creation (Spence, 2020). Fusion cuisine can be regarded as a culinary genre that amalgamates multiple culinary traditions or techniques into a singular gastronomic creation (Evansluong, Grip & Karayianni, 2023; Min, Jiang & Jain, 2019; Scheyvens & Laeis, 2019; Reddy & van Dam, 2020). Regional fusions, characterized by the amalgamation of culinary traditions from diverse areas or sub-regions, represent a distinct category within fusion cuisine (Lasker et al., 2021). Food mash-ups represent a distinct category within fusion cuisine, as elucidated by Meadows (2020) and further expounded upon by Montefrio and Wilk (2020). Food fusion facilitates culinary exploration and emancipation, enabling individuals to embark upon a journey of sensory discovery characterized by a juxtaposition of diverse flavors and textures (Nayir, Eryilmaz & Ayci, 2023; Chun, 2020). The phenomenon under discussion manifests in various manifestations, encompassing a culinary methodology that incorporates constituents derived from an entirely disparate gastronomic composition alongside other instances of culinary fusion that seamlessly amalgamate diverse culinary disciplines, engendering an innovative and distinctive outcome.

The amalgamation of diverse culinary traditions has given rise to a distinctive gastronomy called Sikkim's indigenous fusion cuisine. The culinary traditions of the Sikkimese ethnic group predominantly revolve around using fermented rice and various wild vegetables sourced from the surrounding jungle. Notable examples include Ningro, which refers to Nakima, denoting wild lily; Baas ko tusa, representing bamboo shoots; and Chew, encompassing mushrooms. The culinary practices employed in creating Sikkimese cuisine predominantly encompass the techniques of stir-frying, boiling, and steaming. It is worth noting that the incorporation of spices and herbs is somewhat restrained, while an extensive array of plant-based condiments, including but not limited to turmeric powder, ginger, chewy (aesandra), and barks derived from plants such as gore salla (*abies wabbicna*), verla, and chatiwan, are utilized (Smith, 2023, Nayir, Eryilmaz & Ayci, 2023, Tamang, 2020; Thapa & Tamang, 2020; Biswas & Patra, 2021; Anal, 2019). The culinary techniques and traditions discussed herein have gradually transformed and refined throughout numerous generations, encompassing a rich tapestry of cultural heritage and empirical exploration. The present study aims to investigate the perception and potential of Sikkim's ethnic fusion cuisine, specifically Indian Himalayan cuisine, among both the local population and tourists.

Literature review

Sikkim Ethnic food

Sikkim has consistently garnered significant attention as a favored destination among tourists for an extended period. The destination above encompasses a plethora of historical and cultural landmarks, indigenous communities, linguistic variations, and a rich culinary tradition (Feng, Wang & Qi, 2023). It is

widely acknowledged that exploring diverse cultures and gastronomic experiences holds significant value for individuals engaging in tourism activities. Due to the diverse ethnic composition of Sikkim, it is observed that each distinct group within the region possesses its distinctive culinary practices and employs specific ingredients (Pham & Truong, 2023; Hirschfeld et al., 2023; Roy, 2020; Tamang, 2020; Thapa & Tamang, 2020; Biswas & Patra, 2021; Anal, 2019). In the context of Sikkim, numerous dining establishments and eateries offer an authentic array of Sikkimese culinary delights. However, it is advisable to partake in these gastronomic experiences within the confines of a homestay, where a local family graciously undertakes the responsibility of preparing and serving traditional ethnic meals to tourists from diverse corners of the globe. This emerging trend is an innovative and captivating addition to Sikkim's repertoire of attractions (Yusupov et al., 2023; Forman & LeJeune, 2023). Moreover, it is worth noting that Sikkim, as an integral constituent of the Indian nation-state, possesses the inherent capacity to exert a substantial impact on the perceptions of visitors, thereby engendering the inclination among sure travelers to revisit the locale in order to partake in the delectable offerings of its unique ethnic gastronomy (Roy, 2020; Tamang, 2020; Thapa & Tamang, 2020; Biswas & Patra, 2021; Anal, 2019). In pursuit of this objective, a growing multitude of destination marketing endeavors are placing greater emphasis on the culinary domain as a fundamental constituent of the tourist offering within a given destination (Feng, Wang & Qi, 2023; Batat, 2021).

In recent years, culinary tourism has seen a noticeable surge in the prevalence of culinary tourism (Pham & Truong, 2023; Hirschfeld et al., 2023; Chang, 2021; Duarte Alonso, Kok & O'Brien, 2018). The significance of dining and food experiences during travel is widely acknowledged by many individuals (Sundqvist & Bengs, 2021). Annually, a considerable influx of individuals hailing from various regions within the country as well as from international locales embark upon a sojourn to the region of Sikkim, with the primary objective of admiring its aesthetically pleasing landscapes and indulging in the consumption of fermented organic sustenance (Roy, 2020; Tamang, 2020; Thapa & Tamang, 2020; Biswas & Patra, 2021; Anal, 2019). Sikkim is renowned for its rich tapestry of diverse cultures and culinary traditions, which its inhabitants fervently celebrate in a manner that is uniquely characteristic of the region. Due to the diverse ethnic composition of Sikkim, it is evident that each distinct group within the region possesses its distinctive culinary techniques and utilizes specific ingredients in their cooking practices (Prastowo et al., 2023; Kampman, 2023). In the context of Sikkim, a region renowned for its diverse culinary offerings, it is worth noting that numerous dining establishments and cafes endeavor to provide an authentic representation of Sikkimese cuisine. However, it is arguable that the most immersive and culturally enriching gastronomic experiences can be attained through the patronage of local homestays, wherein families proficient in culinary craftsmanship prepare and serve traditional ethnic meals to discerning guests. The culinary practices of Sikkim predominantly revolve around using fermented food items (Pham & Truong, 2023; Hirschfeld et al., 2023). The production of fermented foods is facilitated through the metabolic processes of microorganisms, either through spontaneous fermentation or the deliberate introduction of specific starter cultures. These microorganisms engage in biochemical and organoleptic transformations of the substrates, resulting in the generation of consumable products that are typically characterized by their palatability, safety, and nutritional value (Nurul Farah Izzah et al., 2021; Ashaolu et al., 2021; Ilango & Antony, 2021; Dong & Karboune, 2021).

Based on the findings of the dietary study, it has been determined that a notable proportion of the population in Sikkim, precisely 11.7 percent, adheres to a vegetarian dietary pattern. In contrast, the majority, comprising 88.3 percent, does not follow such a regimen. A fusion of Hindu, Tibetan, and Nepalese influences characterizes the culinary culture of Sikkim. The daily routine of an average Sikkimese individual commences in the early hours of the day, wherein they consume a steaming cup of tea. This beverage, often accompanied by sugar or salt, may be enjoyed with or without including milk.

Furthermore, a pinch of black pepper may also be incorporated into this customary morning ritual (Roy, 2020; Tamang, 2020; Thapa & Tamang, 2020; Biswas & Patra, 2021; Anal, 2019). The initial repast of the diurnal cycle comprises a modest culinary creation encompassing mohieachar. The term "Tarkari," denoting a culinary concept encompassing side dishes or curries, pertains to a diverse array of fermented food items with ethnic origins. During the afternoon, a customary practice ensues wherein individuals partake in a modest repast comprising predominantly of conventional culinary fare and tea consumption. The evening repast, colloquially referred to as dinner, represents the second principal meal of the day. It is typically consumed during the early hours of the evening and encompasses a culinary composition known as mohieachar, which remains consistent in its composition. The inclusion of ethnic fermented beverages and distilled alcoholic beverages in the evening repast is a customary practice within the gastronomic

customs of the "matwali" Nepali populace, who are individuals that partake in alcohol consumption and are beneficiaries of the social welfare system (Roy, 2020; Tamang, 2020; Thapa & Tamang, 2020; Biswas & Patra, 2021; Anal, 2019).

Table 1. Type of fermented food of Sikkim, Traditional fermented food products of the Sikkim Himalayas

Product	Substrate	Fermentation time	Texture and Use
Fermented Legume Products			
Kinema	Soybean	1-3 d	Flavored, sticky cooked beans; curry
Masauryra	Black gram	1-2 d	Dry, ball-like condiment
Fermented Dairy Products			
Chhurpi (soft)	Cow/Yak milk	1 d	Soft-mass; cheese-like, curry/pickle
Chhurpi (hard)	Cow/Yak milk	2-3 d	Hard-mass; masticator
Chhu/Shedden	Cow/Yak milk	~7 d	Soft-mass, strong-flavored curry
Phil	Cow/Yak milk	5-7 d	Cream; fried curry with butter
Somar	Cow/Yak milk	~ 1 month	Soft-paste, strong flavor; condiment
Dahi	Cow milk	10-12 h	Curd; savory
Guru	Cow/Yak milk		Butter
Mohi	Cow milk	10-12 h	Butter-milk
Fermented Vegetable Products			
Gundruk	Leafy vegetable	7-15 d	Dried, sour; soup/ pickle
Sinki	Radish tap root	25-30 d	Dried, sour; soup/ pickle
Khalpi	Cucumber	5-7 d	Sour; pickle
Menu	Bamboo shoots	7-10 d	Sour; pickle
Fermented Cereal Product			
Sel roti	Rice-wheat flour	4-10 h	Round-shaped, deep fried; bread
Fermented Meat/Fish Products			
Sukako ko masu	Beef/yak/pork/mutton	15-30 d	Smoked meat, curry
Sukako ko maccha	River fish	5-7 d	Smoked fish, curry
Alcoholic Beverages			
Marcha	Rice, wild herbs	1-2 d	Starter to ferment alcoholic beverages: dry, solid ball/flat
Kodo ko jaanr	Finger millet	5-7 d	Mildly alcoholic, sweet, acidic beverage
Bhaati jaanr	Rice	3-7 d	Sweet-sour alcoholic paste
Makai jaanr	Maize	5-7 d	Sweet-sour alcoholic paste
Gahun ko jaanr	Wheat	5-7 d	Sweet-sour alcoholic paste
Raksi	Cereal/tuber	Distillation	Distilled, alcoholic drink

Sources; http://bic.nehu.ac.in/Fermented_Food_Final/fermented.htm

Culinary tourism experiences

Like other integral elements of the tourist experience, food is essential, such as lodging, transportation, and attractions (Adnan & Omar, 2021; Baral & Neupane, 2020). Historically, individuals engaged in traversing from one location to another, necessitating sustenance for their sustenance needs. Nevertheless, there has been a notable shift in demand, whereby individuals are inclined to embark on journeys specifically to indulge in culinary experiences. Individuals actively pursue authentic gastronomic encounters and are willing to explore novel taste profiles encountered during their leisure travels. Following the scholarly work of Holloway and Humphreys (2019), it is posited that the act of food consumption serves as a means through which individuals can effectively satisfy a multitude of their travel-related desires, encompassing but not limited to the realms of pleasure, relaxation, prestige, education, and lifestyle. Food, or rather sustenance, is multifaceted and can serve as a primary or ancillary impetus for individuals seeking nourishment (Cassin et al., 2019). This observation unequivocally illustrates that individuals may pursue sustenance either solely for its intrinsic value or for an ulterior motive, all the while procuring nourishment.

Food tourism, culinary tourism, and gastronomy tourism are terminologies employed to delineate tourist endeavors that revolve around food (Ellis, Park, Kim & Yeoman, 2018). The term "food tourism" encompasses a cohort of travelers whose principal objective is to partake in the gastronomic offerings and libations of a specific geographical area, concurrently acquiring knowledge about the local populace, customs, and historical background (Prastowo et al., 2023, Kampman, 2023, Cardoso, Vila, de Araújo, & Dias, 2019). The emergence of the food tourism sector has evolved concomitantly with the inquisitiveness and desire of tourists to partake in novel gastronomic encounters (Henderson, 2019). Following the scholarly work of Holloway and Humphreys (2019), the manner and rationale behind our dietary practices possess the potential to serve as discernible markers of our individual and collective identities, thereby signifying our affiliation with a particular nation or social group. Furthermore, these eating habits play a pivotal role in elucidating the underlying motivations that drive individuals to embark on journeys and explore new destinations. Given the observation mentioned above, it becomes evident that food holds considerable importance in shaping the overall experience of individuals visiting a particular location.

In recent years, there has been a growing recognition of culinary tourism as a novel manifestation of consumer behavior toward tourist goods and services (Mohamed, 2023; Anas, Zaenal & Hasan, 2023; Ranasinghe, Gangananda, Bandara & Perera, 2021). Prognostications for the forthcoming years indicate a favorable trajectory for this phenomenon. One plausible elucidation for this phenomenon can be attributed to the inclination and motivation of tourist service providers to embrace regional development strategies that leverage conventional local resources and products within a framework wherein the contemporary consumer not only seeks to procure products and services to fulfill their requirements, but also anticipates novel and gratifying experiences (Juliana et al., 2021; Chien, Wu, & Huang, 2018). The current discourse emphasizes the significance of incorporating fusion cuisine practices to allure visitors to a particular locale, enabling them to partake in novel and unconventional gastronomic experiences. It is posited that this emerging trend holds the potential to augment the demand for said destination ((Prastowo et al., 2023; Kampman, 2023). In support of this notion, Masiza, Chirima, Hamandawana, and Pillay (2020) contend that integrating fusion food practices within restaurant establishments is a commendable mechanism for attracting visitors to the location above. Moreover, the emergence of the fusion cuisine phenomenon has engendered a heightened level of ingenuity among culinary professionals, thereby giving rise to the incorporation of novel and multifarious gastronomic offerings.

Sikkim Ethnic Fusion food

"fusion" primarily denotes amalgamating two distinct substances or objects, predominantly facilitated through thermal energy. This term encompasses a wide range of phenomena, spanning from the intricate process of nuclear fusion, wherein multiple atomic nuclei merge to form a singular, larger nucleus, to the amalgamation of two distinct metallic elements resulting in the formation of an alloy, and even to the fusion of two abstract concepts, giving rise to an entirely novel principle. Fusion cooking entails amalgamating one or more culinary traditions, techniques, or disciplines, resulting in a novel approach or final culinary creation. In essence, fusion cooking represents the convergence of diverse culinary practices, methods, or fields, giving rise to a distinct and innovative culinary outcome. The act of culinary preparation referred to as "one-pot cooking" should not be misconstrued as the mere amalgamation of various meal constituents within a singular vessel, subsequently subjecting said amalgamation to the maximum attainable temperature.

In light of the increasing recognition of Sikkim's ethnic cuisine among the populace, the government of Sikkim has taken the initiative to organize a food festival to promote the global dissemination of its unique fusion gastronomy. The food festival in question has garnered significant attention and acclaim from local inhabitants and tourists throughout its duration. Its primary appeal lies in showcasing diverse culinary traditions, blending various ethnic influences to create a unique fusion cuisine. It is anticipated that this event's continued success will contribute to positioning Sikkim as a prominent destination for culinary fusion in the foreseeable future. The Sikkim Food Festival 2018, also known as the Red Panda Winter Carnival, was recently held to cater to the discerning palates of food enthusiasts. The event served as a platform for accomplished chefs to showcase their culinary prowess by crafting exceptional and authentic dishes representing various nation regions (Smart, Feller & Mercel-Sanca, 2021). The esteemed Sikkim Governor, Srinivas Patil, officiated the event's commencement, attracting a substantial influx of attendees, notably individuals with a penchant for fermented organic gastronomy. The administration of Sikkim is actively engaged in a deliberate endeavor to promote tourism within the state to generate economic revenue and employment opportunities. The primary objective underlying the introduction of Sikkim ethnic fusion cuisine is to elucidate and explore the multifaceted dimensions of culinary amalgamation within the region.

By delving into the intricate interplay of diverse cultural and gastronomic influences, this endeavor sheds light on the unique culinary tapestry that characterizes Sikkim's gastronomic landscape. Through a meticulous examination of the fusion of traditional Sikkimese flavors with external culinary traditions, this initiative

The majority of fusion cuisine incorporates discernible constituents. The utilization of the human inclination towards the familiar and the consumption of comfort food is observed. Numerous individuals establish a correlation between specific meals or ingredients and pleasant memories, and the pinnacle of fusion cuisine effectively exploits this emotional association (Spence, 2020). Consequently, the inception of a triumphant fusion gastronomic experience often entails the utilization of a familiar constituent or arrangement, such as a sandwich, a slice of pizza, a dumpling, or a serving of noodles. Subsequently, a phenomenon of extraordinary nature transpires. The proposition put forth by the author suggests that the promotion of fermented foods among tourists who possess limited knowledge of such culinary practices would catalyze their acceptance and appreciation of the unique cuisine prevalent in the region of Sikkim. It is worth noting that the predominant portion of the gastronomic experience in this locale revolves around fermented foods, as highlighted in the scholarly work conducted by Chen et al. (2020).

An Initial Examination of a Subject Humans possess an inherent inclination to pursue novel experiences alongside their inherent inclination towards familiarity and comfort. The amalgamation of diverse culinary traditions, commonly called fusion food, engenders a multifaceted sensory encounter encompassing novel gastronomic encounters, unexplored geographical contexts, and an array of hitherto unencountered taste profiles (Hall, 2021). The meal's identifiable form or initial stage can be acquired by indigenous inhabitants and visitors alike, subsequently undergoing a profound relocation that transcends cultural and artistic boundaries when individuals consume a conventional hamburger infused with the essence of Sikkim spice or experience the customary mouthfeel of barbecued poultry enhanced by the delightful nuances of Sikkim flavors (Cellamare, 2020).

Sikkim's ethnic fusion cuisine, akin to its counterparts in the realm of culinary fusion, allows chefs to embark upon a journey of exploration. Loi, Kong, and Bandeira (2020) posit that individuals tend to incorporate their unique modifications into conventional and established culinary preparations. The potential incorporation of a novel sauce can enhance the overall gustatory experience of the meal while introducing an innovative ingredient into the gravy holds the promise of attaining the pinnacle of culinary excellence characterized by an intensified spiciness. It is conceivable that an assemblage of seafood and noodles exists, possessing a captivating and original composition yet to be discovered. The Sikkim ethnic fusion cuisine facilitates the manifestation of genuine creative aptitude, wherein culinary practitioners explore residual constituents or imbue a novel essence into a well-known culinary delight (Xie, 2021).

The inherent capacity of food to foster social cohesion and unity renders it intrinsically communal. The potency of the effect is significantly enhanced when the culinary practitioner applies this conceptual framework on a global scale. The amalgamation of diverse culinary traditions from different countries can lead to the emergence of gastronomic creations (Abdelmassih & Arendt, 2020). The statement above posits that fusion cuisine possesses the potential to engender a sense of familiarity and solace among individuals hailing from diverse backgrounds (Yeoman et al., 2021).

The amalgamation of culinary traditions, commonly called fusion cuisine, can expose individuals to novel concepts in their culinary practices and dietary choices. In contemporary times, seeking inspiration is a formidable challenge. However, within gastronomy, fusion cuisine emerges as a domain that undeniably captivates both the discerning traveler and the indigenous inhabitants (Nadeau, 2020). This resource is not exclusively for culinary professionals seeking novel concepts for a signature culinary creation. The acquisition of knowledge on novel ingredients and culinary methodologies holds significant potential for enhancing the overall well-being of the average individual. Invariably, when such occurrences transpire, as they are wont to do, novel modalities on the consumption and preparation of sustenance shall inevitably arise (Del Moral, 2020).

Ethnic Fusion Food Entrepreneur

Tourism exhibits a dynamic nature, perpetually undergoing evolution to effectively accommodate the varied interests and preferences of individuals engaged in travel. Culinary tourism has emerged as a prominent and burgeoning aspect within the realm of tourism, wherein discerning travelers actively pursue genuine and immersive gastronomic encounters as the primary impetus behind their voyages (Evansluong, Grip & Karayianni, 2023, Nayir, Eryilmaz & Ayci, 2023, Smith, 2023). Within the present context, it is imperative to acknowledge the significant role that heritage food entrepreneurs assume in the augmentation

of the tourism industry. The individuals above and enterprises exhibit unwavering commitment towards preserving cultural traditions, providing distinctive experiential opportunities, facilitating economic expansion, and advocating for sustainable tourism. This essay explores heritage food entrepreneurs' intricate and multifaceted significance within tourism (Bui, Kim & Heo, 2023).

Cultural preservation and the maintenance of authenticity are paramount concerns within the realm of heritage food entrepreneurship. These enterprising individuals assume the role of custodians, safeguarding cultural identity and ensuring the integrity of traditional practices. The individuals in question assume the role of custodians, diligently safeguarding the traditional recipes, culinary methodologies, and constituent elements transmitted across successive generations (Nayir, Eryilmaz & Ayci, 2023; Smith, 2023). When individuals engage in these gastronomic encounters, they deeply comprehend the historical and cultural aspects of a given locale. The culinary offerings presented by individuals engaged in heritage food entrepreneurship transcend the realm of mere sustenance, instead serving as portals that provide profound insights into the collective essence of a given community. In exemplification, the act of indulging in a dish of handcrafted pasta in Italy or partaking in the consumption of a piquant curry in India transcends mere sustenance; it entails a profound engagement with time-honored gastronomic customs and the individuals who dutifully preserve them (Smith, 2023).

The notion of unique and memorable experiences has long captivated the human imagination, prompting extensive contemplation and discourse within various academic disciplines. These experiences, characterized by their exceptional and lasting impact, possess an inherent allure that transcends the contemporary allure for tourists and lies predominantly in the quest for distinctive and indelible encounters (Yusupov et al., 2023, Forman & LeJeune, 2023). Heritage food entrepreneurs proffer precisely such a proposition. The establishment in question possesses the ability to curate dining experiences that distinguish it from its counterparts within the industry (Feng, Wang & Qi, 2023). In contemporary times, there has been a noticeable surge in the inclination of individuals who embark on journeys, be they connoisseurs of gastronomy or individuals seeking a casual dining experience, to actively pursue establishments such as restaurants, street food vendors, and markets that offer a unique and indelible experience (Pham & Truong, 2023, Hirschfeld et al., 2023). The entrepreneurs above exhibit a remarkable ability to incorporate historical and cultural elements into their culinary creations, transforming an otherwise ordinary meal into a captivating voyage transcending temporal and geographical boundaries.

The profound economic implications of heritage food entrepreneurs within tourism are paramount and should not be underestimated. The enterprises in question yield financial returns and serve as sources of employment within the immediate vicinity. The entrepreneurs above frequently procure ingredients from nearby regions, supporting local small-scale farmers and artisans (Prastowo et al., 2023; Kampman, 2023). Moreover, the presence of a substantial number of tourists who purposefully seek out gastronomic encounters enhances the region's socioeconomic landscape. The phenomenon above engenders employment opportunities within the realm of hospitality fosters the expansion of industries associated with sustenance, and augments the holistic economic prosperity of the locality (Mohamed, 2023; Anas, Zaenal & Hasan, 2023). Heritage food entrepreneurs exhibit a profound level of integration within the communities they cater to. The organization actively collaborates with nearby agriculturalists, manufacturers, and distributors, fostering and fortifying connections within the local community. This engagement transcends mere commercial exchanges, catalyzing the cultivation of a collective sense of purpose and cultural identity (Adedokun, 2023; Chun & Neill, 2023). When tourists actively participate in the endeavors of heritage food entrepreneurs, they frequently discover themselves not only indulging in culinary delights but also deeply engaging with the authentic local culture, thereby enriching their overall travel experiences. Numerous purveyors of traditional culinary offerings within heritage food have emerged as staunch sustainability advocates. The establishment places a high emphasis on the utilization of regionally procured, temporally appropriate constituents, thereby mitigating the distance traveled by food and minimizing the ecological impact of their endeavors (Berns, Prakash & Mattavelli, 2023; Mai & Nguyen, 2023). Through promoting and endorsing sustainable practices, individuals actively contribute to safeguarding the environment, thereby guaranteeing the preservation of culinary traditions reliant on the utilization of locally procured, unprocessed constituents. This concerted effort ensures the perpetuation of gastronomic delights for forthcoming generations, enabling them to relish consuming dishes crafted from the finest, regionally available elements (Chatterjee, 2023; Solano, 2023).

Promoting culinary tourism is a topic of increasing interest and significance within tourism studies. This emerging area of research explores the intersection of gastronomy and travel, recognizing that Heritage food entrepreneurs are actively engaged in facilitating and advancing culinary tourism (Poblete,

Mandakovic & Apablaza, 2023; Caramaschi, 2023). They coordinate and actively participate in gastronomic festivals, instructional culinary sessions, curated epicurean excursions, and various endeavors strategically devised to captivate individuals with a fervor for gastronomy (Chatterjee, 2023; Solano, 2023). These endeavors serve as a means of acquainting tourists with indigenous gastronomy and underscore the intricate and diverse fabric of cultural and traditional elements that are intricately interwoven with it. Events of this nature augment a particular locale's allure, enticing individuals with a predilection for distinctive culinary encounters (Zanzaizman, Sheikh & Abdul Latip, 2023).

Research Methodology

This study investigates consumer perception and the potential of ethnic fusion food in Sikkim, Indian Himalayan. The quantitative method has been adopted as the basis of analysis in this study. Data were gathered through a well-structured questionnaire using purposive sampling from the targeted audience (Local Community and tourists who visited Sikkim) through an online survey using Five (5) Likert scale. The questionnaire has been divided into two sections. Section A comprises demographical factors, while Section B constitutes factors to know the potentiality of fusion food and customer preferences for ethnic fusion food. Several 104 respondents have been successfully collected.

FINDINGS

Table 2. Demographic profile

Demographic profile	Number	%
Gender		
Male	42	40.4%
female	62	59.6%
Age		
Below 20 years	4	3.8 %
20 – 40 years	85	81.7%
40-60 years	13	12.5%
Above 60 years	2	2%
Type of respondent		
Local	75	72.1%
Tourist	29	27.9%
Income level		
Below 10k	9	8.7%
10k-30k	46	43.7
30k-50k	49	47.6%
Above 50k	0%	0%
Educational level		
Secondary	4	3.8%
Higher Secondary	19	18.3%
Graduate	71	68.3%
Postgraduate	10	9.6%
Unemployment status		
Public sector	48	47%
Private sector	30	29.8%
Tourism business	14	14.4%
Unemployment	7	7.7%
Students	1	1.1%
Level of awareness about Sikkim fusion ethnic food		
Aware	102	98.1%
Not aware	2	1.9%

This study involves 104 respondents; the majority are local, 72.1%, followed by tourists, 27.9% in Sikkim, India. Based on the statistical demographic, 59.6% are male respondents, and 40.4% are female respondents. Besides that, 81.7% of the respondents that participated in this study were in the age group between 20-40 years old, followed by 40-60 years old, 12%, below 20 years received 3.8%, and finally above 60 years old 1.9%. Regarding income level, most respondents received 30k-50k of salary per month with a score of 47.6%, followed by a salary from 10k-30k with a score of 43.7%, below 10k with a score of 8.7%. Finally, respondents were earning at most 50k of salary. Moreover, most respondents' educational

levels are graduating from university with a score of 68.3%, followed by higher secondary, which received 18.3%; post-graduation received 9.6%, and secondary received 3.8%. In addition, most of the respondents working in the public sector, with a score of 46.2%, followed by the private sector at 29.8%, working in the tourism industry at 14.4%, unemployed respondents with a score of 7.7%, and students with a score of 1.1%. The majority of the respondents are aware of the differences between traditional ethnic food and ethnic fusion food, with a score of 98.1%, and only 1.9% of the respondents were unaware of the differences between traditional ethnic food and ethnic fusion food.

a. Potentiality of ethnic fusion food

Table 3. Potentiality of ethnic fusion food

Question	Likert scale score				
	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree
The introduction of fusion in ethnic food is a good idea.	27 26%	49 47%	28 27%	0 0%	0 0%
Fusion in ethnic food can harm the original taste of the ethnic food.	11 10.5%	14 13%	65 63%	11 10.5%	3 3%
Sikkimese ethnic fusion food is trendy among other communities.	12 12%	27 26%	36 35%	24 23%	5 5%
Sikkimese ethnic fusion food uses a variety of spices.	14 13%	45 43%	36 35%	9 9%	0 0%
If promoted properly, Sikkimese fusion ethnic food will have international recognition.	35 33.5%	57 54.5%	11 11%	1 1%	0 0%
Sikkimese ethnic food will add different levels of Sikkim tourism.	48 46%	43 41%	12 12%	1 1%	0 0%
More traditional restaurants should be opened up to provide ethnic fusion food.	29 28%	54 52%	20 19%	1 1%	0 0%
Proper marketing strategies are required to promote the ethnic fusion food of Sikkim.	52 50%	40 38%	12 12%	0 0%	0 0%
Government and other stakeholder should come together for the endorsement of Sikkim tourism.	45 43%	44 42%	15 15%	0 0%	0 0%
If promoted properly, the number of local tourism jobs will increase.	42 40%	35 34%	25 24%	2 2%	0 0%

From the findings, the majority of the tourists and the local people agree (47%) and strongly agree (26%) that introducing the fusion method in the ethnic food of Sikkim is a good idea. The majority of the respondents feel neutral regarding the introduction of the fusion method in ethnic food can harm the original taste of traditional ethnic food; 13% of the respondents agree, and 10.5% of the respondents strongly agree that the introduction of the fusion method in ethnic food could change the original taste of the traditional food of Sikkim. 36% of the respondents feel neutral toward the popularity of Sikkim ethnic fusion food among other communities, but 26% agree, and 12% strongly agree that Sikkim ethnic fusion food is popular among other communities. The majority of the respondents agreed (43%) and strongly agreed (13%) that Sikkim ethnic fusion food still uses a variety of spices in its preparation. Moreover, the respondents also agreed (54.5%) and strongly agreed (33.5%) that if appropriately promoted, Sikkim ethnic fusion food would have international recognition. In addition, the majority of the respondents strongly agreed (46%) and agreed (43%) that the introduction of Sikkim ethnic fusion food would add different levels of Sikkim to the tourism industry. The respondents also agreed (52%) and strongly agreed (28%) that more traditional restaurants should open up to provide ethnic fusion food of Sikkim to locals and tourists. Regarding government and stakeholder support, most respondents agreed (42%) and strongly agreed (43%) that both the government and stakeholders should work together to endorse Sikkim tourism. The respondents also agreed (34%). They strongly agreed (40%) that if appropriately promoted, the number of local jobs created from the tourism industry in Sikkim will be tremendously increased in the long run.

b. perception of ethnic fusion food

Table 4. Perception of ethnic fusion food

Question	Likert scale score				
	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree
Ethnic fusion food represents Sikkim culture.	54 52%	38 36.5%	12 11.5%	0 0%	0 0%
Sikkimese ethnic fusion food is healthy.	34	53	14	3	0

	33%	51%	13%	3%	0%
The ethnic fusion food of Sikkim is unique.	29 28%	62 60%	11 10.5%	2 1.5%	0 0%
Sikkimese ethnic fusion food is delicious.	40 38%	32 31%	29 28%	3 3%	0 0%
Sikkimese ethnic fusion food is trendy among other communities	31 30%	32 31%	40 38%	1 1%	0 0%

Regarding the perception of ethnic fusion food, most respondents agreed (36.5%) and strongly agreed (52%) that the ethnic fusion food of Sikkim still represents the Sikkim culture. In addition, most of the respondents agree (51%) and strongly agree (33%) that Sikkim ethnic fusion food is healthy and agree (60%) and strongly agree (28%) that Sikkim local food is also unique. Regarding taste, most respondents agreed (31%) and strongly agreed (38%) that the taste of Sikkim ethnic fusion food is tasty. The respondents agreed (31%) and strongly agreed (30%) that the Sikkim ethnic fusion food is trendy among other communities.

DISCUSSION

The culinary traditions of Sikkim predominantly feature fermented ethnic foods known to possess substantial amounts of probiotics, thereby rendering them generally considered innocuous for the vast majority of individuals. The subject in question has been observed to possess many noteworthy properties, including but not limited to anti-oxidant, anti-microbial, anti-fungal, anti-inflammatory, anti-diabetic, and anti-atherosclerotic attributes. Specific individuals, however, may experience significant deleterious consequences after the consumption of fermented comestibles, such as the manifestation of gastrointestinal distension, cephalalgia, and migrainous episodes, heightened sensitivity to histamine, susceptibility to foodborne illnesses, the potential for probiotic-induced infections, and the emergence of antibiotic resistance. According to Clark (2020), The introduction of fusion technique in Sikkim's traditional ethnic cuisine serves the purpose of circumventing the predicament encountered by both visitors and locals who possess allergies towards fermented base foods, thereby enabling them to relish the distinctive flavors inherent in Sikkim cuisine. The current trajectory of international tourists exhibits a proclivity towards engaging in tangible pursuits, specifically the exploration of indigenous gastronomy, during their leisurely sojourns (Dancausa Millán, Millán Vázquez de la Torre & Hernández Rojas, 2021).

Moreover, as elucidated by He (2021), it has been observed that visitors, particularly those hailing from foreign lands, exhibit a predilection for partaking in gastronomic endeavors at establishments that exude an ambiance of pleasantness, as opposed to opting for the humbler options of food stalls, in order to immerse themselves in the authentic flavors of the local cuisine. In the context of unfamiliar food consumption among Western tourists in Sikkim, Tamang (2020) conducted a study that sheds light on tourists' inclination toward seeking variety. The study highlights the role of emotions in mitigating perceived risk and enhancing perceived control, thereby influencing tourists' intention to engage in food consumption. The observation above suggests that the dietary preferences of tourists exhibit a notable degree of adaptability and flexibility, particularly in the context of consuming unfamiliar cuisine (Zanzaizman, Sheikh Mohamed Safri & Abdul Latip, 2023).

In addition to the point above, it is worth noting that fermented food bases commonly exhibit a sour taste profile, which may be less appealing to individuals. However, the incorporation of the fusion method has the potential to mitigate the pronounced sourness and enhance the overall palatability of the culinary offering, as compared to its unaltered counterpart. This modification could be particularly advantageous for catering to the preferences of certain tourists who may find the original iteration excessively sour (Mulaw & Tesfaye, 2017). Frequently, the practice of fusion cuisine entails the emergence of novel culinary methodologies or the adaptation of ingredients, thereby engendering distinctive gustatory profiles that are readily discernible to consumers (Chen et al., 2020; Hall, 2021; Muhd Hakim et al., 2021; Spence, 2020). This approach aims to enhance the palatability and acceptability of fermented food by rendering its sourness profile more amenable and agreeable to individuals with limited exposure to and aversion towards pronounced sour taste in their culinary experiences. The incorporation of Sikkim's amalgamation of diverse ethnic culinary traditions can engender a novel gastronomic offering that garners favor not only among indigenous inhabitants but also among international tourists hailing from various nations. The facilitation and encouragement of novel recipe development and the incorporation of diverse culinary traditions would serve to enhance Sikkim's reputation as a sought-after destination for gastronomic tourism, attracting visitors from various geographical locations (Chatterjee, 2023, Solano, 2023; Nadeau, 2020; Del Moral, 2020; Abdelmassih & Arendt, 2020; Chen et al., 2020; Spence, 2020).

In an era characterized by the swift progression of culinary fashions and the increasing interconnectedness of cultures, individuals who embark on the path of heritage food entrepreneurship assume the role of custodians of tradition and advocate for safeguarding cultural heritage. The committed individuals and enterprises in question assume a crucial function in preserving and commemorating the diverse and intricate culinary heritage that characterizes various regions and communities worldwide. This scholarly essay delves into the pivotal role played by heritage food entrepreneurs in the preservation of tradition, the promotion of local culture, and their valuable contribution to the ever-evolving culinary landscape (Poblete, Mandakovic & Apablaza, 2023; Caramaschi, 2023). Heritage food entrepreneurs epitomize the role of custodians for the culinary legacies of yore, diligently safeguarding ancestral recipes and venerable culinary methodologies transmitted across successive generations. These individuals serve as a tangible connection to historical periods, guaranteeing customary culinary preparations' perpetuation on our dining surfaces. Through the meticulous preservation of these culinary traditions, individuals effectively safeguard the distinct flavors, textures, and aromas that serve as a narrative of a specific culture or community (Chatterjee, 2023; Solano, 2023). When indulging in the culinary creations crafted by heritage food entrepreneurs, we are not merely experiencing gustatory pleasure; instead, we are actively consuming a tangible fragment of our collective past. The entrepreneurs in question present an assortment of culinary delights that possess an inherent quality of authenticity, surpassing temporal and geographical boundaries. These offerings include meticulously crafted Italian pasta, piquant Indian curry, and cherished family gumbo recipes from Louisiana.

Food consumption extends beyond mere sustenance, encompassing a fundamental aspect of a given locality's distinct identity and cultural fabric. Heritage food entrepreneurs exemplify a profound appreciation for local culture through their deliberate utilization of indigenous ingredients and adherence to traditional cooking methodologies. The culinary offerings of a particular region serve as a testament to its distinctiveness, frequently incorporating narratives, ceremonial practices, and the conviviality that characterizes its local populace. Heritage food entrepreneurs, using their culinary creations, offer a profound glimpse into the essence of a given culture (Berns, Prakash & Mattavelli, 2023; Mai & Nguyen, 2023). The cultural abundance of a destination can be encountered by both tourists and residents, facilitating a more profound comprehension of the customs that mold its identity. These enterprising individuals assume the role of cultural emissaries, disseminating their ancestral background's distinctive tastes and narratives to a more expansive demographic.

Moreover, the government and relevant stakeholders must exhibit substantial commitment towards propagating Sikkim's ethnic cuisine, particularly concerning its promotion as a viable source of food tourism in foreign nations. This endeavor necessitates consistent and concerted efforts aimed at generating awareness and devising effective promotional strategies that highlight the distinctive qualities and aesthetic appeal of Sikkim's ethnic gastronomy on a global scale (Adedokun, 2023; Chun & Neill, 2023; Loitongbam, 2021). This proposal aims to facilitate the advancement of Sikkim's cultural heritage and establish a novel avenue for tourism, specifically in culinary exploration within the region of Sikkim. Through the utilization of an integrated digital platform, the governmental body of Sikkim possesses the capacity to effectively advance a gastronomic journey encompassing the diverse culinary offerings of the region while concurrently facilitating the provision of educational programs and official recognition in the form of certifications on the amalgamation of ethnic Sikkim cuisine (Mohamed, 2023, Anas, Zaenal & Hasan, 2023). The Sikkim government has implemented effective tourist regulations that have resulted in a substantial augmentation of the utilization of indigenous gastronomy within the realm of Sikkim's tourism offerings and encounters. The endeavor's success can be attributed to the continuous collaboration and endorsement from prominent figures in the tourist and hospitality industry, alongside astute strategies employed in food marketing (Swamy, Batabyal & Gantait, 2021; Das, 2019).

CONCLUSION

Food tourism is becoming more popular as a kind of tourism. This includes visitors who come to a location expressly to sample new cuisines and those who consider new culinary experiences to be an essential aspect of their stay. This expresses itself in trips to food festivals or specific areas with a reputation/brand identity strongly associated with food (Blichfeldt & Therkelsen, 2010). Cuisine tourism is more closely linked with food tourism in Sikkim, although there is a rising effort to integrate regional food and customs into the area (Tamang, 2020). While the topic of 'new' fusion meals often captures the headlines, not to mention the public's interest, developing influential new fusion cuisines is likely to be more complicated than it seems at first. This is due, in part, to the risk of 'disconfirmation of anticipation' (Miragliotta & Baccaglioni-Frank, 2021). Fusion ethnic cuisine may sometimes, but not always, be presented as satisfying both a need for

comfort cuisine and a desire for innovation. They may occasionally be produced by mixing individually recognizable components. At the same time, they fit into the more significant interest in the experimental approach that we have seen in recent years in the East and West. From the findings on the potentiality and perception of Sikkimese ethnic fusion food, it can be concluded that the Sikkimese ethnic fusion food has much potential for growth in making Sikkim a food tourism destination in the future, attracting many tourists from all over the world. If promoted properly, it can create many job opportunities. If more traditional restaurants open to provide ethnic cuisine, it may gain a worldwide reputation.

Furthermore, if appropriately marketed, future generations will better know their ethnic cuisine and its importance. As we all know, Sikkim is a highly recommended tourist destination due to its natural beauty. However, if it is correctly promoted via its famous ethnic cuisine, Sikkim may have a future as a culinary tourism destination.

REFERENCES

- Almansouri, M., Verkerk, R., Fogliano, V., & Luning, P. A. (2021). Exploration of heritage food concept. *Trends in Food Science & Technology*.
- Ali, A., Margetts, B. M., & Zainuddin, A. A. (2021). Exploration of the principal component analysis (PCA) approach in synthesizing the diet quality of the Malaysian population. *Nutrients*, 13(1), 70.
- Aceituno-Mata, L., Tardío, J., & Pardo-de-Santayana, M. (2020). The persistence of flavor: Past and present use of wild food plants in Sierra Norte de Madrid, Spain. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 4, 271.
- Anal, A. K. (2019). Quality ingredients and safety concerns for traditional fermented foods and beverages from Asia: A review. *Fermentation*, 5(1), 8.
- Ashaolu, T. J., Khalifa, I., Mesak, M. A., Lorenzo, J. M., & Farag, M. A. (2021). A comprehensive review of the role of microorganisms on texture change, flavor and biogenic amines formation in fermented meat with their action mechanisms and safety. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 1-18.
- Adnan, S. F., & Omar, S. I. (2021). Assessing the tourist satisfaction of adventure lodges: a case study of Tadom Hill Resorts, Malaysia. *Journal of Ecotourism*, 1-16.
- Abdelmassih, K., & Arendt, S. W. (2020, August). Menu development for meetings and events: an opportunity for conveying cultural diversity and inclusion initiatives. In *Journal of Convention & Event Tourism* (Vol. 21, No. 4, pp. 355-364). Routledge.
- Adedokun, O. (2023). Sociocultural factors and sustainable performance of African Women Immigrant Entrepreneurs in Sweden: A study of African Women Immigrant Entrepreneurs in Sweden.
- Anas, M., Zaenal, F. A., & Hasan, L. D. (2023). Managing Glocalization: Exploring the Dynamics, Transformations, and Challenges of Food in South Sulawesi. *Pusaka: Journal of Tourism, Hospitality, Travel, and Business Event*, 5(2), 146-155.
- Baral, C. K., & Neupane, B. K. (2020). Tourism Attraction, Facilities, Flow and Assessment of Tourism Product of Manaslu Conservation Area. *The Geographic Base*, 7, 103-112.
- Batat, W. (2021). The role of luxury gastronomy in culinary tourism: An ethnographic study of Michelin-starred restaurants in France. *International Journal of Tourism Research*, 23(2), 150-163.
- Biswas, S., & Patra, D. (2021). Traditional and ayurvedic grain-based foods of India. *Elementary Education Online*, 20(5), 4679-4683.
- Berns, R., Prakash, A., & Mattavelli, S. (2023). Cultural Attitudes Towards Ethnic Cuisine in Italy.
- Blichfeldt, B. S., & Therkelsen, A. (2010). Food and tourism: Michelin, moussaka and McDonald's (Tourism Research Unit Working Paper No. 8). Aalborg: Aalborg University.
- Bui, T. M. H., Kim, J., & Heo, K. (2023). Making of Vietnamese food in Seoul: forms of capital and the intra-diversity in framing taste and menu. *Food, Culture & Society*, 1-18.
- Chun, J. Y. (2020). *Making Sense of Fusion Bibimbaps within Auckland Eateries* (Doctoral dissertation, Auckland University of Technology).
- Cassin, S. E., Buchman, D. Z., Leung, S. E., Kantarovich, K., Hawa, A., Carter, A., & Sockalingam, S. (2019). Ethical, stigma, and policy implications of food addiction: A scoping review. *Nutrients*, 11(4), 710.
- Cardoso, L., Vila, N. A., de Araújo, A. F., & Dias, F. (2019). Food tourism destinations' imagery processing model. *British Food Journal*.

- Chen, J., Zhu, B., Ngo, C. W., Chua, T. S., & Jiang, Y. G. (2020). A Study of Multi-Task and Region-Wise Deep Learning for Food Ingredient Recognition. *IEEE Transactions on Image Processing*, 30, 1514-1526.
- Cellamare, K. C. (2020). Food Reality Experience. *Creative Food Cycles-Book 1*, 335-343.
- Chien, S. H., Wu, J. J., & Huang, C. Y. (2018). "We made, we trust": Coproduction and image congruence in the food-tourism factories. *Asia Pacific Management Review*, 23(4), 310-317.
- Clark, A. (2020). Gut Microbiome, Health, Digestion, Diet, Nutrition, Immune Health. *Gut*.
- Chun, J. Y., & Neill, L. (2023). Understanding fusion Korean food: Considerations of identity, creation, and acceptance in Auckland, Aotearoa, New Zealand. *Food, Culture & Society*, 26(2), 424-438.
- Caramaschi, S. (2023). Ingredients for displacement: An exploration of the role of street food advocates in San Francisco's changing environment. *Urban Geography*, 1-21.
- Chatterjee, A. K. (2023). The "decline" of London's curry houses invented tradition, authenticity, and gastromythology. *Consumption Markets & Culture*, 1-23.
- Das, S. (2019). Towards the Development of Sustainable Tourism in Sikkim, India: Issues and Challenges. *International Journal of Research in Social Sciences*, 9(2), 575-592.
- Dancausa Millán, M. G., Millán Vázquez de la Torre, M. G., & Hernández Rojas, R. (2021). Analysis of the demand for gastronomic tourism in Andalusia (Spain). *PloS one*, 16(2), e0246377.
- Del Moral, R. G. (2020). Gastronomic paradigms in contemporary Western cuisine: from French haute cuisine to mass media gastronomy. *Frontiers in nutrition*, 6, 192.
- Duarte Alonso, A., Kok, S., & O'Brien, S. (2018). 'We are only scratching the surface'—a resource-based and dynamic capabilities approach in culinary tourism development. *Tourism Recreation Research*, 43(4), 511-526.
- Dominguez, L. J., Di Bella, G., Veronese, N., & Barbagallo, M. (2021). Impact of Mediterranean Diet on Chronic Non-Communicable Diseases and Longevity. *Nutrients*, 13(6), 2028.
- Darmon, I. (2020). Of sound and flavor—Revisiting the notion of material for the cultural, sociological analysis of art domains. *Cultural Sociology*, 1749975520969603.
- Dong, Y., & Karboune, S. (2021). A review of bread qualities and current strategies for bread protection: Flavor, sensory, rheological, and textural attributes. *Comprehensive Reviews in Food Science and Food Safety*, 20(2), 1937-1981.
- Evansluong, Q., Grip, L., & Karayianni, E. (2023). Digital ethnicity affordances: from a liability to an asset in immigrant entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*.
- El-Said, O. A., Smith, M., & Al Ghafri, W. (2021). Antecedents and outcomes of dining experience satisfaction in ethnic restaurants: The moderating role of food neophobia. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 1-26.
- Ellis, A., Park, E., Kim, S., & Yeoman, I. (2018). What is food tourism? *Tourism Management*, 68, 250-263.
- Forman, J. M., & LeJeune, K. (2023). 14 Elevating Gastrodiplomacy's Role in Marketing Identity. *Contemporary Advances in Food Tourism Management and Marketing*.
- Feng, X., Wang, X., & Qi, M. (2023). A comparison study on innovation and entrepreneurship education in and out of China from a bibliometric perspective. *Library Hi Tech*.
- Holloway, J. C., & Humphreys, C. (2019). *The business of tourism*. Sage.
- Henderson, J. C. (2019). Street food and tourism: A Southeast Asian perspective. In *Food Tourism in Asia* (pp. 45-57). Springer, Singapore.
- Hall, A. C. (2021). Digesting Peru in Brooklyn: The Flavor of Culinary Nationalism. *Gastronomica: The Journal for Food Studies*, 21(2), 73-83.
- He, J. (2021). *The Effect of COVID-19 on The Chinese Restaurant Industry and The Role That Third-Party Food Delivery Businesses Played in Helping Restaurants Respond to The Crisis* (Doctoral dissertation, Auckland University of Technology).
- Hirschfeld, K., de Beurs, K., Brayfield, B., & Melkonyan-Gottschalk, A. (2023). History and Ecology of Malaria in the Caucasus. In *New Wars and Old Plagues: Armed Conflict, Environmental Change, and Resurgent Malaria in the Southern Caucasus* (pp. 15-30). Cham: Springer International Publishing.

- Ilango, S., & Antony, U. (2021). Probiotic microorganisms from non-dairy traditional fermented foods. *Trends in Food Science & Technology*.
- Khanna, S., & Bhagat, S. (2021). The Effect of Food Neophobia and Motivation on Ethnic Food Consumption Intention: An Empirical Evidence from Jammu Region. *International Journal of Hospitality & Tourism Systems*, 14(1).
- Juliana, S., Albattat, A., Nurul, A., Saipun, R., Nur, N., Mohd, R. (2020) Malaysian Heritage Halal Food: Awareness Among MSU Student in Shah Alam. *Journal of Halal Studies*, 1(2), Pp75-86.
- Khorana, S. (2021). Can producers and consumers of color decolonize foodie culture? An exploration through food media in settler colonies. *Gender, Work & Organization*.
- Kampman, H. (2023). *Health in Transition: The Politics of Nutrition and Food Systems Change in Ghana* (Doctoral dissertation, University of California, Santa Cruz).
- Lasker, K., Boeynaems, S., Lam, V., Stainton, E., Jacquemyn, M., Daelemans, D., ... & Shapiro, L. (2021). A modular platform for engineering function of natural and synthetic biomolecular condensates. *bioRxiv*.
- Loi, K. I., Kong, W. H., & Bandeira, H. R. (2020). Macao as a City of Gastronomy: The role of cuisine in a tourism product bundle. In *Routledge Handbook of Tourism Cities* (pp. 569-578). Routledge.
- Loitongbam, B. S. (2021). Bridging North East India and ASEAN: An Examination of Buddhist Circuit's Role in Promoting Tourism Industry. *Journal of Politics and Governance*, 11(1), 202-225.
- Min, W., Jiang, S., & Jain, R. (2019). Food Recommendation: Framework, Existing Solutions, and Challenges. *IEEE Transactions on Multimedia*, 22(10), 2659-2671.
- Meadows, C. J. (2020). The Next Wave of Innovation. In *Innovation through Fusion* (3-8). De Gruyter.
- Montefrio, M. J. F., & Wilk, R. (2020). Transecting “healthy” and “sustainable” food in the Asia Pacific. *Food, Culture & Society*, 23(2), 102-116.
- Masiza, W., Chirima, J. G., Hamandawana, H., & Pillay, R. (2020). Enhanced mapping of a smallholder crop farming landscape through image fusion and model stacking. *International Journal of Remote Sensing*, 41(22), 8739-8756.
- Mulaw, G., & Tesfaye, A. (2017). Technology and microbiology of traditionally fermented food and beverage products of Ethiopia: a review. *African Journal of Microbiology Res.* 11(21), 825-844.
- Miragliotta, E., & Baccaglioni-Frank, A. E. (2021). Enhancing the Skill of Geometric Prediction Using Dynamic Geometry. *Mathematics*, 9(8), 821.
- Muhd H. H., Albattat, A., Siti, A. A., Siti, A. A. (2021) The Awareness Level on Effect of Food Additives among Private University Culinary Arts Students. In: TOURMAN 2021 – 4th International Scientific Conference, "Restarting tourism, travel, and hospitality: The day after," International Hellenic University, Thessaloniki - Online, May 21-23, 2021, Greece
- Mai, K. N., & Nguyen, V. T. (2023). The entrepreneurial ecosystem affects organizational learning, creativity, and success. *Cogent Business & Management*, 10(3), 2260125.
- Mohamed, M. (2023). *Reconstructing Vancouver's black community from the history of invisibility: analysis of the role of black entrepreneurship in British Columbia, Canada* (Doctoral dissertation, University of British Columbia).
- Nayir, D. Z., Eryilmaz, M., & Ayci, A. (2023). How refugee entrepreneurs improvise: bricolage in an emerging economy. *Research Handbook on Transnational Diaspora Entrepreneurship*, 147.
- Nadeau, C. A. (2020). Don Quixote and the American Culinary Arts. *Millennial Cervantes: New Currents in Cervantes Studies*, 167.
- Nurul Farah Izzah, Zailani; Albattat Ahmad; Sin Yee, Wong; Muhammad Haziq, Nazri; Nini Shaliza, Mohd Zuraimi (2021) Tourist Motivation Factors Towards Health and Wellness Tourism in Malaysia. In: TOURMAN, 4th International Scientific Conference, "Restarting tourism, travel, and hospitality: The day after," International Hellenic University, Thessaloniki - Online, May 21-23, 2021, Greece.
- Prūse, B., Simanova, A., Mežaka, I., Kalle, R., Prakofjewa, J., Holsta, I., ... & Sõukand, R. (2021). Active Wild Food Practices among Culturally Diverse Groups in the 21st Century across Latgale, Latvia. *Biology*, 10(6), 551.
- Pham, T., & Truong, K. (2023). The importance of Asian restaurants' food authenticity in Lappeenranta.

- Prastowo, I., Nurusman, A. A., Moro, H. K. E. P., Rizkianti, & Dewi, C. (2023). Diversity of Indonesian offal-based dishes. *Journal of Ethnic Foods*, 10(1), 15.
- Poblete, C., Mandakovic, V. & Apablaza, M. (2023). As if it were home: An exploratory study of the role of homesickness among migrant entrepreneurs. *Entrepreneurship & Regional Development*, 1-33.
- Ranasinghe, R., Gangananda, N., Bandara, A., & Perera, P. (2021). Role of Tourism in the Global Economy: The Past, Present and Future. *Journal of Management and Tourism Research*, 4(1).
- Reddy, G., & van Dam, R. M. (2020). Food, culture, and identity in multicultural societies: Insights from Singapore. *Appetite*, 149, 104633.
- Roy, P. (2021). Food in the South Asian diaspora. In *Routledge Handbook of Asian Diaspora and Development* (pp. 315-333). Routledge.
- Rupa, Sinha; Albattat, Ahmad (2021) Community Development through sustainable endorsement of Gastronomy Tourism: An Ethnographic Study. In: TOURMAN 2021 – 4th International Scientific Conference, "Restarting tourism, travel, and hospitality: The day after," International Hellenic University, Thessaloniki - Online, May 21-23, 2021, Greece.
- Rojas-Rivas, E., Rendón-Domínguez, A., Felipe-Salinas, J. A., & Cuffia, F. (2020). What is gastronomy? An exploratory study of social representation of gastronomy and Mexican cuisine among experts and consumers using a qualitative approach. *Food Quality and Preference*, 83, 103930.
- Smith, N. (2023). Refugee Foodways: How Ethnic Cuisines Can Help Newcomers to Integrate in Canada.
- Solano, G. (2023). Social networks for cross-border business activities: a comparison between transnational and domestic Moroccan migrant entrepreneurs. *Globalizations*, 1-23.
- Shariff, S. M., Zahari, M. S. M., Hanafiah, M. H., & Ishak, N. (2021). Traditional gastronomy knowledge transfers among Malay women: An exploratory study. *Journal of Foodservice Business Res.* 1-25.
- Spence, C. (2018). Contemporary fusion foods: How are they to be defined, and when do they succeed/fail? *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 13, 101-107.
- Spence, C. (2020). Multisensory flavor perception: Blending, mixing, fusion, and pairing within and between the senses. *Foods*, 9(4), 407.
- Scheyvens, R., & Laeis, G. (2019). Linkages between tourist resorts, local food production, and sustainable development goals. *Tourism Geographies*, 1-23.
- Sundqvist, J., & Bengs, C. (2021). The contextual understandings of eating: A practice theoretical approach to Swedish business travelers' meals. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 24.
- Smart, C., Feller, T., & Mercel-Sanca, A. (2021). *Nepal-Culture Smart! The Essential Guide to Customs & Culture*. Kuperard.
- Swamy, G. A., Batabyal, D., & Gantait, A. (2021). Measuring the Guest-Host Interaction: An Empirical Analysis for Sustainable Tourism Development in Sikkim. Available at SSRN 3835609.
- Shufri, J., Albattat, A., Muhammad, H., Abdul, H., Nur, F. A., Nur, F., Ahmad, F. (2021) Exploring Melaka Heritage Food: Study on Visitor's Awareness Towards Baba Nyonya Food. In: TOURMAN 2021 – 4th Int. Sci. Con. "Restarting tourism, travel, and hospitality: The day after," International Hellenic University, Thessaloniki - Online, May 21-23, 2021, Greece.
- Thapa, N., & Tamang, J. P. (2020). Ethnic Fermented Foods and Beverages of Sikkim and Darjeeling Hills. *Ethnic Fermented Foods and Beverages of India: Science History and Culture*, 479.
- Tamang, J. P. (2020). History and culture of Indian ethnic fermented foods and beverages. *Ethnic fermented foods and beverages of India: Science history and culture*, 1-40.
- Xie, P. F. (2021). Tourism Promotion Through the UNESCO Creative City of Gastronomy. *Journal of Gastronomy and Tourism*.
- Yusupov, R., Suh, S. C., Tabares, L., Shutek, J. R., & Cheung, E. M. (2023). Recipes for Messiness. *Verge: Studies in Global Asias*, 9(2), 74-102.
- Yeoman, I., McMahon-Beattie, U., Findlay, K., Goh, S., Tieng, S., & Nhem, S. (2021). Future Proofing the Success of Food Festivals Through Determining the Drivers of Change: A Case Study of Wellington on a Plate. *Tourism Analysis*, 26(2-3), 167-193.
- Zanzaizman, M. N. A., Sheikh Mohamed Safri, S. N. S. S., & Abdul Latip, M. S. (2023). Baba Nyonya Peranakan ethnic food: exploring the effect of media influence and curiosity on consumption intention of the youth generation. *Young Consumers*.

Impacts of the Environmental Project in Holguin Province, Cuba

C Lidia María Romero PUPO

*Dr.C en Ciencias de la Educación. Facultad de Ciencias Sociales. Profesora Auxiliar, Universidad de Holguín, Holguín
Cuba*

E-mail: pupomarialidia@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8723-1263

Abstract

Education is considered an effective means to influence environmental issues at the level of society as a whole, according to the demands made by UNESCO and the various national and international congresses that deal with such complex issues, hence the importance of promoting actions educational institutions from school as emerging responses to critical situations that threaten the existence of the human species on the planet Earth. Educational projects are innovative alternatives of a participatory nature that meet these demands. This project began in 2011, with three main lines of work: undergraduate and master's degree research, field studies, conferences, courses and events, and the socialization and introduction of scientific results. A sample of these results is a doctoral thesis, and four master's theses defended. Seventeen professional improvement courses. More than 30 educational institutions are involved with the project. There are eight publications in indexed journals of level IV and III. From introducing and generalizing these and other project results in educational practice, significant changes have been observed in the critical areas of impacts where students, teachers, family members, and community agents participate.

Keywords: Impacts, Educational project, Holguín

INTRODUCTION

In his historic speech at the Earth Summit in Rio de Janeiro in 1992, Commander in Chief Fidel Castro Ruz said: "If humanity is to be saved from self-destruction, the wealth and technologies available on the planet must be better distributed. Less luxury and less waste in a few countries so that there will be less poverty and less hunger in a large part of the Earth [...] Let human life become more rational [...] Tomorrow it will be too late to do what we should have done a long time ago".

In the Guidelines of the economic and social policy of the Party and the Revolution, it is stated in the Policy of Science, Technology, Innovation, and Environment, Guideline: 103, "continue to encourage the development of social and humanistic research on the priority issues of the life of society, as well as to perfect the methods of introducing their results in decision-making at different levels, by agencies, entities, and institutions."

The author refers to the causes that are no longer disputed: the irrational and increasingly unsustainable patterns of production and consumption of capitalism and the excessive exploitation of natural resources have dramatically accelerated the danger of extinction of the human species. Stopping this unrestrained development is of the utmost urgency, although those who promote it seem unaware.

In the author's opinion, life on the planet can be saved. It is imperative that developed countries take the lead in reducing emissions and in providing the necessary means of implementation to developing countries by the principle of common but differentiated responsibilities. However, allocating a portion of the multi-billion dollar amounts currently devoted to the arms race to support climate action would be sufficient. There will be no solution at the expense of the right to development of those most in need, nor of the nations of the world that struggle day by day against hunger, poverty, and underdevelopment resulting from the prevailing unjust international order, which privileges a tiny minority and fosters irrationality, selfishness, and environmental destruction.

It is considered that the treatment of environmental problems is complex and depends a lot on the integration of a given country's political, economic, social, technological, and educational actions. In Cuba, these aspects have always been a priority for the State and reflect the degree of its commitment to ensuring an equitable and fair future for all. By way of example, Law 33/81 on the Protection of the Environment and the Rational Use of Natural Resources, Law 81/97 on the Environment, the National Strategy for Environmental Education (ENEA, 1997), the Constitution of the Republic of Cuba (2002), as well as the Guidelines of the Economic and Social Policy of the Party and the Revolution (2011) and its update (2017) are cited as examples. In Cuba, there

is an unpostponable need to make more effective alliances with university-productive centers entities to achieve a more significant impact of research on social development programs, like, the Island's educational projects.

I will begin this work by reviewing the background of the project work and the benefits of its application in the class. I believe that we have achieved results in educational practice that demonstrate the expected changes,

- There is harmony in the work of the terms related to energy in the projects.
- There is a relationship in the lectures given with the cultural and social contexts of the students and
- Their commitment to the improvement of the human species on planet Earth.
- The methodological and research work is carried out with the pertinence, potentiality, and integration of content related to environmental topics.
- Through student groups, the school, the family, and society, in the solution of environmental-energy problems.

From the factual study, it was possible to create an environmental-energy educational project, with the involvement of the MES for the management of energy-related knowledge and the search for solutions. The results obtained from the project demonstrate significant changes in the improvement of the educational reality.

DEVELOPMENT

Science, technology, and values all together allow Cuba to face new contingencies. These values are always present but are expressed with remarkable intensity in conditions such as those imposed by COVID-19. The project constitutes a general guiding proposal, but flexible, because it contemplates the possibility of rethinking the educational actions in correspondence with diverse factors such as unforeseeable or not initially foreseen situations, new needs, demands that may emerge in the heat of the execution, and changes that take place in the scenarios of education. The educational project arises from a need identified in the school context, from personal or group interests, or the educational objectives set by the teacher. Therefore, it is shared that the educational project is: "an innovative educational proposal, built and implemented with the participation of the educational community, where certain tasks, resources and times are anticipated and integrated, to achieve results and objectives that contribute to the processes of educational change, enhancing a developmental education, contextualized according to the needs of each school, and in correspondence with the mandate of Cuban society to education." (Llivina, 2001).

A proposal arises when problems have been detected in an area that requires immediate solutions or when the educational institution proposes to experiment with specific pedagogical innovations to enhance higher educational quality. In addition, it constitutes a proposal for educational action that is conceived and implemented to trigger processes of change in conceptions, attitudes, and practices so that the school and its educational community come closer and closer to a developmental education. From this point of view, every educational project is inspired by the challenge of promoting transformations.

This project started in 2021 to socialize more than 40 undergraduate studies in different careers at the University of Holguin, with environmental and energetic education, subjects taught by several teachers in different faculties. Then, the educational, cultural, and environmental implications of these researches in the Holguin reality were deepened, and the following lines of work were projected.

- Contribute to the culmination of undergraduate research to improve the alternatives that deal with environmental-energy potentialities from the contents (teaching and extracurricular activities) of the different subjects of the study programs through the realization of educational projects.
- To develop conferences, courses, and events to sensitize, commit, and make the educational community responsible for the relationship between man and the environment, particularly for the survival of the human species on planet Earth.
- To introduce and generalize the project's results in scientific conferences from the University to the international level in connection with the society.

METHODS

The importance of this project lies in the intention to reveal and point out the main environmental problems existing in the territory and seek solutions to mitigate these problems at the local level to achieve a lasting and equitable future for all. The critical scenarios of the project are the classroom and field work, with direct involvement with the family and the community. All these features condition an approach to that proposed by UNESCO on the Decade of Education for Sustainable Development (2005-2014) and meet the update of the Sustainable Development Goals (2016-2030), particularly goal 4, related to quality education for life. Also, it

is complemented by the Life Task as a way to make viable in educational practice a project that ensures a more reflective look at the environmental problem.

- The project's main objective was to promote active participation among its members to understand the relationship between man and the environment from the different contexts of the student's actions (school-family-society). This objective was a driving force to ensure the following specific objectives. To ensure an acceptable mastery of environmental-energy knowledge in its relationship with life, science, and technology.
- To promote an interdisciplinary relationship between the contents of the different subjects that facilitate educational work on the need for the survival of the human species on planet Earth.
- To verify zones and areas where nature and man have left negative impacts.
- Mitigate the identified adverse impacts on the environment from the potential of institutional work toward the family and society.

This project is unique in that its field of action is education, as a complex phenomenon in the life of society of an interactive nature, where multiple agents and influences such as teachers, students, the family, and the community intervene. From the technical point of view, the project can condition the restructuring of methodological orientations of the different educational programs to deal with environmental problems.

From the social and environmental point of view, the project is an efficient way to promote the active participation of its members and to favor the commitment and responsibility for the care of the environment from the perspective of the work of educational institutions. It is also a privileged occasion for the students to better understand the current planetary emergency, its causes, and possible solutions.

The main results of the project

Since 2021, several faculties have included in their work dynamics the project's annual plan, presenting the results in several scientific events and scientific societies, and have designed courses of improvement and specialized conferences (2021-2023).

PROJECT IMPACTS

Postgraduate. Energy Education for Sustainable Development in Cuban Universities.

1. Provincial course for Integral General Teachers of Basic Secondary Education (PGIS/B).
2. International course, University 2022.Environment and Sustainable Development.
3. Postgraduate course. Environmental and Energy Education for Sustainable Development in the 21st Century.
4. Course: Climate change and food security. Priorities of Environmental Edu. for Sustainable Development.
5. Provincial course. Renewable energy sources: actuality and potentialities in Holguin. Science Expo 2022.
6. Provincial postgraduate course. Environment, sustainable development, and gender.
7. Provincial course. Didactic requirements to stimulate thinking qualities, 2016.
8. Course. The educational project as an alternative for environmental knowledge management: results and challenges in the 21st Century.

These results produced significant changes in the dynamics of the educational work of the school institutions associated with the project to treat the contents related to energy and its scientific dissemination to the family and the community. The impact is understood as: "a process of changes in the short, medium or long term, in the processes and social and interpersonal relationships in the educational institution in its relationship with the community or society and in the system of values in which these relationships are expressed" (Escalona, 2010, 13). (Escalona, 2010, 131-132).

These changes occurred when the results were introduced and generalized in the sphere of knowledge, in the habits, skills, preferences, values, and motivations shown by students, teachers, families, and community agents toward the care and protection of the Baguan environment. In the processes and social relations of different levels that were established from the educational institutions, researchers, and collaborators towards society; in the work links and in the communication in general that were established from the project with the MES, CITMA, MINSAP, MINCUL, and others, as well as in the organizational norms of the teaching and extracurricular activities in the schools, therefore, it is essential to determine the following areas of impact.

A. Faculties of the University of Holguin. Different subjects and disciplines with environmental potentialities enriched energy education's conceptual and theoretical framework. In this sense, it was possible to systematize and generalize the main scientific results of these researchers in the methodological preparations for University Education. Most of the professors considered these proposals pertinent and feasible for achieving school learning quality and improving environmental professionalism. Also, they considered the working relationship of the MES and other social actors, from the management of energy-related knowledge and its link with other entities and organizations in the municipality, an essential aspect according to the requirements of UNESCO. Schools became true cultural centers to disseminate the role of environmental education as an essential condition to achieve the survival of the human species on planet Earth. Positive transformations in the way of conducting and dealing with environmental issues, from the objective-content-method-activity relationship, were achieved in all educational institutions. However, in Higher Education, significant changes were achieved in the students' careers of Engineering in Agroindustrial Processes, Elementary, Speech Therapy, and Preschool, as the careers of the Faculty of Engineering and others, by taking into account their modes of action the theoretical and didactic considerations to improve their professional performance.

B. Development of the actors in the educational process. The project members demonstrated responsibility for fulfilling the project activities, conducting research workshops, and organizing grassroots and municipal events with environmental themes. This favored the development of communication skills. In addition, several audiovisuals produced by MES to address environmental issues and reveal the role of the human species on planet Earth were discussed. Likewise, there was outstanding participation in student and scientific conferences linked to organizing student groups and scientific societies. C. University-business-society link. There were positive changes in social and interpersonal relations between these contexts. The community agents facilitated the environmental dialogue in the communities associated with the project. These areas of impact give evidence of the work carried out by the project and make tangible the aspirations of UNESCO and MES to achieve an integral formation of the student before the energy demands and needs. The following diagram shows the scientific innovation process of the project.

CONCLUSIONS

The following conclusions can be drawn. The educational projects are a way of concretizing the proposals and requirements of UNESCO and MES to prepare the educational community about the planetary emergency that humanity is experiencing today and to reveal the relationship between the survival of the human species on planet Earth and the environment. The contributions made by the project enrich the theoretical and didactic framework of energy education since it is of vital importance to understand the current changes in the environment and to be able to value the actions of man and nature. The results and impacts achieved demonstrate the feasibility and relevance of the project, as it is a participatory alternative for exchanging learning experiences and where we can all contribute with actions to mitigate local environmental problems. It also recognizes and highlights the leading role of educational institutions in dealing with such a complex issue as the most important cultural center in the community.

REFERENCES

- CIDEA-UNESCO (1997). National Strategy for Environmental Education. Havana.
- CITMA (2003). Situación ambiental. Pinar del Río 2003. Ed. Empresa Gráfica Integral. 38-44, Cuba.
- CITMA 2001. Education for all (EFA, 2000).
- Dalmau, H. & Msc. Enrique J. Challenges and actualities of environmental education in Cuba. *Directorate of Environmental Policy*.
- Muñoz, M. R. (2003). Educación popular ambiental.
- NATIONAL ASSEMBLY OF POPULAR POWER (1981). Ley de Protección del Medio Ambiente
- Official Gazette of the Republic of Cuba (1981). Environment and Rational Use of Natural Resources. p.200
- PNUMA (1992). Education, public awareness, and capacity building. In: *Global Partnership for Environment and Development. A Guide to Agenda 21*, p. 154, Kenya.
- Roque Molina, M. (2003). La Educación Ambiental: Acerca de sus Fundamentos Teóricos y Metodológicos. Electronic Journal of the Environment Agency. <http://www.medioambiente.cu/revistame/article.6.Htm>
- UNESCO (1980). *Environmental education*. The main orientations of the Tbilisi Conference. Cañal, Pedro, et. al: Ecología y Escuela. Teoría Práctica de Educación Ambiental. Barcelona.

A literature review on factors influencing sustainable waste management practices in palm oil mills

Che Wan Nur SAFRAA

*Graduate School of Management, Post Graduate Centre, Management and Science University, University Drive,
Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

E-mail: safraasapawi@msu.edu.my

ORCID: 0009-0004-1500-0780

Ahmad ALBATTAT

*Graduate School of Management, Post Graduate Centre, Management and Science University, University Drive,
Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

Email: dr.battat@msu.edu.my

ORCID: 0000-0002-3127-4405

Norhidayah binti AZMAN

*Faculty of Business Management and Professional Studies, Management and Science University, University Drive,
Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

Email: norhidayah_azman@msu.edu.my

ORCID: 0000-0001-8324-7137

Abstract

Poor waste management in oil palm plantations has become a serious issue that affects daily operations. This study intends to discover the effect of attitude, subjective norms and perceived behavioral control on sustainable waste management practices in palm oil mills using knowledge as a moderator and behavioral intention as a mediator. Conceptually, the leading theory in this study, the Theory of Planned Behaviour (TPB), is being modified. This study collected and synthesized data from more than 20 years of observational research on sustainable waste management behavior (SWMB), mainly focusing on the palm oil industry to identify the factors that may influence the decision to implement SWMB in that specific field. As a result of this study, it has been identified on the importance of context in identifying the factors that can have an impact on SWMB in palm oil mills. Regulators may use this data to support the relevant Standard of Procedure (SOP) and regulations, allowing them to set goals reflecting their best performance.

Keywords: Theory of Planned Behavior (TPB), Sustainable waste management behavior (SWMB), attitude, Subjective norms, Perceived behavioral control, Knowledge, Behavioral intention

INTRODUCTION

The most widely used edible vegetable oil on the planet, palm oil, is also a source of chemicals and biofuels. Furthermore, palm oil has developed into a significant and essential raw commodity. Despite the potential sustainability of the palm oil sector, waste and wastewater have historically been produced by it. As a result, the environment is negatively impacted when greenhouse gases are released in large quantities. Consequently, one of the essential preconditions for the economy's growth is the successful formation of a palm oil industry that does not compromise the environment (Sakai et al., 2022).

Oil palm plantations have grown significantly throughout Southeast Asia over the past century thanks to conditions that involve the subtropical Asian monsoon and climates with high levels of sunshine, intense heat, and heavy precipitation. A 5-year-old oil palm tree may produce 40 to 60 kg of fruit five to six times yearly and has a 20-year active lifespan. The yield is nearly seven times as much as soybean oil, which is 2.8 t/ha. With an annual production of 17 106 t of crude palm oil (CPO), Malaysia is the second-largest exporter of CPO after Indonesia. Palm oil is one of the most widely used edible vegetable oils worldwide and an essential component of the chemical industry. Chimezie, Zhang, Djandja, Nonso, and Duan (2022) claim that the demand for palm oil as a source of fatty-acid methyl-ester biofuels has recently increased. As a result, the palm oil business is becoming a focus of the biomass industry.

According to the findings of the study that was conducted in 2021 by Saravanan, Kumar, Jeevanantham, Karishma, Tajsabreen, Yaashikaa, and Reshma, it was discovered that a poorly regulated oxidation lake was emitting a substantial amount of methane in an anaerobic manner. Nitrous oxides, a secondary greenhouse gas, are primarily produced after nitrogen fertilizer is applied to agricultural land. To lessen the environmental load, it is also required to examine the whole exploitation processes of biomass (together with all residual components) in order to enhance and adopt the best biorefinery technologies. The following section discusses the solutions to these problems.

Fresh fruit bunches were converted into 151.2 million metric tonnes (MMT) of solid and liquid biomass in just one year (MPOB, 2019); according to Thoe, Surugau, and Chong (2019), oil palm empty fruit bunches (OPEFB) made up around 33.3 MMT of this total. Carbonization of oil palm biomass has attracted the attention of many research and development organizations because of the advantages it provides as a method that is significantly more environmentally friendly for the management and disposal of waste produced by Malaysia's palm oil industry (Ibrahim, Tsubota, Hassan, and Andou, 2021).

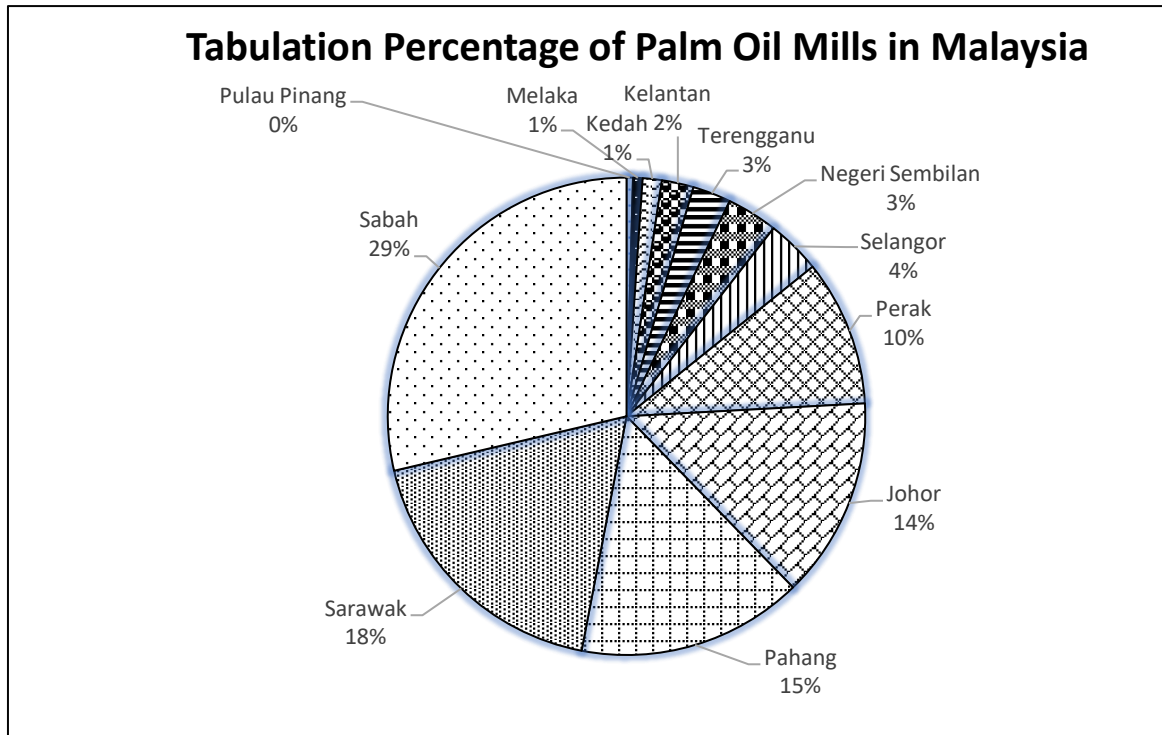
The palm oil industry generates significant volumes of biomass waste, especially empty fruit bunches (EFB), which occasionally need to be recycled. The current study aims to stimulate public interest in efficient waste management and the utilization of waste biomass. This biomass from palm oil can produce a wide range of commodities. Numerous studies have been done to look into potential oil palm biomass products. The potential of such waste biomass for creating bio-pellet fuel was investigated in a study carried out within the context of ecological EFB reuse (Brunerová et al. 2018).

The palm oil industry in Malaysia has raised significant concerns due to the massive waste produced by oil palm plants and its unfavorable associations with environmental damage. Only 23% of oil palm biomass is used as boiler fuel in a palm oil mill, according to a study by Umar et al. (2018), with the remaining 75% being disposed of on-site. Empty fruit bunches (EFB), which are incredibly common and regularly produced due to Malaysia's massive production of crude palm oil, pose a primary environmental concern (Wen, Chew, Yiin, and Lock, 2022). If oil palm solid waste is not handled and minimized appropriately, it will harm the ecosystem (Dalton et al., 2022). Long-term palm oil management must address these problems (Faridah et al., 2018). One of the causes of pollution is now considered ineffective waste management. Despite those above, palm oil production has come under heavy fire because it has undoubtedly and significantly harmed the ecosystem. Deforestation and degradation of tropical and subtropical environments, which have the most ecologically diverse terrestrial ecosystems in the world, are caused by oil palm plantations (MEA for the Millennium Ecosystem, 2018; Mayes, 2004).

Environmental issues have arisen due to the large amount of useless biomass palm oil milling produces (Zamri et al., 2022). Remarkably, the palm oil mill effluents (POME) and empty fruit bunches are two biomass forms that still need to be collected in the mills. Empty fruit bunch (EFB) open decay causes the release of non-CO₂ greenhouse gases into the environment, according to Saritpongteeraka et al. (2022). Research on Sabah's Air Pollution Index (API) was also released in 2022. For this investigation, information was acquired between 2010 and 2016. With a daily maximum mean API of 152.53, Tawau in the Sabah Region is rated as Unhealthy (API: 101-200). Even yet, Kota Kinabalu and Keningau have the lowest mean overall API scores, with Kota Kinabalu's being 33.13 and Keningau's being 29.12. Daily API has demonstrated significant geographical volatility in this region, according to J. Sentian et al. 2022, with coefficient variation ranging from 29.87% to 36.06%. All stations in the Sabah Region, with the expectation of Keningau Monitoring Station, show noticeable patterns; Kota Kinabalu shows a growing trend while the others show decreasing ones. As a result, Kota Kinabalu had the lowest air quality from 2010 to 2016 (Sentian et al., 2022).

Our biodiversity has been significantly impacted by improperly treating palm oil waste, and this terrifying scenario has raised public concern (Obidzinski et al. 2012). Millers did try to manage the palm oil biomass responsibly, but it is essential to reexamine this practice to determine how long it has been in place. According to Motel et al. (2009), these significant changes in oil palm plantations harm the ecology directly and indirectly and put it in jeopardy. The palm oil industry is expanding swiftly, and in order to aid and support growth, there needs to be much study done in this field. Therefore, this study aimed to gather more data from the oil palm business from a social science perspective to aid management in understanding behavioral issues while also improving firm performance. Figure 1 displays the proportion of palm oil mills still growing in each of Malaysia's states in 2022. The MPOB is the organization that has collected this information.

Figure 1. Distribution percentage of palm oil mills by state in Malaysia in 2022.

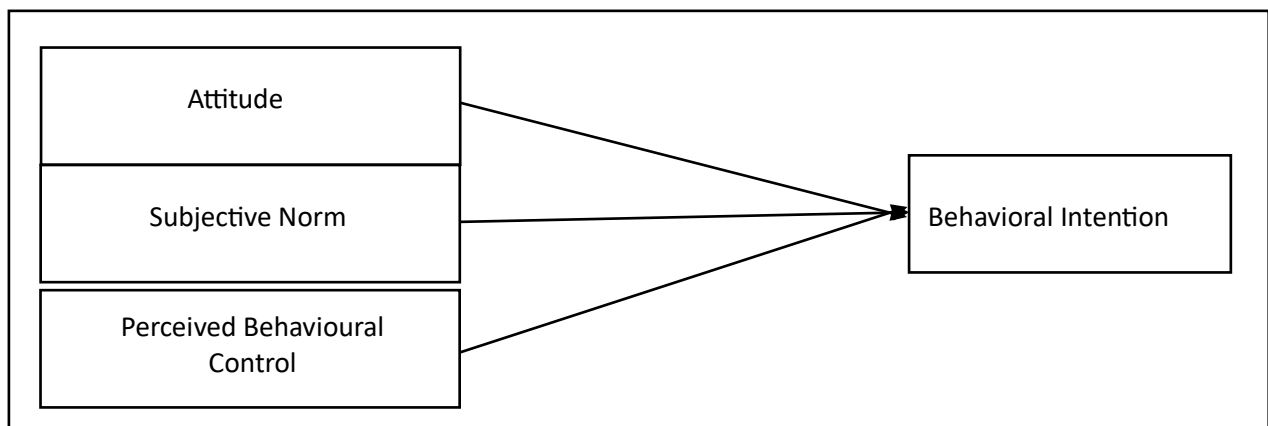
Source: MPOB, 2022| MPIC 2022

LITERATURE REVIEW

Theory of Planned Behavior

The theory of planned behavior (TPB) has been extensively employed in recent years to investigate behavior desirable to the environment. Because TPB does an excellent job of describing pro-environmental aims, it is frequently employed as a theoretical model in most investigations. Academics generally accept the fundamental principles of TPB, but their applicability has been questioned (Ajzen, 2011). Goals and actions are often assumed to be interchangeable or extremely comparable in many TPB-based studies (Nguyen, Nguyen, & Hoang, 2019). According to TPB, people are more likely to engage in a behavior if they experience more social pressure and expectations to do so, can engage in it, and have a favorable attitude towards it (Xu, Wang, and Yu, 2020). According to Wang, Wang, Zhao, and Yang (2019b), TPB is a powerful and persuasive theory that has been used to explain a variety of character traits, including pro-environmental qualities like conserving energy, lowering PM2.5, sorting waste, purchasing eco-friendly goods, and traveling less carbon-intensively.

Figure 2. Theory of Planned Behaviour (Fishbein and Ajzen, 2010)

Palm Oil Waste

The palm oil industry is expanding, but it also generates abundant waste. You must follow a few processes to extract oil from palm oil fruits. According to Salleh et al. (2018), approximately 72% of the fresh fruit

bunch (FFB) mass is made up of a solid mass residual once the palm oil fruits are plucked from the branches and the oil is harvested. Empty fruit bunches (EFB), palm mesocarp fiber (PMF), palm kernel shells (PKS), and palm oil mill effluent (POME) are the main components of this solid mass waste. These are known as biomass residues and are frequently produced by palm oil plantations. Finally, just 30% of the FFB will be converted to oil palm. Numerous adverse effects will result from this issue, including difficulties in processing and disposing of palm oil waste and more significant operational expenses, eventually impacting oil palm mills.

Additionally, oil palm plantations create empty fruit bunches (EFB) as a byproduct of palm oil extraction. EFB is one of the most significant waste products from the palm oil process, according to Singh et al. (2010). The most abundant byproduct of using oil palms to produce oil is EFB, which is responsible for around 22% of the weight of FFB. The general parameters of palm oil biomass residue are displayed below and were derived from a previous study (Salleh et al., 2018).

Table 1. General Characteristics of Palm Oil Biomass Residues per Ton of Processed FFB

Type of Biomass	Empty fruit bunch (EFB)	Palm mesocarp fiber (PMF)	Palm kernel shell (PKS)
Description	-fibrous type -utilized for mulching -dump on the field/ burnt	-fibrous type -solid fuel for steam boilers	-fibrous and solid type -more manageable in bulk -solid fuel for steam boilers
% of FFB (wet basis)	22.0	13.5	5.5
Gross CV (dry basis, MJ/kg)	18.88 ± 0.74	19.06 ± 0.32	20.09 ± 0.43
Moisture content (wt, %)	67.00 ± 1.41	37.09 ± 2.06	12.00 ± 1.08
Ash content	4.60 ± 0.50	6.10 ± 0.94	3.00 ± 1.27

Source: (Salleh et al. 2018)

Sustainable waste management behaviour (SWMB)

SWMB refers to behaviors that include avoiding waste production, purchasing eco-friendly goods, recycling and reusing materials, and getting rid of rubbish (Janmaimool, 2017). Previous studies have demonstrated that the conceptual framework of SWMB has led to significant findings regarding how household residents plan to deal with waste (Barr, 2007). Because the oil palm crop is so valuable and has been utilized in many ways, researchers are keen to understand more about it. Most researchers are interested in how biomass may be exploited and transformed into items like biofertilizers and biochar (Ibrahim et al., 2021) because of their enormous waste (Mahmud and Chong, 2021).

Within the scope of this investigation, we will investigate the SWMB by making use of the "3R" practices (which stand for "reduce, reuse, and recycle"). The order of waste control is also called the "3Rs." According to Esmailifar, Iranmanesh, and Shafiei (2020), the 3R practices enabled them to organize the SWMB approaches into various groupings, the majority of which were based on how eager people were to manage garbage, and this was published in 2019 by Almasi, Mohammadi, Azizi, Berizi, Shamsi, Shahbazi, and Mosavi. The community has been demonstrated to get many advantages from this 3R strategy, namely additional employment, more significant income, and increased tax revenue. Additionally, SWMB research has been carried out in institutions and the field of higher learning (Muniandy et al., 2021). As stated, the SWMB idea was applied in the most recent research, which was carried out by Muniandy et al. in 2021. The study discovered that a SWMB conceptual framework may be used to evaluate how Malaysian academics manage garbage, and the researchers believed that the study's findings would be helpful to management as they developed policies.

Factors that affect palm oil mills' sustainable waste management behavior (SWMB)

Behavioural intention

Intention reflects a person's mental state and is related to how prepared they feel to carry out a certain action. According to Ajzen (2015), behavioral intentions are a reliable indicator of subsequent behavior. According to the theory, people's intentions positively impact how they manage food waste (Soorani and Ahmadv, 2019). People who practice environmentally friendly behavior reduce their environmental impact by recycling, using fewer resources, and creating fewer waste products (Kollmuss and Agyeman, 2002). In recent years, the theory of planned behavior, often known as TPB, has gained much popularity as a research

tool for analyzing behaviors that benefit the surrounding environment. TPB is frequently utilized as a theoretical model in most studies since it is especially good at explaining goals favorable to the environment. Although there is widespread consensus among industry experts about the fundamental concepts underlying TPB, its applicability within certain contexts has been called into doubt (Ajzen, 2011). Many TPB-based studies assume that Goals and behaviors are interchangeable or almost identical (Nguyen et al., 2019). However, Fife-Schaw, Sheeran, and Norman (2007) assert that altering a person's aim does not automatically result in altering that person's behaviors. Researchers recommend looking into whether people have precise plans (also known as "implementation intentions") to change their behavior to bridge the gap between people's intentions and their actions.

Attitude

According to Ajzen (1980), an attitude can be considered a favorable or unfavorable evaluation of a person's behaviors over time. In general, an attitude is a reaction to something that took place. In addition to being welcome or rejecting, warm or lukewarm, bad or excellent, or lukewarm, attitude is frequently described. Because attitude is a significant and vital element influencing human conduct, several research studies have utilized it as the primary factor to quantify SWMB.

When it comes to waste management, a person's attitude will reveal how they feel about how their actions, like recycling or energy conservation, affect the environment (Norazah and Norbayah, 2016). "attitude" refers to a person's favorable or unfavorable opinions about others that influence their behavior. According to Cash et al. (2022), a person's attitude can influence their behavior, which will change in reaction to their attitude. However, Tam et al. (2018) take a different stance on attitude. It is said that people's thoughts and actions are very subjective and difficult to anticipate. As a result, it may be challenging to determine whether these factors impact waste handling. Additionally, research has been done in the building sector to determine how Australians feel about recycling. They examined the opinions of those who worked in the construction business on recycling and arrived at a sound conclusion.

Subjective Norm

Subjective norms are the expectations that a significant individual or group will support and celebrate a particular behavior. According to Ham, Jeger, and Frajman Ivkovi (2015), a person's desire to agree with what other people think and their feeling of the social pressure they feel from other people to act in a specific way are the two primary factors that influence the person's subjective norms. Previous research has demonstrated that attitude frequently has a more immense influence than subjective rules when deciding what to do. In a study published in 2020, Cheng examined the influence of subjective norms as one of the factors influencing how individuals classify garbage at any waste sorting or disposal location. The study focused on families in Putrajaya, Malaysia, and researchers were able to gather 400 responses to do the evaluation. According to the study's findings, families' behavior in terms of waste segregation in sorting and disposal areas is moderately influenced by subjective norms. According to Ham et al. (2015), the subjective norms attribute has varying significance levels. This could be because some of the data acquired through this variable is already acceptable for carrying out a specific behavior variable. In other words, this could be why different degrees of significance are attributed to the subjective norms' characteristics. Therefore, because the findings of previous studies rarely remain the same, we would like to explore how the subjective norms set by those working in the oil palm plantation industry about SWMB affect the behavior of their employees.

Perceived Behavioural Control

The belief in one's capabilities and a sense of control over one's surroundings can clarify perceived behavioral control. This type of locus of control, also known as a combination of locus of control, is referred to when both factors are considered together. According to Cheng (2020), perceived behavioral control refers to an individual's perception of their potential to demonstrate a specific activity and their ability to do so daily. They need to be motivated since they have the capacity, tools, and know-how to implement waste segregation at the source. They will not experience any issues or inconveniences as long as they behave in the manner that is most likely to occur in this circumstance.

Method

In order to determine the elements that may affect the choice to conduct SWMB in that field, this study collected and synthesized data from more than 20 years of observational research on SWMB across the palm oil industry. The results of this study have been examined in light of the significance of context in determining the elements that may influence SWMB in palm oil mills. Several high-impact databases, such

as Emerald, Science Direct, and Social Science Database, have been used to compile pertinent information from academic papers (Azam et al., 2021). More specific information regarding the factors affecting sustainable waste management practices has been analyzed. To improve the debate, findings from earlier theoretical investigations have been added.

FINDINGS

About 20 years ago, SWMB was first made accessible through a community-based institutional program (Armijo de Vega et al., 2008). Despite the alarming trend of more significant quantities of oil palm biomass waste being dumped on fields, not much study has been done on oil palm mills to identify SWMB among millers in Malaysia. Studies have been done on transforming oil palm biomass waste into valuable items like feedstock and biochar. However, the study found that only some Malaysian oil palm plantation millers had integrated cutting-edge technology related to this waste conversion practice in their mills. EFB, the most prevalent waste generated during palm oil production, is handled and processed ineffectively in enormous quantities. According to the report, oil palm plantation millers no longer employ proper waste management practices and instead choose to dispose of this EFB directly into the field, where it is left to rot and degrade on its own.

The SWMB conceptual framework has been used in several studies to examine how people behave when it comes to waste management in various industries, including construction (Begum et al. 2009; Wu, Yu, and Shen 2017). One of the investigations focused on Malaysian construction companies was carried out in 2009. According to this study's findings, the SWMB framework can measure contractors' attitudes and behaviors about waste management. Using a construction site as their target industry, Wu et al. (2017) conducted a second experiment in China to identify the SWMB. However, the study found that the findings had little influence on how contractors handle their waste.

In addition, studies on SWMB have also been carried out in the educational and academic fields. Muniandy et al., as previously mentioned, conducted a study in 2021 using the SWMB concept, and the study found that a conceptual framework of SWMB can measure waste management behavior among Malaysian academics. The researchers believed that the results of this study would help those in management positions through the policy implementation process. According to Peng, Scorpio, and Kibert (1997), the six possibilities for waste disposal that can be categorized into a hierarchical structure are reduce, reuse, recycle, compost, incinerate, and landfill. In order to effectively manage the accumulation of waste from oil palms, it is necessary to coordinate each of these disposal options successfully. Despite this, Tam et al. (2018) concluded that the 3R "Reduce, Reuse, and Recycle" principles are the most effective waste management methods.

In addition, the Report on Recycling Information asserts that in order for a nation to keep its competitiveness in the areas of the economy, the contribution to prosperity, and the protection of the environment, citizens must engage in the utilization of materials that have a lesser impact and incorporate profitable behaviors. However, it is an excellent beginning to apply 3R in SWMB to specific industries, like oil palm plantations, and this industry needs more research because it needs effective field waste management. This research was conducted due to the various outcomes of factors that affected SWMB across various sectors. The limitation of the study that focuses on SWMB in the palm oil industry has served as a driving force behind the completion of this research. The desire to learn more about how behavioral intention will affect SWMB in Malaysian oil palm mills has been one of the leading forces behind this study.

CONCLUSION

To the best of our knowledge, no active research is focusing specifically on adoption behavior in the oil palm plantation industry at this time. In order to increase the effectiveness and efficiency of the policy, Malaysia's long-term implementation of sustainable waste management behavior has called for a broader and better understanding of the current situation. This study's aim is to examine how attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control affect the sustainable waste management behaviors of Malaysian oil palm millers while also taking into account one antecedent, behavioral intention. The results of this study will update current knowledge about the conditions influencing sustainable waste management practices in Malaysia's palm oil industry. The research will also help promote sustainable waste management development across Malaysian palm oil companies. It will support policymakers in understanding the holistic issue of implementing sustainable waste management for oil palm waste, particularly the EFB. Both of these benefits will result from a better understanding of the issue.

REFERENCES

- Ajzen, I. The theory of planned behavior: Reactions and reflections. *Psychol. Health* 2011, 26, 1113–1127.
- Ajzen, I., 2015. Consumer attitudes and behavior: the theory of planned behavior applied to food consumption decisions. *Riv. Econ. Agrar.* 70, 121e138. <https://doi.org/10.13128/REA-18003>.
- Almasi, A., Mohammadi, M., Azizi, A., Berizi, Z., Shamsi, K., Shahbazi, A., & Mosavi, S. (2019). Assessing the knowledge, attitude, and practice of the Kermanshahi women towards reducing, recycling, and reusing municipal solid waste. *Resources, Conservation and Recycling*, 141, 329-338. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2018.10.017>
- Barr, Stewart. 2007. "Factors Influencing Environmental Attitudes and Behaviors: A UK Case Study of Household Waste Management." *Environment and Behavior* 39(4):435–73. doi: 10.1177/0013916505283421.
- Cheng, K. W. (2020). Attitude perceived behavioral control and subjective norms in waste segregation at-source behavior: An empirical study. *Sustainable Business and Society in Emerging Economies*, 2(1). <https://doi.org/10.26710/sbsee.v2i1.1312>
- Chimezie, E. C., Zhang, X., Djandja, O. S., Nonso, U. C., & Duan, P. G. (2022). Biodiesel production from nonedible feedstocks catalyzed by nanocatalysts: A review. *Biomass and Bioenergy*, 163.
- Dalton, B., Bhagabati, P., De Micco, J., Padamati, R. B., & O'Connor, K. (2022). A review of the biological synthesis of the biodegradable polymers polyhydroxyalkanoates and the development of multiple applications. *Catalysts*, 12(3), 319.
- De Vega, C. A., Benítez, S. O., & Barreto, M. E. R. (2008). Solid waste characterization and recycling potential for a university campus. *Waste management*, 28, S21-S26.
- Esmailifar, R., Iranmanesh, M., Shafiei, M.W.M. 2020. Effects of low carbon waste practices on job satisfaction of site managers through job stress. *Rev Manag Sci* 14, 115–136. <https://doi.org/10.1007/s11846-018-0288-x>
- Faridah-Hanum, I., & Salleh, M. N. (2018). Tertiary forestry Education Beyond 2020: the case for Malaysia. *Journal of Tropical Forest Science*, 30(5), 439-445.
- Fife-Schaw, C.; Sheeran, P.; Norman, P. Simulating behavior change interventions based on the theory of planned behavior: Impacts on intention and action. *Br. J. Soc. Psychol.* 2007, 46, 43–68.
- Ham, M., Jeger, M., & Frajman Ivković, A. (2015). The role of subjective norms in forming the intention to purchase green food. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 28(1), 738-748.
- Ibrahim, I., Tsubota, T., Hassan, M. A., & Andou, Y. (2021). Surface Functionalization of Biochar from Oil Palm Empty Fruit Bunch through Hydrothermal Process. *Processes*, 9(1), 149. <https://doi.org/10.3390/pr9010149>
- Janmaimool, P. (2017). Application of Protection Motivation Theory to Investigate Sustainable Waste Management Behaviors. *Sustainability*, 9(7), 1079. doi: 10.3390/su9071079
- Kollmuss, A.; Agyeman, J. Mind the Gap: Why do people act environmentally, and what are the barriers to pro-environmental behavior? *Environ. Educ. Res.* 2002, 8, 239–260.
- Mahmud, Md Shawon, and Khim Phin Chong. 2021. "Formulation of Biofertilizers from Oil Palm Empty Fruit Bunches and Plant Growth-Promoting Microbes: A Comprehensive and Novel Approach towards Plant Health." *Journal of King Saud University - Science* 33(8).
- Malaysian Palm Oil Board. FFB Yield & Crude Palm Oil Yield of Oil Palm Estates 2019. <http://bepi.mpob.gov.my/index.php/en/yield/yield-2019/yield2019.html>
- Mayes, S. The Oil Palm, 4th ed.; Corley, R.H.V., Tinker, P.B., Eds.; Blackwell Science: Oxford, UK, 2004; Volume xxviii, p. 562.
- Millennium Ecosystem Assessment (MEA). Ecosystems and Human Well-Being: Biodiversity Synthesis; World Resources Institute: Washington, DC, USA, 2005. <https://www.millenniumassessment.org/documents/document.354.aspx.pdf>
- Motel, P. C., Pirard, R., & Combes, J. L. (2009). A methodology to estimate impacts of domestic policies on deforestation Compensated Successful Efforts for "avoided deforestation" (REDD). *Ecological Economics*, 68, 680–691
- Muniandy, G., Marhana, M. A., Bob, F., Jumadil, S., Muhamad Deni, J., Tran Tien, K., & Zafar, U. A. (2021). Determinants of Sustainable Waste Management Behavior of Malaysian Academics. *Sustainability (Switzerland)* 13(8). doi: 10.3390/su13084424.

- Nguyen, H.V.; Nguyen, C.H.; Hoang, T.T.B. Green consumption: Closing the intention behavior gap. *Sustain. Dev.* 2019, 27, 118–129. [CrossRef]
- Norazah, M. S., & Norbayah, M. S. (2016). Campus sustainability: Does student engagement with eco-campus environmental activities and green initiatives matter? *Engaging Stakeholders in Education for Sustainable Development at University Level*, 45-59.
- Obidzinski, K., Andriani, R., Komarudin, H., & Andrianto, A. (2012). Environmental and social impacts of oil palm plantations and their implications for biofuel production in Indonesia. *Ecology and Society*, 17(1), 25
- Peng, C., Scorpio, D., & Kibert, C. (1997). Strategies for successful construction and demolition waste recycling operations. *Construction Management and Economics*, 15(1), 49-58. <https://doi.org/10.1080/014461997373105>
- Sakai, K., Mohd Ali, H., Charles Santhanaraju, V., & Yoshihito, S. (2022). Promotion of a green economy with the palm oil industry for biodiversity conservation: A touchstone toward a sustainable bioindustry. *Journal of Bioscience and Bioengineering* 133(5):414–24.
- Saravanan, A., Kumar, P. S., Jeevanantham, S., Karishma, S., Tajsabreen, B., Yaashikaa, P. R., & Reshma, B. (2021). Effective water/wastewater treatment methodologies for toxic pollutants removal: Processes and applications towards sustainable development. *Chemosphere*, 280, 130595.
- Saritpongteeraka, K., Natisupacheevin, K., Tan, C., Rehman, S., Charnnok, B., Vaur, L. P., ... & Chairapat, S. (2022). Comparative assessment between hydrothermal treatment and anaerobic digestion as fuel pretreatment for industrial conversion of oil palm empty fruit bunch to methane and electricity-A preparation study to full scale. *Fuel*, 310, 122479.
- Sentian, J., Sayzni, M. N., & Payus, C. (2022, November). Assessing short-term air quality trends in Malaysia based on air pollution index (API). In IOP Conference Series: *Earth and Environmental Science* (Vol. 1103, No. 1, p. 012002). IOP Publishing.
- Soorani, F., & Ahmad, M. (2019). Determinants of consumers' food management behavior: Applying and extending the theory of planned behavior. *Waste Manag.* 98, 151e159. <https://doi.org/10.1016/j.wasman.2019.08.025>.
- Tam, V.W. Le, K.N. Wang, J.Y., Illankoon, I.M. (Nd.). Practitioners Recycling Attitude and Behaviour in the Australian Construction Industry. *Sustainability*. 2018, 10, 1212. [CrossRef]
- Fishbein & Ajzen. (2010). Theory of planned behavior. Predicting and changing behavior: The reasoned action approach, New York, NY: Psychology Press.
- Thoe, J. M. L. Surugau, N. Chong, H. L. H. (2019). Application of oil palm empty fruit bunch as adsorbent: A review. *Trans. Sci. Technology*, 6, 9–26
- Wang, S., Wang, J., Zhao, S., Yang, S., 2019b. Information publicity and resident's waste separation behavior: An empirical study based on the norm activation model. *Waste Management* 87, 33–42.
- Wen, A. L. K., Chew, J. J., Yiin, C. L., & Lock, S. M. (2022). Chapter 4 - Thermal Degradation Behavior and Kinetic Modeling of Green Solvents-Delignified Biomass: A Sustainable Biomass-To-Energy Approach. In *Value-Chain of Biofuels* (pp. 89-103). Elsevier.
- Xu, X., Wang, S., & Yu, Y. (2020). Consumer's intention to purchase green furniture: Do health consciousness and environmental awareness matter? *Science of the Total Environment* 704, 135275
- Zamri, M. F., Milano, J., Shamsuddin, A. H., Roslan, M. E., Salleh, S. F., Rahman, A. A., ... & Mahlia, T. I. (2022). An overview of palm oil biomass for power generation sector decarbonization in Malaysia: Progress, challenges, and prospects. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Energy and Environment*, 11(4), e4

Loan word in the translation of *Lady Chatterley's Lover* into Indonesian

Cut Novita SRIKANDI

Lecturer, Universitas Muhammadiyah Sumatera Utara, Indonesia

E-mail: cutnovita@umsu.ac.id

ORCID: 0000-0001-9943-3954

Arjulayana ARJULAYANA

Lecturer, Universitas Muhammadiyah Tangerang- Indonesia

E-mail: arjulayana@umt.ac.id

ORCID: 0000-0003-1177-5103

Abstract

The present study, entitled "Analysis of Borrowing Procedures in the Translation of an English Novel into Indonesian," aims to analyze the strategies employed in incorporating foreign elements into the Indonesian language within the novel *Lady Chatterley's Lover* by D. H. Lawrence and its translated version by Arfen Achyar. The data in this analysis have been cited and categorized according to the translator's approach in converting the source language into the target language using the borrowing method as suggested by Vinay and Darbelnet (2000:84). This analysis reveals that the translator employs two techniques in their borrowing strategy when translating from the source language to the target language. These techniques include (1) the utilization of Naturalized Borrowing, which involves modifying pronunciation and sound following the target language's orthographic conventions, and (2) the adoption of complete word absorption, where no modifications are made to the pronunciation and sound of the borrowed words (referred to as pure borrowing).

Keywords: borrowing procedures, loan word, novel translation, *Lady Chatterley's Lover*

INTRODUCTION

Indeed, a certain degree of similarity exists among all human languages, regardless of their specific characteristics and origins. Language varieties exhibit variations due to their gradual adaptation to the distinct linguistic requirements of their respective language communities. Various languages exhibit distinct characteristics. For instance, specific languages employ morphological markers to indicate multiple verb forms, but English only employs two markers. Additionally, some languages classify nouns into numerous categories, such as "gender," a feature absent in English. Every language serves the purpose of fulfilling the communication requirements of its respective speech community. However, in certain instances of intermingling between two or more speech groups, one group can possess more power, status, or economic resources than the other. It is not uncommon for the language variety used by the majority group to be associated with higher social standing, mainly when speaking that language grants individuals more significant opportunities for power and economic prosperity. In contrast, the linguistic diversity exhibited by marginalized communities is frequently stigmatized as being linguistically deficient or inferior (Yule, 2010).

Translation can be understood as a process involving transforming one form into another. When discussing the form of a language, we are explicitly referring to the tangible components such as words, phrases, clauses, sentences, and paragraphs utilized in both spoken and written communication. Translation involves the transmission of meaning from the source to the target language. The translation process involves two forms: the Source Language (SL), which refers to the original text, and the Target Language (TL), the language into which the text is being translated. Translation is a method to convey the intended meaning from the Source Language (SL) to the Target Language (TL). Translation consists of transferring the meaning of the first language to the form of the second language by way of semantic structure (Larson, 1998:3). The act of translating is an act of reproducing the meaning of the message, statement, utterance, and style of the Source Language (SL) text into Target Language (TL) text. The translation theories find themselves today seriously out of step with the mainstream of intellectual endeavor in the human sciences and, in particular, in the study of human communication, to our mutual impoverishment. However, in analyzing a text, we can use a simple orientation. In this case, we use the theory of Larson (1998, 3), "The Process of Translation." He suggests the semantic process of translation, which tends to achieve a constant message for the TL.

There is a potential for semantic overlap, albeit infrequently, resulting in a complete correspondence between different languages. Consequently, it is not uncommon for translators to render a single word from the source language into multiple words in the target language to convey an equivalent meaning. Occasionally, the converse may also hold. In the source language, it is possible to condense the translation of multiple words into a single word. In some instances, the translator may include the original words from the source language into the target language when suitable equivalents cannot be found in order to convey the desired stylistic expression. This approach is advocated by researchers such as Venuti (2000). Hence, the disparity in language and culture between the source language (SL) and target language (TL) is a formidable obstacle for translators in this particular scenario. Therefore, the act of "borrowing" is an inevitable component within the framework of translation analysis. A particular approach is recommended while undertaking a translation task, mainly when dealing with technical terminology or statements that are difficult to translate. The translation process involves transferring form and meaning from the source language (SL) to the target language (TL). It is commonly observed by translators that there frequently exists a need for precise correspondence between languages (Hatim, 2004).

Every language possesses a multitude of vocabularies, which are shaped by societal experiences and the cultural evolution of the language's origin. For instance, several Indonesian words such as "sawah," "padi," "beras," "gabah," and "nasi" can be encompassed by the English term "rice." In addition, it is worth noting that each language possesses its unique methodology for establishing symbol systems and their corresponding meanings. For instance, the Indonesian term "kawan" can be equated to the English words "friend," "companion," or "comrade" in terms of comparison. According to Perez (2007), in translation, translators need to possess knowledge of the target language's linguistic structure and the cultural and social values associated with it.

The Indonesian language has this pattern as well. Similarly, our language has also undergone a similar process. The language has incorporated numerous lexical items from other foreign languages. The Indonesian language is dynamic and characterized by ongoing development and evolution. Furthermore, the Indonesian language has been enriched by borrowing from other languages, including Portuguese, Dutch, English, Arabic, and Sanskrit.

To put it briefly, there are a few reasons why a translator may use wordplay. One compelling rationale for adopting loanwords is the occasional challenge individuals encounter in comprehending communications when presented in translated form. Moreover, individuals often find it easier to comprehend information when it is presented in its original form rather than in a translated version. Furthermore, there are instances where loan words need a corresponding translated form or are deemed untranslatable. According to Molina and Albir (2002), borrowing words is often motivated by the desire for prestige.

Lady Chatterley's Lover is a classic literary work that delves into the profound aspects of sensuality and sexuality, recognizing their significant role in human existence. In order to elucidate the process of borrowing in this English translation of the novel, I rely primarily on Achyar Lady Chatterley's Lover's translation of the work into Indonesian. This translation serves as the principal source for examining terms such as 'penis,' 'phallus,' 'pantat,' 'girl's hair,' 'vagina,' and 'ass.' Translating words that convey sensuality may only sometimes be accurately rendered in the desired language. The utilization of borrowing processes is prevalent in the translation of novels, mainly when dealing with sexuality and sensuality. Ieko (2016) did a linguistic analysis of the novel "Lady Chatterley's Lover." Ieko's research has unveiled the correlation between specific linguistic mechanisms and various characters' perspectives.

For this study, a book has been selected as the primary data source. A novel is a form of creative composition that employs words as its primary medium of expression. Analyzing a literary composition requires a discerning examination of its structural elements and thematic substance. In order to effectively carry out their duties, a translator should possess knowledge of words that have the potential to captivate readers and generate interest in literary works. Therefore, the utilization of the borrowing method is necessary. Due to this rationale, I am inclined towards a research topic titled "The Phenomenon of Borrowing in the Translation of D. H. Lawrence's Lady Chatterley's Lover into the Indonesian Language." The term 'Borrowing' in this context pertains to the process of linguistic translation. Arfan Achyar has undertaken the translation of this novel. While translating

this novel, I saw the translator's frequent use of borrowed terms. Another factor contributing to this work's appeal is its intriguing narrative, as it delves into various life predicaments that resonate with contemporary culture. Consequently, readers will appreciate this novel, provided the translation makes it comprehensible.

Borrowing is one of the seven techniques delineated by Vinay and Darbelnet. The concept of borrowing can be characterized as a direct translation, wherein components of the source text (ST) are substituted with corresponding elements in the target language (RL). This technique is commonly referred to as the most basic kind of translation, as it just entails transferring words from the source language (SL) to the target language (TT) without any modifications. Its purpose may be to achieve a specific stylistic impact or to incorporate local elements into the target text (TT). According to Vinay and Darbelnet (cited in Venuti, 2008:85), the inclusion of Russian terms, such as *verst* or *pood*, and Spanish terms, like *tequila* or *tortillas*, in a translation may imbue it with a distinct Russian or Mexican essence.

In short, borrowing is the most straightforward among many translation approaches. Occasionally, it is employed to generate a stylistic effect. This practice incorporates elements of the source language culture into a translation, particularly when encountering new terms. The practice of borrowing semantic components from a source word and directly translating them into the target language rather than employing a native phrase from the target language. The semantic components of the source word are translated directly into corresponding semantic components of the target language. The process of borrowing occasionally involves a partial adoption, wherein a portion of a phrase is borrowed while another portion retains its native form. The initial categorization of translation processes established a framework consisting of seven fundamental procedures that operate across three distinct levels of style: lexis, distribution (morphology and syntax), and message.

According to Molina and Albir (2002: 520), borrowing is a translation strategy that directly incorporates words or expressions from another language. Additionally, Molina and Albir have provided a more detailed classification of borrowing, which consists of two distinct characteristics: (1) pure borrowing and (2) naturalized borrowing. When a phrase or word is directly incorporated into a recipient language without alteration, it is called pure borrowing. For instance, the inclusion of the English term "lobby" in a Spanish work or the utilization of the English term "hard disk" in an Indonesian text as "hard disk." In the context of naturalized borrowing, it is possible to adapt borrowed words to conform to the spelling conventions of the receiving language (RL). For instance, the English terms "goal" and "football" can be naturalized in Indonesian as "gol" and "football," respectively.

Venuti (2008:84) proposes dividing the translating process into two distinct terms. There exist two types of translation: direct translation and oblique translation. The classification of the new variety of languages is based on seven translation techniques. The following steps are implemented to regulate the functioning of the translator. The below enumeration comprises the initial three procedures of direct translation, whereas the remaining procedures pertain to oblique translation.

1. Procedures 1: Borrowing
2. Procedures 2: Calque
3. Procedures 3: Literal translation
4. Procedures 4: Transposition
5. Procedures 5: Modulation
6. Procedures 6: Equivalence
7. Procedures 7: Adaptation

Out of the seven procedures above, my primary concentration is the borrowing procedure. Borrowing represents the most straightforward translation technique. "borrowing" refers to the linguistic phenomenon wherein a word is directly adopted from another language. Using borrowing is a common practice employed by translators to achieve desired stylistic effects. It is common practice to employ foreign terms to include the cultural essence of the source language (SL) in a translation. For instance, American English terms such as "dollars" and "party," as well as Mexican Spanish cuisine names like "tequila" and "tortillas," might be utilized (Venuti, 2008:85).

Numerous researchers have undertaken the task of categorizing borrowing methodologies. According to Prasasty (2002, 16), borrowing can be categorized into three types: loans, pronunciation, and grammatical.

According to Molina and Albir (2002:520), borrowing can be categorized into two distinct types: pure and naturalized. This thesis only centers on the classification of borrowing methods outlined by Molina and Albir.

The linguistic phenomenon known as pure borrowing, a loan term, is a process in which a word from one language is directly adopted into another without significant changes. Pure borrowing refers to directly incorporating a phrase or word from one language, known as the Receptor Language (RL), without making any alterations. For instance, the English term "melodrama" (Lawrence, 1960: 107) is used as is in Indonesian text as "melodrama" (Achyar, 2008: 242). In the context of Naturalised borrowing, it is possible to adapt borrowed words to conform to the orthographic conventions of the Receptor Language (RL). For instance, the English term "February" (Lawrence, 1960: 44) is rendered as "Februari" in Indonesian text (Achyar, 2008: 146).

Method

According to Bungin (2005: 40-41), research can be classified into three categories based on the place in which it is conducted, namely library research, laboratory research, and field research. This thesis uses the library research method to gather relevant theories and information on a specific text. It involves an investigation of the borrowing procedures in translation and the utilization of the internet and other sources to support the writing. The primary data source utilized in this study consists of written text extracted from a renowned literary work authored by D. H. Lawrence, entitled 'Lady Chatterley's Lover.' This novel was released by Penguin Books in England in the year 1960. The novel "Lady Chatterley's Lover" was translated by Arfan Achyar and published by Pustaka Alvabet Jakarta in 2008. The data is obtained through meticulous observation of the elements inside the simulated environment (SL) and the data source's real-life environment (RL). Upon perusing the data source, one can get a comprehensive compilation of all the borrowing phrases. Hence, the data were acquired directly from the primary data source.

The data collection process involves the utilization of the content analysis method. Sutopo (2006: 81) states that Yin (1987) refers to documenting this material as content analysis, which identifies various elements following the researcher's needs and objectives. The quotation above elucidates that content analysis is a methodological approach employed to derive information pertinent to the study's objectives.

The researcher utilizes a selection of books as references and numerous additional sources on the subject under analysis. This approach allows for acquiring comprehensive information regarding borrowing methods, facilitating a deeper understanding of the topic. The data will be collected by purposive sampling, which involves selecting samples precisely aligned with the study's objectives. According to Sutopo (2006, 64), the sampling method employed in this study is akin to purposive sampling. This technique involves the deliberate selection of informants based on their specific positions, which grants them access to relevant information on the research problem. The chosen informants are expected to understand the issue comprehensively and are considered reliable sources of robust data.

This quotation indicates that the researcher uses purposive selection, whereby they select their informants or samples only based on available data that they believe would be valuable. The literary work is comprised of a total of 19 chapters and spans across 314 pages. The translated work comprises a total of 19 chapters and spans across 476 pages. I have selected a total of 70 samples. Every individual sample has previously undergone homogenization with the data.

This study uses a qualitative methodology to analyze the collected data. The utilization of qualitative methodology involves the creation of a comprehensive account detailing the borrowing processes employed during the translation process of D. H. Lawrence's *Lady Chatterley's Lover* into the Indonesian language. This account examines the many types of borrowing employed in the translation endeavor. The qualitative method refers to a research approach that involves the utilization of various tools to acquire data.

Bungin's formula (2005:171) is employed to identify the predominant borrowing techniques in the novel when categorizing the various sorts of borrowing. The subsequent equation is as follows:

$$n = Fx \times 100\% N$$

Where n = percentage of the types

Fx = the number of types of borrowing procedures

N = the total number of all types of borrowing procedures.

The systematic procedures for conducting the analysis are as follows:

1. Reading the novel repeatedly.
2. They identify and list the words or sentences that belong to pure and naturalized borrowing.
3. They are classifying the words into pure borrowing and naturalized borrowing.
4. We are analyzing borrowing procedures.
5. I am calculating the data in percentages.
6. I am drawing some conclusions based on the result of the analysis.

FINDING

As indicated in the theoretical framework, this research centered on two categories: pure and naturalized borrowing. These categories were explicitly applied to the three components of word borrowing, as expounded upon in this chapter. This borrowing process focused on incorporating foreign language features into Indonesian, with a particular emphasis on borrowings from the English language. Through the examination of the data, it was determined that a total of 410 English loan words were included in the Bahasa Indonesia translation of the literary work titled "Lady Chatterley's Lover." This is evident from the table provided below.

No	Types of Borrowing	Source Language	Target Language
1.	Pure Borrowing	Habitat, Hall, Motor, Fabian, Pre-Raphaelite, Ideal, Wander, Vogel Verbal, mental, Shilling, Tip, Flannel Viscount, Tommies, Absurd, Flat, Oak, Mester, Ashby, Personal, Demi, vierge, Primroses, Vital, Negro, Buddha, Individual, November, Violet, Sensual, Celt, Parade, Penis, Cider, Formula, Hazel, Impersonal, Spaniel, Modern, Sofa, Cocktail, Etape, Vulgar, Arab, Phallus, Soda, Carrara, Oval, Beech, Normal, Ultimatum, Legal, Superior, Super, Piano, daff, Persephone, Absalom, Anemone, Berry, Holly, Elizabethan, Catkin, Hyacinth, Piquet, Bezique, mammon, Novel, Melodrama, Film, Guineas, Pictures, Empire, Shale, Stimulus, Fatal, Radio Industrial, Pneumonia, Bluebell, Metal, Lacchos, Phallos, Chamomile, Brutal, Magnet, Cinquecento, Bazaar, Gondola, Lemon, Superior, Pub, Hotel, Domino, Interior, Alien, Ornamental, Elemental, Mineral, Influenza, Celandine, Columbine, Mug, Maupassant, Enamel, Satin, Lesbian, Atom, India, Pontoon, Adam, Champion, Honeysuckle, Creeping-jenny, Gong, Spiritual, Pippin, Wych-elm, Ham, Yorkshire, Derby, Aberald, Heloise, Bacon, Regular, Signora, Stroke, Contessa, Piazza, Tips, Hullo, Jazz, Sandola, Monster, Express, Model, Spiral, Ultra-modern, Emblem, Pan, pagan	<i>Habitat, Hall, Motor, Fabian, Pre-Raphaelite, Ideal, Wander, Vogel, Verbal, mental, Shilling, Tip, Flannel, Viscount, Tommies, Absurd, Flat, Oak, Mester, Ashby, Personal, Demi vierge, Primroses, Vital, Negro, Buddha, Individual, November, Violet, Sensual, Celt, Parade, Penis, Cider, Formula, Hazel, Impersonal, Spaniel, Modern, Sofa, Cocktail, Etape, Vulgar, Arab, Phallus, Soda, Carrara, Oval, Beech, Normal, Ultimatum, Legal Superior, Super Piano, daff, Persephone, Absalom, Anemone, Berry, Holly, Elizabethan, Catkin, Hyacinth, Piquet, Bezique, mammon, Novel, Melodrama, Film, Guineas, Pictures, Empire. Shale, Stimulus, Fatal, Radio, Industrial, Pneumonia, Bluebell, Metal, Lacchos, Phallos, Chamomile, Brutal, Magnet, Cinquecento, Bazaar, Gondola, Lemon, Superior, Pub, Hotel, Domino, Interior, Alien, Ornamental, Elemental, Mineral, Influenza, Celandine, Columbine, Mug, Maupassant, Enamel, Satin, Lesbian, Atom, India, Pontoon, Adam, Champion, Honeysuckle, Creeping-jenny, GongSpiritual, Pippin, Wych-elm, Ham, Yorkshire, Derby, Aberald, Heloise, Bacon, Regular, Signora, Stroke, Contessa, Piazza, Tips, Hullo, Jazz, Sandola, Monster, Express, Model, Spiral, Ultra-modern, Emblem, Pan, pagan</i>
2	Naturalized Borrowing	a. Double consonant (i.e., discussion, connexion, essay, intelligent, class, horror, communication, business, dollar, success, assumption, arrogant, label, effective, galleries, depression, billiard, bottle, immunized, assistant, bell, obsession, gossip, boss, terror, cotton, efficiency, illusion, corridor, villa,	One consonant

	<p>expressive, kettle, obsession, essence, impressive, and mummy)</p> <p>Consonant c (at the beginning) (i.e., Convention, cosmopolitan, crisis, class, conscription, communication, contact, calculation, capitalism, cancer, compensation, cavalry, colonel, concentrated, conventional, chapel, castle, corduroy, competent, creativity, Canada, canal, canvas, claim, consistency, calendar, criminal, and cults)</p> <p>Consonant –y of the sound /i/ (i.e., melancholy, privacy, anarchy, aristocracy, psychology, property, sympathy, irony, February, mystery, energy, analysis, brandy, whisky, democracy, cavalry, industry, study, oxygen, agency, crystal, ecstasy, vulgarity, anatomy, potency, system, transparency, lily, strawberry, hysteria, potency, dynamo, gypsy)</p> <p>Suffix –ent/-ant (i.e., argument, lieutenant, permanent, absent, transparent, monument, elegant, competent, and co-experiment, element, parliament, respondent, moment, sacrament, patient,</p> <p>Consonant –c- in the middle of the word (i.e., musical, technical, conscription, anachronism, microscope, telescope, America, speculation, radical, masculine, doctor, Africa, duplicate, manuscript, discriminative, technicalities, locomotive, sarcasm, declaration, biscuit, landscape, sacrament, circus, executive, electron, acting, narcotic, scandal, incarnation, Pentecost, and anachronism)</p> <p>Consonant combining <i>ph</i> (i.e., atmosphere, philosophy, phenomenon, sulfur, phase, morphine, and phrase)</p> <p>Vowel –ou- (i.e., ambitious, blouse)</p> <p>The suffix –ure (i.e., posture)</p> <p>Suffix –ar (i.e., guitar, and popular)</p> <p>Suffix (t)-ion (i . e . p o s i t i o n , t r a n s m u t a t i o n , sensation, negation, reaction, generation, reflection, manifestation, friction, tradition, information, solution, observation, compensation, intonation, ambition, isolation, installation, evolution, inspiration, anticipation, prostitution, frustration, and nationalization)</p> <p>Suffix –ate (i.e., integrate(-d), and concentrate (d))</p> <p>Suffix –age (i.e., garage)</p> <p>Suffix –c (i.e., tragic, automatic, hypnotic, dynamic, elastic, anarchic, romantic, and apathetic)</p> <p>Suffix –ble (i.e., stable)</p> <p>The combining double vowel (i.e., career, beer, boot, lagoon, and taboo)</p>	<p>(i.e. <i>diskusi, koneksi, esai, intelijen, kelas, horor, komunikasi, bisnis, dolar, sukses, asumsi, arogan, label, efektif, galeri, depresi, biliar, botol, imun, asisten, bel, obsession, gosip, bos, teror, katon, efisiensi, ilusi, koridor, vila, ekspresif, ketel, obsesi, esensi, impresif, and mumi</i>)</p> <p>Consonant <i>k</i> (at the beginning) (i.e. <i>konvensi, kosmopolitan, krisis, kelas, konskripsi, komunikasi kontak, kalkulasi kapitalisme, kanker kompensasi, kavaleri kolonel, konsentrat konvensional, kapel, kastil, kudorai, kompeten, kreatifitas, kanada, kanal, kanvas, klaim, konsistensi, kalender, criminal, and kultus.</i>)</p> <p>The consonant of the sound /i/ (i.e. <i>melankolis, privasi, anarki, aristokrasi, psikologi, properti, simpati februari, misteri, energi, analisis, brandi, whisky, demokrasi, kavaleri, industri, studi, oksigen, agensi, kristal, ekstasi, vulgariti, anatomi, potensi, sistem, transparansi, lili, strawberi, histeria, potensi, dinamo, gipsi</i>)</p> <p>Suffix –en/-an (i. e. <i>argument, letnan, permanent, absen, transparan, monumen, eksperimen, momen, elegan, elemen, sakramen, pasien, and koreponden</i>)</p> <p>Consonant –k- in the middle of the word (i.e. <i>musical, tekhnikal, konskripsi, anakronisme, mikroskop, teleskop, amerika, spekulasi, radikal, maskulin, dokter, afrika, duplikat, manuskrip, diskriminatif, tekhnikalitas, lokomotif, sarkasme, deklarasi, biscuit, landscape, sakramen, sirkus, eksekutif, electron, acting, narkotika, skandal, inkarnasi, pantekosta, and anakronisme</i>)</p> <p>Consonant <i>f</i> (i.e. <i>atmosfer, filosofi, fenomena, sulfur, fase, morfin and frase,</i>)</p> <p>Vowel –u- (i.e. <i>ambisius, blus</i>)</p> <p>Suffix –ur (i.e. <i>postur</i>)</p> <p>Suffix –er/-ar (i.e. <i>gitar and popular</i>)</p> <p>Suffix –asi</p>
--	--	--

	<p>The consonant combining –st at the end of the world (i. e. socialist and Methodist)</p> <p>The consonant –c- in the middle of the word (i.e., social, species, anti-social, machine, publicity, race, porcelain, financial, and discipline.)</p> <p>Consonant x (i.e., anti-climax, sex, sexual, expression, exclusive, external, extreme, extravagance)</p> <p>Suffix –live (i.e., primitive, sensitive, motive, positive, naïve, conservative, and executive)</p>	<p>(i.e. <i>posisi, taransmuatsi, sensasi, negasi, reaksi, generasi, refleksi, manifestasi, friksi, tradisi, informasi, solusi, observasi, kompensasi, intonasi, ambisi, isolasi, instalasi, evolusi, nspirasi, antisipasi, prostitusi, frustasi, and nasionalisasi</i>)</p> <p>Suffix –asi (i.e.(<i>ter</i>)-<i>integarasi and konsentrasi</i>)</p> <p>Suffix –asi (i.e. <i>garasi</i>)</p> <p>Suffix –is (i.e. <i>tragis, otomatis, hipnotis, dinamis, elastis, anarkis, romantis, and apatis</i>)</p> <p>Suffix –bel/-bil (i.e., <i>stable</i>)</p> <p>One vowel (i.e.<i>karir, bir, bot, laguna, and tabu.</i>)</p> <p>The consonant –s at the end of the word (i.e., <i>social and methods</i>)</p> <p>The consonant –s- in the middle of the word (i.e. <i>sosial, spesies, antisocial, mesin, publisitas, ras, porselen, financial, and disiplin</i>)</p> <p>Double consonant –ks (i.e. <i>antiklimaks, seks, seksual, ekspresi, eksklusif, eksternal, ekstrim, and ekstravaganza</i>)</p> <p>Suffix –if (i.e. <i>primitive, sensitive, motif, positif, naïf, intuitif, konservatif, and eksekutif</i>)</p>
	TOTAL	230

In translation, the translator often uses borrowing to render the source language (SL) word into the target language (TL). This type of translation can be classified as naturalized borrowing. In this context, affixation is assimilated into the realm of TL (for example, by modifications to vowels, consonants, or suffixes), thereby exemplifying the common underlying concept deemed acceptable within TL culture. In the context of linguistic borrowing without any accompanying modification or adaptation. In this particular instance, the translation process involves ultimately adopting a word taken from the source language.

Naturalized borrowing is the most dominant type of borrowing procedure in the translation of D.H. Lawrence's *Lady Chatterley's Lover*.

It is based on Bungin's Formula:

Percentage of *pure borrowing words* = $140 \times 100\% = 37,84\%$ 370

Percentage of *naturalized borrowing words* = $230 \times 100\% = 62,16\%$ 370

So, naturalized borrowing is the most dominant type of borrowing procedure in the translation of D. H. Lawrence's *Lady Chatterley's Lover*.

A. Pure Borrowing Procedure

In this particular instance, the words are exclusively derived from the original term and transferred into the Target Language (TL) realm. The method in question is called the direct translation method, which provides challenges regarding its translatability in real-life contexts. Nevertheless, notions are consistently present in the realm of TL as well. Translation becomes possible when there are unfamiliar concepts previously unknown to readers in the TL context but have gained acceptance within the TL society. The examples provided, including ecosystems, pneumonia, mug, bar, lesbian, bacon, and opera, demonstrate that certain aspects warrant further examination. The entirety of this case has been comprehensively analyzed.

(1) SL text:

The cataclysm has happened. We are among the ruins. We start to build up new little **habitats**, to have new little hopes. (p. 5).

TL text: Bencana besar telah terjadi, kita ada di tengah puing, kita mulai membangun **habitat** baru kecil-kecilan, untuk mendapatkan harapan baru sedikit-sedikit. (p. 87)

The term "habitat" in the source language refers to the inherent surroundings in which an organism resides (Oxford, 1995:533). In the TL, it is appropriate to translate this term as "tempat tinggal/kediaman" (Echols 2003, 285), as it conveys a comparable concept in the respective language. In this instance, the translator utilizes the borrowed word "habitat" without modifying its spelling or phonetic structure. The translation is deemed satisfactory inside the realm of TL. The term "habitat" has gained prevalence in contemporary TL culture and has achieved widespread recognition within TL. Consequently, this word has been assimilated into the lexicon of TL. Therefore, there is no requirement to relocate it to a place of residence.

(2) SL text:

Miss Chatterley, still disgusted at her brother's defection, had departed and was living in a little **flat** in London.(p.14)

TL text:

Nona Chatterley, yang masih muak terhadap pembelotan saudaranya, telah pergi dan tinggal di sebuah **flat** kecil di London. (p.100)

The word *flat* in the SL text means a set of rooms for living in, including a kitchen (Oxford, 1995, 445), which should be translated into *rumah petak bertingkat* (Echols et al., 2005, 246) in the RL text, which seems to refer to a similar concept in BI. Here, the translator uses the borrowing word (*flat*) as a loan word to take the function as *a room for living*.

(3) SL text:

On the table was his plate, with potatoes and remains of the chop; also bread in a basket, salt, and a blue **mug** with beer. (p. 173)

TL text:

Di atas meja, ada piringnya, dengan sisa-sisa kentang dan daging kambing; juga roti dalam sebuah keranjang, garam, dan **mug** biru berisi bir. (p.346)

The word *mug* means a relatively large cup for drinking (Oxford, 1995: 763) and should be translated into *mangkuk* (Echols, 2005, 388) in the RL text, a similar concept in BI. In this case, the translator uses the specific word *mug* without a spelling system and adjustment as a loan word. The translation is acceptable in the TL. The word *mug* itself is ordinary nowadays in the TL culture.

2. Naturalized Borrowing

(1) SL text:

So, she was assistant at Uthwaite hospital, just a little place, for a while. (p. 84)

RL text:

Dia kemudian bekerja sebagai asisten perawat di rumah sakit Uthwaite, rumah sakit kecil, untuk sementara waktu. (p.208)

The words *assistant* in the SL text are translated into the word *listen* in the TL text. In this case, the translator translated the word by only modifying the spelling system. Consequently, the adjustment occurs by changing the double consonant *ss* into *s* in the TL *listen* and changing an ending element *-ant* into *-en*. This word is shared in BI culture and has been familiar to the readers as an absorbing process; the procedure applied is naturalized borrowing.

(2) SL text:

"... Give me a child of any healthy, normally intelligent man, and I will make a perfectly competent Chatterley of him." (p. 190)

RL text:

“...Beri aku anak laki-laki dari seorang pria yang normal dan sehat dan aku akan bentuk dia menjadi seorang Chatterley yang **kompeten**.” (p. 374)

In the SL words above are translated into (→) TL words:

Calendar → Colonel → Competent → kalender kolonel kompeten

From the equivalence, both concepts (between SL and TL) in each word show shared or known in the RL culture. The TL takes the sound and modifies the spelling system as stated in PUPI; in this case, the translator replaces the SL word in the TL by giving adjustments to the TL, namely:

Competent is a style of borrowing by modifying the spelling, which changes the consonant **c** into the pronunciation **k** and the last letters **-ent** into the pronunciation **-en**.

Kalender, konvensional, kolonel, and kriminal: This is a borrowing style by modifying the spelling, which changes the consonant **c** into the pronunciation **k**.

The procedure applied in the RL word above is borrowing, commonly used to absorb word elements that the RL readers have known.

(3) SL text:

Connie went for walks in the park, and in the woods that joined the park, and enjoyed the solitude, and the mystery, kicking the brown...(p. 19)

RL text:

Connie berjalan-jalan di taman dan di dalam hutan yang bersentuhan langsung dengan taman itu, dan menikmati kesendirian dan misterinya, memandangi ... (p. 109)

The word *mystery* in the SL text is translated into the word *mystery* in the TL text. In this case, the translator translated the word by taking the sound /mistri/ (Oxford, 1995: 770) and modifying the spelling system. In this borrowing procedure, the adjustment occurs through the absorption process into BI, such as changing consonant *y* into *i*. The same case is also found in another example, such as in the word *kristal, energi, histeria, oksigen, properti, and studi*. The translator used this procedure to translate those words.

(4) SL text:

...but who are, or would be, the real **intelligent** power in the nation: people who know what they're talking about, or talk as if they did. (p.10)

TL text:

...tetapi mereka adalah atau mungkin akan menjadi sebuah kekuatan **intelijen** nyata bangsa itu: orang-orang yang tahu apa yang mereka katakan; atau berbicara seperti mereka tahu apa yang mereka katakan. (p. 95)

The word *intelligent* in the text is translated into *intelligent* in the TL text. The meaning of these two words of each is similar. In this case, the translator translated the word by taking the pronunciation and modifying the spelling system. Consequently, the adjustment occurs by changing an ending element *-ant* into *-en*. This word is shared in BI culture and has been familiar to the readers. As the kind of absorbing process, the procedure applied is borrowing. The same case can also be found in other example words, such as *permanent, sacrament, and transparent*.

(5) SL text:

...jazzing with your stomach up against some fellow in the warm nights, cooling off with ices, it was a complete **narcotic**. (p. 270)

TL text:

...berdansa bersama seorang pria di malam hari, kemudian makan es krim untuk mendinginkan badan, semuanya memabukkan seperti **narkotika**.

The word *narcotic* in the SL text is translated into the word *narkotika* in the TL text. The meaning of these two words is similar. In the SL word, *narcotics* means a substance causing one to sleep or become very relaxed and feel no pain (Oxford, 1995: 772). While in the RL, that word means *obat bius atau obat penenang* (Echols, 2005: 390). In this case, the translator translated the word by modifying the spelling system. The adjustment occurs by changing the consonant *c* in the middle of *a, u, o*, which should be changed into *k* in the TL (PUEBIYD, 1993:27). The same case also occurs in other words, such as doctor becomes dokter, masculine

becomes maskulinitas, and radical becomes radikal. As can be seen, the process of absorbing in BI occurs; the procedure applied is borrowing.

(6) SL text:

"...a little **morphine** in all the air." (p. 77)

TL text:

"...sedikit **morfin** di udara". (p. 197)

The word *morfin* is a style of borrowing by modifying the spelling, which changes the suffix *-ine* into *-in* and double consonants *ph* into *f*.

The meaning of the word *morphine* is *a drug made from opium, used for relieving pain* (Oxford, 1995, 756). Therefore, the TL takes the sound and modifies the spelling system. In this case, the translator replaces the SL word in the TL by adjusting the TL, *morfin*, which changes the suffix *-ine* into *-in*. Moreover, in the TL above, the procedure applied is borrowing which is used commonly when absorbing new technical terms. This case also happened in

other words such as: *phase* → *fase*, and *sulphur* → *sulphur*

(7) SL text

Till he was **ambitious**. (p. 17)

TL text:

Clifford tetap **ambisius**. (p. 105)

The word *ambitious* in the SL text is translated into *ambisius* in the TL text. In this case, the translator translated the word by taking the sound and modifying the spelling system. Consequently, the adjustment occurs by changing the vowel combination *-ou* into *-u* in BI. So, the procedure applied is exactly borrowing.

(8) SL text:

Humanity has always had a strange avidity for unusual sexual **postures**, and if a man likes ... (p. 278)

TL text:

Manusia memang sepertinya memiliki kesukaan dengan **postur** seksual yang aneh, dan kalau seorang pria menggunakan... (p. 505)

Analysis:

The word *posture* in the SL text is translated into the word *posture* in the TL text. The meaning of these two words is similar. In the SL word, *posture* means *a position of the body* (Oxford, 1995: 901). While in the TL, that word means *sikap badan perawakan* (Echols, 2005: 440). The word *posture* is translated into the *posture* in TL, which is done by adjusting the final element *-ure* into *-ur* in BI. In this case, the procedure is borrowing. It is acceptable in translation because the concept is shared and well-known by the TL, which means that the meaning between two words (SL and TL) is similar.

(9) SL text:

He was only caught in the general, **popular** recoil of the young against convention and against any sort of real authority. (p. 10)

TL text:

Dia hanya terperangkap di dalam sebuah gerakan umum, geliat **populer** orang-orang muda yang menentang konvensi dan terhadap semua hal yang berbau otoritas. (p. 96)

The word *popular* in the SL text is translated into *popular* in the RL text. In this case, the translator translated the word by taking the sound and modifying the spelling system. This word is shared in BI. Hence, the procedure applied is the borrowing of spelling and sound adjustment; therefore, this is also the process of absorbing in BI.

(10) SL text:

This was more or less Constance Chatterley's **position**. (p. 5) RL text:

Inilah, lebih kurang, **posisi** Constance Chatterley. (p. 8)

The word *position* in the SL text is translated into the word *posisi* in the TL text. The meaning of these two words is similar. In this case, the translator translated the word without taking the pronunciation and modifying the spelling system. According to PUPI, the adjustment occurs by changing the final element *-ion* into *-si* in the TL. In affixation absorbing foreign elements into BI, the procedure applied is borrowing. Here, it can also be found in the following examples:

(11) SL text:

Till the **reaction**, when he found he had been made ridiculous. (p. 23)

TL text:

Sampai **reaksi** itu terjadi, dia menemukan dirinya ternyata diperolok-olok. (p. 114)

In order to analyze the procedure in translation, first of all, we have to analyze the word in detail. The word *reaction* in the SL text is translated into the word *reaksi* in the TL text. In this case, the translator translated the word by modifying the spelling system. Referring to PUPI, the adjustment occurs by changing the end of the element *-ion* into *-si*, in the TL last word *reaksi*. Hence, the procedure applied is borrowing. This matter of process is also found in other words such as *generation* → *generasi*, *information* → *informasi*, and *sensation* → *sensasi*.

(11) SL text:

Their marriage, their **integrated** life based on a habit of intimacy that he talked about: there were days when it all became utterly blank and nothing. (p. 53)

TL text:

Pernikahan mereka, kehidupan **terintegrasi** mereka, didasarkan pada kebiasaan penuh keintiman, yang Clifford bicarakan: ada hari-hari dimana kondisi menjadi hampa sama sekali dan tidak ada apa-apa. (p. 161)

The words *integrated* into the SL text are translated into the word (*ter-*)*integrasi* in the TL text. The meaning of these two words is similar. In the SL, the word *integrate* means *combining two things so that one becomes a part of the other* (Oxford, 1995, 620) entirely. While in the TL word *integrasi* means *pembauran hingga menjadi kesatuan yang utuh atau bulat* (Echols, 2005, 326). In this case, the translator translated the word by modifying the spelling system. Consequently, the adjustment occurs by changing the final element *-ate* into *-asi* in the TL. Further, this word is shared in BI culture and has been commonly known by the readers.

(12) SL text:

They left the car in Mestre, in a **garage**, and took the regular steamer over to Venice. (p. 267)

TL text:

Mereka meninggalkan mobil itu di sebuah **garasi** di Mestre, dan naik kereta api regular ke Venesia. (p. 487)

The word *garage* in the SL text is translated into the word *garasi* in the TL text. The meaning of these two words is similar. In this case, the translator translated the word by modifying the spelling system. The adjustment occurs by changing the suffix *-age* into *-asi* in the TL word *garasi*. This word is acceptable in BI culture and is well known by the RL readers. The procedure applied is borrowing suffix adjustment, as seen in affixation absorbing foreign elements into BI.

(13) SL text:

Constance sat down with her back to a young pine tree that swayed against her with curious life, **elastic** and powerful, rising.

TL text:

Segera ia duduk bersandar di sebuah pohon pinus muda, yang menggoyang punggungnya dengan irama kehidupan yang menarik, **elastis**, dan kuat turun naik.

The word *elastic* in the SL text is translated into the word *elastis* in the TL text. In this case, the translator translated the word by taking the sound and modifying the spelling system. Consequently, the adjustment occurs by pausing the final element of *-ic* in the TL. The procedure applied is borrowing; as can be seen, that process of affixation absorbing foreign elements into BI takes place. These words have been shared in BI

concepts and have been acceptable in translation. The same case also occurred in the other examples words, such as *otomatis, dinamis, hipnotis, and tragis*.

CONCLUSION

The research reveals that the lexical terms employed in the TL tend to assimilate with the TL, encompassing borrowed words as well as novel terms that are unfamiliar to TL speakers. The process of translating involves both deliberate and unintentional modifications. The categorization of borrowing can be primarily classified into two distinct types: pure borrowing and naturalized borrowing.

In translation, the translator predominantly uses borrowing techniques to render the source language (SL) term into the target language (TL). This type of translation can be classified as naturalized borrowing. In this context, the affixation process is assimilated into the realm of TL (for example, through modifications to vowels, consonants, or suffixes), demonstrating a common underlying concept that aligns with the TL culture. In the context of linguistic borrowing without any modification or adaptation. In this instance, the translation process ultimately involves adopting a word from the source language. The prevailing method of borrowing employed in the translation of D.H. Lawrence's *Lady Chatterley's Lover* is naturalized borrowing.

Borrowing terminology into Indonesian without reference to TL culture or EYD has led to specific inconsistency issues. Hence, the translator should utilize the *Kaidah Bahasa Indonesia* (EYD regulations) as a point of reference when implementing borrowing processes. Moreover, it should be noted that not all of the terms under consideration are novel, as some can be readily translated into real-life language.

Another approach posits that it is preferable for the translator to initially attempt to identify a comparable phrase in the target language before deciding whether to employ a borrowing or absorption technique. While the translated outcome may appear more straightforward in terms of practice and style, it tends to sound artificial. To facilitate the integration of the Indonesian language in the scientific domain, it is advisable to employ a strategy of adoption rather than complete borrowing. This is particularly relevant when dealing with words that can be translated, such as "private," which may easily be absorbed as "private" or translated into its equivalent, "private."

In the context of translation, a translator must comprehensively understand the appropriate usage of terms to generate a high-quality translation effectively. Another crucial aspect that the translator must comprehend is the need for the Indonesian translator to equip themselves with the guidelines of *Pengindonesiaan* to generate high-quality translations into Indonesian. Furthermore, the translator must comprehensively understand the cultural context underlying both the source language (SL) and the target language (TL), as this is crucial for their translation to be deemed acceptable in the target language.

REFERENCES

- Achyar, Arfan. 2008. *Lady Chatterley's Lover*. Jakarta: Alvabet
- Bungin, Burhan. 2005. *Metodologi Penelitian Kuantitatif: Komunikasi, Ekonomi, dan Kebijakan Publik serta Ilmu-Ilmu Sosial Lainnya*. Jakarta: Prenada Media.
- Echols, John M. And Hassan Shadily. 2003. *Kamus Indonesia-Inggris*. Edisi Ketiga. Jakarta: Gramedia.
- Hatim, Munday. 2004. *Translation: An Advanced Resource Book*. London and New York: Routledge.
- Ikeo, R. (2016). An Analysis of Viewpoints by The Use of Frequent Multi-Word Sequences in D.H. Lawrences *Lady Chatterleys Lover* in *Language and Literature Vol 25 (2)* pp 159-184.
- Larson, ML. (1998). *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross: Language Equivalences*. Lanham: University Press of America.
- Molina, L and Albir, A. H. 2002. *Translation Technique Revisited: A Dynamic and Functional Approach*. Spain: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Perez, Maria Calzada. 2007. *Transitivity in Translating*. Germany: Peter Lang.
- Sutopo, H. B. 2006. *Metodologi Penelitian Kualitatif, Dasar Teori dan Terapannya dalam Penelitian*. Surakarta: Universitas Sebelas Maret.
- Venuti, Lawrence (ed). 2000. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge.
- Yule, G. (2010). *The Study of Language (4th Edition)*. Cambridge: Cambridge University Press.

The transformation of investigative journalism in the Digital Era

Eliso CHAPIDZE

Assoc. Prof.; Grigol Robakidze University of Georgia, Tbilisi, Georgia

Email: eliso.chapidze@yahoo.com

ORCID: 0009-0001-9349-3013

Abstract

Investigative journalism is nothing but the storytelling to the audience of the secret news hidden from society. Nevertheless, to become an excellent journalist and access more information, it becomes essential to use digital technologies, social networks, and analysis of data, which means less surveillance and use of anonymous sources. Just like human life, investigative journalism changed dramatically after the Watergate scandal. Now, we are getting information about systemic crime from closed files and databases from face-to-face interviews. Only the content has not changed.

Keywords: Databases, transformation, open and closed sources, use of social networks, public information, and development of digital technologies.

INTRODUCTION

Investigative journalism is nothing but the storytelling to the audience of the secret news hidden from society. Nevertheless, to become an excellent journalist and access more information, it becomes essential to use digital technologies, social networks, and analysis of data, which means less surveillance and use of anonymous sources. Just like human life, investigative journalism changed dramatically after the Watergate scandal. Now, we are getting information about systemic crime from closed files and databases from face-to-face interviews. Only the content has not changed. Society still needs brave and fair people who will expose the facts of their deception and appropriation of resources, often at the expense of their well-being. Society needs people who will be the watchdog in the country. The purpose of the present essay is to show how the role of interpretive journalism has increased in investigative journalism. However, sources and activists can provide much information to media representatives.

In 2011, IREX-Georgia consultant in investigative journalism Brant Houston, conducted training in Georgia for journalists. He taught journalists how to use digital databases and social media, statistical data and numbers, and investigative journalism methodologies. 12 (twelve) years have passed since then, and as an investigative journalist and teacher, I see more and more dramatic changes in the field.

In general, all theories in journalism are very conditional, but we still need certain classifications and symbols to transfer our knowledge and experience to other people. In this regard, I like the division of investigative journalism into the following genres in the Kovach and Rosensteel handbook: original, interpretive, and reporting about court cases. (1)

It should be underlined that as more time passes, it becomes more difficult for independent journalists to find time and financial resources to conduct an investigation. Apart from commentaries, I must spend more time in databases to find information. In this regard, as a teacher of investigative journalism, public organizations must post as much public information as possible on their websites. In this case, it will be easier to appreciate the well-function of the public organs.

Materials published and broadcasted by the media in the past (kept in the archive) are invaluable primary and secondary sources for investigative journalism, especially when it comes to interpretive investigative journalism.

Interpretive journalistic investigation, as it is known, may be entirely built on well-known facts to which the journalist and the analyst give different interpretations. In other words, the journalist, in this case, has the role of Miss Marple and Hercule Poirot. In order to give a better example, let us go back to the tragedy that took place in Tbilisi (Park of Vake) on October 13, 2022 - the children were playing in the park, entered the colorful

fountain, the safety system did not work, the children were electrocuted, and one of them died. This work is dedicated to her memory. Why did the system not work, where was the mistake made, and how to avoid further tragedies?

For this concrete example, an investigative journalist can search for materials on television channels, newspapers, and the websites of news agencies, as well as on the websites of state structures.

The Freedom of Information Act, the third chapter of the General Administrative Code in Georgia, obliges state organs to publish detailed information on electronic purchases and reports about public information and information on decision-maker persons - this has become an excellent achievement for investigative journalists.

Thanks to this information posted on websites, the information about the fountain designer and the company implementing the works "Green Service Plus" became known.

Here, we want to share some useful links from which a journalist can obtain public information about state procurement and its monitoring:

<http://www.procurement.gov.ge/> - here, you will find information about state tenders.

<https://transparency.ge/node/4959> - here, you will find instructions on how to use this website.

<http://www.tenders.gov.ge/dep/login.php> - all government purchases are on this website.

<https://tendermonitor.ge/ge/about> - here, you will find the tender analysis for the investigative material preparation.

However, if you think that investigative journalists sitting down and classifying information gathered by reporters in the wind and rain is enough to conclude, you are wrong. After that, there is still much intellectual work to do, expressed the following way: the investigative journalist must sort the primary and secondary sources, analyze already published and aired material, see all material (exciting or dull), and proceed to work.

Sorting materials, collecting information and information sources in an Excel file, and analyzing them with experts in the field is the first step of an investigative journalist to establish the truth. The rest of the work is after a very long process of meeting directly with primary and secondary sources, interviewing them, and finally recording the assessments of the relevant experts.

I have had such a method while conducting an investigation: discussing the information about the discovered violations with potential experts who could make comments and legal assessments. At the same time, they represent people of authority to the public. A particular method worked exceptionally well when investigating the privatization of Sport-club Dinamo because all the experts to whom we presented the results of the current investigation and asked for an assessment later became witnesses at the trial – they confirmed the authenticity of the information obtained by the journalist, as well as the journalist's sincere desire to achieve fairness in this challenging legal case.

Summoning the authorities and apportioning responsibilities works exceptionally well in the post-Soviet space, usually ruled by authorities. Therefore, a journalist's danger after publishing investigative accusatory material is very much real and possible.

Since a journalist cannot find all the living witnesses of a long story, he will undoubtedly have to analyze and use media materials, which is possible. However, it often needs to be solved - how to correctly indicate the results of the work of other authors in your investigation. However, it is another subject when we discuss ethical and legal frames of using other journalists' work.

Another step is to evaluate the materials obtained by the journalist by experts in the field it concerns - it can be economists, engineers, and representatives of technical sciences. For example, when it comes to an incorrectly installed light pole, a soccer goal, or a fountain that is mentioned, it takes the little girl's life. However, the investigative journalist must look critically at the expert's assessment and verify the accuracy of the information provided. The truth is that constant skepticism and constant questioning should be the leading professional habits of an investigative journalist.

It is essential to understand that an investigative journalist differs from a reporter in that - he devotes more time to analyzing events, brings facts into the system, and offers certain logical conclusions. Afterward, he had to double-check facts and interview primary sources, as David Process, professor of Northwestern University's Medley School of Journalism, and his students had to do when they used the Anthony Porter app on death row and asked students to double-check their sources. As a result, the students discovered new witnesses and saved an innocent person from the death penalty. Sometimes, even the media can fulfill such a noble mission.

CONCLUSION

Finally, the mass media has a significant role in informing society, creating/forming public opinion, and raising the quality of civic education. The result of a journalistic investigation should provide more than just information to people. It should prompt a person to think and take concrete steps. In this particular case, the journalistic investigation may, at the same time, include a civic educational component. The people have the right to participate in the design of their living environment to monitor the spending of state funds and the production of the works. My first editor, Giorgi Akhvlediani, always told us, beginner reporters, to remember that people reading and watching our work are more intelligent than us. It also relieves arrogance and pushes you to find more valuable information.

We have prepared this article, wishing it to be exciting and useful for our students, who are motivated to acquire the profession of a journalist.

REFERENCES

Kovach, B., & Rosenstiel, T. (2011). *The elements of Journalism: What newspeople should know and the public should expect*. Irex.

https://idfi.ge/ge/practical_toolkit_for_data_journalists - პრაქტიკული სახელმძღვანელო მონაცემთა ჟურნალისტებისათვის.

Conceptualization of Indonesian Law on Countering Artificial Intelligence Crime in the Business Sector

Endang SETYOWATI

University of Semarang, Semarang City, Indonesia

E-mail: wati.setyowibowo@gmail.com

ORCID: 0009-0008-2922-6915

Ana KADARNINGSIH

University of Dian Nuswantoro, Semarang City, Indonesia

E-mail: ana.kadarningsih@dsn.dinus.ac.id

ORCID: 0000-0003-1382-8299

Abstract

The many modes of crime that use Artificial Intelligence, especially in the business sector, need to be resolved immediately, including through legal conceptualization. Because technology and law are two elements that influence each other, and these two things also influence society. Currently, Indonesia does not have legal regulations that specifically regulate Artificial Intelligence. The problem that will be studied in this research is the legal conceptualization of Artificial Intelligence (AI) crime anticipation in the business sector in Indonesia. This research aims to examine and discover legal concepts for anticipating Artificial Intelligence (AI) crimes in the business sector in Indonesia. This research is expected to make a theoretical contribution by contributing legal thinking and business law material, both to academics and other parties. Apart from that, the practical use can contribute to the government in creating legal policy concepts in dealing with Artificial Intelligence (AI) crimes in the business sector in Indonesia. This research uses a sociological, legal approach or what is usually called socio-legal research. The legal conceptualization of Artificial Intelligence (AI) crime anticipation in the business sector in Indonesia needs to pay attention to factors, namely the law itself, law enforcement factors, and facilities and infrastructure factors, as well as society and culture. Apart from that, there is a need for coordination between law enforcement officers and improving the quality of investigators morally and ethically.

Keywords: Conceptualization, Law, Artificial Intelligence

INTRODUCTION

Globalization is often interpreted as globalization in economics, trade, and investment. Globalization, which is characterized by the rapid movement of people, trade information, and capital, apart from generating benefits for human life, must also be wary of its adverse side effects, namely the globalization of crime and the increasing quantity and quality of crime in various countries and between countries. (Nyoman, 2010). Artificial intelligence, usually abbreviated as AI, is part of an electronic agent and is a device of an electronic system used to take action on electronic information carried out by an organization and carried out automatically. Artificial Intelligence, as an electronic agent in its work, imitates human intelligence by having the ability to act on orders instructed automatically by the organization. Artificial intelligence was created to help business development for companies and other business actors. However, several organizations and other actors use Artificial Intelligence to commit crimes.

Many modes of crime use Artificial Intelligence, especially in the corporate business sector: first is Deepfake, a type of artificial intelligence used to manipulate images, audio, and video. The danger posed is the ability to convey false information that appears to be from a primary source. The second is hacking, which is an act of intrusion by exploiting weaknesses in a company's security system, accessing the data in it, and exploiting it. The third is phishing, a cybercrime attack where criminals try to impersonate a person or company to deceive victims. Phishing is the main threat facing businesses. Crimes are committed via email, WhatsApp blasts, and e-commerce chatbots. According to estimates, in 2023, 40% of companies will use AI to increase their production. (Zahrashafa et.al, 2023).

Technology and law are two elements that influence each other and can also influence society. Heidegger has argued that, on the one hand, we can see technology as a means of achieving specific goals, and on the other hand, technology can also be seen as a human activity. So, we can see the nature of the interplay between technology and law that each technology is developed to meet specific needs. This technology provides benefits and services for humans, including increasing work coefficients and effectiveness. Laws

are also restrictions on behavior, and violations of them are subject to coercive sanctions by the highest authority in a country. (Sitompul, 2012).

Currently, Indonesia does not have legal regulations that specifically regulate Artificial Intelligence. General regulations regarding the use of Artificial Intelligence in various new sectors are regulated by Law Number 11 of 2008 concerning Information and Electronics in conjunction with Law Number 19 of 2016 concerning Amendments to Law Number 11 of 2008 concerning Information and Electronic Transactions and Government Regulations Number 71 of 2019 concerning Implementation of Electronic Transaction Systems. Meanwhile, with many companies and other business actors implementing and developing Artificial Intelligence in production processes and business development activities, special arrangements are needed relating to business sectors, especially strategic sectors such as e-commerce, banking, health, etc. The existence of negative impacts from Artificial intelligence in the business sector has a level of urgency so that it is immediately regulated in special regulations because the absence of special regulations in this field will lead to the creation of significant disruption to human life in general and business life in Indonesia in particular.

In general, criminals in cyberspace are categorized into two types: a) Intellectual motives. Crime perpetrators with this motive usually satisfy themselves by showing that they can master information technology. b) Economic, political, and criminal motives. Criminals with this motive are profit-oriented, personally and collectively, and harm the economy or other things. Criminals with economic motives have a significant impact and are carried out by corporations. The problem that will be studied in this research is the legal conceptualization of Artificial Intelligence (AI) crime anticipation in the business sector in Indonesia.

This research aims to examine and discover legal concepts for anticipating Artificial Intelligence (AI) crimes in the business sector in Indonesia. Meanwhile, the expected contribution from this research can provide a theoretical contribution, namely a contribution to legal thinking and business law material, both for academics and other parties, and a practical contribution, namely a contribution to the government in creating legal policy concepts related to Artificial Intelligence (AI) in Indonesia. Apart from that, this research can contribute to law enforcement officials in dealing with Artificial Intelligence (AI) crimes in the business sector in Indonesia.

Method

The research method is a scientific activity based on specific methods, systematics, and thinking that aims to study one or several particular legal phenomena by analyzing them. (Dimiyati & Wardiono, 2004). Sociological, legal research emphasizes law constructed as a consistent behavior and obtains social legitimacy. (Fajar & Achmad, 2010). This research uses a sociological, legal approach or what is usually called socio-legal research. The research specifications used in this research are analytical and descriptive. Primary Legal Material consists of the Criminal Code, Law Number 11 of 2008 concerning Information and Electronic Transactions, Law of the Republic of Indonesia Number 19 of 2016 concerning Amendments to Law Number 11 of 2008 concerning Information and Electronic Transactions, Government Regulation Number 71 of 2019 concerning the Implementation of Electronic Systems and Transactions and regulations related to this research. Secondary legal materials consist of the results of scientific research in the academic environment, such as journal papers related to the needs of this research.

Books about legal entities and other literature related to the needs of this research. Tertiary legal materials consist of the Legal Dictionary, Big Indonesian Dictionary, and other tertiary legal materials related to the needs of this research. Data collection techniques to obtain primary data used the following techniques: Literature Study, Observation, and Interview. In this research, purposive sampling was used in determining the sample. Purposive sampling is a technique for determining samples using specific considerations. The sample is part of the number of characteristics possessed by the population. (Sugiyono, 2012). The data analysis used in this research is qualitative data analysis, which is carried out by interpreting the law by describing or explaining both primary and secondary data obtained to answer the problems in this research.

FINDINGS

Regulation of Artificial Intelligence as an Electronic Agent in Indonesia

Article 1 of the ITE Law defines "Electronic Agent" as "a device from an electronic system created to carry out an action on certain Electronic Information automatically which is maintained by a person." The characteristics of Artificial Intelligence in the automation of information processing make it comparable to an "Electronic Agent" in Indonesian laws and regulations. The word "automatic" in the definition of

"Electronic Agent" is then used as a bridge to construct Artificial Intelligence as an "Electronic Agent." If we use this construction, the regulations governing "Electronic Agents" also apply to Artificial Intelligence. In Article 21 of the ITE Law, it is mentioned about the regulation of electronic agents in carrying out electronic transactions. Thus, electronic agents are a form of electronic system administration. This means that all obligations and rights of electronic system operators are *mutatis mutandis* for electronic agent operators. The ITE Law also states that in Indonesia, Artificial Intelligence can only be implemented by individuals, state administrators, business entities, and the public. The ITE Law and Government Regulation Number 71 of 2019 have regulated the limits of responsibility and obligations of electronic agents, including ensuring user privacy, keeping data confidential, controlling user personal data, and providing information about the use of the system so that it does not harm the user.

There is a definition of electronic agent in the ITE Law, so Artificial Intelligence is included in electronic agents. With this, the legal responsibility and legal obligations of electronic agents will be attached to providers of Artificial Intelligence devices. If we look at it from a commercial law perspective, electronic agents can be constructed as intermediary traders. So that responsibility can expand within the scope of civil liability. From a commercial law perspective, the obligations and rights of the agent have been regulated in the legal source of the agreement, namely the binding agreement between the agent and the principal. Apart from that, in Article 1800 of the Civil Code, agents implicitly have an agent's obligation to carry out their mandate.

Legal Conceptualization of Artificial Intelligence Crimes in the Business Sector in Indonesia

Conceptualization in the large Indonesian dictionary comes from the word concept. Conceptualization is a step to compile the basic ideas of certain laws so that better regulations are made to suit needs. The absence of regulations from a criminal law perspective regarding the determination of AI as a legal subject will be a consideration for progressive laws that will develop in the future. In this case, the law must be able to act as a driving force in development and not as a follower. (Atip et al., 2014). Policymakers must be able to adapt laws to technological developments resulting from the Industrial Revolution 4.0. So that the law will be able to guarantee certainty and fulfill a sense of justice for business people. In its development, the law has been used as a suggestion or tool, not only as a regulator of people's behavior and maintaining existing habits. Regulations relating to several aspects of Artificial Intelligence are currently in the draft law stage, namely the Bill on Cyber Resilience and the Bill on Personal Data Protection. The Bill on Personal Data Protection regulates, among other things, the existence of an independent body responsible for managing data and maintaining a balance between regulation and innovation. Apart from that, data privacy protection is also regulated to safeguard the interests of society. This bill can impact opening up job opportunities, namely Data Protection Authorities and Data Protection Officers, which will help MSMEs manage consumer data and protect consumers' data from these MSMEs.

The implementation of legal principles and rules regarding AI crimes in the business sector must be carried out with a careful and selective concept that considers the nature and impact and the values that apply in society, principles, and systems. Criminal and civil law, the capability and readiness of law enforcement officials, and other national interests to avoid intervention by foreign interests.

Universally and casuistically, there is a close relationship between business law and AI crimes. There is a close relationship between business law and AI crimes, which are complex regarding how to commit them, their forms and types, and the locus and tempus delicti. For this reason, in the legal conceptualization of AI crimes, apart from aspects of civil law and criminal law, it is also necessary to pay attention to aspects of international law. AI crime prevention is, of course, required to pay attention to factors that can influence law enforcement itself. According to Soerjono Soekanto (1983), these factors are the law itself as the rule of the game, law enforcement factors as implementers need to increase supervision, especially institutions with existing authority and facilities and infrastructure factors that support law enforcement, community, and cultural factors. Community awareness is critical, which is realized through community involvement to participate efficiently and effectively.

The legal conceptualization of Artificial Intelligence crimes in the business sector in Indonesia requires considering several things so that the resulting law will be able to meet the needs. The first is the need for coordination between law enforcement officers in the field. This is proven by the fact that there is no common perception regarding law enforcement in AI. Then human resources, what is meant by human resources is related to the quality of investigators. Not all investigators have legal qualifications in AI crimes. As well as the low mental level of law enforcement officers. The big problem is the low quality of moral integrity and ethics of law enforcement officials, including law enforcement against AI crimes. The

legal conceptualization of Artificial Intelligence crimes in the business sector in Indonesia also requires preparing several alternative schemes. AI must be strictly regulated, starting from governance, development, legal responsibility, and law enforcement. The government only provides facilities and promotes the principles regulated with AI. There are flexible or flexible regulations to maintain a balance between innovation and the interests of society—agreement with stakeholders to formulate principles and ethics regarding AI and combine regulations and ethics.

RESULTS/CONCLUSION

The regulation of Artificial Intelligence as an Electronic Agent in Indonesia is regulated in Law Number 11 of 2008 concerning Information and Electronic Transactions, Law of the Republic of Indonesia Number 19 of 2016 concerning Amendments to Law Number 11 of 2008 concerning Information and Electronic Transactions, Regulations Government Number 71 of 2019 concerning Implementation of Electronic Systems and Transactions.

Regulations relating to several aspects of Artificial Intelligence are currently in the draft law stage, namely the Bill on Cyber Resilience and the Bill on Personal Data Protection. The legal conceptualization of AI crimes, apart from aspects of civil law and criminal law, also needs to pay attention to aspects of international law. It is necessary to pay attention to factors that can influence law enforcement itself, namely the law itself, law enforcement factors and facilities and infrastructure, society, and culture factors. It is also necessary to consider the lack of coordination between law enforcement officers in the field. Human resources are related to the quality of investigators and the low quality of moral integrity and ethics of law enforcement officers.

Suggestions: policymakers in drafting and drafting laws should involve business actors and the public directly affected by AI crimes. It is necessary to provide special education and training in handling AI crimes starting from the National Police, Prosecutor's Office, Justice, Ministries, and related agencies.

REFERENCES

- Atip, L.H, Khazanah, Mochtar, K. (2014). Padjajaran. *Journal of Legal Studies*, 1(3), 628-629
- Dimiyati, K, & Wardiono, K. (2004). *Legal Research Methods*, Faculty of Law, Muhammadiyah University of Surakarta
- Fajar, M, & Achmad, Y. (2010). *Dualism of Normative and Empirical Legal Research*, Yogyakarta Government Regulation: 2019/71 concerning *the Implementation of Electronic Systems and Transactions*
- Indonesia Code of Civil Law
- Indonesia Criminal Code
- Law no. 11 of 2008 *Concerning Information and Electronic Transactions*
- Law of the Republic of Indonesia Number 19 of 2016 *concerning Amendments to Law Number 11 of 2008 concerning Information and Electronic Transactions*
- Maskun. 2013. *Cyber Crime Cyber Crime An Introduction*, Jakarta: Kencana
- Rahayu, E.W.P. (2005). *Legal Institutions A Sociological Study*, Semarang: Suryandaru Utama.
- Sitompul, Josua. (2012). *Cyberspace Cybercrime Cyberlaw Review of Aspects of Criminal Law*, Jakarta
- Soekanto, S.(1983). *Factors Affecting Law Enforcement*, Jakarta: Rajawali Press
- Sugiyono. (2012). *Quantitative Qualitative and R&B Research Methods*, Bandung: Alfabeta,). Al-Ghazali on causality. *Journal of The American Oriental Society*, 100(4), 397-405.
- Nyoman, S.P.J. (2010). *Globalization of Human Rights and Law Enforcement*, Paper: Students of the UNDIP Master of Law program.
- Zahrashafa P. Mahardika, S.H., M.H. & Angga Priancha, S.H., LL.M . <https://www.hukumonline.com/berita/baca/lt608b740fb22b7/pengaturan-hukum-artificial-intelligence-indonesia-saat-ini-oleh-zahrashafa-pm-angga-priancha?page=4>].

Management in an organization focused on sustainable development and social responsibility – employees

Ewa STAWICKA

Assistant professor; Warsaw University of Life Sciences, Management Institute, Warsaw, Poland

E-mail: ewa_stawicka@sggw.edu.pl

ORCID: 0000-0003-0314-4942

Abstract

A growing society believes that Corporate Social Responsibility (CSR) and Sustainable Development (SD) have influenced business operations globally. It is emphasized that the main obstacles to the implementation of CSR include the need for more understanding of the idea by the management staff and the perception of CSR as sponsoring activities. The benefits related to CSR and sustainable development achieved by organizations include internal and external company values, increasing employee involvement, and increasing brand recognition as socially responsible. The study discusses the importance of building company value through CSR, the role of managers in shaping new competencies, and the approach to CSR as a fundamental element of the company's strategy, marketing, branding, research and development, and innovation. Enterprises consciously striving for sustainable development must start by defining their impact on the environment - both negative and positive, expressed, among others, in reporting good CSR practices. The article aims to define transformational CSR to change existing business models and determine the importance of management staff in social responsibility.

Keywords: Social, Responsibility, Management, Employees.

INTRODUCTION

The idea of Sustainable Development (SD) is to ensure the essential elements shaping the future of human society on Earth, i.e., the environment, society, and economy, so that the development of one of the elements does not pose a threat to the others. Social responsibility in business (CSR - Corporate Social Responsibility) occupies an increasingly high position among the priorities of corporate policy. The importance of social responsibility is emphasized as conscious business strategies towards sustainable development and business management in such a way as to analyze its impact on social life. The implementation of social responsibility standards in business is also part of strategic documents regarding the development of Europe and the implementation of the 2030 Agenda. With the announcement of the Sustainable Development Goals, managers in various organizations are looking for specific solutions to ensure that business activities directly contribute to combating social inequalities, counteracting climate change, reducing resource waste, and promoting responsibility.

To some extent, this necessitates the involvement of entrepreneurs in environmental and social issues to strengthen stability and work towards the general social good on a long-term scale. The main factors supporting the development of CSR are the personal commitment of management staff, the influence of international corporations, and legislation implemented at the European Union level. "Any change in a corporation is a big effort and requires the cooperation of many departments. If management does not get behind it, then it usually fails." Most managers believe that corporate social responsibility and sustainable development have influenced how business operates in Poland. Managers see the most significant opportunities related to active involvement in the 2030 Agenda mainly in four goals: Goal 8. Decent work and economic growth (55%); Goal 12. Responsible consumption and production (42%); Goal 4. Quality education (34%); Goal 3. Good health and quality of life (34%). Using sustainable development principles makes business models universal and focused on creating long-term value. An organization's competitiveness cannot be assessed only in terms of productivity but also the organization's ability to design, produce, and offer products of higher quality than those offered by competitors, taking into account both price and non-price aspects. The article aims to define transformational CSR to change existing business models and determine the importance of management staff in social responsibility. Attempts were made to identify opportunities and threats to implement social responsibility towards sustainable development (of business) with the involvement of the management staff. An attempt was made to assess how the management staff should implement social responsibility and sustainable business tasks.

Method

The analyzed material comes from the Responsible Business Forum Reports edition and contains examples and research results - from the research projects "Managers 500/CSR Leader" and "CSR Managers 2020".

In 2010, the research sample consisted of 173 people, and in 2019 - 54 managers and specialists in CSR and SD in Poland. Almost 80% of managers represented companies employing over 250 people, 15% - medium-sized companies, and 6% - small companies. Additionally, data was obtained during the recruitment of internships for the reports "Responsible business in Poland. Good practices" in the 2015 and 2019 editions, in which data was collected from 157 and 215 companies, respectively.

Social responsibility, sustainable development and business in management theory

Corporate Social Responsibility (CSR) and Sustainable Development (ZR) or Sustainable Business (ZB) developed spontaneously. Organizations looking for optimal business models for sustainable growth and development take up strategic challenges based on the assumptions of sustainable development. This ensures long-term business continuity in harmony with all stakeholder groups (Gazzola, Amelio & Figus, 2020). The way of doing business is changing, and in the era of unlimited access to information and knowledge, there is a great possibility and speed of verifying the image and reputation of a company on the market. Hence, the concept of corporate social responsibility is becoming increasingly important, as it can be used to build the long-term value of an enterprise. The CSR concept assumes that organizations, already at the stage of building a development strategy, take into account social interests, environmental aspects, and expectations of various stakeholder groups in their activities, and the decisions and actions taken in them contribute to both caring for the organization's interest and protecting and increasing prosperity. society (Welford, 2016). Orienting the company's activities towards social responsibility and sustainable development should, therefore, be treated as a challenge aimed at solving complex economic, ecological, and social problems that are a consequence of a fundamental change in the economic, political, and technical-technological orientation of modern organizations (Park, 2018). Although there is a growing commitment and a significant increase in interest in sustainable development on the market, the concept of CSR is still treated marginally. The barrier turns out to be the lack of sufficient knowledge, lack of people managing CSR activities and policies, and lack of tools to implement an appropriate strategy. The most frequently used definition of CSR in the literature is the one formulated by the International Organization for Standardization ISO, according to which social responsibility is the responsibility of an organization for the impact of its decisions and activities on society and the natural environment by maintaining transparent and ethical behavior that contributes to sustainable development, including health and social well-being (Idowu, Sitnikov, & Moratis, 2019). The socially responsible activity of a company is an element of its business strategy that is closely interdependent and directly impacts its main strategic goals. A socially responsible company should dialogue with its important stakeholders, primarily maximizing business goals that benefit society without violating their interests. By complying with CSR principles, companies can apply many practices, including pursuing a sustainable development policy, preparing and implementing internal codes of good practice, joining industry initiatives, and reporting on activities undertaken in this area (Turker, 2009). Implementing the idea of corporate social responsibility combines economic and social interests and, therefore, can bring many different benefits to the company. These include better financial results, increased efficiency, employee involvement, increased brand value and improved company reputation, access to information, reduced response time, and reduced operating costs. The development of the CSR concept, which includes, among others, striving to develop human capital, undertaking environmentally friendly activities, and developing social sensitivity and civic attitudes, should permanently translate into strengthening the position of enterprises, which is based on increased competitiveness (Amini & Bienstock, 2014). Dynamic changes in the environment, the development of new technologies, changes in customer preferences, and differences in the needs and expectations of partners mean that enterprises are forced to respond to external stimuli and adapt to environmental conditions constantly. In addition to their core business, i.e., making a profit, enterprises must struggle with problems arising in virtually every operation area. All the more so because business is increasingly perceived to harm the environment and its impact on social, economic, and ecological problems. There is a common belief that businesses thrive at the expense of larger communities. Every day, enterprises are increasingly held accountable for their activities' social and environmental consequences (Szkudlarek, Osland, Nardon & Zander, 2020). As a result, many companies are beginning to implement and develop the concept of corporate social responsibility. A social and responsible approach is becoming the norm and a business priority. However, how CSR programs are introduced and implemented is extremely important. Many researchers point to the determinants of the development of CSR, SD, and SD (Ashrafi, Magnan, Adams & Walker, 2020) due to historical, political, and cultural conditions and that multinational corporations face greater rational pressure to adopt CSR in order to justify their activities (Hughes, 2020). When discussing corporate social responsibility, we should consider the company's method and approach

to implementing and acting according to the principles of the concept. The benefits of running a socially responsible business depend on the level of involvement of a given society. We can discuss imposed responsibility when the company only limits itself to complying with applicable legal provisions, whether in the social or ecological dimension (Swain & Sweet, 2021). We can also distinguish forced liability, e.g., pressure from public opinion, on which the success of a given company in the market largely depends. However, the company's attitude towards responsible business may result from voluntary awareness and a sense of concern for the social and economic development of a given region. Then, we can discuss the highest benefits for the company and society (Nieuwenhuis, Touboulic, 2021). Therefore, corporate social responsibility can only be properly and fully implemented when companies do something beyond applicable legal norms (Lawrence; Ihebuzor & Lawrence, 2020). When presenting the benefits of implementing the concept of corporate social responsibility, issues such as publicizing and solving important social problems, educating society, contributing to social activation, popularizing charitable attitudes, stimulating economic development and increasing the wealth of citizens, improving the condition of the natural environment should be indicated. To meet social expectations, enterprises often change the way and scope of conducting business and the entire organizational culture, which may positively impact the company's image and financial results (Rai, Brown & Ruwanpura, 2019). Voluntary business initiatives promote higher standards of ethical conduct, translate into additional market value for the company, build customer trust, increase investor interest, and are a source of employee pride. Arguments for social responsibility include:

- business activity creates problems. Therefore, enterprises should participate in solving them,
- enterprises are also social groups,
- enterprises have the necessary resources to solve social problems,
- businesses are economic partners, just like the government and society.

Opponents of corporate social responsibility claim that expanding its interpretation may threaten the economy, distracting from its primary mission, which is to generate profits for owners. Voices against corporate social responsibility also appear in Poland before it fully matures, a big problem and a phenomenon harmful to business. Some people promote the thesis that CSR is no longer fashionable and that we should look for something more impressive and practical to bring more tangible benefits. However, it should be remembered that it is not fashionable to implement rules that are friendly to the company and its employees, the natural environment, and society. Nowadays, business is increasingly faced with the need for transparency and information about its activities to stakeholders. Society desires information because it concerns issues such as the impact of manufactured goods on the natural environment and honesty in maintaining the appropriate quality of goods and services.

Moreover, disclosing irregularities in matters of ethical principles and the company's responsibility on the market causes a decrease in stakeholder trust and, otherwise, even the termination of business contacts. Consequently, defining the company's stakeholders and systematically striving to meet their needs and expectations is an essential element. On the other hand, the company must meet other groups' expectations to achieve its goals and tasks as best as possible. For both large and small enterprises, the competitive context consists of four essential and interdependent elements of the local business environment that influence performance. These are: firstly, the availability of means of production, i.e., the possibility of acquiring qualified employees, technical infrastructure, and transparent and effective administration processes. Secondly, demand factors, i.e., the size of the local market, compliance of product standards with local norms, and local buyers' education level. The level of implementation of CSR principles and the pressure to disseminate innovations depend mainly on buyers' awareness. Thirdly, the rules of competition, i.e., conditions and regulations, should protect intellectual property and the fight against corruption because eliminating negative phenomena favors development and increases the attractiveness of a given area for business. Fourthly, related and supporting industries (suppliers, cooperators) should meet the requirements of responsible action. The productivity of an enterprise can increase thanks to the existence of a strong base in the form of high-quality service providers and entire industries supporting a specific type of activity. The closeness and trust of business partners facilitate the exchange of information and innovations. It is convenient to cooperate with nearby suppliers and service providers. Responsible and ethical actions, regardless of the size of the enterprise, contribute to the creation of trust in business (Stawicka, 2017). Creating trust often takes a long time and must be "earned," but it is associated with predictability, conscientiousness, and responsibility (Lee & Raschke, 2020). The goals and their division in the activities of current organizations can be roughly reduced to implementing the second management concept, namely

the concept of sustainable development. The basis is the analysis of three main paradigms of the goal problem: classical, behavioral, and systemic. Next to the concept of social responsibility, the second concept of sustainable development is located in a very coherent way (Dayan, Heisig, & Matos, 2017). The Sustainable Development Goals become enterprise value creation (Anguelov, 2019):

- a source of development of new products, services, technologies, and distribution channels - stimulated by newly defined needs and services, also for low-income people, and the choices of conscious consumers who prefer products of socially responsible companies;
- promoting a sustainable supply chain - responsible practices are an incentive to cooperate with suppliers who comply with the highest standards of ethics and sustainable development;
- a stable framework for political decisions, creating opportunities for stable development and creating long-term strategies;
- the possibility of multilateral partnership, strengthening relationships with stakeholders regarding the most critical business topics;
- stabilization of markets and societies, as the possibility of predictability of behavior and phenomena and thus striving to reduce risk in business;
- increasing social involvement, employee involvement, loyalty, and new employee competencies, ensuring professional and personal satisfaction and stronger customer ties, resulting in higher efficiency.

Thanks to the sustainable development goals, enterprises gain new paths and take on a new strategic dimension. It also minimizes the risks and opportunities to escape from the trap of a short-term perspective. Choosing social responsibility in the strategy and changes toward sustainable development usually means creating and developing innovations for the needs of more conscious and responsible consumers (Stawicka, 2021). According to the Report of the Responsible Business Forum (FOB), the factors influencing the popularization of the idea of CSR/Sustainable Development in Poland primarily involve employees and managers. The vast majority of respondents (N=54) (FOB, 2021) indicated that global changes and greater awareness of responsibility in the market influenced the perception of social responsibility in business as an opportunity and competitive advantage and not just an approach to charity activities and sponsoring.

Management staff and sustainable business

Corporate social responsibility and sustainable development are essential to business functioning. Practices related to this are being forced by increasing customer pressure, and CSR activities are becoming more popular due to the growing demands from business partners. Intensified activities towards CSR and sustainable development are primarily the personal involvement of management staff members in this topic. On the other hand, the biggest obstacle to implementing CSR principles in Polish enterprises is primarily the management staff's lack of understanding and knowledge. In addition to current tasks, an important role of CSR managers is to educate their superiors and colleagues. In companies, socially responsible activities also involve measuring their impact on stakeholder relationships. Over 2010-2019, the number of enterprises declaring having and implementing a CSR strategy increased significantly. The appearance of the 17 Sustainable Development Goals in 2015 resulted in a new view of management staff on the special role of business in the search for new and effective business models. Compared to the data from 2015, in 2019, there was an increase in the involvement of management boards in the implementation of CSR activities at the stage, not only in planning but also in their implementation. The management board's involvement in CSR matters and business strategies toward sustainable development is based on the need for new competencies. The increased involvement of management staff in creating a strategic approach to business activities based on sustainable development results from new competencies and developing their business strategies to create a competitive advantage in the market. This indicates that managers increasingly confirm the creation of their analyses of the impact of company activities in the field of CSR/SD on stakeholder and social perception. Noteworthy are the determinants distinguished by the Institute for the Future and defined in the Future Work Skills (2021) report. The key competence of managers, especially in terms of CSR and SD, is the ability to find a deeper meaning and sense of things, to see an approach that is not visible at first glance. Scientists called this inference. Social intelligence, defined as empathy, the ease of entering into relationships with others and stimulating desired reactions and attitudes, is also a competence that helps gain trust. Another is out-of-the-box adaptive thinking. Efficient thinking and going beyond patterns. It is also about quick and good reactions to changes. An important issue raised by specialists is intercultural competence, i.e., the ability to function and behave in different cultural environments. Employing employees from other socio-cultural areas, foreigners, and people of different origins, outsourcing to other countries. A significant competence is data synthesis, combining

large batches of data to obtain knowledge. The same applies to the ability to critically evaluate information circulating in the media and adapt it to the specificity of your company. Proficiency in understanding and combining the meanings of concepts from various fields, i.e., multidisciplinary. Another development competence is design thinking. Intuition, work methods, innovations, translating complex models into your own organizational culture. The ability to select the right meanings, information, and data would contribute to achieving the company's benefits. At the end of the key competencies, the cooperation of virtual teams was ranked tenth. Ability to cooperate and engage in committed work via instant messaging, virtual platforms, or virtual drives. Future competencies and knowledge influence managers' entrepreneurial attitudes and action strategies (Zhang, Amankwah-Amoah & Beaverstock, 2019). Knowledge and competencies shape the so-called intellectual entrepreneurship. Opportunity-based entrepreneurship involves companies with a clearly defined vision whose managers consistently strive to fulfill it. Opportunity-based management means greater growth dynamics and competitive advantage. According to the authors of the Future Work Skills (2021) research project, six key changes shape modern working conditions and running a business. The first area is the development of intelligent machines and systems. In enterprises, the use of machines and software is increasingly becoming the norm, thanks to which it is possible to reduce employment or transfer employees to more creative work, replacing simple work with machines. New media are emerging, and new communication methods require digital competencies beyond ordinary language (Jaska, Stawicka & Werenowska, 2019). Electronic media, social media, and instant messengers require an immediate response. There is a selection of information and the use of mental shortcuts. New groups of stakeholders appear with which entrepreneurs may not even be familiar. Stakeholders can be actively and positively involved in the company's development. They are often employees, customers, contractors, and the local community. However, a negative perception occurs when stakeholders are actively and negatively involved in the development of the company and may even be characterized by reluctance towards the organization, hostile reactions, e.g., caused by errors in communication, competitors, suppliers, contractors, local community (Wang, Iqbal & Gong, 2021).

There may even be fictitious stakeholders - fake holders who create fake online accounts and profiles and are the ones who most often spread wrong opinions and fake news. All types of threats can be eliminated through responsible practices and creating trust in the market. It is increasingly emphasized that responsible managers point out the benefits that enterprises achieve from implementing good practices (Jamali & Carroll, 2017). The most frequently mentioned benefit is an increase in the level of employee involvement and an increase in the recognition of the company as responsible and committed to sustainable development. The importance of social responsibility and sustainable development is gaining global meaning. Managers indicate that responsibility issues are becoming increasingly critical for investors and consumers, which is a sufficient incentive to introduce socially and environmentally responsible offers. Additionally, changes in enterprises will be aimed at implementing a circular economy. It is worth noting that only 17% of the surveyed managers agreed with the statement that the actions taken worldwide will make it possible to stop climate change in the coming years. The rest stated that the climate crisis would not be stopped, showing that business representatives see themselves as only one of several parties that can stop these changes and believe that their actions are insufficient (Luoma-Aho, 2015). Managers are increasingly benchmarking and conducting their own statistics and public opinion surveys. More and more frequent monitoring and reporting on social and environmental issues is being used. The group of managers who take responsible actions, naturally combining it with business strategies and reporting results, is growing. When it comes to the organization of activities in the CSR and SD, most often in companies, in addition to the manager's involvement, responsibility for CSR rests with other people involved in the broadly understood strategy. Managers indicated that CSR/ZR matters are often assigned to one person responsible for CSR/ZR-related activities (24% of respondents answered this in 2019). They also emphasized that more and more often, there is a unique CSR/ZR department in the organization (24 %). Only 4% of respondents suggested two separate CSR and ZR departments in the company, while 22% of surveyed managers indicated no formal, separate position for a person dealing specifically with CSR/ZR strategies. As many as 26% of surveyed managers did not want to answer such a question directly and were discouraged from discussing combining economic goals with responsible practices. For comparison, in 2010, more than half of the largest enterprises in Poland did not have a person responsible for implementing CSR strategies, and only 11% of enterprises (out of 173 enterprises surveyed in 2010) had a separate position, person, or organizational unit dealing mainly with CSR. In 2020/2021, CSR and sustainable development departments are increasingly being established in organizations, and they also function as separate but supporting units, which indicates intensified efforts to develop strategies from CSR to the implementation of sustainable development goals. It can be argued that such activities may lead to the concept of collective leadership in setting standards of

business ethics. L. Nazarko (2020) also emphasizes that the traditional approach to management based on a hierarchical structure and outstanding personalities may cause ethical dilemmas. New circumstances, trends, and current phenomena, for example COVID-19, cause ethical dilemmas in the economic space. However, the support and personal involvement of the company's top management are decisive for successfully implementing CR/ZR activities. This attitude of the manager helps simplify the decision-making process, increases the involvement of all departments of the organization, and contributes to the effective integration of sustainable development solutions into the company's operations (Bretos, Díaz-Foncea & Marcuello, 2020). At the local level, there is a need for increased involvement of local government authorities in cooperation with businesses. The lack of such involvement results from the low awareness of local governments in the field of CSR, sustainable development, and possible cooperation with businesses to solve environmental and social problems.

RESULTS/CONCLUSION

The CSR model, as a balancing of conflicting interests of stakeholders, assigns a role to the management staff that is entirely different from the traditional and ambiguous one. The manager must consciously and, above all, arbitrarily decide on the distribution of benefits between competing stakeholder groups: customers, employees, suppliers, the local community, and owners. When considering the sustainability business model, it is necessary to pay attention to corporate social responsibility as a source of creating sustainable value in an enterprise. This concept guarantees running an ethical, ecological, and economic business based on common values shared by stakeholder groups grouped around the company. This creates sustainable organizational performance. It helps managers understand the need to integrate CSR and SD into business strategies and enables entrepreneurs to manage effectively. In a competitive environment, sustainable businesses can lead in their sector by developing and implementing a sustainability and responsibility initiative. Using the principles of social responsibility in business and sustainable development influences the creation of universal sustainable business models to create long-term value. Social responsibility as an obligation to conduct business transparently and ethically and by the principles of sustainable development should lead to taking into account the expectations of stakeholders. This approach to business activities guarantees the implementation of sustainable development. A responsible approach to achieving economic, social, and ecological goals is related to strategic management and creating a sustainable business model. The managerial staff who make strategic choices in this area are essential. To sum up, the joint implementation of the potential inherent in these concepts may be an essential factor in achieving sustainable growth dynamics of enterprises on the market. The analysis of the conducted considerations confirmed that almost 80% of respondents believe integrating CSR values with the company's business activities has occurred over the last five years.

This work has limitations, and the summary was based on secondary research, such as reports, industry publications, company websites, and statistics. It is justified to conduct empirical research on a group of managers, considering the level of employment in the enterprise, industry, market, period of operation, or period of application of CSR/SD. It is also important to conduct long-term research - allowing for the observation of how managers' approaches to issues have changed and how competitive advantages have been achieved by creating specific sustainable business models.

REFERENCES

- Agenda 2030, <https://kampania17celow.pl/agenda-2030/>
- Anguelov, K. (2019). *Research for Usefulness of Agile Methods in Creative Business*, International Conference on Creative Business for Smart and Sustainable Growth (CREBUS), Bulgaria, 2019.
- Amini, M., Bienstock, C.C. (2014). Corporate sustainability: An integrative definition and framework to evaluate corporate practice and guide academic research, *J. Clean. Production*, 76, 12-19.
- Ashrafi, M., Magnan, G., Adams, M., Walker, T. (2020). Understanding the Conceptual Evolutionary Path and Theoretical Underpinnings of Corporate Social Responsibility and Corporate Sustainability. *Sustainability*, 12(3), 760.
- Bretos, I., Díaz-Foncea, M., Marcuello, C. (2020). International Expansion of Social Enterprises as a Catalyst for Scaling up Social Impact across Borders. *Sustainability* 12(1), 3262.
- Dayan, R., Heisig, P., & Matos, F. (2017). Knowledge management is a factor in the formulation and implementation of organizational strategy. *Journal of Knowledge Management*, 21(2), 308–329.
- FOB, *Menedzerowie CSR 2020*, Warszawa 2021.

- Gazzola, P.; Amelio, S.; Figus, A. (2020). *The Double Relationship Between Risk Management and CSR in the Italian Healthcare Sector: The Case of the Lombard Health Protection Agencies (ATS)*. In *Contemporary Trends and Challenges in Finance*; Jajuga, K., Locarek-Junge, H., Orłowski, L.T., Staehr, K., Eds.; Springer Nature: Heidelberg, Germany, 2020.
- Hughes, C. (2020). *SDG 12: Responsible Consumption and Production*. In *Jean Monnet Sustainable Development Goals Network Policy Brief Series*; RMIT University Melbourne, Australia.
- Idowu S. O., Sitnikov C., Moratis L. (2019). *ISO 26000 - A Standardized View on Corporate Social Responsibility: Practices, Cases and Controversies*. CSR, Sustainability, Ethics & Governance. Springer, 2019.
- Institute for the future for the University of Phoenix Research Institute (2020). Future work skills. https://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf.
- Jamali, D., & Carroll, A. B. (2017). Capturing advances in CSR: Developed versus developing country perspectives. *Business Ethics A European Review*, 26(1), 321–325.
- Jaska, E. Stawicka, E., Werenowska, A. (2019). Wykorzystanie mediów społecznościach w kreowaniu wizerunku podmiotu prawnego. [w:] *Samorząd, marketing terytorialny a media*, (red.) E. Jaska, Skoczek, Warszawa 2019
- Lawrence, A.W.; Iheuzor, N.; Lawrence, D.O. (2020). Comparative Analysis of Alignments between SDG16 and the Other Sustainable Development Goals. *Int. Bus. Res.* 1(13), 1–13.
- Luoma-Aho, L (2015). Understanding Stakeholder Engagement: Faith folders, hateholders, and stakeholders. *Research Journal of the Institute for Public Relations*, 1.
- Lee, M. T., & Raschke, R. L. (2020). Innovative sustainability and stakeholders' shared understanding: The secret sauce to performance with a purpose. *Journal of Business Research*, 108, 20–28.
- Nazarko, L. (2020). Responsible Research and Innovation in Enterprises: Benefits, Barriers and the Problem of Assessment. *J. Open Innov. Technol. Mark. Complex.* 2020, 6, 12.
- Nieuwenhuis, P. & Touboulic, A. (2021). *Sustainable Consumption, Production, and Supply Chain Management: Advancing Sustainable Economic Systems*; Edward Elgar Publishing, UK.
- Park, S.B. (2018). Multinationals and sustainable development: Does internationalization develop corporate sustainability of emerging market multinationals? *Business Strategy Environment*, 27, 1514-1524.
- Polski Komitet Normalizacyjny, <https://www.pkn.pl/informacje/2013/09/informowanie-o-stosowaniu-pn-iso-26000>, Informowanie o stosowaniu PN-ISO 26000, 06 10 2023.
- Rai, S.M.; Brown, B.D.; Ruwanpura, K.N. (2019). SDG 8: Decent work and economic growth—A gendered analysis. *World Development* 2019, 113, 368–380.
- Stawicka, E. (2017). Sustainable development and the business context of CSR benefit the Polish market. *Oeconomia* (2017), 16(3), 73-81.
- Stawicka, E. (2021). Sustainable Development in the Digital Age of Entrepreneurship, *Sustainability*, 13(8), 1-11.
- Szkudlarek, B.; Osland, J.S.; Nardon, L.; Zander, L. (2020). Communication and culture in international business—Moving the field forward. *J. World Bus.* 2020, 55, 101126.
- Swain, R.B.; Sweet, S. (2021). *Sustainable Consumption and Production: Introduction to Circular Economy and Beyond*. In *Sustainable Consumption and Production*; Swain, R.B., Sweet, S., Eds.; Palgrave Macmillan: Cham, Switzerland, 2021; Volume II, 1–16.
- Turker, D. (2009). How social responsibility influences organizational commitment, *Journal of Business Ethics*, 89, 189-204.
- Wang, Y., Iqbal, U. & Gong, Y. (2021) 'The performance of resilient supply chain sustainability in covid-19 by sourcing technological integration', *Sustainability*, 13(11), 6151
- Welford, R. (2016). *Corporate Environmental Management 3: Towards Sustainable Development*; Welford, R., Ed.; Routledge: Oxfordshire, UK.
- Zhang, H., Amankwah-Amoah, J. & Beaverstock, J. (2019) Toward a construct of dynamic capabilities malfunction: Insights from failed Chinese entrepreneurs, *Journal of Business Res.* 98, 415-429.

Women's representation and their empowerment in the context of Maldives Police Service – Law enforcement sector

Fathmath MUNA

Dr.; Director General; Maldives Media Council, Male', Maldives

E-mail: drmunafathmath@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5779-0870

Ahmad ALBATTAT

Dr.; Post Graduate Centre, Management and Science University, University Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia

E-mail: dr.battat@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3127-4405

Abstract

Purpose of the study- The impact of gender inequality on stereotypes, discrimination, and social influence on one's place in society. The organization exploits rational staffing and choice biases that are based on stereotypes. Regrettably, one major obstacle in society to empowering women is the underrepresentation of women in leadership positions in the police service sector. This exploratory study examines essential research and the knowledge gap regarding gender disparity in terms of full employment, decent jobs, and women's empowerment, including equal pay. The study addresses women's empowerment and representation in the Maldives Police Service - Law Enforcement Sector.

Methodology- This is a qualitative research study. Both primary and secondary data were analyzed to conclude. The secondary source of information was gathered from scholarly works, journals, and other official publications. Reports and other government publications were reviewed. For the Primary data, focus group discussions and one-on-one interviews were held together. In this study, the data were collected using a stratified random sampling method.

Study Findings- Women hold fewer managerial positions in the Maldives Police Service – Law enforcement Sector than men do, and workplace imbalance between men and women has emerged regarding gender equality. However, women do not participate in society's social, economic, and high-level political roles within the organization on equal grounds. Even if there are more women with graduate degrees, there are still significant differences in gender equality in employment. The analysis revealed that while there is no wage difference between men and women in the Maldives, there is still a considerable employment gap in decision-making levels, working careers at the institutional level, and the advancement of women's empowerment on the professional level.

Originality/value- This conceptual paper discusses the gender equality knowledge gap in the context of full employment, decent work, and equitable pay in the Maldives police service, which have not been studied except for some case studies. The findings of this study will fill a knowledge gap and enhance insight into future research.

Keywords: Gender equality, Women empowerment, Recruitment and selection; Police, Manager

INTRODUCTION

Wage disparities, work-life balance, participation of people with disabilities, women's empowerment, unemployment rates, and elementary and secondary education levels are only a few of the economic indicators that may correlate with gender equality. For government openness and long-term development, this is a global challenge. Employment Disparities in managerial and supervisory roles and educational attainment further complicate the relationship between gender burnout (Artz, Kaya et al. 2022). Regarding size and population, the Maldives is the smallest country in South Asia. Despite being the smallest country, Maldives is one of the countries to achieve gender equality in primary and secondary education. By attaining gender equality in education, which includes equal access to human rights and participation in economic, social, cultural, and political growth.

Nevertheless, the Maldives Police Service has a high disparity in gender equality, decision-making level, and career development. However, the impacts of gender inequality on discrimination, stereotypes, and social influence on a woman's standing in society. Therefore, there needs to be more professional progress and women's empowerment in the Maldives Police Service -Law enforcement Sector.

The organization has stereotypes of discrimination in employment and training selection practices. Consequently, more representation of women in leadership and Management roles is needed to empower women in this service sector. To access justice and essential services, all women must be able to turn to fair and functional institutions. Henceforth, the government must promote gender equity and stop discriminating against working life. However, a range of institutions in both poor and wealthy countries continue to fail to provide impunity for gender-based violence and equal opportunities. Women are supported to lead, participate in, and gain equality from governance systems in all countries. No wage disparity exists in Maldives Police Service - Law Enforcement and other public organizations. However, when it comes to gender equality, there is a huge gender disparity in women's empowerment at the institutional level in the workplace.

However, there remains inequity for men and women, as well as a gender gap in job development. However, if appropriate measures are undertaken, gender inequality between men and women will be reduced. The main objective of this study is to understand the background study and fill the research and knowledge gap of gender equality and women's role at the leadership, decision-making levels, full employment, and decent work with equal remuneration in the context of the Maldives Police Service Sector.

LITERATURE REVIEW

Women's Role and Performance Gap in Managerial Level Across the World

When it comes to decent work employment, based on international labor organizations, decent work is "productive work for women and men in conditions of freedom, equity, security, and human dignity." In General, it is fair pay, and the employee has a job security called decent work employment. Usually, the pay gap is ensuring male and female performs the same roles paid to the same preposition. Nevertheless, any pay discrepancy or unfairness can negatively impact organizational performance and productivity (Conway 2014). However, the management of talent is essential for creating leaders. According to some academic research, managers' responsibilities include fostering employees' talents, improving their skills, and advancing their careers (Kehoe & Han, 2020). A more inclusive talent management strategy may align with the equality and fairness values held by the public sector (Thompson, 2017). As demonstrated by Tyskbo's research, exclusive methods are employed in the government sector to strategically fill professional and leadership roles (Kravariti, Tasoulis, et al. 2022)

Problems emerge when performance pay is open to interpretation and subject to potential bias. According to Rubery (1995), the trend toward performance-based pay systems poses a danger to gender pay equality because there is no evident relationship between compensation and work grade or category. Performance-based compensation makes it difficult to track pay trends and can obscure workplace disparities (Elvira & Graham, 2002; Reskin, 2000). Most countries are taking action and employing various techniques to measure and address the problem. Similarly, Australia's national action plan includes a pay and salary calculator.

Additionally, a recent study indicated that academic institutions have dramatically decreased due to pay transparency, which quickly expanded to the United States (Tomasz Obloj, 2023). Belgium's federal government created an annual report monitoring program that includes statistics. In Germany and Switzerland, management software called "Logib -D" is used to analyze reports and uncover salary disparities between men and women. It would also assist them in improving and finding solutions to provide equal compensation. The UK's Equity and Human Rights Commission established a framework for equal pay reviews in the public sector, and its Equity Act 2010 aims to remove unlawful gender discrimination. To promote gender equality, the Maldives' government passed the Gender Equality Act No. 18/2016, which guarantees women's rights through equal opportunities for men and women (Riza, 2021).

Gender Equality for Sustainable Development

According to Varrella (2021), Male and female unemployment rates are equal in Sweden. However, male unemployment is higher in Finland. In the European Union as a whole, men are employed full-time. On the same point, Finland has the most significant pay disparity among OECD countries, while Italy has the most minor wage inequalities between men and women. The ILO article details a system for performing gender-neutral work evaluations to calculate pay rates (Chicha, 2008). The General Assembly adopted the Third International Conference on Financing for Development's resolution to strengthen the framework for financing sustainable development. With the implementation of the 2030 Agenda in July 2015, 195

countries have vowed to make the globe a better place. Twelve action targets have been set supporting the 2030 Sustainable Development Agenda.

Even though nurses and secretaries both require empathy and excellent verbal and written communication abilities, empathy is often neglected as a prerequisite for women-dominated occupations. When it comes to the physical demands of a profession, men are usually given credit for moving large goods and conducting outdoor tasks (in construction, for example). Cashiers are required to stand for long periods, and sewists must contend with challenging, repetitive work and noise. Administrative assistants are responsible for keeping sensitive information confidential, whereas elementary school instructors are in charge of children's protection. Women's responsibilities are sometimes undervalued. 2020, female entrepreneurs in OECD countries such as the United States, Canada, Mexico, and South Korea will account for more than 11 percent of all entrepreneurs, demonstrating that gender equality in the workplace is still a reality around the world (Varrella, 2021).

However, there is no income disparity between men and women in the Maldives according to statistics from other sources of publication, but there is a considerable disparity in professional growth and women's empowerment. Still, compared to men, women are more likely to receive lower income in private organizations. Specific vocations in the Maldives, such as women in policing, political involvement, tourism industry jobs, security officers, drivers, and nurses, have been gender-restricted since olden history. This has been the national customs norms, beliefs of gender discrimination, stereotypes, and nepotism. Yet, there is still a sizable gender gap in the Maldives' police service. There were fewer women employed in policing in the Maldives in 2020, according to data on the subject. About 25% of atoll commanders were women, and only 9% of female members held management roles, per the report (Service 2020).

Nonetheless, only 12% of women are commissioned officers. On the front lines, there are just 4.5% female police officers. Even in the uniform division, there are just ten female police officers. There is a considerable disparity between men and women in this area of gender equality (Service 2020). Therefore, those social influences, issues, and challenges must be addressed in the future (Bishu, 2022).

However, things are beginning to shift, and nowadays, people started working in various fields, and slowly, it's increasing. According to the National Anticorruption Conference Report (2017), a total of 61 institutes took part, with 37 of them endorsing the National Integrity Plan. This plan would assist state-owned enterprises, and government shareholding companies in practicing integrity, transparency, and accountability. Fulfilling integrity in public governance is critical to avoid corruption and favoritism. As a result, the government must support and construct a framework or paradigm for women's capacity building, gender equality, and representation at decision-making levels (Keloharju, Knüpfer, et al. 2022). However, the Maldives Women in Management branch was established in 2017 to close the gender gap in women working at the managerial level in the Maldives. This non-profit organization aims to empower working women and female entrepreneurs by giving them a recognition award named Women at Work.

RESEARCH METHODOLOGY

Sampling Method

For this empirical study, primary and secondary data were analyzed to conclude. Data were gathered using a single-methods research approach, and qualitative data were analyzed for this study. The data was collected using the stratified random sampling method from the target population. The study's graphical charts and diagrams used an analytical approach to illustrate the findings. One by one, interviews and focus group discussions were held with the government officials and senior management team of the police service. For the secondary data source, information was acquired from published articles, official government websites, and other scholarly articles.

Data Collection

One-to-one phone interviews and focus group discussions were the powerful techniques used as the primary data source. The focus group discussion session was held for an hour to gain insights into the nature of work and understand the challenges that influenced women's empowerment in the Maldives Police Service Sector.

Table 1: Data Collection Method

Methods	Target Group of Audience
Primary Source of Data	
Focus Group Discussion (1 hr)	Police Managerial level employees
One to One Interview	Police Managerial level Employees
Secondary Source of Data	
Police Service Publications	Respective Departments
Reviewed Journal Articles	Scopus Journals

For this research study, Excel was used for the statistical analysis of the data.

FINDINGS AND DISCUSSIONS

Determining the Women's Representation at Leadership Positions in Police Service- Law Enforcement Sector

More than 20 people replied to the survey's phone interview questions. A focus group discussion was held regarding the representation of women and the challenges women face when competing for managerial roles. When examining the current police service sector, there are eleven foremost ranks in Maldives Police Service, starting with the commissioner of police, moving down through the Deputy Commissioner of Police to the Assistant Commissioner of Police, the Chief Superintendent of Police, the Superintendent of Police, the Chief Inspector of Police to the Sub Inspector of Police to the Senior Sergeant of Police to Sergeant, and finally the Constable. Out of a population of over 5,000, only Three women currently hold the position of Superintendent of Police, and Four women hold the rank of Chief Inspector of Police, with Two more women holding the position of Inspector. Out of 20 Atoll Stations, there are only five female Atoll Commanders. Regrettably, no single woman is holding a post higher than Superintendent of Police. However, some divisions have more female employees compared to managerial positions.

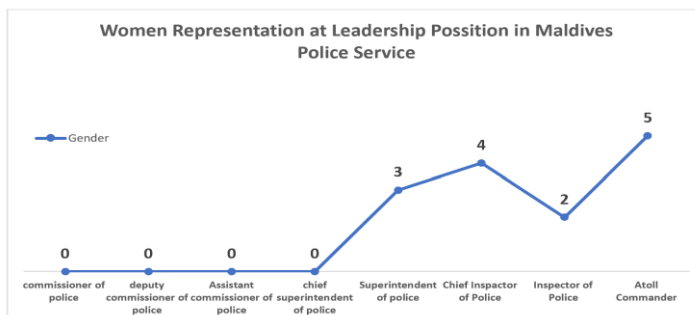

Figure 1: Women Representation at Leadership Position in Maldives Police Service

According to the focus group discussion, they hold managerial positions due to their commitments, responsibility, and adherence to ethical principles and moral dilemmas. Nonetheless, the discussion indicates that there is a huge gender disparity in the management and policy-making positions held by men and women in the policing sector. Interestingly, those who hold leadership positions have an average length of more than 15 years. Here is the respondent's department that took part in the study. Responses were gathered from various sections and departments of the Maldives Police Service.

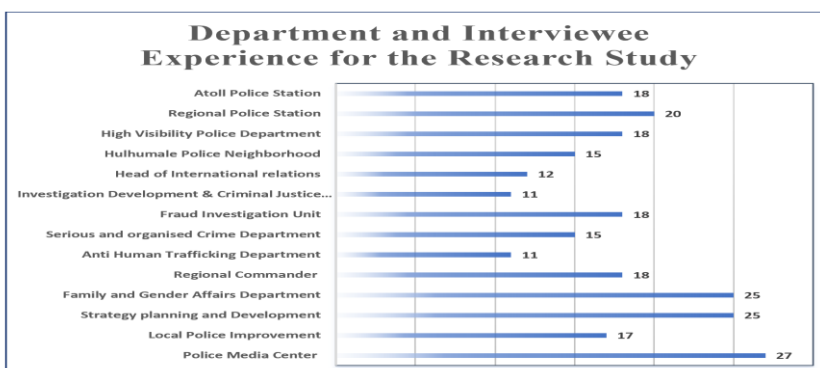

Figure 2: Department and Interviewee Experience for the Research Study

Limitations and Challenges in Women Empowerment at Managerial Level Occupation; Maldives Police Service - Law Enforcement Sector:

The results in this section discussed respondents' standard views and concerns, expressed in their perspectives regarding the challenges they face to be more empowered and be in managerial positions in the Police service. Through the observation of the response to the questions, most of the female respondents have summarised that;

- # Overall, half of the survey reported that due to stereotype bias, negative mindset, and cultural beliefs, women are less accepted in an organization. Male charge lack confidence in women's abilities, outcomes, and results.
- # Almost two-thirds of the participants said that according to social norms, beliefs, and judgments, "it would be difficult for women to handle scenarios including high crime and other challenging situations."
- # Most participants agreed that women encounter obstacles in getting promotions and advancing in positions due to a lack of training opportunities overseas due to an insufficient percentage allocation for women.
- # Most respondents expressed concerns about the inadequate infrastructure in Atoll Police Stations. Due to the higher level of family responsibility women bear than men, they are reluctant to take the Atoll Commander position, which encounters obstacles in getting promotions.
- # Most participants indicated no political pressure but influential meeting impact for promotion in higher rank positions. However, rational bias and a lack of transparency corrupted the nomination for high-level political appointments. Unofficial meetings, socializing, mingling, and casual coffee table choices are tendencies that women avoid. Women generally prefer not to engage in these types of activities, which results in bias and favoritism in the promotion to the benefit of men.
- # Most of those who responded to this survey reported that a percentage has yet to be set aside for men and women in leadership and managerial positions.
- # Some of them have stated that the double standard of promotions, such as Khaahsa Promotions, is more based on prejudice, favoritism and these stereotypes of decisions are what motivates those who are politically active, which would be beneficial for some people but could be the consequence of demotivation for the rest of the population.
- # When participants were asked about the difficulties they encounter in achieving high positions, the majority of the participants quoted that the biggest obstacle to women achieving managerial-level positions is the glass ceiling, mandatory training programs, and hierarchical layers they must pass through to advance. However, due to family obligations, they cannot finish training programs or meet the requirements for the position of Atoll Commander.

Although these discoveries were not encouraging, further investigation of this issue should be done.

CONCLUSION

Although there is no wage disparity between genders in the Maldives, there is a significant gender disparity at the decision-making level and working career at the institutional level. According to the research, men continue to work more in management positions. In contrast, women continue to work at lower managerial and decision-making levels in the Police Service - law enforcement sector. Women's empowerment in the Maldives Police shows that women are weaker and have fewer duties than males. However, research on human behavior suggests that pay equity and gender equality are related to performance (Tomasz Obloj, 2023). This needs to be taken into account, and there needs to be a concrete strategy for gender equality. It is necessary to integrate the gender perspective into economic policy in our culture. According to findings, the empowerment is narrow, and there is a gender difference between men and women in the police service- law enforcement sector in Maldives. Under the results, Female workers have summarised that though there is no income disparity between males and females, there is considerable gender disparity in professional growth and women's empowerment at the decision-making level.

In order to end employment discrimination, the government, policymakers, and HR practitioners of the Police service must promote gender equity by allocating a specific percentage of representation for both genders. There has to be greater gender equality when it comes to decision-making and career opportunities. Organizations need to examine how supply and demand, pay gaps, and gender prejudice are changing the labor market. The government and other independent regulatory agencies should measure policies and regulations of gender equity legislation. Organizations should be held accountable to assess transparency

and to confirm their commitments to address the gender gap in talent management by posting annual reports on their official websites. Gender research says more transparency and accountability in academic recruitment and selection could overcome inequality. Therefore, it is essential to have a strategic hiring structure with a sound pay system that includes gender equality and promotes women at the leadership and decision-making levels. This study fills a significant research gap by addressing the issue of women's empowerment at high and decision-making levels in the Maldives' police service. This accusation deserves further consideration, and it is essential to understand the contextual variables impacting it. Understanding the connections between high-level female employee engagement and job performance as it relates to talent management and burnout is critical. The vulnerable issue is vital for further investigation to determine the cause of every individual sector. Also, to collect and analyze gender-disaggregated data on workplace discrimination, a longitudinal survey should be conducted in the future.

Implications of the Study

However, even though women account for half of the population, only a few hold empowered leading positions in the Maldives Police Service- Law Enforcement Sector. For successful governance and leadership, gender should play an equal role in job opportunities with fair compensation. When hiring new employees, employers must ensure that graduate hiring does not prejudice older workers and gender. To keep the community's peacebuilding efforts going, regional differences and gender prejudice should be avoided while hiring staff. According to the research study, solid suggestions and potential implications should be noted. Hence, the research's implications are summarized in the following statements;

- Determine the percentage of female representation in managerial positions to support the long-term development of women's empowerment. This would enhance gender equality, increase economic diversity, and increase competitiveness.
- Develop a structure that offers alternatives and ways for adopting alternative options to concur the ceilings and barriers for promotion while avoiding bias and factors that affect women's welfare.
- It is significant to involve women in policy and decision-making by creating a flexible working environment, adequate infrastructure for female Atoll Commanders, and a more robust and healthier culture.
- Establish the platform for social awareness programs, such as mentoring events and workshops for college graduates and school leavers to form their character, attitude, intelligence, and practical knowledge. Conducting training sessions with police professionals is essential to promote moral principles and police service-related discipline.
- Double Standard Promotion (Khaahsa Promotion) policies must be avoided, and they must put in place an inclusive monitoring system for gender equality policy and a system to measure performance to award promotions.
- When ranking people, policymakers, leaders, and the male-dominated mindset of stereotype bias need to adopt affirmation. However, it is crucial to possess integrity, interest, and determination. It is necessary to avoid choosing Individuals for leadership or management-level positions based on bias, stereotypes, and choices made in informal contexts.
- The framework or paradigm for gender equality, capacity building for women, and women's representation at decision-making levels must be encouraged and developed by policymakers and HR professionals.
- Establishing a formal preventative mechanism is essential, and should adopt a better strategy when shortlisting individuals for overseas short-term training programs, abiding by ethical considerations and ensuring that all police officers have fair opportunities for training.
- Adopt hiring practices based on competency-based frameworks to give candidates equal opportunity in terms of employment and selection for pieces of training. To strengthen and advance hiring practices, ensure everyone is fairly represented to avoid gender bias and unequal employment opportunities. The issue of gender equality must be addressed in order to ensure a sustainable future.
- Organizations and policymakers must ensure that graduate hiring practices do not discriminate against older workers indirectly. Also, when selecting employees, it is essential to eliminate geographical differences, discrimination against women, and gender equality stereotypes.

REFERENCES

- Anti-Corruption, C. (2022). <https://acc.gov.mv/en/>
- Artz, B., et al. (2022). Gender role perspectives and job burnout. *Review of Economics of the Household* 20(2), 447-470.
- Authority, L. G. (2022). Local Government Authority. <https://www.lga.gov.mv/councils>
- Bank, A. D. (2020). Maldives Economic Update 2020. <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/674971/maldives-economic-update-2020.pdf>
- Bishu, S. G. (2022). Women's representation in public sector organizations: persistent challenges and potential for change. *Handbook on gender and public administration*, Edward Elgar Pub., 182-194.
- Commission, C. S. (2022). <https://www.csc.gov.mv/Personnel/CSCMembers>
- Conway, H. (2014). Gender P Y Equity. *Practical steps to improve pay equity between*.
- Employment & Social Affairs. (2007). *Legal aspects of the gender pay gap*. Sacha Prechal, Susanne Burri, Irene van Seggelen and Gina de Graaff: European Commission.
- Equality of Human Rights Commission. (Sep 2009). *Financial service inquiry sex discrimination & Gender pay gap*. ISBN 9781 84206 211 1: National Association of Paper Merchants.
- European Commission. (2015, 06 21). Measuring the gender gap. *Justis Gender Equity*.
- European Commission Justice. (2011). Tackling the gender pay gap. *Tackling the gender pay gap*.
- Helsinki, F. (2012). Government Action Plan for Gender Equality.
- Humphrey, N. M. (2022). Gender and public service motivation: Recognizing gender as a social structure. *Handbook on Gender and Public Administration*, Edward Elgar Publishing: 243-256.
- Infrastructure, N. B. o. S. M. o. N. P. H. (2020).
- Jennifer Perry and David E. Gundersen. (2011, July 25). American women and the gender pay gap: A changing demographic. *Advancing Women in Leadership Vol. 31*, 153-159.
- Kravariti, F., et al. (2022). Talent management and performance in the public sector: The role of organizational and line managerial support for development. *The International Journal of Human Resource Management*, 1-26.
- Keloharju, M., et al. (2022). What prevents women from reaching the top? *Financial Man.*51(3), 711-738.
- Ministry of Gender, F. a. S. S. (2022). https://gender.gov.mv/en/?page_id=2836
- Maldives, O. P. s. (2022). Cabinet ministers. <https://presidency.gov.mv/Government/Cabinet/61>
- Maldives, P. s. M. (2022). Parliament members. <https://majlis.gov.mv/en/19-parliament/members>
- National Bureau of Statistics (2019). Household income and expenditure survey 2019.
- Novak, M. (2015, Mar 9). *pay-gap-due-to-womens-choices*. <http://www.theage.com.au: http://www.theage.com.au/comment/pay-gap-due-to-womens-choices-not-gender-bias-20150307-13y5bl.html>
- Riza. CL (2021). *The government formalizes the minimum wage in Maldives*. <https://www.rco.attorney/highlights/2021/11/14/government-formalizes-minimum-wage-in-the-maldives>
- Service, M. P. (2020). Interim Committee Report. *Maldives Women in Policing*.
- Tomasz Obloj, T. Z. (2023). The complicated effects of pay transparency. *Harvard Business Review*.
- Varrella, S. (2021). Gender equality in Europe - Statistics & Facts.

Positive psychological well-being in romantic relationships

Ferah Diba İZGİ

PhD (c), Independent Researcher, 48143 Munster, Germany
E-mail: izgiferahdiba@gmail.com ORCID: 0009-0003-3048-0391

Abstract

Considering the importance of interpersonal relationships on human well-being, happiness, and quality of life, it is aimed to discuss the effect of a positive psychological perspective on romantic relationships. By focusing on well-being and positive emotions, positive psychology brings a framework of possibilities that strengthens the pursuit of health in relationships between people at different stages of human development and throughout the life cycle, focusing on the following topics: moderation, happiness, satisfaction, mood, spirituality, and positive affect. Loving, healthy relationships emerge as interaction with active acceptance of positive and negative elements that can contribute to quality of life and suffering. When considered as the source of happiness, it is concluded that romantic relationships are essential in protecting mental health, supporting marital satisfaction, and individual development.

Keywords: Romantic relationships, Positive psychology, Positive well-being, Interpersonal relationship, Love, Colors of love.

INTRODUCTION

Humans cannot be alone, are defined by their relationships with others, and seek close relationships. Romantic relationship or love sometimes refers to the definition of the relationship, sometimes to one of the characteristics of a relationship, or to the feeling one feels for the other. In love, the other is always needed (Rotenberg et al., 2001)

Relationship is the state of being attached to another person, place, or thing. There are relationships between almost everything around us. The relationship between the sun and the moon. The relationship between the food we digest and our cholesterol levels. Relationship between countries.

And then there are relationships between people. The list goes on in relationships between a father and son, brother and sister, schoolmates, co-workers, mother and daughter. However, the relationship between partners involved in a committed romantic relationship can affect many aspects of a person's life, including daily routines, mood, social life, and where we live. For these reasons, it is essential to establish and maintain healthy and positive relationships with our partners.

Psychological Well-being

Psychological well-being refers to a developmental focus that requires the ability to use one's potential in relationships with other individuals, in one's acceptance of one's past experiences and relationships with individuals in life, in the sense of autonomy one can display against possible negativities without waiting for approval, in environmental mastery that allows one to use or control ecological conditions to one's advantage, It is associated with the individual's ability to reveal positivity in his life purpose (Ryff, 1989: 198; Ryff, 1995: 1072). Developing a healthy romantic relationship is associated with the level of satisfaction with the connection. Romantic relationships, like all other types of close relationships, have three essential characteristics: (a) feelings of attachment, love, and affection, (b) satisfaction of psychological needs, and (c) mutual commitment. However, some romantic relationships may only have some of these essential features.

A central issue that should be emphasized when choosing the phenomenon of love as the main object of current scientific research is the inherent relationship of the wonder of love with subjective well-being since interpersonal relationships, as well as work and leisure, constitute the leading causes of happiness (Argyle, 2001). Therefore, its relationship with mental health has significant scientific and social importance, as it provides new contributions to academic studies on the phenomenon of love, enables innovation by associating it with mental health, and brings society closer to a subject that touches its reality.

Positive psychology was chosen among the theoretical scope possibilities that can be taken to realize this production (Seligman and Csikszentmihalyi, 2000). According to Passarelli and Silva (2007), the recent intensification of studies on human strengths and potential reveals a change in interests focusing only on negative emotions, thus revealing a direct relationship with the issue of mental health. Positive psychology, which considers the relationship between mental health and the phenomenon of love, strengthens this

contribution by considering its scientific proposal to improve the quality of life and prevent pathologies (Palulo and Koller, 2007).

Following criticisms of the common operationalization of relationship quality in the hedonistic sense of maximizing enjoyment and pleasure and avoiding negativity, more attention must be paid to positive relationship psychology. This motivation to create an instrument that measures deep, happiness-focused relationship quality led to evolving relationships. The term eudaemonia, derived from the Greek word "daimon," or true self, dates back to Aristotle's Nicomachean Ethics and describes a long-term, deeply satisfying, and fulfilling way of living through the full use of one's potential. Therefore, happiness encompasses the content of life and its associated processes, such as the experience of meaning and closeness. High-quality relationships are part of the assets that are central to a socially satisfying life for people.

The following definition of an evolving partnership can be derived based on various theoretical concepts of eudaemonism. A relationship is considered to flourish when partners feel a deep connection with each other that is perceived as meaningful. This can be fostered through joint activities and help partners grow individually and in partnership. Common goals are actively pursued, strengthening identity as a couple. Individuals in happy relationships support each other and help achieve personal goals to improve their partner's well-being. They are willing to make sacrifices for the sake of the relationship and are more likely to forgive their partners. A happiness-focused approach may be necessary to overcome the limits of initial individualism.

Positive Psychology

Positive psychology is concerned with discovering what best improves people, organizations, and society. The research field of positive psychology attempts to focus on the positive characteristics of people and thus contrasts strongly with clinical psychology. Clinical psychology looks more at the development, symptoms, and recovery of mental illnesses. Positive psychology is a new branch that scientifically examines positive emotions, strengths, and human virtues (Seligman and Csikszentmihalyi, 2000; Sheldon and King, 2001). Martin E. P. Seligman, an American psychologist and professor at the University of Pennsylvania, founded this movement. As a professor of psychopathology, he observed that the science of psychology neglects the positive aspects of human nature, focusing only on human pathologies and dysfunctional aspects, damaging their potential and positive aspects (Scorsolini-Comin, 2012).

The basics of positive psychology are:

The basis of positive psychology is Martin Seligman's PERMA model. The abbreviation PERMA stands for the following five factors:

- Positive emotions
- Engagement, i.e., recognizing and using your strengths and experiencing flow
- Relationships
- Meaning, meaning of meaning life
- Achievement, i.e., achieving goals and self-efficacy

The sixth factor, "V" represents vitality and is frequently added. Physical health also plays a vital role in a happy and fulfilling life.

In the business context, four other factors influence a sense of purpose and well-being according to positive psychology: physical health, optimistic and growth-oriented attitude, environment and environment, and financial security factor.

The positive psychology movement, formalized in 1997/1998 when Seligman was president of the American Psychological Association (APA), began quantitative research aimed at encouraging a change in the focus of psychology. Psychology and positive aspects of life (Seligman and Csikszentmihalyi, 2000) In 2000, Seligman and Csikszentmihalyi published an article in American Psychologist, emphasizing that psychology does not produce sufficient knowledge about the positive and virtuous aspects of the human condition and elements such as happiness, hope, creativity, courage, spirituality, wisdom, etc. They published a special edition highlighting the need for more research on the

Since happiness is a highly complex construct, this perspective shifts towards well-being over time as it becomes more accepted by academia. This change in understanding was presented in the 2011 study *Florescer: A new version of the nature of happiness and well-being* (Seligman, 2011), which defines positive

psychology as the science that studies well-being. In 2006, Positive Psychology published its first official journal, the *Journal of Positive Psychology*.

Operationally, positive psychology seeks to understand the processes and factors that enable and support healthy psychological development. It is also interested in the aspects that allow skills to be built and strengthened in individuals, groups, and institutions (Poletto, 2006). It is worth noting that positive psychology complements existing psychological theories and integrates their views on psychological phenomena. The new approach shifts from a model focusing on diseases and aspects considered abnormal to one focusing on positive emotions. According to Myers (2000a, b) and Seligman (2004), there are many studies on unhappy people in the literature, and they are left at the mercy of studies focusing on human potential.

With psychology being almost exclusively associated with psychopathology, the construction of psychological knowledge has theoretically prioritized pathogenic aspects, sometimes forgetting the positive characteristics of humans (Poseck, 2006; Seligman and Csikszentmihalyi, 2000). However, together with positive psychology, which aims to prevent the emergence of mental disorders and improve the quality of life, it is the same aspects in the background that act as promoters of mental health.

Among the concepts used by this approach is subjective well-being (SWB), which is the scientific study of happiness. This structure aims to understand individuals' evaluation of their own lives and can be understood by other names such as happiness, satisfaction, mood, and positive affect. It has three dimensions: positive effects, adverse effects, and life satisfaction (Scorsolini-Comin, 2009; Scorsolini-Comin and Santos, 2011, 2012).

According to Seligman (2004), happy people have more friends, stay married longer, and participate in more group activities, indicating that social communication is more accessible. Moreover, they have better social relationships than individuals who do not see themselves as happy. From this perspective, positive psychology contributes to the issue of mental health with its theoretical framework. It expands the knowledge about the contributions of positive aspects to people's daily lives.

Other constructs studied by positive psychology include resilience, an individual's ability to repair himself psychologically in the face of adversity, with characteristics such as flexibility and versatility. It comes from the meanings a person attaches to life events, his emotional capacity, and the existence of a life project (Yunes, 2003). Positive effects are conceptualized as the perception of an emotional state aimed at pure hedonic satisfaction, experienced as a state of alertness, enthusiasm, and activity at a particular moment, and adverse effects are conceptualized as non-states. Enjoyable participation is motivated by unpleasant emotions such as anxiety, depression, boredom, pessimism, and suffering, among others (Diener, 1995). Structural satisfaction with life also deserves emphasis, and it should be understood as the process of judging and generally evaluating one's own life (Emmons, 1986), which also refers to comparison with one's social, cultural, and historical environment. Risk and protective factors are also important concepts. While a risk factor is considered a condition or variable that facilitates the emergence of harmful or undesirable consequences that may endanger the individual's health, well-being, or social performance (Reppold, Pacheco, Bardagi, & Hutz, 2002), a protective factor is a condition that improves or changes individuals' response to hostile environments or situations. will be the case (Hutz, Koller and Bandeira, 1996).

It is noteworthy that, as Poseck (2006) points out, the positive psychology movement is not merely philosophical or aims to promote spiritual development through questionable methods. Nor is it structured as a personal development practice that engages in self-deception or seeks utopias. Positive psychology is based on scientific psychology, which aims to understand the processes underlying people's emotions and positive qualities through scientific research. It aims to help solve mental health problems and achieve a better quality of life and well-being without straying from scientific rigor.

Love and romantic relationships

Love and romantic relationships occur in everyday social relationships, from informal everyday conversations to books, movies, soap operas, and music, and affect different areas of human life. As one of the types of interpersonal relationships, some theories have been put forward that aim to explain and conceptualize the variables that constitute it (Alferes, 2004).

Theoretically, love tends to manifest itself through the development of an affectionate feeling (affection) towards a particular individual; such emotion is one of the most intense human emotions (Sterberg and Grajek, 1984) and a specific type of interpersonal attraction (Alferes, 2004), which is also thought to be

essential for a successful love relationship (Cassepp-Borges and Teodoro, 2007). Love is currently viewed as the foundation of a satisfying relationship and a primitive condition for marriage.

There are various interpretations of love within the scope of the role of psychological science. For clinical psychology, love can be associated with concepts of sublimated sexuality (Freud, 1910/1973), care, responsibility, respect, and knowledge (Fromm, 1956), or the fulfillment of needs (Maslow, 1974). While behaviorism understands love as a mutual reinforcement of behavior (Skinner, 1991), evolutionary psychology understands it as a consequence of sexual instinctual needs, receiving and offering protection, and a cognitive means of reproduction. Psychometrics, on the other hand, focuses on the structural character of love, analyzes it as a series of cognitions, effects, and motivations that require measurement, and targets this complex phenomenon (Sternberg and Grajek 1984).

Various contexts related to romantic relationships have been examined to clarify the structure, causes, and effects of these processes in romantic relationships, such as love (Sternberg & Grajek, 1984; Silva, Mayor, Almeida, Rodrigues, Oliveira, & Martinez). , 2005) and sexuality (Wilson, 1978). According to Angelo (1995), partner selection is a subtle and complex strategy in which attention is culturally encouraged to observe some aspects of interest in a particular person's appearance or behavior. In contemporary times, "making love" has become one of the primary love relationship strategies. "Attachment," which can be configured as a phase before dating, is manifested by a lack of commitment between couples whose goal of action is the pursuit of pleasure through seduction. It ranges from exchanging kisses to sexual acts.

One of the forms of relationships often motivated by love is the marital relationship, which is considered fundamental to people's social and psychological well-being (Costa, 2005), and marriage is one of these possibilities. It usually offers the following characteristics: passionate devotion, intimacy, selective companionship, and sexual desire from partners. As some authors point out, marriage or marital relationship is considered a relationship that best meets basic human emotional needs and contributes to happiness, health, quality of life, and social life. Well-being is also an essential factor for the quality of family life. In this sense, marriage today involves intense closeness and emotional investment, which makes it a significant relationship in people's lives.

In fact, throughout the 20th century, the science of psychology has presented some theoretical models aimed at understanding the complex structure called love. Among these theories, the triangular love theory proposed by Sternberg (1986; 1989; 2000), the typological love theory developed by Alan John Lee (1977), attachment theory, and romantic behavior (Hazan & Shaver, 1987) stand out the dyadic approach of love (Berscheid and Hatfield, 1969; Berscheid, 2006), and the more contemporary title quadrilateral love theory proposed by Yela (1996).

The triangular theory of love was proposed by Sternberg (1986; 1989) and is considered one of the most successful theories for studying love to date due to its generality when used across different cultures. As Sternberg and Grajek (1984) noted, love is one of the most intense and desired human emotions and refers to the combination of three interconnected components: intimacy, passion, and commitment (Sternberg, 1986; Hernandez and Oliveira, 2003). & Teodoro, 2007), may vary depending on the historical moment, geographical and cultural space (Cooper & Pinto, 2008).

The typological theory of love, also known as "Colors of Love," was developed by John Alan Lee (1973; 1977) and proposes a classification for romantic love by focusing on beliefs and attitudes about love. Love styles are understood mainly as "... the individual cognitive component of the phenomenon of love." In his typology, Lee (1973, 1977) identifies six love styles in which people have a dominant style in their relationships and are divided into two groups (primary and secondary).

The primary group consists of three styles: (a) Eros, the type of erotic love that focuses on the physical and sexual aspects of the love relationship; (b) Ludus, a style of unattached and uncommitted love in which love is seen as a game in search of satisfaction; and (c) Storge: a more friendly style of relationship in which friendship is a crucial characteristic ascribed by partners. The secondary group, formed by the combination of the two main styles, gives rise to the following styles of love: (a) Pragma: the more logical and rational type of love, less emotional; (b) Mania: obsessive and unhealthy style with characteristics of a possessive and intense love relationship; (c) Agape: self-sacrificing love with high donation and brotherly relationship.

The dualistic love theory (Berscheid and Walster, 1969) proposes two types of love: friendly and passionate. Companionate love is associated with feelings of care and affection. It is a more mature, consistent, and committed form of love relationship, while passionate love focuses on physical and sexual aspects, focusing more on lust and sexuality and adjacent emotions.

Hazan and Shaver (1987) proposed attachment style and romantic behavior theory based on Bowlby's Attachment Theory (2009). According to these authors, romantic love is an attachment process that includes sexual contact with a partner in adulthood, in which such behavior is one of its goals. They also conceptualize love in three behavioral systems: emotional support, care, and sex (Hazan and Shaver, 1987). Finally, the quadrilateral theory of love was developed by Yela (1996), based on Sternberg's triangular model of love, which suggests that passion can be divided into two factors: romantic passion and erotic passion. Erotic passion focuses on the physiological aspects of human sexual nature, namely physical attraction and sexual desire, while romantic passion focuses on the psychological dimension of love, such as the desire to love and the idealization of the partner (Yela 2006; Gouveia et al. 2013).

The relationship between mental health and romantic relationships

By understanding the interactions that bring satisfaction and well-being to people, the horizons of quality of life logic in romantic relationships expand, as it can also be understood as a possible protective or risk factor directly involved in the health-disease process. Protective factors are associated with emotions and behaviors in romantic relationships that contribute to individual and marital life quality. In contrast, risk factors are associated with adverse events that increase a person's likelihood of developing personal and marital problems.

Regarding love, Seligman (2004) states that choosing to be with someone even in difficult times is a response of natural selection, “the emotion that makes someone irreplaceable” (p. 277). Only love allows you to be with someone, whether happy or sad, at every moment of life (Seligman, 2004). While studying thrilled people, Diener and Seligman (2003) noticed that all people in the 10% percent of thrilled people in their data (except one) were in a loving relationship. In Scorsolini-Comin and Santos's (2012) study on subjective well-being in married people, the authors showed parallelism with the international literature (Seligman, 2004) that married people are happier than unmarried people by problematizing the relationship between marital experience and satisfaction. However, a national study conducted by Almeida-Filho et al. (2004) found that being unmarried (single, divorced, or widowed) was associated with a lower prevalence of depression for both men and women. These data are explained by the authors in the context that marriage has a protective role for men but, in many cases, is harmful to women. However, in this study, both genders showed a correlation with the prevalence of depression.

According to Myers (2000a), marriage is a more vital happiness factor than work or money. From a mental health perspective, although the rate of depression is lower in married people, the primary source of pain centers on the end of an intimate relationship. Argyle (2001) also points out that interpersonal relationships, work, and leisure are the main reasons for happiness.

Based on Murray's (1999) study on romantic relationships, Seligman (2004) points out that one of the issues contributing to the success of romantic relationships is focusing on the strengths and virtues of partners. According to Murray (1999), more satisfied and happy couples, in addition to being more aware of their partners' strengths and virtues, are more likely to observe the characteristics that bring prosperity and satisfaction to the relationship, forgive each other more quickly, and minimize failures. Dissatisfied couples believe that adverse events that happen to other people can also happen to them, and they see the factors that cause dissatisfaction more. In other words, satisfied couples use optimistic statements and positive thoughts in the face of daily challenges. According to Seligman (2004), optimism helps romantic relationships.

Among the positive variables, positive psychology has brought about optimism, spirituality, creativity, and body image phenomena related to well-being and quality of life (Calvetti, Muller, & Nunes, 2007). In addition to having an optimistic attitude towards life, experiencing and recreating the relationship over time, and taking care of oneself and one's partner, such elements can also be considered necessary in the experience of satisfying romantic and marital relationships. Basic strategies for the quality of loving experience. It is seen by Seligman and Peterson (2003) as transcendence, that is, exceeding and going beyond normal limits. In a romantic relationship, this ability is associated with love.

Resilience, a phenomenon included in positive psychology studies as a process of protecting health (Rutter, 1990; Yunes, 2003), also appears as an essential structure in the quality of romantic relationships and the protection of mental health. In the field of family relationships, Walsh (1998) points out that resilience involves three basic processes: belief system (positive outlook and superiority in the face of difficulties), organizational patterns (adaptation, social and economic resources, and flexibility), and communication (expressions). Open emotional and collaborative problem solving). Additionally, empathy is a predictive

aspect of marital adjustment that affects satisfaction in romantic relationships. This way, empathetic couples make their connections more enjoyable and happy.

Concerning romantic relationships, separation is conceptualized as the rupture of emotional, sexual, affective, and material ties (Marcondes, Trierweiler, & Cruz, 2006). The ending of such a relationship can trigger a range of emotions that transcend the emotional state of the person having the experience: guilt, mourning, loneliness, jealousy, anger, distrust, lack, longing, pain, and desire. revenge (Bronini, Esiquiel, Lazarini, Parada and Almeida 2010). Even before the end of a relationship, the difficulties and negativities that permeate the daily life of married life can create a source of intense pain and discomfort if not elaborated and worked on in a positive way that allows for growth.

Various problems arise from romantic relationships. Stress caused by issues in this area can contribute to the formation of various emotional disorders, the most common of which are depressive and anxiety states (Beck, 1995; Epstein, 1985; Epstein and Schlesinger, 1995). A study by Adeodato et al. (2005) of 100 women who had been subjected to aggression by their partners concluded that 72% of these women had probable depression, and 78% had symptoms of anxiety and insomnia. After the attacks began, 39% considered suicide, and 24% started using anxiolytics.

Another possible manifestation of psychological pain resulting from romantic relationships is pathological jealousy or romantic jealousy. Although it is a way of showing love for many people, it can also be an emotion that can cause intense pain and suffering, reach unhealthy forms, and affect the physical and mental health of the people involved (Almeida, Rodrigues, & Silva, 2008). Romantic jealousy is a feeling that threatens the stability of a meaningful relationship. It is structured as a set of emotions triggered by feelings of ambivalence between love and distrust of emotional-sexual partners. According to White (1981), jealousy is a combination of thoughts, behaviors, and emotions that arise with a threat to the relationship and the person's self-esteem, perceived due to a relationship that exists or may exist between the person with whom the person is in a romantic relationship and a real or imaginary rival.

In mental health, identifying stressful situations and ways to cope with negativities in romantic relationships deserves focus, aiming to expand the positive elements and contribute to problem-solving. This can be understood as a form of psychosocial adaptation of the individual amidst the challenges posed by daily demands, limitations, and personal potential to cope with the situation.

From this perspective, the issue turns into satisfaction in romantic relationships and the quality of marital bonds. Satisfaction in romantic relationships is conceptualized as the positive cognitive evaluation of a particular object that results from comparison with similar things with characteristics considered good or acceptable.

Romantic relationship satisfaction is an important index used to measure the quality of a romantic relationship. Romantic relationship satisfaction can be defined as an individual's internal evaluation of the partner's positive emotions and the attractiveness of the connection (Rusbult, 1983). It represents the individual's perception and evaluation of the current state of romantic relationships (Collins & Read, 1990).

Romantic relationship satisfaction is related to individual emotions and behavior. Relationship commitment, reward, and investment cost are significantly associated with happiness (Sabatelli, 1988). The level of relationship stability may positively predict satisfaction. Dissatisfaction will also lead to higher levels of perceived relationship substitution (Attridge et al., 1995).

Marital quality is an essential aspect of family life that shapes people's health and well-being. A large body of literature shows that higher marital quality is associated with less depression, better self-rated health (Umberson et al., 2006), fewer physical illnesses (Wickrama et al., 1997), and other positive outcomes (Wickrama et al., 1997; Ross et al., 1990). Given the importance of marital quality, extensive literature explores its determinants, including differences in the experience of marital quality by ethnicity and gender (Amato et al., 2003; Bulanda and Brown, 2007; Rogers and Amato, 2000). There is no standardized measure of marital quality across all studies (Bradbury et al., 2000).

Instead, there are a handful of commonly used indices; these include the Marital Quality Index (QMI) (Norton, 1983), the Marital Adjustment Test (MAT) (Locke & Wallace, 1959), and the Dyadic Adjustment Scale (DAS) (Spanier, 1976) – as well as a variety of other measures specific to particular studies (Johnson et al., 1986).

According to Arriaga (2001), an individual is considered satisfied with his or her relationship when the components of the relationship exceed what is expected of them. Additionally, when partners have greater emotional involvement, satisfaction between the couple increases, such as trust, loyalty, honesty, love,

passion, interdependence, and openness to communication. Satisfaction in romantic relationships resulting from positive evaluations of romantic relationships tends to contribute to the quality of life and, therefore, mental health.

It is worth emphasizing the point pointed out by Sternberg (1989): An individual's happiness in romantic relationships is a result of the comparison between past relationships and current relationships, as well as the expectations the individual creates for his partner and the characteristics of his partner as a true friend. (Silva and Pereira, 2005). Considering that satisfied individuals in their romantic relationships tend to experience other life contexts positively, relationship satisfaction is a critical predictor in assessing an individual's psychological well-being (Wachelke et al., 2004). Additionally, Garcia and Maciel (2008) note that elements of romantic involvement (such as gender, intimacy, and commitment) may also be influenced by aspects of a religious nature.

Research revealing that marital satisfaction is linked to positive aspects shows that the quality of marital relationships is related to the physical and mental health of the couple, the well-being of both the couple and their children, and the physiological reactions of the couple (Mosmann, Wagner, 2006;).

According to the research conducted by Norgren, Souza, Kaslow, Hammerschmidt, and Scharlin (2004), the marital relationship is associated with health and quality of life, especially in maturity and old age. When satisfied and dissatisfied spouses are compared, it is seen that closeness, harmony, appropriate problem-solving strategies, and communication skills are related to relationship quality.

According to various studies (Scorsolini-Comin and Santos, 2012; Scorsolini-Comin, 2009; Seligman, 2004), the relationship between marital satisfaction and happiness is measured according to positive emotions, and as the frequency or frequency level increases, the positive emotions (pleasure, well-being, optimism, resilience) of the individual growth. , hope, etc.), the higher the likelihood of perceiving the marital relationship as happy through the expression of emotional behaviors and positive evaluation of the partner's characteristics (Hong and Duff, 1997). Other scientific findings are as follows: There is a positive correlation between marriage and subjective well-being, and happiness levels are higher in married people than in people who have never been married, are widowed, or separated (Díaz Llanes, 2001; Diener & Lucas, 2000; Lee, Seccombe, & Schehan, 1991) is seen.

CONCLUSION

Love, one of the most complex emotions of human beings, has been studied by science and has become an area of intense academic production for more than thirty years (Alferes, 2004; as pointed out, human beings experience their strongest emotions, including the pleasure arising from love, within the scope of interpersonal relationships. However, Although it is an inherently positive and idealized type of relationship, it is not without its conflicts and challenges. It can create pain as well as other sources of problems. Meeting emotional needs means that a loving relationship, when not worked on and understood maturely and healthily, is not a good relationship between the couple. Positive results are achieved by considering the expectation that communication will meet it.

From this perspective, problems in marital relationships, for example, can be mistakenly analyzed only in terms of their harmful components, forgetting that there are no positive aspects. This change in perspective also changes the way of dealing with this phenomenon. For example, psychotherapeutic processes can develop strategies that do not focus solely on emotions and negative relational and emotional aspects but promote positive aspects of the relationship. Remembering that love is always associated with happiness or the pursuit of happiness (Seligman, 2004), rediscovering positive elements between partners enables them to “reconnect” emotionally by maintaining a loving bond. As follows: more emotional communication between the couple, more controlled expression of emotions in conflict situations, commitment manifested through actions aimed at preserving the bond between partners, and presentation of intimacy through more incredible emotional support and closeness between the couple. It enables emotional reciprocity as well as greater sexual involvement, among other aspects.

On the other hand, literature review and empirical research addressing the phenomena focused on here will ensure that the results are more robust and reliable and will significantly contribute to the discussed phenomena. It is known that when loving relationships are given great importance and perceived as quality relationships, they create satisfaction in the individuals involved and contribute significantly to personal development, mental health, and autonomy. With this, When painfully bad is experienced and viewed from a negative perspective, it tends to contribute to the emergence of disorders, negatively affecting your personal life and, therefore, your happiness and quality of life.

REFERENCES

- Alferes, V. R. (2004). Interpersonal attraction, sexuality, and intimate relationships. J. Vala and M. B. Monteiro (Eds.), *Social Psychology* (6th ed.), CalouseGulbenkian Foundation: Lisbon.
- Amato P. R, Johnson DR, Booth A, Rogers SJ. (2003). Continuity and change in marriage quality between 1980-2000. *Marriage and Family Journal*, 65, 1–22.
- Angelo, C. (1995). Partner selection. In M. Andolfi, C. Angelo, & C. Saccu (Eds.), *The couple in crisis* (3rd ed.). Sao Paulo: Summus.
- Argyle, M. (2001). *The psychology of happiness* (2nd ed.) Hove/New York: Routledge/Taylor & Francis.
- Arriaga, X. B. (2001). The highs and lows of dating: fluctuations in satisfaction in newly formed romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80 (5), 754-765.
- Attridge M., Berscheid E., & Simpson J. A. (1995). Predicting relationship stability towards either partner. *J. Pers. SOS. Psychol.* 69, 254–268. doi: 10.1037/0022-3514.69.2.254.
- Beck. T. A. (1995). *Beyond love*. Rio de Janeiro: Rose of the Winds.
- Berscheid, E. (2006). We are looking for the meaning of "love." In R. J. Sternberg & K. Weis (Eds.), *The New Psychology of Love* (pp. 171–183). London: Yale University Press.
- Berscheid, E. and Hatfield, E. (1969). *Interpersonal attraction*. New York: Addison-Wesley.
- Berscheid, E. and Walster, E. (1969). *Interpersonal attraction*. Reading, MA: Addison Wesley.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Beach, S. R. H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A ten-year review. *Marriage and Family Journal*, (62), 964–980.
- Bronini, B. C., Esiquiel, K. C., Da S.G., Lazarini, L., Parada, A. P., & Almeida, T. (2010). Deterioration of emotional-sexual relationships and their consequences. VIII Apoiar's Journey: Promoting Life and Social Vulnerability in Latin America, Reflections and Recommendations, p. 376-387.
- Bulanda J. R., Brown S. L. (2007). Race-ethnic differences in marital quality and divorce. *Social Science Research*. (36), 945–967.
- Calvetti, P. U., Muller, M. C., & Nunes, M. L. T. (2007). Health psychology and positive psychology: Perspectives and challenges. *Psychological Science and Profession*, 27(4), 706-717.
- Cooper, V., & Pinto, B. (2008). Sternberg's love and attitudes towards his theory. A correlation studio for young university students aged 18-24. *Ajayu*, 6(2), 181-206.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, work patterns, and relationship quality in dating couples. *J. Pers. SOS. Psychol.* 58, 644–663. doi: 10.1037/0022-3514.58.4.644, PMID
- Costa, M. E. (2005). *In search of intimacy*. Porto, Portugal: Edições Asa.
- Diener, E. (1995). A value-based index to measure national quality of life. *Social Indicators Research*, 36, 107-127.
- Diener, E. and Lucas, R.E. (2000). Explaining differences in levels of social happiness: Relative standards, need satisfaction, culture, and evaluation theory. *Journal of Happiness Research*, 1, 41-78.
- Emmons, R. A. (1986). Personal strivings: An approach to personality and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1058-1068.
- Epstein, N. (1985). Depression and marital dysfunction: Cognitive and behavioral correlates. *International Journal of Mental Health*, 13 (3-4), 86-104.
- Epstein, N., & Schlesinger, S.E. (1995). Marital problems. In F. M. Dattilio & A. Freeman (Eds.), *Cognitive-behavioral strategies for crisis intervention* (pp. 343–365). Campinas: Psy.
- Freud, S. (1910/1973). Five lessons from psychoanalysis and contributions to the psychology of love.
- Fromm, E. (1956). *The art of loving*.
- Garcia, A. & Maciel, M.G. (2008). The impact of religion on future mate search: A preliminary study in evangelical communities. *Psychology: Theory and Practice*, 10(1), 95-112.
- Gouveia, V. V., Carvalho, E. A. B., de Santos, F. A., & Almeida, M. R. (2013). The quadrangular love scale: Testing its structure and factorial invariance. *Psychology: Science and Profession*, 33(1), 32-45.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love is conceptualized as a process of infatuation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.

- Hong, L., & Duff, R. (1997). The relative importance of spouse, children, and friends in the life satisfaction of retirement community residents. *Journal of Clinical Geropsychology*, 3, 275-282.
- Hutz, C. S., Koller, S. H., & Bandeira, D. R. (1996). Resilience and frailty in at-risk children. *Anpepp Collections*, 1(12), 1996.
- Johnson, D. R., White, L. K., Edwards, J. N., & Booth A. (1986). Dimensions of marital quality - toward methodological and conceptual improvement. *Journal of Family Issues*, 7, 31-49.
- Lee, G. R., Seccombe, K., & Shehan, C. L. (1991). Marital status and personal happiness: Analysis of trend data. *Journal of Marriage and Family*, 53, 839-844.
- Lee, J. A. (1977). Stiles' typology of loving. *Personality and Social Psychological Bulletin*, 3, 173-182.
- Locke H. J., & Wallace K. M. (1959). Brief marital adjustment and predictive tests - Reliability and validity. *Marriage and Family Life*, 21, 251-255.
- Marcondes, M. V., Trierweiler, M., & Cruz, R. M. (2006). Emotions that prevail after the end of a romantic relationship. *Psychological Science and Profession*, 26(1), 94-105.
- Maslow, A. (1974). Introduction to the Psychology of Being. Rio de Janeiro: Eldorado.
- Mosmann, C., Wagner, A., & Féres-Carneiro, T. (2006). Marital quality: Mapping concepts. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 16, 35, 315-325.
- Murray, S. (1999). The search for belief: Motivated cognition in romantic relationships. *Psychological Research*, 10, 23-34.
- Myers, D. G. (2000a). American paradox. New Haven, CT: Yale University Press.
- Myers, D. G. (2000b). Happy people have money, friends, and faith. *American Psychologist*, 55 (1), 56-67.
- Norgren, MBP, Souza, R. M, Kaslow, F, Hammerschmidt, H., & Sharlin, S. A. (2004). Marital satisfaction in long-term marriages: A possible construct. *Studies in Psychology (Natal)*, 9(3), 575-584.
- Norton R. (1983). Measuring marital quality - a critical look at the dependent variable. *Marriage and Family Journal*, 45, 141-151.
- Palulo, S. S., & Koller, S.H. (2007). Positive psychology: A new approach to old questions. *Paideia*, 17 (36), 9-20.
- Passareli, P. M., & Silva, J. A. (2007). The study of positive psychology and subjective well-being. *Studies in Psychology*, 24(4), 513-517.
- Poletto, M. (2006). A brief critical reflection on positive psychology and resilience. *Semiannual Journal of the Brazilian Association of School and Educational Psychology (ABRAPEE)*, 10 (1), 133-143.
- Poseck, B. V. (2006). Positive psychology: A new way to understand psychology. *Papeles del Psicólogo*, 27 (1), 3-8.
- Reppold, C. T., Pacheco, J., Bardagi, M., & Hutz, C. (2002). Preventing behavior problems and developing psychosocial skills in children and adolescents: Analysis of educational practices and parenting styles. CS, Hutz, (Org.), Risk and vulnerability states in childhood and adolescence: Theoretical aspects and intervention strategies (pp. 7-51).
- Rogers, S. J., Amato, P. R. (2000). Have changes in gender relations affected marital quality? *Social forces*, 79, 731-753.
- Ross, C. E., Mirowsky, J., & Goldsteen, K. (1990). The Impact of the Family on Health - A Decade in Review. *Marriage and Family Journal*, 52, 1059-1078.
- Rotenberg, K. J., Shewchuk, V. A., & Kimberley T. (2001). Loneliness, sex, romantic jealousy, and powerlessness. *J Soc Pers Relat*, 18, 7-191
- Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and degradation) of satisfaction and commitment in heterosexual relationships. *J. Pers. SOS. Psychol.* 45, 101-117.
- Rutter, M. (1990). Psychosocial resilience and protective mechanisms. In J. Rolf, A. S. Masten, & D. Cicchetti (Eds.), Risk and protective factors in the development of psychopathology (pp. 181-214). Cambridge: Cambridge University Press.
- Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99- 104. *28 Journal of Educational Theory and Practice Research* 2(2), 01-29
- Ryff, C.D. (1989). Beyond Ponce de Leon and life's satisfaction: New directions in quest of successful aging. *International Journal of Behavioral Development*, 12(1), 35-55.

- Sabatelli R. M. (1988). Exploring relationship satisfaction: A social change perspective on the interdependence between theory, research, and practice. *My friend. Relating to.* 37, 217–222.
- Scorsolini-Comin, F. (2009). Getting married, (in)transitive verb: Marriage, subjective well-being, and marital satisfaction from a positive psychology perspective. Master's thesis. Faculty of Philosophy, Science and Letters, University of São Paulo, Ribeirão Preto, SP.
- Scorsolini-Comin, F. (2012). Towards a new understanding of well-being: Martin Seligman and positive psychology. *Paidéia*, 22(53), 433-435.
- Scorsolini-Comin, F. and Santos, M.A. dos (2009). Getting married and being happy: Mapping the measurement of marital satisfaction. *Psycho*, 40(4), 430-437.
- Seligman, M.E.P. (2004). True happiness: Using the new positive psychology for lasting satisfaction.
- Seligman, M.E.P. (2011). Flourish: A new understanding of the nature of happiness and well-being.
- Seligman, M.E.P. and Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: Introduction. *American Psychologist*, 55 (1), 122-136.
- Seligman, M. and Peterson, C. (2003). Positive clinical psychology. In LG Aspinwall and UM Staudinger (Eds.), *The psychology of human strengths: Fundamental questions and future directions for positive psychology* (pp. 305-317). Washington, DC: APA Books. Published.
- Sheldon, K.M. & King, L. (2001). Why is positive psychology necessary? *American Psychologist*, 56(3), 216-217.
- Silva, AA, Mayor, AS, Almeida, T., Rodrigues, A., Oliveira, L.M., and Martinez, M. (2005). Determining the most appropriate love stories to describe romantic relationships and identifying the love stories that produce more identification and less identification, which people would most like to experience. *Interaction in Psychology*, 9 (2), 297-311.
- Silva, D. Z., & Pereira, C. A. A. (2005). The role of ideal-perceptual consistency on subjective well-being in close relationships. *Psycho Journal*, 36(2), 181-188.
- Skinner, B. F. (1991). *Recent topics in behavior analysis*. Campinas, SP: Papyrus.
- Sternberg, R. J. (1986). Triangle theory of love. *Psychological Review*, 93, 119-135.
- Sternberg, R. J. (1989). Love Triangle: Intimidation, passion and commitment.
- Sternberg, R. J. (2000). Love experience.
- Sternberg, R. J., & Grajek, S. (1984). The nature of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47 (2), 312-329.
- Spanier G. B. (1976) Measuring dyadic adjustment: new scales for assessing the action, and support -J Fam Psychol 13: quality of marriage and similar dyads. *J Marriage Fam* 38:15-28
- Umberson, D., Williams, K., Powers, D. A., Liu, H., & Needham, B. (2006). You make me sick: Lifelong marital quality and health. *Journal of Health and Social Behavior*, 47, 1–16.
- Also Wachelke, JFR, Andrade, AL; Cruz, RM, Faggiani, RB, & Natividade, J.C. (2004). Measuring satisfaction in couple relationships. *Revista Psico-USF*, 9 (1), 11-18.
- Walsh, F. (1998). *Strengthening family resilience*. New York: London: Guilford Press.
- White, G. L. (1981). Jealousy and partner's perceived motivations for attraction to a rival. *Social Psychology Quarterly*, 44(1), 24-30.
- Wickrama, K. A. S., Lorenz, F. O., Conger, R. D., & Elder, G. H. (1997). Marital quality and physical illness: A latent growth curve analysis. *Marriage and Family Journal*, 59, 143–155.
- Wilson, G. D. (1978). *Secrets of sexual fantasy*. London: JM Dent.
- Yela, C. (1996). The basic ingredients of love: Some nuances based on RJ Sternberg's model. *Revista de Psicología Social*, 11, 185-201.
- Yela, C. (2006). Evaluation of love: A simplified version of the scales of Yela's quadrant model based on the Sternberg model. *European Journal of Psychological Assessment*, 22, 21-27.
- Yunes, M. A. (2003). Positive psychology and resilience: Focus on the individual and the family. *Psychology in work*, 8 (special), 75-84.

Issues in international audit and assurance services:

Achieving sustainable financial reporting quality

Ifeoluwapo Adebimpe OYEWOB

Dr. Bingham University Faculty of Administration Department of Accounting, P.M.B. 005, Karu, Nigeria

E-mail: ifeoyewobi@gmail.com ORCID: 0000-0002-2831-1172

ABSTRACT

In the recent pandemic-altered world, audit and assurance services are extensively demanded by decision-makers to increase the reliability of the information they use in the decision-making process. From these views, audit and assurance services are the basics of forming trust by investing. Nevertheless, investors seeking to make accurate decisions need to be aware that there are international issues affecting audit and assurance services caused by the recent pandemic-altered world. As such, investors face unprecedented applied challenges. In this exceptional situation, many businesses can fail or begin to manipulate their earnings figures. The study, therefore, assessed the issues in international audit and assurance services: achieving sustainable financial reporting quality. The study's objectives were to evaluate the problems facing global audit and assurance services and to examine the effects of international audit and assurance services on the sustainability of financial reporting quality. The study was thus anchored on contingency theory. The explanatory research design was adopted. The study is descriptive in nature. The study adopted research evidence from recognized journals and internet searches. Information obtained was carefully sorted, classified, summarized, and presented through descriptive analysis. The study's findings revealed that financial reporting quality is generally seen as an abstract concept, which could quickly be about the quality of the audit or the quality of both audit and assurance services. The study contributed that financial reporting quality could easily be affected by rising issues in audit and assurance services caused by the present pandemic-altered world.

Keywords: Audit, International audit, Assurance services, Sustainability, Financial reporting quality

INTRODUCTION

By contributing to the growth of robust and sustainable organizations and economies, international auditing and assurance services thus help the public interest (International Financial Reporting Standard, 2020). International auditing and assurance promote global transparency, accountability, and comparability of financial reports. Audit and assurance services aid the development of accountancy work and the promotion of the value and importance of accountants to the global economic market (Marr 2015; Adams 2015). The developing need for auditing and assurance services started as a result of the requirements of users because assurance about the reliability of information related to organizations is needed by decision-makers (IFAC handbook, 2017). The importance of auditing services cannot be overstated. Auditing and assurance services help to track and solve any internal issues and bring more excellent reliability to investors, shareholders, banks, creditors, and tax authorities.

Audit and assurance mean independent professional services, where the quality of information is revealed for decision-makers in the financial report. Recently, in this pandemic-altered world, audit and assurance services are greatly needed to increase the reliability and quality of information decision-makers use for the decision process (Albitar et al. 2020). Thus, because of the importance of financial reporting quality to decision-making, an increase in the cognizance of users about innovating issues to audit services, and an increase in works addressing this issue in this pandemic, altered businesses are considered essential. Audit and assurance services add to the progress of robust and sustainable organizations (Arthur et al., 2005). They work to ensure that companies follow guidelines, rules, and policies and provide internal and external confidence for users of financial statements.

The study is outlined in five sections. The first section introduced the analysis by relating the focus variables. Section two covered the conceptualization of the focus concepts, several empirical reviews were discussed, and the following theories were reviewed: agency theory, stakeholder theory, resource dependence theory, and contingency theory. Section three discussed the methodology, and the study's findings were exposed in the fourth section. The investigation was concluded, and recommendations were given in section five.

Statement of the Problem

According to Tarek et al. (2017) and Shahzad et al. (2018), to enhance investors' decision-making, the significance of audit and assurance services should be based on ensuring the integrity of financial statements. The current ongoing situation regarding the pandemic-altered world significantly impacts an organization's day-to-day activities. It has affected the integrity of financial reporting and decision-making (Albitar et al., 2020). The COVID-19 pandemic has been the cause of major undesirable concerns within most industries, and it is having a ripple effect worldwide (Goodell, 2020). Looking at auditing, assurance services, and the consequences of an altered world, such as COVID-19, inflation wars, and insurgencies, managing and reporting these economic situations are highly significant for managing almost every organization (Goodell, 2020).

These concerns significantly affect financial reporting quality (Lord 2018), including decision-makers requiring supplementary information on the financial statements. According to Morgan (2016), challenges faced when auditing financial statements locally are some of the issues faced by international audit and assurance globally as part of the impact of the pandemic outbreak on financial reporting quality. The IFAC, in conjunction with the Auditing Standards Board, recently issued a voluntary reporting and assurance framework as a means for organizations to communicate their financial statement risk management efforts to interested stakeholders (IFAC, 2017). In some international disasters instigated by the absence of decision-makers, confidence has become unstable and deteriorated through the economic period (Albitar et al. 2020).

Consequently, auditors are confronted with unique applied encounters in many areas of their services to decision-makers. Many businesses need help adjusting their retribution figures for this exceptional pandemic. Also, as the pandemic continues, more audit and assurance procedures must be modified for succeeding reporting cycles. Therefore, macroeconomic forecasts have become increasingly important. There is an immediate necessity to look at the results of operational audit and assurance services on quality reports towards the principal means for the decision-making process. The study, therefore, sought to establish the effect of issues facing international audit and assurance services on sustainable financial reporting quality goal achievement.

Objectives of the Study

The study assessed the issues in international audit and assurance services. Can sustainable financial reporting quality goals be achieved? To ensure the achievement of the main objective of the study, the study focused on achieving the resulting definite objectives;

- i. To assess the issues facing international audit and assurance services.
- ii. To examine the effects of issues facing international audit and assurance services on the sustainability of financial reporting quality goals.

LITERATURE REVIEW

The focus of the section is to critically examine relevant literature that would assist in achieving the research objectives. The chapter intended to enlarge the understanding of the thought of the study by justifying the perceived gaps.

Conceptual Review

The study reviewed the broad, abstract concepts and ideas regarding assessing the issues in international audit and assurance services: Can sustainable financial reporting quality goal be achieved? The conceptual review covered the International Auditing and Assurance Standard Board, the International Federation of Accountants, audit and assurance services, financial reporting quality, and financial reporting quality goals.

International Auditing and Assurance Standard Board (IAASB)

Regarding Adeyemi et al. (2012), the International Audit and Assurance Standard Board (IAASB) is a sub-advisory group of the International Federation of Accountants (IFC). The international auditing standard-setting process was concluded in 2002 to establish the International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), with over 90 jurisdictions now embracing or meeting with International Standards on Auditing (I.S.A. s). In harmony with its mission, the IAASB enhances the quality and consistency of practice worldwide and strengthens public confidence in the global auditing and assurance profession. A new development has occurred in oversight purposes of auditing by independent audit regulatory authorities, resulting in the founding

of the International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR) in 2006, which in December 2015 gained membership of 50 independent public oversight bodies from diverse countries.

International Federation of Accountants (IFAC)

The International Federation of Accountants contributes to adopting, developing, and implementing high-quality auditing and assurance standards through the support of the International Auditing and Assurance Standard Board. IFAC offers support to IAASB in the areas of human resource management, communication, and funding of the standard-setting board. IFAC also eases the nomination of the board members selection process. In agreement with its due process and without IFAC's participation, the IAASB designs its programs and favors its public. IFAC cannot influence the programs or periodic ls. IFAC is the international body for the accountancy occupation devoted to helping the public curiosity by consolidating the work and backing it to develop strong global economies. IFAC was instituted in 1977, comprising 173 fellows and associates in 129 countries and dominions.

Audit and Assurance Services

An audit involves an independent inspection of the organization's financial statements that are prepared by the management of an enterprise by someone selected called an auditor to give a specialized view of whether the financial statements show an accurate and fair view of the organization (Roussy & Brivot, 2016). It is usually carried out at the end of the financial period, followed by professional audit regulations. Expression of a specialized view on the financial statement an auditor has audited is the primary duty of an auditor. The auditor's opinion shows whether the financial statements are factual, somewhat prepared, and presented.

An audit operation assuring by a professional is referred to as assurance services (Morgan, 2016). Assurance audit is defined in Assurance Audit Standards (A.A.S.) 3000 as the gathering of facts and provision of assurance reports by auditors concerning precise standards to expand the assurance levels of us rs. The goals of the assurance audit are spelled out in the 10th paragraph of A.S. For that reason, the purposes of auditors are to deliver comprehensive assurance about the significance and precision of evidence subject to the conditions, to report inferences about the outcomes of the dimension of the audit through an assurance report and to make obtainable notifications of acquiescence with AAS 3000 and other associated standards in assurance audit.

Financial Reporting Quality

As the subject of financial reporting quality is broad, numerous descriptions of the term financial reporting quality are expressed according to the objectives of each state. Adams (2015) defined financial reporting quality as the accuracy of financial reports carrying evidence about the operations of the firm, particularly the cash flows, to advise equity investors. According to Tang, Chen, and Zhijun (2008), financial reporting quality is the degree to which the financial statements deliver accurate and fair evidence about the fundamental performance and financial position. However, Jonas and Blanchet (2000) provide a commonly accepted definition, stating that financial reporting quality is complete and transparent financial information not designed to obfuscate or mislead us. Financial reporting shows financial details on the reporting organization that are useful to present and potential decision-makers in making decisions in their capacity (IASB, 2018). Accordingly, AICPA (1970) defined the purpose of financial accounting and financial statements as providing quantitative financial information about a business valuable enterprise to the statement users. The role, however, of financial reporting is broader. It aims to offer even-handed financial and other information that, together with data from other sources, facilitates the efficient functioning of capital and other markets and assists the efficient allocation of limited funds in the economy (Federation Accounting Standard Board FASB, 19 8). The financial reporting quality concept includes financial information, disclosures, and non-financial valuable information for decision-making.

Financial Reporting Quality Goal

As a reaction to the essential reliability of financial reporting quality, the IFAC and Auditing Standards Board recently delivered a voluntary reporting and assurance framework as a measure for organizations to connect their financial statement risk management efforts to absorbed stakeholders (IFAC, 2017). According to IASB's conceptual framework, a fundamental prerequisite for financial reporting quality is the adherence to the objective and the features of financial reporting information (IASB, 2008). Financial reports should meet specific qualitative criteria to avoid poor quality and accomplish their purpose. In their conceptual framework,

both boards of IASB and FASB conclude that high quality is achieved by adherence to the objective and qualitative characteristics of financial reporting information (IASB, 2008). Qualitative features are the qualities that make financial information valuable and encompass importance, faithful representation, comparability, verifiability, timeliness, understandability, and reliability. Qualitative characteristics are distinguished as fundamental or enhancing knowledge (IASB, 2008).

Theoretical Review

The study reviewed the following related theories: program integrity theory, resource dependence theory, and contingency theory. These theories can be used in corporate research.

Program Integrity Theory

Program integrity theory was developed by Dane and Schneider (1998). At the core of implementation is the concept of Program integrity, defined as the degree to which a Program is implemented as planned initially. Program integrity consists of five primary dimensions: devotion, amount, delivery value, participant receptiveness, and Program differentiation (Dane & Schneider, 1998). Adherence refers to how closely Program implementation matches operational expectations; Dosage represents the amount of a provided service received by a participant; Quality of Delivery compacts with the way that the examination was provided; Participant Responsiveness measures individuals' engagement and involvement in the Program (Domitrovich & Greenberg, 2000) and Program Differentiation identifies Program components to ascertain their unique aids to the outcomes (Dusenbury, Brannigan, Falco, & Hansen, 2003).

Resource-based Theory

Wernerfelt (1984) propounded the resource-based theory. The resource-based view is widely referenced because of its practical relevance to contemporary management practice. According to Barney (1991), the resources-based theory concepts from organizational economics and strategic management. The theory supposes that organizations can be successful if they gain and maintain competitive advantage (Porter, 1985). Competitive advantage is achieved by implementing a value-creating strategy that competitors need help to copy and sustain easily (Barney, 1991) and for which there are no ready substitutes. For competitive advantage to be gained, two conditions are needed. First, the resources available to competing firms must be variable among competitors, and second, these resources must be immobile (i.e., not easily obtained).

Contingency Theory

Contingency theory was created with the work of Joan Woodward (1958). Joan Woodward contended that technologies directly control changes in organizational qualities such as the length of control, the concentration of authority, and the solemnization of guidelines and processes. Factually, contingency theory requires formulating wide simplifications about the formal constructions that are classically related to the usage of diverse technologies. A contingency theory is an organizational theory that states that there is no best way to consolidate, lead, and make decisions in an organization. In its place, the best course of action depends on the internal and external conditions. Contingent front-runners must be more malleable in selecting and familiarizing themselves with concise plans to outfit alteration in state at a specific period in the organization's administration. It is decided that there is 'no one finest way' or method of doing things. The diverse condition requires a different process to grip and resolve the rising matter. The organization is an exposed structure, which holds irregularities every time. It needs flexible and situational answers to overwhelm the subject apprehended. Some other situational issues are variations in customer requests for goods and services, variations in government procedures or rules, environmental variations, or climate change.

THEORETICAL FRAMEWORK

Contingency theory states there is no better way to form, lead, or make corporate decisions. In its place, the best way is contingent upon the internal and external situation defying the undertakings of an organization. The study, therefore, was anchored on contingency theory, which reveals that in the running of the organization, users need to be flexible in choosing strategies to suit decision-making. This theory enlarges that there may be variations in an organization's day-to-day activities at a precise time, which in turn affects the running of an organization.

METHODOLOGY

The methodology gives details of the whole process of research investigation. Research methodology states a framework of appropriate methods and approaches the researcher uses to accomplish the aim and objectives and complete the study. An explanatory research design was adopted for the study. The methodology for this study is descriptive, with the intent of. This study is needed for knowledge increase in the audit and assurance field and financial reporting quality relating to the recent pandemic-altered world.

RESULTS

The Issues Facing International Audit and Assurance Services

Inflation

Regulatory oversight and inflation have played significant roles in the rise in audit and assurance fees, and according to new research by Financial Executives International, the public companies that participated in the survey reported an average increase in audit fees over the previous year. The private company respondents said their audit fees increased an average from a year earlier. Public company respondents said their increase in audit fees was primarily the result of the general increase in the price level. The cost of complying with standards has increased within the past two years. Many said the additional expense was worthwhile because they believed their internal controls were better. Public companies, in particular, have seen the impact of inflation as a contributor to this year's uptick (Marie, 2021). Most private company and not-for-profit respondents attributed their rising audit costs to inflation.

Covid-19

Audit and assurance services assessments to financial statement misstatement are critical to financial reporting quality. As a result of COVID-19 issues in the current environment, unlike any others, clients are dealing with significant changes to their businesses, the work environment, and the economy overall. Despite the new intricacies, auditors must focus on high-quality audits that conform entirely to standards for impartiality and qualified skeptics sm. Audit issues should be considered throughout the cycle (Jen Haskell, 2020). COVID-19 has affected countries, and because of the financial instability, auditors must be specifically aware of new issues for companies in the country (Maria, 2020). The pandemic developed in February, and auditors have been required to keep abreast of modifications worldwide since then. As many firms completed year-end 2019 audits in March, the COVID-19 pandemic impacted specific clients' operations. In this situation, auditors must adapt to the environment, require conversations with clients, and consider the challenges. Despite the circumstances, financial reporting quality cannot be sacrificed (Jeff Kovacs, 2019).

Insurgencies

Brittle states, defined by their failure to deliver security and essential services to their citizens, need to improve in economic issues, such as political legitimacy, regulatory quality, social inclusion, and institutional effectiveness. These weaknesses can often lead to violent conflict, but the precise mechanisms of how brittleness leads to dispute must be explored. Insurgency is a severe threat to auditing and assurance services, except there is peace and harmonious coexistence. Financial administration at this moment involving an audit of financial records and its assurance may be negatively affected and managed effectively. The linkage between economic sustainability that will promote audit and assurance explains that rigid adherence to a template of structural adjustment and austerity measures while neglecting the roles of an altered environment in the form of insecurity has often failed to produce the desired results that were intended to stimulate (Tori, 2018).

Wars

War is a sustainability issue (Path, 2018). War kills, and its consequences extend far beyond deaths in battle. Social, political, and profitable institutions can be permanently damaged. The results of the war for sustainability goals are thoughtful. The tragic circumstances in Ukraine and other directly affected and indirectly affected economies mean that for many, there are much more critical issues at hand, and the possibility of 'business as usual' is not realistic or feeble, including carrying out audits and assurance services. The invasion of Ukraine has devastating impacts. Though the European Union and individual countries impose sanctions, accountants need to step up and address how these and other consequences of the war affect their activities. As the situation evolves, professional accountants must continue applying their ethical values and

social responsibility. Attention should be drawn to accounting, audit, assurance services, and financial reporting alerts to help them achieve the right quality. To achieve quality in this pandemic-altered world, professionals must analyze issues, from legal questions to ethics and threat management.

Effects of Issues Facing International Audit and Assurance Services on Sustainability of Financial Reporting Quality Goal.

There is a need to consider the sustainability of financial reporting quality goals in analyzing the issues in international audit and assurance services (Goodell, 2020). The present pandemic has altered the world and significantly resulted in business loss in countries and communities (Goodell, 2020). Industries have significantly resulted in poor financial sustainability and loss of business. As a result of the global financial crisis, there is a more significant increase in audit and assurance services efforts for companies connected internationally than non-international businesses because these businesses have a higher risk of financial misstatements and fraud. According to Faccio et al. (2006), the pandemic influences the allocation of resources through financial assistance when international companies confront economic distress. The institutional factors that have affected sustainability in financial reporting quality have included the effect of the revision regime on information quality and the steadily growing emphasis on public trust in auditing (Samsonova, 2019).

According to Abdullatif and Al-Khadash (2019), an international auditing approach is practically applied in different countries. They surveyed accountants' views stressing the present business issues and the audit firm. The trustworthiness and consistency of financial statements are a product of the success of assurance services and reporting. Adeyemi et al., 2012 also pointed out some features influencing economic quality assertion, including monetary know-how of review advisory group individuals, recurrence of a review board of trustees assembling, various directorship of review council individuals, autonomy of review panel individuals, external examiners' quality and association between freedom of review board and outer review.

CONCLUSION AND RECOMMENDATION

The study highlights some practical issues in international audit and assurance services in this present pandemic-altered world in seeking to comprehend the sustainability of financial reporting quality. When people refer to financial reporting quality, they focus on the credibility of audited financial statements within the reporting regime in which they have been prepared. The study reveals that a good audit and assurance influence the sustainability of financial reporting quality, just as a good outcome can result from a good audit process and vice versa. Financial reporting quality is about delivering an appropriate professional opinion maintained by the essential indication, objective, and judgment by instilling a greater sense of responsibility in management for the quality of evidence in financial statements and prompt measures to uphold integrity and blame in the public and private sector.

REFERENCES

- Abdullatif, K.J., & Al-Khadash, H. A. (2019). Putting Audit Approaches in Context: The Case of Business Risk Audits in Jordan. *International Journal of Auditing*, 14(1), 1-24.
- Adams, C. A. (2015). *The international integrated reporting council: A call to act on*. *Critical Perspectives on Accounting*, 27(8), 23–28.
- Adeyemi, S.B., O. Okpala & E.L. Dabor, (2012). Factors affecting audit quality in Nigeria. *International Journal of Business and Social Science*, 3(20), 198-209.
- AICPA (1990). *Basic Concepts & Accounting Principles Underlying Financial Statements of Business Enterprises. A.P.B. statement 2(4)*, 23-43.
- Albitar, J., Tumwebaze, Z. & Orobia, L. (2020). The adoption of integrated reporting: a developing country perspective. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 17(1), 2-23.
- Arthur, N. Hing, M.T. & Bury, (2005). *Report of the committee on the financial aspects of corporate governance London: Gee and Co. Companies and Allied Matters Act (1990) (As amended)*, Laws of the Federation of Nigeria.
- Ball, S., Robin, G. I. & Wu, E. (2003). *Pawns or Potentates: The Reality of America's Corporate Board Rooms*. Boston, Massachusetts, Harvard Business School Press.

- Barney, B. (19 1). Internal audit function, board quality, and financial reporting quality: evidence from Malaysia, *Managerial Auditing Journal*, 28(9), 780-814.
- Chan-Jane, L., Tawei, W. & Chae-Jung, P. (2015). Financial reporting quality and investment decisions for family firms, *Asia Pacific Journal of Management*, 3(4), 1-34.
- Dane, A. V. & Schneider, B. H. (1998). Program Integrity in Primary and Early Secondary Prevention. Are implementation effects out of control? *Clinical Psychology Review*, 18(1), 23-45.
- Domitrovich, C. E. & Greenberg, M. T. (2000). The Study of Implementation: Current Findings from Effective Programs that Prevent Mental Disorders in School-Aged Children. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 11(2), 193-221.
- Dusenbury, L., Brannigan, R., Falco, M. & Hansen, W. B. (2003). A Review of Research on Fidelity of Implementation: Implications for Drug Abuse Prevention in School Settings. *Health Education Research*, 18(2), 237-256.
- Faccio, L.I., Masulis, J. & McConnell, M. (2006). Pandemic and resource allocation: Mechanism of financial assistance when international companies confront economic distress. *International Journal of Management Thoughts*, 5(3), 89-117.
- FASB (1978). Objectives of Financial Reporting by Business Enterprises. *Statement of Concepts*, 1(1), 15-18.
- Goodwell, J. M. (2020). *The Roadmap to Adopting International Financial Reporting Standards-(IFRS) in Nigeria*. Retrieved on May 2015 from www.georgesadoh.com/NaijaGAAPtoIFRS
- IASB. (2018). Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements, 8 (1), 50–899.
- IASB (2006). Preliminary Views on an Improved Conceptual Framework for Financial Reporting. *Financial Accounting Review*, 2(3), 64- 198.
- IASB (2008). Exposure Draft on an Improved Conceptual Framework for Financial Reporting. *Financial Accounting Review*, 2(3), 57-87.
- IFAC (2017). *Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements*, 8(3), 50–89.
- IFRS (2020). *The conceptual framework for financial reporting*. Available at: <https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/fact-sheet-project-summary-and-feedback-statement/conceptual-framework-project-summary.pdf>.
- Jeff Kovacs, O.H. (2019). Corporate governance and earnings management: a study on the Malaysian family and non-family owned PLCs, *Procedia Economics and Finance*, 7(2), 221-229.
- Jen H, D. (2020). The Social Construction of Positive Choices. *Accounting, Organizations and Society*, 7(3), 223-227.
- Lister, L. M. (2007). *A Practical Approach to Fraud Risk*. *The Internal Auditor*, 2(5), 1-30.
- Lord, R. C., (2018). *Report and recommendation of the blue-ribbon committee on improving the effectiveness of corporate audit committees*. New York Stock Exchange and National Association of Securities Dealers.
- Marie, M. H. (2021). *Debates on Accrual Accounting in the Public Sector: A Discrepancy between Practitioners and Academicians*. Graduate school of economics, Nagoya University.
- Marr, O. M. (2015). The unethical practices of accountants and auditors and the compromising stance of professional bodies in the corporate world: Evidence from corporate Nigeria. *Accounting Forum*, 31(3), 277-303.
- Morgan, S.K. (2016). Audit quality differences amongst audit firms in a developing economy: The case of Uganda. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 6(3), 269-290.
- Mundy, S. (2018). *Financial Advisory Update, Financial Times*. Available at: www.ft.com/content/c1231f40-f695-11e7-88f7-5465a6ce1a00 (accessed 11 January 2018).
- Path, G. (2018). Processes of auditability in sustainability assurance—the case of materiality construction. *Accounting and Business Research*, 49(1), 1–27.

- Porter, G. (1985). *Pawns or Potentates: The Reality of America's Corporate Board Rooms*. Boston, Massachusetts, Harvard Business School Press.
- Roussy, M. & Brivot, M. (2016). Internal audit quality: a polysemous notion? *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 29 (5), 714-738.
- Samsonova, S.P. (2019). The effects of audit committee activity and independence on corporate fraud. *Journal of Managerial Finance*, 26(11), 55-68.
- Shahzad, U. E., Briem, C. R., & Wald, A. (2018). Implementing third-party assurance in integrated reporting: Companies' motivation and auditors' role. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 31(5), 1461–1485.
- Tang, B., Chen, P. C., & Zhijun, D. L. (2008). Corporate social responsibility assurance and reporting quality: Evidence from restatements. *Journal of Accounting and Public Policy*, 37(2), 167–188.
- Tarek, F., Bhagat, S. & B. J. Bolton, (2017). *Sarbanes-Oxley governance and performance*. [Accessed 9-17-2010]. Available at: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1361815>.
- Tori, J. (2018). Integrated reporting: Insights, gaps and an agenda for future research. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 27(7), 1042–1067.

U.S. military-political interests in the Russia-Ukraine conflict

Ioseb TURASHVILI

*Lieutenant Colonel, Ph.D. (C.); David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia
E-mail: iturashvili@mod.gov.ge ORCID: 0009-0004-2891-7547*

Abstract

The article aims to analyze U.S. military-political interests through the lenses of various international relations theories. As a consequence of the 2022 Russia-Ukraine war, the altered global security landscape has heightened the importance, within academic and scientific circles, of examining the interests of influential nations that shape and sustain the global order. The United States is one nation whose political and military interests significantly impact the trajectory and future of the abovementioned conflict. The Russia-Ukraine war presents an opportunity to analyze U.S. military and political interests through the lenses of various international relations theories. This article will explore the subject within the context of two primary currents in international relations: realism and liberalism.

The article utilizes qualitative research methods, explicitly analyzing empirical data such as scientific literature related to the issue and statements made in political and expert circles. Based on the data obtained through these research methods, it can be concluded that:

The United States seeks to bolster Ukraine's political standing in the international arena and enhance its military capabilities through various means, including training and equipping the Ukrainian armed forces, providing financial support, and supplying modern equipment and weapon systems. These efforts aim to enable Ukraine to counter a potential large-scale Russian offensive and regain sovereignty.

Simultaneously, the U.S. aims to counter Russia's strategic interests, which include restoring Soviet-era influence in Eastern Europe and preventing the spread of liberal democracy in its neighboring regions. Furthermore, the increasing political and military support from the United States to Ukraine serves to unite democratic nations against the aggressive actions of authoritarian regimes.

Keywords: U.S. military-political interests, Russia-Ukraine war, International security, Military-political support, Realism, Liberalism, World order.

INTRODUCTION

The invasion of Ukraine by Russia was the most significant geopolitical event of 2022. This geopolitical event fundamentally altered not only Europe's security architecture but also the world's security. This change threatens the world order established by the U.S. and its Western allies in the post-Cold War period. Russia's aggressive military actions and large-scale war against Ukraine have raised concerns in democratic societies worldwide. Under the leadership of the USA, practical steps have been taken to support Ukraine. Among the forms of support, the most significant include the development of Ukraine's military capabilities, financial aid, political support in the international arena, and multilateral packages of sanctions against Russia. As the Russia-Ukraine conflict continues, the U.S. and its allies are increasingly intensifying their assistance to Ukraine to halt Russia's aggressive actions and protect fundamental democratic principles, which are crucial for the democratic world as a whole. Despite the extraordinary courage and self-sacrifice of the Ukrainian nation, the outcome of the war against Russia largely depends on the help and efforts of the USA.

The extent of the Biden administration's response to Ukraine's incursion has gone beyond what many observers, let alone Russia's leadership, predicted. From intelligence sharing with Kyiv before the invasion to the imposition of unprecedented sanctions on Russia's economy and the provision of increasingly capable weaponry to Ukraine's armed forces, the United States has played a critical role in preventing Russia's "special military operation" from achieving its objectives. Despite U.S. support and Ukrainian gallantry, the war has entered its second year, and numerous U.S. and European analysts are growing increasingly concerned about the consequences of a protracted conflict (Mankoff, 2023).

Literature Review

Based on the solid support for Ukraine in the current Russia-Ukraine conflict, U.S. foreign policy is backed by the majority of political elites, regardless of party affiliation, as well as the American public. Sixty-one percent of Americans approve of supplying additional weapons and military supplies to the Ukrainian government, a figure slightly lower than that of a year ago. Approximately half of Republicans agree (Smeltz & El-Baz, 2023). Russia's aggressive and inhumane actions in Ukraine have led to unanimous support from the American public and political circles for a strongly expressed policy of supporting Ukraine. It is worth noting that American foreign policy is rooted in the country's national interests, a complex concept with no single definition. Several institutions participate in its formation, including the President's administration, the foreign policy committees of Congress and the Senate, the State Department, and the Defense Department. Additionally, interest groups, media, and public opinion play significant roles in foreign policy formation (Jentleson, 2013). Following Russia's large-scale invasion of Ukraine, the entire Western world, led by the U.S., has rallied in support of Ukraine amidst the coverage of war crimes committed by Russia and Ukraine's complete dominance in the information campaign.

The official website of the U.S. State Department states:

"The United States, our allies, and our partners worldwide are united in support of Ukraine in response to Russia's premeditated, unprovoked, and unjustified war against Ukraine. We have not forgotten Russia's earlier aggression in eastern Ukraine and occupation following its unlawful seizure of Crimea in 2014. The United States reaffirms its unwavering support for Ukraine's sovereignty and territorial integrity within its internationally recognized borders, extending to its territorial waters. Ukraine is a key regional strategic partner that has undertaken significant efforts to modernize its military and increase its interoperability with NATO. It remains an urgent security assistance priority to provide Ukraine with the equipment it needs to defend itself against Russia's war against Ukraine. Since January 2021, the United States has invested more than \$44.5 billion in security assistance to demonstrate our enduring and steadfast commitment to Ukraine's sovereignty and territorial integrity. This includes more than \$43.9 billion since Russia launched its premeditated, unprovoked, and brutal war against Ukraine on February 24, 2022. Since 2014, the United States has provided more than \$46.7 billion in security assistance for training and equipment to help Ukraine preserve its territorial integrity, secure its borders, and improve interoperability with NATO."

On October 12, the President of the United States administration published the National Security Strategy for 2022. It emphasizes that the United States will not only support Ukraine but also work to strengthen the stability and resilience of other democratic countries in order to support a better future in the free world and confront common threats:

"This National Security Strategy outlines our plan to achieve a better future of a free, open, secure, and prosperous world. Our strategy is rooted in our national interests: to protect the American people's security, expand economic prosperity and opportunity, and realize and defend the democratic values at the heart of the American way of life. We can do none of this alone and do not have to. Most nations worldwide define their interests in ways that are compatible with ours. We will build the strongest and broadest possible coalition of nations that seek to cooperate while competing with those powers that offer a darker vision and thwarting their efforts to threaten our interests (P. 7)."

In the Russia-Ukraine conflict, U.S. military-political interests are derived from U.S. national interests, which, in turn, form the foundation of U.S. foreign policy. As mentioned, a state's foreign policy strategy and choices should align with its national interests. However, the exact definition of national interest remains controversial, and different schools of international relations provide varying definitions.

In international relations theory, the pursuit of U.S. national interests can be examined from realist and liberal viewpoints. These two schools offer distinct frameworks for understanding and achieving national objectives. Below, we provide a comparison of the two.

Realism - Realism emphasizes national security and the pursuit of power as the primary drivers of a nation's foreign policy. It contends that governments are naturally self-interested and primarily concerned with their survival and dominance in the international system. From a realistic perspective, the United States may view the Russia-Ukraine conflict as a power struggle in which it seeks to protect its national interests. These interests include containing Russian influence, preventing further Russian aggression in Europe, and maintaining its role

as a global superpower. U.S. support for Ukraine, including military aid, can be seen as a counterweight to Russian forces and a means of ensuring regional stability. Realistically, ensuring Russia's defeat in Ukraine would greatly benefit the United States. It would enhance the security of America's European allies (as well as Russia's weaker neighbors) and create a more advantageous balance of power as the U.S. continues its strategic competition with China.

Should Russia's war of aggression fail to produce significant change within Russia, the U.S. and its allies will have an opportunity to address some of the flaws identified by realists in the construction of Europe's post-Cold War security architecture, which many realists (and Russian scholars) consider a critical factor in the conflict over Ukraine. Even if Russia remains belligerent and aggressive, its failure in Ukraine will leave it weaker, poorer, and more isolated. In providing aid and assistance to Ukraine, the U.S. should heed realists' warnings about the dangers of overcommitting or taking excessive risks. As academic realist Hans Morgenthau proposed, Prudence is the main realist virtue. The Biden administration's demand that U.S.-supplied weapons not be used in strikes on Russian territory, as well as its reluctance to deploy American soldiers to Ukraine or establish a no-fly zone that would require targeting Russian assets, is a wise approach (Mankoff, 2023).

An example of this approach is the delay in delivering U.S. military aid and its division into phases. Despite the tens of billions of dollars in military aid already provided to Ukraine, Kyiv and military analysts often criticize the West for the delayed delivery of weaponry. In response, the Pentagon explains that funds are limited and only provided some at a time. Therefore, a comprehensive assessment of the situation on the ground, prioritization, and development of a new aid package is underway. A senior Pentagon official explained, "At each stage of the war, we tried to provide Ukraine with the type of weaponry that was most critical to its needs at that time." (Gujabidze, 2023).

The First Phase: The Battle for Kiev

The main goal of the Kremlin was to capture Kyiv and change the government, but the several-week offensive yielded little results. Colin Kahl suggests that one reason for this was the correct choice of weapons.

"Why didn't we provide 'Patriots' to Ukraine initially? One system costs one billion dollars, requiring at least 12 weeks of training. While it is a powerful system, it can only protect a single location. That is why we prioritized anti-tank systems, which enabled the Ukrainians to repel the Russians in the battle for Kyiv," says U.S. Deputy Secretary of Defense Colin Kahl.

During the initial stage of the war, Ukraine received 1,600 Stinger anti-aircraft systems, 8,500 Javelins, over 700 tactical air systems, and many other crucial weapons from the United States. Russia was defeated in the battle for Kyiv due to these systems, the appropriate strategy, and the determination of the Ukrainians.

The Kremlin did not acknowledge defeat in the first phase of the battle; instead, Moscow altered its tactics. Troops were withdrawn from the Kyiv region to Belarus, and a new assault was launched on the eastern front. After several months of siege and attacks, the Russian army captured the port city of Mariupol and several other significant Ukrainian cities.

The Second Phase: The Eastern Flank

"When the front shifted east, it became an artillery duel. That is why we emphasized howitzers and HIMARS more," explains Kahl, stating that artillery and missile systems were paramount during the summer when Kyiv requested air defense weapons.

At the beginning of the summer, as Russia advanced on the front and captured several significant cities, HIMARS systems appeared on the front lines towards the end of the summer. Initially, there were two, and later, two more. A counter-offensive was launched, during which Kyiv regained control of Kharkiv, Ukraine's second-largest city.

As Ukraine's arsenal grew, the ability to change the dynamics on the front line improved. In the fall, Kyiv also regained control of Kherson. The Kremlin did not admit this defeat either, and Moscow's tactics changed again.

The Third Phase: Bombing of Energy Facilities

"Air defense was given top priority during the autumn-winter period because Russia began attacking Ukraine's energy infrastructure," says U.S. Deputy Defense Secretary Colin Kahl. While not all analysts share his position, some believe that the response from Washington and its allies was delayed.

After months of requests, it was during this stage of the war that Ukraine received air defense systems from the West, including one "Patriot" system, eight "Nassams," twelve "Avengers," and many other weapons along with the necessary ammunition.

During the winter, there were no significant changes on the front line.

The Fourth Phase: Armored transporters

Towards the end of winter, the focus of America and its partner states shifted to armored vehicles and tanks. Armored vehicles are crucial for a successful counterattack in Ukraine.

The Fifth Phase: Long-Range Missiles and Aviation

By the fall of 2023, Ukraine had received a tactical surface-to-surface missile system, ATACAMS, with a radius of approximately 300 kilometers, significantly more significant than the radius of "Highmars." Additionally, U.S. President Joe Biden informed world leaders at the G7 summit in Hiroshima that he would approve training Ukrainian pilots to operate American F-16 fighter jets. The U.S. expressed no objection to third countries supplying Ukraine with F-16s. Following this announcement, Norway and Denmark decided to deliver 42 units of F-16s to Ukraine after completing pilot training (Gujabidze, 2023).

With this strategy, the United States aims to weaken and exhaust Russia, preventing its desire to restore Soviet influence in Eastern Europe. The Pentagon also seizes the opportunity to test its equipment and weapon systems in combat against Russia's modernized equipment and weapon systems. An example of this is the recent success of Raytheon's Patriot surface-to-air missile (SAM) system, which shot down seven Russian Kh-47 Kinzhal air-launched hypersonic missiles over Ukraine. Colonel Serhiy Yaremenko, commander of the 96th Anti-Aircraft Missile Brigade, confirmed the victory, stating, "No one was certain that the Patriot could destroy a Kh-47, but the Ukrainians demonstrated it," as reported by the Wall Street Journal. According to Air Force spokesman Yuri Ihnat, it was previously unknown whether the Patriot could counter ballistic weapons, but now it is clear it can (POCOCK, 2023).

This contributes to the growth of U.S. military superiority. From a realist perspective, military power takes precedence over violence and territorial integrity issues as the primary means of problem-solving. In such cases, less attention is given to social and economic policies, and states focus on strengthening themselves, achieving their goals, and defending themselves. The United States also strives to maintain its influence and shape the world order it desires, where one of its most formidable adversaries, Russia, would be relatively weakened through the unity of NATO member states and allies in the Ukraine issue.

Liberalism - The military interests of the United States in the Russia-Ukraine conflict are often defined within the larger context of liberal internationalism. As an international relations philosophy, liberalism promotes democracy, human rights, international collaboration, and the rule of law. From a liberal standpoint, here are some crucial factors to consider when evaluating U.S. military interests in the Russia-Ukraine conflict:

Promotion of Democracy and Human Rights: Liberals generally favor the global promotion of democracy and preserving human rights. In the case of Ukraine, the U.S. has a strong interest in promoting a democratic and independent Ukraine that adheres to liberal norms.

Rule-Based International System: Liberals place a premium on a rule-based international system. They contend that Russia's activities in Ukraine violate international law's norms of territorial integrity and sovereignty. Therefore, from a liberal standpoint, the United States has a legitimate interest in upholding these norms and standards.

Preventing Violence and Maintaining Peace: Liberals frequently argue that military action can be justifiable when the goal is to prevent violence and maintain peace. In the case of Ukraine, the U.S. may be interested in discouraging further Russian action in the region and preventing Eastern Europe from becoming destabilized.

The U.S. has a long-standing interest in Ukraine because it impacts the so-called "liberal international order." According to Secretary of State Antony Blinken, "Russia's unprovoked and unjustified invasion of Ukraine is putting to the test the international rules-based order that is critical to maintaining peace and security." The rationale here appears twofold. First, failing to help Ukraine would question America's support for democracies worldwide, eroding democracy's viability in organizing any society's political life. As President Biden put it, Ukraine was part of a continuous "battle between democracy and autocracy, between liberty and repression"; failing to assist Ukraine would put the U.S. at a disadvantage in this conflict. Second, Russian expansionism challenges fundamental principles—mostly unspecified but seemingly the idea that powerful states should not use force to impose their will on weaker actors and that violations of state sovereignty should not be tolerated—on which the liberal order is said to be founded. Ignoring Russian aggression would jeopardize the future functioning of the U.S.-backed system (Shiffrinson, 2022).

Alliance Strengthening: From a liberal standpoint, the United Nations' involvement in the Russia-Ukraine crisis may be seen as a way to strengthen alliances, notably with NATO member nations in Eastern Europe. The U.S. may enhance collaboration and collective security by demonstrating a commitment to the security of its partners.

Following the full-fledged Russia-Ukraine war, the U.S. and NATO partners have strengthened their collaboration and solidarity on security concerns. This conflict also prompted member countries to consider the future growth and expansion of NATO's capabilities. Member nations agreed in Vilnius in 2023 to continue and increase support for Ukraine, seek to boost the alliance's deterrence and defense, support Sweden's NATO membership, and establish a defense budget of at least 2% of GDP (NATO, 2023).

Economic Interests: Liberals also factor economic interests into their foreign policy considerations. Ukraine's stability and security and integration into the global economy may be economically beneficial to the United States and its allies.

It is worth noting that not all liberals would agree on the extent or form of the United States military engagement in the Russia-Ukraine war. Some may favor diplomatic solutions and economic sanctions over military action, while others may argue for a more assertive military response. Liberal viewpoints can vary, and various administrations and policymakers may adopt different tactics depending on how liberal ideals are interpreted and the unique conditions of the dispute.

CONCLUSION

In reality, U.S. foreign policy often combines elements of realism and liberalism, depending on the current environment and the objectives of the administration in power. Policymakers may adopt a more realistic stance in cases of imminent security concerns and a more liberal one in cases of economic or humanitarian concerns. The balance between these two perspectives may change over time and from one administration to another. From a realist perspective, the U.S. may view the Russia-Ukraine war as a potential threat to the balance of power in Europe and take action to safeguard stability. This could involve assisting Ukraine and NATO partners in deterring future Russian encroachment and maintaining the security framework.

Americans generally tend to oppose realism because it contradicts their core principles. Realism contradicts the American self-image and worldview, whereas liberalism aligns with these principles. As Americans have an aversion to real politics, it is unsurprising that foreign policy debates in the United States often resemble discussions on liberalism. However, the elites responsible for national security strategy may use the language of force in closed-door discussions. Consequently, public discourse and foreign policy can be distinct (Jentleson, 2013).

To summarize U.S. military-political interests in the Russia-Ukraine war, consider the following:

Geopolitical Influence: The United States aims to retain its regional influence. A Russian invasion of Ukraine risks destabilizing Eastern Europe and allowing Russia to exert more control over neighboring countries. By assisting Ukraine, the United States hopes to deter further Russian aggression and protect the sovereignty of its partners.

NATO and European Security: Ukraine is not a member of NATO but aspires to become one. The United States is strategically interested in supporting Ukraine's integration into Euro-Atlantic institutions. A strong Ukraine committed to Western principles contributes to Europe's peace and security.

Humanitarian Concerns: The Ukraine conflict has resulted in a significant humanitarian disaster involving displacement, loss of life, and infrastructure damage. The United States is interested in preventing further human suffering and ensuring civilian safety.

Energy Security: Ukraine is a crucial transit country for natural gas from Russia to Europe. The United States is vested in ensuring the stability and uninterrupted supply of energy to Europe. A Russian invasion of Ukraine could disrupt gas supplies and give Russia more influence over European energy markets.

Democracy and International Law: The United States consistently supports democratic values and the rule of law. Russia's invasion of Ukraine violates Ukraine's territorial integrity and international norms. The United States strives to defend these ideals and deter future violations by opposing the invasion.

Regarding military interests, the United States has provided Ukraine with military aid, including training, equipment, and financial support. This assistance will enhance Ukraine's military capabilities and deter future Russian aggression. However, direct U.S. military involvement in the crisis has been limited to non-lethal aid and advisory support.

It is essential to emphasize that the United States military-political goals are multifaceted and often involve a combination of elements from various theoretical perspectives. Different governments and leaders may prioritize these interests differently, leading to shifts in foreign policy over time. Moreover, public opinion, domestic politics, and global events can all influence the United States' military-political objectives internationally.

REFERENCE

- Gujabidza, S. (2023). *What help does Ukraine receive, and what can it receive from America?* *Voice of America - International Broadcasting Bureau*. <https://www.amerikiskhma.com/a/us-military-aid-to-ukraine-year-review-/6982499.html> (17.10.2023)
- Jentleson, Bruce W. (2013). *American Foreign Policy: The Dynamics of Choice in the 21st Century*. W. W. Norton Company
- Mankoff, J. (2023). *The Realist Case for Ukraine: The Foreign Policy Research Institute*. <https://www.fpri.org/article/2023/01/the-realist-case-for-ukraine/> (15.10.2023)
- North Atlantic Treaty Organization. (2023). *NATO Secretary General: Defence Ministers will focus on support to Ukraine, bolstering deterrence and defense* https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_215690.htm?selectedLocale=en (17.10.2023.)
- Pocock, C. (2023). *Patriot Proves Counter-hypersonic Capability*. *Aviation International News*. <https://www.ainonline.com/aviation-news/defense/2023-06-26/patriot-proves-counter-hypersonic-capability> (16.10.2023)
- Shiffrinson, J. (2022). *What is America's interest in the Ukraine war?* *MIT Center For International Studies*. <https://cis.mit.edu/publications/analysis-opinion/2022/what-americas-interest-ukraine-war> (17.10.2023)
- Smeltz, D., & El Baza L. (2023). *American Public Support for Assistance to Ukraine Has Waned, But Still Considerable: The Chicago Council on Global Affairs*. <https://globalaffairs.org/research/public-opinion-survey/american-public-support-assistance-ukraine-has-waned-still> (17.10.2023)
- United States White House Office, (2022). *National Security Strategy*, 22: President of the U.S. Washington, DC: White House; <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/> (15.10.2023)

**Discourse of public lectures held in Georgia according to posters
(first quarter of the 20th century)**

Irakli MODEBADZE

Master, Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History, Tbilisi, Georgia
E-mail: iraklimodebadze1994@gmail.com ORCID: 0009-0000-1897-6093

Nino OTKHOZORIA

Associated Prof. Dr., Davit Aghmashenebeli University of Georgia, Tbilisi, Georgia
E-mail: ninootkhozoria618@gmail.com ORCID: 0009-0009-3415-2524

Irakli TCHITANAVA

Master, The Art Palace of Georgia - Museum of Cultural History, Head of the Second Block of the Museum, Tbilisi, Georgia
E-mail: iraklitchitanava07@gmail.com ORCID: 0009-0003-2969-1298

Abstract

The research concerns the public lectures in the first quarter of the twentieth century and studies them through posters. The period was chosen because of its relevance to the recent history of Georgia. In this short period, the country changed three political regimes and three forms of sovereignty. The article uses posters, primarily in the Art Palace of Georgia - Museum of Cultural History, and some in the National Library of the Parliament of Georgia. Public lectures are divided thematically. Based on the fact that, in many cases, the poster provides us with quite a lot of information about the lecture, it is possible to determine the specificity of this or that public lecture, the cycle of public lectures, or the phenomenon of public lecture in Georgia in this period. As a result of the research, the possible beginnings of some technical or humanitarian fields in Georgia were revealed. At the same time, the correspondence between the public lectures conducted during this period and the socio-political and ideological foundations of state development was determined.

The methodology is based on the qualitative and quantitative research of the posters of public lectures kept in the Art Palace of Georgia - Museum of Cultural History, considering social, political, and aesthetic values that shaped them.

Keywords: poster, public lecture, sovereignty, political ideology.

INTRODUCTION

Like in many other countries in Europe and Asia, the first quarter of the twentieth century is one of the most critical periods in the modern history of Georgia. From 1900 to 1925, Georgia was first under the law of the Russian Empire, then, for three years, independent, and finally continued to exist as a member of the USSR.

Accordingly, Georgian society had to adapt to three different regimes and search for different ways of solving problems. One of the most acute problems was the education system's imperfection. At the beginning of the twentieth century, there was no higher education university in Georgia (The State University of Georgia was founded in 1918). The number of schools needed to be increased, and they were primarily staffed with teachers of inappropriate competence, and the infrastructure could not withstand criticism (Iremadze, 2018). Centers of non-formal education in Georgia increased, especially from the second half of the 19th century, after the creation of the literacy society, although it was still not enough.

In the first quarter of the 20th century, the reception and transmission of information became especially important. Newspapers, magazines, and books remained the primary means of receiving and disseminating information. Among them, the following newspapers should be noted: "Kavkazi", "Droeba", "Ertoba", "Public Affairs", "Batumi Life", "Communist", "Literary Georgia", "Voice of a Georgian Woman", "Our Life", "Revolutionary Nobat", etc., and from the magazines: "Moambe", "Ciskar", "Devil's Whip", "Theatre and Life", "Lakhti", "Klede", etc. However, at the same time, holding public lectures became popular in public universities (one of the leading centers of informal education) and in various clubs and societies.

Holding public lectures became particularly active at the beginning of the 20th century. Most lectures were held in public universities, various clubs, and theaters. The topics of the lectures were diverse. The information about the statistics of those attending lectures in public universities in the last quarter of 1919, published in the March 5, 1920 issue of the newspaper "Republic of Georgia" speaks of this. According to this report, lectures were held on the following topics: chemistry, botany, mineralogy, natural science, star counting, geography, strategic borders of Georgia, the geography of Georgia, wealth of our country, hygiene, physiology, anatomy, ancient and new history, Georgian writing in the 19th century, political economy, French Revolution, central issues of education, sociology, social struggle in ancient Rome, history of art, psychology, economic situation of Georgia, state law, life and science of Europeans, a life of famous people, history of socialism, philosophy, socialism, the origin of art, political economy, art history, workers' movement in England, how socialism is implemented, peasant revolution in Germany, workers' social movement.

It should be noted that during this period, more than 45,000 people attended lectures in public universities (only in Tbilisi). The review also mentions that the lectures were in different languages (Georgian, Armenian, Russian). It emphasizes that most attendees (80 percent of attendees at Georgian lectures, 70 percent at Russian lectures, and 65 percent at Armenian lectures) are representatives of the working class. The mentioned article, on the one hand, indicates the desire of a large part of the Georgian society to receive education and information, and on the other hand, the importance of informal education in this field.

Accordingly, when researching the history of Georgia in the first half of the 20th century, it is essential to study public lectures and determine their discursive meaning based on their number, the themes expressed in them, the identities, political and social ideologies, ethnic diversity, and religious beliefs of the speakers.

When studying public lectures, it is tough to find general information about them due to the impossibility of audio and video recording at the time. Therefore, we rely primarily on newspaper articles, announcements, epistolary legacy, and posters. This last source is significant because it often contains extensive information about the lecture. This allows us to assess both the political and social ideology of the lecturer, as well as the existing knowledge about the topic discussed in the lecture.

In magazines and newspapers, information about public lectures is given mainly in the form of announcements and, therefore, the information obtained from it is pretty small (it is possible to identify the identity of the lecturer, the topic of the lecture to be held, the place and time of the lecture). Such is the case, for example, with the majority of information published in the newspaper "Ertoba" (the newspaper was a publication of the Social-Democratic Workers' Party in 1917-1921). Exceptions are the lectures, which apparently received many responses or were directly related to the current topic. For example, Professor Ivane Javakhishvili's lecture "Southern Borders of Georgia and the Struggle between Georgian-Armenians because of Them" is discussed in detail in the newspaper "Public Affairs," issue 416, December 25, 1918, due to the Armenian-Georgian war going on at that time. In this short period, the mentioned issue was an existential problem for the Republic of Georgia. Another example is Stanislav Volsky's lecture "What is happening in Ukraine and Russia," held on January 25, 1919, which was covered by an extensive article in the 21st issue of the "Ertoba" newspaper in 1919, in which not only the lecturer's opinions but also those attending the lecture and the results of the discussion were given.

Despite the above, it is necessary to consider the posters when studying the lectures held in Georgia in the first quarter of the twentieth century. In many cases, information is given to them not only about the lecture's topic, the lecturer's identity, and the lecture's place and time but also about the opinions to be expressed at the lecture. This fact helps us to create an idea about the socio-political ideology of the lecturers, their goals, and the general knowledge of the lecture topic at that time.

Method

This article is about the discourse of public lectures in Georgia in the first quarter of the twentieth century; however, research methodology for public lectures has yet to be created. That is why we use material (in our case - posters) for research, which is created about other material (in our case - public lectures). Therefore, the

relationship between the public lecture poster and the public lecture is similar to that between the text and the paratext.⁶

Therefore, when using posters in the study of public lectures, it should be considered that it is not a direct source and can become a subject of interpretation.

At the same time, when studying the posters, one should take into account their linguistic (for example, intralingual aspects), political (is the lecturer a supporter of any political party or ideology), social (due to the widespread spread of left-wing ideas in the first half of the twentieth century, this aspect is emphatically important), economic (for example, how ticket prices differ between lectures given by different lecturers, or lectures given by same lecturers but in different parts of the country or empire) or gender characteristics.

FINDINGS

The division of public lectures in Georgia in the first quarter of the twentieth century can be done in many ways. However, within the research framework, we chose the chronological classification directly related to political events - 1900-1917, 1918-1921, and 1922-1925.

The first period during which Georgia was part of the Russian Empire was the longest. Accordingly, it was distinguished by the abundance of various social, political, and cultural events. Accordingly, public lectures were held significantly often. It should be taken into account that in this period, the Russian Empire could no longer adequately control, and the leftist revolutionary forces were taking radical steps. However, the power of the emperor and his supporters was still strong enough to mount an appropriate physical and soft resistance (Ascher, 1992, pp. 154–166).

The pathos of the public lectures held in Georgia during this period was consistent with the above. This was especially evident in the reports made on the humanities.

Ukrainian folklorist Alexander Lisovsky, the first director of the Bashkir State University from 1909 to 1917, is worthy of special mention among the foreign lecturers of the humanitarian specialty. During this period, he repeatedly visited Georgia and, to a large extent, told the audience about Russian literature and the expression of a specific idea of the writer in Russian society. According to the available materials, he read lectures about Fyodor Dostoevsky, Leo Tolstoy, Ivan Turgenev, Alexander Pushkin, Anton Chekhov, Nikolai Gogol, etc. It should be noted that, just like the poster presented in Figure 1, in the upper right corner of the posters printed about Lisovsky's other lectures, it is mentioned that his lectures will be held in different cities in Russia, and the reports made in Tbilisi are only among them. Most of Lisovsky's reports deal with Russian literature, philosophy, and, in general, the wisdom of life. This perception is primarily related to the Russian nationalist, imperialist, and royalist narrative. The writers discussed in Lisovsky's public lectures still constitute a large part of the canon of Russian literature of the 19th century in Georgia.

⁶ According to Gérard Genet's definition, paratext is material that does not directly represent the main text. However, it accompanies it and acquires meaning when published (author's name, cover, illustration, title, font, illustration, etc.) and pushes the perceiver of the text in a specific direction (Genette et al., 1997).

Figure 1. Lecture of Aleksey Lisovsky – "Gogol (Formation of the national idea in the new Russian literature)", 1909. It is preserved in the Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History.

Such a practice was not an exception, although the lecturers from Russia were not only supporters of the empire. For example, Figure 2. shows a series of three lectures by Vladimir Posse, editor of "Life for All" magazine. The posse was revolutionary, favored anarchism, and took a completely different political position from Lisovsky.

Vladimir Posse's lectures were about Dostoevsky's work and the secrets of the human soul in his work, marriage, family and school, degeneration and rebirth. As we can see on the poster (Figure 2.), below the names of each lecture, there is a short annotation that provides some information about the topic of conversation.

Figure 2. Series of three lectures by Vladimir Posse. 1912. Preserved in Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History.

Grigol Robakidze, Akaki Phaghava, and Mose Janashvili are worth mentioning among the Georgian lecturers - they most often held lectures, and their reports were received with particular interest by the public.

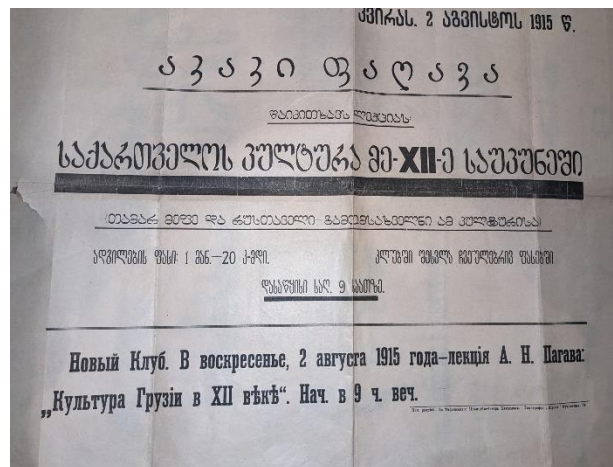
It should be noted that a single socio-political or cultural position is flexible among Georgian lecturers. Moreover, they stand on opposite sides, although in most cases, each confronts Russian imperialism from nationalist, left-liberal positions. For example, Grigol Robakidze, who represented the intellectual pillar of Georgian symbolism and modernist art, was criticized by both nationalists.⁷ and more radical left⁸ positions.

Figure 3. shows the poster of Grigol Robakidze's public lecture "Marxism and Personality" held in 1908.

Figure 3. Lecture of Grigol Robakidze – “Marxism and Personality”. 1908. Preserved in Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History.

Akaki Phaghava very often gave talks in various clubs and societies. The narrative of his lectures was mainly nationalistic and based on his understanding of the history of Georgia. An example of a similar lecture in Sotsred is presented in Figure 4, which was held in 1915 and was about Georgian culture in the 12th century for King Tamar and the author of the epic poem, "The Knight in the Panther's Skin," Shota Rustaveli.

⁷ For example, we can find Akaki Phaghava's report, in which he rejects Robakidze's public and aesthetic approaches, in the 3rd issue of the "Batumi Life" newspaper on January 5, 1921.

⁸ For example, we can cite an article by Varlam Khurodze (pseudonym Vin-Khaniani) in the 1st issue of the newspaper "Our Life" dated July 1, 1912, in which the author criticizes Robakidze's public lectures and even mocks his reports due to the lack of people in recent times

Figure 4. Lecture of Akaki Phagava – “Georgian Culture in 12th century”. 1915. Preserved in Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History.

Two different public lectures to be held in the same institution were often placed on one poster. For example, Figure 5 shows a poster, the left side occupied by information about the lecture to be held by Mose Janashvili - the title is "Georgian History and Public Discussion of its sources." However, this issue is already shown in detail on the poster, and four topics are allocated on which the speaker will speak. These are: 1. Law in Georgia; 2. Calculation of time in Georgia; 3. Treatment in Georgia; 4. Morals and customs in Georgia.

On the same poster, I. There is also information about Palmov's lecture (on the right side), which will concern Mikhail Saltykov-Shchedrin and is part of the speaker's lecture series on Russian literature of the second half of the 19th century. The information about this issue is given quite extensively on the poster.

Figure 5. Lecture of Mose Janashvili – “Georgian history and public discussion of its sources” and lecture of I. Palmov –“ Mikhail Saltykov-Shchedrin.” 1912. Preserved in Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History.

The amount of information on the posters about the topic of conversation can indicate two facts: 1. This topic must have been entirely unfamiliar to the audience, and 2. Introducing a little information this way would be more attractive to the potential attendees; therefore, it was just an advertising method.

The formation of the feminist movement, which, in the 1910s, by the left-wing ideology and the modernist-avant-garde paradigm, and at the expense of great struggles, achieved specific successes, is worthy of special mention. This movement had many supporters (as well as opponents) in Georgia. The equality of men and women and, in general, the issue of women were actively discussed at public lectures.

An example is the poster shown in Figure 6, on which I. It refers to Palmov's lecture. The poster contains information about the three departments from which the report comes. In the first, the author mostly talks about the physiological role of a woman (mother, wife); in the second - about a member of society (artist, writer); and in the third, he focuses on her political importance.

Figure 6. Lecture of I. Palmov – “Role of the woman in the history of mankind.” 1912. Preserved in Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History

In 1917, after the Revolution, several artists, poets, writers, and general representatives of culture came to Georgia from Russia. They soon became close to local artists. In many cases, they held the position of a dominant, teacher-like person and became spreaders of avant-garde art and radical left-wing ideology in Georgia. They developed a particularly close relationship with the Zdanevich brothers - together, they published magazines, newspapers, and poetry collections, organized exhibitions evenings, and held lectures (Nikolskaya, T., 2000, pp. 25–32). The poster of two such lectures is given in Figure 7. The first lecture was held by Alexei Kruchonikh, one of the most crucial figures in Russian Futurism. The lecture was held in 1917, shortly after the beginning of emigration, and it dealt with female beauty. The poster presents the seven issues that the artist discusses. The second lecturer was Yuriy Degen, one of the most active poets among the emigrants, and even though he died in Baku in 1923 at the age of 27, he managed to publish numerous poetry collections. The title of his lecture was "What is Russian Futurism." The event also had a third section, where “new works of art” were read.

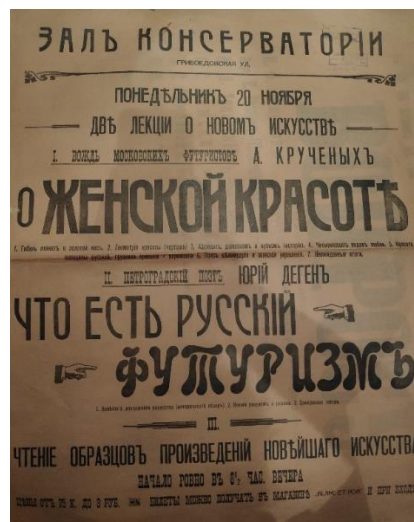

Figure 7. Lecture of A. Kruchonikh – “About the beauty of a woman” and Lecture of Yuri Degen “What is Russian Futurism”. 1917. Preserved in Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History

In 1918 Georgia gained its independence, but constant attempts to resolve relations with Russia were still relevant. This was also reflected in the topic of public lectures.

The lecturers of the lecture are presented in Figure 8. Moreover, figure 9. were significant representatives of the diplomatic mission of Georgia. Figure 8. represents Gabriel Khundadze, who first conducted this mission in Russia and Azerbaijan. The poster mentions not only the title of the lecture, the time and place of the lecture but also the entire program and the issues that the speaker will talk about: the territorial scope of Soviet Russia (the arena of action of the Czechoslovaks and the allies, the attitude of the people towards them, the Soviet government - the origin of the Soviet government, its general policy - from the state and economic point of view, the attitude of various public forces towards the Soviet government, the national policy of the Soviet government).

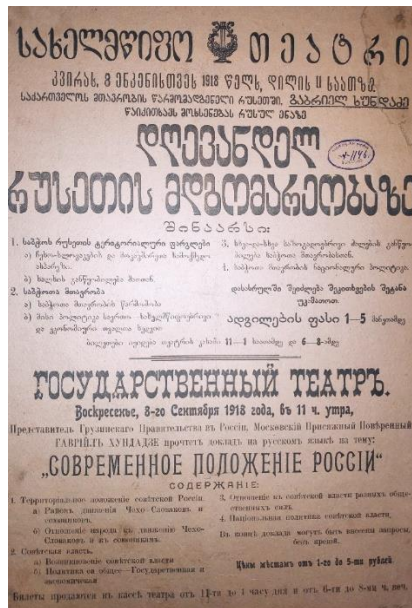

Figure 8. Lecture of Gabriel Khundadze– "On the current situation in Russia." 1918. Preserved in Poster depository of Art Palace of Georgia – Museum of Cultural History

The second lecture (Figure 9.) was conducted by Vladimir Voytinsky, who had diplomatic relations with Europe during the years of the existence of the Democratic Republic of Georgia. His lecture’s topic was “Lessons of the Russian Revolution”.

Figure 9. Lecture of Vladimir S. Vojtinskij – "Lesson of Russian Revolution." 1918. Preserved in the National Parliamentary Library of Georgia

The subject of these lectures confirms the thesis mentioned above - in Georgia, they tried to understand Russia better, what it represented, and what kind of relationship should Georgia and Russia have in those times.

Since 1921, public lectures had a largely propagandistic character, aimed at marginalizing the independent Georgian government and promoting the spread of Soviet Bolshevik ideology, as well as emphasizing various agrarian and household nuances.

RESULTS/CONCLUSION

Accordingly, the public lectures held in Georgia in the first quarter of the twentieth century, very generally, can be divided into three stages - from 1900 to 1918, public lectures were essentially the arena of the battle of national, conservative, and socialist ideologies; From 1918 to 1921 lectures were read about efficient topics - problems of medicine, educational issues, politically, historically, socially and culturally relevant topics. All this has changed since 1921, and public lectures, like many other mediums, have become not a space for substantive discussion but one of the means of Bolshevik propaganda.

REFERENCES

- Ascher, A. (1992). *The Revolution of 1905* (pp. 154–166). Stanford University Press.
- Bobokhidze, V. (Ed.). (1919, January 25). What is happening in Ukraine and Russia? *Ertoba*, 3–4.
- Chachkhiani, A. (2022). *Armenia-Georgia War: From Formulating of "Armenian Question" to Strategies of Opposing Sides*. David Agmashenebeli Georgian National Defense Academy.
- Genette, G., Macksey, R., & Lewin, J. E. (1997). *Gérard Genette Paratexts*.
<https://doi.org/10.1017/cbo9780511549373>
- Iremadze, I. (2018, September 7). *Civil Georgia | "Democracy with Social Inertia" – How the Republic Built Schools*. Civil.ge. <https://civil.ge/archives/252445>
- Kavtaradze, K. (Ed.). (1921, January 5). Georgian actor's day. *Batumi Life*, 4.
- Machavarani, G. (1920, March 5). Review of *Public Universities. Activities of October, November, and December 1919*. *Republic of Georgia*, (52), 3.
- Nikolskaya, T. (2000). "Фантастический город" *Русская культурная жизнь в Тбилиси* (25–32). Пятая страна.
- Phirtskhalava, S. (Ed.). (1918, December 25). Professor Ivane Javakhishvili's lecture. *Public Affairs*, 3.
- Sulakvelidze, A. (Ed.). (1912, July 1). Lectures of gr.robakidze. *Our life*, 3.

Russia-Ukraine conflict in the context of South Caucasus regional security

Kakha PHUTKARADZE

Assoc. Prof.; David Aghmashenebeli, National Defence Academy of Georgia
E-mail: kaxaphutkaradze@gmail.com ORCID: 0000-0001-9222-0673

Abstract

Russia's invasion of Ukraine in February 2022, the current Russia-Ukraine war, significantly changed the geopolitical landscape in the South Caucasus and the current political and economic processes in the region. Until February 2022, Russia was strongly represented militarily in all three countries of the South Caucasus (Georgia - Abkhazia and Samachablo, Armenia - Gyumri, Karabakh - peacekeepers). Against Russia's military failure in the Ukraine war, a notable weakness of Russia's influence can be observed in the South Caucasus. It was shown well in the background of the ongoing conflict between Armenia and Azerbaijan. The Russia-Ukrainian conflict and the significant weakening of Russia's position in the region brought to light the disagreement between Russia and Armenia, which was caused by the pro-Europeanism of Armenian President Nikol Pashinyan and Russia's neutrality in the Second Karabakh War. Individual issues of Russia-Azerbaijan relations and Türkiye's growing economic and political influence in the region are noticeable. The Russian-Ukrainian conflict also affects Georgia, which, despite the risk of Russian military aggression, carefully and prudently continues the country's integration policy in the Euro-Atlantic structures and tries to strengthen its own energy and economic security.

Keywords: Politic, Security, Energetic security, Economic, Religion

INTRODUCTION

Russia's military intervention in Ukraine in November 2022 exposed the world to new global threats. The issue of the sustainability of the existing security architecture in Europe and the world, which could not prevent Russian military aggression, was also on the agenda. The scale of the Russian-Ukrainian war is second only to the Second World War, so the geopolitical and geo-economic consequences of this war on the world security system are increasing. The South Caucasus region is not an exception in this regard. The Russo-Ukrainian War shed light on the differences that existed between many states. At the same time, it stimulated a typical European, Western, united effort to stop Russian military aggression somehow.

The war also brought significant economic and energy consequences, primarily related to supplying alternative energy resources to European countries. The war also significantly impacted the security issues of the South Caucasus, where the issue of reducing Russian dominance is visible. It is directly related to Russia's military failure in the war with Ukraine and the inability to fulfill the political tasks declared at the beginning of the war. The transit and energy possibilities of the South Caucasus should also be emphasized, the interest in which has increased in parallel with the mentioned conflict.

Geopolitical reasons for Russia-Ukraine

Russia's invasion of Ukraine in February 2022 put on the agenda how sustainable the common European and global security system is and how capable it is of stopping the Russian military machine. Before the war, the Russian political leadership aimed to stop the spread of Western structures to the East and the former post-Soviet republics (Kakha Putkaradze, Tamaz Putkaradze, Ioseb Jafaridze, 2022). The Russian authorities looked suspiciously at the pro-Western attitudes of Georgia and Ukraine. They considered that the revolutions in these countries, in particular, the Rose Revolutions in Georgia in 2003 and the Orange Revolutions in Ukraine in 2004, were a project of the West led by the United States of America, which aimed to limit Russian influence on the former post-Soviet republics. The Russian political elite believed that the West took advantage of Russia's weakness after the Cold War and integrated the former socialist states in Central and Eastern Europe into a common Euro-Atlantic military-political space (Urushadze, 2006). According to their assessment, the West facilitated the process of disintegration of Yugoslavia and subsequently carried out a military operation against Serbia in order to gain the independence of Kosovo. According to the assessment of the Russian military-political elite, the goal of the military campaign against Russia's ally Serbia was to completely limit

and expel Russia's military-political influence from the geographical region of Central and Eastern Europe (Tsygankov, 2018). After Putin came to power, the Russian political elite tried hard to promote creating such an international system that would de facto recognize spheres of influence. According to Vladimir Putin, the President of the Federation of Russia, global nuclear, strong states are obligated to take responsibility in their neighborhood to ensure peace, promote the strengthening of democratic processes, and support economic and political recovery processes (Mankoff, 2009). The mentioned statement was nothing more than an official declaration, a kind of legalization of the spheres of influence of the global powers. During this period, "close neighborhood" was introduced into Russian national security, foreign policy concepts, and doctrines. The former post-Soviet countries are understood within the framework of the mentioned term. Russian political doctrines focus on the current political processes in the post-Soviet countries. In the mentioned space, the military-political activity of the West is considered an infringement of the national interests of the Russian Federation. Accordingly, Russia aimed to maintain and increase military-political and economic control over the mentioned geopolitical and geo-economic space at any cost. The purpose of the 2008 Russian-Georgian war was to stop Georgia's attempt to integrate the country into Western structures. On the other hand, it was a clear declaration that Russia would not allow the attempt to strengthen Western influence in the mentioned political space (Putkaradze, 2022). The Russian-Georgian war also had a punitive character, which aimed to show other post-Soviet countries what would happen if their political elites decided to deepen their countries' relations with the West without Russia's permission. With the 2014 annexation of the Crimean Peninsula and support for separatist actions in eastern Ukraine, Russia's political elite reaffirmed their determination that they would not tolerate further eastward expansion of Western influence. According to the assessment of the President of the Russian Federation, Ukraine was and is the red line that he would not allow the West to cross. The Russian political elite strictly demanded a promise and guarantee from the United States of America that Ukraine would not be integrated into the Western military-political space. Despite the efforts of European leaders, including German Chancellor Olaf Scholz, French President Emmanuel Macron, as well as other political leaders, to convince Russia not to invade Ukraine, it was not enough for the Russian political elite. Moreover, the Russian side appeared with statements that they did not consider the European Union and European countries as centers of equal power. Therefore, their promise that Ukraine would not be integrated into NATO was insufficient for the Russian side. The Russian political elite still believed that the EU member states were not absolute sovereign states, on which the military-political and economic influence of the United States was growing. If there were a change in the geopolitical landscape, the mentioned countries would easily be subject to the US attempt to implement the post-Soviet states in the Euro-Atlantic structures. In the Russian military-political doctrines, a new geopolitical concept, "New Russia," appeared even during the rule of Dmitry Medvedev. In its meaning, it somehow combines ideologies actively discussed in Russian scientific and political circles, such as Eurasian, Slavic, and centrist ideologies. The Eurasian ideological context is related to Russia's geographical location, and more specifically, Russia's foreign policy priorities and tasks are determined by Russia's Eurasian geographical location and nature. According to this view, Russia is the world's center of gravity, the axis of the earth, which allows it to control global transport routes, an important factor contributing to global dominance. To justify Russia's aggressive foreign policy goals, the followers of this idea often refer to the former US National Security Adviser Zbigniew Brzezinski, who, in the "big chessboard" created after the Cold War, considers it important to strengthen American positions in the post-Soviet space, especially in the Caucasus and Caspian regions. According to Alexander Dugin, an ultra-right ideologue of the mentioned vision, the construction of the new Russia leads to the merging of Ukraine, Kazakhstan, and other similar states into the "new Russia" (Brzezinski, 2014). The new Russia will be a state that will have collective and individual responsibility. New Russia also partly reflects the Slavic worldview, where it is about integrating Russian-speaking and generally Slavic peoples into a common political, economic, and military space, such as Ukraine, Belarus, and the northern part of Kazakhstan, where a significant part of the ethnically Russian-speaking population lives. Centrist vision is also important. It reflects the view of the scientific and political elite close to Putin, according to which Russia is the center of gravity of several states. "Russia cannot refuse the fact that a significant part of its territory and interests are Asian as well as Western. Accordingly, they are developing the idea that Russian policy should focus on Asian and European parts. Russia has a special responsibility in the former post-Soviet zone and the CIS. According to their assessment, Russia should not create a geopolitical situation where it will be forced to choose between the West, the South, and the East. Although one Russian ideologist talks about the importance of integration with the West, he also emphasizes

that the West's "attempt to force Russia to be represented only in Asia or Europe is ultimately futile and dangerous." They cause a serious geopolitical imbalance and undermine Russia's historically established social and political balance (Vladimir Lukin, 1992)."

Ukraine has a fundamental role in Russia's geopolitical strategy. Moreover, it is one of the principal axes of the new Russian world, which in turn is an essential driving force of Russian political ideology. The integration of Ukraine into the Western political space undermines the essence of its political ideology. From a military and political point of view, Ukraine is a buffer state between Russia and the West. Its military, economic, and political control prevents the West from further strengthening in the East, thus preventing international transit land routes and a significant part of the Black Sea from coming under Western control.

The impact of the Russia-Ukraine war on the security of the South Caucasus

The Russia-Ukraine war has significantly changed the security environment in the South Caucasus. From a military point of view, before the war, Russia was (and is) actively and powerfully represented in all three countries of the South Caucasus. In particular, with the fourth military base in Samachablo and the seventh military base in Abkhazia, in Georgia, the Russian military mechanized and aviation brigade in Gyumri in Armenia, and up to 2,000 Russian peacekeepers in the region after the second Karabakh war. The South Caucasus and the Caucasus region, in general, occupy an important place in Russia's national security system. The Russian political elite needs to access and control the region's energy resources, particularly the natural gas and oil resources in the Caspian region. The issues of blocking the region's transit corridors and hindering the implementation of international projects are also important. Its goal is to prevent natural resources in the Caspian basin and resources from Central Asia and China from being supplied to Europe through the South Caucasus Corridor, bypassing Russia. Parallel to the mentioned circumstance, the cornerstone of Russia's national security remains the weakening of the West's influence in the South Caucasus and its complete expulsion from the region, which allows it to increase its military-political and economic influence on the region. The Russian political elite believes that the economic strengthening of the countries of the South Caucasus will contribute to the further entry of the West into the region. In such a case, the South Caucasus will turn into a kind of regional center of gravity for the North Caucasus republics, which will increase the unstable environment in the North Caucasus and contribute to the strengthening of separatist movements in different regions of the Russian Federation (Pipinashvili, 2009). The Russian political elite also believes that after the collapse of the USSR, Western influences directly or indirectly increased as a counterweight to Russia's interests in the region. The revolutions in Georgia, Ukraine, and Kyrgyzstan were considered an attempt by the West to strengthen and expand its interests in Eastern Europe, South Caucasus, or Central Asia. According to the military and political elite assessment, international projects supported by the West, such as Nabucco Suami, clearly demonstrated the different geopolitical and geo-economic interests between the West and Russia. It was perceived that, instead of being focused on strengthening cooperation with Russia in the field of security, the West, by trying to introduce democracy by offering the Euro-Atlantic space to the post-Soviet countries, tried to spread its military-political and economic influence as much as possible in Russia's immediate neighborhood, in the so-called privileged zone of Russia.

Türkiye is also a significant player in the region, a member of the NATO. At the time, the Ottoman Turkish political elite considered Russia's entry into the South Caucasus as their geopolitical defeat. After the end of the Cold War, Türkiye was actively involved in the ongoing political, economic, and military processes in the South Caucasus. In this regard, Türkiye's military, political, and economic cooperation and strategic partnership with Azerbaijan and Georgia are noteworthy. At the same time, it is Georgia's number one trade partner and a supporter of Georgia joining the Euro-Atlantic space. Before the Russia-Ukraine conflict, in parallel with the growing Russian influence in the region, Türkiye was forced to account for Russian interests in the South Caucasus. The issues of Russian-Turkish cooperation are worth noting, especially in the energy and tourism segments. Türkiye aims to be established as a regional center of gravity, a regional energy, economic, political, tourism, logistics, and logistics hub connecting Central Asia, China, the Caucasus, the Middle East with Europe, and the rest of the world. The mentioned geopolitical and geo-economic goals do not coincide with the geostrategic interests of Russia, which considers Türkiye mainly as a transit state. Among Russia's political and military elite, there are still historical attitudes towards Türkiye, according to which Türkiye is an essential geopolitical opponent of Russia in the geopolitical space of the Caucasus, the Black Sea Basin, Central Asia,

and the Middle East. It is unacceptable for Russia to strengthen Türkiye's economic, political, cultural, and military ties with the states of the Turkic-speaking family that were part of the Soviet Union before.

Along with the Russian-Ukrainian war, the South Caucasus tends to decrease Russian military-political influence and increase Turkish socio-political influence. The Second Karabakh War and the capitulation of the unrecognized Nagorno-Karabakh Republic practically ended the conflict between Armenia and Azerbaijan over Karabakh (although the importance of the Zangezur Corridor deserves special mention). Regarding the issues surrounding Karabakh, the current government of Armenia accuses Russia of betraying Armenia's interests and carefully but actively tries to deepen military, political, and economic relations with the West, which in turn causes severe irritation to Moscow. Against the background of the Russian military failure in Ukraine, the Russian political elite is trying to strengthen the existing positions in the South Caucasus, including the military-political and economic levers to be seized and controlled even more. By trying to destabilize the countries of the South Caucasus region, it will try to disrupt the existing geostrategic chain between the South Caucasus, Central Asia, and Europe. By proposing regional cooperation platforms, Russia is trying to expel the West from the region and gain unconditional control over the geopolitical space of the South Caucasus.

Along with the ongoing war in Ukraine, Russia sees the growth of Türkiye's political influence in the region. Nevertheless, to weaken the West's further influence in the Caucasus region and the Black Sea basin, it is trying to promote the formation of the 3+3 platform within the framework of all the issues in the Caucasus should be resolved only with the agreement of the regional powers. This aims to completely expel the West from the region and gain military-political influence on this region.

The issue of Georgia is also essential. The Russian-Ukrainian war activated significant military, political, and economic threats to Georgia. It is essential to deepen Georgia's relations with the West and strengthen bilateral political ties with regional states. The unwavering support of Türkiye as a strategic partner and ally of the country is also essential for Georgia, which will be one of the critical components of preventing destabilizing actions in the region. The goal of Georgia is to promote the strengthening of relations based on peace, prosperity, and bilateral/multilateral cooperation in the region. It will be a long-term contributing factor to peace and security in the Caucasus region.

CONCLUSION

The Russia-Ukraine war had a significant impact on the military, economic, and political processes in the South Caucasus. Parallel to the war, there was a risk of the conflict spilling over into the South Caucasus region. The war also significantly affected the region's economic situation, hindered international economic investments, and there was a danger that the region would appear unstable.

The war also created new transit and logistics opportunities in the region. The Caspian Basin and the cargo and energy resources from Central Asia and China were connected to the West through the South Caucasus region and the Black Sea. Along with the war in Ukraine, the geostrategic and geopolitical importance of the Black Sea basin and the South Caucasus is also increasing.

The Russian-Ukrainian war significantly increases the probability of political instability in the region, which will significantly hinder the stable development of the region's countries and worsen the security environment. Russia will try to reduce the influence of the West in the region as much as possible, which increases the vulnerability of the region's security even more.

REFERENCES

- Brzezinski, B. (2014). *The Big Chess Board, translated into Georgian*. Tbilisi: Artanuji Publishing House.
- Kakha, P., Tamaz, P., & Ioseb, J. (2022). 3+3 Cooperation platform in the South Caucasus! Challenges and opportunities for the countries in the region. *International Scientific conference, NATO's priorities and Caucasus status quo and changes*. Gori: National Defence Academy.
- Mankoff, J. (2009). *Mankoff J. Russian Foreign Policy, The Return of Great Power Politics, A Council on Foreign Relations Book*. Lanham Publishers, Inc.
- Pipinashvili, D. (2009). *South Caucasus conflicts and regional stability problems*. Tbilisi.

- Putkaradze, K. (2022). The role of special services and military elites in the formation process of Russian politics (theoretical and practical analysis). *Scientific practical conference on current issues 2022* (pp. 47-55). Gori: Davit Agmashenebeli National Defense Academy of Georgia.
- Tsygankov, E. b. (2018). *Taylor and Francis group, Routledge Handbook Of Russian Foreign Policy*. New York: Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group.
- Urushadze, E. (2006). *Russian foreign policy thinking in the post-Soviet period, BTCC - Policy Research Group*. Tbilisi.
- Vladimir Lukin. (1992). Our Security Predicament. *Foreign Policy*, 57-58.

Prevention of juvenile delinquency

Ketevan LASTAKANIDZE

Ph.D. (C.); Grigol Robakidze University, School of Law, Batumi, Georgia

E-mail: q.lastakanidze@gmail.com ORCID: 0009-0007-3915-9958

Abstract

In the modern world, with the increase of types, reasons, and scales of delinquencies, particular importance is given to preventing delinquency. Juvenile has always been in the interest of society, and the delinquencies made by them is of such great importance that it is the subject of concern for all democratic countries. Coming out from the scales and complexity of the fight against delinquencies made by a person in conflict with the law (juvenile), preventing unlawful actions requires a systemic approach from the state.

The issue of a particular attitude toward juveniles is regulated by many international and regional legal acts which approve the priority of the best interests of juveniles and provide grounded guarantees for the protection of children's rights.

Delinquency of juveniles is our everyday life; the double victim is created as a result of delinquencies made by them- firstly, this is the real victim of their delinquency, and secondly, those children who had violated the law. Also, there are frequent cases when under-aged children are used as a "tool" for committing a crime as direct executors of various heavy category delinquencies.

When discussing crime prevention, first of all, it means identifying reasons, studying, evaluating, and searching for the most effective ways of problem solution. In this process, it is essential to coordinate cooperation among state authorities and the participation of NGOs and private sector representatives.

The research aims to study state regulations for juvenile delinquency prevention in Georgia and practice and reveal existing challenges in this field.

Key Words: Juvenile, Resocialization, Prevention, Intermediate execution.

INTRODUCTION

In recent years, special attention has been paid to the problem of juvenile delinquency, both in the scientific community and in law enforcement agencies.

Modern states are trying to focus substantial attention on crimes committed by juveniles in conflict with the law and their causes. Factors causing juvenile delinquency are complex, consisting of psychological and social factors that interact with each other and cause juvenile antisocial behavior.

Adolescence or teenage is a highly responsible period of a person's life. This is the age of personality formation when he/she must overcome fluctuations in value orientations, interests, and social needs.

Often, the policy of the states is directed towards toughening the punishment. Georgian legislation differentiates between the purposes of sentencing for adults and juveniles. According to the Code of Criminal Law of Georgia, the purpose of punishment is to restore justice and prevent new crimes.⁹ According to the Juvenile Code of Georgia, the purpose of the sentence imposed on a minor is to resocialize and rehabilitate the minor and prevent new crimes.¹⁰

FINDINGS

The subject of the research paper is the study of the existing legal regulations and practices on the prevention of juvenile crime in Georgia and the identification/analysis of challenges in this field.

There is no general concept of a minor or an adolescent. Adolescence is the period between childhood and adulthood. The development of minors depends on the social, cultural, public, economic, and political life of the country, and it is a result of their influence.¹¹

Juveniles are a relatively weak and socially vulnerable segment of society due to their age. The wrong attitude of the family, delays in conducting the educational process, and other adverse problems are directly related to the social deviations that often contribute to the formation of antisocial behavior in minors.¹²

⁹ Criminal Law Code of Georgia a39

¹⁰ Juvenile Code of Georgia a65

¹¹ Shalikashvili M. Criminology 2010, 207

¹² Ghlonti G. Criminology 2008, 290

When researching the causes of juvenile delinquency, first of all, it is necessary to know the psychology of the juvenile, willpower, and regularities of the formation of the adolescent personality. The existing one makes it even easier to identify the factors that pushed the teenager to commit the crime.

When researching the causes of juvenile delinquency, significant attention is paid to the juvenile's family situation, the rules of their upbringing, and the relationship between parents and children, as well as between parents.¹³

In order to find ways to reduce juvenile delinquency, first of all, it is necessary to find the conditions conducive to delinquency and eliminate them.

Juvenile delinquency may be caused by various environmental factors, which are mainly caused by poor socio-economic conditions.

The subjects of crime prevention are the primary links of civil society: family, work, and study groups. They directly affect the juvenile, living, and upbringing conditions, reduce the criminogenic situation, determine and prevent the causes and conditions of specific crimes, and prevent the recurrence of crimes.¹⁴

Juvenile delinquency prevention is integral to the state's criminal justice policy. In 2012, the strategy of juvenile crime prevention in Georgia was created based on the presidential decree.¹⁵ Development and expansion of alternatives to criminal prosecution (such as diversion programs), thereby ensuring the rehabilitation and resocialization of juvenile delinquents.

- Ensuring involvement in anger and stress management and communication skills training for juvenile delinquents;
- Development of education programs for teenagers in pre-trial detention;
- Development and implementation of individual sentencing plans throughout the country;
- Ensuring family involvement in the process of individual rehabilitation;
- Strengthening existing educational programs for convicted teenagers and encouraging their engagement in this program;
- Providing social and employment skills training for juveniles in detention /custodial facilities;
- Development and promotion of social, cultural, and sports activities of minors in the penitentiary and probation system;
- Implementation of a counseling and psychological/psychiatric assistance program for minors in the penitentiary and probation system;
- Development and implementation of programs for meeting and interacting with minors in detention/ custodial facilities as law-abiding citizens;
- Facilitating the provision of a stable place of residence for minors after serving a sentence;
- Conducting research on juvenile delinquency, such as recidivism, latent delinquency, causes of delinquency, etc;
- Systematic training of staff of penitentiary and probation services about minors.¹⁶

Child-friendly justice refers to a system that creates a guarantee for the effective implementation of the child's rights, taking into account the principles of child rights protection, the individual development of the minor, and the circumstances of the case. Child-friendly justice means legislation that is accessible, age-appropriate, prompt, and tailored to the child's rights and needs. This system protects the child's rights to a fair trial, participation and information in court proceedings, respect for private and family life, honor, and dignity.¹⁷

The study of juvenile delinquency is carried out based on the research of four elements:

- 1) Juvenile delinquency in its diverse empirical manifestations (level, structure, dynamics);
- 2) The personality of a minor in terms of knowing his criminological features, which, together with objective factors, play an essential role in the etymology of criminal behavior;
- 3) Social and environmental factors that determine the empirical nature of juvenile delinquency;
- 4) The preventive influence of positive social factors on juvenile delinquency, including the purposeful activity of specialized entities to prevent juvenile delinquency.¹⁸

¹³ Karumidze V. Dargali E. Juvenile delinquency and justice □Tb.1998,253

¹⁴Shalikashvili M. Criminology 2010, 221

¹⁵ Decree of the President of Georgia N235 March 22, 2012 Tbilisi.

¹⁶ Decree of the President of Georgia N235 March 22, 2012 Tbilisi.

¹⁷Council of Europe guidelines on child-friendly justice, definitions.

¹⁸Collective of authors, criminology and legal system in Georgia, Tbilisi 2008.

In Georgia, it is common for people to commit crimes aimed at improving their economic situation. With age, the economic situation also changes; minors have relatively fewer needs, but their view of this age is sensitive. Often, their family's economic situation is so dire that they see no other way out of the crisis than to profit through illegal activities.¹⁹

According to the 2022 data of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, as well as the National Statistical Service of Georgia²⁰The following crimes are the most frequently committed by minors: Theft, intentional harm to health, hooliganism, transportation, and consumption of narcotics. The data presented in the statistics mentioned above reveal a kind of reason for juvenile delinquency, which is manifested by a complex socio-economic background and is revealed in juvenile delinquency.

We believe that the state should implement the following in order to prevent juvenile delinquency:²¹

- registration of delinquents, implementation of educational measures with them and their family members;
- involvement of problematic minors in rehabilitation camps during the holidays;
- taking administrative measures against minors who have reached the age of 16; bringing for an official warning, overuse of administrative measures provided for by law for minor violations;

Different models of crime prevention and practical experience of fighting crime can complement each other, co-exist, and thereby greatly enhance their effectiveness. Several models of crime prevention have standard features but often conflict with each other.

CONCLUSION

Criminal justice as a crime prevention model is based on the preventive effect of punishment, distinguishing between individual and general prevention. Punishment at the individual level can have two consequences: one, the imposition of punishment, which may be manifested in imprisonment or some other form that serves to imbue the person with a sense of responsibility, and second, not to put oneself in a similar situation again. The second consequence implies that a person's imprisonment means being incarcerated, and during his stay there, he can no longer cause harm to society.

Prevention of juvenile delinquency is the most critical aspect of reducing crime in society. For this effort to be effective, society's efforts must be directed toward the harmonious development of children. The problem of raising minors should be understood globally.

As a result, juvenile crime prevention can be divided into three main directions: family, society, and the state.

REFERENCES

- Collective of authors (2008). Criminology and legal system in Georgia.
Constitution of Georgia;
Council of Europe guidelines on child-friendly justice. definitions;
Decree of the President of Georgia N235 of March 22, 2012. Tbilisi;
Ghlonti G. (2008). Criminology.
Gorashvili I. (1998). Criminology, Tbilisi.
Juvenile Justice Code of Georgia;
Karumidze V. & Dargali E. (1998). Juvenile delinquency and justice. Tbilisi.
Makharoblidze T. (2023). National and international standards of juvenile punishments. "Bona Cauza" publishing house, Tbilisi.
Mosulishvili M. (2008). Prevention of juvenile delinquency, Journal. "Life is the law", 1(32)
Private part of criminal law (2023). Crime against man. Book I. Meridiani Publishing House
Shalikashvili M. (2010). Criminology.
The Civil Code of Georgia; <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/132/siskhlis-samartlis-statistika>.

¹⁹Shalikashvili M. Criminology, publishing house Meridiani Tbilisi.

²⁰ <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/132/siskhlis-samartlis-statistika>.

²¹ Gorashvili I. Criminology, Tbilisi, 1998.

Digital democracy or digital transformation of public space

Madlena KOTSOTSASHVILI

Associate Prof. Dr.; Technical University of Georgia

E-mail: madleinkotsotsashvili@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5195-5358

Abstract

Digital transformation, especially artificial intelligence, poses new risks to democracy worldwide. The large-scale collection and use of personal data in advertising, communication, and decision-making challenges fundamental rights to privacy and security, freedom, and non-discrimination. Growing inequality and a changing landscape of economic employment data call for a redefinition of the social contract. At the same time, tech giants gain leverage as curators of public spaces without democratic accountability. It is increasingly difficult for most citizens to know and trust democratic institutions, as information manipulation, bots, and algorithmic filters increasingly distort the image of public space that reaches citizens through digital media.

Nevertheless, digital transformation provides stronger and better tools for building democracy. With adequate values and goals, new technologies can provide improved public services that respond to fundamental rights and increase the quality of life. Access to information through digital technologies can also empower citizens and strengthen democratic accountability. However, harnessing the potential of digital transformation as a force for global democratic good requires strategic policy development.

Using data analysis methods, we analyze the impact of digital transformation and artificial intelligence on fundamental rights, the future of the social contract, trust in society, and public debate against a background of misinformation.

Promoting a democratic approach to digital transformation, especially to artificial intelligence and public space, regardless of the scale of the political challenge, pushes the authorities to proactively develop digital technologies in inclusive, fair, and rights-based legal, political, and social frameworks. In this rapidly changing world, responding to technological developments is no longer enough; A proactive policy has become necessary.

Keywords: Democracy, Digital democracy, Public space, Digital transformation, Artificial intelligence

INTRODUCTION

Digital democracy has become a trendy term in the post-covid reality. However, it is still a vague concept, and we still need an exact definition in scientific literature. In our view, digital democracy as a concept can be interpreted as a political, organizational model where the existing practice of public self-determination and the functioning of state management institutions are closely related to the digital infrastructure. Individual researchers point to two dimensions of digital democracy: analytical and normative. The analytical dimension focuses on digital democracy research in terms of how digital technologies affect political engagement and democratic governance. As for the normative understanding, it allows us to evaluate democracy as an open, changing form of political organization that is in the process of constant transformation.

On the one hand, its dynamics are determined by the basic principles of democracy, such as freedom, equality, or popular sovereignty. On the other hand, it presents a changing media landscape that brings new possibilities for the imagination, realization, and practice of political self-determination. Therefore, digital democracy should be seen as a promising model for the near future, not as an intermediary between democratic institutions. Digital democracy is a phenomenon that connects two dynamic fields: democratic governance and digital technologies.

The idea of democratic governance through technology emerged not only in political discussions but also in concrete projects. Projects were created to reduce political alienation and improve democracy, where they tried to connect communication technologies with democracy (Dahlberg, 2011).

From the beginning of the 21st century, we can distinguish three historical stages of the development of digital democracy. They create a specific configuration of technology and a democratic model. E-democracy, virtual democracy, and web 2.0 / network democracy (Vedel, 2006). They share a common

idea: using communication technologies to connect elements of direct democracy with representative democracy.

In the digital space of government-free neoliberalism, the rapid growth of Usenet groups, IRC channels, and e-mail is shaping a communitarian version of democracy and creating a new form of civil society, a "democracy machine" (Gastil, 2016). Innovative "network cultures" (Lovink, 2009) are being created to eradicate discrimination and marginalization conditions. However, in the early 2000s, democratic notions of the digital space faded somewhat after the breach of "Internet exclusivity" (Wu, 2011).

However, the attitude towards digital technologies has changed in recent years. Namely after The British left the European Union and Donald Trump was elected President of the United States in 2016. Following these developments, digital technologies are widely seen as threatening democracy. Social media is now often seen as a disinformation machine rather than a source of information to democratize and reveal the truth. Digital is considered a technology as well. It is considered a factor in the rise of populism and democratic deconsolidation. In short, Digital technology is now seen as a significant cause of the crisis of liberal democracy. This article aims to analyze the interdependence of democracy and digital public space to reveal the forms and aspects of their interaction. In particular, what impact can digital technologies have on democracy in the near term?

The digital transformation of the public sphere

One of the early precursors of today's social networking sites and participation platforms was cable television in the 1980s. Televisions allowed citizens to communicate with each other without intermediaries and thus had the possibility of direct democracy (Hindmann, 2009). The model of tele-democracy was focused on the direct delivery of information and was mainly limited to tele-tools. Later, new virtual visions emerged with the spread of Internet communication services (Rheingold, 1993) and the so-called A picture of the "global village." "When the techno-libertarian imagination of democracy is transferred to the emerging cyberspace (Schaal, 2016).

Since the first decade of the 21st century, digital social network users have become content producers who can contribute individually to public discourse and create a "network democracy" (Shirky, 2008). New online communication services such as blogs, podcasts, virtual radios, and video channels create new possibilities for democratic practice in virtual space (Algren, 2000).

Today, networked digital democracy is widely used as a "tool for political change" (McPhillips, 2006). However, it lacks the revolutionary understanding of virtual democracy, as it focuses on implementing a new phase of "mass participation in representative democracy" (Froomkin, 2004). Freedom is no longer the privilege of an elite internet pioneer but is reconciled with notions of "cultural diversity, political discourse, and justice" (Benkler, 2006). New business models are socializing new communication services globally.

Digital technologies can make government accountable and eliminate the burden of bureaucracy. Digital democracy responds to Habermas' concept of deliberative democracy, which emphasizes the role of the public sphere in collective democratic self-determination (Chadwick, 2008; see Habermas, 1996).

Studies in the concept of digital democracy are mainly concerned with reforming democratic government, which may lead to new or changed democratic institutions. Digital transformation indicates a profound structural change in the public sphere. It refers to the ability of mass media to set the political agenda through direct political communication (Dahlgren, 2005; Coleman, 2017).

Digital communication services have become a kind of threat to modern democracy. The question arises: whether and how to protect democracy from the fragmentation and hybridization of the public sphere, the growing unpredictability of political will, the extreme polarization of society, hate speech, violence, and misinformation (Bennett & Livingston, 2020; De Blasio & Viviani, 2020; Howard, 2020).

It is no longer in dispute that social media distorts the democratic discourse through trolls and social bots (Pariser, 2011; Sunstein, 2017). Social media is globally accumulating "instrumental" (Zuboff, 2019) or "communicative" power (Castells, 2009) in the hands of a few tech giants, actually undermining society's capacity for self-determination (Rahman and Thelen, 2019). Digital infrastructure also has a formative effect on democratic institutions and thus tacitly accepts them as a blueprint for social change (Hacker, 2002).

The narrative of democratic transformation presents digital democracy as an experimental environment for transforming existing democratic institutions. Politically related digital resources have become a challenge

for democratic processes, some of which can be shaped into new institutional environments. A democratic political order establishes appropriate social relations. More and more civil organizations are trying to get involved in the process of implementing the legislative functions of the parliament, as well as trying to reform them, strengthen them, or aim to replace them (Lukensmeyer, 2017). Using the digital platform, parties aim to build organized political will (Deseriis, 2020; Gerbaudo, 2019). This process took place more actively in Europe. Non-governmental organizations like European Digital Rights (EDRI) are fighting to form a political elite. European social movements also try to participate directly in democratic decision-making, such as the digital platforms for "democracy-oriented governance" in Barcelona and Madrid.

Accordingly, digital technologies create a "space of possibilities" (Hubig, 2006). The participation structure is shaped by specific "possibilities" but does not determine how compatible democracies are. Digital media is a space of opportunity. Existing technologies provide many contingent ways of their use, but what impact this process will have on the future of democracy is difficult to predict.

The theoretical concept of digital democracy

Technologies are changing our outlook, aspirations, and expectations. However, how digital technologies integrate into existing models of democracy, how we use them, and how they shape us cannot be understood without social, cultural, and economic factors (Hofmann, 2019).

Digital democracy is perceived as an intermediary channel between the government and society. Its presentation as a source of misinformation will lead to the formation of new institutions or the transformation of existing ones and a change in infrastructural logic (Epstein, Katzenbach, Musiani, 2016).

Digital democracy is a way to observe democracy and its evolution in dynamics. Modern technologies give digital democracy (as opposed to former models of democracy) a new meaning as features because digitalization provides new opportunities for democratic self-determination.

The digital transformation of the constitutional dimension of democracy is connected to four areas: The role of government and citizenship, the Public sphere, participation and representation, and issues of dominance and rights.

Digital democracy includes such concepts and initiatives of democratic governance as the Open Government Initiative (Novek, 2015) or Open Democracy (Landemdor, 2020) and data-driven governance.

Open governance and open democracy models aim at transparency of policy processes. To increase the direct involvement of citizens in public administration, to adapt policies to the needs of society. The concept of open democracy extends to all levels, from local cooperation to international agreements such as the Partnership for Open Government (Schnell, 2020).

Creating a model of direct democracy through digital mass participation faced organizational limits (Landemore, 2021). Accordingly, open government initiatives focused on increasing "government accountability through transparency" (Hansson et al., 2015, p. 545) and the exchange of interests between citizens and government institutions (Coleman, 2017). Gradually, new decision-making channels and models for active mass participation emerged, implying a broader understanding of citizenship. Citizens will appear not only in the role of voters but should also be involved in consultation and decision-making processes (Deseriis, 2020; Simon et al., 2017).

The public sphere is a critical component in the organizational model of liberal democracies. Media, the public sphere, and democratic processes are closely related. The internet and new communication infrastructures have created new opportunities for political activism in liberal societies (Chadwick, 2013). The digital media space has facilitated the dissemination of community, user-generated content. If, until now, the press and television gave professional journalists and the political or social elite privileged access to public speech, digital media have introduced numerous communication services that allow public speech unconditionally for all citizens and create a "networked society" (Varnelis, 2008). Social networks, the blogosphere, and online platforms have formed a communication infrastructure that creates "mass self-communication" (Castells, 2009).

The digital transformation of the public sphere implies the growing importance of deliberative democracy (Habermas, 1996) and shows that forming political opinion through public discourse is becoming increasingly important. Due to the decline of trust in democratic institutions and public elites, the public sphere has also assumed the function of a watchdog responsible for exercising political power. The growing role of digital public space is changing the representation and function of society. Tweets and hashtags are

accepted as expressions of public opinion and the people's voice (McGregor, 2019). This way, various political actors, including civil activists, critical media, and influencers, monitor the government's activities.

The "network society" makes horizontal connections more active (Ito, 2008), which affects the concept of the democratic subject (Hofmann, 2019). The relationship between the changing interpretation of the public sphere, democratic practice, and citizens' use of digital technologies is becoming stronger. Digital platforms provide the public with a direct chance to contribute to producing and managing information flows (Castells, 1996). Traditional mass media can no longer control digital communication channels (Kleis Nielson & Ganter, 2018). Journalistic standards compete with algorithmic content curation methods, including determining popularity and vested interests (Annan, 2020).

Historically, it has been proven that the traditional mass media, under their influence, have significantly contributed to forming the national worldview. Contemporary studies of democracy recognize the ambivalence of this development. Digital democracy may shift public democratic discourse to post-electoral, non-parliamentary practices and create a "negative sovereignty" (Rosanvallon, 2008) that focuses on the limitation of power rather than its constructive use.

Power, representation, and participation in digital democracy

Digital democracy takes shape when there is a crisis of liberal democracy, a recession of the image of the political establishment, and extreme polarization of societies. The rising threat of authoritarianism and nationalism and wars of destruction. Established and popular forms of political activism are changing. Existing parties are experiencing a crisis, and election campaigns are gaining more intensity in the background of turbulence and destabilization. Furthermore, the passive citizen army turned into an active audience. In the rivalry between the public sphere as a discussion space and decision-making institutions, the first - the public space gained an advantage. At the "democratic interface" (Bennett et al., 2018), there is an evident desire for change, new types of engagement, and the desire to influence representative institutions. However, all these attempts need to be more logical. Constitutional boundaries are not recognized here and it often has a manipulative or anti-democratic character (Bennett & Livingston, 2018), which leads to the creation of a "democratic defense industry" (Müller, 2021), which is also contradictory. Digital campaign platforms are an excellent way to mobilize the public to achieve specific political goals and support directly expressing the people's will (Karpf, 2012). Hashtag activism in social networks diversifies traditional forms of journalistic agenda setting, goes beyond the passive notion of audience, and promotes social activism. However, digital activism is not automatically more inclusive. Such a paradigm of mass communication leads to extreme polarization and fragmentation of society, which to some extent threatens the credibility of decision-making institutions such as parliaments and parties.

All these organizational experiments do not involve the democratization of political structures. Digital governance strategies aim to control political mobilization and "voter surveillance" (Bennett & Lyon, 2019). These structures also facilitate populist mobilization and the rise of political demagogues (De Blasio & Viviani, 2020). Thus, digital democracy challenges the hierarchical, bureaucratic structure of representative democracy, and new "interactivity and control" models emerge (Chadwick & Stromer-Galley, 2016).

Digital democracy gives rise to new sources of power and changing instruments of governance and domination. Data and data processing give rise to new forms of power, and their systematic collection and modification (Zuboff, 2019) is a new tool of domination.

Today, digital platforms represent an "early twenty-first-century organizational form" that collects and analyzes data and establishes a specific form of "network dominance" (Stark & Pais, 2021; Magalhães & Coudry, 2021). Platforms profoundly affect the infrastructure of democracy, including the shaping of the will in terms of "opinion power" (Gillespie, 2018; Helberger, 2020; Müller, 2021; Urbinati, 2019). This is a significant challenge for digital democracy.

Because platforms govern the public sphere and determine the conditions for exercising the right to freedom of speech and privacy, platforms must also respect and protect human rights (Haggart & Keller, 2021; Kaye, 2019).

People will no longer trust anything, and democracy will become an expressive tool for the uninformed and manipulated. Two interrelated factors will impact the growth of disinformation and undermine Western democracy.

Corporations can more effectively harness their resources to manipulate public perceptions as they gain more control and freedom. They will also use these resources to continue to purchase the votes of democratically elected officials. This will put corporations in control of the top decision-makers and the majority of the voting public, resulting in a new-age oligarchy.

The ease of creating deepfakes and other reality-distorting, synthetic media will undermine the ability of the public to assess what is true intelligently. These biases will (are) being manipulated and amplified through social media, bad actors, and organizations that want power. Democracy will collapse and be replaced by the oligarchy that has been feeding the masses.

CONCLUSION

Digital democracy is related to the use of digital technologies, and therefore, its evolution is an open, often experimental interaction of political vision and goals with new technical possibilities. Its study and research are related to analyzing such interactions, whose institutions and practices are constantly changing and dynamically developing. The changes we observe do not represent a more direct, unmediated, or transparent analog of sovereignty. Thus, digital democracy cannot be reduced to changing individual elements, such as freedom, equality, participation, or immediacy. Citizens' political involvement is determined by various diversified ways of understanding and implementing democratic principles.

The digital democracy model develops as an intermediary that political actors only partially control. Although current practice shows that digital public space poses risks of illegitimate political manipulation, surveillance, and control, it leads to public alienation and mistrust in the face of growing misinformation. New technologies are not only a means of communication but also a subject of political engagement. Therefore, digital democracy combines the struggle to realize the fundamental principles of democracy and the opportunities for the public to ensure active participation and exercise control over government accountability.

Promoting a democratic approach to digital transformation, especially to artificial intelligence and public space, regardless of the scale of the political challenge, pushes the authorities to proactively develop digital technologies in inclusive, fair, and rights-based legal, political, and social frameworks. In this rapidly changing world, responding to technological developments is no longer enough; A proactive policy has become necessary.

REFERENCES

- Ananny, M. (2020). *Presence of Absence: Exploring the democratic significance of silence* [Preprint]. Open Science Framework. <https://doi.org/10.31219/osf.io/5ajyw>
- Benkler, Y. (2006). *The wealth of networks: How social production transforms markets and freedom* (p. 515). Yale University Press.
- Bennett, C. J., & Lyon, D. (2019). Data-driven elections: Implications and challenges for democratic societies. *Internet Policy Review*, 8(4). <https://doi.org/10.14763/2019.4.1433>
- Bennett, W. L., & Livingston, S. (2018). The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions. *European Journal of Communication*, 33(2), 122–139. <https://doi.org/10.1177/0267323118760317>
- Bennett, W. L., & Livingston, S. (Eds.). (2020). *The disinformation age: Politics, technology, and disruptive communication in the United States*. Cambridge University Press.
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2012). THE LOGIC OF CONNECTIVE ACTION: Digital media and the personalization of contentious politics. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739–768. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.670661>
- Bennett, W. L., Segerberg, A., & Knüpfer, C. B. (2018). The democratic interface: Technology, political organization, and diverging patterns of electoral representation. *Information, Communication & Society*, 21(11), 1655–1680. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1348533>
- Berg, S., König, T., & Koster, A.-K. (2020). Political Opinion Formation as Epistemic Practice: The Hashtag Assemblage of #metwo. *Media and Communication*, 8(4), 84–95. <https://doi.org/10.17645/mac.v8i4.3164>
- Bimber, B. A. (2003). *Information and American democracy: Technology in the evolution of political power*. Cambridge University Press.

- Boler, M., & Davis, E. (Eds.). (2021). *Affective politics of digital media: Propaganda by other means*. Routledge.
- Bossetta, M. (2018). The digital architectures of social media: Comparing political campaigning on Facebook, Twitter, Instagram, and Snapchat in the 2016 U.S. Election. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95(2), 471–496. <https://doi.org/10.1177/1077699018763307>
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Bruns, A., & Schmidt, J.-H. (2011). Prodisusage: A closer look at continuing developments. *New Review of Hypermedia and Multimedia*, 17(1), 3–7. <https://doi.org/10.1080/13614568.2011.563626>
- Bua, A., & Bussu, S. (2021). Between governance-driven democratization and democracy-driven governance: Explaining changes in participatory governance in the case of Barcelona. *European Journal of Political Research*, 60(3), 716–737. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12421>
- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford University Press.
- Castells, M. (2010). *The rise of the network society* (2nd ed., with a new pref). Wiley-Blackwell.
- Celeste, E. (2019). Digital constitutionalism: A new systematic theorization. *International Review of Law, Computers & Technology*, 33(1), 76–99. <https://doi.org/10.1080/13600869.2019.1562604>
- Chadwick, A. (2013). *The Hybrid Media System: Politics and Power*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199759477.001.0001>
- Chadwick, A., & Stromer-Galley, J. (2016). Digital Media, Power, and Democracy in Parties and Election Campaigns: Party Decline or Party Renewal? *The International Journal of Press/Politics*, 21(3), 283–293. <https://doi.org/10.1177/1940161216646731>
- Coleman, S. (2017). *Can the internet strengthen democracy?* Polity Press.
- Coleman, S., & Shane, P. M. (Eds.). (2011). Web 2.0: New Challenges for the Study of E-Democracy in an Era of Informational Exuberance. In *Connecting Democracy*. The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/9006.003.0005>
- Dahlberg, L. (2011). Re-constructing digital democracy: An outline of four ‘positions’ *New Media & Society*, 13(6), 855–872. <https://doi.org/10.1177/1461444810389569>
- Dahlgren, P. (2000). The Internet and the Democratization of Civic Culture. *Political Communication*, 17(4), 335–340. <https://doi.org/10.1080/10584600050178933>
- Dahlgren, P. (2005). The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation. *Political Communication*, 22(2), 147–162. <https://doi.org/10.1080/10584600590933160>
- De Blasio, E., & Selva, D. (2016). Why Choose Open Government? Motivations for the Adoption of Open Government Policies in Four European Countries: Motivations for the Adoption of Open Government Policies. *Policy & Internet*, 8(3), 225–247. <https://doi.org/10.1002/poi3.118>
- De Blasio, E., & Viviani, L. (2020). Platform Party between Digital Activism and Hyper-Leadership: The Reshaping of the Public Sphere. *Media and Communication*, 8(4), 16–27. <https://doi.org/10.17645/mac.v8i4.3230>
- Deseriis, M. (2020). *Two Variants of the Digital Party: The Platform Party and the Networked Party* (1.0) [Data set]. University of Salento. <https://doi.org/10.1285/I20356609V13I1P896>
- Deseriis, M. (2021). Rethinking the digital democratic affordance and its impact on political representation: Toward a new framework. *New Media & Society*, 23(8), 2452–2473. <https://doi.org/10.1177/1461444820929678>
- Deseriis, M., & Vittori, D. (2019). Platform Politics in Europe: Bridging Gaps between Digital Activism and Digital Democracy at the Close of the Long 2010s. *International Journal of Communication*, 13(11). <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/10803>
- Froomkin, M. (2004). Technologies for Democracy. In P. Shane (Ed.), *Democracy Online: The Prospects for Political Renewal Through the Internet* (pp. 3–20). <https://public.ebookcentral.proquest.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=182916>

- Gastil, J. (2016). *Building a Democracy Machine: Toward an Integrated and Empowered Form of Civic Engagement*. Ash Center for Democratic Governance and Innovation. https://ash.harvard.edu/files/ash/files/democracy_machine.pdf
- Gerbaudo, P. (2019). The Platform Party: The Transformation of Political Organisation in the Era of Big Data. In D. Chandler & C. Fuchs (Eds.), *Digital Objects, Digital Subjects: Interdisciplinary Perspectives on Capitalism, Labour and Politics in the Age of Big Data* (pp. 187–198). University of Westminster Press. <https://www.jstor.org/stable/j.ctvckq9qb.18>
- Gillespie, T. (2018). *Custodians of the internet: Platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media*. Yale University Press.
- Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: Contributions to a discourse theory of law and democracy*. MIT Press.
- Hacker, K. L. (2002). Network Democracy and the Fourth World. *Communications*, 27(2). <https://doi.org/10.1515/comm.27.2.235>
- Haggart, B., & Keller, C. I. (2021). Democratic legitimacy in global platform governance. *Telecommunications Policy*, 45(6), 102152. <https://doi.org/10.1016/j.telpol.2021.102152>
- Hansson, K., Belkacem, K., & Ekenberg, L. (2015). Open Government and Democracy: A Research Review. *Social Science Computer Review*, 33(5), 540-555. <https://doi.org/10.1177/0894439314560847>
- Helberger, N. (2020). The Political Power of Platforms: How Current Attempts to Regulate Misinformation Amplify Opinion Power. *Digital Journalism*, 8(6), 842-854. <https://doi.org/10.1080/21670811.2020.1773888>
- Hindman, M. S. (2009). *The myth of digital democracy*. Princeton University Press.
- Hofmann, J. (2019). Mediated democracy – Linking digital technology to political agency. *Internet Policy Review*, 8(2). <https://doi.org/10.14763/2019.2.1416>
- Howard, P. N. (2020). *Lie machines: How to save democracy from troll armies, deceitful robots, junk news operations, and political operatives*. Yale University Press.
- Hubig, C. (2006). *Die Kunst des Möglichen: Grundlinien einer dialektischen Philosophie der Technik*. Transcript.
- Ito, M. (2008). Introduction. In K. Varnelis (Ed.), *Networked Publics* (pp. 1–13). The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/9780262220859.003.0001>
- Johnson, D. R., & Post, D. G. (1997). Law And Borders—The Rise of Law in Cyberspace. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.535>
- Jørgensen, R. F. (Ed.). (2019). *Human Rights in the Age of Platforms*. The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/11304.001.0001>
- Julián López, J. (2018). *Human Rights as Political Imaginary*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-74274-8>
- Karpf, D. (2012). *The MoveOn Effect: The Unexpected Transformation of American Political Advocacy*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199898367.001.0001>
- Kaye, D. (2019). *Speech Police: The global struggle to govern the internet*. Columbia Global Reports.
- Kleis Nielsen, R., & Fletcher, R. (2020). Democratic Creative Destruction? The Effect of a Changing Media Landscape on Democracy. In N. Persily & J. A. Tucker (Eds.), *Social Media and Democracy: The State of the Field, Prospects for Reform* (1st ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108890960>
- Landemore, H. (2021). Open Democracy and Digital Technologies. In L. Bernholz, H. Landemore, & R. Reich (Eds.), *Digital Technology and Democratic Theory* (pp. 62–89). The University of Chicago Press. https://paccenter.stanford.edu/wp-content/uploads/2020/12/Chapte-2_9780226748436_1stPages_Mktg-2-1.pdf
- Lovink, G. (2011). *Dynamics of critical internet culture (1994-2001)*.

- Lukensmeyer, C. J. (2017). Civic Tech and Public Policy Decision Making. *PS: Political Science & Politics*, 50(03), 764–771. <https://doi.org/10.1017/S1049096517000567>
- Magalhães, V., & Nick, C. (2021). Giving by Taking Away: Big Tech, Data Colonialism, and the Reconfiguration of Social Good. *International Journal of Communication*, 15, 343–362.
- McPhilips, F. (2006). Internet Activism. Towards a Framework for Emergent Democracy. In P. Isaías, M. B. Nunes, & I. J. Martínez (Eds.), *Proceedings of the IADIS International Conference WWW/Internet 2006* (Vols. 5–8, pp. 329–338).
- Muller, J.-W. (2021). *Democracy rules*. Farrar, Straus and Giroux. <https://rbdigital.rbdigital.com>
- Noveck, B. S. (2009). *Wiki government: How technology can make government better, democracy stronger, and citizens more powerful*. Brookings Institution Press.
- Noveck, B. S. (2015). *Smart citizens, smarter state: The technologies of expertise and the future of governing*. Harvard University Press.
- Pariser, E. (2011). *The filter bubble: What the Internet is hiding from you*. Viking. https://archive.org/details/filterbubblewhat0000pari_z3l4
- Rahman, K. S., & Thelen, K. (2019). The Rise of the Platform Business Model and the Transformation of Twenty-First-Century Capitalism. *Politics & Society*, 47(2), 177–204. <https://doi.org/10.1177/0032329219838932>
- Rheingold, H. (2000). *The virtual community: Homesteading on the electronic frontier*. MIT Press.
- Rosanvallon, P. (2008). *Counter-democracy: Politics in an age of distrust*. Cambridge University Press.
- Schaal, G. S. (2016). E-Democracy. In O. W. Lembcke, C. Ritzi, & G. S. Schaal (Eds.), *Zeitgenössische Demokratietheorie* (pp. 279–305). Springer Fachmedien Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-06363-4_12
- Schnell, S. (2020). Vision, Voice, and Technology: Is There a Global “Open Government” Trend? *Administration & Society*, 52(10), 1593–1620. <https://doi.org/10.1177/0095399720918316>
- Shirky, C. (2009). *Here comes everybody: The power of organizing without organizations*. Penguin Books.
- Simon, J., Bass, T., Boelman, V., & Mulgan, G. (2017). *Digital Democracy. The tools transforming political engagement*. Nesta [Report]. https://media.nesta.org.uk/documents/digital_democracy.pdf
- Stark, D., & Pais, I. (2021). Algorithmic Management in the Platform Economy. *Sociologica*, 47-72 Pages. <https://doi.org/10.6092/ISSN.1971-8853/12221>
- Sunstein, C. R. (2017). *#Republic: Divided democracy in the age of social media*. Princeton University Press.
- Ulbricht, L. (2020). Scraping the Demos. Digitalization, Web Scraping, and the Democratic Project. *Democratization*, 27(3), 426–442. <https://doi.org/10.1080/13510347.2020.1714595>
- Urbinati, N. (2019). *Me the people: How populism transforms democracy*. Harvard University Press.
- Varnelis, K. (Ed.). (2008). *Networked publics*. MIT Press.
- Vedel, T. (2006). The Idea of Electronic Democracy: Origins, Visions and Questions. *Parliamentary Affairs*, 59(2), 226–235. <https://doi.org/10.1093/pa/gsl005>
- Wu, T. (2011). Is Internet Exceptionalism Dead? In B. Szoka, A. Marcus, J. L. Zittrain, Y. Benkler, & J. G. Palfrey (Eds.), *The next digital decade: Essays on the future of the internet* (pp. 179–188). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1752415
- Zuboff, S. (2019). *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. Profile books.

Unifying innovation protection: The unitary patent court as a legal tool

Miranda GURGENIDZE

*Ph.D., Patent Attorney, Assoc. Professor, Department of Law, Tbilisi, Georgia
Georgian Technical University*

E-mail: Gurgenidzemiranda07@gtu.ge

ORCID: 0000-0001-9247-2272

Tamazi URTMELIDZE

*Patent Attorney, Assoc. Professor, Department of Internal Audit, Tbilisi, Georgia
Georgian Technical University*

E-mail: t.urtmelidze@gtu.ge

ORCID: 0009-0002-3916-0979

Abstract

The Unitary Patent Court (UPC) is a crucial European patent protection mechanism that streamlines litigation, enhances legal predictability, and promotes innovation. Its local, regional, and central divisions provide specialized expertise, expediting proceedings and ensuring consistent rulings. Established in the early 2000s, the UPC recognizes inventors' contributions, offers legal recourse against infringement, and promotes consistency across jurisdictions.

The first chapter discusses the unified approach to harmonizing European patent protection frameworks promoting innovation, economic growth, and efficiency. It simplifies patent application and enforcement processes by introducing the Unitary Patent and the Unified Patent Court, reducing administrative burdens and costs.

The second chapter thoroughly presents the history of the Unified Patent Court (UPC), established in the early 2000s to streamline patent litigation and promote EU innovation. The Treaty of Lisbon in 2007 and the Agreement on a Unified Patent Court in 2013 further facilitated this progress.

The third chapter undertakes the framework of the Unitary Patent Court (UPC), a legal structure that unifies patent protection, promotes consistency, and encourages innovation within the European Union member states.

The fourth chapter defines the Unitary Patent Court's structure, competence, and jurisdiction. It comprises local, regional, and central divisions, each handling infringement, revocation, regional expertise, and unitary patents, promoting legal unity and efficiency.

The last chapter summarizes the authors' opinions regarding patent protection. It recognizes inventors' contributions, offers legal recourse against infringement, and promotes consistency across jurisdictions.

Keywords: Unitary Patent, Unitary Patent Court, Patent Disputes, Patent Law, Harmonization, Unifying Innovation Protection.

INTRODUCTION

A patent is an agreement between the public and the patent holder. With the grant of a patent, which is premised upon satisfying all the conditions for patentability, the patent holder receives the right to prevent anyone else from practicing the invention claimed in the patent. In exchange, by requiring compliance with the conditions for patentability and giving patent protection for a fixed term, the government ensures that the information regarding the invention is publicly disclosed and that the invention itself is available for anyone's use after the expiration of the patent. In all the countries where a patent holder chooses to protect the claimed invention, the enforcement issue would become necessary after granting a patent.

To begin with, the patent holder shall take the initiative to enforce its patent and stop patent infringement. In most legal systems, a court of law can stop patent infringement. However, the patent owner bears the primary burden for tracking, locating, and taking legal action against patent infringers. The enforcement issue is complex; you may like to pursue this subject further within the context of the domestic law of the country where you are situated. From this point of view, the patent

system is still territorial; to be protected in a particular country, you have to be granted a patent in that country or with effect in that country.

At the same time, there are specific regional systems, like that of the European Patent Organization, under which the substantive examination of a single patent application, if successful, you can obtain a European patent²² and European patent with unitary effect²³

1. A Unified Approach to European Patent Protection

Intellectual property (IP) rights are the bedrock of innovation, creativity, and economic progress in today's knowledge-driven economy. Among various forms of IP, patent legal protection stands as a cornerstone, offering inventors exclusive rights to their creations.

IP rights, including patents, incentivize inventors and creators to invest time, resources, and talent into developing groundbreaking ideas. Patents offer a tangible reward for innovation by granting inventors exclusive rights to their inventions for a predetermined period. This exclusivity encourages inventors to take risks, explore new frontiers, and transform abstract concepts into practical solutions that benefit society. Patent legal protection is pivotal in advancing research and development (R&D). Companies and institutions invest significantly in R&D to secure a competitive edge and expand their portfolios. Patents offer a means to recoup investments, encouraging sustained innovation. This investment and protection cycle propels technology forward and enhances the quality of life by addressing pressing societal challenges.

Contrary to the misconception that IP rights hinder knowledge sharing, they foster the dissemination of knowledge. Patent applications require detailed documentation, allowing others to build upon existing ideas and technologies. Additionally, patent databases serve as repositories of technical information, aiding researchers, inventors, and entrepreneurs in understanding the state of the art and identifying areas for further exploration.

IP rights, particularly patent legal protection, drive technological progress and shape industries. By providing inventors with a competitive advantage, patents encourage the development of incremental improvements and radical breakthroughs. This constant evolution enhances product quality and efficiency and fosters healthy competition that benefits consumers and drives market innovation.

In the modern era of rapid technological advancement, the importance of IP rights, especially patent legal protection, cannot be overstated. These rights incentivize innovation, drive economic growth, and contribute to the betterment of society. By empowering inventors, encouraging research, and promoting knowledge exchange, IP rights create an environment where creativity thrives, and solutions to complex challenges emerge. As the world evolves, carefully nurturing IP rights remains crucial in shaping a prosperous and innovative future.

In the dynamic landscape of intellectual property, innovation knows no boundaries. As ideas traverse the global stage, a harmonized framework for patent protection becomes imperative. The concept of a unified approach to European patent protection marks a significant milestone in fostering cross-border collaboration, streamlining legal processes, and propelling innovation.

Historically, securing patent protection across European countries involved navigating a complex web of national legal systems, languages, and procedural variations. This fragmented landscape often posed challenges, especially for smaller inventors and businesses with limited resources. The idea of a unified approach emerged as a solution to these hurdles, aiming to provide a streamlined and consistent system for patent protection within the European Union.

²²European patent - "a patent granted under the provisions of the EPC, which does not benefit from the unitary effect under Regulation (EU) No 1257/2012

²³ The European patent with unitary effect - means a patent granted under the provisions of the EPC, which benefits from unitary effect under Regulation (EU) No 1257/2012.

Central to this unified approach is the creation of the Unitary Patent and the establishment of the Unified Patent Court (For details of the UPC's structure, competence, and jurisdiction, see the next chapter of this article).

The Unitary Patent allows inventors to protect their intellectual property across multiple EU member states with a single application and a standardized set of rules. This reduces administrative burdens and costs while promoting a level playing field for innovators of all sizes.

The unified approach streamlines administrative processes, eliminating the need for separate proceedings across various countries. This reduces paperwork, time, and costs associated with patent protection. The UPC's jurisdiction guarantees a uniform application of patent law across participating member states. This consistency enhances legal predictability and reduces the risk of conflicting judgments. A unified approach nurtures an environment where innovators can focus on research and development rather than navigating intricate legal frameworks. This drives innovation, boosts economic growth, and fosters collaboration.

The vision of a unified approach to European patent protection marks a significant step towards creating a conducive environment for innovation and growth. By intertwining the Unitary Patent and the Unified Patent Court, Europe aims to foster collaboration, simplify procedures, and uphold the rights of inventors in an interconnected world. As the journey continues, the unified approach to patent protection is poised to redefine how Europe's inventive spirit thrives across borders, turning ideas into tangible solutions that shape the future.

Therefore, it is imperative to analyze the advantages and disadvantages of the Unitary Patent comprehensively.

As mentioned above, The Unitary Patent system, designed to harmonize patent protection across multiple European Union (EU) member states, presents advantages and disadvantages.

Advantages:

- *Uniform Protection*: One of the primary advantages of the Unitary Patent is its ability to provide uniform patent protection across participating EU member states. A single Unitary Patent offers consistent rights and remedies, reducing complexities associated with enforcing patents in different jurisdictions.
- *Cost-Efficiency*: The Unitary Patent system streamlines administrative procedures by eliminating the need for validation and maintenance in multiple countries. This reduces costs for patent holders in tiny and medium-sized enterprises, making patent protection more accessible.
- *Simplified Enforcement*: The Unified Patent Court (UPC), the specialized court system associated with the Unitary Patent, offers a centralized forum for patent litigation. This simplifies enforcement efforts, reduces the risk of contradictory decisions, and leads to more efficient resolution of disputes.
- *Enhanced Access to Markets*: With a Unitary Patent, inventors and businesses can access a larger market without needing separate patent validations in individual countries. This facilitates cross-border innovation and the expansion of commercial activities.
- *Consistent Decisions*: The UPC's specialized judges and technical experts ensure consistent decisions on patent matters. This consistency enhances legal certainty for patent holders and promotes the uniform interpretation of patent law.

Disadvantages:

- *Ratification Delays*: The full implementation of the Unitary Patent system has faced delays due to participating member states' ratification process of the Unified Patent Court Agreement. This has led to uncertainties and concerns about the system's operational status.
- *Language Issues*: While the EPO offers patent examination in multiple languages, the UPC may operate in fewer languages for proceedings. This could pose linguistic challenges for litigants and affect access to justice.
- *Impact of Brexit*: The UK's decision to leave the EU has cast uncertainties over its participation in the Unitary Patent system. The UK was expected to play a significant role, and its absence could influence the attractiveness and effectiveness of the system.
- *Constitutional Concerns*: Some member states have raised constitutional concerns regarding establishing a supranational court system, the Unified Patent Court, and its interaction with national legal frameworks.

- **Limited Jurisdiction:** The Unitary Patent and UPC's jurisdiction are limited to participating EU member states. Patents validated outside this jurisdiction remain subject to national patent laws and enforcement mechanisms.

So, the Unitary Patent system presents a transformative approach to patent protection in Europe, offering streamlined procedures, cost benefits, and consistent enforcement mechanisms.

2. From Conception to Reality: Tracing the Evolution of the Unitary Patent Court

The history of the creation of the Unified Patent Court (UPC) spans several decades. It reflects a concerted effort to establish a unified system for patent litigation within the European Union. The UPC aims to provide a streamlined and consistent approach to patent enforcement and dispute resolution across EU member states. The historical timeline of its creation can be summarized as follows:

Early Proposals (1960s-1990s): Discussions regarding a unified European patent system can be traced back to the 1960s. The idea gained momentum with the establishing of the European Patent Convention (EPC) in 1973. However, due to varying national interests and legal systems, progress toward a unified court system could have been faster.

European Patent Litigation Agreement (EPLA) Talks (2000s)²⁴: In the early 2000s, discussions intensified with the European Patent Litigation Agreement (EPLA) proposal, which aimed to create a single patent litigation system. However, the EPLA faced criticism and resistance from some EU member states, leading to its eventual abandonment.

Enhanced Cooperation and Unitary Patent Package (2010s): Facing challenges in creating a unified patent litigation system for all EU member states, a group of countries initiated the concept of "enhanced cooperation" in 2010. This resulted in the Unitary Patent Package, which included regulations for the Unitary Patent and an international agreement to establish the Unified Patent Court.

Agreement on UPC (2013-2017): Negotiations among EU member states led to the signing of the agreement on a Unified Patent Court in 2013. This agreement outlined the structure, functions, and jurisdiction of the UPC. It required ratification by at least 13 member states, including the three with the most European Patents (France, Germany, and the UK).

²⁴The European Patent Litigation Agreement (EPLA) proposed establishing a unified European patent litigation system. It was intended to provide a common framework for handling patent disputes across European countries. The EPLA was designed to streamline patent litigation processes, promote consistency in legal decisions, and enhance the overall efficiency of patent enforcement within the European context. Unified Patent Litigation System: The primary function of the EPLA was to create a unified patent litigation system that would apply to European patents granted by the European Patent Office (EPO). **This system aimed to simplify the patent enforcement process and provide a single venue for resolving patent disputes.** Centralized Jurisdiction: The EPLA proposed the establishment of a single court, the "**European Patent Court,**" that would have exclusive jurisdiction over patent litigation cases. This centralized court was envisioned to have divisions in various countries, ensuring accessibility for European patentees and defendants. Consistency and Expertise: By consolidating patent litigation cases under a single framework, the EPLA aimed to enhance legal consistency and expertise. The specialized court was intended to handle patent cases with a high degree of expertise, which could lead to more accurate and predictable decisions. **Cost and Time Efficiency:** The EPLA addressed the inefficiencies and costs of multiple parallel litigations in different national courts. It sought to streamline the litigation process, potentially reducing costs and speeding up the resolution of patent disputes. **Opt-Out Mechanism:** The EPLA would have allowed patentees to opt out of the new unified system and continue to use national courts for litigation. This provision accommodated those who preferred the existing patent litigation procedures in their countries. **Harmonization of Patent Law Interpretation:** By centralizing patent litigation under a single court, the EPLA aimed to promote harmonization in the interpretation and application of patent laws. This could lead to more consistent legal decisions and outcomes across European jurisdictions. It is important to note that while the EPLA had the potential to address specific challenges in patent litigation, it faced significant opposition and criticism from various stakeholders, including some EU member states. As a result, the EPLA was ultimately not adopted. Instead, the Unitary Patent Package and the Unified Patent Court (UPC) were developed as alternatives to create a unified patent system within the European Union.

Ratification Delays and Brexit (2017-2020): The ratification process faced delays due to legal and political challenges in some member states. The United Kingdom's decision to leave the EU (Brexit) also raised questions about the UK's participation in the UPC.

Further Ratifications and Delays (2020-2023): Despite the challenges, The first European patents with unitary effect registered by the EPO on or after 1 June 2023 will take effect in the 17 EU Member States participating in enhanced cooperation and having ratified the agreement on a Unified Patent Court (UPC Agreement) by that date.

3. A Unified Legal Landscape: The Foundational Framework of the Unitary Patent Court

Intellectual property protection is pivotal in encouraging innovation and economic growth in a rapidly evolving global economy. The Unitary Patent Court (UPC) is a significant development in European patent law, poised to revolutionize how patent disputes are handled within the European Union. With the potential to enhance legal efficiency, reduce costs, and provide uniformity in decisions, the UPC aims to streamline the patent litigation process across its member states.

As mentioned above, The Unitary Patent Court is a specialized court system designed to handle disputes related to European patents. Currently, when a company or individual wants to protect their invention across multiple European countries, they must go through a complex process of obtaining individual national patents in each country. This can be time-consuming, expensive, and prone to varying interpretations of patent law in different jurisdictions.

The UPC addresses these challenges by introducing the concept of a unitary patent. A unitary patent allows inventors to protect their intellectual property across participating European Union member states with a single application and set of rules. This simplifies the process and leads to cost savings and a more harmonized approach to patent protection.

Key Features and Benefits:

- **Centralized Jurisdiction:** One of the primary advantages of the UPC is the establishment of a centralized jurisdiction. Patent disputes will be heard by specialized judges, ensuring a consistent application of patent law throughout the participating member states. This decision uniformity reduces uncertainty for inventors and businesses operating in multiple jurisdictions.
- **Cost Efficiency:** The UPC is expected to streamline patent litigation proceedings and reduce costs significantly. With the current system of multiple national patents, litigants have to navigate various legal systems, hire multiple legal teams, and adhere to differing procedural rules. The UPC consolidates these processes, saving time and financial resources.
- **Expertise and Efficiency:** The UPC will have a dedicated panel of judges with expertise in patent law. This specialization enhances the quality of decisions and the overall efficiency of the litigation process. Additionally, the UPC is designed to adopt modern case management techniques, further expediting proceedings.
- **Enhanced Accessibility:** Small and medium-sized enterprises (SMEs), often deterred by the complexities and costs of patent litigation, stand to benefit from the UPC. The streamlined process and reduced costs make it more feasible for SMEs to protect their innovations, fostering a more competitive and innovative landscape.
- **Challenges and Future Outlook:** In a world driven by innovation and intellectual property, the Unitary Patent Court presents a groundbreaking solution to the complexities and inefficiencies of patent protection within the European Union. The UPC can foster increased collaboration, economic growth, and legal harmonization across participating member states by offering a unified approach to patent litigation. As discussions continue and challenges are addressed, the Unitary Patent Court is a testament to the importance of adaptable legal frameworks in supporting a dynamic global economy.

The legal framework of the Unified Patent Court (UPC) is a complex system designed to provide a unified approach to patent litigation within the participating countries of the European Union. The UPC's legal framework comprises a set of agreements, rules, and regulations that define its structure, jurisdiction, procedures, and functions.

Here are the critical components of the UPC's legal framework:

- **Agreement on a Unified Patent Court (UPC Agreement):** The core document establishing the legal framework of the UPC is the agreement on a Unified Patent Court. This international treaty outlines the UPC's structure, functions, and jurisdiction. It covers matters such as the court's divisions, composition of judges, competence in patent matters, remedies, and procedures.
- **Unified Patent Court Rules of Procedure:** The Rules govern the practical aspects of litigation before the UPC. They provide detailed guidelines on how cases are filed, pleadings are submitted, hearings are conducted, and judgments are rendered. These rules ensure consistency in litigation procedures across different cases and divisions of the UPC.
- **Local and Regional Divisions:** The UPC is organized into local and regional divisions, each with specific jurisdiction over patent cases. Local divisions handle infringement and revocation actions, while regional divisions have a broader scope and handle validity and infringement cases. The divisions are distributed across different participating countries.
- **Patent Jurisdiction Regulation:** This regulation clarifies which patent disputes fall under the exclusive jurisdiction of the UPC and which cases can be litigated in national courts. It prevents parallel litigation of the same patent dispute in the UPC and national courts.
- **European Patent Convention (EPC):** The EPC is not part of the UPC's framework, but it plays a significant role since the UPC has jurisdiction over European patents granted under the EPC. The EPC governs the granting of European Patents by the European Patent Office (EPO) and provides the legal foundation for the patents that can be enforced in the UPC.
- **Opt-Out Mechanism:** Patent holders can opt their European patents out of the jurisdiction of the UPC. This means that they choose not to have their patents subject to the UPC's jurisdiction and instead keep them under the jurisdiction of national courts.
- **Applicable Law and Language:** The legal framework of the UPC also includes provisions on the applicable law, language of proceedings, and remedies available to litigants. These provisions help ensure consistent treatment of cases and litigants' rights.

It is important to note that the UPC's legal framework is interconnected with the Unitary Patent Package, which includes regulations for the Unitary Patent. The Unitary Patent is a single patent that covers multiple participating EU member states, and its legal framework complements the UPC's jurisdiction and procedures.

4. Unitary Patent Court Structure and competence

The Unified Patent Court (UPC) is a specialized international court established to handle patent disputes and provide a unified legal framework for patent litigation within the European Union (EU) participating countries.

24 EU Member States have ratified the agreement on a Unified Patent Court (UPCA). Currently, the UPCA is in force in 17 States (Austria, Belgium, Bulgaria, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovenia, and Sweden.)²⁵ which have ratified the UPCA. The other seven EU Member States that have signed but have yet to ratify the UPCA may do so at any moment. (Czechoslovakia, Greece, Hungary, Ireland, Romania, and Cyprus) Furthermore, EU Member States that still need to sign the UPCA may do so at any moment. Croatia, Poland, and Spain.

The court has sole jurisdiction over classic" European patents and European patents with unitary effect (Unitary Patents). However, exclusive jurisdiction over classic" European patents is subject to exceptions for a seven-year transition period. Actions relating to classic" European patents may still be brought before national courts or other relevant national authorities throughout this period.

Court of First Instance

The competence of the First Instance of the Unified Patent Court (UPC) refers to the types of cases and matters that the Court of First Instance has the authority to handle. The Court of First Instance is the primary venue for patent litigation within the UPC system, and its competence is defined by the Unified Patent Court Agreement (UPCA).

²⁵ UPC Member States map <https://www.unified-patent-court.org/en/organisation/upc-member-states>

Here is an overview of the competence of the court of first instance²⁶:

- **Infringement Actions:** The Court of First Instance has the authority to hear cases related to patent infringement. This includes situations where a patent holder claims that someone else uses their patented invention without authorization, infringing upon their exclusive rights. Infringement actions typically involve claims for damages and injunctions to prevent further infringement.
- **Revocation Actions:** The Court of First Instance also handles cases involving the revocation of patents. This occurs when a party challenges the validity of a patent, asserting that it should not have been granted in the first place due to lack of novelty, inventive steps, or insufficient disclosure.
- **Actions for Declarations of Non-Infringement:** Parties can bring actions before the Court of First Instance seeking declarations that their products or processes do not infringe a particular patent. This preemptive measure allows potential infringers to obtain legal clarity and protection against future infringement claims.
- **Counterclaims:** The Court of First Instance can also entertain counterclaims within the context of the above actions. Counterclaims are claims asserted by the defendant against the plaintiff in response to the original claim. For example, a defendant in an infringement action might file a counterclaim for invalidating the asserted patent.
- **Supplementary Protection Certificates (SPCs):** The Court of First Instance has competence over cases related to supplementary protection certificates, which extend the duration of certain patent rights for products such as pharmaceuticals and plant protection products.
- **Exclusive Competence of the Central Division:** The Central Division of the Court of First Instance has exclusive jurisdiction over actions for revocation and declarations of non-infringement concerning European patents granted with unitary effect.

It is important to note that the Unified Patent Court operates alongside national courts for patent disputes. The choice of forum depends on the type of patent in question and the desired jurisdiction. The competence of the Court of First Instance ensures a streamlined and specialized approach to patent litigation, promoting consistency in decision-making and reducing the complexity of navigating multiple national jurisdictions.

The Court of First Instance is decentralized and has several local and regional divisions around the country, including a central division in Paris and a section in Munich.

The Court of First Instance is divided into several local, regional, and Central divisions. Each division specializes in handling patent cases and has jurisdiction over specific cases based on geographical and technical criteria. Local divisions are established in participating countries to handle patent cases at a local level. They have jurisdiction over cases involving infringement and revocation of patents. Participating countries can set up local divisions to serve specific geographical regions. Regional divisions are established in participating countries to cover larger geographical areas. They also have jurisdiction over cases involving infringement and revocation of patents. The regional divisions are designed to provide efficient access to justice while reducing the number of local divisions.

The Central Division is located in Paris and is responsible for handling certain types of patent cases, including cases related to pharmaceuticals and life sciences and cases involving a European patent with a unitary effect (Unitary Patent). The Central Division is divided into several specialized panels, each focusing on specific technical fields.

²⁶ according to article (32) of the agreement on a Unified Patent Court, "The Court shall have exclusive competence in respect of 1. actions for actual or threatened infringements of patents and supplementary protection certificates and related defenses, including counterclaims concerning licenses; 2. actions for declarations of non-infringement of patents and supplementary protection certificates; 3. actions for provisional and protective measures and injunctions. 4. actions for revocation of patents and declaration of invalidity of supplementary protection certificates; 5. counterclaims for revocation of patents and declaration of invalidity of supplementary protection certificates; 6. actions for damages or compensation derived from the provisional protection conferred by a published European patent application; 7. actions relating to the use of the invention prior to the granting of the patent or to the right based on prior use of the invention; 8. actions for compensation for licenses based on Article 8 of Regulation (EU) No 1257/2012; and actions concerning decisions of the European Patent Office in carrying out the tasks referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012. The national courts of the Contracting Member States shall remain competent for actions relating to patents and supplementary protection certificates which do not come within the exclusive competence of the court.

Court of Appeal

The Court of Appeal reviews the Court of First Instance's decisions on infringement and patent validity matters. This includes cases where a patent has been held to be infringed or not infringed, as well as cases where a patent has been held to be valid or invalid.

Grounds for Appeal -The grounds for appeal to the Court of Appeal include errors in law and procedure and factual errors that may have impacted the case outcome. Parties seeking to appeal to the Court of Appeal must demonstrate that there are valid grounds for the review of the lower court's decision.

Review Process -The Court of Appeal reviews the lower court's decision based on the written records and submissions made by the parties. The review process is focused on legal arguments and the application of law rather than re-examining evidence or conducting new trials.

Decisions of the Court of Appeal - The Court of Appeal has the authority to affirm, modify, or reverse the decisions of the Court of First Instance. Its decisions are binding and final, serving as the conclusive resolution of the appeal process.

Importance of the Court of Appeal - The Court of Appeal plays a critical role in ensuring the accuracy and consistency of decisions made within the UPC system. It provides a mechanism for parties to seek redress in cases where they believe errors were made in the initial trial. Additionally, the Court of Appeal's decisions contribute to developing patent law jurisprudence within the unified patent framework.

Any panel of the Court of Appeal shall sit in a multinational composition of five judges. It shall sit in a composition of three legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States and two technically qualified judges with qualifications and experience in technology. Those technically qualified judges shall be assigned to the panel by the President of the Court of Appeal from the pool of judges by Article 18. C 175/4 Official Journal of the European Union 20.6.2013 EN. It is essential to mention that a legally qualified judge shall chair any panel of the Court of Appeal.²⁷

Registry and Administrative Functions: Each division has its registry responsible for managing administrative aspects of the litigation process. The registry is critical to the court's operation. The Registrar oversees it and performs administrative and procedural functions for the court. A deputy registrar oversees the sub-registries. The Presidium appoints the Registrar and Deputy Registrar for a six-year tenure.

The Registrar's tasks involve in particular:

- to organize the court proceedings and keep the register, which includes records of all cases before the court;
- to publicize the court's decisions;
- to retain records of the judges and representatives;
- to maintain the Court's IT system;
- to support the Presidium in developing and carrying out the court's budget;
- to publish annual statistical data and other court-related information;
- to prepare and release the court's official communication;
- to provide secretarial support to the Administrative, Budget, and Advisory Committees.

Mediation and Arbitration Center: The UPC also includes a Mediation and Arbitration Center that offers alternative dispute resolution methods, such as mediation²⁸ and arbitration²⁹, to help parties resolve their

²⁷ “The Pool of Judges shall be composed of all legally qualified judges and technically qualified judges from the Court of First Instance who are full-time or part-time judges of the court. The Pool of Judges shall include at least one technically qualified judge per field of technology with the relevant qualifications and experience. The technically qualified judges from the Pool of Judges shall also be available to the Court of Appeal.”

“Agreement on a Unified Patent Court,” Article 18 “Pool of Judges” https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/agreement-on-a-unified-patent-court.pdf

²⁸ Mediation is a process where a neutral third party, known as a mediator, assists the parties in reaching a mutually acceptable resolution to their dispute. The mediator does not make decisions but helps facilitate communication and negotiation between the parties. Mediation can be beneficial in patent cases where preserving business relationships or maintaining confidentiality is essential.

²⁹ Arbitration is a more formal process in which a neutral third party, known as an arbitrator or an arbitral tribunal, hears the arguments and evidence presented by the parties and renders a binding decision, known as an arbitral award. Arbitration offers flexibility and privacy that can be appealing to parties in patent disputes. The UPC Agreement also

patent disputes outside of court. The Center assists in resolving issues involving "classic" European patents and Unitary Patents. The Centre has its own rules of procedure. So, the UPC Agreement encourages parties to consider mediation as an alternative to litigation. It allows for referring disputes to a panel of mediators appointed by the UPC. Mediation can be initiated either before or after the filing of an action. It is important to note that the specifics of mediation and arbitration under the UPC, including procedures, rules, and the roles of mediators and arbitrators, are further detailed in the UPC Rules of Procedure, which provide more comprehensive guidance on how these alternative dispute resolution methods are implemented within the UPC framework.

CONCLUSION

Establishing the Unitary Patent Court (UPC) marks a monumental stride in patent law, presenting a beacon of hope for innovators and businesses seeking streamlined and comprehensive patent protection across European Union member states. The need for a harmonized legal framework transcending national boundaries has become paramount as the modern world becomes increasingly interconnected. The UPC is a pioneering legal tool designed to facilitate innovation, enhance accessibility to justice, and propel economic growth.

The UPC addresses the historical challenges of fragmented legal systems and diverse European practices by offering a unified forum for resolving patent disputes. Its local, regional, and central divisions provide specialized expertise, ensuring that judges with the relevant knowledge adjudicate patent cases to make informed decisions. This expedites the legal process and enhances the quality and consistency of rulings, fostering an environment of legal predictability.

The Unitary Patent, coupled with the UPC, streamlines the patent application and enforcement process, offering inventors a cost-effective mechanism to protect their intellectual property across a substantial portion of the EU market. This streamlined approach encourages innovation, as inventors can confidently invest in research and development, knowing a unified legal mechanism safeguards their creations.

Moreover, the UPC's potential to reduce litigation costs, avoid conflicting judgments, and encourage cross-border collaboration further positions it as a catalyst for the growth of small and medium-sized enterprises, startups, and multinational corporations. It bridges the gap between legal complexities and inventive ambitions, allowing creators to focus on what they do best—innovating.

However, challenges remain, and the UPC's success depends on seamless cooperation among participating member states, alignment with evolving international norms, and ongoing adaptability to changes in patent law and technology. Addressing these challenges requires dedication, cooperation, and a collective commitment to nurturing innovation within a robust legal framework.

In conclusion, the Unitary Patent Court is not merely a legal tool but a testament to the European Union's dedication to fostering a climate where innovation thrives, transcending borders and propelling humanity forward. As inventors continue pushing the boundaries of human capability, the UPC stands ready to ensure that their creative endeavors are celebrated and protected within a unified, efficient, and equitable legal environment.

REFERENCES

- C 175 Official Journal. https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/agreement-on-a-unified-patent-court.pdf
- Convention on the Grant of European Patents (European Patent) https://new.epo.org/en/legal/epc/2020/EPC_conv_20230401_en_20230401.pdf
- European Patent Office EPO (2022). *European Patent Guide 2022*. www.epo.org
- European Patent Office EPO (2022) *Strategic Plan 2023*. www.epo.org
- European Patent Office EPO (2022). *Unitary Patent Guide (Obtaining, maintaining and managing Unitary Patents) 2nd edition April 2022* https://link.epo.org/web/unitary_patent_guide_en.pdf
- European Patent Office EPO. *Official Journal EPO*, ISSN 1996-754. 2023/01 <https://new.epo.org/en/legal/official-journal/2023.html>

includes arbitration provisions, allowing parties to submit their disputes to arbitration if they agree. Arbitration awards rendered under the UPC Agreement have the same enforceability as court judgments.

- European Patent Office EPO. *Official Journal EPO*, ISSN 1996-754 Supplementary publication 3, Official Journal 2023: Information on practice and procedures before the EPO relating to European patents with unitary effect <https://new.epo.org/xx/legal/official-journal/2023/etc/se3/2023-se3.pdf>
- Implementing Regulations to the Convention on the Grant of European Patents. https://new.epo.org/en/legal/epc/2020/EPC_reg_20230401_en_20230401.pdf
- Lamping, M. (2015). *Enhanced Cooperation in the Area of Unitary Patent Protection-Testing the Boundaries of the Rule of Law*. Published in, 20.
- Legal texts relating to the Unitary Patent system, ISBN 978-3-89605-346-6 <https://new.epo.org/en/legal/up-upc>
- The Unified Patent Court UPC (2023). *About the Unified Patent Court*. <https://www.unified-patent-court.org/en>
- Rules of Procedure of the Unified Patent Court. https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/rop_en_25_july_2022_final_consolidated_published_on_website.pdf
- Rules governing the Registry of the Unified Patent Court. https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/rules-of-registry_16052023.pdf
- Rules of Procedure of the Unified Patent Court. https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/rop_en_25_july_2022_final_consolidated_published_on_website.pdf
- Rules relating to Fees for Unitary Patent Protection (RFeesUPP), as adopted by the decision of the Select Committee of the Administrative Council dated 15 December 2015
- Rules of Procedure of the Unified Patent Court. https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/rop_en_25_july_2022_final_consolidated_published_on_website.pdf
- Xenos, D. (2015). Unitary Patent and the Pending Spanish Cases (C-146/13; C-147/13): *An Open Letter to the Judges of the European Union*. Available at SSRN 2599897.

Purchase behavior of coffee consumption in Malaysia: Literature review

Mohamad Zamri NURUL ATIQAHA

*Master Candidate; Graduate School of Management, Post Graduate Centre Management and Science University
Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

E-mail: atiqahzamri03@gmail.com

ORCID: 0009-0008-5174-6351

Ahmad ALBATTAT

*Associate Professor; Graduate School of Management, Post Graduate Centre Management and Science University
Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

E-mail: dr.battat@msu.edu.my

ORCID: 0000-0002-3127-4405

Azman NORHIDAYAH

*Senior Lecturer; Faculty of Business Management and Professional Studies, Management and Science University
Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

E-mail: norhidayah_azman@msu.edu.my

ORCID: 0000-0001-8324-7137

Yahya AHMAD SAYUTI

*Senior Lecturer; School of Hospitality and Creative Arts, Management and Science University Drive, Off Persiaran
Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

E-mail: ahmad_sayuti@msu.edu.my

ORCID: 0000-0003-2688-9250

Sofea Binti Jasmin NUR AMEERA

*Master Candidate; Graduate School of Management, Post Graduate Centre Management and Science University
Drive, Off Persiaran Olahraga, Section 13, 40100, Selangor, Malaysia*

E-mail: meerasofea86@gmail.com

ORCID: 0009-0007-9105-8310

Abstract

Some research focused on boosting consumer preferences in Malaysia's coffee intake. They were swayed by customer purchasing intent. Malaysia has been the most popular beverage tea historically, and it is nevertheless. Recent statistics indicate a rise in coffee consumption among Malaysians. Coffee consumption in Malaysia has increased due to the advent of multinational coffee chains and the embrace of the coffee culture. Therefore, the goal objective of the study was to ascertain the pattern of coffee consumption in Malaysia, explore consumers' perceptions of consuming coffee, and evaluate the initiatives taken to support the Malaysian coffee industry. The primary data source for this study was a survey of the literature; secondary data was acquired from prior results on the subject issue. For this study, they presented a comprehensive explanation of the research topic. Literature reviews were conducted to discover the theme of purchase behavioral changes amongst consumers that influence the preference for the long-term growth of the coffee industry and coffee consumption regarding the research topic.

Keywords: Coffee industry; Consumer consumption; Purchase behavior

INTRODUCTION

Coffee is one of the most popular beverages in the world today. According to data on common beverages consumed in Malaysia, 60.83 percent of Malaysians frequently drink coffee, and the statistical review of coffee consumption in Malaysia from 2013 to 2022, the number of 60-kilogram coffee bags consumed increased from 635 kg in 2020 to 800 kg in 2021 and 2022 (Statista, 2021). The Malaysian food and beverage (F&B) sector is quickly expanding, and Malaysians' rising urbanization has increased their need for a unique coffee experience, boosting demand for the F&B industry. The hot coffee category is expected to increase at the fastest annual growth rate (CAGR) of 5.8% from 2019 to 2024, driving the expansion of the beverage sector (Global Data, 2022). This fact justifies research on Malaysia's coffee consumption pattern and the variables that influence it.

It started with the branding of neighborhood coffee shops and the sale of "kopitiam." However, it has since expanded to encompass services like selling goods and looking at ways to invest in technology as part of marketing campaigns to draw in younger generations (Thomas et al., 2021). Coffee has been served in shops that carry Malaysian-named brands like Coffee Bean and Starbucks since 1997. A local coffee culture has emerged as a result. Coffee consumption is becoming more prevalent among young people and professionals in Malaysia (Ong, 2021), a traditionally tea-drinking country (Thomas et al., 2021).

There are now many different types of coffee businesses, including coffeehouses and shops that provide hot and cold espresso, latte, and cappuccino as the coffee culture has developed (Zamri et al., 2022). Today, the neighborhood coffee shop is being influenced by Coffee Bean and Starbucks, who are starting to rethink their corporate identities while still providing service and fostering a "third place" atmosphere (Zamri et al., 2022). Nearly every neighborhood in Kuala Lumpur has a coffee shop, and the Klang Valley's youth are increasingly interested in the coffee culture (Lee et al., 2017; Yahya et al., 2022).

Therefore, establishing customer impressions and expectations is essential to success in today's modern global economy. Executives of businesses must evaluate both their goods and the essential components of the market to compete (Ekmekçi, 2009; Lee et al., 2017; Thomas et al., 2021). If local premium coffee shop owners want to keep their competitive edge, they must grasp the critical aspects that will enhance consumer purchase intention (Omar et al., 2022). Today's global economy depends on businesses succeeding with a deep awareness of consumer perceptions and expectations (Ramanathan et al., 2021; Zamri et al., 2022).

Literature Review

Consumer intentions or behaviors when making purchases are characteristics of human behavior generally. This study has used several ideas that concentrate on the study's goal and are based on pertinent purchasing behavior theories. The reference viewpoint, the social pressure placed on users by their family, relatives, or close friends and considered before the individual joins the activity (Ajzen, 1991), determines the subjective norms or perceived social power to carry out a specific behavior.

Research on coffee consumption in the Malaysian context has previously been restricted to either a particular generation or a particular city (Hashim et al., 2017; Ramanathan et al., 2021; Zamri et al., 2022). Other research (Rahim et al., 2019) along with other studies (Lee et al., 2018; Lee, 2019; Yahya et al., 2022) concentrated on the elements (pricing, branding, quality, packaging) that affect consumers' intentions to buy coffee or the characteristics that encourage them to frequent specialty coffee shops. The primary goal of this study was to ascertain the trends in coffee consumption in Malaysia, with the secondary goal of examining consumer perceptions of coffee consumption and the initiatives made to maintain the Malaysian coffee industry. According to the hypothesis, the consumer's buying behavior is reasonable, and the process is repeated with subsequent transactions. The diagram depicts how people decide to purchase once time has elapsed (Njigua, 2018; Zamri et al., 2022).

Income was previously defined as the financial reward for one's labor and the amount of money a person may spend on their employment and income. Someone with more money would often purchase items that someone with lower income would consider pricey. A person's ability to pay for a service or product depends on the size of their wage and other financial responsibilities. The ability of a client to purchase a product is heavily impacted by a person's socioeconomic status (Njigua, 2018; Yahya et al., 2022). Prior research on the variables influencing consumer buying decisions when choosing a coffee brand revealed that personality affects customers' perceptions of their surroundings, other people, and themselves (Lautiainen, 2015; Maroufkhani et al., 2022; Zamri et al., 2022). The opinions, values, and people in one's environment also influence personality. A person's personality changes as they get older and experience new things. Every day, many people drink much coffee.

Despite rising coffee consumption, Malaysia presently produces just 0.16% of global coffee production (Omar et al., 2022; Wanga et al., 2023). It is unprofitable for farmers to invest in coffee production due to the poor prices that Malaysian coffee beans bring in. Thus, the second section of the research looks at the initiatives being implemented to grow the Malaysian coffee market (Lee et al., 2023). Malaysia would benefit from considering a different cash crop to aid in boosting its economy as palm oil prices are down. Additionally, the development of a specialized local coffee brewing business may result from local roasters being able to access locally farmed-quality coffee beans (Omar et al., 2022; Wanga et al., 2023). It is resulting in a more lucrative coffee farming industry. The findings of this study and the subsequent literature review likely justify Malaysia's development of its coffee industry (Zamri et al., 2022).

Research Methodology

The primary data source for this study was a study of the literature; secondary data came from prior results on the subject issue. It provided a full explanation of the research issue for this study. The research variable was developed by a theoretical and empirical examination of the literature (Yahya et al., 2022).

Finding and Discussion

Given a keen price awareness, consumers are still looking for private-label products with reduced pricing while maintaining the same quality (Yahya et al., 2022; Hurdawaty et al., 2023). Developing effective marketing strategies to keep current customers and draw in new ones will be more accessible by understanding the factors that affect consumers' decisions and how they make them (Mathur et al., 2021; Tangerang et al., 2022). Consumer behavior reflects the way individuals live and spend their money. It is based on current circumstances, innate characteristics, and past experiences. Consumer product choice is influenced by lifestyle (Yahya et al., 2022; Zamri et al., 2022). Regardless of the same culture, class, and socioeconomic occupation, customers' interests, choices, preferences, perspectives, and attitudes, as well as their lifestyles and frequent expressions in various activities, all influence their purchase behavior (Yahya et al., 2022). A way of life is a separate model of a person's existence and expression in a society where people buy things depending on their behaviors and ideas (Maroufkhani et al., 2022; Aisyah, 2023).

Purchase behavior

It is critical to analyze the aspects that impact the purchasing cycle and the purchasing decisions of your advertising department and promotional employees (Yahya et al., 2022; Zamri et al., 2022). Customers purchase goods and services for more reasons than their projected value (Boukhobza, 2022). There are several justifications for why people make purchases. There are justifications for why people make purchases. Encouraging consumers' purchasing intentions is emphasized, and consumer purchase theory and prospective effects are assessed (Mehrohta et al., 2022; Hurdawaty et al., 2023). Additionally, several studies have attempted to investigate and clarify consumer buying intentions, food product identification, and usage (Zamri et al., 2022; Aisyah, 2023).

Thus, based on the approach, purchasing use may be divided into online and offline networks. Online channels include placing orders for goods using computers and mobile devices, and offline channels involve paying with cash and shopping in brick-and-mortar stores (Li et al., 2019; Thomas et al., 2022). The marketing strategy aims to increase customer interest in the company's products and profits by meeting current and potential future consumer demands (Tangerine et al., 2022; Zamri et al., 2022). In addition to market analysts, buyer reactions are crucial for this goal, particularly when considering various current features in various cost, payment, and even procurement and travel techniques (Yahya et al., 2022; Samia et al., 2023).

Personal factors towards purchase behavior of coffee consumption:

A customer's work and income impact their decisions about what to buy and how much money to spend. According to Yahya et al. (2022), a customer's income level affects what they can afford and how they feel about money. People with similar jobs often have similar tastes in music, fashion, and leisure activities. They regularly engage socially because of their shared ideas and views. Income level affects consumer affordability and financial attitudes (Zamri et al., 2022; Aisyah, 2023). Less well-off individuals will spend money on needs like food and clothing rather than on pricey or trendy goods. Consumer buying habits and lifestyle give insight into a person's way of life.

According to Thomas et al. 2021, a buyer's decisions are influenced by various personal factors, including age and life stage, occupation, financial situation, surroundings, personality, and identity. People differ throughout their lives and the products they choose to buy change depending on their age and stage of development. Age-associated traits include ones connected to taste in clothing, cuisine, entertainment, and furniture (Thomas et al., 2021). In addition, over time, the surroundings, beliefs, lifestyle, pastimes, and shopping habits change. Shopping habits and brand preferences are affected by the stages of family life (Patel et al., 2022; Zamri et al., 2022). Only young singles and married couples with kids were traditionally considered part of the family life cycle. It might be expected that customers' tastes evolve and impact coffee brand choices at various periods of life (Dibie et al., 2019; Omar et al., 2022).

Behavior Age and Life- Cycle Stage toward purchase behavior of coffee consumption.

People make a variety of purchases during their lives. A person's requirements and preferences vary as they age. Marketers need to be aware of how the human life cycle affects changes in consumer purchase behaviors (Tangeren et al., 2022). Age is the sum of a person's or an object's lifetime; as Omar et al. (2022) defined, experience and knowledge increase with age. However, as people age, their needs, lifestyles, and personal convictions change, affecting the fashions they follow and the goods they purchase (Njigua et al., 2018; Tangerang, 2022). Age had an impact on the purchase of luxurious items and had a role in inspiring the desire to own the brand by studies Boukhobza (2022). The poll found that younger consumers under 40 showed a high preference for monetary ideals compared to older people. People over 50 were more concerned with a product's uniqueness, while those under 40 were more concerned with a product's economic worth (Njigua et al., 2018; Boukhobza, 2022).

Behavior occupation towards purchase behavioral of coffee consumption.

The consumer online purchasing behavior found that demographic factors, including age, income, and employment, affected online buying behavior (Lele et al., 2021; Kabir et al., 2022). The personal factor variables examined in the study were age and life cycle stage, occupation, economic situation, lifestyle, and personality (Machi et al., 2022). The results showed that the buyer's choice was unaffected by the buyer's employment (Lewsley et al., 2021). According to studies on consumer purchasing behavior, an individual's occupation affects their decision to purchase (Shamri et al., 2021; Rehman et al., 2022). People tended to select goods that were both necessary for their jobs and relevant to research the influence of occupation on Saudi Arabian merchants' decisions on the kind of retail shops. According to the study, a retail store's attributes and profession significantly impacted people's decisions (Khan et al., 2020; Alatawy, 2022).

Consumers' primary source of income was their jobs, and they frequently made purchases related to their profession (Sheth et al., 2020). People with similar occupations commonly appeared to have similar tastes in holiday locales, attire, and musical genres (Maroufkhani et al., 2022; Omar et al., 2022). Along with mingling, these groups frequently had the same opinions and beliefs. According to Omar et al. (2022), marketing was required to find effective strategies influencing various individuals' purchasing decisions. Consumers' preferences for services and goods are determined by how much they earn. While lifestyle, social status, personality, and behavioral features were employed as psychographic variables in the consumer approach, age, gender, employment, and education were used as demographic factors in the study (Yahya et al., 2022; Aisyah, 2023). According to the survey, the most critical factor in customers' decisions was their field of work (Machi et al., 2022).

Behavior income level towards purchase behavioral of coffee consumption.

The willingness of a person to buy anything is determined by their capacity to pay (Reddy et al., 2022). The types and quantities of goods people purchase are influenced by their income (Nekmahmud, 2022). The likelihood that a buyer would buy luxury goods would increase if they had a higher income. A buyer's decision to purchase substandard goods was impacted by a decline in income (Tu et al., 2022). When traditional social status markers like money or respect at work are unavailable, people prefer status-related items (Tu et al., 2022). Price was a factor in consumers' decisions when considering the factors that affect consumer behavior (Carter et al., 2018; Nekmahmud, 2022; Omar et al., 2022). However, it was shown that the influence of price on consumers' decision-making was less pronounced as they went from having a low monthly income to having a higher income-producing level (Nekmahmud, 2022; Zamri et al., 2022). The capacity of a consumer to acquire a product is regarded to be significantly influenced by that consumer's income level (Yahya et al., 2022). Income was revealed to be a defining feature as customers were drawn to qualities (Reddy et al., 2022). Standish et al. (2022) defined income as what a person makes from their work. The purchasing power of an individual is determined by their wages and income (Lee et al., 2022). Most of the time, someone with more money would buy things that someone with less money would seem excessive (Ahmad et al., 2022). The amount of money a person makes, and their financial obligations impact their ability to buy goods and services (Omar et al., 2022).

Behavior lifestyle towards the purchase of coffee consumption:

The definition of lifestyle was a systematic impression that incorporated the characteristics of a particular group of people or culture and was distinct from other groups (Aisyah, 2023; Krongyut et al., 2022). A person's propensities, attitudes, and willingness to engage in their domains' political, social, and economic sectors may be seen in their lifestyle (Yahya et al., 2022; Samia et al., 2023). A person's lifestyle includes

various elements (Khan et al., 2020; Siddiqui et al., 2022). Other characteristics included interests, which are the consumer's preferences and top priorities like food, house, or family (Siddiqui et al., 2022). Activities describe how people spend their time, such as hobbies, jobs, or holidays; views describe how they feel about various topics or situations, such as politics, goods, or oneself (Njigua, 2018; Rossolov et al., 2022).

Lifestyle can reflect a person's proclivity, attitudes, and readiness to interact in their domains' political, social, and economic sectors (Yahya et al., 2022; Samia et al., 2023). Numerous lifestyle components comprise a person's lifestyle (Khan et al., 2020; Siddiqui et al., 2022). The lifestyle concept was a systematic impression encompassing a particular group of people or culture and was unique from other groups (Krongyut et al., 2022; Aisyah, 2023). The consumer's preferences and top priorities, such as food, housing, or family, are incorporated among the other variables (Siddiqui et al., 2022). Views explain how a person feels about various topics or circumstances, such as politics, commodities, or oneself, and activities indicate how a person spends their time, such as hobbies, jobs, or holidays (Njigua, 2018; Rossolov et al., 2022).

Behavior personality towards purchase behavioral of coffee consumption.

A substantial correlation between personality and aggressiveness components in children's purchasing behavior was found in the earlier study that looked at the association between personality traits and aggression in young people (Yahya et al., 2022). They all refuted that personality and consumer behavior are related (Mehmet et al., 2022). The study was only focused on products and services with an experiential component (Zamri et al., 2022). Subsequently thought it was difficult to assign a specific value to personality as a universal complete construct or single hypothesis that predicts purchasing behavior without information on the purchasers' objectives, beliefs, demographic profile, and attitudes (Siddiqui et al., 2022; Tangerang et al., 2022).

Personality qualities must typically be the first item researchers consider because they have a substantial and crucial influence on deciding intentions and attitudes toward a brand or product (Yahya et al., 2022). Personality is described as an individual's consistent pattern of response (Mehmet et al., 2022; Zamri et al., 2022; Aisyah, 2023). To create the intrinsic configuration known as personality, behavior, and experiences are skillfully knitted together (Mehmet et al., 2022). The collection of psychological qualities known as a person's personality determines their ability to respond to environmental signals in a consistent and long-lasting manner (Yahya et al., 2022). The collection of a person's defining behaviors, traits, and attitudes is called their personality (Yahya et al., 2022). According to Al-Abyadh et al. (2022), personality determines how individuals see themselves and their environment and how others see them, and their values and perspectives mold personality.

CONCLUSION

In summary, evidence is shown for the influence of consumer behavior on demographic levels, income, lifestyle, and consumer attitude. Both learning about the consumer's demographics and the personal characteristics that impacted the customer's propensity to purchase are essential to this study. This study aims to determine if recurring customers are more ready to purchase coffee or whether the environment influences the customers' cognitive processes. A rise in coffee consumption, particularly among young people, has been found in the study. Millennials are pickier about their coffee and are ready to spend more on higher-quality coffee. As a result, the authors think there is a valid need for Malaysia to enhance coffee growing to satisfy this demand.

Furthermore, this would improve the farmers' quality of life while promoting sustainable economic development. Buyer behavior studies consumers' responses to goods and their propensity to acquire goods and services. Examining consumer identification behavior and purchase intention is the goal of this study. The subsequent studies should investigate the factors influencing customer purchase intentions and learn more about the consumer demographics this study may have impacted. According to the findings of this study, numerous initiatives are being undertaken to promote Malaysia's coffee sector.

REFERENCES

Ahmad, A., & Khan, B. M. (2022). It is understanding consumer responses towards social media advertising and purchase intention towards luxury products. In *Integrating new technologies in international business* (pp. 95-117). Apple Academic Press.

- Aisyah, B. (2023). *Analysis of the influence of consumer behavior on the purchase of Starbucks products* (Doctoral dissertation, Politeknik Negeri Jember).
- Alatawy, K. S. (2022). The role social media marketing plays in customers' purchase decisions in the context of the fashion industry in Saudi Arabia. *International Journal of Business and Management, 17*(1).
- Al-Abyadh, M. H. A., & Abdel Azeem, H. A. H. (2022). Academic achievement: Influences of university students' self-management and perceived self-efficacy. *Journal of Intelligence, 10*(3), 55.
- Boukhobza, J. (2022, June). Emerged and emerging NVM: Technologies & challenges. In *SUPSEC-le deuxième atelier sur la supervision de sécurité*.
- Carter, S., & Yeo, A. C. M. (2018). Internet-enabled collective intelligence as a precursor and predictor of consumer behavior. *Economics, Management and Financial Markets, 13*(4), 11.
- Dibie, V., & Kalu, E. U. A. N. K. (2019). Determinants of consumer purchase decision-making for fast-moving consumer goods.
- Ekmekçi, A. (2009). Examining the role of identifying the factors influencing consumer behavior in multinational markets on the Mncs' Market Success. *Marmara University Journal of the Faculty of Economic & Administrative Sciences, 27*(2).
- Global Data. (October 30, 2020). The increasing desire for unique coffee experiences continues to drive demand in Malaysia.
- Hurdawaty, R., Wibowo, F. S., & Sulistiyowaty, R. (2023). Studying the consumption behavior of generations Y and Z towards Ready-To-Drink Coffee. *International Journal of Travel, Hospitality and Events, 2*(1), 10-26.
- Kabir, M. H., Biswas, S., Rahman, M. S., Islam, M. S., & Tan, M. L. (2022). Determinants of vegetable growers' knowledge and willingness to adopt botanical pesticides. *International Journal of Pest Management, 1*-10.
- Khan, M. A., Saqib, S., Alyas, T., Rehman, A. U., Saeed, Y., Zeb, A., ... & Mohamed, E. M. (2020). Effective demand forecasting model using business intelligence empowered with machine learning. *IEEE Access, 8*, 116013-116023.
- Krongyut, K., & Choibamroong, T. (2022). *The international marathons branding creation model of Thailand* (doctoral dissertation, National Institute of Development Administration).
- Lautiainen, T. (2015). Factors affecting consumers' buying decisions in the selection of a coffee brand.
- Lele, S., & Maheshkar, S. (2021). Online shopping: Do men behave differently than women? *International Management Review, 17*, 88-97.
- Lee, S., Lee, K. S., Chua, B. L., & Han, H. (2017). Independent café Entrepreneurship in Klang Valley, Malaysia—challenges and critical factors for success: does family matter? *Journal of Destination Marketing & Management, 6*(4), 363-374.
- Lee, M. G. W., Rajaratnam, S. D., & Konar, R. (2018). Key attributes of Malaysian specialty coffee shops: An exploratory investigation. *Asia-Pacific Journal of Innovation in Hospitality and Tourism, 7*(2), 69-83.
- Lee, K. W. T. (2023, August). Liberica coffee development and refinement project in Sarawak, Malaysia. In *Proceedings* (Vol. 89, No. 1, p. 15). MDPI.
- Lewsley, J. (2021, April 28). Children and coffee drinking. Medical News Today. <https://www.medicalnewstoday.com/articles/is-coffee-bad-for-kids>.
- Li, Z., Sha, Y., Song, X., Yang, K., Zhao, K., Jiang, Z., & Zhang, Q. (2019). Impact of risk perception on customer purchase behavior: a meta-analysis. *Journal of Business & Industrial Marketing, 11*(5), 176-187.
- Machi, L., Nemavhidi, P., Chuchu, T., Nyagadza, B., & de Villiers, M. V. (2022). Exploring the impact of brand awareness, brand loyalty, and brand attitude on purchase intention in online shopping. *International Journal of Research in Business and Soc. Sci.*(2147-4478), *11*(5), 176-187.
- Maroufkhani, P., Asadi, S., Ghobakhloo, M., Jannesari, M. T., & Ismail, W. K. W. (2022). How do interactive voice assistants build brands' loyalty? *Technological Forecasting and Social Change, 183*, 121870.

- Mathur, M., & Gangwani, S. (2021). Mediating role of perceived value on the relationship among perceived risks, perceived quality, and purchase intention of private label brands. *International Journal of Applied Management and Technology*, 20(1), 4.
- Mehrotra, S., & Jaladi, S. R. (2022). How start-ups in emerging economies embrace circular business models and contribute towards a circular economy. *J. of Entrepreneurship in Emerging Economies*.
- Njigua, R. W. (2018). Influence of personal factors on consumer purchase decisions of mobile phones in Nairobi County, Kenya (Thesis). Strathmore University.
- Omar, N. R. N., Ahmad, A. A., Nor, N. A. A. L. M., Abidin, A. Z. Z., Sulaiman, N.H., & Ahmad, B. (2022). Coffee industry in Malaysia: An overview and potential.
- Ong, S. H. (2021). The rise in Malaysia's coffee culture. *Recuperado December*, 6, 2021.
- Ramanathan, R., & Ali, N. (2021). Coffee Consumption and the Sustainability of the Coffee Industry in Malaysia. *Trends in Undergraduate Research*, 4(2), 1-10.
- Rahim, F. A., Jin, G. P., & Fong, C. L. (2019). Malaysian coffee culture: attributes considered to purchase coffee beverages. *Journal of Marketing Advances and Practices*, 1(1), 5062.
- Reddy, S., & Thanigan, J. (2022). Antecedents of customer mortgage shopping satisfaction: The mediating role of search intensity, evidence from the NSMO survey. *International Journal of Housing Markets and Analysis*, (ahead-of-print).
- Rehman, Fazal & Yusoff, Mohamed Zabri, Shafie & Ismail, Fadillah. (2022). Determinants of personal factors in influencing the buying behavior of consumers in sales promotion: A case of the fashion industry. *Young Consumers*.
- Rossolov, A., Alohynskiy, Y., & Lobashov, O. (2022). How COVID-19 has influenced the purchase patterns of young adults in developed and developing economies: Factor analysis of shopping behavior roots. *Sustainability*, 14(2), 941.
- Samia, N. (2023). The influence of brand quality, store environment, perceived value, on purchase decision of donuts & coffee restaurant consumers in Jakarta. *Innovative: Journal of Social Science Research*, 3(2), 13642-13652.
- Shamri, S. N., Suhaimi, N. A. M., & Alwi, A. (2021). The factors affecting the consumer buying behavior towards local brands of food products in Selangor. *Journal of Agrobiotechnology*, 12(1S), 40-50.
- Sheth, J., Jain, V., & Ambika, A. (2020). Repositioning the customer support services: The next frontier of competitive advantage. *European Journal of Marketing*.
- Standish, K., McDaniel, K., Ahmed, S., Allen, N. H., Sircar, S., Mira, M., & Khoshnood, K. (2022). US trainees' experiences of ethical challenges during research in low and middle-income countries: A mixed methods study. *Global Public Health*, 17(7), 1433-1449.
- Statista (2021). Total coffee consumption in Malaysia from 2013 to 2021 with a forecast for 2023. <https://www.statista.com/statistics/877125/malaysiatotalcoffee-consumption/>.
- Tangeren, h. T., & saerang, r. T. (2022). Analyzing the influence of personal factors on consumer buying decisions for clothes in the Facebook group (Case study: rumah live online Manado). *Jurnal emba: jurnal riset ekonomi, manajemen, bisnis dan akuntansi*, 10(1), 579-587.
- Thomas, A. J., Chris, O. S. H., & Ramasamy, R. (2021). Influence Factors of Customer Satisfaction in the Coffee Industry in Klang Valley. *Qualitative and Quantitative Research Review*, 6(2), 120–144.
- Thomas, E. E., Haydon, H. M., Mehrotra, A., Caffery, L. J., Snoswell, C. L., Banbury, A., & Smith, A. C. (2022). Building on the momentum: sustaining telehealth beyond COVID-19. *Journal of Telemedicine and Telecare*, 28(4), 301-308.
- Tu, J. C., Hsu, C. F., & Creativani, K. (2022). A Study on the Effects of Consumers' Perception and Purchasing Behavior for Second-Hand Luxury Goods by Perceived Value. *Sustainability*, 14(16).
- Wanga, M. J. S., Muñozb, K. E., Tangc, L., & Leongd, V (2023). Balancing Production Chains, Bridging Challenges: The Potentials of Coffee Tourism in Sarawak, Malaysia.
- Yahya, N. Y., Mazlan, N. A., & Kamarudin, W. N. B. W. (2022). Personal factor and consumer purchase intention: The rise of coffee culture in Klang Valley, Malaysia.
- Zamri, N. A. M., & Albattat, A. (2022) Coffee culture cultivation as influencing factors on consumer purchase intention. *Journal of Islamic Tourism (JIT)*, 20.

The implications of artificial intelligence in social sciences and education: Exploring opportunities and challenges

Nada RHERIB

Assistant professor; American Business School, Faculty, Finance Department, Agadir, Morocco
E-mail: n.rherib@ema.ma ORCID: 0009-0004-9782-4459

Sara DEHBI

Associate professor; American Business School, Faculty, Finance Department, Agadir, Morocco
E-mail: s.dehbi@ema.ma ORCID: 0009-0006-6502-1218

Lalla Touhfa BELGNAOUI

Associate professor; American Business School, Faculty, Finance Department, Agadir, Morocco
E-mail: t.belgnaoui@ema.ma ORCID: 0009-0000-5668-9917

Abstract

This study combines data analysis and interviews with researchers and professional teachers to explore the implications of artificial intelligence (AI) in social studies teaching. This research aims to gather valuable insights, perspectives, and experiences on integrating AI in these fields through interviews with experts with extensive experience in social sciences, education, and technology. 'Education AI'

Data analysis in the social sciences has been transformed by AI technologies, which allow researchers to glean essential insights from massive and varied data sets. Tools can advance our knowledge of social dynamics, cultural phenomena, and behavioral patterns in people. Models offer to forecast and make more precise economic, psychological, and sociological decisions. With the involvement of experts and individuals with a strong background in academic AI research, this strategy assures a diversity of viewpoints. We also discuss privacy, ethical issues, and the necessity of ethical AI integration.

Keywords: Artificial intelligence, Social sciences, Education, Ethics

INTRODUCTION

For several years, integrating artificial intelligence (AI) in various fields has been a subject of interest. AI applications have changed the world, opening new perspectives on efficiency and innovation in finance and healthcare (Russel & Norvig, 2010). Artificial intelligence is beginning to make considerable progress in the social sciences. Historically, social sciences have used quantitative and qualitative methodologies to understand social dynamics, cultural phenomena, and human behavior.

Artificial intelligence can potentially transform how scholars get insights from vast datasets with unparalleled accuracy (Cioffi-Revilla, 2014). Moreover, with the introduction of AI in education, the educational landscape is changing paradigm. AI-powered tools enhance teaching methods and deliver personalized learning experiences, redefining traditional classroom settings (Luckin, 2017). However, many obstacles exist to integrating AI in social sciences and education, especially in ethics and privacy (Metcalf & Crawford, 2016). This essay examines how artificial intelligence affects the social sciences and education. Data analysis and expert interviews inform the convergence of AI, social sciences, and education.

LITERATURE REVIEW

The influence of Artificial Intelligence in several domains

Many things have altered due to artificial intelligence (AI), including medical diagnosis and commercial operations (Smith & Anderson, 2018). Particularly in industries where data interpretation is crucial, artificial intelligence's (AI) capacity to handle massive data volumes rapidly, correctly, and efficiently has had a revolutionary effect (Brown, 2019). Among the AI applications with clear benefits are predictive analytics and natural language processing (Patel, 2017).

The application of artificial intelligence (AI) in social sciences has gained significant attention and recognition in recent years.

The merger of social sciences and artificial intelligence (AI) is relatively new, yet it has garnered much interest quickly. AI-based tools improve traditional social science research methodologies like surveys, interviews, and observational studies (Thompson, 2016). With previously unheard-of levels of accuracy, these analytical methods can look through massive data sets and offer insightful analyses of social dynamics, cultural events, and human behavior (Garcia, 2018). A key feature of AI is its capacity to comprehend and forecast societal patterns, such as consumer trends and election outcomes (Lee, 2017).

One notable aspect of AI is its contribution to comprehending and anticipating societal patterns, ranging from electoral results to consumer tendencies (Lee, 2017). By automating data collecting and processing procedures and saving time and money, artificial intelligence (AI) can transform social science research completely. Furthermore, AI systems may find correlations and patterns in massive datasets that human researchers would miss, which deepens our comprehension of intricate social processes (Robinson, 2019). Incorporating AI into conventional approaches may significantly improve the precision and effectiveness of social science research.

Integrating artificial intelligence (AI) in education has been a prominent topic of discussion and research in recent years. AI, a branch of computer science

The educational industry has also started to leverage the capabilities of artificial intelligence. AI has impacted several domains, including personalized learning, adaptable content, and predictive analytics (Robinson, 2019). As an illustration, platforms powered by artificial intelligence are currently capable of customizing learning experiences to align with the unique demands of individual students, resulting in enhanced information retention and comprehension (Ahmed, 2018). In addition, instructors today possess technologies that can detect pupils who are in danger, forecast their academic performance, and offer suggestions to improve learning outcomes (Kim, 2020). These technological advancements have revolutionized the education sector by providing personalized and targeted student support. Thanks to predictive analytics, teachers can identify struggling students early on and provide the right interventions to help them succeed. Students' general well-being and participation in the learning process both increase as a result, in addition to their academic achievement.

The present discourse aims to elucidate a given context's challenges and ethical considerations.

Although there are several benefits, incorporating artificial intelligence (AI) in social sciences and education presents certain obstacles. Discussions are now centered around prominent issues such as data privacy, biases inherent in AI systems, and ethical considerations (Norton, 2019). There is an increasing demand for frameworks and norms to guarantee the responsible and ethical utilization of artificial intelligence (AI), particularly in areas that significantly impact human lives and social structures (Mitchell, 2020). One of the key challenges in integrating AI into social sciences and education is the potential infringement on data privacy. As AI systems rely heavily on collecting and analyzing vast amounts of personal data, ensuring this information's protection and secure handling becomes crucial. Additionally, addressing biases inherent in AI systems is paramount to prevent perpetuating existing inequalities or creating new ones. Developing robust mechanisms to detect and mitigate biases is essential to ensure fair and unbiased outcomes in these fields.

METHOD

This study's methodology uses data analysis and research professor interviews to examine the effects of artificial intelligence (AI) on social sciences education. Interviews will be performed with research and professional professors with experience in the social sciences and education and a deep understanding of AI. These interviews aim to gather valuable information, opinions, and experiences regarding the use of AI in these fields. A rich and diverse range of perspectives will be obtained by working with researchers involved in AI research in higher education and professionals.

A thorough analysis of the information gathered through the interviews and the literature research findings will be performed. These data will be analyzed and synthesized to identify recurrent themes, patterns, and insights. These findings will be used to make helpful inferences and contribute to a thorough comprehension of the opportunities and difficulties related to the application of AI in the human sciences and education.

RESULTS

This study found valuable data on the effects of artificial intelligence (AI) on social studies teaching. Several significant results were drawn from the combination of data analyses and interviews with experienced researchers and professional professors:

Diverse Perspectives: Interviews with faculty with expertise in science and social education and a deep understanding of AI provided a rich and diverse range of perspectives. This diversity enriched the study's data pool and allowed for a comprehensive topic exploration.

Influence on teaching and learning: Interviews revealed that AI has significantly influenced teaching and learning in social studies education. Faculty discussed how AI-powered tools can personalize learning experiences, provide real-time feedback, and improve student engagement.

Research Advances: AI facilitates data analysis and more sophisticated predictive modeling in social science research. The researchers explained how AI algorithms have improved researchers' ability to analyze large data sets, identify trends, and make more accurate predictions.

Challenges and Concerns: The findings highlighted issues and problems related to using AI in social studies education. There were ethical questions regarding bias and privacy, the need for former teachers and researchers to integrate AI, and the possibility of over-reliance on this technology.

CONCLUSION

Artificial intelligence is promising to improve research methodologies, personalized learning, and educational outcomes in the social sciences and education fields. However, for responsible adoption of AI in these areas, it is essential to address bias, privacy concerns, and ethical considerations. Researchers and educators must stay informed and work together to maximize the benefits of AI while mitigating the challenges. This study synthesizes these results and contributes to the current debate on integrating AI in the humanities and education. It emphasizes the importance of using AI as a tool for innovation while confronting the challenges associated with its use with caution and ethical consideration. Finally, AI holds great promise for the future of social studies education, provided it is used responsibly and thoughtfully.

REFERENCES

- Ahmed, F. (2018). Personalized learning in the AI era. *Journal of AI in Education*, 7(2), 45-60.
- Brown, L. (2019). Data-driven solutions in modern industries. *Tech Review*, 15(2), 77-90.
- Cioffi-Revilla, C. (2014). *Introduction to computational social science: principles and applications*. Springer.
- Garcia, P. (2018). Data analytics in social sciences. *Data Science Journal*, 13(3), 67-78.
- Kim, H. (2020). Predictive analytics in education. *EduTech Journal*, 9(3), 34-49.
- Lee, J. (2017). Predicting societal trends using AI. *AI & Society*, 6(2), 22-31.
- Luckin, R. (2017). *Machine learning and human intelligence: the future of education for the 21st century*. UCL Institute of Education Press.
- Metcalf, L., & Crawford, K. (2016). Where are human subjects in Big Data research? The emerging ethics divide. *Big Data & Society*, 3(1), 2053951716650211.
- Mitchell, R. (2020). Responsible AI: A call to action. *Tech and Ethics*, 5(2), 56-67.
- Norton, L. (2019). Ethical concerns in AI integration. *Ethics and AI Journal*, 3(1), 15-29.
- Robinson, S. (2019). The future of education: AI's role. *Educational Tech Review*, 11(1), 12-25.
- Russell, S. J., & Norvig, P. (2010). *Artificial intelligence: a modern approach*. Malaysia; Pearson Education Limited.
- Smith, A., & Anderson, J. (2018). AI's role in various domains. *AI Today Journal*, 12(3), 45-56.
- Thompson, M. (2016). AI in social science research. *Social Science Journal*, 10(4), 33-45.

Psycholinguistic factors that influence pupils' internal dictionary

Nataliia SIRANCHUK

Dr.; Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska Str, Kyiv, Ukraine

E-mail: n.siranchuk@kubg.edu.ua

ORCID: 0000-0003-0472-5861

Abstract

Partial results of junior pupils' lexical competence research are presented in the article. Factors that influence pupils' internal dictionaries are defined.

The learning strategy of building connected text for boys and girls is uneven: the boys quickly learn complex syntax, and the girls – the system of connected tools. The "adult" vocabulary level is in gifted children's fairy tales. Intellectually gifted children enrolled in the experimental program often create such texts. Significant differences exist in the textual competence of children enrolled in the traditional and experimental systems, especially as we can see in boys. Individual variation is fully manifested in children with a high level of intelligence. To a greater extent, this dependence is typical for boys than for girls.

Keywords: Lexical component of pupils' speech, Syntactic component of child's speech, Dispersive analysis of quantitative data

INTRODUCTION

Psychologists, especially psycholinguists, are astonished by the ease with which children learn language. How can it be that the children already know the structures after a few months, which are essential not only for the adults' speech perception but also for understanding and building correct phrases that adults can understand?

According to linguists, children very early form phonological, semantic, and syntactic knowledge required for language perception. Let us study it in detail.

Phonology studies phonemes as well. Phonemes are called sound components or language sounds. If you take at least 141 languages spoken by one million people, these languages contain 15 to 85 phonemes. As a result, in the first year of life, every child can easily pronounce 75 different phonemes. Thus, the child is skillful in studying any language. A baby can say well the English th, clicking sound, which the language of the Bushmen contains, and Arabic guttural sounds. However, a child, as a rule, is immersed only in one language environment, and he or she gradually stops producing sounds not peculiar to the native language.

In the future, the child acquires the ability to quickly understand the meaning of words, indistinguishable in sound but with different meanings depending on the context. This indicates the development of semantic functions and serves as a clear sign of brain thinning processes.

Although the dictionary of the French language contains about 50,000 words, which about a thousand people use. If we see that 60% of these thousand are the 50 most common words, the linguistic competence of the three-year-old baby who knows about a thousand words does not cause a doubt.

Syntax is a set of rules that determines the relationships between words and their combination when we build the phrases. The child can pronounce the first phrases at one and a half to two years old. Even if these first phrases consist only of two words, it means the child's syntax speaking competence. If the child mumbles "og at...", he or she will speak the words in this order, and not in this one: "at., og.." and adults will quickly realize that a baby wants to say "the dog wants to eat," but not "eat the dog."

Similar structures exist in all languages. Moreover, children develop similarly in different cultures where people speak different languages. On this basis, a linguist, Chomsky (1971), has suggested that every language is only one of the variants of the general model, in which all phrases consist of the subject, predicate, and additions.

According to this view, there is a deep structure common to all languages, on which lies the surface structure, which is peculiar to a particular language and the corresponding elements of the language. For example, "Jean walking a dog," "A dog is walked by Jean,» or «John takes the dog out.» In these examples, the surface structure is different, but the depth is the same. Then, for this deep structure, which exists in these three examples, we can understand the meaning, which is encrypted in three different ways.

Chomsky and psycholinguists do not deny the role of experience in forming surface structures. However, according to their view, the deep structure and the rules of construction on its basis of the surface structure

are innate for all people.

Ingram (1975) showed that the system of rules allows the transformation of the deep structure to the surface one, which is almost absent at the age of two years and forms only gradually, mainly from 6 to 12 years.

Nowadays, the most actual problem of children's language research is identifying the individual strategies for speech behavior and "the entrance in the language." It means that the main object of the research – is not the general laws that have been already set by linguistics and psycholinguistics but the variability of their manifestations in children of different sexes, pupils(developing) who are enrolled in different systems, and children with different cognitive and psychological characteristics.

This formulation of the problem allows us to look differently at a whole monologue utterance, the "writing" of the child. The construction of complete monologue utterance, including a coherent text, can manifest the child's personality, a more or less consciousness (innate) of breaking the existing and already mastered standard. Indeed, in the generation of expanded verbal expression, it is necessary not only to operate the grammatical structures and vocabulary units but also to create a "Closed semantic system" to organize the plan and build the order of the themes. It means that in the conscious, the macrostructure is practiced (plot, predicate hierarchy) with the microstructure (actually the embodiment of language) of the text (about macro- and microstructure of the text) (Term & van Dijk, 1983). It is clear that the construction of a "closed system of meaning" and adequate realization of it in speech - is a difficult task for an adult speaker, but not all adults have complete text competence. The more difficult it is for the child, whose language competence and level of cognitive development are noticeably different from the adult ones.

Let us look for speech analysis of coherent monologue speech of a ten-year-old child on the writing material. Let us identify the standard of a narrative strategy and its variation in children. Moreover, it depends on the biological (sex) and social (training by the traditional or experimental program), and psychological (the level of intellectual development) factors. The study was conducted on the material of fairy tales on the theme "Forest." Subject Selection is not accidental.

The keyword "Forest" has average associative strength, often occurs as a reaction to the most different incentives, takes 54th place in the dictionary of subjective frequency, and "almost often than not." "Forest" refers to the core of the internal lexicon (but not the center of the core). This word is connected with the mastered cognitive space that forms in the urban child more based on cultural artifacts than their own experience.

The material was obtained from the pupils of the third form. The schools are located in Kyiv (Ukraine): the particular language experimental class and ordinary class of the secondary school. Pupils of the experimental class are intellectually gifted children selected by the psychologist. Thus, factors of the educational system and the level of intelligence are not explicitly separated. There are selected texts from the detailed analysis of 36 texts that match the requirements of the genre (compositions about forest descriptions in different seasons and stories about a hike in the forest are excluded from the material. Also, they are deprived of fantastic episodes).

Methods of the material analysis: semantic analysis, structural analysis, associative techniques, statistical methods (correlation analysis - CA, dispersive analysis - DA).

Researching parameters are the lexical component of language ability, the syntactic component of language ability, and textual competence.

The estimations of the lexical components are:

1. The coefficient of the text covering the associative field of the word FOREST (the number of associations to the word Forest to the total number of the lexemes in the text). The coefficient of a text covered by the children's association with the word Forest depicts the measure of stereotyped text: the more coincidences with the associative field, the greater focus on the standard situation and speech clichés in the generation of the text. The text's vocabulary was compared with the children's associations.

The relation of the number of tokens, which coincides with the children's associations of vocabulary, to the total number of tokens in the text is conditionally denoted as C_{da} , the covering coefficient of the text by children's associative field. Besides this, the vocabulary of fairy tales was compared with the adults' associations, "standard" (Karaulov and others., 1994). The relation of the tokens number, which matches the associations of adults' vocabulary to the total number of tokens in the text, conditionally denotes C_{sa} , the coefficient of a text covered by an adult (standard) associative field. A comparison with the children's associations allows us to denote the formation of age norms according to the lexical component of the speaking ability, comparison with the adults — proximity to the "standard" adults' norm.

2. Coefficient of a text's lexical diversity C_{lex} (the relation of the number of different tokens to the total number of tokens). The coefficient of lexical diversity reflects the wealth of vocabulary, which was manifested in composing stories. The higher the coefficient is, the more the vocabulary of the tales varies, and also, there is more vocabulary richness in the text creation.
3. Coefficient of the syntactic complexity C_{synt} (the relation of the number of simple sentences, which are complicated with homogeneous members, adverbs, and gerunds, to the total number of simple sentences in the text). The higher the coefficient is, the more frequently we may find homogeneous members adverbs, and the more complex the syntax is in the text;
4. The coefficient of the pronominalization $C_{pronouns}$ (the relation of the amount of the word forms to the total number of word usage). The coefficient of pronominalization allows us to indicate the formation of differentiation between deictic and nominative vocabulary units and the specifics of their operation in the expanded text, particularly the role of the deictic units in text coherence. The higher the coefficient value is, the more frequently we may find pronouns in the text, and the less accurate the nomination and the more flawed the semantic connectivity of the text.

After calculating the coefficients, the variance analysis processed the quantitative data (Stem, 1992). The purpose of using DA is to identify which factor has a more significant effect on the manifestation of the lexical and syntactic competence in the textual activity: gender the system of education. With the variance analysis, we considered some resulting facts: the lexical component of a language ability and the syntactic component of a language ability. *Table 1* shows the results of DA material.

Consider the data which is presented in *Table 1*. The meanings of the criterion of truthfulness exceed the standards that are underlined. In any case, when the meaning of the criterion of truthfulness exceeds the standard value obtained from our material laws, it can be extended to the entire amount. It means that not only in the examined cases but also in all others, the factors and the system of education make an impact on the indicators of lexical competence as covering adults (standard) and children associative field and also on the syntactic competence (using of the pronouns and the syntactic complexity). We comment on the results that can be spread to the entire population.

Let us start with the lexical component of language competence.

When we cover a text with children's associations, factors, gender, and the education system influence it. For boys and girls enrolled in the traditional system, finding an associative field to the word FOREST in the fairytales is more common than their peers who are enrolled in the experimental system. In the girls' texts, there are more coincidences with the children's field of associations than in the boys' ones, with the average value of C_{da} 0.24 and 0.21. There are the least amount of children's association coincidences in the girls' texts who are in the experimental class. It means that girls' texts from the regular class and regular school are focused on children's (age) norms. These texts are explicated on age stereotypes; on the contrary, texts of intellectually gifted girls reflect age norms and stereotypes in the most minor form.

Table 1.

For fairytales: the indicators of the influence (n^2) and the criteria of truthfulness

(F standard = 8,5 when $P > 0,99$; 4,5 when $P > 0,95$)

Factor	C_{da}		C_{sa}		C_{lex}		$C_{pronouns}$		C_{synt}	
	n^2	F	n^2	F	n^2	F	n^2	F	n^2	F
The system of education	0	0	8,3	19,3	0,1	0	0	0	0,1	0,4
Sex	0	0	0	0	0,1	0	3,7	8,5	4,3	78,0
The combination of factors	0,5	15,8	0,7	1,3	0,1	0,1	1,3	3,0	4,2	73,9

The factor of the learning system influences text with the adults' associations. Children's texts in the experimental program see many associations from the "adult" associative field. Adults' associations are common for both boys and girls. It means that children enrolled in the experimental system orient on adults' level of forming speaking competence according to the lexical component in their textual activity. In their tales, we can meet age stereotypes and clichés.

According to the received information, the lexical diversity of the text partly depends on the sex and the education system. More precisely, the dependence of sex and the education system can be seen in our

material, but the degree of influence of two factors on lexical diversity is small. According to the children's tendency who are enrolled in the experimental system, there is a more diverse vocabulary in their texts than children who are enrolled in the traditional system. At the same time, the boys show a more incredible wealth of vocabulary than girls (average values C_{lex} 0.71 and 0.67).

Let us Consider the indicators of the syntactic component of language competence.

The child's sex influences the pronouns' number in the text. The number of pronouns in the girls' texts is much less than in the boys' texts. It means that girls have a better image of different functions of nominative and deictic units in the connected speech than boys have. At the same time, the girls enrolled in the experimental system go ahead of their peers enrolled in the traditional system (a combination of factors is evaluated by the stage of influence 1.3).

The child's sex affects the syntactic complexity and in connection with the system of education. There are more simple sentences, participles, and verbal participle phrases in boys' texts from the experimental class. However, according to this indicator, the differences between boys and girls from the experimental class are much more noticeable (an average value C_{synt} 0.72 and 0.51) than between boys and girls from the regular class (an average value C_{synt} 0.47 and 0.56). It means that the most challenging syntax is in the boys' texts enrolled in the experimental system, and the most simple - in the children's ones enrolled in the traditional system, especially boys.

There are some conclusions which are based on the analysis of the material:

1. There is an active exploration of the standard models for building the connected texts in ages 9-10 years: children learn a system of connected means (pronominal repetitions), and the syntax is complicated. The learning strategy of building connected text for boys and girls is uneven: the boys quickly learn complex syntax, and the girls – the system of connected tools.
2. Children with a high level of intelligence outperform their peers in forming the system of interrelations vocabulary units. The "adult" vocabulary level is in gifted children's fairy tales.
3. Individual variability and the derogation from the age norms and stereotypes manifest in the lexical texts, greater syntactic complexity, and the proper use of means of connectivity. Intellectually gifted children enrolled in the experimental program often create such texts.
4. Education on the experimental system catalyzes a child's text competencies, manifested primarily in richness and systematic vocabulary. Significant differences exist in the textual competence of children enrolled in the traditional and experimental systems, especially as we can see in boys. Ego means that for boys, it is more critical than the system by which they are trained than for girls.
5. Individual variation is fully manifested in children with a high level of intelligence. To a greater extent, this dependence is typical for boys than for girls.

The conclusion. There is no conscious work on the word from texts of the nine- and ten-year-old children and the conscious choice of figurative means. Creativity is manifested not only in work on the linguistic side of the text but also in the plot development and the individualization of the characters. It leads to the conclusion that children's linguistic creativity is primarily due to the macrostructure rather than the microstructure of text. To develop macrostructure, we need such intellectual operations as analytics, combination, and transferring the mental representations from the figurative code to verbal. That is why linguistic creativity is associated with a high level of intellectual development and is trained according to the developing and experimental programs.

REFERENCES

- Chomsky N. (1971). *Aspects de la theorie de la syntax*. Seuil
- Ingram, D. (1975). Surface contrasts in children's speech. *Journal of Child Language*, 2, 287-292.
- Term, A. & van Dijk, W. K. (1983). *Strategies of Discourse Comprehension*. Academic Press
- Stem H. (1992). *Issues and Options in Language Teaching*. Oxford: OUP

STEAM Education in Curriculum 5.0

Rania LAMPOU

Global Educator, STEM Instructor & Researcher

Greek Ministry of Education, Religious Affairs & Sports, Athens, Greece

E-mail: rania.lampou@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0220-239X

Abstract

At the threshold of the Fifth Industrial Revolution, the shift towards knowledge-intensive industries is more than apparent, and this means that school curricula should be reformed to be more compatible with this new era. Schools should focus on cultivating the skills of future technological leaders. It is widely acknowledged that students' motivation to learn increases when they can choose the subjects they will be taught. In order to inspire their students and make the learning process more effective, educators must present knowledge in a captivating and engaging manner. This challenge is particularly pertinent in STEM education since many primary school teachers need more expertise when it comes to science. If teachers are not enthusiastic about their subject, they cannot inspire their students. To address this issue, CERN introduced an innovative program called "Playing with Protons."

Keywords: STEM education, CERN, creativity, Curriculum 5.0

INTRODUCTION

Industry 5.0 offers numerous opportunities for educational institutions to evolve, and Faculty 5.0 must align with Curriculum 5.0. This new curriculum demands the inclusion of topics like robotics, the Internet of Things, augmented reality, and intelligent materials while integrating non-technical subjects such as project management, communication, and arts to foster transdisciplinary skills. Additionally, a crucial focus should be placed on ethical considerations, diversity, social inclusion, and sustainability, including teaching the Sustainable Development Goals.

1. STEAM Education in Curriculum 5.0

Within this curriculum, STEM is a transdisciplinary approach aiming to foster research spirit, logical thinking, and social skills. Recently, Arts were added to STEM, changing the acronym to STEAM to make projects even more creative and engaging (Land, 2013). STEAM emphasizes experiential and exploratory-discovery learning, student autonomy, and active participation through interactive projects encompassing all five STEAM fields (Maslyk, 2016). Acquiring fundamental skills through STEAM projects equips and prepares students for the future because STEAM learning becomes a part of their daily lives and does not stay within the confines of the classroom (Daugherty, 2013). Problem-solving is at the core of STEAM education, stimulating students' expression, creativity, and innovation (Aguilera & Ortiz-Revilla, 2021).

STEAM education can be technology-driven or technology-free. Technology-free or unplugged activities allow for computational thinking development, integrating computer science concepts without using computers (Curzon, 2013). The promotion of computational thinking in the classroom involves abstraction, algorithmic thinking, decomposition, and pattern recognition and is deemed essential in the era of the Fifth Industrial Revolution (Hoyle & Noss, 2015). Computational thinking emphasizes problem-solving and system design, drawing from fundamental computer science concepts (Wing, 2006).

Educational technologies such as augmented/virtual reality, clickers or keypads, cloud computing, and the Internet of Things can enhance STEM education by facilitating innovative teaching strategies like hands-on activities, mini- and remote labs, and model building.

2. Teacher Training in STEAM Education

Proper teacher training in STEAM practices is essential for the success of STEAM education. Research on STEAM teacher training was conducted in Australia among pre-service primary school teachers by Prinsley and Johnston, two prominent scientists. The main subject of this research was the beliefs held by these future educators regarding STEM education, specifically its importance, innovation, future relevance, the necessity of highly qualified specialist teachers for primary schools, and other aspects such as attracting high-achieving individuals to teaching. The study also explored how well they understood the incorporation

of STEM education into teacher preparation, professional development, and leadership roles within primary schools.

The questionnaire administered to pre-service teachers who participated in the research covered several aspects, including their intentions when teaching STEM subjects. It probed their interest in connecting STEM concepts to daily life, their confidence in applying mathematical principles, the need for primary school teachers to receive support from specialist STEM instructors, the need for dedicated STEM courses in university teacher preparation programs, and the extent to which teachers believed STEM education could foster creativity and innovation among students. The findings from future teachers revealed that, despite their minimal knowledge of science and technology, they expressed a positive intent to teach STEM disciplines due to their perceived importance in real life.

Several conclusions emerged from this study:

- Pre-service teachers should become experienced in STEM fields to effectively apply their knowledge and skills.
- Effective STEM teaching should integrate scientific knowledge and sound pedagogical practices.
- All educators must receive continuous professional development in STEM education.
- In-school and out-of-school experiences should be incorporated into STEM-related activities (Kurup, Li, Powell & Brown, 2019).

Furthermore, it should be noted that how educators perceive their knowledge, confidence, and efficacy in teaching STEM impacts students' learning outcomes and classroom practices (Nadelson et al., 2013). Another point of interest is that integrating technological pedagogical content knowledge into a STEM curriculum presents a challenge for pre-service and in-service teachers. Additionally, providing teachers with professional development in STEM education is essential because it allows them to become familiar with seamlessly blending disciplines and adopting teaching approaches that combine hands-on activities with cultivating twenty-first-century competencies. Moreover, a comprehensive STEM policy framework should be founded on four dimensions: knowledge, skills, character, and meta-learning (Bybee, 2013).

3. The "Playing with Protons" program and its objectives

Physics in high schools across most countries is often taught in a manner that could be more appealing to students. Thus, it fails to motivate them, which results in them considering the subject uninteresting and even irrelevant. One of the main reasons for the limited inclusion of science teaching in primary schools is the need for more specialized science teachers at this level. Furthermore, the complexity of modern physics can make primary school teachers doubt their ability to teach it effectively (Wilkins, 2010). Consequently, they miss the opportunity to engage with the creative aspects of contemporary scientific approaches that bridge the realms of physics, philosophy, and imagination (Etkina, 2015).

Nonetheless, research suggests a strong public desire for early science education in primary schools, with the majority believing that introducing science at this level can better prepare students for success in high school (Belden, Lien & Nelson-Dusek, 2010). Eshach and Fried (Eshach & Fried, 2005) argue that even very young children should be introduced to the world of science for several reasons:

1. Children like to observe and think about nature.
2. Exposing young students to science will allow them to develop and adopt a positive attitude towards it.
3. Exposing students as early as possible to scientific phenomena will lead to better comprehension of the scientific terms studied formally later.
4. Using scientifically informed language at an early age positively affects the eventual development of scientific concepts.
5. Children are capable of understanding scientific concepts as well as scientific reasoning.
6. Science is the best way to develop scientific thinking.

"Playing with Protons" is a program created by CERN specifically designed for primary school students, aligning with the idea that modern physics and science, in general, should be introduced at an early age. At first, it was supported by the CMS experiment, which was later joined by the ATLAS experiments at the Large Hadron Collider (LHC) within the framework of the CREATIONS EU project. It currently receives support from the REINFORCE and FRONTIERS European projects. Sixteen partners from 11 European

countries participated in the CREATIONS project, aiming to enhance STEM skills, stimulate student interest, and encourage innovation among science teachers by combining art and science in creative approaches to classroom instruction. Cultural events like "Art@CMS," "Learning Science through Theater," and "Global Science Opera" were organized as part of the CREATIONS project to engage young people in science and research (CREATIONS EU project website).

The "Playing with Protons" program primarily emphasizes student-conducted experiments using materials and objects commonly used by students daily or found in their households to enable them to gain a basic understanding of complex scientific concepts and keep up with the latest developments in particle physics research. The program emphasizes conveying modern physics concepts to young students in a conceptual, non-mathematical manner, relying heavily on hands-on activities to build a strong foundation for their understanding (Alexopoulos & Nantsou, 2017).

Additionally, the project includes teacher training sessions held at CERN. Ten teachers from Greece and the UK were selected to undergo training at CERN's facilities and to conduct and participate in experiments using simple materials. Upon returning to their respective countries, they share the knowledge they acquired with their colleagues and students.

The core objectives of the program are to empower primary school teachers to:

- Develop innovative teaching scenarios and lesson plans to motivate their students while enhancing the curriculum.
- Familiarize themselves with the latest technology, science, and innovation developments at CERN, the world's largest particle physics laboratory.
- Explore new teaching approaches focusing on hands-on activities and experiments.
- Share the knowledge gained at CERN with their colleagues, peers, and local communities.
- Cultivate confidence in the effective teaching of science.

The "Playing with Protons" program allows primary school teachers to enhance their knowledge and teaching methodologies through creative teaching methods and techniques that captivate students' interest and make them more involved with scientific and technological concepts. The visit to CERN provides teachers with firsthand knowledge to share with their students. Teachers' engagement in experiential learning paves the way for students to experience learning similarly, making it one of the most effective ways to capture students' attention and stimulate their interest. Additionally, teachers feel like they belong in the scientific community, allowing them to instill the values of collaboration and shared objectives that drive human civilization's progress. These factors collectively ensure that students benefit from a high-quality educational experience when participating in a CERN project.

"Playing with Protons" encompasses various elements, including ongoing professional development (CPD) courses for primary school teachers, the creation of educational resources and communities of interest, and consistent support for schools, particularly those in remote areas and with students from relatively underprivileged backgrounds (CERN website).

The program encourages collaboration between primary school teachers, science education specialists, and researchers at CERN to create and develop innovative approaches to improve primary school students' engagement in science, experimentation, and innovation. Specifically, primary school teachers visit CERN's experimental facilities to immerse themselves in the unique culture of cutting-edge scientific discoveries, state-of-the-art technology, and innovation at the world's largest particle physics laboratory. This experience inspires them, igniting their enthusiasm to share their newfound knowledge with colleagues, students, parents, and the broader community. They experiment with new teaching activities centered on hands-on experiences using easy-to-find and acquired materials to improve student engagement. Moreover, they employ inventive methods to create new educational scenarios and lesson plans specially designed to make physics teaching and learning more fun and exciting for students and, therefore, effective (Alexopoulos & Nantsou, 2017).

Being a Flexible Zone teacher in three primary schools in Artemida, Athens, I had the privilege to participate in the "Playing with Protons" program. Recognizing that the program's primary goal is to instill scientific curiosity, motivation, and creativity in primary school students, I involved students across nearly all grades in various creative activities. These activities encompassed artistic pursuits, construction projects, general explorations of objects, simulations of physics experiments, creation of collages and digital presentations about natural scientists, and various depictions of the CMS detector using diverse materials

and techniques, including woodwork, collages, LEGO, 3D printing, and even the organization of an art exhibition at the CMS facility, among other endeavors (Alexopoulos & Nantsou, 2017).

4. Selected lesson plan

4.1. Session 1 (PowerPoint presentation & videos): Learn about CERN underground facilities. Engineering challenge: Create and build models and maquettes of CERN premises.

Session 2 (PowerPoint presentation & videos): Learn about the CMS experiment and the science behind the experiment. Engineering challenge: Simulation of the CMS experiment.

Session 3 (PowerPoint presentation & videos): The ATLAS and CMS detectors (learn the physics and engineering of the detectors). Engineering challenge: Construct models of a particle detector, like ATLAS and CMS) (with the use of everyday materials).

4.2. Scientific model

Phase 1: QUESTION: Students investigate a scientifically oriented question

Balance and navigation through dialogue aid teachers and students in creatively navigating educational tensions. Ethics and trusteeship are essential considerations in experimental design and collaborative work, as well as in the initial choice of question.

Phase 2: EVIDENCE: Students give priority to evidence

Risk immersion empowers pupils to generate, question, and discuss.

Phase 3: ANALYSE: Students analyze evidence

Students analyze evidence, using dialogue with each other and the teacher to support their developing understanding.

Phase 4: EXPLAIN: Students formulate an explanation based on evidence

Students use evidence they have generated and analyzed to consider possibilities for explanations that are original to them. They use argumentation and dialogue.

Phase 5: CONNECT: Students connect explanations to scientific knowledge

Students connect their explanations with scientific knowledge, using different ways of thinking and knowing ("knowing that," "knowing how," and "knowing this").

Phase 6: COMMUNICATE: Students communicate and justify the explanation

Communication of possibilities, ideas, and justifications through dialogue with other students.

Phase 7: REFLECT: Students reflect on the inquiry process and their learning

Individual, collaborative, and community-based reflective activity consolidates learning and enables students and teachers.

4.3 Sessions

School: 4th Primary School of Artemida, Greece, Athens

Grades: 1st-6th grades of Primary education

SESSION 1

The Maquette of CERN's installations (construction, artistic representation)

Duration: 4 lessons X 45': 3h

Objectives

-Learn about CERN underground facilities.

-Engineering challenge: Create and build models and maquettes of CERN premises.

SESSION 2

Simulation of the CMS experiment with Led Flash Circuit and Led Chaser Circuit

Duration: 4 lessons x 45: 3h

Objectives

- Learn about the CMS experiment and the science behind the experiment.
- Engineering challenge: Simulation of the CMS experiment.

SESSION 3

Models of a particle detector (CMS and ATLAS)

Duration: 13h30 approximately

Objectives

- The detectors CMS and ATLAS (learn the physics and engineering of the detectors)
- Construct models of a particle detector (CMS and ATLAS) [use of everyday materials].

SESSION 1 The maquette of CERN's installations (constructions, artistic representations) **SESSION 2** [Simulation of the CMS experiment with Led Flash Circuit and Led Chaser Circuit](#)

SESSION 3 1. Miniatures of the CMS detector using Lego 2. Wooden representations of the CMS detector 3. a) Paintings about the CMS Detector and Art@CMS Exhibition b) art@CMS. A virtual Gallery-A collection of the best paintings at the art@CMS (CERN) of Michael Hoch, Lindsay Olson, Paco Falco, Chris Henschke, Xavier Cortada, and Alison Gill made with the digital tool artsteps. c. The CMS detector was represented in collages (materials such as jewelry, drinking straws, pills, toothpicks, bottle caps, and pasta were used). d. Collage of the particle detector CMS using the app HP Reveal of the Augmented Reality on mobile and tablet. 4. 3D printing models of CERN (printing and assembling the CMS detector lasted 100 hours. Additionally, 100 hours were required for printing the "Globe of Science and Innovation" and 2 hours for printing and assembling little models of Higgs bosons). 5. The particle detector CMS dessert (consisting of butter, chocolate, and sugar weighing three kilograms). 6. "Playing with Particles," Applications for web and portable devices (cross-platform, Android - IOS), "Detecting particles" (CMS, CERN) (30 minutes) Level 1 Level 2. It is part of a complete course (26 applications) on particle physics using Flashcards and Games created with the Cram Web application. In particular, the theory is presented in six thematic units (13 applications) followed by exercises in the form of quizzes created with the Quizglobal tool that tests and enhances the understanding of the theory (13 applications). 7. Models and Artistic representations of the particle detector ATLAS (CERN) with arts and crafts and using the technique "shadow and light". 8. Models of the Particle Detector CMS (CERN) created by the students made with the digital tool Powtoon. 9. Article on Wikipedia about the CMS experiment. 10. Poems about CERN set to music and visualized (inspired by astrophysics and particle physics). The Freinet technique was used for the creation of miniature books.

5. Challenges and Difficulties Faced

A significant challenge I encountered concerned the need for modern physics incorporation into the Greek curriculum. I was forced to redesign the syllabus and adopt an innovative and creative approach to teaching activities. In order to foster my students' creativity, I introduced engaging materials like Lego, clay, and cardboard. My teaching style emphasizes creativity and innovation, which was instrumental in promoting STEAM literacy among primary students, encouraging them to think beyond traditional boundaries. Teaching particle physics to young children also proved very challenging, necessitating the development of age-appropriate and appealing activities. Integrating new technologies like 3D printers was invaluable in this endeavor because they made the children enthusiastic about science. One noteworthy outcome of these activities was the creation of original audio-visual and digital educational resources on physics and particle physics, developed in collaboration with my students, which holds significant value for a broad audience.

Additionally, I conducted the program in a public primary school in an eastern suburb of Athens, housed in a decrepit building with failing infrastructure. This combination of a decrepit building and old, barely

functioning infrastructure created many extra challenges for me. Moreover, I had to work with underprivileged children from low socio-economic and educational backgrounds.

6. Evaluation of the Program

The subsequent evaluation demonstrated that teachers' confidence in teaching science was improved, that they became more interested in physics and science overall, and that they experienced a significant boost in their creativity (Alexopoulos et al., 2018). Most teachers reported effectively applying their newfound knowledge and sharing it with their peers. Quantitative and qualitative data, including questionnaires and student interviews, corroborate the program's positive reception among students, participating teachers, and the student's parents. The program's principal value can be found in bridging school knowledge with students' needs, age, level, interests, and real-life situations. It also facilitated improved relationships with all students, particularly those with diverse learning, cultural, and linguistic needs. "Playing with Protons" allowed students to develop essential skills such as collaboration, communication, creativity, problem-solving, and presentation. Cross-curricular and creative activities challenged stereotypes associated with science and scientists, showing and proving the value of early exposure to modern physics and science. Teachers and student-initiated actions fostered critical and creative thinking and embraced holistic and interdisciplinary knowledge approaches, inspiring students to think about choosing science-related careers when they become older. The educational environment in schools where the program was implemented was positively influenced as creative cooperation among all participants in the educational process was fostered. Students displayed openness to diverse perspectives, demonstrated originality and inventiveness in their work, exhibited high-order thinking and problem-solving skills, and formulated innovative ideas to enhance and maximize creative efforts. Notably, these projects have received over 150 international awards, and I was honored as one of the top 50 teachers globally with the Global Teacher Prize in 2019 (Global Teacher Prize Finalists 2019).

CONCLUSIONS

Implementing the innovative "Playing with Protons" program described above has given students various opportunities to discover and develop their latent abilities and change how they see and think about the world and science. The instructional methods designed for this program have allowed students to experiment, discover their strengths and weaknesses, and recognize their interests and talents. Simultaneously, using appropriate digital tools has established a foundation for more effective student performance throughout the learning process. Tailoring teaching approaches to individual student profiles has resulted in the creative generation of projects and the development of self-regulated learning skills, autonomy, cooperation, and communication abilities. In summary, the "Playing with Protons" program in primary education has contributed to reshaping the teaching approach for various cognitive subjects. It encourages creating a versatile, experiential learning environment, developing rich, multifaceted, multimodal courses and activities, and adopting adaptable teaching techniques and strategies. This innovative program's underlying philosophy encourages students to embrace science and society more openly while simultaneously elevating the role of the teacher, a critical factor in the success of educational improvements.

REFERENCES

- Aguilera, D., Ortiz-Revilla, J., (2021). STEM vs. STEAM education and student creativity: A systematic literature review, *Education Sciences*, 11, 331
- Alexopoulos et al. (2018). "Playing with protons": A training course for primary school teachers at CERN, *Physics Education*, 54
- Alexopoulos, A. & Nantsou, T. (2017). Playing with Protons, CREATIONS-Demonstrator; <http://cds.cern.ch/record/2258255/files/>
- Belden, N., Lien, C., & Nelson-Dusek S., (2010). A Priority for California's future: Science for students, Santa Cruz, CA: The Center for the Future of Teaching and Learning
- Bybee, R. W. (2013). *The case for STEM education: challenges and opportunities*. Arlington, VA: NSTA Press
- CERN (2023). <https://home.cern>
- CREATIONS EU (2023). <http://creations-project.eu/>

- Curzon, P. (2013) “cs4fn and computational thinking unplugged,” WiPSE’13. Proceedings of the 8th Workshop in Primary and Secondary Computing Education, pp. 47-50
- Daugherty, M. (2013). The Prospect of an “A” in STEM Education. University of Arkansas. *Journal of STEM Education*, Volume 14, Issue 2 April-June. Retrieved from: <http://www.uastem.com/wp-content/uploads/2012/08/The-Prospect-of-an-A-in-STEM-Education.pdf>
- Eshach, H., Fried, M. (2005). Should science be taught in early childhood? *Journal of Science Education and Technology*, 14(3), 315–336
- Etkina, M. (2015). Millikan Award lecture: Students of physics-listeners, observers, or collaborative participants in physics scientific practices? *Am. J. Phys.* 83, 669–79
- FRONTIERS EU (2023). <http://www.frontiers-project.eu/team-member/ea/>
- Global Teacher Prize Finalists (2019). Varkey Foundation. <https://globalteacherprize.org/pages/2019-finalists-globalteacherprize>
- Hoyles, C., & Noss, R. (2015). Revisiting programming to enhance mathematics learning. Paper presented at the Math + Coding Symposium, Western University, Canada.
- Kurup, P. M., Li X., Powell G., Brown M. (2019). Building future primary teachers' capacity in STEM: based on a platform of beliefs, understandings, and intentions, *International Journal of STEM Education*, (6)10
- Land, M. (2013). Full STEAM Ahead: The Benefits of Integrating the Arts Into STEM. *Procedia Computer Science* 20, 547 – 552
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050913011174>
- Maslyk, J. (2016). *STEAM makers: fostering creativity and innovation in the elementary classroom*. Thousand Oaks, CA: Corwin
- Nadelson, L. S., Callahan, J., Pyke, P., Hay, A., Dance, M., & Pfiester, J. (2013). Teacher STEM perception and preparation: Inquiry-based STEM professional development for elementary teachers. *Journal of Educational Research*, 106(2), 157–168
- Prinsley, R., & Johnston, E. (2015). Transforming STEM teaching in Australian primary schools: everybody’s business. Canberra, Australia: Australian Government. Office of the Chief Scientist
- REINFORCE EU project website <https://www.reinforceeu.eu/>
- Trimoulla, A. (2016). Training course for eighteen teachers at CERN, CERN Document Server, <http://cds.cern.ch/record/2131716>
- Wilkins, J L M. (2010). Elementary school teachers’ attitudes toward different subjects *Teach. Educ.* 45 23–36,
- Wing, J., (2006). Computational Thinking, Retrieved from: <https://www.cs.cmu.edu/~15110-s13/Wing06-ct.pdf>

Motivation directly improves employee performance, and talent management affects employee performance through career development

Seffina Endra WIDYANA

Dian Nuswantoro University-Semarang-Indonesia
Email: pseri2206@gmail.com ORCID: 0009-0009-6487-9900

Amos Alvianto PRADANA

Dian Nuswantoro University-Semarang-Indonesia
Email: 211202006662@mhs.dinus.ac.id ORCID: 0009-0003-7579-0916

Sih Darmi ASTUTI

MSi, Dr.: Dian Nuswantoro University-Semarang-Indonesia
Email: astuti_sda@dsn.dinus.ac.id ORCID: 0000-0002-8673-8502

Abstract

This study examined the effect of talent management and motivation on employee performance through career development. This study was conducted at the Semarang City Social Service, using a survey through a questionnaire. The population in this study were employees at the Semarang City Social Service using a census for all employees, totaling 71 respondents. Data analysis used descriptive quantitative methods, using the outer model and inner model analysis of SmartPLS version 4. The results of this study resulted in several findings: (1) talent management has no effect on employee performance; (2) talent management directly affects employee career development; (3) motivation affects employee performance; (4) motivation has no effect on career development, and (5) career development affects employee performance; (6) employee performance is most quickly achieved from high motivation; (7) employee performance can also be achieved from talent management through employee career development.

Keywords: Talent management, Motivation, Career Development, Employee performance

BACKGROUND

Human Resources determine the development of a company or organization. Most organizations have devoted a significant number of resources to managing employee performance in organizations to attain organizational success. The value of employees cannot be underrated to achieve performance goals and compete favorably in the dynamic business environment (Singh & Sethi, 2017). Quality human resources are those who have the ability, insight, way of thinking, and a good attitude when working. Organizations in this millennial era must evolve and adapt to be relevant. Nowadays, human resources must have good quality to benefit the organization. Including human resources (HR), HR today must have good quality to benefit the organization by increasing the company's attention to empower and search for hidden skills. Companies need to pay attention to the quality of human resources, such as the quality of their insights and expertise, and their careers and work environment to motivate them to improve the quality of their work.

The organization carries out employee development to develop employees through career development. Mangkunegara (2012) says career development is a personal improvement a person seeks to achieve in a personal career plan. In other words, career development is a program created to improve a person's ability or status in the company for an extended period. A. Pella, D. A. & Inayati (2011) said that talent management strategies are filling top management positions with quality people so the company can be confident about the performance of employees appointed as part of the company's top positions. Besides, Wulandari (2005) said that talent management in the career development of Civil Servants (PNS) is several stages carried out by central or local government organizations in recruiting, improving, and maintaining civil servants who have talent in order to achieve the goals of the organization's vision and mission.

Employee performance is the quality or quantity of the work given by the leadership in the organization or company, which is the result of the employee's work (Jufrizen, 2018). Every organization strives to improve employee performance in order to achieve organizational goals. Companies or organizations try to conduct training, compensation, motivation, and others so that the performance of their employees is maximized.

Talent Management is something the company does to analyze, improve, and maintain the talents and potential of employees to be placed in the correct position. Capelli & Keller (2014) say talent management always has ties and how to recruit people with the right potential or expertise for the correct position. Talent management needs to be able to group employees into talent pools easily. The talent pool is someone who has good talent, is intelligent, reliable, and most trustworthy among other employees.

Talent management is a set of processes an organization undertakes to identify, develop, retain, and place the right people in the right places. The application of talent management in an organization is more comprehensive than its ability to recruit and lay off its employees. However, it is a continuous process where the organization must search, recruit, and develop to provide promotions compensation for what has been done. Talent management provides an organizational operative within which an organization can compete successfully by creating a talent pool needed to achieve organizational goals (Obedgiu, Charles, & Sang, 2022).

Word motivator comes from the Latin word 'Movere,' which means to impose a dispute. Therefore, the basic principle of motivational incentives for people who want to achieve different goals is that they take needs or expectations into account. The dynamic and changing nature of the introduction and purpose of employment implies a unique, consistent, or two broad classifications of good motivation (Rajput, Bakar, & Ahmad, 2011). Motivation is a person's willingness to work in the hope of high salaries, protection from superiors, a good work history, a comfortable work environment, business partners, and others who can work together.

The performance of employees in Semarang City Social Service in terms of quantity and quality is inadequate, with limited IT capabilities and a workload that is not balanced with existing human resources, participation and the level of public awareness in helping social service programs is still low, especially in the business world that has not been much involved. The availability of facilities and infrastructure that do not support the programs and activities of social assistance and security services due to limited budget funds, resulting in employee performance, could be more optimal.

Several obstacles occur in the problem of Talent Management and Motivation to Employee Performance through Career Development at the Semarang City Social Service. The phenomenon in the Semarang City Social Service is that its employees need better talent management in selecting or recruiting (talent pool) existing employee talents, resulting in less-than-optimal employee performance. Some employees do not have talent in their work but are recruited in the talent management that will be maintained by the Semarang City Social Service, which certainly affects the progress of the Semarang City Social Service. Employee career development or promotion is still being determined when it will be done because there is no precise career planning, so employees cannot predict when they will get a promotion or promotion. Because the system used by the agency/office occupies vacant positions when needed, employees will need to know what their future career path will be and what position they will be promoted to. This is because the career development method applied is not planned. Unclear career development certainly affects employee performance, which causes a lack of the employee himself towards his work. This is, of course, influenced by employees' work motivation, which impacts employee career development. Based on the above problems, this research is fundamental to do.

LITERATURE REVIEW

According to Morin *et al.* (2023), Employee performance is essential in determining company performance. Human resources are an important source of growth for organizations. According to Abdul-Halim *et al.* (2016), Humans as employees are an essential resource for every organization, and adequate HR management can help organizations achieve their goals and objectives. Performance is the responsibility for the tasks that an employee has completed to superiors to produce quality and quantity performance achieved by employees.

According to employees, this career development can sketch out future career paths in the company and show how important it is in the long term from the organization to employees. According to Andrew J. Dubrin (Mangkunegara, 2012), career development is an activity in the field of staffing that helps employees make career plans for future employees in the organization so that organizations and employees can develop optimally.

According to Radda, Majidadi, & Akanno (2015), talent management is an integrated set of processes, programs, and cultural norms designed and implemented by organizations to attract, develop, deploy, and

retain talented employees to achieve strategic objectives in pursuit of current and future business priorities. Talent management is the process of planning, recruiting, selecting, developing, managing, and compensating certain employees who contribute to organizational results and goals. Widodo and Mawarto (2020) say that talent management mechanisms ensure that each employee at all levels of work is performing to their full potential and that there is an adequate flow of employees into the jobs throughout the organization to contribute significantly to the organization's competitiveness. Talent management is a series of processes that start from recruiting talented individuals, retaining employees to stay in the organization, and developing these employees so that their performance increases.

According to Nabi (2000), motivation is an encouragement that makes an employee or member in an organization willing and willing to do something similar to what the office wants, in this case, the boss or organization. According to London (1993), work motivation encourages organizational members or employees to mobilize their skills, attention, energy, and time to achieve predetermined company goals and targets.

According to Willy Ristian and Muhamad Ekhsan (2023), performance is the result of work achieved by a person in performing tasks according to his responsibilities. Organizations with employees with talent that suits the needs of the organization/company will make the company more competitive.

Talent Management and Career Development

Talent management is needed to improve the company. So, it requires every employee to have valuable talents for the company. Research conducted by Rachmawati et al. (2023), entitled The Role of Talent Management in Stimulating Human Resources Career Development, found that the Talent Management Variable positively affects Career Development. Besides, study Helda Marini (2022) also found that talent management positively affects career development. Based on the findings above lead to the following hypotheses:

H1: Talent Management has a positive effect on Career Development.

Motivation and Career Development

An employee certainly has a goal when working in the office he occupies. With this, employees need motivation to achieve these goals. According to Nabi (2000), motivation is a desire that makes, equates, and follows an individual's behavior. London (1993) found that motivation positively affects career development. These findings lead to the following hypotheses:

H2: Motivation has a positive effect on Career Development.

Talent Management and Employee Performance

The most influential thing in an organization's progress or failure is the employees' talent. According to Silzer and Dowell (2010), talent management is an integrated set of processes, programs, and cultural norms designed and implemented by organizations to attract, develop, deploy, and retain talented employees to achieve strategic objectives in pursuit of current and future business priorities.

Based on previous research conducted by Mulyani, Ridwan, Putra, Kumbara, and Putri (2020), with the title Effect of Knowledge Management and Talent Management on Employee Performance with Job Satisfaction as Intervening Variable, that the Talent Management Variable has a positive effect on employee performance. The study that also shows the relationship between talent management and employee performance is also found in research by Endratno (2013), Harmen (2018), Pusriadi, & Darma (2020), Purwaningsih, Yuniarsih, Disman, & Sojanah (2020), and Ristian, & Ekhsan, (2023).

H3: Talent management has a positive effect on Employee performance.

Motivation and Employee Performance

Motivation is needed for employees to keep developing and achieving what they want. Companies or organizations must be able to motivate so that their employees want to work hard for the company's progress. Motivation is the desire within individuals to be active in their performance to meet their desired needs.

Based on research conducted by Ekhsan (2019) entitled The Effect of Motivation and Work Discipline on Employee Performance, motivation has a positive effect on employee performance. Ainanur & Tirtayasa, (2018), Adha, Qomariah, and Hafidzi (2019), Harahap, & Tirtayasa (2020), Parinussa, & Dunan (2022),

Sholeha, Marcella, Ardisty, & Nugraha (2022), Ratnawati, Setiawan, & Irawati (2022), Ningsih, Zaki, & Hardilawati (2022), Hidayah, Nawawi, & Gustiawati (2022), Zayd, Sutrisno, Herdiyanti, Asir, Yusuf, Ardianto, & Habiburahman, (2022) also found that motivation has a positive effect on employee performance.

H4: Motivation has a positive effect on employee performance.

Career Development and Employee Performance

Employees in the office are always associated with career development. According to Cederyana *et al.* (2018), career development is carried out by the office to maintain and optimize employee productivity and prepare employee careers in the future in the company.

Research by Kaengke, Tewal, & Uhing (2018) entitled The Effect of Career Development, Training, and Motivation on Employee Performance At PT Air Manado states that Career Development positively affects employee performance. Novita Wahyu Setyawati, Dewi Sri Woelandari PG, and Muhammad Richo Rianto (2022) also found that career development positively affects employee performance.

H5: Career development has a positive effect on employee performance.

RESEARCH METHODS

This research study aims to examine Semarang City Social Service office by examining Semarang City Social Service employees. With the census technique analysis method, a sample of 87 respondents. Data were obtained using survey methods and also the distribution of questionnaires. The data processing method in this study uses the Outer Model (Convergent Validity/AVE, Discriminant Validity, Composite Reliability, and Cronbach's Alpha) and Inner Model (R-Square, Q² Predictive Relevance, and F-Square) and Hypothesis Test (Estimate for Path Coefficients). The analytical tool in this study uses SmartPLS version 4.

RESULTS AND DISCUSSION

The research was conducted at the Semarang City Social Service by distributing questionnaires to a sample of 87 and returning 71 respondents. On average, most employees are women, as much as 57.75%, and the age category is 30-39 years 46.48%. The highest education category is S1, 76.06%. The most major category during college is management, as much as 18.31%, and the most division/section category is the secretariat field, as much as 28.17%.

Measurement Model Test (*Outer Model*)

Convergent Validity

Convergent validity, as AVE measures, must be at least 0.5 or higher (≥ 0.5).

Furthermore, an AVE value of 0.5 or higher indicates that, on average, the variable or construct can explain more than half of the variance of its indicators.

Table 1. Average Variance Extracted (AVE) Value

Variables	Average Variance Extracted (AVE)
Employee Performance	0.669
Motivation	0.715
Career Development	0.640
Talent Management	0.729

Based on the table above, it can be seen that no AVE value is below the standard significance value of 0.5. The AVE value for Employee Performance is 0.669, motivation is 0.715, Career Development is 0.640, and Talent Management is 0.729. So, it is concluded that there is no problem with convergent validity.

Discriminant Validity

It is a measurement model whose reflectivity is evaluated based on the measurement of *cross-loading* through the structure. The rule of thumb in the Discriminant validity test is that the *cross-loading* value is more significant than 0.7 (Ghozali and Latan, 2015: 74).

Table 2. Discriminant Validity Cross Loading

	Employee Performance	Motivation	Career Development	Talent Management
X1.1				0.822
X1.2				0.822
X1.3				0.679
X1.4				0.898
X1.5				0.801
X1.6				0.881
X2.1		0.887		
X2.2		0.767		
X2.3		0.865		
X2.4		0.797		
X2.5		0.904		
Y1.1	0.747			
Y1.2	0.843			
Y1.3	0.796			
Y1.4	0.876			
Y1.5	0.678			
Y1.6	0.865			
Y1.7	0.897			
Y1.8	0.914			
Y1.9	0.711			
Z1.1			0.857	
Z1.2			0.780	
Z1.3			0.732	
Z1.4			0.823	

There are two indicators whose loading factor value is less than 0.70, namely indicator X1.3, which shows a value of 0.679, and indicator Y1.5, which shows a value of 0.678. This indicates that the indicator does not meet convergent validity, so it is eliminated or removed from the model, and the validity test is repeated with indicators X1.3 and Y1.5 eliminated, which can be seen in Table 3 below:

Table 3. Second Iteration Cross-Loading

	Employee Performance	Motivation	Career Development	Talent Management
X1.1				0.819
X1.2				0.817
X1.4				0.916
X1.5				0.837
X1.6				0.877
X2.1		0.887		
X2.2		0.767		
X2.3		0.865		
X2.4		0.799		
X2.5		0.903		
Y1.1	0.734			
Y1.2	0.860			
Y1.3	0.789			
Y1.4	0.866			
Y1.6	0.872			
Y1.7	0.907			
Y1.8	0.921			
Y1.9	0.717			
Z1.1			0.848	
Z1.2			0.781	

Employee Performance	Motivation	Career Development	Talent Management
Z1.3		0.743	
Z1.4		0.824	

Based on the data presentation in the table above, each indicator on the research variable has the most considerable cross-loading value on the variable it forms compared to the cross-loading value on other variables. However, based on the results obtained, the indicators used in this study do not all have good discriminant validity in compiling their respective variables.

Composite Reliability

This test is carried out by looking at the Cronbach Alpha and Composite Reliability values. An instrument with a Cronbach Alpha and Composite Reliability coefficient value ≥ 0.70 is considered reliable.

Table 4. Composite Reliability

Variables	Composite Reliability
Employee Performance	0.949
Motivation	0.926
Career Development	0.877
Talent Management	0.931

All variables in this study show good composite reliability because all the reliability coefficient values are above 0.7.

Cronbach's Alpha

Cronbach's Alpha is a reliability test carried out due to composite reliability. Cronbach's Alpha strengthens the reliability test. The expected value is > 0.7 for all constructs.

Table 5. Cronbach's Alpha

Variables	Cronbach's Alpha
Employee Performance	0.937
Motivation	0.901
Career Development	0.819
Talent Management	0.916

Based on Table 5 above, it can be concluded that the values in the Cronbach's Alpha testing table are as follows: Cronbach's Alpha for the Employee Performance variable is $0.937 > 0.7$, motivation is $0.901 > 0.7$, Career Development is $0.819 > 0.7$, and Talent Management is $0.916 > 0.7$. so that for this test, all variables are declared no problem.

Structural Model Test (Inner Model)

R-Square (R2)

As the predictive power of the structural model, the R-square of the endogenous variable value can be seen. According to Abdillah & Hartono (2015), the R Square value is used to measure the level of change in the independent variable on the dependent variable. The higher the R Square value, the better the prediction model of the proposed model.

Table 6. R-Square

	R-square	Adjusted R-square
Employee Performance	0.170	0.133
Career Development	0.069	0.041

The table above shows that Employee Performance is influenced by Talent Management and Motivation by 17%, and Career Development is influenced by Talent Management and Motivation by 6.9%. Variables outside the existing variables explain the rest.

Q² Predictive Relevance

To estimate how well the model reproduces the observed values and the associated parameter estimates that predict Q² predictive relevance or the overall Coefficient of determination in path analysis/similar to R² in regression (Noor, 2014: 149). A Q² value > 0 shows the model has predictive relevance, while a Q² value < 0 shows the model lacks predictive relevance (Ghozali and Latan, 2015).

Table 7. Q^2 Predictive Relevance

	Q^2 Predictive	RMSE	MAE
Employee Performance	0.521	1.294	0.570
Career Development	0.151	1.678	0.674

Based on the table above, the results of employee performance ($0.521 > 0$) and career development ($0.151 > 0$) show that employee performance and career development have predictive relevance.

F-Square

An *f-square* value of 0.02 is considered small, 0.15 is considered medium, and 0.35 is considered significant. Values less than 0.02 can be ignored or considered to have no effect (Sarstedt et al., 2017).

Table 8. *F-Square*

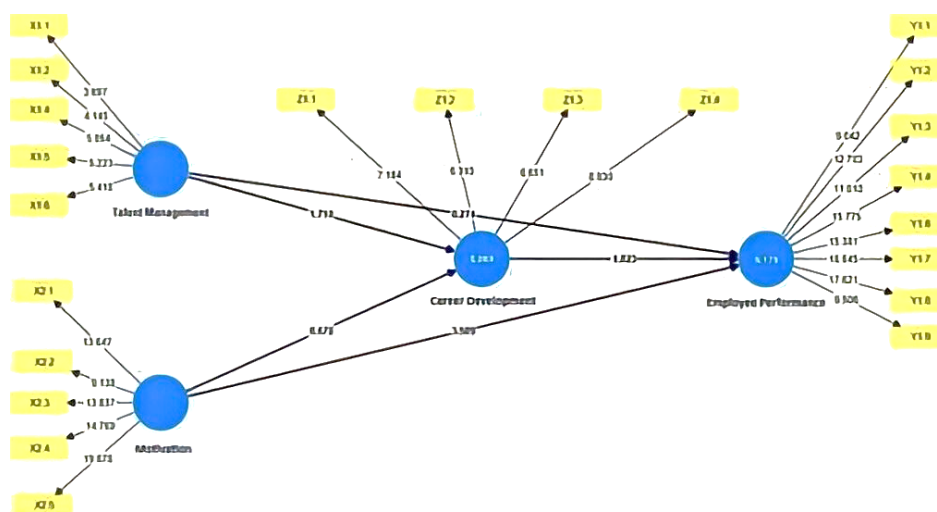
	Employee Performance	Motivation	Career Development	Talent Management
Employee Performance	-	-	-	-
Motivation	0.181	-	0.011	-
Career Development	0.022	-	-	-
Talent Management	0.002	-	0.073	-

The Motivation to Employee Performance construct is 0.181, which is classified as moderate; the Motivation to Career Development construct is 0.011, which has a moderate effect; the Career Development to Employee Performance construct is 0.022, which has a negligible effect; the Talent Management to Career Development construct is 0.073 which has a negligible effect, and the Talent Management to Employee Performance construct is 0.002 which has an *f-square* of less than 0.02 so it can be ignored because it has no effect.

Estimate for Path Coefficients

The value of path coefficients ranges from -1 to +1. The value of path coefficients is closer to the value +1, the stronger the relationship between the two constructs. A relationship that is closer to -1 indicates that the relationship is negative.

Figure 1. The Research Model

The results of the analysis using Smart PLS are presented in Table 9 below:

Table 9. Estimate for Path Coefficient

	Original sample (O)	Sample average (M)	Standard deviation (STDEV)	T statistic (O/STDEV)	P values
Motivation -> Employee Performance	0.507	0.456	0.129	3.926	0.000
Motivation -> Career Development	0.348	0.193	0.264	1.318	0.094
Career Development -> Employee Performance	0.368	0.278	0.182	2.020	0.022
Talent Management -> Employee Performance	0.059	0.044	0.129	0.459	0.324
Talent Management -> Career Development	0.495	0.431	0.169	2.927	0.002

The path coefficient in the table above shows that all path coefficient values are positive), including: (1) Talent Management on Employee Performance: Path coefficient = 0.059 and *P-Value* = 0.324 (<0.05) means that the effect of X1 (Talent Management) on Y (Employee Performance) is not influential and significant; (2) Talent Management on Career Development: Path coefficient = 0.495 and *P-Value* = 0.004 (<0.05), meaning that the effect of X1 (Talent Management) on Z (Career Development) is positive and significant; (3) Motivation on Employee Performance: Path coefficient = 0.509 and *P-Values* = 0.000 (<0.05), meaning, the effect of X2 (Motivation) on Y (Employee Performance) is positive and significant; (4) Motivation on Career Development: Path coefficient = 0.348 and *P-Values* = 0.094 (<0.05), meaning, the effect of X2 (Motivation) on Z (Career Development) is not influential and significant; (5) Career Development on Employee Performance: Path Coefficient = 0.368 and *P-Values* = 0.022 (>0.05), meaning that the effect of Z (Career Development) on Y (Employee Performance) is positive and significant.

Hypothesis Test

The T-statistic results in the *Estimate for Path Coefficient* Table show that all path coefficient values are positive), including: (1) Talent Management on Employee Performance: *T-Statistic* = 0.457 (>1.96) meaning that the effect of X1 (Talent Management) on Y (Employee Performance) is hypothesis rejected; (2) Talent Management on Career Development: *T-Statistic* = 2.927 (>1.96), meaning, the effect of X1 (Talent Management) on Z (Career Development) is positive and significant; (3) Motivation on Employee Performance: *T-Statistic* = 3.926 (>1.96), meaning, the effect of X2 (Motivation) on Y (Employee Performance) is positive and significant; (4) Motivation on Career Development: *T-Statistic* = 1.318 (>1.96), meaning, the effect of X2 (Motivation) on Z (Career Development) is hypothesis rejected; (5) Career Development on Employee Performance: *T-Statistic* = 2.020 (>1.96), meaning, the effect of Z (Career Development) on Y (Employee Performance) is positive and significant.

DISCUSSION

The test results show that the coefficient value of Talent Management on Employee Performance is 0.059. The p-value is 0.324 (<0.05), and the t-statistic is 0.457 (>1.96). This proves that Talent Management does not affect Employee Performance. This result is inversely proportional to the results of research conducted by Endratno (2013), Harmen (2018), Mulyani, Ridwan, Putra, Kumbara, & Putri (2020), Jufrizen (2020), Obedgiu, Charles, and Sang (2022), and Ristian, & Ekhsan (2023), which in the research conducted obtained significant results.

The results of motivation testing positively affect employee performance. The result of testing motivation on employee performance is 0.507. The p-value is 0.000 (<0.05) and the t-statistic is 3.926 (>1.96). This proves that motivation is proven to have a positive influence on Employee Performance. These results are also evidenced by research conducted by Ainanur & Tirtayasa (2018), Ekhsan (2019), Adha, Qomariah, and Hafidzi, (2019), Harahap, S. F., & Tirtayasa, S. (2020), Sutrisno, Herdiyanti, Asir, Yusuf, & Ardianto,

(2022), and Zayd, & Habiburahman, (2022) which found that motivation has a positive effect on employee performance.

The results of testing talent management positively affect career development. The results of testing talent management on career development are 0.495. The p-value is 0.002 (<0.05), and the t-statistic is 2,927 (>1.96). This proves that talent management is proven to have a positive influence on career development. This is proven by the research results by Helda Marini (2022), which shows talent management has a positive effect.

The results of testing motivation have no significant effect on career development. The result of testing motivation on career development is 0.348. The p-value is 0.094 (<0.05) and the t-statistic is 1,318 (>1.96). This proves that motivation does not influence career development. Research conducted by London has undoubtedly proved this (1993), which found that motivation does not affect career development.

The results of testing career development positively affect employee performance. The test results of career development on employee performance are 0.368. The p-value is 0.022 (<0.05), and the t-statistic is 2,020 (>1.96). This proves that career development is proven to have a positive influence on employee performance. This is evidenced by research conducted by Kaengke, Tewal, & Uhing (2018) and Novita Wahyu Setyawati, Dewi Sri Woelandari, and Muhammad Richo Rianto (2022), which found that career development has a positive effect on employee performance.

CONCLUSIONS AND SUGGESTIONS

The results of this study produce several findings that show the achievement of employee performance, namely: 1) Motivation has a substantial direct influence in improving employee performance at the Social Service. This is evidenced by the high enthusiasm of employees due to a conducive work environment, hard work, and diligent carrying out tasks for their careers. These factors will directly improve employee performance. 2) Talent Management affects employee performance through career development. This is evidenced by suitable, planned, and integrated career development, which has the potential to improve and optimize the performance of employees in the Semarang City Social Service; 3) Talent management has no direct effect on employee performance; and 4) Motivation has no effect on employee career development.

Suggestions in this study to improve employee performance can be made by providing motivation, which is realized in the form of meeting employees' needs and providing recognition for the results of their work. Talent management: It is hoped that it can filter the talents that exist in employees so that talent management can run well and improve the organization's welfare. Because if you choose the wrong talent in talent management, it will undoubtedly decrease employee performance and organizational decline.

REFERENCE

- Abdul-Halim, H., Che-Ha, N., Geare, A. and Ramayah, T. (2016). The pursuit of HR outsourcing in an emerging economy: the effects of HRM strategy on HR labor costs. *Canadian Journal of Administrative Sciences/Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, Vol. 33 No. 2, pp. 153-168, Wiley Online Library
- Adha R N, Qomariah N, and Hafidzi A. H. (2019). The Effect of Work Motivation, Work Environment, Work Culture on Employee Performance of Social Services Jember Regency. *Journal of IPTEKS Research*, 4(1), 47-62.
- Ainanur, A., & Tirtayasa, S. (2018). The Influence of Organizational Culture, Competence and Motivation on Employee Performance. *Maneggio: Scientific Journal of Masters Management*, 1(1), 1-14.
- A. Pella, D. A. & Inayati, (2011). Manajemen talenta: mengembangkan SDM untuk mencapai pertumbuhan dan kinerja prima. Jakarta: PT Gramedia Pustaka.
- Capelli & Keller. (2014). Talent management: Conceptual approaches and practical challenges. *Annu. Rev. Organ. Psychol. Organ. Behav.*, 1(1), 305-331.
- Ekhsan, M. (2019). The Effect of Motivation and Work Discipline on Employee Performance. *Optimal: Journal of Economics and Entrepreneurship*, 13(1), 1-13.
- Endratno, H. (2013). Talent management in improving organizational performance organization. *Sustainable Competitive Advantage (SCA)*, 1(1).

- Harahap, S. F., & Tirtayasa, S. (2020). The Influence of Motivation, Discipline, and Job Satisfaction Work on Employee Performance at PT Angkasa Pura II (Persero) Kualanamu Branch Office. Kualanamu Branch Office. *Maneggio: Scientific Journal of Master of Management*, 3(1), 120-135.
- Harmen, H. (2018). The Effect of Talent Management and Knowledge Management on Employee Performance of PT Perkebunan Nusantara II (Survey at the Office of the Director of Tanjung Morawa). *Jkbm (Journal of Business Concepts and Management)*, 4(2).
- Helda Marini, & Evi Susanti Tasri. (2022). Pengaruh Manajemen Bakat, Manajemen Pengetahuan, Penilaian Kinerja, Kepribadian Dan Kreativitas Terhadap Pengembangan Karir Pegawai Kantor Kementerian Agama Kabupaten Padang Pariaman. *CEMERLANG: Jurnal Manajemen Dan Ekonomi Bisnis*, 2(3), 29–43.
- Hidayah, B., Nawawi, K., & Gustiawati, S. (2022). The Effect of Work Motivation and Islamic Work Environment on Employee Performance at Bank Syariah Indonesia KCP Bogor Pomad. *El-Mal: Journal of Economic & Business Studies Islam*, 3(1), 96-114.
- Jufrizen, J. (2021). The Effect of Work Facilities and Work Discipline on Employee Performance Through Work Motivation. *Management Science*, 7(1), 35-54.
- Kaengke, A. S., Tewal, B., & Uhing, Y. (2018). The Effect of Career Development, Training, and Motivation on Employee Performance at PT Air Manado. *EMBA Journal: Journal of Economic Research, Management, Business and Accounting*, 6(1).
- London, M. (1993). Relationships between Career Motivation, Empowerment, and Support for Career Development. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 66:55-69.
- Mangkunegara. (2012). *Manajemen Sumber Daya Manusia*. PT Raja Grafindo Persada. Bandung.
- Mulyani, S. R., Ridwan, M., Putra, R. A., Kumbara, V.B., & Putri, Y. (2020). Effect Of Knowledge Management and Talent Management on Employee Performance with Job Satisfaction As Intervening Variable. *Jurnal Ipteks Terapan*, 16 (2), 179-185.
- Morin, AJS, Gillet, N., Blais, A.-R., Comeau, C. and Houle, SA. (2023). A multilevel perspective on the role of job demands, job resources, and need satisfaction for employee outcomes. *Journal of Vocational Behavior*. Vol. 141, doi: 10.1016/j.jvb.2023.103846
- Nabi, G. R. (2000). Motivational Attributes and Organizational Experiences as Predictors of Career-Enhancing Strategies. *Career Development International* 5:91-98.
- Ningsih, O. L., Zaki, H., & Hardilawati, W. L. (2022). The Effect of Work Motivation and Work Environment on Employee Performance at Dyan Graha Hotel. Pekanbaru. *ECOUNTBIS: Economics, Accounting and Business Journal*, 2(1), 52-63.
- Novita Wahyu Setyawati, Dewi Sri Woelandari PG, & Muhammad Richo Rianto. (2022). Career Development, Motivation and Promotion on Employee Performance. *East Asian Journal of Multidisciplinary Research*, 1(9), 1957– 1970
- Obedgiu V., Charles L., and Sang, J.C., (2022). Talent Management and Employee Performance: The Moderating Effect of Transformational Leadership. *ORSEA Journal*, vol. 12(1), 16-38.
- Parinussa, K. R., & Dunan, H. (2022). The Effect of Work Motivation and Work Relationships Employee Performance During the Covid-19 Pandemic (Study on Telkomsel Bandar Lampung). *Sibatik Journal: Scientific Journal of Social, Economic, Culture, Technology, and Education*, 1(4), 31 326.
- Purwaningsih, D., Yuniarsih, T., Disman., & Sojanah, J. (2020). The Effect of Talent Management on the Performance of Educational Employees in Higher Education Institutions. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 12 (1), 201-204.
- Pusriadi, T., & Darma, D. C. (2020). The influence of talent management and employee engagement on employee capabilities: A study on employees of Bintang Wahana Tata. *Journal of Entrepreneurship Research*, 3(1), 54-61.
- Rachmawati, M., et al. (2023). The Role of Talent Management in Stimulating Human Resources Career Development. *Devotion Journal of Research and Community Service*. Vol 4, Number 1, 256-265.

- Radda, A. A., Majidadi, M. A., & Akanno, S. N. (2015). Employee engagement: The new model of leadership. *Indian Journal of Management Science*, 5(2), 17.
- Ratnawati, W., Setiawan, R., & Irawati, L. (2022). The Effect of Motivation and Discipline Work Discipline on Employee Performance at PT Simetri Putra Perkasa. *JKBM (Journal of Business and Management Concepts)*, 8(2), 228- 239.
- Rajput, A., Bakar, A. H. A., and Ahmad, M. S., (2011). Motivators Used by Foreign and Local Banks in Pakistan, a Comparative Analysis. *Journal of Academic Research*, Vol. 3, No. 2.
- Ristian, W., & Ekhsan, W. (2023). The influence of talent management self-efficacy and employee engagement on employee performance. *Enrichment: Journal of Management*, 13 (2) 817-820.
- Sholeha, F., Marcella, S., Ardisty, A. R., & Nugraha, I. (2022). The influence of motivation on employee performance at PT. ABC with Total Quality Management (TQM). *Waluyo Jatmiko Proceeding*, 15(1), 133-138.
- Silzer, R., & Dowell, B. E. (2010). Strategic talent management matters. *Strategy-driven talent management: A leadership imperative*, 3-72
- Singh, R. K., & Sethi, S. (2017). The Balanced Scorecard: Churning the Existing Literature. *Amity Global Business Review*, 12(2).
- Sutrisno, S., Herdiyanti, H., Asir, M., Yusuf, M., & Ardianto, R. (2022). Impact of Compensation, motivation and Job Satisfaction on Employee Performance in the Company: Review Literature. *Management Studies and Entrepreneurship Journal (MSEJ)*, 3(6), 3476-3482.
- Widodo, W., & Mawarto, M. (2020). Investigating the role of innovative behavior in mediating the effect of transformational leadership and talent management on performance. *Management Science Letters*, 10(10), 2175-2182.
- Willy Ristian & Muhamad Ekhsan (2023). The Influence of Talent Management Self Efficacy and Employee Engagement on Employee Performance. *Enrichment Journal of Management*, 13(2), 816-822.
- Zayd, B. B. F., & Habiburahman, H. (2022). The Influence of Motivation and Work Environment on Employee Performance PT. Aya Pratama during the Covid-19. *Sibatik Journal: Scientific Journal of Social, Economic, Cultural, Technology, and Education*, 1(4), 293-302.

Feminism and individualism: A symbiotic relationship

Tamanna KHOSLA

Dr.; Independent legal and feminist scholar, New Delhi, India

E-mail: tamannakhosla@gmail.com ORCID: 0009-0007-6313-6385

"I do not wish them [women] to have power over men but over themselves." Mary Wollstonecraft

Abstract

Individualism speaks against this move of religion. According to scholars of individualism, people in one country and all countries need to enjoy their fundamental liberties. Be it Western, Islamic, Hindu, or Confucianist. Young people across the world, women or men, need to be given an urgent rescue from the ideology of religion because they have been fooled into believing that religion is the ultimate rescuer of any problem in the world. Science understands the need to question society and one's priorities in life. Individualism supports this kind of trend. So, across religions, it can be an emancipatory and liberatory theory for the young and the old.

I want to start here by building my argument on Ayn Rand's philosophy. She stated "how desperately the world needs prime movers and how viciously it treats them" and to portray "what happens to the world without them. I derive from her the concept of primary movers and state how women, in their ways, are primary movers and they have been treated viciously. There is immense hatred against the whole concept of womanhood. She is just treated as a tool for sex and reproduction, while men reap the benefits of their labor.

Backstabbing of women in the family and workplace: Women have to deal with more backstabbers than men, especially if they are the prime movers. Thus, as prime mover and mother, she is a threat to the world order, so she has to be shown her place. She is often backstabbed by her family and work, which does immense harm to her mental and physical well-being. Women have to face sexual and psychological harassment at work. Psychological harassment continues at her home as well, which can take the form of marital rape and involuntary sex within the domestic sphere also. Women face a glass ceiling in the workplace. While at home, they have to bear the burden of bearing children. Some scholars would say that it is a voluntary decision and that they should not be treated as victims. However, the fact is that women have played no role in it as they have been deceived into believing by society that this is the life they eventually will have to lead. Thus, it is not an informed decision. Criticism is good, but if it means hurting them irreparably, something must be done to restore the world we are currently visiting. Ayn Rand's protagonist was a male, but if it were a female as a prime mover, her problems would have been much more because she would not have to deal with a backstabber workforce, i.e., where she works, but the family, which is one of the prime backstabbers.

It is not just men who would backstab an independent woman but also women who have been absorbed into patriarchy. Family, whether before or after marriage, is the worst refuge for women. It does not provide security for women. To become successful in the world, she has to struggle a hundred times more than men because it is a man's world, and their way of looking at the world prevails. It is not a women's world.

A woman absorbed in family before and after marriage is a must to preserve the patriarchal world set up. Indulging in sex with men and having children is a must to be preserved within this setup. French Feminists like Cixous thereby attack the father and threaten them with castration. I would say it is not just fathers but also mothers who attack other prime mover women because the patriarchal system has absorbed these women.

The family and workplace unite to set such women, prime mover, in order. This is the scene that has to be taken cognizance of by contemporary feminism. So many feminists and gay men and women were inspired by Rand's work, even though she was the kind of lady who would have lamented feminism and the gay-lesbian movement."

Loss of Women's Right to Independence

Ask yourself whether the dream of heaven and greatness should be waiting for us in our graves – or whether it should be ours here and now and on this earth. Humans have committed several crimes against humanity in the name of religion. The so-called repositories of religion have tried to capture women's souls and bodies from time immemorial. Gurus in India primarily have worked to preserve the setup of family, teaching morality to them. The present-day preachers across religions are just talking about peace and love, but in turn, they are asking the ignorant populace to hero worship them. There is ample evidence to suggest that these preachers have practiced manipulating techniques, rapes, and black magic against their vulnerable followers. Can nobody in the world see this fraud happening against women in the name of religion, be it Muslim, Christian, or Hindu

I guess individualism and religion would stand poles apart. Individualism says first know thy self and then rely on anybody, be it even your parents and who in developing countries like India are propagated as sacrosanct. The religion teaches us to respect parents even if they are not just mentally harassing a person or sexually harassing a person in terms of having a marriage, which in turn means having sex with somebody you would otherwise not want. Does these elders' society even understand what religion means? Religion should be the one that supports true individualism rather than curtails the spirit the individual spirit exerts. So, individualism is essential in the present because it is special for women's rights who need to have rights over their bodies in an absolute sense. What kind of an uncivil society would it be where women are forced into sex because of a particular religion? Any religion which is doing this needs to respond to its essential scriptures. Women's freedom of spirit is paramount if any religion is to continue to flourish in the times of liberalism and feminism. Women are traditionally controlled by religious psychology. Some religions, however, are more controlling women than others. This is, for example, very true of Islam, one of the most dominant religions in the contemporary world. Christianity does not fare far behind because of its emphasis on treating women as second-class citizens due to the whole debate on abortion. The whole issue of conversion is again highly problematic for women in religions like Christianity and Islam. This is because, in these religions, men have been taught by their scriptures that men are meant to not just sexually but also psychologically control women's minds. But why name just these religions? The tradition amongst Hindus, for example, for first fathers and husbands to control women sexually and psychologically is highly problematic.

Married women, for example, are supposed to wear vermilion and a mangal sutra, which are problematic because they are symptomatic of a bigger problem lying underneath the system. So, most religions of the world have done much to disempower women rather than empower them for centuries. The need in contemporary times is for a theory based on individualism because individualists would say respect yourself first, your personhood, rather than what has been taught by some religious text. Weigh it according to your thoughts, wants, and what you need. How can one justify religions that keep women in chains and grant no freedom of living voice to be heard in contemporary times? Religion has done much to defeat feminism, even in the present times. Women, because of religion, do not have a voice, and women have been psychologically brainwashed into believing that religion serves their best interests.

Women and men also do not know where their best interest lies. People should be free to follow a religion or abandon it. Why should we not question religion, which has kept young women and, in fact, men both in chains of following not one's self but somebody else? Women's voice is especially muzzled in this respect. She, for example, in the present times, does not have the right to stay single in most religions. They are coerced into believing that marriage is the ultimate end of human life. They cannot understand, even in the so-called developed countries, that their citizens, young or old, men and women, can also have other choices or options. One does not have to be a slave to any religious ideology. All individuals have the right to make their own decisions. This is how one realizes how much of any religion or ideology one is supposed to follow or not follow. They do not have to become herds or follow priests without thinking. A religion whose texts do not defend its followers' choices needs to be abandoned by all young and older men and women. They are hardly liberatory. They put people into ideological chains so that they cannot question them.

Individualism and Lack of Freedom

Religion is more like false consciousness. It wants you to think about another world that may or may not exist. Young people, therefore, increasingly feel enslaved in the whole whirlpool of religion.

Individualism speaks against this move of religion. According to scholars of individualism, people in one country and all countries need to enjoy their fundamental liberties. Be it Western, Islamic, Hindu, or Confucianist. Young people across the world, women or men, need to be given an urgent rescue from the ideology of religion because they have been fooled into believing that religion is the ultimate rescuer of any problem in the world. Science understands the need to question society and one's priorities in life. Individualism supports this kind of trend. So, across religions, it can be an emancipatory and liberatory theory for the young and the old.

Rand (2014) says, "Ask yourself whether the dream of heaven and greatness should be waiting for us in our graves – or whether it should be ours here and now and on this earth. Evil requires the sanction of the victim. The smallest minority on earth is the individual. Those who deny individual rights cannot claim to be defenders of minorities. Potentially, a government is the most dangerous threat to man's rights: it holds a legal monopoly on the use of physical force against legally disarmed victims.

On Being Mothers and Wives

According to Betty Friedan, "Each suburban wife struggles with it alone. As she made the beds, shopped for groceries, matched slipcover material, ate peanut butter sandwiches with her children, chauffeured Cub Scouts and Brownies, and lay beside her husband at night- she was afraid to ask even of herself the silent question- 'Is this all? Over and over again, stories in women's magazines insist that women can know fulfillment only at the moment of giving birth to a child. They deny the years when she can no longer look forward to giving birth, even if she repeats the act over and over again. In the feminine mystique, there is no other way for a woman to dream of creation or the future. There is no other way she can even dream about herself except as her child. We have gone on too long blaming or pitying the mothers who devour their children, who sow the seeds of progressive dehumanization because they have never grown to full humanity themselves. If the mother is at fault, why isn't it time to break the pattern by urging all these Sleeping Beauties to grow up and live their lives? There never will be enough Prince Charmings or enough therapists to break that pattern now. It is society's job and that of each woman alone. It is not the strength of the mothers that is at fault but their weakness, their passive childlike dependency, and immaturity that is mistaken for "femininity." Our society forces boys, insofar as it can, to grow up, endure the pains of growth, educate themselves to work, and move on. Why aren't girls forced to grow up – to achieve somehow the core of self that will end the unnecessary dilemma, the mistaken choice between femaleness and humanness that is implied in the feminine mystique? "Who knows what women can be when they are finally free to become themselves? Who knows what women's intelligence will contribute when it can be nourished without denying love?"

Women 'adjust' as housewives, grow up wanting to be 'just a housewife,' are in as much danger as the millions who walked to their deaths in the concentration camps...they are suffering a slow death of mind and spirit."

The feminist revolution had to be fought because women quite simply were stopped at a state of evolution far short of their human capacity." "The real joke that history played on American women is not the one that makes people snigger, with cheap Freudian sophistication, at the dead feminists. It is the joke that Freudian thought played on living women, twisting the memory of the feminists into the man-eating phantom of the feminine mystique, shriveling the very wish to be more than just a wife and mother."

Views on Marriage

Susan Anthony's views on marriage were among the most significant contributions to the women's movement. As a young worker in the women's rights movement, Susan Anthony expressed frustration when some of her co-workers began to marry and have children, sharply curtailing their ability to work for the understaffed movement. When Lucy Stone abandoned her pledge to stay single, Anthony's scolding remarks caused a temporary rupture in their friendship. Journalists repeatedly asked Anthony to explain why she never married. She answered one by saying, "It always happened that the men I wanted were those I could not get and those who wanted me I would not have." She answered to another, "I never found the man necessary to my happiness. I was very well as I was." To a third, she said, "I never felt I could give up my life of freedom to become a man's housekeeper. When I was young, if a girl married poor, she became a housekeeper and a drudge. If she marries wealth, she becomes a pet and a doll. If I married at twenty, I would have been a drudge or a doll for fifty-nine years. Think about it!"

Anthony, opposed laws that gave husbands complete control over the marriage. Blackstone's *Commentaries, the basis for the legal systems in most states at that time, stated, "By marriage, the husband and wife are one person in law: that is, the very being or legal existence of the woman is suspended during the marriage."*

Anthony (1877) predicted "*an epoch of single women. If women will not accept marriage with subjugation, nor men proffer it without, there is, there can be, no alternative. The woman who will not be ruled must live without marriage. Marriage, to women as to men, must be a luxury, not a necessity; an incident of life, not all of it.*

Marriage must be a luxury, not a necessity; an incident of life, not all of it. If women will not accept marriage with subjection, nor men proffer it without, there is no alternative. Women not be ruled must live without marriage. During this transition period, single women make comfortable and attractive homes for themselves.

REFERENCES

- Maureen, O., & Ayn, R. (2014). Girl-Power <https://www.thecut.com/2014/11/ayn-rand-girl-power-icon.html>
Susan Moller Okin (2001). Is multiculturalism bad for women? Princeton University Press.

Behind the shadows of honesty: A qualitative study on university student's perspectives and worries about academic dishonesty

Thamil Durai CHELLIAH

Lecturer, Management and Science University, Faculty of Business Management and Professional, Shah Alam, Malaysia

E-mail: thamil_durai@msu.edu.my

ORCID: 0000-0001-8994-2915

Mohd Asri Bin MOHD NOOR

Professor, Universiti Pendidikan Sultan Idris, Faculty of Management and Economic, Tanjung Malim, Malaysia

E-mail: mohd.asri@fpe.upsi.edu.my

ORCID: 0000-0001-5801-7719

Ling Meng CHAN

Senior Lecturer, Management and Science University, Graduate School of Management, Shah Alam, Malaysia

E-mail: lmchan@msu.edu.my

ORCID: 0000-0003-0589-1415

Abstract

This qualitative research explores the intricate web of university students' perspectives and concerns surrounding academic dishonesty. Employing in-depth interviews as the primary research method, this study seeks to illuminate the hidden world of academic dishonesty from the viewpoint of those who navigate its moral and ethical complexities. The objective was to deeply understand the student perspective and their concerns regarding academic dishonesty. Through a rigorous qualitative analysis, it uncovered compelling findings. Despite their awareness of the wrongfulness and potential risks associated with academic dishonesty, students were willing to engage in such immoral acts. The findings shed light on the powerful influences that drive students towards academic dishonesty, including the competitive nature of academic environments and peer pressures. These insights provide a nuanced understanding of the factors contributing to academic dishonesty among university students. This research contributes to a deeper understanding of this pervasive issue and offers valuable insights for educators and institutions seeking effective strategies to promote academic integrity.

Keywords: Academic dishonesty, University, Student, Cheating

INTRODUCTION

Academic dishonesty is not a new topic; it has been extensively studied by past researchers (Park, 2003; Pullen, Ortloff, Casey, & Payne, 2000; Williams & Hosek, 2003). This epidemic has been increasing over the years, which seems justified by academic dishonesty being standard among students (Williams & Hosek, 2003). In past studies, rates of academic dishonesty among undergraduate students have been consistently high, ranging from 13% to almost 95% (Park, 2003; Pullen, Ortloff, Casey, & Payne, 2000; Williams & Hosek, 2003). According to the study of Snyder, Tan, and Hoffman (2006), the number of students attending higher education institutions has increased regularly. This is further strengthened by the study of Smyth & Davis (2004), where 75% of students had observed cheating, and 45% admitted to cheating.

Today, as technology in today's society, where technology imbues every part of our daily routine, the ethical behavior of professionals is more salient than ever. Hence, it is essential to ensure that graduates are more sensible toward their ethical and professional duties. Shaw (2008) suggested that ethics begins with each individual's inner feelings, which subsequently translate into ethical behavior. Individuals learn to adopt ethical principles through their socialization process, life experiences, critical reflection, and the explicit and implicit standards of culture. Hence, ethical values have been widely recognized as crucial in education systems. Every university desires to put in good morality students and develop an honest culture among undergraduates. It is the accountability of the university to Chandelle with more productive ways to persuade the students and the University of the Importance of academic integrity and expeditiously responding to acts of academic dishonesty.

Pottle (2012) pointed out that the turbulence of economic conditions in the market causes undergraduates to compete more in the volatile job market. Hence, it resulted in them attempting to develop specific unethical behavior in academia to obtain better grades and have better workplace opportunities.

Academic misconduct within tertiary education directly undermines these goals, presenting a severe ethical and moral dilemma for universities. While students engage in dishonest behavior, any perceived unwillingness by academics or institutions to openly deal with student academic dishonesty may be considered tantamount to condoning it (Pottle, 2012). It distorts the assessment of learning. Hence, it may reduce the overall efficiency of the nation's educational systems (Magnus et al., 2002). Furthermore, it also represents a defiance of the values that are essential to good citizenship (West et al., 2004) and predicts the future in the workplace (Lawson, 2004)

As a member of my faculty, I have witnessed a significant amount of academic dishonesty occur every semester, as well as creating policies to deter such unethical behavior and the disciplinary action resulting from these policies. However, this study aims to discover the undergraduates' perspectives and concerns over academic dishonesty issues. Due to these reasons, I laid aside all previous experience with students and academic dishonesty to focus on the perspective of undergraduates. The participants were allowed to define and explain the concept of academic dishonesty themselves without an imposed definition or view of academic dishonesty. In this study, I allowed the participants to identify academic dishonesty themselves without any prompting to reveal their novel idea of academic dishonesty. The nature of the interview questions also allowed the participants to give their own experiences with academic dishonesty without any adding from me to the discussion.

This study indicates that even though most undergraduates know engaging in such unethical action is wrong, they still engage in it (Lawson, 2004). Furthermore, past studies have found that students perceive academic dishonesty behaviors as expected (Pottle, 2012). Most of the available research on academic dishonesty focuses on the behaviors of undergraduate students, while very little research is available on undergraduate students' perceptions. The purpose of this paper is to understand the perception of undergraduate students towards academic dishonesty.

Thus, this study aims to describe university students' perceptions of academic dishonesty and their concerns regarding academic dishonesty. Through a qualitative analysis, a deeper understanding of the perception of academic dishonesty among undergraduates was able to shape the students' perspective of the environment regarding academic dishonesty.

The knowledge produced as a result of the study will give educators information about students' points of view regarding academic dishonesty so that the gap between how faculty members perceive academic dishonesty and how students perceive academic dishonesty can begin to close. The knowledge produced about the point of view of students can also be used to create discussion in the university about the different aspects of academic dishonesty. Hence, educators can connect with students on the subject, and more understanding can occur. The results of the study are meant to contribute to and advance the knowledge that is currently known about what students think and know about academic dishonesty so that some of the confusion and frustration on the part of faculty members who contend with issues of academic dishonesty can be alleviated through the utilization of the new information in the creation of new learning experiences for students that are based on their perceptions.

The intent of this qualitative study was not to find fault in the students who may have been involved in cheating previously but to let the results be revealed by analyzing the data. Hence, I carried out this study without any expected findings. This study will serve as an eye opener to the learning institutions' perception of academic dishonesty from the students' view instead of looking at or searching for the students' mistakes.

This study aimed to discover undergraduates' views on the issues of academic cheating and to understand students' concerns about this unethical behavior. Hence, I did not propose any hypothesis. According to the study of Seidman (2006), in order to acquire explicit exploration from a qualitative study, researchers need to be open during the listening process; hence, Seidman (2006) advises qualitative researchers to tackle their respondents with a sense of naiveté, innocence, and absence of prejudgments. Therefore, the biases and preconceptions of the researcher were bracketed during data collection and analysis so that the findings reflect entirely on the perspective of the students who participated in the study.

The sample of this study only consists of 3 students from different years of study. Hence, it did not encompass undergraduates enrolled in other learning institutions. In addition, the collected data was entirely based on the amount of information participants were willing to share. If any students felt uncomfortable sharing or close not to divulging certain pieces of information, that data was not collected for this study.

Literature Review

Academic Dishonesty: Ethics is a science that concerns the question of right and wrong in human behavior, a question of 'how things ought to be' as argued by Lillie (1971). Ethics begins with each individual's inner feelings, which subsequently transform into their behavior. Shaw (2008) believes that every individual learns ethics during their upbringing through socializing with others and the surrounding culture. Hence, this may explain the rationale of students who engage in academic dishonesty because of their beliefs about it and its consequences, the normative expectations of their peer groups, and the ease or difficulty of carrying out such unethical behavior.

Nuss (1984) defined academic dishonesty as a behavior that resulted in students giving or receiving unauthorized assistance in an academic exercise or receiving credit for work that is not their own. This definition is broader by the study of Gehring & Pavela (1994), where they explained academic dishonesty as an intentional act of fraud, in which students seek to claim credit for work or efforts of another without authorization or use unauthorized materials or fabricated information in any academic exercises or forgery of academic documents, intentionally impeding or damaging the academic work of others, or assisting other students in the act of dishonesty. This resulted in students giving or receiving unauthorized assistance in an academic exercise or receiving credit for work that did not belong to them.

As time passed, the definition of academic dishonesty was further strengthened and enhanced through various studies. De Lambert et al. (2003) suggested that academic dishonesty involves various deviant behaviors that breach the rules and regulations of learning institutions. They pointed out that this deviant behavior is multifaceted, based on the wealth of research that spoke to practices that could be deemed cheating.

Types of Academic Dishonesty and Factors that Influence It.

Staats et al. (2009) pointed out that academic dishonesty is a form of student deviant behavior, and it may result from negative character development, harm other students, and jeopardize the academic integrity of a particular learning institution. Students who engage in academic dishonesty place their gain over those of other students and put the integrity of the university at risk. Dichtl (2003) suggested that academic dishonesty is learned from peers, and this unethical behavior established a climate where those students who are honest feel advantages. Passow et al. (2006) noted that academic dishonesty undermines the validity of the measure of learning. Lecturers failed to evaluate what the students did not understand if there were elements of cheating among them. Moreover, it also increases the difficulties for the lecturers to regulate their approaches to instruction as they will assume students are all doing fine, which may need to be revised. This may cause the lecturers to fail to acknowledge and recognize the acceptance of students towards their study.

Moreover, it also creates difficulties among the academicians in placing the grades towards their students due to this unethical behavior.

Robert (2002) suggested that students tended to engage in this unethical behavior due to lack of time, uncaring instructors, laziness, peer pressure, poor role models, fear of failure, and the advancement of technology has caused cheating to be done quickly. Nowadays, students tend to think only of material things, squander money, and are lazy and egotistical (Farnsworth & Kliener, 2003). McCabe, Butterfield, and Trevino (2006) manifest that students engage in academic dishonesty for many reasons, including their bottom-line mentality, higher rating of the importance of being financially well-off, and competitiveness vis grades. Besides that, Ahmad et al. (2008) acknowledged that the pressure to excel in school has created an unfavorable attitude, or, possibly, their experience has shown that dishonesty pays off. This is consistent with the findings of Chapman et al. (2004), where students know what cheating is and believe it is morally wrong. However, they continue to cheat as they feel that the benefits outweigh the potential costs, and they believe cheating to be the "norm."

Academic dishonesty hurts the students and prevents the lecturers from providing the necessary and relevant feedback to their students in the learning process. Academic dishonesty challenges the university to be fully committed to maintaining a healthy institutional climate while still developing a uniform method of attaining its goal of upholding academic integrity.

Farnsworth and Kliener (2003) acknowledged that the decline in moral standards with violent behaviors in learning institutions has increased the anxiety and worries of the public. Academic dishonesty is especially

prevalent in business programs; students engage in academic dishonesty behavior earlier in their careers, which has become a habit for many students. This trend is disconcerting in light of empirical evidence of associations between academic dishonesty and endorsement and engagement in unethical workplace behavior.

Previous studies (Brown & Chong, 2005; Karassavidou & Glaveli, 2006; Nonis & Swift, 2001; Harding, Carpenite, Finelli & Passow, 2004; Lucas & Friedrich, 2005) showed that the associations between academic dishonesty and subsequent dishonesty behavior, such as dishonesty at workplace, dishonesty setting and other deviant behavior, such as illegal drug use, shoplifting, and alcohol abuse.

Following is the summary of the definition of academic dishonesty based on past studies:

Cheating: plagiarism, copying or using crib notes on a test, turning in work done by another's	Bowers (1964)
The forms of cheating and plagiarism result in students giving or receiving unauthorized assistance in an academic exercise or receiving credit for work that is not their own. (p.1).	Nuss (1988)
Any knowing violation of course rules that could potentially increase course credits should be termed cheating,	Gardner, Ropers, Gonzalez, and Simpson (1988)
A violation of prescribed rules or standard conditions for completing school assignments and tests. Academic dishonesty included cheating on examinations, plagiarizing, riding, and copying assignments.	Finn & Frone, 2004

Hence, academic dishonesty can be defined as an intentional act of fraud in which a student seeks to claim credit for the work or efforts of another without authorization or uses unauthorized materials or fabricated information in any academic exercises or forgery of academic documents, intentionally impeding or damaging the academic work of others, or assisting other students in acts of dishonesty.

Method

This is an exploratory study, as the researcher attempted to determine students' perceptions and understanding of academic dishonesty. The exploratory study aims to provide significant insight to the researcher on academic dishonesty among the students. It aims to answer what and why students engage in academic dishonesty. In this study, the case study method was employed to discover the students' understanding and perception of academic dishonesty, specifically on the issues of seeking help from peers during examinations, collaborating with others on individual assignments, and seeking help from the internet during assignment preparation.

Qualitative designs are used for this study. Creswell (2009) suggested that qualitative designs are used when the study involves emerging questions and procedures, data typically collected in the participants setting, data analysis inductively building from particulars to general themes, and the researcher making interpretations of the meaning of the data (p.4). The issues raised in this study are due to the need to understand how students perceive academic dishonesty. Hence, the results needed to emerge from the views of these students.

The core reason to select a case study strategy is to determine the perceived behavior of the students deeply, what they think about academic dishonesty, and how they get involved in such deeds. That is, to explore whether it is an ethical or unethical practice.

Participants and Interview Setting

The participants consist of students from a private university in Perak, Malaysia. The sample consists of 3 respondents from different academic years, from year 1 to year 3. Participants are selected based on their volunteer work from one of the faculties in the university. In order to protect the privacy of the participants, nicknames were given to each respondent. Table 1 shows the brief demographic and educational backgrounds of participants:

Table 1. Demographic characteristics of the participants:

No.	Nick Name	Gender	Age	Course	Year of Study
1.	Amy	Female	19	Entrepreneur	1
2.	Sam	Male	19	Business Administration	2
3.	Mic	Male	20	Finance and Banking	3

Interview Setting:

Confidentiality and anonymity were promised to the interviewees. Furthermore, the designs of the interviews were briefly shared with the interviewees. They knew the broad topic and were asked to give opinions and, more importantly – describe situations relevant to cheating. The interviewer shared issues such as judgments of seriousness, plagiarism, punishment, mitigating factors, and group work.

I used semi-structured questions in this study to probe more information on students' perceptions of academic dishonesty. The questions are conducted based on a loose structure of open-ended questions defining the area to be explored. Furthermore, I also used some pre-formulated questions but did not strictly adhere to them. New questions may emerge during the conversation. Yin (2009) suggested that the semi-structured method can help researchers ensure the questions' reliability. The interview questions were categorized into two sections. The first section focused on the student's engagement in some academic dishonesty. In contrast, the second section focused on students' experiences with academic dishonesty and their perception of such unethical acts. This interview technique was used for students to be given a chance to remember and consider their experiences with academic dishonesty before being asked to share their experiences.

Personal Interview Process

Each of the interviewees received the informed consent before the interview, and again, at the beginning of the interview, they were asked to read the informed consent, asked if they had questions, and asked to sign the form. Three students, two male and one female, were identified and agreed to participate in this study.

Each of these interviews was transcribed and reviewed for accuracy. Interviews having been analyzed separately, themes common to the students, or issues which – though responded to in different ways – were widely recognized by the students, were noted. It is these matters that are reported in the findings.

Data Analysis

A considerable amount of data was collected as a result of individual interviews. The transcriptions of the audio recordings were transcribed into a Microsoft Word document.

Data was analyzed for meaning. The information collected was transcribed, coded, and categorized into themes for comparison and conceptualization (Kvale & Brinkmann, 2009). After the audio was transcribed into Word, I showed it to the interviewees to review their results to ensure credibility, as credibility exists if the study results are realistic from the participant's perspective (Yin, 2009).

The analysis phase of the design was based on the data collected in the interviews. According to Moustakas (1994), a qualitative researcher studies each interview with the consideration that every statement has equal value. Then, the statements are categorized into meanings and themes to be analyzed to create the phenomenon's essence. In this study, the analysis was issue-focused and generalized, based on one of the four approaches by Weiss (1994). This is because the intent of the research was not to study the specific participants in a specific setting but to focus on the shared issues they have that can be generalized to the populations.

Based on the approach designed by Weiss, the analysis was broken down into four steps. After the interviews were transcribed, they were carefully read, and sections were linked to concepts through coding, followed by cutting, local integration, and inclusive integration, as the statements were separated into themes and brought back together to form a collective perspective on the situation.

FINDINGS

Analysis of Transcript

In order to illustrate how interviewees viewed academic dishonesty, they were first asked if they had ever participated in several significant activities, such as sharing answers with peers in exams, giving help to peers in assignment preparation, and using internet resources for assignments.

Interviewees showed several answers to helping their peers during the exams. Like, Mic was told that he let his friends look at the answers during the exam time. However, he did not show up openly, fearing the invigilator might catch him. This is similar to Mic when he shared how he allowed his peers to copy the answer by allowing them to look at it. While in Amy's case, she did compromise with her friends on how to cheat in the exam. She helps her peers through non-verbal communication. They planned to sit in a closer position in order to enable others to show the paper or answer. When I asked this question to the interviewees, students tended to agree that they were willing to help their friends, especially best friends, with whom they took risks by showing their papers during exams. This indicates that peer social relationships can influence students to engage in unethical practices. It suggested that they were involved in such activities to save their social relationships.

However, regarding whether interviewees seek help from their peers during the exams, Sam and Mic did mention that they would not do so as they worry they may be caught for it. This shows that even though they are willing to help their friends during the exam, they are concerned that they are the ones who cheat during the exam. It indicates the incongruence of action from the students toward this unethical behavior.

During the assignment preparation, interviewees highlighted that they are helping their friends by giving their assignments. Sam mentioned that he allowed his friends to copy assignments because he thought the lecturers would not realize it. Sam explained that lecturers might need to realize this due to the Flexi timetable of the students. For Mic, he allowed his friends to copy his calculation answer as the final answer was fixed.

Regarding assignment preparation, interviewees consistently showed that they often use the advancement of technology to help them with it. Students "copy" the information from the net as they do not understand the subject well, such as in the case of Amy. She mentioned using the information retrieved from the net for her assignment as she thinks it is easier for her to do with guidance. With the help from the internet, students indicate that it eases their burden. Some of them did acknowledge the authors accordingly in the references section. However, Sam should have referenced the author as he worries lecturers may realize he copied and pasted from the internet.

Perception of Ethical Practices

Through the interview, students perceived it as a regular act for everyone. Mic highlighted that they must seek help from others, as with help from them, he may be able to continue his studies. He claimed that the study life of an Accounting student is more challenging than others. Meanwhile, Sam claimed he may be excluded from his peer group if he did not participate. This suggested that the social relationship among peers is crucial till students are willing to take a risk for their academic study. However, Amy's response showed that most students nowadays face ethical dilemmas in deciding whether the act is morally right or wrong.

Amy: Erm (deep thought), it is not right based on morality; however, if we look at different views, I am helping my friend by letting her see my answer is okay because if I do not help, she may fail or be terminated. However, when it comes to moral concerns, it is not suitable for us to do so (while trying to look at other places, students remain silent).

Even though she knew it was unethical, she did engage in it due to the social relationship. From here, it suggested that students nowadays face ethical dilemmas in deciding whether to be morally right or ideally okay, which may lead the students to adopt an attitude of task completion even though it is unfair.

Perception of Academic Dishonesty

Students consider cheating and assignment plagiarism as forms of academic dishonesty. They consider academic dishonesty an unfair advantage over others, especially towards those who put in effort but cannot get good grades. However, due to time constraints and peer pressure, students are still involved in such

unethical practices. This showed that students are aware of this immoral act but still engage in it due to environmental factors.

Perceived value in academic dishonesty:

From the interview, the perceived values of academic dishonesty among students vary. Mic and Amy agreed that students should not cheat in exams as the implications significantly influence their future. Students are aware of the consequences of engaging in such unethical acts. However, they are still involved in it, as pointed out by Sam:

"Normally, we do not expect good grades, but we just need to pass and graduate, so helping each other to pass the subject is more important."

From here, it showed that good grades' impact is more important than academic integrity. This may arise due to the high competition in the labor market. Everyone hopes to get into a good company with a promising career prospect. With this intention, it suppresses the excellent value of academic integrity. This may explain why more students are engaging in academic dishonesty nowadays. Hence, this explains why students tend to be collaborating during the exam time:

"Collaboration (Student laughed again) because everyone will help each other to pass the paper..."

From here, it indicates that peer influences are essential factors that encourage students to behave unethically. They are willing to help each other. Hence, students are less worried even though they cheat during exams. In students' perspective, social relationship is far more important than academic performance. The strong influence of peers' behavior indicates that academic dishonesty is not only learned from observing peers' behavior, but the peers' behavior provides normative support for cheating. The study showed that students are more concerned with what their peers think than their parents or instructors think.

Summary

From this qualitative study, three interview sessions with three students from different academic years of study, three themes evolved through the interview—two research questions about the perception of students towards academic dishonesty and understanding of academic dishonesty. The results of each research question were reported.

The study's findings suggested that even though students are aware of unethical behavior, such as cheating in exams, plagiarism of others' work, etc, they still engage in it. This may indicate that students cannot clearly distinguish between immoral acts and cheating. Students knowingly conduct acts that they define to be wrong. Through the interview, the reasons that may cause students to engage in such immoral acts include the competitive nature of the study or peer pressure. Students intend to obtain good grades to get good company once they graduate; however, they cannot perform well due to the heavy course structure. Engaging in cheating is the only way they see to overcome their difficulties.

In addition, the findings indicate that peer relationship is also one factor that influences students to engage in academic dishonesty. Hence, I propose further research to discover more closely what factors involved in peer behavior influence university students to cheat.

RESULTS/CONCLUSION

Academic dishonesty is a severe epidemic in all tertiary learning institutions. It not only causes harm to our future leaders but also has a significant impact on the performance of the universities.

The study showed that students were willing to engage in such immoral acts even though they knew it was wrong, and they also perceived it might carry the risk of punishment. This provides a new insight that indicates students' definition of what is or is not morally wrong and their commitment to acting morally right. Hence, as educators and researchers, we should focus more on students' moral principles – we may need to revise our education policy to focus more on the students' integrity than their academic performance.

In order to reduce the occurrences of such unethical behavior, learning institutions and academics may need to alter the delivery of the subjects, especially in the assessment items. The high dependence on assessment marks causes students to act in various ways to achieve higher scores. The alteration of the assessment may reduce the opportunity for students to behave dishonestly. Academics may consider the approach of open discussions with students on academic dishonesty; we can educate them about the importance and the expectation of academic integrity and its consequences.

The learning institutions may consider the institutional level strategies, including embedding ethical and moral development across entire degree curricula, fostering an institutional environment of academic integrity, consistent and rigorous application of policy with heavy penalties for offenders, and adopting honor codes.

Even though it is not easy to curb this dishonesty act, if this situation continues to prevail without a significant change in policy direction, academic dishonesty may continue to have more severe consequences for the quality of learning occurring in our learning institutions with the flow on effects for industry and society in general.

Kisamore *et al.* (2007) argued that most tertiary learning institutions aim to develop a culture of honesty through coherence to academic honor codes, university ceremonies rituals, and student pledges upon admission. It is crucial to deter academic dishonesty and to prevent rapidly happening deviant behavior. Academic dishonesty occurs more frequently when others are engaging in said behavior. Thus, it is essential to make expectations clear, set high standards, demonstrate ethical behavior, reward students' ethical behavior, and punish students' unethical behavior, all of which may be necessary to alter students' attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control regarding academic dishonesty.

This paper has attempted to rebuild public confidence in academic integrity, dispel public mistrust of future undergraduates, and bring insight into ethical issues among undergraduates in tertiary education institutions. It is also intended to encourage students to analyze the consequences and possible outcomes of action from such ethical dilemmas for which guidelines, statutes, or legal precedents do not exist.

Moreover, this paper argues for increased awareness that learning institutions are responsible for suggesting more capable solutions to foster integrity and alertly respond to academic dishonesty. The authors believe that besides focusing on ethics education, like identifying unethical behavior and actions, academicians and universities must also be concerned about the unfairness and immorality of such unethical behavior – in both academic and business settings.

Implications of the study

Through this study, I seek a better understanding of students' perceptions of academic dishonesty. We need to gain insight into how undergraduates perceived this unethical act. A better-developed understanding of this immoral act can assist researchers and learning institutions develop a protocol to address the intervention or prevention of academic dishonesty among undergraduate students.

Furthermore, it also suggests students' perception of academic dishonesty as most students favor unethical behavior and should be avoided to ensure educational quality at the university level. Moreover, it can also serve as guidelines for the learning institutions, especially the administration, to develop suitable strategies for managing academic dishonesty instead of looking at fault on the students.

Suggestions for Future Study

Based on the findings of this study, I have some suggestions for future studies. First, future researchers may consider replicating the study on a larger scale (local, state, or national) to determine whether the results can be generalized beyond one university.

Furthermore, a future study that looks at the sanctions imposed for various types of academic dishonesty may assist with creating a consistent response to academic dishonesty and thus aid in establishing a shared vision for universities. Including a qualitative portion of the study after the quantitative data has been gathered would allow for follow-up questions. As Tashakkori and Teddlie (1998) have explained, critics of quantitative research feel that the emphasis on statistical significance overlooks the importance of the relationships among what is being studied. A mixed methodological approach may uncover more data and enable the researcher to look further into the mental models held by the students.

REFERENCES

- Bowers, W. J. (1964) *Student dishonesty and its control in college*. New York: Bureau of Applied Social Research, Columbia University.
- Chapman, K. J., and Lupton, R. A. (2004). Academic dishonesty in a global educational market: A comparison of Hong Kong and American university business students. *International Journal of Educational Management*, 18(7), 425-435.

- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed method approaches* (8th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- De Lambert, K., Ellen, N. & L. Taylor, (2003) Prevalence of Academic Dishonesty in Tertiary Institutions: The New Zealand Story, *Working Paper*, Christchurch College of Education.
- Dichtl, J. (2003). Teaching Integrity. *History Teacher*, 36(3), 367.
- Farnsworth, J., and Kleiner, B. H. (2003) "Trends in Ethics Education at US Colleges and Universities," *Management Research News*, 26, 2.
- Finn, K. V., & Frone, M. R. (2004). Academic performance and cheating: The moderating role of school identification and self-efficacy. *The Journal of Educational Research*, 97, 115-122.
- Gardner, W., Roper, J., Gonzales, C., & Simpson, R. (1988). Analysis of cheating on academic assignments. *Psychological Record* 38, 4, 544-55
- Gehring, D., and Pavela, G. (1994) *Issues and perspectives on academic integrity*. Washington, DC: National Association of Student Personnel Administrators.
- Lawson, R. A. (2004). Is classroom cheating related to business students' propensity to cheat in the "real world"? *Journal of Business Ethics* 49: 189-199.
- McCabe, D. I., Butterfield, K. D., & Trevino, L. K. (2006). Academic dishonesty in graduate business programs: Prevalence, causes and proposed action. *Academy of Management Learning and Education*, 5(3), 294-305.
- Nuss, E., (1984) Academic integrity: Comparing faculty and student attitudes, *Improving College and University Teaching*, 32(3), pp. 140-144.
- Park, H., & Blenkinsopp, J. (2009). Whistleblowing as planned behavior - a survey of South Korean Police Officers. *Journal of Business Ethics*, 85, 545 - 556
- Passow, H. J., Mayhew, M. J., Finelli, C. J. H., T. S., & Carpenter, D. D. (2006). Factors influencing engineering students' decisions to cheat by type of assessment. *Research In Higher Education*, 47(6)43-684).
- Pottle, L. S. (2012). Critical Analysis and Synthesis of Academic Dishonesty [Electronic Version]. *Ethics and Social Responsibility*. Retrieved 25th Jan 2013, from EDD 8442_Smart-Pottle_Assignment 3Polding
- Pullen, R., Orloff, V., Casey, S., & Payne, J. B. (2000). analysis of academic misconduct using unobtrusive research: A study of discarded cheat sheets. *College Student Journal*, 34(4), 616- 25.
- Smyth, M. L., & Davis, J. R. (2004). Perception of dishonesty among two years college students: Academic versus business situation. *Journal of Business Ethics*, 51(1), 63-73.
- Snyder, T. D., Tan, A. G., & Hoffman, C. M. (2006). Digest of education statistics, 2005 (NCES 2006-030). Washington, DC: US Department of Education, National Center for Education Statistics.
- Staats, S., Hupp, J. M., Wallace, H., & Gresley, J. (2009). Heroes do not cheat: An examination of academic dishonesty and students' views on why professors do not report cheating. *Ethics and Behavior*, 19(3), 171-183.
- Weiss, R.S. (1994). *Learning from strangers: The art and method of qualitative interview studies*. New York, NY: The Free Press
- Williams, M., & Hosek, W. (2003). Strategies for reducing academic for reducing academic dishonesty. *Journal of Legal Studies Education*, 21, 87.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches* (Vol. 46). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

The role of foreign direct investment, democracy, and political stability on the economic growth of Georgia

Tinatin ZHORZHOLIANI

Assoc. Prof. Dr. David Aghmashenebeli, National Defence Academy of Georgia
e-mail: zhorzholianit@yahoo.com ORCID: 0000-0002-8274-9028

Abstract

This research study examines the complex interactions between financial development, foreign direct investment (FDI), political (in)stability, democracy, and their combined influence on the economic growth of Georgia. Financial development is crucial in facilitating economic growth by providing efficient financial intermediation, access to capital, and promoting investment. The study delves into how a well-developed financial sector positively impacts Georgia's economic performance, especially in attracting FDI and supporting domestic businesses. Foreign direct investment is a crucial driver of economic growth for emerging economies like Georgia. The research explores the relationship between FDI inflows, technology transfer, and their contribution to expanding the country's productive capacity and enhancing competitiveness in the global market. Political stability and democracy are essential factors influencing economic growth. Stable political environments foster investor confidence and encourage long-term investments.

Additionally, democratic governance can lead to the adoption of sound economic policies and better institutional quality, fostering a conducive environment for economic development. However, the study also considers the potential impact of political instability on economic growth. Political instability, marked by frequent government or civil unrest changes, can create uncertainty for investors and hinder economic progress. The investigation utilizes the dynamic fixed effects technique to analyze secondary data from 2006 to 2022. The dynamic fixed effects technique accounts for time-varying factors and unobservable heterogeneity across the study period. This advanced econometric approach comprehensively analyzes the dynamic relationships between financial development, FDI, political stability, democracy, and economic growth. Empirical findings suggest that, although no significant relationship has been established in the short term, the long-term coefficient of foreign direct investment is significant and positive. Specifically, a 1% increase in foreign direct investment inflows to Georgia leads to a 0.22% increase in economic growth. The democracy coefficient is not significant either in the short or long run. However, political instability is found to have a significant and negative effect on the growth of countries. Estimating the financial development-growth nexus follows the supply-driven hypothesis. The findings of this study are expected to provide valuable insights for policymakers and stakeholders in Georgia. Understanding the interplay of these factors can help design effective policies to foster financial development, attract FDI, promote political stability, and strengthen democratic institutions. Ultimately, the research aims to contribute to Georgia's sustainable and inclusive economic growth.

Keywords: Financial Development, Foreign Direct Investment, Political (in)Stability, Democracy, Economic Growth, Georgia, Dynamic Fixed Effects Technique.

INTRODUCTION

The significant increase in foreign direct investment (FDI), or the growth of activities of multinational corporations (MNCs) in countries, has been one of the most visible signs of the increasing globalization of the world economy over the past few decades. Global foreign direct investment flows recovered to pre-pandemic levels last year, reaching \$1.6 trillion (UNCTAD, 2022). Cross-border deals and international project financing were solid, encouraged by volatile financing conditions and infrastructure incentives. However, the recovery of greenfield investment in the industry remains fragile, especially in developing countries. The aftermath of the war in Ukraine, with its triple food, fuel, and financial crisis, along with the ongoing COVID-19 pandemic and climate disruption, are adding to the stress, especially in developing countries. There is a significant risk that the recovery in international investment will be stalled prematurely, hampering efforts to strengthen financing for sustainable development.

The Democracy Index since 2006 reflects the state of democracy in the world by assessing 165 states and two territories, covering almost the entire world population and the vast majority of the world's states (except dwarf states). Five categories are used in the assessment: electoral process and pluralism, government functioning, participation in politics, political culture, and civil liberties. The best indicator is

marked with 10 points. Georgia received the lowest scores in the categories of government functioning and political culture:

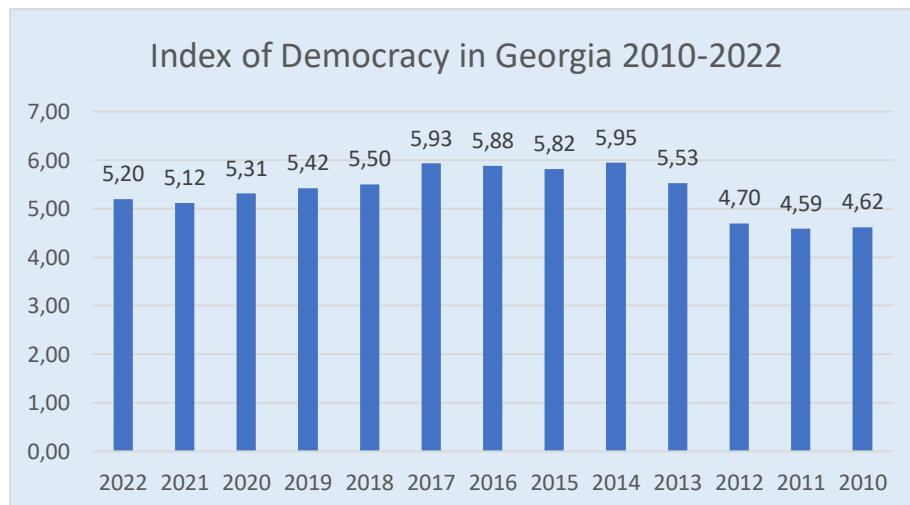
- Election process and pluralism 7 points;
- Government functioning 3.57;
- Participation in politics 6.11;
- Political culture 3.75;
- Civil liberties 5.59.

According to "Democracy Index 2022", the overall score of Georgia is 5.20. The country is 90th in the ranking, and its position has improved by one compared to the previous year.

Based on the category indicator scores, each country is classified as one of four regime types: "full democracy," "deficient democracy," "hybrid regime," or "authoritarian regime." According to the Economist Intelligence Unit's Democracy Measure 2022 data, almost half of the world's population lives in some form of democracy (45.3%). Only 8% live in a "full democracy," while more than a third of the world's population lives under authoritarian rule (36.9%), with a significant portion of them residing in China and Russia. In 2022, 16 Eastern European countries improved their democracy index scores, with the most significant improvements seen in Montenegro and Albania. However, there are still no "full democracies" in the region. Sixteen of the 28 countries are categorized as "defective democracies" (which include the Eastern EU member states and most of the Western Balkans), four are considered "hybrid regimes" (Armenia, Bosnia and Herzegovina, Georgia, and Ukraine), and eight fall under the category of "authoritarian regimes" (Azerbaijan, Belarus, Russia, and the member nations of the Commonwealth of Independent States in Central Asia).

According to the 2022 "Democracy Index," Georgia remains classified among the countries with a "hybrid regime."

Graph 1. Democracy Index in Georgia 2010-2022.

Source: DEMOCRACY INDEX 2022 <https://pages.eiu.com>

According to the 2022 Foreign Direct Investment (FDI) Report in Georgia, FDI reached \$2 billion, 61% more than the previous year. This volume of investments is the maximum since 2017.

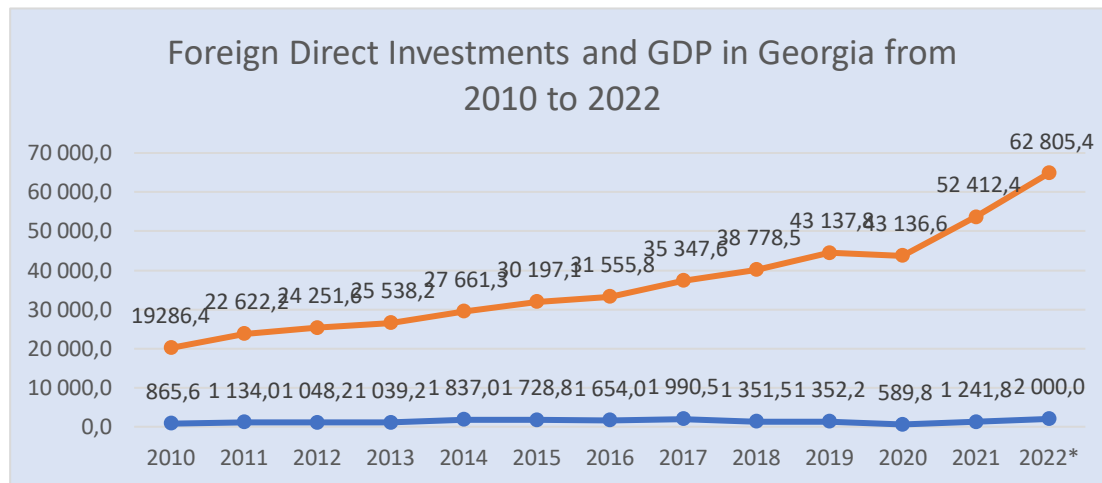
By country, the most significant investment came from Great Britain, amounting to \$428 million. Spain ranked second, and the USA came in third. According to countries, FDI is distributed as follows:

1. United Kingdom - \$428 million
2. Spain - \$367 million
3. USA - \$164 million
4. Netherlands - \$146 million
5. Ireland - \$121 million
6. China - \$109 million
7. Turkey - \$106 million
8. Czech Republic - \$86 million
9. Russia - \$71 million

10. Japan - \$68 million.

Among the investments, the leading position is occupied by the reinvestment of existing businesses, totaling \$1.28 billion, while the amount of investments made directly in share capital is \$686 million.

Graph 2. Foreign Direct Investment and GDP in Georgia 2010-2022.

Source: <https://www.geostat.ge>

The research aims to empirically study the role of foreign direct investment, democracy, and political instability in the economic growth of Georgia. The study is the first to jointly examine these critical determinants of economic growth, making it necessary for policymakers to recognize the need for an entrenched full democracy and to offer a sustainable solution for the subregion's frequent unrest.

The scientific paper reviews the existing literature. It presents the research methodology. Empirical analysis is discussed, and results and conclusions are drawn.

Literature Review

In their study, Gursoy, Sekreter, and Kalyoncu (2013) investigated the relationship between FDI and economic growth in several post-Soviet countries, including Azerbaijan, the Kyrgyz Republic, Kazakhstan, Tajikistan, Turkmenistan, and Uzbekistan, during the period 1997-2010. The researchers employed the Johansen test of cointegration and the Granger causality test in their analysis. The results indicated that the variables of foreign direct investment and economic growth are jointly integrated, with a bidirectional relationship between these variables. Agya and Wunuji (2014) conducted a study on the impact of FDI on China's economic growth using the Granger causality test and secondary data from 1995 to 2010. They found that FDI does not cause economic growth in the primary industry but does so in the secondary industry. Economic growth, in turn, leads to inflows of foreign direct investment in both the secondary and tertiary industries. In their study, Gupta and Garg (2015) estimated the impact of FDI on India's economic growth from 2000–2013 using a regression method. They found that three years is required for the contribution of FDI to economic growth to be most favorable and significant.

Bayar (2014) employed the vector error correction mechanism (VECM) to determine the impact of FDI flows on economic growth in emerging Asian economies, utilizing data from 1982 to 2012. The study found a strong positive, long-run relationship between FDI and economic growth. This finding aligns with the results of Farooq (2012), who investigated the impact of foreign direct investment on the growth of the Bangladesh economy using data from 1980 to 2011. Based on the OLS technique, the researcher argued that FDI significantly impacts a country's economic growth. Similarly, Hassen and Anis (2012) studied the impact of foreign direct investment on economic growth in Tunisia, using data from 1975 to 2009. Their study concluded that FDI can enhance the long-term economic growth process.

Furthermore, Wakireza (2017) employed vector autoregressive (VAR) and ordinary least squares (OLS) techniques to examine the impact of foreign direct investment on economic growth, employment, and poverty reduction in Uganda between 1985 and 2014. The findings revealed that FDI contributes to Uganda's economic growth and employment. In a separate study, Tabassum and Ahmed (2014) investigated the impact of FDI on economic growth in Bangladesh using multiple regression techniques based on data

from 1972 to 2011. Their analysis concluded that domestic investment positively affects economic growth, while FDI and trade openness are less significant.

In a study of 18 Latin American countries, Guimah-Brempong and Camacho (1998) used SEM to examine the relationship between political instability, human capital, and economic growth. They confirmed that political instability has a direct (negative) effect on growth and an indirect effect on economic growth by reducing investment in human and physical capital. Economic growth, in turn, reduces political instability and increases human capital formation, amplifying the negative effect of political instability on economic growth. Researchers Aisen and Veiga (2011) used a simultaneous equation model (SEM) to estimate the effect of political instability on economic growth in 113 countries, using indicators from 1950 to 1982. Their findings indicated that countries and periods with high government propensity had significantly higher economic growth, while periods with low government propensity had lower growth. In another study, Asterius and Price (2001) analyzed UK data from 1961 to 1997 using the GARCH-M model. Their findings supported the idea that political instability harms economic growth and positively affects uncertainty, while uncertainty itself does not directly impact economic growth.

Similarly, Aisen and Veiga (2011) assessed how political instability affects economic growth in 169 countries, using data from 1960 to 2004. Based on the Generalized Method of Moments (GMM), their study found that a higher degree of political instability is associated with lower GDP. Gurgul and Lach (2013) assessed the role of political instability on growth in 10 countries using data from 1990 to 2009. Their findings align with the notion that political instability harms economic growth. This corresponds with the findings of Fosu (2002), who highlighted that failed coups, rather than successful ones, had the most significant negative impact on economic growth. Based on data from 31 Sub-Saharan African countries from 1960 to 1986 and employing the OLS technique, Fosu's study also demonstrated that coup plots hindered economic growth. Okaforma (2015) conducted extensive research on ECOWAS member states from 2005 to 2012. Using fixed effects and GMM techniques, the study revealed that terrorism, poor governance, social unrest, youth unemployment, mortality, high-interest rates, and natural resource rents are negatively related to economic growth. Musibau, Mahmood, and Hammed (2017) concluded that political instability, high levels of corruption, and declining infrastructural development, among other adversities, have reduced the flow of foreign direct investment to most countries in the African region. Researchers Rahman and Rashid (2018) investigated the relationship between political instability and economic growth in Bangladesh using data from a survey questionnaire. They found that political instability affects various economic variables, such as exports, imports, price levels, the tourism sector, and human rights. Firms respond to political strikes by re-optimizing and making changes, primarily by reducing wages and capital consumption.

Researchers Topçuoglu and Çağlayan (2016) conducted a study on the impact of economic development on democracy in Kazakhstan and Uzbekistan using secondary data from 1991 to 2016. They demonstrated that economic development in Kazakhstan and Uzbekistan impacted the democratization process in these countries. Sandalcilar (2013), using a traditional panel technique, found that democracy has a positive effect on growth in transition economies when examining data from 1992 to 2010. Similarly, Kim and Heshmati (2019) measured the impact of democracy on growth in 144 countries using data from 1980 to 2014 and found that democracy had a strong positive impact on economic growth. A study by Salahojaev (2015), who used data from 1970 to 2013, showed that the relationship between democracy and real GDP growth varies with the level of cognitive abilities. Researchers Ruiz Pozuelo, Slipowitz, and Vuletin (2016) confirmed that democracy does not necessarily lead to economic growth. Zhorzholian (2023) empirically investigated the complex relationship between democracy and foreign direct investment (FDI) flows systematically, using panel data analysis for the case of Georgia from 2010 to 2022. The results indicated no dominant and significant relationship between democracy and FDI.

Research Methodology

Based on the economic theories and studies conducted by various researchers (Fosu, 2002; Ayadi et al., 2013; Tabassum and Ahmed, 2014; Rachdi and Saidi, 2015; Gupta and Garg, 2015; Rahman and Rashid, 2018), the paper constructs the following model [1] to estimate the impact of foreign direct investments and political institutions on Georgia's economic growth.

$$GDPPCGR_t = \beta_0 + \beta_1 FDI_t + \beta_2 Democ_t + \beta_3 TLF_t + \mu_t \quad (1)$$

In the study, we measure the economic growth of Georgia as the dependent variable. The explanatory variables include foreign direct investment (FDI) and political institutions (Democ). β represents the parameters for intercept and slope coefficients, reflecting the effects of other variables not included in the model. Here, 't' denotes the time series (in years).

The study relies on secondary data from various sources, including annual data on economic growth (GDPPCGR), FDI, and TLF. These data sources are available from the databases of the National Statistics Service of Georgia, the National Bank of Georgia, and the World Bank. Additionally, the study includes data on democracy, specifically the Democracy Index for the year 2022. For detailed measurements and descriptions of each variable, please refer to Table 1.

Table 1. Description of variables

<i>Variable</i>	<i>Description</i>
<i>GDPPCGR</i>	determines the annual percentage growth of GDP per capita. Aggregates are based on constant 2010 US dollars. GDP per capita measures the gross domestic product divided by the mid-year population.
<i>FDI</i>	refers to net flows (inflows of new investment, less disinvestment) into the reporting economy from foreign investors, divided by GDP. These are net investment flows to acquire long-term management (10% or more voting shares) in an enterprise operating in an economy different from the investor's. Foreign direct investment includes equity capital, reinvestment of profits, other long-term capital, and short-term capital, as shown in the balance of payments.
<i>TLF</i>	defines people aged 15 and over who provide labor for producing goods and services for a specified period. It includes those currently employed (excluding students, families, and unpaid workers) and the unemployed looking for work, as well as first-time job seekers.
<i>Democ</i>	racy is measured by political rights (PR), civil liberties (CL), and the Polity2 index. Polity2 scores an autocracy-democracy index between 1 (full autocracy) and 10 (full democracy), derived from the Polity IV data set. PR and CL are measured on a scale from one to seven; one represents the highest degree of freedom, and seven represents the lowest.

Source: The table was compiled by the author from research results

RESULTS

The summary statistics presented in Table 2 show that each variable exhibits a positive mean value. The table also provides a summary of each series in the panel (total), time series (within), and cross-sectional (between) dimensions. TLF and Democ have the highest and lowest mean values, respectively. Additionally, the standard deviation of each variable offers a more precise and comprehensive estimate of the variance (overall, between, and within). This is particularly useful as outliers can significantly surpass the observed range.

Table 2.

Variable	Mean
GDPPCGR	245.45
FDI	99.34
TLF	1343554
Democ	5.89

Source: The table was compiled by the author from research results

The correlation matrix (Table 3) measures the degree and direction of the linear relationship between two variables. A value of -1 indicates a perfect negative correlation, +1 signifies a perfect positive correlation, and 0 represents no correlation. Hence, we note a positive correlation between each FDI, TLF, Democ, and GDPPCGR, with each correlation coefficient statistically significant at the 10% level.

Table 3. Correlation matrix

Variable	GDPPCGR	FDI	TLF	Democ
GDPPCGR	1.00			
FDI	0.165 (0.006)	1.00		

TLF	0.163 (0.007)	-0.012 (0.74)	1.00	
Democ	0.089 (0.097)	0.053 (0.242)	0.132 (0.042)	1.00

Source: The table was compiled by the author from research results

CONCLUSION

This study investigates the impact of foreign direct investments, democracy, and political instability on Georgia's economic growth from 2010 to 2022. The empirical results indicate that, while no significant short-term relationship exists, the long-term coefficient of foreign direct investment is significant and positive. Precisely, a 1% increase in foreign direct investment inflows to Georgia corresponds to a 0.26% increase in economic growth. Although the democracy coefficient shows no significance in the short or long term, political instability has a significant and negative impact on the country's economic growth. Additionally, the labor rate is significant, with a positive effect on economic growth observed in both the short- and long-term perspectives. This analysis supports the supply-driven hypothesis, suggesting that foreign direct investment is an effective mechanism for technology and knowledge transfer, ultimately boosting production income and economic growth. Therefore, it underscores the importance of effective institutions, where the rule of law, political stability, and economic freedom are critical drivers for accelerating Georgia's economic growth. Georgia's policy orientation should continue to focus on promoting economic growth through foreign direct investment, democracy, and political stability.

REFERENCES

- Agya, A. A. & Wunuji, E. A. (2014). Effect of foreign direct investment on China economic growth: a Granger Causality approach. *IOSR Journal of Economics and Finance*, 2(4), 56-63.
- Aisen, A. & Veiga, F.J. (2011, 12 11). Imf Working Paper: How Does Political Instability Affect Economic Growth? *International Monetary Fund Working Paper*, .
- Asteriou, D. & Price, S. (2001). Political instability and economic growth: UK time series evidence. *Scottish Journal of Political Economy*, 48(4), 83-399.
- Bayar, Y. (2014). Savings, foreign direct investment inflows, and economic growth in emerging Asian economies. *Asian Economic and Financial Review*, Vol. 17.
- Faruk, M. (2012). The effect of FDI to accelerate the economic growth of Bangladesh and some problems and prospects of FDI. *Asian Business Review*, 2(4), 7.
- Fosu, A. (2002). Political instability and economic growth: implications of coup events in Sub-Saharan Africa. *American Journal of Economics and Sociology*, 61(1), 329-348.
- Gupta, D. K. & Garg, I. (2015). Foreign direct investment and economic growth in India: An econometric approach. *Journal of Management Sciences and Technology*, 2(3), 6-14.
- Gurgul, H. & Lach, Ł. (2013). Political instability and economic growth: evidence from two decades of transition in CEE. *Communist and Post-Communist Studies*, 46(2), 189-202.
- Gursoy, F., Sekreter, A. & Kalyoncu, H. (2013). FDI and economic growth relationship based on cross-country comparison. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 3(2), 519-524.
- Gyimah-Brempong, K. & De Camacho, S.M. (1998). Political instability, human capital, and economic growth in Latin America. *The Journal of Developing Areas*, 449-466.
- Hassen, S. & Anis, O. (2012). Foreign direct investment (FDI) and economic growth: an approach in terms of cointegration for the case of Tunisia. *Journal of Applied Finance and Banking*, 2(4), 193-207.
- Kim, N. S. & Heshmati, A. (2019). The relationship between economic growth and democracy: alternative representations of technological change. *Panel Data Econometrics, Academic Press*, pp. 885-929.
- Musibau, H.O., Mahmood, S. & Hammed, A.Y. (2017). The impact of foreign capital inflows, infrastructure, and role of institutions on economic growth: An error correction model. *Academic Journal of Economic Studies*, 3(4), 35-49.
- Okafor, G. (2015). Locational determinants of US outward FDI into Sub-Saharan Africa. *The Journal of Developing Areas*, 187-205.

- Rahman, R. & Rashid, M.M. . (2018). Political instability and economic growth in Bangladesh. *Peer-reviewed academic journal Innovative Issues and Approaches in Social Sciences, Harvard University*.
- Ruiz Pozuelo, J., Slipowitz, A. & Vuletin, G. (2016). Democracy Does Not Cause Growth: The Importance of Endogeneity Arguments (No. 7758), *Inter-American Development Bank*.
- Salahodjaev, R. (2015). Democracy and economic growth: the role of intelligence in cross-country regressions. *Intelligence, Vol. 50*, 228-234.
- Sandalcilar, A. (2013). Democracy and growth: evidence from transition economies. *American International Journal of Contemporary Research, Vol. 3 No. 1*, 63-75.
- Wakyereza, R. (2017). The impact of foreign direct investment on economic growth. *Employment and Poverty Reduction in Uganda*, 383.
- Zhorzholiani, T. (2023). The Effect of Democratic Institutions on Inflows of Foreign Direct Investment (in the case of Georgia). *International refereed and reviewed scientific journal "Economics and Finance"*, 206-221.

Legal regulation of transplantation of human organs and tissues

Tsiala GLOVELI

PhD; Head of the Department of Private Law, Faculty of Law and International Relations of GTU – Georgian Technical University, Georgia

E-mail: T_gloveli@gtu.ge

ORCID: 0000-0001-7221-3927

Besik TETELOSHVILI

PhD; Assistant of the Department of Private Law, Faculty of Law and International Relations of GTU – Georgian Technical University, Georgia

E-mail: besiketeloshvili@gmail.com

ORCID Number: 0000-0002-0411-6663

Ana TAKASHVILI

Master of Law; Senior Teacher of the Department of Private Law, Faculty of Law and International Relations of GTU – Georgian Technical University, Georgia

E-mail: a.takashvili97@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7673-6669

Abstract

The following article deals with the most problematic issue nowadays. In modern conditions, transplantation of organs and tissues is one of the effective treatment methods, which makes it possible to improve the length and quality of human life. Peculiar difficulties and non-uniform approaches characterize the realization of patients' rights in transplantology.

The main topic of transplantology of human organs and tissues, as a means of real help for seriously ill people, contains many characteristic features; thus, this type of medical intervention differs from other treatment methods. The principle of protection and respect of the patient's rights is one of the main ones, insofar as it is based on the patient's primary right - the right to life, the right to receive qualified medical services, and dignified treatment by medical staff.

According to specific research, a unique role in the regulation of transplantation of human organs and tissues belongs to the determination of human death. Medical workers carry out death determinations. Organ transplantation can only be used when other medical interventions cannot improve the health status of the recipient.

To sum up, the article serves to underline some main issues regarding patients' rights and to solve the problematic issues of transplantation of human organs and tissues.

Keywords: Transplantology, Patient, Recipient, Donor.

INTRODUCTION

There are several fields in practical and scientific medicine that are significantly different from other fields, both in terms of field relations and in the aspect of legal regulation. Transplantology is one of these fields aimed at solving the problems of transplanting human organs and tissues.

In modern conditions, transplantation of organs and tissues is one of the effective treatment methods, which makes it possible to improve the length and quality of human life. Transplantology is one of the other branches of medicine, the legal regulation of which was dedicated to a separate legislative act. The Law of Georgia on Organ Transplantation defines the importance of transplantation as follows: organ transplantation, transplantation - transplantation of a human organ to another person to save life, cure, delay the progression of a disease, or improve the quality of life. In organ transplantation, unlike other fields of medicine, two patients - the donor and the recipient - participate, which predetermines the unique character of its legal regulation. According to the legislation of Georgia, donating human organs, parts of organs, and tissues during a person's life or after death is a voluntary act performed for transplantation, treatment, scientific research, or teaching for another person.

Transplantology of human organs and tissues contains many characteristic features as a means of real help for seriously ill people. Thus, this type of medical intervention differs from other methods of treatment. This is

related to the problems of moral-ethical and general legal content in the treatment process with the participation of a healthy donor who does not need medical services. This situation reinforces the necessity and importance of regulating public relations arising during the transplantation of human organs and tissues.

The principle of protection and respect of the patient's rights is one of the main ones, insofar as it is based on the patient's primary right - the right to life, the right to receive qualified medical services, and dignified treatment by medical staff. This also applies to the patient's rights during organ and tissue transplantation to receive accurate and sufficient information about his health, diagnosis, etc.

Methodology

The work uses such general scientific research methods as historical analysis, logical thinking, and analysis of documents as systematic and comparative-legal methods.

- Method of historical analysis - a scientific method that compares the events, here, the general and particular in historical view. This method we used to show the difference between centuries and to underline changes over time;
- Method of logical thinking – helped sum up all information and make our conclusion;
- Method of analyzing documents – is the main issue to obtain important information about the processes taking place in society, including those related to legal relations, from documentary sources, such as legal documents and official information;
- The comparative-legal method was used for document analysis, emphasizing that we are discussing the study of legal texts, representing the most extensive source of our knowledge about the law. However, the sociology of law is aimed not only at studying sources.
- Systematic method - a method that compresses two or more objects (phenomena, ideas, research results, etc.), highlighting the general from them and helping us to make it clear. It also involves critical analysis of different bodies of law to examine the outcome of legal issues.

General principles of legal regulation of transplantology

One of the main principles of human organ transplantation by the World Health Organization is formulated as follows: against the background of the principles of fair and equal distribution of organ transplants, their availability to patients should be ensured only according to medical indicators and not by financial and other considerations, which is additional proof of the importance of this problem. Sometimes, the current practice of treating patients who pay for surgery should differ. According to the Law of Georgia on Transplantation of Human Organs, an operation intended to remove an organ is performed by a doctor with a proper license and in an institution with a proper license. (Law of Georgia on Health Protection, 2023).

The principle of decriminalization of transplantation of human organs and tissues is related to the present principle and consists of receiving transplantation services free of charge. Paid donation is expected to improve somewhat the situation related to donor organs/tissues. However, such an approach is unacceptable for many reasons, as it may contribute to the criminalization of this branch of medicine, encouraging people experiencing poverty to dispose of their organs for transplantation, which is already common among the population of countries with a low standard of living. It is also noticed. Donating a part of a person's body to another is considered voluntary. The sale of organs and tissues of the human body is prohibited. The purpose of the law is to protect potential donors from exploitation and to ensure that safe organs and tissues are used for transplantation. (Law of Georgia on Health Protection, 2023).

Modern normative-legal basis of transplantation of human organs and tissues

When analyzing the regulation, first of all, the normative documents that make up the normative-legal base of transplantology in Georgia should be considered: legislative acts and by-laws. Article 28 of the Constitution of Georgia, which has the highest legal force, confirms the right of citizens to health care.

On December 10, 1997, the Law of Georgia on Health Protection was adopted. In essence, this legislative act is a leading normative act in citizens' health care. The Law of Georgia on Health Protection is one of the most important, both for transplantation and in the field of providing medical services in general, as it pertains to daily medical practice. More specifically, citizens of Georgia and stateless persons with status in Georgia have the right to benefit from the medical assistance provided by the state health protection programs approved under

the established rules, which will be carried out by the legal entity of appropriate medical activity, regardless of ownership and legal form (Skene, 2020). When receiving medical services regulated by the Law of Georgia "On Patient Rights," the fundamental rights, the list and analysis of which are discussed in the relevant chapter of this manual, make it possible to state that they are used even during the provision of transplant services. The only limitation concerns the possibility of choosing a doctor when performing an organ transplant. Due to the peculiarities of operations, the given problem in the field of transplantology requires the qualification of specialists. It must be solved promptly. According to the Law of Georgia "On Patient's Rights," the conditions for limiting the patient's rights in connection with this or that the legislation of Georgia determines disease. (Law of Georgia on Health Protection, 2023). As for the decision not to provide information to the patient or to limit its volume, the Medical Ethics Commission confirms it, and in the absence of the latter in the medical institution - another doctor. The patient's medical documentation records the reasoned decision on not providing information or limiting its volume. (Law of Georgia on Patient Rights, 2023).

Some lawyers and researchers argue that there is no need to inform the patient that parts of the body removed during treatment can be used for research or commercial purposes as long as the patient is not exposed to any additional risk based on the research. Only when any part of the human body is taken primarily for research purposes the presence of the patient's consent is necessary. (Law of Georgia on Patient Rights, 2023).

A person has a personal right to his inviolability. (Andrews, 1986) The right to harm his body, derived from his right "equal to property," should not exist. It is permissible to recognize only the "right to die," more precisely, the "right to full life," in the sense of the right to refuse medical intervention. From the point of view of protection of the dominant interest, it is unacceptable to cover life with any other value. It is possible to legally recognize only the preference for a fulfilling life over an inferior one. This is permissible if, in the case of medical intervention, a person will no longer have the opportunity to "enjoy life" for the rest of his life, that is, his artificially "extended life" for the individual himself (for example, due to side effects of treatment) is less valuable concerning a shorter, but whole, life (French Civil Code, 2023).

Refusal of medical intervention is also a legal right of the patient. This right becomes especially important in the case of transplantation of organs and tissues by a living donor. A donor is a living or deceased person from whom an organ is taken for transplantation into another person. Transplantation can be performed for the recipient in conditions where other methods cannot be used to save his life. As for the donor, such a problem must be solved only if the commission confirms the diagnosis of "brain death" of the potential donor and there are no other restrictions that would allow the use of the donor's organs for transplantation to the recipient (Kereselidze, 2009).

The existence of ownership of a dead body is a legal fiction insofar as it has nothing to do with ownership in the legal sense. It only reflects the rights of the relatives, which includes the right to possess the deceased's body and protect it for burial, as well as to determine the time, place, and matters of the burial ceremony. (Law of Georgia on Transplantation of Human Organs, 2023) These rights of the relatives of the deceased are not based on ownership and cannot be equated with the rights of the owner that he has over the object. (Remigius N., 2002) The legislation gives two different definitions of the moment of death. In particular, according to the Civil Code, the moment of death is considered to be the cessation of the brain's functioning. According to the Law of Georgia on Transplantation of Human Organs (Civil Code of Georgia, 2023), a person is considered dead at the time of brain death or irreversible cardiac arrest and cessation of blood circulation. (Law of Georgia on Transplantation of Human Organs, 2023).

A person is a subject and not an object of fundamental rights. (Niall R., 2005) Accordingly, regarding human organ parts, there is an opinion that while the organs belong to the human body, they cannot be considered as things. After they are removed from the human body, for example, for transplantation, they become things (Tchanturia, 2011). The parts given to the living human body can be considered things that can be rotated. (Zoidze, 2003) Body parts removed from the human body, separated and thereby transformed into an independent substance, such as extracted teeth, hair, donated blood, sperm, and eggs, can be objects of property rights as things (Zaradia, 2012). There are many cases where men donate sperm, and they do it for different reasons or purposes. Some people save their sperm for their use in case of infertility. Some donate sperm to a medical institution in exchange for money. Donor's health is not at risk by donating sperm (Jansen R., 1985).

The Transplantation Bank is a medical institution/part of a medical institution with the right to perform relevant medical activities, which carries out only the collection, storage, and transplantation of organs defined by law. The medical institution's written consent for organ export is given only in the case of a positive recommendation of the Transplantation Council (Resolution of the Government of Georgia N194, 22.04.2016).

No country has yet met the demand for transplant organs, although the use of cadaveric organs has significantly increased the number of transplants worldwide. A large proportion of potential cadaver donors die due to accidents or cerebrovascular diseases. These patients have brain death, and, at the same time, the heart continues to beat and breathe thanks to artificial ventilation, which means that the blood supply to the internal organs continues. Thus, the organ is functionally suitable and can be used for transplantation (Aslanishvili et al., 2011).

The main problems of organ donation and ways to solve them

Transplantation of organs and tissues using cadaveric transplants. From the point of view of the legal regulations regarding the use of cadaveric organs and tissues, the following issues arise first: the right of the medical staff to disconnect the potential donor dying person from the machine. From a medical point of view, the duration of resuscitation measures during an obvious lethal outcome, the correctness of cadaveric organ and tissue harvesting problems. Conflicting norms.

The duration of resuscitation measures and the question of supporting the vital functions of the dying patient's organs are significant when deciding on the issue of taking organs for transplantation. This problem, closely related to the previous one, is relevant in medical, ethical, and legal aspects. Currently, there is a legally defined concept of "brain death." According to the Law on Health Care of Georgia, "brain death" is defined as a complete and irreversible cessation of the functions of the upper segments of the brain and spinal cord against the background of maintenance of breathing and blood circulation by particular means (Law of Georgia on Health Protection, 2023). Regarding the law of Georgia on the transplantation of human organs, it offers the following definition of "brain death." "Brain death" - irreversible cessation of the function of the brain and spinal cord's initial segments against the background of maintaining breathing and blood circulation by unique medical means (Law of Georgia on Transplantation of Human Organs, 2023).

Considering the primary importance of life for any person, the fight to save a person should be carried out in full. However, carrying out endless resuscitation measures aimed at keeping patients with irreversible brain function disorders is not allowed. "You can treat, and you must not kill but do not try to restore life to a dead soul" - these words were spoken by Pindar back in the 5th century, accurately reflecting the essence of the given problem. In this regard, medical workers' ethical and professional quality is essential. One of the most problematic topics in transplantation is the question of the correctness of taking a human organ or tissue. The removal of the organ causes some damage to the health of the donor and may also pose a threat to his health. However, the doctor's action is still reasonable as long as the donor has consented to this damage. The organ or tissue of a deceased person can be harvested only after obtaining consent or permission provided by law (Lekveishvili et al., 2019). Organ or tissue harvesting is prohibited if the deceased objected to it during his lifetime (Additional Protocol to the Convention on Human Rights and Biomedicine, on Transplantation of Human Organs and Tissues, 2023).

Transplantation using living donor organs and tissues. Donating to living people has brought social, ethical, and legal problems. Under the conditions of a living donor, there is an interference in the sphere of protected rights and freedoms of two people - the donor and the recipient. First, this concerns their right to life - the fundamental right of any person and citizen. A critical issue that medical professionals and lawyers interested in medical law issues require understanding is harm to the donor. This healthy person does not require medical care.

A person's right to physical integrity. Physical integrity is a private case of freedom and personal integrity. According to the Constitution of Georgia, human physical inviolability is protected. (Constitution of Georgia, 2023). The peculiarity of transplantation with the participation of a living donor concerns the interests of two patients: the donor and the recipient. In this case, the donor voluntarily presents the medical staff with the opportunity to take an organ from his body for subsequent transplantation of the recipient. The patient must obtain informed consent to recognize his freedom, autonomy, and dignity. Today, it is no longer disputed that

a competent person should have the right to know what kind of medical manipulation, for what purpose it should be performed, and to decide whether to perform this manipulation (Kiknadze, 2002).

The right of the donor and the recipient to receive certain guarantees related to surgical intervention.

The basis of the right to receive a guarantee in organ and tissue transplantation is the high risk to life and health faced by the donor and the recipient during complex medical intervention. Medico-legal standards of transplantation of human organs or tissues - this is a system of legal assessment of the results of operative intervention based on the achievements of modern medical science, which includes the peculiarities of the health status of transplant subjects before the operation, technical difficulties of performance, comparison of the planned and achieved results of transplantation of organs and tissues.

Conclusion and Recommendations

The guarantees that will be given to the donor should include a preliminary comprehensive medical examination; taking only a predetermined pair of organs, organ parts, or tissue; the presence of significant health damage after taking a transplant from the body; to transplant an organ or tissue into a predetermined recipient, usually a relative of the donor; Dispensary supervision after the operation on the operation of the organ. As a person suffering from a severe illness, it is practically impossible to guarantee safe treatment to the recipient. In this regard, the guarantees that the recipient can receive in the medical institution are of particular importance: provision of all-round complex medical examinations; Inadmissibility of donating from a donor with systemic or dangerous infectious diseases; provision of specialized medical services in the early post-transplantation period; Rehabilitation and further dispensary supervision throughout life.

Thus, the donor's altruism, saving health, and often saving another person's life, should be compensated as adequately as possible through the abovementioned guarantees. A recipient authorized to undergo medical intervention must also be given certain assurances designed to help increase the patient's confidence that the operation will be successful. The measures mentioned above help to fully realize the rights and legal interests of both the donor and the recipient when providing transplant services.

REFERENCES

- Law of Georgia on Transplantation of Human Organs, [17.07.2023].
<https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/16780?publication=11>
- Law of Georgia on Health Protection, [06.07.2023.].
<https://matsne.gov.ge/document/view/29980?publication=46>
- Law of Georgia on Transplantation of Human Organs, [17.07.2023].
<https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/16780?publication=11>
- Skene L. (2002). Proprietary rights in human bodies, body parts, and tissue: regulatory contexts and proposals for new laws, *The Journal of the Society of Legal Scholars*, 22(1)
- Law of Georgia on patient rights [17.07.2023].
<https://www.matsne.gov.ge/document/view/16978?publication=11>
- Andrews L. B. (1986). My body, my property. *The Hastings Center Report*, 16.
- French Civil Code [06. 07.2023.].
https://pnu.edu.ru/ru/faculties/full_time/isptic/iogip/study/studentsbooks/histsources2/igpzio49/
- Kereselidze, D. (2009). General systematic concepts of private law. Publishing House of the Institute of European and Comparative Law, Tbilisi.
- Remigius N. N. (2002). Biotechnology and the new property regime in human bodies and body parts. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 24(1)
- Civil Code of Georgia, [19.07.2023]. <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/31702?publication=118>
- Niall R., & Whitty (2005). Rights of personality, property rights, and the human body in Scottish law. *Edinburgh Law Review*, 9(2).
- Chanturia L. (2011). General part of civil law, Tbilisi.
- Zoidze B. (2003). Georgian Civil Law, Tbilisi.

- Zarandia T. (2016). Fundamentals of industrial law, publishing house "messenger of Georgia," Tbilisi, with reference Van Erp.S, Cases, Materials and Text on Property Law (eds, Van Erp.S, Ackermans. B), Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2012;
- Jansen R., (1985). Sperm and ova as property, *BMJ, Journal of Medical Ethics*, 11(3)
- Resolution of the Government of Georgia N194, 22.04.2016, the rules of export-import of human organs, [19.07.2023]. <https://www.matsne.gov.ge/document/view/3265775?publication=0>
- Aslanishvili K., Djibouti M., Imedashvili A., Javashvili G., Kiknadze N., Meishvili Z., & Mirzikashvili N. (2011). Human rights in the field of health care, practical guide for lawyers, "Open Society - Georgia" Foundation, Georgia.
- Lekveishvili M., Mamulashvili G., Todua N., & Gvenetadze N. (2019). Private part of criminal law (book I), Meridian, Tbilisi.
- Additional Protocol to the Convention on Human Rights and Biomedicine, on Transplantation of Human Organs and Tissues, Article 17;
- Constitution of Georgia [19.07.2023]. <https://matsne.gov.ge/document/view/30346?publication=36>

Reform experiences in construction with Austrian civil law

Xhemile SALIU

Assistant Prof. Dr.; International Balkan University Faculty of Law, Skopje- North Macedonia.

E-mail: xhemile.saliu@ibu.edu.mk

ORCID: 0000-0002-7836-1338

Abstract

The integration of civil court law in Austria began with the entry into force of the general judicial rules in 1781 (*Algemeiner Gerichtsordnung*). However, because in the Habsburg Empire, it was not possible to implement and repeal laws, this integration needed to be completed. The development of judicial law in Austria is essential in two aspects. One is due to unsuccessful attempts at new reforms instead of general judicial rules. At the same time, the other is due to the large number of cases that are simplified by the regular procedure and enter into an accelerated procedure, which devalues the practical importance of general court rules. In the following years, several edits (changes) were made, which in special proceedings proceeded slowly but narrowed the scope of the impact of general court rules. Judicial development has stagnated due to subsequent reform efforts, which have failed. The reforms dating back to this period foresaw the need for reforms within the framework of oral judgment, publicity of the procedure, and free evaluation of evidence. In this scientific paper, we have highlighted the reforms made in the last 20 years in civil procedural law in Austria.

Keywords: Integration of civil court law, general judicial rules, development of judicial law, impact of general court rules, needs for reforms, and reforms made in the last 20 years.

REFORM EFFORTS FROM THE PAST TO THE PRESENT

The integration of civil court law in Austria began with the entry into force of the general court rules in 1781, **Algemeiner Gerichtsordnung** (General Court Rules 1781: Transcription Speer 2013) but because in the Habsburg Empire it was not possible to interpolate laws, this integration was not complete.

The development of judicial law in Austria is essential in two respects. One is due to the unsuccessful attempts for new reforms instead of the general judicial rules. At the same time, the other, due to the large number of cases, are simplified from the regular procedure and entered into the accelerated procedure, invalidating the practical importance of general judicial rules.

Austria's half of the 19th century (P. Oberhammer & T. Domej, 2005, *European Traditions in Civil Procedure*, Oxford) could have been more effective. Several drafts have been prepared to review the general judicial rules without conspiring in their essence or being made public. A series of reformist projects that followed the drafting of general court rules culminated in 1858 with the Civil Procedure Bill.

The difficulties in the adoption of the law for the minor cases (contestations) for which the verbal procedure is foreseen and for the development of this process will have a much more significant impact, with the legitimacy of the year 1845, which facilitates the judicial procedure (H. Held, 2018, *Transformation of Civil Justice: Unity and Diversity*, 1st edition 2018, Oxford).

In the years that followed, several edits (changes) were made, which in the special procedures progressed slowly but narrowed the scope of influence of the general judicial rules. In 1873, a law was passed regarding the minor claims procedure (Small Claims Act; 1873 - Gesetz über das Bagatellverfahren).

The development in the field of judiciary has stagnated due to subsequent attempts at reforms, which were unsuccessful. The reforms from this period have foreseen the need for reforms in the framework of the oral trial, the publicity of the procedure, and the free evaluation of the evidence.

This second phase of reform began in 1862 with the completion of a bill. Then, the draft laws of 1867, 1870, 1876, and 1881 followed. However, the draft laws still needed to be finalized but ended only in parliamentary debates. Until the adoption of Austria's Law of Civil Procedure in 1895 (*Zivilprozessordnung*, 1895; Gesetz

vom 1. August 1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten Zivilprozessordnung – ZPO StF: RGBI. Nr. 113/1895), in the tradition of Austrian civil justice, there was a ban on the adoption of new materials. Although it is considered that the author of this denial is the well-known Austrian reformer of civil justice, this situation is an approach of the legislator in Austria. The law of civil procedure in Austria in 1895 replaced the law of a state with social prosperity. The character of this law essentially bears the traces of the judicial ideology of the reformist academic Franz Klein (Eva Storskrubb, 2008, *Civil Procedure and EU Law*, Oxford).

Underlying Klein's view is that part of the legal development in the 20th century was why the measures adopted by the Law of Civil Procedure went wrong. The strong position of the judge with the leadership and referral of the case has proven to bring success. It has become a significant concept and decisive feature of the Law on Civil Procedure in Austria and civil court law.

During the ten years following 1898 (C. H. van Rhee, 2004, *The Law's Delay: Essays on Undue Delay in Civil Litigation*, Oxford), when the Austrian Civil Procedure Law came into force, this law became a law that significantly shortened the length of the trial; but after the irregular growth of court cases after the Second World War, because the disputes contained serious crimes and legal problems, the legal rules became even more complicated, and it was much more often necessary to refer to experts, and with this the duration of the trial was zoomed in.

The measures to speed up the trial have gained importance after the Austrian state signed the European Convention on Human Rights (C. H. van Rhee, 2004, *The Law's Delay: Essays on Undue Delay in Civil Litigation*, Oxford).

Nevertheless, when the Austrian civil courts are compared with the international one, it is undeniable that, until today, it has developed relatively quickly. As stated above, the focus of Austrian judicial reform has always been to intervene against delays, and strict measures have always been taken to prevent delays. One of these measures that has been taken in this context is the strict rules regarding rejecting requests included in the trial's later stages.

According to Article 179 of the Civil Procedure Law (Zivilprozessordnung; 1895, Art.179), the events and evidence can be changed in the courts of first instance until the end of the parties' declaration. The court will only accept these claims and events if they are presented immediately and if they aim to prolong the judicial procedure because it is clear that the continuous change of evidence causes the postponement of the trial procedure.

Because during the trial procedure, it is difficult to prove the "presentation of evidence to prolong the procedure" in the change from 1997 (The changes to the Austrian Civil Code of 1997, www.lexmercatoria.org) if we take into account all the evidence, the criterion "no reasonable doubt was found, for the late presentation" was adopted of evidence and statements."

In 2002 (The 2002 amendments to the Austrian Civil Code, article 179), this provision changed again, and the criterion "if the evidence and events were not submitted in time due to gross negligence" was introduced. With this, since the prerequisites for adopting the criteria "serious negligence" and "significant delay" are complicated concepts, doubt has been seen in the changes' success.

Over the past 20 years, the Austrian Civil Procedure Law has undergone many changes. Regarding these recent changes, it is said that there are two layers: one refers to the acceleration of the judicial procedure, and the second layer has to do with the distribution of cases from the highest courts, especially that of the Supreme Court (Johannes Oehlboeck and Immanuel Gerstner, 2017, *The Austrian Legal Information System and Laws – A Brief Overview*, Supreme Court of Justice of Austria).

Amendments to the Law on Civil Procedure carried out in 2002, were aimed at strengthening the obligation for close cooperation between the parties and the competencies of judges in case management (and in particular the transfer of the case by the judge), which included the merging of phases of the judgment, while concerning simplifying the procedure as much as possible and speeding it up, the scope of the payment amount should be

increased from 10,000 Euro to 30,000 Euro (Entire legal provision for the Code of Civil Procedure of Austria, version dated 25.05.2020; Fifth title-process costs). This was the first layer reform.

As for the change of the second layer, efforts have been made to limit the addressing of cases up to the Supreme Court. This purpose was first listed in the 1983 amendment to the Civil Procedure Law (Zivilverfahrens-Novelle), which was corrected by subsequent amendments in 1989, 1997, and 2002, until its true significance took on in 2003 in the law on non-contentious procedure (Zivilverfahrens-Novelle (Amendment of civil procedure) of 1983; 1989, 1997 & 2002; and Non-contentious proceedings act of Austria, 2003, <https://www.jusline.at/gesetz/aussstrg>).

The appeal is limited to the re-examination of the most critical cases in order to resolve them. Although initially partially accepted, this procedure has attracted attention today because it has achieved great success in dissolving the Supreme Court (Baker McKenzie, 2010, Dispute around the world-Austria, OECD).

1. IN GENERAL

In Austria, they had no problem with the trial length for an extended period. As the main reason for this, the following can be said: In the model structure of the Austrian Civil Procedure Law, the right of judicial discretion has been given to the judge, then the strengthening of the judge's position, then during the trial the cooperation of the parties with the judge for find a solution, this tradition that has lasted for many years and has not undergone changes, then the installation of organized infrastructure where inside the court building the judge will have his office, the employment of several officials who will perform a series of duties, then after the first world war in the courts of first instance the conduct of judicial proceedings by a single judge, then at the end of each year the distribution of cases for the following year and the employment of a large number of judges per capita in compared to the percentage of the population.

However, regarding the acceleration of the trial, changes have been made to adapt to modern times (for example, the parties send their requests and other documents electronically). In 2002, with the Civil Procedure Amendment Law, efforts were made to speed up the trial by simplifying the stages to be completed by the parties during the trial. (Oblin Melichar, 2017; The International Comparative Legal Guide: A practical cross-border insight into litigation and dispute resolution work, 10th edition, Global Legal Group, in association with CDR).

The method of starting the procedure in the existing primary and local courts of first instance in Austria is the same. The stages that follow it depending on the courts, differ among themselves. As was the case even before the reforms, evidence collection is still necessary and maintains its importance in discovering the dispute. However, the judge can plan the stages of the proceedings (Prozessprogramm) in cooperation with the procedural parties (for example, selecting which evidence will be examined and based on which method).

Before the reforms, the arrival of the procedural parties in the preliminary hearings played an essential role in the evaluation of the evidence by the judge; however, the degree of fulfillment by the parties in the instructions (obligations) given after the reforms became a fundamental factor in the behavior of the decision. Thus, such an obligation was promoted in the amendments to the civil procedure law, especially in Article 178/2 of the same law.

In this article, for the judicial procedure to proceed with fewer problems, the procedural parties must present the evidence and events of the specific case promptly and precisely as they are. New events and evidence are expected to be submitted by the end of the preliminary oral hearings. However, it is proven that the timely presentation of evidence and events has been delayed due to gross negligence, which would primarily cause a delayed trial procedure. In that case, the judge can reject the same evidence and events (Civil Code of Austria, article 178, paragr.1 & 2).

2. DISCUSSIONS MADE IN THE EARLY STAGES OF THE PROCEDURE BETWEEN THE PARTIES AND THE JUDGE IN CONNECTION WITH THE MATERIAL AND LEGAL DIMENSION OF THE OBJECT

In the reform of the legal procedure of 2002, particular importance was given to discussions between the judge and the parties regarding the material and legal dimension of the case (Rechtsgespraech) (Federal law

consolidated: Entire legal provision for the Code of Civil Procedure, version dated 28.05.2020- Law of August 1, 1895, on judicial proceedings in civil litigation (Code of Civil Procedure of Austria - ZPO); Article 177, 182 (1), 258 (1)). The purpose was to prevent or at least reduce the time for collecting evidence unrelated to the events and related to the defenses and claims given by the procedural parties. When holding discussions in court sessions between the judge and the parties, the impartiality of the judge and the presentation of his views on the concrete case are essential.

In the Civil Procedure Law Amendments of 2002, it is clearly stated that the judge must determine all the disputed situations to the case and present them to the procedural parties and that failure to do so will be grounds for the presentation of the complaint (Article 182a, paragraph 2 of the Law on Civil Procedure of Austria). The 2002 reform emphasizes that the judge's duty to lead the proceedings has been strengthened, and the obligation of the parties to cooperate has also been strengthened.

3. ACKNOWLEDGMENT OF THE POSSIBILITY OF COURTS OF FIRST INSTANCE TO MAKE JUDGMENTS REGARDING PAYMENTS AS LOCAL COURTS OF FIRST INSTANCE DO

Austrian civil procedure has a long-used simple court procedure (Mahnverfahren) (Austrian Civil Code 1895 as amended in 2002; - sections: 688-703d; ZPO). One of the two main characteristics of this procedure is that the judge can decide the payments based entirely and solely on the Plaintiff's claims. While on the other hand, the respondent is given a fair opportunity to respond to these claims. If the defendant does not respond to the payment judgment, the payment judgment reverts to an enforcement state.

Until the changes in 2002, this procedure could only be applied in disputes up to 10,000 Euros in local courts of first instance presided over by a single judge. With the changes made, a provision was approved for this procedure to be applied in the primary courts of first instance for disputes up to 30,000 euros.

This simple serial procedure for the delivery of this judgment, today in Austria, is done through the electronic transmission of data (by Article 251 of the Law of Civil Procedure). At the same time, lawyers also use this procedure for addressing (Federal law consolidated: Entire legal provision for the Code of Civil Procedure of Austria, version 28.05.2020- Law of August 1, 1895, on judicial proceedings in civil litigation, article 251).

4. ABSENCE OF PROCEDURAL PARTIES

Only after the reforms in 2002 one of the parties absent from any of the stages of the first-instance trial could participate in the subsequent stages. In this situation, the opposing party could request that the judgment be brought in its absence. This rule changed after the reform in such a way that it started to apply only to the stage of the preparatory session and was withdrawn for the other stages that followed (Code of Civil Procedure of Austria – ZPO, article 144, 170,396(2); 396-403; 442;548(4);557(6)).

A. CHANGES IN LEGAL REMEDIES IN THE LAST 20 YEARS: ADDRESSING UP TO HIGH REGIONAL COURTS AND UP TO THE SUPREME COURT

1. IN GENERAL

Because, in the Austrian civil courts, the opportunity to control and correct the judges' decisions of the first instance courts has always been present, in principle, the legal means have yet to be reviewed. The main reason for the success of applying the system of legal remedies derives from the structure of the complaint. The appeal in Austrian law aims to control the trial in the courts of first instance, or in other words, within the plea of the procedural party that presents the appeal - checking the accuracy of the court's decision of first instance.

Therefore, the complaint in Austria does not check the truth (accuracy, authenticity) but the correctness (fairness). The appellate court has a ban on presenting new evidence, events, and materials (Claudia Bandion, 2009, The Austrian Judicial system, Federal Ministry of Justice of Austria). The situation is somewhat different compared to the appeals made to the Supreme Court. Since 1983, efforts have been made to limit appeals to this instance. In other words, submitting a complaint to this instance is possible only if it is crucial for legal integrity, legal certainty, and the development of law or if it contains a problem related to procedural law and material (by article 502/1) (Code of Civil Procedure of Austria - ZPO; Article 502(1)).

Starting from 1987 and 1997 in civil and commercial cases, a system of complaints (complaints) consisting of three groups, depending on their amount and value, which are the subject of the complaint, came into force.

Thus, for some of the topics defined in the law, regardless of the amount and value of the object, it is allowed to file a complaint. These are the topics of family law, disputes related to rent, and consumer protection (by Article 502 / V, paragraph 1-3) (ZPO of Austria (1895); article: 502/V- 1-3). Today, topics from labor and social protection cases have been added to the cases against which appeals are submitted to the Supreme Court.

2. NON-CONTENTS JUDGMENT

In 2003, the long-awaited reform of the non-adversarial judiciary was completed. The non-contentious procedure law dating from 1854 onwards (AussStrG) was repealed on December 31, 2004, and the new non-contentious procedure law (Bundesgesetz über das gerichtliche Verfahren in Rechtsangelegenheiten) entered into force on January 1 2005 (Aussesstreitsachen) (Federal law on judicial proceedings in matters of law other than disputes extra-litigation law - Foreign Tax Act of Austria)

The rules (legal provisions) for appeals addressed to the Supreme Court contained in the Old Law of 1997 have been adapted to the rules of the Civil Procedure Law (regarding the non-contestation procedure). Even in the new law, this system has been preserved.

In the general provisions of the law on non-contentious justice, the following innovations have been approved; determining the limitations regarding the procedural parties, softening the principle of open and precise request, new special authorization for the judge in relation to the management and transmission of the concrete case in order to clarify the case, guaranteeing the right to a legal hearing of procedural parties, the obligation to appoint a representative with a power of attorney for the procedural party in exceptional cases at the courts of the first instance and the mandatory appointment of a representative with a power of attorney in most cases at the courts of the second instance, regulating the principle of the public nature of the hearings hearing, the principle of official investigation and the regulation of the duty of mutual merit of the case, the tilting of the law on civil procedure only in some particular topics, the introduction of the possibility for the removal, interruption or waiting of the trial, the reorganization of the trial by legal means, the regulation of the moment of entry into force of the decision and execution, regulation of the borrowing method by the parties for ocedural paying the costs and if it comes to that, which of the parties will be obliged to pay the costs and with what percentage, the regulation of the way in which the temporary bans will be carried out as well as many other measures.

In the section on special provisions, new and fundamental changes have been made to non-contentious jurisdiction related to objects of family law, procedures on the distribution of inheritance, procedures related to documentation, procedures on guardianship, and topics from the sphere of auction (Law on non-contentious procedure in Austria, 2005).

CONCLUSION

Part of the legal development in the 20th century was why the measures adopted by the Civil Procedure Code went wrong. The strong position of the judge regarding the leadership and referral of the case has proved that it brings success and has become a primary decisive concept and feature of the Law on Civil Procedure in Austria and civil judicial law. As for the measures to speed up the trial, these functions gained importance after the Austrian state signed the European Convention on Human Rights.

However, when the Austrian civil courts are compared to the international ones, it is undeniable that it has developed relatively quickly. As stated above, the focus of the Austrian judicial reform has always been intervention against delays, and strict measures have always been taken to prevent delays. One of these measures taken in this context is the strict rules regarding rejecting claims included in the later stages of the trial. Thus, according to Article 179 of the Austrian Civil Procedure Code, events and evidence may be changed in the courts of the first instance until the conclusion of the parties' declaration. The court only accepts these claims and events in Austrian law if they have been filed immediately and intended to prolong the court proceedings. Because it is clear that the constant change of evidence delays the trial procedure. Over the past 20 years, the Austrian Civil Procedure Code has undergone many changes.

These latest changes have two layers, one referring to the acceleration of court proceedings and the second relating to the distribution of cases by higher courts, especially that of the Supreme Court. During the analysis, we concluded that there were no problems with the trial length for an extended period in Austria.

The main reasons for this can be stated as follows: In the model structure of the Austrian Civil Procedure Code, the judge is given the right to judicial discretion, then the reinforcement of the judge's position, then during the trial, the cooperation of the parties with the judges to find a solution, a tradition that has lasted for many years and has not changed, then the installation of organized infrastructure where inside the court building the judge will have his office, employing many officials who will perform a variety of duties, then at the end of each year the distribution of cases for the next year and the employment of a large number of judges per capita in compared to the percentage of the population.

REFERENCES

- Austrian Civil Procedure Code (1895). With the changes made in previous years, articles 144, 170, 177, 178, 179, 182, 251, 258, 396-403, 442, 502, 548(4), 557(6), 688-703.
- Baker McKenzie (2010). Dispute around the world-Austria-Remedies and appeals, pp. 9; Compliance, enforcement, appeals; - Better regulation in Europe: Austria © OECD 2010, pp. 125-132.
- Claudia Bandion-Ortner (2009) Federal Minister of Justice - The Austrian Judicial System, 2009; e-book; - 5.1. Court Cases 33; 5.2. Quality and Acceptance of Court Decisions; 5.3. pp. 33-34.
- Eva Storskrubb (2008). Civil Procedure and EU law (a book); Oxford University Press, pp. 286.
- Held (2018). Transformation of civil justice: Unity and diversity (a book), 6.H.-R. pp. 392.
- Law on the non-contentious procedure in Austria (2005). Amendments: Part one - Section 1; Articles 2-7; Section 2; Articles 8-35; Section 3; Articles 36-44; Section 4; Articles 45-61; Section 6; Articles 72-80. Part two: Section 1; Articles 81-85; Section 2; Articles 86-91; Section 4; Articles 93-96; Section 10; Articles 132-139; The third part; Section 1; Article 151; Section 2: Articles 156-181; Section 3; Articles 182-185; The fourth part; Articles 186-191; The sixth part; Articles 199-207.
- Murray, J. L. (1990). - The influence of the European Convention on fundamental rights on community law. *Fordham International Law Journal*, (33)5, 2-37.
- Oehlboeck, J., & Gerstner, I. (2017). Updated by Brigitte Barotanyi - The Austrian Legal Information System and Laws – A Brief Overview (e-book), - The section about 5.2.1. Supreme Court of Justice.
- Oberhammer, P., & Domej, T. (2005). European traditions in civil procedure (e-book), Antwerp-Oxford, Germany, Switzerland and Austria, pp. 255-260.
- Ohlinger, T. (1990). Austria and Article 6 of the European Convention on Human Rights. 1 EJIL, pp. 286-291.
- Van Rhee (2004). The Law's Delay: Essays on undue delay in civil litigation (e-book). Accelerating civil litigation in Austria in the twentieth century, 4. BH pp. 233.

Evaluating Royal Caribbean's intervention in Labadee, Haiti: Impacts on local communities and tourism development

Viana HASSAN

Dr.; University of Malta, Institute for Tourism, Travel & Culture, Malta
Email: Viana24@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-7372-5059

Abstract

Labadee, Haiti, is a private island destination leased by Royal Caribbean Cruises until 2050, with the company paying the government 12 USD for every ship tourist and contributing to Haiti's revenue. On this private island, tourists will interact with the locals, especially in The Artisan Market, which is an open-air place to buy crafts and souvenirs, as well as the staff and other Royal Caribbean guests, by creating a tropical atmosphere free of crowds. Many researchers discussed Royal Caribbean's strategy to promote tourism in some forgotten islands such as COCO Bay, Labadee, etc. However, the central gap was does this intervention helped. The primary goal of this study is to evaluate and examine Royal Caribbean's involvement in Labadee and how it affects the lives of the local people; various research questions have been formulated: What are Royal Caribbean's critical interventions as a stakeholder on Labadee Island? How do these initiatives help to enhance tourism and include the local community and society in their tourism development strategy? The study used a qualitative method to address these issues, including interviews with locals, staff, tourists, and specialists in the subject field. This chapter will help readers comprehend and evaluate Royal Caribbean's social, environmental, and economic interventions in Labadee. The main findings demonstrate the symptoms of failed interventions, particularly concerning social aspects such as local community dissatisfaction and economic aspects such as the absence of HOREA (Revenue from Hotels, Restaurants, and Café), low tourist expenditures, etc.

Keywords: Royal Caribbean, Stakeholder, Tourism intervention, Labadee, private island, Local community

INTRODUCTION

Royal Caribbean is an international cruise operator with great vacations (Labrousse 2015). Labadee Island on Haiti's north coast is one of its stops. Royal Caribbean's investment in Labadee has boosted its economy and made it a popular tourist destination (Bornhorst et al. 2010). Labadee leased a 260-acre peninsula on the island in 1986, marking Royal Caribbean's first collaboration with the corporation. Since then, Royal Caribbean has invested heavily in infrastructure to improve travel. They built piers, zip lines, and roller coasters. These efforts have made cruise ship customers keen to try Labadee's shore excursions and activities (Seetanah & Fauzel, 2023). Royal Caribbean has aggressively supported small businesses, created neighborhood jobs, and provided entertainment (Tiew et al. 2015). The company partners with local companies to offer authentic Haitian food and crafts. Royal Caribbean has also collaborated with Haiti to promote youth education and training programs. Royal Caribbean has been criticized and questioned despite its efforts to support Labadee's people and economy (Chan, 2023). Regarding its engagement in Labadee, Haiti, Royal Caribbean has come under fire and scrutiny, primarily for issues relating to the fair distribution of benefits, environmental sustainability, and cultural preservation. Critics contend that although the cruise line's presence creates economic prospects for the area, it is debatable whether the local community will benefit from these advantages (Brida et al., 2014).

One major issue is the perception of economic leakage, which holds that a sizeable percentage of tourist expenditure stays under the cruise line's control rather than supporting the local economy (Walker et al. 2023). Critics dispute the extent to which sufficient steps are being taken to guarantee that Labadee's citizens and companies, particularly small-scale sellers and craftspeople, receive a fair share of the economic benefit. The sustainability of the environment is another crucial concern. Environmental groups are alarmed about the adverse effects of cruise ship tourists on the environment, which include worries about pollution, garbage disposal, and potential harm to sensitive marine habitats (Cavalcante et al. 2021). According to detractors, Royal Caribbean has to take more decisive action to lessen these effects and protect Labadee's natural beauty. Another contentious issue is cultural preservation. While Labadee gives visitors a taste of Haitian culture, some detractors claim that doing so risks commoditizing and corrupting regional customs and history for tourist amusement (Shook & Bratianu 2010). It is not easy to guarantee that cultural

interactions are respectful, sincere, and advantageous to the neighborhood (Ljubotina & Vadjal, 2017). Royal Caribbean must balance its financial objectives with ethical and sustainable tourist practices that put the welfare of Labadee's environment, culture, and population first in order to respond to these critiques and inquiries. Thus, this study examines Royal Caribbean's Labadee and its social, environmental, and economic implications.

To completely comprehend tourist development, stakeholders' interventions must be analyzed (Beritelli, 2011). The significant investment, engagement with local populations, and resulting challenges and repercussions make Royal Caribbean's involvement in Labadee an attractive case study for tourist development (Mohamad et al. 2015). This study seeks to illuminate Royal Caribbean's impact on Labadee's social structure, environmental sustainability, and economic development. By assessing the intervention's pros and cons, we may assess its overall impact (Basheer et al., 2023)

Review of literature

Labadee Island's history is tied to stakeholders' tourist development (Walker et al., 2023). Tourism destination development requires many governmental and private sector partners (Ahmad et al., 2020). Stakeholder collaboration is complex due to conflicting interests, differing opinions, and complex connections (Waligo, Clarke, & Hawkins, 2013). Stakeholder engagement is essential for long-term tourism development because it helps achieve goals and allocate resources (Ford, Wang, & Vestal 2012). Labadee's tourism development might involve international, national, regional, and local governments, tourism organizations, developers and entrepreneurs, industry operators, and non-tourism business practitioners (Levyda 2020). These stakeholders must be involved in tourist development to achieve economic, environmental, and socio-cultural goals (McComb, Boyd, & Boluk, 2016). Economically, stakeholders ensure tourism destinations' viability, competitiveness, and profitability (Panasiuk 2011). Stakeholders prioritize destination physical integrity, biodiversity, waste management, and pollution reduction (Pallis & Papachristou 2021). This involves maximizing economic benefits to the local community, improving employment prospects, and fostering social fairness through equitable benefit distribution (Tiew et al. 2015). Social and cultural aspects of tourism development include community welfare, cultural heritage preservation, visitor expectations, and local decision-making (Mehraj et al., 2023). These activities ensure the destination's long-term survival and natural resource preservation. Building infrastructure, preserving regional customs, and delivering safe and enjoyable visitor experiences all help stakeholders positively influence socio-culture. Royal Caribbean Cruise Line boosts Labadee tourism.

Royal Caribbean and the Haitian government's 1985 deal made Labadee a major cruise ship destination (Wilkinson 2006). Royal Caribbean leased the Labadie peninsula to develop a private resort (Ford et al. 2012). Cruise ship travel has risen tremendously in recent decades, as shown by Royal Caribbean's participation in Labadee (Klein 2006). The case of Labadee Island's tourism growth, we claim, based on a survey of the relevant literature, demonstrates the value of stakeholder engagement in creating prosperous vacation spots. Stakeholder goals direct tourism development in all of its economic, environmental, and social dimensions (Hanafiah et al. 2013). Despite the apparent benefits of Royal Caribbean's cooperation with Labadee—including economic growth and new employment opportunities—the partnership has also been criticized for its potential negative impacts on the local economy and the environment. It is crucial to strike a balance between economic rewards, community well-being, and environmental protection if Labadee is to continue growing as a tourist destination (Jurowski et al. 1997).

Methodology: Evaluating Royal Caribbean's Impact on Labadee, Haiti

The technique used in this study is founded on an extensive evaluation of the literature. In order to understand Royal Caribbean's activities in Labadee, Haiti, and their effects on the local population, we thoroughly researched the body of current literature. The literature review forms the basis of our study by giving us the theoretical framework and background information we need to conduct our research. We have highlighted significant topics, approaches, and potential gaps in our understanding of the dynamics of tourism development and stakeholder involvement in Labadee by reviewing prior research and scholarly works.

In addition, our research methodology includes fieldwork in Labadee, Haiti. We understand how crucial it is to interact with the local populace, employees, visitors, and experts directly in order to gather firsthand information and verify our findings. Interviewing and surveying residents, employees of the Royal Caribbean, visitors, and subject matter experts with in-depth expertise in the Labadee tourism business are

all part of our fieldwork. These interviews will produce qualitative data that supports the body of research already done and helps us to fully address our research objectives. Our technique aims to provide a comprehensive knowledge of Royal Caribbean's initiatives in Labadee, illuminating their social, environmental, and economic implications by combining the capabilities of literature study and fieldwork. We may study the subtleties of Royal Caribbean's involvement in Labadee and its repercussions on the local community and tourism development thanks to this two-pronged method that combines literature review and fieldwork.

In this study, our methodology involved thoroughly examining available search results to gain insights into the dynamics of Royal Caribbean's involvement in Labadee, Haiti, with a particular focus on sustainable development implications. While the search results did not explicitly mention sustainable development in Labadee, they provided valuable information regarding the challenges confronting Haiti's tourism industry, including issues related to resilience, political instability's impact on tourism prospects, and the complexities of Haiti's developmental trajectory. Our approach was guided by the understanding that sustainable development encompasses social equity, environmental preservation, and economic growth. While the term "sustainable development" may not have been explicitly stated in the search results, we recognized its significance in evaluating Royal Caribbean's intervention in Labadee and its repercussions on the local population and the broader tourism sector.

To assess the impact comprehensively, we examined local economic, social, and environmental factors and scrutinized how Royal Caribbean's operations aligned with the principles of sustainability. This holistic approach enabled us to gain a more nuanced understanding of the influence of Royal Caribbean's presence on Labadee's sustainable development. In conclusion, although the term "sustainable development" may not have been overtly mentioned in the search results, our analysis underscored its paramount importance in the context of Royal Caribbean's engagement in Labadee, Haiti. By considering the broader dimensions of sustainability, we aimed to provide a comprehensive assessment of the implications of Royal Caribbean's impacts on the local community and the overall growth of the tourism industry in Labadee.

Interventions by Royal Caribbean in Labadee

Due to the boom in cruise ship tourists, Haiti's Labadee, a scenic coastline zone leased by Royal Caribbean Cruises until 2050, has undergone significant development. This formerly tranquil location has become a crowded tourist destination, bringing benefits and challenges to the local inhabitants. Among the most visible results of cruise ship travel are the economic benefits (Pallis & Papachristou, 2021). The significant influx of tourists is one of the key economic benefits of Royal Caribbean's participation in Labadee. Royal Caribbean Cruises enables this by paying government passenger fees, which contribute significantly to the local economy. These fees offer the local government an essential source of cash, which can be reinvested in public infrastructure, social programs, and other activities aimed at improving the local community's well-being.

Furthermore, the presence of cruise ships and guests has significantly grown job prospects, particularly in the travel, hospitality, and tourism industries (Labrousse, 2015). This has had two effects: first, it has reduced the region's unemployment rate, creating job opportunities for local citizens. Second, it has increased household earnings, which has improved the general economic stability of Labadee villages. Locals work in various vocations, including tour guides, artisans, drivers, and service providers who cater to the demands of cruise ship guests (Malloy & Fennell 1998). The Artisan Market, an open-air marketplace, is another big intervention by Royal Caribbean. This market has grown into an important economic and cultural hub in Labadee. It provides a forum for local artisans and entrepreneurs to promote and sell their crafts, souvenirs, and artwork directly to cruise ship visitors. The proceeds from the Artisan Market are reinvested in the community, promoting economic empowerment and community development. Royal Caribbean's actions in Labadee boosted the local economy through passenger fees and job possibilities. They created a lively marketplace that allowed residents to directly benefit from the tourism industry (Labrousse 2015). These measures and interventions have played a critical part in Labadee's economic growth and development, albeit with obstacles that must be carefully considered and managed to ensure long-term sustainability.

Figure 1. Haiti Royal Caribbean Cruises

The Artisan Market: A Community Meeting Place

Labadee, Haiti's Artisan Market, is a hub for visitor-local interaction. This outdoor market offers a variety of homemade goods, keepsakes, and cultural experiences that allow tourists to mingle with local culture and artists amid the tropical nature. The Artisan Market allows locals to offer unique goods and artwork to cruise ship guests. Artisans demonstrate their skills and creativity at the market, which offers a unique shopping experience for those seeking authentic memories. Face-to-face interactions between visitors and Haitian crafters teach tourists about Haiti's rich cultural heritage through their stories and work. The neighborhood needs the Artisan Market for economic power. Selling to tourists helps craftspeople support their families. Sales proceeds are given locally and help many sectors and businesses thrive, benefiting the entire community economically. Labadee's Artisan Market promotes social cohesiveness, economic empowerment, and cultural exchange.

Figure 2 Artisan's Market in Labadee Labadie Haiti

Sustainable Development of Royal Caribbean

Sustainable development is not explicitly stated (Levyda 2020). However, it is crucial to comprehend the bigger picture of Royal Caribbean's participation in Labadee, Haiti, and its effects on the growth of the local economy and tourism (Madrigal 1995). The presence of Royal Caribbean in Labadee has sparked discussions and worries about the future of tourism in the area. A balanced strategy that considers social fairness, environmental preservation, and economic growth is typically called sustainable development.

Although the search results do not specifically address sustainable development in Labadee, they do offer insightful information on the difficulties facing Haiti's tourism industry, including issues with resilience, political unrest that affects tourism promises, and Haiti's difficult growth route (Madrigal 1995). Examining local economic, social, and environmental variables and determining how the cruise line's operations match

with sustainability principles are necessary to determine the influence of Royal Caribbean's intervention on sustainable development. In conclusion, even though the phrase "sustainable development" may not be specifically mentioned in the search results, it is vital to take it into account while analyzing Royal Caribbean's intervention in Labadee, Haiti, and its consequences on the local population as well as the growth of the tourism industry.

Local Community Contentment and Discontent

When considering Royal Caribbean's involvement in Labadee, Haiti, consider the local community's contentment and discontent with cruise ship tourists. Cruise ship tourism issues have affected local opinion (Brida et al. 2014). Cruise ship tourism's economic benefits boost local community satisfaction. Tourists have created jobs and raised income, especially in hospitality and tourism. As mentioned, the Artisan Market allows artisans to sell their products and improve the neighborhood (Mccool & Martin 1994). The lease agreement with Royal Caribbean Cruises, which includes a per-ship tourist fee, has improved local governments' revenue and allowed them to invest in public services and infrastructure (Mccool & Martin 1994).

Residents are proud of their cultural history because they can share their traditions, customs, and way of life with visitors worldwide. Despite the benefits, local resentment is widespread (Andereck & Vogt, 2000). These interactions have encouraged locals to accept diversity and learn about other cultures, improving social cohesion. Locals may endure congestion and discomfort due to heavy visitor foot traffic, especially near popular tourist destinations. Additionally, cruise ship guests may benefit some community members more than others, creating socioeconomic inequalities (Jurowski et al. 1997). Marketing regional culture to meet visitor expectations may also cause cultural appropriation or loss. Traditional practices and crafts may be transformed or commercialized to accommodate cruise ship tourists, destroying local culture (Mccool & Martin 1994). Royal Caribbean Cruises and local authorities must engage with the neighborhood to solve these issues and boost community satisfaction. Inclusive decision-making and community involvement in tourism planning can improve sustainability and cultural awareness (Jaafar et al. 2017).

Cultural Impact: Harmonising Cruise Tourism and Local Traditions

The cultural influence of cruise ship tourism in Labadee, Haiti, raises important issues of balancing local traditions with cruise ship guests' needs (Brida et al. 2014). Tourism may improve the local economy but also threatens cultural heritage. One primary concern is local culture's commercialization. As cruise ship visitors want authentic experiences, ancient practices and customs may be packaged and portrayed to fulfill their expectations (Deery et al. 2012). This may degrade authentic cultural expressions into contrived performances for entertainment. To solve this issue, tourism stakeholders must provide cultural sensitivity training for ship staff and tour guides. By developing cultural understanding, the cruise ship crew may ensure courteous interactions with guests and promote actual cultural exchange rather than prejudices or misrepresentations (Ap & Crompton 1998).

Locals can help preserve customs by designing their own tourism experiences. Locals should provide cultural events and activities that reflect their values and practices rather than imposing visitor expectations (Andereck & Nyaupane 2011). Another consideration is how tourism affects local festivals and customs. Protecting such events' purity preserves the community's culture. Sustainable tourism practices are needed to balance local customs and cruise passengers. Limiting cruise ship visits or creating tourist zones can decrease the impact on vulnerable cultural sites. Cruise tourist earnings can be spent on community development and cultural preservation to align economic benefits with cultural conservation (Tosun 2002).

Figure 3. Labadee Haiti local dances

Social Inclusion and Integration

When analyzing the effects of cruise ship tourism in Labadee, Haiti, social integration and inclusion are crucial factors to take into account (Shafaei & Mohamed 2015). As a private vacation spot, Labadee has the exceptional chance to encourage contact between visitors and the local population, resulting in a rich cultural exchange that fosters understanding and acceptance between all parties (Ramseook-Munhurrin & Naidoo 2011). The interactions between visitors and residents are one of the crucial components of social integration. Equal chances for locals and cruise ship visitors to engage in and gain from tourism-related activities are essential to inclusivity (Ko & Stewart 2002). This can be done by actively integrating the neighborhood into the tourism industry, giving locals access to training and employment, and encouraging small local enterprises.

Additionally, tourism facilities should be physically accessible and accommodating to everyone, including those with mobility issues or disabilities. Labadee can welcome guests and ensure everyone can enjoy the place easily by making tourism attractions and services inclusive (Nunkoo et al. 2009). Labadee can develop a tourism environment that celebrates variety, encourages respect for one another, and is advantageous to both the local population and cruise ship visitors by prioritizing social integration and inclusivity. A cordial and welcoming connection between visitors and locals can facilitate cruise ship tourism's sustainability and long-term success in this location. Those who live on the islands of Caribbean nations and those who visit those nations' islands have a variety of opinions about the region's involvement in other countries. These opinions have been affected by a variety of factors, including the global pandemic and the historical importance of the Caribbean region (Hanafiah et al. 2013).

Economic Impacts on the Community and Society in the Area

Revenue Generation: Local Earnings and Government Leases

A crucial component of the cruise ship tourism industry in Labadee, Haiti, is revenue collection through government leases and local revenues (Gursoy et al. 2002). The government lease agreement permits Royal Caribbean Cruises to operate in Labadee, giving them exclusive access to the island for their cruise ship passengers. Labadee is a private island destination leased by Royal Caribbean Cruises until 2050, and it operates under an agreement with the government that involves per-ship tourist fees, contributing to the country's revenue (Andereck & Vogt, 2000). In exchange, the government gets paid a charge for each traveler or per ship visit, which is a sizable source of revenue for the nation. Additionally, cruise ship tourism in Labadee provides local income through a variety of channels. Typically, these fees are used to enhance public infrastructure, social programs, and other activities to enhance the local community's well-being. Jobs are created for the local community as a result of the presence of cruise ships, notably in the tourism and hospitality industries (Andriotis & Vaughan 2003).

The Artisan Market also contributes significantly to the local economy. Local artisans and sellers can make money for themselves and their families by directly selling their handicrafts, trinkets, and artwork to cruise ship guests (Jurowski et al. 1997). By providing a venue for cultural interaction and economic empowerment for regional artisans, this market. There are difficulties to take into account, even if local income and government leases are crucial sources of cash.

Missing HOREA: Examining the Effect on Local Economy

The phrase "Missing HOREA" refers to potential holes in the Labadee, Haiti, local economy brought on by the nature of cruise ship tourists (Mccool & Martin 1994). HOREA stands for "Revenue from Hotels, Restaurants, and Café," since Labadee is a private island resort that Royal Caribbean Cruises has leased, these standard tourism sector components are absent. Understanding how cruise ship tourism affects local economic potential requires an analysis of Missing HOREA's effects on the local economy (Brida et al. 2014). Limited Local Business Opportunity: Because the island lacks hotels, restaurants, and cafes, the local population has little opportunity to start and run establishments directly serving tourists. The Artisan Market and Royal Caribbean's tourism-related services dominate Labadee's economic activity, unlike other well-known tourist sites where local business owners can profit from the hospitality sector (Labrousse 2015). Local business owners may lose out on opportunities to operate various enterprises due to this lack of diversification.

Tourism Revenue Leakage: Because cruises are all-inclusive, the majority of the money that visitors spend on board goes to the cruise company, with just a tiny fraction of those costs making its way into the local economy through the Artisan Market and other ancillary activities (Pallis & Papachristou 2021). This revenue leak may restrict the local community's ability to move money around, which may impede long-term economic growth. **Dependence on Seasons:** The cruise ship industry frequently functions on a seasonal basis, with travel mainly occurring at specific seasons. As a result of this seasonality, the local economy may experience swings since many businesses and people rely primarily on tourism-related revenues throughout the summer and autumn tourist seasons. The local economy's reliance on tourism money could render it vulnerable during off-peak times, impairing overall financial stability (Kulkov et al., 2023).

Limited Employment Opportunities: Although cruise ship tourism generates jobs for the local population, such as in the Artisan Market or providing transportation services, the scope of employment may be constrained compared to what a robust hospitality business may provide. This restriction could result in underemployment or an overreliance on ad hoc and temporary employment. In order to ensure that the economic advantages of cruise ship tourism are distributed more widely across the local community, addressing the effects of Missing HOREA requires a balanced strategy (Malloy & Fennell 1998). It can be beneficial to broaden economic prospects to encourage Royal Caribbean and other stakeholders to work with regional companies and boost entrepreneurial efforts. The seasonal dependence on cruise ship tourism can also be lessened by investing in skill development and sustainable tourist practices that generate year-round employment and support a more robust local economy. Labadee can maximize the economic effects of cruise ship tourism on the local community and promote long-term economic growth by addressing the issues related to Missing HOREA.

Conclusion & Recommendations

This chapter aimed to examine the economic, environmental, and socio-cultural effects of cruise ship tourism in Labadee, Haiti. Labadee's evolution demonstrated a complex interplay of various forces, showing accomplishments and obstacles.

Economic Impact

Cruise ship travel has undeniably created economic prospects for Labadee, with per-ship tourist fees and Artisan Market revenue contributing to local income. However, the notion of "Missing HOREA" emphasizes the significance of addressing income inequality and economic leakage and investing in local businesses and infrastructure. Labadee must encourage local businesses, promote cultural authenticity, and engage in capacity building to optimize economic empowerment. Economic vulnerability can result from a country's reliance on cruise ship tourism as its primary income source, particularly during slow travel. Diversifying the local economy is essential to lower the potential risks of relying entirely on tourism. Additionally, a top goal should be to distribute income and benefits fairly throughout the neighborhood. A community's general well-being can be improved by ensuring that all of its residents share the economic benefits of tourism (Mccool & Martin 1994).

Impact on Society and Culture

Cultural clashes and miscommunications between tourists and residents have underlined the importance of cultural awareness and community involvement. To bridge the gap between tourist-oriented and locally accessible facilities, inclusive planning and balanced expansion are required. Empowering the local people to participate in decision-making can promote social cohesion, protect cultural heritage, and provide a more authentic and gratifying tourist experience.

It is crucial for stakeholders, including Royal Caribbean Cruises and local authorities, to work together to promote sustainable and responsible tourist practices to maximize revenue creation and local revenues. A more inclusive and financially successful tourist model in Labadee can be achieved by funding community development projects, encouraging small enterprises and entrepreneurs, and participating in capacity-building activities. Labadee can have a beneficial and lasting impact on the local economy and make sure that tourism benefits the entire community in the long run by adequately managing revenue sources and tackling the issues related to cruise ship tourism. It is essential to promote meaningful interactions rather than merely passing conversations. The participation of tourists and residents in cultural events, performances, and workshops can close the gap between cultures and foster a sense of solidarity.

Environmental Impact

Concerns have been made concerning the environmental impact of Labadee's expansion as a tourist attraction. Labadee must prioritize biodiversity protection, pollution reduction, and waste management to protect its natural resources. Sustainable tourism strategies involving Royal Caribbean Cruises, local authorities, and community representatives are critical for limiting environmental impact and protecting the ecological integrity of Labadee.

In light of these discoveries, Labadee is at a crossroads. It must shift to a responsible and inclusive tourism strategy to secure a peaceful and prosperous future. Community engagement, cultural authenticity, and environmental sustainability should be prioritized in this process. Labadee may balance tourism development with community welfare by actively integrating the local population in decision-making processes, safeguarding cultural assets, and implementing sustainable practices. This method ensures a more authentic and satisfying visitor experience and Labadee's and its people's long-term prosperity and well-being.

The study digs into the subtle dynamics of infrastructure and development discrepancies brought forth by Labadee, Haiti's thriving cruise ship tourism business. This lovely private island, managed by Royal Caribbean Cruises, has grown as a popular stop for cruise ship guests worldwide. However, Labadee's revolutionary development has not been uniform, resulting in profound effects on visiting tourists and this lovely region's indigenous people.

Tourist-Oriented vs. Local Development

At the center of this inquiry is a stark difference between the development of Labadee's tourist-oriented regions and the local communities in this region. The tourist-centric zones of Labadee, which have been precisely constructed to meet the needs and wishes of cruise ship passengers, have benefited from considerable investments and ongoing improvements. Piers and transportation hubs that allow for quick disembarkation, recreational spaces with various entertainment options, and visually beautiful infrastructure are standard in these locations.

Local Infrastructure Neglected

In stark contrast, the report highlights the startling neglect and underinvestment affecting crucial public infrastructure essential for the local community's well-being. Roads, the lifeblood of any city, are frequently in disrepair. Water supplies, essential for daily life, may not satisfy minimum criteria, and sewage systems, critical for public health, may need to be increased. This disparity in infrastructure quality presents a convincing picture of development inequities.

Disparities in Amenities and Social Services

Disparities in amenities and social services extend beyond physical infrastructure. Tourist areas may have access to world-class medical facilities, educational institutions that shape young minds, and recreational areas that provide opportunities for pleasure and relaxation. On the other hand, local citizens may need more access to even the most basic facilities and educational possibilities. This results in a significant disparity in access to essential services and quality of life.

The Way Forward

This chapter argues for a collaborative approach between Royal Caribbean and local government to solve these apparent inequities. The transfer of a portion of the enormous cash generated by cruise ship tourism to the development of local infrastructure and services is central to this method. By committing a portion of the revenues to improving the local population's well-being, Labadee can begin to bridge the gap between the expectations of tourism and the pressing needs of the community.

Making Decisions Together

Furthermore, the study advocates for the engagement of regional stakeholders and community leaders in decision-making processes that define tourist development's trajectory. A more balanced and inclusive approach to growth can be attained by actively involving individuals with a vested stake in Labadee's future, especially residents.

Recognizing the delicate ecological balance of Labadee's natural environment, the study emphasizes the significance of sustainable tourist practices. It advocates for policies that reduce the negative environmental

repercussions of tourism development and protect the region's unique ecological heritage. This involves initiatives to conserve biodiversity, decrease pollution, and responsibly manage trash. To summarize, this study thoroughly investigates the numerous discrepancies in infrastructure and development caused by cruise ship tourism in Labadee, Haiti. It emphasizes the importance of taking a collaborative, inclusive, and long-term approach to ensure that the advantages of tourism stretch far beyond the bounds of cruise ship terminals and boost the lives of the entire Labadee community.

Recommendations for future research

Future studies in Labadee, Haiti, should explore the complex dynamics of cruise ship tourism, emphasizing the effectiveness of sustainability measures and their impact on the local people, environment, and culture. First and foremost, there is an urgent need to perform extensive longitudinal studies to analyze the long-term effects of Royal Caribbean and other stakeholders' sustainability activities. This would provide valuable information about whether these methods successfully mitigate environmental issues, reduce economic leakage, and promote cultural preservation over time. Furthermore, it is critical to investigate the possibility for Labadee to diversify its economic activity beyond cruise ship tourism. To lessen economic risk, research should be conducted to study alternate income streams and their practicality, particularly during off-peak tourist seasons. Investigating small-scale local businesses' growth and incorporation into the tourism supply chain could be a valuable research topic.

In-depth research should also focus on the effectiveness of inclusive decision-making processes that involve both the cruise line and the local community. Evaluating how well local perspectives are integrated into tourism planning and development should shed light on the viability of such collaborative initiatives in creating social cohesion and equitable economic distribution. Future studies should continue to monitor and assess the environmental impact of cruise ship tourists, with a focus on biodiversity protection, pollution reduction, and long-term waste management. This would aid in tracking the progress of environmental sustainability measures and identifying areas needing more attention and development.

REFERENCES

- Andereck, K. L., & Nyaupane, G. P. (2011). Exploring the Nature of Tourism and Quality of Life Perceptions among Residents. *Journal of Travel Research*, 50(3), 248–260.
- Andereck, K. L., & Vogt, C. A. (2000). The Relationship between Residents' Attitudes toward Tourism and Tourism Development Options. *Journal of Travel Research*, 39(1), 27–36.
- Andriotis, K., & Vaughan, R. D. (2003). Urban residents' attitudes toward tourism development: The case of Crete. *Journal of Travel Research*, 42(2), 172–185.
- Ap, J., & Crompton, J. L. (1998). Developing and testing a tourism impact scale. *Journal of Travel Research*, 37(2), 120–130.
- Basheer, S., Walia, S., Farooq, S., Shah, M. A., & Mir, F. A. (2023). Exploring the Metaverse: The Future of Tourism Through AI and Virtual Reality. In: R. Bansal, S. A. Qalati, A. Chakir (eds) *Influencer Marketing Applications Within the Metaverse* (pp.195-204).
- Beritelli, P. (2011) Do Actors Really Agree on Strategic Issues? Applying Consensus Analysis of Stakeholder Perceptions in Tourist Destination Communities. *Tourism Analysis*, 16(3), 219-241.
- Cavalcante, W. Q. de F., Coelho, A., & Bairrada, C. M. (2021). Sustainability and tourism marketing: A bibliometric analysis of publications between 1997 and 2020 using Vosviewer software. *Sustainability* 13(9),4987
- Deery, M., Jago, L., & Fredline, L. (2012). Rethinking social impacts of tourism research: A new research agenda. *Tourism Management*, 33(1), 64–73.
- Brida, J. Disegna, M. & Osti, L. (2014). Residents' perceptions of tourism impacts and attitudes towards tourism policies in a small mountain community. *TOURISMOS: An International Multidisciplinary Journal of Tourism* 9(1), 37-71
- Gursoy, D., Jurowski, C. & Uysal, M. (2002). Resident Attitudes Structural Modelling. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 79-105.

- Hanafiah, M. H., Jamaluddin, M. R., & Zulkifly, M. I. (2013). Local Community Attitude and Support towards Tourism Development in Tioman Island, Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 105, 792–800.
- Jaafar, M., Rasoolimanesh, S. M., & Ismail, S. (2017). Perceived socio-cultural impacts of tourism and community participation: A case study of Langkawi Island. *Tourism and Hospitality Research*, 17(2), 123–134.
- Jurowski, C., Uysal, M., & Williams, D. R. (1997). A theoretical analysis of host community resident reactions to tourism. *Journal of Travel Research*, 36(2), 3–11.
- Ko, D.-W., & Stewart, W. P. (2002). A structural equation model of residents' attitudes for tourism development. *Tourism Management* 23(5), 521-530
- Kulkov, I., Hellström, M., Tsvetkova, A., & Malmberg, J. (2023). Sustainable Cruise Tourism: Systematic Literature Review and Future Research Areas. *Sustainability* 15(10), 8335
- Labrousse, S. (2015). *Cruise Ship Tourism at Labadee, Haiti: An Analysis of Tourism Discourse and its Effects on the Host Gaze*. Available at <https://theses.uhn.ru.nl/items/4824f549-a643-4b1a-b776-72b158f69e8e> (Accessed 8 August 2023).
- Levyda, L. (2020). Economic, Socio-Cultural, and Environmental Impacts on Community Support for Tourism: A Case in Harapan Island, Kepulauan Seribu. *Binus Business Review*, 11(3), 217–227.
- Ljubotina, P., & Vadjnal, J. (2017). Succeeding a family business in a transition economy: Is this the best that can happen to me? *Kybernetes*, 46(8), 1366–1385.
- Madrigal, R. (1995). Residents' perception and the role of government. *Annals of Tourism Research* 22(1), 86-102
- Malloy, D. C., & Fennell, D. A. (1998). Codes of ethics and tourism: An exploratory content analysis. *Tourism Management*, 19(5), 453–461.
- McCool, S. F., & Martin, S. R. (1994). Community Attachment and Attitudes Toward Tourism Development. *Journal of Travel Research*, 32(3), 29–34.
- Mehraj, D., Qureshi, I. H., Singh, G., Nazir, N. A., Basheer, S., & Nissa, V. U. (2023). Green marketing practices and green consumer behavior: Demographic differences among young consumers. *Business Strategy & Development*. <https://doi.org/10.1002/bsd2.263>
- Nunkoo, R., Ramkissoon, H., Gursoy, D., & Chi, C. G. (2009). *International CHRIE Conference-Refereed Track*. <http://scholarworks.umass.edu/refereed/Sessions/Wednesday/18> (accessed 27 September 2023)
- Pallis, A. A., & Papachristou, A. A. (2021). Cruise Industry. In *International Encyclopedia of Transportation: Volume 1-7* (5) 593–599. Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-102671-7.10489-0>
- Ramseook-Munhurrun, P. & Naidoo, P. (2011). Residents' attitude towards perceived tourism benefits. *International Journal of Management and Marketing Research*, 4(3), 45-56.
- Shafaei, F., & Mohamed, B. (2015). A Stage-Based Model Development Study on Tourism Social Impact Assessment. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 5(3), 279-284
- Shook, C. L., & Bratianu, C. (2010). Entrepreneurial intent in a transitional economy: An application of the theory of planned behavior to Romanian students. *International Entrepreneurship and Management Journal*. 6, 231–247 <https://doi.org/10.1007/s11365-008-0091-2>
- Tosun, C. (2002). Host perceptions of impacts: A Comparative Tourism Study. *Annals of Tourism Research* 29(1), 231-253.
- Waligo, V., Clarke, J. & Hawkins, R. (2013) Implementing sustainable tourism: A multi-stakeholder involvement management framework. *Tourism Management*, 36, 342-353.
- Walker, T. B., Rolle, S., & McLeod, M. (2023). Yachting tourism's contribution to the Caribbean's social economy and environmental stewardship. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 15(4), 422-430.

Exploring Conflicts in Ethiopia (2020-2022) and Ukraine (2014-2022)

Piotr PIETRZAK

Ph.D.; Sofia University "St. Kliment Ohridski," Philosophy & Politics Departments,
Tsar Osvoboditel Blvd 15, 1504, Sofia, Bulgaria

E-mail: Pietrzak_IR@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-0464-1991

Abstract

This research analyzes the conflicts in Ukraine and the Ethiopia/Tigray Region, exploring their complexities and similarities. The study delves into both nations' historical, geographical, and socio-economic contexts. Ukraine and Ethiopia, despite their differences, both nations face ongoing conflicts and political challenges, making them ideal subjects for comparative analysis. The study employs the Comparative Method (CM) to highlight differences, learn from them, and deepen the understanding of these conflicts.

Keywords: Russian War in Ukraine, Tigray War, Ukraine, Russia, Ethiopia, Eritrea, Just War Theory, Peace, War, Comparative Method, Ontology *in statu nascendi*

INTRODUCTION

Navigating the complexities of two or more conflicts across two different continents is undoubtedly challenging. However, focusing our attention on the conflicts in Ukraine and the Tigray Region is not only sensible but essential. These conflict zones exhibit striking similarities; they are recent, complex, and involve numerous stakeholders, making their impact both regional and global. By undertaking this comparison, we gain valuable insights into biases, prejudices, fallacies, and misinterpretations in our approach to significant regional conflicts of global importance. It is imperative, though, to exercise caution and meticulousness when it comes to similar projects, for in the end, drawing comparisons between two countries situated on different continents may seem challenging, akin to comparing apples and oranges.

In this exploration, we undertake a comparative analysis of two rather unique conflicts: one resolved in 2022 (at least for now) and another that re-ignited/escalated in the same year. The purpose of this analysis is to provide readers with an objective and clear analytical framework for understanding the evolving dynamics of modern conflict zones, scrutinizing their historical and socio-political triggers that could be applied in the most comprehensive and accurate analysis that necessitates careful consideration of geographical, historical, economic, and social contexts in both of those conflict zones. In this respect, the author dedicates himself to rigorous data collection, critical evaluation, and alignment with broader discussions on the way/s in which we could slowly but surely move this debate toward the post-conflict deliberations that aim at restoring lasting peace and security in both of those conflict zones.

Using the CM method allows us to highlight the complexities of modern conflict management. It attempts to properly compartmentalize information gathered within a broader conversation about the limitations of state sovereignty and the international community's oversight of severe human rights abuses worldwide.

METHODOLOGY

There is a prevailing sentiment in the literature on the subject suggesting that social science can significantly benefit from employing an ad hoc comparative method (CM), for this method serves vital functions that will allow us to bring to the fore some essential aspects of two different conflicts of regional and global importance. A properly conducted comparative analysis can give us a unique opportunity to test various theories and comprehend specific aspects of societal practices. Ultimately, this exploration promises a deep insight into the complexities of contemporary conflicts, revealing intricate narratives illuminating paths towards understanding and resolution. The study employs diverse theoretical frameworks and methodologies to confront these challenges, drawing from disciplines like international relations, international law, geopolitics, conflict resolution/management, and political philosophy. (Pietrzak 2023a; Pietrzak 2021a, p. 43-76; Pietrzak 2021b, 101-154).

Some scholars favor case studies and microanalysis, highlighting the imperfections in specific research methods and the Comparative Method (CM). Indeed, CM has flaws, and reservations about its use are understandable. We must agree with Przeworski and Teune (1970) that comparative studies are most effective when examining countries with similar characteristics, as fewer differences allow for rigorous study design. However, despite this suggestion, CM should not be employed solely to identify similarities between two or more subjects. It is vital to use it to differentiate perceptual illusions from clear behavioral patterns to provide credible behavior predictions. That is why, by design, this study is deemed to delve into the complexities, fluidity, and unpredictability inherent in ongoing confrontations, to pinpoint differences, learn from them, and use that knowledge as a foundation for further understanding (Przeworski & Teune, 1970).

This research also employs recently coined ontology *in statu nascendi*, which reflects the latest hybridized categorization of various IR-related theories that can be useful in such settings, for it builds upon the methods outlined in the paper titled "Approaching Regional Conflicts through the Prism of Ontology *in statu nascendi* - The New Compartmentalization of the IR Theory" that represents a crucial step in this experimental research, that makes it easier to describe/approach and potentially resolve various ongoing local and regional conflicts of global importance, by seeking for the most applicable solutions to ongoing confrontations and tensions between various countries.

COMPARING APPLES AND ORANGES?

When we approach both countries, it becomes clear that we can quickly identify similarities and differences in their geographical, historical, and socio-economic contexts. Ukraine and Ethiopia have experienced significant transformations in their socio-political systems for the last fifty or even one hundred years. Moreover, the domestic situation in both countries could be more stable. Ethiopia has a population of 120.3 million people as of 2021, covering an area of 1,112,000 square kilometers and stretching 1,316 kilometers from west to east, making it approximately the size of France and Spain combined. Its Gross Domestic Product (GDP) accounted for 96.15 billion USD in 2020 (World Bank).

Meanwhile, Ukraine, with a population of 43.79 million in 2021, is the largest country in Europe (except for the Russian Federation). It spans 603,628 square kilometers, stretching 1,316 kilometers from west to east and 893 kilometers from north to south. Its GDP was approximately 153.59 billion USD in 2020 (World Bank).

Subsequently, both Ethiopia and Ukraine hold strategic positions along global communication routes. Ethiopia, situated in the Horn of Africa despite being landlocked, and Ukraine, having access to the Black Sea Basin and crucial trade routes, are pivotal players. Both countries heavily rely on agriculture, which is the backbone of their economies. In Ethiopia, agriculture contributes to half of the GDP, 83.9% of its exports, and employs 80% of the population. Meanwhile, despite the ongoing Russian aggression, Ukraine remains one of the world's top agricultural producers and exporters. Known as "the world's breadbasket," Ukraine primarily produces barley, maize, wheat, and sunflower seed oil, constituting its essential export products. In 2021, Ukraine's agricultural exports totaled \$27.8 billion, accounting for 41% of the country's overall exports. Over half of Ukraine's land area is arable, providing jobs for 14% of its population. Indeed, their size, population, and relative imbalance in wealth structure position them as ideal examples for potential regional leaders of tomorrow and potential first choices for a random comparative match in our analysis.

Following this line of thought, both conflicts in Ethiopia's Tigray region or Ukraine share common origins in their political upheavals.

The lead-up to the Tigray War (November 3, 2020 – November 3, 2022)

The Tigray Conflict officially ignited in November 2020 and unfolded against longstanding power struggles in Ethiopia. The tensions between the Tigray People's Liberation Front (TPLF) and the Oromo Democratic Party (ODP) flared after the 2018 Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF) leadership election. These recent clashes are merely the tip of the iceberg, representing a culmination of complex and intertwined historical conflicts. Ethnic tensions, especially between the Oromo and Amhara communities, played a significant role in escalating the Tigray War of 2022 and the previous confrontations. However, these tensions were just one layer of the conflict. Political and economic grievances further fueled the unrest, leading to protests and confrontations between the central state and regional states like Tigray and

Oromo. Territorial disputes among various ethnic groups and longstanding rivalries, such as the one between the Eritrean regime and the ruling party in Tigray, also added more fuel to the recent tensions.

It can be plausibly claimed that the roots of the Tigray Conflict can be traced back to the way the Ethiopian Civil War unfolded, which ended in 1991, for it left at least 1.4 million people dead, with 1 million of the deaths being directly related to famine. The ethnic tensions stretch back decades. After regaining independence in 1941, Ethiopia grappled with preserving its diverse ethnic identities. The attempt to create a unified national identity through assimilation faced resistance from more substantial and more politically active ethnic minorities.

The 1974 Revolution against Emperor Haile Selassie established the Coordinating Committee of the Armed Forces, Police, and Territorial Army in power that (in a way) used Marxist-Leninist ideology to suppress ethnic movements in the country, which further escalated ethnic strife in the country. Still, in 1991, the Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF) came to power and introduced ethnic federalism. These policies did not result in mitigating existing tensions between various ethnicities. Dividing the country into ethnic-based regions that aimed to recognize and protect ethnic identities had the opposite effect, for they resulted in an escalation of the hidden conflicts between the Oromo, Amhara, and Tigray minorities that escalated after the Tigray minority lost power in the country in 2018.

The lead-up to the Russian War in Ukraine (February 24, 2022 – ongoing)

Similarly, in Ukraine, the conflict did not start in 2022; it was just an escalation of earlier tensions that have been escalated in 2014 by the Annexation of Crimea and the events remembered in the literature on the subject as the War in Donbas (2014-ongoing). Those tensions were triggered by the Russian interference in the internal affairs of its Western neighbor. Those hostile acts of aggression were initiated following the Primakov Doctrine that advocated in favor of the hybrid attempts of the Russian Federation to destabilize the situation in Ukraine by using the Russian-speaking people inhabiting those territories as instruments in the broader strategy of confrontation aimed at "restoration" of the Russian domination and hegemony in the country and other post-Soviet countries in the region at any cost.

Some of those actions were mild, but the majority of them aimed at instigating an unprecedented, unpredictable, and uncontrollable series of vicious events aimed at intimidating local populations in Ukraine. Those actions were used to cause as much chaos, mayhem, and disintegration of a broader political unit of Ukraine and its abrupt replacement with several political units and the subsequent annexation of these territories into the Russian Federation under the pretense of the alleged pre-existence of some previously unspecified and unverifiable political will to join the Russian Federation declared by the alleged majority of the Russian-speaking people inhabiting certain Ukrainian territories in the south and the east of the country.

Still, the Annexation of Crimea should be seen not as a cause of the problem but as an early culmination of those various socio-political upheavals that lasted in Ukraine from 2004 (the events remembered in the literature on the subject as the Orange Revolution) to November 2013, and from November 2013 to February 2014. In 2013, opposition protests in Ukraine erupted due to President Yanukovich's earlier refusal to sign an EU Association Agreement, opting for closer ties with Russia. Despite harsh winter conditions, the pro-Western protesters (representing most of the population in the country) gathered at Independence Square in Kyiv to demand Yanukovich's resignation peacefully. However, Yanukovich (backed by the Kremlin) used violence, leading to hundreds of civilian casualties and thousands of political arrests. Eventually, Yanukovich fled the country, but his departure did not end the state of emergency. It has triggered unexpected political upheaval that cannot end ever since.

The new Ukrainian Government back in 2014 underestimated the potential loss of Crimea, did not do enough to investigate the terrible massacre of more than 60 Russian-speaking Ukrainians in Odesa in 2015, and failed to stop the civil war in the east, leading to the escalation of tensions in the east and south of the country. Ultimately, Yanukovich's departure, though a popular move, temporarily halted further abuse of the pro-Western majority of the population by the Russian minority. However, it caused further instability, destabilizing the situation for the Russian-speaking minority, especially after they lost their political representation. This situation gave them every reason to expect some form of retaliation from their yesterday's victims. It has to be emphasized that despite being a minority in the country, pro-Russian factions sought to control the political decisions of the pro-Western majority -Western Ukrainian speakers

ever since 1991 and attempted to prevent them from pursuing their transatlantic aspirations at any cost vigorously even before the Orange Revolution of 2004 (Amos, 2017).

That is why describing the socio-political situation in Ukraine from 2014 to 2022 as a civil war may seem entirely inappropriate to some. As much as the use of this term is reluctant, it remains justified, as there is no better, less offensive, and more precise alternative to describe the complexity and multilayered nature of these events than a conflict between two main ethnic groups: the majority of pro-Western Ukrainian speakers and the Russian-speaking minority in the south and east of the country. However, avoiding generalizing this term in discussions about the conflict **is essential. The concept of the civil war should not be intentionally pejorative**, as it cannot fully explain the nature of the political choices made at that time by the groups who happened to be influenced by factors beyond their language, ethnic identity, cultural differences, and nationality. In this context, it is essential to note the occurrence of the broken sense of political belonging of some groups to a broader community that could have acted as a triggering factor, leading certain groups to escalate the confrontation on the ground. However, it is crucial to clarify that the conflict was not strictly between Ukrainians and Russians. Instead, it involved Ukrainian-speaking pro-Western Ukrainians and the Russian-speaking minority in Ukraine.

Subsequently, since the event called Odesa events, the pro-Russian separatists earned themselves political, military, and logistic backing from the Russian Federation. They hoped to arrange the political and ethnic status quo in Ukraine by its instrumental choices. Since 2014, Russia has accused Ukraine of genocide in the Donbas region. Russian propaganda claimed that Ukrainian authorities have undertaken measures amidst the war in Donbas that amount to genocide against Russian speakers of Ukraine. Russian President Vladimir Putin has cited them in support of the Russian invasion of Ukraine, a large-scale escalation of the Russo-Ukrainian War.

Following the invasion, Ukraine brought a case before the International Court of Justice (ICJ) concerning Russia's military activities in Ukraine. During the proceedings of Ukraine v. Russian Federation, the ICJ found no evidence to support the Russian accusation of genocide and subsequently ordered Russia to "immediately suspend the military operations" of the invasion. Further reports by 30 legal and genocide scholars warned that Russian accusations against Ukraine are part of the "accusation in a mirror" technique, ultimately revealing the Russian incitement to commit genocide against Ukrainians.

Accusation in a mirror (AiM) (also called mirror politics, mirror propaganda, mirror image propaganda, or a mirror argument) is a technique where one falsely attributes to one's adversaries the intentions that one has for oneself and the actions that one is in the process of enacting.

The way the Tigray War was conducted (November 3, 2020 – November 3, 2022)

The Tigray War in Ethiopia, involving the Ethiopian federal Government, Eritrea, and the Tigray People's Liberation Front (TPLF), witnessed numerous atrocities and human rights violations committed by various parties. The conflict has raised serious concerns about human rights violations, necessitating urgent international intervention to address the crisis and hold perpetrators accountable. All sides of the conflict faced accusations of war crimes and crimes against humanity, including rape, sexual slavery, ethnic cleansing, and mass killings. Several massacres occurred, such as the Mai Kadra massacre in November 2020, where hundreds of civilians were killed, and the Axum massacre in January 2021, involving indiscriminate shelling and mass executions by Eritrean troops. Widespread sexual violence was reported, affecting victims as young as eight and as old as 72, subjected to rape, gang rape, and sexual slavery. Survivors recounted brutal experiences, including forcing victims to rape their family members and using derogatory ethnic slurs (Human Rights Watch. 2023).

Some reports indicated ethnic cleansing, forced migration, weaponization of rape and sexual violence, and a genocidal intent behind the violence. Perpetrators aimed to eliminate Tigrayans, erase their cultural identity, and remove their presence from specific regions. Doctors and witnesses described the situation as a potential genocide due to the targeted nature of the violence. Providing a precise breakdown of casualties in the Tigray conflict remains challenging due to limited access to accurate information and varying reports from different sources. However, it is widely acknowledged that the conflict resulted in a significant loss of life, with an estimated 311,000 to 808,000 civilian casualties and 2.6 million people internally displaced, leading to immense humanitarian suffering (Roth, 2022).

The way the Russian War in Ukraine is conducted (February 24, 2022 – ongoing)

On February 24, 2022, the nature of the confrontation between Ukraine and Russia changed utterly, for Russia could no longer claim that it was not an active side of the conflict. It was not the speaking minority that the Kremlin used to attain its political objectives; no longer did Russia send military service members (that were supported by the Russian-speaking Russian minority in eastern and southern Ukraine) without insignia like during the Annexation of Crimea in 2014, on this date it was Russia that sent its regular army to the neighboring peaceful nation. Furthermore, the Russian forces who attacked Ukraine in the early months of 2022 employed a ruthless strategy that aimed at committing several indiscriminate acts against civilian populations and numerous war crimes during their occupation of Ukrainian territory.

This was especially evident in the first part of the confrontation – for eyewitness accounts of brutality began emerging in February 2022 and escalated in April 2022. The atrocities include summary executions, torture, gang rapes, and mass sexual assaults aimed at dehumanizing and intimidating the victims. Particularly alarming was the deliberate use of sexual violence, targeting even school children. The town of Bucha became a symbol of these crimes, with 410 bodies discovered, revealing the systematic nature of the atrocities perpetrated between March 4th and 31st, 2022 (Amnesty International Report, 2022; Pietrzak, 2022, 19-76).

In April 2022, Amnesty International reported indiscriminate airstrikes in Borodyanka, using prohibited cluster munitions, causing massive devastation and killing between 41 and 80 civilians. Mariupol faced relentless bombing, leading to its fall in May 2022. The siege left 20,000-25,000 dead and 90,000 residents in dire condition. Russian forces targeted civilian infrastructure, including a maternity hospital and a theater converted into a shelter, resulting in numerous casualties, mainly women, children, and the elderly. Another example of those early brutalities includes a missile strike on a shopping mall in Kremenchuk, which led to significant casualties. While some attacks may have been accidental collateral damage, the deliberate and systematic nature of the atrocities constitutes severe violations of humanitarian law (Bezpiatchuk, 2022; Karmanau et al., 2022; Kenny, 2022; Pietrzak, 2022, 19-76).

The breakdown of casualties in the Russo-Ukrainian War is also alarming: around 10,000 to 11,000 civilians have been confirmed to be killed, with a similar number of military service members. Ukrainian forces comprise approximately 70,000, while Russian forces number approximately 120,000. At least 12 million Ukrainians were turned into refugees or internally displaced. While varied due to different sources, these estimates illustrate the ongoing human suffering (Nielsen, 2022; Pietrzak, 2022, 19-76).

The conflicts in Ethiopia (2020 - 2022) and Ukraine (2022-) have notable differences.

The most significant difference between the two conflicts is that the Ethiopian war has ceased, while the Ukrainian conflict continues to rage. It is crucial to recognize that the responses from both regional and global players to terminate hostilities in Ethiopia and Ukraine differed significantly. In this respect, we can highlight regional and global players' different approaches in these situations. The African Union's diplomatic efforts in Ethiopia led to the Pretoria Peace Deal, signifying a potential resolution to the Tigray conflict. Indeed, Ethiopia's ethnic dynamics were intricate and multifaceted, shaped by historical, political, and socio-economic factors, rendering the situation nuanced and potentially challenging to navigate. However, thanks to the African Union's uniquely successful humanitarian intervention, the Ethiopians put their differences aside in 2022 and stopped the bloodshed. Unlike the European Union in the case of the war in Ukraine, the African Union refrained from taking sides in the Tigray conflict. Instead, this organization actively negotiated with the conflicting parties, underscoring the urgent need for a temporary peace agreement. Expressing profound concern for the potential loss of young lives on both sides, the African Union fervently advocated for a more empathetic and diplomatic resolution to the intense conflict in Northern Ethiopia (Crisis Group, 2023; Van Schaack, 2023).

We still wonder whether this peace deal will hold or if the situation will escalate in a couple of years, just as historical examples in this country suggest. However, the Pretoria Peace Deal ended the Tigray War between the Ethiopian Government and the Tigray People's Liberation Front (TPLF) on November 3, 2022. This development should be seen as a crucial milestone, marking a resolute stride toward ending the harrowing two-year conflict in the Tigray region. The agreement was welcomed as a "new dawn" by the African Union (AU). It underscores the unwavering commitment of both parties to a disarmament plan and the urgent revival of essential aid supplies. It also serves as a textbook example, showing that Africans can develop a working solution to African problems, averting the escalation of potentially deadly humanitarian crises that could quickly spread in Tigray and across the Horn of Africa and the Sahel.

This concern arises from historical precedents, such as the aftermath of the Rwanda Genocide in 1994, where the consequences of those genocidal acts created a domino effect of violence and instability felt across central Africa, including in Congo, Sudan (and later South Sudan), Uganda, and Kenya. Applying international pressure to the parties involved is pivotal in managing regional disputes. Under such circumstances, neighboring countries may find it essential to intervene and de-escalate the situation, ensuring containment and eventual resolution of the conflict. It is also important to emphasize that the Pretoria Peace agreement shows that African leaders realized that splitting the country, like in the case of Sudan and South Sudan in 2011, was not even seriously considered the best way to achieve humanitarian goals, for this would not resolve the tensions between opposing ethnic groups. Thanks to this treaty, all sides to this conflict seem to pursue a lasting political settlement diligently, underscoring the urgent need for comprehensive humanitarian aid to all civilians in need and the swift restoration of essential public services (Center for Preventive Action, 2023; Human Right Watch, 2006; Stephens, 2011).

When we draw certain parallels to the conflict in Ukraine and the EU's response to this conflict, in the end, this organization representing the interests of 27 member states decided to unequivocally side with Ukraine from day one of the outbreak of hostilities in this country, treating it (and on most levels, quite rightly so) as a victim of Russian neo-imperial policies. However, the main side effect of this initial decision to take sides is that the EU's credibility was affected in the eyes of the aggressive party. In this sense, the EU should not be criticized for its generous response to the war in Ukraine. However, we need to acknowledge that because of this act of supporting the victim of the aggression, this organization revoked its right to act as an impartial party - an example of the union of countries that aim at resolving conflicts through negotiations and cultivating trade, over waging wars or taking sides in abovementioned. Naturally, this was a surprise, for the EU acted differently than in 2008 or 2014. However, on this occasion, the policymakers in Brussels stepped in and decided to take sides in this war, for they had little choice. They saw all Minsk agreements being violated by Russia, and they saw how their inaction only further enabled Putin. So they had no choice but to support Ukraine in those early months of 2022 as long as it took, for it was essentially equal to acting on behalf of their values, their own broadly understood "national interests" that needed the EU to oppose the violating human rights of civilian populations in Ukraine by the marching invading Russian armies. In this respect, the EU acted by the logic enshrined in the Brzezinski-Gyedyoyc-Kennan Doctrine, which suggests that the only solution to this conflict can be an ultimate victory for Ukraine that leads to the complete withdrawal of Russian forces from Ukrainian territory. According to this logic, "There can be no independent Europe without an independent Ukraine," for the Russian Army would not have stopped marching west had it succeeded in conquering Ukraine in 2022 (Brzezinski, 1997, p. 46-47; Pietrzak 2022b; Pietrzak, 2023b; Pietrzak, 2023c).

According to Politico, it was indeed a defining moment for the EU. Thanks to Putin, they were reanimated and given a second lifeline. Indeed, this strategy was seen as openly hawkish by Russia, for by assuming the role of Ukraine's main political backer and declaring their support for the transatlantic aspirations of most of the Ukrainian people, the EU ultimately ended up openly confrontational from the Kremlin's standpoint. However, it was a very unpleasant surprise for Putin, as he expected that the EU leaders would automatically assume their traditional role of an impartial but emotionless negotiator, which they keenly assumed under similar circumstances. It was a massive surprise to Putin that the EU so unequivocally recognized that Russia attacked Ukraine under pretenses. There was no detriment to this situation from the perspective of the process aiming to breach the vicious cycle of violence, for the role of a would-be negotiator was quickly fulfilled by nations such as Indonesia, China, Turkey, and Israel, which attempted to assume more proactive roles as mediators in response to these circumstances and turned out to be more successful in persuading Russia – the aggressor – to refrain from various hostile acts or using even more malicious practices against civilian populations at large. The United Nations also decided to step in and employ its charm offensive and intelligent power capabilities to persuade both sides to halt hostilities (or at least continue exporting food produce to countries in dire need). For this, many developing countries express their heartfelt gratitude to Turkey, Indonesia, and the UN for allowing the relatively brief implementation of the Black Sea Grain Initiative. Their efforts played a vital role in preventing a further surge in essential food commodities and temporarily averted an increase in global famine. It has to be admitted that the war in Ukraine has undeniably triggered a significant global economic impact, leading to a global surge in grain prices as both Russia and Ukraine are significant producers of agricultural commodities such as wheat, grain, and olive oil. This signifies the difference in the scope of both conflicts and their impact on the global power architecture. The troubles with exporting Ukrainian and Russian agricultural commodities to global markets had a massive impact on European, North America, Africa,

Asia, and Latin America countries, causing drastic economic consequences. The war in Ukraine has significantly reshaped the global landscape, forcing influential global players to reconsider their geoeconomic strategies. European and Western energy markets have been left vulnerable, grappling with unreliable supplies of gas and oil in the short term (Karnitschnig, 2022).

Despite Russia finding itself in a mid-term crisis, necessitating substantial adjustments, the fairytales about the economic collapse of its economy have never materialized. This surprised Western macroeconomists, including distinctive figures like Peter A. Hall and David Soskice (Hall & Soskice, 2001). The variety of Russian retro-capitalism could not be adequately compartmentalized. In the end, the Russian chief economist, who no longer believes in central planning, managed to skillfully weather the storm of unprecedented sanctions imposed by Western countries. However, it must be admitted that what was meant to weaken the Russian economy inadvertently pushed it towards semi-dependence, further into the arms of China and other BRICS nations. The hope that strong Western sanctions would force Russia to relinquish its pretensions and end hostilities has yet to materialize. Subsequently, despite the previous predictions, Putin's failure to attain an easy victory in Ukraine did not exhaust Russian resources. It did not weaken his political position in the Russian political system, for he still comfortably enjoys the role of the local despot who fully controls the country's socio-political system. Under his leadership, Russia is still the largest country in the world with vast resources and remains resilient despite the sanctions, for in the end, sanctions seem to work as a double-edged sword. Russia responded by weaponizing its natural resources, attempting to influence Western decisions to resort to sanctions. Even if those attempts failed and the EU member states have shown far-reaching unity in responding to Russia's aggression, the sanctions are still very costly. Meanwhile, the war in Ethiopia has had a rather regional impact (Pietrzak, 2022, p. 50-56).

CONCLUSION

The conflicts in Ethiopia (2020-2022) and Ukraine (2022-ongoing) are rooted in political upheavals and longstanding tensions. In Ethiopia, the Tigray Conflict was fueled by historical power struggles, ethnic tensions, and political grievances, while in Ukraine, the conflict escalated due to Russian interference, the annexation of Crimea, and political unrest triggered by Yanukovich's refusal to sign an EU Association Agreement. Both conflicts involved complex ethnic and political dynamics, with various factions vying for power and representation.

Both conflicts exhibit notable differences, particularly in global media coverage and international responses. The Ethiopian conflict received limited global media attention, contributing to a need for more awareness about the crisis. In contrast, the war in Ukraine significantly impacted global grain prices, causing widespread economic consequences. The global response to the conflicts differed significantly: Ethiopia resolved its conflict through the African Union's diplomatic approach, resulting in the Pretoria Peace Deal, while the EU and NATO unequivocally sided with Ukraine, impacting their "maneuverability" in the eyes of the aggressor, Russia.

REFERENCES

- Amos, H. (2017, November 29). "There was heroism and cruelty on both sides": the truth behind one of Ukraine's deadliest days. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2015/apr/30/there-was-heroism-and-cruelty-on-both-sides-the-truth-behind-one-of-ukraines-deadliest-days>
- Amnesty International Report* (2022). "Russian Forces Must Face Justice for War Crimes in Kyiv Oblast." Amnesty International, May 6, 2022, www.amnesty.org/en/latest/news/2022/05/ukraine-Russian-forces-must-face-justice-for-war-crimes-in-Kyiv-oblast-new-investigation.
- Bezpiatchuk. (2022, June 8). "Irpin: Russia's reign of terror in a quiet neighborhood near Kyiv." <https://www.bbc.com/news/world-europe-61667500>.
- Brzezinski, Z. (1997). *The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives*, Washington D.C.: Basic Books.
- Center for Preventive Action*. (2023, October 31). *Conflict in the Democratic Republic of Congo*.
- Crisis Group. (2023). "Turning the Pretoria Deal into Lasting Peace in Ethiopia." <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/turning-pretoria-deal-lasting-peace-ethiopia>.
- Hall, P. A., & Soskice, D. (2001, August 30). *Varieties of Capitalism*. OUP Oxford.

- Human Rights Watch*. (2006, April 1). Genocide: Ideology and Organization. Retrieved November 4, 2023, from <https://www.hrw.org/legacy/backgrounder/africa/rwanda0406/4.htm>.
- Human Rights Watch*. (2023, April 6). “We Will Erase You from This Land.” <https://www.hrw.org/report/2022/04/06/we-will-erase-you-land/ Crimes-against-humanity-and-ethnic-cleansing-ethiopiases>.
- Karnitschnig, M. (2022, March 1). ‘How Putin made the EU great again.’ *Politico*. <https://www.politico.eu/article/the-end-of-europes-putin-illusion>.
- Karmanau, Yuras, Adam Schreck, and Cara Anna. (2022). “Mariupol Mayor Says Siege Has Killed More than 10K Civilians.” AP NEWS, April 11, 2022. <https://apnews.com/article/russia-ukraine-state-of-the-union-address-zelenskyy-biden-kyiv-7cc069b80178629a60f4f2d166348d45>.
- Kenny, P. (2022). "UN Estimates Thousands of Civilians Have Died in Mariupol since February 24." UN estimates thousands of civilians have died in Mariupol since February 24." Accessed November 17, 2022. <https://www.aa.com.tr/en/europe/un-estimates-thousands-of-civilians-have-died-in-mariupol-since-feb-24/2583986>.
- Nielsen, C. R. (2022). “Putin’s Dehumanizing Discourses and the Power of Ukrainian Resistance and Resilience.” Forum for Ukrainian Studies, June 28, 2022. <https://ukrainian-studies.ca/2022/06/27/putins-dehumanizing-discourses-and-the-power-of-ukrainian-resistance-and-resilience>.
- Pietrzak, P. (2023a). “Approaching regional conflicts through the prism of ontology in statu nascendi - the new compartmentalization of the IR theory” ” In Statu Nascendi Vol. 6, No. 1 (2023) pp. 97-154. *Journal of Political Philosophy and International Relations*.
- Pietrzak, P. (2023b). “The Brzezinski Doctrine and NATO’s Response To Russia’s Assault on Ukraine.” *Modern Diplomacy*, January 12, 2023. <https://modern diplomacy.eu/2023/01/12/the-brzezinski-doctrine-and-natos-response-to-russias-assault-on-ukraine>.
- Pietrzak. (2023c). The Giedroyc-Mieroszewski Doctrine and Poland’s Response to Russia’s Assault on Ukraine. Retrieved November 4, 2023, from <https://modern diplomacy.eu/2023/02/03/the-giedroyc-mieroszewski-doctrine-and-polands-response-to-russias-assault-on-ukraine>.
- Pietrzak, P. (2022a). “The Putinization of the situation of women and children during the 2022 Russian invasion of Ukraine” In Statu Nascendi Vol. 5, No. 2 (2022) pp. 19-76. *Journal of Political Philosophy and International Relations: Special Issue: Gender Equality in Politics and International Relations*.
- Pietrzak, P. (2022b). "A Comparative Study of Russia's War in Ukraine (2014-, including its 2022 escalation), Russia's aggression in Georgia (2008), and Russia's Military Operations in Syria (2015-)" International Conference Proceeding Series - VII. *International Middle East Symposium: Political and Social Stability in the Middle East* (May 10-11th, 2022, Online) <http://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/handle/11363/3724?show=full>.
- Pietrzak, P. (2021). *On the Idea of Humanitarian Intervention. A New Compartmentalization of IR Theories*. Ibidem Press.
- Przeworski, Adam & Teune Henry. (1970). *The Logic of Comparative Social Inquiry*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Roth, K. (2022, June 16). Ethiopia’s Invisible Ethnic Cleansing. Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/news/2022/06/16/ethiopiases-invisible-ethnic-cleansing>.
- Stephens. (2011, September 1). “Two Sudans: The Separation of Africa’s Largest Country and the Road Ahead.” Retrieved November 4, 2023, from <https://2012-2017.usaid.gov/news-information/frontlines/sudan-south-sudaneducation/two-sudans-separation-africa%E2%80%99s-largest>.
- Van Schaack. B (2023, October 31). “Ethiopia: One Year after the Pretoria Agreement.” <https://www.state.gov/ethiopia-one-year-after-the-pretoria-agreement>.

Sustainable infrastructure and green transformation: Travel market case

Valeriia KOSTYNETS

Assoc. Prof. Dr.; Kyiv National Economic University, named after Vadym Hetman, Faculty of Economics and Management, Department of Management, Kyiv, Ukraine

E-mail: valeriya.kostynets@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4222-7620

Yuliia KOSTYNETS

Assoc. Prof. Dr.; Kyiv National Economic University, named after Vadym Hetman, Faculty of Economics and Management, Department of Management, Kyiv, Ukraine

E-mail: valeriya.kostynets@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4222-7620

Abstract

The idea of "green" transformation is not a new concept for the global economy, and it appeared as a trend in the tourism industry several years ago. This concept means combining economic growth with environmental care to guarantee a high quality of life for current and future generations.

The Russian military invasion of Ukraine, among other devastating consequences, caused significant damage to the ecological situation of both Ukraine and the surrounding European countries. The movement of heavy military equipment, the construction of fortifications, hostilities, and numerous missile attacks damage the soil cover and generally negatively affect natural areas, which leads to the degradation of vegetation cover and increases wind and water erosion. In addition, the vast majority of shelling falls on populated areas and industrial facilities in them. During the detonation of rockets and artillery shells, many chemical compounds are formed, as well as a large amount of toxic organic matter. During the explosion, all substances are entirely oxidized, and the chemical reaction products are released into the atmosphere. The main ones, carbon dioxide, and water vapor, are harmful in the context of climate change because both are greenhouse gases.

Today, the risk of Ukraine not fulfilling the already set climate goals is exceptionally high because the war contributes to climate change, and significant emissions of greenhouse gases will inevitably accompany the country's recovery. That is why today, within the framework of the formation of Ukraine's post-war recovery programs, it is expedient to pay attention to the issue of creating a sustainable infrastructure, environmental monitoring system, and other mandatory components necessary for the green transformation of the environment, which will meet all the principles of sustainable tourism development.

Keywords: Tourism, Sustainable tourism, Green transformations, Russian invasion in Ukraine.

INTRODUCTION

On 24 February 2022, the Russian Federation launched an unprovoked, large-scale invasion of Ukraine, and the war has been dragging on for almost two years, causing a humanitarian crisis with many people perishing, getting injured, or having to flee their homes. The war has also damaged or destroyed civilian infrastructure, including buildings, factories, and roads. The war, other than overturning people's lives, has destroyed natural ecosystems and polluted the environment. Each explosion of a missile or projectile causes pollution of the air, water, and land with toxic substances. Many industrial installations have been hit, leading to uncontrolled chemical releases. Forests and natural reserves have been damaged. Many initiatives have been launched to keep track of environmental damage. Besides environmental pollution and degradation in the territory of Ukraine, the war has caused significant emissions of greenhouse gases (GHG) into the atmosphere. While the world is struggling to drastically reduce GHG emissions to limit the average global temperature increase to 1.50 C, these extra emissions caused by the war make it even more challenging to reach the goals of the Paris Agreement (United Nations). The war also undermines Ukraine's climate mitigation activities as it redirects financial flows to reconstruction and, on the European continent, to security and defense. The plans of Ukrainian cities regarding their strategic development, modernization, improvement of quality of life, and green transformation have also been destroyed.

Thousands of tons of destruction waste polluted Ukrainian lands, and shelling Ukrainian cities and hostilities on Ukrainian land did not stop. Unexploded shells and debris from them burned vehicles and military equipment using disposable NLAW systems, batteries, and debris buildings. All this is waste that remains in cities, towns, forests, fields, beaches, water, and our land after hostilities.

In such challenging conditions, there are only two main ones: the task is to survive and preserve independence and identity. Despite this, even in such harsh conditions, the issue of post-war reconstruction in the context of "green transformation" is facing Ukraine today.

Russia's full-scale invasion of Ukraine has had various consequences, including:

- 1) consequences of a natural nature (as a result of hostilities, manufactured disasters, and the consequences of the operation of military equipment, there is a destructive effect on the natural environment, as a result of which the recreational attractiveness of landscapes, water, and air resources is damaged);
- 2) consequences of a biological nature (due to anthropogenic and technogenic influence, health damage or death occurs in plant organisms, animals, and people);
- 3) consequences of a technical nature (damage or destruction of manufactured objects: buildings, structures, roads, vehicles, communications, and other objects occurs);
- 4) consequences of an economic nature (as a result of inflation, force majeure, loss, theft, robbery, there is a loss of resources of consumers, enterprises, and an outflow of state financial funds);
- 5) consequences of a social nature (due to significant differences in communication, mental, cultural, ethical, and other attitudes, social conflicts and destructions arise);
- 6) consequences of a managerial nature (caused by differences in outlook, religious values, ideology, legal framework, as well as the actions of managers, entrepreneurs, people in business, and other global entities) (Novelli, 2012).

The indicated consequences determine the problem of the post-war recovery of the tourism industry of Ukraine, which already today worries both the scientific community and practitioners of the tourism business and political institutions, which indicates the critical role of tourism in the reconstruction of the country's economy. Thus, it is tourism that can contribute to the overall economic development of the country within the framework of post-war reconstruction by rebuilding urban areas, acting as a catalyst for the restoration of cultural quarters, world heritage sites, museums, the revival of festivals and various tourist events, with tourism enterprises becoming the main factor here and the engine in the process of regeneration on the way of "green transformation."

Method

The purpose of our research is to determine the existing problems of the post-war reconstruction of Ukraine within the framework of "green transformation" to understand the prospects for the construction and development of sustainable infrastructure within the Ukrainian tourism market.

In the course of the research, general scientific and unique methods were used: dialectical and abstract-logical - for theoretical and methodological generalizations, determination of the essence of the post-war reconstruction of Ukraine taking into account the specifics of "green transformation," determination of the essence of the development of tourist destinations in Ukraine in such conditions, formulation of relevant conclusions; comparison - to analyze the actual statistical data of the reporting period and compare them with indicators of previous years and other countries; analytical grouping - to establish connections and dependencies between factors and the effectiveness of existing directions of sustainable tourism development, as well as within the framework of determining the criteria for the development of sustainable tourism in the conditions of the post-war recovery of Ukraine.

THEORETICAL AND EMPIRICAL RESULTS

The critical issue of post-war reconstruction in terms of "green transformation" is the rebuilding of cities and tourist destinations, which today is accompanied by the problem of disposal and processing of waste from the destruction and, as a result, greenhouse gas emissions. Reconstruction works will require significant construction materials, such as cement, steel, or asphalt. Transportation of these materials to construction sites and construction work will require energy. In general, the reconstruction of Ukraine will cause significant amounts of greenhouse gas emissions, which are already at a critical point due to a full-scale invasion.

It is not known for sure how many shells were used by the Russian and Ukrainian armies during all this time. According to experts, the parties can use from 5,000 to 60,000 shells per day, depending on the intensity of hostilities. In addition, some stocks of shells are destroyed during strikes on warehouses. So,

with high probability, such an intensity will require additional ammunition production. This leads to a significant increase in greenhouse gas emissions. Emissions also occur during the transportation of ammunition to the battlefield, combustion of the propellant (propellant charge) during ammunition firing, and detonation of the warhead of the projectile at the point of impact. According to preliminary calculations, the total emissions due to the use of ammunition are approximately 1 million tons of CO₂ eq. (Ekodiya).

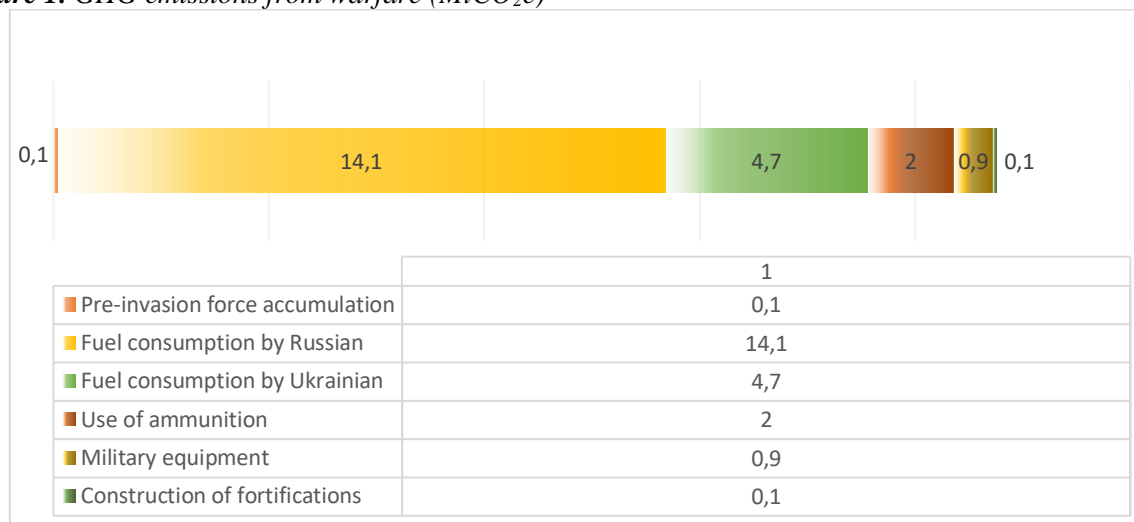
It should be noted that these estimates only include the use of artillery shells. Researchers estimate that another 30% of emissions may be attributable to the use of other explosives and munitions, such as small-caliber shells, medium and heavy mortar rounds, land mines, hand grenades and drone bombers, tank gun ammunition, artillery rockets, and air missiles, etc. (including various munitions that exploded when hitting armored vehicles and other equipment).

Fossil fuel is an essential component of military operations, as it is used to refuel tanks and armored vehicles, aircraft, and other military vehicles. Fuel is used during preparations for military operations, operational movements, redeployments of troops, and even in standby mode. For example, older tanks and armored vehicles do not have auxiliary power supplies to recharge the batteries, and the main engines must be fired periodically to recharge the batteries. Fuel storage facilities are often targeted by missile or drone attacks.

Consuming large amounts of fuel leads to significant greenhouse gas emissions and the climate effects of war. Quantifying fossil fuel consumption is very difficult due to the limited availability of information. Experts call the previous 2 million tons of CO₂ eq. (De Klerk et al., 2023).

Figure 1 shows the volume of greenhouse gas emissions due to hostilities.

Figure 1. GHG emissions from warfare (MtCO₂e)

Besides, fires caused by shelling, bombing, and mining cause much more significant environmental and climate damage. In conditions of limited access to fires, especially in the occupied territories and combat zones, researchers use the remote satellite observation method for monitoring.

It is known that the hostilities led to a significant increase in the number and area of fires. During the seven months of observations, the number of fires with an area of more than 1 ha increased 122 times compared to the same period in 2021, and their total area increased 38 times.

Fires are a powerful source of greenhouse gas emissions. The density of GHG emissions from fires in the combat zone is 17 times higher than in the rest of Ukraine. 79% of GHG emissions from war-related fires occur in 20% of the territory of Ukraine (Andrusevych et al., 2022).

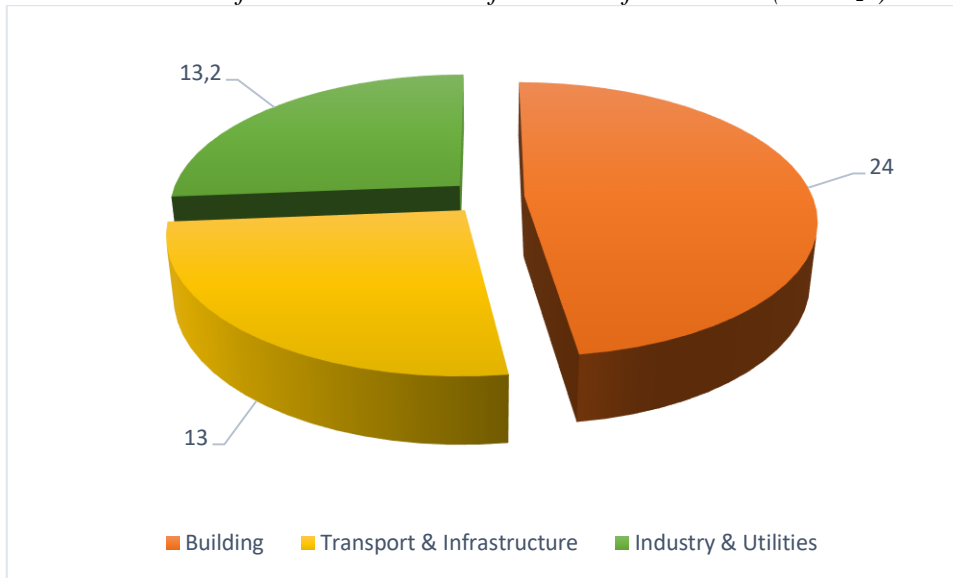
The total amount of greenhouse gas emissions from fires caused by the war, according to researchers, is more than 23 million 700 thousand tons of CO₂ eq. (Orekhanova et al., 2023)

Destroyed or damaged civilian infrastructure is an essential component of the climate damage caused by Russia's invasion of Ukraine. Some repair work occurs during wartime, but most rebuilding or reconstruction will occur after hostilities are over. These restoration works will require a significant amount of construction materials, and transporting these materials to the construction sites and carrying out the

work will require energy. In general, the reconstruction of Ukraine will lead to significant emissions of greenhouse gases.

Assuming all houses, educational, medical, cultural, and other institutions damaged during the study will be restored (rebuilt or repaired), greenhouse gas emissions will amount to more than 48 million tons of CO₂ eq., as shown in Figure 2.

Figure 2. GHG emissions of the reconstruction of civilian infrastructure (MtCO₂e)

At the same time, we note that different cities will require different approaches. We can highlight at least two groups of cities as objects of post-war reconstruction: cities that underwent significant or complete destruction and cities that did not suffer destruction (whether such destruction was insignificant). The needs of such cities are different, so the approaches to their development and reconstruction must also be different. Cities with significant or total destruction will need rebuilding plans; other cities - need development plans in new conditions transformation.

At the same time, the post-war green transformation of the bridge can only occur under proper planning by cities, state support, and the creation of appropriate external market conditions for such a transformation. Green transformation of cities cannot take place if each of these three elements does not contain relevant green targets.

In the context of the development of sustainable tourism, cities and destinations in the post-war recovery conditions in the context of "green transformation" should apply an interdisciplinary, holistic, and integrative approach, which includes four main goals/indicators (Hryhorchuk, 2023):

- 1) demonstration of sustainable destination management;
- 2) maximization of social and economic benefits for local communities and minimization of negative impact;
- 3) maximizing benefits for local communities, visitors, and cultural heritage sites with minimal action;
- 4) maximizing benefits for the environment and minimizing negative impact.

Table 1 offers criteria for sustainable tourism development in the conditions of "green transformation."

Table 1. Criteria for sustainable tourism development in the conditions of "green transformation."

	A.1. Sustainable tourism strategy
	A.2. Regulatory tourism agency
	A.3. Monitoring
	A.4. Seasonal regulation of tourism
	A.5. Adaptation to climate change

<i>Group A. Demonstration of sustainable tourism</i>	A.6. List of tourist objects and sights
	A.7. Regulatory activity
	A.8. Inclusivity
	A.9. Acquisition of property
	A.10. Satisfaction of visitors
	A.11. Sustainability standards
	A.12. security and safety
	A.13. regulation in crisis and emergencies
	A.14. Advertising and promotion
	<i>Group B. Maximization of social and economic benefits and minimization of negative impact</i>
B.2. Local career opportunities	
B.3. Community participation	
B.4. Local public opinion	
B.5. Accessibility for the local population	
B.6. Promotion of tourism and tourism education	
B.7. Warning of exploitation	
B.8. Providing support to the community	
B.9. Support of local entrepreneurs	
<i>Group C. Maximizing benefits for local communities, visitors, and cultural heritage sites and minimizing negative impacts</i>	C.1. Protection of attractiveness
	C.2. Attendance regulation
	C.3. Visitor behavior
	C.4. Protection of cultural heritage
	C.5. Promotion of the region
	C.6. Intellectual Property
<i>Group D. Maximization of environmental benefits and minimization of negative impact</i>	D.1. Environmental risks
	D.2. Protection of ecologically vulnerable destinations
	D.3. Wildlife protection
	D.4. Emissions of greenhouse gases
	D.5. Energy saving
	D.6. Regulation in the field of water use
	D.7. Protection of water resources
	D.8. Water quality
	D.9. Sewage
	D.10. Reduction of solid waste
	D.11. Light and noise pollution
	D.12. Ecological transport

Based on the above, we can say that Ukraine has to join the "green transformation" during the post-war recovery. Ukraine understands that such a transition is necessary for joining the European Union. However, in addition to the benefits for the environment, Ukrainians realized that energy systems that do not depend on fossil fuels strengthen national security, and this security argument will be a powerful driver in the adoption process of political decisions in Ukraine.

The transition can occur only when Ukraine's territorial integrity is preserved and restored and Ukraine enters the European security architecture. Long-term stability is necessary for investments in the "green" transition. Suspension of hostilities actions and freezing the war into a protracted conflict can only lead to short-term relief in terms of carbon emissions. However, in the long-term, it will be detrimental to the climate. Ukraine will be forced to focus on increasing the militarization of the economy and society instead of implementing "green transformations."

CONCLUSION

In conclusion, we note that the Russian military aggression against Ukraine led to catastrophic consequences - thousands of victims, millions of people left the country, and large-scale destruction. Along with this, the war harms climate change, threatening global efforts to achieve the goals of the Paris Climate Agreement.

Since the beginning of the large-scale invasion of the Russian army into Ukraine, the environment of Ukraine has been under the constant destructive influence of new threats to environmental security. The active phase of hostilities in Ukraine due to Russian armed aggression, which negatively affects the ecological security of Ukraine and the EU, may become one of the leading factors of climate change.

As a result of military actions on the territory of Ukraine, numerous detonation products of rockets and artillery shells are released into the atmosphere. When projectiles hit buildings and structures, fires occur, due to which dangerous combustion products enter the air - mainly nitrogen oxide, heavy metals, and gaseous compounds.

In addition, due to fires in natural ecosystems and the burning of crops, forests, and forest strips, emissions of soot and gas-aerosol compounds occur. Greenhouse gases are also produced due to fuel combustion, aircraft operations, heavy military equipment, and rocket launches. All this leads to the fact that harmful compounds enter the atmosphere, and valuable components are destroyed.

Accordingly, only Ukraine's green (sustainable) recovery should be considered an essential concept of post-war recovery. Ukraine's green recovery concept should be based on a holistic vision of the development of tourism, economy, and society.

REFERENCES

- Andrusevych, A. et al. (2022). Post-war reconstruction of Ukrainian cities: green reconstruction and green transformation. *Society and environment*.
- De Klerk, L. (June, 2023). Climate damage caused by Russia's war in Ukraine, <https://en.ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/clim-damage-by-russia-war-12months.pdf>
- Ekodiya (March, 2023). Russia's war in Ukraine: Harmful consequences for the climate, <https://ecoaction.org.ua/vijna-rosii-naslidky-klimatu.html>
- Hryhorchuk, D. (2023). Management of sustainable development of the tourist industry of Ukraine. (261), 58-66.
- Novelli, M. et al. (2012). Tourism in a post-conflict situation of fragility. *Annals of Tourism Research*, 39(3), 1446–1469.
- Orekhanova, Y. et al. (2023). The problem of disposal and processing waste from destruction, <https://dtkr.com.ua/wp-content/uploads/2023/07/analiz-problemi-vidhodi-rujnuvan.pdf>
- United Nations (2015). Paris Agreement, https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf

Russian-Asian strategic partnership against the backdrop of the global crisis

Emilia ALAVERDOV

Dr. Prof.; Georgian Technical University

E-mail: alaverviemilia07@gtu.ge

ORCID: 0000-0003-3282-172X

Abstract

The paper aims to analyze the new start of Russia-Asia, notably Russia-Afghanistan relations, and the prospects for the further development of these relations. The essence of Russia's political and economic relations with this region should be paid great attention. Since the collapse of the Soviet Union, the Russian economy remains a strong attraction for developing a single market for goods, labor, investment, credit financial resources, etc. The mutual need for cooperation between Russia and Asia is intensified by their desire to use cooperation to solve urgent problems of their socio-economic development, including ensuring reliable energy supply, access to water resources, and a significant improvement in the quality of education and healthcare.

The work clearly describes and states the significantly growing role of Russia in Central Asia. Regional cooperation opens up solid directions and opportunities for Russia to develop economic and political relations. As we can see, the relations are mutually desired as Asia shows great interest in developing them, especially during the deterioration of Russian-European relations.

The study is mainly based on the following research methods: descriptive, analysis, and document analysis. The paper is based on books, scientific papers, and research studies in this field.

Keywords: Russia, Asia, Afghanistan, politics, relations, cooperation.

INTRODUCTION

Currently, Asia in general, and the East Asian region, in particular, are playing an increasingly important role in world politics and economics since it is there that the center of industrial, and also partly post-industrial, high-tech growth and geopolitical processes in the world is shifting. Factors such as the economic and political rise of the super-large states of the region - China and India, the tense state of Sino-Japanese relations, and the strengthening of the security alliance between Japan and the United States, which dominate the world system and strive not to let processes in critical regions of the world out of their control, put on the agenda the question of how exactly it will happen further development of the East Asian region and what Russia's role will be in this process. As for Russia, East Asia seems especially important in the context of the diversification of its foreign policy and the development of Siberia and the Far East, which are economically connected with the countries of the East Asian region more closely than with the rest of the country. The strategic goal of Russian foreign policy throughout its evolution is to restore and maintain a great power's status, primarily due to restoring positions in East Asia (Kireeva, 2014). Regarding Central Asia, the geopolitical position of Russia and Afghanistan between Europe and Asia, between two world centers of trade and business activity, suggests a special place for both countries in developing Euro-Asian ties and expanding the transport sector.

Russia-Asian Relations the Case of Afghanistan

The basis of Russia's national interests in the Middle East region and Afghanistan, particularly, is the security of its southern borders and the territories of its Central Asian allies - the CIS member countries. At the same time, Russia acts as a guarantor of the latter's security. As for Afghanistan itself, Russia proclaimed the following goals of its Afghan policy, which meet the national interests of itself and the states of the region: achieving political stability in Afghanistan, eradicating the sources of international terrorism and drug trafficking, preserving the independence and territorial integrity of the country, maintaining good neighborly relations with it, promoting compliance with human rights (Alaverdov, 2022). Even before the end of hostilities in Afghanistan, Russia declared its readiness to provide multilateral assistance to the Afghan population. At the same time, it was primarily about providing humanitarian assistance, which Foreign Minister I confirmed. After a meeting in Dushanbe in October 2001 with his Afghan counterpart, Dr. Abdullah, Ivanov claimed that

Afghanistan needed mostly humanitarian aid and not military-technical cooperation and added that if the Afghan Ministry of Defense asked Russia to supply weapons or train military personnel, they were ready for it as well. As for Russia's contribution to the creation of a new Afghan army, it turned out to be very insignificant, mainly due to political reasons: the main functions in this area were assumed by the United States and France, which began to create a new army on the spot, in Afghanistan itself (Toporkov, 2014). The clear financial advantage of the two countries over Russia and the factor of their direct military presence in Afghanistan had an impact. In addition, Moscow hoped to use its old connections with General Fahim, who was trying to implement the idea of creating a new army based on the armed formations of the Northern Alliance, which he still heads. However, the plans of the Afghan Minister of Defense encountered opposition from President Hamid Karzai and his American sponsors. Therefore, Russia's participation in the creation of the new Afghan army turned out to be very limited. Russia's military cooperation with Afghanistan has taken on a new dimension recently. While visiting a weapons exhibition in Nizhny Tagil, the Chief of the General Staff of the Russian Army, General A. Kvashnin, said that several Eastern European countries have expressed a desire to modernize their existing Soviet and Russian weapons and military equipment to adjust them to NATO standards. Regarding other areas of Russian participation in the reconstruction and rehabilitation of Afghanistan, Russia's role here looks more than modest. Russia's political support for Afghanistan seems most tangible at all international forums, primarily the UN. At the same time, Moscow acts as an equal partner of its southern neighbor and a defender of its national interests. Russia's technical and economic assistance to Afghanistan appears less ambitious. The two countries most active participants in economic cooperation are increasingly private Russian companies, mainly from the oil and gas sector. Russia is expected to participate in another large-scale economic project - the construction of railways in Afghanistan. Russian design and survey institutes have rich experience in developing feasibility studies for certain ways and roads in difficult geographical conditions and can carry out relevant work in Afghanistan. As a result of negotiations between Russia and Afghanistan, a decision was made to create a joint working group that will study the possibility of carrying out design and survey work and developing a feasibility study for constructing a railway in Afghanistan. Afghanistan is a landlocked country. There is no rail transport, and the air fleet is also small due to the limited number of terminals and aircraft. The main mode of transport currently is the automobile. For Afghanistan, which emerged from war only three years ago, there are many opportunities for international transport development. By the beginning of 2000, the country had only 3,000 km of highways, most of which had fallen into disrepair due to military operations. Afghanistan is currently one of the least developed countries in the world. Restoring the country and its economy and strengthening security requires the government to take urgent measures to restore the national economy and, first of all, the transport sector. From a strategic point of view, Afghanistan occupies an important place in the center of Asia, at the crossroads of routes from Southwestern to Southeast Asia, and can also serve as a transit center between the countries of Central Asia and Europe. Currently, transport transportation is included in one of the main economic reform programs of the country. According to the UN, as Afghanistan's economy recovers, priority is given to projects to reconstruct main roads by allocating significant financial resources (Aristova, 2004).

Its neighbors, Iran and India, are also showing interest in this; in 1998, Russia and Oman signed an agreement on creating an international North-South transport corridor. Two thousand four several more countries joined the agreement, including Kazakhstan and Turkmenistan. At the same time, Russia, having extensive experience in developing feasibility studies for such facilities, is the leading participant in the project. It is planned to build a trans-Afghan railway connecting the country with the railway network of Iran, Central Asia, and Pakistan (Belokrenitsky & Sikoev, 2014). As a result, Afghanistan will not only have new opportunities for internal transportation, but the country will also turn into a central international transit hub. There is no need to talk about the benefits that Afghanistan will receive from such a project. Russia can assist Afghanistan in its connection to regional economic projects. The nature and scale of Russian participation in the reconstruction of Afghanistan will depend not only on Russia's intentions and capabilities but also, firstly, on the needs of Afghanistan itself and, secondly, on the political situation. Thirdly, it depends on how well this participation "fits" into the general mechanism of international cooperation with Afghanistan. Taking these circumstances into account, Russia has the opportunity in the future not only to restore lost positions in Afghanistan but also to make a significant contribution to the overall efforts to restore it and transform the country into a zone of

political stability. This will meet the interests of Russia, Afghanistan, and the world community (Korgun, 2004).

Conclusion

Close cooperation between countries, institutions, government bodies, and individuals, and some involvement of finance from the public and private sectors, can bring tangible benefits to individual countries, including Afghanistan and the entire region of Europe and Asia. Russia is doing its best to participate more broadly in reconstructing the Afghan economy. However, Russia imposes certain restrictions on its direct presence in Afghanistan, given previous Soviet experience. There are specific problems associated with Afghanistan that concern the whole region. The first one can be named the drug business and the context of the rapid growth of drug production in Afghanistan, Russia turns out to be the most significant victim of drug expansion: most of the Afghan drugs are transported through the countries of Central Asia to Russia, and then part of them to West. Russia is one of the world's largest markets for Afghan heroin. Accordingly, it bears some of the most severe consequences of Afghan drug trafficking in the fields of security, public health, and the socio-economic sphere (Kazantsev & Lynch, 2020). The second one is the migration issue. The migrants can enter Russia in the same way as the drug business. The third one is human trafficking, as well as terrorist activities (East-West Institute, 2014). Iran is concerned by all these problems as well.

Moreover, in the context of ongoing sanctions, Iran's trade interests are reportedly threatened, including an ambitious railway project through which Afghan exports will go to Iranian ports and from there to the rest of the world (European Union Agency for Asylum, 2020). Here, we have to say that heroin is considered one of the most critical security threats in Iran. An estimated 31 percent of heroin exported from Afghanistan crosses the Iranian border. Despite the tendency to secure its border unilaterally, Iran has a history of cooperation with UNODC (Gavrilis, 2015).

In July 2021, it was reported that Russia had reaffirmed its solid military commitment to defending its CSTO treaty allies in Central Asia from any military threat emanating from Afghanistan and was also publicly engaging with the Taliban, seeking assurances that they will not allow Afghanistan to become a security problem for Russia and Central Asia. Since Russia does not have and cannot afford a direct military or other force presence in Afghanistan, in the fight against drugs, it is forced to rely on the system and security structures that operate in Afghanistan itself (Stepanova, 2014). In this sense, Russia is objectively interested in strengthening the security sector and the general functionality of state power in Afghanistan, as well as in intensifying regional cooperation on countering drugs around Afghanistan, especially along the northern drug trafficking route through the countries of Central Asia.

As for Afghanistan, in the long term, if Afghanistan is to maintain its chances of overcoming poverty, it will need to find ways to increase domestic production and develop exports that can pay for imports. This will require protecting foreign direct investment, improving infrastructure and international connectivity, and completely rebuilding the education system to have a sufficiently educated workforce for the economy and governance of the country (Holzhacker, 2021). The main issues requiring long-term attention to overcome immediate challenges and maintain chances of achieving economic and social progress are insufficient schooling, especially for girls, low productivity, climate change and water scarcity, low digitalization, and lack of infrastructure and connectivity.

REFERENCES

- Alaverdov, E. (2022). The importance of Regional Triangular – India- Pakistan – Afghanistan and Russian interests in the region. *Journal of Education Culture and Society*, 85-94.
- Aristova, A. (2004). International transport routes and Afghanistan. In V. Korgun, (Ed.), *Afghanistan in the Early XXI Century* (pp. 67-73). Institute for Israel and Middle East Studies.
- Belokrenitsky, V. & Sikoiev, R. (2014). *The Taliban movement and prospects for Afghanistan and Pakistan*. Institute of Oriental Studies of the Russian Academy of Sciences.
- East-West Institute. (2014). Afghan narco trafficking. A Joint Threat Assessment. EastWest Institute.
- European Union Agency for Asylum. (2020). Afghanistan. Security situation. Updated report. EASO.

- Gavrilis, G. (2015). Afghan drug trafficking: State of the Afghanistan borders. EastWest Institute.
- Holz hacker, H. (2021). Economic note. CAREK Institute.
- Kireeva, A. (2014). Russia and East Asia: New opportunities and challenges. *International Relations*, 3(36), 9-19.
- Korgun, V. (2004). Russia and Afghanistan. In V. Korgun, (Ed.), *Afghanistan in the Early XXI Century* (pp. 115-124). Institute for Israel and Middle East Studies.
- Kazantsev, A. & Lynch, T. (2020). Afghanistan in the context of regional security. In *Terrorism in Afghanistan: Joint Threat Assessment* (pp.41-62). EastWest Institute
- Stepanova, E. (2014). Afghan drug trafficking. EastWest Institute.
- Toporkov, V. (2014). *Afghanistan: The Soviet factor in the origins of the crisis*. Interactive Plus.

The development trends of the banking sector of Georgia during the banking crisis

Tinatin ZHORZHOLIANI

Assoc. Prof. Dr. David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia, Tbilisi, Georgia
Email: zhorzholianit@yahoo.com ORCID: 0000-0002-8274-9028

David PATSATSIA

Ph.D. (C.) Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi, Georgia
E--mail: davit.patsatsia1983@gmail.com ORCID: 0009-0008-3593-2306

Abstract

The article examines the repercussions and emerging obstacles following a banking crisis. It delves into the multifaceted impact of the crisis on the financial sector, economy, and society while identifying the novel challenges confronting the world. Through a thorough analysis of the events leading up to the banking crisis and its consequences, the study sheds light on the vulnerabilities and weaknesses present within the financial system. In addition to assessing the immediate aftermath of the crisis, the article addresses the new challenges emerging in the post-crisis era. By employing research methods such as a) data collection and analysis, b) conducting a review of academic literature, research papers, reports, and articles related to banking crises, financial sector vulnerabilities, economic impacts, and post-crisis challenges, c) depth case studies of specific banking institutions affected by the crisis to understand the underlying causes, risk management practices, and regulatory oversight - the article provide analysis of the new challenges faced by Georgia after the global banking crisis. Addressing the new challenges after the banking crisis requires a comprehensive approach encompassing financial reforms, risk management enhancements, and social support mechanisms. By learning global experiences, Georgia can pave the way for a sustainable and prosperous future.

Keywords: Banking crisis; Financial sector; Economic impact; Social implications.

INTRODUCTION

In March 2023, three small and medium-sized US banks failed over five days, triggering a sharp drop in global banking stock prices and prompting swift regulatory responses to prevent potential global contagion. Silicon Valley Bank (SVB) collapsed after selling its treasury bond portfolio at a significant loss. This fueled concerns among depositors about the bank's liquidity. The value of the bonds significantly dropped as market interest rates rose after the bank's shift towards longer-dated bonds. The bank primarily served technology companies and wealthy individuals with substantial deposits; however, balances exceeding \$250,000 were not insured by the Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC). Silvergate Bank and Signature Bank, heavily exposed to cryptocurrency, faced challenges during this market turbulence.

Three major US federal bank regulators responded to the bank's failure by issuing a joint communiqué. They announced emergency measures to ensure the satisfaction of all deposits at Silicon Valley Bank and Signature Bank. The Federal Reserve initiated the Bank Term Funding Program (BTFP), offering loans of up to one year to eligible depository institutions that provide qualified assets as collateral.

To prevent the situation from affecting more banks, global industry regulators intervened to provide emergency liquidity, including the Federal Reserve, the Bank of Canada, the Bank of England, the Bank of Japan, the European Central Bank, and the Swiss National Bank.

Shortly after SVB's transformation, depositors swiftly began withdrawing funds from San Francisco-based First Republic Bank (FRB), an institution specializing in private banking for affluent clients. Unlike SVB, FRB did not offer insurance for deposits exceeding \$250,000. These deposits constituted 68% of the bank's total holdings at the close of 2022, dropping to 27% by the end of March due to the withdrawal of \$100 billion in uninsured deposits. FRB remained destabilized even with a \$30 billion capital infusion from a consortium of central banks in March. Its stock price declined while the FDIC prepared to assume control and facilitate its sale on April 29. May 1 saw the FDIC's announcement of the closure and sale of First Republic to JPMorgan Chase.

Concerns regarding the global banking sector had escalated by March 19. On that day, UBS Group AG, a Swiss bank, acquired its smaller counterpart, Credit Suisse, through an emergency agreement facilitated by the Swiss government.

On March 19, the Federal Reserve and several other central banks announced significant US dollar liquidity measures to calm market turmoil. In a 'coordinated move to strengthen liquidity provision through US dollar standing swap line arrangements,' the US Federal Reserve, the Bank of Canada, the Bank of Japan, the

European Central Bank (ECB), and the Swiss National Bank came together to organize the day's USD Swap Transactions. These swaps were previously set on a weekly cadence.

On March 21, The Business Times reported that Asian central banks 'are likely to be heavily impacted by the banking crisis in the US and Europe. However, Australian central bank chiefs have met and publicly hinted at a potential pause in recent rate hikes. ABC News reports that the central banks' challenge will be determining whether 'banking turmoil is close to affecting the real economy or whether inflation still poses a more significant threat. In Japan, three major lenders-Mitsubishi UFJ Financial Group, Sumitomo Mitsui Financial Group, and Mizuho Financial Group—lost between 10% and 12% in share value due to the market turmoil and their exposure to the bond market. The Bank of Japan held a crisis meeting mid-March, and the Topix banks index fell by 17%. The decline was driven by fears of an SVB breakup and risks to Japan's regional banking sector, partially due to rising US interest rates.

The cost of insuring Deutsche Bank's debt default significantly rose on Friday, March 24, with the bank's 5-year debt CDS increasing by 70%.[126] The ECB and other European central banks raised interest rates on the same day. Europe's STOXX 600 indexes dropped about 4%, while Deutsche Bank shares declined by over 14% at one point and closed the day down approximately 8%. The UK banking index also fell by around 3%, followed by roughly 6% declines for Barclays and Standard Chartered and a 4% drop for NatWest. Shares in other European banks, including Commerzbank, Austrian Raiffeisen Bank, and French Société Générale, also fell. Eurozone finance ministers have urged the Commission to close loopholes in the Crisis Management and Deposit Insurance (CMDI) provision, beginning in the second quarter of 2023, as per Paolo Gentiloni of the European Commission.

Chinese banks had little negative impact. According to Bloomberg News, most of the top 166 performers during the market turmoil were in China. The banking crisis in the US and Europe highlighted the relative stability of China's banking system. While China's recovery from the pandemic has been fragile, inflation there has remained subdued, and the People's Bank of China has adjusted interest rates at a slower pace than Western central banks.

The turbulence in the financial system led India's central bank to postpone further interest rate hikes on April 6. While a 25-basis point increase had been widely anticipated, the central banks of Australia, Canada, and Indonesia also refrained from implementing additional hikes.

Although rising interest rates enhance banks' returns on consumer loans, tighter financial conditions decreased capital funding for the sector. The S&P 500 Bank Index (SPX BK) declined by 14% in April year-to-date, driven by reduced expectations for quarterly earnings at certain American banks.

On April 11, the International Monetary Fund lowered its projection for global GDP growth in 2023 from 2.9% to 2.8%, stating that 'uncertainty is high and the balance of risks has shifted decidedly to the downside as long as the financial sector remains unsettled.' This forecast indicated a deceleration from the 3.4% growth in 2022. However, growth is expected to experience a modest pickup to 3.0% in 2024. The IMF has been revising its forecast downward since the spring of 2022.

Georgian banking sector trends

Today, the banking sector of Georgia is considered sustainable, a recognition affirmed by international institutions. On one hand, we observe significant progress in the banking sector aimed at enhancing the quality and efficiency of assets. This progress encompasses asset cost reductions, risk management advancements, and strengthened capital adequacy.

However, amidst the rapid growth in the assets and profitability of commercial banks, an imbalance emerges when compared to economic growth and business lending rates.

It is worth noting that the state of Georgia's banking system and the established development trends have significantly diverged from the global banking trends.

In particular, the convergence of well-established forces and recent developments is reshaping the global banking industry, except for Georgia. Over the past 17 years, low interest rates have acted as a catalyst within the banking sector, disrupting the fundamental equation linking deposits to banks' creditworthiness. Throughout this period, money has been virtually costless in developed Eastern and Western countries, diminishing its significance for banks regarding revenue.

However, this scenario did not apply to Georgia. The National Bank of Georgia's policy of maintaining 'expensive money' dictated the strategic approach of the commercial banking sector. Coupled with disproportionately high returns from foreign exchange operations and excessive revenues from fines and other penalties, the Georgian banking sector had access to comparatively affordable funds. This enabled

them to engage in arbitrage operations, addressing one of Georgia's significant yet unresolved issues. This advantage also allowed them to operate at substantially high-interest rates that remained unattainable for the real economy.

The scarcity of funds has severely impacted the economy; bank financing is expensive and challenging to secure. Unfortunately, due to the underdevelopment of market institutions such as the stock exchange, viable alternative sources for business funding are nonexistent.

If banks in developed countries realize they must accelerate changes, it is not just about staying competitive and competing. They also need to seek out and discover new avenues for growth.

The key drivers of change in the banking systems of leading nations, as identified by Accenture plc, an Irish-American professional services company specializing in IT services, have become a guiding reference. These drivers have empowered banks to shape and propel trends likely to impact the banking industry this year.

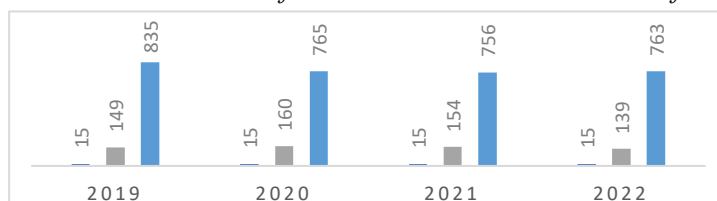
As Michael Abbott points out, 'In 2023, most of the trends shaping banking hinge on, if not initiate, a return to positive rates. The weight of this shift holds the industry at predictable levels.'

Regrettably, the banking system of Georgia does not share a similar trajectory. Interest rates remain nearly unchanged or exhibit insignificant fluctuations. The banking sector operates under an exceptionally favorable regime and regulation, controlled mainly by two banks: JSC 'Bank of Georgia' and JSC 'TBC Bank.' These two entities jointly hold almost 84% of the market and show little sign of change.

Consequently, the trends echoing on the international stage show less alignment with those taking shape in Georgia. This incongruence significantly hampers the development of the Georgian economy and the advancement of employment levels.

As of the end of 2022, Georgia is home to 15 commercial banks, including 13 with foreign capital participation, boasting 139 branches and 763 service centers. These financial institutions are spread across Tbilisi and nearly all regions of Georgia, excluding the occupied areas. Notably, recent years have witnessed a reduction in bank branches and service centers compared to 2019. However, this has been juxtaposed with an increase in deposits and loans and a decrease in interest rates on credit resources. This reduction in interest rates has occurred despite the persistence of high-interest rate spreads. These trends suggest that the number of banks alone is not the sole determinant of competition within the banking sector. Instead, the level of development and dynamics exhibited by the existing banks play a pivotal role. The overall number of operational banks has remained constant at 15 entities, even with introducing of a new player -Pessara Bank- in the market in 2022. The addition of Pessara Bank coincided with the exit of the subsidiary bank of Russian VTB Bank, known as VTB Bank of Georgia, from the market. The departure of the VTB Bank of Georgia resulted from international sanctions imposed on Russia. The decrease in the number of branches during 2022 can largely be attributed to the exit of VTB Bank from the market, while the base bank has undertaken structural reorganization efforts, leading to an increase in the number of service centers.

Chart No. 1. Number of Branches and Service Centers of Banks (Units) 2019-2022

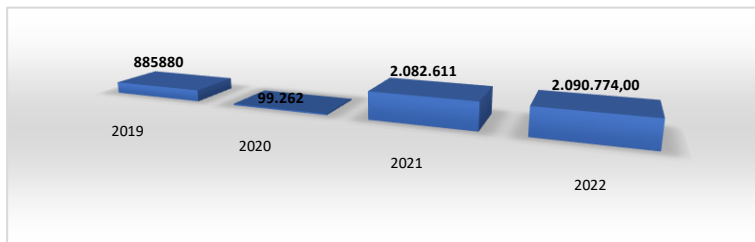
Source: National Bank of Georgia

This is crucial for maintaining trust in the banking sector and fostering further development. Notably, in recent years, some banks were sold, merged with others, or liquidated, all without negatively affecting depositors. We have successfully navigated these processes without any significant banking crises. This trend continued in 2022 when the base bank smoothly merged VT Bank's assets and liabilities, resulting in a record net profit of 2.090 billion for the system. The banking system effectively withstood the impact of the 2020 economic crisis and maintained an average annual profit of 2 billion in 2021-2022. Thanks to this transaction, Base Bank now ranks fourth systemic bank by assets, following Bank of Georgia, TBC Bank, and Liberty Bank. We anticipate it will soon surpass 5% of the total assets, enhancing competition in the banking sector and subsequently positively affecting loan interest rates, leading to reductions.

Regarding system sustainability, it is worth noting that in the last decade, the primary challenge has been overcoming the loss trend of 2008-2009. This challenge was further compounded by the impact of the

COVID-19 pandemic from 2020 to 2022. At the end of 2009, the system incurred losses of 65 million, reflecting the global economic crisis and the military conflict between Russia and Georgia. Additionally, a sharp decrease in net profit figures to 99 million at the end of 2020 can be attributed to these factors.

Chart No. 2. Net profit of banks (thousand GEL) 2019-2022

Source: National Bank of Georgia

Although the country received substantial international aid, the banking sector was significantly affected by increasing overdue loans since the end of 2008. This trend was primarily caused by a unique 'boom' in retail lending from 2006 to 2008 and problematic loans, especially those of companies registered and operating in Samachablo. The sharp increase in amortization and restructuring costs of loans for individuals ultimately led to a system loss.

The years 2019-2022 have clearly shown that, despite the existing problems and significant challenges, the general trends in the development of the banking system should be evaluated positively. This assessment is based on positive evaluations from the International Monetary Fund and the World Bank and the ongoing processes within the banking sector. These processes include the transition to Basel 3 metrics and new banking regulations expected to reduce risks and increase access to credit resources in the coming years.

The development of the capital market has gained significant importance since 2018, when the Ministry of Finance initiated the issuance of highly liquid securities, often referred to as 'benchmark' bonds. This initiative involves the creation of a treasury obligations and bond issuance calendar, which includes benchmark bonds with maturities of 2, 5, and 10 years, covering years 2020, 2023, and 2028. These benchmark bonds represent more significant issuances with known periodicity and consistent volumes, characterized by high liquidity and predictability. Market participants now have access to a predictable issuance calendar for the next five years, with each benchmark bond having a defined volume: 2-year bonds at 480 million, 5-year bonds at 360 million, and 10-year bonds at 100 million GEL. Additionally, the Institute of Primary Dealers launch will require banks to participate in the primary auction of government securities to facilitate liquidity in the secondary market for all market participants.

A separate but crucial topic is transforming the existing yet essentially non-functional stock market model or creating a new alternative. International experience suggests that more than developing the capital market is required if businesses require alternative funding sources. Furthermore, the growth of the stock segment can enable banks to expand their investment banking services. Banks with minimal securities portfolios for trading operations must utilize investment banking mechanisms in their financial services.

Understanding how the development of the stock market influences future expectations is equally intriguing, as it plays a pivotal role in investment decisions. Such research holds significance in assessing industrialized and developing countries, as some developing nations possess more liquid stock markets than countries with higher GDP per capita.

We can observe a direct relationship between stock market development and economic growth, but is there a correlation between stock market liquidity and banking development? Does the latter genuinely contribute to economic growth?

We divided countries into four groups to assess the relationship between stock markets, banks, and economic growth. Group 1 had above-average stock market liquidity (as measured by the value trade-to-GDP ratio) in 1976 and above-average banking development. Group 2 had liquid stock markets in 1976, but banking development could have been better. Group 3 had below-average stock market liquidity in 1976 but well-developed banks. Group 4 had illiquid stock markets in 1976 and below-average banking development.

The key to this analysis lies in the development paradigm. Countries with a liquid stock market and a well-developed banking sector experienced much faster growth than countries with either an illiquid market, underdeveloped banks, or a hybrid of both. This perspective challenges the prevailing economic views that suggest an unsuitable environment for stock market development and present illiquid markets in opposition to banking development. Instead, both elements independently act as strong predictors of future economic

growth. However, while a liquid capital market implies more investment, sales of new shares are not the sole source of funding for increased investment.

Another paradigm to consider is that stock markets usually complement, rather than replace, bank lending and bond obligations. In healthy competition with commercial banks, segments, and the overall economy benefit when the financial sector develops appropriately.

Even today, part of corporate capital is financed through retained earnings and bank loans. In particular, in developing countries, greater stock market liquidity is linked to increased capital raised through bonds and bank loans, resulting in higher corporate debt ratios alongside market liquidity.

Both the stock market and banking are substantial segments of the financial market, mutually competing positively for the funds of citizens' savings and investments from other institutional investors, thereby enhancing competition within the financial market.

The main weakness of the Georgian stock market model lies in this paradigm. In such conditions, any deviation on one side and an imbalanced approach to the development of one segment will inevitably lead to stagnation in the other segment. This scenario, unfortunately, occurred in our case.

At this time, the strategic paradigm calls for a clear separation (at the legislative level) between stock activities and deposit, credit, and settlement activities. This separation is considered the main prerequisite for balanced financial market development.

Commercial banks are joint-stock companies quoted on stock exchanges. In a competitive environment, banks compete with companies based on the alternative value and nature of bank loans for resource raising.

A liquid stock market offers companies an alternative to reduce their reliance on bank credit, providing access to relatively inexpensive funds. This, in turn, pressures banks to move toward further interest rate reduction and a narrower net interest margin.

Well-functioning stock markets drive economic growth and development by facilitating the mobilization of financial resources, connecting those needing capital for innovation and growth with those with the resources to invest. They do this in a regulated, secure, and transparent environment. Exchanges also aim to promote good corporate governance among their listed issuers, encouraging transparency, accountability, and respect for the rights of shareholders and key stakeholders.

When considering the period of state enterprise reform, along with factors like significant energy projects such as the construction of the Anaklia port and the reconstruction of the Khudon HPP, as well as the transition of Georgian companies to IFRS financial reporting standards, there is a significant opportunity to establish a liquid stock market in the medium term. It is essential to note that by developing a liquid stock market, meaningful reductions in bank interest rates, which are crucial for rapid economic growth and poverty alleviation, will be feasible.

Another critical stock indicator mentioned earlier is the ratio of stock capitalization to the market value of shares in the GDP. The average indicator for EU countries in 2021 was 55%, with some countries having even higher figures. For instance, in a small country like Iceland, stock market capitalization accounted for 75.6% of GDP, with a GDP per capita of \$68.7 thousand. The market capitalization share in Malta was 32%, and GDP per capita was \$33.5 thousand. In the case of Ireland, the market capitalization share was 37%, and GDP per capita was a substantial \$100 thousand.

In contrast, in 2022, Georgia's total market capitalization was only around 2% of GDP, primarily due to bonds, with a GDP per capita of \$5,200. The degradation of the stock market is illustrated by the market capitalization curve, where in 2007, before legislative changes, the share of market capitalization in GDP was 13%. This curve underscores the limited potential of the existing stock market model. With a liquid stock market today, we could have had a GDP at least 25% higher and a GDP per capita of more than \$10,000, rather than the current \$6,700.

The state of the Georgian stock market can be observed by examining the information on the Georgian Stock Exchange (GSE) website. In all three listing groups (A, B, C), with A being the highest, it is evident that eight out of nine companies have securities listed as bonds. Only "Bank of Georgia" shares are represented in this group. Bonds also dominate the group B, with only three Georgian company shares present. We find a meager representation of just four Georgian company shares in the lowest group, C.

An alternative perspective that suggests the existing stock market model needed more time to mature has been debunked. This argument implies that the stock market's liquidity and prospects should have improved with an improvement in the management culture of leading Georgian companies and the transparency of financial data. However, the actual performance of the Georgian stock market contradicts this notion. For instance, the Georgian Stock Exchange Index (GSX) has significantly declined, dropping from 154 in 2018

to 108 in June of the past year and 76.09 in January of the current year. Moreover, the number of securities listed on the stock exchange has decreased from 62 in 2018 to just 31 today.

Investment, whether in financial or product markets (such as agriculture, real estate, and manufacturing), is pivotal in driving economic growth and prosperity. Governments and regulators are increasingly focusing on creating policies to promote an investment culture, such as reducing interest rates and encouraging more individuals to invest in stock markets. An investment can create wealth.

The primary economic paradigm of our country's development centers around the fact that since 2007, following the reforms initiated by Bendukidze, a prominent reformer, the Georgian stock market has faced significant setbacks. Unfortunately, it has struggled to recover, and the stock market's pulse is barely felt. In this period, the focus has shifted toward individual banks, overshadowing the role of the stock market.

CONCLUSION

The impact of global shocks in 2020-2022 revealed that the primary weakness of our economy was not the freely floating exchange rate but the persistently high dollarization of the economy, particularly concerning business loans. Additionally, despite efforts to reduce this deficit, the high balance of payments deficit directly influenced the exchange rate. The high level of payment deficit was primarily attributed to the vulnerabilities within the real sector of the economy, which could not be addressed solely by stimulating the service sectors. When examining this issue, it is pertinent to reconsider that the economy cannot effectively use the exchange rate as a buffer in a highly dollarized and non-convertible currency environment. Moreover, monetary policy cannot react to a temporary deviation from the target inflation rate unless inflationary expectations and GDP growth rates exert additional pressure on price growth.

The current state of the banking sector also deserves a positive evaluation. It is worth noting that not only has the specific proportion of foreign currency loans in total loans decreased in terms of dollarization, but also the dollarization of deposits has diminished. The sole instance where intervention is warranted in the market is when it is based on the real influential exchange rate factor. This factor holds significance in macroeconomic balance, reflecting the changes in the lari's exchange rate against the currencies of Georgia's central trading partner countries. It aims to prevent the undue strengthening of the lari, restrict imports, promote exports, and stimulate economic growth. The focus here is on Georgia has trade turnover: the Eurozone, Türkiye, Azerbaijan, Russia, Ukraine, China, Armenia, the USA, Bulgaria, and Japan.

In 2021-2022, Georgia's economy achieved its highest growth rate in the past decade. The economic growth during this period reached 10.3%, a rate considered high even among developing economies, surpassing the growth levels of countries like China and India. By comparison, countries with a BB group rating, which includes Georgia, recorded an average economic growth rate of 3.5%.

REFERENCES

Brychan, T. (2013). Technology-based Entrepreneurship.

Mullineux, A.W. (2011). Business Cycles and Financial crises.

Tsutskiridze, G. (2022). Without the development of the stock market, it is unnecessary to talk about the rapid growth of the economy. <http://bfm.ge/safondo-bazris-ganvitarebis-gareshe-zedmetia-saubari-ekonomikis-swraf-zrdaze/>;

Tsutskiridze, G. "The platform of digitization of the economy largely determines our role and place in the modern world", <http://bfm.ge/ekonomikis-cifrovizaciis-platforma-didwilad-gansazghvrvs-chvens-rols-da-adgils-tanamedrove-msoflioshi/>

https://www.nbg.gov.ge/uploads/publications/analytical_reports/2018/financial_sector_review_geo.pdf

<http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>

<https://knoema.com/nwnfkne/world-gdp-ranking-2017-gdp-by-country-data-and-charts>

<https://data.oecd.org/trade/trade-in-goods-and-services.htm#indicator-chart>

<https://www.digitalbankingreport.com/>;

https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2017_9789264276284-en#page24

https://www.bbvarsearch.com/wp-content/uploads/2017/02/WP_17-03_DiGiX_methodology.pdf;

<http://www.moa.gov.ge/Ge/AboutDCFTA>;

Can Stock Market Development Boost Economic Growth? Empirical Evidence from Emerging Markets in Central and Eastern Europe 29.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567112001773>

MOOCs at the University of Bayreuth: The experience of Ukrainian students

Kateryna TRYMA

PhD & Senior Researcher, Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Guest Researcher, the University of Bayreuth

E-mail: k.tryma@ihed.org.ua

ORCID: 0000-0001-5567-1387

Abstract

Massive Online Open Courses (MOOCs) are an essential part of the modern University's electronic information and educational environment and a universal form of communication between society and the University. MOOCs contribute to intercultural communication. As part of virtual learning, MOOCs create opportunities for more effective teaching for international students. The virtual classroom is a neutral and value-free platform for fruitful cultural exchange.

The University of Bayreuth has adopted several procedures to create MOOCs and to make them an effective tool for asynchronous learning. MOOCs created at the University contribute to the general development of the University, its promotion for getting new students from all over the world, as well as global and local knowledge-sharing and presentation of the university expertise.

The design of the courses, the methods, and the didactic materials of MOOCs are based on modern approaches, namely, the constructive alignment and taxonomy of learning outcomes. There is solid support from the university team to the lecturers who want to create MOOCs in designing courses and technical support.

Keywords: Massive online open courses, University, Virtual learning, Bayreuth University, Asynchronous learning.

INTRODUCTION

Massive Online Open Courses (MOOCs) are an essential part of the modern University's electronic information and educational environment and a universal form of communication between society and the University. MOOCs contribute to intercultural communication. As part of virtual learning, MOOCs create opportunities for more effective teaching for international students. The virtual classroom is a neutral and value-free platform for fruitful cultural exchange.

Therefore, the University of Bayreuth has adopted several procedures to create MOOCs and to make them an effective tool for asynchronous learning. MOOCs created at the University contribute to the general development of the University, its promotion for getting new students from all over the world, as well as global and local knowledge-sharing and presentation of the university expertise.

The design of the courses, the methods, and the didactic materials of MOOCs are based on modern approaches, namely, the constructive alignment and taxonomy of learning outcomes. There is robust support from the university team to the lecturers who want to create MOOCs in designing courses and technical support.

To contribute to the further development of MOOCs, Ukrainian students have analyzed all the present online courses as listeners. This paper aims to analyze the effectiveness of MOOCs created at the University of Bayreuth for the students of Ukraine.

Method

To make this analysis, 20 students (aged 18-20) from Ukraine were interviewed in January – March 2023. One online interview, in general, took 30 minutes via WhatsApp, Telegram or Zoom. The students were asked to enroll in the relevant online course to become aware of the published materials.

The criteria that I have used to choose students were connected with their language abilities, relevant specialty, and previous experience in taking online courses:

Five Speciality "Chemistry" students of Taras Shevchenko National University of Kyiv explored the Course "Biomaterials and Biofabrication: Design, Engineering and Innovation."

The same students were asked to try the Course "Cellular Polymers: Structure, processing, applications."

Five Speciality "Social Medicine" students of National Pirogov Memorial Medical University explored the Course "Conscious Grocery Shopping: Sustainability, Nutrition, Health, and Law."

Five students of Speciality "Management" of Mariupol State University explored the Course "Value Co-Creation in Sport Management – A New Logic in a Changing Society."

Five students of Speciality "International Relations" of Mariupol State University explored the Course "Immigration and Labour Markets in Economic History."

FINDINGS

What ideas and attitudes have they shared?

First of all, they said about *the advantages* of the online course:

- the opportunity to study anytime and anywhere;
- the opportunity to learn at one's own pace;
- learning in a calm environment and individual approach.

The *disadvantages* are standard: the students require strong self-motivation and more practical skills in working in edX. They also feel uncomfortable without personal contact with the lecturer and lose motivation to finish the course.

Platform edX is relatively new for Ukrainian students. Nevertheless, they understand it as a global trend. All the students have experience with online courses – Ukrainian variant – Prometheus (16) and international one – Coursera (4).

When they were asked about the difference between the online platforms – it was difficult for them to provide me with the answers. Nevertheless, they described some characteristics – important from their point of view - of platform edX. Among them are:

1. Interactive video lectures with subtitles.
2. Educational resources (books, reports, and webinars) can be downloaded.
3. Online testing.
4. Virtual laboratories with interactive interfaces with the possibility of viewing, modeling, and simulating.
5. Calendar with the schedule.
6. Multilingual interface.
7. Forum for discussions.
8. Wiki projects for the introduction of collaborative learning.
9. Reports on course activity.
10. Different types of evaluation.

The interface of the platform is simple. All the students say that after 1-2 Chapters, they understand the course's logic and the platform's requirements. They like quizzes after each block of material: it helps to remember and structure materials. They also admit that the section "Calendar" is handy for personal time management. The " Forum " section is standard, and students use it efficiently. They like the section "Presentation Slides" – where all the materials of the virtual lectures are presented. They also like welcome information. It was helpful to understand what they have to do in this course. One thing that was frustrating for them was the charge for the certificate.

The students said the main difficulty was connected with the video lectures. The main issue is language skills. MOOCs are created for every listener who wants to study, but the main requirement is knowledge of English. The students feel considerable discomfort in understanding professional terminology.

RECOMMENDATIONS

Several recommendations have been worked out based on students' feedback and personal experience. They are connected with the peculiarities of the Ukrainian education market and the personal expertise of the author:

- The main weakness of Ukrainian students is a need for more language knowledge. It was the main obstacle for them to start and complete the course.

The possible recommendation by most listeners is to provide a unique Glossary for the terms at the beginning of the course (both English and Ukrainian versions). Also, they need subtitles and help with what

the lecture says and what they see on the screen. There were some delays between the speech and the appearance of the subtitles.

- For experienced users of online platforms, it is easy to guess the rules and principles of their work. However, according to the students, there is a big difference between domestic and international educational platforms. Not all of them were so attentive to reading and watching the section "Introduction." Most of them said it was too long and complicated.

The possible recommendation is to reconsider the introduction, namely the block "Guidelines for "Interactive Books" (for many students, it was too long and tedious).

- While speaking with the students about the motivation to complete this course, the main spring of action was the possibility of having extra points at the University. In Ukraine, MOOCs are considered a type of informal education, and the university teachers can use the certificates of these courses as a ground to give extra points on some module or topic. Some students (namely the representatives of the Speciality "Chemistry") point out that their motivation was also based on the opportunity to get new relevant knowledge. 1 Student with a specialty in management and two students with a specialty in International Relations want to have the certificates in their profiles on LinkedIn.

The possible recommendation is to specify all the possible achievements for the listeners in the section "Introduction" to the course.

It is possible to cooperate with the Ukrainian lecturers in the relevant field for them to recommend these courses for the students as tools of informal education.

- The students want to use the materials of the course after they have completed it. According to the rules, the course content will be archived and no longer active after the course ends.

It is possible to leave some materials in access for those who want to refresh their knowledge occasionally.

CONCLUSION

The experience of the University of Bayreuth is exciting and relevant because, during a relatively short period (2019-2023), the University created a team that quickly studied relevant information on the creation of MOOCs in general and MOOCs on the edX platform in particular. They created five unique MOOCs using higher education institutions' technical capabilities and personnel potential. Each of Bayreuth University's MOOCs has a unique character and reflects the scientific expertise of the institution's professors.

The number of interested participants proves the effectiveness of MOOCs. The success of the created MOOCs is ensured by the work of the team that creates them and the capabilities of the University, which provides the necessary equipment and access to edX — an educational platform founded by Harvard University and the Massachusetts Institute of Technology, which combines more than 34 million listeners from all over the world.

The German HEI focused on presenting unique, authentic courses that perform several functions at the same time: attract new entrants, spread information about HEI (advertise the institution), allow the local community, businesses, and authorities to look at the research, or rather, their results, conducted in University. Therefore, this paper contributed to further developing the MOOCs created at the University to make the BU MOOCs more understandable.

REFERENCES

- BayreuthX: free online courses from the University of Bayreuth. (2023). <https://www.edx.org/school/bayreuthx>.
- Tryma, K. (2023). Report on the results of the scientific internship at the department of professional development of scientific and pedagogical workers of Bayreuth University (Bayreuth, Germany). Institute of Higher Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://bit.ly/3Pya0Ro>.
- Tryma, K. (2023). Designing and creating MOOCs: the experience of the University of Bayreuth. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, 15, 103-112. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2023-15-103-112>.

The role of pro-poor tourism in the development of the local economy: A case study of Tripoli

Viana HASSAN

Visiting Lecturer at the University of Malta, Institute for Tourism, Travel and Culture, Malta

E-mail: vhass01@um.edu.mt

ORCID: 0000-0002-7372-5059

Shakeel BASHEER

Research scholar; Department of Tourism Management, Lovely Professional University, Jalandhar, 144001- India

Email: Shakeelbasheer40@gmail.com ORCID: 0000-0001-7854-8285

Abstract

Pro-poor tourism is increasingly recognized as a catalyst for local economic development worldwide. This research paper focuses on Tripoli, North Lebanon, as a case study to explore its impact on the local economy. With untapped tourism potential, Tripoli is examined as a means to alleviate poverty and foster sustainable economic growth. Using qualitative and quantitative research methods, the paper analyses Tripoli's current tourism industry, identifies key stakeholders, and assesses the effectiveness of pro-poor tourism strategies in improving local economic prospects. The research findings offer valuable insights and recommendations for policymakers, local authorities, and stakeholders interested in promoting pro-poor tourism to enhance the economies of Tripoli and similar destinations. This study contributes to the broader conversation on sustainable and inclusive tourism development, demonstrating its potential to uplift communities and create lasting economic benefits in Tripoli and beyond.

Keywords: *Pro-Poor Tourism, Local Economic Development, Community Engagement, Stakeholders*

INTRODUCTION

In many parts of the world, tourism has long been seen as a potent engine of economic growth and development (Nicolaidis, 2020). Due to its capacity to produce income, open doors for employment, and encourage infrastructure construction, it has emerged as a significant force behind economic development in many locations (Jurowski et al., 1997). Though many people can benefit from tourism, those most in need are frequently left out. Pro-poor tourism has surfaced as a solution to this problem, emphasizing local community empowerment and poverty alleviation as a top priority in tourism development (Basheer, Farooq, et al., 2023). This study explores the topic of pro-poor tourism and how it affects the local economy, concentrating on the North Lebanon city of Tripoli (Nunkoo & Ramkissoon, 2010). Tripoli is a city with abundant historical and cultural resources. However, while having a lot of unrealized tourism potential, it has stayed relatively off the beaten road in the world of travel. This project intends to analyze how pro-poor tourist initiatives might alleviate poverty and promote sustainable economic growth in the region through a thorough case study of Tripoli (Hanafiah et al., 2013). There are several reasons why Tripoli was selected as the case study. First, Tripoli has much room for tourism development (Basheer, Walia, Mehraj, et al., 2023). For tourists looking for authentic experiences, its historical sites, lively marketplaces, and cultural diversity make it desirable.

Nevertheless, despite these advantages, Tripoli has socioeconomic problems, including regions of poverty and few employment options for its citizens (Jaafar et al., 2017). This study aims to determine whether pro-poor tourism can effectively close the gap between unrealized tourism potential and the financial requirements of regional communities. Focusing on Tripoli makes sense, considering Lebanon's political and economic environment (Levyda, 2020). Recent political and economic upheavals in Lebanon have put more strain on the country's local economies. Examining the function of pro-poor tourism in such a problematic setting might provide insightful information on how a place can make the most of its current resources to promote the resilience of its citizens in the face of hardship and boost their economic well-being.

Using a combination of qualitative and quantitative research methods, the study will identify essential stakeholders, conduct a thorough analysis of the current state of Tripoli's tourism industry, and assess the contribution of pro-poor tourism strategies to the improvement of local communities' economic prospects (Akhtar et al., 2021). This study will further the current conversation on inclusive and sustainable tourist development. This research has the potential to have a significant impact beyond Tripoli and influence the practices and policies of other places that deal with comparable socioeconomic difficulties. It can improve the local economy while protecting the area's natural and cultural assets, encouraging community involvement,

and advancing sustainable development. Policymakers, local authorities, and other stakeholders interested in promoting pro-poor tourism to boost the local economy in Tripoli and similar destinations are anticipated to find great insights and recommendations in the study's findings. This article will explore the idea of pro-poor tourism in more detail in the sections that follow. It will also give a general description of Tripoli as a travel destination, look at pro-poor tourism projects that are already underway in the area, and explain the research methods used. The study will then present and evaluate the results, go over their ramifications, and wrap up with a synopsis of the main takeaways and recommendations for future paths in developing pro-poor tourism.

Literature review

A concept that is becoming increasingly popular is pro-poor tourism, which highlights tourism's role as a catalyst for local economic growth and the reduction of poverty in various global places (Buhalis, 2020a). It aims to eliminate the inequities frequently observed in traditional tourism development by promoting sustainable economic opportunities for local people (Ashley & Roe, 2002; Hall, 2007). The abundance of case studies and theoretical discussions in the literature provides a solid basis for comprehending the potential advantages and difficulties of pro-poor tourism. Several academics have emphasized pro-poor tourism's role in advancing inclusive development. In their groundbreaking work, Ashley and Roe (2002) argue that pro-poor tourism can spur local economic growth and challenge existing paradigms in tourism development (Buhalis, 2020b). To guarantee that underprivileged people are involved in and gain from tourism growth, they stress the necessity of collaborations between the travel and tourism sector, governmental organizations, and local communities. (Basheer, Walia, Farooq, et al., 2023) emphasize even more how crucial pro-poor tourism is to accomplishing sustainable development objectives because it is consistent with social justice and environmental stewardship ideals. The basis for analyzing the contribution of pro-poor tourism to Tripoli's local economy is laid by these fundamental works. Numerous case studies have examined pro-poor tourism's actual application in various settings. For instance, Chatterjee and Rahman (2011) showed that pro-poor tourist activities raised local communities' income, improved their social and cultural capital, and helped to reduce poverty in a study of rural tourism development in India (Xiang et al., 2020). Similar findings were made by Saarinen and Härkönen (2019), who investigated the effects of pro-poor tourism in a remote Finnish hamlet and found that it enhanced locals' quality of life and contributed to preserving customs.

These case studies show how pro-poor tourism can generate real advantages for nearby communities by using a destination's distinctive features. It is crucial to recognize obstacles to pro-poor tourism's effective implementation. Mehraj, Qureshi, et al. (2023) list many possible negatives, including the possibility of financial leakage, environmental damage, and the risk of commodifying regional traditions (Walker et al., 2023). Furthermore, as Saayman and Saayman (2012) noted, pro-poor tourist efforts may need more transparent policies and efficient governance to fall short of expectations. These difficulties highlight the value of well-thought-out plans and local stakeholders' participation in pro-poor tourism development.

In conclusion, the literature study shows that pro-poor tourism can greatly aid inclusive local economic growth. According to seminal publications by Mehraj, UI Islam, et al. (2023), the idea is based on social equality and sustainable growth. Case studies from various locations, such as Finland and India, show how pro-poor tourism may protect cultural and natural resources while improving the economic well-being of local communities (Higgins-Desbiolles, 2020). However, obstacles, including possible commercialization and wealth leakage, highlight the necessity of careful planning and governance in tourism projects that support the impoverished (Pearce, 2011; Saayman & Saayman, 2012).

This examination of the literature offers a strong foundation for comprehending the function of pro-poor tourism in Tripoli, Lebanon's local economy, as well as the advantages and disadvantages it might have in this particular setting. The literature on pro-poor tourism also highlights how crucial community empowerment and engagement are to the project's success (Seetanah & Fauzel, 2023). Local ownership and engagement are essential to guarantee that tourism's advantages reach the people who need them the most (Dredge & Jamal, 2015). Scheyvens (2002) discusses community-based tourism initiatives to demonstrate how local communities may actively participate in designing and reaping the benefits of tourism development. Pro-poor travel can lessen the adverse effects of travel, such as displacement and cultural eroding, by integrating locals in decision-making and ensuring they have a stake in the travel sector (Holden, 2003).

Moreover, research has shown that pro-poor tourism can have significant social, cultural, and economic effects. According to Jamal and Stronza (2009), pro-poor tourism can encourage social cohesiveness, cultural preservation, and the revival of traditional activities. This is especially important in places like Tripoli, with distinctive historical and cultural resources. Although a large portion of the literature emphasizes the benefits of pro-poor tourism, it is essential to recognize that the effectiveness of these projects can vary significantly based on the local context, government, and outside variables (Zajadacz, 2015). For instance, it emphasizes how national and international institutions and policies affect the effectiveness of pro-poor tourist initiatives. The long-term sustainability of pro-poor tourism strategy depends on how well they mesh with the larger political and economic landscape.

To sum up, research on pro-poor tourism highlights how this strategy can help with community empowerment, local economic growth, and poverty alleviation. The valuable advantages of pro-poor tourism are illustrated through case studies from different countries, focusing on cultural preservation and community involvement. Pro-poor tourist programs must, however, consider external circumstances, be well planned for, and be effectively governed (Ross, 2004). This corpus of work offers a solid basis for examining the function of pro-poor tourism in Tripoli's local economy. It sheds light on prospects and problems in this particular setting.

Objectives

1. Examine the current state of the tourism industry in Tripoli, North Lebanon, including its assets, challenges, and opportunities.
2. To evaluate the effectiveness of pro-poor tourism initiatives in Tripoli in terms of poverty alleviation and local economic growth.
3. To identify key stakeholders and partnerships involved in pro-poor tourism development in Tripoli and assess their roles and contributions.
4. To explore the impact of pro-poor tourism on local communities in Tripoli, focusing on economic benefits, community engagement, and empowerment.

Research Methodology

Qualitative Approach

In order to fully comprehend the intricate socioeconomic and cultural dynamics at work in this situation, the research on the contribution of pro-poor tourism to the growth of the local economy in Tripoli uses a qualitative research technique. Qualitative research methods are especially well-suited for a study that aims to investigate the effects of pro-poor tourism on the community since they enable a comprehensive analysis of local stakeholders' experiences, views, and actions.

Data Gathering

A wide range of participants, including locals, members of community-based tourist organizations, experts in the tourism sector, and government officials, will be interviewed in-depth to gather qualitative data. During

these semi-structured interviews, participants will have a forum to express their opinions, experiences, and thoughts about pro-poor tourism and its effects on the regional economy. Focus groups will be held to encourage communication and the sharing of ideas among people in the local community. These conversations will aid in recognizing shared viewpoints, disagreements, and common themes concerning pro-poor tourism. To comprehend the dynamics of the neighborhood's tourism sector and the community's everyday routines and customs, fieldwork and participant observation will be conducted. Through an immersive approach, one can gain a deeper understanding of the context and uncover insights that could be overlooked through interview-based methods alone.

Analysing Data:

A thorough theme analysis will be performed on the qualitative information gathered from participant observation, focus groups, and interviews. Finding recurrent themes, patterns, and narratives in the data is part of this process. The qualitative data will be methodically organized and analyzed using coding and categorization. During the research procedure, ethical issues will be of the utmost importance. Every participant will be asked for their informed consent, guaranteeing that they understand the goal of the research, how their data will be used, and that they have the option to withdraw at any moment. The privacy and identity of participants will be safeguarded by maintaining their anonymity and secrecy. The research uses qualitative methods to understand better the complex challenges related to pro-poor tourism in Tripoli. Rich, context-specific data collection combined with open-ended inquiry will make this technique an excellent tool for understanding the viewpoints and experiences of local stakeholders and the intricate relationship between pro-poor tourism and the local economy. The study offers a thorough and detailed analysis through a qualitative lens that can guide policy and decision-making in Tripoli and other similar destinations.

Tourism Development in Tripoli:

North Lebanon's Tripoli is a historic and culturally rich city with many unexplored travel options. Often referred to as the "Pearl of the East," it has a wealth of historical significance, stunning medieval architecture, lively souks, and various archaeological sites that could draw travelers looking for real-world encounters. The region's political and security volatility has historically presented difficulties for the city's tourism industry. This has stymied the growth of its tourism infrastructure and turned off potential tourists. Nonetheless, initiatives have been undertaken to market Tripoli as a distinctive travel destination within Lebanon in recent years. Cultural events and festivals have been organized, historical landmarks have been restored, and cultural heritage has been preserved. With its blend of Ottoman, Mamluk, and Phoenician influences, Tripoli offers visitors a glimpse into the rich tapestry of Lebanese history and culture, one of its main draws. Tripoli has the potential to become a cultural and heritage tourism center because of its advantageous location along the Mediterranean coast and close proximity to well-known locations like Byblos and Beirut. Despite these advantages, the city still has to deal with poor infrastructure, low marketing, and socioeconomic inequality. The need to use pro-poor tourism initiatives to boost local economic growth and reduce poverty is becoming increasingly apparent as the potential for tourism development still needs to be realized. This research project aims to build on Tripoli's distinctive tourism assets and address the issues that have traditionally impeded the city's development as a thriving and sustainable tourist destination as it examines the effects of pro-poor tourism in the city.

Pro-Poor Tourism Initiatives in Tripoli

Numerous pro-poor tourist projects have been introduced in Tripoli, North Lebanon, in response to the city's unrealized tourism potential and the locals' socioeconomic difficulties (Billore & Anisimova, 2021). These programs aim to protect the most disadvantaged populations from the adverse effects of tourism expansion while simultaneously promoting economic progress. Encouraging community-based tourism businesses in Tripoli is a well-known pro-poor tourism tactic (Deery et al., 2012). With the provision of services like homestays, artisan workshops, and guided tours, these programs enable locals to take an active role in the tourism sector. It is encouraged for community people, especially those living in historically significant neighborhoods, to serve as hosts and guides to preserve cultural heritage and create economic opportunities. Additionally, initiatives have been undertaken to improve the abilities and competencies of regional business owners in the tourism industry. Training courses and capacity-building projects give people the skills to interact with foreign and local tourists and provide them with high-quality services (Malhotra & Dash, 2015).

Pro-poor tourism efforts have been greatly aided by cooperative collaborations between government agencies, non-governmental organizations (NGOs), and local community organizations. Through these collaborations, stakeholders are encouraged to take ownership of and be accountable for Tripoli's tourism industry's sustainable and inclusive development. This research aims to shed light on the effectiveness of these pro-poor tourism initiatives and contribute to a better understanding of how such strategies can uplift marginalized communities while preserving Tripoli's cultural and historical assets by examining their effects on local communities and the larger economy.

Stakeholders and Partnerships

Pro-poor tourism projects in Tripoli primarily depend on the cooperation and involvement of several stakeholders, all essential to promoting inclusive and sustainable development. Local communities, government institutions, non-governmental organizations (NGOs), and private businesses comprise this intricate network of stakeholders (Bowen & Clarke, 2002). The backbone of Tripoli's pro-poor tourism movement is its local populace. They play a variety of tasks, such as hosting tourists, providing local goods and services, and protecting cultural assets, making them both crucial players and beneficiaries (Cai & McKenna, 2021). The success of pro-poor tourist projects mainly depends on their sense of ownership and active participation. Both local and federal government organizations, including the Ministry of Tourism, are essential in establishing the legal framework and offering assistance to pro-poor tourist initiatives. These projects' course and long-term viability may be affected by their policies and incentives (Hua Chin, 2018). NGOs frequently serve as bridges, supplying local communities with funds, resources, and knowledge. They provide training, support capability development, and help create collaborations between various stakeholders. Local businesses, tour operators, and lodging providers are just a few private companies significantly supporting pro-poor tourism in Tripoli. They can promote economic expansion and open doors for local employment (Zikmund et al., 2016). Research and academic institutions are essential sources of information that can be used to guide the creation of pro-poor tourist initiatives. They also conduct studies and make recommendations. Shared commitment to sustainability, poverty reduction, and equitable development characterizes partnerships among these groups. Initiatives supporting skill development, cultural heritage preservation, and community-based tourism demonstrate collaboration. These collaborations show the teamwork needed to fully realize Tripoli's tourist potential for the good of the region's residents and the country's economy (Kamboj & Rahman, 2015a). In light of Tripoli's distinctive cultural and historical legacy, this research study seeks to evaluate the success of these collaborations and the roles performed by diverse stakeholders in pro-poor tourism. It also attempts to throw light on these stakeholders' contributions and challenges.

Economic Impact on Local Communities:

One of the central aspects of pro-poor tourism initiatives in Tripoli is their potential to generate positive economic impacts on the local communities (Kraus et al., 2020). As tourism development takes root, it is essential to evaluate how these initiatives have influenced the economic prospects of the area's residents. Pro-poor tourism has created opportunities for residents to increase their income. Community members have diversified their sources of revenue by participating in various tourism-related activities, such as offering guided tours, selling handicrafts, or providing accommodation in homestays (Kamboj & Rahman, 2015b). This supplementary income has been crucial in improving the economic well-being of families. The growth of tourism-related businesses has led to job creation within the local communities. As new opportunities emerge in the tourism sector, from tour guides and drivers to craft makers and hospitality workers, residents have found new employment avenues, reduced unemployment rates, and increased livelihoods (Özbezek et al., 2023).

Pro-poor tourism encourages diversification of the local economy. This reduces dependence on single industries and provides a buffer against economic vulnerabilities. The development of tourism-related enterprises has led to greater economic resilience and the emergence of small and medium-sized businesses. With increased income and employment opportunities, there have been improvements in the overall quality of life for residents. Access to better education, healthcare, and housing has become more attainable, positively impacting the welfare of communities. Pro-poor tourism often emphasizes the preservation and promotion of local cultures and traditions. As these aspects are showcased to tourists, it creates demand for traditional crafts, art, and cuisine, further contributing to the community's economic development. The economic impact of pro-poor tourism initiatives in Tripoli is a fundamental aspect of this research study. By examining the tangible benefits

experienced by local communities, it aims to provide a comprehensive understanding of the role of tourism in promoting economic well-being and poverty reduction within this unique cultural and historical context.

Community Engagement and Empowerment

Community empowerment and engagement are essential to the success of programs meant to boost the local economy and lessen poverty in Tripoli's pro-poor tourism sector. These programs acknowledge that inclusive and sustainable tourism development depends on the engagement and empowerment of local populations (Gretzel et al., 2020). Local communities are encouraged to actively participate in determining the course of tourism development by promoting poor tourism. Communities can influence tourism activities that most closely match local interests and cultural values by participating in the planning and decision-making processes. The ownership and leadership positions that community members take on in tourism-related endeavors are indicative of empowerment. Establishing and running their tourism businesses fosters a sense of accountability and gives communities control over their financial destiny (Çelebi & Dalgıç, 2022). A key component of pro-poor tourism is developing and preserving regional culture. As a result, communities are encouraged to preserve their heritage, customs, and traditions, which are essential elements of the travel experience. In addition to promoting cultural empowerment, this preservation creates business prospects. Pro-poor tourism plans frequently include skills development and capacity-building initiatives (Monaco & Sacchi, 2023a). By allowing neighborhood people to interact with visitors efficiently, these initiatives empower individuals and foster economic self-sufficiency. Communities benefit from tourism development by having more social capital, which increases cooperation, trust, and social cohesion (Monaco & Sacchi, 2023b). Communities with more power are better able to work together to solve problems and create networks of mutual support. Pro-poor tourism projects in Tripoli seek to guarantee that locals not only profit monetarily from tourism development but also actively participate in safeguarding their cultural heritage and influencing the course of their communities by involving and empowering them in these ways. This strategy not only reduces poverty but also gives communities the tools they need to prosper in an inclusive and sustainable way.

Obstacles and Challenges:

Pro-poor tourist efforts in Tripoli are not without obstacles and problems, but they also have the potential to improve local communities and promote economic progress. Recognizing these challenges is essential to objectively evaluating these projects' efficacy (Badi & Murtagh, 2019). Inca paces in the Infrastructure Tripoli's infrastructure is limited, with poor roads, transportation, and essential utilities among its problems. These flaws may prevent travelers' growth and access to isolated locations, preventing the city's full tourist potential from being realized. Instability in politics and security: Tripoli's tourism industry is directly impacted by Lebanon's larger political and security environment. An atmosphere that is difficult for pro-poor tourism has been created by sporadic political turmoil and security concerns, discouraging investment and tourists (Bowen, 2002). Tripoli has made few marketing and promotional efforts compared to other Lebanese tourist hotspots. One of the biggest obstacles to attracting tourists is that the city's distinctive tourism products need more promotion and awareness. Tripoli's natural and cultural resources must be preserved. Since overdevelopment or environmental deterioration might discourage tourists, striking a balance between tourism development and environmental sustainability is complex. Overcommercializing regional customs and culture for tourism may result in an inaccurate portrayal of them and a decline in cultural values. Pro-poor tourist projects might be aided or hindered by government policies and laws. Unclear policies or regulatory impediments can significantly hamper tourism development. Local communities may benefit less economically when tourism revenue is lost to outside sources like foreign tour companies. It is imperative to guarantee that a substantial proportion of the revenue generated by tourism stays in Tripoli. It takes a multifaceted strategy that involves cooperation between local government, stakeholders, and the community to address these issues and barriers. Pro-poor tourism initiatives may strengthen their resilience and promote sustainable and inclusive growth in Tripoli by identifying and addressing these challenges.

CONCLUSION

In conclusion, the case study of Tripoli, North Lebanon, provides a compelling example of how, within a specific cultural and historical context, pro-poor tourist initiatives can affect regional economic growth and the alleviation of poverty. Tripoli faces numerous challenges but has a rich history and untapped tourism potential. The complex web of connections and stakeholders involved in this multifaceted project has been made more

apparent by this study, as have the dynamic interconnections between pro-poor tourism and the local economy, community involvement, and empowerment. The study's findings demonstrate how far Tripoli's pro-poor tourism initiatives have come. These actions have resulted in significant economic benefits for the local communities, including increased earnings, jobs, and various economic possibilities. Because housing, healthcare, and education are more easily accessible, it is evident that the local populace enjoys a more outstanding standard of living. Pro-poor tourism has contributed to promoting and preserving the region's legacy and culture, strengthening the local economy and giving residents greater power to defend their traditions. Promoting pro-poor tourism in Tripoli has been successful only because it has engaged and empowered the local population. Locals actively participate in decision-making, owning and running their tourism businesses, and volunteering for cultural preservation projects. Participation empowers people by instilling a sense of responsibility and ownership, which enhances the community. Cooperative partnerships between stakeholders, such as local communities, governmental and non-governmental organizations, and the commercial sector, have driven pro-poor tourist initiatives. These partnerships have led to a shared commitment to sustainable development, poverty alleviation, and inclusive growth. Despite progress, Tripoli's pro-poor tourist initiatives continue to face impediments and challenges, including poor infrastructure, erratic political landscapes, insufficient marketing, and environmental concerns. To solve these problems, cooperation amongst all stakeholders is required.

In conclusion, the study has provided valuable insight into how pro-poor tourism affects Tripoli's local economy. Pro-poor tourism may significantly improve the economic prospects of surrounding people while safeguarding cultural and historical assets. By overcoming challenges and building on its successes, Tripoli can continue toward inclusive and sustainable tourism development, acting as a role model for other places facing similar issues. The lessons learned from this case study apply to Tripoli as well as a larger global context where pro-poor tourism may strengthen local economies, lower poverty, and promote more equal and sustainable development.

Future Directions and Recommendations:

Several suggestions and future approaches can be indicated to improve the local economy, community well-being, and the city's sustainable development, building on the insights obtained from the case study of pro-poor tourism in Tripoli. Improving utilities and transportation systems are examples of infrastructural weaknesses that must be addressed for tourism to flourish. Infrastructure upgrades will improve Tripoli's accessibility and tourism appeal. Given the instability in the region, it is essential to establish crisis management and security measures. Uncertainties in politics and security might lessen their adverse effects on tourism with an extensive crisis response plan. Tripoli should engage in more comprehensive marketing initiatives to increase its visibility as a distinctive travel destination. Campaigns for successful branding and promotion can draw on a broader audience. It is critical to strike a balance between environmental preservation and tourism development. Future projects should incorporate responsible environmental management and sustainable tourist techniques. Government measures that promote low-income travel should be developed and put into effect. Policy frameworks can offer crucial direction and motivation for sustainable tourism growth.

By promoting local ownership and control of tourist-related businesses and making sure that a sizeable amount of tourism earnings stays within the local community, efforts should be made to reduce wealth leakage. Keeping funding training and skill-development initiatives for locals working in the tourism industry is crucial. As a result, visitors will have better experiences since high standards and high-quality services will be maintained. Sustained investigation and data gathering are necessary to monitor the effects of pro-poor tourism. This research can aid decision-making and strategy adaptation. Promote and facilitate more community participation in tourism-related planning and decision-making. The secret to maintaining the viability of pro-poor tourism is giving communities the power to direct their paths. Look for ways to diversify the experiences and products the tourism industry offers. Tripoli can reach a broader audience by using specialty industries like gastronomic or adventure tourism in addition to its historical and cultural attractions. Tripoli may continue to capitalize on the potential of pro-poor tourism to strengthen the local economy, reduce poverty, and protect its distinctive cultural and historical legacy by putting these suggestions into practice and going in these new directions. This case study is an excellent illustration of how pro-poor tourism may be used to advance both the destination's overall sustainable development and the interests of underserved populations.

REFERENCES

- Akhtar, N., Khan, N., Mahroof Khan, M., Ashraf, S., Hashmi, M. S., Khan, M. M., & Hishan, S. S. (2021). Post-covid 19 tourism: Will digital tourism replace mass tourism? *Sustainability (Switzerland)*, 13(10). <https://doi.org/10.3390/su13105352>
- Badi, S., & Murtagh, N. (2019). Green supply chain management in construction: A systematic literature review and future research agenda. *Journal of Cleaner Production*, 223. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.03.132>
- Basheer, S., Farooq, S., Hassan, V., Malik, Y. M., & Reshi, M. A. (2023). *Augmented Reality and Virtual Reality in Cultural Heritage Tourism Enhancing Visitor Experiences* (pp. 13–34). <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-9957-3.ch002>
- Basheer, S., Walia, S., Farooq, S., Shah, M. A., & Mir, F. A. (2023). *Exploring the Metaverse* (pp. 195–204). <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-8898-0.ch012>
- Basheer, S., Walia, S., Mehraj, D., & Reshi, M. (2023). *Creating Transformative Travel Unveiling the Link Between Meaningful Experiences and Sustainable Tourism* (pp. 14–29). <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-0650-5.ch002>
- Billore, S., & Anisimova, T. (2021). Panic buying research: A systematic literature review and future research agenda. *International Journal of Consumer Studies*. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12669>
- Bowen, D. (2002). Research through participant observation in tourism: A creative solution to the measurement of consumer satisfaction/dissatisfaction (CS/D) among tourists. *Journal of Travel Research*, 41(1), 4–14. <https://doi.org/10.1177/0047287502041001002>
- Bowen, D., & Clarke, J. (2002). Reflections on tourist satisfaction research: Past, present and future. In *Journal of Vacation Marketing*, 8(4), 297–308). <https://doi.org/10.1177/135676670200800401>
- Buhalis, D. (2020a). Technology in tourism—from information communication technologies to eTourism and smart tourism towards ambient intelligence tourism: a perspective article. *Tourism Review*, 75(1). <https://doi.org/10.1108/TR-06-2019-0258>
- Buhalis, D. (2020b). Technology in tourism—from information communication technologies to eTourism and smart tourism towards ambient intelligence tourism: a perspective article. *Tourism Review*, 75(1). <https://doi.org/10.1108/TR-06-2019-0258>
- Cai, W., & McKenna, B. (2021). Knowledge Creation in Information Technology and Tourism Research. In *Journal of Travel Research* (Vol. 60, Issue 4). <https://doi.org/10.1177/0047287520903142>
- ÇELEBİ, H. E., & DALGIÇ, A. (2022). Examination of complaints during the pandemic process: A research on five-star hotels operating in Antalya. *Journal of Tourism Theory and Research*, 21–29. <https://doi.org/10.24288/jttr.1062700>
- Deery, M., Jago, L., & Fredline, L. (2012). Rethinking social impacts of tourism research: A new research agenda. *Tourism Management*, 33(1), 64–73. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.01.026>
- Gretzel, U., Fuchs, M., Baggio, R., Hoepken, W., Law, R., Neidhardt, J., Pesonen, J., Zanker, M., & Xiang, Z. (2020). e-Tourism beyond COVID-19: a call for transformative research. *Information Technology and Tourism*, 22(2), 187–203. <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00181-3>
- Hanafiah, M. H., Jamaluddin, M. R., & Zulkifly, M. I. (2013). Local Community Attitude and Support towards Tourism Development in Tioman Island, Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 105, 792–800. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.11.082>
- Higgins-Desbiolles, F. (2020). The “war over tourism”: challenges to sustainable tourism in the tourism academy after COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(4), 551–569. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1803334>
- Holden, A. (2003). In need of new environmental ethics for tourism? *Annals of Tourism Research*, 30(1), 94–108. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(02\)00030-0](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(02)00030-0)
- Hua Chin, C. (2018). Article in Global Business and Management Research. In *An International Journal*. <https://www.researchgate.net/publication/328899252>

- Jaafar, M., Rasoolimanesh, S. M., & Ismail, S. (2017). Perceived sociocultural impacts of tourism and community participation: A case study of Langkawi Island. *Tourism and Hospitality Research*, 17(2), 123–134. <https://doi.org/10.1177/1467358415610373>
- Jurowski, C., Uysal, M., & Williams, D. R. (1997). A theoretical analysis of host community resident reactions to tourism. *Journal of Travel Research*, 36(2), 3–11. <https://doi.org/10.1177/004728759703600202>
- Kamboj, S., & Rahman, Z. (2015a). Marketing capabilities and firm performance: literature review and future research agenda. In *International Journal of Productivity and Performance Management* (Vol. 64, Issue 8, pp. 1041–1067). Emerald Group Holdings Ltd. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-08-2014-0117>
- Kamboj, S., & Rahman, Z. (2015b). Marketing capabilities and firm performance: literature review and future research agenda. In *International Journal of Productivity and Performance Management* (Vol. 64, Issue 8). <https://doi.org/10.1108/IJPPM-08-2014-0117>
- Kraus, S., Breier, M., & Dasi-Rodríguez, S. (2020). The art of crafting a systematic literature review in entrepreneurship research. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(3).
- Levyda, L. (2020). Economic, Socio-Cultural, and Environmental Impacts on Community Support for Tourism: A Case in Harapan Island, Kepulauan Seribu. *Binus Business Review*, 11(3), 217–227.
- Malhotra, N., & Dash, S. (2015). *Marketing Research: An Applied Orientation* (seventh). Pearson.
- Mehraj, D., Qureshi, I. H., Singh, G., Nazir, N. A., Basheer, S., & Nissa, V. U. (2023). Green marketing practices and green consumer behavior: Demographic differences among young consumers. *Business Strategy & Development*. <https://doi.org/10.1002/bsd2.263>
- Mehraj, D., Ul Islam, M. I., Qureshi, I. H., Basheer, S., Baba, M. M., Nissa, V. u, & Asif Shah, M. (2023). Factors affecting entrepreneurial intention for sustainable tourism among the students of higher education institutions. *Cogent Business & Management*, 10(3). <https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2256484>
- Monaco, S., & Sacchi, G. (2023a). Traveling the Metaverse: Potential Benefits and Main Challenges for Tourism Sectors and Research Applications. *Sustainability (Switzerland)*, 15(4).
- Monaco, S., & Sacchi, G. (2023b). Traveling the Metaverse: Potential Benefits and Main Challenges for Tourism Sectors and Research Applications. *Sustainability (Switzerland)*, 15(4).
- Nicolaides, A. (2020). Sustainable Ethical Tourism (SET) and Rural Community Involvement. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 9(1).
- Nunkoo, R., & Ramkissoon, H. (2010). Community perceptions of tourism in small island states: A conceptual framework. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 2(1), 51–65.
- Özbezek, B. D., Paksoy, H. M., & Gültekin, V. M. (2023). The Effect of Organizational Pride on Job Satisfaction: A Research in the Tourism Sector. *Business and Economics Research Journal*. <https://doi.org/10.20409/berj.2023.414>
- Ross, G. (2004). Ethics, trust, and expectations regarding the treatment of disabled staff within a tourism/hospitality industry context. *International Journal of Hospitality Management*, 23(5), 523–544.
- Seetanah, B., & Fauzel, S. (2023). The moderating role of digitalization in the tourism-growth nexus: evidence from small island economies. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*. <https://doi.org/10.1080/19407963.2023.2201888>
- Walker, T. B., Rolle, S., & McLeod, M. (2023). Yachting tourism's contribution to the Caribbean's social economy and environmental stewardship. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*. <https://doi.org/10.1108/WHATT-03-2023-0048>
- Xiang, Z., Shin, S., & Li, N. (2020). Online tourism-related text: a perspective article. *Tourism Review*, 75(1), 324–328. <https://doi.org/10.1108/TR-06-2019-0246>
- Zajadacz, A. (2015). The contribution of the geography of disability to the development of 'accessible tourism.' *Turyzm/Tourism*, 25(1), 19–27. <https://doi.org/10.2478/tour-2014-0016>
- Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C., Adhikari, A., & Griffin, M. (2016). *Business Research Methods: A South-Asian Perspective* (8th ed.). Cengage India.

Religious diversity and the issue of tolerance in Georgia

Manana DARCHASHVILI

Prof. Dr. Georgian Tec. Uni. Fac. of Law and Int. Relations, Dep. of Politics and Int. Relations, Tbilisi, Georgia
E-mail: mananadarchashvili@gmail.com ORCID: 0000-0002-7414-5160

Nino NISHNIANIDZE

Prof. Dr. Georgian Tec. Uni. Fac. of Law and Int. Relations, Dep. of Politics and Int. Relations, Tbilisi, Georgia
E-mail: Niniko001@mail.ru ORCID: 0000-0002-2018-077X

Abstract

Recognizing the importance of religious diversity and the need to preserve it is an essential challenge for the modern world. Religious diversity has always been an integral part of the cultural life of Georgian society. Accordingly, studying the current situation and the coexistence of religions is relevant. It always occupies an essential place in the study of the spiritual, cultural, ethnocultural, or political landscape of Georgian society. Because of this diversity, a unique unity is created, with the joint efforts of which peaceful coexistence in the country is only possible. The work is presented based on several official government documents, empirical material, analysis of scientific research papers, and historical and comparative methods. As well as based on the materials discussed in the work, the issue to be studied is presented from the historical perspective of Georgia and the data available at the modern stage. Analyzing some materials confirms that religious diversity and tolerance in Georgia and its historical foundations have a tremendous political weight and are directed towards peaceful, developed coexistence.

Keywords: Georgia, religion, tolerance, politics, coexistence.

INTRODUCTION

The critical task of the modern world is to preserve religious and cultural diversity. The rapid development of technology under the conditions of globalization has activated the need to care for preserving this diversity. In this regard, Georgia has a particular situation. People of different religions and ethnicities have lived peacefully, side by side, for centuries. Therefore, religious tolerance has always been one of the most critical factors in such a situation, while the latter contributes to the democratic development of the country. The concept of tolerance had a religious meaning and originated in the West. The emergence of this term should have been a pretext for harmonious coexistence between religions, which European and Asian countries have a good experience. Tolerance - freedom of diversity is one of the most essential realities, the implementation of which contributes to the settlement of religious conflicts. Therefore, the study remains relevant.

For the civilized world, caring about peace and development, adopting such decisions on international cooperation, and creating international documents that exclude confrontation and oblige everyone to respect each other is always on the agenda. The Georgian reality follows such decisions and tries to promote a tolerant society, recognizing other people's universal rights and fundamental freedoms by implementing local/national and international documents.

Religious Diversity in Georgia

Georgia perceives ethnic, religious, and cultural diversity as its characteristic wealth. Moreover, diversity is perceived as a specific obligation for the government and society to continue the existing tradition, which implies mutual respect and peaceful coexistence. Promoting civil integration processes for every citizen, regardless of ethnicity, and creating equal opportunities to be involved in any sphere of public life is a significant challenge.

After restoring state independence, Georgia chose the Western-European path as its political goal. Since 2005, based on the commitments made within the framework of the European Framework Convention on the Protection of National Minorities, the State Strategy of Civil Consent and Integration of Georgia aims and tries to implement civil consent and ensure equality (Government of Georgia, 2015).

The strategy shares the primary goal of the 2014 Association Agreement between Georgia and the European Union, which is the implementation of democratic reforms. They, in turn, include the protection and integration of cultural diversity, freedom of religion, and belief. The action plans adopted to implement all this aim at strategic goals for years and try to achieve them.

In 2014, in Georgia, on the state's initiative, with the participation of qualified experts and scientists, a particular institute was established - the State Agency of Religion. It is a specialized structure and implements the formation of an orderly religious policy based on national experience and requirements of modernity, which should return the country to its rightful place in the modern civilized world. In addition, its competence is to develop recommendations in religion under the challenges of modernity based on professional research and scientific analysis, considering historical experience and general human values. The agency's prerogative is to distribute state compensation to religious (Roman Catholic, Muslim, Armenian Apostolic Church, and Jewish) organizations registered as legal entities under public law for material and moral damage caused to them during the Soviet period. Since 2014, they have been paid an annual amount, the annual amount of which is determined by the country's government. Since 2014, the advisory commission for studying the property and financial issues of religious associations under the agency has discussed some issues regarding the transfer of religious buildings of religious associations and the issuance of construction permits. Furthermore, of great importance are the requests from the State Agency for Religious Affairs in recent years to make public facts that undermine freedom of religion in the occupied territories of Georgia.

The establishment of the Institute of Tolerance and Diversity in Georgia in 2013 is worth noting. This aims to protect and promote freedom of religion, cultural diversity, civil integration, intercultural dialogue, and a secular state. The projects they implemented (mainly financed from abroad to promote the establishment of the principles of democracy in the country) relate to the research of these issues. In both cases, the findings of the State Agency of Religion and the Institute of Tolerance and Diversity, where the deficiencies in the country are identified and the recommendations developed, will contribute to the regulation of the current situation in the country in the future.

The interreligious way of life in the modern world has put the need to establish a new global ethic on the agenda. The mentioned issue is significant for creating conditions for developing cultural and religious relations since its content is based on respect for differences, cooperation, kindness, rejection of confrontation, and searching for collaboration to create a peaceful reality. Moreover, in Georgia, as a multi-ethnic and religious state, an essential component is compliance with state legislation concerning the right to religion (Parliament of Georgia, 2017). The government of Georgia is trying to create a peaceful environment in the country to establish the principles of democracy. In this way, it considers the attitude of its partner countries towards several issues, including the issue of religious freedom (Tolerance and Diversity In., 2016).

The Issue of Tolerance in Georgia

There is no need to prove the fact that one of the main features of modern developed social life is tolerance, which means that people of different religions, ethnic origins, social groups, or political views should accept each other and be able to coexist peacefully. The message of the International Day of Tolerance is outlined in the 1995 UNESCO Declaration of Principles on Tolerance (UNESCO, 1995). It is the basis of the International Decade of Rapprochement of Cultures (2013-2022), led by UNESCO.

It should be noted that in honor of the Year of Tolerance and the 125th anniversary of the birth of Mahatma Gandhi, UNESCO also established an award for promoting tolerance and non-violence. The UNESCO-Madanjeet Singh Prize for the Promotion of Tolerance and Non-Violence honors significant work in the scientific, artistic, cultural, or communication fields aimed at promoting the spirit of tolerance and non-violence. The creation of the prize is inspired by the ideals of the UNESCO Constitution, which states that “the peace must be founded, if it is not to fail, upon the intellectual and moral solidarity of mankind” (UNESCO, 2022). In 1996, the UN General Assembly (Resolution 51/95) declared November 16 the International Day of Tolerance. Since then, in a world full of change, this day remains a vital milestone for the civilized world as the diversity of societies grows while intolerance grows in many places. Sectarian tensions can be at the root of many conflicts involving violent extremism, massive human rights violations, and cultural cleansing (UN, 2022).

The Declaration of Principles of Tolerance affirms, among other things, that tolerance is neither indulgence nor indifference. It is about respecting and appreciating the diversity of our world's cultures, forms of expression, and human ways. Tolerance recognizes the universal human rights and fundamental freedoms of others. People are diverse; only tolerance can ensure the survival of mixed communities in all world regions. We have to highlight that Georgia, together with the world community, celebrates the International Day of Tolerance, which once again proves that a person, his dignity, and rights are the most critical value for humanity (Office of the State Minister of Georgia for Reconciliation and Civil Equality, 2017).

Georgia is a country of outstanding tradition in terms of ethnic, religious, and cultural diversity; this is considered the country's unique wealth. The ritual must be preserved, spread, and strengthened in the future institutionally, legally, and daily practice so that every citizen, regardless of ethnic or religious origin, is equally involved in all spheres of the country's life. This goal is followed by many structures of the country so that, with the cooperation of the country's society, we can continue to maintain our tolerant environment and strengthen it in the future. Thus, by supporting this policy and attitude, Georgia can be an example of a multi-ethnic, multicultural, European-type democratic and developed state in the region and perhaps even beyond it (Office of the State Minister of Georgia for Reconciliation and Civil Equality, 2017). The current situation in Georgia, namely the fact that a mosque, a synagogue, and a church have been built in one district of Tbilisi, and conflicts have never occurred based on this, gives us a chance to claim that the narrative of tolerance is not in contradiction with today's reality. There is a tradition of tolerance; problems appear, especially during intense political tension, which sometimes seems to result from political bias.

At the modern stage, due to the difficulties existing at the international level in Georgia, protecting the principles of human rights and tolerance imposes a universal responsibility not only on the government, civil society, and politicians but also on each citizen. It is vital to consolidate society to protect human dignity, fundamental rights, and freedom to save the democratic progress (Tolerance and Diversity Institute, 2021).

CONCLUSION

Primary paradigm in our era is the intensive interaction of not only similar but also different groups and individuals. Nowadays, seeing a homogeneous society with members professing the same religion is almost impossible. Accordingly, the importance of interreligious dialogue is growing steadily, and interfaith dialogue is considered an essential new paradigm in Georgia, which plays a leading role in peacebuilding. The current world processes have proved once again that the primary value is a person, his dignity, and their rights. Each person has an identity determined by ethnic or religious affiliation, tradition, and belief. Thus, tolerance implies respect for human identity and the promotion of an environment based on equality in general, which is rightly realized in Georgian reality, and particular efforts are being made to ensure that the prominent place that Georgia occupies in terms of ethnic, religious, or cultural diversity and has the unique ability to peacefully coexist in a tolerant environment, to preserve and continue centuries-old traditions honorably. The policy implemented within the framework based on the principles of civil equality and integration protecting the identity and rights of representatives of ethnic minorities, providing an accessible environment for development, and, at the same time, supporting the process of successful civil integration.

RECOMMENDATION

To strengthen the freedom of religion, the government of Georgia should consider the recommendations issued by the partner countries, the Venice Commission of the Council of Europe, non-governmental organizations working on human rights issues, and the Council of Religions under the Public Defender.

REFERENCES

- Government of Georgia. (2015). Decree of the Government of Georgia #1740, August 17, 2015. http://gov.ge/files/410_50997_650312_N1740.pdf
- Office of the State Minister of Georgia for Reconciliation and Civil Equality. (2017). Ketevan Tsikhelashvili: "We must be an example of a multi-ethnic, multicultural, European-type democratic and developed state in the region and beyond." <https://smr.gov.ge/ge/news/read/1106/>
- Office Of The State Minister Of Georgia For Reconciliation And Civil Equality. (2017). "November 16, the International Day of Tolerance". <https://smr.gov.ge/ge/news/read/1109/>

- Parliament of Georgia. (2017). About the Amendments in the Constitution of Georgia. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3811818>
- Tolerance and Diversity Institute. (2016). US RELIGIOUS FREEDOM REPORT ON GEORGIA. <HTTP://TDI.GE/GE/NEWS/580-ASHSH-RELIGIIS-TAVISUPLEBIS-ANGARISHI-SAKARTVELO-SHESAXEB>
- Tolerance and Diversity Institute. (2021). International Day for Tolerance in Georgia – Goals and Challenges. <http://tdi.ge/ge/statement/tolerantobis-saertashoriso-dge-sakartveloshi-miznebi-da-gamocvevebi>
- UNESCO (1995). Declaration of Principles on Tolerance Proclaimed and signed by the Member States of UNESCO on November 16, 1995. <https://www.refworld.org/docid/453395954.html>
- UNESCO (2022). International Day for Tolerance. <https://webarchive.unesco.org/20220315193137/https://en.unesco.org/commemorations/toleranceday>
- United Nations. (2022). International Day for Tolerance: November 16. <https://www.un.org/en/academic-impact/international-day-tolerance-16-november>

Determining factors of moral behavior of adolescents

Lia METREVELI

Prof. Dr. Georgian Technical University Faculty of Engineering Economics, Media Technologies and Social Sciences, Tbilisi, Georgia

E-mail: metreveli.lia@mail.ru

ORCID: 0000-0003-4392-728X

Abstract

Moral development is an essential part of human development. Moral views and principles significantly determine the characteristics of adolescents' behavior in social situations. The problem of moral development was acute and is still facing society today. Society offers a young person different, sometimes entirely mutually exclusive, conflicting moral values and orientations. This problem is especially acute during adolescence because a person needs self-determination, determination of values, and precise orientation. Educational psychology researchers pay great attention to the study of factors affecting moral development to promote adolescents' development in this direction with their recommendations and various practical interventions. This is primarily important from a personal point of view so that the adolescent receives more significant support from society and achieves social and academic success. Accordingly, more members of society will show respect and acceptance towards socially acceptable and universal ethical principles.

Keywords: Behaviour, Society, Psychology, Development, Adolescents.

INTRODUCTION

In Georgia, the crime committed by minors, especially teenagers, is an essential problem for the country as well as for the whole society. In addition to causing severe problems for citizens, it also threatens the future of adolescents. The causes of crimes committed by adolescents in Georgia are pretty diverse and require complex measures, and all of these are very important for crime prevention. Based on the above, much more attention should be paid to the research on the factors determining the moral behavior of adolescents (Metreveli, 2022).

Our goal is to study the personal and socio-psychological factors causing adolescents' behavior and determine the ways to overcome them.

To study psycho-social factors of adolescents' deviant behavior, it is essential to study the socio-legal environment in the country. In particular, what is the situation in terms of prevention of antisocial behavior of teenagers? A thorough analysis of the mentioned issues will contribute to the correct planning of the policy related to minors, the regulation of the issues of evaluating the effectiveness of the programs, the prevention of crime, and the protection of the rights of the child in Georgia, as well as the significant involvement of the family in all of the above.

The biggest problem is the gaps in the individual, equal approach to adolescents as individuals and the need for more means of analyzing and correcting the mistakes made in their social development, education, and upbringing. The paper is dedicated to these issues, based on research conducted with students, parents, and teachers of various public schools (Malazonia, 2006).

First Chapter

It is known that the most essential experience of the socialization process is gained by the child in the family. Children learn behavior and forms of relationships from the examples of their own family members' attitudes toward each other (Walsh & Hemmenes, 2011).

The parent's reaction to the "wrong" behavior of the child, the attitude between parents, as well as between parents and children, and relationships between siblings - these are the factors that have a significant influence on the child and their behavior, during childhood, adolescence, and adulthood (Uznadze, 2009).

Bronislaw Malinovsky claimed that the primary function of the family is to raise children.

According to Malinovski: "Family is a place where family members live together and raise their children." Family members have unique feelings for each other". When we talk about the family, its importance, and

its role in any person's life, we must focus on an important aspect, such as the upbringing process (Winkler, 2012). Scientists have many opinions on this issue, which is very interesting. For example, Goetting discovered that juvenile murderers usually represent the so-called "incomplete" families. Characterizing families in this way (complete and incomplete) reflects the family situation that contributes to the formation of aggression in children. In this case, the parents' attitude toward the children (Gerig & Zimbardo, 2009).

Regarding children's aggressiveness, McCarthy informs us that young killers usually come from families where chaos, disrespect for other people's feelings, and physical violence are part of everyday life.

"Upbringing is a process of personality formation characterized by many signs. Education, in general, is a complex, purposeful, and organized process of personality formation and formation under the guidance of an educator." (Lortkipanidze, 1983).

"Education is expressed in the behavior provided by the school, family, and environment and is manifested in public life. Education is a complex and multi-faceted process by which the experience of one generation is transferred to another, and thus, the development of a person and society is ensured. (Vasadze. N. 2006)

The main form of education has always been family education. The pedagogy classics believed that the family plays the leading role in forming children (Bandura, 1977).

The Second Chapter

Ili Chavchavadze considered the family the primary basis for raising a child, and he considered it a firm foundation for forming a teenager's personality. Ili mentioned that a child's life, development, upbringing, and everything else mainly depend on parents during adolescence. No other social institution can influence the upbringing process as much as the family. This influence can be positive and negative, depending on the family itself, the relationships there, and the parenting style parents choose for their children, along with many other factors. The analysis of the scientific literature and the study of the actual situation shows that the mistakes made in terms of upbringing significantly increase aggression in adolescents, which often becomes the cause of various illegal actions and crimes. It is essential to analyze the behavior style of parents, whose goal is often to "put children on the right path" or to change their behavior. Some of the parents rarely intervene in the process of upbringing. They apply the method of non-interference, allowing the child to behave as they want, while some often intervene using various means of encouragement and punishment. Sometimes, parents unknowingly encourage their aggressive behavior (Adler, 2004).

Moreover, with deliberate and unconscious support, we often contribute to the formation of aggressive behavior.

We often forget that we passed this age and were teenagers too; the difficulties of transition age were not alien to us. We often try to treat our children with the same methods our parents used for us or treat our students the way our teachers treated us, which is wrong and does not justify it. Very often, as a result of the wrong attitude of adults, we get irritation and protests from teenagers (Khechuashvili, 2013).

It is necessary to consider not only the peculiarities of the transition age but also the situation in the family and the psychological state in a complex way.

Many studies have confirmed that a strict parenting style, which includes punishment methods, is associated with a high level of aggression in children. At the same time, attention deficit lack of control is correlated with a high level of sociability, which is accompanied by aggressive behavior on the part of the child.

We should not leave one thing behind. The family environment and relationships are among the main and important factors that should be given exceptional attention. The negative attitude of parents toward their child, the use of violent methods in the process of upbringing, and neglect of the emotional state are directly related to the aggressiveness of the child (Vygotsky, 2007).

Moral development is an essential part of human development. It is moral views and principles that significantly determine the characteristics of adolescent behavior in social situations.

CONCLUSION

Therefore, the role of the family, the importance of upbringing, and the relationship between the family members is immeasurably significant in the moral behavior of adolescents, according to the research conducted within the framework of this particular work.

Moral development is an essential part of human development. Moral views and principles significantly

determine the characteristics of their behavior in social situations.

The problem of moral development was acute and is still facing society today. Society offers different, sometimes wholly mutually exclusive, and conflicting moral values and orientations to a young person. This problem is especially acute in adolescence because this is the age when a person needs self-determination, determination of values, and precise orientation.

Educational psychology researchers pay great attention to the study of factors affecting moral development to promote adolescents' development in this direction with their recommendations and various practical interventions. This is primarily important from a personal point of view so that the adolescent receives more significant support from society and achieves social and academic success. Accordingly, more members of society will show respect and acceptance towards socially acceptable and universal ethical principles.

REFERENCES

- Adler, A. (2004). *Childcare*. Tbilisi Geo
- Bandura, A. (1977) *Theory of Social Learning*, Tbilisi Geo
- Gerig, R. & Zimbardo, F. (2009) *Psychology and Life*. Tbilisi TSU
- Khechuashvili, L. (2013) *Psychology of personality*. Tbilisi TSU
- Lortkipanidze, D. (1982). *Teacher*. Tbilisi TSU
- Malazonia, S. (2006). *Pedagogy*. Magnolia Publishing
- Metreveli, L. (2022). *Distance learning and pandemic*. My Publishing House
- Vygotsky, L. (2017) *Child psychology*. Tbilisi TSU
- Walsh, A. & Hemmens, C. (2011). *Introduction to criminology*. Sage Publication
- Winkler, M. (2012). *Erziehung in der Familie, Innenansichten des pädagogischen Alltags*, Kohlhammer (Pädagogik), Stuttgart.

The factor of external power in the construction of nationalism on the example of Georgia

Nana BAKHSOLIANI

Assoc. Prof. Georgian Tec. Uni. Fac. of Law and Int. Relations, Dep. of Policy and Int. Relations, Tbilisi, Georgia.
E-mail: bakhsolianinan@yahoo.com ORCID: 0000-0002-2869-6690

Abstract

In contemporary world nationalism is mainly manifested in the form of nationalism of the peoples who are part of this or that state or once were part of it and constitute an ethnic subject. According to J. Rourke, such nationalism is the factor causing people's self-determination and freedom. Where there is the sense of nationalism, there is the desire to unite people under one's rule; opposes imperialism. Even a weak independent state spontaneously mobilizes to save its own country; it promotes cultural diversity and preservation of national traditions.

Totalitarian and authoritarian regimes prioritize the violent side of regulation. The USSR was based on extensive social engineering and violence. It ended with the collapse of the USSR and restoration of Georgia's independence. World historical experience shows that external power/authoritarian/totalitarian regulation can serve as an inspiration for building nationalism in the long run.

Keywords: Georgia, nationalism, nation-building, Soviet Union.

INTRODUCTION

Nationalism implies colonial oppression, the ideology against violation of rights and national oppression and the form of protest universal principle of which is primacy of the national over religious, class or universal values. Nationalism presents nation as a supra-historical and supra-class form of social unity (Smith, 2004).

The goal of my research is to outline the external force factor, inspiration, in building a nation. The nation-building process typical of post-Soviet countries is still relevant in Georgia, since Georgia's main challenge before and after independence is to build civil nation and state institutions. Along with this, important are direct/hybrid actions of the external force, unambiguously causing retaliatory actions, that play a significant role in

nation-building. In this case, it is necessary to consider Breuilly's opinion, who is skeptical of the general, universal theory of nationalism and believes that each case of nationalism is strongly individual and needs to be studied separately (Breuilly, 108).

Nation-building is the political process of nation-formation, which is carried out by state structures (communication networks, educational system based on one national language, road infrastructure...) and serves one task: centralization of decision-making process and extension of state control over the population subordinate to it (encyclopedia, 2021). Miroslav Hroch singles out three invariable factors in nation-building: "memory" of the common past, which is considered as the "fate" of the group, or as its organic constituent; density of linguistic and cultural ties, allowing for a high level of social communication, both within and outside the group (Hroch, 1993).

Nation- building is creation or structuring of national identity through state intervention. Unlike nation-formation, which is a natural process,

nation-building is a deliberate process aimed at unification of people within a country to be politically stable and viable in the long term (Bogdandy, Utz, Hanschmann & Haubler, 2005).

Since the task of Russian imperialism was assimilation of the conquered peoples, which was carried out through various measures, it created the factor of external force that contributed to the formation of national identity among the conquered peoples.

The work bases on Hans Morgenthau's theory of political realism about the essence of power, determined by political and cultural environment. Power implies anything that imposes and maintains the control of one person over another. Power encompasses all types of social relations from physical violence to the most subtle psychological relationships through which one mind controls another to achieve this goal. Power shows the extent to which a state can protect its own national interests, which is related to the issue of self-preservation. This leads to the assumption that states depend primarily on themselves, and it must always be remembered that a constant concern for strengthening self-assistance is the only correct policy and they must not rely on others, no matter how close an ally and/or friend, a particular country or alliance is at a given time. Classical tradition of realism, which analyzes the processes from individual level upwards to systemic one, emphasizes egoistic human nature and man's constant pursuit for power. It should also be

considered, that neorealists, along with nation states, recognize national liberation movements, as subjects of international relations (Morgenthau, 2004).

Realism is a school of thinking, based on three key considerations about how the world works. The topic of our interest is groupism – people meet each other in order to survive, people need the connection that group solidarity provides. Man is a social being. Accordingly, politics has two dimensions: one within groups and the other between groups. Since people strive for group solidarity, and the greatest example of group solidarity in the modern world is nationalism. Since people strive for group solidarity, and the greatest example of group solidarity in the modern world is nationalism, it can be said that international politics is the relations between nation-states (Smith, Hadfield & Dunne, 2021).

METHOD

General methodological frame of the work is descriptive research method. Attention is paid to several variables: historical, political.

FINDINGS

The study shows that the conquering country is unwittingly involved in nation-building, trying to erase ethnic identity, conduct linguicide activities, conduct territorial division, form the International, and support the rejection of national idea through the hands of social democrats. Russian Empire became an external force that created a fertile ground for stirring up national charge and moving the struggle for the restoration of sovereignty into gradation.

HISTORICAL PERSPECTIVE

The Georgians were a rare exception among the peoples of the Russian Empire who had their own state at the time of their annexation by Russia. Thus, joining Russia was tantamount to the loss of statehood, independent church and Georgian language. Therefore, Georgian nationalism had a liberating character in its essence.

As a result of the historical conditions, at the end of the 15th century Georgia was no longer a unified state. Russian Empire conquered Georgian principalities one after another. Due to this, common Georgian identity was weakened, and the Georgian nation faced the threat of disintegration, its individual ethnographic groups – against the threat of formation as separate nations. Russia's official policy was aimed at this. Chief goal of Georgian nationalism was to unite the nation and strengthen common Georgian national self-consciousness. Here nationalism clearly shows its unifying character. Consolidation of Georgian nation and restoration of Georgian independence would be a dangerous precedent for Russia – other peoples in the empire would be encouraged to fight for their independence. Russia considered the Georgians together with the Poles to be unreliable people for the empire and strictly fought against any manifestation of nationalism (Asatiani & Janelidze, 2009).

The leaders of the national-liberation movement were aware that the demand for political independence would be dangerous if there was no spiritual union of the nation. For this, it was necessary to reform the unified literary Georgian language, develop the press and theater; spread literacy as much as possible, and build schools. Georgian nationalism moved in this direction. In this sense, Georgian nationalism was cultural nationalism (Davitashvili 390).

Under the conditions of semi-developed capitalism in the Russian Empire, a powerful Georgian bourgeoisie could not be formed. Powerful civil nationalism could not be formed either. Georgian nationalism was more of a response to Russification and posed national self-preservation as the main task.

Georgian intellectuals of the 19th century implemented their own political program through non-governmental organizations created by them, in today's terms, and thus founded the traditions of civil participation. Georgian intellectuals of the 19th century implemented their own political program through, in modern terminology, non-governmental organizations they created, and thereby inculcated the tradition of civic participation.

The Romanov Empire engaged in mass deportations and repressions of people; the practice was inherited by Soviet Russia. This increased and strengthened nationalist sentiments among the population of the empire and ensured their activation.

Georgian nationalism was a distinct and tangible phenomenon from the second half of the 19th century. Neither the Russian Empire nor the populist ideological entrails of the time were able to neutralize it. On the contrary, national idea, the logical goal of which is the creation of an independent state and which contradicts internationalism, social-democratic aspirations for territorial division and rejection of the

national idea, was finally embodied by Georgian social democrats; On 26 May, 1918, the creation of the first democratic republic of Georgia was announced.

THE KREMLIN ROLE AND REVIVAL OF NATIONAL IDEAS

The existence of the first democratic republic lasted three years and in 1921 It ended with the conquest of Georgia by force. The first democratic republic lasted three years and ended with the forceful conquest of Georgia in 1921. At the very beginning of the 70-year Soviet occupation, the Kremlin government actively began the physical destruction of the local socio-political elite and attempts to destroy the national idea. The revival of national ideas and the sense of protest in Georgia is a paradox, but it is a fact that it was connected with the death of Stalin, one of the main creators of the abolition of Georgian statehood and forced sovietization, Khrushchev's condemnation of Stalin's cult and the emphasis of his Georgianness (Joseph Stalin Jugashvili was ethnically Georgian). The revival of national ideas and protest sentiments in Georgia – is a paradox, but a fact – was associated with the death of Stalin, one of the main creators of the abolition of Georgian statehood and forced Sovietization, and Khrushchev's condemnation of Stalin's policies, cult and the emphasis on his Georgian origin. This was perceived as an anti-Georgian policy and a mass demonstration was organized in Tbilisi on March 9, 1956. This was perceived as an anti-Georgian policy, and a mass demonstration was organized in Tbilisi on 9 March, 1956. The Kremlin reacted to this in the traditional way and shot the protesters (Shubitidze, 2022). On the other hand, the activation and encouragement of the ethnic component by the Soviet Empire was encouraged. On the other hand, the Soviet Empire encouraged the activation of the ethnic component which was manifested in the dismantling of monuments to Stalin and erection of the statue of Mother of Georgia instead; Films were shot, of which more than 100 boasted international awards. The permissions of the Kremlin in the field of culture and art, which implied covering up the fight against the cult of Stalin and the bloodshed, contributed to the strengthening of the national movement in the 1970s and 1980s (De Waal, 2010).

The conquest of Georgia again by Soviet Russia was a new stage. Basing on the Leninist-Stalinist interpretation of Marxism, the Bolsheviks believed that national differences and antagonism would gradually weaken and be eradicated by the dictatorship of the proletariat (Sunny, 2001).

Formation of a new-type person, the so-called, “Homo Sovieticus”, became main priority of the Soviet Union. In the 1930s, Stalin planned consolidation of nations in the Soviet Union in several ways: supporting the development of national concept; creation of new national intelligentsia and political Elite; institutionalization of ethnicity through the state apparatus. The experiment implied creation of a national working class in the newly urbanized population, formation of national intelligentsia, which was to contribute to the formation of a new solid national identity (Sunny, 2001).

Soviet political project, the idea of “rapprochement of peoples”, the policy of assimilation, implied creation of the family, in which national sense/pride of people with ethnic and socialist internationalism would be reduced to their ethnicity. Two columns of citizenship and ethnicity in Soviet passports reflected dual nature of the USSR's nationality policy— loyalty to a small nation seemed to be built into the loyalty walls to the bigger – citizenship of the USSR. Loyalty to a small national rested on the foundations of language, culture and tradition, requiring a political demand for the unity of the Soviet people (Sakwa, 1989).

Main goal for the project of Soviet nationalism, at least normatively, was formation of a socially egalitarian society. Its architects declared that, “humane and fair” treatment of peoples in it, led to the eradication of class society, there were no oppressor classes either, and the country was moving towards the formation of future classless communist society. In fact, the USSR was one of the most class-hierarchical societies in the history of mankind, the remnants of which still govern the political life of post-Soviet countries. Various privileged groups were placed on different levels of this hierarchy: heroes of socialist labour, military elite, creative intelligentsia, Soviet communist-party nomenclature, including workers and peasants (Gorgiladze, 2021).

Therefore, belonging to a certain ethnic group practically meant belonging to a political/social group, and its cultural side had only a secondary, additional meaning (Gumilov, 2005). Using such policies, Soviet Russia conducted ethno-social manipulations and maintained the reins of the state, which was created by violation, using a powerful repressive government apparatus.

According to R. Sakwa, nationalism may develop vertically or horizontally. Vertically, when it confronts central government, and horizontally, if a feud or conflict breaks out between ethnic groups. This definition of Sakwa is fully consistent with the Soviet policy “divide and conquer”. On the vertical level, huge administrative apparatus of the USSR ensured dominance of Soviet Russia over other peoples, which, in turn, caused just protest of other peoples. For example, the project prepared by Soviet Russia to make

Russian the state language of Georgia, instead of Georgian, basing on the amendments made to the Constitution of Georgia, was a great impetus for intensifying national movement. This fact ignited patriotic sentiments, and the retention of the Georgian language as the state language in the Constitution was achieved by demonstrations of many thousands of intellectual circles (professors, students) and civil activists (Asatiani & Janelidze, 2009).

Georgian national movement protested against the events that did not correspond to the national interests of Georgia. For example, the protest against the construction of the Transcaucasian railway. This railway was meant to connect Tbilisi with Orjonikidze (Vladikavkaz) via Pshav-Khevsureti. The concerns were raised about the environmental hazards that would follow its construction. The loss of the ethnographic image of Pshav-Khevsureti in the unique landscape environment of Georgian highlands, installation of reinforced concrete structures instead of castles, towers and settlement of foreign ethnic groups on this territory. The economic effect and political outcome of the Transcaucasian Railway were doubtful. Both the economic effect and political result of the Railway were questionable.

In February 1988, a mass demonstration took place aimed at elimination of the military training ground for Soviet Army in the David Gareji desert. The training caused serious damages to medieval Georgian architecture. Confrontation with the military dragon, which had immeasurable power in the USSR, was considered impossible. At that time, the training ground was not closed, but the power of the training and explosion was reduced.

CONCLUSION

There are multiple examples demonstrating the influence dynamics of external forces on the strengthening of nationalism. National movement reached its pinnacle in the late 1980s, and the last attempts of the occupant country to maintain the unity of the empire met with strong resistance. This finally led to the restoration of Georgia's independence and legitimized a change in the international order.

Still now, Russia is an external power that is trying to maintain its influence in Georgia through various mechanisms. Its attempts, when Georgia is independent, often succeed on this path, which is clearly shown by current political events. Although Russia often threatens with the occupied territories, the nationalist sentiment in Georgia is tempered by Russia's non-provocation policy. Although Russia often threatens with occupied territories, nationalist sentiments in Georgia are tempered by the non-provocation policy towards Russia. Therefore, at this stage, the independent state policy appears to be more loyal than when it was part of the empire, when it showed strong nationalistic sentiments against imperial policy. And this had a positive result.

REFERENCES

- Asatiani, N. & Janelidze, O. (2009). History of Georgia. p. 420, Tbilisi.
- Bogdandy, A., Utz, R., Hanschmann, F., & Haubler, S. (2005). State-building, nation-building and constitutional politics in post-conflict situations: Conceptual clarifications and an appraisal of different approaches. 579-613. Max Planck Yearbook of United Nations Law 9(1), https://www.mpil.de/files/pdf2/mpunyb_bogdandyua_9579613.pdf.
- Breuilly, J., (1993). Nationalism and the date. p.18, Manchester, MU.
- Davitashvili, Z. (2003). Nationalism and globalization. p. 388, Metsniereba, Tbilisi.
- De Waal, Th., (2010). The caucasus: An introduction. p.88-90, Oxford University Press.
- Encyclopedic Reference Book. (2021). Ed. M. Matsaberidze, 106-107. Rustaveli National Science Foundation.
- Gorgiladze, R., (2021). The Tatse of Dictatorship. p. 141, Tbilisi. Cezanne.
- Gumilev, L. (2010). Ethnogenesis and biosphere of the earth. Moscow. Astrel. p.322
- Hroch, M. (Mar/April 1993). From national movement to the fully-formed nation.I/198. <https://newleftreview.org/issues/i198/articles/miroslav-hroch-from-national-movement-to-the-fully-formed-nation.pdf>.
- Sakva, R., (1989). Soviet politics, an introduction, Routledge, London and New York, p.302.
- Shubitidze, K. (2022). The impact of changes in the international system on the Georgian National Project in the 1910s and 1980s (Comparative Analysis), Dissertation. Tbilisi. p.2.
- Smith, A. (2004). Nationalism. theory, ideology, history. Translator: M. Chkhartishvili. Tbilisi, pp.26-31.
- Smith, S., Hadfield A. & Dunne, T. (2021). Foreign policy, theories, actors, cases. Tbilisi State Uni. p. 43.
- Sunny, R. (2001). State-building and nation-making. The Russian revolution, ed. By Martin A. Miler. p. 239 Blackwell Publisher.
- Morgenthau, H., (2004). Six Principles of Realism. Theory of International Relations Chrestomathy, p.23.

**3rd USBED/IJSES
International Conference on
Social and Educational Sciences**

CONFERENCE BOOK

**FENERBAHÇE UNIVERSITY
İSTANBUL, TÜRKİYE - OCTOBER 19-21, 2023**